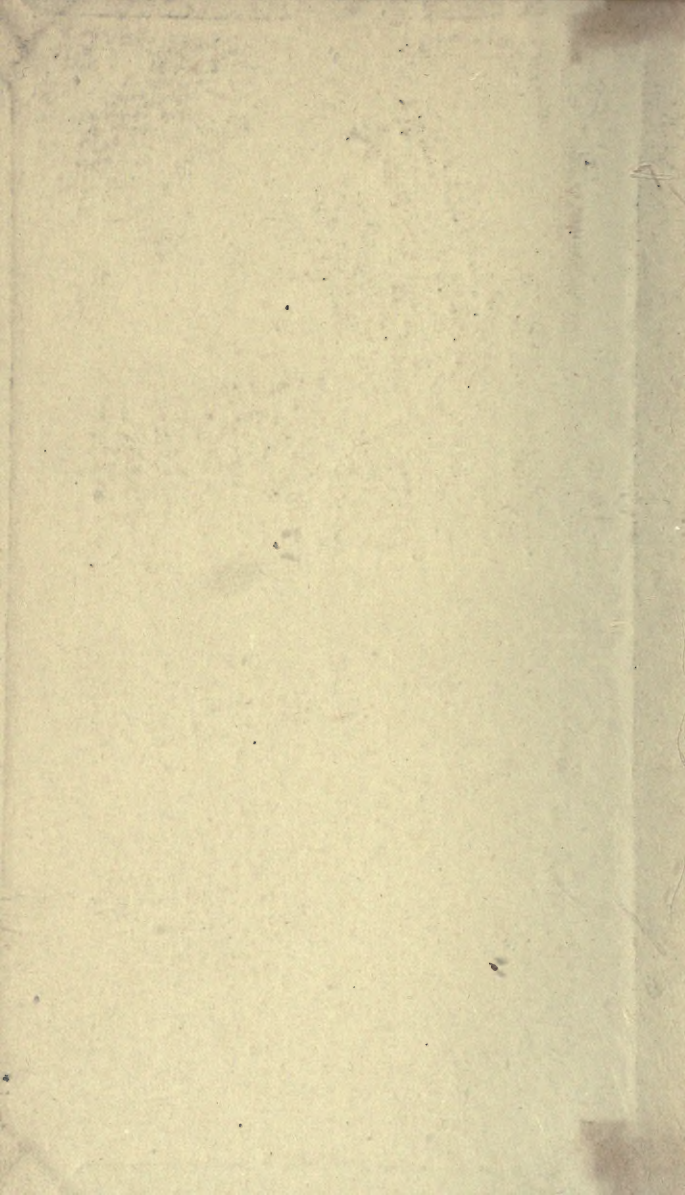
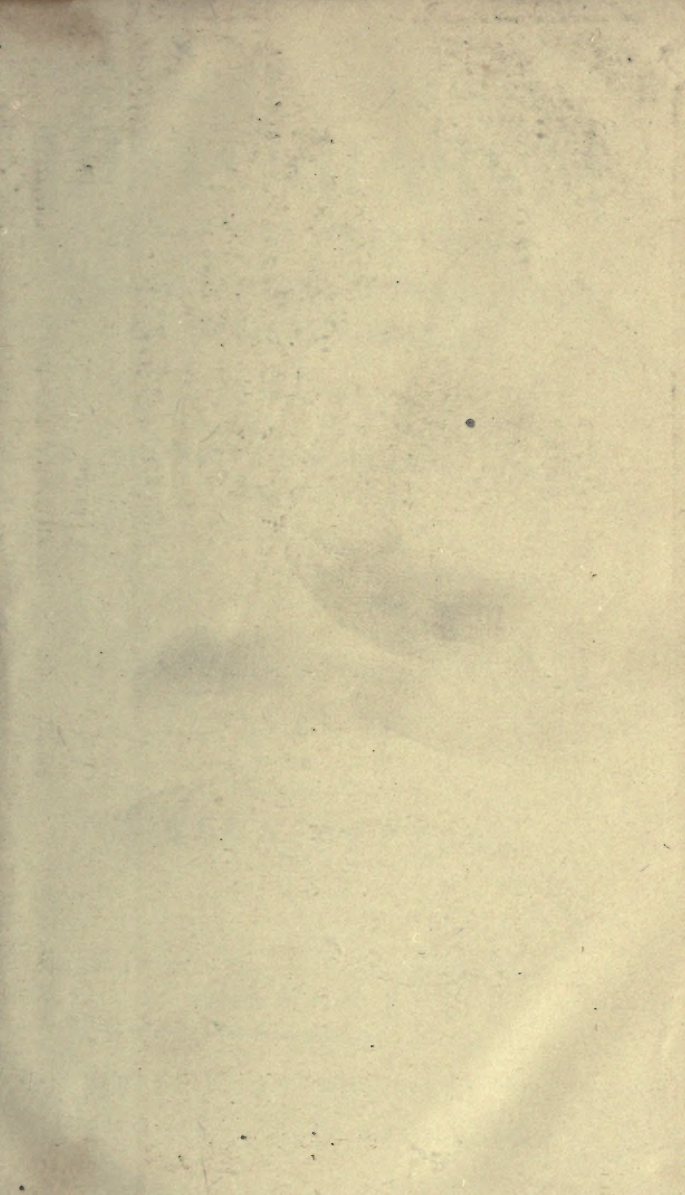

UNIV. OF
TORONTO
LIBRARY

(T. LIVII PATAVINI)

HISTORIARVM

LIBRI QVI SVPERSVNT

CVM DEPERDITORVM FRAGMENTIS
ET EPITOMIS OMNIVM

AD OPTIMORVM EXEMPLARIVM FIDEM
RECOGNITI

ATQVE

PROOEMIO BREVIARIIS LIBRORVM

INDICE RERVM LOCVPLETISSIMO

TABVLIS CHRONOLOGICIS HISTORICISQVE
ET COMMENTARIO PERPETVO SEORSVM EDITO

INSTRVCTI

A

GE. ALEX. RVPERTI.

VOLV MEN IV.

GOTTINGAE MDCCCVIII.

SVMTIBVS CAR. FRID. RVPRECHT.

T. LIVII PATAVINI
HISTORIARUM

LIBRI QUI SUPERSTES
CUM DEFECTORUM FRAGMENTIS
ET EPITOMIS. OMNIA

AD OPTIMUM ET INTEGRUM FIDEM

23234

PROEMIO. TREVARIIS. LIBRARIIS

IN HUIUS LECCE LOCUTISSIMO
TABULIS CHRONOLOGICIS HISTORICISQUE
ET COMMENTARIO PERFECTO SEQUEMUR EDITO

INSTITUTI

A

GE. ALEX. HANFERTI

NOLKMAN IN.

GOTTINGAE MDCCCIII
CAR. FRID. HANFERTI

T. LIVII PATAVINI
HISTORIA RVM
AB VRBE CONDITA
LIBER XLI.

BREVIARIUM.

CAP. I. *A. Manlius Vulso consul, qui Galliam provinciam sortitus erat. Isiris bellum inferendi consilium capit, et ab Aquileja ad lacum Timavi movet castra: quo et C. Furius ac L. Cornelius duumviri navales cum XX navibus multisque onerariis veniunt. 2. Romanorum vero praesidia, ab Isiris obpressa ante lucem, confugiunt in castra, ibique tantum terroris faciunt, ut omnes fere trepidi ad mare decurrant, et pauci, qui remanent, ab hostibus interficiantur. 3. Plerique adeo in naves territi ruunt, oriturque certamen et caedes militum atque nautarum. Tandem jussu consulis tertia arcessitur legio, et undique omnes ad castra recipienda redeunt. 4. Quo facto inferunt signa, et longe maximam barbarorum partem, vino somnoque mersam, obtruncant. 5. Interea Romanam adfertur, perditas res esse, et delectus in Gallia totaque Italia indicuntur; alter quoque*

consul, M. Junius, ex Liguribus in Galliam transire jubetur. Cujus adventu porterriti hostes passim in civitates dilabuntur, et consules Aquilejam in hiberna legiones reducunt.

6. S^Ctum fit, ut consules inter se comparent, uter eorum ad comitia habenda Romam redeat; et absentem Manlium duo tribuni plebis in concionibus lacerant. Legati Sardonum Lyciorumque Romam veniunt; et illi de Iliensium Balarorumque populationibus, hi de Rhodiorum crudelitate queruntur. 7. Ti. Sempronius Gracchus de Celtiberis, et L. Postumius Albinus de Lusitanis triumphat. M. Junius consul comitiorum causa Romam revertitur, et Papirius Liciniusque tribuni plebis indignantur, quod non potius A. Manlius venerit, ut simul rationem reddat rerum in Istria et sponte et male gestarum. 8. Novi consules (C. Claudius Pulcher et Ti. Sempronius Gracchus) praetoresque creantur, et sortiuntur provincias. Legati Latinarum in senatu Rom. queruntur, cives suos Romae censos plerosque eo commigrasse, et genera fraudis duo mutandae viritim civitatis induxisse. 9. Hinc lege Claudia et S^Cto cavetur, ut socii in suam quisque civitatem redeant, nec ququam civitatis mutandae causa manu mittatur. Prodigia nuntiantur et procurantur. Consules provincias sortiuntur, et Claudio Istria, Sempronio Sardinia obvenit. 10. Ille certior factus, Istros devictos pacem petuisse, ne provinciam forte exercitumque amittat, non votis nuncupatis, non paludatus, sine lictoribus, noctu praecipit in Istriam abit, atque A. Manlium et M. Junium proconsules et probris laceffit, et provincia decedere jubet. Sed fatigatus ludibriis militum, imperium consulis spernentium, Romam revertit, et more majorum ab Urbe proficiscitur. 11. Tum novo exercitu adducto veterem cum suis

suis ducibus dimittit, et tribus oppidis deletis Isiriam totam in ditionem Romanorum redigit. 12. Inde legiones ex Isiria transducit in Ligures, et hac quoque provincia pacata, duarum gentium uno anno victor Romam redit. Ab altero etiam consule Ti. Sempronio prospere res geruntur in Sardinia, et exercitus in hiberna sociarum urbium reducit. 13. Prodigia expiantur; et Lucam colonia deducitur. C. Claudius consul de Isiris Liguribusque triumphat. 14. Consules praetoresque creantur, et C. Claudio prorogatur imperium et Gallia provincia, in qua Ligures rebellaverant. 15. Novi consules, Cn. Cornelius Scipio Hispallus et Q. Petillius Spurius, majoribus hostiis usque ad litationem sacrificare jubentur: quo facto ipsi praetoresque sortiuntur provincias. Tres vero praetores deprecantur, ne in provincias eant. 16. Latinae feriae, quia non recte erant factae, instaurantur; et Cn. Cornelio cos. mortuo, Q. Petillius conlegae subrogando comitia edicit. Prodigia procurantur: et in Liguria C. Claudius iterum res prospere gerit. 17. Eodem tempore Ti. Sempronius multis secundis proeliis Sardos perdomat, eoque anno in provincia manere jubetur. C. Valerius Laevinus consul creatur; et, audita rebellione Ligurum, ambo consules in Galliam proficiscuntur. 18. Inde, exercitu C. Claudii adcepto copiisque divisus, diversas Liguriae regiones petunt: et Q. Petillius ad Basilisae et Leti radices missili trajectory cadit.

19. Romanos belli Macedonici subit cura, miscente Perseo inter Dardanos Basiarnasque certamina. 20. Antiochi Epiphanis ingenium male sanum, sed vere regius animus in urbium donis et deorum cultu: ejusdem magnifica spectacula et prima gladiatorum munera. 21. Sortitio provinciarum; delectus; gravis pestilentia;

subplicatio et votum a populo in foro conceptum; prodigia. 22. Legati a Perseo Carthaginem, et a Romanis in Macedoniam mittuntur. Per idem tempus Perseus Dolopiam subigit armis, utque Graecorum sibi conciliet animos, tum ipse per Pluthiotidem, Achaïam Thessaliamque iter facit, tum ad alias civitates legatos et literas mittit. 23. Alienissimi ab eo sunt Athenienses et Achaei. In horum concilio Callicrates regem criminatur; 24. quem Arco, frater Xenarchi praetoris defendit. 25. Aetolorum Cretensiumque in semet ipsos versus furor auctoritate legatorum Romanorum non sedatur: et Lycii ab Rhodiis bello vexantur. 26. Celtiberi ab Ap. Claudio debellantur. 27. Memorabilis censura Q. Fulvii Flacci et A. Postumii Albinii. Intestina bella Patavinorum Aetolorumque. 28. Subplicatio ob res ab Ap. Claudio Centhone in Hispania prospere gestas, et ovatio ejus. Comitia consularia et praetoria. Tabula in aede Matris Matutae posita cum indice et simulacris rerum, a Ti. Sempronio Graccho in Sardinia gestarum. Insigne munus gladiatorium, a T. Flaminio in honorem patris mortui editum cum visceratione epuloque et ludis scenicis.

* * *

a patre in pace habitam armasse, eoque juventuti praedandi cupidae pergratus esse dicebatur.

Consilium de Isirico bello quum haberet consul, alii gerendum extemplo, ante quam contrahere copias hostes possent, alii consulendum prius senatum censebant. Vicit sententia, quae diem non proferebat. Profectus

ab

ab Aquileja consul castra ad lacum Timavi posuit; (inminet mari is lacus) eodem decem navibus C. Furius duumvir navalis venit. Adversus Illyriorum classem creati duumviri navales erant, qui tuendae viginti navibus maris superi orae Anconam, velut cardinem haberent. inde L. Cornelius dextra litora usque ad Tarentum, C. Furius laeva usque ad Aquilejam tueretur. Eae naves ad proximum portum in Istriae fines cum onerariis et magno commeatu millae; sequutusque cum legionibus consul quinque ferme millia a mari posuit castra. In portu emporium brevi perfrequens factum, omniaque hinc in castra subportabantur. Et, quo id tutius fieret, stationes ab omnibus castrorum partibus circumdatae sunt: in Istriamque suum praesidium stativum, repentina cohors Placentina obposita inter mare et castra: et, ut idem aquatoribus ad fluvium esset praesidium, M. Aebutius tribunus militum secundae legionis duos manipulos militum adjicere iussus est. T. et C. Aelii tribuni militum legionem tertiam, quae pabulatores et lignatores tueretur, via, quae Aquilejam fert, duxerant. Ab eadem regione mille ferme passuum castra erant Gallorum: Catmelus pro regulo erat tribus haud amplius millibus armatorum.

II. Istri, ut primum ad lacum Timavi castra sunt Romana mota, ipsi post collem occulto loco confederunt, et inde obliquis itineribus agmen sequebantur, in omnem occasionem intenti; nec quidquam eos, quae terra marique agerentur, fallebat. Postquam stationes invalidas esse pro castris, forum turba inermi frequens inter castra et mare mercantium, sine ullo terrestri aut maritimo munimento, viderunt; duo simul praesidia, Placen-

tinæ cohorsis et manipulorum secundae legionis, adgrediuntur. Nebula matutina texerat inceptum: qua dilabente ad primum teporem solis, perlucens jam aliquid, incerta tamen, ut solet, lux, speciem omnium multiplicem intuenti reddens, tum quoque frustrata Romanos, multo majorem iis, quam erat, hostium aciem ostendit. Qua territi utriusque stationis milites ingenti tumultu quum in castra confugissent, haud paullo ibi plus, quam quod secum ipsi adtulerant, terroris fecerunt. Nam neque dicere, quid fugissent, nec percunctantibus reddere responsum poterant; et clamor in portis (ut ubi nulla esset statio, quae sustineret impetum) audiebatur; et concursatio in obscuro incidentium aliorum in alios incertum fecerat, an hostis intra vallum esset. Una vox audiebatur ad mare vocantium. Id forte temere ab uno exclamatum totis passim personabat castris. Itaque primo, velut iussu id facere, pauci armati, major pars inermes, ad mare decurrunt; dein plures, postremo prope omnes, et ipse consul; quum, frustra revocare fugientes conatus, nec imperio, nec auctoritate, nec precibus ad extremum, valuisset. Unus remansit M. Licinius Strabo, tribunus militum tertiae legionis, cum tribus signis ab legione sua relictus. Hunc, in vacua castra impetu facto, Istri, quum alius armatus iis nemo obviam isset, in praetorio instruentem atque adhortantem suos obprefferunt. Proelium atrocius, quam pro paucitate resistentium, fuit; nec ante finitum est, quam tribunus militum, quique circa eum constiterant, interfecti sunt. Praetorio dejecto, direptis, quae ibi fuerant, ad quaestorium forum quintanamque hostes pervenerunt. Ibi quum omnium rerum paratam expositamque copiam
et

et stratos lectos in quaestorio invenissent, regulus adcubans epulari coepit. Mox idem ceteri omnes, armorum hostiumque obliti, faciunt; et, ut quibus insuetus liberalior victus esset, avidius vino ciboque corpora onerant.

III. Nequaquam eadem est tum rei forma apud Romanos: terra, mari trepidatur: nautici tabernacula detendunt, comineatumque in litore expositum in naves rapiunt: milites in scaphas et mare territi ruunt: nautae, metu ne compleantur navigia, alii turbae obsistunt, alii ab litore naves in altum expellunt. Inde certamen, mox etiam pugna cum vulneribus et caede in vicem militum nautarumque oritur, donec jussu consulis procul a terra classis subnota est. Secernere inde inermes ab armatis coepit. Vix mille ducenti ex tanta multitudine, qui arma haberent, perpauci equites, qui equos secum eduxissent, inventi sunt. Cetera deformis turba, velut lixarum calorumque, praeda vere futura, si belli hostes meminissent. Tunc demum nuntius ad tertiam legionem revocandam et Gallorum praesidium; et simul ex omnibus locis ad castra recipienda demendamque ignominiam rediri coeptum est. Tribuni militum tertiae legionis pabulum lignaque projicere jubent: centurionibus imperant, ut graviores aetate milites binos in ea jumenta, ex quibus onera dejecta erant, inponant: equites ut singulos e juvenibus pedites secum in equos tollant. *Egregiam gloriam legionis fore, si castra, metu secundanorum amissa, sua virtute recipiant; et recipi facile esse, si in praeda occupati barbari subito obprimantur: sicut ceperint, posse capi.* Summa militum alacritate adhortatio audita est. Ferunt citati signa, nec signiferos armati morantur: priores tamen consul copiaeque,

quae a mari deducebantur, ad vallum adcefferunt. L. Atius, tribunus primus secundae legionis, non hortabatur modo milites, sed docebat etiam, *Si victores Isiri, quibus armis cepissent castra, iisdem capta retinere in animo haberent, primum exutum castris hostem ad mare persequenturos fuisse, deinde stationes certe pro vallo habituros. Vino somnoque verisimile esse mersos jacere.*

IV. Sub haec A. Baeculoniam signiferum suum, notae fortitudinis virum, inferre signum iussit. Ille, si unum se sequerentur, quo celerius fieret, iacturum dixit; connisusque, quum trans vallum signum trajecisset, primus omnium portam intravit. Et parte alia T. et C. Aelii, tribuni militum tertiae legionis, cum equitatu adveniunt. Confestim et, quos binos oneraria in iumenta imposuerant, sequuti, et consul cum toto agmine. At Istrorum pauci, qui modice vinosi erant, memores fuerunt fugae; aliis somno mors continuata est: integraque sua omnia Romani, praeterquam quod vini cibi-que absumentum erat, receperunt. Aegri quoque milites, qui in castris relictii fuerant, postquam intra vallum suos senserunt, armis adreptis, caedem ingentem fecerunt. Ante omnes insignis opera fuit C. Popillii equitis. Sabello cognomen erat. Is, pede saucio relictus, longe plurimos hostium occidit. Ad octo millia Istrorum sunt caesa, captus nemo, quia ira et indignatio inmemores praedae fecit. Rex tamen Istrorum temulentus ex convivio, raptim a suis in equum inpositus, fugit. Ex victoribus ducenti triginta septem milites perierunt, plures in matutina fuga, quam in recipiendis castris.

V. Forte ita evenit, ut Cn. et L. Gavillii, novelli Aquilejenses, cum commeatu venientes,

tes, ignari prope in capta castra ab Istris incidere. Ii, quum Aquilejam, relictis impedimentis, refugissent, omnia terrore ac tumultu, non Aquilejae modo, sed Romae quoque post paucos dies, impleverunt; quo, non capta tantum castra ab hostibus, nec fuga, quae vera erant, sed perditas res deletumque exercitum omnem, adlatum est. Itaque, quod in tumultu fieri solet, delectus extra ordinem, non in Vrbe tantum, sed tota Italia, indicti. Duae legiones civium Romanorum conscriptae, et decem millia peditum cum equitibus quingentis fociis nominis Latini imperata. M. Junius consul transire in Galliam, et ab civitatibus provinciae ejus, quantum quaeque posset, militum exigere jussus. Simul decretum, ut Ti. Claudius praetor militibus legionis quartae, et socium Latini nominis quinque millibus, equitibus ducentis, quinquaginta, Pisas ut convenirent, ediceret, eamque provinciam, dum consul inde abesset, tutaretur; M. Titinius praetor legionem primam, parem numerum sociorum peditum equitumque, Ariminum convenire juberet. Nero paludatus Pisas in provinciam est profectus. Titinius, C. Cassio tribuno militum Ariminum, qui praecesset legioni, misso, delectum Romae habuit. M. Junius consul, ex Liguribus in provinciam Galliam transgressus, auxiliis protenus per civitates Galliae militibusque colonis imperatis, Aquilejam pervenit. Ibi certior factus, exercitum incolumem esse, scriptis literis Romanam, ne tumultuarentur, ipse, remissis auxiliis, quae Gallis imperaverat, ad conlegam est profectus. Romae magna ex necopinato laetitia fuit: delectus omissus est: exauctorati, qui sacramento dixerant; et exercitus, qui Arimini pestilentia adfectus erat, domum dimissus.

Istri,

Istri, magnis copiis quum castra haud procul consulis castris haberent, postquam alterum consulem cum exercitu novo advenisse audierunt, passim in civitates dilapsi sunt: consules Aquilejam in hiberna legiones reduxerunt.

VI. Sedato tandem Istrico tumultu, senatus consultum factum est, ut consules inter se compararent, uter eorum ad comitia habenda Romam rediret. Quum absentem Manlium tribuni plebis, A. Licinius Nerva et C. Papius Turdus, in concionibus lacerarent, rogationemque promulgarent, ne Manlius post Idus Martias (prorogatae namque consulibus jam in annum provinciae erant) imperium retineret, uti causam extemplo dicere, quum abisset magistratu, posset; huic rogationi Q. Aelius conlega intercessit, magnisque contentionibus obtinuit, ne perferretur. Per eos dies Ti. Sempronius Gracchus et L. Postumius Albinus ex Hispania Romam quum revertissent, senatus iis a M. Titinio praetore datus in aede Bellonae ad disferendas res, quas gessissent, postulandosque honores meritos, ut Diis immortalibus haberetur honos. Eodem tempore et in Sardinia magnum tumultum esse, literis T. Acbutii praetoris cognitum est, quas filius ejus ad senatum attulerat. Ilienses, adjunctis Balarorum auxiliis, pacatam provinciam invaserant; nec eis invalido exercitu et magna parte pestilentia absumto resisti poterat. Eadem et Sardorum legati nuntiabant orantes, ut urbibus saltem (jam enim agros deploratos esse) opem senatus ferret. Haec legatio, totumque quod ad Sardiniam pertinebat, ad novos magistratus rejectum est. Aeque miserabilis legatio Lyciorum, qui crudelitatem Rhodiorum, quibus ab L. Cornelio Scipione adtributi erant, querebantur: *Fuisse sub ditione*

tione Antiochi: eam regiam servitutem, conlatam cum praesenti statu, praeclaram libertatem visam. Non publico tantum se premi imperio, sed singulos justum pati servitium. Juxta se conjuges liberosque vexari: in corpus, in tergum saeviri: famam, quod indignum sit, maculari dehonestarique; et palam res odiosas fieri, juris etiam usurpandi causa; ne pro dubio habeant, nihil inter se et argento parata mancipia interesse. Motus his senatus literas Lyciis ad Rhodios dedit: nec Lycios Rhodios, nec ullos alicuiquam, qui nati liberi sint, in servitutem dari placere. Lycios ita sub Rhodiorum simul imperio et tutela esse, ut in ditione populi Romani civitates sociae sint.

VII. Triumphi deinde ex Hispania duo continui acti. Prior Sempronius Gracchus de Celtiberis sociisque eorum; postero die L. Postumius de Lusitanis aliisque ejusdem regionis Hispanis triumphavit. Quadraginta millia pondo argenti Ti. Gracchus transtulit, viginti millia Albinus. Militibus denarios quinos vicenos, duplex centurioni, triplex equiti ambo diviserunt; sociis tantundem, quantum Romanis. Per eosdem forte dies M. Junius consul ex Istria comitiorum causa Romam venit. Eum quum in senatu fatigassent interrogationibus tribuni plebis Papirius et Licinius de his, quae in Istria essent acta, in concionem quoque produxerunt. Ad quae quum consul, se dies non plus undecim in ea provincia fuisse, responderet; quae se absente acta essent, se quoque, ut illos, fama comperta habere: exsequebantur deinde quaerentes. Quid ita non potius A. Manlius Romam venisset, ut rationem redderet populo Romano, cur ex Gallia provincia, quam sortitus esset, in Istriam transisset? Quando id bellum senatus decre-

visset,

visset, quando id bellum populus Romanus iussisset? At, Hercule, privato quidem consilio bellum susceptum esse, sed gestum prudenter fortiterque. Immo, utrum susceptum sit nequius, an inconsultius gestum, dici non posse. Stationes duas necopinantes ab Istris obpressas, castra Romana capta, quod peditum, quod equitum in castris fuerit. Ceteros inermes fusosque, ante omnes consulem ipsum, ad mare ac naves fugisse. Privatum rationem redditurum earum rerum esse, quoniam consul noluisse.

VIII. Comitia deinde habita. Consules creati, C. Claudius Pulcher, Ti. Sempronius Gracchus; et postero die praetores facti, P. Aelius Tubero iterum, C. Quinctius Flaminius, C. Numisius, L. Mummius, Cn. Cornelius Scipio, C. Valerius Laevinus. Tuberoni urbana juris dictio, Quinctio peregrina evenit, Numisio Sicilia, Mummius Sardinia; sed ea propter belli magnitudinem provincia consularis facta. Gracchus eam sortitur, Istriam Claudius; Scipio et Laevinus Galliam, in duas divisam provincias, sortiti sunt. Idibus Martiis, quo die Sempronius Claudiusque consularium inierunt, mentio tantum de provinciis Sardinia Istriaque et utriusque hostibus fuit, qui in his provinciis bellum concivissent. Postero die legati Sardorum, qui ad novos magistratus dilati erant, et L. Minucius Thermus, qui legatus Manlii consulis in Istria fuerat, in senatum venit. Ab his edoctus est senatus, quantum belli eae provinciae haberent. Moverunt senatum et legationes socium nominis Latini, quae et censores et priores consules fatigaverant, tandem in senatum introductae. Summa querelarum erat, *Cives suos Romae censos plerosque Romanos commigrasse. Quod se permittatur, perpaucis Iustis futu-*

futurum, ut deserta oppida, deserti agri, nullum militem dare possent. Fregellas quoque millia quatuor familiarum transisse ab te, Samnites Pelignique querebantur: neque eo minus aut hos aut illos in delectum militum dare. Genera autem fraudis duo mutandae viritum civitatis inducta erant. Lex sociis ac nominis Latini, qui stirpem ex sese domi relinquerent, dabat, ut cives Romani fierent. Ea lege male utendo, alii sociis, alii populo Romano injuriam faciebant. Nam et, ne stirpem domi relinquerent, liberos suos quibusque Romanis in eam conditionem, ut manu mitterentur, mancipio dabant, libertini-que cives essent; et quibus stirpes deesset, quam relinquerent, ut cives Romani fiebant. Postea, his quoque imaginibus juris spretis, promissae, sine lege, sine stirpe, in civitatem Romanam per migrationem et censum transibant. Haec ne postea fierent, pelebant legati, et ut redire in civitates juberent socios; deinde ut lege caverent, ne quis quem civitatis mutandae causa suum faceret, neve alienaret; et, si quis ita civis Romanus factus esset. Haec impetrata ab senatu.

IX. Provinciae deinde, quae in bello erant, Sardinia atque Istria decretae. In Sardiniam duae legiones scribi iussae; quina millia in singulas et duceni pedites, trecenti equites; et duodecim millia peditum sociorum ac Latini nominis, et sexcenti equites, et decem quinqueremes naves, si deducere ex navalibus vellet. Tantumdem peditum equitumque in Istriam, quantum in Sardiniam, decretum. Et legionem unam cum equitibus trecentis, et quinque millia peditum sociorum, et ducentos quinquaginta mittere equites in Hispaniam consules ad M. Titinium iussi. Prius quam con-

consules provincias sortirentur, prodigia nuntiata sunt. Lapidem in agro Crustumino in lacum Martis de coelo cecidisse. Puerum trunci corporis in agro Romano natum, et quadrupedem anguem visum: et Capuae multa in foro aedificia de coelo tacta: et Puteolis duas naves fulminis ictu concrematas esse. Inter haec, quae nuntiabantur, lupus etiam Romae interdum agitat, quum Collina portam intrasset, per Esquilinam magno confectantium tumultu evasit. Eorum prodigiorum causa consules majores hostias immolarunt, et diem unum circa omnia pulvinaria supplicatio fuit. Sacrificiis rite perfectis, provincias sortiti sunt: Claudio Istria, Sempronio Sardinia obvenit. Legem dein de fociis C. Claudius tulit senatus consulto, et edixit: *qui socii ac nominis Latini, ipsi majoresve eorum, M. Claudio, T. Quinctio censoribus, postque ea, apud socios nominis Latini censi essent, ut omnes in suam quisque civitatem ante Calendas Novembres redirent.* Quaestio, qui ita non redissent, L. Mummius praetori decreta est. Ad legem et edictum consulis senatus consultum adjectum est: *ut, dictator, consul, interrex, censor, praetor qui nunc esset, apud eorum quem manu mitteretur, in libertatem vindicaretur, ut jus jurandum daret, qui eum manu mitteret, civitatis mutandae causa manu non mittere: qui id non juraret, eum manu mittendum non censerunt.* Haec in posterum causa jurisque dictio C. Claudio consuli decreta est.

X. Dum haec Romae geruntur, M. Junius et A. Maenius, qui priore anno consules fuerant, quum Aquilejae hibernassent, principum veris in fines Istrorum exercitum introduxerunt. Vbi quum effusa popularentur, dolor magis et indignatio diripi res suas cornentes Istros,

Istros, quam certa spes, fatis sibi virium adversus duos exercitus, excivit. Concurso ex omnibus populis juventulis facto, repentinus et tumultuarius exercitus acrius primo inpetu, quam perseverantius, pugnavit. Ad quatuor millia eorum in acie caesa: ceteri, omisso bello, in civitates passim diffugerunt. Inde legatos primum ad pacem petendam in castra Romana, deinde obsides imperatos, miserunt. Haec quum Romae cognita literis proconsulum essent, C. Claudius consul, veritus, ne forte ea res provinciam exercitumque sibi adimeret, non votis nuncupatis, non paludatus, sine lictoribus, uno omnium certiore facto conlega, nocte profectus, praeceps in provinciam abiit: ubi inconsultius, quam venerat, se gessit. Nam quum concione advocata fugam e castris A. Manlii adversis auribus militum (quippe qui primi ipsi fugissent) jactasset, ingessissetque probra M. Junio, quod se dedecoris socium conlegae fecisset, ad extremum utrumque decedere provincia jussit. Quod quum milites consulis imperio dicto audientes futuros esse dicerent, quum is more majorum, secundum vota in Capitolio nuncupata, cum lictoribus, paludatus profectus ab Urbe esset; furens ira, vocatum, qui pro quaestore Manlii erat, catenas poposcit, vinctos se Junium Manliumque minitans Romam missurum. Ab eo quoque spretum consulis imperium est; et circumfusus exercitus, favens imperatorum causae et consuli infestus, animos ad non parendum addebat. Postremo fatigatus consul et contumeliis singulorum, et multitudinis (nam insuper inridebant) ludibriis, nave eadem, qua venerat, Aquilejam rediit. Inde conlegae scripsit, ut militum novorum ei parti, quae scripta in Istriam

provinciam esset, ediceret, Aquilejam ut conveniret; ne quid se Romae teneret, quo minus, votis nuncupatis, paludatus ab Vrbe exiret. Haec conlegae obsequenter facta, brevisque dies ad conveniendum edicta est. Claudius prope consequutus est literas suas. Concione adveniens de Manlio et Junio habita, non ultra triduum moratus Romae, paludatus, cum lictoribus, votisque in Capitolio nuncupatis, in provinciam, aequae ac prius, praecipiti celeritate abit.

XI. Paucis ante diebus Junius Manliusque oppidum Nesattium, quo se principes Istrorum et regulus ipse Aepulo receperat, summa vi obpugnarunt. Eo Claudius duabus legionibus novis adductis, vetere exercitu cum suis ducebus dimisso, ipse oppidum circumfedit, et vineis obpugnare intendit; amnemque praeterfluentem moenia, qui et inpedimento obpugnantibus erat, et aquationem Istris praebebat, multorum dierum opere exceptum novo alveo avertit. Ea res barbaros miraculo terruit abscissae aquae: et ne tum quidem memores pacis, in caedem conjugum ac liberorum versi; etiam, ut spectaculo hostibus tam foedum facinus esset, palam in muris trucidatos praecipitabant. Inter simul complorationem seminarum puerorumque, simul nefandam caedem, milites, transgressi murum, oppidum intrarunt. Cujus capti tumultum ut ex pavido clamore fugientium adcepit rex, trajecit ferro pectus, ne vivus caperetur: ceteri capti, aut occisi. Duo deinde oppida, Mutila et Faveria, vi capta et deleta. Praeda, ut in gente inopi, spe major fuit, et omnis militibus concessa est. Quinque millia capitum sexcenta triginta duo sub corona venerunt. Auctores belli virgis caesi, et securi per-

pereussi. Istria tota trium oppidorum excidio et morte regis pacata est: omnesque undique populi, obsidibus datis, in ditionem venerunt. Sub Istriaci finem belli apud Ligures concilia de bello haberi coepta.

XII. Ti. Claudius proconsul, qui praetor priore anno fuerat, cum praesidio legionis unius Pisis praeerat. Cujus literis senatus certior factus, eas ipsas literas ad C. Claudium (nam alter consul jam in Sardiniam trajecerat) deferendas censet, et adjicit decretum: *quoniam Istria provincia confecta esset, si ei videretur, exercitum traduceret in Ligures.* Simul ex literis consulis, quas de rebus in Istria gestis scripserat, in biduum subpublicatio decreta. Et ab altero consule Ti. Sempronio in Sardinia prospere res gestae. Exercitum in agrum Sardonum Iliensium induxit. Balarorum magna auxilia Iliensibus venerant. Cum utraque gente signis coulatis confligit. Fusi fugatique hostes, castrisque exfuti: duodecim millia armatorum caesa. Postero die arma lecta conjici in acervum jussit consul, sacrumque id Vulcano cremavit. Victorem exercitum in hiberna sociarum urbium reduxit. Et C. Claudius, literis Ti. Claudii et senatus consulto adcepto, ex Istria legiones in Ligures transduxit. Ad Scultennam flumen in campos progressi castra habebant hostes. Ibi cum his acie dimicatum. Quindecim millia caesa; plus septingenti aut in proelio, aut in castris (nam ea quoque expugnata sunt) capti; et signa militaria unum et quinquaginta capta. Ligures, reliquiae caedis, in montes refugerunt passim; populantique campestres agros consuli nulla usquam adparuerunt arma. Claudius, duarum gentium uno anno victor, dua-

bus, quod raro alius, in consulatu pacatis provinciis Romam revertit.

XIII. Prodigia eo anno nuntiata. In Crustumino avem sangualem, quam vocant, sacrum lapidem rostro cecidisse. Bovem in Campania loquutum. Vaccam aeneam Syracusis ab agrestri tauro, qui pecore aberrasset, initam, ac semine adpersam. In Crustumino diem unum in ipso loco supplicatio fuit; et in Campania bos alenda publice data; Syracusanumque prodigium expiatum, editis ab haruspicibus Diis, quibus supplicaretur. Pontifex eo anno mortuus est M. Claudius Marcellus, qui consul censorque fuerat. In ejus locum subfectus est pontifex filius ejus M. Marcellus. Et Lucam colonia eodem anno duo millia civium Romanorum sunt deducta. Triumviri deduxerunt, P. Aelius, L. Egilius, Cn. Sicinius. Quinquagena et singula jugera et semisses agri in singulos dati sunt. De Ligure captus is ager erat. Etruscorum ante, quam Ligurum, fuerat. C. Claudius consul ad Urbem venit: cui, quum in senatu de rebus in Istria Liguribusque prospere gestis disseruisset, postulanti triumphus est decretus. Triumphavit in magistratu de duabus simul gentibus. Tulit in eo triumpho denarium trecenta septem millia, et victoriatum octoginta quinque millia septingentos duos. Militibus in singulos quini deni denarii dati, duplex centurioni, triplex, equiti. Sociis dimidio minus, quam civibus, datum. Itaque taciti, ut iratos esse sentires, sequuti sunt currum.

XIV. Dum is triumphus de Liguribus agebatur, Ligures, postquam senserunt, non consularem tantum exercitum Romam abductum, sed legionem ab Ti. Claudio Pisus dimis-

dimissam, soluti metu, clam exercitu indicto, per transversos limites superatis montibus, in campos degressi, agrum Mutinensem populati, repentino impetu coloniam ipsam ceperunt. Id ubi Romam adlatum est, senatus C. Claudium consulem comitia primo quoque tempore habere iussit, creatisque in annum magistratibus in provinciam redire, et coloniam ex hostibus eripere. Ita, uti censuit senatus, comitia habita. Consules creati, Cn. Cornelius Scipio Hispallus, Q. Petillius Spurius. Praetores inde facti, M. Popillius Laenas, P. Licinius Crassus, M. Cornelius Scipio, L. Papirius Maso, M. Aburius, L. Aquillius Gallus. C. Claudio consuli prorogatum in annum imperium et Gallia provincia; et, ne Istri quoque idem, quod et Ligures, facerent, socios nominis Latini in Istriam mitteret, quos triumphi causa de provincia deduxisset. Cn. Cornelio et Q. Petillio consulibus, quo die magistratum inierunt, immolantibus Jovi singulis bubus, uti solet, in ea hostia, qua Q. Petillius sacrificavit, in jocinore caput non inventum. Id quum ad senatum retulisset, hove perlitare iussus. De provinciis deinde consultus senatus Pisas et Ligures provincias consulibus decrevit. Cui Pisae provincia obvenisset, quum magistratum creandorum tempus esset, ad comitia reverti iussit. Additum decreto, ut binas legiones novas scriberent et trecenos equites, et dena millia peditum sociis nominique Latino et sexcenos imperarent equites. Ti. Claudio prorogatum est imperium in id tempus, quo in provinciam consul venisset.

XV. Dum de his rebus in senatu agitur, Cn. Cornelius, evocatus a viatore, quum templo egressus esset, paullo post rediit confuso

vultu, et exposuit Patribus conscriptis, bovis fescenaris, quem inmolavisset, jecur defluxisse. Id se victimario nuntianti parum credentem, ipsum aquam effundi ex olla, ubi exta coquerentur, jussisse: et vidisse ceteram integram partem extorum, jecur omne inenarrabiliter absumtum. Territis eo prodigio Patribus, et alter consul curam adjecit, qui se, quod caput jocinori defuisset, tribus bubus perlitasse negavit. Senatus majoribus hostiis usque ad litationem sacrificari jussit. Ceteris Diis perlitatum ferunt: Saluti Petillium perlitasse negant. Inde consules praetoresque provincias sortiti. Pisae Cn. Cornelio, Ligures Petillio obvenerunt. Praetores, L. Papirius Maso urbanam, M. Aburius inter peregrinos, sortiti sunt. M. Cornelius Scipio Maluginensis Hispaniam ulteriorem, L. Aquillius Gallus Siciliam habuit. Duo deprecati sunt, ne in provincias irent: M. Popillius in Sardiniam. *Gracchum eam provinciam pacare, et T. Aebutium praetorem adiutorem ab senatu datum esse. Interrumpi tenorem rerum, in quibus peragendis continuatio ipsa efficacissima esset, minime convenire. Inter traditionem imperii novitatemque successoris, quae noscendis prius, quam agendis, rebus inbuenda sit, saepe bene gerendae rei occasiones intercidere.* Probata Popillii excusatio est. P. Licinius Crassus sacrificiis se impediri sollemnibus excusabat, ne in provinciam iret. Citerior Hispania obvenerat. Ceterum aut ire jussus, aut jurare pro concione, sollemni sacrificio se prohiberi. Id ubi in P. Licinio statutum est, et ab se uti jusjurandum acciperent, M. Cornelius postulavit, ne in Hispaniam ulteriorem iret. Praetores ambo in eadem verba jurejurarunt. M. Titinius et T. Fonteius proconsules manere cum eodem

impe-

imperii jure in Hispania jussi; et ut in supplementum his tria millia civium Romanorum cum equitibus ducentis, quinque millia socium Latini nominis et trecenti equites mitterentur.

XVI. Latinae feriae fuere ante diem tertium Nonas Maji, in quibus, quia in una hostia magistratus Lanuvinus precatus non erat, *populo Romano Quiritium*, religioni fuit. Id quum ad senatum relatum esset, senatusque ad pontificum collegium rejecisset; pontificibus, quia non recte factae Latinae essent, instauratis Latinis, placuit Lanuvinos, quorum opera instauratae essent, hostias praebere. Adcellerat ad religionem, quod Cn. Cornelius consul, ex monte Albano rediens, concidit, et, parte membrorum captus, ad Aquas Cumanas profectus ingravescente morbo, Cumis decessit. Sed inde mortuus Romam adlatus, et funere magnifico elatus sepultusque est. Pontifex idem fuerat. Consul Q. Petillius, quum primum per auspicia posset, conlegae subrogando comitia habere jussus, et Latinas edicere. Comitia in ante diem tertium Nonas Sextiles, Latinas in ante diem tertium Idus Sextiles edixit. Plenis religionum animis, prodigia insuper nuntiata: Tusculi facem in coelo visam; Gabiis aedem Apollinis et privata aedificia complura, Graviscis murum portamque de coelo tacta. Ea Patres procurari, uti pontifices censuissent, jusserunt. Dum consules primum religiones, deinde alterum alterius mors et comitia et Latinarum instauraciones inpediunt, interim C. Claudius exercitum ad Mutinam, quam Ligures priore anno ceperant, admovit. Ante triduum, quam obpugnare coeperat, receptam ex hostibus colonis restituit. Octo millia ibi Ligurum intra muros caesa; literaeque Romam extemplo

scriptae, quibus non modo rem exponeret, sed etiam gloriaretur, sua virtute ac felicitate neminem jam cis Alpes hostem populi Romani, agrique aliquantum captum, qui multis millibus hominum dividi vixitum posset.

XVII. Et Ti. Sempronius eodem tempore in Sardinia multis secundis proeliis Sardos perdomuit. Quindecim millia hostium sunt caesa. Omnes Sardorum populi, qui defece-
rant, in ditionem redacti. Stipendiariis veteribus duplex vectigal imperatum exactumque; ceteri frumentum contulerunt. Pacata provincia obsidibusque ex tota insula ducentis triginta adceptis, legati Romam, qui ea nuntiarent, missi, quique ab senatu peterent, ut ob eas res, ductu auspicioque Ti. Sempronii prospere gestas, Diis immortalibus honos haberetur, ipsique decedenti de provincia exercitum secum deportare liceret. Senatus, in aede Apollinis legatorum verbis auditis, supplicationem in biduum decrevit, et quadraginta majoribus hostiis consules sacrificare iussit: Ti. Sempronium proconsulem exercitumque eo anno in provincia manere. Comitia deinde consulis unius subrogandi, quae in ante diem tertium Nonas Sextiles edicta erant, eo ipso die sunt confecta. Q. Petillius consul conlegam, qui extemplo magistratum occiperet, creavit C. Valerium Laevinum. Is, jam diu cupidus provinciae, quum obportunae cupiditati ejus literae adlatas essent, Ligures rebellasse, Nonis Sextilibus paludatus, literis auditis, tumultus ejus causa legionem tertiam ad C. Claudium proconsulem in Galliam proficisci iussit; et duumviros navales cum classe Pisas ire, qui Ligurum oram, maritimum quoque terrorem admoventes, circumvectarentur. Eodem et Q. Petillius consul ad con-
venien-

veniendum exercitui diem edixerat. Et C. Claudius proconsul, audita rebellione Ligurum, praeter eas copias, quas secum Parmae habebat, subitariis conlectis militibus, exercitum ad fines Ligurum admovit.

XVIII. Hostes sub adventum C. Claudii, a quo duce se meminerant nuper ad Seultenam flumen victos fugatosque, locorum magis praesidio adversus infelicitè expertam vim, quam armis, se defensuri, duos montes Letum et Balistam ceperunt, muroque insuper amplexi. Tardius ex agris demigrantes obpressi ad mille et quingenti perierunt. Ceteri montibus se tenebant, et, ne in metu quidem feritatis ingenitae obliti, saeviunt in praedam, quae Mutinae parta erat. Captivos cum foeda laceratione interficiunt: pecora in fanis trucidant verius passim, quam rite sacrificant. Satiati caede animantium, quae inanima erant, parietibus adsligunt, vasa omnis generis usui magis, quam ornamento in speciem, facta. Q. Petillius consul, ne absente se debellaretur, literas ad C. Claudium misit, ut cum exercitu ad se in Galliam veniret: Campis Macris se eum expectaturum. Literis adceptis, Claudius ex Liguribus castra movit, exercitumque ad Campos Macros consuli tradidit. Eodem paucis post diebus C. Valerius consul alter venit. Ibi, divisis copiis, prius quam digrederentur, communiter ambo exercitus lustraverunt. Tum sortiti, quia non ab eadem utrumque parte adgredi hostem placebat, regiones quas peterent. Valerium auspicato sortitum constat, quod in templo fuisset: in Petillio id vitio factum, postea augures responderunt, quod extra templum sortem in sitellam in templum latam foris ipse posuerit. Profecti inde in diversas regiones. Petillius

adversus Balistae et Leti jugum, quod eos montes perpetuo dorso inter se jungit, castra habuit. Ibi adhortantem eum pro concione milites, inmemorem ambiguitatis verbi, ominatum ferunt, *se eo die Letum capturum esse*. Duabus simul partibus subire in adversos montes coepit. Ea pars, in qua ipse erat, inpigre subcedebat. Alteram hostes quum propulissent, ut restitueret rem inclinatham, consul equo advectus, suos quidem a fuga revocavit: ipse, dum incautius ante signa observatur, missili trajectus cecidit. Nec hostes ducem occisum senserunt; et suorum pauci, qui viderant, haud neglegenter, ut qui in eo victoriam verti scirent, corpus occultavere. Alia multitudo peditum equitumque, deturbatis hostibus, montes sine duce cepere. Ad quinque millia Ligurum occisa: ex Romano exercitu duo et quinquaginta ceciderunt. Super tam evidentem tristic ominis eventum, etiam ex pullario auditum est, vitium in auspicio fuisse, nec id consulem ignorasse. C. Valerius, audita

* * *

Periti religionum jurisque publici, quando duo ordinarii consules ejus anni, alter morbo, alter ferro periisset, subiectum consulem negabant recte comitia habere posse.

* * *

deduxit.

XIX. Cis Apenninum Garuli et Lapicini et Hercates; trans Apenninum Brinates fuerant. Inter Audenam amnem P. Mucius cum iis, qui Lunam Pisasque depopulati erant, bellum gessit; omnibusque in ditionem redactis arma ademit. Ob eas res, in Gallia Liguribusque gestas duorum consulum ductu auspicioque,

cioque, senatus in triduum subplicationes decrevit, et quadraginta hostiis sacrificari iussit. Et tumultus quidem Gallicus et Ligustinus, qui principio ejus anni exortus fuerat, haud magno conatu brevi obpressus erat. Belli Macedonici subibat jam cura, miscente Perseo inter Dardanos Bastarnasque certamina; et legati, qui missi ad res visendas in Macedoniam erant, jam reverterant Romam, renuntiaverantque, bellum in Dardania esse. Simul venerant et ab rege Perseo oratores, qui purgarent, nec adcitos ab eo Bastarnas, nec auctore eo quidquam facere. Senatus nec liberavit ejus culpae regem, neque arguit: moneri eum tantummodo iussit, ut etiam atque etiam curaret, ut sanctum haberet foedus, quod ei cum Romanis esse videri posset. Dardani, quum Bastarnas non modo non excedere finibus suis, quod superaverant, sed graviores fieri in dies cernerent, subnisos Thracum adcolarum et Scordiscorum auxiliis, audendum aliquid vel temere rati, omnes undique armati ad oppidum, quod proximum castris Bastarnarum erat, conveniunt. Hyems erat, et id anni tempus elegerant, ut Thraces Scordiscique in fines suos abirent. Quod ubi ita factum, et solos jam esse Bastarnas audierunt, bifariam dividunt copias: pars, ut recto itinere ad lacessendum ex aperto iret; pars, devio saltu circumducta, ab tergo adgredere-tur. Ceterum, prius quam circumire castra hostium possent, pugnatum est; victique Dardani compelluntur in urbem, quae fere duodecim millia ab castris Bastarnarum aberat. Victores confestim circumsidunt urbem, haud dubie postero die aut metu dedituris se hostibus, aut vi expugnaturi. Interim Dardanorum altera manus, quae circumducta erat,

ignara

ignara cladis suorum, castra Bastarnarum sine praesidio relicta

* * *

XX. *** more, sella eburnea posita, jus dicebat, disceptabatque controversias minimarum rerum: adeoque nulli fortunae adhaerebat animus, per omnia genera vitae errans, uti nec sibi, nec aliis, quinam homo esset, fatis constaret. Non adloqui amicos, vix notis familiariter adridere; munificentia inaequali sese aliosque ludificari: quibusdam honoratis magnoque aestimantibus se puerilia, ut escae aut lusus, munera dare; alios nihil expectantes ditare. Itaque nescire, quid sibi vellet, quibusdam videri. Quidam ludere eum simpliciter, quidam haud dubie insanire ajebant. In duabus tamen magnis honestisque rebus vere regius erat animus, in urbium donis et Deorum cultu. Megapolitanis in Arcadia murum se circumdaturum urbi est pollicitus, majoremque partem pecuniae dedit. Tegeae theatrum magnificum e marmore facere instituit. Cyzici in Prytaneum (id est penetrale urbis, ubi publice, quibus is honos datus est, vescuntur) vasa aurea mensae unius posuit. Rhodiis, ut nihil unum insigne, ita omnis generis, ut quaeque usus eorum postulaverunt, dona dedit. Magnificentiae vero in Deos vel Jovis Olympii templum Athenis; unum in terris inchoatum pro magnitudine Dei, potest testis esse. Sed et Delon aris insignibus statuarumque copia exornavit: et Antiochiae Jovis Capitolini magnificum templum, non laqueatum auro tantum; sed parietibus totis lamina inauratum, et alia multa in aliis locis pollicitus, quia perbreve tempus regni ejus fuit, non perfecit. Spectaculorum quoque omnis generis magnificentia superiores reges vicit,

vicit, reliquorum sui moris et cōpia Graecorum artificum. Gladiatorum munus Romanae consuetudinis primo majore cum terrore hominum, insuetorum ad tale spectaculum, quam voluptate, dedit: deinde saepius dando, et modo vulneribus tenuis, modo sine missione etiam, et familiare oculis gratumque id spectaculum fecit, et armorum studium plerisque juvenum accendit. Itaque, qui primo ab Roma magnis praemiis paratos gladiatores arcessere solitus erat, jam suo

* * *

XXI. *** pio inter peregrinos. M. Atilio praetori provincia Sardinia obvenerat; sed cum legione nova, quam consules conscripserant, quinque millibus peditum, trecentis equitibus, in Corsicam jussus est transire. Dum is ibi bellum gereret, Cornelio prorogatum imperium, uti obtineret Sardiniam. Cn. Servilio Caepioni in Hispaniam ulteriorem, et P. Furio Philo in citeriorem tria millia peditum Romanorum, equites centum quinquaginta, et socium Latini nominis quinque millia peditum, trecenti equites; Sicilia L. Claudio sine subplemento decreta. Duas praeterea legiones consules scribere jussi cum justo numero peditum equitumque, et decem millia peditum sociis imperare et sexcentos equites. Delectus consulibus eo difficilior erat, quod pestilentia, quae priore anno in boves ingruerat, eo verteret in hominum morbos. Qui inciderant, haud facile septimum diem superabant: qui superaverant, longinquo, maxime quartanae, implicabantur morbo. Servitia maxime moriebantur. Eorum strages per omnes vias insepultorum erat. Ne liberorum quidem funeribus Libitina subiciebat. Cadavera, intacta a canibus ac vulturibus, tabes ab-

absumebat; satisque constabat, nec illo, nec priore anno, in tanta strage bonum hominumque vulturium vsquam visum. Sacerdotes publici ea pestilentia mortui sunt, Cn. Servilius Caepio pontifex, pater praetoris, et Ti. Sempronius Ti. F. Longus decemvir sacrorum, et P. Aelius Pactus augur, et Ti. Sempronius Gracchus, et C. Mamilius Vitulus curio maximus, et M. Sempronius Tuditanus pontifex. Pontifices subfecti sunt, C. Sulpicius Galba in locum Tuditani. Augures subfecti sunt, in Gracchi locum T. Veturius Gracchus Sempronianus, in P. Aelii Q. Aelius Pactus. Decemvir sacrorum C. Sempronius Longus, curio maximus C. Scribonius Curio subficitur. Quum pestilentiae finis non fieret, senatus decrevit, uti decemviri libros Sibyllinos adirent. Ex decreto eorum diem unum subplicatio fuit; et, Q. Marcio Philippo verba praeunte, populus in foro votum concepit: *Si morbus pestilentiaque ex agro Romano emota esset, biduum ferias ac subplicationem se habiturum.* In Vejenti agro biceps natus puer, et Sinuessae unimanus, et Auximi puella cum dentibus; et arcus interdiu sereno coelo super aedem Saturni in foro Romano intentus, et tres simul soles effulserunt; et faces eadem nocte plures per coelum lapsae sunt in Lanuvino; Caeritesque anguem in oppido suo iubatam, aureis maculis sparsam, adparuisse adfirmabant; et, in agro Campano bovem loquutum esse, satis constabat.

XXII. Legati Nonis Juniis ex Africa redierunt, qui, convento prius Masinissa rege, Carthaginem ierant: ceterum certius aliquanto, quae Carthagine acta essent, ab rege rescierant, quam ab ipsis Carthaginiensibus. Compertum tamen adfirmaverunt, legatos ab
rege

rege Perseo venisse, iisque noctu senatum in aede Aesculapii datum esse. Ab Carthagine legatos in Macedoniam missos, et rex adfirmaverat, et ipsi parum constanter negaverant. In Macedoniam quoque mittendos legatos senatus censuit. Tres missi sunt, C. Laelius, M. Valerius Messalla, Sex. Digitius. Perseus per id tempus, quia quidam Dolopum non parebant et, de quibus ambigebatur rebus, disceptationem ab rege ad Romanos revocabant, cum exercitu profectus, sub jus iudiciumque suum totam coegit gentem. Inde, per Oetaeos montes transgressus, religionibus quibusdam animo objectis, oraculum aditurus Delphos adscendit. Quum in media repente Graecia adparuisset, magnum non finitimis modo urbibus terrorem praebeuit, sed in Asiam quoque ad regem Eumenem nuntius tumultus ejus venit. Triduum, non plus, Delphis moratus, per Phthiotidem, Achajam Thessaliamque, sine damno injuriaque agrorum, per quos iter fecit, in regnum rediit. Nec earum tantum civitatum, per quas iturus erat, satis habuit animos sibi conciliare: aut legatos, aut literas dimisit, petens, *ne diutius similtatum, quae cum patre suo fuissent, meminissent: nec enim tam atroces fuisset eas, ut non cum ipso potuerint ac debuerint finire. Secum quidem omnia illis integra esse ad instituendam fideliter amicitiam.* Cum Achaeorum maxime gente reconciliandae gratiae viam quaerebat.

XXIII. Haec una ex omni Graecia gens et Atheniensium civitas eo processerat irarum, ut finibus interdiceret Macedonibus. Itaque servitiis ex Achaja fugientibus receptaculum Macedonia erat; quia, quum finibus suis interdixissent, intrare regni terminos ipsi non audebant. Id quum Perseus animadvertisset,

comprehensis omnibus, literas ***. ceterum, ne similis fuga fervorum postea fieret, cogitandum et illis esse. Recitatis his literis per Xenarchum praetorem, qui privatae gratiae aditum apud regem quaerebat, et plerisque moderate et benigne scriptas esse consentibus literas, atque his maxime, qui praeter spem recepturi essent amissa mancipia; Callicrates ex iis, qui in eo verti salutem gentis crederent, si cum Romanis inviolatum foedus servaretur. *Parva, inquit, aut mediocris res, Achaei, quibusdam videtur agi; ego maxime gravissimam omnium non agique tantum arbitror, sed quodam modo actam esse. Nam qui regibus Macedonum, Macedonibusque ipsis, finibus interdixissemus, manereque id decretum, scilicet ne legatos, ne nuntios admitteremus regum, per quos aliquorum ex nobis animi sollicitarentur; ii concionantem quodam modo absentem audimus regem, et, si Diis placet, orationem ejus probamus. Et, quum ferae bestiae cibum ad fraudem suam positum plerumque adspiciunt et refugiant, nos caeci, specie parvi beneficii, inescamur, et, servulorum minimi pretii recipiendorum spe, nostram ipsorum libertatem subruere et tentari patimur. Quis enim non videt, viam regiae societatis quaeri, qua Romanum foedus, quo nostra omnia continentur, violetur? Nisi hoc dubium alicui est, bellandum Romanis cum Perseo esse, et, quod vivo Philippo expectatum, morte ejus interpellatum est, id post mortem Philippi futurum. Duos, ut scitis, habuit filios Philippus, Demetrium et Persea. Genere materno, virtute, ingenio, favore Macedonum, longe praestitit Demetrius. Sed quia in Romanos odii regnum posuerat praemium, Demetrium nullo alio crimine, quam Romanae amicitiae inita, occidit; Persea, quem populus*
Ro.

Romanus prius poenae, quam regni, heredem futurum sciebat, regem fecit. Itaque quid hic post mortem patris egit aliud, quam bellum paravit? Basiarnas primum ad terrorem omnium in Dardaniam iunxit; qui si sedem eam tenuissent, graviores eos adcolas Graecia habuisset, quam Asia Gallos habeat. Ea spe depulsus, non tamen belli consilia omisit; immo, si vera volumus dicere, jam inchoavit bellum. Dolopiam armis subegit. nec provinciis de controversis ad disceptationem populum Romanum adivit. Inde, transgressus Oetam, ut repente in medio umbilico Graeciae conspiceretur, Delphos adscendit. Haec usurpatio itineris insoliti quo vobis spectare videtur? Thessaliam deinde peragravit. Quod sine ullius eorum, quos oderat, noxia, hoc magis tentationem metuo. Inde literas ad nos cum muneris specie misit, et cogitare jubet, quo modo in reliquum hoc munere non egeamus, hoc est, ut decretum, quo arcentur Peloponneso Macedones, tollamus; rursus legatos regios et hospitium cum principibus et mox Macedonum exercitus, ipsum quoque a Delphis (quantum enim interluit fretum?) trajicientem in Peloponnesum videamus, iunisceamur Macedonibus armantibus se adversus Romanos. Ego nihil novi censeo decernendum, servandaque omnia integra, donec ad certum dirigatur, vanusne hic timor noster, an verus fuerit. Si pax inviolata inter Macedonas Romanosque manebit, nobis quoque amicitia et commercium sit: nunc de eo cogitare periculosum et inuturum videtur.

XXIV. Post hunc Arco, frater Xenarchi praetoris, ita disseruit: *Difficilem orationem Callicrates et mihi, et omnibus, qui ab eo dissentimus, fecit: agendo enim Romanae societatis causam ipse, tentarique et obpugnari dicendo, quam nemo neque tentat, neque obpugnat, effe-*

cit, ut, qui ab se dissentiret, adversus Romanos dicere videretur. Ac primum omnium, tamquam non hic nobiscum fuisset, sed aut ex curia populi Romani veniret, aut regum arcanis inter-esset, omnia scit et nuntiat, quae occulte facta sunt. Divinat etiam, quae futura fuerant, si Philippus vixisset; quid ita Perseus regni heres sit, quid parent Macedones, quid cogitent Romani. Nos autem, qui, nec ob quam causam, nec quemadmodum perierit Demetrius, scimus, nec quid Philippus, si vixisset, facturum fuerat, ad haec, quae palam geruntur, consilia nostra adcommodare oportet. Ac scimus, Persea, regno adcepto, ad legatos Romanos venisse, ac regem Persea a populo Romano adpellatum: audimus, legatos Romanos venisse ad regem, et eos benigne exceptos. Haec omnia pacis equidem signa esse judico, non belli; nec Romanos offendi posse, si, ut bellum gerentes eos sequuti sumus, nunc quoque pacis auctores sequamur. Cur quidem nos inexpiabile omnium soli bellum adversus regnum Macedonum geramus, non video. Obportuni propinquitate ipsa Macedoniae sumus; an infirmissimi omnium, tamquam, quos nuper subiecit, Dolopes? Immo contra ea, vel viribus nostris, Deum benignitate, vel regionis intervallo tuti. Sed sumus aequae subjecti ac Thessali Aetolique; nihilo plus fidei auctoritatisque habemus adversus Romanos, qui semper socii atque amici fuimus, quam Aetoli, qui paullo ante hostes fuerunt. Quod Aetolis, quod Thessalis, quod Epirotis, omni denique Graeciae cum Macedonibus juris est, idem et nobis sit. et cur execrabilis ista nobis solis velut desertio juris humani est? Fecerit aliquid Philippus, cur adversus eum armatum et bellum gerentem hoc decerneremus: quid Perseus, novus rex, omnis injuriae insons, suo beneficio paternas simultates ob-

obliterans, meruit? cur soli omnium hostes ei sumus? Quamquam et illud dicere poteram, tanta priorum Macedoniae regum merita erga nos fuisse, ut Philippi unius injurias, si quae forte fuerunt, * utique post mortem. Quum classis Romana Cenchreis staret, consul cum exercitu Elatiae esset, triduum in concilio fuimus, consultantes, utrum Romanos, an Philippum, sequeremur. Nonnihil metus praesens ab Romanis sententias nostras inclinarit: fuit certe tamen aliquid, quod tam longam deliberationem fecerat: id quod erat vetusta conjunctio cum Macedonibus, vetera et magna in nos regum merita. Valeant et nunc eadem illa, non ut praecipue amici, sed ne praecipue inimici simus. Ne id, quod non agitur, Callicrates, similaverimus. Nemo novae societatis aut novi foederis, quo nos temere inligemus, conscribendi est auctor: sed commercium tantum juris praebendi repetendique sit, ne interdictione finium nostrorum et nos quoque regno arceamus, ne servis nostris aliquo fugere liceat. Quid hoc adversus Romana foedera est? Quid rem parvam et apertam magnam et suspectam facimus? Quid vanos tumultus ciemus? Quid, ut ipsi locum adsentandi Romanis habeamus, suspectos alios ac invisos efficiamus? Si bellum erit, ne Perseus quidem dubitat, quin Romanos sequuturi simus. In pace etiamsi non odia finiuntur, intermittantur. Quum iidem huic orationi, qui literis regis adsentierant, adsentirentur, indignatione principum, quod, quam rem ne legatione quidem dignam judicasset Perseus, literis paucorum versuum impetraret, decretum differtur. Legati deinde postea missi ab rege, quum Megalopoli concilium esset; dataque opera est ab iis, qui offensionem apud Romanos timebant, ne admitterentur.

XXV. Per haec tempora Aetolorum in semet ipsos versus furor mutuis caedibus ad internecionem adducturus videbatur gentem. Fessi deinde et Romam utraque pars miserunt legatos, et inter se ipsi de reconcilianda concordia agebant: quae novo facinore discussa res veteres etiam ias excitavit. Exsulibus Hypataeis, qui factionis Proxeni erant, quum reditus in patriam promissus esset fidesque data per principem civitatis Eupolemum, octoginta inlustres homines, quibus redeuntibus inter ceteram multitudinem Eupolemus etiam obvius exierat, quum salutatione benigne excepti essent dextraeque datae, ingredienti portam, fidem datam Deosque testes nequidquam invocantes, interfecti sunt. Inde gravius de integro bellum exarsit. C. Valerius Laevinus et Ap. Claudius Pulcher et C. Memmius et M. Popillius et L. Canulejus missi ab senatu venerant. Apud eos quum Delphis utriusque partis legati magno certamine agerent, Proxenus maxime, quum causa, tum eloquentia, praestare visus est; qui paucos post dies ab Orthobula uxore veneno est sublatus: damnataque eo crimine in exilium abiit. Idem furor et Cretenses lacerabat. Adventu deinde Q. Minucii legati, qui cum decem navibus missus ad sedanda eorum certamina erat, in spem pacis venerant. Ceterum induciae et antea sex mensium fuerunt: inde multo gravius bellum exarsit. Lycii quoque per idem tempus ab Rhodiis bello vexabantur. Sed externorum inter se bella, quo quaeque modo gesta sunt, persequi non operae est satis superque oneris sustinenti, res a populo Romano gestas scribere.

XXVI. Celtiberi in Hispania, qui bello domiti se Ti. Graccho dediderant, pacati manferant

ferant M. Titinio praetore obtinente provinciam. Rebellarant sub adventum Ap. Claudii, orisque bellum sunt ab repentina obpugnatione castrorum Romanorum. Prima lux ferme erat, quum vigiles in vallo, quique in portarum stationibus erant, quum vidissent procul venientem hostem, ad arma conclamaverunt. Ap. Claudius, signo proposito pugnae, ac paucis adhortatus milites, tribus simul portis eduxit. Obstantibus ad exitum Celtiberis, primo par utrumque proelium fuit, quia propter angustias non omnes in faucibus pugnare poterant Romani: urgentes deinde alii alios sequuti evaserunt extra vallum, ut paudere aciem et exaequare cornibus hostibus, quibus circumibantur, possent. Ita repente eruperunt, ut sustinere impetum eorum Celtiberi nequirent. Ante horam secundam pulsifunt: ad quindecim millia caesa aut capta; signa ademta duo et triginta. Castra etiam eo die expugnata, debellatumque. Nam, qui superfuere proelio, in oppida sua dilabifunt. Quietif deinde paruerunt imperio.

XXVII. Censores eo anno creati Q. Fulvius Flaccus et A. Postumius Albinus legerunt senatum: princeps lectus M. Aemilius Lepidus pontifex maximus. De senatu novem ejece-
runt. Insignes notae fuerunt M. Cornelii Maluginensis, qui biennio ante praetor in Hispania fuerat; et L. Cornelii Scipionis praetoris, cujus tum inter cives et peregrinos juris dictio erat; et M. Fulvii, qui frater germanus et, ut Valerius Antias tradit, consors etiam censoris erat. Consules, votis etiam in Capitolio nuncupatis, in provincias profectifunt. Ex iis M. Aemilio senatus negotium dedit, ut Patavinorum in Venetia seditionem comprimeret, quos certamine factionum ad

intestinum bellum exarsisse et ipsorum legati adtulerant. Legati, qui in Aetoliam ad similes motus comprimendos ierant, renuntiarunt, coerceri rabiem gentis non posse. Patavinis salutis fuit adventus consulis; neque aliud, quod ageret in provincia, quum habuisset, Romam rediit. Censores vias sternendas silice in urbe, glareas extra urbem substruendas marginandasque primi omnium locaverunt, pontesque multis locis faciendos; et scenam aedilibus praetoribusque praebendam; et carceres in circo, et ova ad notas curriculis numerandis, et * dam, et metas trans * et caveas ferreas per * intromitterentur * ferreis in monte Albano consulibus, et clivum Capitolinum silice sternendum curaverunt, et porticum ab aede Saturni in Capitolium ad senaculum ac super id curiam. Et extra portam Trigeminam emporium lapide straverunt stipitibusque sepeserunt; et porticum Aemiliam reficiendam curarunt; gradibusque adscensum ab Tiberi in emporium fecerunt. Et extra eandem portam in Aventinum porticum silice straverunt, et eo publico ab aede Veneris fecerunt. Idem Calatiae et Auximi muros faciendos locaverunt; venditisque ibi publicis locis, pecuniam, quae redacta erat, tabernis utrique foro circumdandis consumserunt. Et alter ex iis Fulvius Flaccus (nam Postumius nihil, nisi senatus Romani populivae iussu, se locaturum ipsorum pecunia *) Jovis aedem Pisauri, et Fundis, et Pollentiae etiam aquam adducendam, et Pisauri viam silice sternendam, et Sinuessam a ga * aviariae. In his et clo * um circumducend * et forum porticibus tabernisque claudendum, et Janos tres faciendos. Haec ab uno censore opera locata, cum magna gratia colonorum. Moribus quoque regen-

regendis diligens et severa censura fuit. Multis equi ademti.

XXVIII. Exitu prope anni diem unum subpublicatio fuit ob res prospere gestas in Hispania ductu auspicioque Ap. Claudii proconsulis, et majoribus hostiis viginti sacrificatum; et alterum diem subpublicatio ad Cereris, Liberi Liberaeque fuit, quod ex Sabinis terrae motus ingens cum multis aedificiorum ruinis nuntiatus erat. Quum Ap. Claudius ex Hispania Romam redisset, decrevit senatus, ut ovans Urbem iniret. Jam consularia comitia adpetebant, quibus, magna contentione habitis propter multitudinem petentium, creati L. Postumius Albinus et M. Popillius Laenas. Praetores inde facti N. Fabius Buteo, M. Matienus, C. Cicerejus, M. Furius Crassipes iterum, A. Atilius Serranus iterum, C. Cluvius Saxula iterum. Comitibus perfectis, Ap. Claudius Centho, ex Celtiberis ovans quum in Urbem iniret, decem millia pondo argenti, quinque millia auri in aerarium tulit. Flamen Dialis inauguratus est Cn. Cornelius. Eodem anno tabula in aedem Matris Matutae cum indice hoc posita est: *Ti. Sempronii Gracchi consulis imperio auspicioque legio exercitusque populi Romani Sardiniam subegit. In ea provincia hostium caesa aut capta supra octoginta millia. Re publica felicissime gesta, atque liberatis vectigalibus * restitutis, exercitum salvum atque incolumen plenissimum praeda domum reportavit. Iterum triumphans in urbem Romam rediit. Cujus rei ergo hanc tabulam donum Jovi dedit.* Sardiniae insulae forma erat, atque in ea simulacra pugnarum picta. Munera gladiatorum eo anno aliquot parva alia data; unum ante cetera insigne fuit T. Flamiini, quod mortis causa patris sui, cum visceratione

epuloque et ludis scenicis, quatrimum dedit. Magni tamen muneris ea summa fuit, ut per triduum quatuor et septuaginta homines pugnarint.

* * *

T. LIVII PATAVINI LIBER XLII.

BREVIARIUM.

CAP. I. L. Postumio Albino et M. Popillio Laenati coss. Liguria decernitur, et praetores sortiuntur ceteras provincias. Prius vero quam magistratus profiscantur, senatui placet, L. Postumium cos. ad agrum publicum a privato terminandum in Campaniam ire; isque, iratus Praenestinis, literas iis praemittit, ut sibi magistratus obviam exeant, et deversorium jumentaque publicae parent. 2. Legati, in Aetoliam et Macedoniam missi, redeunt: et prodigia expiantur sacrificiis ac supplicatione. 3. Tegulae marmoreae, quibus Q. Fulvius Flaccus censor aedem Junonis Lacinae in Brutiis spoliaverat, ut iis ornaret aedem Fortunae Equestris, a se olim votam, ex Scto reportantur, piaculariaque Junoni sunt. 4. P. Furio ob mortem successoris prorogatur imperium in citeriore Hispania: et ager Ligustinus Gallicusque, bello captus, a decemviris, in eam rem creatis, viritim dividitur.

5. Græcorum animi magis in favorem Persei, quam Eumenis, inclinant: et intestinae Thraciorum Aetolorumque discordiae per Ap. Claudium et Marcellum componuntur. 6. Legati Romani ad Persea et Ptolemaeum mittuntur; et per idem tempus Eumenes legatique Antiochi Romam veniunt. 7. C. Cicerejus praetor Corsicam subigit; et M. Popillius consul Statiellatibus bellum infert, qui uni ex Ligurum gente non tulerant arma adversus Romanos. 8. Eosdem devictos deditosque in fidem populi Rom. sub corona vendit; sed in libertatem eos restituere et decedere de provincia jubetur. 9. Hinc iratus Patribus Romam, et inde in provinciam redit. Consules praetoresque creantur. 10. Concors censura Q. Fulvii Flacci et A. Postumii Albini. Dedicatio aedis Fortunae Equestris, a Q. Fulvio votata. Locustarum nubes in Apulia. Contentiones Patrum consulumque de libertate Ligurum. Provinciae consulibus praetoribusque decretatae.

11-13. Eumenes Romam venit, et defert de Perseo crimina. 14. Invisa senatui est ferocia et Harpali, a Perseo missi, et Satyri, Rhodiorum legati, intemperantius in Eumenem invehenti. 15. Perseus, bellum et optans et ab Eumenis sanguine ordiens, ad caedem ejus subornat Evandrum Crentensem et tres Macedones, qui regem, Delphos adscendentem, lapidibus obruunt. 16. Eumenes vulnere sopitus a Pantalearonte aliisque amicis navi Corinthum et inde in Aeginam defertur; et falsae de morte ejus famae, in Asiam perlatae, Attalus celerius, quam dignum concordia fraterna est, fidem habet. 17. Indices sceleris, Praxo mulier, cujus domus Delphis receptaculum latronum fuerat, et L. Rammius Brundisinus, qui ab ipso Perseo venenum adceperat, quo duces legatosque Romanos,

hospitio ipsius uti adsueto, necaret, a C. Valerio legato, ex Graecia redeunte, Romam adducuntur. 18. Itaque et Romani et Eumenes summa vi parant bellum. Simul subplementum scribitur legionibus in Hispaniis, eoque cum praetoribus novis portatur. 19. Magna pars agri Campani, a privatis possessa et in publicum recuperata, a censoribus fruenda locatur. Ariarathes educandum filium Romam mittit: quo et Thracum legati veniunt, societatem petentes. Contra Romani legatos mittunt in Asiam et insulas. 20. Columna rostrata, in Capitolio olim a M. Aemilio cos. posita, fulmine discutitur, idque prodigium una cum aliis procuratur. 21. C. Cicerejus de Corsis in monte Albano triumphat. Rogatio de Statiellatibus deditis, quibus M. Popillius iterum contra jus ac fas bellum intulerat, in libertatem restituendis a M. et Q. Marciiis tribunis pl. promulgatur et perfertur. 22. Tum demum consules, C. Popillius Laenas et P. Aelius Ligur, in Liguriam provinciam profisciscuntur, et M. Popillius causam dicit apud C. Licinium praetorem, qui tamen damnationem ejus arte fallaci eludit. 23. 24. Magnae contentiones inter legatos Carthaginieneses et Gullussam, filium Masinissae, a senatu Rom. dirimuntur. 25. Legati, ad res repetendas in Macedoniam missi, referunt, quae viderint quaeque audierint. 26. Legationes Gentii, Illyriorum regis, et Issensium, qui cum senatui suspectum fecerant, et Romanorum, tum ad Gentium profisciscientium, tum circa socios reges in Asiam missorum, et Rhodiorum.

27. Ingens belli Macedonici adparatus, 28. Serus C. Popillii cos. reditus. Comitia consularia et praetoria. Vota populi Romani solennia. Mors L. Aemilii Papi decemviri sacrorum, et Q. Fulvii Flacci pont., qui suspendio vitam

finie-

fuierat. 29. Sententiae regum de imminente bello, Eumenis, Prusiae, Ariarathis, Antiochi, Ptolemaei, Masinissae, Gentii, Cotyis 30. In liberis gentibus populisque plebs omnis ferme in Persen inclinata; at diversa principum studia. Litatio consulum. Rogatio de bello Macedonibus inferendo a Patribus ad populum lata. 31. Provinciae Macedoniae illud praecipuum datur, ut augeatur militum numerus in legionibus, ut et centuriones militesque veteres scribantur, utque tribuni militum eo anno non subfragiis populi creentur, sed consulum praetorumque arbitrio fiant. Imperia inter praetores partita et sortitio provinciarum. 32. Consulibus sortientibus P. Licinio Crasso Macedonia, C. Cassio Longino Italia obvenit. Ille veteres quoque scribit et milites et centuriones: horum vero tres et viginti, qui primos duxerant pilos, a tribunis militum citati tribunos plebis adpellant. 33. Ea res in concione agitur, et M. Popillius verba facit pro centurionibus. 34. At Sp. Ligustinus ex eorum numero profitetur, se ad delectum obedienter responsurum. 35. Ejus exemplum sequuntur ceteri centuriones. Tum quatuor legiones scribuntur urbanae; et Licinio cos. petenti adduntur auxilia, a Masinissa, Poenis et Cretensibus petenda. 36. Legati a Perseo missi jubentur Italia excedere; et pars exercitus Rom. trajicitur in Epirum. 37. 38. Romanorum legati Illyricum Graecorumque civitates adeunt. 39-42. Iidem conloquium dant Perseo petenti; 43. et, ne bellum jam incipiat, ad quod omnia habet praeparata, auctores ei sunt legationis antea Romam mittendae. Tum in Boeotiam, ubi varii sunt motus, 44. et in Peloponnesum proficiscuntur. 45. Alia Romanorum legatio circumit insulas et civitates Asiae. 46. Rhodiorum Boeotorumque animos frustra sollicitat Perseus. 47. Q.

*Q. Marcius et A. Atilius, Romam reversi, nulla re magis gloriantur, quam decepto per inducias et spem pacis rege. Quae nova sapientia etsi displicet senioribus Patrum, a majore tamen senatus parte comprobatur, et Marcius iterum in Graeciam mittitur, simulque A. Atilius ad occupandam Larissam, caput Thessaliae. 48. Legati Persei Romae non iis audiuntur animis, qui aut doceri aut flecti possint. C. Lucretius praetor cum classe, 49 et P. Licinius consul paludatus ab Vibe proficiscitur, prosequentibus omnium ordinum hominibus. 50. Perseus Pellae consilium habet; 51. et Citium copias omnes contrahit, XLIII millia hominum. 52. Ad bellum cohortatur milites, per omnem orationem satis frequenti adsensu succlamantes. 53. Civitatibus Macedoniae, pecunias et frumentum pollicentibus, vehicula tantum imperat; et, in Thessaliam profectus, 54. multa capit oppida. 55. Per eosdem dies consul Romanus, ex Epiro in Athamaniam transgressus, Gomphos et inde Larissam pervenit, nec longe a Tripoli Thessaliae super Peneum amnem ponit castra; quo mox Eumenis et Graecorum auxilia conveniunt. 56. C. Lucretius et Q. Marcius cum classibus Chalcidem petunt, et M. Lucretius, frater praetoris, Haliartum Boeotiae opp. obsidet. Interea Perseus, qui ad Sycurium sub radicibus Offae montis stativa habet, agros Pheraeorum vastiat, 57. et inde ad castra consulis Rom. admovet copias. Equestre proelium incerta fuitur victoria, et per aliquot dies rex frustra Romanos ad certamen elicere conatur. 58. Tandem acies utrinque instruitur; 59. et victor equestri pugna Persens, auctore Evandro, receptui cani jubet, victoria uti nesciens. 60. Consul trans Peneum transfert castra, ut perculsi milites animos conligant. 61. Rex suos, laetitia exsultantes, pro
con-*

concione laudat donatque virtutis causa. 62. Suadentibus deinde amicis, ut secunda fortuna in conditione honestae pacis utatur, bis legatos ad consulem mittit, sed superbum ab eo fert responsum. 63. Fama rei bene a Perseo gestae nudat voluntates Graecorum. Lucretius autem praetor in Boeotia Haliartum vi captam diruit, et Thebas, sine certamine receptas, exsulibus hominibusque Romanae factionis tradit. 64. Perseus nequidquam conatur castra incendere Romanorum, et hi ea, demissis circa segetibus, ex aliis agris in alios movent. 65. In Phalannaeco agro DC frumentatores capiuntur, et proximum circumfidetur praesidium. Multis jam, cefirosphendones maxime ictu, vulneratis consul auxilio venit. 66. Extemplo conferitur proelium, et Macedones fugantur. 67. Inde Perseus, praesidio satis valido ad Gonnum et Timotheo cum modica manu ad Philam relicto, in Macedoniam, et Cotys ad sua tuenda in Thraciam redit. Consul, auxiliis fere omnibus dimissis, partem exercitus in hiberna per Thessaliam distribuit, cum parte Pteleum, Antrona et Larissam expugnat, et, a Thebanis arcessitus, in Boeotiam profiscitur.

I. L. Postumius Albinus, M. Popillius Laenas quum omnium primum de provinciis exercitiisque ad senatum retulissent, Ligures utrique decreti sunt; ut novas ambo, quibus eam provinciam obtinerent, legiones, (binae singulis decretae) et socium Latini nominis dena millia peditum et sexcenos equites, et supplementum Hispaniae tria millia peditum Romanorum scriberent et ducentos equites. Ad hoc mille

mille et quingenti pedites Romani cum centum equitibus scribi iussi; cum quibus praetor, cui Sardinia obtigisset, in Corsicam transgressus bellum gereret; interim M. Atilius, vetus praetor, provinciam obtineret Sardiniam. Praetores deinde provincias sortiti sunt, A. Atilius Serranus urbanam, C. Cluvius Saxula inter cives et peregrinos, N. Fabius Buteo Hispaniam citeriorem, M. Matienus ulteriorem, M. Furius Crassipes Siciliam, C. Cicerejus Sardiniam. Prius quam magistratus proficiscerentur, senatui placuit, L. Postumium consulem ad agrum publicum a privato terminandum in Campaniam ire; cujus ingentem modum possidere privatos, paullatim proferendo fines, constabat. Hic, iratus Praenestinis, quod, quum eo privatus sacrificii in templo Fortunae faciundi causa profectus esset, nihil in se honorifice, neque publice, neque privatim, factum a Praenestinis esset, prius quam ab Roma proficisceretur, literas Praenestie milit, ut sibi magistratus obviam exiret, locum publice pararet, ubi deverteretur, jumentaue, quum exiret inde, praesto essent. Ante hunc consulem nemo umquam focis in ulla re oneri aut sumtui fuit. Ideo magistratus mulis tabernaculisque et omni alio instrumento militari ornabantur, ne quid tale imperarent focis. Privata hospitia habebant; ea benigne comiterque colebant: domusque eorum Romae hospitibus patebant, apud quos ipsis deverti mos esset. Legati, qui repente aliquo mitterentur, singula jumenta per oppida, iter qua faciundum erat, imperabant: aliam in pensam focii in magistratus Romanos non faciebant. Injuria consulis, etiamsi justa, non tamen in magistratu exercenda, et silentium, nimis aut modestum, aut timidum, Praenesti-

nestinorum jus, velut probato exemplo, magistratibus fecit graviorum in dies talis generis imperiorum.

II. Principio hujus anni legati, qui in Aetoliam et Macedoniam missi erant, renuntiaverunt, *sibi conveniendi regis Persei, quum alii abesse eum, alii aegrum esse, falso utrumque, fingerent, potestatem non factam. Facile tamen adparuisse sibi, bellum parari, nec ultra ad arma ire dilaturum. Item in Aetolia seditionem gliscere in dies, neque discordiarum principes auctoritate sua coerceri potuisse.* Quum bellum Macedonicum in expectatione esset, prius quam id susciperetur, prodigia expiari pacemque Deum peti precationibus, quae editae ex fatalibus libris essent, placuit. Lanuvii classis magnae species in coelo visae dicebantur; et Priverni lana pulla terra enata; et in Veienti apud Rementem lapidatum; Pomptinum omne velut nubibus locustarum coopertum esse; in Gallico agro, qua induceretur aratrum, sub existentibus glebis pisces emeruisse. Ob haec prodigia libri fatales inspecti, editumque ab decemviris est, et quibus Diis quibusque hostiis sacrificaretur, et ut supplicatio prodigiis expiandis fieret; altera, quae priore anno valetudinis populi causa vota esset, ea uti feriaeque essent. Itaque sacrificatum est, ut decemviri scriptum ediderunt.

III. Eodem anno aedis Junonis Lacinae detecta. Q. Fulvius Flaccus censor aedem Fortunae Equestris, quam in Hispania praetor bello Celtiberico voverat, faciebat eniso studio, ne ullum Romae amplius aut magnificentius templum esset. Magnum ornamentum se templo ratus adjecturum, si tegulae marmoreae essent, profectus in Bruttios, aedem Junonis Lacinae ad partem dimidiam detegit; id satis fore

fore ratus ad tegendum, quod aedificaretur. Naves paratae fuerunt, quae tollerent atque absportarent, auctoritate censoria sociis deterritis id sacrilegium prohibere. Postquam censor rediit, tegulae, expositae de navibus, ad templum portabantur. Quamquam, unde essent, fletbatur, non tamen celari potuit. Fremitus igitur in curia ortus est: ex omnibus partibus postulabatur, ut consules eam rem ad senatum referrent. Ut vero arcessitus in curiam censor venit, multo infestius singuli universique praesentem lacerare: *Templum augustissimum regionis ejus, quod non Pyrrhus, non Hannibal violassent, violare parum habuisse, nisi detexisset foede, ac prope diruisset. Detractum culmen templo, nudatum tectum patere imbribus putrefaciendum. Censorem, moribus regendis creatum, cui sarta tecta exigere sacris publicis et loca tuenda more majorum traditum esset, eum per sociorum urbes, diruentem templa nudantemque tecta aedium sacrarum, vagari, et, quod, si in privatis sociorum aedificiis faceret, indignum videri posset, id Deum immortalium templa demolientem facere; et obstringere religione populum Romanum, ruinis templorum templa aedificantem; tamquam non iidem ubique Dii immortales sint, sed spoliis aliorum alii colendi exornandique.* Quum, prius quam referretur, adpareret, quid sentirent Patres, relatione facta, in unam omnes sententiam ierunt, ut hae tegulae reportandae in templum locarentur, piaculariaque Junoni fierent. Quae ad religionem pertinent, cum cura facta: tegulas relictas in area templi, quia reponendarum nemo artifex inire rationem potuerit, redemptores nuntiarunt.

IV. Ex praetoribus, qui in provincias ierant, N. Fabius Massiliae moritur, quum in
cite-

citeriorem Hispaniam iret. Itaque, quum id nuntiatum a Massiliensibus legatis esset, senatus decrevit, ut P. Furius et Cn. Servilius, quibus succedebatur, inter se sortirentur, uter citeriorem Hispaniam prorogato imperio obtineret. Sors obportuna fuit; P. Furius idem, cujus ea provincia fuerat, remaneret. Eodem anno, quum agri Ligustini et Gallici, quod bello captum erat, aliquantum vacaret, senatus consultum factum, ut is ager viritim divideretur. Decemviros in eam rem ex senatus consulto creavit A. Atilius praetor urbanus, M. Aemilium Lepidum, C. Cassium, T. Aebutium Carum, C. Tremellium, P. Cornelium Cethegum, Q. et L. Appulejos, M. Caecilium, C. Salonium, C. Munatium. Diviserunt dena jugera in singulos, fociis nominis Latini terna. Per idem tempus, quo haec agebantur, legati ex Aetolia Romam venerunt de discordiis seditionibusque suis, et Theffali legati, nuntiantes, quae in Macedonia gererentur.

V. Perseus, jam bellum vivo patre cogitatum in animo volvens, omnes, non gentes modo Graeciae, sed civitates etiam, legationibus mittendis, pollicendo plura, quam praestando, sibi conciliabat. Erant tamen magna ex parte hominum ad favorem ejus inclinati animi, et aliquanto quam in Eumenem propensiores; quum Eumenis beneficiis muneribusque omnes Graeciae civitates et plerique principum obligati essent; et ita se in regno suo gereret, ut, quae sub ditione ejus, urbes nullius liberae civitatis fortunam secum mutatam vellent. Contra Persea fama erat post patris mortem uxorem manu sua occidisse; Apellem, ministrum quondam fraudis in fratre tollendo atque ob id requisitum a Philippo ad

subplicium, exsulantem, arcessitum post patris mortem ingentibus promissis ad praemia tantae perpetratae rei clam interfecisse. Intestinis externisque praeterea multis caedibus infamem, nec ullo commendabilem merito, praeferebant vulgo civitates tam pio erga propinquos, tam justo in cives, tam munifico erga omnes homines regi, seu fama et maiestate Macedonum regum praeoccupati ad spernendam originem novi regni; seu mutationis rerum cupidi; seu quia eum objectum esse Romanis volebant. Erant autem non Aetoli modo in seditionibus, propter ingentem vim aeris alieni, sed Thessali etiam: ea contagione, velut tabes, in Perrhaebiam quoque id pervenerat malum. Quum Thessalos in armis esse nuntiatum est, Ap. Claudium legatum ad eas res adipiscientias componendasque senatus misit. Qui, utriusque partis principibus castigatis, quum injusto fenere gravatum aes alienum, ipsis magna ex parte concedentibus, qui onerarent, levasset, iusti crediti solutionem in * annorum pensiones distribuit. Per eundem Appium eodemque modo compositae in Perrhaebia res. Aetolorum causas Marcellus Delphis per idem tempus hostilibus actas animis, quas intestino gesserant bello, cognovit. Quum certatum, utrinque temeritate atque audacia cerneret, decreto quidem suo neutram partem aut levare, aut onerare voluit: communiter ab utrisque petiit, abstinerent bello, et oblivione praeteritorum discordias finirent. Huius reconciliationis inter ipsos fides obsidibus ultro citroque datis firmata est. Corinthum, ut ibi deponerentur obsides, conveniunt.

VI. A Delphis et Aetolico concilio Marcellus in Peloponnesum trajecit, quo Achaëis edixe-

edixerat conventum. Vbi, conlaudata gente, quod constanter vetus decretum de arcendis aditu finium regibus Macedonum tenuissent, insigne adversus Persea odium Romanorum fecit: quod ut maturius erumperet, Eumenes rex, commentarium ferens secum, quod de adparatibus belli omnia inquirens fecerat, Romam venit. Per idem tempus quinque legati ad regem missi, qui res in Macedonia adspicerent. Alexandriam iidem ad Ptolemaeum renovandae amicitiae causa proficisci iussi. Legati erant hi, C. Valerius, Cn. Lutatius Cerco, Q. Baebius Sulca, M. Cornelius Mammula, M. Caecilius Denter. Et ab Antiocho rege sub idem tempus legati venerunt; quorum princeps Apollonius, in senatum introductus, multis iustisque causis regem excusavit, *quod stipendium serius quoad diem praestaret. Id se omne advexisse, ne cuius, nisi temporis, gratia regi fieret. Donum praeterea adferre, vasa aurea quingentum pondo. Petere regem, ut, quae cum patre suo societas atque amicitia fuisset, ea secum renovaretur; imperaretque sibi populus Romanus, quae bono fidelique socio regi essent impendenda. Se nullo usquam cessaturum officio. Ea merita in se senatus fuisse, quum Romae esset, eam comitatem juventutis, ut pro rege, non pro obside, omnibus ordinibus fuerit. Legatis benigne responsum, et societatem renovare, cum Antiocho, quae cum patre ejus fuerat, A. Atilius praetor urbanus iussus. Quaestores urbani stipendium, vasa aurea censores adceperunt; eisque negotium datum est, ut ponerent ea, in quibus templis videretur: legatoque centum millium aeris munus missum, et aedes liberae hospitio datae, sumtusque decretus, donec in Italia esset. Legati, qui in Syria fuerant, renuntiaverunt,*

verunt, in maximo eum honore apud regem esse amicissimumque populo Romano.

VII. In provinciis eo anno haec. C. Cicerius praetor in Corsica signis conlatis pugnavit: septem millia Corsorum caesa; capti amplius mille et septingenti. Voverat in ea pugna praetor aedem Junoni Monetae. Pax deinde data petentibus Corsis, et exacta cerae ducena millia pondo. Ex Corsica subacta Cicerius in Sardiniam transmisit. Et in Liguribus in agro Statiellati pugnatum ad oppidum Carystum. Eo se magnus exercitus Ligurum contulerat. Primo sub adventum M. Popillii consulis moenibus sese continebant: deinde, postquam oppidum obpugnaturum Romanum cernebant, progressi ante portas, aciem struxerunt: nec consul (ut qui id ipsum obpugnatione comminanda quaesisset) moram certamini fecit. Pugnatum est amplius tres horas, ita ut neutro inclinaret spes. Quod ubi consul vidit, nulla parte moveri Ligurum signa, imperat equitibus, ut equos conscendant, ac tribus simul partibus in hostes, quanto maximo possent tumultu, incurrant. Pars magna equitum mediam trajecit aciem, et ad terga pugnantium pervasit. Inde terror injectus Liguribus. Diversi in omnes partes fugerunt; perpauci retrō in oppidum, quia inde se maxime objecerat eques: et pugna tam pervicax multos absumserat Ligurum, et in fuga passim caesi sunt. Decem millia hominum caesa traduntur; amplius septingenti passim capti: signa militaria relata octoginta duo. Nec incruenta victoria fuit. Amplius tria millia militum amissa; quum, cedentibus neutris, ex parte utraque primores caderent.

VIII. Post hanc pugnam ex diversa fuga in unum collecti Ligures, quum majorem multo

multo partem civium amissam, quam superesse, cernerent. (nec enim plus decem millia hominum erant) d. diderunt sese; nihil quidem illi pacti. Speraverant tamen, non atrocius, quam superiores imperatores, consulem in se saevituum. At ille arma omnibus ademit, oppidum diruit, ipsos bonaque eorum vendidit; literasque senatui de rebus ab se gestis misit. Quas quum A. Atilius praetor in curia recitasset, (nam consul alter Postumius, agris recognoscendis in Campania occupatus, aberat) atrox res visa senatui: *Statiellates, qui uni ex Ligurum gente non tulissent arma adversus Romanos, tum quoque obpugnatos, non ultro inferentes bellum; deditos in fidem populi Romani omni ultimae crudelitatis exemplo laceratos ac deletos esse; tot millia capitum innoxiorum, fidem implorantia populi Romani, ne quis unquam se postea dedere auderet, pessimo exemplo venisse: et distractos passim jussis quondam hostibus populi Romani pacatis servire. Quas ob res placere senatui, M. Popillium consulem Ligures, pretio emtoribus reddito, ipsos restituere in libertatem, bonaque ut iis, quidquid ejus recuperari possit, reddantur curare. Arma primo quoque tempore fieri in ea gente: consulem de provincia decedere, quum deditos in sedem suam Ligures restituisset. Claram victoriam vincendo obpugnantes, non saeviendo in adflictos, fieri.*

IX. Consul, qua ferocia animi usus erat in Liguribus, eandem ad non parendum senatui habuit. Legionibus extemplo Pisas in hibernacula missis, iratus Patribus, infestus praetori, Romam rediit; senatuque extemplo ad aedem Bellonae vocato, multis verbis invectus est in praetorem, qui, quum ob rem bello bene gestam, uti Diis immortalibus honos haberetur, referre ad senatum debuisset, adversus se pro

hostibus senatus consultum fecisset, quo victoriam suam ad Ligures transferret, dedique iis prope consulem praetor juberet. Itaque muletam ei se dicere: a Patribus postulare, ut senatus consultum in se factum tolli juberent, supplicationemque, quam absentes ex literis, de benegesta re publica missis, decernere debuerint, praesentes honoris Deorum primum causa, deinde et sui aliquo tandem respectu, decernerent. Nihil lenioribus, quam absens, senatorum aliquot orationibus increpitus, neutra inpetrata re, in provinciam rediit. Alter consul Postumius, consumpta aestate in recognoscendis agris, ne visa quidem provincia sua, comitiorum causa Romam rediit. Consules C. Popillium Laenatem, P. Aelium Ligurem creavit. Praetores exinde facti C. Licinius Crassus, M. Junius Pennus, Sp. Lucretius, Sp. Cluvius, Cn. Sicinius, C. Memmius iterum.

X. Eo anno lustrum conditum est. Censores erant Q. Fulvius Flaccus, A. Postumius Albinus. Postumius condidit. Censa sunt civium Romanorum capita ducenta sexaginta novem millia et quindecim. Minor aliquanto numerus, quia L. Postumius consul pro concione edixerat, qui socium Latini nominis ex edicto C. Claudii consulis redire in civitates suas debuissent, ne quis eorum Romae, sed omnes in suis civitatibus censerentur. Concors et e re publica censura fuit. Omnes, quos senatu moverunt quibusque equos ademerunt, aerarios fecerunt et tribu moverunt; neque ab altero notatum alter probavit. Fulvius aedem Fortunae Equestris, quam proconsul in Hispania, dimicans cum Celtiberorum legionibus, voverat, annos sex post, quam voverat, dedicavit; et scenicos ludos per quadri-
duum, unum diem in circo fecit. L. Corne-
lius

lius Lentulus, decemvir sacrorum, eo anno mortuus est. In locum ejus subiectus A. Postumius Albinus. Locustarum tantae nubes a mari vento repente in Apuliam inlatae sunt, ut examinibus suis agros late operirent. Ad quam pestem frugum tollendam Cn. Sicinus praetor designatus, cum imperio in Apuliam missus, ingenti agmine hominum ad colligendas eas coacto, aliquantum temporis consumpsit. Principium insequentis anni, quo C. Popillius et P. Aelius fuerunt consules, residuas contentiones ex prioris anno habuit. Patres referri de Lignibus renovarique senatus consultum volebant, et consul Aelius referebat. Popillius et conlegam et senatum pro fratre deprecabatur; prae se ferens, si qui decernerent, intercessurum, conlegam deterruit. Patres, eo magis utrique pariter consultum infensi, in coepto persistabant. Itaque, quum de provinciis ageretur, et Macedonia, jam imminente Persei bello, peteretur, Ligures ambobus consulibus decernuntur. Macedoniam decreturos negant, ni de M. Popillio referretur. Postulantibus deinde, ut novos exercitus scribere, aut subplementum veteribus liceret, utrumque negatum est. Praetoribus quoque in Hispaniam subplementum petentibus negatum; M. Junio in citeriorem, Sp. Lucretio in ulteriorem. C. Licinius Crassus urbanam juris dictionem, Cn. Sicinus inter peregrinos erat sortitus, C. Memmius Siciliam, Sp. Cluvius Sardiniam. Consules, ob ea irati senatui, Latinis feriis in primam quamque diem indictis, in provinciam abituros esse denuntiavit; nec quidquam rei publicae acturos, praeterquam quod ad provinciarum administrationem adtineret.

XI. Attalum, regis Eumenis fratrem, legatum venisse Romam, Valerius Antias his consulibus scribit, ad deferenda de Perseo crimina indicandosque adparatus belli. Plurium annales, et quibus credidisse malis, ipsum Eumenem venisse tradunt. Eumenes igitur, ut Romam venit, exceptus cum tanto honore, quantum non meritis tantum ejus, sed beneficiis etiam suis, ingentia quae in eum congesta erant, existimaret deberi populus Romanus, in senatum est introductus. *Causam veniendi sibi Romam fuisse, dixit, praeter cupiditatem visendi Deos hominesque, quorum beneficio in ea fortuna esset, supra quam ne optare quidem auderet, etiam ut coram moneret senatum, ut Persei conatis obviam iret.* Orsus inde a Philippi consiliis, *necem Demetrii filii retulit, adversantis Romano bello; Bastarnarum gentem excitam sedibus suis, quorum auxiliis fretus in Italiam transiret.* Haec eum volutantem in animo, obpressum fato, regnum ei reliquisse, quem infestissimum esse sensisset Romanis. Itaque Persea hereditarium a patre relictum bellum, et simul cum imperio traditum, jam jam primum alere ac fovere omnibus consiliis. Florere praeterea juventute, quam stirpem longa pax ediderit, florere opibus regni, florere etiam aetate. Quae quum corporis robore ac viribus vigeat, animum esse inveteratum diutina arte atque usu belli. Jam inde a puero, patris contubernio, Romanis quoque bellis, non finitimis tantum, adfuetum, missum a patre in expeditiones multas variasque. Jam ex quo ipse adceperat regnum, multa, quae non vi, non dolo, Philippus, omnia expertus, potuisset moliri, admirando rerum successu tenuisse. Adcessisse ad vires eam, quae longo tempore, multis magnisque meritis paretur, auctoritatem.

XII. Nam apud Graeciae atque Asiae civitates vereri majestatem ejus omnes: nec, pro quibus meritis, pro qua munificentia tantum ei tribuatur, cernere; nec dicere pro certo posse, utrum felicitate id quadam ejus adcidat, an, quod ipse vereatur dicere, invidia adversus Romanos favorem illi conciliet. Inter ipsos quoque reges ingentem auctoritate; Seleuci filiam duxisse eum, non petentem, sed petitem ultro; sororem dedisse Prussiae precanti ac oranti: celebratas esse utrasque nuptias gratulatione donisque innumerabilium legationum, et velut auspiciis nobilissimis populis deductas esse. Boeotorum gentem, captatam Philippo, nunquam ad scribendum amicitiae foedus adduci potuisse: tribus nunc locis cum Perseo foedus incisum literis esse; uno Thebis, altero ad Delum, angustissimo et celeberrimo in templo, tertio Delphis. In Achaico concilio vero, nisi discussa res per paucos Romanum imperium intentantes esset, eam rem prope adductam, ut aditus et in Achajam daretur. At, Hercule, suos honores, cujus merita in eam gentem privatim, an publice, sint majora, vix dici posset, partim desertos per incultum ac negligentiam, partim hostiliter sublato esse. Jam, Aetolos, quem ignorare, in seditionibus suis non ab Romanis, sed a Perseo praesidium petiisse? His eum fultum societatibus atque amicitiiis eos domesticos adparatus belli habere, ut externis non egeat; triginta millia peditum, quinque millia equitum; in decem annos frumentum praeparare, ut abstinere et suo et hostium agro frumentandi causa possit. Jam pecuniam tantam habere, ut decem millibus mercenariorum militum, praeter Macedonum copias, stipendium in totidem annos praeparatum habeat; praeter annum, quod ex metallis regis capiat, vectigal. Arma vel tribus tantis exer-

citibus in armamentaria congeſſiſſe. Juventutem, ut jam Macedonia deficiat, velut ex perenni fonte unde hauriat, Thraciam ſubjectam eſſe.

XIII. Reliquum orationis adhortatio fuit. Non ego haec, inquit, incertis jactata rumoribus, et cupidius credita, quia vera eſſe de inimico crimina volebam, adfero ad vos, Patres conſcripti; ſed comperta et explorata, haud ſecus quam ſi ſpeculator miſſus a vobis ſubjecta oculis referrem. Neque, relicto regno meo, quod amplum et egregium vos feriſtis, mare tantum trajeciſſem, ut vana ad vos adferendo fidem abrogarem mihi. Cernebam nobiliſſimas Asiae et Graeciae civitates, in dies magis denudantes judicia ſua, mox, ſi permetteretur, eo proceſſuras, unde receptum ad poenitendum non haberent. Cernebam Perſeam, non continentem ſe Macedoniae regno, alia armis occupantem, alia, quae vi ſubigi non poſſunt, favore ac benevolentia complectentem. Videbam, quam impar eſſet ſors, quum ille vobis bellum, vos ei ſecuram pacem praeſtaretis; quamquam mihi quidem non parare, ſed gerere paene bellum videbatur. Abrupolim, ſocium atque amicum veſtrum, regno expulit. Artetarum Illyrium, quia ſcripta ab eo quaedam vobis comperit, ſocium item atque amicum veſtrum, interfecit. Euerſam et Callicritum Thebanos, principes civitatis, quia liberius adverſus eum in concilio Boeotorum loquuti fuerant, delaturosque ad vos, quae agerentur, profeſſi erant, tollendos curavit. Auxilium Byzantiis adverſus foedus tulit, Dolopiae bella intulit. Theſſaliam et Doridem cum exercitu pervasiſit, ut in bello inteſtino deterioris partis auxilio meliorem adſligeret. Confudit et miſcuit omnia in Theſſalia Perrhaebiaque ſpe novarum tabularum, ut manu debitorum obnoxia ſibi optimatos obprimeret. Haec quum vobis

quie-

quiescentibus et patientibus fecerit, et concessam sibi Graeciam esse a vobis videat; pro certo habet, neminem sibi, ante quam in Italiam trajecerit, armatum obcursum. Hoc quam vobis tutum aut honestum sit, vos videritis: ego certe mihi turpe esse duxi, prius Persea ad bellum inferendum, quam me socium ad praedicendum, ut caveritis, venire in Italiam. Functus necessario mihi officio, et quodam modo liberata atque exonerata fide mea, quid ultra facere possum, quam uti Deos Deasque precer, ut vos et vestrae rei publicae, et nobis sociis atque amicis, qui ex vobis pendemus, consulatis?

XIV. Haec oratio movit Patres conscriptos. Ceterum in praesentia nihil, praeterquam fuisse in curia regem, scire quisquam potuit: eo silentio clausa curia erat. Bello denique perfecto, quaeque dicta ab rege, quaeque responsa essent, emanavere. Persei deinde regis legatis post paucos dies senatus datus est. Ceterum, praecoccupatis non auribus magis, quam animis, ab Eumene rege, omnis et defensio et deprecatio legatorum respuebatur; et exasperavit animos ferocia animi Harpali, qui princeps legationis erat. Is, *velle quidem et laborare, dixit, regem, ut purganti, se nihil hostile dixisse aut fecisse, fides habeatur: ceterum, si pervicacius causam belli quaeri videat, forti animo defensurum se. Martem communem esse et eventum incertum belli.* Omnibus civitatibus Graeciae atque Asiae curae erat, quid Persei legati, quid Eumenes in senatu egisset; et propter adventum ejus, quem moturum aliquid rebantur, miserant pleraeque civitates, alia in speciem praeferentes, legatos. Et legatio Rhodiorum erat ac Satyrus princeps, haud dubius, quin Eumenes civitatem quoque suam Persei criminibus junxisset. Itaque omni modo

modo per patronos hospitesque disceptandi cum rege locum in senatu quaerebat. Quod quum contigisset, libertate intemperantius in-
vectus in regem, quod Lyciorum gentem ad-
versus Rhodios concitasset, graviorque Asiae
esset, quam Antiochus fuisset; popularem qui-
dem ac gratam populis Asiae (nam eo quoque
jam favor Persei venerat) orationem habuit,
ceterum invisam senatui, inutilemque sibi et
civitati suae. Eumeni vero conspiratio ad-
versus eum, favorem apud Romanos fecit.
Ita omnes ei honores habiti, donaque quam
amplissima data, cum sella curuli atque ebur-
neo scipione.

XV. Legationibus dimissis, quum Harpa-
lus, quanta eximia celeritate poterat, regressus
in Macedoniam, nuntiaffet regi, nondum qui-
dem parantes bellum reliquisse se Romanos,
sed ita infestos, ut facile adpareret, non dila-
turos; et ipse, praeterquam quod et ita cre-
debat futurum, jam etiam volebat, in flore
virium se credens esse Eumeni ante omnes
infestus erat: a cuius sanguine ordiens bellum,
Euandrum Cretensem, ducem auxiliorum, et
Macedonas tres, adsueto ministeriis talium
facinorum, ad aedem regis subornat; literas-
que eis dat ad Praxo hospitam, principem
auctoritate et opibus Delphorum. Satis con-
stabat, Eumenem, ut sacrificaret Apollini, Del-
phos adscensurum. Progressi cum Euandro
insidiatores, nihil aliud ad peragendum in-
ceptum, quam loci obportunitatem, omnia
circumeuntes, quaerebant. Adscendentibus ad
templum a Cirrha, prius quam perveniretur
ad frequentia aedificiis loca, maceria erat ab
laeva semitae paullum exstans a fundamento,
qua singuli transirent; dextra pars labe ter-
rae in aliquantum altitudinis diruta erat. Post
mace-

maceriam se abdiderunt, gradibus adstructis, ut ex ea, velut e muro, tela in praetereuntem conjicerent. Primo a mari circumfusa turba amicorum ac satellitum procedebat; deinde extenuabant paullatim angustiae agmen. Vbi ad eum locum ventum est, qua singulis eundum erat, primus semitam ingressus Pantaleon Aetoliae princeps, cum quo institutus regi sermo erat. Tum insidiatores exorti saxa duo ingentia devolvunt; quorum altero caput ictum est regi, altero humerus sopitus. Ex semita proclivi in declive multis super prolapsum jam saxis congestis, et ceteri quidem etiam amicorum et satellitum, postquam cadentem videre, diffugiunt, Pantaleon constanter inpavidus mansit ad protegendum regem.

XVI. Latrones, quum brevi circumitu maceriae decurrere ad conficiendum saucium possent, velut perfecta re, in jugum Parnasi refugerunt eo cursu, ut, quum unus non facile sequendo per invia atque ardua moraretur fugam eorum, ne comprehenso indicium emanaret, occiderint comitem. Ad corpus regis primo amici, deinde satellites ac servi concurrerunt, tollentes sopitum vulnere ac nihil sentientem. Vivere tamen ex calore et spiritu remanente in praecordiis senserunt; victurum exigua ac prope nulla spes erat. Quidam ex satellitibus, sequuti latronum vestigia, quum vsque ad jugum Parnasi, nequidquam fatigati, pervenissent, re infecta redierunt. Adgressi facinus Macedones, ut inconsulte, ita audacter coeptum, nec consulte et timide reliquerunt. Compotem jam sui regem amici postero die deferunt ad navem; inde Corinthum: a Corintho, per Isthmi jugum navibus traductis, Aeginam trajiciunt. Ibi adeo secreta ejus curatio fuit admittentibus neminem, ut

ut fama mortuum in Asiam perferret. Attalus quoque celerius, quam dignum concordia fraterna erat, credidit. Nam et cum uxore fratris et praefecto arcis, tamquam jam haud dubius regni heres, est loquutus. Quae postea non fefelleret Eumenem; et, quamquam dissimulare et tacite habere id patique statuerat, tamen in primo congressu non temperavit, quin uxoris petendae praematuram festinationem fratri objiceret. Romam quoque fama de morte Eumenis perlata est.

XVII. Sub idem tempus C. Valerius ex Graecia, qui legatus ad visendum statum regionis ejus speculandaque consilia Persei regis missus erat, rediit; congruentiaque omnia criminibus ab Eumene adlatis referebat. Simul et adduxerat secum Praxo a Delphis, cujus domus receptaculum latronum fuerat, et L. Rammium Brundisium, qui talis indicii delator erat. Princeps Brundisi Rammius fuit; hospitio quoque et duces Romanos omnes, et legatos exterarum quoque gentium insignes praecipue regios, adcipiebat. Ex eo notitia ei cum absente Perseo fuerat; literisque spem amicitiae interioris magnaеque inde fortunae facientibus, ad regem profectus, brevi persamiliaris haberi, trahique, magis quam vellet, in arcanos sermones est coeptus. Promissis enim ingentibus praemiis petere institit ab eo rex, *Quoniam duces omnes legatique Romani hospitio ejus uti adsuissent, quibus eorum ipse scripssisset, ut venenum dandum curaret. Cujus scire se comparationem plurimum difficultatis et periculi habere, pluribus consciis comparari. Eventu praeterea incerto esse, ut aut satis efficacia ad rem peragendam, aut tuta ad rem celandam dentur. Se daturum, quod nec in dando, nec datum, ullo signo deprendi posset.*

Ram-

Rammius, veritus ne, si abnuisset, primus ipse veneni experimentum esset, facturum pollicitus proficiscitur; nec Brundisium ante redire, quam convento C. Valerio legato, qui circa Chalcidem esse dicebatur, voluit. Ad eum primum indicio delato, iussu ejus Romam simul venit. Introductus in curiam, quae acta erant, exposuit.

XVIII. Haec ad ea, quae ab Eumene delata erant, adcessere, quo maturius hostis Perseus judicaretur; quippe quem non iustum modo adparare bellum regio animo, sed per omnia clandestina grassari scelera latrociniorum ac veneficiorum cernebant. Belli administratio ad novos consules rejecta est: in praesentia tamen Cn. Sicinium praetorem, cujus inter cives et peregrinos juris dictio erat, scribere milites placuit, qui, Brundisium ducti, primo quoque tempore Apolloniam in Epirum trajicerentur ad occupandas maritimas urbes, ubi consul, cui provincia Macedonia obvenisset, classem adpellere tuto, et copias per commodum exponere posset. Eumenes, aliquamdiu Aeginae, retentus periculosa et difficili curatione, quum primum tuto potuit, profectus Pergamum, praeter pristinum odium recenti etiam scelere Persei stimulante, summa vi parabat bellum. Legati eo ab Roma, gratulantes quod e tanto periculo evasisset, venerunt. Quum Macedonicum bellum in annum dilatum esset, ceteris praetoribus jam in provincias profectis, M. Junius et Sp. Lucretius, quibus Hispaniae provinciae obvenerant, fatigato saepe idem petendo senatu, tandem pervicerunt, ut subplementum sibi ad exercitum daretur tria milia peditum, centum et quinquaginta equites in Romanas legiones: in socialem exercitum quinque milia peditum.

peditum et trecentos equites imperare sociis iussi. Hoc copiarum in Hispanias cum praetoribus novis portatum est.

XIX. Eodem anno, quia per recognitionem Postumii consulis magna pars agri Campani, quem privati sine discrimine passim possederant, recuperata in publicum erat, M. Lucretius tribunus plebis promulgavit, ut agrum Campanum censores fruendum locarent: quod factum tot annis post captam Capuam non fuerat, ut in vacuo vagaretur cupiditas privatorum. Quum in expectatione senatus esset, helio etsi non indicto, tamen jam decreto, qui regum suam, Persei qui sequuturi amicitiam essent, legati Ariarathis, puerum filiam regis secum adducentes, Romam venerunt. Quorum oratio fuit, *regem educandum filium Romanam misisse, ut jam inde a puero adsuesceret moribus Romanis hominibusque. Petere, ut eum non sub hospitum modo privatorum custodia, sed publicae etiam curae ac velut tutelae vellent esse.* Ea regis legatio grata senatui fuit. Deceverunt, ut Cn. Sicinius praetor aedes instructas locaret, ubi filius regis comitesque ejus habitare possent. Et Thracum legatis, apud se disceptantibus et societatem amicitiamque petentibus, et, quod petebant, datum est, et munera binum millium aeris summae in singulos missa. Hos utique populos, quod ab tergo Macedoniae Thracia esset, adsumptos in societatem gaudebant. Sed ut in Asia quoque et insulis explorata omnia essent, Ti. Claudium Neronem, M. Decimium legatos miserunt. Adire eos Cretam et Rhodum iusserunt, simul renovare amicitiam, simul speculari, num sollicitati animi sociorum ab rege Perseo essent.

XX. In suspensa civitate ad expectationem novi belli, nocturna tempestate columna rostrata in Capitolio bello Punico consulis, cui conlega Ser. Fulvius fuit, tota ad imum fulmine discussa est. Ea res, prodigii loco habita, ad senatum relata est. Patres ad haruspices referre, et decemviros adire libros iusserunt. Decemviri, lustrandum oppidum, subplicationem obsecrationemque habendam, victimis majoribus sacrificandum et in Capitolio Romae, et in Campania ad Minervae promontorium, renuntiabant; ludos per decem dies Jovi optimo maximo primo quoque die facientes. Ea omnia cum cura facta. Haruspices, in bonum versurum id prodigium, prolationemque finium et interitum perduellium portendi, responderunt; quod ex hostibus spolia fuissent ea rostra, quae tempestas disjecisset. Adcefferunt, quae cumularent religiones animis. Saturniae, nuntiatum erat, sanguine per triduum in oppido pluuisse: Calatiae asinum tripedem natum, et taurum cum quinque vaccis uno ictu fulminis exanimatos. Auximi terra pluuisse. Horum quoque prodigiorum causa res divinae factae, et subplicatio unum diem feriaeque habitae.

XXI. Consules ad id tempus in provincias non exierant, quia neque, uti de M. Popillio referrent, senatui obsequebantur, et, nihil aliud decernere prius, statutum Patribus erat. Aucta etiam invidia est Popillii literis ejus, quibus iterum cum Statiellatibus Liguribus proconsul pugnasse se scripsit, ac se decem millia eorum occidisse: propter cujus injuriam belli ceteri quoque Ligurum populi ad arma ierunt. Tum vero non absens modo Popillius, qui deditis contra jus ac fas bellum intulisset, et pacatos ad rebellium incitasset, sed

consules, quod non exirent in provinciam, in senatu increpiti. Hoc consensu Patrum ad-
cēti M. Marcius Sermo et Q. Marcius Scylla,
tribuni plebis, et consulibus mulctam se dictu-
ros, nisi in provinciam exirent, denuntiarunt,
et rogationem, quam de Liguribus deditis pro-
mulgare in animo haberent, in senatu reci-
tarunt. Sanciebatur, ut *qui ex Statiellis dedi-
tis in libertatem restitutus ante Calendas Sex-
tiles primas non esset, cujus dolo malo is in ser-
vitutem venisset, ut juratus senatus decerneret,
qui eam rem quaereret animadverteretque.* Ex
auctoritate deinde senatus eam rogationem
promulgarunt. Prius quam proficiscerentur
consules, C. Cicerejo praetori prioris anni ad
aedem Bellonae senatus datus est. Is, expo-
sitis, quas in Corsica res gessisset, postulatoque
frustra triumpho, in monte Albano, quod iam
in morem venerat, ut sine publica auctoritate
fieret, triumphavit. Rogationem Marciam de
Liguribus magno consensu plebes scivit iussit-
que. Ex eo plebiscito C. Licinius praetor
consultuit senatum, quem quaerere ea roga-
tione vellet. Patres ipsam eum quaerere ius-
serunt.

XXII. Tum demum consules in provin-
ciam profecti sunt, exercitumque a M. Po-
pillio ceperunt. Neque tamen M. Popillius
reverti Romam audebat, ne causam diceret,
adverso senatu, infestiore populo, apud prae-
torem, qui de quaestione in se posita senatum
consultuisset. Huic detrectationi ejus tribuni
plebis alterius rogationis denuntiatione ob-
currebant: ut, si non ante Idus Novembres
in urbem Romam introisset, de absente eo
C. Licinius statueret ac judicaret. Hoc tractus
vinculo quum redisset, ingenti cum invidia in
senatum venit. Ibi quum laceratus jurgiis
mul-

multorum esset, senatus consultum factum est, ut, qui Ligurum post Q. Fulvium, L. Manlium consules hostes non fuissent, ut eos C. Licinius, Cn. Sicinius praetores in libertatem restituendos curarent, agrumque iis trans Padum consul C. Popillius daret. Multa millia hominum hoc senatus consulto restituta in libertatem, transductisque Padum ager est assignatus. M. Popillius rogatione Marcia bis apud C. Licinium causam dixit: tertio praetor, gratia consulis absentis et Popilliae familiae precibus victus, Idibus Martiis adesse reum iussit, quo die novi magistratus inituri erant honorem; ne diceret jus, qui privatus futurus esset. Ita rogatio de Liguribus arte fallaci elusa est.

XXIII. Legati Carthaginienses eo tempore Romae erant et Gulussa filius Masinissae. Inter eos magnae contentiones in senatu fuere. Carthaginienses querebantur, praeter agrum, de quo ante legati ab Roma, qui in re praesenti cognoscerent, missi essent, amplius septuaginta oppida castellaque agri Carthaginiensis biennio proximo Masinissam vi atque armis possedisse. Id illi, cui nihil pensi sit, facile esse. Carthaginienses foedere inligatos silere. Prohiberi enim extra fines efferre arma. Quamquam sciant, in suis finibus, si inde Numidas pellerent, se gesturos bellum: illo haud ambiguo capite foederis deterri, quo diserte vetentur cum sociis populi Romani bellum gerere. Sed jam ultra superbiam crudelitatemque et avaritiam ejus non pati posse Carthaginienses. Missos esse, qui orarent senatum, ut triumph harum rerum unam ab se impetrari suerent: ut vel ex aequo apud socium populum, quid cujusque esset, disceptarent: vel permetterent Carthaginiensibus, ut adversus injusta arma pio iustoque se tutarentur bello:

*bello: vel ad extremum, si gratia plus, quam veritas, apud eos valeret, semel statuerent, quid donatum ex alieno Masinissae vellent. Modestius certe daturus eos, et scituros, quid dedissent: ipsum nullum, praeterquam suae libidinis arbitrio, finem facturum. Horum si nihil impetrarent, et aliquod suum posset datum a P. Scipione pacem delictum esset, ipsi potius animadverterent in se. Tutam servitutem se sub dominis Romanis, quam libertatem expositam ad injurias Masinissae, malle. Perire namque semel ipsis satius esse, quam sub acerbissimi carnificis arbitrio spiritum ducere. Sub haec dicta lacrumantes procubuerunt; stratique humi non sibi magis misericordiam, quam regi *.*

XXIV. Interrogari Guluffam placuit, quid ad ea responderet, aut, si prius mallet, expromeret, super qua re Romam venisset. Guluffa, *Neque sibi facile esse, dixit, de iis rebus agere, de quibus nihil mandati a patre haberet; neque patri facile fuisse mandare, quum Carthaginenses, nec de qua re acturi essent, nec omnino ituros se Romam, indicaverint. In aede Aesculapii clandestinum eos per aliquot noctes consilium principum habuisse, unde praeterea legatos occultis cum mandatis Romam mitti. Eam causam fuisse patri mittendi se Romam, qui deprecaretur senatum, ne quid communibus inimicis criminantibus se crederent, quem ob nullam aliam causam, nisi propter constantem fidem erga populum Romanum, odissent. His utrumque auditis, senatus, de postulatis Carthaginensium consultus, respondere ita iussit: Guluffam placere extemplo in Numidiam proficisci, et nuntiare patri, ut de iis, de quibus Carthaginenses querantur, legatos quam primum ad senatum mittat; denuntietque Carthaginensibus, ut ad disceptandum veniant. Si aliquid possent Ma-*
sinissae.

siniffae honoris causa, et fecisse et facturos esse: jus gratiae non dare. Agrum, qua cujunque sit, possideri velle; nec novos statuere fines, sed veteres observari, in animo habere. Carthaginensibus victis se et urbes, et agros concessisse; non ut in pace eriperent per injuriam, quae jure belli non ademissent. Ita regulus Carthaginensesque dimissi. Munera ex instituto data utrisque, aliaque hospitalia comiter conservata.

XXV. Sub idem tempus Cn. Servilius Caepio, Ap. Claudius Cenchus, T. Annius Luscus legati, ad res repetendas in Macedoniam renuntiandamque amicitiam regi missi, redierunt; qui jam sua sponte infestum Persi senatum insuper adcenderunt, relatis ordine, quae vidissent; quaeque audissent. *Vidisse se per omnes urbes Macedonum summa vi parari bellum. Quum ad regem pervenissent, per multos dies conveniendi ejus potestatem non factam; posremo, quum desperato jam colloquio profecti essent, tum demum se ex itinere revocatos, et ad eum introductos esse. Suae orationis summam fuisse: foedus, cum Philippo ictum, cum ipso eo post mortem patris renovatum; in quo diserte prohiberi eum, extra fines arma efferre; prohiberi, socios populi Romani laceffere bello. Exposita deinde ab se ordine, quae ipsi nuper in senatu Eumenem vera omnia et comperta referentem audissent. Samothracae praeterea per multos dies occultum consilium cum legationibus civitatum Asiae regem habuisse. Pro his injuriis satis fieri, senatum aequum censere, reddique sibi res sociisque suis, quas contra jus foederis habeat. Regem ad ea primo ad censum ira inclementer loquentum, avaritiam superbiamque Romanis objicientem frequenter; quod alii super alios legati venirent speculari dicta factaque sua, quod se ad nutum imperiumque eorum*

omnia dicere ac facere aequum censerent. Postremo, multum ac diu vociferatum, reverti postero die jussisse. Scriptum se responsum dare velle. Tum ita sibi scriptum traditum esse: Foedus, cum patre ictum, ad se nihil pertinere. Id se renovari, non quia probaret, sed quia in nova possessione regni patienda omnia essent, passum. Si novum foedus secum facere vellent, convenire prius de conditionibus debere; et, si in animum inducerent, ut ex aequo foedus fieret, et se visurum, quid sibi faciendum esset, et illos credere rei publicae consulturos. Atque ita se proripuisse, et submoveri e regia omnes coeptos. Tum se amicitiam et societatem renuntiassse. Qua voce eum ad censum reslitisse, atque voce clara denuntiassse sibi, ut triduo regni sui decederent finibus. Ita se profectos; neo sibi, aut venientibus, aut manentibus, quidquam hospitaliter aut benigne factum. Thesali deinde Actolique legati auditi. Senatui, ut scirent quam primum, quibus ducibus usura res publica esset, literas mitti consulibus placuit, ut, uter eorum posset, Romam ad magistratus creandos veniret.

XXVI. Nihil magnopere, quod memorari adtineat, rei publicae eò anno consules gesserant. Magis e re publica visum erat, comprimere ac sedari exasperatos Ligures. Quum Macedonicum bellum expectaretur, Gentium quoque Illyriorum regem suspectum Ilenses legati fecerunt, simul questi, fines suos secundo populatum, simul nuntiantes, uno animo vivere Macedonum atque Illyriorum regem; communi consilio parare Romanis bellum; et specie legatorum Illyrios speculatores Romae esse, Perse auctore missos, ut, quid ageretur, scirent. Illyrii vocati in senatum. Qui quum legatos se esse missos ab rege dicerent ad purganda crimina,

si qua de rege Iffenses deferrent; quaestum, ecquid ita non adissent magistratum, ut ex instituto loca, lautia, acciperent? sciretur denique venisse eos, et super qua re venissent? Haesitantibus in responso, ut curia excederent, dictum. Responsum, tamquam legatis, ut qui adire senatum non postulassent, dari non placuit; mittendosque ad regem legatos censuerunt, qui nuntiarent, *qui socii quaererentur apud senatum, exulsum a rege agrum. Non aequum eum facere, qui ab sociis suis non abstineret injuriam.* In hanc legationem missi A. Terentius Varro, C. Plaetorius, C. Cicerejus. Ex Asia, qui circa socios reges missi erant, legati redierunt, qui renuntiarent, *Eumenum in ea, Antiochum in Syria, Ptolemaeum in Alexandria sese convenisse. Omnes sollicitatos legationibus Persei, sed egregio in fide permanere, pollicitosque omnia, quae populus Romanus imperasset, praesiuturos. Et civitates socias adisse: ceteras satis fidas; solos Rhodios fluctuantes et imbutos Persei consiliis invenisse.* Venerant Rhodii legati ad purganda ea, quae vulgo jactari de civitate sciebant: ceterum senatum iis dari, quum novi consules magistratum inissent, placuit.

XXVII. Belli adparatum non differendum censuerunt. C. Licinio praetori negotium datur, ut ex veteribus quinquereimis, in navibus Romae subductis, quae possent usui esse, reficeret, pararetque naves quinquaginta. Si quid ad eum numerum explendum deesset, C. Memmio conlegae in Siciliam scriberet, ut eas, quae in Sicilia naves essent, reficeret atque expediret, ut Brundisium primo quoque tempore mitti possent. Socios navales libertini ordinis in viginti et quinque naves ex civibus Romanis C. Licinius praetor scribere ius-

sus: in quinque et viginti parem numerum
 Cn. Sicinius sociis imperaret: idem praetor
 peditum octo millia, quadringentos equites a
 sociis Latini nominis exigeret. Hunc militem
 qui Brundisii acciperet, atque in Macedoniam
 mitteret, A. Atilius Serranus, qui priore anno
 praetor fuerat, deligitur: Cn. Sicinius praetor,
 qui exercitum paratum ad trajiciendum
 haberet. C. Popillio consuli ex auctoritate
 senatus C. Licinius praetor scribit, ut et le-
 gionem secundam, quae maxime veterana in
 Liguribus erat, et socios Latini nominis, qua-
 tuor millia peditum, ducentos equites, Idibus
 Februariis Brundisii adesse juberet. Hac classe
 et hoc exercitu Cn. Sicinius provinciam Ma-
 cedoniam obtinere, donec successor veniret,
 jussus, prorogato in annum imperio. Ea
 omnia, quae senatus censuit, impigre facta sunt.
 Duodequadraginta quinqueres ex navalibus
 deductae: qui deduceret eas Brundisium, L.
 Porcius Licinius praepositus: duodecim ex
 Sicilia missae. Ad frumentum classi exerci-
 tuique coemendum in Apuliam Calabriamque
 tres legati missi, Sex. Digilius, T. Juventius,
 M. Caecilius. Ad omnia praeparata Cn. Sici-
 nius praetor, paludatus ex Urbe profectus,
 Brundisium venit.

XXVIII. Exitu prope anni C. Popillius
 consul Romam rediit aliquanto serius, quam
 senatus censuerat; cui primo quoque tempore
 magistratus creare, quum tantum bellum in-
 mineret, jussum erat. Itaque non secundis
 auribus Patrum auditus est consul, quum in
 aede Bellonae de rebus in Liguribus gestis
 disfereret. Subclamationes frequentes erant
 interrogationesque, cur scelere fratris obpres-
 sos Ligures in libertatem non restituisset?

Comi-

Comitia consularia, in quam edicta erant diem, ante diem duodecimum Calendas Martias sunt habita. Creati consules, P. Licinius Crassus, C. Cassius Longinus. Postero die praetores facti, C. Sulpicius Galba, L. Furius Philus, L. Canulejus Dives, C. Lucretius Gallus, C. Caninius Rebilus, L. Villius Annalis. His praetoribus provinciae decretae: duae jure Romae dicendo, Hispania et Sicilia et Sardinia; ut uni fors integra esset, quo senatus censuisset. Consulibus designatis imperavit senatus, ut, qua die magistratum inissent, hostiis majoribus rite mactatis, precarentur, ut, quod bellum populus Romanus in animo haberet gerere, ut id prosperum eveniret. Eodem die decrevit senatus, C. Popillius consul ludos per dies decem Jovi optimo maximo voveret, donaque circa omnia pulvinaria dari, si res publica decem annos in eodem statu fuisset. Ita ut censuerant, in Capitolio vovit consul ludos fieri, donariaque dari, quanta ex pecunia decreffet senatus, quum centum et quinquaginta non minus adessent. Praeunte verba Lepido pontifice maximo, id votum susceptum est. Eo anno sacerdotes publici mortui, L. Aemilius Papus decemvir sacrorum, et Q. Fulvius Flaccus pontifex, qui priore anno fuerat censor. Hic foeda morte periit. Ex duobus filiis ejus, qui tum in Illyrico militabant, nuntiatum alterum decessisse, alterum gravi et periculoso morbo aegrum esse. Obruit animum simul luctus metusque: mane ingressi cubiculum servi laqueo dependentem invenerunt. Erat opinio, post censuram minus compotem fuisse sui: vulgo Junonis Lacinae iram ob spoliatum templum alienasse mentem ferebant. Subiectus in Aemilii locum decemvir M. Valerius Messalla: in Fulvii pontifex Cn. Domi-

tius Ahenobarbus, oppido adolescens sacerdos lectus.

XXIX. P. Licinio, C. Cassio consulibus, non urbs tantum Roma, nec terra Italia, sed omnes reges civitatesque, quae in Europa, quaeque in Asia erant, converterant animos in curam Macedonici ac Romani belli. Eumenem quum vetus odium stimulat, tum recens ira, quod scelere ejus prope ut victima mactatus Delphis esset. Prusias, Bithyniae rex, statuerat abstinere a mis, eventumque expectare. Nam neque pro Romanis se aequum censere adversus fratrem uxoris arma ferre; et apud Persea victorem veniam per sororem impetrabilem fore. Ariarathes, Cappadocum rex, praeterquam quod Romanis suo nomine auxilia pollicitus erat, ex quo est junctus Eumeni adfinitate, in omnia belli pacisque se consociaverat consilia. Antiochus imminebat quidem Aegypti regno, et pueritiam regis, et inertiam tutorum spernens; et ambigendo de Coele Syria causam belli se habiturum existimabat, gesturumque sine ullo impedimento, occupatis Romanis in Macedonico bello, id bellum: tamen omnia et per suos legatos senatui, et ipse legatis eorum eximie pollicitus erat. Ptolemaeus propter aetatem alieni etiam tum arbitrii erat. Tutores et bellum adversus Antiochum parabant, quo vindicarent Coelen Syriam, et Romanis omnia pollicebantur ad Macedonicum bellum. Masinissa et frumento juvabat Romanos, et auxilia cum el phantis Misagenenque filium mittere ad bellum parabat. Consilia autem in omnem fortunam ita disposita habebat: si penes Romanos victoria esset, suas quoque in eodem statu mansuras res, neque ultra quidquam movendum; non enim palluros Romanos,

nos, vim Carthaginiensibus adferri: si fractae essent opes Romanorum, quae tum protegerent Carthaginienses, suam omnem Africam fore. Gentius, rex Illyriorum, fecerat potius, cur suspectus esset Romanis, quam satis statuerat, utram foveret partem; inpetuque magis, quam consilio, his aut illis se adjuncturus videbatur. Cotys Thrax, Odrysarum rex, evidenter Macedonum partis erat.

XXX. Haec sententia regibus quum esset de bello, in liberis gentibus populisque plebs ubique omnis ferme, ut solet, deterioribus erat ob regem Macedonasque inclinata; principum diversa cerneret studia. Pars ita in Romanos effusi erant, ut auctoritatem inmodico favore conrumperent: pauci ex iis iustitia imperii Romani capti; plures ita, si praecipuam operam navassent, potentes sese in civitatibus suis futuros rati. Pars altera regiae adulationis erat, quos aēs alienum et desperatio rerum suarum, eodem manente statu, praecipites ad novanda omnia agebat; quosdam ventosum ingenium, quia Perseus magis aurae popularis erat. Tertia pars, optima eadem et prudentissima, si utique optio domini portioris daretur, sub Romanis, quam sub rege, malebat esse: si liberum inde arbitrium fortunae esset, neutram partem volebant potentiores altera obpressa fieri; sed, inlibatis potius viribus utriusque partis, pacem ex eo manere. Ita inter utrosque optimam conditionem civitatum fore, protegente altero semper inopem ab alterius injuria. Haec sentientes certamina fautorum utriusque partis taciti ex tuto spectabant. Consules, quo die magistratum inierunt, ex senatus consulto quum circa omnia fana, in quibus lectisternium majorem partem anni esse solet, majoribus

ribus hostiis inmolassent, inde preces suas ad-
ceptas ab Diis immortalibus ominati, senatui,
rite sacrificatum, precationemque de bello
factam, renuntiaverunt. Haruspices ita respon-
derunt, *si quid rei novae inciperetur, id matu-
randum esse Victoriā, triumphum, proroga-
tionem imperii portendi.* Patres, quod *favium
felixque populo Romano esset, centuriatis comi-
tiis primo quoque die ferre ad populum consules,*
iusserunt, ut, quod *Perseus, Philippi filius,*
Macedonum rex, adversus foedus cum patre
Philippo *ictum, et secum post mortem ejus reno-*
vatum, sociis populi Romani arma intulisset,
agros vastasset, urbesque occupasset; quodque
belli parandi adversus populum Romanum con-
silia inisset, arma, milites, classem ejus rei causa
comparasset; ut, nisi de iis rebus satis fecisset,
bellum cum eo iniretur. Haec rogatio ad po-
pulum lata est.

XXXI. Senatus consultum inde factum est,
Vt consules inter se provincias Italiam et Ma-
cedoniam compararent sortirenturve. Cui Ma-
cedonia obvenisset, ut is regem Persea, quique
ejus sectam sequuti essent, nisi populo Romano
satis fecissent, bello persequeretur. Legiones
quatuor novas scribi placuit, binas singulis
consulibus. Id praecipue provinciae Mace-
doniae datum, quod, quum alterius consulis
legionibus quina millia et duceni pedites ex
vetere instituto darentur in singulas legiones,
in Macedoniam sena millia peditum scribi
iussa; equites treceni aequaliter in singulas
legiones. Et in sociali exercitu consuli alteri
auctus numerus: sexdecim millia peditum,
octingentos equites (praeter eos, quos Cn. Si-
cinius duxisset, sexcentos equites) in Macedo-
niam trajiceret. Italiae satis vix duodecim
millia sociorum peditum, sexcenti equites.

Illud

Illud quoque praecipuum datum forti Macedoniae, ut centuriones militesque veteres scriberet, quos veliet, consul usque ad quinquaginta annos. In tribunis militum novatum eo anno propter Macedonicum bellum, quod consules ex senatus consulto ad populum tulerunt, ne tribuni militum eo anno subfragiis crearentur, sed consulum praetorumque in iis faciendis iudicium arbitriumque esset. Inter praetores ita partita imperia. Praetorem, cuius fors fuisset, ut iret, quo senatus censuisset, Brundisium ad classem ire placuit, utque ibi recognosceret socios navales, dimissisque, si qui parum idonei essent, subplementum legeret ex libertinis, et daret operam, ut duae partes civium Romanorum, tertia sociorum esset. Commeatus classi legionibusque ut ex Sicilia Sardiniaque subveherentur, praetoribus, qui eas provincias sortiti essent, mandari placuit, ut alteras decumas Siculis Sardisque imperarent, utque id frumentum ad exercitum in Macedoniam portaretur. Siciliam C. Caninius Rebilus est sortitus, L. Furius Philus Sardiniam, L. Canulejus Hispaniam, C. Sulpicius Galba urbanam juris dictionem, L. Villius Annalis inter peregrinos. C. Lucretio Gallo, quo senatus censuisset, fors evenit.

XXXII. Inter consules magis cavillatio, quam magna contentio, de provincia fuit. Cassius, *sive sorte se Macedoniam obpugnaturum*, dicebat, *nec posse conlegam, salvo jure jurando, secum sortiri. Praetorem cum, ne in provinciam iret, in concione jurasse, se siato loco siatisque diebus sacrificia habere, quae, absente se, recte fieri non possent; quae non magis consule, quam praetore, absente recte fieri possent. Si senatus, non quid vellet in consulatu*
potius,

*potius, quam quid in praetura juraverit P. Licinius, animadvertendum esse censeat, se tamen futurum in senatus potestate. Consulti Patres, cui consulatum populus Romanus non negasset, ab se provinciam negari, superbum rati, fortiri consules jusserunt. P. Licinio Macedonia, C. Cassio Italia obvenit. Legiones inde fortiti sunt: prima et tertia in Macedoniam trajicerentur, secunda et quarta ut in Italia remanerent. Delectus consules multo intentionem, quam alias, curam habebant. Licinius veteres quoque scribebat milites centurionesque: et multi voluntate nomina dabant, quia locupletes videbant, qui priore Macedonico bello aut adversus Antiochum in Asia, stipendia fecerant. Quum tribuni militum centuriones, sed primum quemque, citarent, tres et viginti centuriones, qui primos pilos duxerant, citati tribunos plebis adpellarunt. Duo ex conlegio, M. Fulvius Nobilior et M. Claudius Marcellus, ad consules rejiciebat: *Eorum cognitionem esse debere, quibus delectus, quibusque bellum mandatum esset. Ceteri, cognituros se, de quo adpellati essent, aiebant, et, si injuria fieret, auxilium civibus laturos.**

XXXIII. Ad subsellia tribunorum res agebatur. Eo M. Popillius consularis, advocatus, centuriones et consul venerunt. Consule inde postulanti, ut in concione ea res ageretur, populus in concionem advocatus. Pro centurionibus M. Popillius, qui biennio ante consul fuerat, ita verba fecit: *Militares homines et stipendia iusta, et corpora, et aetate, et assiduis laboribus, confecta habere: nihil recusare tamen, quo minus operam rei publicae dent. Id tantum deprecari, ne inferiores iis ordines, quam quos, quum militassent, habuissent, adtribuerentur.* P. Licinius consul senatus consulta recitari

tari iussit: primum, quod bellum senatus Persæ iussisset: deinde, quod veteres centuriones quam plurimum ad id bellum scribi censuisset, nec ulli, qui non major annis quinquaginta esset, vacationem militiae esse. Deprecatus est deinde, ne novo bello, tam propinquo Italiae, adversus regem potentissimum, aut tribunos militum, delectum habentes, impedirent, aut prohiberent consulem, quem cuique ordinem adsignari e re publica esset, eum adsignare. Si quid in ea re dubium esset, ad senatum rejicerent.

XXXIV. Postquam consul, quae voluerat, dixit, Sp. Ligustinus ex eo numero, qui tribunos plebis adpellaverant, a consule et ab tribunis petiit, ut sibi paucis ad populum agere liceret. Permissu omnium ita loquutus fertur: *Sp. Ligustinus tribus Crustuminae ex Sabinis sum oriundus; Quirites. Pater mihi iugerum agri reliquit et parvum tugurium, in quo natus educatusque sum; hodieque ibi habito. Quum primum in aetatem veni, pater mihi uxorem fratris sui filiam dedit; quae secum nihil attulit, praeter libertatem pudicitiamque, et cum his fecunditatem, quanta vel in diti domo satis esset. Sex filii nobis, duae filiae sunt: utraeque jam nuptae. Filii quatuor togas viriles habent, duo praetextati sunt. Miles sum factus, P. Sulpicio, C. Aurelio consulibus. In eo exercitu, qui in Macedoniam est transportatus, biennium miles gregarius fui adversus Philippum regem: tertio anno virtutis causa mihi T. Quinctius Flaminius decimum ordinem hastatum adsignavit. Devicto Philippo Macedonibusque, quum in Italiam portati ac dimissi essemus, continuo miles voluntarius cum M. Porcio consule in Hispaniam sum profectus. Neminem omnium imperatorum, qui vivant, acriorem virtutis spectatorem ac iudicem fuisse sciunt, qui*
et

et illum et alios duces longa militia experti sunt. Hic me imperator dignum judicavit, cui primum hastatum prioris centuriae adsignaret. Tertio iterum voluntarius miles factus sum in eum exercitum, qui adversus Aetolos et Antiochum regem est missus. A M. Acilio mihi primus princeps prioris centuriae est adsignatus. Expulso rege Antiocho, subactis Aetolis, reportati sumus in Italiam; et deinceps bis, quae annua merebant legiones, stipendia feci. Bis deinde in Hispania militavi, semel Q. Fulvio Flacco, iterum Ti. Sempronio Graccho praetore. A Flacco inter ceteros, quos virtutis causa secum ex provincia ad triumphum deducebat, deductus sum. A Ti. Graccho rogatus, in provinciam ii. Quater intra paucos annos primum pilum duxi: quater et tricies virtutis causa donatus ab imperatoribus sum: sex civicas coronas adcepi. Viginti duo stipendia annua in exercitu emerita habeo, et major annis sum quinquaginta. Quod si mihi nec stipendia omnia emerita essent, necdum aetas vacationem daret, tamen, quum quatuor milites pro me uno vobis dare, P. Licini, possem, aequum erat me dimitti. Sed haec pro causa mea dicta adicipitis velim: ipse me, quoad quisquam, qui exercitus scribit, idoneum militem judicabit, numquam sum excusaturus. Ordinem quo me dignum judicent tribuni militum, ipsorum est potestatis: ne quis me virtute in exercitu praeslet, dabo operam; et semper ita fecisse me et imperatores mei, et qui una stipendia fecerunt, testes sunt. Vos quoque aequum est, commilitones, etsi adpellationis vobis usurpatis jus, quum adolescentes nihil adversus magistratum senatusque auctoritatem usquam feceritis, nunc quoque in potestate senatus ac consulum esse, et omnia honesta loca ducere, quibus rem publicam defensuri sitis.

XXXV. Haec ubi dixit, conlaudatum multis verbis consul ex concione in senatum duxit. Ibi quoque ei ex auctoritate senatus gratiae actae, tribunique militares in legione prima primum pilum virtutis causa ei assignarunt. Ceteri centuriones, omissa adpellatione, ad delectum obedienter responderunt. Quo maturius in provincias magistratus proficiscerentur, Latinae Calendis Juniis fuere; eoque sollemni perfecto, C. Lucretius praetor, omnibus, quae ad classem opus erant, praemissis, Brundisium est profectus. Praeter eos exercitus, quos consules comparabant, C. Sulpicio Galbae praetori negotium datum, ut quatuor legiones scriberet urbanas iusto numero peditum equitumque, iisque quatuor tribunos militum ex senatu legeret, qui praecessent; sociis Latini nominis imperaret quindecim millia peditum, mille et ducentos equites. Is exercitus uti paratus esset, quo senatus censuisset. P. Licinio consuli ad exercitum civilem socialemque petenti addita auxilia, Ligurum duo millia, Cretenses sagittarii, (incertus numerus, quantum rogati auxilia Cretenses misissent) Numidae item equites elephantique. In eam rem legati ad Massiniam Carthaginiensesque missi, L. Postumius Albinus, Q. Terentius Culleo, C. Aburius. In Cretam item legatos tres ire placuit, A. Postumium Albinum, C. Decimium, A. Licinium Nervam.

XXXVI. Per idem tempus legati ab rege Perseo venerunt. Eos in oppidum intromitti non placuit, quum jam bellum regi eorum et Macedonibus et senatus decreisset, et populus iussisset. In aedem Bellonae in senatum introducti ita verba fecerunt: *Mirari Persea regem, quid in Macedoniam exercitus transportati essent. Si impetrari a senatu posset, ut ii revo-*

centur, regem de injuriis, si quas sociis factas quererentur, arbitrato senatus satis facturum esse. Sp. Carvilius, ad eam ipsam rem ex Graecia remissus ab Cn. Sicinio, in senatu erat. Is Perrhaebiam expugnatam armis, Thessaliae aliquot urbes captas, cetera, quae aut ageret, aut pararet rex, quum argueret, respondero ad ea legati jussi. Postquam haesitabant, negantes sibi ultra quidquam mandatum esse, jussi renuntiare regi, Consulem P. Licinium brevi cum exercitu futurum in Macedonia esse. Ad eum, si satis facere in animo esset, mitteret legatos. Romam quod praeterea mitteret, non esse: neminem eorum per Italiam ire liciturum. Ita dimissis, P. Licinio consuli mandatum. intra undecimum diem juberet eos Italia excedere, et Sp. Carvilius mitteret, qui, donec navem confrendissent, cust. diret. Haec Romae acta, nondum profectis in provinciam consulibus. Jam Cn. Sicinius, qui, prius quam magistratu abiret, Brundisium ad classem et ad exercitum praemissus erat, trajectis in Epirum quinque millibus peditum, trecentis equitibus, ad Nymphaeum in agro Apolloniati castra habebat. Inde tribunos cum duobus millibus militum ad occupanda Dassaretiorum et Illyriorum castella, ipsis arcessentibus praesidia, ut tutiores a finitimorum impetu Macedonum essent, misit.

XXXVII. Paucis post diebus Q. Marcius, A. Atilius et P. et Ser. Cornelii Lentuli et L. Decimius, legati in Graeciam missi, Corycyram peditum mille secum advexerunt: ibi inter se et regiones, quas obirent, et milites diviserunt. Decimius missus est ad Gentium, regem Illyriorum, quem, si aliquem respectum amicitiae eum habere cerneret, tentare, aut etiam ad belli societatem perlicere jussus.

Lent-

Lentuli in Cephalleniam missi, ut in Peloponnesum trajicerent, oramque maris, in occidentem versi, ante hyemem circumirent. Marcio et Atilio Epirus, Aetolia et Theffalia circumeundae adsignantur. Inde Boeotiam atque Euboeam adspicere jussi; tum in Peloponnesum trajicere. Ibi congressuros se cum Lentulis constituunt. Prius quam digrederentur a Corcyra, literae a Perseo adlatæ sunt, quibus quaerebat, quæ causa Romanis aut in Graeciam trajiciendi copias, aut urbes occupandi, esset? Cui rescribi nihil placuit; nuntio ipsius, qui literas adtulerat, dici, *praesidii causa ipsarum urbium Romanos facere*. Lentuli, circumeuntes Peloponnesi oppida, quum sine discrimine omnes civitates adhortarentur, ut, quo animo, qua fide adjuvissent Romanos, Philippi primum, deinde Antiochi bello, eodem adversus Persea juvarent, fremitum in concionibus audiebant; Achæis indignantibus, eodem se loco esse, (qui omnia a principiis Macedonici belli praestitissent Romanis, et Macedonum Philippi bello hostes fuissent) quo Messenii atque Elii, qui pro Antiocho hoste arma adversus populum Romanum tulissent, ac, nuper in Achaicum contributi concilium, velut praemium belli se victoribus Achæis tradi quererentur.

XXXVIII. Marcus et Atilius ad Gitanas, Epiri oppidum decem millia ab mari, quum adscenderent, concilio Epirotarum habito, cum magno omnium adfensu auditi sunt; et quadringentos juventutis eorum in Orestas, ut praesidio essent liberatis ab se Macedonibus, miserunt. Inde in Aetoliam progressi, ac paucos ibi morati dies, dum in praetoris mortui locum alius subficeretur, et Lycisco praetore facto, quem Romanorum favere rebus

fatis compertum erat, transierunt in Thessaliam. Eo legati Acarnanum et Boeoto um exsules venerunt. Acarnanes nuntiare iussi, *Quae Philippi primum, Antiochi deinde bello, decepti pollicitationibus regis, adversus populum Romanum commisissent, ea corrigendi occasionem illis oblatam. Si male meriti clementiam populi Romani experti essent, bene merendo liberalitatem experirentur.* Boeotis exprobratum, societatem eos cum Perseo junxisse. His, quum culpam in Ismeniam, principem alterius partis, conferrent, et quasdam civitates dissentientes in causam deductas, *adpariturum id esse,* Marcius respondit: *singulis enim civitatibus de se ipsis consulendi potestatem facturos.* Thessalorum Larissae fuit concilium. Ibi et Thessalis benigna materia gratias agendi Romanis pro libertatis munere fuit, et legatis, quod, et Philippi prius et post Antiochi bello, enise adjuti a gente Thessalorum essent. Hac mutua commemoratione meritorum accensi animi multitudinis ad omnia decernenda, quae Romani vellent. Secundum hoc concilium legati a Perseo rege venerunt, privati maxime hospitii fiducia, quod ei paternum cum Marcio erat. Ab hujus necessitudinis commemoratione orsi, petierunt legati, in colloquium veniendi regi potestatem faceret. Marcius, *Et se ita a patre suo adcepisse, dixit, amicitiam hospitiumque cum Philippo fuisse. Minime inmemorem necessitudinis ejus legationem eam suscepisse. Colloquium, si satis commode valeret, non fuisse dilaturum: nunc, ubi primum posset, ad Peneum flumen, qua transitus ab Homolio Dium esset, praemissis, qui nuntiarent regi, venturos.*

XXXIX. Et tum quidem ab Dio Perseus in interiora regni recipit se, levi aura spei
ob-

objecta, quod Marcius ipsius causa suscepisse se legationem dixisset. Post dies paucos ad constitutum locum venerunt. Magnus comitatus fuit regius, quum amicorum, tum satellitum turba stipante. Non minore agmine legati venerunt, et ab Larissa multis prosequentibus, et legationibus civitatum, quae convenerant Larissam, et renuntiare domum certa, quae audissent, volebant. Inerat cura infinita mortalibus videndi congregientes nobilem regem, et populi principis terrarum omnium legatos. Postquam in conspectu steterunt, dirimente amne, paullisper internuntiando cunctatio fuit, utri transgrederentur. Aliquid illi regiae majestati, aliquid hi populi Romani nomini, quum praesertim Perseus petisset colloquium, existimabant deberi. Joco etiam Marcius cunctantes movit. *Minor, inquit, ad majorem et* (quod Philippo ipsi cognomen erat) *filius ad patrem transeat.* Facile persuasum id regi est. Aliud deinde ambigebatur, cum quam multis transiret. Rex, cum omni comitatu transire, aequum censebat: legati vel cum tribus venire jubebant, vel, si tantum agmen traduceret, obsides daret, nihil fraudis fore in colloquio. Hippian et Pantauchum, quos et legatos miserat, principes amicorum, obsides dedit. Nec tam in pignus fidei obsides desiderati erant, quam ut adpareret fociis, nequaquam ex dignitate pari congregi regem cum legatis. Salutatio non tamquam hostium, sed hospitalis ac benigna fuit, positisque sedibus confederunt.

XII. Quum paullisper silentium fuisset: *Expectari, nos, inquit Marcius, arbitror, ut respondeamus literis tuis, quas Corcyram misisti; in quibus quaeris, quid ita legati cum militibus venerimus, et praesidia in singulas urbes dimit-*

tamus? Ad hanc interrogationem tuam et non respondere vereor, ne superbum sit, et vera respondere, ne nimis acerbum audienti tibi videatur. Sed quum aut verbis castigandus, aut armis sit, qui foedus rumpit; sicut bellum adversus te alii, quam mihi, mandatum malim, ita orationis acerbicatem adversus hospitem, utcumque est, subibo sicut medici, quum salutis causa tristiora remedia adhibent. Ex quo regnum adeptus es, unam rem te, quae facienda fuerit, senatus fecisse censet; quod legatos Romam ad renovandum *** judicat potius, quam, quum renovatum esset, violandum. Abrupolim, socium atque amicum populi Romani, regno expulisti. Artetari interfectores, ut caede (ne quid ultra dicam) laetatum adpareret, recepisti, qui omnium Illyriorum fidissimum Romano nomini regulum occiderant. Per Thessaliam et Maliensem agrum cum exercitu contra foedus Delphos isti: Byzantiis item contra foedus missi auxilia. Cum Boeotis, sociis nostris, secretam tibi ipsi societatem, quam non licebat, jure jurando pepigisti. Thebanos legatos, Euerfam et Callicritum, venientes a nobis, quaerere malo, quis interfecerit, quam arguere. In Aetolia bellum intestinum et caedes principum per quos, nisi per tuos, factae videri possunt? Dolopes a te ipso evasati sunt. Eumenes rex, ab Roma quum in regnum rediret, prope ut victima Delphis in sacrato loco ante aras mactatus, quem insimilet, piget referre. Quae hospes Brundisium occulta facinora indicet, certum habeo, et scripta tibi omnia ab Roma esse, et legatos tuos renuntiasse. Haec ne dicerentur a me, uno modo vitare potuisti, non quaerendo, quam ob causam exercitus in Macedoniam trajicerentur, aut praesidia in sociorum urbes mitteremus. Quaerenti tibi superbius tacuissimus, quam vera respondimus. Equidem

dem pro paterno nostro hospitio faveo orationi tuae, et opto, ut aliquam mihi materiam praebeas agenda tuae apud senatum causae.

XLI. Ad ea rex: *Bonam causam, si apud iudices aequos ageretur, apud eosdem et accusatores et iudices agam. Eorum autem, quae objecta sunt mihi, partim ea sunt, quibus nescio an gloriari debeam; partim, quae fateri non erubescam; partim, quae verbo objecta verbo negare sit. Quid enim, si legibus vestris hodie reus sim, aut index Brundisius, aut Eumenes mihi objiciat, ut accusare potius vere, quam conviciari, videantur? Scilicet nec Eumenes, quum tam multis gravis publice ac privatim sit, alium, quam me, inimicum habuit; neque ego potiozem quemquam ad ministeria facinorum, quam Rammium, (quem neque unquam ante videram, nec eram postea visurus) invenire potui. Et Thebanorum, quos naufragio perisse constat, et Artotari caedis mihi reddenda ratio est. In qua tamen nihil ultra objicitur, quam interfectores ejus in regno exsulasse meo. Cujus conditionis iniquitatem ita non sum recusaturus, si vos quoque adcipitis, ut, quicumque exsules in Italiam aut Romam se contulerunt, his facinorum, propter quae damnati sunt, auctores vos fuisse fateamini. Si hoc et vos recusabitis, et omnes aliae gentes, ego quoque inter ceteros ero. Et, Hercule, quid adinet cuiquam exsiliium patere, si nusquam exsuli futurus locus est? Ego tamen istos, ut primum in Macedonia esse, admonitus a vobis, comperi, requisitos abire ex regno jussi, et in perpetuum interdixi finibus meis. Et haec quidem mihi, tamquam causam dicenti reo, objecta sunt: illa, tamquam regi, et quae de foedere, quod mihi est vobiscum, disceptationem habeant. Nam si est in*

foedere ita scriptum, ut ne, si bellum quidem quis inferat, tueri me regnumque meum liceat, mihi fatendum est, quod me armis adversus Abrupolim, socium populi Romani, defenderim, foedus violatum esse. Sin autem hoc et ex foedere licuit, et jure gentium ita comparatum est, ut arma armis propulsentur, quid tandem me facere decuit, quum Abrupolis fines mei regni usque ad Amphipolim pervasisset, multa libera capita, magnam vim Mancipiorum, multa millia pecorum abegisset? Quiescerem et paterer, donec Pellam et in regiam meam armatus pervenisset? At enim bello quidem jussio sum persequutus; sed vinci non oportuit eum, neque ea, quae victis addidunt, pati: quorum casum quum ego subierim, qui sum armis laceffitus, quid potest queri sibi accidisse, qui causa belli fuit? Non sum eodem modo defensurus, Romani, quod Dolopas armis coercuerim, quia, etsi non merito eorum, jure feci meo; quum mei regni, meae ditionis essent, vestro decreto patri attributi meo. Nec, si causa reddenda sit, non vobis, nec foederatis, sed iis, qui ne in servos quidem saeva atque injuria imperia probant, plus aequo et bono saevisse in eos videri possum: quippe Euphranorem, praefectum a me inpositum, ita occiderunt, ut mors poenarum ejus levissima fuerit.

XLII. At, quum processissem inde ad visendas Larissam et Antrona et Pylleon, quo in propinquo multo ante debita vota persolverem, Delphos sacrificandi causa adscendi. Et hic, criminis augendi causa, cum exercitu me fuisse adjicitur; scilicet ut, quod nunc vos facere queror, urbes occuparem, arcibus inponerem praesidia. Vocate in concilium Graeciae civitates, per quas iter feci; queratur unus quilibet militis mei injuriam; non recusabo, quin, similito
sacri.

sacrificio, aliud petisse videar. Aetolis et Byzantiis praesidia misimus, et cum Boeotis amicitiam fecimus. Haec, qualiacumque sunt, per legatos meos non solum indicata, sed etiam excusata sunt saepe in senatu vestro; ubi aliquos ego disceptatores, non tam aequos, quam te, O. Marci, paternum amicum et hospitem, habebam. Sed nondum Romam adcusator Eumenes venerat, qui calumniando omnia detorquendoque suspecta et invisa efficeret, et persuadere vobis conaretur, non posse Graeciam in libertate esse, et vestro munere frui, quoad regnum Macedoniae incolume esset. Circumagetur hic orbis: erit mox, qui arguat, nequidquam Antiochum ultra juga Tauri remotum; graviolem multo Asiae, quam Antiochus fuerit, Eumenem esse, nec conquiescere socios vestros posse, quoad regia Pergami sit: eam arcem supra capita finitimarum civitatum inpositam. Ego haec, O. Marci et A. Atili, quae aut a vobis objecta, aut purgata a me sunt, talia esse scio, ut aures, ut animi audientium sint: nec tam referre, quid ego, aut, qua mente fecerim, quam quomodo id vos factum accipiat. Consciens mihi sum, nihil me scientem deliquisse; et, si quid fecerim imprudentia lapsus, corrigi me et emendari castigatione hac posse. Nihil certe insanabile, nec quod bello et armis persequendum esse censeatis, commisi: at frustra clementiae gravitatisque vestrae fama vulgata per gentes est, si talibus de causis, quae vix querela et expostulatione dignae sunt, arma capitis, et regibus sociis bella infertis.

XLIII. Haec dicenti tum adensus Marcius auctor fuit mittendi Romam legati, quum experienda omnia ad ultimum, nec praetermittendam spem ullam censuisset. Reliqua consultatio erat, quonam modo tutum iter legisset.

esset. Ad id quum necessaria petitio induciarum videretur, cuperetque Marcius, neque aliud conloquio petisset, gravate et in magnam gratiam petentis concessit. Nihil enim satis paratum ad bellum in praesentia habebant Romani, non exercitum, non ducem; quum Perseus (ni spes vana pacis obcaecasset consilia) omnia praeparata atque instructa haberet, et suo maxime tempore atque alieno hostibus incipere bellum posset. Ab hoc conloquio, fide induciarum interposita, legati Romani in Boeotiam comparati sunt. Ibi jam motus coeperat esse, discedentibus a societate communis concilii Boeotorum quibusdam populis, ex quo renuntiatum erat, respondisse legatos, adpariturum, quibus populis proprie societatem cum rege jungi displicuisset. Primi a Cheronea legati, deinde a Thebis, in ipso itinere obcurrerunt, adfirmantes non interfuisse se, quo societas ea decreta esset, concilio; quos legati, nullo in praesentia responso dato, Chalcidem se sequi iusserunt. Thebis magna contentio orta erat ex alio certamine. Comitibus praetoriis Boeotorum victa pars, injuriam persequens, coacta multitudine decretum fecit Thebis, ne Boeotarchae urbibus reciperentur. Exsules Thelpias universi concesserunt: inde (recepti enim sine cunctatione erant) Thebas, jam mutatis animis, revocati decretum faciunt, ut duodecim, qui privati coetum et concilium habuissent, exilio multarentur. Novus deinde praetor (Ismenias is erat, vir nobilis ac potens) capitalis poenae absentes eos decreto damnat. Chalcidem fugerant: inde ad Romanos Larissam profecti, causam cum Perseo societatis in Ismeniam contulerant. Ex contentione ortum certamen. Vtriusque tamen partis legati ad Romanos vene-

venerunt, et exsules adcusatoresque Ismeniae, et Ismenias ipse.

XLIV. Chalcidem ut ventum est, aliarum civitatum principes, id quod maxime gratum erat Romanis, suo quique proprio decreto Persei societatem adspersati, Romanis se adiungebant: Ismenias gentem Boeotorum in fidem Romanorum permitti aequum censebat. Inde certamine orto, nisi in tribunal legatorum perfugisset, haud multum abfuit, quin ab exsulis fautoribusque eorum interficeretur. Thebae quoque ipsae, quod Boeotiae caput est, in magno tumultu erant, aliis ad regem trahentibus civitatem, aliis ad Romanos. Et turba Coroneorum Haliartiorumque convenerat ad defendendum decretum regiae societatis. Sed constantia principum, docentium cladibus Philippi Antiochique, quanta esset vis et fortuna imperii Romani, victa eadem multitudo et, ut tolleretur regia societas, decrevit, et eos, qui auctores paciscendae amicitiae fuerant, ad satisfaciendum legatis Chalcidem misit, fideique legatorum commendari civitatem iussit. Thebanos Marcius et Atilius laeti audierunt, auctoresque et his separatim singulis fuerunt ad renovandam amicitiam mittendi Romam legatos. Ante omnia exsules restitui iusserunt, et auctores regiae societatis decreto suo damnarunt. Ita, quod maxime volebant, discusso Boeotico concilio, Peloponnesum proficiscuntur, Ser. Cornelio Chalcidem arcesso. Argis praebitum est iis concilium: ubi nihil aliud a gente Achaeorum petierunt, quam ut mille milites darent. Id praesidium ad Chalcidem tuendam, dum Romanus exercitus in Graeciam trajiceretur, missum est. Marcius et Atilius, peractis, quae agenda in Graecia erant, principio hyemis Romam redierunt.

XLV. Inde legatio sub idem tempus in Asiam circum insulas missa. Tres erant legati, Ti. Claudius, P. Postumius, M. Junius. Li circumeuntes hortabantur socios ad suscipiendum adversus Persea pro romanis bellum, et, quo quaeque opulentior civitas erat, eo accuratius agebant, quia minores sequenturae majorum auctoritatem erant. Rhodii maximi ad omnia momenti habebantur, quia non favere tantum, sed adjuvare etiam viribus suis bellum poterant, quadraginta navibus auctore Hegefilocho comparatis. Qui quum in summo magistratu esset, (Prytanin ipsi vocant) multis rationibus pervicerat Rhodios, ut, omissa, quam saepe vanam experti essent, regum fovendorum spe, Romanam societatem (nam tum in terris vel viribus, vel fide stabilem) retinerent. *Bellum imminere cum Perseo: desideraturos Romanos eundem navalem adparatum, quem nuper Antiochi, quem Philippi ante bello vidissent. Trepidaturos tum repente paranda classe, quum mittenda esset, nisi reficere naves, nisi instruere navalibus sociis coepissent. Id eo magis enise faciendum esse, ut crimina delata ab Eumene fide rerum refellerent.* His incitati, quadraginta navium classem instructam ornataque legatis Romanis advenientibus, ut non expectatam adhortationem esse adpareret, ostenderunt. Et haec legatio magnum ad conciliandos animos civitatum Asiae momentum fuit. Decimius unus sine ullo effectu, captarum etiam pecuniarum ab regibus Illyriorum suspicione infamis, Romam rediit.

XLVI. Perseus, quum a colloquio Romanorum in Macedoniam recepisset sese, legatos Romam de inchoatis cum Marcio conditionibus pacis misit, et Byzantium et Rhodum literas legatis ferendas dedit. In literis eadem senten-

sententia ad omnes erat: *conloquuntum se cum Romanorum legatis*. Quae audisset, quaeque dixisset, ita disposita, ut superior fuisse in disceptatione videri posset. Apud Rhodios legati addiderunt, *Confidere pacem futuram. Auctoribus enim Marcio atque Atilio missos Roman legatos. Si pergerent Romani contra foedus movere bellum, tum omni gratia, omni ope eritendum fore Rhodiis, ut reconcilient pacem. Si nihil deprecando proficiant, id agendum, ne omnium rerum jus ac potestas ad unum populum perveniat. Quum ceterorum id interesse, tum praecipue Rhodiorum, qui plus inter alias civitates dignitate atque opibus excellent: quae serva atque obnoxia fore, si nullus alio sit, quam ad Romanos, respectus. Magis et litterae et verba legatorum benigne sunt audita, quam momentum ad mutandos animos habuerunt: potentior esse partis melioris auctoritas coeperat. Responsum ex decreto est: *Optare pacem Rhodios. Si bellum esset, ne quid ab Rhodiis speraret aut peteret rex, quod veterem amicitiam, multis magnisque meritis pace belloque partam, disjungeret sibi ab Romanis. Ab Rhodo redeuntes Boeotiae quoque civitates et Thebas et Coroneam et Haliartum adierunt; quibus expressum invitis existimabatur, ut, relictâ regia societate, Romanis adjungerentur. Thebani nihil moti sunt, quamquam nonnihil, et damnatis principibus, et restitutis exsulibus, subcensebant Romanis. Coronei et Haliartii, favore quodam insito in reges, legatos in Macedoniam miserunt, praesidium petentes, quo se adversus inpotentem superbiam Thebanorum tueri possint. Cui legationi responsum ab rege est, *praesidium se propter inducias cum Romanis factas mittere non posse; tamen suadere, ita a Thebanorum injuriis, qua possent,***

ut

ut se vindicarent. ne Romanis praeberent causam in se saeviendi.

XLVII. Marcius et Atilius Romam quum venissent, legationem in Capitolio ita renuntiaverunt, ut nulla re magis gloriarentur, quam decepto per inducias et spem pacis rege. *Aleo enim adparatibus belli fuisse instructum, ipsis nulla parata re, ut omnia obportuna loca praeoccupari ante ab eo potuerint, quam exercitus in Graeciam trajiceretur. Spatio autem induciarum sumto, venturum illum nihilo paratorem; Romanos omnibus instructiores rebus coepturos bellum. Boeotorum quoque se concilium arte distraxisse, ne conjungi amplius ullo consensu Macedonibus possent. Haec, ut summa ratione acta, magna pars senatus adprobabat: veteres et moris antiqui memores negabant, se in ea legatione Romanas adnoscere artes. Non per insidias et nocturna proelia, nec simulatam fugam inprovisosque ad incantum hostem reditus, nec ut astu magis, quam vera virtute, gloriarentur, bella majores gessisse; indicare prius, quam gerere, solitos bella, denuntiare etiam; interdum locum finire, in quo dimicaturi essent. Eadem fide indicatum Pyrrho regi medicum, vitae ejus insidiantem: eadem Faliscis vinctum traditum proditorem liberorum regis. Haec Romana esse, non versutiarum Punicarum, neque calliditatis Graecae; apud quos fallere hostem, quam vi superare, gloriosius fuerit. Interdum in praesens tempus plus profici dolo, quam virtute; sed ejus demum animum in perpetuum vinci, cui confessio expressa sit, se neque arte, neque casu, sed conlatis cominus viribus, justo ac pio bello esse superatum. Haec seniores, quibus nova haec minus placebat sapientia. Vicit tamen ea pars senatus, cui potior utilis, quam honesti, cura erat, ut com-*
pro-

probaretur prior legatio Marcii, et eodem rursus in Graeciam cum quinquereimibus remitteretur, jubereturque cetera, uti e re publica maxime visum esset, agere. A quoque Atilium miserunt ad occupandam Larissam in Thessalia, timentes, ne, si induciarum dies exisset, Perseus, praesidio eo misso, caput Thessaliae in potestate haberet. Duo millia peditum Atilius ab Cn. Sicinio adcipere ad eam rem agendam jussus. Et P. Lentulo, qui ex Achaja redierat, trecenti milites Italici generis dati, ut Thebis daret operam, ut in potestate Boeotia esset.

XLVIII. His praeparatis, quamquam ad bellum consilia erant destinata, senatum tamen praebere legatis placuit. Eadem fere, quae in conloquio ab rege dicta erant, relata ab legatis. Insidiarum Eumeni factarum crimen et maxima cura, et minime tamen probabiliter. (manifesta enim res erat) defensum. Cetera deprecatio erat: sed non eis animis audiebantur, qui aut doceri, aut flecti possent. Denuntiatum, extemplo moenibus urbis Romae, Italia intra trigessimum diem excederent. P. Licinio deinde consuli, cui Macedonia provincia obvenerat, denuntiatum, ut exercitui diem primam quamque diceret ad conveniendum. C. Lucretius praetor, cui classis provincia erat, cum quadraginta quinquereimibus ab Urbe profectus: nam ex relictis navibus alias in alium usum retineri ad Urbem placuit. Praemissus a praetore est frater Lucretius cum quinquereime una, jussusque, ab sociis ex foedere adceptis navibus, ad Cephalleniam classi obcurrere. Ab Rheginis triemi una, ab Locris duabus, ab Uritibus quatuor, praeter oram Italiae supervectus Calabriae extremum promontorium in Ionio mari, Dyrrhachium trajicit. Ibi decem ipsorum Dyrrhachinorum, duo-

duodecim Issaeorum, quinquaginta quatuor Gentii regis lembos nactus, similans se credere, eos in usum Romanorum comparatos esse, omnibus abductis, die tertio Corcyram, inde protenus in Cephalleniam trajicit. C. Lucretius praetor ab Neapoli profectus, superato freto, die quinto in Cephalleniam transmissit. Ibi stetit classis, simul opperiens, ut terrestres copiae trajicerentur, simul, ut onerariae, ex agmine suo per altum dissipatae, consequerentur.

XLIX. Per hos forte dies P. Licinius consul, votis in Capitolio nuncupatis, paludatus ab Vrbe profectus est. Semper quidem ea res cum magna dignitate ac maiestate geritur; praecipue tamen convertit oculos animosque, quum ad magnum nobilemque, aut virtute aut fortuna, hostem euntem consulem prosequuntur. Contrahit enim non officii modo cura, sed etiam studium spectaculi, ut videant ducem suum, cujus imperio consilioque summam rem publicam tuendam permiserunt. Subit deinde cogitatio animum, qui belli casus, quam incertus fortunae eventus, communisque Mars belli sit; adversa, secunda, quaeque inscitia et temeritate ducum clades saepe acciderint, quae contra bona prudentia et virtus attulerit. Quem scire mortalium, utrius mentis, utrius fortunae consulem ad bellum mittant? triumphantemne mox cum exercitu victore scandentem Capitolium ad eosdem Deos, a quibus profisciscatur, visuri, an hostibus eam praebituri laetitiam sint? Persi autem regi, adversus quem ibatur, famam et bello clara Macedonum gens, et Philippus pater, inter multa prospere gesta Romano etiam nobilitatus bello, praebibat; tum ipsius Persei numquam, ex quo regnum adcepisset, desitum belli expectatione

tione celebrari nomen. Cum his cogitationibus omnium ordinum homines proficiscentem consulem prosequuti sunt. Duo consulares tribuni militum cum eo missi, C. Claudius, Q. Mucius; et tres inlustres juvenes, P. Lentulus, et duo Manlii Acidini. Alter M. Manlii, alter L. Manlii filius erat. Cum iis consul Brundisium ad exercitum, atque inde cum omnibus copiis transvectus, ad Nymphaeum in Apolloniati agro posuit castra.

L. Paucos ante dies Perseus, postquam legati, ab Roma regressi, praeciderant spem pacis, consilium habuit. Ibi aliquamdiu diversis sententiis certatum est. Erant, quibus vel stipendium pendendum, si injungeretur, vel agri parte cedendum, si mulctarent; quidquid denique aliud pacis causa patiendum esset, non recusandum videretur, nec committendum, ut in aleam tanti casus se regnumque daret. *Si possessio haud ambigua regno maneret, multa diem tempusque adferre posse, quibus non amissa modo recuperare, sed timendus ultro iis esse, quos nunc timeret, posset.* Ceterum multo major pars ferocioris sententiae erat: *Quidquid cessisset, cum eo simul regno protenus cedendum esse, adfirmabant. Neque enim Romanos pecunia aut agro egere; sed hoc scire, quum omnia humana, tum maxima quaeque et regna et imperia sub casibus multis esse: Carthaginienstum opes fregisse sese, et cervicibus eorum praepotentem finitimum regem inposuisse: Antiochum progeniemque ejus ultra juga Tauri remotum. Vnum esse Macedoniae regnum, et regione propinquum, et quod, sicubi populo Romano sua fortuna labet, antiquos animos regibus suis videatur posse facere. Dum integrae res.** apud animum suum Persea debere, utrum, singula concedendo, nudatus ad extremum opi-*

bus extorrisque regno, Samothraciam aliamve quam insulam petere ab Romanis, ubi privatus superfies regno suo in contemptu atque inopia consenescat, malit; an, armatus vindex fortunae dignitatisque suae, ita ut viro forti dignum sit, patidur, quodcumque casus belli tulerit; aut victor liberet orbem terrarum ab imperio Romano. Non esse admirabilius Romanos Graecia pelli, quam Hannibalem Italia pulsum esse. Neque, Hercule, videre, qui conveniat, fratri, adsectanti per injuriam regnum, summa vi resistisse; alienigenis bene parto eo cedere. Postremo ita bello et pace quaeri, ut inter omnes conveniat, nec turpius quidquam esse, quam sine certamine cessisse regno, nec praeclarius quidquam, quam pro dignitate ac maiestate omnem fortunam expertum esse.

II. Pellae, in vetere regia Macedonum, hoc consilium erat. Geramus ergo, inquit, Diis bene juvantibus, quando ita videtur, bellum; literisque circa praefectos dimissis, Citium (Macedoniae oppidum est) copias omnes contrahit. Ipse centum hostiis sacrificio regaliter Minervae, quam vocant Alcidem, confecto, cum purpuratorum et satellitum manu profectus Citium est. Eo jam omnes Macedonum externorumque auxiliorum convenerant copiae. Castra ante urbem ponit, omnesque armatos in campo struxit. Summa omnium quadraginta millia armata fuere: quorum pars ferme dimidia phalangitae erant. Hippas Beroeaeus praecerat. Delecta deinde et viribus et robore aetatis, ex omni caetratorum numero, duo erant agemata: hanc ipsi legionem vocabant. Praefectos habebant Leonatum et Thrassippum Eulyestas. Ceterorum caetratorum trium ferme millium hominum, dux erat Antiphilus Edeffaeus. Pacones et ex Parorea et
Par-

Parstrymonia (sunt autem ea loca subjecta Thraciae) et **Agrianes**, admixtis etiam Thracibus incolis, trium millium ferme et ipsi expleverunt numerum. Armaverat contraxeratque eos **Didas Paeon**, qui adolescentem **Demetrium** occiderat. Et armatorum duo millia Gallorum erant, praefecto **Asclepiodoto**. Ab **Heraclea** ex **Sintiis** tria millia Thracum liberorum suum ducem habebant. **Cretensium** par paene numerus suos duces sequebatur, **Susum Phalasarneum** et **Syllum Gnosium**. Et **Leonides Lacedaemonius** quingentis ex Graecia, mixto generi hominum, praeerat. Regiis generis ferebatur; exsul, damnatus frequenti concilio Achaeorum, literis ad **Persea** deprensus. Aetolorum et Boeotorum, qui non explebant plus quam quingentorum omnes numerum, **Lycos Achaeus** praefectus erat. Ex his mixtis tot populorum, tot gentium auxiliis, duodecim millia armatorum ferme efficiebantur. Equitum ex tota Macedonia contraxerat tria millia. Venerat eodem **Cotys**, **Seuthae** filius, rex gentis **Odrysarum**; cum mille delectis equitibus, pari ferme peditum numero. Summa totius exercitus triginta novem millia peditum erant, quatuor equitum. Satis constabat, secundum eum exercitum, quem **Magnus Alexander** in **Asiam** trajecit, nunquam ullius Macedonum regis copias tantas fuisse.

LII. Sextus et vicesimus annus agebatur, ex quo petenti **Philippo** data pax erat. Per id omne tempus quiescit Macedonia et progeniem ediderat, cujus magna pars matura militiae esset, et levibus bellis Thracum adcolarum, quae exercerent magis, quam fatigarent, sub assidua tamen militia fuerat; et diu meditatum **Philippo** primo, deinde et **Perſi**, Romanum bellum, omnia ut instructa parataque

essent. effecerat. Mota parumper acies, (non iusto decursu tamen) ne stetisse tantum in armis viderentur; armatosque, sicut erant, ad concionem vocavit. Ipse constitit in tribunali, circa se habens filios duos: quorum major Philippus, natura frater, adoptione filius; minor, quem Alexandrum vocabant, naturalis erat. Cohortatus est milites ad bellum: injuriam populi Romani in patrem seque commemoravit: *Illum, omnibus indignitatibus compulsum ad rebellandum, inter adparatum belli fato oppressum: ad se simul legatos, simul milites ad occupandas Graeciae urbes missos. Fallaci deinde conloquio per speciem reconciliandae pacis extractam hyemem, ut tempus ad comparandum haberent, Consulem nunc venire cum duabus legionibus Romanis, quae ** irecenos equites habeant, et pari ferme numero sociorum peditum equitumque. Eo ut adcedant regum auxilia Eumenis et Masinissae, non plus septem milia peditum, duo equitum futura. Auditis hostium copiis, respicerent suum ipsi exercitum; quantum numero, quantum genere militum praestarent tironibus, raptim ad id bellum conscriptis, ipsi, a pueris eruditi artibus militiae, tot subacti atque durati bellis. Auxilia Romanis Lydos et Phrygas et Numidas esse; sibi Thracas Gallosque, ferocissimas gentium. Arma illos habere ea, quae sibi quisque paraverit pauper miles: Macedonas prompta ex regio adparatu, per tot annos patris sui cura et impensa facta. Commeatum illis quum procul, tum omnibus sub casibus maritimis fore: se et pecuniam et frumentum, praeter redditus metallorum, in decem annos seposuisse. Omnia, quae Deorum indulgentia, quae regia cura praeparanda fuerant, plena cumulataque habere Macedonas. Animum habendum esse, quem habuerint majores*

res eorum; qui, Europa omni domita, transgressi in Asiam, incognitum famae aperuerint armis orbem terrarum, nec ante vincere desierint, quam Rubro mari inclusis, quod vincerent, defuerit. At, Hercule, nunc non de ultimis Indiae oris, sed de ipsis Macedoniae possessione certamen fortunam indixisse. Cum patre suo gerentes bellum Romanos speciosum Graeciae liberandae tulisse titulum. Nunc propalam Macedoniam in servitutem petere, ne rex vicinus imperio sit Romano, ne gens bello nobilis arma habeat. Haec enim tradenda superbis dominis esse cum rege regnoque, si absistere bello et facere imperata velint.

LIII. Quum per omnem orationem satis frequenti adsensu subclamatum esset; tum vero ea vociferatio, simul indignantium minitantiumque, partim jubentium bonum animum habere regem, exorta est, ut finem dicendi faceret. Tantum jussis ad iter parare, (jam enim dici, movere castra ab Nymphaeo Romanos) concione dimissa, ad audiendas legationes civitatum Macedoniae se contulit. Venerant autem ad pecunias, pro facultatibus quaeque suis, et frumentum pollicendum ad bellum. Omnibus gratiae actae, remissum omnibus; satis regios adparatus ad ea dictum sublicere: vehicula tantum imperata, ut tormenta telorumque missilium ingentem vim praeparatam bellicumque aliud instrumentum veherent. Profectus inde toto exercitu, Eordaeam petens, ad Begorritem, quem vocant, lacum positis castris, postero die in Elimeam ad Haliacmona fluvium processit. Deinde saltu angusto superatis montibus, quos Cambunios vocant, descendit ad (Tripolim vocant) Azorum, Pythium et Dolichen incolentes. Haec tria oppida paullisper cunctata, quia obsides

Larissaeis dederant, victa tamen praesenti metu, in deditionem concefferunt. Benigne his appellatis, haud dubius Perrhaebos quoque idem facturos, urbem, nihil cunctatis, qui incolebant, primo adventu recipit. Cyretias obpugnare coactus, primo etiam die acri concursu ad portas armatorum est repulsus: postero die omnibus copiis adortus, in deditionem omnes ante noctem adcepit.

LIV. Mylae, proximum oppidum, ita munitum, ut inexsuperabilis munimenti spes incolae ferociores faceret, non portas claudere regi satis habuerunt, sed probris quoque in ipsum Macedonasque procacibus jaculati sunt. Quae res, quum infestiores hostem ad obpugnandum secisset, ipsos desperatione veniae ad tuendos sese acrius accendit. Itaque per triduum ingentibus utrimque animis et obpugnatae sunt, et defensae. Multitudo Macedonum ad subeundum in vicem proelium haud difficulter subcedebat: oppidanos, diem, noctem eosdem tuentes moenia, non vulnera modo, sed etiam vigiliae et continens labor conficiebat. Quarto die, quum et scalae undique ad muros erigerentur, et porta vi maiore obpugnaretur, oppidani depulsi muris ad portam tuendam concurrunt, eruptionemque repentnam in hostes faciunt. Quae quum irae magis inconsultae, quam verae fiducia virium esset, pauci et fessi ab integris pulsi terga dederunt, fugientesque per patentem portam hostes adceperunt. Ita capta urbs ac direpta est. Libera quoque corpora, quae caedibus superfuissent, venum data. Diruto magna ex parte et incenso oppido profectus, ad Phalannam castra movit: inde postero die Gyrtonem pervenit. Quo quum T. Minucium Rufum et Hippiam, Thessalorum praetorem, cum prae-

fidio

Adio intrasse adcepisset, ne tentata quidem obpugnatione, praetergressus, Elatium et Gonnium, perculis inopinato adventu oppidanis, recepit. Vtraque oppida in faucibus sunt, quae Tempe adeunt; magis Gonnus. Itaque et firmiore id praesidio tutum equitum peduntumque, ad hoc fossa triplici ac vallo munitum, reliquit. Ipse, ad Sycurium progressus, opperiri ibi hostium adventum statuit; simul et frumentari passim exercitum jubet in subiecto hostium agro. Namque Sycurium est sub radicibus Ossae montis. Qua in meridiem vergit, subjectos habet Thessaliae campos: ab tergo Macedoniam atque Magnesium. Ad has opportunitates adcredit summa salubritas et copia, pluribus circumjectis fontibus, perennium aquarum.

LV. Consul Romanus, per eosdem dies Thessalam cum exercitu petens, iter expeditum primo per Epirum habuit: deinde, postquam in Athamaniam est transgressus, asperi ac prope invii soli, cum ingenti difficultate parvis itineribus aegre Gomphos pervenit. Cui si, vexatis hominibus equisque, tironem exercitum ducenti acie instructa et loco suo et tempore obstitisset rex, ne Romani quidem abnuunt, magna sua cum clade fuisse pugnatos. Postquam Gomphos sine certamine ventum est, praeter gaudium periculosi saltus superati, contemptus quoque hostium, adeo ignorantium opportunitates suas, adcessit. Sacrificio rite perfecto, consul, et frumento dato militibus, paucos ad requiem jumentorum hominumque moratus dies, quum audiret vagari Macedonas effusos per Thessalam, vastarique sociorum agros, satis jam refectum militem ad Larissam ducit. Inde, quum tria millia ferme abesset a Tripoli, (Sceam vocant) super

Peneum amnem posuit castra. Per idem tempus Eumenes ad Chalcidem navibus adcessit cum Attalo atque Athenaeo fratribus, Philetaero fratre relicto Pergami ad tutelam regni. Inde cum Attalo et quatuor millibus peditum, mille equitum, ad consulem venit. Chalcide relicta duo millia peditum, quibus Athenaeus praepositus. Et alia eodem auxilia Romanis ex omnibus undique Graeciae populis conveniunt, quorum pleraque (adeo parva erant) in oblivionem adducta. Apolloniatae trecentos equites, centum pedites miserunt. Aetolorum alae unius instar, quantum in tota gente equitum erat, venerant; et Thessalorum omnis equitatus separatus erat. Non plus quam trecenti erant equites in castris Romanis. Achaei juventutis suae, Cretico maxime armatu, ad mille dederunt.

LVI. Sub idem tempus et C. Lucretius praetor, qui navibus praeerat ad Cephalleniam, M. Lucretio fratre cum classe super Maleam Chalcidem iussu petere, ipse triremem conscendit, sinum Corinthium petens ad praecoccupandas in Boeotia res. Tardior ei navigatio propter infirmitatem corporis fuit. M. Lucretius, Chalcidem adveniens, quum a P. Lentulo Haliartum obpugnari audisset, nuntium, praetoris verbis, qui abscedere eum inde juberet, misit. Boeotorum juventute, quae pars cum Romanis stabat, eam rem aggressus legatus, a moenibus abscessit. Haec soluta obsidio locum alteri novae obsidioni dedit. Namque extemplo M. Lucretius cum exercitu navali, decem millibus armatorum, ad hoc duobus millibus regionum, qui sub Athenaeo erant, Haliartum circumfedit; parantibusque jam obpugnare, supervenit a Creusa praetor. Ad idem fere tempus et ab sociis
naves

naves Chalcidem convenerunt: duae Punicae quinqueremes, duae ab Heraclea ex Ponto triremes, quatuor Chalcedone, totidem Samo, tum quinque Rhodiae quadriremes. Praetor, quia nusquam erat maritimum bellum, remisit focis. Et Q. Marcius Chalcidem navibus venit, Alope capta, Larissa, quae Cremaste dicitur, obpugnata. Quum hic status in Boeotia esset, Perseus, quum ad Sycurium (sicut ante dictum est) stativa haberet, frumento undique circa ex agris converto, ad vastandum agrum Pheraeorum misit; ratus ad juvandas sociorum urbes longius ab castris abstractos deprehendi Romanos posse. Quos quum eo tumultu nihil motos animadvertisset, praedam quidem, praeterquam hominum, (pecora autem maxime omnis generis fuere) divisit ad epulandum militibus.

LVII. Sub idem deinde tempus consilium et consul et rex habuerunt, unde bellum ordirentur. Regis creverunt animi vastatione concessa sibi ab hoste Pheraei agri. Itaque eundem inde ad castra, nec dandum ultra spatium cunctandi, censebat. Et Romani censebant, cunctationem suam infamem apud socios esse, maximopere indigne ferentes, non latam Pheraeis opem. Consultantibus, quid agerent, (aderant autem Eumenes et Attalus in consilio) trepidus nuntius adfert, hostem magno agmine adesse. Concilio dimisso, signum extemplo datur, ut arma capiant. Interim placet, ex regiis auxiliis centum equites et parem numerum jaculatorum peditum exire. Perseus hora ferme diei quarta, quum paullo plus mille passus abesset a castris Romanis, consistere signa peditum iussit. Praegressus ipse cum equitibus ac levi armatura, et Cotys cum eo ducesque aliorum auxiliorum praecesserunt.

Minus quingentos passus ab castris aberant, quum in conspectu fuere hostium equites: duas alae erant magna ex parte Gallorum, (Cassignatus praeerat) et levis armaturae centum fere et quinquaginta Myli au. Cretenses. Constitit rex, incertus quantum ellet hostium. Duas inde ex agmine turmas Thracum, duas Macedonum, cum binis Cretensium cohortibus et Thracum, misit. Proelium, quum pares numero essent, neque ab hac aut illa parte nova auxilia subvenirent, incerta victoria finitum est. Eumenis ferme triginta interfecti; inter quos Cassignatus dux Gallorum cecidit. Et tunc quidem Perseus ad Sycurium copias reduxit. Postero die circa eandem horam in eundem locum rex copias admovit, plaustris cum aqua sequentibus. Nam duodecim millium passuum via omnis sine aqua et plurimi pulveris erat; adfectosque siti, si primo in conspectu dimicassent, pugnatuuros fuisse adparebat. Quum Romani quiescent, stationibus etiam intra vallum reductis, regii quoque in castra redeunt. Hoc per aliquot dies fecerunt, sperantes fore, ut Romani equites abeuntium novissimum agmen adgrederentur; inde certamine orto, quum longius a castris eos eliciissent, facile, ubiubi essent, se, qui equitatu et levi armatura plus possent, convertiuros aciem.

LVIII. Postquam inceptum non succedebat, castra propius hostem movit rex, et a quinque millibus passuum communiit. Inde luce prima in eodem, quo solebat, loco peditum acie instructa, equitatum omnem levemque armaturam ad castra hostium ducit. Visus et plarium et propior solito pulvis trepidationem in castris Romanis fecit. Et primo vix creditum nuntianti est, quia prioribus con-

continuis diebus numquam ante horam quartam hostis adparuerat. Tum solis ortus erat. Deinde ut plurimum clamore et cursu a portis dubitatio exemta est, tumultus ingens oboritur. Tribuni praefectique et centuriones in praetorium; miles ad sua quisque tentoria discurrit. Minus quingentos passus a vallo intruxerat Perseus suos circa tumulum, quem Callicinum vocant. Laevo cornu Cotys rex praeerat cum omnibus suae gentis: equitum ordines levis armatura interposita distinguebat. In dextro cornu Macedones erant equites: intermixti turmis eorum Creteneses. Huic armaturae Medon Beroeaeus, equitibus et summae partis ejus Meno Antigonensis praeerat. Proximi cornibus constiterant regii equites et mixtum genus, delecta plurimum gentium auxilia: Patrocles Antigonensis hic et Paeoniae praefectus Didas erant praepositi. Medius omnium rex erat. Circa eum agema, quod vocant, equitumque sacrae alae. Ante se statuit funditores jaculatoresque: quadringentorum manus utraque numerum expleverat. Ionem Thessalonicensem et Timanora Dolopem iis praefecit. Sic regii constiterant. Consul, intra vallum peditum acie instructa, et ipse equitatum omnem cum levi armatura misit. Pro vallo instructi sunt. Dextro cornu praepositus C. Licinius Crassus, consulis frater, cum omni Italico equitatu, velitibus intermixtis: sinistro M. Valerius Laevinus sociorum ex Graecis populis equites habebat, ejusdem gentis levem armaturam. Mediam autem aciem cum delectis equitibus extraordinariis tenebat Q. Mucius. Ducenti equites Galli ante signa horum instructi, et de auxiliis Eumenis Cytiorum gentis trecenti. Thessali quadringenti equites parvo intervallo super laevum cornu locati.

locati. Eumenes rex Attalusque cum omni manu sua ab tergo inter postremam aciem ac vallum steterunt.

LIX. In hunc modum maxime instructae acies, par ferme utrimque numerus equitum ac levis armaturae, concurrunt, a funditoribus jaculatoribusque, qui praecefferunt, proelio orto. Primi omnium Thraces, haud secus quam diu claustris retentae ferae, concitati cum ingenti clamore in dextrum cornu, Italianos equites, incurrerunt, ut usu belli et ingenio inpavida gens turbaretur. Gladiis hastas petere pedites, nunc succidere crura equis, nunc ilia subfodere. Perseus, in mediam in-
vectus aciem, Graecos primo impetu avertit. Quibus quum gravis ab tergo instaret hostis; Thessalorum equitatus, qui a laevo cornu brevi spatio disjunctus in subsidiis fuerat extra concursum, primo spectator certaminis, deinde, inclinata re, maximo usui fuit. Cedentes enim sensim integris ordinibus, postquam se Eumenis auxiliis adjunxerunt, et cum eo tutum inter ordines suos receptum sociis fuga dissipatis dabant, et, quum minus conferti hostes instarent, progredi etiam ausi, multos fugientium obvios exceperunt. Nec regii, sparsi jam ipsi passim sequendo, cum ordinatis et certo incedentibus gradu manus conferere audebant. Quum, victor equestri proelio rex parvo momento si adjuvisset, debellatum esset, obportune adhortanti supervenit phalanx, quam sua sponte, ne audaci coepto deessent, Hippías et Leonatus raptim adduxerant, postquam prospere pugnasse equitem adceperunt. Fluctuante rege inter spem metumque tantae rei conanda, Cretensis Euander, quo ministro D Iphis ad insidias Eumenis regis usus erat, postquam agmen impeditum venientium sub signis vidit,
ad

ad regem adcurrit, et monere institit, *ne elatus felicitate summam rerum temere in non necessariam aleam daret. Si contentus bene re gesta quiescet eo die, vel pacis honestae conditionem habiturum, vel plurimos belli socios, qui fortunam sequerentur, si bellare mallet.* In hoc consilium pronior erat animus regis. Itaque, conlaudato Euandro, signa referri, peditumque agmen redire in castra jubet; equitibus receptui canere.

LX. Cecidere eo die ab Romanis ducenti equites, duo millia, haud minus, peditum; capti ferme ducenti equites. Ex regis autem viginti equites, quadraginta pedites interfecti. Postquam redire in castra victores, omnes quidem laeti, ante alios Thracum insolens laetitia eminebat: cum cantu enim superfixa capita hostium portantes redierunt. Apud Romanos non moestitia tantum ex male gesta re, sed pavor etiam erat, ne extemplo castra hostis adgrederetur. Eumenes suadere, ut trans Peneum transferret castra; ut pro munimento amnem haberet, dum perculsi milites animos conligerent. Consul moveri flagitio timoris fatendi: victus tamen ratione, silentio noctis transductis copiis, castra in ulteriore ripa communit. Rex, postero die ad laceffendos proelio hostes progressus, postquam trans amnem in tuto posita castra animadvertit, fatebatur quidem peccatum, quod pridie non institisset victis; sed aliquanto maiorem culpam esse, quod nocte foret cessatum. Nam, ut neminem alium suorum moveret, levi armatura inmissa, trepidantium in transitu fluminis hostium deleri magna ex parte copias potuisse. Romanis quidem praesens pavor demtus erat, in tuto castra habentibus: **damnum inter cetera praecipue famae movebat.**

vebat. Et in consilio apud consulem pro se quisque in Aetolos conferebat causam; *ab iis fugae terrorisque principium ortum: sequutos pavorem Aetolorum et ceteros socios Graecorum populorum.* Quinque principes Aetolorum primi terga vertentes conspecti dicebantur. Thessali pro concione laudati, ducesque eorum etiam virtutis causa donati.

LXI. Ad regem spolia caesorum hostium referebantur. Dona ex his, aliis arma insignia, aliis equos, quibusdam captivos dono dabat. Scuta erant supra mille quingenta; loricae thoracesque mille amplius summam explebant; galearum gladiatorumque et missilium omnis generis major aliquanto numerus. Haec, per se ampla, pleraque multiplicata verbis regis, quae ad concionem vocato exercitu habuit. *Praejudicatum eventum belli habetis. Meliorem partem hostium, equitatum Romanum, quo invictos se esse gloriabantur, fudistis. Equites enim illis principes juventutis, equites seminarium senatus: inde lectos in Patrum numerum consules, inde imperatores creant. Horum spolia paullo ante divisimus inter vos. Nec minorem de legionibus peditum victoriam habetis: quae, nocturna fuga vobis subtractae, naufragorum trepidatione passim natantium flumen compleverunt. Sed facilius nobis sequentibus victos Peneum superare erit, quam illis trepidantibus fuit; transgressique extemplo castra obpugnabimus, quae hodie cepissemus, ni fugissent. Aut, si acie decernere volent, eundem pugnae pedesiris eventum expectate, qui equitum in certamine fuerit.* Et qui vicerant alacres, spolia caesorum hostium humeris gerentes, ante ora sua audivere, ex eo, quod acciderat, spem futuri praecipientes: et pedites, aliena gloria adcensi, praecipue qui Ma-
cedo-

cedonum phalangis erant, sibi quoque et navandae regi operae, et similem gloriam ex hoste pariendi, occasionem optabant. Concione dimissa, postero die profectus inde ad Mopselum posuit castra. Tumulus hic inter Tempe et Larissam medius est.

LXII. Romani, non abscedentes ab ripa Penei, transtulerunt in locum tutiorem castra. Eo Misagenes Numida venit cum mille equitibus, pari peditum numero, ad hoc elephantis duobus et viginti. Per eos dies consilium habenti regi de summa, quum jam confodisset ferocia ab re bene gesta, ausi sunt quidam amicorum consilium dare, ut secunda fortuna in conditione honestae pacis uteretur potius, quam, spe vana evectus, in casum inrevocabilem se daret. *Modum inponere secundis rebus, nec nimis credere serenitati praesentis fortunae, prudentis hominis et merito felicitis esse. Mitteret ad consulem, qui foedus in easdem leges renovarent, quibus Philippus pater ejus pacem a T. Quinctio victore adcepisset. Neque finire bellum magnificentius, quam a tam memorabili pugna; neque spem firmiorem pacis perpetuae dari, quam quae percussos adverso proelio Romanos molliores factura sit ad paciscendum. Quod si Romani tum quoque insita pertinacia aequa adspernarentur, Deos hominesque et moderationis Persei, et illorum pervicacis superbiae, futuros testes. Numquam ab talibus consiliis abhorrebat regis animus. Itaque plurium adfensu comprobata est sententia. Legati, ad consulem missi, adhibito frequenti consilio, auditi sunt; Pacem petere, vectigal, quantum Philippus pactus esset, daturum Persea Romanis pollicentes. Urbibus, agris locisque, quibus Philippus cessisset, cessurum primum. Haec legati. Submotis his, quum consultarent, Romana*

mana constantia vicit in consilio. Ita tum mos erat, in adversis vultum secundae fortunae gerere, moderari animos in secundis. Responderi placuit, *Ita pacem dari, si de summa rerum liberum senatui permittat rex de se deque universa Macedonia sicuti ius.* Haec quum renuntiassent legati, miraculo ignavis moris pertinacia Romanorum esse; et plerique vetare, amplius mentionem pacis facere. Vltro mox quaesituros, quod oblatum fastidiant. Perseus hanc ipsam superbiam, quippe ex fiducia virium esse, timere; et, summam pecuniae augens, si pretio pacem emere posset, non destitit animum consulis tentare. Postquam nihil ex eo, quod primo responderat, mutabat, desperata pace, ad Sycurium, unde profectus erat, rediit, belli casum de integro tentaturus.

LXIII. Fama equestris pugnae, vulgata per Graeciam, nudavit voluntates hominum. Non enim solum, qui partis Macedonum erant, sed plerique, ingentibus Romanorum obligati beneficiis, quidam vim superbiamque experti, laeti eam famam adcepere; non ob aliam causam, quam pravo studio, quo etiam in certaminibus ludicris vulgus utitur deteriori atque infirmiori favendo. Eodem tempore in Boeotia summa vi Haliartum Lucretius praetor obpugnat, et, quamquam nec habebant externa auxilia obsessi, praeter Coroneorum juniores, qui prima obsidione moenia intraverant, neque sperabant, tamen ipsi animis magis, quam viribus, resistebant. Nam et eruptiones in opera crebro faciebant, et aricem admotum, libramento plumbi gravatum, ad terram urgebant; et, si qua declinarent, qui agebant, ictum, pro diruto muro novum tumultuario opere, raptim ex ipsa ruinae strage

strage congestis faxis, exstruebant. Quum operibus obpugnatio lentior esset, scalas per manipulos dividi praetor iussit, ut corona undique moenia adgressurus; eo magis subfecturam ad id multitudinem ratus, quod, qua parte palus urbem cingit, nec adtinebat obpugnari, nec poterat. Ipse ab ea parte, qua duae turres quodque inter eas muri prorutum fuerat, duo millia militum delectorum admovit ut eodem tempore, quo ipse transcendere ruinas conaretur, concursu adversus se oppidanorum facto, scalis vacua defensoribus moenia capi parte aliqua possent. Haud segniter oppidani vim ejus arcere parant. Nam super stratum ruinis locum, fascibus aridis sarmentorum injectis, stantes cum ardentibus facibus adcenfuros ea se saepe minabantur, ut, incendio intersepti ab hoste, spatium ad objiciendum interiorem murum haberent. Quod inceptum eorum fors inpediit. Nam tantus repente effusus est imber, ut nec adcendi facile pateretur, et exstingeret adcenfa. Itaque et transitus per distracta fumantia virgulta patuit; et, in unius loci praesidium omnibus versis, moenia quoque pluribus simul partibus scalis capiuntur. In primo tumultu captae urbis seniores impubesque, quos casus obvios obtulit, passim caeli; armati in arcem confugerunt; et postero die, quum spei nihil superesset, deditione facta, sub corona venierunt. Fuerunt autem duo millia ferme et quingenti. Ornamenta urbis statuae et tabulae pictae, et quidquid pretiosae praedae fuit, ad naves delatum: urbs diruta a fundamentis. Inde Thebas ductus exercitus: quibus sine certamine receptis, urbem tradidit exsulibus, et qui Romanorum partis erant: adversae factionis hominum fautorumque regis ac Macedonum familias sub

corona vendidit. His gestis in Bœotia, ad mare ac naves rediit.

LXIV. Quum hæc in Bœotia gererentur, Perseus ad Sycurium stativa dierum aliquot habuit. Vbi quum audisset, raptim Romanos circa ex agris demessum frumentum convehere, deinde ante sua quemque tentoria spicas fascibus defecantem, quo purius frumentum tereret, ingentes acervos per tota castra stramentorum fecisse; ratus incendio obportuna esse, laces taedamque et malleolos stuppae inlitos pice parari jubet, atque ita media nocte profectus, ut prima luce adgressus falleret. Nequidquam, primæ stationes obpressæ tumultu ac terrore suo ceteros exciverunt, signumque datum est arma extemplo capiendi; simulque in vallo, ad portas, miles instructus erat et intentus propugnationi castrorum. Perseus et extemplo circumegit aciem, et prima impedimenta ire, deinde peditum signa ferri iussit. Ipse cum equitatu et levi armatura substitit ad agmen cogendum; ratus, id quod accidit, insequenturos ad extrema ab tergo carpenda hostes. Breve certamen levis armaturæ maxime cum procursatoribus fuit. Equites peditesque sine tumultu in castra redierunt. Demessis circa segetibus, Romani ad Cranonium intactum agrum castra movent. Ibi quum securi, et propter castrorum longinquitatem, et viae inopis aquarum difficultatem, quæ inter Sycurium et Cranona est, stativa haberent; repente prima luce in imminentibus tumultis equitatus regius cum levi armatura visus ingentem tumultum fecit. Prædie per meridiem profecti ab Sycurio erant: peditum agmen sub lucem reliquerant in proxima planitie. Stetit paullisper in tumultis, eliei posse ratus ad equestre certamen Roma-

manos. Qui postquam nihil movebant, equitem mittit, qui pedites referre ad Sycurium signa juberet; ipse mox insequutus. Romani equites, modico intervallo sequentes, sicubi sparsos ac dissipatos invadere possent, postquam confertos abire, signa atque ordines servantes, viderunt, et ipsi in castra redeunt.

LXV. Inde, obfensus longinquitate itineris, rex ad Mopsum castra movit; et Romani, demessis Cranonis segetibus, in Phalannaeum agrum transeunt. Ibi quum ex transfuga cognosset rex, sine ullo armato praesidio passim vagantes per agros Romanos metere, cum mille equitibus, duobus millibus Thracum et Cretensum profectus, quum, quantum adcelerare poterat, effuso agmine issent, inprovise adgressus est Romanos. Juncta vehicula, pleraque onusta, mille admodum capiuntur, sexcenti ferme homines. Praedam custodiendam ducendamque in castra trecentis Cretensum dedit. Ipse, revocato ab effusa caede equite et reliquis peditum, ducit ad proximum praesidium, ratus haud magno certamine obprimi posse. L. Pompejus tribunus militum praeerat, qui perculsos milites repentino hostium adventu in propinquum tumultum recepit, loci se praesidio, quia numero et viribus impar erat, defensurus. Ibi quum in orbem milites coegisset, ut densatis scutis ab jactu sagittarum et jaculorum sese tuerentur, Perseus, circumdato armatis tumulto, alios adscensum undique tentare jubet, et cominus proelium conferere, alios eminus tela ingerere. Anceps Romanos terror circumstabat: nam neque conferti pugnare propter eos, qui adscendere in tumultum conabantur, poterant; et, ubi ordines procurfando solvissent, patebant jaculis sagittisque. Maxime cestrosphendonis vulnerabantur.

tor. Hoc illo bello novum genus teli inventum est. Bipalme spiculum hastili femicubitali infixum erat, crassitudine digiti: huic ad libramen pinnae tres, velut sagittis solent, circumdabantur: funda media duo funalia imparia habebat. Quum majori sinu libratum funditor habena rotaret, excussum, velut glans, emicabat. Quum et hoc, et alio omni genere telorum, pars vulnerata militum esset, nec facile jam arma fessi sustinerent, instare rex, ut dederent se, fidem dare, praemia interdum polliceri; nec cujusquam ad deditionem flectebatur animus; quum ex insperato jam obstinatis mori spes adfulsit. Nam quum ex frumentatoribus refugientes quidam in castra nuntiasent consuli, circumfideri praesidium; motus periculo tot civium (nam octingenti ferme et omnes Romani erant) cum equitatu ac levi armatura (adcellerant nova auxilia, Numidae pedites equitesque et elephantum) castris egreditur, et tribuois militum imperat, ut legionum signa sequantur. Ipse, velut ad firmanda levium armorum auxilia adjectis, ad tumultum praecedit. Consul latera tegunt Eumenes, Attalus et Misagenes, regulus Numidarum.

LXVI. Quum in conspectu prima signa suorum circumfessis fuerunt, Romanis quidem ab ultima desperatione recreatus est animus; Perseus, cui primum omnium fuerat, ut, contentus fortuito successu, captis aliquot frumentatoribus occisisque, non tereret tempus in obsidione praesidii; secundum, ea quoque tentata utcumque, quum sciret nihil roboris secum esse, dum liceret intacto, abire; et ipse hostium adventum, elatus successu, mansit, et, qui phalangem arcellerent, propere misit. Quae et serius, quam res postulabat, et raptim acta, tur-

turbati cursu adversus instructos et praeparatos erant adventuri. Consul anteveniens ex templo proelium conferuit. Primo resistere Macedones; deinde, ut nulla re pares erant, amissis trecentis peditibus, viginti quatuor primoribus equitum ex ala, quam Sacram vocant, inter quos Antimachus etiam praefectus alae cecidit, abire conantur. Ceterum iter prope ipso proelio tumultuosius fuit. Phalanx, abs trepido nuntio adcita, quam raptim duceretur, primo in angustiis captivorum agmini oblata vehiculisque frumento onustis. Iis caesis, ingens ibi vexatio partis utriusque fuit, nullo expectante, utrumque explicaretur agmen, sed armatis detrudentibus per praeceps inpedimenta. (neque enim aliter via aperiri poterat) jumentis, quum stimularentur, in turba faevientibus. Vix ab incondito agmine captivorum expedierant sese, quum regio agmini perculsisque equitibus obcurrunt. Ibi vero clamor jubentium referre signa ruinae quoque prope similem trepidationem fecit; ut, si hostes, introire angustias ausi, longius insequuti essent, magna clades adcipi potuerit. Consul, recepto ex tumulo praesidio, contentus modico successu, in castra copias reduxit. Sunt, qui eo die magno proelio pugnatum auctores sint. Octo millia hostium caesa, in his Sopatrum et Antipatrum regios duces; vivos captos circiter duo millia octingentos, signa militaria capta viginti septem. Nec incrementam victoriam fuisse: supra quatuor millia et trecentos de exercitu consulis cecidisse: signa sinistrae alae quinque amissa.

LXVII. Hic dies et Romanis refecit animos, et Persea perculit, ut, dies paucos ad Mopselum moratus, sepulturae maxime militum amissorum cura, praesidio satis valido ad

Gonnum relicto, in Macedoniam reciperet copias. Timotheum quemdam ex regiis praefectis cum modica manu relinquit ad Philam, iussu Magnetas et propinquos tentare. Quum Pellam venisset, exercitu in hiberna dimisso, ipse cum Cotye Thessalonicam est profectus. Eo fama adfertur, Atleshim regulum Thracum et Corragum Eumenis praefectum in Cotyis fines inpetum fecisse et regionem, Marenen quam vocant, cepisse. Itaque, dimittendum Cotyn ad sua tuenda ratus, magnis proficiscentem donis prosequitur. Ducenta talenta, semestre stipendium, equitatu numerat, quum primo annuum dare constituisset. Consul, postquam profectum Persea audivit, ad Gonnum castra movet, si potiri oppido posset. Ante ipsa Tempe in faucibus situm Macedoniae claustra tutissima praebet et in Thessaliam obportunum Macedonibus decursum. Quum et loco et praesidio valido inexpugnabilis res esset, abstinit incepto. In Perrhaebiam flexis itineribus, Malloea primo inpetu capta ac direpta, Tripoli aliaque Perrhaebia recepta, Larissam rediit. Inde Eumene atque Attalo domum remissis, Misagenem Numidasque in hiberna in proximis Thessalis urbibus distribuit; et partem exercitus ita per totam Thessaliam divisit, ut et hiberna commoda omnes haberent, et praesidio urbibus essent. Q. Mucium legatum cum duobus millibus ad obtinendam Ambraciam misit. Graecarum civitatum socios omnes praeter Achaeos dimisit. Cum exercitus parte profectus in Achajam Phthiotim, Pteleum desertum fuga oppidanorum diruit a fundamentis, Antrona voluntate colentium recepit. Ad Larissam deinde exercitum admovit. Urbs deserta erat; in arcem omnis multitudo concessit.

cesserat: eam obpugnare adgreditur. Primi omnium Macedones, regium praesidium, metu exceſſerant. A quibus relictī oppidani in deditiōem extemplo veniunt. Dubitari inde, utrum Demetrias prius adgredienda foret, an in Boeotia adſpiciendae res, Thebani, vexantibus eos Coroneis, in Boeotiam arceſſebant. Ad horum preces, quia hibernis aptior regio, quam Magnesia erat, in Boeotiam duxit.

T. LIVII PATAVINI LIBER XLIII.

B R E V I A R I V M.

CAP. I. Eadem aestate legatus, in Illyricum a consule missus, opulenta duo oppida diripuit. Alter consul C. Cassius nec in Gallia memorabile quidquam gerit, et per Illyricum ducere legiones in Macedoniam vano incepto conatur. Quod ubi senatus ex Aquilejensium legatis cognovit, legatos mittit, qui ei nuncient, ne suam provinciam relinquat. 2. In jus vocantur magistratus Romani, de quorum avaritia superbiaque conquesti erant Hispaniae utriusque legati, et Scetis quibusdam consulitur Hispanis. 3. Quatuor millibus hominum, natis ex militibus Romanis et Hispanis mulieribus, Carteja datur, ubi habitent. Eodem tempore Romam veniunt legati Carthaginenses et Gulussa Masinissae filius.

filius. 4. M. Junius Pennus praetor Celtiberos sine sanguine domat: at Licinius et C. Lucretius crudeliter et avare bellant in Graecia; et non modo de his, sed etiam de L. Hortensio, successore Lucretii, ab Abderitarum, 5. et de C. Cassio a Cincibili, regis Gallorum, nec non a Carnorum Istrorumque et Iapydum legatis similes querelae ad senatum Rom. deferuntur. 6. Legati multarum Graeciae Asiaeque civitatum, item ex Africa Carthaginensium et Masinissae simul Romam conveniunt. 7. His dimissis audiuntur legati Cretenses, et post hos vocantur Chalcidenses, quorum princeps Miction de superbia, crudelitate et avaritia Lucretii Hortensique queritur. 8. Lucretius damnatur, et literae jussu senatus scriptae mittuntur ad Hortensium absentem. 9. In Liguribus eo anno nihil memorabile geritur: in Illyricum vero, cujus regem Gentium Romani suspectum habent, ab A. Hostilio cos. mittitur Ap. Claudius Centho legatus. 10. Is ab Uscanensibus repellitur cum magna clade, cujus reliquias ad Lychnidum reducit.

II. Comitia consularia et praetoria. Reditus legatorum, ad exercitum in Macedoniam missorum. Calendae intercalares. Mors sacerdotum. 12 Numerus militum sociorumque navalium in subplementum scribendorum. 13. Prodigia publica procurantur, non suscipiuntur duo, in loco privato peregrinoque facta. 14. C. Claudius Pulcher et Ti. Sempronius Gracchus creantur censores. Horum edicta de delectu, commeatibus missionibusque militum. 15. Sortitio provinciarum; et censura. 16. Acerba recensio equitum, et contentiones censorum cum veteribus publicanis eorumque patrono, P. Rutilio trib. pl. 17. Numerus colonorum Aquilejensium auctus. Scitum, a C. Popillio et Cn. Octavio

vio legatis per omnes Peloponnesi urbes circumlatum, ne quis ullam rem in bellum magistratibus Romanis conferret, praeterquam quod senatus censuisset.

18. Perseus in Illyricum proficiscitur, et Uscanam expugnat. 19. Inde Draudacum castrum et Oaeneum capit, legatosque mittit ad Gentium, qui regem jam diu dubium in societatem perliciant. 20. Is pecuniam poscit. 21. Oppida Illyrici frustra tentant legati Romani, L. Coelius Uscanam et Ap. Claudius Phanotem. Perseus, qui in Macedoniam sese receperat, ad Stratum, validissimam Aetoliae urbem, ducit vocantibus Epirotis et Archidamo principe Aetolorum. 22. Sed clausas portas receptumque vix Romanum praesidium invenit, et infecta re in regnum redit. 23. Clevas, ab eo relictus, prospere res gerit adversus Ap. Claudium et Antigonenenses.

I. Eadem aestate, qua in Thessalia equestri pugna vicere Romani, legatus, in Illyricum a consule missus, opulenta duo oppida vi atque armis coegit in deditionem, omniaque iis sua concessit, ut opinione clementiae eos, qui Carnuntum munitam urbem incolebant, adliceret. Postquam nec, ut dederent se, compellere, neque capere obsidendo poterat; ne duabus obpugnationibus nequidquam fatigatus miles esset, quas prius intactas urbes reliquerat, diripuit. Alter Consul C. Cassius nec in Gallia, quam fortitus erat, memorabile quidquam gessit, et per Illyricum ducere legiones in Macedoniam vano incepto est conatus. Ingressum hoc iter consulem senatus ex Aquilejensium legatis cognovit; qui, querentes coloniam

suam novam et infirmam, necdum satis munitam, inter infestas nationes Iſtrorum et Illyriorum esse, quum peterent, ut senatus curae haberet, quomodo ea colonia muniretur, interrogati, vellentne eam rem C. Cassio consuli mandari? responderunt, Cassium. Aquilae jam indicto exercitu, profectum per Illyricum in Macedoniam esse. Ea res primo incredibilis visa, et pro se quisque credere, Carnis forsitan aut Iſtris bellum inlatum. Tum Aquilejenses, nihil se ultra scire, nec audere adfirmare, quam triginta dierum frumentum militi datum, et duces, qui ex Italia itinera in Macedoniam nossent, conquistos abductosque. Enimvero senatus indignari, tantum consulem ausum, ut suam provinciam relinqueret, in alienam transiret, exercitum novo periculoso itinere inter exterarum gentes duceret, viam tot nationibus in Italiam aperiret. Decernunt frequentes, ut C. Sulpicius praetor tres ex senatu nominet legatos, qui eo die profiscantur ex Urbe, et quantum accelerare possent, Cassium consulem, ubicumque sit, persequantur; nuntient, ne bellum cum ulla gente moveat, nisi cum qua senatus gerendum censuerat. Legati hi profecti, M. Cornelius Cethegus, M. Fulvius, P. Marcius Rex. Metus de consule atque exercitu distulit eo tempore muniendae Aquilejae curam.

II. Hispaniae deinde utriusque legati aliquot populorum in senatum introducti. Ii, de magistratum Romanorum avaritia superbiaque conquesti, nisi genibus ab senatu petierunt, ne se focios foedius spoliari vexarique, quam hostes, patiantur. Quum et alia indigna quererentur, manifestum autem esset, pecunias captas; L. Canulejo praetori, qui Hispaniam fortitus erat, negotium datum est, ut

ut in singulos, a quibus Hispani pecunias peterent, quinos recuperatores ex ordine senatorio daret, patronosque, quos vellent, sumendi potestatem faceret. Vocatis in curiam legis recitatum est senatus consultum, jussique nominare patronos, quatuor nominaverunt, M. Porcium Catonem, P. Cornelium Cn. F. Scipionem, L. Aemilium L. F. Paulum, C. Sulpicium Gallum. Cum M. Titinio primum, qui praetor A. Manlio, M. Junio consulibus in citeriore Hispania fuerat, recuperatores sumserunt. Bis ampliatus, tertio absolutus est reus. Disensio inter duarum provinciarum legatos est orta: citerioris Hispaniae populi M. Catonem et Scipionem; ulterioris L. Paulum et Gallum Sulpicium patronos sumserunt. Ad recuperatores adducti a citerioribus populis P. Furius Philus, ab ulterioribus M. Matienus. Ille Sp. Postumio, Q. Mucio consulibus triennio ante, hic biennio prius, L. Postumio, M. Popillio consulibus, praetor fuerat. Gravissimis criminibus aduersati ambo ampliati: quum dicenda de integro causa esset, excusati exsilii causa solum vertisse. Furius Praeneste, Matienus Tibur exsulatum abierunt. Fama erat, prohiberi a patronis nobiles ac potentes compellere; auxitque eam suspicionem Canulejus praetor, quod, omissa ea re, delectum habere instituit; deinde repente in provinciam abiit, ne plures ab Hispanis vexarentur. Ita, praeteritis silentio oblitteratis, in futurum consultum ab senatu Hispanis, quod impetrarunt, ne frumenti aestimationem magistratus Romanus haberet; neve cogeret viceimas vendere Hispanos, quanti ipse vellet; et ne praefecti in oppida sua ad pecunias cogendas imponerentur.

III. Et alia novi generis hominum ex Hispania legatio venit. Ex militibus Romanis et ex Hispanis mulieribus, cum quibus conubium non esset, natos se memorantes, supra quatuor millia hominum, orabant, ut sibi oppidum, in quo habitarent, daretur. Senatus deorevit, *uti nomina sua apud L. Canulejum profiterentur; eorumque si quos manu misisset, eos Cartejam ad oceanum deduci placere. Qui Cartejensium domi manere vellent, potestatem fore, uti numero colonorum essent, agro assignato. Latinam eam coloniam fuisse, libertinorumque adpellari.* Eodem tempore ex Africa et Gulussa, Matinissae regis filius, legatus patris, et Carthaginienses venerunt. Gulussa prior in senatum introductus, et, quae missa erant ad bellum Macedonicum a patre suo, exposuit, et, si qua praeterea vellent imperare, praestaturum merito populi Romani est pollicitus; et monuit Patres conscriptos, ut a fraude Carthaginiensium caverent: *classis eos magnae parandae consilium cepisse; specie pro Romanis et adversus Macedonas: ubi ea parata instructaque esset, ipsorum fore potestatis, quem hostem aut socium habeant.*

* * *

IV. *** tantum pavorem ingressi castra, ostentantes capita, fecerunt, ut, si adnotus extemplo exercitus foret, capi castra potuerint. Tum quae fuga ingens facta est: et erant, qui legatos mittendos ad pacem precibus petendam censerent; civitatesque complures, eo nuntio audito, in deditionem venerunt. Quibus purgantibus sese, culpamque in duorum amentiam conferentibus, qui se ultro ad poenam ipsi obtulissent, quum veniam dedisset praetor; profectus extemplo ad alias civitates, omnibus imperata facientibus, quieto exercitu

citu

citu pacatum agrum, qui paullo ante ingenti tumultu arserat, peragravit. Haec lenitas praetoris, qua sine sanguine ferocissimam gentem domuerat, eo gratior plebi Patribusque fuit, quo crudelius avariusque in Graecia bellatum et ab consule Licinio et ab Lucretio praetore erat. Lucretium tribuni plebis absentem concionibus adludis lacerabant, quum rei publicae causa abesse excusaretur: sed tum adeo vicina etiam inexplorata erant, ut is eo tempore in agro suo Antiali esset, aquamque ex manubiis Antium ex flumine Loracinae duceret. Id opus centum triginta millibus aeris locasse dicitur. Tabulis quoque pictis ex praeda sanum Aesculapii exornavit. Invidiam infamiamque ab Lucretio averterunt in Hortensium successorem ejus Abderitae legati, flentes ante curiam querentesque, *oppidum suum ab Hortensio expugnatum ac direptum esse. Causam excidii fuisse urbi, quod, quum centum millia denarium et tritici quinquaginta millia modium imperaret, spatium petierunt, quo de ea re et ad Hostilium consulem, et Romam mitterent legatos. Vixdum ad consulem se pervenisse, et audisse oppidum expugnatum, principes securi percussos, sub corona ceteros venisse.* Indigna senatui vila; decreveruntque eadem de Abderitis, quae de Coroneis decreverant priore anno, eademque pro concione edicere Q. Maenium praetorem iusserunt. Et legati duo, C. Sempronius Blaesus, Sex. Julius Caesar, ad restituendos in libertatem Abderitas missi. Iisdem mandatum, ut et Hostilio consuli et Hortensio praetori nuntiarent, senatum Abderitis injustum bellum inlatum, conquirique omnes, qui in servitute sint, et restitui in libertatem, aequum cenere.

V. Eodem tempore de C. Cassio, qui consul priore anno fuerat, tum tribunus militum in Macedonia cum A. Hostilio erat, querelae ad senatum delatae sunt, et legati regis Gallorum Cincibili venerunt. Frater ejus verba in senatu fecit, questus, Alpinorum populorum agros sociorum suorum depopulatum C. Cassium esse, et inde multa millia hominum in servitutem abripuisse. Sub id tempus Carnorum Istrorumque et Iapydum legati venerunt: *Duces sibi ab consule Cassio primum imperatos, qui in Macedoniam ducenti exercitum iter monstrarent: pacatum ab se, tamquam ad aliud bellum gerendum, abisse: inde ex medio regressum itinere hostiliter peragrasse fines suos: passim rapinasque et incendia facta: nec se ad id locorum scire, propter quam causam consuli pro hostibus fuerint.* Et regulo Gallorum absenti, et his populis responsum est, *Senatum ea, quae facta querantur, neque scisse futura, neque, si sint facta, probare. Sed indicta causa damnari absentem consularem virum, injurium esse, quum is rei publicae causa absit.* Vbi ex Macedonia redisset C. Cassius, tum, si coram eum arguere vellent, cognita re senatum daturum operam, uti satis fiat. Nec responderi tantum iis gentibus, sed legatos mitti, duos ad regulum trans Alpes, tres circa eos populos placuit, qui indicarent, quae Patrum sententia esset. Munera mitti legatis ex binis millibus aeris censuerunt; duobus fratribus regulis haec praecipua, torques duo ex quinque pondo auri facti, et vasa argentea quinque ex viginti pondo, et duo equi phalerati cum agasionibus, et equestria arma ac sagula; et comitibus eorum vestimenta liberis servisque. Haec missa: illa petentibus data, ut denorum equorum iis commercium esset, educendique ex Italia

potestas

potestas fieret. Legati cum Gallis missi trans Alpes C. Laelius, M. Aemilius Lepidus; ad ceteros populos C. Sicinius, P. Cornelius Blasio, T. Memm us.

VI Multarum simul Graeciae Asiaeque civitatum legati Romam convenerunt. Primi Athenienses introducti: ii, *se, quod navium habuerint militumque, P. Licinio consuli et C. Lucretio praetori misisse* exposuerunt, quibus eos non usos frumenti sibi centum millia imperasse: quod, *quamquam sterilem terram arent, ipsosque etiam agresiles peregrina frumento atarent, tamen, ne deessent officio, confecisse; et alia, quae imperarentur, praestare paratos esse.* Milesii, nihil praestitisse memorantes, si quid imperare ad bellum senatus vellet, praestare se paratos esse, polliciti sunt. Alabandenses templum Urbis Romae se fecisse commemoraverunt, ludosque anniversarios ei Divae instituisse; et coronam auream quinquaginta pondo, quam in Capitolio ponerent, donum Jovi optimo maximo, adtulisse, et scuta equestria trecenta; ea, cui iussissent, tradituros. Donum ut in Capitolio ponere et sacrificare liceret, petebant. Hoc Lampfaceni, octoginta pondo coronam adferentes, petebant, commemorantes, *Discessisse se a Perseo, postquam Romanus exercitus in Macedoniam venisset, quum sub ditione Persei et ante Philippi fuissent. Pro eo, et quod imperatoribus Romanis omnia praestitissent, id se tantum orare, ut in amicitiam populi Romani reciperentur, et, si pax cum Perseo fieret, exciperentur, ne in regiam potestatem reciperentur.* Ceteris legatis comiter responsum; Lampfacenos in sociorum formulam referre Q. Maenius praetor iussus. Munera omnibus in singulos binum millium aeris data. Alabandenses scuta reportare ad A. Hosti-

Hostilium consulem in Macedoniam iussit. Et ex Africa legati simul Carthaginiensium, tritici decies centum millia et hordei quingenta indicantes se ad mare devecta habere, ut, quo senatus censuisset, deportarent. *Id munus officiumque suum scire minus esse, quam pro meritis populi Romani et voluntate sua; sed saepe alias, bonis in rebus utriusque populi, se gratorum fideliumque socium muneribus functos esse.* Item Masinissae legati, tritici eandem summam polliciti, et mille et ducentos equites, duodecim elefantos; et, si quid aliud opus esset, uti imperaret senatus: aequè propenso animo, ac quae ipse ultro pollicitus sit, praestaturum esse. Gratiae et Carthaginiensibus et regi actae; rogatique, ut ea, quae pollicerentur, ad Hostilium consulem in Macedoniam deportarent. Legatis in singulos binum millium aeris munera missa.

VII. Cretensum legatis, commemorantibus, se, quantum sibi imperatum a P. Licinio consule esset sagittariorum, in Macedoniam misisse, quum interrogati non insitiarentur, *apud Persea majorem numerum sagittariorum, quam apud Romanos, militare, responsum est: Si Cretenses bene ac gnauiter destinaerent potioem populi Romani, quam regis Persei, amicitiam habere, senatum quoque Romanum iis, tamquam certis sociis, responsum daturum esse.* Interea nuntiarent suis, placere senatui, dare operam Cretenses, ut, quos milites intra praesidia regis Persei haberent, eos primo quoque tempore domum revocarent. Cretenibus cum hoc responso dimissis, Chalcidentibus vocati; quorum legatio ipso introitu, ob id quod Mictio princeps eorum pedibus captus lectica est intro-latus, ultimae necessitatis extemplo visa res; in qua ita adfecto excusatio valetudinis aut ne ipsi

ipsi quidem petenda visa foret, aut data petenti non esset. Quum sibi nihil vivi reliquum, praeterquam linguam ad deplorandas patriae suae calamitates, praefatus esset, exposuit civitatis primum suae benefacta, et vetera, et ea, quae Persei bello praestitissent ducibus exercitibusque Romanis; tum quae primo C. Lucretius in populares suos praetor Romanus superbe, avare, crudeliter fecisset; deinde quae tum quum maxime L. Hortensius faceret: quemadmodum omnia sibi, etiam iis, quae patiantur, tristiora, patienda esse ducant potius, quam se dedant Persi. *Quod ad Lucretium Hortensiumque adtineret, scire, tutius fuisse claudere portas, quam in urbem eos adcipere. Qui exclusissent eos, Emathiam, Amphipolim, Maroneam, Aenum, incolumes esse: apud se templa omnibus ornamentis compilata, spoliataque sacrilegiis C. Lucretium navibus Antium devexisse; libera corpora in servitutem abrepta, fortunas sociorum populi Romani direptas esse, et quotidie diripi. Nam ex instituto C. Lucretii Hortensium quoque in tectis hyeme pariter atque aestate navales socios habere, et domos suas plenas turba nautica esse; versari inter se, conjuges liberosque suos, quibus nihil neque dicere pensi, neque facere.*

VIII. Arcessere in senatum Lucretium placuit, ut disceptaret coram purgaretque sese. Ceterum multo plura praesens audivit, quam in absentem jacta erant, et graviores potentioresque adcessere adculpatores duo tribuni plebis, M'. Juventius Thalna et Cn. Aufidius. Ii non in senatu modo eum lacerarunt, sed in concionem etiam pertracto, multis objectis probris, diem dixerunt. Senatus jussu Chalcidensibus Q. Maenius praetor respondit: *Quae bene meritos sese, et ante, et in eo bello, quod*

geratur, de populo Romano dicant, ea et scire vera eos referre senatum, et, perinde ac debeant, grata esse. Quae facta a C. Lucretio, fierique ab L. Hortensio praetoribus Romanis querantur; ea neque facta, neque fieri voluntate senatus, quem non posse existimare? qui sciat, bellum Persi, et ante Philippo patri ejus, intulisse populum Romanum pro libertate Graeciae, non ut ea a magistratibus sociis atque amicis paterentur. Literas se ad L. Hortensium praetorem daturus esse: quae Chalcidenses querantur acta, ea senatui non placere: si qui in servitutem liberi venissent, ut eos conquirendos primo quoque tempore restituendosque in libertatem curaret: sociorum navalium neminem, praeter magistros, in hospitia deduci aequum censere. Haec Hortensio jussu senatus scripta. Munera binum millium aeris legatis missa, et vehicula Mictioni publice locata, quae eum Brundisium commode perveherent. C. Lucretium, ubi dies, quae dicta erat, venit, tribuni ad populum adularunt, multamque decies centum millium aeris dixerunt. Comitibus habitis, omnes quinque et triginta tribus eum condemnarunt.

IX. In Liguribus eo anno nihil memorabile gestum. Nam nec hostes moverunt arma, neque consul in agrum eorum legiones induxit, et, satis explorata pace ejus anni, milites duarum legionum Romanarum intra dies sexaginta, quam in provinciam venit, dimisit. Sociorum nominis Latini exercitu mature in hiberna Lunam et Pisas deducto, ipse cum equitibus Galliae provinciae pleraque oppida adiit. Nusquam alibi, quam in Macedonia, bellum erat: suspectum tamen et Gentium Illyriorum regem habebant. Itaque et octo naves ornatas a Brundisio senatus censuit mittendas

tendas ad C. Furium legatum Iffam, qui cum praesidio duarum Iffentium navium insulae praecerat. Duo millia militum in eas naves sunt inposita, quae Q. Maenius praetor ex senatus consulto in ea parte Italiae, quae objecta Illyrico est, conscripsit; et consul Hostilius Ap. Claudium in Illyricum cum quatuor millibus peditum misit, ut adcolas Illyrici tarentur. Qui, non contentus iis, quas adduxerat, copiis, auxilia ab fociis conrogando, ad octo millia hominum vario genere armavit, peragrataque omni ea regione, ad Lychnidum Daffaretiorum confedit.

X. Haud procul inde Uscana oppidum finium plerumque Persei erat. Decem millia civium habebat et modicum, custodiae causa, Cretensum praesidium. Inde nuntii ad Claudium occulti veniebant: *Si propius copias admovisset, paratos fore, qui proderent urbem; et operae pretium esse: non se amicosque tantum, sed etiam milites praeda expleturum.* Spes cupiditati admota ita obcaecavit animum, ut nec ex iis, qui venerunt, quemquam retineret; nec obsides, pignus futuros furto et fraude agenda rei, posceret; nec mitteret exploratum; nec fidem acciperet. Die tantum statuta profectus a Lychnido, duodecim millia ab urbe, ad quam tendebat, posuit castra. Quarta inde vigilia signa movit, mille ferme ad praesidium castrorum relictis. Incompositi, longo agmine effusi, infrequentes, quum nocturnus error dissiparet, ad urbem pervenerunt. Crevit negligentia, postquam neminem armatum in muris viderunt. Ceterum, ubi primum sub jactu teli fuerunt, duabus simul portis erumpitur, et ad clamorem erumpentium ingens strepitus e muris ortus ululantium mulierum cum crepitu undique aeris;

et incondita multitudo, turba inmixta servili, variis vocibus personabat. Hic tam multiplex undique objectus terror effecit, ne sustinere primam procellam eruptionis Romani possent. Itaque fugientes plures, quam pugnantes, interemti sunt: vix duo millia hominum cum ipso legato in castra perfugerunt. Quo longius iter in castra erat, eo plures fessos confectandi hostibus copia fuit. Ne moratus quidem in castris Appius, ut suos dissipatos fuga colligeret, (quae res palatis per agros saluti fuisset) ad Lychnidum protenus reliquias cladis reduxit.

XI. Haec et alia, haud prospere in Macedonia gesta, ex Sex. Digitio tribuno militum, qui sacrificii causa Romam venerat, sunt audita. Propter quae veriti Patres, ne quae major ignominia acciperetur, legatos in Macedonium, M. Fulvium Flaccum et M. Caninium Rebilum, miserunt, qui comperta, quae agerentur, referrent; et ut A. Hostilius consul comitia consulibus subrogandis ita ediceret, uti mense Januario comitia haberi possent, et ut primo quoque tempore in Urbem rediret. Interim M. Raecio praetori mandatum, ut edicto senatores omnes ex tota Italia (nisi qui rei publicae causa abessent) Romam revocaret. Qui Romae essent, ne quis ultra mille passuum ab Roma abesset. Ea, uti senatus censuit, sunt facta. Comitia consularia ante diem quintum Calendas Septembres fuere. Creati consules sunt Q. Marcius Philippus iterum et Cn. Servilius Caepio. Post diem tertium praetores sunt facti C. Decimius, M. Claudius Marcellus, C. Sulpicius Gallus, C. Marcius Figulus, Ser. Cornelius Lentulus, P. Fonteius Capito. Designatis praetoribus, praeter duas urbanas, quatuor provinciae sunt de-

decretæ, Hispania et Sardinia et Sicilia et classis. Legati ex Macedonia, exacto admodum mense Februario, redierunt. Hi, quas res ea æstate prospere gessisset rex Perseus, referebant, quantusque timor socios populi Romani cepisset, tot urbibus in potestatem regis redactis. *Exercitum consulis infrequentem commeatibus vulgo datis per ambitionem esse: culpam ejus rei consulem in tribunos militum, contra illos in consulem conferre. Ignominiam, Claudii temeritate adceptam, elevare eos Patres adceperunt, qui perpauca Italici generis et magna ex parte tumultuario delectu conscriptos ibi milites amissos referebant.* Consules designati, ubi primum magistratum inissent, de Macedonia referre ad senatum jussi; destinataeque provinciae iis sunt Italia et Macedonia. Hoc anno intercalatum est: tertio die post Terminalia Calendæ intercalares fuere. Sacerdotes intra eum annum mortui, L. Flamininus ** pontifices duo decesserunt, L. Furius Philus et C. Livius Salinator. In locum Furii T. Manlium Torquatum, in Livii M. Servilium pontifices legerunt.

XII. Principio insequentis anni quum consules novi Q. Marcius et Cn. Servilius de provinciis retulissent, primo quoque tempore aut comparare eos inter se Italiam et Macedoniam, aut fortiri placuit: prius quam id fors cerne-
ret, in incertum, ne quid gratia momenti faceret, in utramque provinciam, quod res desideraret subplementi, decerni. In Macedoniam peditum Romanorum sex millia, sociorum nominis Latini sex millia; equites Romanos ducentos quinquaginta, socios trecentos. Veteres milites dimitti, ita ut in singulas Romanas legiones ne plus fena millia peditum, treceni equites essent. Alteri con-

suli nullus certus finitus numerus civium Romanorum, quem in subplementum legeret. Id modo finitum, ut duas legiones scriberet, quae quina millia peditum et ducenos haberent, equites trecenos. Latinorum major, quam conlegae, decretus numerus: peditum decem millia et sexcenti equites. Quatuor praeterea legiones scribi iussae, quae, si quo opus esset, educerentur. Tribunos his, non permissum, ut consules facerent: populus creavit. Sociis nominis Latini sexdecim millia peditum, et mille equites imperati. Hunc exercitum parari tantum placuit, ut exiret, si quo res posceret. Macedonia maxime curam praebebat. In classem mille focii navales cives Romani libertini ordinis, ex Italia * scribi iussi; totidem ut ex Sicilia scriberentur: et, cui ea provincia evenisset, mandatum, ut eos in Macedoniam, ubicumque classis esset, deportandos curaret. In Hispaniam tria millia peditum Romanorum in subplementum, trecenti equites decreti. Finitus ibi quoque in legiones militum numerus, peditum quina millia, treceni et triceni equites. Et focii imperare praetor, cui Hispania obvenisset, iussus quatuor millia peditum et trecentos equites.

XIII. Non sum nescius, ab eadem negligentia, qua nihil Deos portendere vulgo nunc credant, neque nuntiari admodum nulla prodigia in publicum, neque in annales referri. Ceterum et mihi, vetustas res scribenti, nescio quo pacto, antiquus sit animus; et quaedam religio tenet, quae illi prudentissimi viri publice suscipienda censuerint, ea pro dignis habere, quae in meos annales referam. Anagnia duo prodigia eo anno sunt nuntiata; facem in coelo conspectam, et bovem femi-

nam

nam loquutam publicè ali. Minturnis quoque per eos dies coeli ardentis species adfulserat. Reate imbri lapidavit. Cumis in arce Apollo triduum ac tres noctes lacrumavit. In aede Romana duo aeditui nuntiarunt, alter, in aede Fortunae anguem jubatum a compluribus visum esse: alter, in aede Primigeniae Fortunae, quae in colle est, duo diversa prodigia; palmam in area enatam, et sanguine interdii pluuisse. Duo non suscepta prodigia sunt, alterum, quod in privato loco factum esset, palmam enatam inpluvio suo T. Marcius Figulus nuntiabat: alterum, quod in loco peregrino, Fregellis in domo L. Alfei, hasta, quam filio militi emerat, interdii plus duas horas arsisse, ita ut nihil ejus ambureret ignis, dicebatur. Publicorum prodigiorum causa libri a decemviris aditi. Quadraginta majoribus hostiis quibus Deus consules sacrificarent, ediderunt, et, uti supplicatio fieret, cunctique magistratus circa omnia pulvinaria victimis majoribus sacrificarent, populusque coronatus esset. Omnia, uti decemviri praeierunt, facta.

XIV. Censoribus deinde creandis comitia edicta sunt. Petierunt censuram principes civitatis, C. Valerius Laevinus, L. Postumius Albinus, P. Mucius Scaevola, M. Junius Brutus, C. Claudius Pulcher, Ti. Sempronius Gracchus. Hos duos censores creavit populus Romanus. Quam delectus habendi major, quam alias, propter Macedonicum bellum curae esset, consules plebem apud senatum accusabant, quod et juniores non responderent. Adversus quos C. Sulpicius et M. Claudius praetores plebis causam egerunt. *Non consutibus, sed ambitiosis consulibus, delectum difficilem esse. Neminem invitum militem ab iis fieri. Id ita ut esse scirent et Patres conscripti,*

*praetores, quibus et vis imperii minor et auctoritas esset, delectum, si ita senatui videretur, perfecturos esse. Id praetoribus magna Patrum * non sine fugillatione consulum mandatum est. Censores, ut eam rem adjuvarent, ita in concione edixerunt, Legem censui censendo dicturos esse, ut, praeter commune omnium civium jus jurandum, haec adjurarent: Tu minor annis sex et quadraginta es, tuque ex edicto C. Claudii, Ti. Sempronii censorum ad delectum prodito; et, quotiescumque delectus erit, quem his censoribus magistratus habebunt, si miles factus non eris, in delectu prodibis. Item, quia fama erat, multos ex Macedonicis legionibus, incertis commeatibus per ambitionem imperatorum ab exercitu abesse, edixerunt de militibus, P. Aelio, C. Popillio consulibus, postve eos consules in Macedoniam scriptis, Ut, qui eorum in Italia essent, intra dies triginta, censu prius apud sese, in provinciam redirent. Qui in patris aut avi potestate essent, eorum nomina ad se ederentur. Missorum quoque causas sese cognituros esse, et, quorum ante emerita stipendia gratiosa missio sibi visa esset, eos milites fieri iussuros. Hoc edicto literisque censorum per fora et conciliabula dimissis, tanta multitudo juniorum Romam convenit, ut gravis urbi turba insolita esset.*

XV. Praeter delectum eorum, quos in supplementum mitti oportebat, quatuor a C. Sulpicio praetore scriptae legiones sunt, intraque undecim dies delectus est perfectus. Consules deinde sortiti provincias sunt. Nam praetores propter juris dictionem maturius sortiti erant. Urbana C. Sulpicio, peregrina C. Decimio obtigerat; Hispaniam M. Claudius Marcellus, Siciliam Ser. Cornelius Lentulus, Sardiniam P. Fonteius Capito, classem C. Marcius

Figu-

Figulus erat fortitus. Consulum Cn. Servilio Italia, Q. Marcio Macedonia obvenit; Latinisque actis, Marcius extemplo est profectus. Caepione deinde referente ad senatum, quas ex novis legionibus duas legiones secum in Galliam duceret, decrevere Patres, ut C. Sulpicius, M. Claudius praetores ex his, quas scripserant, legionibus, quas videretur, contuli darent. Indigne patiente praetorum arbitrio consulem subjectum, dimisso senatu, ad tribunal praetorum stans postulavit, ex senatus consulto destinarent sibi duas legiones. Praetores consuli in eligendo arbitrium fecerunt. Senatum deinde censores legerunt: M. Aemilius Lepidus princeps ab tertiis jam censoribus lectus. Septem e senatu ejecti sunt. In censu adiciendo populi milites ex Macedonico exercitu, qui quam multi abessent ab ignis, census docuit, in provinciam cogeabant: causas stipendiis missorum cognoscebant: et, cujus nondum iusta missio visa esset, ita jus iurandum adigebant: *Ex tui animi sententia, tu ex edicto C. Claudii, Ti. Sempronii censorum in provinciam Macedoniam redibis, quod sine dolo malo facere poteris?*

XVI. In equitibus recensendis tristis admodum eorum atque aspera censura fuit: multis equos ademerunt. In ea re quum equestrem ordinem offendissent, flammam invidiae adjecere edicto, quo edixerunt, *Ne quis eorum, qui Q. Fulvio, A. Postumio censoribus publica vectigalia aut ultra tributa conduxissent, ad hastiam suam accederet, socinsve aut ad finis ejus conductionis esset.* Saepe id querendo veteres publicani quum impetrare nequissent ab senatu, ut modum potestati censoriae inponerent, tandem tribunum plebis P. Rutilium, ex rei privatae contentione ira-

tum censoribus, patronum causae nacti sunt. Clientem libertinum parietem in Sacra via adversus aedes publicas demoliri jusserant, quod publico inaedificatus esset. Adpellati a privato tribuni. Quum praeter Rutilium nemo intercederet, censores ad pignera capienda miserunt, mulctamque pro concione privato dixerunt. Hinc contentione orta, quum veteres publicani se ad tribunal contulissent, rogatio repente sub unius tribuni nomine promulgatur: *Quae publica vectigalia, ultro tributa C. Claudius et Ti. Sempronius locassent, ea rata locatio ne esset. De integro locarentur, et ut omnibus redimendi et conducendi promiscue jus esset.* Diem ad ejus rogationem concilio tribunus plebis dixit. Qui postquam venit, ut censores ad dissuadendum processerunt, Graccho dicente, silentium fuit. Quum Claudio obstreperetur, audientiam facere praeconeum jussit. Eo facto, advocatam a se concionem tribunus questus et in ordinem se coactum, ex Capitolio, ubi erat concilium, abiit. Postero die ingentes tumultus ciere. Ti. Gracchi primum bona consecravit, quod in mulcta pigneribusque ejus, qui tribunal adpellasset, intercessionem non parendo, se in ordinem coegisset. C. Claudio diem dixit, quod concionem ab se avocasset, et utrique censori perduellionem se judicare pronuntiavit, diemque comitiis a C. Sulpicio praetore urbano petiit. Non recusantibus censoribus, qui minus primo quoque tempore iudicium de se populus faceret, in ante dies octavum et septimum Calendas Octobres comitiis perduellionis dicta dies. Censores extemplo in atrium Libertatis adscenderunt, et, ibi signatis tabellis publicis clausoque tabulario et dimissis servis publicis, negarunt, se prius quidquam publici nego-

negotii gesturos, quam iudicium populi de se factum esset. Prior Claudius causam dixit; et, quum ex duodecim centuriis equitum octo censorem condemnassent multaeque aliae primae classis, extemplo principes civitatis in conspectu populi, annulis aureis positis, vestem mutarunt, ut subplices plebem circumirent. Maxime tamen sententiam vertisse dicitur Ti. Gracchus, quod, quum clamor undique plebis esset, periculum Graccho non esse, conceptis verbis iuravit, si collega damnatus esset, non exspectato de se iudicio, comitem exilii ejus futurum. Adeo tamen ad extremum spei venit reus, ut octo centuriae ad damnationem defuerint. Absoluto Claudio, tribunus plebis negavit se Gracchum morari.

XVII. Eo anno, postulantibus Aquilejensum legatis, ut numerum colonorum augeret, mille et quingentae familiae ex senatus consulto scriptae, triumvirique, qui eas deducerent, missi sunt, T. Annius Luscus, P. Decius Subulo, M. Cornelius Cethegus. Eodem anno C. Popillius et Cn. Octavius legati, qui in Graeciam missi erant, senatus consultum, Thebis primum recitatum, per omnes Peloponnesi urbes circumtulerunt, *Ne quis ullam rem in bellum magistratibus Romanis conferret, praeterquam quod senatus censuisset.* Hoc fiduciam in posterum quoque prae buerat, levatos se oneribusque inpen sisque, quibus, alia aliis imperantibus, exhauriebantur. Achaico concilio Argis agitato, benigne loquuti auditique, egregia spe futuri status fidissima gente relictis, in Aetoliam trajecerunt. Ibi nondum quidem seditio erat, sed omnia suspecta criminumque inter ipsos plena. Ob quae obsidibus postulatis, neque exitu rei inposito, in Acarnaniam inde profecti legati sunt. Thyrii concilium
lega-

legatis Acarnanes dederunt. Ibi quoque inter factiones erat certamen. Quidam principum postulare, ut praesidia in urbes suas inducerentur adversus amentiam eorum, qui ad Macedonas gentem trahebant: pars recusare, ne, quod bello captis et hostibus mos esset, id pacatae et sociae civitates ignominiae adciperent. Iusta deprecatio haec visa. Lariis ad Hostilium proconsulem (ab eo enim missi erant) legati redierunt. Octavium retinuit secum. Popillium cum mille ferme militibus in hiberna Ambraciam misit.

XVIII. Perseus, principio hyemis egredi Macedoniae finibus non ausus, ne qua in regnum vacuum inrumperent Romani, sub tempus brumae, quum inexsuperabiles ab Thessalia montes nivis altitudo facit, occasionem esse ratus frangendi finitimorum spes animosque, ne quid, averso se in Romanum bellum, periculi subesset, quem a Thracia pacem Cotys, ab Epiro Cephalus repentina defectione a Romanis praestarent, Dardanos recens domuisset bello, solum infestum esse Macedoniae latus, quod ab Illyrico pateret, cernens, neque ipsis quietis Illyriis et aditum praebentibus Romanis, si domuisset proximos Illyriorum, Gentium quoque regem jam diu dubium in societatem perlici posse, cum decem millibus peditum, quorum pars phalangitae erant, et duobus millibus levium armorum et quingentis equitibus profectus, Stuberam venit. Inde frumento complurium dierum sumto, jussuque adparatu obpugnandarum urbium sequi, tertio die ad Uscanam (Penestriae terrae ea maxima urbs est) posuit castra; prius tamen, quam vim admoveret, missis, qui tentarent nunc praefectorum praesidii, nunc oppidanorum animos. Erat autem ibi cum juven-

juventute Illyriorum Romanum praesidium. Postquam nihil pacati referebant, obpugnare est adortus, et corona eam capere conatus est. Quum sine intermissione interdiu noctuque alii aliis succedentes, pars scalas muris, ignem portis inferrent, sustinebant tamen eam tempestatem propugnatores urbis; quia spes erat, neque hyemis vim diutius pati Macedonas in aperto posse, nec ab Romano bello tantum regi laxamenti fore, ut posset morari. Ceterum, postquam vineas agi turresque excitari viderunt, victa pertinacia est. Nam, praeterquam quod adversus vim pares non erant, ne frumenti quidem aut ullius alterius rei copia intus erat, ut in necopinata obsidione. Itaque quum spei nihil ad resistendum esset, C. Carvilius Spoletinus et C. Afranius a praesidio Romano missi, qui a Perseo peterent, primo, ut armatos suaeque secum ferentes abire sine-
ret; dein, si id minus impetrarent, vitae tantum libertatisque fidem acciperent. Promissum id benignius est ab rege, quam praestitum. Exire enim sua secum efferentibus jussis primum arma ademit. His urbe egressis, et Illyriorum cohors, (quingenti erant) et Uscanen-
ses se urbemque dederunt.

XIX. Perseus, praesidio Uscanae inposito, multitudinem omnem deditorum, quae prope numero exercitum aequabat, Stuberam abducit. Ibi Romanis, (quatuor millia autem hominum erant) praeter principes, in custodiam civitatum divisis, Uscanensibus Illyriisque venditis, in Penestiam exercitum reducit ad Oaeneum oppidum in potestatem redigendum. Et alioqui obportune situm, et transitus ea est in Labeates, ubi Gentius regnabat. Praetereunti frequens castellum, Draudacum nomine, peritorum quidam regionis ejus, *nihil*
Oaenoe

Oaeneo capto opus esse, ait, nisi in potestate et Drandacum sit. Obportunius etiam ad omnia positum esse. Admoto exercitu, omnes ex templo dediderunt sese. Qua spe celeriore deditione erectus, postquam animadvertit, quantus agminis sui terror esset, undecim alia castella eodem metu in potestatem redigit. Ad perpaucam vi opus fuit, cetera voluntate data; et in his recepti mille et quingenti dispositi per praesidia milites Romani. Magno usui Carvilius Spoletinus erat in conloquiis, dicendo, nihil in ipsos saevitum. Ad Oaeneum perventum est, quod sine justa obpugnatione capi non poterat; et majore aliquanto, quam cetera, juventute, et validum oppidum moenibus erat. Et hinc amnis Artatus nomine, hinc mons praealtus et aditum difficilis cingebat. Haec spem ad resistendum oppidanis dabant. Perseus, circumvallato oppido, aggerem a parte superiore ducere instituit, cujus altitudine muros superaret. Quod opus dum perficitur, crebris interim proeliis, quibus per excursiones et moenia sua oppidani tutabantur, et opera hostium inpediebant, magna eorum multitudo variis casibus absumta est; et, qui supererant, labore diurno nocturnoque et vulneribus inutiles erant. Vbi primum agger injunctus muro est; et cohors regia, quos Nicatoras adpellant, transcendit, et scalis multis simul partibus inpetus in urbem est factus. Puberes omnes interfecti sunt: conjuges liberosque eorum in custodiam dedit: praedae alia militum cessere. Stuberam inde victor revertens ad Gentium legatos, Pleuratum Illyrium, exfulantem apud se, et Apunteum Macedonum a Beroea, mittit. Iis mandat, ut exponerent aestatis ejus hyemisque acta sua adversus Romanos Dardanosque: ad-

jice-

jicerent recentia in Illyrico hibernae expeditionis opera: hortarentur Gentium in amicitiam secum et cum Macedonibus jungendam.

XX. Hi, transgressi jugum Scordi montis, per Illyrici solitudines, quas de industria populando Macedones fecerant, ne transitus faciles Dardanis in Illyricum aut Macedoniam essent, Scodram labore ingenti tandem pervenerunt. Lissi rex Gentius erat. Eo adciti legati, mandata exponentes, benigne auditi sunt: qui responsum sine effectu tulerunt; *Voluntatem sibi non deesse ad debellandum cum Romanis: ceterum ad conandum id, quod velit, pecuniam maxime deesse.* Haec Stuberam retulere regi, tum maxime captivos ex Illyrico vendenti. Extemplo iidem legati, addito Glaucia ex numero custodum corporis, remittuntur sine mentione pecuniae, qua una barbarus inops impelli ad bellum poterat. Ancycram inde populas Perseus, in Penestas rursus exercitum reducit; firmatisque Uscanae et circa eam per omnia castella, quae receperat, praesidiis, in Macedoniam sese recipit.

XXI. L. Coelius, legatus Romanus, praerat Illyrico; qui, moveri non ausus, quum in iis locis rex esset, post profectionem demum ejus conatus in Penestis Uscanam recipere, a praesidio, quod ibi Macedonum erat, cum multis vulneribus repulsus, Lynchidum copias reduxit. Inde post dies paucos M. Trebellium Fregellanum cum satis valida manu in Penestas misit ad obsides ab his urbibus, quae in amicitia cum fide permanserant, adcipiendos. Procedere etiam in Parthinos (ii quoque obsides dare pepigerant) iussit. Ab utraque gente sine tumultu exigi. Penestarum obsides Apolloniam, Parthinorum Dyrrachium (tum Epidamni magis celebre nomen

nomen Graecis erat) missi. Ap. Claudius, adeptam in Illyrico ignominiam conrigere cupiens, Phanotem Epiri castellum adortus obpugnare, et auxilia Athamanum Thesprotorumque, praeter Romanum exercitum, ad sex millia hominum secum adduxit; neque operae pretium fecit, Cleva, qui relictus a Perseo erat, cum valido praesidio defendente. Et Perseus, in Elimeani profectus, et circa eam exercitu lustrato, ad Stratum, vocantibus Epirotis, ducit. Stratus validissima tum urbs Aetoliae erat. Sita est super Ambracium sinum, prope amnem Acheloum. Cum decem millibus peditum eo profectus est et equitibus trecentis; quos pauciores propter angustias viatorum et asperitatem duxit. Tertio die quum pervenisset ad Citium montem, vix transgressus propter altitudinem nivis, locum quoque castris aegre invenit. Profectus inde, magis quia manere non poterat, quam quod tolerabilis aut via aut tempestas esset, cum ingenti vexatione, praecipue jumentorum, altero die ad templum Jovis, quem Nicaeum vocant, posuit castra. Ad Arackthum inde flumen, itinere ingenti emenso, retentus altitudine amnis, mansit. Quo spatio temporis ponte perfecto, traductis copiis diei progressus iter, obvium Archidamum principem Aetolorum, per quem ei Stratus tradebatur, habuit.

XXII. Eo die ad finem agri Aetoli castra posita. Inde altero die ad Stratum perventum: ubi, prope Acheloum amnem castris positus, quum exspectaret, effusos omnibus portis Aetolos in fidem suam venturos, clausas portas atque ipsa ea nocte, qua venerat, receptum Romanum praesidium cum C. Popillio legato invenit. Principes, qui praesentis Archi-

Archidami auctoritate compulsi regem arcesserant, obviam egresso Archidamo seigniores facti, locum adversae factioni dederant ad Popillium cum mille peditibus ab Ambracia arcessendum. In tempore et Dinarchus, praefectus equitum gentis Aetolorum, cum sexcentis peditibus et equitibus centum venit. Satis constabat, eum, tamquam ad Persea tendentem, Stratum venisse; mutato deinde cum fortuna animo, Romanis se, adversus quos venerat, junxisse. Nec Popillius securior, quam debebat esse, inter tam mobilia ingenia erat. Claves portarum custodiamque murorum suae extemplo potestatis fecit; Dinarchum Aetolosque cum juventute Strationum in arcem per praesidii speciem amovit. Perseus, ab imminentibus superiori parti urbis tumultibus tentatis conloquiis, quum obstinatos atque etiam telis procul arcentes videret, quinque millia passuum ab urbe trans Petitarum amnem posuit castra. Ibi consilio advocato, quum Archidamus Epirotarumque transfugae retinerent, Macedonum principes non pugnandum cum infesto tempore anni censerent, nullis praeparatis commeatibus, quum inopiam prius obsidentes, quam obsessi, sensuri essent, maxime quod hostium haud procul inde hiberna erant; territus in Aperantiam castra movit. Aperantii eum, propter Archidami magnam in ea gente gratiam auctoritatemque, consensu omnium adceperunt: is ipse cum octingentorum militum praesidio his est praepositus.

XXIII. Rex cum minore vexatione jumentorum hominumque, quam venerat, in Macedoniam rediit. Appium tamen ab obsidione Phanotis fama ducentis ad Stratum Persei submovit. Clevas, cum praesidio in-

pigrorum juvenum insequutus, sub radicibus prope inviis montium ad mille hominum ex agmine impedito occidit, ad ducentos cepit. Appius, superatis angustiis, in campo, quem Elaeona vocant, stativa dierum paucorum habuit. Interim Clevas, adsumto Philostrato, qui Epirotarum gentem habebat, in agrum Antigonensem transcendit. Macedones ad depopulationem profecti; Philostratus cum cohorte sua in insidiis loco obscuro confedit. In palatos populatores quum erupissent ab Antigonea armati, fugientes eos persequentes effusius in vallem inessam ab hostibus praecipitant. Ibi ad mille occisis, centum ferme captis, ubique prospere gesta re, prope stativa Appii castra movent, ne qua vis sociis suis ab Romano exercitu inferri possit. Appius, nequidquam in his locis terens tempus, dimissis Chaonumque, et si qui alii Epirotae erant, praesidiis, cum Italicis militibus in Illyricum regressus, per Parthinorum socias urbes in hiberna militibus dimissis, ipse Romam sacrificii causa rediit. Perseus ex Peneftarum gente mille pedites, ducentos equites revocatos, Cassandriam, praesidio ut essent, milit. Ab Gentio eadem adferentes redierunt. Nec deinde alios atque alios mittendo tentare eum destitit, quum adpareret, quantum in eo praesidii esset, nec tamen impetrare ab animo posset, ut inpensam in rem maximi ad omnia momenti faceret. ****

T. LIVII PATAVINI

LIBER XLIV.

BREVIARIUM.

CAP. I. Q. Marcius Philippus consul ab Roma profectus Palaepharsalum ad exercitum, et C. Marcius Figulus Chalceidem ad classem contendit. 2. Vtrique placet, bellum transferre in ipsam Macedoniam: quare Perseus omnes saltus insidere praesidiis statuit, et cum reliquis copiis circa Dium stativa habet. 3. Consul primas itineris difficultates superat, jamque ducit ad castra hostium. 4. Verum per invia transgressus neque manere in jugo inopi potest, neque regredi audet, Hippiam a tergo instante; 5. et hostilem prope tumultum agmini praebent elephantum. Tandem traducendi eos ratio initur, et, quia hostis nusquam adparet, exercitus fero incolumis per saltus et loca aspera evadit in campos inter Heracleum et Libethrum. 6. Quo nuntio perterritus Perseus Hippiam et Asclepiodotum ex praesidiis, quibus receptum Romanis per Tempe in Thessaliam et in Macedoniam praeter Dium intercluserat, revocat, et inops consilii ad Pydnam refugit. 7. Consul Dium et Agassam capit; sed inopia rerum omnium laborans Philan recedit. 8. Audita ejus profectione Perseus regreditur Dium, et citra ripam Enipei amnis castra ponit. 9. Interea M. Popillius Heracleum expugnat testudine muro admota. 10. Rex tre-

K 2

pidans

pidans gazam in mare dejici Pellae et Thessalonicae navalia incendi, deinde, animo a pavore recepto, Andronicum et Nician cum urinatoribus, qui pecuniam extraxerant, clam interfici jubet, ne quis tam dementis imperii conscius existat. Per idem tempus C. Marcius, oram legens cum classe, Thessalonicenses, Aenienses, Antigonenses, Pallenenses, Cassandrenses fines agrosque, expositis per litora armatis, late vastat. II. Deinde classem, navibus Eumenis et Prusiae auctam, ad Cassandream, 12. Toronem et Demetriadem adpellit; sed obpugnatione harum urbium absistere cogitur. 13. Meliboea etiam a M. Popillio frustra tentatur; et, hieme instante, Eumenes Pergamum abit in regnum, C. Marcius, parte classis in hiberna Sciathum missa, cum reliquis navibus Oreum Boeotiae petit, ut inde in Macedoniam et Thessaliam exercitibus subvehantur commeatus. 14. Legationes primum reguli Gallorum et Pamphyliorum ab senatu Rom. audiuntur; tum duae de pace reconcilianda cum Perseo agentes, Prusiae et Rhodiorum. Illius preces magis sunt quam postulatio; horum superba oratio. 15. Vnde quidam tradunt, a Patribus iis acerbissime, alii, nihil responsum esse, sed tantum SCtum recitatum, quo Caras et Lycios liberos esse juberet populus Romanus. 16. Literae Q. Marcii consulis. Praemia Onesimi, nobilis Macedonis, qui regi pacis semper auctor et consuli magno usui fuerat. Census a censoribus severius quam antea habitus, et opera publica ab iis facta.

17. Consularia et praetoria comitia, atque sortitio provinciarum, e quibus Macedonia L. Aemilio Paulo II. cos., Italia conlegae ejus, C. Licinio Crasso, evenit. 18. Legati auctore Aemilio in Macedoniam missi ad classem exercitusque visendos et comperta referenda. No-
vem.

*venudiale sacrum. Mors sacerdotum. Ludorum
 circensium magnificentia. 19 Legati Alexan-
 drini Romam, et Romani ad Antiochum et Pto-
 lemaeos fratres belligerantes missi. 20. Oratio
 legatorum, qui ex Macedonia redierant. 21.
 Scita de adparatu belli Macedonici, de matura
 profectione Aemilii ad exercitum, Cu. Octavii
 praetoris ad classem et L. Anicii praetoris in
 Illyricum, de delectu a C. Licinio cos. habendo,
 et de subplementis in Macedoniam mittendis.
 22 L. Aemilii cos. oratio memorabilis in con-
 cione habita, hominumque eum prosequentium et
 frequentia et bona omnia. 23. Perseus fidem
 obsidesque dat Gentio et pecuniam promittit:
 sollicitat etiam Rhodios, 24. Antiochum ipsum-
 que Eumenem. Is propter frequentes regum le-
 gationes colloquiaque occulta suspectus fit Ro-
 manis, 25. et ne has juvet bello magnam mercedem,
 majorem pacis cum iis patrandae paciscitur.
 26. Verum per avaritiam Persei non haec
 modo res dimittitur, sed parata etiam Gentii
 societas, et auxilium Clondici, qui XX millia
 Gallorum adduxerat. 27. Hi barbari ad Isirum,
 perpopulati Thraciam, redeunt: Gentius autem,
 exigua parte pecuniae adeptus, a Pantaucho ad
 legatos Romanorum in custodiam conjiciendos
 stimulatur. 28 Antenor et Calippus, classi Ma-
 cedonum praefecti, naves Macedoniam cum fru-
 mento petentes, tutantur, et XXXV hippago-
 gos Eumenis 29. multasque hostium onerarias
 intercipiunt. Interea legati Romanorum Delum,
 Persei Gentique simul Rhodum veniunt. 30.
 Gentii genus, facta, ingenium, mores et copiae.
 Res in Illyrico ab Ap. Claudio, 31. et ab L.
 Anicio gestae. Deditio Gentii. 32. Bellum Il-
 lyrium intra XXX dies perfectum. Persei pa-
 vor, consilia et castra munitissima in ripa Enipei
 fluminis. 33. Ratio, qua L. Aemilius aquarum*

propulsaverit penuriam, ac morem et imperiorum perferendorum et vigiliarum stationumque mutaverit. 34. Oratio ejus ad milites, horumque industria. 35. Rhodiorum legati in castris Rom. multo iniquioribus animis, quam Romae, auditi. Consilium militare de ratione belli gerendi habitum. Delecti milites Heraeleum et Pythium missi. Proelia in alveo Enipei. 36. Castra et Persei et Aemilii ad Pydnam posita. Militum Rom. ardor ad dimicandum, cunctatio consulis et libera admonitio P. Scipionis Nasicae. 37. Defectio lunae, praedicta a C. Sulpicio Gallo tribuno militum. 38. 39. Oratio consulis de dilatae pugnae causis et usu castrorum. 40. Certamen a Fortuna contractum. 41. Victoria Romanorum. 42. Macedonum clades. 43. Regis fuga. 44. Sincerum gaudium, quo consul recepto sospite filio, P. Scipione, fruitur. Fallacia, qua Diodorus praesidium Thracium Amphipoli ablegat. 45. Omnis ferme Macedonia intra biduum dedita. Miserabilis conditio Persei, qui nequidquam petit pacem, et nave Cretensi Samothracam trajicit. 46. Pellae situs.

I. Principio veris, quod hyemem eam, qua haec gesta sunt, insequentum est, ab Roma profectus Q. Marcius Philippus consul cum quinque millibus, quod in subplementum legionum secum trajecturus erat, Brundisium pervenit. M. Popillius consularis et alii parinobilitate adolescentes tribuni militum in Macedonicas legiones consulem sequuti sunt. Per eos dies et C. Marcius Figulus praetor, cui classis provincia evenerat, Brundisium venit; et simul ex Italia profecti, Corcyram altero die,

die, tertio Actium Acarnaniae portum tenuerunt. Inde consul, ad Ambraciam egressus, itinere terrestri petit Thessaliam. Praetor, superato Leucata, Corinthium sinum inuectus, et Creusae relictis navibus, terra et ipse per mediam Boeotiam diei unius expedito itinere Chalcidem ad classem contendit. Castra eo tempore A. Hostilius in Thessalia circa Palaepharsalum habebat; sicut nulla re bellica memorabili gesta, ita ad cunctam militarem disciplinam ab effusa licentia formato milite, et sociis cum fide cultis, et ab omni genere injuriae defensis. Audito successoris adventu, quum arma, viros, equos cum cura inspexisset, ornato exercitu obviam venienti consuli processit. Et primus eorum congressus ex dignitate ipsorum ac Romani nominis, et in rebus deinde gerendis *. Proconsul enim ad exercitum **. Paucis post diebus consul concionem apud milites habuit. Orsus a patricidio Persei perpetrato in fratrem, cogitato in parentem, adjecit, *post scelere partum regnum, veneficia, caedes, latrocinio nefando petitem Eumenem, injurias in populum Romanum, direptiones sociarum urbium contra foedus, ea omnia quam Diis quoque invisa essent, sensurum in exitu rerum suarum. Favere enim pietati fideique Deos, per quae populus Romanus ad tantum fastigii venerit. Vires deinde populi Romani, jam terrarum orbem complectentis, cum viribus Macedoniae, exercitus cum exercitibus comparavit. Quanto majores Philippi Antiochique opes non majoribus copiis fractas esse?*

II. Hujus generis adhortatione adensis militum animis, consultare de summa gerendi belli coepit. Eo et C. Marcius praetor a Chalcide, classe adcepta, venit. Placuit, non ultra

morando in Thessalia tempus terere, sed movere extemplo castra, atque pergere inde in Macedoniam; et praetorem dare operam, ut eodem tempore classis quoque invehatur hostium litoribus. Praetorem dimisso, consul, menstruum iussu milite secum ferre, profectus decimo post die, quam exercitum adceperat, castra movit; et, unius diei progressus iter, convocatis itinerum ducibus, quum, exponerent in consilio, iussisset, qua quisque ducturus esset, submotis iis, quam potissimum peteret, retulit ad consilium. Aliis per Pythium placebat via: aliis per Cambunios montes, qua priore anno duxerat Hostilius consul: aliis praeter Ascuridem paludem. Restabat aliquantum viae communis: itaque in id tempus, quo prope divortium itinerum castra positurae erant, deliberatio ejus rei differtur. In Perphaebiam inde ducit, et inter Azorum et Dolichen stativa habuit ad consulendum rursus, quam potissimum capefferet viam. Per eosdem dies Perseus, quum adpropinquare hostem sciret, quod iter petiturus esset ignarus, omnes saltus insidere praesidiis statuit. In jugum Cambuniorum montium (Volustana ipsi vocant) decem millia levis armaturae juvenum cum duce Asclepiodoto mittit: ad castellum, quod super Ascuridem paludem erat, (Lapathus vocatur locus) Hippias tenere saltum cum duodecim millium Macedonum praesidio iussus. Ipse cum reliquis copiis primo circa Diu stativa habuit: deinde, adeo ut obtorpuisse inops consilii videretur, cum equitibus expeditis litore nunc Heracleum, nunc Philam percurrerebat, eodem inde cursu Diu repetens.

III. Interim consuli sententia stetit eo saltu ducere, ubi propter Octolophum diximus regis castra *. Praemitti tamen quatuor millia armato-

matorum ad loca obportuna praeoccupanda placuit; quis praepositi sunt M. Claudius, Q. Marcius consulis filius. Confestim et universae copiae sequebantur. Ceterum adeo ardua et aspera et confragosa via fuit, ut praemissi expediti biduo quindecim millium passuum aegre itinere confecto castra posuerint: turrim Eudieru, quem cepere, locum adpellant. Inde postero die septem millia progressi, tumulo haud procul hostium castris capto, nuntium ad consulem remittunt: *perventum ad hostem esse, loco se tuto et ad omnia obportuno consedisse; ut, quantum extendere iter posset, consequeretur.* Sollicito consuli, et propter itineris difficultatem, quod ingressus erat, et eorum vicem, quos paucos inter media praesidia hostium praemiserat, nuntius ad Alcuridem paludem obcurrit. Addita igitur et ipsi fiducia est, conjunctisque copiis, castra tumulo, qui tenebatur, qua aptissimum ad loci naturam erat, sunt adclinata. Non hostium modo castra, quae paulo plus mille passuum aberant, sed omnis regio ad Dium et Philam oraque maris, late patente ex tam alto jugo prospectu, oculis subjicitur. Quae res adcendit militi animos, postquam summam belli ac regias omnes copias terramque hostilem tam e propinquo conspexerunt. Itaque quum alacres, protenus duceret ad castra hostium, consulem hortantur; dies unus fessis labore viae ad quietem datus est. Tertio die, parte copiarum ad praesidium castrorum relictis, consul ad hostem ducit.

IV. Hippias nuper ad tuendum saltum ab rege missus erat; qui, ex quo castra Romana in tumulo conspexit, praeparatis ad certamen animis suorum, venienti agmini consulis obvius fuit. Et Romani expediti ad pugnam

exierant, et hostes. Levis armatura erat; promptissimum genus ad lacellendum certamen. Congressi igitur extemplo tela conjecerunt. Multa utrimque vulnera temerario incurfu et adcepta, et inlata: pauci utriusque partis ceciderunt. Irritatis in posterum diem animis, majoribus copiis atque infestius concursum ab illis, si loci satis ad explicandam aciem fuisset: jugum montis, in angustum dorsum cameatum, vix ternis ordinibus armatorum in fronte paluit. Itaque paucis pugnantibus, cetera multitudo, praecipue qui gravium armorum erant, spectatores pugnae stabant. Levis armatura etiam per amfractus jugi procurrere, et ab lateribus cum levi armatura conferere, per iniqua atque aequa loca pugnam petere: ac pluribus ea die vulneratis, quam interfectis, proelium nocte direntum est. Tertio die egere consilio Romanus imperator: nam neque manere in jugo inopi, neque regredi sine flagitio atque etiam periculo; sed cedenti ex superioribus locis instare hostis poterat; nec aliud restabat, quam audacter commissum pertinaci audacia, quae prudens interdum in exitu est, corrigere. Ventum quidem erat eo, ut, si hostem similem antiquis Macedonum regibus habuisset consul, magna clades accipi potuerit. Sed quum ad Diem per litora cum equitibus vagaretur rex, at ab duodecim milibus prope clamorem et strepitum pugnantium audiret, nec auxit copias integros fessis submittendo, neque ipse, quod plurimum intererat, certamini adfuit: quum Romanus imperator, major sexaginta annis et praegravis corpore, omnia militaria munera ipse in pigre obiret. Egregie ad ultimum in audacter commisso perseveravit; et, Popillio relicto in custodia jugi, per invia transgressus, praemissis, qui

qui repurgarent iter, Attalum et Misagenem, cum suae gentis utrumque auxiliaribus, praefidio esse saltum aperientibus jubet. Ipse, equites impedimentaue prae se habens, cum legionibus agmen cogit.

V. Inenarrabilis labor descendantibus cum ruina jumentorum sarcinarumque. Progressis vixdum quatuor millia passuum nihil optabilius esse, quam redire, qua venerant, si possent. Hostilem prope tumultum agmini elephanti praebebant; qui, ubi ad invia venerant, dejectis rectoribus, cum horrendo stridore pavorem ingentem, equis maxime, incutiebant, donec traducendi eos ratio inrita est. Per proclive, summo fastigio, longi duo validi asseres ex inferiore parte in terra defigebantur, distantes inter se paullo plus, quam quanta belluae latitudo est. In eos transverbi incumbentes tigni, ad tricenos longi pedes, ut pons esset, injungebantur, humusque insuper injiciebatur. Modico deinde infra intervallo similis alter pons: dein tertius et plures ex ordine, qua rupes abscisae erant, fiebant. Solido procedebat elephas in pontem: cujus prius quam in extremum procederet, subcisis asseribus conlapsus pons, usque alterius initium pontis, prolabi eum leniter cogebat. Alii elephanti pedibus insistentes, alii clunibus subsidentes, prolabebantur. Vbi planicies altera pontis excepisset eos, rursus simili ruina inferioris pontis deferebantur, donec ad aequiorem vallem perventum est. Paullo plus septem millia die Romani procefferunt; minimum pedibus itineris confectum. Plerumque provolvantes se simul cum armis aliisque oneribus, cum omni genere vexationis, processerunt; adeo ut ne dux quidem et auctor itineris insitiaretur, parva manu deleri omnem exercitum

citum potuisse. Nocte ad modicam planiciem pervenerunt; neque, an infestus is locus esset, septus undique, circumspiciendi spatium fuit. Vix tandem ex insperato stabilem ad insistentem nactis locum postero quoque die in tam cava valle opperiri Popillium ac relictas cum eo copias necesse fuit; quos et ipsos, quum ab nulla parte hostis terruillet, locorum asperitas hostiliter vexavit. Tercio die conjunctis copiis eunt per saltum, quem incolae Callipeucen adpellant. Quarto inde die per aequum in via; sed adsueta peritius et meliore cum spe, quod nec hostis umquam adparebat, et mari adpropinquabant, degressi in campos, inter Heracleum et Libethrum posuerunt castra peditum; quorum pars major tumulos tenebat. Aliam vallem, campi quoque partem, ubi eques tenderet, amplectebantur.

VI. Lavanti regi dicitur nuntiatum, hostes adesse. Quo nuntio quum pavidus exsiluisset a folio, victum se sine proelio clamitans proripuit, et subinde per alia atque alia pavida consilia et imperia trepidans, duobus ex amicis Pellam, alteram Asclepiodotum, ubi pecunia deposita erat, ex praesidiis revocat, omnesque aditus aperit bello. Ipse ab Dio, auratis statuis omnibus raptim, ne praeda hosti essent, in classem congestis, ocius demigrare Pydnam cogit; et, quae temeritas consulis videri potuisset, quod eo processisset, unde invito hoste regredi nequiret, eam non inconsultam audaciam fecit. Duos enim saltus, per quos inde evadere possent, habebant Romani: unum per Tempe in Thessaliam, alterum in Macedoniam praeter Diem; quae utraque regiis tenebantur praesidiis. Itaque si dux intrepidus decem dies primam speciem adpropin-

pinquantis terroris fustinuisset, neque receptus Romanis per Tempe in Thessaliam, neque commeatibus pervehendis eo. patuisset iter. Sunt enim Tempe saltus, etiamsi non bello fiat infestus, transitu difficilis. Nam praeter angustias per quinque millia, qua exiguum jumento onusto iter est, rupes utrimque ita abscisae sunt, ut despici vix sine vertigine quadam simul oculorum animique possit. Terret et sonitus et altitudo per mediam vallem fluentis Penei amnis. Hic locus, tam suapte natura infestus, per quatuor distantia loca praesidiis regis fuit infestus. Vnum in primo aditu ad Gonnum erat: alterum Condylon castello inexpugnabili: tertium circa Lapathunta, quem Characa adpellant: quartum viae ipsi, qua et media et angustissima vallis est, inpositum, quam vel decem armatis tueri facile est. Intercluso per Tempe simul aditu commeatibus, simul reditu, ipsi montes, per quos descenderant, repetendi erant. Quod ut furto fefellerant, ita propalam, tenentibus superiora cacumina hostibus, non poterant; et experta difficultas spem omnem incidisset. Supererat nihil aliud in temere commisso, quam in Macedoniam ad Dium per medios evadere hostes; quod, nisi Dii mentem regi ademissent, ipsum ingentis difficultatis erat. Nam quum Olympi radices montis paullo plus quam mille passuum ad mare relinquunt spatium, cujus dimidium loci occupat ostium late restagnans Baphyri amnis, partem planitiae aut Jovis templum, aus oppidum tenet; reliquum perexiguum fossa modica valloque claudi poterat, et saxorum ad manum silvestrisque materiae tantum erat, ut vel murus obijci, turresque excitari potuerint. Quorum nihil quum dispexisset caecata mens subito

terrore, nudatis omnibus praesidiis patefactisque bello, ad Pydnam refugit.

VII. Consul, plurimum et praesidii et spei cerneus in stultitia et segnitie hostis, remisso nuntio ad Sp. Lucretium Larissam, ut castella, relictā ab hoste, circa Tempe occuparet, praemisso Popillio ad explorandos transitus circa Dium, postquam patere omnia in omnes partes animadvertit, secundis castris pervenit ad Dium, metarique sub ipso templo, ne quid sacro in loco violaretur, iussit. Ipse, urbem ingressus, sicut non magnam, ita exornatam publicis locis et multitudine statuarum, munitamque egregie, vix satis credere, in tantis rebus sine causa relictis non aliquem subesse dolum. Vnum diem ad exploranda circa omnia moratus, castra movet; satisque credens paratam frumenti copiam fore, eo die ad annem nomine Mityn processit. Postero die progressus, Agassam urbem, tradentibus sese ipsis, recepit; et, ut reliquorum Macedonum animos sibi conciliaret, obsidibus contentus, sine praesidio relinquere se eis urbem, immunesque ac suis legibus victuros, est pollicitus. Progressus inde diei iter, ad Ascordum flumen posuit castra, et, quantum procederet longius a Thessalia, eo maiorem rerum omnium inopiam sentiens, regressus ad Dium est; dubitatione omnibus exempta, quid intercluso ab Thessalia patiendum fuisset, cui procul inde abscedere tutum non esset. Perseus, contractis in unum omnibus copiis ducibusque, increpare praefectos praesidiorum, ante omnes Asclepiodotum atque Hippiam: ab his dicere claustra Macedoniae tradita Romanis esse: cuius culpa reus nemo iustius, quam ipse, fuisset. Consuli postquam ex alto conspecta classis spem fecit, cum commeatu naves venire, (in-

(ingens enim caritas annonae ac prope inopia erat) ab invec̃tis jam portum audit, onerarias naves Magnesiãe relictas esse. Incerto inde, quidnam agendum foret, (adeo sine ulla ope hostis, quae adgravaret, cum ipsa difficultate rerum pugnandum erat) perobportune literae a Sp. Lucretio adlatae sunt, castella se, quae super Tempe essent et circa Philan, tenere omnia, frumentique in iis et aliarum in usum rerum copiam invenisse.

VIII. His magnopere laetus consul ab Dio ad Philan ducit, simul ut praesidium ejus firmaret, simul ut militi frumentum, cujus tarda subvectio erat, divideret. Ea profectio famam haudquaquam secundam habuit. Nam alii, metu recessisse eum ab hoste, ferebant, quia manenti imperatori proelio dimicandum foret: alii ignarum, belli quae in dies fortuna novaret, ut qui, obferentibus sese rebus, omisset e manibus ea, quae mox repeti non possent. Simul enim celsit possessione Dii, excitavit hostem, ut nunc tandem sentiret, recuperanda esse, quae prius culpa amissa forent. Audita enim profectioe consulis, regressus Dium, quae disjecta ac vastata ab Romanis erant, reficit: pinnas moenium decussas reponit, ab omni parte muros firmat: deinde quinque millia passuum ab urbe citra ripam Enipei amnis castra ponit, amnem ipsam, transitu perdifficilem, pro munimento habiturus. Fluit ex valle Olympi montis, aestate exiguus, hibernis idem incitatus pluviis; et supra rupẽs ingentes gurgitibus facit, et intra prorupta, in mare evolvendo terram, praecaltas voragines cavatoque medio alveo ripas utrimque praecipites. Hoc flumine Perseus septum iter hostis credens, extrahere reliquum tempus ejus aestatis in animo habebat. Inter haec consul

consul a Phila Popillium cum duobus millibus armatorum Heracleum mittit. Abest a Phila quinque millia ferme passuum, media regione inter Dium Tempeque, in rupe amni imminente positum.

IX. Popillius, prius quam armatos muris admoveret, misit, qui magistratibus principibusque suaderent, fidem clementiamque Romanorum, quam vim, experiri mallent. Nihil ea consilia moverunt, quia ignes ad Enipeum ex regis castris adparebant. Tum terra marique (et classis adpulsa ab litore stabat) simul armis, simul operibus machinisque, obpugnari coepti. Juvenes etiam quidam Romani, ludicro circensi ad usum belli verso, partem humillimam muri ceperunt. Mos erat tum, nondum hac effusione inducta bestiis omnium gentium circum complendi, varia spectaculorum conquirere genera; nec, semel quadrigis, semel desultore misso, vix unius horae tempus utrumque curriculum complebat. Inter cetera sexageni ferme juvenes, interdum plures adparationibus ludis, armati inducebantur. Horum inductio in parte simulacrum decurrentis exercitus erat; ex parte elegantioris exercitii, quam militaris artis, propiorque gladiatorum armorum usum. Quum alios decursus edidissent motus, quadrato agmine facto, scutis super capita densatis, stantibus primis, secundis submissioribus, tertiis magis et quartis, postremis etiam genu nisis, fatigatam, sicut tecta aedificiorum sunt, testudinem faciebant. Hinc quinquaginta ferme pedum spatio distantes duo armati procurrebant, comminatique inter se, ab ima in summam testudinem per densata scuta quum evasisent, nunc velut propugnantes per oras extremæ testudinis, nunc in media inter se concurrentes.

haud

haud secus quam stabili solo persultabant. Huic testudini simillima parti muri admota, quum armati superstantes subissent, propugnatoribus muri fastigio altitudinis aequabantur, depulsisque iis, in urbem duorum signorum milites transcenderunt. Id tantum dissimile fuit, quod, et in fronte extrema, et ex lateribus, soli non habebant super capita delata scuta, ne nudarent corpora, sed praetenta pugnantium more. Ita nec ipsos tela ex muro missa subeuntes laeserunt, et testudini injecta imbris in modum lubrico fastigio innoxia ad imum labebantur. Et consul, capto jam Heracleo, castra eo promovit, tamquam Dium atque, inde submoto rege, in Pieriam etiam progressurus. Sed, hiberna jam praeparans, vias commeatibus subvehendis ex Thessalia muniri jubet, et eligi horreis obportuna loca, tectaque aedificari, ubi deversari portantes commeatus possent.

X. Perseus, tandem a pavore eo, quo adtonitus fuerat, recepto animo, malle, imperiis suis non obtemperatum esse, quum trepidans gazam in mare dejici Pellae, Thessalonicae navalia jufferat incendi. Andronicus, Thessalonicam missus, traxerat tempus, id ipsum quod accidit, poenitentiae relinquens locum. Incautior Nicias Pellae projiciendo pecuniae partem, quod fuerat nactus: sed in rem emendabilem visus lapsus esse, quod per urinatores omne ferme extractum est. Tantusque pudor regi pavoris ejus fuit, ut urinatores clam interfici jufferit, deinde Andronicum quoque et Nician, ne quis tam dementis imperii conscius existeret. Inter haec C. Marcius, cum classe ab Heracleo Thessalonicam profectus, et agrum pluribus locis, expositis per litora armatis, late vastavit, et procurentes ab urbe, secun-

dis aliquot proëliis, trepidos intra moenia compulit: jamque ipsi urbi terribilis erat, quum, dispositis omnis generis tormentis, non vagi modo circa muros, temere adpropinquantes, sed etiam qui in navibus erant, faxis tormento emicantibus percutiebantur. Revocatis igitur in naves militibus, omisſaque Theſſalonicae obpugnatione, Aeniam inde petunt. Quindecim millia paſſuum ea urbs abeſt, adverſus Pydnam poſita, fertili agro. Pervastatis finibus ejus, legentes oram, Antigoneam perveniunt. Ibi, egreſſi in terram, primo et vaſtarunt agros paſſim, et aliquantum praedae contulerunt ad naves. Dein palatos eos adorti Macedones, mixti pedites equitesque, fugientes effuſe ad mare perſequuti, quingentos ferme occiderunt, et non minus ceperunt. Nec aliud, quam ultima neceſſitas, quum recipere ſe tuto ad naves prohiberentur, animos militum Romanorum, ſimul deſperatione alia ſalutis, ſimul indignitate, inritavit. Redintegrata in litore pugna eſt. Adjuvere et, qui in navibus erant. Ibi Macedonum ducenti ferme caeſi; par numerus captus. Ab Antigonea claſſis proſecta, ad agrum Pallenenſem exſcenſionem ad populandum fecit. Finium is ager Caſſandrenſium erat, longe fertiliffimus omnis orae, quam praetervecti fuerant. Ibi Eumenes rex, viginti tectis navibus ab Elea proſectus, obviuſ fuit; et quinque miſſae a Pruſia rege tectae naves.

XI. Hac virium adceſſione animus crevit praetori, ut Caſſandream obpugnaret. Conſtituta eſt a Caſſandro rege in ipſis faucibus, quae Pallenenſem agrum ceterae Macedoniae jungunt, hinc Toronaico, hinc Macedonico ſepta mari. Eminent namque in altum lingua,

in qua sita est: nec minus, quam in altum magnitudine Atho mons, excurrit, obversa in regionem Magnesiaë duobus imparibus promontoriis; quorum majori Polideum est nomen, minori Canastraeum. Divisis partibus obpugnare adorti: Romanus ad Clitas, quas vocant, munimenta, cervis etiam objectis, ut viam intercluderet, a Macedonico ad Toronaicum mare perducit. Ab altera parte euripus est: inde Eumenes obpugnabat. Romanis in fossa complenda, quam auper objecerat Perseus, plurimum erat laboris. Ibi quaerenti praetori, quia nusquam cumuli adparebant, quo regesta e fossa terra foret, monstrati sunt fornices: *non ad eandem crassitudinem, quam veterem murum, sed simplici laterum ordine, structos esse.* Consilium igitur cepit, transfosso pariete iter in urbem patefacere. Fallere autem ita se posse, si, muros a parte alia scalis adortus, tumultu injecto, in custodiam ejus loci propugnatores urbis avertisset. Erant in praesidio Cassandreae, praeter non contemnendam juventutem oppidanorum, octingenti Agrianes et duo millia Penestiarum Illyriorum, a Pleurato inde missi, bellicosum utrumque genus. His tuentibus muros, quum subire Romani summa vi niterentur, momento temporis parietes fornicum perfossi urbem patefecerunt. Quod si, qui inrupere, armati fuissent, extemplo cepissent. Hoc ubi perfectum esse opus militibus nuntiatum est, clamorem alacres gaudio repente tollunt, aliis parte alia in urbem inrupturis.

XII. Hostes primum admiratio cepit, quidnam sibi repentinus clamor vellet. Postquam patere urbem adcepere praefecti praesidii Pytho et Philippus, pro eo, qui occupasset adgredi, opus factum esse rati, cum valida

manu Agrianum Illyriorumque erumpunt, Romanosque, qui alii aliunde coibant convocabanturque, ut signa in urbem inferrent, in-compositos atque inordinatos fugant persequunturque ad fossam; in quam compulsos ruina cumulant. Sexcenti ferme ibi interfecti, omnesque prope, qui inter murum fossamque deprehensi erant, vulnerantur. Ita suo ipse conatu perculsus praetor, segnior ad alia factus consilia erat; et ne Eumeni quidem, simul a mari, simul a terra adgredienti, quidquam satis procedebat. Placuit igitur utrique, custodiis firmatis, ne quod praesidium ex Macedonia intromitti posset, quoniam vis aperta non processisset, operibus moenia obpugnare. Haec parantibus his, decem regii lembi, ab Thessalonica cum delectis Gallorum auxiliaribus missi, quum in salo stantes hostium naves conspexissent, ipsi, obscura nocte, simplici ordine, quam poterant proxime litus tenentes, intrarunt urbem. Hujus novi praesidii fama absistere obpugnatione simul Romanos regemque coegit. Circumvecti promontorium, ad Toronen classem adpulerunt. Eam quoque obpugnare adorti, ubi valida defendi manu animadverterunt, inrito incepto Demetriadem petunt. Ibi quum adpropinquantes repleta moenia armatis vidissent, praetervecti ad Iolcon classem adpulerunt; inde, agro vastato, Demetriadem quoque adgressuri.

XIII. Inter haec et consul, ne segnis funderet tantum in agro hostico, M. Popillium cum quinque millibus militum ad Meliboeam urbem obpugnandam mittit. Sita est in radicibus Ossaë montis, qua parte in Thessaliam vergit, obportune imminens super Demetriadem. Primus adventus hostium perculit incolae loci: conlectis deinde ex necopinato
pavore

pavore animis, discurrunt armati ad portas ac moenia, qua suspecti aditus erant, spemque extemplo inciderunt, capi primo inpetu posse. Obsidio igitur parabatur, et opera obpugnationum fieri coepta. Perseus, quum audisset, simul Meliboeam a consulis exercitu obpugnari, simul classem Iolci stare, ut inde Demetriadem adgrederetur, Euphranorem quemdam ex ducibus cum delectis duobus millibus Meliboeam mittit. Eidem imperatum, ut, si a Meliboea submovisset Romanos, Demetriadem prius obculto itinere intraret, quam ab Iolco ad urbem castra moverent Romani. Et ab obpugnatoribus Meliboeae, quum in superioribus locis repente adparuisset, cum trepidatione multa relictis opera sunt, ignisque injectus. Ita a Meliboea abscessum est. Euphranor, soluta unius urbis obsidione, Demetriadem extemplo ducit. Nec tum moenia modo, sed agros etiam considerunt se a populationibus tueri posse: et eruptiones in vagos populos non sine vulneribus hostium factae sunt. Circumvecti tamen moenia sunt praetor et rex, situm urbis contemplantes, si qua parte tentare aut opere aut vi possent. Fama fuit, per Cydantem Cretensem et Antimachum, qui Demetriadi praeerat, tractatas inter Eumenum et Persea condiciones amicitiae. Ab Demetriade certe abscessum est. Eumenes ad consulem navigat; gratulatus, quod prospere Macedoniam intrasset, Pergamum in regnum abit. Marcius Figulus praetor, parte classis in hiberna Sciathum missa, cum reliquis navibus Oreum Boeotiae petit, eam urbem aptissimam ratus, unde exercitibus, qui in Macedonia, quique in Thessalia erant, mitti commeatui possent. De Eumene rege longe diversa tradunt. Si Valerio Antiati credas, nec

classe adjutum ab eo praetorem esse, quum saepe eum literis arcessisset, tradit; nec cum gratia ab consule profectum in Asiam, indignatum, quod, ut iisdem castris tenderet, permissum non fuerit: ne ut equites quidem Gallos, quos secum adduxerat, relinqueret, impetrari ab eo potuisse. Attalum fratrem ejus et remansisse apud consulem, et sinceram ejus fidem aequali tenore egregiamque operam in eo bello fuisse.

XIV. Dum bellum in Macedonia geritur, legati Transalpini ab regulo Gallorum (Balanos ipsius traditur nomen; gentis, ex qua fuerit, non traditur) Romam venerunt, pollicentes ad Macedonicum bellum auxilia. Gratiae ab senatu actae, muneraque missa, torquis aureus duo pondo, et paterae aureae quatuor pondo, equus phaleratus, armaque equestria. Secundum Gallos Pamphyli legati coronam auream, ex viginti millibus Philippeorum factam, in curiam intulerunt, petentibusque iis, ut id donum in cella Jovis optimi maximi ponere, et sacrificare in Capitolio liceret, permissum: benigneque amicitiam renovare volentibus legatis responsum, et binum milium aeris singulis missum munus. Tum ab rege Prusia, et paullo post ab Rhodiis, de eadem re longe aliter discentes legati auditi sunt. Vtraque legatio de pace reconcilianda cum rege Perseo egit. Prusiae preces magis, quam postulatio, fuere, profitentis, *et ad id tempus se cum Romanis sietisse, et, quoad bellum foret, staturum. Ceterum quum ad se a Perseo legati venissent de finiando cum Romanis bello, et iis pollicitum deprecatorem apud senatum futurum; petere, si possent inducere in animum, ut finiant iram, se quoque in gratia reconciliatae pacis posse uti.* Haec regii legati.

Rhodii

Rhodii, superbe commemoratis erga populum Romanum beneficiis, et paene victoriae, utique de Antiocho rege, maiore parte ad se vindicata, adjecerunt: *Quum pax inter Macedonas Romanosque esset, sibi amicitiam cum rege Perseo coeptam. Eam se invitos, nullo ejus in se merito, quoniam ita Romanis visum sit in societatem se belli trahere, interrupisse. Tertium se annum multa ejus incommoda belli sentire. Mari intercluso, inopia insulam premi, amissis maritimis vectigalibus atque commeatibus. Quum id ultra pati non possent, legatos alios ad Persea in Macedoniam misisse, qui et denuntiarent, Rhodiis placere, pacem eum componere cum Romanis: se Romam eadem nuntiatum missos. Per quos sietisset, quo minus belli finis fieret, adversus eos quid sibi faciendum esset, Rhodios consideraturos esse.* Ne nunc quidem haec sine indignatione legi audirive posse, certum habeo. Inde existimari potest, qui habitus animorum audientibus ea Patribus fuerit.

XV. Claudius, nihil responsum, auctor est; tantum senatus consultum recitatum, quo Caras et Lycios liberos esse juberet populus Romanus, literasque extemplo ad utramque gentem * scirent indicatum mitti: qua audita re, principem legationis, cujus magniloquentiam vix curia paullo ante ceperat, contruisse. Alii responsum esse tradunt, *Populum Romanum et principio hujus belli haud vanis auctoribus compertum habuisse, Rhodios cum Perseo rege adversus rem publicam suam obculta consilia iniisse; et, si id ante dubium fuisset, legatorum paullo ante verba ad certum redegisse; et plerumque ipsam se fraudem, etiamsi initio cautior fuerit, detegere. Rhodios nuntio in orbe terrarum arbitria belli pacisque agere. Deorum nutu arma*

sumturos positurosque Romanos esse. Jam non Deos foederum testes, sed Rhodios habituros. Itane tandem iis pareatur, exercitusque de Macedonia deportentur? Visuros esse, quid sibi faciendum sit. Quid Rhodii visuri sint, ipsos scire. Populum certe Romanum, devicto Perseo, quod prope diem sperent fore, visurum, ut pro meritis cujusque in eo bello civitatis gratiam dignam referat. Munus tamen legatis in singulos binum millium aeris missum est; quod ii non adceperunt.

XVI. Literae deinde recitatae Q. Marcii consulis sunt, *Quemadmodum, saltu superato, in Macedoniam transisset: ibi et ex aliis locis commeatus a praetore prospectos in hyemem habere, et ab Epirotis viginti millia modium tritici, decem hordei sumfisse: ut pro eo frumento pecunia Romae legatis eorum curaretur. Vestimenta militibus ab Roma mittenda esse: equis ducentis ferme opus esse, maximo Numidis: nec sibi in his locis ullam copiam esse.* Senatus consultum, ut ea omnia ex literis consulis fierent, factum est. C. Sulpicius praetor sex millia togarum, triginta tunicarum, et equos deportanda in Macedoniam, praebendaque arbitrato consulis locavit, et legatis Epirotarum pecuniam pro frumento solvit; et Onesimum, Pythonis filium, nobilem Macedonum, in senatum introduxit. Is pacis semper auctor regi fuerat, monueratque, sicut pater ejus Philippus institutum usque ad ultimum vitae diem servabat, quotidie bis in die foederis ieti cum Romanis perlegendi, ut eum morem, si non semper, crebro tamen usurparet. Postquam deterrere eum a bello nequii, primo subtrahere sese per alias atque alias causas, ne interesset iis, quae non probabat, coepit: postremo, quum suspectum se
esse

esse cerneret, et proditionis interdum crimine infimilari, ad Romanos transfugit: magno usui consuli fuit. Ea introductus in curiam quum memorasset, senatus in formulam sociorum eum referri iussit: locum, lautia praeberi: agri Tarentini, qui publicus populi Romani esset, ducenta jugera dari, et aedes Tarenti emi. Vti ea curaret, C. Decimio praetori mandatum. Censores censum Idibus Decembribus, severius quam ante, habuerunt: multis equi ademti, inter quos P. Rutilio, qui tribunus plebis eos violenter addeularat: tribu quoque is motus, et aerarius factus. Ad opera publica facienda quum eis dimidium ex vectigalibus ejus anni adtributum ex senatus consulto a quaestoribus esset; Ti. Sempronius ex ea pecunia, quae ipsi adtributa erat, aedes P. Africani pone Veteres ad Vortumni signum, lanienasque et tabernas conjunctas in publicum emit, basilicamque faciendam curavit, quae postea Sempronia adpellata est.

XVII. Jam in exitu annus erat, et propter Macedonici maxime belli curam in sermonibus homines habebant, quos in annum consules ad finiendum tandem id bellum crearent. Itaque senatus consultum factum est, ut Cn. Servilius primo quoque tempore ad comitia habenda veniret. Senatus consultum Sulpicius praetor ad consulem * post paucos dies recitavit, quibus ante diem ** in Urbem venturum. Et consul maturavit, et comitia eo die, qui dictus erat, sunt perfecta. Consules creati L. Aemilius Paullus iterum, septimo decimo anno postquam primo consul fuerat, et C. Licinius Crassus. Praetores postero die facti Cn. Baebius Tamphilus, L. Anicius Gallus, Cn. Octavius, P. Fonteius Balbus, M. Aebutius Elva, C. Papirius Carbo. Omnia ut

maturius agerentur, belli Macedonici stimulat cura. Itaque designatos extemplo fortiri placuit provincias, ut, utri Macedonia consuli, cuique praetori classis venisset, sciretur; ut jam inde cogitarent pararentque, quae bello usui forent, senatumque consularent, si qua re consulto opus esset. *Latinas, ubi magistratum inissent, quod per religiones posset, primo quoque tempore fieri placere; neque consulem, cui eundum in Macedoniam esset, teneri.* His decretis, consulibus Italia et Macedonia, praetoribus, praeter duas juris dictiones in Vrbe, classis et Hispania et Sicilia et Sardinia provinciae nominatae sunt. Consulum Aemilio Macedonia, Licinio Italia evenit. Praetores Cn. Baebius urbanam, L. Anicius peregrinam, et si quo senatus censuisset, Cn. Octavius classem, P. Fontejus Hispaniam, M. Aebutius Siciliam, C. Papirius Sardiniam est fortitus.

XVIII. Extemplo adparuit omnibus, non segniter id bellum L. Aemilium gesturum; praeterquam quod alius vir erat, etiam quod dies noctesque intentus ea sola, quae ad id bellum pertinerent, animo agitabat. Jam omnium primum a senatu petit, ut legatos in Macedoniam mitterent ad exercitus visendos classemque, et comperta referenda, quid aut terrestribus aut navalibus copiis opus esset: praeterea ut explorarent copias regias, quantum possent, quaque provincia nostra, qua hostium foret; utrum intra saltus castra Romani haberent, an jam omnes angustiae exsuperatae, et in aequa loca pervenissent: qui fideles nobis socii, qui dubii suspensaeque ex fortuna fidei, qui certi hostes viderentur: quanti praeparati commeatus, et unde terrestri itinere, unde navibus subportarentur: quid ea aestate terra marique rerum gestarum esset:

effet: ex his bene cognitis certa in futurum consilia capi posse ratus. Senatus Cn. Servilio consuli negotium dedit, ut is in Macedoniam, quos L. Aemilio videretur, legaret. Legati biduo post profecti, Cn. Domitius Ahenobarbus, A. Licinius Nerva, L. Baebius. Bis in exitu anni ejus lapidatum esse nuntiatum est in Romano agro, simul in Vejentibus. Novemdiale sacrum factum est. Sacerdotes eo anno mortui sunt, P. Quinctilius Varus, flamen Martialis, et M. Claudius Marcellus decemvir; in cuius locum Cn. Octavius subfectus. Et jam magnificentia crescente notatum est, ludis circensibus P. Cornelii Scipionis Nasicæ et P. Lentuli aedilium curulium sexaginta tres Africanas et quadraginta urfos et elephantos luisse.

XIX. L. Aemilio Paullo, C. Licinio consulibus, Idibus Martiis, principio insequentis anni, quum in expectatione Patres fuissent, maxime quidnam consul de Macedonia, cujus ea provincia esset, referret; *nihil se habere, Paullus, quod referret, quum nondum legati redissent, dixit. Ceterum Brundisii legatos jam esse, bis ex cursu Dyrrachium ejectos. Cognitis mox, quæ nosci prius in rem esset, relaturum: id fore intra perpaucos dies. Et, ne quid profectionem suam teneret, pridie Idus Aprilis Latinis esse constitutam diem. Sacrificio rite perfecto, se et Cn. Octavium, simul senatus censuisset, exituros esse. C. Licinio conlegæ suo fore curæ, se absente, ut, si qua parari mitive ad id bellum opus sit, parentur mittanturque. Interea legationes exterarum nationum audiri posse. Sacrificio rite perfecto, primi Alexandrini, legati ab Ptolemaeo et Cleopatra regibus, vocati sunt. Sordidati, barba et capillo promisso, cum ramis oleæ ingressi curiam,*
pro-

procubuerunt; et oratio, quam habitus, fuit miserabilior. Antiochus Syriae rex, qui obses Romae fuerat, per honestam speciem maioris Ptolemaei reducendi in regnum, bellum cum minore fratre ejus, qui tum Alexandriam tenebat, gerens, et ad Pelusium navali proelio victor fuerat, et, tumultuario opere ponte per Nilum facto, transgressus cum exercitu, obsidione ipsam Alexandriam terrebat; nec procul abesse, quin potiretur regno opulentissimo, videbatur. Ea legati querentes orabant senatum, ut opem regno regibusque amicis imperio ferrent. *Ea merita populi Romani in Antiochum, eam apud omnes reges gentesque auctoritatem esse, ut, si legatos misissent, qui denuntiarent, non placere senatui, sociis regibus bellum fieri, extemplo abscessurus a moenibus Alexandriae, abducturusque exercitum in Syriam esset. Quod si cunctentur facere, brevi extorres regno Ptolemaeum et Cleopatram Romam venturos, cum pudore quodam populi Romani, quod nullam opem in ultimo discrimine fortunam tulissent.* Moti Patres precibus Alexandrinorum, extemplo C. Popillium Laenatem et C. Decimium et C. Hostilium legatos, ad finiendum inter reges bellum, miserunt. Prius Antiochum, dein Ptolemaeum adire jussi, et nuntiare; ni abstinatur bello, per utrum stetit, eum non pro amico, nec pro socio habituros esse.

XX. His intra triduum simul cum legatis Alexandrinis profectis, legati ex Macedonia Quinquatribus ultimis adeo expectati venerunt, uti, nisi vesper esset, extemplo senatum vocaturi consules fuerint. Postero die senatus fuit, legatique auditi sunt. Ii nunciant, *Majore periculo, quam emolumento, exercitum per invios saltus in Macedoniam inductum. Pieriam,*

riam, quo processisset, regem tenero: castra castris prope ita conlata esse, ut flumine Enipeo interjecto arceantur, neque regem pugnandi potestatem facere, nec nostris vim ad cogendum esse. Hyemem etiam asperam rebus gerendis intervenisse, in otio militem ali, nec plus quam sex ** frumentum habere. Macedonum dici triginta millia armatorum esse. Si Ap. Claudio circa Lychnidum satis validus exercitus foret, potuisse ancipiti bello distingere regem: nunc et Appium, et quod cum eo praesidii sit, in summo periculo esse, nisi propere aut justius exercitus eo mittatur, aut illi inde deducantur. Ad classem se ex castris profectos, sociorum navaliū partem morbo audisse absumentam; partem, maxime qui ex Sicilia fuerint, domos suas abisse, et homines navibus deesse. Qui sint, neque stipendium adcepisse, neque vestimenta habere. Eumenem classemque ejus, tamquam vento adlatas naves, sine causa et venisse, et abisse: nec animum ejus regis constare satis visum. Sicut omnia de Eumene dubia, Attali egregie constantem fidem nuntiabant.

XXI. Legatis auditis, tunc de bello referro sese L. Aemilius dixit. Senatus decrevit, ut in octo legiones parem numerum tribunorum consules et populus crearent: creari autem neminem eo anno placere, nisi qui honorem gessisset. Tum ex omnibus tribunis militum uti L. Aemilius in duas legiones in Macedoniam, quos eorum velit, eligat, et ut, sollemni Latinarum perfecto, L. Aemilius consul, Cn. Octavius praetor, cui classis obtigisset, in provinciam proficiscantur. Additus est his tertius L. Anicius praetor, cujus inter peregrinos juris dictio erat. Eum in provinciam Illyricum circa Lychnidum Ap. Claudio succedere placuit. Delectus cura C. Licinio consuli imposita. Is
septem

septem millia civium Romanorum et equites ducentos scribere iussus, et sociis nominis Latini septem millia peditum imperare, quadringentos equites; et Cn. Servilio Galliam obtinenti provinciam literas mittere, ut sexcentos equites conscriberet. Hunc exercitum ad conlegam primo quoque tempore mittere in Macedoniam iussus. Neque in ea provincia plus quam duas legiones esse; eas repleri, ut fena millia peditum, trecenos haberent equites. Ceteros equites peditesque in praesidiis disponi. Qui eorum idonei ad militandum non essent, dimitti. Decem praeterea millia peditum imperata sociis et octingenti equites. Id praesidii additum Anicio, praeter duas legiones, quas portare in Macedoniam est iussus, quina millia peditum et ducenos habentes, trecenos equites: et in classem quinque millia navalium socium sunt scripta. Licinius consul duabus legionibus obtinere provinciam iussus: eo addere sociorum decem millia peditum et sexcentos equites.

XXII. Senatus consultis perfectis, L. Aemilius consul e curia in concionem processit, orationemque talem habuit. *Animadvertisse videor, Quirites, majorem mihi, sortito Macedoniam provinciam, gratulationem factam, quam quum aut consul essem consalutatus, aut quo die magistratum inissem; neque id ob aliam causam, quam quia bello in Macedonia, quod diu trahitur, existimastis dignum maiestate populi Romani exitum per me inponi posse. Deos quoque huic favisse sorti spero, eosdemque in rebus gerendis adfuturos esse. Haec partim opinari, partim sperare possum. Illud adfirmare pro certo habeo audeoque, me omni ope adnysurum esse, ne frustra vos hanc spem de me conceperitis. Quae ad bellum opus sunt, et senatus decrevit,*

crevit, et (quoniam extemplo proficisci placet, neque ego in mora sum) C. Licinius conlega, vir egregius, aequae enise parabit, ac si ipse id bellum gesturus esset. Vos, quae scripsero senatui, aut vobis, credite. Rumores credulitate vestra ne alatis, quorum auctor nemo exsiliabit. Nam nunc quidem, quod vulgo fieri, hoc praecipue bello, animadverti, nemo tam famae contemtor est, cujus non debilitari animus possit. In omnibus circulis, atque etiam (si Diis placet) in conviviiis sunt, qui exercitus in Macedoniam ducant; ubi castra locanda sint, sciant; quae loca praesidiis occupanda; quando, aut quo saltu intranda Macedonia; ubi horrea ponenda; qua terra, mari subvehantur commeatus; quando quiescendum sit. Nec, quid melius faciendum sit, modo statuunt, sed, quidquid aliter, quam ipsi censuere, factum est, consulem veluti dicta die adcusant. Haec magna impedimenta res gerentibus sunt. Nec enim omnes tam firmi et constantis animi contra adversum rumorem esse possunt, quam Fabius fuit, qui suum imperium minui per vanitatem populi maluit, quam secunda fama male rem gerere. Non sum is, qui non existimem admonendos duces esse: immo eum, qui de sua unius sententia omnia gerat, superbum judico magis, quam sapientem. Quid ergo est? Primum a prudentibus et proprie rei militaris peritis et usu docti monendi imperatores sunt; deinde ab his, qui intersunt gerendis * locc, qui hostem, qui temporum obportunitatem vident, qui in eodem velut navigio participes sunt periculi. Itaque si quis est, qui, quod e re publica sit, suadere se mihi in eo bello, quod gesturus sum, confidat; ne deneget operam rei publicae, et in Macedoniam mecum veniat. Nave, equo, tabernaculo, viatico etiam a me juvabitur. Si quem id facere piget, et
otium

otium urbanum militiae laboribus praeoptat, e terra ne gubernaverit. Sermonum satis ipsa praebet urbs. Loquacitatem suam contineat: nos castrensibus consiliis contentos futuros esse sciat. Ab hac concione, Latinis, quae pridie Calendas Apriles fuerunt, in monte sacrificio rite perpetrato, protenus inde et consul et praetor Cn. Octavius in Macedoniam profecti sunt. Traditum est memoriae, majore, quam solita, frequentia prosequentium consulem celebratum; ac prope certa spe ominatos esse homines, finem esse Macedonico bello, maturumque reditum cum egregio triumpho consulis fore.

XXIII. Dum haec in Italia geruntur, Perseus, quod jam inchoatum proficere, quia impensa pecuniae facienda erat, non inducebat in animum, ut Gentium Illyriorum regem sibi adjungeret; hoc, postquam intrasse saltum Romanos, et adesse discrimen ultimum belli animadvertit, non ultra differendum ratus; quum per Hippiam legatum trecenta argenti talenta pactus esset, ita ut obsides ultro citroque darentur, Pantauchum misit, ex fidelissimis amicis, ad ea perficienda. Medeone Labeatidis terrae Pantauchus regi Illyrio obcurrit: ibi et jus jurandum ab rege et obsides accepit. Missus et a Gentio est legatus, nomine Olympio, qui jus jurandum a Perseo obsidesque exigeret. Cum eodem ad pecuniam adiciendam missi sunt, et, auctore Pantaucho, qui Rhodum legati cum Macedonibus irent, Parmenio et Morcus destinantur. Quibus ita mandatum, uti, jure jurando obsidibusque et pecunia adcepta, tum demum Rhodum proficiscerentur: *duorum simul regum nomine incitari Rhodios ad bellum Romanum posse. Adjunctam civitatem, penes quam unam tum rei*
nava-

*navalis gloria esset, nec terra nec mari spern-
relicturam Romanis. Venientibus Illyriis Per-
seus, ab Enipeo amni ex castris cum omni
equitatu profectus, ad Diem obcurrit. Ibi ea,
quae convenerunt, circumfuso agmine equi-
tum facta; quos adesse foederi sancitae cum
Gentio societatis volebat rex, aliquantum eam
rem ratus animorum iis adjecturam. Et ob-
sides in conspectu omnium dati adceptique;
et, Pellam ad thesauros regiones missis, qui pe-
cuniam adciperent, qui Rhodum irent cum
Illyriis legatis, Thessalonicae conscendere iussi.
Ibi Metrodorus erat, qui nuper ab Rhodo ve-
nerat, auctoribusque Dinone et Polyarato,
principibus civitatis ejus, adfirmabat, Rhodios
paratos ad bellum esse. Is princeps junctae
cum Illyriis legationis datus est.*

XXIV. Eodem tempore ad Eumenem et ad
Antiochum communia mandata, quae subdicere
conditio rerum poterat. *Natura inimica inter
se esse liberam civitatem et regem. Singulos
populum Romanum adgredi, et, quod indignius
sit, regum viribus reges obpugnare. Attalo ad-
jutore, patrem suum obpressum. Eumene adju-
vante et quadam ex parte etiam Philippo patre
suo, Antiochum obpugnatum. In se nunc et
Eumenem et Prusiam armatos esse. Si Mace-
doniae regnum sublatum foret, proximam Asiam
esse; quam jam ex parte, sub specie liberanda-
rum civitatum, suam fecerint: deinde Syriam.
Jam Prusiam Eumeni honore praeferri, jam An-
tiochum victorem praemio belli ab Aegypto ar-
ceri. Haec cogitantem providere jubebat, ut
aut ad pacem secum faciendam compelleret Ro-
manos, aut perseverantes in bello injusto com-
munes duceret omnium regum hostes. Ad An-
tiochum aperta mandata erant, ad Eumenem
per speciem captivorum redimendorum missus*

legatus erat: verum occultiora quaedam agebantur, quae in praesentia invisum quidem et suspectum Romanis Eumenem falsis gravioribus **. Proditor enim ac prope hostis habitus, dum inter se duo reges captantes fraude et avaritia certant. Cydas erat Cretenfis, ex intimis Eumenis: hic prius ad Amphipolim cum Chimaro quodam populari suo, militante apud Persea, inde postea ad Demetriadem, semel cum Menecrate quodam, iterum cum Antimacho, regiis ducibus, sub ipsis moenibus urbis conloquutus fuerat. Eropon quoque, qui tum missus est, duabus ad eundem Eumenem jam ante legationibus functus erat. Quae conloquia occulta et legationes infames quidem erant: sed, quid actum esset, quidve inter reges convenisset, ignorabatur. Res autem illa sese habuit.

XXV. Eumenes neque favit victoriae Persei, neque bello eum invadere animo habuit; non tam quia paternae inter eos inimicitiae erant, quam ipsorum odiis inter se adcensae. Non ea regum aemulatio, ut aequo animo Persea tantas adipisci opes, tantamque gloriam, quanta Romanis victis eum manebat, Eumenes visurus fuerit. Cernebat et Persea, jam inde ab initio belli, omni modo spem pacis tentasse, et in dies magis, quo propior admoveveretur terror, nihil neque agere aliud, neque cogitare: Romanos quoque, quia traheretur diutius spe ipsorum bellum, et ipsos duces, et senatum, non abhorrere a finiendo tam incommodo ac difficili bello. Hac utriusque partis voluntate explorata, quod fieri etiam sua sponte taedio validioris, metu infirmioris credebat posse, in eo suam operam venditare concilianda gratia magis cupiit. Nam modo ne juvaret bello Romanos terra marique,

motu

modo pacis patrandae cum Romanis pacificebatur mercedem; ne bello interesset, mille et quingenta talenta. In utroque non fidem modo se, sed obsides quoque, dare paratum esse, ostendebat. Perseus ad rem inchoandam promptissimus erat, cogente metu, et de obsidibus adcipiendis sine dilatione agebat, conveneratque, ut adcepti Cretam mitterentur. Vbi ad pecuniae mentionem ventum erat, ibi haesitabat; et utique alteram in tanti nominis regibus turpem ac fordidam, et danti, et magis adcipienti, mercedem esse. Malebat in spem Romanae pacis non recusare inpensam, sed eam pecuniam perfecta re daturum; interea Samothracae in templo depositurum. Ea insula quum ipsius ditionis esset, videre Eumenes nihil interesse, an Pellae pecunia esset: id agere, ut partem aliquam praesentem ferret. Ita, nequidquam inter se captati, nihil praeter infamiam movere.

XXVI. Nec haec tantum Perseo per avaritiam est dimissa res, quum pecuniam tutam et pacem habere per Eumenum, quae vel parte regni redimenda esset, ac receptus protrahere inimicum mercede onustum, et hostes merito ei Romanos posset facere: sed etiam Gentii regis parata societas, et tum Gallorum, effusorum per Illyricum, ingens agmen oblatum avaritia dimissum est. Veniebant decem millia equitum, par numerus peditum, et ipsorum jungentium cursum equis, et in vicem prolapsorum equitum vacuos capientium ad pugnam equos. Hi pacti erant, eques denos praesentes aureos, pedes quinos, mille dux eorum. Venientibus his Perseus ab Enipeo ex castris profectus obviam cum dimidia copiarum parte denuntiare per vias urbesque, quae viae propinquae sunt, coepit, ut com-

meatus expedirent, frumenti, vini, pecorum ut copia esset. Ipse equos phalerasque et sagula donum principibus ferre, et parum auri, quod inter paucos divideret, multitudinem credens trahi spe posse. Ad Almanam urbem pervenit, et in ripa fluminis Axii posuit castra. Circa Desudabam in Maedica exercitus Gallorum confederat, mercedem pactam opperiens. Eo mittit Antigonum, ex purpuratis unum, qui juberet, multitudinem Gallorum ad Byzanzora (Paeoniae is locus) castra movere, principes ad se venire frequentes. Septuaginta quinque millia ab Axio flumine et castris regis aberant. Haec mandata ad eos quum pertulisset Antigonus, adiecissetque, per viam quanta omnium praeparata cura regis copia multitudini foret, quibusque muneribus principes advenientes, vestis, argenti equorumque excepturus rex esset, de his quidem se coram cognituros respondent. Illud, quod praesens pepigissent, interrogant, ecquid aurum, quod in singulos pedites equitesque dividendum esset, secum adduxisset? Quum ad id nihil responderetur, Clondicus regulus eorum, *Abi, renuntia ergo, inquit, regi, nisi aurum obsidesque adceperissent, nusquam inde Gallos longius vestigium moturos.* Haec relata regi quum essent, advocato consilio, quum, quid omnes suafuri essent, adpareret, ipse, pecuniae, quam regni, melior custos, institit de perfidia et feritate Gallorum disserere. *Multorum jam ante cladibus expertum, periculosum esse, tantam multitudinem in Macedoniam accipere, ne graviores eos socios habeant, quam hostes Romanos. Quinque millia equitum sat esse, quibus et uti ad bellum possent, et quorum multitudinem ipsi non timeant.*

XXVII. Adparebat in omnibus, mercedem multitudinis timere, nec quidquam aliud: sed, quum suadere consulenti nemo auderet, remittitur Antigonus, qui nuntiaret, quinque millium equitum opera tantum uti regem; contemnere multitudinem aliam. Quod ubi audivere barbari, ceterorum quidem fremitus fuit, indignantium se frustra excitos sedibus suis: Clondicus rursus interrogat, ecquid ipsis quinque millibus, quod convenisset, numeraret? Quum adversus id quoque misceri ambages cerneret, inviolato fallaci nuntio, (quod vix speraverat ipse posse contingere) retro ad Istrum, perpopulati Thraciam, qua vicina erat viae, redierunt. Quae manus, quieto sedente rege ad Enipeum, adversus Romanos Perrhaebiae saltum in Thessaliam traducta, non agros tantum nudare populando potuit, ne quos inde Romani commeatus exspectarent, sed ipsas excindere urbes, tenente ad Enipeum Perseo Romanos, ne urbibus sociis opitulari possent. Ipsis quoque Romanis de se cogitandum fuisset: quando neque manere, amissa Thessalia, unde exercitus alebatur, potuissent, neque progredi, quum ex adverso castra Macedonum ***. Qui ea pependérant spe, haud mediocriter debilitavit. Eadem avaritia Gentium regem sibi alienavit. Nam quum trecenta talenta Pellae missis a Gentio numerasset, signare eos pecuniam passus. Inde decem talenta ad Pantauchum missa, eaque praesentia dari regi iussit: reliquam pecuniam, signatam Illyriorum signo, portantibus suis praecipit, parvis itineribus veherent; dein, quum ad finem Macedoniae ventum esset, subsisterent ibi, ac nuntios ab se opperirentur. Gentius, exigua parte pecuniae adcepta, quum assidue a Pantaucho ad laceffendos hostili

facto Romanos stimularetur, M. Perpernam et L. Petillium legatos, qui tum forte ad eum venerant, in custodiam conjecit. Hoc audito, Perseus, contraxisse eum necessitates ratus ad bellum utique cum Romanis, ad revocandum, qui pecuniam portabat, misit; velut nihil aliud agens, quam ut, quanta maxima posset, praeda ex victo Romanis reservaretur. Et ab Eumene Eropon, ignotis, quae occulte acta erant, reddit. De captivis actum esse et ipsi evulgarant, et Eumenes consulem, vitandae suspicionis causa, certiolem fecit.

XXVIII. Perseus, post reditum ab Eumene Eroponis spe dejectus, Antenorem et Callippum praefectos classis cum quadraginta lembis (adjectae ad hunc numerum quinque pristes erant) Tenedum mittit, ut inde sparsae per Cyclades insulas naves, Macedoniam cum frumento petentes, tutarentur. Cassandreae deductae naves in portus primum, qui sub Atho monte sunt, inde Tenedum placido mari quum trajecissent, stantes in portu Rhodias apertas naves Eudamumque, praefectum earum, inviolatas atque etiam benigne adpellatos dimiserunt. Cognito deinde, in latere altero quinquaginta onerarias suarum, stantibus in ostio portus Eumenis rostratis, quibus Damius praecerat, inclusas esse; circumvecti propere ac submotis terrore hostium navibus, onerarias, datis, qui prosequerentur, decem lembis, in Macedoniam mittunt; ita ut in tutum prosequuti redirent Tenedum. Nono post die ad classem, jam ad Sigeum stantem, redierunt. Inde Subota (insula est interjecta Elaeae et Atho) trajiciunt. Forte postero die, quam Subota classis tenuit, quinque et triginta naves, quas hippagogos vocant, ab Elaea profectae cum equitibus Gallis equisque, Phanas pro-

promontorium Chiorum petebant, unde trans-
mittere in Macedoniam possent. Attalo ab
Eumene mittebantur. Has naves per altum
ferri quum ex specula signum datum Ante-
nori esset, profectus a Subotis, inter Erythra-
rum promontorium Chiumque, qua arctissi-
mum fretum est, iis obcurrit. Nihil minus
credere praefecti Eumenis, quam Macedonum
classem in illo vagari mari; nunc Romanos
esse, nunc Attalum, aut remissos aliquos ab
Attalo ex castris Romanis Pergamum petere.
Sed quum jam adpropinquantium forma lem-
borum haud dubia esset, et concitatio remo-
rum directaeque in se prorae hostes adpro-
pinquare aperuissent; tunc injecta trepidatio
est, quum resistendi spes nulla esset, inhabili-
que navium genere, et Gallis vix quietem
ferentibus in mari. Pars eorum, qui propio-
res continenti litori erant, in Erythraeam
enarunt: pars, velis datis, ad Chium naves
eiecere, relictisque equis effusa fuga urbem
petebant. Sed propius urbem lembi adcessu-
que commodiore quum exposuissent armatos,
partim in via fugientes Gallos adepti Mace-
dones ceciderunt, partim ante portam exclu-
sos. Clauserant enim Chii portam, ignari, qui
fugerent, aut sequerentur. Octingenti ferme
Gallorum occisi, ducenti vivi capti: equi, pars
in mari, fractis navibus, absumti; partim
nervos subciderunt in litore Macedones. Vi-
ginti eximiae equos formae cum captivis eos-
dem decem lembos, quos ante miserat, Ante-
nor devehere Thessalonicam iussit, et primo
quoque tempore ad classem reverti: Phanis
se eos expectaturum. Triduum ferme classis
ad urbem stetit. Phanas inde progressi sunt,
et, spe celerius reversis decem lembis, evecti
Aegaeo mari Delum trajecerunt.

XXIX. Dum haec geruntur, legati Romani, C. Popillius et C. Decimius et C. Hostilius, a Chalcide profecti, tribus quinquere-
 mibus Delum quum venissent, lembos ibi Macedonum quadraginta et quinque regis Eumenis quinquere-
 mes invenerunt. Sanctitas templi insulaeque inviolatos praestabat omnes. Itaque permixti Romanique et Macedones et Eumenis navales fecii in templo, inducias religione loci praebente, versabantur. Antenor, Persei praefectus, quum aliquas alto praeferri onerarias naves ex speculis significatum foret, parte lemborum ipse insequens, parte per Cycladas disposita, praeterquam si quae Macedoniam peterent, omnes aut subprimebat, aut spoliabat naves. Quibus poterat, Popillius aut Eumenis naves subcurrerant: sed vecti nocte binis aut ternis plerumque lembis Macedones fallebant. Per id fere tempus legati Macedones Illyriique simul Rhodum venerunt, quibus auctoritatem addidit non lemborum modo adventus, passim per Cycladas atque Aegaeum vagantium mare, sed etiam conjunctio ipsa regum Persei Gentique, et fama cum magno numero peditum equitumque venientium Gallorum. Et jam quum adcessissent animi Dinoni ac Polyarato, qui Persei partium erant, non benigne modo responsum regibus est, sed palam pronuntiatum, *bello finem se auctoritate sua inposituros esse. Itaque ipsi quoque reges aequos adhiberent animos ad pacem adciendam.*

XXX. Jam veris principium erat, novique duces in provinciam venerant; consul Aemilius in Macedoniam, Octavius Oreum ad classem, Anicius in Illyricum, cui bellandum adversus Gentium. Patre Pleurato rege Illyriorum et matre Eurydica genitus fratres duos,

duos, Platorem utroque parente, Caravantium matre eadem natum, habuit. Hoc propter ignobilitatem paternam minus suspecto, Platorem occidit et duos amicos ejus, Ettritum et Epicadum, inpigros viros, quo Iulius regnaret. Fama fuit, Honuni Dardanorum principis filiam Etutam pacto fratri eum invidisse, tamquam his nuptiis adjungenti sibi Dardanorum gentem. Et similis id vero fecit ducta ea virgo, Platore interfecto. Gravis deinde, demto fratris metu, popularibus esse coepit; et violentiam insitam ingenio intemperantia vini adcebat. Ceterum, sicut ante dictum est, ad Romanum incitatus bellum, Lissum omnes copias contraxit. Quindecim millia armatorum fuerunt. Inde, fratre in Caviorem gentem, vi aut terrore subigendam, cum mille peditibus et quinquaginta equitibus misso, ipse ad Bassaniam urbem quinque millia ab Lisso ducit. Socii erant Romanorum. Itaque per missos nuntios prius tentati, obsidionem pati, quam dedere sese, maluerunt. Caravantium in Caviis Durnium oppidum advenientem benigne adcepit: Caravantis altera urbs exclusit; et, quum agros eorum effuse vastaret, aliquot palati milites agrestium concursu interfecti sunt. Jam et Ap. Claudius, adsumtis ad eum exercitum, quem habebat, Bullinorum et Apolloniatum et Dyrrachinorum auxiliis, protectus ex hibernis, circa Genusum annum castra habebat; audito foedere inter Persea et Gentium, et legatorum violatorum injuria adensus, bellum haud dubie adversus eum gesturus. Anicius praetor, eo tempore Apolloniae auditis, quae in Illyrico gererentur, praemissisque ad Appium literis, ut se ad Genusum opperiretur, triduo et ipse in castra venit; et ad ea, quae habebat, auxilia Parthinorum

junctis duobus millibus peditum et equitibus ducentis, (peditibus Epicadus, equitibus Algallus praeerat) parabat ducere in Illyricum, maxime ut Bassanitas solveret obsidione. Tenuit inpetum ejus fama lemborum vastantium maritimam oram. Octoginta erant lembi, auctore Pantaucho missi a Gentio ad Dyrrachinorum et Apolloniatium agros populandos. Tum classis ad

* * *

to eo, tradiderunt se.

XXXI. Deinceps et urbes regionis ejus idem faciebant, adjuvante inclinationem animorum clementia in omnes et justitia praetoris Romani. Ad Scodram inde ventum est, id quod belli caput fuerat; non eo solum, quod Gentius eam sibi ceperat velut regni totius arcem, sed etiam quod Labeatium gentis munitissima longe est et difficilis aditu. Duo cingunt eam flumina, Clausala latere urbis, quod in orientem patet, praefluens, Barbana ab regione occidentis, ex Labeatide palude oriens. Hi duo amnes confluentes incidunt Oriundi flumini, quod, ortum ex monte Scodro, multis et aliis auctum aquis, mari Adriatico infertur. Mons Scodrus, longe altissimus regionis ejus, ab oriente Dardanium subjectam habet, a meridie Macedoniam, ab occasu Illyricum. Quamquam munitum situ naturali oppidum erat, gensque id tota Illyriorum et rex ipse tuebatur, tamen praetor Romanus, quia prima successerant prospere, fortunam totius rei principia sequaturam esse ratus, et repentinum valiturum terrorem, instructo exercitu ad moenia succedit. Quod si clausis portis muros portarumque turres, dispositis armatis, defendissent, vano cum incepto

cepto moenibus pepulissent Romanos. Nunc, porta egressi, proelium loco aequo maiore animo commiserunt, quam sustinuerunt. Pulsi enim et fuga conglobati, quum ducenti amplius in ipsis faucibus portae cecidissent, tantum intulerunt terrorem, ut oratores extemplo ad praetorem mitteret Gentius Teuticum et Bellum, principes gentis, per quos inducias peteret, ut deliberare de statu rerum suarum posset. Triduo in hoc dato, quum castra Romana quingentos ferme passus ab urbe abessent, navem conscendit, et flumine Barbana navigat in lacum Labeatum, velut secretum locum petens ad consultandum; sed, ut adparuit, falsa spe excitus, Caravantium fratrem, multis millibus armatorum actis ex ea regione, in quam missus erat, adventare. Qui postquam evanuit rumor, tertio post die navem eandem secundo amni Scodram demisit, praemissisque nuntiis, ut sibi adpellandi praetoris potestas fieret, copia facta, in castra venit. Et principium orationis ab accusatione stultitiae orsus suae, postremo ad preces lacrimasque effusus, genibus praetoris adcidens, in potestatem sese dedit. Primo, bonum animum habere iussus, ad coenam etiam invitatus, in urbem ad suos rediit, et cum praetore eo die honorifice est epulatus: deinde in custodiam C. Cassio tribuno militum traditus, vix gladiatorio adcepto decem talentis ab rege rex, ut in eam fortunam recideret.

XXXII. Anicius, Scodra recepta, nihil prius, quam requisitos Petillium Perpernamque legatos ad se duci, iussit. Quibus splendore suo restituto, Perpernam extemplo mittit ad comprehendendos amicos cognatosque regis; qui, Medeonem, Labeatium gentis urbem, profectus, Etlevam uxorem cum filiis duobus,
Scer-

Scerdilaedo Pleuratoque, et Caravantium fratrem Scódrum in castra adduxit. Anicius, bello Illyrio intra triginta dies perfecto, nuntium victoriae Perpernam Romam misit, et post dies paucos Gentium regem ipsum cum parente, conjuge ac liberis ac fratre aliisque principibus Illyriorum. Hoc unum bellum prius perpetratum, quam coeptum, Romae auditum est. Quibus diebus haec agebantur, Perseus quoque in magno terrore erat propter adventum simul Aemilii novi consulis, quem cum ingentibus minis adventare audiebat, simul Octavii praetoris. Nec minus terroris a classe Romana et periculo maritimae orae habebat. Thessalonicae Eumenes et Athenagoras praerant cum parvo praesidio duorum millium caetratorum. Eo et Androcleon praefectum mittit, jussu sub ipsis navalibus castra habere. Aeniam mille equites cum Antigono misit ad tutandam maritimam oram, ut, quocumque litore adplicuisse naves hostium audissent, ex templo ferrent agrestibus opem. Quinque millia Macedonum missa ad praesidium Pythii et Petrae, quibus praepositi erant Hiltiaeus et Theogenes et Medon. His profectis, ripam munire Enipei fluminis adgressus est, quia sicco alveo transiri poterat. Huic ut omnis multitudo vacaret, feminae, ex propinquis urbibus coactae, cibaria in castra adferebant; miles jussus ex propinquis sylvis

* * *

XXXIII. *** postremo sequi se utrarios ad mare, quod minus trecentos passus aberat, jussit, et in litore alios alibi modicis interval-
lis fodere. Montes ingentis altitudinis spem faciebant, eo magis quia nullos apertos evergerent rivos, occultos continere latices, quorum venae in mare permanentes undae mi-
sceren-

scerentur. Vix deducta summa arena erat, quum scaturigines turbidae primo et tenues emicare, dein liquidam multamque fundere aquam, velut Deum dono, coeperunt. Aliquantum ea quoque res duci famae et auctoritatis apud milites adjecit. Jussis deinde militibus expedire arma, ipsi cum tribunis primisque ordinibus vadit ad contemplandos transitus; qua descensus facilis armatis, qua in ulteriorem ripam minime iniquus adscensus esset. His satis exploratis, illa quoque primum, ut ordine ac sine tumultu omnia in agmine ad nutum imperiumque ducis fierent, providit. Vbi omnibus simul pronuntiaretur, quod fieret, neque omnes exaudirent; incerto imperio adcepto, alios, ab se adjicientes, plus eo, quod imperatum sit, alios minus facere. Clamores deinde dissonos oriri omnibus locis, et prius hostes, quam ipsos, quid paretur, scire. Placere igitur, tribunum militum primo pilo legionis secretum edere imperium: illum et dein singulos proximo cuique in ordine centurioni dicere, quid opus facto sit; sive a primis signis ad notissimum agmen, sive ab extremis ad primos perferendum imperium sit. Vigiles etiam novo more scutum in vigiliam ferre veluit: non enim in pugnam vigilem ire, ut armis utatur, sed ad vigilandum, ut, quum senserit hostium adventum, recipiat se, excitetque ad arma alios. Scuto prae se erecto stare galeatos; deinde ubi fessi sint, innisos pilo, capite super marginem scuti posito, sopitos stare, ut fulgentibus armis procul conspici ab hoste possint, ipsi nihil provideant. Stationum quoque morem mutavit. Armati omnes et frenatis equis equites diem totum perstabant. Id quum aestivis diebus, urente assiduo sole, fieret, tot horarum aestu
et

et langnore ipsos equosque fessos integri saepe adorti hostes, vel pauci plures vexabant. Itaque ex matutina statione ad meridiem decedi, et in postmeridianam succedere alios iussit: Ita nunquam fatigatos recens hostis adgredi poterat.

XXXIV. Haec quum ita fieri placere, concione advocata, pronuntiaffet, adjecit urbanae concioni convenientem orationem. *Vnum imperatorem in exercitu providere et consulere, quid agendum sit, debere, nunc per se, nunc cum iis, quos advocaverit in consilium: qui non sint advocati, eos nec palam, nec secreto jactare consilia sua. Militem haec tria curare debere, corpus ut quam validissimum et perniciosissimum habeat, arma apta, cibum paratum ad subita imperia: cetera scire de se Diis immortalibus et imperatori suo curae esse. In quo exercitu milites consulant, imperator rumoribus vulgi circumagatur, ibi nihil salutare esse. Se, quod sit officium imperatoris, provisurum, ut bene gerendae rei occasionem eis praebeat. Illos nihil, quod futurum sit, quaerere: ubi datum signum sit, tum militarem operam navare. Ab his praeceptis concionem dimisit, vulgo etiam veteranis satentibus, se illo primum die, tamquam tirones, quid agendum esset in re militari, didicisse. Non sermonibus tantum his, cum quanto adsensu audissent verba consulis, ostenderunt; sed rerum praesens effectus erat. Neminem totis mox castris quietum videres: acuere alii gladios: alii galeas bucculasque, scuta alii loricasque tergere: alii aptare corpori arma, experiri que sub his membrorum agilitatem: quater alii pila, alii micare gladiis, mucronemque intueri: ut facile quis cerneret, ubi primum conferendi manum cum hoste data occasio esset, aut victoria egregia,*
aut

ant morte memorabili inituros bellum. Perseus quoque quum, adventu consulis simul et veris principio, strepere omnia moverique apud hostes, velut novo bello, cerneret, mota a Phila castra in adversa ripa posita, nunc ad contemplanda opera sua circumire ducem, haud dubie transitus speculantem,

* * *

norum esse.

XXXV. Quae res Romanis auxit animos, Macedonibus regique eorum haud mediocrem adtulit terrorem. Et primo subprimere in obculto famam ejus rei est conatus, missis, qui Pantauchum inde venientem adpropinquare castris vetarent. Sed jam et pueri quidam visi ab suis erant inter obsides Illyrios ducti; et, quo quaeque adcuratius curantur, eo facilius loquacitate regionum ministrorum emanant. Sub idem tempus Rhodii legati in castra venerunt cum iisdem de pace mandatis, quae Romae ingentem iram Patrum excitavere. Multo iniquioribus animis a castrensi consilio auditi sunt. Itaque quum alii praecipites sine responso * agendos castris, pronuntiavit, post diem quintum decimum se responsum daturum. Interim, ut adpareret, quantum pacificantium Rhodiorum auctoritas valuisset, consultare de ratione belli gerendi coepit. Placebat quibusdam et maxime majoribus natu, per Enipei ripam munitionesque vim facere, *confertis et vim facientibus resistere Macedonas non posse: ex tot caesiellis aliquanto altioribus ac munitioribus, quae validis praesidiis insedissent, priore anno dejectos.* Aliis placebat, Octavium cum classe Thessalonicam petere, et populatione maritimae orae distringere copias regias, ut, altero ab tergo

se ostendente bello, circumactus ad interiorem partem regni tuendam, nudare aliqua parte transitus Enipei cogeretur. Ipsi natura et operibus inexcuperabilis ripa videbatur, et, praeterquam quod tormenta ubique disposita essent, missilibus etiam melius et certiore ictu hostes uti audierat. Alio spectabat mens tota ducis, dimissoque consilio Perrhaebos mercatores, Schoenum et Menophilum, notae et fidei jam sibi et prudentiae homines, arcessitos secreto percunctatur, qualis ad Perrhaebiam transitus sit. Quum loco non iniqua esse dicerent, praesidiis autem regis obsideri, spem cepit, si nocte improviso valida manu adgressus necopinantes esset, dejici praesidia posse. *Jacula enim et sagittas et cetera missilia in tenebris, ubi, quid petatur, procul provideri nequeat, inutilia esse. Gladio cominus geri rem in permixta turba, quo miles Romanus vincat.* His ducibus usus, praetorem Octavium arcessitum, exposito, quid pararet, Heracleum cum classe petere jubet, et mille hominibus decem dierum cocta cibaria habere. Ipse P. Scipionem Nasicam, Q. Fabium Maximum filium suum cum quinque delectis millibus Heracleum mittit, velut classem consensuros ad maritimam oram interioris Macedoniae, quod in consilio agitatum erat, vastandam. Secreto indicatum, cibaria his praeparata ad classem esse, ne quid eos moraretur. Inde jussi duces itineris ita dividere viam, ut quarta vigilia tertio die Pythium adoriri possent. Ipse postero die, ut distineret regem ab circumspectu rerum aliarum, prima luce medio in alveo cum stationibus hostium proelium commisit. Pugnatumque utrimque est levi armatura: nec gravioribus armis in tam inaequali alveo pugnari poterat. Descensus ripae
utrius-

utriusque in alveum trecentorum ferme passuum erat: medium spatium torrentis, alibi aliter cavati, paullo plus quam mille passus patebat. Ibi in medio, spectantibus utrimque ex vallo castrorum hinc rege, hinc consule cum suis legionibus, pugnatum est. Missilibus procul regia auxilia melius pugnabant; cominus stabiliior et tutior, aut parma, aut scuto Ligustino, Romanus erat. Meridie fere receptui cani suis consul jussit. Ita eo die direntum proelium est, haud paucis utrimque interfectis. Sole orto postero die, inritatis certamine animis, etiam acrius concursum est: sed Romani, non ab his tantum, cum quibus contractum certamen erat, sed multo magis ab ea multitudine, quae disposita in turribus stabat, omni genere missilium telorum ac saxis maxime vulnerabantur. Vbi propius ripam hostium subsissent, tormentis missa etiam ad ultimos perveniebant. Multo pluribus eo die amissis, consul paullo serius recepit suos. Tercio die proelio abstinuit, degressus ad imam partem castrorum, veluti per devexum in mare brachium transitum tentaturus. Perseus, quod in oculis erat,

* * *

XXXVI. *** anni post circumactum solstitium erat: hora diei jam ad meridiem vergebat: iter multo pulvere et incalescente sole factum erat. Lassitudo et fitis jam sentiebatur, et, meridie instante, magis adcessurum utrumque adparebat. Statuit sic adfectos recenti atque integro hosti non objicere. Sed tantus ardor in animis ad dimicandum utrimque erat, ut consuli non minore arte ad suos eludendos, quam ad hostes, opus esset. Nondum omnibus instructis, instabat tribunus militum, ut maturarent instruere: circumibat

ipse ordines, animos militum hortando in pugnam accendebat. Ibi primo alacres signum poscebant. Deinde, quantum incretceret aestus; et vultus minus vigentes et voces seigniores erant, et quidam incumbentes scutis nisque pilis stabant. Tum jam aperte primis ordinibus imperat, metarentur frontem castrorum, et impedimenta constituerent. Quod ubi fieri milites sensere, alii gaudere palam, quod fessos viae labore flagrantissimo aestu non coegisset pugnare. Legati circa imperatorem ducesque externi erant, inter quos et Attalus, omnes adprobantes, quum pugnaturum consulem credebant: neque enim ne his cunctationem aperuerat suam. Tunc mutatione consilii subita quum alii filerent, Nasica unus ex omnibus ausus est monere consulem, *Ne hostem quidem ludificatos priores imperatores fugiendo certamen manibus emittere. Vereri, ne nocte abeat, sequendus maximo labore ac periculo in intima Macedoniae, exercitusque, sicut prioribus ducibus, per calles saltusque Macedonicorum montium vagando circumagatur. Se magnopere suadere, dum in campo patenti hostem habeat, adgrediatur, nec oblatam occasionem vincendi amittat.* Consul, nihil obfensus libera admonitione tam clari adolescentis, *Et ego, inquit, animum istum habui, Nasica, quem tu nunc habes; et, quem ego nunc habeo, tu habebis. Multis belli casibus didici, quando pugnandum, quando abstinendum pugna sit. Non operae sit sianti nunc in acie docere, quibus de causis hodie quiesse melius sit. Rationes alias reposcito: nunc auctoritate veteris imperatoris contentus eris.* Conticuit adolescens; haud dubie videre aliqua impedimenta pugnae consulem, quae sibi non adparerent.

XXXVII. Paullus, postquam metata castra impedimentaue conlocata animadvertit, ex postrema acie triarios primos subducit: deinde principes, stantibus in prima acie hastatis, si quid hostis moveret: postremo hastatos, ab dextro primum cornu singulorum paullatim signorum milites subtrahens. Ita pedites, equitibus cum levi armatura ante aciem hosti oppositis, sine tumultu abducti; nec ante, quam prima frons valli ac fossa perducta est, ex statione equites revocati sunt. Rex quoque, quum sine detrectatione paratus pugnare eo die fuisset, contentus, quod per hostem moram fuisse pugnae scirent, et ipse in castra copias reduxit. Castris permunitis, C. Sulpicius Gallus tribunus militum secundae legionis, qui praetor superiore anno fuerat, consulis permissu ad concionem militibus vocatis pronuntiavit, *nocte proxima, ne quis id pro portento acciperet, ab hora secunda usque ad quartam horam noctis lunam defecturam esse. Id, quia naturali ordine statis temporibus fiat, et sciri ante et praedici posse. Itaque quemadmodum, quia certi solis lunaeque et ortus et occasus sunt, nunc pleno orbe, nunc senescente exiguo cornu fulgere lunam non mirarentur; ita ne obscurari quidem, quum condatur umbra terrae, trahere in prodigium debere.* Nocte, quam pridie Nonas Septembres insequuta est dies, edita hora luna quum defecisset, Romanis militibus Galli sapientia prope divina videri: Macedonas, ut triste prodigium, occasum regni perniciemque gentis portendens, movit; nec aliter vates. Clamor ululatusque in castris Macedonum fuit, donec luna in suam lucem emerfit. Postero die tantus utrique ardor exercitui ad concurrendum fuerat, ut et regem et consulem suorum quidam, quod sine proelio

discessum esset, adcularent. Regi prompta defensio erat, non eo solum, quod hostis prior, aperte pugnam detrectans, in castra copias reduxisset; sed etiam, quod eo loco signa constitueret, quo phalanx, quam inutilem vel mediocris iniquitas loci efficeret, promoveri non posset. Consul ad id, quod pridie praetermisisset pugnandi occasionem videbatur, et locum dedisse hosti, si nocte abire vellet, tunc quoque per speciem inmolandi terere videbatur tempus, quum luce prima signum propositum pugnae ad exeundum in aciem fuisset. Tertia demum hora, sacrificio rite perpetrato, ad consilium vocavit; atque ibi, quod rei gerendae tempus esset, loquendo et intempestive consultando videbatur quibusdam extrahere. Post sermones tamen consul orationem habuit.

XXXVIII. *P. Nasica, egregius adolescens, ex omnibus unus, quibus hesterno die pugnari placuit, denudavit mihi suum consilium: idem postea, ita ut transisse in sententiam meam videri posset, tacuit. Quibusdam aliis absentem carpere imperatorem, quam praesentem monere, melius visum est. Et tibi, P. Nasica, et quicumque idem, quod tu, obcultius senserunt, non gravabor reddere dilatae pugnae rationem. Nam tantum abest, ut me hesternae quietis poeniteat, ut servatum a me exercitum eo consilio credam. In qua me opinione esse ne quis sine causa vestrum credat, recognoscat, agendum, mecum, si videtur, quam multa pro hoste et adversus nos fuerint. Jam omnium primum, quantum numero nos praesent, neminem vestrum nec ante ignorasse, et hesterno die implicatam intuentes aciem animadvertisse, certum habeo. Ex hac nostra paucitate quarta pars militum praesidio inpedimentis relictæ erat: nec ignavissimum quemque relinquere ad custodiam sarcinarum scitis. Sed fueri-*

fuerimus omnes. Parvum hoc tandem esse credimus, quod ex his castris, in quibus hac nocto mansimus, exituri in aciem hodierno aut summum crastino die, si ita videbitur, Diis bene juvantibus, sumus? Nihilne interest, utrum militem, quem neque viae labor hodie, neque operis fatigaverit, requietum, integrum in tentorio suo arma capere jubeas, atque in aciem plenum virum, vigentem et corpore et animo educas? an longo itinere fatigatum et onere fessum, madentem sudore, ardentibus siti faucibus, ore atque oculis repletis pulvere, torrentem meridiano sole, hosti objicias recenti, quieto, qui nulla re ante consumptas vires ad proelium adferat? Quis, pro Deum fidem! ita comparatus, vel iners atque inbellis, fortissimum virum non vicerit? Quid? quod hostes per summum otium instruxerant aciem, reparaverant animos, stabant compositi suis quisque ordinibus? nobis tunc repente trepidandum in acie instruenda erat, et inconpositis concurrendum?

XXXIX. At, Hercule, aciem quidem inconditam inordinatamque habuissimus: castra munita, provisam aquationem, tutum ad eam iter praesidiis inpositis, explorata circa omnia; an nihil nosiri habentes praeter nudum campum, in quo pugnaremus? Majores vestri castra munita portum ad omnes casus exercitus ducebant esse, unde ad pugnam exirent, quo jactati tempestate pugnae receptum haberent. Ideo, quum munimentis ea sepissent, praesidio quoque valido firmabant, quod, qui castris exsitus erat, etiamsi pugnando acie vicisset, pro victo haberetur. Castra sunt victori receptaculum, victo perflugium. Quam multi exercitus, quibus minus prospera pugnae fortuna fuit, intra vallum compulsi, tempore suo, interdum momento post, eruptione facta, victorem hostem pepulerunt?

Patria altera est militaris haec sedes, vallumque pro moenibus, et tentorium suum cuique militi domus ac penates sunt. Sine ulla sede vagi dimicassemus, ut quo victores nos reciperemus? His difficultatibus et impedimentis pugnae illud obponitur: Quid si hostis hac interposita nocte abisset, quantum rursus sequendo eo penitus in ultimam Macedoniam exhaustiendum laboris erat? Ego autem, neque mansurum eum, neque in aciem copias educturum fuisse, certum habeo, si cedere hinc statuisset. Quanto enim facilius abire fuit, quum procul abessemus, quam nunc, quum in cervicibus sumus? Nec falleret nos, nec interdiu nec nocte abeundo, Quid autem est nobis optatius, quam ut, quorum castra, praealta fluminis ripa tuta, vallo insuper septa ac crebris turribus, obpugnare adorti sumus, eos, relictis munimentis, agmine effuso abeuntes, in patentibus campis ab tergo adoriamur? Hae dilatae pugnae ex hesternio die in hodiernum causae fuerunt. Pugnare enim et ipsi mihi placet; et ideo, quia per Enipeum amnem septa ad hostem via erat, alio saltu, dejectis hostium praesidiis, novum iter aperui; neque prius, quam debellavero, absistam.

XL. Post hanc orationem silentium fuit, partim traductis in sententiam ejus, partim verentibus nequidquam offendere in eo, quod, utcumque praetermissum, revocari non posset. Ac ne illo ipso quidem die aut consule, aut rege, (rege, quod nec fessos, ut pridie, ex via, neque trepidantes in acie instruenda et vixdum compositos adgressurus erat; consule, quod in novis castris non ligna, non pabulum convectum erat, ad quae petenda ex propinquis agris magna pars militum e castris exierat) neutro imperatorum volente, Fortuna, quae plus consiliis humanis pollet, contraxit

cer-

certamen. Flumen erat haud magnum propius hostium castris, ex quo et Macedones et Romani aquabantur, praesidiis ex utraque ripa positis, ut id facere tuto possent. Duae cohortes a parte Romanorum erant, Marrucina et Peligna; duae turmae Samnitium equitum, quibus praeerat M. Sergius Silus legatus: et aliud pro castris stativum erat praesidium sub C. Cluvio legato, tres cohortes, Firmiana, Vestina, Cremonensis; duae turmae equitum, Placentina et Aesernina. Quum otium ad flumen esset, neutris laceffentibus, hora circiter nona jumentum, e manibus curantium elapsum, in ulteriorem ripam effugit. Quod quum per aquam, ferme genu tenus altam, tres milites sequerentur, Thraces duo id jumentum ex medio alveo in suam ripam traherent, altero eorum occiso, receptoque eo jumento, ad stationem suorum se recipiebant. Octingentorum Thracum praesidium in hostium ripa erat. Ex his pauci primo, aegre passi popularem in suo conspectu caesum, ad persequendos interfectores fluvium transgressi sunt; dein plures, postremo omnes, et cum praesidio,

* * *

proelium ducit,

XLI. Movebat imperii majestas, gloria viri, ante omnia aetas, quod major sexaginta annis juvenum munia in parte praecipua laboris periculique capeffebat. Intervallum, quod inter caetratos et phalanges erat, inplevit legio, atque aciem hostium interrupit. A tergo caetratis erat, frontem adversus clypeatos habebat: aglaspides adpellabantur. Secundam legionem L. Albinus consularis ducere adversus leucaspidem phalangem iussus: ea media

acies hostium fuit. In dextrum cornu, unde circa fluvium commissum proelium erat, elephantibus inducti et ala sociorum: et hinc primum fuga Macedonum est orta. Nam sicut pleraque nova commenta mortalium in verbis vim habent, experiendo, quum agi, non, quemadmodum agantur, edisferi, oportet, sine ullo effectum evanescent; ita tum elephantibus in acie nomen tantum sine usu fuerunt. Elephantum inpetum subsequuti sunt socii nominis Latini, pepuleruntque laevum cornu. In medio secunda legio inmissa dissipavit phalangem. Neque ulla evidentior causa victoriae fuit, quam quod multa passim proelia erant, quae fluctuantem turbarent primo, deinde disjecerunt phalangem: cuius confectae et intentis horrentis hastis intolerabiles vires sunt. Si carptim adgrediendo circumagere immobilem longitudine et gravitate hastam cogas, confusa sine implicantur: si vero aut ab latere, aut ab tergo aliquid tumultus increpuit, ruinae modo turbantur. Sicut tum adversus catervatim incurrentes Romanos, et interrupta multifariam acie, obviam ire cogebantur; et Romani, quacumque data intervalla essent, insinuabant ordines suos. Qui, si universa acie in frontem adversus instructam phalangem concurrissent, quod Pelignis, principio pugnae incaute congressis adversus caetratos, evenit, induissent se hastis, nec confectam aciem sustinissent.

XLII. Ceterum sicut peditum passim caedes fiebant, nisi qui abjectis armis fugerunt; sic equitatus prope integer pugna excessit. Princeps fugae rex ipse erat. Jam a Pydna cum sacris alis equitum Pellam petebat. Confestim eos Cotys sequebatur Odrysarumque equitatus. Ceterae quoque Macedonum alae
inte-

integris abibant ordinibus; quia interjecta peditum acies, cujus caedes victores tenebant, inmemores fecerat sequendi equites. Diu phalanx a fronte, a lateribus, ab tergo caesa est: postremo, qui ex hostium manibus elapsi erant, inermes ad mare fugientes, quidam aquam etiam ingressi, manus ad eos, qui in classe erant, tendentes, suppliciter vitam orabant; et quum scaphas concurrere undique ab navibus cernerent, ad excipiendos sese venire rati, ut caperent potius, quam occiderent, longius in aquam, quidam etiam natantes, progressi sunt. Sed quum hostiliter e scaphis caederentur, retro, qui poterant, nando repetentes terram, in aliam foediorum pestem incidebant. Elephantum enim, ab rectoribus ad litus acti, exeuntes obterebant elidebantque. Facile conveniebat, Romanis nunquam una acie tantum Macedonum interfectum. Caesa enim ad viginti millia hominum sunt: ad sex millia, qui Pydnam ex acie perfugerant, vivi in potestatem pervenerunt; et vagi e fuga quinque millia hominum capta. Ex victoribus ceciderunt non plus centum, et eorum multo major pars Peligni. Vulnerati aliquanto plures sunt. Quod si maturius pugnari coeptum esset, ut satis diei victoribus ad persequendum superesset, deletae omnes copiae forent: nunc imminens nox et fugientes texit, et Romanis pigritiam ad sequendum locis ignotis fecit.

XLIII. Perseus ad Pieriam sylvam via militari, frequenti agmine equitum et regio comitatu, fugit. Simul in sylvam ventum est, ubi plures diversae semitae erant, et nox adpropinquabat; cum perpaucis maxime fidis via devertit. Equites, sine duce relictis, alii alia in civitates suas dilapsi sunt: perpauci

inde Pellam celerius, quam ipse Perseus, quia recta expedita via ierant, pervenerunt. Rex ad mediam ferme noctem terrore et variis difficultatibus viae vexatus est. In regia Perseo, qui Pellae praeerat, Euctus regiique pueri praesto erant. Contra ea amicorum, qui, alii alio casu servati, ex proelio Pellam venerant, quum saepe arcessiti essent, nemo ad eum venit. Tres erant tantum cum eo fugae comites, Euander Cretensis, Neo Boeotius et Archidamus Aetolus. Cum iis, jam metuens, ne, qui venire ad se abnuerent, majus aliquid mox auderent, quarta vigilia profugit. Sequenti eum sunt admodum quingenti Cretenses. Petebat Amphipolim: sed nocte a Pella exierat, properans ante lucem Axiu amnem trajicere, eum finem sequendi, propter difficultatem transitus, fore ratus Romanis.

XLIV. Consulem, quum se in castra victor recepisset, ne sincero gaudio frueretur, cura de minore filio stimulabat. P. Scipio is erat, Africanus et ipse postea, deleta Carthagine, adpellatus, naturalis consulis Paulli, adoptione Africani nepos. Is, septimum decimum tunc annum agens, quod ipsum curam augebat, dum effuse sequitur hostes, in partem aliam turba ablatu erat; et, serius quum redisset, tunc demum, recepto sospite filio, victoriae tantae gaudium consul sensit. Amphipolim quum jam fama pugnae pervenisset, concursusque matronarum in templum Dianae, quam Tauropolon vocant, ad opem exposcendam fieret; Diodorus, qui praeerat urbi, metuens, ne Thraces, quorum duo millia in praesidio erant, urbem in tumultu diriperent, ab subornato ab se per fallaciam in tabellarii speciem literas in foro medio adcepit. Scriptum in

in iis erat, ad *Emathiam* classē Romanam adpulsam esse, agrosque circa vexari. Orare praefectos *Emathiae*, ut praesidium adversus populos mittat. His lectis, hortatur *Thracas*, ut ad tuendam *Emathiae* oram profisciscantur. Magnam eos caedem praedamque, palatis passim per agros Romanis, facturos. Simul elevat famam adversae pugnae; quae si vera foret, alium super alium recentes ex fuga venturos fuisse. Per hanc causam *Thracibus* ablegatis, simul transgressos eos *Strymonem* vidit, portas clausit.

XLV. Tercio die *Perseus*, quam pugnatum erat, *Amphipolim* venit. Inde oratores cum caduceo ad *Paullum* misit. Interim *Hippias* et *Medon* et *Pantauchus*, principes amicorum regis, *Beroeam*, quo ex acie confugerant, ipsi ad consulem profecti, Romanis dedunt; hoc idem et aliae deinceps metu percussae parabant facere. Consul, nuntiis victoriae *Q. Fabio* filio et *L. Lentulo* et *Q. Metello* cum literis Romam missis, spolia jacentis hostium exercitus peditibus concessit; equitibus praedam circumjecti agri, dum ne amplius duabus noctibus a castris abessent. Ipse propius mare ad *Pydnam* castra movit. *Beroea* primum, deinde *Thessalonica* et *Pella*, et deinceps omnis ferme *Macedonia* intra biduum dedita. *Pydnaei*, qui proximi erant, nondum miserant legatos; multitudo incondita plurium simul gentium turbaque, quae ex acie fuga in unum compulsae erat, consilium et consensum civitatis inpediebat; nec clausae modo portae, sed etiam inaedificatae erant. Missi *Medon* et *Pantauchus* sub muros ad colloquium *Solonis*, qui praesidio erat: per eum emittitur militaris turba. Oppidum deditum militibus datur diripiendum. *Perseus*, una tantum spe

Bisaltarum auxilii tentata, ad quos nequidquam miserat legatos, in concionem proceffit, Philippum secum filium habens; ut et ipsos Amphipolitanos, et equitum peditumque, qui aut semper sequuti, aut fuga eodem delati erant, adhortando animos confirmaret. Sed aliquoties dicere incipientem quum lacrimae praepedissent; quia ipse dicere nequit, Euandro Creteni editis, quae agi cum multitudine vellet, de templo descendit. Multitudo, sicut ad conspectum regis fletumque tam miserabilem et ipsa ingemuerat lacrumaveratque, ita Euandri orationem adspernabatur; et quidam ausi sunt media ex concione subelamare: *Abite hinc, ne, qui pauci supersumus, propter vos pereamus.* Horum ferocia vocem Euandri clauit. Rex in domum se recepit, pecuniaque et auro argentoque in lembos, qui in Strymone stabant, delatis, et ipse ad flumen descendit. Thraces, navibus se committere non ausi, domos dilapsi, et aliae militaris generis turbae: Creteneses spem pecuniae sequuti. Et, quoniam in dividendo plus obfensionum, quam gratiae, erat, quinquaginta talenta iis posita sunt in ripa diripienda. Ab hac direptione quum per tumultum naves conscenderent, lembum unum in ostio annis multitudo gravatum merferunt. Galepsum eo die, postero Samothracam, quam petebant, perveniunt: ad duo millia talentum pervecta eo dicuntur.

XLVI. Paullus, per omnes deditas civitates dimissis, qui praecessent, ne qua injuria in nova pace victis fieret, recentisque apud se caduceatoribus regis, P. Nasicam, ignarus fugae regis, Amphipolim misit cum modica peditum equitumque manu; simul ut Sinticén evastaret, et ad omnes conatus regis inpedimento

mento esset. Inter haec Meliboea a Cn. Octavio capitur diripiturque: ad Aeginium, ad quod obpugnandum Cn. Anicius legatus missus erat, ducenti, eruptione ex oppido facta, amissi sunt, ignaris Aeginiensibus debellatum esse. Consul, a Pydna profectus, cum toto exercitu die altero Pellam pervenit, et, quum castra mille passus inde posuisset, per aliquot dies ibi stativa habuit, situm urbis undique adspiciens; quam non sine causa delectam esse regiam advertit. Sita est in tumulo, vergente in occidentem hibernum. Cingunt paludes inextinguibilis altitudinis aestate et hyeme, quas restagnantes faciunt lacus. In ipsa palude, qua proxima urbi est, velut insula eminet, aggeri operis ingentis inposita, qui et murum sustineat, et humore circumfusae paludis nihil laedatur. Muro urbis conjuncta procul videtur: divisa est intermurali amni, et eadem ponte juncta; ut nec, obpugnante externo, aditum ab ulla parte habeat, nec, si quem ibi rex includat, ullum nisi per facilissimae custodiae pontem effugium. Et gaza regia in eo loco erat: sed tum nihil praeter trecenta talenta, quae missa Gentio regi, deinde retenta fuerant, inventum est. Per quos dies ad Pellam stativa fuerunt, legationes frequentes, quae ad gratulandum convenerant, maxime ex Thessalia, auditae sunt. Nuntio deinde adcepto, Persea Samothracam trajecisse, profectus a Pella consul quartis castris Amphipolim pervenit. Effusa omnis obviam turba cuivis indicio erat, non bono ac justo rege orba

* * * * *

T. LIVII PATAVINI

LIBER XLV.

BREVIARIUM.

CAP. I. *Victoriae de Perseo reportatae nuntii primum incerti, 2. mox veri Romam perlati. Ingens populi laetitia et subplicationes. Scitum de militibus dimittendis. 3. Literae laureatae ex Illyrico adlatae, et novae subplicationes. Rhodiorum gratulatio responsumque senatus. 4. Literae a Perseo ad Aemilium cos. cum titulo primum regii, deinde privati nominis scriptae, et legatio frustra ad eum missa. 5. Classis Cn. Octavii ad Samothracen adpellitur, insulam sacram. Ea tum violata credebatur recepto Evandro Cretensi, qui caedis Eumenis prope perpetratae arguebatur. Amicum in ius vocatum interfici jubet Perseus, et vulgari, eum sibi ipsum mortem conscivisse. 6. Quo facinore abalienati ab eo amici, pueri regii Macedonesque alii transeunt ad Romanos, iisque liberos quoque parvos regis tradunt. Ipse frustra tum fugam molitur, tum in latere templi delitescit, et tandem solus prope relictus sese Philippumque, maximum natu e filiis, Octavio in potestatem dedit. 7. Adducitur deinde ad consulem, et benigne ab eo excipitur. 8. Verba ab Aemilio primum regi, deinde suis dicta. 9. Regni Macedonici origo, incrementa, violenta divisio et finis. 10. Legati Romanorum, Alexandriam peten-*

petentes, enixis Rhodiorum precibus Rhodum et ibi in concionem pertrahuntur. Acerba C. Popillii oratio, moderatior C. Decimii; et iudicia coram his in factionem Persei exercita.

11. Reconciliatio inter Ptolemaeos fratres, et bellum ab Antiocho utrique inlatum. 12. Hujus reditus in regnum, effectus auctoritate Romani senatus et legati, C. Popillii, qui virga regem circumscripserat, et responsum postulaverat, prius quam hoc circulo excederet. Obscura fama consulatus C. Licinii, deficiente materia rerum in Gallia gerendarum. 13. Antiochi, Ptolemaeorum et Eumenis legationes. Controversiae Pisanorum Lunensiumque de finibus agrorum, a quinqueviris Rom. compositae. Oratio Masgabae filii Masinissae in senatu Rom. 14. Hujus responsio et munera. Infaustus Misagenis, alterius Masinissae filii, reditus in Africam. 15. Libertini in Esquilinam tribum coniecti. Severa et concors censura C. Claudii Pulchri et Ti. Sempronii Gracchi.

16. Sortitio provinciarum. Pisae et Gallia decretae consulibus Q. Aelio Paeto et M. Junio Penno. Prodigia procurata; et dona ob devictos Persea Gentiumque data diis ad omnia pulvinaria. 17. Legati decem in Macedoniam et quinque in Illyricum missi, de quorum sententia imperatores L. Paullus et L. Anicius res ibi componerent. 18. SCtum de Macedonia et Illyrico. 19. Attali adventus, gratulatio, querimonia Gallici tumultus, secreta et impia spes regni ab senatu impetrandi vivo fratre, quae prudenti monitione Stratii amici medicique coe-

20. Moderata ejus postulata; honores et munera illi data. Rhodiorum legati non auditi. 21. Rogatio de bello Rhodiis indicendo a M. Juventio Thalna praetore, non consulto ante senatu, non consulibus certioribus factis, promul-

mulgata, cui intercedunt M. Antonius et M. Pomponius tribuni plebis. Nova Rhodiorum legatio, cujus principes sunt Aslymedes et Philocrates. 22-24. Aslymedis oratio in senatu. 25. Oratio a M. Porcio Catone pro Rhodiis habita. Anceps responsum iis redditum. Alia eorum legatio, et bella cum Cauniis, qui defecerant, finitimisque ab illis gesta. 26. Epirus ab L. Anicio pacata. Libertas Illyriorum pronuntiata. Divisio Illyrici in tres partes. 27. Direptio Aeginii, Agassarum et Aeni. 27. 28. Iter ab Aemilio Paulo per Graeciam factum. Aetolorum querelae. Perseus ejusque liberi Amphipolim adciti. 29. 30. Libertas et divisio Macedoniae. 31. Judicium de Aetolis, et quaestiones in Graeciae Asiaeque civitatibus de Persei fautoribus habitae. 32. Macedonum res publica consilio senatorum, quos Synedros vocant, administranda. Regum amici ministrique ex Macedonia in Italiam translati. Leges Macedoniae a Paulo datae. Ludi et epulae ab eodem Amphipoli paratae. 33. Acervus armorum omnis generis ibidem succensus. Paulli munificentia et profectio. Praeda Macedonica in classem inposita. 34. Epiri praeda exercitui data, et muri LXX urbium direptarum diruti. Indignatio exercitus Macedonici, expertis regiae praeda. Paulli et Anicii trajectio in Italiam. Inrita legatio Romanorum in Asiam missa ad finiendum bellum inter Eumenem et Gallos. 35. Adventus Persei, Gentii aliorumque captivorum principumque Macedoniae et Graeciae. Mox Paullus regia nave ingentis magnitudinis, paucosque post dies Anicius et Octavius classe sua ad Urbem advehuntur, et tribus iis omnibus decernitur ab senatu triumphus. Paulli triumpho refragatur exercitus Macedonicus. 36. In comitiis ferendae legis eam dissuadet Ser. Sulpicius

picius Galba tribunus militum, 37 - 39. et suadet M. Servilius. 40. Triumphus Paulli, et summa omnis captivi auri argentique. Mors duorum Paulli filiorum, quos, duobus datis in adoptionem, solos nominis et sacrorum familiaeque heredes retinuerat domi. 41. Oratio ejus de fortuna sua. 42 Triumphus navalis Cn. Octavii, Perseus cum Alexandro filio Albam in custodiam ducitur. Bitis, Cotyis filius, cum obsidibus, Perseo olim datis, regi Thracum petenti remittitur. Regum Macedoniae naves invisitatae ante magnitudinis subducuntur in campo Martio. 43. L. Anicii triumphus. Rex Gentius cum liberis et conjuge et Caravantio fratre ante curum ejus, et deinde Iguvium in custodiam ducitur. 44 Comititia consularia et praetoria. Prusias cum filio Nicomede magnoque comitatu Romam venit, ut gratuletur victoriam, et senatum salutet eique commendet filium. Preces et humilitas regis, muneraque ei data.

Victoriae nuntii, Q. Fabius et L. Lentulus et Q. Metellus, quanta potuit adhiberi festinatio, celeriter Romam quum venissent, praecertam tamen ejus rei laetitiam invenerunt. Quarto post die, quam cum rege est pugnatum, quum in circo ludi fierent, murmur repente populi tota spectacula pervasit, pugnatum in Macedonia, et devictum regem esse. Dein fremitus increbruit; postremo clamor plaususque, velut certo nuntio victoriae adlato, est exortus. Mirari magistratus, et quaerere auctorem repentinae laetitiae. Qui postquam nullus erat, evanuit quidem tamquam incertae rei gaudium; omen tamen laetum infidebat

animis. Quod postquam veris nuntiis Fabii Lentulique et Metelli adventu firmatum est, quum victoria ipsa, tum augurio animorum suorum, laetabantur. Et aliter traditur circensis turbae non minus similis veri laetitia. Ante diem decimum Calendas Octobres, ludorum Romanorum secundo die, C. Licinio consuli, ad quadrigas mittendas escendenti, tabellarius, qui se ex Macedonia venire diceret, * laureatas literas dicitur. Quadrigis missis, consul curram conscendit, et, quum per circum reveheretur ad foros publicos, laureatas tabellas populo ostendit. Quibus conspectis, repente inmemor spectaculi populus in medium decurrit. Eo senatum consul vocavit, recitatisque tabellis, ex auctoritate Patrum pro foris publicis denuntiavit populo: *L. Aemilium conlegam signis conlatis cum rege Perseo pugnasse. Macedonum exercitum caesum fusumque. Regem cum paucis fugisse. Civitates omnes Macedoniae in ditionem populi Romani venisse.* His auditis, clamor cum ingenti plausu ortus: ludis relictis, domus magna pars hominum ad conjuges liberosque laetum nuntium portabant. Tertius decimus dies erat ab eo, quo in Macedonia pugnatum est.

II. Postero die senatus in curia habitus, supplicationesque decretae, et senatus consultum factum est, ut consul, quos, praeter milites fociosque navales, conjuratos haberet, dimitteret. De militibus focisque navalibus dimittendis referretur, quum legati ab L. Aemilio consule, a quibus praemissus tabellarius esset, *. Ante diem sextum Calendas Octobres, hora fere secunda, legati Urbem ingressi sunt, ingentem secum obcurrentium, quacumque ibant, prosequentiumque trahentes turbam, in forum ad tribunal perrexerunt. Senatus

forte

forte in curia erat: eo legatos consul introduxit. Ibi tantum temporis retenti, dum exponerent, *quantae regiae copiae peditum equitumque fuissent, quot millia ex his caesa, quot capta forent; quam paucorum militum jactura tanta hostium strages facta; quam cum paucis rex fugisset: existimari Samothraciam petiturum, paratam classem ad persequendum esse: neque terra, neque mari elabi posse*; eadem haec paullo post in concionem traducti exposuerunt: renovataque laetitia, quum consul edixisset, *ut omnes aedes sacrae aperirentur*, pro se quisque ex concione ad gratias agendas ire Diis; ingentique turba, non virorum modo, sed etiam feminarum, conferta tota urbe Deorum immortalium templa. Senatus, revocatus in curiam, supplicationes, ob rem egregie gestam ab L. Aemilio consule, in quinque dies circa omnia pulvinaria decrevit, hostiisque majoribus sacrificari iussit. Naves, quae in Tiberi paratae instructaeque stabant, ut, si rex posset resistere, in Macedoniam mitterentur, subduci, et in navalibus conlocari; socios navales, dato annuo stipendio, dimitti, et cum his omnes, qui in consulis verba juraverant; et quod militum Corcyrae, Brundisii, ad mare superum, aut in agro Larinati esset, (omnibus his locis dispositus exercitus fuerat, cum quo, si res posceret, C. Licinius conlegae ferret opem) hos omnes milites dimitti placuit. Supplicatio pro concione populi indicta est ex ante diem quintum Idus Octobres cum eo die in quinque dies.

III. Ex Illyrico duo legati, C. Licinius Nerva et P. Decius, nuntiarunt, *exercitum Illyriorum caesum, Gentium regem captum, in ditione populi Romani et Illyricum esse*. Ob eas res, gestas ductu auspicioque L. Anicii praetoris,

toris, senatus in triduum subplicationes decrevit, ut Latinae edictae a consule sunt in ante quartum et tertium et pridie Idus Novembres. Tradidere quidam, legatos Rhodios, nondum missos, post victoriam nuntiatam, velut ad ludibrium stolidae superbiae, in senatum vocatos esse. Ibi Agepolim principem eorum ita loquutum: *Missos esse legatos ab Rhodiis ad pacem inter Romanos et Persea faciendam, quod id bellum grave atque incommodum Graeciae omni, sumtuosum ac damnosum ipsis Romanis esset. Fortunam perbene fecisse, quando, finito aliter bello, gratulandi sibi de victoria egregia Romanis obportunitatem dedisset.* Haec ab Rhodio dicta. Responsum ab senatu esse, *Rhodios nec utilitatum Graeciae, neque cura impensarum populi Romani, sed pro Perseo legationem eam misisse. Nam si ea fuisset cura, quae similaretur, tum mittendos legatos fuisse, quum Perseus, in Thessaliam exercitu inducto, per biennium Graecas urbes, alias obsideret, alias denuntiatione armorum terreret. Tum nullam pacis ab Rhodiis mentionem factam. Postquam superatos saltus transgressosque in Macedoniam Romanos audirent, et inclusum teneri Persea, tunc Rhodios legationem misisse, non ad ullam aliam rem, quam ad Persea ex imminente periculo eripiendum.* Cum hoc responso legatos dimissos.

IV. Per eosdem dies et M. Marcellus, ex provincia Hispania decedens, Marcolica nobili urbe capta, decem pondo auri et argenti ad summam sestertii decies in aerarium retulit. Paullus Aemilius consul, quum castra, ut supra dictum est, ad Siras terrae Odomanticae haberet, quum literas ab rege Perseo per ignobiles tres legatos cerneret, et ipse in lacrumasse dicitur forti humanae; quod, qui paullo ante, non conten-

tus

tus regno Macedoniae, Dardanos Illyriosque obpugnasset, Bastarnarum civisset auxilia, istum, amisso exercitu, extorris regno, in parvam insulam compulsus, subplex, fani religione, non viribus suis, tutus esset. Sed postquam, *Regem Persea consuli Paulo salutem*, legit; miserationem omnem stultitia ignorantis fortunam suam exemit. Itaque quamquam in reliqua parte literarum minime regiae preces erant, tamen sine responso ac sine literis ea legatio dimissa est. Sensit Perseus, cujus nominis obliviscendum victo esset: itaque alterae literae, cum privati nominis titulo missae, et petiere, et inpetravere, ut aliqui ad eum mitterentur, cum quibus loqui de statu et conditione suae fortunae posset. Missi sunt tres legati, P. Lentulus, A. Postumius Albinus, A. Antonius. Nihil ea legatione perfectum est, Perseo regium nomen omni vi amplectente, Paulo, ut se suaque omnia in fidem et clementiam populi Romani permitteret, contendente.

V. Dum haec aguntur, classis Cn. Octavii Samothracam est adpulsa. Is quoque, praesenti adnoto terrore, modo minis, modo spe perlicere, ut se traderet, quum conaretur; adjuvit in hoc eum res, seu casu contracta, seu consilio. L. Atilius inlustis adolescens, quum in concione esse populum Samothracum animum advertisset, a magistratibus petiit, ut sibi paucis adloquendi populi potestatem facerent. Permisso, *Vtrum nos, hospites Samothraces, vere adcepimus, an falso, sacram hanc insulam, et augusti totam atque inviolati soli esse?* Quum creditae sanctitati adsentirentur omnes, *Cur igitur, inquit, pollutam homicida sanguine regis Eumenis violavit? et, quum omnis praesatio sacrorum eos, quibus non sint purae*

*manus, sacris arceat, vos penetralia vestra contaminari cruento latronis corpore sinetis? Nobilis fama erat, apud omnes Graeciae civitates, Eumenis regis per Euandrum Delphis prope perpetrata caedes. Itaque, praeterquam quod in potestate Romanorum sese insulamque totam et templum cernebant esse, ne inmerito quidem ea sibi exprobrari rati, Theondam, qui summus magistratus apud eos erat, (regem ipsi adpellant) ad Persea mittunt, qui nuntiaret, *Argui caedis Euandrum Cretensem: esse autem judicia apud sese more majorum comparata de iis, qui incestas manus intulisse intra terminos sacros templi dicantur. Si confideret Euander, innoxium se rei capitalis argui, veniret ad causam dicendam: si committere se iudicio non auderet, liberaret religione templum, ac sibimet ipse consuleret.* Perseus, evocato Euandro, iudicium subeundi nullo pacto auctor esse: *nec causa, nec gratia parem fore,* (suberat et ille metus, ne damnatus auctorem se nefandi facinoris protraheret) *reliqui quid esset, nisi ut fortiter moriatur?* Nihil palam abnuere Euander: sed quum, veneno se malle mori, quam ferro, dixisset; obculite fugam parabat. Quod quum renuntiatum regi esset, metuens, ne, tamquam a se subtracto poenae reo, iram Samothracum in se converteret, interfici Euandrum iussit. Qua perpetrata temere caede, subiit extemplo animum, in se nimirum receptam labem, quae Euandri fuisset: ab illo Delphis vulneratum Eumenem, ab se Samothracae Euandrum occisum. Ita duo sanctissima in terris templa, se uno auctore, sanguine humano violata. Hujus rei crimen, corrupto pecunia Theonda, avertitur, ut renuntiaret populo, Euandrum sibi ipsum mortem conscisse,*

VI. Ceterum tanto facinore in unicum relictum amicum, ab ipso per tot casus expertum proditumque, quia non prodiderat, omnium ab se abalienavit animos. Pro se quisque transire ad Romanos; fugaeque consilium capere solum prope relictum coegerunt: Oroandemque Cretensem, cui nota Thraciae ora erat, quia mercaturas in ea regione fecerat, adpellat, ut se sublatum in lembum ad Cotym deveheret. Demetrium est portus in promontorio quodam Samothracae: ibi lembus stabat. Sub occasum solis deferuntur, quae ad usum necessaria erant: deferitur et pecunia, quanta clam deferri poterat. Rex ipse nocte media, cum tribus conscis fugae, per posticum aedium in propinquum cubiculo hortum atque inde, maceriam aegre transgressus, ad mare pervenit. Oroandes jam tum, dum pecunia deferretur, primis tenebris solverat navem, ac per altum Cretam petebat. Postquam in portu navis non inventa est, vagatus Perseus aliquamdiu in litore, postremo timens lucem jam adpropinquantem, in hospitium redire non ausus, in latere templi prope angulum obscurum delituit. Pueri regii apud Macedonas vocabantur principum liberi, ad ministerium electi regis. Ea cohors, persequuta regem fugientem, ne tum quidem abscedebat, donec jussu Cn. Octavii pronuntiatum est per praeconem, *Regios pueros Macedonasque alios, qui Samothracae essent, si transirent ad Romanos, incolumitatem libertatemque et sua omnia servaturos, quae aut secum haberent, aut in Macedonia reliquissent.* Ad hanc vocem transitio omnium facta est, nominaque dabant ad C. Postumium tribunum militum. Liberos quoque parvos regios Ion Thessalonicensis Octavio tradidit; nec quisquam, praeter Phi-

O 4

lippum,

lippum, maximum natu'e filiis, cum rege relictus. Tum sese filiumque Octavio tradidit, fortunam Deosque, quorum in templo erant, nulla ope subplicem juvantes, adcusans. In praetoriam navem imponi iussus: eodem et pecunia, quae superfuit, delata est; extemploque classis Amphipolim repetit. Inde Octavius regem in castra ad consulem milit, praemissis literis, ut in potestate eum esse et adduci sciret.

VII. Secundam eam Paullus, sicut erat, victoriam ratus, victimas cecidit eo nuntio, et, consilio advocato, literas praetoris quum recitasset, Q. Aelium Tuberonem obviam regi misit: ceteros manere in praetorio frequentes iussit. Non alias ad ullum spectaculum tanta multitudo obcurrit. Patrum aetate Syphax rex captus in castra Romana adductus erat; praeterquam quod nec sua, nec gentis fama comparandus, tunc quoque adcessio Punici belli fuerat, sicut Gentius Macedonici. Perseus caput belli erat; nec ipsius tantum, patris avique, quos sanguine ac genere contingebat, fama conspectum eum efficiebat: sed effulgebant Philippus ac Magnus Alexander, qui summum imperium in orbe terrarum Macedonum fecerant. Pullo amictus ille Perseus ingressus est castra, nullo suorum aliove comite, qui socius calamitatis miserabiliorem eum faceret. Progredi prae turba obcurrentium ad spectaculum non poterat, donec consul lictores misisset, qui submovendo iter ad praetorium facerent. Confurrexit consul, et, iussis sedere aliis, progressusque paulum, introeunti regi dextram porrexit; submittentemque se ad pedes sustulit, nec adtingere genua passus, introductum in tabernaculum adversus advocatos in consilium confidere iussit.

VIII.

VIII. Prima percontatio fuit, *qua subactus injuria contra populum Romanum bellum tam infesto animo suscepisset, quo se regnumque suum ad ultimum discrimen adduceret?* Quum, responsum expectantibus cunctis, terram intuens, diu tacitus fleret, rursus consul: *Si juvenis regnum adcepisses, minus equidem mirarer, ignorasse te, quam gravis aut amicus, aut inimicus esset populus Romanus. Nunc vero, quum et bello patris tui, quod nobiscum gessit, interfuisses, et pacis postea, quam cum summa fide adversus eum coluimus, meminisses, quod consilium, quorum et vim bello, et fidem in pace expertus esses, cum iis tibi bellum esse, quam pacem, malle?* Nec interrogatus, nec adcusatus quum responderet; *Vtcumque tamen haec, sive errore humano, seu casu, seu necessitate inciderunt, bonum animum habe: multorum regum, populorum casibus cognita populi Romani clementia non modo spem tibi, sed prope certam fiduciam salutis, praebet. Haec Graeco sermone Perseo: Latine deinde suis, Exemplum insigne cernitis, inquit, mutationis rerum humanarum. Vobis hoc praecipue dico, juvenes. Ideo in secundis rebus nihil in quemquam superbe ac violenter consulere decet, nec praesenti credere fortunae; quum, quid vesper ferat, incertum sit. Is demum vir erit, ejus animum nec prospera flatu suo efferet, nec adversa infringet.* Consilio dimisso, tuendi cura regis Q. Aelio mandatur. Eo die et invitatus ad consulem Perseus, et alius omnis ei honos habitus est, qui haberi in tali fortuna poterat.

IX. Exercitus deinde in hiberna dimissus est. Maximam partem copiarum Amphipolis, reliquas propinquae urbes adceperunt. Hic finis belli, quum quadriennium continuum belatum esset, inter Romanos ac Persea fuit;

idemque finis inclyti per Europae plerumque atque Asiam omnem regni. Vicesimum ab Carano, qui primus regnavit, Persea numerabant. Perseus, Q. Fulvio, L. Manlio consulibus, regnum adcepit: a senatu rex est appellatus, M. Junio, A. Manlio consulibus: regnavit undecim annos. Macedonum obscura admodum fama usque ad Philippum Amyntae filium fuit: inde ac per eum crescere quum coepisset, Europae se tamen finibus continuit, Graeciam omnem et partem Thraciae atque Illyrici amplexa. Superfudit deinde se in Asiam; et tredecim annis, quibus Alexander regnavit, primum omnia, qua Persarum prope inmenso spatio imperium fuerat, suae ditionis fecit. Arabas hinc Indiamque, qua terrarum ultimus finis Rubrum mare amplectitur, peragravit. Tum maximum in terris Macedonum regnum nomenque; inde morte Alexandri distractum in multa regna, dum ad se quisque opes rapiunt, lacerantes viribus: a summo culmine fortunae ad ultimum finem centum quinquaginta annos stetit.

X. Victoriae Romanae fama quum pervassisset in Asiam, Autenor, qui cum classe lemborum ad Phanas stabat, Cassandriam inde trajecit. C. Popillius, qui ad Delum praesidio navibus Macedoniam petentibus erat, postquam debellatum in Macedonia, et statione submotos hostium lembos audivit, dimissis et ipse Atticis navibus, ad susceptam legationem peragendam navigare Aegyptum pergit; ut prius obcurrere Antiocho posset, quam ad Alexandriae moenia adcederet. Quum praeterverherentur Asiam legati, et Lorynia venissent, qui portus viginti paullo amplius millia ab Rhodo abest, ex adverso urbi ipsi positus; principes Rhodiorum obcurrunt (jam enim eo.

eo quoque victoriae famam perlata erat) orantes, ut *Rhodium deveharentur*. *Pertinere id ad famam salutemque civitatis, noscere ipsos omnia, quae acta essent agerenturque Rhodi, et comperta per se, non vulgata fama, Romam referre.* Diu negantes perpulerunt, ut moram navigationis brevem pro salute fociae urbis paterentur. Postquam Rhodium ventum est, in concionem quoque eos iidem precibus pertraxerunt. Adventus legatorum auxit potius timorem civitati, quam minuit: omnia enim Popillius, quae singuli universique eo bello hostiliter dixerant fecerantque, retulit: et vir asper ingenio augebat atrocitatem eorum, quae dicerentur, vultu truci et adusfatoria voce; ut, quum propriae simultatis nulla causa cum civitate esset, ex unius senatoris Romani acerbitate, qualis in se universi senatus animus esset, conjectarent. C. Decimii moderatior oratio fuit, qui, in plerisque eorum, quae commemorata a Popillio essent, culpam non penes populum, sed penes paucos concitores vulgi esse, dixit. Eos, venalem linguam habentes, decreta plena regiae adsentationis fecisse, et eas legationes misisse, quarum Rhodios semper non minus puderet, quam poeniteret. Quae omnia, si tamen populo foret, in capita noxiorum versura. Cum magno adsensu auditus est, non magis eo, quod multitudinis noxam elevabat, quam quod culpam in auctores verterat. Itaque quum principes eorum Romanis responderent, nequaquam tamen tam grata oratio eorum fuit, qui, quae Popillius objecerat, diluere utcumque conati sunt, quam eorum, qui Decimio in auctoribus ad piaculum noxae objiciendis adfensi sunt. Decretum igitur extemplo, ut, qui pro Perseo adversus Romanos dixisse quid aut fecisse convincerentur, capitis condemnarentur.

tur. Excefferunt urbe sub adventu Romanorum quidam, alii mortem sibi consciverunt. Legati, non ultra quam quinque dies Rhodi morati, Alexandriam proficiscuntur. Nec eo segnius judicia ex decreto coram his facto Rhodi exercebantur: quam perseverantiam in exsequenda re Decimii lenitas *.

XI. Quum haec gererentur, Antiochus frustra tentatis moenibus Alexandriae abscefferat; ceteraque Aegypto potitus, relicto Memphi majore Ptolemaeo, cui regnum quaeri suis viribus similabat, ut victorem mox adgrederetur, in Syriam exercitum abduxit. Nec hujus voluntatis ejus ignarus Ptolemaeus, dum contritum obsidionis metu minorem fratrem haberet, posse se recipi Alexandriae, et sorore adjuvante, et non repugnantibus fratris amicis, ratus; primum ad sororem, deinde ad fratrem amicosque ejus, non prius destitit mittere, quam pacem cum iis confirmaret. Suspectum Antiochum effecerat, quod, cetera Aegypto sibi tradita, Pelusii validum relictum erat praesidium. Adparebat, claustra Aegypti teneri, ut, quum vellet, rursus exercitum induceret: bello intestino cum fratre eum exitum fore, ut victor, fessus certamine, nequaquam par Antiocho futurus esset. Haec, prudenter animadversa a majore, cum adsensu minor frater quique cum eo erant adceperunt: soror plurimum adjuvit, non consilio modo, sed etiam precibus. Itaque, consentientibus cunctis pace facta, Alexandriam recipitur, ne multitudine quidem adversante, quae in bello non per obsidionem modo, sed etiam postquam a moenibus abscessum est, quia nihil ex Aegypto subvehebatur, omnium rerum adtenuata inopia erat. His quum laetari Antiochum conveniens esset, si reducendi ejus causa exercitum

citum Aegyptum induxisset, quo specioso titulo ad omnes Asiae et Graeciae civitates, legationibus recipiendis literisque dimittendis, usus erat, adeo est obfensus, ut multo acrius infestiusque adversus duos, quam ante adversus unum, pararet bellum. Cyprum extemplo classem misit: ipse, primo vere cum exercitu Aegyptum petens, in Coelen Syriam processit. Circa Rhinocolura Ptolemaei legatis agentibus gratias, quod per eum regnum patrium recepisset, petentibusque, ut suum munus luere-tur, et diceret potius, quid fieri vellet, quam, hostis ex socio factus, vi atque armis ageret, respondit, *Non aliter neque classem revocaturum, neque exercitum reducturum, nisi sibi et tota Cypro et Pelusio agroque, qui circa Pelusiacum ostium Nili esset, cederet*: diemque prae-stituit, intra quam de conditionibus peractis, responsum acciperet.

XII. Postquam dies data induciis praeteriit, * navigantibus ostio Nili ad Pelusium per deserta Arabiae * ad Memphim incolebant, et ab ceteris Aegyptiis, partim voluntate, partim metu, ad Alexandriam modicis itineribus descendit. Ad Leusinem transgresso flumen, qui locus quatuor millia ab Alexandria abest, legati Romani obcurrerunt. Quos quum advenientes salutasset, dextramque Popillio porri-geret; tabellas ei Popillius scriptum habentes tradit, atque omnium primum id legere jubet. Quibus perlectis, quum se consideraturum, adhibitis amicis, quid faciendum sibi esset, dixisset; Popillius, pro cetera asperitate animi, virga, quam in manu gerebat, circumscripsit regem ac, *Prius quam hoc circulo excedas, inquit, redde responsum, senatui quod referam*. Obstupefactus tam violento imperio parum-per quum haesitasset, *Faciam*, inquit, *quod censet*

cenſet ſenatus. Tum demum Popillius dextram regi, tamquam ſocio atque amico, porrexit. Die deinde finita quum exceſſiſſet Aegypto Antiochus, legati, concordia etiam auctoritate ſua inter fratres firmata, inter quos vixdum convenerat pax, Cyprum navigant, et inde, quae jam vicerat proelio Aegyptias naves, claſſem Antiochi dimittunt. Clara ea per gentes legatio fuit, quod haud dubie adempta Antiocho Aegyptus habenti jam, redditumque patrium regnum ſtirpi Ptolemaei fuerat. Conſulum ejus anni, ſicut alterius clarus conſulatus inſigni victoria, ita alterius obſcura fama, quia materiam res gerendi non habuit. Jam primum quum legionibus ad conveniendum diem dixit, non auſpicato templum intravit. Vitio diem dictam eſſe augures, quum ad eos relatum eſt, decreverunt. Profectus in Galliam circa Macros Campos ad montes Siciminam et Papinum ſtativa habuit: deinde circa eadem loca cum ſociis nominis Latini hibernabat: legiones Romanae, quod vitio dies exercitui ad conveniendum dicta erat, Romae manſerant. Et praetores, praeter C. Papirium Carbonem, cui Sardinia evenerat, in provincias iere. Eum juſ dicere Romae (nam eam quoque ſortem habebat) inter cives et peregrinos Patres cenſuerant.

XIII. Et Popillius et ea legatio, quae miſſa ad Antiochum erat, Romam rediit, retulit, controverſias inter reges ſublataſ eſſe, exercitumque ex Aegypto in Syriam reductum. Poſt ipſorum regum legati venerunt: Antiochi legati, referentes, *Omni victoria potio- rem pacem regi, quae ſenatuſ placuiſſet, viſam; eum- que haud ſecus, quam Deorum imperio, legato- rum Romanorum juſſis paruiſſe.* Gratulati deinde victoriam ſunt, *ad quam ſumma ope, ſi*
quid

quid imperatum foret, adfuturum regem fuisse. Ptolemaei legati communi nomine regis et Cleopatrae gratias egerunt, *Plus eos senatui populoque Romano, quam parentibus suis, plus, quam Diis immortalibus, debere; per quos obsidione miserrima liberati essent, regnum patrum prope amissum recepissent.* Responsum ab senatu est: *Antiochum recte atque ordine fecisse, quod legatis paruisset, gratumque id esse senatui populoque Romano.* Regibus Aegypti, Ptolemaeo Cleopatraeque: *si quid per se boni commodique evenisset, id magnopere senatum laetari, daturumque operam, ut regni sui maximum semper praesidium positum esse in fide populi Romani ducant.* Munera legatis ut ex instituto mittenda curaret, C. Papirio praetori mandatum. Literae deinde Macedonia adlatae, quae victoriae laetitiam geminarent: *Persea regem in potestatem consulis venisse.* Dimissis legatis, disceptatum inter Pisanos Lunensesque legati, Pisanis querentibus, agro se a colonis Romanis pelli, Lunensibus adfirmantibus, eum, de quo agatur, a triumviris agrum sibi assignatum esse. Senatus, qui de finibus cognoscerent statuerentque, quinqueviros misit, Q. Fabium Buteonem, P. Cornelium Blasionem, Ti. Sempronium Muscam, L. Naevium Balbum, C. Appulejum Saturninum. Et ab Eumene et ab Attalo et ab Athenaeo fratribus communis legatio de victoria gratulatum venit. Et Masgabae, regis Masinissae filio, Puteolis navem egresso, praesto fuit, obviam missus cum pecunia, L. Manlius quaestor, qui Romam eum publico sumtu perduceret. Advenienti extemplo senatus datus est. Is adolescens ita loquutus est, ut quae rebus grata erant, gratiora verbis faceret. Commemoravit, *quot pedites equitesque, quot elephants, quantum fru-*

frumenti eo quadriennio pater suus in Macedoniam misisset. Sed duas res ei rubori fuisse: unam, quod rogasset eum per legatos senatus, quae ad bellum opus essent, et non imperasset: alteram, quod pecuniam ei pro frumento misisset. Masinissam meminisse, regnum a populo Romano partim auctumque et multiplicatum habere: usu regni contentum scire, dominium et jus eorum, qui dederint, esse. Sumere itaque eosdem, non se rogare, aequum esse, neque emere ea ex fructibus agri ab se dati, quae ibi proveniant. Id Masinissae satis esse, et fore, quod populo Romano superesset. Cum iis mandatis a patre profectum postea consequutos equites, qui devictam Macedoniam muntiarent, gratulatumque senatui juberent indicare, tantae eam rem laetitiae patri suo esse, ut Romam venire velit, Jovique optimo maximo in Capitolio sacrificare et grates agere. Id, nisi molestum sit, ut ei permittatur, ab senatu petere.

XIV. Responsum regulo est: Facere patrem ejus Masinissam, quod virum gratum bonumque facere deceat, ut pretium honoremque debito beneficio addat. Et populum Romanum ab eo, bello Punico, forte fidelique opera adjutum; et illum, favente populo Romano, regnum adeptum; acquitate sua postea trium regum bellis deinceps omnibus functum officiis. Victoria vero populi Romani laetari eum regem mirum non esse, qui sortem omnem fortunae regnique sui cum rebus Romanis inmiscuisset. Grates Dīs pro populi Romani victoria apud suos penates ageret; Romae filium pro eo acturum. Gratulatum quoque satis suo ac patris nomine esse. Ipsum relinquere regnum, et Africa excedere, praeterquam quod illi inutile esset, non esse e re publica populi Romani, senatum censere. Petenti Masgabae, ut Hanno Hamilcaris filius obses in
locum

locum * exigeret. Munera ex senatus consulto emere regulo quaestor jussus ex centum pondo argenti, et prosequi eum Puteolos, omnemque fontem, quoad in Italia esset, praebere, et duas naves conducere, quibus ipse comitesque regis in Africam devehentur: et comitibus omnibus, liberis servisque, vestimenta data. Haud ita multo post de altero Masinissae filio Misagene I terae adlatae sunt, missum eum ab L. Paulo post devictum Persea in Africam cum equitibus suis; navigantem, dispersa classe in Hadriatico mari, Brundisium tribus navibus aegrum delatum. Ad eum cum iisdem muneribus, quae data Romae fratri ejus erant, L. Stertinius quaestor Brundisium missus; jussusque curare, ut aedes hospi-

* * *

XV ***. In quatuor urbanas tribus descripti erant libertini, praeter eos, quibus filius quinquenni major ex senatus consulto esset. Eos, ubi proximo lustro centi essent, censeri jusserunt: et eos, qui praedium praediaeve rustica pluris sestertium triginta millium haberent, censendi jus factum est. Hoc cum ita servatum esset, negabat Claudius, *subfragillationem injussu populi censorem cuiquam homini, nedum ordini universo, adimere posse. Neque enim, si tribu movere posset, quod sit nihil aliud, quam mutare jubere tribum; ideo omnibus quinque et triginta tribubus emovere posse, id est, civitatem libertatemque eripere; non, ubi censeatur, finire, sed censu excludere.* Haec inter ipsos disceptata: postremo eo descensum est, ut ex quatuor urbanis tribubus unam palam in atrio Libertatis fortirentur, in quam omnes, qui servitutem servillent, con-

jicerent. Esquilinae fors exiit: in ea Ti. Gracchus pronuntiavit, libertinos omnes censerī placere. Magno ea res honori censoribus apud senatum fuit. Gratiae actae et Sempronio, qui in bene coepto perseverasset, et Claudio, qui non impedisset. Plures, quam a superioribus, et senatu emoti sunt, et equos vendere iussi. Omnes iidem ab utroque et tribu remoti, et aerarii facti: neque ullius, quem alter notaret, ab altero levata ignominia. Petentibus, ut ex instituto ad facta tecta exigenda, et ad opera, quae locassent, probanda, anni et bimensis tempus prorogaretur, Cn. Tremellius tribunus, quia lectus non erat in senatum, intercessit. Eodem anno C. Cicerēus aedem in monte Albano dedicavit quinquennio post, quam vovit. Flamen Martialis inauguratus est eo anno L. Postumius Albinus.

XVI. Q. Aelio, M. Junio consulibus de provinciis referentibus, censuere Patres. duas provincias Hispaniam rursus fieri, quae una per bellum Macedonicum fuerat; et Macedoniam Illyricumque eosdem, L. Paullum et L. Anicium, obtinere, donec de sententia legatorum et res bello turbatas, et statum alium ejus regni formando composuissent. Consulibus Pisae et Gallia decretae cum binis legionibus peditum, et equitum quadringentenis. Praetorum sortes fuere, Q. Cassii urbana, M. Juventii Thalnae inter peregrinos, T. Claudii Neronis Sicilia, Cn. Fulvii Hispania citerior, C. Licinii Nervae ulterior. A. Manlio Torquato Sardinia obvenerat. Nequirit ire in provinciam, ad res capitales quaerendas ex senatus consulto retentus. De prodigiis deinde nuntiatis senatus est consultus. Aedes Deorum Penatium in Velia de coelo tacta erat; et in oppido Minervio duae portae et
muri

muri aliquantum. Anagninae terra pluerat; et Lanuvii fax in coelo visa erat; et Calatiae in publico agro M. Valerius civis Romanus nuntiabat e foco suo sanguinem per triduum et duas noctes manasse. Ob id maxime decemviri libros adire iussi, supplicationem in diem unum populo edixerunt, et quinquaginta capris in foro sacrificaverunt. Et aliorum prodigiorum causa diem alterum supplicatio circa omnia pulvinaria fuit, et hostiis majoribus sacrificatum est, et Vrbs lustrata. Inde, quod ad honorem Deum immortalium pertineret, decrevit senatus, *Vt, quoniam perduelles superati, Persens et Gentius reges, cum Macedonia atque Illyrico in potestate populi Romani essent, ut, quanta dona, Ap. Claudio, M. Sempronio consulibus, ob devictum Antiochum regem data ad omnia pulvinaria essent, tanta Q. Cassius et M. Juventius praetores curarent danda.*

XVII. Legatos deinde, quorum de sententia imperatores L. Paullus, L. Anicius componerent res, decreverunt decem in Macedoniam, quinque in Illyricum. In Macedoniam sunt hi nominati, A. Postumius Luscus, C. Claudius, ambo censorii, C. Licinius Crassus, collega in consulatu Paulli; tum prorogato imperio provinciam Galliam habebat. His consularibus addidere Cn. Domitium Ahenobarbum, Ser. Cornelium Sullam, L. Junium, C. Antistium Labeonem, T. Numisium Tarquiniensem, A. Terentium Varronem. In Illyricum autem hi nominati, P. Aelius Ligus consularis, C. Cicerejus, et Cn. Baebius Tamphilus, (hic priore anno, Cicerejus multis ante annis praetor fuerat) P. Terentius Tuscanus, P. Manilius. Moniti deinde consules a Patribus, ut, quoniam alterum ex his

succedere C. Licinio, qui legatus nominatus erat, in Galliani oporteret, primo quoque tempore provincias aut compararent inter se, aut fortirentur, fortiti sunt. M. Junio Pisae obvenerunt, (quem prius, quam in provinciam iret, legationes, quae undique Romam gratulatum convenerunt, introducere in senatum placuit) Q. Aelio Gallia. Ceterum quamquam tales viri mitterentur, quorum de consilio sperari posset, imperatores nihil indignum nec clementia nec gravitate populi Romani decreturos esse, tamen in senatu quoque agitata est summa consiliorum, ut inchoata omnia legati ab domo ferre ad imperatores possent.

XVIII. *Omnium primum liberos esse placebat Macedonas atque Illyrios, ut omnibus gentibus adpareret, arma populi Romani non liberis servitutem, sed contra servientibus libertatem adferre; ut et, in libertate gentes quae essent, tutam eam sibi perpetuamque sub tutela populi Romani esse, et, quae sub regibus viverent, et in praesens tempus mitiores eos iustioresque respectu populi Romani habere se, et, si quando bellum cum populo Romano regibus fuisset suis, exitum ejus victoriam Romanis, sibi libertatem adlaturum crederent. Metalli quoque Macedonici, quod ingens vectigal erat, locationesque praediorum rusticorum tolli placebat. Nam neque sine publicano exerceri posse; et, ubi publicanus est, ibi aut jus publicum vanum, aut libertatem sociis nullam esse. Ne ipsos quidem Macedonas idem exercere posse. Vbi in medio praeda administrantibus esset, ibi numquam causas seditionum et certaminis desore. Commune concilium gentis esset, ne inprobum vulgus a senatu aliquando libertatem salubri moderatione datam ad licentiam pestilentem traheret. In quatuor regiones describi Macedoniam,*

niam, ut suum quaeque concilium haberet, placuit; et dimidium tributi, quam quod regionibus ferre soliti erant, populo Romano pendere. Similia his et in Illyricum mandata. Cetera ipsis imperatoribus legatisque relictis, in quibus praesens tractatio rerum certiora subiectura erat consilia.

XIX. Inter multas regum gentiumque et populorum legationes Attalus, frater regis Eumenis, maxime convertit in se omnium oculos animosque. Exceptus enim est ab his, qui simul eo bello militaverunt, haud paullo benignius, quam si ipse rex Eumenes venisset. Adduxerant eum duae in speciem honestae res: una, gratulatio, conveniens in ea victoria, quam ipse adjuvisset; altera, querimonia Gallici tumultus, Advertaeque gladiis regnum in dubium adductum esse. Suberat et secreta spes honorum praemiorumque ab senatu, quae vix salva pietate ejus contingere poterant. Erant enim quidam Romanorum quoque non boni auctores, qui spe cupiditatem ejus elicerent: *Eam opinionem de Attalo et Eumene Romae esse, tanquam de altero Romanis certo amico, altero nec Romanis, nec Persi fido socio. Itaque vix statui posse, utrum, quae pro se, an, quae contra fratrem petiturus esset, ab senatu magis impetrabilia forent: adeo universos omnia et huic tribuere, et illi vero negare.* Eorum hominum (ut res docuit) Attalus erat, qui, quantum spes spondisset, cuperent, ni unius amici prudentis monitio velut frenos animo ejus, gestienti secundis rebus, imposuisset. Strattius cum eo fuit medicus, ad id ipsum a non securo Eumene Romam missus, speculator rerum, quae a fratre agerentur, monitorque fidus, si decedi fide vidisset. Is, ad occupatas jam aures sollicitatumque jam animum quum

venisset, adgressus tempestivis temporibus rem prope prolapsam restituit, aliis alia regna crevisse rebus, licendo: regnum eorum novum, nullis vetustis fundatum opibus, fraterna siare concordia; quod unus nomen regum et principum capitis insigne gerat, omnes fratres regnent. Attalum vero, quia aetate proximus, quis non pro rege habeat? neque eo solum, quia tantas praesentes ejus opes cernat, sed quod haud ambiguum prope diem regnaturum eum infirmitate aetateque Eumenis esset, nullam stirpem liberum habentis: (necdum enim agnoverat eum, qui postea regnavit). Quid adtineret vim adferri rei, sua sponte mori ad eum adventurae? Adcessisse etiam novam tempestatem regno tumultus Gallici, cui vix consensu et concordia regum resisti queat. Si vero ad externum bellum domestica seditio adjiciatur, sisti non posse; nec aliud eum, quam ne frater in regno moriatur, sibi ipsi spem propinquam regni erepturum. Si utraque gloriosa res esset, et servasse fratri regnum, et eripuisse; servati tamen regni, quae juncta pietati sit, potiore laudem fuisse. Sed enimvero quum detestabilis altera res et proxima parricidio sit, quid ad deliberationem dubii superesse? Vtrum enim partem regni petiturum esse, an totum erupturum? Si partem; ambo infirmos, distractis viribus, et omnibus injuriis obnoxios fore: si totum; privaturne ergo majorem fratrem, an exulem illa aetate, illa corporis infirmitate, an ultimum mori jussurum? Egregium enim (ut fabulis traditus impiorum fratrum eventus taceatur) Persei exitum videri, qui ex fraterna caede raptum diadema in templo Samothracum, velut praesentibus Diis exigentibus poenas, ad pedes victoris hostis prostratus posuerit. Eos ipsos, qui, non illi amici, sed Eumeni infesti, stimulent eum, pietatem constan-

stantiamque laudaturos, si fidem ad ultimum fratri praestitisset.

XX. Haec plus valere in Attali animo. Itaque introductus in senatum, gratulatus victoriam; et sua merita eo bello fratrisque, si qua erant, et Gallorum defectionem, quae nuper ingenti motu facta erat, exposuit. Petiit, ut legatos mitteret ad eos, quorum auctoritate ab armis avocarentur. His pro regni utilitate editis mandatis, Aenum sibi et Maroneam petiit. Ita destituta eorum spe, qui, fratre adcusato, partitionem regni petitorum crediderant, curiam excessit. Ut raro alias ququam, rex aut privatus, tanto favore tantoque omnium adsensu est auditus; omnibus honoribus muneribusque et praesens est cultus, et proficiscentem prosequuti sunt. Inter multas Asiae Graeciaeque legationes Rhodiorum maxime legati civitatem converterunt. Nam quum primo in veste candida visi essent, quod gratulantes decebat, et, si sordidam vestem habuissent, lugentium Persei casum praebere speciem poterant; postquam consulti ab M. Junio consule Patres, stantibus in comitio legatis an locum, lautia, senatumque darent, nullum hospitale jus in iis servandum censuerunt; egressus e curia consul, quum Rhodii, gratulatum se de victoria purgatumque civitatis crimina dicentes venisse, petissent, ut senatus sibi daretur, pronuntiat: *Sociis et amicis et alia comiter atque hospitaliter praestare Romanos, et senatum dare consueisse: Rhodios non ita meritos eo bello, ut amicorum sociorum numero habendi sint.* His auditis, prostraverunt se omnes humi, consulemque et cunctos, qui aderant, orantes, ne nova falsaue crimina plus obesse Rhodiis aequum censerent, quam antiqua merita, quorum ipsi testes essent. Ex-

templo, veste sordida sumta, domos principum cum precibus ac lacrimis circumibant, orantes, ut prius cognoscerent causam, quam condemnarentur.

XXI. M. Juventius Thalna praetor, cujus inter cives et peregrinos juris dictio erat, populum adversus Rhodios incitabat, rogationemque promulgaverat, *Vt Rhodius bellum indiceretur, et ex magistratibus ejus anni deligerent, qui ad id bellum cum classe mitteretur*, se cum sperans futurum esse. Huic actioni M. Antonius et M. Pomponius tribuni plebis adversabantur. Sed et praetor novo maloque exemplo rem ingressus erat, quod, ante non consulto senatu, non consulibus certioribus factis, de sua unius sententia rogationem ferret, *Vellent juberentne, Rhodius bellum indici?* quum antea semper prius senatus de bello consultus esset, deinde ad populum latum; et tribuni plebis, quum ita traditum esset, ne quis prius intercederet legi, quam privatis suadendi disuadendique legem potestas facta esset, eoque persaepe evenisset, ut, qui non professi essent se intercessuros, animadversis vitiis legis ex ratione disuadentium, intercederent, et, qui ad intercedendum venissent, desisterent, victi auctoritatibus suadentium legem. Tum inter praetorem tribunosque omnia, intempestive agendi certamen erat. Tribuni festinationem praetoris ante tempus intercedendo,

* * *

in adventum im-

* * *

XXII. *** *peccaverimusne, adhuc dubium est: poenas, ignominias omnes jam patimur. Antea, Carthaginiensibus victis, Philippo, Antiocho superatis, quum Romam venissemus, ex publico*

publico hospitio in curiam gratulatum vobis, Patres conscripti, ex curia in Capitolium ad Deos vestros dona ferentes; nunc ex sordido deversorio, vix mercede recepti, ac prope hostium more extra Urbem manere jussi, in hoc squalore venimus in curiam Romanam Rhodii, quos provinciis nuper Lycia atque Caria, quos praemiis atque honoribus amplissimis donastis. Et Macedonas Illyriosque liberos esse (ut audimus) jubetis, quum servierint, antequam vobiscum bellarent: (nec cujusquam fortunae invidemus, immo adnoscinus clementiam populi Romani) Rhodios, qui nihil aliud quam quieverunt hoc bello, hostes ex sociis facturi estis? Certe quidem vos estis Romani, qui ideo felicia bella vestra esse, quia iusta sunt, prae vobis fertis; nec tam exitu eorum, quod vincatis, quam principiis, quod non sine causa suscipiatis, gloriamini. Messana in Sicilia obpugnata Carthaginenses, Athenae obpugnatae et Graecia in servitutem petita et adjutus Hannibal pecunia, auxiliis, Philippum hostem fecerunt. Antiochus ipse, ultro ab Aetolis hostibus vestris arcessitus, ex Asia classe in Graeciam trajecit, Demetriade et Chalcide et saltu Thermopylarum occupato, de possessione imperii vos dejicere conatus. Cum Perseo socii vestri obpugnati, alii interfecti reguli principesque gentium aut populorum, causa belli vobis fuere. Quem tandem titulum nostra calamitas habitura est, si perituri sumus? Nondum segrego civitatis causam a Polyarato et Dinone, civibus nostris, et iis, quos, ut traderemus vobis, adduximus. Si omnes Rhodii aequae noxii essemus, quod nostrum in hoc bello crimen esset? Persei partibus favimus, et, quemadmodum Antiochi Philippique bello pro vobis adversus reges, sic nunc pro rege adversus vos stetimus. Quemadmodum soleamus socios ju-

vare, et quam inpigre capeffere bella, C. Livium, L. Aemilium Regillum interrogate, qui classibus vestris in Asia praefuerunt. Numquam vestrae naves pugnare sine nobis. Nostra classe pugnavimus semel ad Samum, iterum in Pamphylia adversus Hannibalem imperatorem. Quae victoria nobis eo gloriosior est, quod, quum ad Samum magnam partem navium adversa pugna et egregiam juventutem amissemus, ne tanta quidem clade territi, iterum ausi sumus regiae classi ex Syria venienti obviam ire. Haec non gloriandi causa retuli, (neque enim ea nunc nostra est fortuna) sed ut admonerem, quemadmodum adjuvare socios. solerent Rhodii.

XXIII. Praemia, Philippo et Antiocho devictis, amplissima adcepimus a vobis. Si, quae vestra nunc est fortuna Deum benignitate et virtute vestra, ea Persei fuisset, et praemia petitum ad victorem regem venissemus in Macedoniam, quid tandem diceremus? Pecuniane a nobis adjutum, an frumento? auxiliis terrestribus, an navalibus? quod praesidium tenuissemus? ubi pugnassee aut sub illius ducibus, aut per nos ipsos? Si quaereret, ubi miles noster, ubi navis intra praesidia sua fuisset; quid responderemus? Causam fortasse diceremus apud victorem, quemadmodum apud vos dicimus. Hoc enim legatos utroque de pace mittendo consequuti sumus, ut ne ab utraque parte gratiam iniremus; ab altera etiam crimen et periculum esset. Quamquam Perseus vere objiceret, id quod vos non potestis, Patres conscripti, nos principio belli misisse ad vos legatos, qui pollicerentur vobis, quae ad bellum opus essent; navalibus, armis, juventute nostra, sicut prioribus bellis, ad omnia paratos fore. Ne praestaremus, per vos stetit, qui de quacumque causa tum adspernati nostra auxilia estis. Neque fecimus igitur quidquam tanquam

hostes,

hostes, neque bonorum sociorum defuimus officio; sed a vobis prohibiti praestare fuimus. Quid igitur? nihilne factum neque dictum est in civitate vestra, Rhodii, quod nolletis, quo merito obfunderetur populus Romanus? Hinc jam non, quod factum est, defensurus sum, (non adeo insanio) sed publicam causam a privatorum culpa segregaturus. Nulla enim est civitas, quae non et improbos cives aliquando, et inperitam multitudinem semper habeat. Etiam apud vos fuisse audiui, qui adsentando multitudini grassarentur; et secessisse aliquando a vobis plebem, nec in potestate vestra rem publicam fuisse. Si hoc in hac tam bene morata civitate adcidere potuit, mirari quisquam potest, aliquos fuisse apud nos, qui, regis amicitiam petentes, plebem nostram consiliis depravarent? qui tamen nihil ultra valuerunt, quam ut in officio cessaremus. Non praeteribo id, quod gravissimum est in hoc bello crimen civitatis nostrae. Legatos eodem tempore et ad vos, et ad Persea de pace misimus: quod infelix consilium furiosus (ut, postea audivimus) orator stultissimum fecit; quem sic loquentum constat, tamquam C Popillius legatus Romanus, quem ad submovendos a bello Antiochum et Ptolemaeum regis misisset, loqueretur. Sed tamen ea, sive superbia sive stultitia adpellanda est, eadem, quae apud vos, et apud Persea fuit. Tam civitatum, quam singulorum hominum mores sunt; gentes quoque aliae iracundae, aliae audaces, quaedam timidae: in vinum, in Venerem proniores aliae sunt. Atheniensium populum fama est celerem et supra vires audacem esse ad conandum: Lacedaemoniorum cunctatorem et vix in ea, quibus fidit, ingredientem. Non negaverim, et totam Asiae regionem inaniora parere ingenia, et nostrorum tumidiorem sermonem esse, quod excellere inter finiti.

fnitimas civitates videamur; et id ipsum non tam viribus nostris, quam vestris honoribus ac judiciis. Satis quidem et tunc in praesentia castigata illa legatio erat, cum tam tristi responso vestro dimissa. Si tum parum ignominiae pensum est, haec certe tam miserabilis ac subplex legatio etiam insolentioris, quam illa fuit, legationis satis magnum piaculum esset. Superbiam, verborum praesertim, iracundi oderunt, prudentes inrident; utique si inferioris adversus superiorem est: capitali poena nemo umquam dignam judicavit. Id enimvero periculum erat, ne Romanos Rhodii contemnerent. Etiam Deos aliqui verbis ferocioribus increpant, nec ob id quemquam fulmine ictum audimus.

XXIV. *Quid igitur superat, quod purgemus, si nec factum hostile ullum nostrum est, et verba tumidiora legati obfensionem aurium, non perniciem civitatis, meruerunt? Voluntatis nostrae tacitae velut litem aestimari vestris inter vos sermonibus audio, Patres conscripti: fuisse nos regi, et illum vincere maluisse; ideo bello persequendos esse credunt. Alii vestrum, voluisse quidem nos hoc, non tamen ob id bello persequendos esse: neque moribus, neque legibus ullius civitatis ita comparatum esse, ut, si quis vellet inimicum perire, si nihil fecerit, quo id fiat, capitis damnetur. His, qui nos poena, non crimine, liberant, gratiam quidem habemus; ipsi nobis hanc dicimus legem: si omnes volumus, quod arguimur, non distinguimus voluntatem a facto: omnes plectamur. Si alii principum nostrorum vobis, alii regi fauerunt; non posulo, ut propter nos, qui partium vestrarum fuimus, regis fautores salvi sint: illud deprecor, ne nos propter illos pereamus. Non estis vos illis infestiores, quam civitas ipsa; et hoc qui sciebant, plerique eorum aut profugerunt, aut mortem sibi*

sibi consciverunt. Alii, damnati a nobis, in potestate vestra erunt, Patres conscripti. Ceteri Rhodii, sicut gratiam nullam meriti hoc bello, ita ne poeniam quidem sumus. Priorum nostrorum benefactorum cumulus hoc, quod nunc cessatum in officio est, expleat. Cum tribus regibus gessistis bella per hos annos. Ne plus obsit nobis, quod uno bello cessavimus, quam quod duobus bellis pro vobis pugnavimus. Philippum, Antiochum, Persea, tamquam tres sententias, ponite. Duae nos absolunt: una dubia est, ut gravior sit. Illi de nobis si judicarent, damnati essemus. Vos judicate, Patres conscripti, sit Rhodus in terris, an funditus deleatur. Non enim de bello deliberatis, Patres conscripti; quod inferre potestis, gerere non potestis, quum nemo Rhodiorum arma adversus vos laturus sit. Si perseverabitis in ira, tempus a vobis petemus, quo hanc funestam legationem domum referamus: omnia libera capita, quidquid Rhodiorum virorum, seminarum est, cum omni pecunia nostra naves conscendemus, ac, relictis penatibus publicis privatisque, Romam veniemus; et, omni auro et argento, quidquid publici, quidquid privati est, in comitio, in vestibulo curiae vestrae, cumulado, corpora nostra conjugumque ac liberorum vestrae potestati permittemus, hic passuri, quodcumque patiendum erit. Procul ab oculis nostris urbs nostra diripiatur, incendatur. Hostes Rhodios esse, Romani judicare possunt: est tamen et nostrum aliquod de nobis iudicium, quo numquam iudicabimus nos vestros hostes: nec quidquam hostile, etiam si omnia patiemur, faciemus.

XXV. Secundum talem orationem universi rursus prociderunt, ramosque oleae subplices iactantes, tandem excitati, curia excefferunt. Tunc sententiae interrogari coeptae. Infestissimi

stissimi Rhodiis erant, qui consules praetoresve aut legati gesserant in Macedonia bellum. Plurimum causam eorum adjuvit M. Porcius Cato, qui, asper ingenio, tum lenem mitemque senatorem egit. Non inferam simulacrum viri copiosi, quae dixerit, referendo: ipsius oratio scripta exstat, Originum quinto libro inclusa. Rhodiis responsum ita redditum est, ut nec hostes fierent, nec socii permanerent. Philocrates et Astymedes principes legationis erant. Partem cum Philocrate renuntiare Rhodum legationem placuit, partem cum Astymede Romae subsistere, qui, quae agerentur, sciret certioresque suos faceret. In praesentia deducere ante certam diem ex Lycia Cariaque iusserunt praefectos. Haec Rhodum nuntiata, quae per se tristitia fuissent, quia majoris mali levatus erat timor, quum bellum timuissent, in gaudium renuntiata verterunt. Itaque ex templo coronam viginti millium aureorum decreverunt: Theodotum, praefectum classis, in eam legationem miserunt. Societatem ab Romanis ita volebant peti, ut nullum de ea re scitum populi fieret, aut literis mandaretur; quod, nisi impetrarent, major repulsis ignominia esset. Praefecti classis id unius erat ius, ut agere de ea re sine rogatione ulla perlata posset. Nam ita per tot annos in amicitia fuerant, ut sociali foedere se cum Romanis non inligarent ob nullam aliam causam, quam ne spem regibus abscinderent auxilii sui, si cui opus esset, neu sibi ipsis fructus ex benignitate et fortuna eorum percipiendi. Tunc utique petenda societas videbatur; non quae tutiores eos ab aliis faceret, (nec enim timebant quemquam, praeter Romanos) sed quae ipsis Romanis minus suspectos. Sub idem fere tempus et Caunii descivere ab his, et Mylasenses

senses Euromensium oppida occuparunt. Non ita fracti animi civitatis erant, ut non sentirent, si Lycia et Caria ademtae ab Romanis forent, cetera aut se ipsa per defectionem liberarent, aut a finitimis occuparentur, includi se insulae parvae et sterilis agri litoribus, quae nequaquam alere tantae urbis populum posset. Missa igitur juventute, propere et Carios, quamquam Cibyratarum adsciverant auxilia, coegerunt imperio parere, et Mylasenses Alabandenosque, qui, Euromensium provincia ademta, ad ipsos conjuncto exercitu venerunt, circa Orthosiam acie vicerunt.

XXVI. Dum haec ibi, alia in Macedonia, alia Romae geruntur; interim in Illyrico La Anicius, rege Gentio, sicut ante dictum est, in potestatem redacto, Scodrae, quae regia fuerat, praesidio inposito Gabinium praefecit, Rhizoni et Olcinio urbibus obportunis C. Licinium. Praepositis his Illyrico, cum reliquo exercitu in Epirum est profectus. Vbi prima Phanota ei dedita, tota multitudo cum insulis obviam effusa. Hic praesidio inposito, in Molossidem transgressus: cujus omnibus oppidis, praeter Passaronem et Tecmonem et Phylacen et Horreum, receptis, primum ad Passaronem ducit. Antinous et Theodotus principes ejus civitatis erant, insignes et favore Persei, et odio adversus Romanos; iidem universae genti auctores desciscendi ab Romanis. Hi conscientia privatae noxae, quia ipsis nulla spes veniae erat, ut communi ruina patriae obprimerentur, clauserunt portas, multitudinem, ut mortem servituti praeponerent, hortantes. Nemo adversus praepotentes viros hiscere audebat. Tandem Theodotus quidam, nobilis et ipse adolescens, quum major a Romanis metus timorem a principibus suis viciisset,

cisset, *Quae vos rabies, inquit, agitat, qui duorum hominum noxae civitatis adcessionem facitis? Equidem pro patria qui letum obpetissent, saepe fando audivi: qui patriam pro se perire aequum censerent, hi primi inventi sunt. Quin aperimus portas, et imperium adcipimus, quod orbis terrarum adcepit?* Haec dicentem quum multitudo sequeretur, Antinous et Theodotus in primam stationem hostium intraverunt, atque ibi, obferentes se ipsi vulneribus, interfecti. Urbs dedita est Romanis. Simili pertinacia Cephali principis clausum Tecmonem, ipso interfecto, per deditionem recepit. Nec Phylace, nec Horreum, obpugnationem tulerunt. Pacata Epiro, divisisque in hiberna copiis per opportunas urbes, regressus ipse in Illyricum, Scodrae, quo quinque legati ab Roma venerant, evocatis ex tota provincia principibus, conventum habuit. Ibi pro tribunali pronuntiavit de sententia consilii: *Senatum populumque Romanum Illyrios esse liberos jubere. Praesidia ex omnibus oppidis, arcibus, et castellis sese deducturum. Non solum liberos, sed etiam immunes fore Issenses, et Taulantios, Dassaretiorum Pirustas, Rhizonitas, Olciniatas, quod, incolumi Gentio, ad Romanos defecissent. Daorseis quoque immunitatem dare, quod, relicto Caravantio, cum armis ad Romanos transissent. Scodrensibus et Dassarensibus et Selepitanis ceterisque Illyriis vectigal dimidium ejus, quod regi pendissent. Inde in tres partes Illyricum divisit. Vnam eam fecit, quae supra dicta est; alteram Labeatas omnes; tertiam Agrauonitas et Rhizonitas et Olciniatas adcolasque eorum. Hac formula dicta in Illyrico, ipse in Epiri Passaronem in hiberna rediit.*

XXVII. Dum haec in Illyrico geruntur, Paullus ante adventum decem legatorum Q. Maximum filium, jam ab Roma regressum, ad Aeginium et Agassas diripiendas mittit: Agassas, quod, quum Marcio consuli tradidissent urbem, petita ultro societate Romana, defecerant rursus ad Persea: Aeginiensium novum crimen erat. Famae de victoria Romanorum fidem non habentes, in quosdam militum, urbem ingressos, hostiliter saevierant. Ad Aeniorum quoque hostiliter urbem diripiendam L. Postumium misit, quod pertinacius, quam finitimae civitates, in armis fuerant. Auctumni fere tempus erat; cujus temporis initio circumeundam Graeciam, visendaque, quae nobilitata fama magis auribus adcepta sunt, quam oculis noscuntur, ut statuit, praeposito castris C. Sulpicio Gallo, profectus cum haud magno comitatu, tegentibus latera Scipione filio et Athenaeo Eumenis regis fratre, per Thessaliam Delphos petit, inclutum oraculum: ubi, sacrificio Apollini facto, inchoatas in vestibulo columnas, quibus inposituri statuas regis Persei fuerant, suis statuis victor destinavit. Lebadiae quoque templum Jovis Trophonii adiit. Ibi quum vidisset os specus, per quod oraculo utentes sciscitatum Deos descendunt, sacrificio Jovi Hercynnaeque facto, quorum ibi templum est, Chalcidem ad spectaculum Euripi Euboeaeque insulae, ponte continenti junctae, descendit. A Chalcide Aulidem trajicit, trium millium spatio distantem, portum inclutum statione quondam mille navium Agamemnoniae classis, Dianaeque templum, ubi navibus cursum ad Trojam, filia victima aris admota, rex ille regum petiit. Inde Oropum Atticae ventum est; ubi pro Deo vates Amphilocho colitur, templumque

vetustum est, fontibus rivisque circa amoenum. Athenas inde, plenas quidem et ipsas vetustate famae, multa tamen visenda habentes: arcem, portus, muros Piraeum urbi jungentes, navalia magnorum imperatorum, simulacra Deorum hominumque, omni genere et materiae et artium insignia.

XXVIII. Sacrificio Minervae praefidi arcis in urbe facto profectus, Corinthum altero die pervenit. Urbs erat tunc praeclara ante excidium. Arx quoque et Isthmus praebuere spectaculum: arx inter omnia in inmanem altitudinem edita; scatens fontibus: Isthmus duo maria, ab occasu et ortu solis finitima, arctis faucibus dirimens. Sicyonem inde et Argos nobiles urbes adit: inde haud parem opibus Epidaurum, sed inclutam Aesculapii nobili templo; quod, quinque millibus passuum ab urbe distans, nunc vestigiis revulso-
rum donorum, tum donis dives erat, quae remediorum salutarium aegri mercedem sacraverant Deo. Inde Lacedaemonem adit, non operum magnificentia, sed disciplina institutisque memorabilem: unde per Megalopolim Olympiam adscendit; ubi et alia quidem spectanda visa, et, Jovem velut praesentem intuens, motus animo est. Itaque, haud secus quam si in Capitolio immolaturus esset, sacrificium amplius solito adparari iussit. Ita peragrata Graecia, ut nihil eorum, quae quisque Persei bello privatim aut publice sensisset, inquireret, ne cuius metu sollicitaret animos sociorum, Demetriadem quum revertit, in itinere sordidata turba Aetolorum obcurrit; mirantique et percunctanti, quid esset, desertur, quingentos quinquaginta principes ab Lycisco et Tisippo, circumfesso senatu per milites Romanos, missos a Baebio praefide, interfectos; alios in
ex-

exfilium actos esse; bonaque eorum, qui interfecti essent, et exfulum possidere, qui arguebant. Jussis Amphipolim adesse, ipse, convento Cn. Octavio Demetriade, postquam fama adcidit, trajecisse jam mare decem legatos, omnibus aliis omiſſis, Apolloniam ad eos pergit. Quo quum Perſeus obviam Amphipoli nimis ſoluta cuſtodia proceſſiſſet, (id diei iter eſt) ipſum quidem benigne adloquutus eſt: ceterum, poſtquam in caſtra ad Amphipolim venit, graviter increpuiſſe traditur C. Sulpicium: primum, quod Perſea tam procul a ſe vagari per provinciam paſſus eſſet; deinde, quod adeo indulſiſſet militibus, ut nudare tegulis muros urbis ad tegenda hibernacula ſua pateretur: referrique tegulas et reſarciri tecta, ſicut fuerant, juiſſit. Et Perſea quidem cum majore filio Philippo, traditos A. Poſtumio, in cuſtodiam miſit; filiam cum minore filio, a Samothrace aditos Amphipolim, omni liberali cultu habuit.

XXIX. Ipſe, ubi dies venit, quo adeſſe Amphipoli denos principes civitatum juiſſerat, literasque omnes, quae ubique depoſitae eſſent, et pecuniam regiam conferri, cum decem legatis, circumfuſa omni multitudine Macedonum, in tribunali conſedit. Adſuetis regio imperio tamen novum formam terribilem praeſtuit tribunal, ſubmotor aditus, praeco, adcuſus, inſueta omnia oculis auribusque; quae vel ſocios, nedum hoſtes victos, terrere poſſent. Silentio per praeconem facto, Paulus Latine, quae ſenatui, quae ſibi ex conſilii ſententia viſa eſſent, pronuntiavit: ea Cn. Octavius praetor (nam et ipſe aderat) interpretata ſermone Graeco referebat. *Omniū primum liberos eſſe jubere Macedonas, habentes urbes eaſdem agrosque, utentes legibus ſuis,*

annuos creantes magistratus: tributum dimidium ejus, quod pependissent regibus, pendere populo Romano. Deinde in quatuor regiones dividi Macedoniam. Vnam fore et primam partem, quod agri inter Strymonem et Nessum amnem sit: adcessurum huic parti trans Nessum, ad orientem versum, qua Perseus tenuisset vicos, castella, oppida, praeter Aenum et Maroneam et Abdera; trans Strymonem autem vergentia ad occasum, Bisalticam omnem cum Heraclea, quam Senticen adpellant. Secundam fore regionem, quam ab ortu Strymo amplecteretur amnis, praeter Sinticen Heracleam et Bisaltas: ab occasu qua Axius terminaret fluvius, additis Paeonibus, qui prope Axium flumen ad regionem orientis colerent. Tertia pars facta, quam Axius ab oriente, Peneus amnis ab occasu, cingunt: ad septemtrionem Bora mons objicitur. Adjecta huic parti regio Paeoniae, qua ab occasu praeter Axium amnem porrigitur: Edessa quoque et Beroea eodem concesserunt. Quarta regio trans Boram montem, una parte confinis Illyrico, altera Epiro. Capita regionum, ubi concilia fierent, primae regionis Amphipolim, secundae Thessalonicen, tertiae Pellam, quartae Pelagoniam fecit. Eo concilia suae cujusque regionis indici, pecuniam conferri, ibi magistratus creari iussit. Pronuntiavit deinde, neque comubium, neque commercium agrorum aedificiorumque inter se placere cuquam extra fines regionis suae esse. Metalla quoque auri atque argenti non exerceri: ferri et aeris permitti. Vectigal exercentibus dimidium ejus inpositum, quod pependissent regi. Et sale invento uti vetuit. Dardanis repelentibus Paeoniam, quod et sua fuisset, et continens esset finibus suis, omnibus dare libertatem pronuntiavit, qui sub regno Persei fuissent. Post non impetra-

tam

tam Paeoniam falis commercium dedit: tertiae regioni imperavit, ut Stobos Paeoniae deveherent, pretiumque statuit. Navalem materiam et ipsos caedere, et alios pati vetuit. Regionibus, quae adfines barbaris essent, (excepta autem tertia, omnes erant) permisit, ut praesidia armata in finibus extremis haberent.

XXX. Haec, pronuntiata primo die conventus, varie adfecerunt animos. Libertas praeter spem data adrexit et levatum annum vectigal. Regionatim commerciis interruptis ita videri lacerata, tamquam animalia in artus, alterum alterius indigentes, distracta: adeo, quanta Macedonia esset, quam divisui facilis, et a se ipsa quaeque contempta pars esset, Macedones quoque ignorabant. Pars prima Bisaltas habet, fortissimos viros, (trans Nessum annum incolunt et circa Strymonem) et multas frugum proprietates, et metalla, et obportunitatem Amphipolis; quae objecta claudit omnes ab oriente sole in Macedoniam aditus. Secunda pars celeberrimas urbes, Thessalonicen et Cassandriam, habet; ad hoc Pallenen, fertilem ac frugiferam terram: maritimas quoque obportunitates ei praebent portus ad Toronen ac montem Atho, (Aeneae vocant hunc) alii ad insulam Euboeam, alii ad Hellespontum obportune versi. Tertia regio nobiles urbes, Edeffam et Beroeam et Pellam, habet, et Vettiorum bellicosam gentem: incolas quoque permultos Gallos et Illyrios, inpigros cultores. Quartam regionem Eordaei et Lyncestae et Pelagones incolunt; juncta his Atintania et Stymphalis et Elimiotis. Frigida haec omnis duraque cultu et aspera plaga est: cultorum quoque ingenia terrae similia habet. Ferociores eos et adcolae barbari faciunt; nunc bello exercentes,

nunc in pace miscentes ritus suos. Divisae itaque Macedoniae partium usibus separatis, quanta universos teneat Macedonas, formula dicta, quum leges quoque se daturum ostendisset.

XXXI. Aetoli deinde citati: in qua cognitione magis, utra pars Romanis, utra regi favisset, quaesitum est, quam utri fecissent injuriam, aut adcepissent. Noxa liberati interfectores: exilium pulsae aequae ratum fuit, ac mors interfectis. A. Baebius unus est damnatus, quod milites Romanos praebuisset ad ministerium caedis. Hic eventus Aetolorum causae in omnibus Graeciae gentibus populisque eorum, qui partis Romanorum fuerant, inflavit ad intolerabilem superbiam animos; et obnoxios pedibus eorum subjecit, quos aliqua parte suspicio favoris in regem contigerat. Tria genera principum in civitatibus erant: duo, quae adulando aut Romanorum imperium, aut amicitiam regum, sibi privatim opes obpressis faciebant civitatibus: medium unum, utrique generi adversum, libertatem et leges tuebatur. His ut major apud suos caritas, ita minor apud externos gratia erat. Secundis rebus elati Romanorum partis ejus fautores, soli tum in magistratibus, soli in legationibus erant. Hi quum frequentes et ex Peloponneso, et ex Boeotia, et ex aliis Graeciae conciliis adessent, inplevere aures decem legatorum: *Non eos tantum, qui se propalam per vanitatem jactassent tamquam hospites et amicos Persei, sed multo plures alios ex occulto favisse: reliquos per speciem tuendae libertatis in conciliis adversus Romanos omnia instruxisse: nec aliter eas mansuras in fide gentes, nisi, fractis animis partium, aleretur confirmareturque auctoritas eorum, qui nihil praeter imperium*

rium Romanorum spectarent. Ab his editis nominibus, evocati literis imperatoris ex Aetolia Acarnaniaque et Epiro et Boeotia, qui Romam ad causam dicendam sequerentur: in Achajam ex decem legatorum numero profecti duo, C. Claudius et Cn. Domitius, ut ipsi edicto evocarent. Id duabus de causis factum: una, quod fiducia plus animorumque esse Achaeis ad non parendum credebant, et forsitan etiam in periculo fore Callicratem et ceteros criminum auctores delatoresque: altera, cur praesentes evocarent, causa erat, quod ex aliis gentibus principum literas deprehensas in commentariis regiis habebant; in Achaeis caecum erat crimen, nullis eorum literis inventis. Aetolis dimissis, Acarnanum citata gens. In his nihil novatum, nisi quod Leucas exempta est Acarnanum concilio. Quaerendo deinde latius, qui publice aut privatim partium regis fuissent, in Asiam quoque cognitionem extendere, et ad Antissan in Lesbos insula diruendam, traducendos Methymnam Antissaeos, Labeonem miserunt, quod Antenor, regium praefectum, quo tempore cum lembis circa Lesbum est vagatus, portu receptum commeatibus juvissent. Duo securi percussi viri insignes, Andronicus Andronici filius Aetolus, quod, patrem sequutus, arma contra populum Romanum tulisset, et Neo Thebanus, quo auctore societatem cum Perseo junxerant.

XXXII. His rerum externarum cognitionibus interpositis, Macedonum rursus advocatum concilium: pronuntiatum, *Quod ad statum Macedoniae pertinebat, senatores, quos Synedros vocant, legendos esse, quorum consilio res publica administraretur.* Nomina deinde sunt recitata principum Macedonum, quos cum

liberis, majoribus quam quindecim annos natis, praecedere in Italiam placeret. Id, prima specie faevum, mox adparuit multitudini Macedonum, pro libertate sua esse factum. Nominati sunt enim regis amici purpuratique, duces exercituum, praefecti navium aut praesidiorum, servire regi humiliter, aliis superbe imperare adusti; praedivites alii, alii, quos fortuna non aequarent, his sumtibus pares: regius omnibus victus vestitusque; nulli civilis animus, neque legum neque libertatis aequae patiens. Omnes igitur, qui in aliquibus ministeriis regiis, etiam qui in minimis legationibus fuerant, jussi Macedonia excedere, atque in Italiam ire: qui non paruisset imperio, mors denuntiata. Leges Macedoniae dedit cum tanta cura, ut non hostibus victis, sed fociis bene meritis, dare videretur, et quas ne usus quidem longo tempore (qui unus est legum conector) experiendo argueret. Ab feriis rebus ludicrum, quod ex multo ante praeparato, et in Aesiae civitates, et ad reges missis, qui denuntiarent, et quum circumniret ipse Graeciae civitates, indixerat principibus, magno adparatu Amphipoli fecit. Nam et artificum omnis generis, qui ludicram artem faciebant, ex toto orbe terrarum multitudo, et athletarum, et nobilium equorum convenit, et legationes cum victimis, et quidquid aliud Deorum hominumque causa fieri magnis ludis in Graecia solet. Ita factum est, ut non magnificentiam tantum, sed prudentiam in dandis spectaculis, ad quae rudes tum Romani erant, admirarentur. Epulae quoque legationibus paratae et opulentia et cura eadem. Vulgo dictum ipsius ferebant, et convivium instruere, et ludos parare ejusdem esse, qui vincere bello sciret.

XXXIII. Editio ludicro omnis generis clypeisque aereis in naves inpositis, cetera omnis generis arma, cumulata in ingentem acervum, precatus Martem, Minervam Luamque matrem et ceteros Deos, quibus spolia hostium dicare jus fasque est, ipse imperator, face subdita, succendit. Deinde circumstantes tribuni militum pro se quisque ignes conjecerunt. Notata est in illo conventu Europae Asiaeque, undique partim ad gratulationem, partim ad spectaculum contracta multitudo, tantis navalibus terrestribusque exercitibus, ea copia rerum, ea vilitas annonae, ut et privatis, et civitatibus, et gentibus, dona data pleraque ejus generis sint ab imperatore, non in usum modo praesentem, sed etiam quod domos aveherent. Spectaculo fuit ei, quae venerat, turbae non scenicum magis ludicum, non certamina hominum, aut curricula equorum, quam praeda Macedonica omnis, ut viseretur, exposita statuarum tabularumque, textilium et vasorum ex auro et argento et aere et ebore factorum ingenti cura in ea regia; ut non in praesentem modo speciem, qualibus referta regia Alexandriae erat, sed in perpetuum usum fierent. Haec, in classem inposita, devehenda Romam Cn. Octavio data. Paullus, benigne legatis dimissis, transgressus Strymonem, mille passuum ab Amphipoli castra posuit: inde profectus, Pellam quinto die pervenit. Praeteregressus urbem, ad Spelaenum (quod vocant) biduum moratus, P. Nasicam et Q. Maximum filium cum parte copiarum ad depopulandos Illyrios, qui Persea juverant bello, misit, iussos ad Oricum sibi obcurrere: ipse, Epirum petens, quintisdecimis castris Passaronem pervenit.

XXXIV. Haud procul inde Anicii castra aberant. Ad quem literis missis, ne quid ad ea, quae fierent, moveretur, *senatum praedam Epiri civitatum, quae ad Persea defecissent, exercitui dedisse*, submissis centurionibus in singulas urbes, qui se dicerent ad praelidia deducenda venisse, ut liberi Epirotae, sicut Macedones, essent, denos principes ex singulis evocavit civitatibus. Quibus quum denuntiasset, ut aurum atque argentum in publicum proferretur, per omnes civitates cohortes dimisit. Ante in ultiores, quam in propiores, profecti, ut uno die in omnes perveniretur. Edita tribunis centurionibusque erant, quae agerentur: mane omne aurum argentumque conlatum: hora quarta signum ad diripiendas urbes datum est militibus: tantaque praeda fuit, ut in equitem quadringeni denarii, pedibus ducem dividerentur, centum quinquaginta millia capitum humanorum abducerentur. Muri deinde direptarum urbium diruti sunt: ea fuere oppida circa septuaginta. Vendita praeda omnium, de ea summa militi numeratum est. Paullus ad mare Oricum descendit, nequaquam, ut ratus erat, expletis militum animis, qui, tamquam nullum in Macedonia gessissent bellum, expertes regiae praedae esse indignabantur. Orici quum missas cum Scipione Nasica Máximoque filio copias invenisset, exercitu in naves inposito, in Italiam trajecit. Et post paucos dies Anicius, conventu reliquorum Epirotarum Acarnanumque acto, jussisque in Italiam sequi principibus, quorum cognitionem causae reservarat, et ipse, navibus exspectatis, quibus usus Macedonicus exercitus erat, in Italiam trajecit. Quum haec in Macedonia Epiroque gesta sunt, legati, qui cum Attalo ad finiendum bel-

bellum inter Gallos et regem Eumenem missi erant, in Asiam pervenerunt. Induciis per hyemem factis, et Galli domos abierant, et rex in hiberna concefferat Pergamum, gravi-que morbo aeger fuerat. Ver primum ex domo excivit; jamque Synnuda pervenerant, quum Eumenes ad Sardes undique exercitum contraxerat. Ibi et Romani Solovettium ducem Gallorum Synnadis adloquuti, et Attalus cum eis profectus; sed castra Gallorum intrare eum non placuit, ne animi ex disceptatione irritarentur. P. Licinius cum regulo Gallorum est loquutus, retulitque, ferociorem eum deprecando factum: ut mirum videri posset, inter tam opulentos reges, Antiochum Ptolemaeumque, tantum legatorum Romanorum verba valuisse, ut extemplo pacem facerent; apud Gallos nullius momenti fuisse.

XXXV. Romam primum reges captivi, Perseus et Gentius, in custodiam cum liberis abducti; dein turba alia captivorum: tum quibus Macedonum denuntiatio erat, ut Romam venirent, principumque Graeciae. Nam hi quoque non solum praesentes exciti erant, sed etiam, si qui apud reges esse dicebantur, literis arcessiti sunt. Paullus ipse post dies paucos regia nave ingentis magnitudinis, quam sexdecim versus remorum agebant, ornata Macedonicis spoliis, non insignium tantum armorum, sed etiam regionum textilium, adverso Tiberi ad urbem est subvectus, completis ripis obviam effusa multitudine. Paucos post dies Anicius et Octavius classe sua advecti. Tribus iis omnibus decretus est ab senatu triumphus; mandatumque Q. Cassio praetori, cum tribunis plebis ex auctoritate Patrum ageret, rogationem ad plebem ferrent, ut iis, quo die urbem triumphantes inveherentur,

rentur, imperium esset. Intacta invidia media sunt: ad summa ferme tendit. Nec de Anicii, nec de Octavii triumpho dubitatum est: Paulum, cui ipsi quoque se comparare erubuissent, obtrectatio carpsit. Antiqua disciplina milites habuerat; de praeda parcius, quam speraverant ex tantis regiis opibus, dederat nihil relicturis, si aviditati indulgeretur, quod in aerarium deferret. Totus Macedonicus exercitus imperatori erat negligenter adfuturus comitiis ferendae legis. Sed eos Ser. Sulpicius Galba, qui tribunus militum secundae legionis in Macedonia fuerat, privatim imperatori inimicus, pressando ipse et per suae legionis milites sollicitando stimulaverat, ut frequentes ad subfragium aessent: *Imperiosum ducem et malignum antiquando rogationem, quae de triumpho ejus ferretur, ulciscerentur. Plebem urbanam sequuturam esse militum judicia. Pecuniam illum dare non potuisse, militem honorem dare posse? Ne speraret ibi fructum gratiae, ubi non meruisset.*

XXXVI. His incitatis, quum in Capitolio rogationem eam Ti. Sempronius tribunus plebis ferret, et privatis lege dicendi locus esset, nec ad suadendum, ut in re minime dubia, quisquam procederet; Ser. Galba repente processit, et a tribuno postulavit, *Vt, quoniam hora jam octava diei esset, nec satis temporis ad demonstrandum haberet, cur L. Aemilium non juberent triumphare, in posterum diem differrent, et mane eam rem agerent. Integro sibi die ad causam eam orandam opus esse.* Quum tribunus dicere eo die, si quid vellet, juberet, in noctem rem dicendo extraxit, referendo admonendoque, *Exacta acerbè munia militiae; plus laboris, plus periculi, quam desiderasset res, injunctum; contra in praemiis, in honoribus,*
omnia

omnia arctata; militiamque, si talibus succedat ducibus, horridiorem asperiolemque bellantibus; eandem victoribus inopem atque inhonoratam futuram. Macedonas in meliore fortuna, quam milites Romanos, esse. Si frequentes postero die ad legem antiquandam adessent, intellecturos potentes viros, non omnia in ducis, aliquid et in militum manu esse. His vocibus incitati, postero die milites tanta frequentia Capitolium compleverunt, ut aditus nulli praeterea ad subfragium ferendum esset. Intro vocatae primae tribus quum antiquarent, concursus in Capitolium principum civitatis factus est, Indignum facinus esse, clamitantium, L. Paulum, tanti belli victorem, dispoliari triumpho: obnoxios imperatores tradi licentiae atque avaritiae militari. In uno nimis se per ambitionem peccare. Quid, si domini milites imperatoribus inponantur? In Galbam pro se quisque probra ingerere. Tandem, hoc tumultu sedato, M. Servilius, qui consul et magister equitum fuerat, ut de integro eam rem agerent, ab tribunis petere, dicendique sibi ad populum potestatem facerent. Tribuni, quum ad deliberandum secessissent, victi auctoritatibus principum, de integro agere coeperunt, revocatuosque se easdem tribus renuntiarent, si M. Servilius alique privati, qui dicere vellent, dixissent.

XXXVII. Tum Servilius: *Quantus imperator L. Aemilius fuerit, Quirites, si ex alia re nulla aestimari possit, vel hoc satis erat, quod, quum tam seditiosos et leves milites, tam nobilem, tam temerarium, tam eloquentem ad instigandam multitudinem inimicum in castris haberet, nullam in exercitu seditionem habuit. Eadem severitas imperii, quam nunc oderunt, tunc eos continuit. Itaque, antiqua disciplina habiti,*
neque

neque fecerunt. Ser. quidem Galba, si in L. Paulo adcusando tirocinium ponere, et documentum eloquentiae dare voluit, non triumphum impedire debuit, quem, si nihil aliud, senatus iustum esse iudicaverat: sed postero die, quam triumphatum est, privatum eum visurus esset, nomen deferret, et legibus interrogaret; aut serius paullo, quum primum magistratus ipse cepisset, diem diceret, inimicum ad populum adcusaret. Ita et pretium recte facti triumphum haberet L. Paullus pro egregie bello gesto, et poenam, si quid et vetere gloria sua et nova indignum fecisset. Sed videlicet, cui crimen nullum, nullum probum dicere poterat, ejus obtrectare laudes voluit. Diem integrum hesternum die ad adcusandum L. Paullum petiit: quatuor horas, quantum supererat diei, dicendo absumpsit. Quis umquam tam nocens reus fuit, cujus vitia vitae tot horis expromi non possent? Quid interim objecit, quod L. Paullus, si causam dicat, negatum velit? Duas mihi aliquis conciones parumper faciat: unam militum Macedonicorum; puram alteram, integrioris iudicii, et a favore et odio, universo iudicante populo Romano. Apud concionem togatam et urbanam prius reus agatur. Quid apud Quirites Romanos, Ser. Galba, diceres? Illa enim tibi tota abscisa oratio esset: "in statione severius et intentius institisti; vigiliae acerbius et diligentius circumitae sunt; operis plus, quam antea, fecisti, quum ipse imperator et exactor circumires; eodem die et iter fecisti, et in aciem ex itinere duxisti. Ne victorem quidem te adquiescere passus es: statim ad persequendos hostes duxit. Quum te praeda partienda locupletem facere posset, pecuniam regiam translaturus in triumpho est, et in aerarium laturus." Haec sicut ad militum animos simulandos aliquem

quem aculeum habent, qui parum licentiae, parum avaritiae suae inservitum censent; ita apud populum Romanum nihil valuissent, qui, ut vetera atque audita a parentibus suis non repetat, quae ambitione imperatorum clades adceptae sint, quae severitate imperii victoriae partae, proximo certe Punico bello, quid inter M. Minucium magistrum equitum et Q. Fabium Maximum dictatorem interfuerit, meminit. Itaque ad causatorem id scire potuisse, et supervacaneam defensionem Paulli fuisse. Transeatur ad alteram concionem: nec Quirites vos, sed milites videor adpellaturus, si nomen hoc saltem ruborem incutere, et verecundiam aliquam imperatoris violandi adferre possit.

XXXVIII. Equidem ipse aliter adfectus animo sum, qui apud exercitum mihi loqui videar, quam paullo ante eram quum ad plebem urbanam spectabat oratio. Quid etiam dicitis, milites? Aliquis est Romae, praeter Persea, qui triumphari de Macedonibus nolit? et eum non iisdem manibus discerpitis, quibus Macedonas vicistis? Vincere vos prohibuisset, si potuisset, qui triumphantes Urbem inire prohibet. Erratis, milites, si triumphum imperatoris tantum, et non militum quoque et universi populi Romani, esse decus censetis. Non unius hoc Paulli. Multi etiam, qui ab senatu non impetrarunt triumphum, in monte Albano triumpharunt. Nemo L. Paulo magis eripere decus perfecti belli Macedonici potest, quam C. Lutatio primi Punici belli, quam P. Cornelio secundi, quam illis, qui triumphaverunt. Nec L. Paullum minorem aut maiorem imperatorem triumphus faciet. Militum magis in hoc universique populi Romani fama agitur. Primum ne invidiae et ingrati animi adversus clarissimum quemque civem opinionem habeat, et imitari in hoc populum

lum Atheniensem, lacerantem invidia principes suos, videatur. Satis peccatum in Camillo a majoribus vestris est, quem tamen ante receptam per eum a Gallis urbem violarunt: satis insuper a vobis in P. Africano. Literni domicilium et sedem fuisse domitoris Africae! Literni sepulcrum ostendi! Erubescamus, gloria si par illis viris L. Paullus injuria vestra exaequetur. Haec igitur primum infamia deleatur, foeda apud alias gentes, damnosa apud nostros. Quis enim aut Africani aut Paulli similis esse in integra et inimica bonis civitate velit? Si infamia nulla esset, et de gloria tantum ageretur, qui tandem triumphus non communem nominis Romani gloriam habet? Tot de Gallis triumphi, tot de Hispanis, tot de Poenis, ipsorum tantum imperatorum, an populi Romani, dicuntur? Quemadmodum non de Pyrrho modo, nec de Hannibale, sed de Epirotis Carthaginensibusque triumphus acti sunt; sic non M. Curius tantum, nec P. Cornelius, sed Romani triumpharunt. Militum quidem propria est causa, qui et ipsi laureati et quisque donis, quibus donati sunt, insignes triumphum nomine cient, suasque et imperatoris laudes canentes per urbem incedunt. Si quando non deportati ex provincia milites ad triumphum sint, fremunt; et tamen tum quoque se absentes, quod suis manibus parata victoria sit, triumphare credunt. Si quis vos interroget, milites, ad quam rem in Italiam deportati, et non statim, confecta provincia, dimissi sitis? quid Romam frequentes sub signis veneritis, quid moremini hic, et non diversi domos quisque abeat vestras? quid aliud respondeatis, quam vos triumphantes videri velle? Vos certe victores conspici velle debebatis.

XXXIX. Triumphatum nuper de Philippo, patre hujus, et de Antiocho est. Ambo regnabant,

bant, quum de his triumphatum est. De Perseo capto, in Urbem cum liberis abducto, non triumphabitur? Quod si in curru scandentes Capitolium, auratos purpuratosque, ex inferiore loco L. Paullus in turba togatorum unus privatus interroget: L. Anici, Cn. Octavi, utrum vos digniores triumpho esse, an me, censetis? currum ei cessuri, et prae pudore videntur insignia ipsi sua tradituri. Et vos Gentium, quam Persea, duci in triumphum mavultis, Quirites, et de adcessione potius belli, quam de bello, triumphari? Et legiones ex Illyrico laureatae Urbem inibunt, et navales socii? Macedonicae legiones, suo abrogato, triumphos alienos spectabunt? Quid deinde tam opimae praedae, tam opulentiae victoriae spoliis fiet? Quonam abdentur illa tot millia armorum, detracta corporibus hostium? an in Macedoniam remittentur? Quo signa aurea, marmorea, eburnea, tabulae pictae, textilia, tantum argenti caelati, tantum auri, tanta pecunia regia? An noctu, tamquam furtiva, in aerarium deportabuntur? Quid illud spectaculum maximum, nobilissimus opulentissimusque rex captus, ubi victori populo ostenditur? Quos Syphax rex captus, accessio Punici belli, concursus fecerit, plerique meminimus. Perseus rex captus, Philippus et Alexander filii regis, tanta nomina, subtrahentur civitatis oculis? Ipsum L. Paullum, bis consulem, domitorem Graeciae, omnium oculi conspiciere urbem curru ingredientem avent. Ad hoc fecimus consulem, ut bellum, per quadriennium ingenti etiam pudore nostro tractum, perficeret. Cui sortito provinciam, cui proficiscenti praesagientibus animis victoriam triumphumque destinavimus, ei victori triumphum negaturi? et quidem non homines tantum, sed Deos etiam suo honore fraudaturi? Diis quoque enim, non solum hominibus,

bus, debetur. *Vtrum majores vestri omnium magnarum rerum et principia exorsi ab Diis sunt, et finem eum statuerunt? Consul proficiscens praetorve paludatis lictoribus in provinciam et ad bellum vota in Capitolio nuncupat: victor, perpetrato eodem, in Capitolio triumphans ad eosdem Deos, quibus vota nuncupavit, merita dona populi Romani traducit. Pars non minima triumphi est victimae praecedentes; ut adpareat, Diis grates agentem imperatorem ob rem publicam bene gestam redire. Omnes illas victimas, quas traducendas in triumpho vindicavit, alias alio caedente, mactate. Illas quidem epulas senatus, quae nec privato loco, nec publico profano, sed in Capitolio eduntur, utrum hominum voluptatis causa, an Deorum hominumque, auctore Ser. Galba, turbaturi estis? L. Paulli triumpho portae claudentur? Rex Macedonum Perseus cum liberis et turba alia captivorum, spolia Macedonum, citra flumen relinquentur? L. Paullus privatus, tamquam rure rediens, a porta domum ibit. Et tu, centurio, miles, quid de imperatore Paulo senatus decrevit potius, quam quid Ser. Galba fabuletur, audi: et hoc dicere me potius, quam illum, audi. Ille nihil, praeterquam loqui, et ipsum maledice ac maligne, didicit: ego ter et vices cum hoste per provocationem pugnavi: ex omnibus, cum quibus manum conserui, spolia retuli. Insigne corpus honestis cicatricibus, omnibus adverso corpore exceptis, habeo. Nudasse deinde se dicitur, et, quo quaeque bello vulnera adcepta essent, retulisse. Quae dum ostentat, adapertis forte, quae velanda erant, tumor inguinum proximis risum movit. Tum, Hoc quoque, quod ridetis, inquit, in equo dies noctesque persedendo habeo; nec magis me ejus, quam cicatricum harum, pudet poenitetque, quando*
num-

numquam mihi inpedimento ad rem publicam bene gerendam domi militiaeque fuit. Ego hoc, ferro saepe vexatum, corpus vetus miles adolescentibus militibus ostendi. Galba nitens et integrum denudet. Revocate, si videtur, tribuni, ad subfragium tribus; ego ad vos milites,

* * *

XL. Summam omnis captivi auri argenti-
que translati festertium millies ducenties fuisse,
Valerius Antias tradit: quae haud dubie major
aliquanto summa ex numero plaustrorum pon-
deribusque auri, argenti, generalim ab ipso
scriptis, efficitur. Alterum tantum aut in bel-
lum proximum absumtum, aut in fuga, quum
Samo thracen peteret, dissipatum tradunt: eo-
que id mirabilius erat, quod tantum pecuniae
intra triginta annos post bellum Philippi cum
Romanis, partim ex fructu metallorum, par-
tim ex vectigalibus aliis, coacervatum fuerat.
Itaque admodum inops pecuniae Philippus,
Perseus contra praedives, bellare cum Roma-
nis coepit. Ipse postremo Paullus in curru
magnam, quum dignitate alia corporis, tum
senecta ipsa, maiestatem prae se ferens: post
currum inter alios inlustres viros filii duo,
Q. Maximus et P. Scipio: deinde equites tur-
matim, et cohortes peditum suis quaeque or-
dinibus. Pediti in singulos dati centeni de-
narii, duplex centurioni, triplex equiti. Tan-
tum pediti daturum fuisse credunt, et pro rata
aliis, si aut non refragati honori ejus fuissent,
aut benigne, hac ipsa summa nuntiata, adcla-
massent. Sed non Perseus tantum per illos
dies documentum humanorum casuum fuit, in
catenis ante currum victoris ducis per urbem
hostium ductus; sed etiam victor Paullus, auro
R 2 pur-

purpuraque fulgens. Nam duobus e filiis; quos, duobus datis in adoptionem, solos nominis, sacrorum, familiaeque heredes retinuerat domi, minor, ferme duodecim annos natus, quinque diebus ante triumphum, major, quatuordecim annorum, triduo post triumphum decessit: quos praetextatos curru vehi cum patre, sibi ipsos similes praedestinantes triumphos, oportuerat. Paucis post diebus, data a M. Antonio tribuno plebis concione, quum de suis rebus gestis more ceterorum imperatorum disseruisset, memorabilis ejus oratio et digna Romano principe fuit.

XLI. *Quamquam et quam feliciter rem publicam administraverim, et quod duo fulmina domum meam per hos dies perculerint, non ignorare vos, Quirites, arbitror, quum spectaculo vobis nunc triumphus meus, nunc funera liberorum meorum fuerint; tamen paucis, quaeso, sinatis me cum publica felicitate comparare eo, quo debeo, animo privatam meam fortunam. Profectus ex Italia, classem a Brundisio sole orto solvi; nona diei hora cum omnibus meis navibus Corcyram tenui. Inde quinto die Delphis Apollini pro me exercitibusque et classibus lustra sacrificavi. A Delphis quinto die in castra perveni: ubi exercitu adcepto, mutatis quibusdam, quae magna impedimenta victoriae erant, progressus, quia inexpugnabilia castra hostium erant, neque cogi pugnare poterat rex, inter praesidia ejus saltum ad Petram evasi, et, ad pugnam rege coacto, acie vici; Macedoniam in potestatem populi Romani redegei, et, quod bellum per quadriennium quatuor ante me consules ita gesserunt, ut semper successoribus traderent gravius, id ego quindecim diebus perfeci. Aliarum deinde secundarum rerum velut proventus sequutus. Civitates omnes Macedoniae*
se

*se dediderunt; gaza regia in potestatem venit; rex ipse, tradentibus prope ipsis Diis, in templo Samothracum cum liberis est captus. Mihi quoque ipsi nimia jam fortuna mea videri, eoque suspecta esse. Maris pericula timere coepi in tanta pecunia regia in Italiam trajicienda, et victore exercitu transportando. Postquam omnia secundo navium cursu in Italiam pervenerunt, neque erat, quod ultra precarer, illud optavi, ut, quum ex summo retro volvi fortuna consueffet, mutationem ejus domus mea potius, quam res publica, sentiret. Itaque defunctam esse fortunam publicam mea tam insigni calamitate spero; quod triumphus meus, velut ad ludibrium casuum humanorum, duobus funeribus liberorum meorum est interpositus. Et, quum ego et Perseus nunc nobilia maxime sortis mortalium exempla spectemur, ille, qui ante se captivos captivus ipse duci liberos vidit, incolunxes tamen eos habet: ego, qui de illo triumphavi, ab alterius funere filii curru in *** ex Capitolio prope jam exspirantem veni: neque ex tanta stirpe liberum superesi, qui L. Aemilii Paulli nomen ferat. Duos enim, tamquam ex magna progenie liberorum in adoptionem datos, Cornelia et Fabia gens habent; Paulli in domo, praeter se, nemo superest. Sed hanc cladem domus meae vestra felicitas et secunda fortuna publica consolatur.*

XLII. Haec, tantò dicta animo, magis confudere audientium animos, quam si miserabiliter orbitatem suam deslendo loquutus esset. Cn. Octavius Calendis Decembribus de rege Perseo navalem triumphum egit. Is triumphus sine captivis fuit, sine spoliis. Dedit sociis navalibus in singulos denarios septuagenos quinos; gubernatoribus, qui in navibus fuerant, duplex; magistris navium quadru-

plex. Senatus deinde habitus est. Patres censuerunt, ut Q. Cassius Persea regem cum Alexandro filio Albam in custodiam duceret; comites, pecuniam, argentum, instrumentum quod haberet. Bitis, regis Thracum filius, cum obsidibus in custodiam Carseolos est missus. Ceteros captivos, qui in triumpho ducti erant, in carcerem condi placuit. Paucos post dies, quam haec acta, legati ab Cotye rege Thracum venerunt, pecuniam ad redimendum filium aliosque obsides adportantes. Eis, in senatum introductis, et id ipsum argumenti praetendentibus orationi, non sua voluntate Cotyn bello juvisse Persea, quod obsides dare coactus esset, orantibusque, ut eos pretio, quantum ipsi statuissent Patres, redimi paterentur, responsum ex auctoritate senatus est: *Populum Romanum meminisse amicitiae, quae cum Cotye majoribusque ejus et gente Thracum fuisset. Obsides datos crimen, non criminis defensionem, esse, quum Thracum genti ne quietus quidem Perseus, nedum bello Romano occupatus, timendus fuerit. Ceterum, etsi Cotys Persei gratiam praetulisset amicitiae populi Romani, magis, quid se dignum esset, quam quid merito ejus fieri posset, aestimaturum: filium atque obsides ei remissurum. Beneficia gratuita esse populi Romani; pretium eorum malle relinquere in adipientium animis, quam praesens exigere.* Legati nominati T. Quinctius Flamininus, C. Licinius Nerva, M. Caninius Rebilus, qui obsides in Thraciam reducerent; et Thracibus munera data in singulos binum millium aeris. Bitis, cum ceteris obsidibus a Carseolis arcessitus, ad patrem cum legatis missus. Naves regiae, captae de Macedonibus invisitatae ante magnitudinis, in campo Martio subductae sunt.

XLIII. Haerente adhuc, non in animis modo, sed paene in oculis, memoria Macedonici triumphi, L. Anicius Quirinalibus triumphavit de rege Gentio Illyriisque. Similia omnia magis visa hominibus, quam paria. Minor ipse imperator, et nobilitate Anicius cum Aemilio, et jure imperii praetor cum consule conlatus: non Gentius Persco, non Illyrii Macedonibus, non spolia spoliis, non pecunia pecuniae, non dona donis comparari poterant. Itaque sicut praefulgebat huic triumphus recens; ita adparebat ipsum per se intuentibus nequaquam esse contemnendum. Perdomuerat intra paucos dies terra marique ferocem locisque munitis fretam gentem Illyriorum: regem regiaeque omnes stirpis ceperrat: transtulit in triumphum multa militaria signa spoliaque alia et supellectilem regiam; auri pondo viginti et septem, argenti decem et novem pondo; denarium tria millia, et centum viginti millia Illyrii argenti. Ante currum ducti Gentius rex cum conjuge et liberis, et Caravantius frater regis et aliquot nobiles Illyrii. De praeda militibus in singulos quadragenos quinos denarios, duplex centurioni, triplex equiti, fociiis nominis Latini quantum civibus, et fociiis navalibus dedit quantum militibus. Laetior hunc triumphum est sequutus miles, multisque dux ipse carminibus celebratus. Sestertium ducenties ex ea praeda redactum esse, auctor est Antias, praeter aurum argentumque, quod in aerarium sit latum: quod quia unde redigi potuerit, non adparebat, auctorem pro re posui. Rex Gentius cum liberis et conjuge et fratre Spoletium in custodiam ex senatus consulto ductus, ceteri captivi Romae in carcerem coniecti; recusantibusque custodiam Spoletinis, Igiturvium

reges traducti. Reliquum ex Illyrico praedae ducenti viginti lembi erant. De Gentio rege captos eos Corcyraeis et Apolloniatibus et Dyrrachinis Q. Cassius ex senatus consulto tribuit.

XLIV. Consules eo anno, agro tantum Ligurum populato, quum hostes exercitus numquam eduxissent, nulla re memorabili gesta, Romam ad magistratus subrogandos redierunt, et primo comitali die consules creantur M. Claudium Marcellum, C. Sulpicium Gallum. Deinde praetores postero die L. Julium, L. Appulejum Saturninum, A. Licinium Nervam, P. Rutilium Calvum, P. Quinctilium Varum, M. Fontejum. His praetoribus duae urbanae provinciae sunt decretae, duae Hispaniae, Sicilia ac Sardinia. Intercalatum eo anno: postridie Terminalia intercalares fuerunt. Augur eo anno mortuus est C. Claudius: in ejus locum augures legerunt T. Quinctium Flamininum. Et flamen Quirinalis mortuus Q. Fabius Pictor. Eo anno rex Prusias venit Romam cum filio Nicomede. Is, magno comitatu Urbem ingressus, ad forum a porta tribunalque Q. Cassi praetoris perrexit; concursuque undique facto, *Deos, qui urbem Romam incolerent, senatumque et populum Romanum salutatum se dixit venisse, et gratulatum, quod Persea Gentiumque reges vicissent, Macedonibusque et Illyriis in ditionem redactis, auxissent imperium.* Quum praetor senatum ei, si velit, eo die daturum dixisset; biduum petiit, quo templa Deum urbemque et hospites amicosque videret. Datus, qui circumduceret eum, L. Cornelius Scipio quaestor, qui et Capuam ei obviam missus fuerat; et aedes, quae ipsum comitesque ejus benigne reciperent, conductae. Tertio post die senatum adit; gratulatus victoriam

riam est; merita sua in eo bello commemoravit; petiit, *Vt votum sibi solvere, Romae in Capitolio decem majores hostias, et Praeneste unam Fortunae, liceret; (ea vota pro victoria populi Romani esse) et ut societas secum renovaretur, agerque sibi, de rege Antiocho captus, quem nulli datum a populo Romano Galli possiderent, daretur.* Filium postremo Nicomedem senatui commendavit. Omnium, qui in Macedonia imperatores fuerant, favore est adjutus. Itaque cetera, quae petebat, concessa: de agro responsum est, *Legatos ad rem inspiciendam missuros. Si ager populi Romani fuisset, nec cuiquam datus esset, dignissimum eo dono Prusiam habituros esse. Si autem Antiochi non fuisset, eo ne populi quidem Romani factum adparere; aut si datus Gallis esset, ignoscere Prusiam debere, si ex nullius injuria quidquam ei datum vellet populus Romanus. Ne quod detur quidem, gratiam esse donum posse, quod eum, qui det, ubi vellet, ablaturum esse sciat. Facile Nicomedis commendationem adcipere. Quanta cura regum amicorum liberos tueatur populus Romanus, documento Ptolemaeum Aegypti regem esse.* Cum hoc responso Prusias est dimissus. Munera ei ex * festertiis jussa dari, et vasorum argenteorum pondo quinquaginta. Et filio regis Nicomedi ex ea summa munera dari censuerunt, ex qua Masgabae filio regis Masnissae data essent; et ut victimae aliaeque, quae ad sacrificium pertinerent, seu Romae, seu Praeneste inmolare vellet, regi ex publico, sicut magistratibus Romanis, praeberentur; et ut ex classe, quae Brundisii esset, naves longae viginti adsignarentur, quibus uteretur, donec ad classem, dono datam ei, rex pervenisset. L. Cornelius Scipio ne ab eo abscederet, sumtumque ipsi et comitibus praeberet, donec

navem conscendisset. Mire lætum et ea benignitate in se populi Romani regem fuisse, ferunt: munera sibi ipsum emisse; filium jussisse donum populi Romani accipere. Haec de Prusia nostri scriptores. Polybius, eum regem indignum maiestate nominis tanti, tradit, pileatum, capite raso, obviam ire legatis solitum, libertumque se populi Romani ferre, et ideo insignia ordinis ejus gerere: Romae quoque, quum veniret in curiam, submisisse se, et osculo limen curiae contigisse, et *Deos servatores suos* senatum adpellasse, aliamque orationem, non tam honorificam audientibus, quam sibi deformem, habuisse. Moratus circa Urbem triginta haud amplius dies in regnum est profectus.

T. LIVII PATAVINI
 FRAGMENTA
 DRAKENBORCHI STUDIO CONLECTA
 ET NUNC PASSIM AVCTA.

I. QVAE LAUDANTVR CVM INDICIO
 LIBRORVM VNDE PETITA SVNT.

LIBRI IV.

Privato nos tenuissemus.

v. Priscian. lib. XV. Gramm. p. 1009.

LIBRI XVII.

Pridie Nonas. Pridie Idus.

Priscian. lib. XIV. Gramm. p. 992.

LIBRI XVIII.

Imberbes.

Putsch. in corpore vett. Gramm. p. 74. et 2789.
 et ant. Gramm. ap. Barth. Advers. 37, 14.

LIBRI LVI.

Qui Pompejum morbum excusasse ferunt,
 ne quum interesset deditiōi, animos Numant-
 inorum invitaret.

Priscian. lib. XVIII. Gramm. p. 1198. ed. Putsch.
 ubi male legitur *ex Livio CVII.* et XXVI. pro LVI.
 Nota Drack, est: "Omnino verba haec referenda ad
 Livii

Livii lib. LVI. et ad deditum Numantinis Mancinum. Nam P. Furius Philus consul, qui Hispaniam citeriorem nactus Mancinum dediturus erat, Q. Pompejum et Q. Metellum legatos secum illuc ire coegit. v. Valer. Max. 3, 7, 5. Pompejus autem quinquennio antea consul eandem provinciam obtinuerat, et, re male gesta, pacem cum Numantinis inierat, quam postea a se initam esse negavit. v. Appian Hisp. 79 sq. et Cic. de Fin. 2, 17. Ne igitur, cum Furio cos. legatus in Hispaniam profectus, Mancini dedicationi interesse deberet, et, praesentia sua nuperac fraudis ac perfidiae memoria revocata, animos Numantinorum irritaret, morbum excusare potuit."

LIBRI XCI.

Tamen insequenti ipso pervigilante eodem loco alia excitata turris prima luce miraculo hostibus fuit, simul et oppidi turris, quae maximum propugnaculum fuerat, subrutis fundamentis, dehiscere ingentibus rimis, et tu - - - jus - - um igni coepit: incendii-que simul et ruinae metu territi Contrebienses de muro trepidi effugerunt; et ut legati mitterentur ad dedendam urbem, ab universa multitudiue conclamatum est. Eadem virtus, quae irritantes obpugnaverat, victorem placabiliorem fecit. Obsidibus adceptis pecuniae modicam exegit summam, armaque omnia ademit; transfugas liberos vivos ad se adduci iussit et fugitivos, quorum major multitudo erat. Iphis imperavit, ut interficerent. Jugulatos de muro dejecerunt. Cum magna jactura militum quatuor et quadraginta diebus Contrebia expugnata, relictoque ibi L. Justejo - - ad hiberum flumen copias adduxit. Ibi hibernaculis secundum oppidum, quod Castra Aelia vocatur, aedificatis, ipse in castris manebat; inter-

interdium conventum sociarum civitatum in oppido agebat. Arma ut fierent pro copiis cujusque populi, per totam provinciam edixerat. Quibus inspectis referre cetera arma milites jussit, quae aut itineribus crebris aut oppu - - - f - - - an - - - - - tione inita, qu - di - culo effici possit.

Itaque omnes simul iusta - - m - - - - tur,
neque materia artificibus, praeparatis ante
omnibus - nixo civitum [civitatum vel civium]
- - idio, nec suo quisque operi artifex deerat
- - - - - quaeque
in obpugnandis urbibus hostium gessisset, ex-
posuit, et ad reliqua belli cohortatus est paucis
edoctos, quantum Hispaniae provinciae inter-
esset, suas partes superiores esse. Dimisso de-
inde conventu, iussisque omnibus ibi - - - - -
re suas principio veris M. Perpernam cum
viginti millibus peditum, equitibus mille quin-
gentis in Ilurcaonum [Ilernaonum] gentem misit
ad tuendam regionis ejus maritimam oram,
datis praeceptis, quibus itineribus duceret ad
defendendas socias urbes, quas Pompejus ob-
pugnaret, quibusque ipsum agmen Pompeji
ex insidiis adgrederetur.

Eodem tempore et ad Herennulejum, qui in isdem locis erat, literas misit, et in alteram provinciam ad L. Hertulejum [Hirtulejum] praecipiens, quemadmodum bellum administrare [administrari vel administrare ipsum] vellet, ante omnia ut ita socias civitates tueretur, ne acie cum Metello dimicaret, cui neque auctoritate, neque viribus par esset - - - in consilium - - - - - versum - - - neque in aciem descensurum eum credebat; si traheretur bellum: hosti, quum mare ab tergo provinciasque omnes in potestate haberet, navibus undique commeatus venturos; ipsi autem, con-

sumtis priore aestate, quae praeparata fuissent, omnium rerum inopiam fore.

Perpernam in maritimam regionem sub
 - - - - - a geri, quum ab se ob-
 pugnarentur Celtiberi ut - - - - - armis
 - - - - - aemu - - - - - ma-
 ritimanne oram, ut Pompejum ab Ilercaonia
 et Contestania arceat, utraque socia gente, an
 ad Metellum et Rufitaniam [Lusitaniam] se con-
 vertat? Haec secum agitans Sartorius praeter
 hiberum amnem per pacatos agros quietum
 exercitum sine ullius noxa duxit. Profectus
 inde in Burfaonum et Casuantinorum [Cascan-
 tinorum] et Graccuritanorum fines, evastatis
 omnibus proculcatisque segetibus, ad Calagu-
 rim Nalicam sociorum urbem venit, [venit]
 transgressusque amnem propinquum urbi,
 ponte facto, castra posuit.

Postero die M. Masium quaestorem in Ar-
 vacos [Arevacos] et Cerindones [Pelendones]
 misit ad conscribendos ex iis gentibus milites
 frumentumque inde Contrebiā (Leucada ad-
 pellatur) comportandum, praeter quam urbem
 obportunissimus ex Beronibus transitus erat,
 in quamcumque regionem ducere exercitum
 statuisset; et C. Instelum [Instejum] praefectum
 equitum Segoviam et in Vacreorum [Vacaeo-
 rum s. Vaccaeorum] gentem ad equitum conqui-
 sitionem misit, iussu cum equitibus Contre-
 biae sese opperiri. Dimissis iis ipse profectus,
 per Umconum [Vasconum] agrum ducto exer-
 citu, in confinio Vironum [Beronum] posuit
 castra. Postero die cum equitibus praegressus
 ad itinera exploranda, iusso pedite quadrato
 agmine sequi, ad Varejam validissimam re-
 gionis ejus urbem venit. Haud inopinanti-
 bus - - - - - advenerat, undique et suae gen-
 tis et Autrig - - - - -

Hoc est fragmentum illud, quod a se in Biblioth. Vatic. Romae a 1773. inventum esse et P. Jac. Bruns et Vit. Mar. Giovenazzi gloriatur. Ab illo editum est Hamb. 1773. ab hoc bis, Romae et Neap. 1773. cum permultis verbosisque notis cura Franc. Cancellieri; quae editio repetita est Lips. 1775. cum praef. J. A. Ernesti. Emendationes Giovenazzi Abbatis inferui uncinis inclusas: sed alias adjecit J. Jhre, qui idem fragmentum notis criticis illustravit Upsalae 1777. Is lin. i. post *insequente* excidisse putabat *nocte*, et deinde alias commendavit lectiones, v c. *vetera arma cet.* Cf. Gotting. gel. Anz. a. 1774. p. 11 sq. et a. 1777. Additam. p. 669 sq.

LIBRI XCIV.

Livius in libro XCIV. Inarimem in partibus Maeoniae esse dicit; ubi per quinquaginta millia terrae igni exustae sunt. Hoc etiam Homerum significasse vult.

Serv. ad Virg. A. 9, 715. Cf. Salmas. ad Solin. p. 68. 6.

LIBRI CHII.

Horrendus magis est, premit qui corpora, carbo. Vrit hic inclusus, vitalia rumpit acerbus. Hunc veteres quondam variis pepulere medelis. Tertia namque Tibi simul et centesima Livi Charta docet, ferro talem candente dolorem Exactum, aut poto raporum semine pulsum; Infecti dicens vix septem posse diebus Vitam produci. Tanta est violentia morbi.

Q. Seren. Samon. de medic. c. 39. v. 725 sq.

LIBRI CXII.

Castra quoque diversis partibus Cassius et Bogud adorti haud multum abfuere, quin opera perrumperent.

Quo

Quo tempore firmandi regni Bogudis causa exercitum in Africam velociter trajicere conatus fit.

Cassius gessisset cum Trebonio bellum, si Bogudem trahere in societatem furoris potuisset.

Priscian. Gramm. lib. VI. p. 686. et 687.

LIBRI CXIII.

Et ipse circa Pulpud oram tuebatur.

Priscian. l. l. qui etiam lib. V. p. 643. docet, *Livium Bogud, Bogudis declinasse in CXIII. nisi leg. CXII.*

LIBRI CXVIII.

Adversus interfectores C. Caesaris ultoribus manum comparans concibat.

Priscian. Gramm. l. IX. p. 865. ubi male in MSS. legitur *ex Livii libro XLIX. et XVIII. et XCVIII.* Cf. Barth. Gramm. V, 35. et ad Stat. Theb. IV, 146.

LIBRI CXXVII.

Quoniam inter Augustum et Antonium reliquiae adhuc erant disensionis, Coccejus Nerva, proavus Nervae, qui postea imperavit Romae, mandavit Augusto, ut mitteret Tarracinam, qui de summa rerum tractarent. Ergo missus est Maecenas cum Agrippa, qui utrumque exercitum juxta Brundisium in una castra cum magna laetitia coegerunt, ut ait Livius libro CXXVII. Intelligendum autem, quod, Fontejo misso ab Antonio, Augustus Maecenatem et ceteros ad eundem locum emisserit.

Acro, Porphyrio et commentator vetus Cruquii ad Horat. Sat. I, 5, 29. verbis paullum variantibus.

LIBRI CXXXVI.

Eodem anno ludos seculares Caesar ingenti adparatu fecit; quos centesimo quoque anno (is enim terminus seculi) fieri mos.

Censorin. de die natali c. 17. Horum ludorum mentio facta videtur in deperdita Epit. Liv. libri CXXXVI.

II. QVAE PROBABILI CONIECTVRA AD SVOS LIBROS REFERRI POSSVNT EX EPITOMIS LIB. LIV.

AD LIB. XIII.

Curribus falcatis usos esse majores, et Livius et Sallustius docent.

Serv. ad Virg. A. I, 476. Cf. Freinsh. Subpl. XIII, 38.

AD LIB. XIII. AVT XIV.

Ni Pyrrhus unicus pugnandi artifex magisque in proelio, quam bello, bonus.

Serv. ad Virg. Aen. I, 456.

AD LIB. XVI.

Sichaeus dictus est Sicharbas; Belus, Dido-
nis pater, Methres; Carthago a Carthada, ut
lectum est: quod invenitur in historia Poeno-
rum et in Livio.

Carthago est lingua Poenorum nova civi-
tas, ut docet Livius.

Bitias classis Punicae fuit praefectus, ut
docet Livius.

Serv. ad Virg. Aen. I, 343. 366. 738.

AD LIB. XVIII.

Serpentis quoque a Tito Livio curiose pariter ac facunde relatae fiat mentio. Is enim ait, in Africa apud Bagra dam flumen tantae magnitudinis anguem fuisse, ut Atilii Reguli exercitum usu annis prohiberet; multisque militibus ingenti ore conreptis, compluribus caudae voluminibus elisis, quum telorum jactu perforari nequiret, ad ultimum balistarum tormentis undique petitam, silicum crebris et ponderosis verberibus procubuisse, omnibusque et cohortibus et legionibus ipsa Carthagine visam terribiliorem. Atque etiam cruore suo gurgitibus inbutis, corporisque jacentis pestifero adflatu vicina regione polluta, Romana inde submovisse castra. Dicit belluae etiam corium centum viginti pedes longum in urbem missum.

Valer. Max. I, 8. ext. 19.

AD LIB. XIX.

Tertii ludi seculares fuerunt, Anti ate Livioque auctoribus, P. Claudio Pulchro et C. Junio Pullo consulibus.

Genforin. de die nat. c. 17. Cf. Freinsh. Subpl. XIX, 31.

Est in Livio. quod, quum quidam cupidus belli gerendi a tribuno plebis arceretur, ne iret, pullos jussit adferri. Qui quum missas non ederent fruges, iridens consul augurium ait: Vel hibant, et eos in Tiberim praecipitavit. Inde navibus victor revertens ad Africam in mari cum omnibus, quos ducebat, extinctus est.

Serv. ad Virg. Aën. 6, 198. Hoc ad Claudium Pulchrum spectare, sed ab aliis aliter narrari, monet ibi Burm. Cf. intpp. Suet. Tib. 2. et Duker ad Flor.

Flor. 2, 2, 20. cui totum hoc, quod ex Livio refert Servius, suspectum videbatur, tamquam ex Claudii Pulchri historia fictum, vel male descriptum.

AD LIB. XLIX.

De quartorum ludorum secularium anno triplex opinio est. Antias enim et Varro et Livius relatos esse prodiderunt L. Marcio Censorino, M. (M.) Manilio consulibus, post Romam conditam a. DCV.

Censorin. de die nat. c. 17. Cf. Epit. Liv.

AD LIB. LXXVII.

Sulla nobilissimum contrahit conjugium Caecilia ducta, Metelli pontificis maximi filia. Hinc cecinit multa in eum probrose vulgus, multique ex primoribus inviderunt ei, indignum illa femina existimantes, ut Titus ait, quem consulatu judicassent dignum.

Plut. in vita Sullae p. 455. Cf. Freinsh. Subpl. 77, 2.

Sulla quum primum ad Urbem contra Marium castra movisset, adeo laeta exta immolanti fuisse scribit Livius, ut custodiri se Postumius haruspex voluerit, capitis subplicium subiturus, nisi ea, quae in animo Sulla haberet, Diis juvantibus inplevisset.

Augustin. de civ. Dei II, 24. Cf. Plut. l. l. p. 457.

AD LIB. LXXXIII.

Everfis quippe et incensis omnibus cum oppido (Ilio a Fimbria) simulacris, solum Minervae simulacrum sub tanta ruina templi illius, ut scribit Livius, integrum stetisse perhibetur.

Augustin. de civ. Dei III, 7. Cf. Epit. et Freinsh. Subpl. 73, 7. Auctor de vir. ill. c. 70. Appian. b. Mithrid. c. 53. et 61. Obseq. de prod. c. 116.

AD LIB. XCI.

Hoc primum proelium inter Sertorium et Pompejum fuit. Decem millia hominum de Pompeji exercitu amissa et omnia impedimenta, Livius auctor est.

Frontin. Strat. II, 5, 31. Cf. Freinsh. Subpl. XCI, 19.

AD LIB. XCVII.

Triginta quinque millia armatorum (fugitivorum a Crasso devictorum) eo proelio interfecta cum ipsis ducibus, (Casso et Gannico vel Granico) Livius tradit, receptas quinque Romanorum aquilas, signa sex et viginti, multa spolia, inter quae quinque fasces cum securibus.

Frontin. Strat. II, 5, 34. Cf. ad Epit. Liv.

AD LIB. XCVIII.

Livius dicit, numquam Romanos signa cum hostibus contulisse tanto numero inferiores: nam vigesimam vix militum partem, immo minorem, fuisse victoribus.

Plut. in Lucullo p. 511. ubi memoratur proelium inter Lucillum et Tigranem ad Tigranocerta. Cf. Epit. et Freinsh. Subpl. XCVIII, 49.

Livius auctor est, priore proelio (ad Tigranocerta) plures fuisse, in hoc (ad Artaxata) nobiliores hostium caesos et captos.

Plut. l. l. p. 513. Cf. Epit. et Freinsh. Subpl. c. 73.

AD LIB. XCIX.

Creta primo quidem centum habuit civitates; unde Hecatompolis dicta est: post viginti quatuor: inde, ut dicitur, duas, Gnoson et Hierapidnam. Quamvis Livius plures a Metello expugnatas dicat.

Serv. ad Virg. Aen. 3, 106. Cf. Epit.

AD LIB. CII.

Quod quum diluisset.

Agroetius de orthogr. in Putschii corp. Gramm. p. 2267. et Gothofred. Auctor. Ling. Lat. p. 1352. qui Livium de morte Mithridatis id dixisse tradunt.

Etenim capta urbe (Hierosolyma a Cn. Pompejo) tertio demum mense, die jejunii, Olympiade CLXXIX., C. Antonio et M. Tullio Cicerone consulibus, quum hostes vi ingressi eos, qui erant in templo, jugularent, nihilo secius rem hi divinam facere perseverabant, neque metu vitae amittendae, neque ob multitudinem hominum jam caesorum in fugam compulli, et satius esse rati, quidquid pati esset necesse, ad ipsas perferre aras, quam aliquid legibus patriis praeceptum negligere. Haec autem non esse fabulosa, unice ad falsam pietatem praedicandam spectantia, sed vera, testimonio sunt, qui res a Pompejo gestas memoriae prodiderunt; in his Strabo et Nicolaus, ac praeter hos T. Livius, historiae Rom. scriptor.

Joseph. Ant. Jud. XIV, 4, 3. p. 689.

AD LIB. CV.

Britanniae licet magnitudinem olim nemo, ut refert Livius, circumvectus est, multis tamen data est varia opinio de ea loquendi.

Jornandes de rebus Get. c. 2.

AD LIB. CVIII.

Septingentesimo conditionis suae anno XIV vicos ejus (Romae) incertum unde consurgens flamma consumpsit: nec umquam, ut ait Livius, majore incendio vastata est, adeo ut post aliquot annos Caesar Augustus ad reparationem

eorum, quae tunc exusta erant, magnam vim pecuniae ex aerario publico largitus sit.

Oros. VI, 14. et VII, 2. conl. Obseq. de prod. c. 125. ex quibus conligitur, hoc incendium fuisse anno proximo ante bellum civile inter Pompejum et Caesarem, cujus initium memoratur primis verbis Epit. CIX.

AD LIB. CIX.

Caesar, Rubicone flumine transmeato, mox ut Ariminum venit, quinque cohortes, quas tunc solas habebat, cum quibus, ut ait Livius, orbem terrarum adortus est, quid facto opus esset, edocuit.

Oros. VI, 15. Idem refert Guilelmus Malmesburienſis rer. Angl. l. 2. p. 183. forte non ex Livio, sed Oroſio.

AD LIB. CXI.

Primus hostem percussit nuper pilo sumto primo C. Crastinus.

Schol. vet. Lucani VII, 471. Crastinus, qui anno priore primum pilum duxerat, primus telum emisit in pugna Pharsalica. v. Appian. B. C. 2, 82. Plut. Caes. p. 729. Caes. B. C. 3, 91. 99.

Patavii C. Cornelius, auguralis scientiae peritus, Livii historici civis et familiaris, sub idem forte tempus operam dabat auspicio. Hic primum, ut Livius tradit, tempus proelii (Pharsalici) cognovit, praesentibusque geri dixit nunc rem, et proelium duces committere. Vbi iterum cepit augurium conspexitque signa, fanaticus exsiliit clamans: Vincis, Caesar. Obstupeſcentibus illis, qui aderant, detracta capiti corona juravit, non prius se repositurum eam, quam arti respondisset eventus. Hoc Livius verum esse adfirmat.

Plut.

Plut. in Caes. p. 730. Cf. Freinsh. Subpl. CXI, 72. Gell. 15, 18. Lucan. 7, 192. Dio et Obseq.

AD LIB. CXII.

Quadringenta millia librorum Alexandriae arserunt, pulcherrimum regiae opulentiae monimentum. Alius laudaverit, sicut Livius, qui elegantiae regum curaeque egregium id opus ait fuisse.

Seneca de tranq. an. c. 9. Cf. Oros. 6, 15. Dio 42, 38. Heynii Opusc. Acad. T.I. p. 119 sq.

AD LIB. CXIV.

Haec de Basso prodant nonnulli; Livius vero, militasse eum Pompeji auspiciis: quo victo privatum egisse Tyri, corruptisque quibusdam legionariis effecisse, ut, interfecto Sexto, ipsum sibi ducem sumerent.

Appian. B. C. III, 77. ubi pro *Λιβωνι* legendum esse *Λιβίω* recte, opinor, coniecit Schweigh. et iam ante eum Periz. anim. dist. c. 4. p. 177.

Optarem mihi contingere, quod T. Livius scribit de Catone: cujus gloriae neque profuit quisquam laudando, nec vituperando quisquam nocuit, quum utrumque summis praediti fecerint ingeniis. Significat autem M. Ciceronem et C. Caesarem, quorum alter laudes, alter vituperationes supra dicti scripsit viri.

Hieron. Prol. lib. II. in Hoseam.

AD LIB. CXVI.

Aedibus Caesaris ornatus majestatisque causa ex Scto adjunctum erat fastigium, ut auctor est Livius. Id per quietem Calpurnia conlabi imaginata videbatur sibi lamentari et flere. Itaque orta luce rogavit Caesarem, si qua fieri

posset, ne prodiret in publicum, sed in aliud tempus senatum rejiceret.

Plut. Caes. p. 738. Cf. Suet. Caes. 81. ibique intpp.

Malum omen est, quoties Aetna, mons Siciliae, non fumum, sed flammarum egerit globos; et, ut dicit Livius, tanta flamma ante mortem Caesaris ex Aetna monte defluxit, ut non tantum vicinae urbes, sed etiam Rhegina civitas, quae multo spatio ab ea distat, adflaretur.

Serv. ad Virg. Ge. I, 471.

Quod de Caesare olim majore vulgo dictatum est et a T. Livio positum, in incerto esse, utrum illum magis nasci rei publicae profuerit, an non nasci, dici etiam de ventis potest.

Seneca Nat. Quest. V, 18.

AD LIB. CXX.

M. Cicero sub adventum triumvirorum cesserat Urbe, pro certo habens, id quod erat, non magis Antonio eripi se, quam Caesari Cassium et Brutum, posse. Primo in Tusculanum fugit, inde transversis itineribus in Formianum, ut ab Cajeta navim conscensurus, proficiscitur. Vnde aliquoties in altum proVectum quum modo venti adversi retulissent, modo ipse jactationem navis, caeco volvente fluctu, pati non posset, laedium tandem eum et fugae et vitae cepit; regressusque ad superiorem villam, quae paullo plus mille passibus a mari abest, Moriar, inquit, in patria saepe servata. Satis constat, servos fortiter fideliterque paratos fuisse ad dimicandum; ipsum deponi lecticam et quietos pati, quod fors iniqua cogeret, jussisse. Prominenti ex lectica praeben-

bentique innotam cervicem caput praecisum est. Nec satis stolidae crudelitati militum fuit. Manus quoque, scripsisse in Antonium aliquid exprobrantes, praeciderunt. Ita relatum caput ad Antonium, jussuque ejus inter duas manus in rostris positum, ubi ille consul, ubi saepe consularis, ubi eo ipso anno adversus Antonium, quanta nulla umquam humana vox, cum admiratione eloquentiae auditus fuerat. Vix adtollentes (prae) lacrumis oculos homines intueri trucidata membra ejus poterant.

Vixit tres et sexaginta annos, ut, si vis abfuisset, ne inmaturo quidem mors videri possit: ingenium et operibus et praemiis operum felix: ipse fortunae diu prosperae, et in longo tenore felicitatis magnis interim ictus vulneribus, exilio, ruina partium, pro quibus steterat, filiae morte, exitu tam tristi atque acerbo. Omnium adversorum nihil, ut viro dignum erat, tulit praeter mortem; quae vere aestimanti minus indigna videri potuit, quod a victore inimico nil crudelius passus erat, quam quod ejusdem fortunae compos ipse secisset. Si quis tamen, virtutibus vitia pensavit: vir magnus, acer, memorabilis fuit, et in cujus laudes persequendas Cicerone laudatore opus fuerit.

M. Seneca Suasor. VII. Cf. Gron. Obs. IV, 13. p. 213.

AD LIB. CXXXIII.

Livius refert, Cleopatram, quum ab Augusto capta indulgentius de industria tractaretur, identidem dicere solitam: οὐ θριαμβεύσομαι, non triumphabor.

Acron, Porphyrio et commentator vetus Cruquii ad Horat. Od. I, 37, 30. Cf. Flor. IV, 11. extr.

III. INCERTA EX QVIBVS LIVII LIBRIS DESVMTA SINT.

Vir ingenii magni magis, quam boni.

Seneca de ira I, 16.

Profiteor, mirari me, T. Livium, auctorem celeberrimum, in historiarum suarum, quas repetit ab origine Urbis, quodam volumine sic exorsum: Satis jam sibi gloriae quaesitum, et potuisse se desinere, ni animus inquires pasceretur opere.

Plin. in Praefat. lib. I. Hist. Nat.

T. Livius ac Nepos Cornelius latitudinis (freti Gaditani) tradiderunt, ubi minimum, septem millia passuum; ubi vero plurimum, decem millia.

Plin. Praefat. lib. III. Hist. Nat.

Completis consulibus.

Serv. ad Virg. Ge. III, 1.

Verba sunt, ut habemus in Livio, imperatoris transfugam recipientis in fidem: Quisquis es, noster eris.

Serv. ad Virg. Aen. II, 148.

Impubes libripens esse non potest, neque antestari.

Priscian. lib. VIII. Gramm. p. 792. De sensu horum verborum v. viros doctos ad Caji Institut. l. I. tit. 6. p. 57. 58. et inpr. Gerard. Meerman. in diss. de rebus mancipi et nec mancipi §. 268. et 273.

Imperatorem me maler mea, non bellatorem peperit.

Hoc Scipionis dictum ex Livio adferre videtur Guilelmus Malmesburiensis rer. Angl. lib. 2. p. 162.

Dic mihi, quum saepe numero in Romanis historiis legatur, Livio auctore, saepissime in
hac

haec Vrbe exorta pestilentia infinita hominum millia deperiisse, atque eo frequenter ventum, ut vix esset, unde illis bellicosis temporibus exercitus potuisset adscribi, illo tempore Deo tuo Februario minime litabatur? An etiam cultus hic omnino nihil proderat? Illo tempore Lupercalia non celebrabantur? Nec enim dicturus es, haec sacra adhuc illo tempore non coepisse, quae ante Romulum ab Evandro in Italiam perhibentur inlata. Lupercalia autem propter quid instituta sint, (quantum ad ipsius superstitionis commenta respectant) Livius secunda decade loquitur: nec propter morbos inhibendos instituta commemorat, sed propter sterilitatem mulierum, quae tunc ad-ciderat, exsolvendam.

Ex Gelasii Papae Epist. adversus Andromachum in Baronii Annal. eccles. ad a. 496. num. 35.

IV. ALIA QVAE AN LIVII SINT NOS- TRI AVT CERTE EX HISTORIA EIVS DEPROMTA DVBIUM EST.

Apud Nympham Atlantis filiam Calypsonem.

Priscian. lib. VI. Gramm. p. 685.

Et reparando suggestu manu haud magna Allisae moenia, quasi palans perveniens, ex oppido bellum instructa armamentis erupit, quam consul vi captam, trucidatis, qui in ea constiterant, reservat ad pugnam. Sed oppidani, sicut quibus curae pusillum inerat, in diem alterum umbonibus belluatis paucos fugaces invadunt, elephantemque omine meliori receptant, et Allisas, Rufum quondam vocitatas, ab dextro sequente sinistrum, augurio nomen inponunt adcolae.

Hacc

Haec verba Liv. XXII, 18, 5. post illa *super Alifas loco alto ac munito confedit* inserta legi in cod. Laudino I. monuit Hearne. Eadem deprehendit Drakenb. in MS. Recanatiano, sed sic variata?

Et reparando subgressus haud magis Alifae moenia quum palans perveniens ex oppido bellua constā a Romanis erupit, quam consul vi captam, trucidatis, qui in ea constiterant, reservat ad pugnam. Sed oppidani, sicut queis curae pusillum inerat in diem altam umbonibus beluatis paucos fugaces invadunt, elephantemque meliorem receptant. Et Alifas Rurium quondam vocitatus ab dextro sequente sinisteriorum augurio nomen inponunt adcolae.

Fragmentum hoc spurium esse censebant Cuper. de elephantis in numis c. 4. Hearne, Drakenb., Stroth et alii: sed genuinum Dodwell in singulari disert., quae etiam in edit. Livii Drakenb. T. VII. p. 182 sq. reperitur. In ea explicare quidem conatur obscurissima haec verba; sed multis tentatis tandem profitetur, se vereri, ne operam luserit et non ipsum forte Livium, sed Aethiopem lavarit.

T. Livius tam iniquus Sallustio fuit, ut hanc ipsam sententiam: *Res secundae mire sunt vitii obtentui* et tamquam translata, et tamquam corruptam dum transfertur, objiceret Sallustio. Nec hoc amore Thucydidis facit, ut illum praeferat. Laudat, quem non timet, et facilius putat posse a se Sallustium, vinci, si ante a Thucydide vincatur.

Seneca Controv. XXIV.

T. Livius de oratoribus, qui verba antiqua et sordida confectantur, et orationis obscuritatem severitatem putant, ajebat, Miltiadem rhetorem eleganter dixisse *Ἐπὶ τῷ πλεσίον μάλινονται.*

Seneca Controv. XXV.

EPITOMAE
LIBRORVM LIVII.

THE MOUNTAIN
LEAVE THE MOUNTAIN

EPITOMAE LIBRORVM LIVII.

LIBRI I.

Adventus Aeneae in Italiam, et ejus res gestae referuntur. Ascanii regnum Albae, et deinceps Silviorum. Numitoris filia, a Marte compressa, nati Romulus et Remus. Amulius obtruncatus. Vrbs a Romulo condita. Senatus lectus. Cum Sabinis bellatum. Opima spolia Jovi Feretrio lata. In curias populus divisus. Fidenates et Vejentes victi. Romulus consecratus. Numa Pompilius ritus sacrorum tradidit; Jano templum constituit; ejusque portam, pacatis omnibus circa populis, primus clausit. Cum Dea Egeria sibi congressus nocturnos esse similans, feroces populi animos ad religionem perpulit. Tullus Hostilius Albanos bello petiit. Post haec trigeminorum pugna. Horatius absolutus. Metti Fuffetii subplicium. Alba diruta, Albani in civitatem recepti. Sabinis bellum indictum. Ad postremum fulmine Tullus absumptus. Ancus Marcius ceremonias, a Numa institutas, renovavit. Latinis victis et ad civitatem adscitis montem Aventinum adsignavit. Politorium, urbem Latinorum, bello repetitam, quam prisci Latini occupaverant, diruit. Pontem sublicium in Tiberim fecit. Janiculum collem Vrbi addidit. Fines imperii protulit.

Ostiam

Ostiam condidit. Regnavit annos viginti quatuor. Eo regnante Lucumo, Damarati Corinthii filius, a Tarquiniis, Etruriae civitate, Romam venit; et, in amicitiam Anci receptus, Tarquinii nomen ferre coepit; et post mortem Anci regnum excepit. Centum additis, Patrum numerum auxit. Latinos subegit; circum designavit, ludos edidit. Sabinorum bello petilus equitum centurias ampliavit. Tentandae scientiae causa Atti Navii auguris, consuluisse fertur, an id, de quo cogitaret, effici posset: quod quum ille fieri posse respondisset, iussisse, eum novacula cotem praecidere; idque protinus ab Atto factum. Sabinos praeterea acie vicit, urbem muro circumdedit, cloacas fecit. Occisus est ab Anci filiis, quum regnasset annos triginta octo. Subcessit ei Ser. Tullius, natus ex captiva nobili Corniculana; cui puero, adhuc in cunis posito, caput arsisse traditum est. Veientes atque Etruscos proelio fudit. Censum primus egit. Lustrum condidit, quo civium capita censa octoginta millia esse dicuntur. Classes centuriasque descripsit. Pomoerium protulit. Colles Vrbi, Quirinalem, Viminalem, Esquilinumque adiecit. Templum Dianae cum Latinis in Aventino fecit. Interfectus est a L. Tarquinio, Prisci filio, consilio filiae suae Tulliae, quum regnasset annos quadraginta quatuor. Post hunc L. Tarquinius Superbus, neque Patrum, neque populi jussu, regnum invasit: quo die scelerata Tullia per patris jacentis corpus carpentum egit. Armatos circa se ad custodiam corporis sui habuit. Turnum Herdonium fraude interemit. Bellum cum Volscis gessit; et ex eorum praeda templum Jovi in Capitolio fecit. Terminus et Juventas non addixere: quorum arae moveri non potuerunt. Filii Sex. Tarquinii

quinii dolo Gabios in potestatem suam redigit. Hujus filiis Delphos profectis, et consulentibus, quis eorum regnaturus esset Romae, dictum est, cum regnaturum, qui primus matrem osculatus esset. Quod responsum quum ipsi aliter interpretarentur, Junius Brutus, qui cum iis profectus erat, prolapsus se similavit, et terram osculatus est. Idque factum ejus eventus rei comprobavit. Nam quum, inpotenter se gerendo, Tarquinius Superbus omnes in odium sui adduxisset; ad ultimum, propter expugnatam nocturna vi a Sexto filio ejus Lucretiae pudicitiam (quae, vocato patre ad se Tricipitino et viro Collatino, obtestata, ne inulta mors ejus esset, cultro se interemit) Bruti opera maxime expulsus est, quum regnasset annos viginti quinque. Tunc consules primum creati sunt L. Junius Brutus et L. Tarquinius Collatinus.

LIBRI II.

Brutus jurejurando populum adstrinxit, neminem regnare Romae passuros. Tarquinium Collatinum, conlegam suum, propter adfinitatem Tarquiniolorum suspectum, coegit consulatione se abdicare, et civitate cedere. Bona regum diripi jussit: agrum Marti consecravit, qui Campus Martius nominatus est. Adolescentes nobiles, in quibus, suos quoque et sororis filios, quia conjuraverant de recipiendis regibus, securi percussit. Servo indici, cui Vindicio nomen fuit, libertatem dedit: ex cujus nomine vindicta est appellata. Quum adversus reges, qui, contractis Vejentium et Tarquiniensium copiis, bellum intulerant, exercitum duxisset, in acie cum Arunte, filio Superbi, commortuus est: eumque matronae

annum luxerunt. P. Valerius consul legem de provocatione ad populum tulit. Capitolium dedicatum est. Porsena, rex Clusinarum, bello pro Tarquiniiis suscepto, quum ad Janiculum venisset, ne Tiberim transiret, virtute Coclitis Horatii prohibitus est; qui, dum alii pontem sublicium rescindunt, solus Etruscos sustinuit; et, ponte rupto, armatus se in flumen misit, et ad suos tranavit. Alterum adcessit virtutis exemplum a Mucio: qui, quum ad feriendum Porsenam castra hostium intrasset, occiso scriba, quem regem esse putabat, comprehensus, inpositam altaribus manum, in quibus sacrificatum erat, exuri passus est; dixitque, tales trecentos esse conjuratos in mortem ipsius regis. Quorum admiratione coactus Porsena pacis condiciones ferre, bellum omisit, adceptis obsidibus. Ex quibus virgo una Cloelia, deceptis custodibus, per Tiberim ad suos tranavit: et, quum reddita esset, a Porsena honorifice remissa, equestri statua donata est. Ap. Claudius ex Sabinis Romam transfugit: ob hoc Claudia tribus adjecta est. Numerus tribuum ampliatus est, ut essent viginti una. Adversus Tarquinium Superbum, cum Latinorum exercitu bellum inferentem, A. Postumius dictator prospere pugnavit apud lacum Regillum. Plebs, quum propter nexos ob aes alienum in Sacrum montem secessisset, consilio Menenii Agrippae a seditione revocata est. Idem Agrippa, quum decessisset, propter paupertatem publico impendio elatus est. Tribuni plebis quinque creati sunt. Oppidum Vollicorum Corioli captum est virtute et opera C. Marcii, qui ob hoc Coriolanus vocatus est. Ti. Atinius, vir de plebe, quum in visu admonitus esset, ut de quibusdam religionibus ad senatum perferret,

et

et neglexisset, amisso filio, debilis factus, postquam, delatus ad senatum lectica, eadem illa indicaverat, usu pedum recepto, domum reversus est. Quum C. Marcius Coriolanus, qui in exilium erat pulsus, dux Volscorum factus, exercitum hostium urbi Romae admovisset, et missi ad eum primum legati, postea sacerdotes frustra deprecati essent, ne bellum patriae inferret; Veturia mater et Volumnia uxor impetraverunt ab eo, ut recederet. Lex agraria primum lata est. Sp. Cassius consularis regni crimine damnatus est necatusque. Oppia, virgo Vestalis, ob incestum viva defossa est. Quum vicini hostes Veientes incommodi magis, quam graves, essent, familia Fabiorum id bellum gerendum depoposcit; misitque in id trecentos sex armatos, qui ad Cremeram ad unum ab hostibus caesi sunt, uno inpubere domi relicto. Ap. Claudius consul, quum adversus Volscos contumacia exercitus male pugnatum esset, decimum quemque militum fuste percussit. Res praeterea adversum Volscos et Aequos et Veientes, et seditiones inter Patres plebemque continet.

LIBRI III.

Seditiones de agrariis legibus factae. Capitolium, ab exsulibus et servis occupatum, caesis iis receptum est. Census bis actus est priore lustro censa sunt civium capita centum quatuor millia ducenta quatuordecim, praeter orbos orbasque. Sequenti, centum septemdecim millia ducenta novemdecim. Quum adversus Aequos res male gesta esset, L. Quinctius Cincinnatus dictator factus, quum rure intentus rustico operi esset, ad id bellum gerendum arcessitus est. Is victos hostes sub

jugum misit. Tribunorum plebis numerus amplius est, ut essent decem, trigesimo sexto anno a primis tribunis plebis. Petitis per legatos et adlatis Atticis legibus, ad constituendas eas proponendasque decemviri pro consulibus sine ullis aliis magistratibus creati, altero et trecentesimo anno, quam Roma condita erat: et, ut a regibus ad consules, ita a consulibus ad decemviros translatum imperium. Hi, decem tabulis legum positis, quum modeste se in eo honore gessissent, et ob id in alterum quoque annum eundem esse magistratum placuisset, duabus tabulis ad decem adjectis, quum complura inpotenter fecissent, magistratum noluerunt deponere, et in tertium annum retinuerunt: donec inviso eorum imperio finem adtulit libido Ap. Claudii. Qui, quum in amorem virginis incidisset, submisso, qui eam in servitutem peteret, necessitatem patri ejus Virginio inposuit, rapto ex taberna proxima cultro, ut filiam interimeret; quum aliter eam tueri non posset, nē in potestatem stuprum inlaturi veniret. Hoc tam magnae luxuriae exemplo plebs incitata montem Aventinum occupavit, coegitque decemviros abdicare se magistratu. Ex quibus Appius et unus conlegarum, qui praecipue poenam meruerant, in carcerem conjecti; ceteri in exsilium acti. Res praeterea contra Sabinos et Volscos et Aequos prospere gestas continet, et parum honestum populi Romani iudicium. Qui, iudex inter Ardeates et Aricinos sumtus, agrum, de quo ambigebatur, sibi adjudicavit.

LIBRI IV.

Lex de connubio Patrum et plebis a tribunis plebis contentione magna, Patribus repugnan-

pugnantibus, perlata est. Tribuni militares. Aliquot annis res populi Romani domi militiaeque per hoc genus magistratus administratae sunt. Item Censores tunc primum creati sunt. Ager Ardeatibus populi Romani iudicio ablatus, missis in eum colonis, restitutus est. Quum fame populus Romanus laboraret, Sp. Maenius, Eques Romanus, frumentum populo sua impensa largitus est: et, ob id factum conciliata sibi plebe, regnum adfectans a C. Servilio Ahala, magistro equitum, iussu Quintii Cincinnati dictatoris occisus est. L. Minucius index bove aurata donatus est. Legatis Romanis a Fidenatibus occisis, quoniam ob rem publicam obcubuerant, statucae in Rostris positaee sunt. Cossus Cornelius tribunus militum, obciso Tolumnio rege Vejentium, opima spolia secunda retulit. Mam. Aemilius dictator, censurae honore, qui antea per quinquennium gerebatur, anni et sex mensium spatio finito, ob eam rem a censoribus notatus est. Fidenae in potestatem redactae, eoque coloni missi sunt. Quibus occisis, Fidenates, quum defecissent, a Mam. Aemilio dictatore victi sunt, et Fidenae captae. Conjunctio ferorum obpressa est. Postumius, tribunus militum, propter crudelitatem ab exercitu occisus est. Stipendium ex aerario tum primum militibus datum est. Res praeterea gestas adversus Volscos, et Fidenates, et Faliscos, continet.

LIBRI V.

In obsidione Vejorum hibernacula militibus facta sunt. Ea res quum esset nova, indignationem tribunorum plebis movit, querentium non dari plebi nec per hiemem militiae

litiae requiem. Equites tum primum equis suis merere coeperunt. Quum inundatio ex lacu Albano facta esset, vates, qui eam rem interpretaretur, de hostibus captus est. Furius Camillus dictator decem annos obsessos Vejos cepit: simulacrum Junonis Romam transtulit: decimam partem praedae Delphos Apollini misit. Idem tribunus militum, quum Faliscos obsideret, proditos hostium filios parentibus remisit: statimque deditione facta, Faliscorum victoriam iustitia consequutus est. Quum alter ex censoribus C. Julius decessisset, in locum ejus M. Cornelius subfectus est. Nec id postea factum est: quoniam eo lustro a Gallis Roma capta est. Furius Camillus, quum ei dies a L. Appulejo tribuno plebis dicta esset, in exilium abiit. Quum Senones Galli Clusium obsiderent, et legati, a senatu missi ad componendam inter eos et Clusinos pacem, pugnantes contra Gallos in acie Clusinorum stetissent; hoc facto eorum concitati Senones Urbem infesto exercitu petierunt, fusisque ad Alliam flumen Romanis, cepere Urbem praeter Capitolium, in quod se juvenus contulerat: majores natu, cum insignibus honorum, quos quisque gesserat, in vestibulis aedium sedentes, occiderunt. Et quum per averSAM partem Capitolii jam in summum evassissent, proditi clangore anserum, M. Manlii praecipue opera dejecti sunt. Coactis deinde propter famem Romanis descendere, ut mille pondo auri darent, et hoc pretio finem obsidionis emerent; Furius Camillus, dictator absens creatus, inter pendendum aurum cum exercitu venit, et Gallos post sextum mensem Vrbe expulit ceciditque. Aedes Ajo Loquutio facta, quo loco ante Urbem captam vox audita erat, *adventare Gallos*. Dictum est, ad Vejos
migran-

migrandum esse propter incensam et dirutam Urbem, quod consilium Camillo auctore discussum est. Movit populum vocis quoque omen ex centurione audita, qui, quum in forum venisset, manipulariis suis dixerat, *Stamiles; hic optime manebimus.*

LIBRI VI.

Res adversus Volscos et Aequos et Praenestinos prospere gestas continet. Quatuor tribus additae sunt, Stellatina, Sabatina, Tromentina, Arnienfis. M. Manlius, qui Capitolium a Gallis defenderat, quum obstrictos aere alieno liberaret, nexos exsolveret, crimine adfectati regni damnatus, de saxo Tarpejo dejectus est: in cuius notam senatus consultum factum est, ne cui de Manlia gente Marco cognomen esset. C. Licinius et L. Sextius tribuni plebis legem promulgarunt, ut consules etiam ex plebe fierent, qui ex Patribus creabantur. Eamque legem cum magna contentione, repugnantibus Patribus, quum iidem tribuni plebis per quinquennium soli magistratus fuissent, pertulerunt; et primus ex plebe consul L. Sextius creatus est. Lata est et altera lex, ne cui plus quingentis jugeribus agri liceret possidere.

LIBRI VII.

Duo novi magistratus adjecti sunt, praetura et curulis aedilitas. Pestilentia civitas laboravit, eamque insignem fecit mors Furii Camilli. Cujus remedium et finis quum per novas religiones quaereretur, ludi scenici tunc primum facti sunt. Quum dies L. Maudio dicta esset a M. Pomponio tribuno plebis

propter delectum acerbe actum, et T. Manlium filium rus relegatum sine ullo crimine; adolescens ipse, cujus relegatio patri obiciebatur, venit in cubiculum tribuni, strictoque gladio coegit eum in verba sua jurare, non perseveraturum se in accusatione. Quum teluris hiatu tota ad ultimum territa patria foret, tunc omnia pretiosa missa sunt in praestaltam voraginem urbis Romanae. In eam Curtius armatus, sedens equo, se praecipitavit, eaque expleta est. T. Manlius adolescens, qui patrem a tribunicia vexatione vindicaverat, contra Gallum, provocantem aliquem ex militibus Romanis, in singulare certamen descendit, eique obciso torquem aureum detraxit; quem ipse postea tulit, et ex eo Torquatus est nuncupatus. Duae tribus additae, Pomptina et Publilia. Licinius Stolo lege ab ipso lata damnatus est, quod plus quingentis jugeribus agri possideret. M. Valerius tribunus militum Gallum, a quo provocatus erat, insidente galeae corvo, et unguibus rostroque hostem infestante, occidit, et ex eo Corvi nomen adcepit; consulque proximo anno, quum annos viginti tres haberet, ob virtutem creatus est. Amicitia cum Karthaginensibus juncta. Campani, quum urguerentur a Samnitibus bello, auxilio adversus eos a senatu petito, quum id non inpetrarent, urbem atque agros populo Romano dediderunt. Ob quam causam ea, quae populi Romani facta essent, defendi bello adversus Samnites placuit. Quum ab A. Cornelio consule exercitus in iniquum locum deductus in magno discrimine esset, P. Decii Muris tribuni militum opera servatus est. Qui, occupato colle super id jugum, in quo Samnites confederant, occasionem consuli in aequiorem locum evadendi dedit: ipse ab
hosti-

hostibus circumfessus erupit. Quum milites Romani, qui Capuae in praesidio erant relict, de ea occupanda urbe conspirassent, et, detecto consilio, metu subplicii a populo Romano defecissent; per M. Valerium Corvum dictatorem, qui consilio suo eos a furore revocaverat, patriae restituti sunt. Res praeterea contra Hernicos, et Gallos et Tiburtes et Privernates et Tarquinienfes et Samnites et Volscos prospere gestas continet.

LIBRI VIII.

Latini cum Campanis defecerunt, et, missis legatis ad senatum, conditionem tulerunt, ut, si pacem habere vellent, alterum ex Latinis consulem facerent. Qua legatione perlata, praetor eorum Annius de Capitolio ita prolapsus est, ut exanimaretur. T. Manlius consul filium, quod contra edictum adversus Latinos, quamvis prospere, pugnasset, securi percussit. Laborantibus in acie Romanis, P. Decius, tunc consul cum Manlio, devovit se pro exercitu: et, concitato equo quum in medios hostes se intulisset, interfectus morte sua Romanis victoriam restituit. Latini in deditiorem venerunt. T. Manlio in Urbem reverso nemo ex juventute obviam processit. Minucia virgo Vestalis incesti damnata est. Aufonibus victis, in oppidum ex iis captum Cales colonia deducta est. Item Fregellae colonia deductae sunt. Veneficium complurium matronarum deprehensum est: quarum plurimae statim epotis medicaminibus perierunt. Lex de veneficio tunc primura constituta est. Privernatibus, quum rebellassent, victis civitas data est. Palaepolitani, bello et obsidione victi, in deditiorem venerunt. Q. Publilio,

T 5 qui

qui eos obsederat, primo et imperium prolatum, et pro consule decretus triumphus. Plebs nexu liberata est propter L. Papirii creditoris libidinem, qui C. Publilio debitori suo stuprum inferre voluerat. Quum L. Papirius dictator reversus in urbem ab exercitu esset propter auspicia repetenda, Q. Fabius magister equitum, occasione rei bene gerendae invitatus, contra edictum ejus prospere adversus Samnites pugnavit. Ob eam causam quum dictator de magistro equitum supplicium sumpturus videretur, Fabius Romam profugit: et, quam causa parum proficeret, populi precibus donatus est. Res praeterea contra Samnites prospere gestas continet.

LIBRI IX.

I. Veturius et Sp. Postumius apud Caudinas Furcas, deducto in locum artum exercitu, quum nulla spes evadendi esset, foedere cum Samnitibus facto, et sexcentis equitibus Romanis obsidibus datis, ita exercitum abduxerunt, ut omnes sub jugum mitterentur. Idemque, auctore Sp. Postumio consule, (qui in senatu suaserat, ut eorum deditione, quorum culpa tam deforme foedus ictum erat, publica fides liberaretur) cum duobus tribunis plebis et omnibus, qui foedus sponderant, dediti Samnitibus, non sunt recepti. Nec multo post, fusis a Papirio Cursore Samnitibus et sub jugum missis, receptisque sexcentis equitibus Romanis, qui obsides dati erant, pudor prioris flagitii abolitus est. Tribus duae adjectae sunt, Usentina et Falerina. Suessa et Pontia coloniae deductae sunt. Ap. Claudius censor aquam perduxit: viam stravit, quae Appia vocata est: libertinorum filios in senatum legit.

Ideo-

Ideoque, quoniam is ordo videbatur inquinatus indignis, sequentis anni consules in senatu legendo observaverunt, quemadmodum ante per proximos censores observatum fuerat. Res praeterea contra Apulos, Etruscos, Umbros, Marfos, Pelignos, Aequos et Samnites, quibus foedus erat restitutum, prospere gestas continet. Flavius scriba, libertino patre natus, aedilis curulis fuit per forenses factionem creatus: quae quum comitia et campum turbaret, et in iis propter nimias vires dominaretur, a Q. Fabio censore in quatuor tribus redacta est, quas urbanas adpellavit. Eaque res Fabio Maximo nomen dedit. In hoc libro mentio Alexandri Magni, qui temporibus his fuit; et, aestimatis populi Romani viribus, quae tunc erant, conligitur, si Alexander in Italiam trajecisset, non tam facilem ei victoriam de populo Romano fore, quam de iis gentibus, quas ad Orientem imperio suo subjecerat.

LIBRI X.

Coloniae deductae sunt Sora, et Alba, et Carseoli. Marsi in deditionem adcepti sunt. Collegium augurum ampliatum est, ut essent novem, quum antea quaterni fuissent. Lex de provocatione ad populum a Valerio consule tunc tertium lata est. Duae tribus adjectae sunt, Anienfis et Terentina. Samnitibus bellum indictum, et adversus eos saepe prospere pugnatum est. Quum adversus Etruscos, Umbros, Samnites, Gallos, P. Decio et Q. Fabio ducibus, pugnaretur, Romanusque exercitus in maximo esset discrimine, P. Decius, sequutus exemplum patris, devovit se pro exercitu, et morte sua victoriam ejus pugnae populo Romano dedit. Papirius Cursor Samnitium exercitum,

citum, qui jure jurando obstrictus, quo majore constantia virtutis pugnaret, in aciem descenderat, fudit. Census actus est. Lustrum conditum. Censa sunt civium capita ducenta sexaginta duo millia et trecenta viginti duo.

LIBRI XI.

Quum Fabius Gurges consul male adversus Samnites pugnasset, et senatus de removendo eo ab exercitu ageret, Fabius Maximus pater, deprecatus hanc filii ignominiam, eo maxime senatum movit, quod iturum se filio legatum pollicitus est, idque praestitit. Ejus consiliis et opera filius consul adjutus, caesis Samnitibus, triumphavit. C. Pontium, imperatorem Samnitium, ductum in triumpho securi percussit. Quum civitas pestilentia laboraret, missi legati, ut Aesculapii signum Romam ab Epidauro transferrent, anguem, qui se in navem eorum contulerat, in quo ipsum numen esse constabat, deportavere: eoque in insulam Tiberis egresso, eodem loco aedes Aesculapio consecrata est. L. Postumius consularis, quoniam, quum exercitui praeesset, opera militum in agro suo usus erat, damnatus est. Cum Samnitibus pacem petentibus foedus quarto renovatum est. Curius Dentatus consul, Samnitibus caesis, et Sabinis, qui rebellaverant, victis, et in deditionem acceptis, bis in eodem magistratu triumphavit. Coloniae deductae sunt, Castrum, Sena, Hadria. Triumviri capitales tunc primum creati sunt. Censu acto, lustrum conditum est. Censa sunt civium capita ducenta septuaginta duo millia. Plebs propter aes alienum, post graves et longas seditiones, ad ultimum secessit in Janiculum: unde a Q. Hortensio dictatore de-

deducta est, isque in ipso magistratu decessit. Res praeterea contra Volsinienses gestas continet: item adversus Lucanos, contra quos auxilium Thurinis ferre placuerat.

LIBRI XII.

Quum legati Romanorum a Gallis Senonibus interfecti essent, bello ob id Gallis indicto, L. Caecilius praetor cum legionibus ab iis caesus est. Quum a Tarentinis classis Romana direpta esset, duumviro, qui praecerat classi, obciso, legati, ad eos a senatu, ut de iis injuriis quererentur, missi, pulsati sunt. Ob id, bellum iis indictum est. Samnites defecerunt. Adversus eos, et Lucanos, et Brutios, et Etruscos aliquot proeliis a compluribus ducibus bene pugnatum est. Pyrrhus Epirotarum rex, ut auxilium ferret Tarentinis, in Italiam venit. Quum in praesidium Rheginorum legio Campana cum praefecto Decio Jubellio missa esset, obcisis Rheginis, Rhegium occupavit.

LIBRI XIII.

Valerius Laevinus consul parum prospere adversus Pyrrhum pugnavit, elephantorum maxime inutilitate facie territis militibus. Post id proelium quum corpora Romanorum, qui in acie ceciderant, Pyrrhus inspiceret, omnia versa in hostem invenit, populabundusque ad urbem Romam processit. C. Fabricius, missus ad eum a senatu, ut de redimendis captivis ageret, frustra, ut patriam defereret, a rege tentatus est. Captivi sine pretio remissi sunt. Cineas, legatus a Pyrrho ad senatum missus, petiit, ut componendae pacis causa rex in Urbem reciperetur. De qua re quum ad frequen-

quentiorem senatum referri placuisset; Ap. Claudius, qui propter valetudinem oculorum jam diu consiliis publicis se abstinuerat, venit in curiam, et sententia sua tenuit, ut id Pyrrho negaretur. Cn. Domitius censor primas ex plebe lustrum condidit. Censa sunt civium capita ducenta septuaginta octo millia, ducenta viginti duo. Iterum adversus Pyrrhum dubio eventu pugnatum est. Cum Carthaginensibus quartum foedus renovatum est. Quum C. Fabricio consuli is, qui ad eum a Pyrrho transfugerat, polliceretur, se regi venenum daturum, cum indicio ad regem remissus est. Res praeterea contra Etruscos, Lucanos, Brutlios, et Samnites prospere gestas continet.

LIBRI XIV.

Pyrrhus in Siciliam trajecit. Quum inter alia prodigia fulmine dejectum esset in Capitolio Jovis signum, caput ejus per aruspices inventum est. Curius Dentatus, quum delectum haberet, ejus, qui citatus non responderat, bona primus vendidit. Pyrrhum iterum ex Sicilia in Italiam reversum vicit, et Italia expulit. Fabricius censor P. Cornelium Rufinum consularem senatu movit, quod is decem pondo argenti facti haberet. Lustrum a censoribus condito, censa sunt capita civium ducenta septuaginta unum millia, ducenta viginti quatuor. Cum Ptolemaeo Aegypti rege societas juncta est. Sextilia virgo Vestalis, damuata incesti, viva defossa est. Coloniae deductae sunt Posidonia et Cosa. Carthaginensium classis auxilio Tarentinis venit. Quo facto ab iis foedus violatum est. Res praeterea contra Lucanos, Samnites, et Brutlios feliciter gestas, et Pyrrhi regis mortem continet.

LIBRI

LIBRI XV.

Victis Tarentinis pax et libertas data est. Legio Campana, quae Rhegium occupaverat, obfessa, deditione facta, securi percussa est. Quum legatos Apolloniatum ad senatum missos quidam juvenes pulsassent, dediti sunt Apolloniatibus. Picentibus victis pax data est. Coloniae deductae, Ariminum in Piceno, Beneventum in Samnio. Tunc primum populus Romanus argento uti coepit. Umbri et Sallentini victi in deditionem adcepti sunt. Quaeſtorum numerus ampliatus est, ut essent octo.

LIBRI XVI.

Origo Carthaginienſium et primordia urbis eorum referuntur; contra quos et Hieronem regem Syracusanorum auxilium Mamertinis ferendum cenſuit ſenatus, quum de ea re inter ſuadentes, ut id fieret, diſſuadentesque contentio fuiſſet. Transgreſſis tum primum mare equitibus Romanis, adverſus Hieronem ſaepius bene pugnatum. Petenti pax data est. Luſtrum a cenſoribus conditum est. Cenſa ſunt civium capita ducenta octoginta duo milia, ducenta triginta quatuor. D. Junius Brutus munus gladiatorium in honorem defuncti patris edidit primus. Colonia Aeſernia deducta est. Res praeterea contra Poenos et Vulſinios proſpere geſtas continet.

LIBRI XVII.

Cn. Cornelius conſul, a claſſe Punica circumventus et per fraudem velut in conloquium evocatus, captus est. C. Duilius conſul adverſus claſſem Poenorum proſpere pugnavit, primusque omnium Romanorum ducum navalis

valis victoriae duxit triumphum. Ob quam causam ei perpetuus honos habitus est, ut revertenti a coena, tibicine canente, funale praeferretur. L. Cornelius consul in Sardinia et Corsica contra Sardos et Corfos et Hannonem Poenorum ducem feliciter pugnavit. Atilius Calatinus consul, quum in locum iniquum, a Poenis circumfessum, temere duxisset exercitum, M. Calpurnii tribuni militum virtute et opera evasit: qui, cum trecentis militibus eruptione facta, hostes in se converterat. Hannibal dux Poenorum victa classe, cui prae fuerat, a militibus suis in crucem sublatus est. Atilius Regulus consul, victis navali proelio Poenis, in Africam trajecit.

LIBRI XVIII.

Atilius Regulus in Africa serpentem portentosae magnitudinis cum magna militum clade occidit, et, quum aliquot proeliis bene adversus Carthaginienes pugnasset, successorque ei a senatu prospere bellum gerenti non mitteretur, id ipsum per literas ad senatum missas questus est. In quibus inter causas petendi subcessoris erat, quod agellus ejus a mercenariis desertus esset. Quaerente deinde fortuna, ut magnum utriusque casus exemplum in Regulo proderetur, arcessito a Carthaginensibus Xanthippo Lacedaemoniorum duce, dictus proelio et captus est. Res deinde a ducibus Romanis omnibus terra marique prospere gestas deformaverunt naufragia classium. Ti. Coruncanius primus ex plebe pontifex maximus creatus est. P. Sempronius Sophus, M. Valerius Maximus censores, quum senatum legerent, tredecim senatu moverunt. Lustrum condiderunt, quo censa sunt civium capita

capita ducenta nonaginta septem millia, septingenta nonaginta septem. Regulus missus a Carthaginiensibus ad senatum, ut de pace, et, si eam non posset inpetrare, de captivis commutandis ageret, et jure jurando adstrictus, rediturum se Carthaginem, si commutari captivos non placuisset; utrumque negandi auctor senatui fuit: et, quum fide custodita reversus esset, supplicio a Carthaginiensibus de eo sumto, periit.

LIBRI XIX.

Caecilius Metellus, rebus adversus Poenos prospere gestis, speciosum egit triumphum, tredecim ducibus hostium et centum viginti elephantis in eo ductis. Claudius Pulcher consul, contra auspicia profectus, jussis mergi pullis, qui cibari volebant, infeliciter adversus Carthaginienses classe pugnavit; et, revocatus a senatu, jussusque dictatorem dicere, Claudium Gliciam dixit, fortis ultimae hominem: qui, coactus abdicare se magistratu, postea ludos praetextatus spectavit. Atilius Calatinus primus dictator extra Italiam exercitum duxit. Cum Poenis captivorum commutatio facta est. Coloniae deductae sunt Fregenae, in agro Sallentino Brundisium, Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita ducenta quinquaginta unum millia, ducenta viginti duo. Claudia, soror P. Claudii, qui, contemptis auspiciis, male pugnauerat, a ludis revertens, quum turba premeretur, dixit: *Vtinam frater meus viveret, iterumque classem duceret*; ob eam causam mulcta ei dicta est. Duo praetores tum primum creati sunt. Caecilius Metellus pontifex maximus A. Postumium consulem, quoniam

idem et flamen Martialis erat, quum is ad bellum gerendum proficisci vellet, in Vrbe tenuit, nec passus est a sacris recedere. Rebus adversus Poenos a pluribus ducibus prospere gestis, summam victoriae C. Lutatius consul, victa ad Aegates insulas classe Poenorum, inposuit. Petentibus Carthaginiensibus pax data est. Quum templum Vestae arderet, Caecilius Metellus pontifex maximus ex incendio sacra rapuit. Duae tribus adjectae sunt, Velina et Quirina. Falisci quum rebellassent, sexto die perdomiti, in deditionem venerunt.

LIBRI XX.

Spoletium colonia deducta est. Adversus Ligures tunc primum exercitus promotus est. Sardi et Corsi, quum rebellassent, subacti sunt. Tuccia virgo Vestalis incesti damnata est. Bellum Illyriis, propter unum ex legatis, qui ad eos missi erant, obcissum, indictum est: subactique in deditionem venerunt. Praetorum numerus ampliatus est, ut essent quatuor. Galli Transalpini, qui in Italiam intruperant, caesi sunt. Eo bello populus Romanus sui Latinique nominis trecenta millia armatorum habuisse dicitur. Exercitibus Romanis tum primum trans Padum ductis, Galli Insubres, aliquot proeliis fusi, in deditionem venerunt. M. Claudius Marcellus consul, obciso Insubrium Gallorum duce Virdomaro, opima spolia retulit. Istri subacti sunt. Item Illyrii, quum rebellassent, domiti in deditionem venerunt. Lustrum a censoribus conditum est, quo censa sunt civium capita ducenta septuaginta millia, ducenta tredecim. Libertini in quatuor tribus redacti sunt, quum antea dispersi per omnes fuissent; Esquilinam, Palatinam,

tinam, Suburranam, Collinam. C. Flaminius censor viam Flaminiam munivit, et circum Flaminium exstruxit. Coloniae deductae in agro de Gallis capto, Placentia et Cremona.

LIBRI XXI.

In Italiam belli Punici secundi ortus narratur, et Hannibalis Poenorum ducis contra foedus per Iberum amnem transitus, a quo Saguntum, sociorum populi Romani civitas, obfessa octavo mense capta est. De quibus injuriis missi legati ad Carthaginienfes, qui quererentur. Quum satis facere nollent, bellum iis indictum est. Hannibal, superato Pyrenaeo saltu, per Gallias, fufis Volcis, qui obfistere conati erant, ad Alpes venit; et laboriofo per eas transitu (quum montanos quoque Gallos obvios aliquot proeliis repuliffet) descendit in Italiam, et ad Ticinum amnem Romanos equeftri proelio fudit: in quo vulneratum P. Cornelium Scipionem protexit filius, qui Africani poftea nomen adcepit. Iterumque exercitu Romano ad flumen Trebiam fufo, Hannibal Apenninum quoque, per magnam militum vexationem propter vim tempeftatum, transiit. Cn. Cornelius Scipio in Hispania contra Poenos profpere pugnavit, duce hoftium Magone capto.

LIBRI XXII.

Hannibal, per continuas vigilias in paludibus oculo amiffo, venit in Etruriam: per quas paludes quatrIduo et tribus noctibus fine ulla requie iter fecit. C. Flaminius confuI, homo temerarius, contra auspicia profectus, fignis militaribus effofis, quae tolli non poterant,

rant, et ab equo, quem conscenderat, per caput devolutus, infidiis ab Hannibale circumventus, ad Trasimenum lacum cum exercitu caesus est. Sex millia, quae eruperant, fide ab Maharbale data, perfidia Hannibalis vineta sunt. Quum ad nuntium cladis Romae luctus esset, duae matres, ex insperato receptis filiis, gaudio mortuae sunt. Ob hanc cladem ex Sibyllinis libris ver sacrum votum. Quum deinde Q. Fabius Maximus dictator, adversus Hannibalem missus, nollet acie cum eo confligere, ne, contra ferocem tot victoriis hostem, territum adversis proeliis militem pugnae committeret, et, obponendo se tantummodo, conatus Hannibalis impediret: M. Minucius magister equitum, ferox et temerarius, criminando dictatorem tanquam segnem et timidum, effecit, ut populi jussu aequaretur ei cum dictatore imperium; divisoque exercitu, quum iniquo loco conflixisset, et in maximo discrimine legiones ejus essent, superveniente cum exercitu Fabio Maximo discrimine liberatus est. Quo beneficio victus castra cum eo junxit, et *patrem* cum salutavit; idemque facere milites jussit. Hannibal, vastata Campania, inter Caslinum oppidum et Calliculam montem a Fabio clausus, sarmentis ad cornua bouum adligatis et incensis, praesidium Romanorum, quod Calliculam infidebat, fugavit, et sic transgressus est saltum: idemque Q. Fabii Maximi dictatoris, quum circumposita ureret, agro pepercit, ut illum tanquam proditorem suspectum faceret. Aemilio deinde Paullo et Terentio Varrone consulibus et ducibus, cum maxima clade adversus Hannibalem ad Cannas pugnatum est: caesaque eo proelio Romanorum quadraginta quinque millia, cum Paullo consule et senatoribus octoginta, consula-

sularibus atque praetoriis aut aediliciis triginta. Post quam cladem quum a nobilibus adolescentibus propter descriptionem consilium de relinquenda Italia iniretur; P. Cornelius Scipio tribunus militum, qui postea Africanus nuncupatus est, stricto super capita de iherantium ferro, iuravit, se pro hoste habiturum eum, qui in verba sua non iurasset; effecitque, ut omnes minime relictum iri a se Italiam jure jurando adstringerentur. Praeterea trepidationem Urbis et luctum, et res in Hispania meliore eventu gestas continet. Opimia et Floronia, Vestales virgines, incesti damnatae sunt. Propter paucitatem vero militum fervorum octo millia armata sunt. Captivi, quum potestas esset redimendi, redempti non sunt. Varroni obviam itum est, et gratiae actae, quod de re publica non desperasset.

LIBRI XXIII.

Campani ad Hannibalem defecerunt. Nuntius Cannensis victoriae Mago Carthaginem missus annulos aureos, a digitis obcisorum Romanorum detractos, in vestibulo curiae effudit: quos excessisse modii mensuram traditur. Post quem nuntium Hanno, vir ex Poenis nobilissimus, suadebat senatui Carthaginensium, ut pacem a populo Romano peterent: nec tenuit, obstrepente Barcina factione. Claudius Marcellus praetor ad Nolam, eruptione adversus Hannibalem ex oppido facta, prospere pugnavit. Exercitus Hannibalis per hiberna Capuae ita luxuriatus est, ut corporum viribus atque animorum enervaretur. Castinum, a Poenis obsessum, ita fame vexatum est, ut lora et pelles sentis detractas, item mures, essent; et nucibus, per Vulturum

amnem a Romanis missis, vixerint. Senatus ex equestri ordine hominibus centum nonaginta septem subpletus est. L. Postumius praetor a Gallis cum exercitu caesus est. Cn. et P. Scipiones in Hispania Hasdrubalem vicerunt, et Hispaniam suam fecerunt. Reliquiae Cannensis exercitus in Siciliam relegate sunt; ne recederent inde, nisi finito bello. Inter Philippum Macedonum regem et Hannibalem societas juncta est. Sempronius Gracchus consul Campanos cecidit. Praeterea in Sardinia feliciter a T. Manlio praetore adversus Poenos Sardosque res gestas continet: a quo Hasdrubal dux et Mago et Hanno capti. Claudius Marcellus praetor Hannibalis exercitum ad Nolam proelio fudit et vicit: primusque tot cladibus fessis Romanis meliorem spem belli dedit.

LIBRI XXIV.

Hieronymus, Syracusanorum rex, cujus avus Hiero amicus populi Romani fuerat, ad Carthaginienses defecit; et propter crudelitatem superbiamque a suis interfectus est. Ti. Sempronius Gracchus proconsul prospere adversus Poenos et Hannonem ducem ad Beneventum pugnavit, fervorum maxime opera, quos liberos esse iussit. Claudius Marcellus consul in Sicilia, quae prope tota ad Poenos defecerat, Syracusas obsedit. Philippo Macedonum regi bellum indictum est; qui, ad Apolloniam nocturno proelio obpressus fugatusque, Macedoniam cum prope inermi exercitu perfugit. Ad id bellum gerendum Valerius praetor missus est. Res praeterea in Hispania a P. et Cn. Scipionibus adversus Carthaginienses gestas continet. Syphax, rex Numida-

midarum, in amicitiam adscitus, et a Massinissa, rege Massylorum, pro Carthaginensibus pugnante, victus, in Maurusios cum magna manu transiit contra Gades; ubi angusto freto Africa et Hispania dirimuntur. Celtiberi quoque in amicitiam recepti sunt: quorum auxiliis adscitis, tunc primum mercenarium militem Romana castra habuerunt.

LIBRI XXV.

P. Cornelius Scipio, postea Africanus, ante annos aedilis factus est. Hannibal urbem Tarentum, praeter arcem, in quam praesidium Romanorum fugerat, per Tarentinos juvenes, qui se noctu venatum ire similaverant, cepit. Ludi Apollinares ex Marci carminibus, quibus Cannensis clades praedicta fuerat, instituti sunt. A Q. Fulvio et Ap. Claudio consulibus adversus Hannonem Poenorum ducem prospere pugnatum est. Ti. Sempronius Gracchus proconsul, ab hospite suo Lucano in insidias deductus, a Magone interfectus est. Centenius Penula, qui centurio militaverat, quum petisset a senatu, ut sibi exercitus daretur, pollicitusque esset, si hoc inpetraffet, de Hannibale victoriam, octo millibus adceptis, militum dux factus, confligit acie cum Hannibale, et cum exercitu caesus est. Cn. Fulvius praetor male adversus Hannibalem pugnavit. In quo proelio hominum sexdecim millia ceciderunt: ipse cum equitibus ducentis effugit. Capua obsessa est a Q. Fulvio et Ap. Claudio consulibus. Claudius Marcellus Syracusas expugnavit anno tertio, et ingentem se virum gessit. In eo tumultu urbis captae Archimedes, intentus formis, quas in pulvere descripserat, interfectus est. P. et Cn. Scipiones

nes in Hispania tot tantarumque rerum feliciter gestarum tristem exitum tulerunt; prope cum totis exercitibus caesi anno octavo, quam in Hispaniam iverant. Amissaque ejus provinciae possessio foret, nisi L. Marcii equitis Romani virtute et industria, contractis exercituum reliquiis, ejusdem hortatu, bina castra hostium expugnata essent. Ad triginta septem millia caesa, ad mille octingentos triginta capti, praeda ingens parta. Dux Marcius adpellatus est.

LIBRI XXVI.

Hannibal ad tertium ab urbe Roma lapidem super Anienem castra posuit. Ipse vero cum duobus millibus equitum usque ad ipsam Capenam portam, ut urbis situm exploraret, obequitavit: et quum per triduum in aciem utrimque exercitus omnis descendisset, certamen tempestas diremit; nam quum in castra rediissent, statim serenitas erat. Capua capta est a Q. Fulvio et Ap. Claudio consulibus. Principes Campanorum veneno sibi consciverunt mortem. Quum senatus Campanorum deligatus esset ad palos, ut securi feriretur; literas a senatu missas Q. Fulvius consul, quibus jubebatur parcere, antequam legeret, in sinu posuit, et lege agi jussit, et subplicium peregit. Quum in comitiis apud populum quaereretur, cui mandaretur Hispaniarum imperium; nullo id volente suscipere, P. Scipio, P. filius, qui in Hispania ceciderat, professus est se iturum; et, subfragio populi consensuque omnium missus, Novam Carthaginem uno die expugnavit, quum ageret vigesimum quartum annum, videreturque divina stirpe creatus; quoniam et ipse, postquam togam adceperat,

perat, quotidie in Capitolio erat, et in cubiculo matris ejus anguis saepe numero videbatur. Res praeterea in Sicilia gestas continet, et amicitiam cum Aetolis junctam, bellumque gestum adversus Acarnanas et Philip-pum Macedoniae regem.

LIBRI XXVII.

Cn. Fulvius proconsul cum exercitu ab Hannibale ad Herdoneam caesus est. Meliore eventu a Claudio Marcello consule adversus eundem ad Numistronem pugnatum est, inde Hannibal noctu recessit. Marcellus insequutus est, et subinde cedentem pressit, donec conflingeret. Priore pugna Hannibal superior fuit, Marcellus insequenti. Fabius Maximus pater consul Tarentinos per prodicionem recepit. In Hispania ad Baeculam Scipio cum Hasdrubale Hamilcaris conflixit, et vicit. Inter alia captum puerum regalem eximiae formae ad avunculum Masinissam cum donis dimisit. Claudius Marcellus, T. Quinctius Crispinus consules, speculandi causa progressi e castris, insidiis ab Hannibale circumventi sunt. Marcellus occisus fuit, Crispinus fugit. Res praeterea a P. Sulpicio praetore adversus Philip-pum et Achaeos gestas continet. Lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita centum triginta septem millia centum et octo: ex quo numero adparuit, quantum hominum tot proeliorum adversa fortuna populo Romano abstulisset. Hasdrubal, qui cum exercitu novo transscenderat Alpes, ut se Hannibali conjungeret, cum millibus hominum quinquaginta sex caesus est, M. Livii consulis ductu, sed non minore opera Claudii Neronis consulis. Qui, quum Hannibali ob-

positus esset, relictis castris, ita ut hostem falleret, cum electa manu profectus, Hasdrubalem circumvenit.

LIBRI XXVIII.

Res in Hispania prospere gestae a Silano, Scipionis legato, et ab L. Scipione fratre adversus Poenos, a Sulpicio proconsule et ab Attalo rege Asiae adversus Philippum regem Macedonum, pro Aetolis, referuntur. Quum M. Livio et Claudio Neroni consulibus triumphus decretus esset, Livius, qui in provincia sua rem gesserat, quadrigis invectus est; Nero, qui in conlegae provinciam, ut victoriam ejus adjuverat, venerat, equo est sequutus, et in hoc habitu plus gloriae reverentiaeque habuit: nam et plus in bello, quam conlega, fecerat. Ignis in aede Vestae negligentia virginis, quae non custodierat, exstinctus est: virgo caesa est flagro. P. Scipio in Hispania cum Poenis debellavit quarto decimo anno ejus belli, quinto post anno, quam ierat; exclusisque in totum possessione ejus hostibus, Hispaniam recepit. Et a Tarracone in Africam ad Syphacem regem Numidarum duobus navigiis transvectus, foedus junxit. Hasdrubal Gisgonis ibi cum eo in eodem lecto coenavit. Munus gladiatorium in honorem patris patruisque Carthagini novae edidit, non ex gladiatoribus, sed ex iis, qui aut in honorem ducis, aut ex provocatione in certamen descendebant: in quo reguli fratres de regno ferro contenderunt. Quum Astapa urbs ab Romanis obpugnaretur, oppidani liberos et conjuges rogo exstructo occiderunt, et se insuper praecipitaverunt. Ipse Scipio, dum gravi morbo implicatus est, seditionem, in parte exercitus motam, confirmavit.

firmatus discussit, rebellantesque Hispaniae populos coegit in deditiorem venire; et, amicitia facta cum Masinissa rege Numidarum, qui illi auxilium, si in Africam trajecisset, pollicebatur, cum Gaditanis quoque post discessum inde Magonis, cui ex Carthagine scriptum erat, ut in Italiam trajiceret, Romam reversus consulque creatus. Africam provinciam petenti, contradicente Q. Fabio Maximo, Sicilia data est; permissumque, in Africam trajiceret, si ex re publica esse censeret. Mago, Hamilcaris filius, a minore Baliari insula, ubi hyemarat, in Italiam trajecit.

LIBRI XXIX.

Ex Sicilia C. Laelius in Africam a Scipione missus ingentem praedam reportavit, et mandata Masinissae Scipioni exposuit, conquerentis, quod nondum exercitum in Africam trajecisset. Bellum in Hispania finitum, victore Romano, quod Indibilis excitaverat; ipse in acie occisus, Mandonius exposcentibus Romanis a suis deditus est. Magoni, qui in Gallia et Liguribus erat, ex Africa et militum ampla manus missa, et pecuniae, quibus auxilia conduceret; praeceptumque, ut se Hannibali jungeret. Scipio a Syracusis in Bruttios trajecit, et Locros, pulso Punico praesidio fugatoque Hannibale, recepit. Pax cum Philippo facta est. Idaea mater deportata est Romam a Pessinunte oppido Phrygiae, carmine in libris Sibyllinis invento, *pellī Italia alienigenam hostem posse, si mater Idaea deportata Romam esset.* Tradita autem est Romanis per Attalum regem Asiae. Lapis erat, quem matrem Deum incolae dicebant. Excepit P. Scipio Nasica Cn. filius, ejus, qui in Hispania perierat,

fat, vir optimus a senatu iudicatus, adolescens nondum quaestorius, quoniam ita responsum iubebat: *ut numen id ab optimo viro recipere-
tur consecrareturque*. Locrenses legatos Romam miserunt, qui de inpotentia Q. Pleminii legati quererentur, quod pecuniam Proserpinae abstulerat, et liberos eorum ac conjuges stupraverat. Pleminius, in catenis Romam perductus, in carcere mortuus est. Quum falsus rumor de P. Scipione proconsole, qui in Sicilia erat, in Urbem perlatus esset, tamquam is luxuriaretur; missis ob hoc legatis a senatu, qui explorarent, an ea vera essent, purgatus infamia Scipio in Africam trajecit, senatus permisso. Syphax, adcepta in matrimonium filia Hasdrubalis Gisgonis, amicitiae, quam cum Scipione ipse junxerat, renuntiavit. Masinissa, rex Massyliorum, dum pro Carthaginiensibus in Hispania militat, amisso patre Gala, de regno exciderat. Quo per bellum saepe repetito, aliquot proeliis a Syphace rege Numidarum victus, in totum privatus est: et cum ducentis equitibus exsul Scipioni se junxit; et cum eo primo statim bello Hannonem Hamilcaris filium cum ampla manu interemit. Scipio, adventu Hasdrubalis et Syphacis, qui prope cum centum millibus armatorum venerant, ab obsidione Uticae depulsus, hiberna communivit. Sempronius consul in agro Crotoniensi prospere adversus Hannibalem pugnavit. Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita ducenta quatuordecim millia. Inter censores, M. Livium et Claudium Neronem, notabilis discordia fuit. Nam et Claudius Livio collegae equum ademit, quod a populo damnatus actusque in exilium fuerat; et Livius Claudio, quod falsum in se testimonium dixisset,

et

et quod non bona fide secum in gratiam reddisset. Idem omnes tribus, extra unam, aeras reliquit, quod et innocentem se damnasent, et postea consulem censoremque fecissent.

LIBRI XXX.

In Africa Scipio Carthaginieneses et eundem Syphacem Numidarum regem Hasdrubalemque pluribus proeliis vicit, adjuvante Masinissa, binaque hostium castra expugnavit: in quibus quadraginta millia hominum ferro ignique consumta sunt. Syphacem per C. Laelium et Masinissam cepit. Masinissa Sophonisbam, uxorem Syphacis, filiam Hasdrubalis, captam statim adamavit, et, nuptiis factis, uxorem habuit. Castigatus a Scipione venenum ei misit: quo hausto illa decessit. Effectumque est multis Scipionis victoriis, ut Carthaginieneses, in desperationem acti, in auxilium publicae salutis Hannibalem ex Italia revocarent. Isque, anno decimo sexto Italia decedens, in Africam trajecit, tentavitque per colloquium pacem cum Scipione componere: et, quum de conditionibus pacis non convenisset, acie victus est. Pax Carthaginensibus data est petentibus. Hannibal Gisgonem, pacem dissuadentem, manu sua detraxit: excusata deinde temeritate facti, ipse pacem suavit. Mago, qui bello in agro Inubrium cum Romanis conflixerat, vulneratus, dum in Africam per legatos revocatus revertitur, ex vulnere mortuus est. Masinissae regnum restitutum est. Reversus in Urbem Scipio amplissimum nobilissimumque egit triumphum, quem Q. Terentius Culleo senator pileatus sequutus est. Scipio Africanus (incertum militari prius favore, an populari
aura

aura ita cognominatus) primus certe hic imperator victae a se nomine gentis nobilitatus est.

LIBRI XXXI.

Belli adversus Philippum Macedoniae regem, quod intermissum erat, repetiti causae referuntur hae. Tempore Initiorum duo juvenes Acarnanes, qui non initiati erant, Athenas venerunt, et in sacrarium Cereris cum aliis popularibus suis intraverunt. Ob hoc, tamquam nefas summum commisissent, ab Atheniensibus caesi sunt. Acarnanes, mortibus suorum commoti, ad vindicandos illos auxilium a Philippo petierunt. Paucis mensibus post pacem Carthaginiensibus datam, quingentesimo quinquagesimo anno ab Urbe condita, quum Atheniensium, qui obsidebantur a Philippo, legati auxilium a senatu petissent, et senatus id censuisset ferendum, plebe, quod tot bellorum continuus labor gravis erat, dissentiente, tenuit auctoritas Patrum, ut sociae civitati ferri opem populus quoque juberet. Bellum id P. Sulpicio consuli mandatum est, qui, exercitu in Macedoniam ducto, equestribus proeliis cum Philippo prospere pugnavit. Abydeni a Philippo obfessi, ad exemplum Saguntinorum, suos seque occiderunt. L. Furius praetor Gallos Insubres rebellantes et Hamilcarem Poenum, bellum in ea parte molientem, acie vicit. Hamilcar eo bello occisus est, et millia hominum triginta sex. Praeterea expeditiones Philippi regis et Sulpicii consulis expugnationesque urbium ab utroque factas continet. Sulpicius consul, adjuvantibus rege Attalo et Rhodiis, bellum gerebat. Triumphavit de Gallis L. Furius praetor.

LIBRI XXXII.

Complura prodigia ex diversis regionibus nuntiata referuntur; inter quae, in Macedonia in puppi longae navis lauream esse natam. T. Quinctius Flaminius consul adversus Philippum feliciter pugnavit in faucibus Epiri, fugatumque coegit in regnum reverti. Ipse Thessaliam, quae est vicina Macedoniae, sociis Aetolis et Athamanibus, vexavit. L. Quinctius Flaminius consulis frater, Attalo rege et Rhodiis adjuvantibus, in Euboeam et maritimam oram trajectus, Eretriam expugnavit. Achaei in amicitiam recepti sunt. Conjuratio servorum, facta de solvendis Carthaginensium obsidibus, obpressa est; duo millia necati sunt. Praetorum numerus amplius est, ut semi crearentur. Cornelius Cethegus consul Gallos Insubres proelio fudit. Cum Lacedaemoniis et tyranno eorum Nabide amicitia juncta est. Praeterea expugnationes urbium in Macedonia referuntur.

LIBRI XXXIII.

T. Quinctius Flaminius proconsul cum Philippo ad Cynoscephalas in Thessalia acie victo debellavit. L. Quinctius Flaminius, frater proconsulis, Acarnanes, Leucade urbe, quod caput est Acarnanum, expugnata, in deditionem adcepit. C. Sempronius Tuditanus praetor a Celtiberis cum exercitu caesus est. Attalus, a Thebis ob subitam valetudinem Pergamum translatus, decessit. Pax petenti Philippo, Graeciae libertas data est. L. Furius Purpureo et Claudius Marcellus consules Bojos et Insubres Gallos subegerunt. Marcellus triumphavit. Hannibal, frustra in Africa bellum molitus, et ob hoc Romanis per epistolas

stolas adversae factionis principum delatus; propter metum Romanorum, qui legatos ad Carthaginiensium senatum de eo miserant, profugus ad Antiochum regem Syriae se contulit, bellum contra Romanos parantem.

LIBRI XXXIV.

Lex Oppia, quam C. Oppius tribunus plebis bello Punico de finiendis matronarum cultibus tulerat, cum magna contentione abrogata est; quum Porcius Cato auctor fuisset, ne ea lex aboleretur. Is, in Hispaniam profectus, bello, quod Emporiis orsus est, citeriorem Hispaniam pacavit. T. Quinctius Flamininus bellum adversus Lacedaemonios et tyrannum eorum Nabidem prospere gestum, data iis pace, qualem ipse voluit, liberatisque Argis, qui sub ditione tyranni erant, finivit. Senatus tunc primum secretus a populo ludos spectavit: ut id fieret, Sex. Aelius Paetus et C. Cornelius Cethegus censores intervenerunt, cum indignatione plebis. Coloniae pleraeque deductae sunt. M. Porcius Cato de Hispania triumphavit. Res praeterea in Hispania, et adversus Bojos et Insubres Gallos feliciter gestae referuntur. T. Quinctius Flamininus, qui Philippum Macedonum regem et Nabidem Lacedaemoniorum tyrannum vicerat, Graeciamque omnem liberaverat, ob hanc rerum gestarum multitudinem triduo triumphavit. Legati Carthaginiensium nuntiaverunt, Hannibalem, qui ad Antiochum confugerat, bellum cum eo moliri. Tentaverat autem Hannibal per Aristonem Tyrium, sine literis Carthaginem missum, ad rebellandum Poenos concitare.

LIBRI XXXV.

P. Scipio Africanus legatus ad Antiochum Ephesi cum Hannibale, qui se Antiocho junxerat, conloquutus est; ut, si fieri posset, metum ei, quem ex populo Romano conceperat, eximeret. Inter alia quum quaereret, quem fuisse maximum imperatorem Hannibal crederet, respondit: *Alexandrum Macedonum regem, quod parva manu innumerabiles exercitus fudisset, quodque ultimas oras, quas visere supra spem humanam esset, peragrasset.* Quaerenti deinde, quem secundum poneret, *Pyrrhum*, inquit, *castra metari primum docuisse.* Ad hoc neminem elegantius loca cepisse, praesidia disposuisse. Exsequenti, quem tertium diceret, semet ipsum dixit. Ridens Scipio, *Quidnam tu diceres, si me*, inquit, *vicisses?* Tunc vero, inquit, *me et ante Alexandrum, et ante Pyrrhum, et ante alios posuissem.* Inter cetera prodigia, quae plurima fuisse traduntur, bovem Cn. Domitii consulis loquutum, *Roma cave tibi*, refertur. Adparant in Antiochum bellum Romani. Nabis Lacedaemoniorum tyrannus, incitatus ab Aetolis, qui et Philip-pum et Antiochum ad inferendum bellum populo Romano sollicitabant, a populo Romano descivit; et, bello adversus Philopomenem Achaeorum praetorem gesto, ab Aetolis et ab Alexandro duce eorum interfectus est. Aetoli quoque ab amicitia populi Romani defecerunt. Cum quibus societate juncta, Antiochus Syriae rex, quum bellum Graeciae intulisset, complures urbes occupavit, inter quas Chalcidem, et totam Euboeam. Res praeterea in Liguribus gestas et adparatum belli ab Antiocho continet.

LIBRI XXXVI.

Man. Acilius Glabrio consul Antiochum, apud Thermopylas, Philippo rege adjuvante, victum, Graecia expulit, idemque Aetolos subegit. P. Cornelius Scipio Nasica consul aedem matris Deum, quam ipse in Palatium intulerat, vir optimus a senatu iudicatus, dedicavit; idemque Bojos Gallos victos in dedicationem adcepit, et de iis triumphavit. Praeterea navalia certamina prospera adversus praefectos Antiochi regis referuntur.

LIBRI XXXVII.

L. Cornelius Scipio consul, legato P. Scipione Africano (qui se legatum fratris futurum dixerat, si ei Graecia provincia decerneretur, quum C. Laelio, qui multum in senatu poterat, ea provincia dari videretur) profectus ad bellum adversus Antiochum gerendum, in Asiam primus omnium Romanorum ducum trajecit. Aemilius Regillus adversus regiam classem Antiochi feliciter pugnavit ad Myonnesum, Rhodiis adjuvantibus. Filius Africani ab Antiocho captus, patri remissus est. M. Acilius Glabrio de Antiocho, quem Graecia expulerat, et de Aetolis triumphavit. Victo deinde Antiocho a L. Cornelio Scipione, adjuvante Eumene rege Pergami, Attali filio, pax data est ea conditione, ut omnibus provinciis citra Taurum montem cederet. Eumeni, quo juvante Antiochus victus erat, regnum ampliatum. Rhodiis quoque, qui et ipsi juverant, quaedam civitates concessae. Colonia deducta est Bononia. Aemilius Regillus, qui praefectos Antiochi navali certamine vicerat, navalem triumphum duxit. L. Cornelius Scipio, qui cum Antiocho debellave-

laverat, cognomine fratri exaequatus, Asiaticus adpellatus est.

LIBRI XXXVIII.

M. Fulvius consul in Epiro Ambracienſes obſeſſos in deditionem adcepit, Cephalleniam ſubegit, Aetolis perdomitis pacem dedit. Cn. Manlius conſul, conlega ejus, Gallograecos, Tolitoſojos et Tectoſagos et Trocmos, qui Brenno duce in Aſiam tranſierant, quum ſoli citra Taurum montem non parerent, vicit. Eorum origo, et quemadmodum ea loca, quae tenent, occupaverint, refertur. Exemplum quoque virtutis et pudicitiae in femina traditur. Nam quum Ortiagontis, regis Gallograecorum, uxor captiva eſſet, centurionem cuſtodem, qui ei vim intulerat, occidit. Luſtrum a cenſoribus conditum eſt. Cenſa ſunt civium capita ducenta quinquaginta octo milia et trecenta viginti octo. Cum Ariarathe, rege Cappadociae, amicitia juncta eſt. Cn. Manlius, contradicentibus decem legatis, ex quorum conſilio foedus cum Antiocho conſcripſerat, de Gallograecis, acta pro ſe cauſa in ſenatu, triumphavit. Scipio Africanus, die ei dicta, ut quidam ajunt, a Q. Petillio tribuno plebis, ut quidam, a Naevio, quod praeda ex Antiocho capta aerarium fraudaeſſet, poſtquam is dies venit, evocatus in Roſtra, *Hae die*, inquit, *Quirites, Carthaginem vici*: et, proſequentem populo, Capitolium adſcendit. Inde, ne amplius tribuniciis injuriis vexaretur, in voluntarium exilium Litternum conceſſit: incertum ibi, an Romae, deſunctus. Nam ejus monimentum utrobique fuit. L. Scipio Asiaticus, frater Africani, eodem peculatus crimine adcuſatus damnatusque, quum

in vincula et carcerem duceretur, Ti. Sempronius Gracchus, tribunus plebis, qui antea Scipionibus inimicus fuerat, intercessit; et ob id beneficium Africani filiam duxit. Quum qu aestores in bona ejus publice possidenda missi essent, non modo in iis ullum vestigium pecuniae regiae adparuit, sed nequaquam tantum redactum, quantae summae erat damnatus. Conlatam a cognatis et amicis innumerabilem pecuniam accipere noluit: quae necessaria ei erant ad cultum, redempta.

LIBRI XXXIX.

M. Aemilius consul, Liguribus subactis, viam a Placentia usque Ariminum perductam Flaminiae junxit. Initia luxuriae, introducta ab exercitu Asiatico, referuntur. Ligures, quicumque citra Apenninum erant, subacti sunt. Bacchanalia, sacrum Graecum et [quidem] nocturnum, scelerum omnium seminarium, quum ad ingentis turbae conjurationem pervenisset, a consule investigatum, et multorum poena sublatum est. A censoribus L. Valerio Flacco et M. Porcio Catone, et belli et pacis artibus maximo, motus est senatu L. Quinctius Flamininus, T. Quinctii frater, eo quod, quum Galliam provinciam consul obtinuerat, rogatus in convivio a Philippo Poeno, quem amabat, scorto nobili, Gallum quemdam sua manu occiderat; sive, ut quidam tradiderunt, unum ex damnatis securi percusserat, rogatus a meretrice Placentina, cujus amore deperibat. Exstat in eum M. Catonis oratio. Scipio Linterni decessit: et tamquam jungente fortuna circa idem tempus duo funera maximorum virorum, Hannibal, a Prusia Bithyniae rege, ad quem, victo Antiocho, confugerat, quum de-

dederetur Romanis, qui ad exposcendum illum T. Quinctium Flaminiū miserant, veneno sibi mortem conscivit. Philopoemen quoque, dux Achaeorum, vir maximus, a Messeniis interemtus veneno, quum ab iis bello captus esset. Coloniae Potentia et Pisaurum et Mutina et Parma deductae sunt. Praeterea res adversus Celtiberos prospere gestas, et initia causasque belli Macedonici continet; cujus origo inde fluxit, quod Philippus aegre ferebat, regnum suum inminui a Romanis, et quod cogeretur, a Thracibus aliisque locis praesidia deducere.

LIBRI XL.

Quum Philippus liberos eorum, quos occiderat, conquiri obsides jussisset, Theoxena, pro liberis suis et sororis admodum pueris verita regis libidinem, prolatis in medium gladiis et poculo, in quo erat venenum, suavit iis, ut imminens ludibrium morte effugerent. Quod quum persuassisset, ipsa se cum viro e navi in mare praecipitavit. Certamina inter Philippi Macedoniae regis liberos Persen et Demetrium referuntur; et ut fraude fratris sui Demetrius confictis criminibus, inter quae adculpatione parricidii et adfectati regni, primum petitus, ad ultimum, quoniam populi Romani amicus erat, veneno necatus est; regnumque Macedoniae mortuo Philippo ad Persen devenit. Item res in Liguribus et in Hispania contra Celtiberos a compluribus feliciter gestas continet. Libri Numa Pompilii in agro L. Petillii scribae sub Janiculo a cultoribus agri, in arca lapidea clausi, et Graeci et Latini, inventi sunt. In quibus quum plura, quae dissolvendarum religionum, praetor, ad quem

delati erant, legisset, juravit senatui; contra rem publicam esse, ut legerentur servarenturque: et ex senatus consulto in Comitio exusti sunt. Colonia Aquileja deducta est. Philippus, aegritudine animi confectus, quod Demetrium filium, falsis Persei alterius filii delationibus impulsus, veneno sustulisset, de poena Persei cogitavit, voluitque Antigonom potius amicum suum successorem regni sui relinquere. Sed in hac cogitatione morte raptus est. Regnum Perseus excepit.

LIBRI XLII.

Ignis in aede Vestae extinctus est. Ti. Sempronius Gracchus proconsul Celtiberos victos in deditionem adcepit, monumentumque operum suorum, Gracchurim oppidum in Hispania constituit. Et a Postumio Albino proconsule Vaccae ac Lusitani subacti sunt. Vterque triumphavit. Antiochus, Antiochi filius, obses Romanis a patre datus, mortuo fratre Seleuco, qui patri defuncto successerat, in regnum Syriae ab Urbe dimissus; qui praeter religionem, qua multa templa magnifica multis locis erexit, Athenis Jovis Olympii, et Antiochiae Capitolini, vilissimum regem egit. Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita ducenta sexaginta tria millia ducenta nonaginta quatuor. Q. Voconius Saxa tribunus plebis legem tulit, ne quis heredem mulierem institueret. Suasit legem M. Cato. Exstat oratio ejus. Praeterea res contra Ligures, Istros, Sardos et Celtiberos, a compluribus ducibus prospere gestas, et initia belli Macedonici continet, quod Perseus, Philippi filius, moliebatur. Miserat enim ad Carthaginienes legationem, et ab iis nocte audita

audita erat; sed et alias Graeciae civitates sollicitabat.

LIBRI XLII.

Q. Fulvius Flaccus censor templum Junonis Lacinae tegulis marmoreis spoliavit, ut aedem, quam dedicabat, tegeret. Tegulae ex senatus consulto reportatae. Eumenes, Asiae rex, in senatu de Perseo, Macedoniae rege, questus est: cujus injuriae in populum Romanum referuntur. Ob quas bello ei indicto, P. Licinius Crassus consul, cui id mandatum erat, in Macedoniam transiit, levibusque expeditionibus, equestribus proeliis, in Thessalia cum Perseo parum felici eventu pugnavit. Inter Masinissam et Carthaginienes de agro fuit arbiter ad disceptandum a senatu datus. Legati missi ad civitates socias et reges rogandos, ut in fide permanerent, dubitantibus Rhodiis. Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita ducenta quinquaginta septem millia ducenta triginta unum. Res praeterea adversus Corsos et Ligures prospere gestas continet.

LIBRI XLIII.

Praetores aliquot, eo quod avarae et crudeliter provincias administrassent, damnati sunt. P. Licinius Crassus proconsul complures in Graecia urbes expugnavit et crudeliter diripuit. Ob id captivi, qui ab eo sub corona venierant, ex senatus consulto postea restituti sunt. Item a praefectis classium Romanarum multa inpotenter in socios facta. Res praeterea a Perseo rege in Thracia prospere gestas continet, victis Dardanis et Illyrico, cujus

rex erat Gentius. Motus, qui in Hispania ab Olonico factus erat, ipso interemto confedit. M. Aemilius Lepidus a censoribus princeps in senatu lectus.

LIBRI XLIV.

Q. Marcius Philippus per invios saltus penetravit in Macedoniam, compluresque urbes occupavit. Rhodii misere legatos Romam, minantes, se Perseo auxilio futuros, nisi populus Romanus cum eo pacem atque amicitiam jungeret. Indigne id latum. Quum id bellum L. Aemilio Paulo, sequentis anni consuli iterum, mandatum esset, Paullus, in concione precatus, ut, quidquid diri populo Romano inmineret, in domum suam converteretur, et in Macedoniam profectus, vicit Persen, totamque Macedoniam in potestatem redegit. Antequam confligeret, C. Sulpicius Gallus tribunus militum praedixit exercitui, ne miraretur, quod luna nocte proxima defectura esset. Gentius quoque rex Illyriorum, quum rebellasset, ab Anicio praetore victus, venit in deditionem, et cum uxore et liberis et propinquis Romam missus est. Alexandria legati a Cleopatra et Ptolemaeo regibus venerunt, querentes de Antiocho rege Syriae, quod his bellum inferret. Perses, sollicitatis in auxilium Eumene rege Pergami et Gentio rege Illyriorum, quia his pecuniam, quam promiserat, non dabat, ab iis relictus est.

LIBRI XLV.

Perseus ab Aemilio Paulo in Samothrace captus est. Quum Antiochus, Syriae rex, Ptolemaeum et Cleopatram, Aegypti reges, ob-

obsideret, et missis ad eum a senatu legatis, qui juberent, ab obsidione focii regis abssisteret, editisque mandatis consideraturum se ille, quid faciendum esset, respondisset; unus ex legatis Popillius virga regem circumscripsit, iussitque, antequam circulo excederet, responsum daret. Qua asperitate effecit, ut Antiochus bellum omitteret. Legationes gratulantium populorum ac regum in senatum admissae. Rhodiorum, quia eo bello contra populum Romanum faverant, exclusa. Postero die, quum de eo quaereretur, ut iis bellum indiceretur, causam in senatu patriae suae legati egerunt. Nec tamquam hostes, nec tamquam focii dimissi. Macedonia in provinciae formam redacta est. Aemilius Paullus, repugnantibus militibus ejus propter minorem praedam, et contradicente Ser. Sulpicio Galba, triumphavit, et Persen cum tribus filiis ante currum duxit. Cujus triumphi laetitia ne solida ei contingeret, duorum filiorum funeribus insignita est: quorum alterius mors patris triumphum praecessit, alterius sequuta est. Lustrum conditum est a censoribus. Censa sunt civium capita trecenta duodecim millia octingenta quinque. Prusias, Bithyniae rex, Romam, ut senatui gratularetur ob victoriam ex Macedonia partam, venit, et Nicomedem filium senatui commendavit. Rex, plenus adulationis, libertum se populi Romani dicebat.

LIBRI XLVI.

Eumenes rex Romam venit: qui quia Macedonico bello medium egerat, ne aut hostis judicatus videretur, si exclusus esset, aut liberatus crimine, si admitteretur; in commune lex lata est, ne cui regi Romam venire liceret.

Claudius Marcellus consul Alpinos Gallos, C. Sulpicius Gallus consul Ligures subegit. Legati Prusiae regis conquesti sunt de Eumene, quod fines suos popularetur; dixeruntque, eum conspirasse cum Antiocho contra populum Romanum. Societas cum Rhodiis deprecantibus juncta est. Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta viginti septem millia viginti duo. Princeps senatus lectus M. Aemilius Lepidus. Ptolemaeus Aegypti rex, pulsus regno a minore fratre, missis ad eum legatis, restitutus est. Ariarathe Cappadociae rege mortuo, filius ejus Ariarathes regnum adcepit, et amicitiam cum populo Romano per legatos renovavit. Res praeterea adversus Ligures et Corsos et Lusitanos vario eventu gestas, et motus Syriae, mortuo Antiocho, qui filium Antiochum puerum admodum reliquerat, continet. Hunc Antiochum puerum cum Lysia tutore Demetrius, Seleuci filius, qui Romae obses fuerat, clam, quia non dimittebatur a Romanis, interemit; et ipse in regnum receptus. L. Aemilio Paulo, qui Persen vicerat, mortuo, tanta ejus abstinentia fuit, ut, quum ex Hispania et ex Macedonia inmensas opes retulisset, vix ex auctione ejus redactum sit, unde uxori ejus dos solveretur. Pomptinae paludes a Cornelio Cethego consule, cui ea provincia evenerat, siccatae, agerque ex iis factus.

LIBRI XLVII.

Cn. Tremellio tribuno plebis mulcta dicta est, quod cum M. Aemilio Lepido pontifice maximo injuriose contenderat; sacrorumque, quam magistratum, jus potentius fuit. Lex de ambitu lata. Lustrum a censoribus conditum

tum est. Censa sunt civium capita trecenta triginta octo millia, trecenta quatuordecim. Princeps senatus lectus Aemilius Lepidus. Inter Ptolemaeos fratres, qui dissidebant, foedus ictum, ut alter in Aegypto, alter Cyrenis regnaret. Ariarathes, Cappadociae rex, consilio Demetrii, regis Syriae, et viribus pulsus regno, a senatu restitutus est. Missi a senatu, qui inter Masinissam et Carthaginienses de agro judicarent. C. Marcius consul adversus Dalmatas parum prospere primum, postea feliciter pugnavit: cum quibus bello confli-
gendi causa fuit, quod Illyrios, populi Romani socios, vastaverant; eandemque gentem Cornelius Nasica consul domuit. Q. Opimius consul Transalpinos Ligures, qui Massilien-
sum oppida, Antipolim et Nicaeam, vastabant, subegit. Praeterea res in Hispania a complu-
ribus parum prospere gestas continet. Con-
sules anno quingentesimo nonagesimo octavo ab Vrbe condita magistratum, peractis comi-
tiis insequentisque anni consulibus creatis, inire coeperunt. Mutandi comitia causa fuit, quod Hispani rebellabant. Legati, ad disceptan-
dum inter Masinissam et Carthaginienses missi, renuntiaverunt, vim navalis materiae se Car-
thagine deprehendisse. Aliquot praetores, a provinciis avaritiae nomine adcausati, dam-
nati sunt.

LIBRI XLVIII.

Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta viginti quatuor millia. Semina tertii belli Punici referuntur. Quum in finibus Carthaginiensium ingens Numidarum exercitus, duce Ariobarzane, Syphacis nepote, diceretur esse, M. Porcius Cato suavit,

suasit, ut Carthaginienſibus, quum Ariobarzanem, ſpecie contra Maſiniſſam regem, ſed re vera contra Romanos, adcitum in finibus haberent, bellum indiceretur. Contradicente P. Cornelio Naſica, placuit, legatos mitti Carthaginem, qui ſpecularentur, quid ageretur. Caſtigato ſenatu Carthaginienſium, quod contra ſoedus et exercitum et navales materias haberent, pacem inter eos et Maſiniſſam facere voluerunt, Maſiniſſa agro, de quo lis erat, cedente. Sed Giſgo, Hamilcaris filius, homo ſeditioſus, qui tunc in magiſtratu erat, quum ſenatus pariturum ſe iudicio legatis dixiſſet, ita bellum adverſus Romanos ſuadendo concitavit, ut legatos, quo minus violarentur, fuga explicuerit. Id nuntiantes infeſtum jam ſenatum Carthaginienſibus infeſtorem fecerunt. M. Porcius Cato filii, in praetura mortui, funus tenuiſſimo, ut valuit, (nam pauper erat) ſumtu fecit. Andriſcus, qui ſe Perſei filium, regis quondam Macedoniae, ingenti adſeveratione mentiretur, Romam miſſus. M. Aemilius Lepidus, qui princeps ſenatus ab ſextis jam cenſoribus erat lectus, antequam exſpiraret, praecepit filiis, lecto ſe ſtrato ſine linteis, ſine purpura efferrent; in reliquum funus ne plus, quam aeris denos, conſumerent: imaginum ſpecie, non ſumtibus, nobilitari magnorum virorum funera ſolere. De veneficiis quaefitum. Publicia et Licinia, nobiles feminae, quae viros ſuos conſulares necaſſe inſimilabantur, cognita cauſa, quum praetori pro ſe vades dediſſent, cognatorum decreto necatae ſunt. Guluſſa, Maſiniſſae filius, denuntiavit; Carthagine delectus agi, claſſem comparari, et haud dubium bellum ſtrui. Quum Cato ſuaderet, ut iis bellum indiceretur, P. Cornelio Naſica dicente, nihil temere faciun-

faciundum, placuit, decem mitti legatos exploratum. L. Licinius Lucullus, A. Postumius Albinus consules, quum delectum severe agerent, nec quemquam gratia dimitterent, ab tribunis plebis, qui pro amicis suis vacationem impetrare non poterant, in carcerem coniecti sunt. Quum Hispaniense bellum, parum prospere aliquoties gestum, ita confudisset civitatem Romanam, ut ne ii quidem invenirentur, qui aut tribunatum exciperent, aut legati ire vellent, P. Cornelius Aemilianus processit, et excepturum se militiae genus, quodcumque imperatum esset, professus est. Quo exemplo omnes ad studium militandi concitavit. L. Lucullus consul, qui M. Claudio Marcello successerat, quum laceffere omnes Celtiberiae populi viderentur, Vaccaeos et Cantabros et alias adhuc incognitas nationes in Hispania subegit. Ibi P. Cornelius Africanus Scipio Aemilianus, L. Paulli filius, Africani nepos, sed adoptivus, provocatorem barbarum tribunus militum occidit; et in obpugnatione Interctiae urbis majus etiam periculum adiit. Nam murum primus transcendit. Ser. Sulpicius Galba praetor male adversus Lusitanos pugnavit. Quum legati ex Africa cum oratoribus Carthaginiensium et Gulussa Masinissae filio redissent, dicerentque, et exercitum se et classem Carthagine deprehendisse, perrogari sententias placuit. Catone et aliis principibus senatui suadentibus, ut in Africam confestim transportaretur exercitus, quod P. Cornelius Nasica dicebat, nondum sibi justam causam belli videri, placuit, ut bello abstinerent, si Carthaginienses classem exuissent, et exercitum dimisissent; sin minus, proximi consules de Punico bello referrent. Quum locatum a censoribus theatrum exstrueretur;

retur; P. Cornelio Nasica auctore, tamquam inutile et nociturum publicis moribus, ex senatus consulto destructum est, populusque aliquamdiu stans ludos spectavit. Carthaginienses quum adversus foedus bellum Masinissae intulissent, victi ab eo, annos habente nonaginta duos, et sine pulpamine mandere et gustare panem tantum solito, insuper Romanum bellum meruerunt.

LIBRI XLIX.

Tertii Punici belli initium altero et sexcentesimo anno ab Vrbe condita, intra quintum annum, quum erat coeptum, consummati. Inter M. Porcium Catonem et Scipionem Nasicam, quorum alter sapientissimus vir in civitate habebatur, alter etiam vir optimus a senatu iudicatus erat, diversis certatum sententiis est, Catone suadente bellum, et ut tolleretur deletereturque Carthago, Nasica dissuadente. Placuit tamen, quod contra foedus naves haberent, quod exercitum extra fines duxissent, quod socio populi Romani et amico Masinissae arma intulissent, quod filium ejus Gulussam, qui cum legatis Romanis erat, in oppidum non recepissent, bellum iis indici. Prius quam ullae copiae in naves inponerentur, Ulicenses legati Romam venerunt, se suaque omnia dedentes. Ea legatio, veluti omen, grata Patribus, acerba Carthaginiensibus fuit. Diti patri ludi ad Terentum, ex praecepto librorum [Sibyllinorum], facti; qui anno centesimo, primo Punico bello, quingentesimo et altero anno ab Vrbe condita, facti erant. Legati triginta Romam venerunt, per quos se Carthaginienses dedebant. Catonis sententia pervicit, ut in decreto perstaretur, et ut con-

sules

sules quam primum ad bellum proficiscerentur. Qui ubi in Africam transierunt, acceptis, quos imperaverant, trecentis obsidibus et armis omnibusque instrumentis bellicis, si qua Carthagine erant; tunc, quum ex auctoritate Patrum juberent, ut in alium locum, dum a mari decem millia passuum, ne minus, remotum, oppidum facerent, indignitate rei ad rebellandum Carthaginienses compulerunt. Obsideri obpugnarique coepta est Carthago ab L. Marcio, M. Manilio consulibus. In qua obpugnatione quum neglectos ab una parte muros duo tribuni temere cum cohortibus suis inrupissent, et ab oppidanis graviter caderentur, a Scipione Africano expliciti sunt; per quem et castellum Romanorum, quod nocte expugnabant, paucis equitibus juvantibus, liberatum est; castrorumque, quae Carthaginienses, omnibus copiis ab urbe pariter egressi, obpugnabant, liberatorum is ipse praecipuam gloriam tulit. Praeterea, quum ab irrita obpugnatione Carthaginiensis consul (alter enim Romam ad comitia ierat) exercitum duceret adversus Hasdrubalem, qui cum altera manu iniquum saltum infederat, suavit primo consuli, ne tam iniquo loco confligeret. Victus deinde complurium, qui et prudentiae ejus et virtuti invidebant, sententiis et ipse saltum ingressus est; quumque, sicut praedixerat, fusus fugatusque esset Romanus exercitus, et duae cohortes ab hoste obsiderentur, cum exiguis equitum turmis in saltum reversus, liberavit eas et incolumes reduxit. Quam virtutem ejus et Cato, vir promptioris ad vituperandum linguae, in senatu sic prosequutus est, ut diceret, *reliquos, qui in Africa militarent, umbras militare, Scipionem vigere*; et populus Romanus eo favore complexus, ut comitiis pluri-

plurimae eum tribus consulem scriberent, quum hoc per aetatem non liceret. Quum L. Scribonius tribunus plebis rogationem promulgasset, ut Lusitani, qui, in fidem populi Romani dediti, a Ser. Galba in Galliam venissent, in libertatem restituerentur, M. Cato acerrime suavit. Exstat oratio in Annalibus ejus inclusa. Q. Fulvius Nobilior, et saepe ab eo in senatu laceratus, respondit pro Galba, ipse quoque Galba, quum se damnari videret, complexus duos filios praetextatos et Sulpicii Galli filium, cujus tutor erat, ita miserabiliter pro se loquutus est, ut rogatio antiquaretur. Exstant tres orationes ejus, duae adversus Libonem tribunum plebis rogationemque ejus, habitae de Lusitanis, una contra L. Corneliu Cethegum, in quo Lusitanos propter sese castra habentes caesos fatetur, quod comperit habuerit, equo atque homine suo ritu immolatis, per speciem pacis adoriri exercitum suum in animo habuisse. Andrisus quidam, ultimae fortis homo, Persei regis se filium ferens et mutato nomine Philippus vocatus, quum ab urbe Romana, quo illum Demetrius Syriae rex ob hoc ipsum mendacium miserat, clam profugisset, multis ad falsam ejus fabulam, velut ad veram, coeuntibus, contracto exercitu, totam Macedoniam aut voluntate incolentium, aut armis occupavit. Fabulam autem talem finxerat. Ex pellice se et Perseo rege ortum, traditum educandum Cretensi cuidam esse, ut in belli casus, quod ille cum Romanis gereret, aliquod velut semen regiae stirpis exstaret. Perseo demortuo, Adramyttei se educatum vsque ad duodecimum annum aetatis, patrem eum esse credentem, a quo educaretur, ignarum generis fuisse sui. Adfecto deinde eo, quum prope
ad

ad vitae finem ultimum esset, detectam tandem ibi originem suam, falsaeque matri libellum datum, signo Persei regis signatum, quem sibi traderet, quum ad puberem aetatem venisset; obtestationesque ultimas adjectas, ut res in occulto ad id tempus fervaretur. Pubescenti libellum traditum: in quo relictis sibi duo thesauri a patre dicerentur. Tum scientem mulierem sublitum se esse, veram stirpem ignorantem edidisse genus: atque obtestatam, ut prius, quam manaret ad Eumenem res, Perseo inimicum, excederet iis locis, ne interficeretur. Eo se exterritum, simul sperantem aliquod a Demetrio auxilium, in Syriam se contulisse; atque ibi primum, quis esset, palam expromere ausum.

LIBRI L.

Theffalia, quum et illam invadere armis atque occupare Pseudophilippus vellet, per legatos Romanorum auxiliis Achaeorum defensa est. Prusias rex Bithyniae, omniumque humillimorum vitiorum, a Nicomede filio, adjuvante Attalo rege Pergami, occisus est. Habebat alium filium, qui, pro superiore ordine dentium, enatum habuisse unum os continens dicitur. Quum tres legatos ad pacem inter Nicomedem et Prusiam faciendam Romani misissent, et unus ex iis multis cicatricibus sparsum caput haberet, alter pedibus aeger esset, tertius ingenio socors haberetur; dixit Cato, eam legationem nec caput, nec pedes, nec cor habere. In Syria, quae eo tempore stirpe generis parem Macedonum regi, inertia socordiaque similem Prusiae regem habebat, jacente eo in ganea et lustris, Ammonius regnabat; per quem et amici

omnes regis, et Laodice regina, et Antigonus, Demetrii filius, occisi. Masinissa, Numidia rex, major nonaginta annis decessit, vir insignis. Inter cetera opera juvenilia, quae ad ultimum edidit, adeo, etiam versus in senectam, vixit, ut post sextum et octogesimum annum filium genuerit. Inter tres liberos ejus, maximum natu Micipsam, Guluffam, Mastanabalem, qui etiam Graecis literis eruditus erat, P. Scipio Aemilianus (quum commune eis pater regnum reliquisset, et dividere eos arbitro Scipione jussisset) partes administrandi regni divisit. Item Phamaeae Himilconi, praefecto equitum Carthaginiensium, viro forti et cujus praecipua opera Poeni utebantur, persuasit, ut ad Romanos cum equitatu suo transiret. Ex tribus legatis, qui ad Masinissam missi fuerant, Claudius Marcellus, coorta tempestate, fluctibus obrutus est. Carthaginienses Hasdrubalem, Masinissae nepotem, quem praetorem habebant, proditoris suspectum, in curia occiderunt: quae suspicio inde emanavit, quod propinquus esset Guluffae, Romanos auxilio juvantis. P. Scipio Aemilianus, quum aedilitatem peteret, consul a populo dictus, quoniam per annos consulenti fieri non licebat, cum magno certamine suffragantis plebis et repugnantibus aliquamdiu Patribus, legibus solutus et consul creatus est. M. Manilius aliquot urbes circumpositas Carthagini expugnavit. Pseudophilippus in Macedonia, caeso cum exercitu P. Juventio praetore, a Q. Caecilio victus captusque est, et recepta Macedonia.

LIBRI II.

Carthago, in circuitu millia viginti tria passuum patens, magno labore obsessa et per partes

partes capta est, primum a Mancino legato; deinde a Scipione consule, cui extra sortem provincia Africa data erat. Carthaginienſes, portu novo (quia vetus obſtructus a Scipione erat) facto et contracta clam exiguo tempore ampla claſſe, infeliciter navali proelio pugnaverunt. Haſdrubalis quoque ducis eorum caſtra, ad Nepherim oppidum loco difficili ſita, cum exercitu deleta ſunt a Scipione; qui tandem urbem expugnavit ſeptingenteſimo anno, quam erat condita. Spoliorum major pars Siculis, quibus ablata erant, reddita. Ultimo urbis excidio, quum ſe Haſdrubal Scipioni dedidiſſet, uxor ejus, quae paucis ante diebus de marito impetrare non potuerat, ut ad victorem transfugerent, in medium ſe flagrantis urbis incendium, duobus cum liberis, ex arce praecipitavit. Scipio exemplo patris ſui naturalis Aemilii Pauli, qui Macedoniam vicerat, ludos fecit, transfugasque ac fugitivos beſtiis objecit. Belli Achaici ſemina referuntur haec: quod legati populi Romani ab Achaicis pulſati ſint Corinthi, miſſi, ut eas civitates, quae ſub ditione Philippi fuerant, ab Achaico concilio ſecernerent.

LIBRI LII.

Cum Achaeis, qui in auxilio Boeotos et Chalcidenſes habebant, Q. Caecilius Metellus ad Thermopylas bello conſlixit: quibus victis, dux eorum Critolaus veneno ſibi mortem conſcivit. In cujus locum Diaeus, Achaici motus primus auctor, ab Achaeis dux creatus, ad Iſlimon a L. Mummiſio conſule victus eſt; qui, omni Achaja in deditiſionem accepta, Corinthon ex ſenatus conſulto diruit, quia ibi legati Romani violati erant. Thebae quoque

et Chalcis, quae auxilio fuerant, dirutae. Ipse L. Mummius abstinentissimum virum egit; nec quidquam ex iis opibus ornamentisque, quae praedives Corinthos habuit, in domum ejus pervenit. Q. Caecilius Metellus de Andrisco triumphavit; P. Cornelius Scipio Africanus Aemilianus de Carthagine et de Hasdrubale. Viriathus in Hispania primum ex pastore venator, ex venatore latro, mox iusti quoque exercitus dux factus, totam Lusitaniam occupavit; M. Vetilius praetorem, fuso ejus exercitu, cepit: post quem C. Plautius praetor nihilo felicius rem gessit: tantumque terroris is hostis intulit. ut adversus eum consulari opus esset et duce et exercitu. Praeterea motus Syriae et bella inter reges gesta referuntur. Alexander, homo ignotus et incertae stirpis, occiso (sicut ante dictum est) Demetrio rege, in Syria regnabat. Hunc Demetrius, Demetrii filius, qui a patre quondam ob incertos belli casus ablegatus Gnidon fuerat, contempta foecordia inertiaque ejus, adjuvante Ptolemaeo Aegypti rege, cujus filiam Cleopatram in matrimonium acceperat, bello interemit. Ptolemaeus, in eaput graviter vulneratus, inter curationem, dum ossa medici terebrare contendunt, exspiravit; atque in locum ejus frater minor Ptolemaeus, qui Cyrenis regnabat, successit. Demetrius ob crudelitatem, quam per tormenta in suos exercebat, a Diodoto quodam, uno ex subjectis, qui Alexandri filio, bimulo admodum, regnum adserebat, bello superatus, Seleuciam confugit. L. Mummius de Achaëis triumphavit: signa aerea marmoreaque et tabulas pictas in triumpho tulit.

LIBRI LIIII.

Ap. Claudius consul Salassos, gentem Alpinam, domuit. Alter Pseudophilippus in Macedonia a L. Tremellio quaestore cum exercitu caesus est. Q. Caecilius Metellus proconsul Celtiberos cecidit. A Q. Fabio proconsule pars magna Lusitaniae, expugnatis aliquot urbibus, recepta est. C. Julius senator Graece res Romanas scribit.

LIBRI LIV.

Q. Pompejus consul in Hispania Terrestinos subegit: cum eisdem et Numantinis pacem ab infirmitate fecit. Lustrum a censoribus conditum est. Censa civium capita trecenta viginti octo millia, quadringenta quadraginta duo. Quum Macedonum legati conquestum de D. Junio Silano praetore venissent, quod acceptis pecuniis provinciam spoliasset, et senatus de querelis eorum vellet cognoscere; T. Manlius Torquatus, pater Silani, petiit impetravitque, ut sibi cognitio mandaretur, et, domi causa cognita, filium condemnavit abdicavitque; ac ne funeri quidem ejus (quum suspendio vitam finisset) intertuit; sedensque domi potestatem consultantibus ex instituto fecit. Q. Fabius proconsul rebus in Hispania prospere gestis labem inposuit, pace cum Viriatho aequis conditionibus facta. Viriathus a proditoribus, consilio Servilii Caepionis, interfectus est, et ab exercitu suo multum comploratus ac nobiliter sepultus; vir duxque magnus et per quatuordecim annos, quibus cum Romanis bellum gessit, frequentius superior.

LIBRI LV.

P. Cornelio Nasica, cui cognomen Serapion fuit ab inidente Curiatio tribuno plebis inpositum, et D. Junio Bruto consulibus delectum habentibus, in conspectu tironum res saluberrimi exempli facta est: nam C. Matienus accusatus est apud tribunos plebis, quod exercitum in Hispania deseruisset, damnatusque sub furca diu virgis caesus est, et festertio nummo venit. Tribuni plebis, quia non impetrarent, ut sibi denos, quos vellent, milites eximere liceret, consules in carcerem duci iusserunt. Junius Brutus consul in Hispania iis, qui sub Viriatho militaverant, agros et oppidum dedit, quod Valentia vocatum est. M. Popillius a Numantinis, cum quibus pacem factam senatus irritam fieri censuerat, cum exercitu fusus fugatusque est. C. Hostilio Mancino consule sacrificante, pulli ex cavea evolaverunt. Conscendenti deinde navim, ut in Hispaniam proficisceretur, accidit vox, *Mane, Mancine*; quae auspicia tristia fuisse, eventu probatum est. Victus enim a Numantinis et castris exutus, quum spes nulla servandi exercitus esset, pacem cum eis fecit ignominiosam, quam ratam esse senatus vetuit. Triginta milia Romanorum a Numantinorum millibus quatuor victa erant. D. Junius Lusitaniam, triginta urbium expugnationibus, usque ad occasum et oceanum perdomuit; et, quum fluvium Oblivionem transire nollent milites, ereptum signifero signum ipse transtulit, et sic, ut transgrederentur, persuasit. Alexandri filius, rex Syriae, decem annos admodum habens, a Diodoto, qui Tryphon cognominabatur, tutore suo, per fraudem occisus est, corruptis medicis, qui, eum calculi dolore consumi ad populum mentiti, dum secant, occiderunt.

LIBRI

LIBRI LVI.

D. Junius Brutus in Hispania ulteriore feliciter adversus Gallaecos pugnavit. Dissimili eventu M. Aemilius Lepidus proconsul adversus Vaccaeos rem gessit, clademque similem Numantinae passus est. Ad exsolvendum Numantini foederis religione populum, Mancinus, quum hujus rei auctor fuisset, deditus Numantinis, non est receptus. Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta viginti tria millia, nongenta viginti tria. Fulvius Flaccus consul Vardaeos in Illyrico subegit. M. Cosconius praetor in Thracia cum Scordicis prospere pugnavit. Quum bellum Numantinum vitio ducum non sine pudore publico duraret, delatus est ultro Scipioni Africano a senatu populoque Romano consulatus: quem quum illi capere ob legem, quae vetabat, quemquam iterum consullem fieri, non liceret, sicuti priori consulatu, legibus solutus est. Bellum servile, in Sicilia ortum, quum obprimi a praetoribus non potuisset, C. Fulvio consuli mandatum est. Hujus belli initium fuit Eunus servus, natione Syrus, qui, contracta agrestium servorum manu et solutis ergastulis, justus exercitus numerum implevit. Cleon quoque, alter servus, ad septuaginta millia servorum contraxit; et, copiis junctis, contra populum Romanum exercitumque ejus bellum saepe gesserunt.

LIBRI LVII.

Scipio Africanus Numantiam obsedit, et corruptum licentia luxuriaque exercitum ad severissimam militiae disciplinam revocavit. Omnia deliciarum instrumenta recidit; duo

millia scortorum a castris eiecit; militem quotidie in opere habuit, et triginta dierum frumentum ad septenos vallos ferre cogebat: aegre propter onus incedenti dicebat, *Quum gladio te vallare scieris, vallum ferre desinito*. Alii, scutum parvum habiliter ferenti, scutum amplius iusto ferre iussit; neque id se reprehendere, quando melius scuto, quam gladio, uteretur. Quem militem extra ordinem apprehendit, si Romanus esset, vitibus, si extraneus, fustibus cecidit. Jumenta omnia, ne exonerarent militem, vendidit. Saepe adversus eruptiones hostium feliciter pugnavit. Vaccaeii obsessi, liberis conjugibusque trucidatis, ipsi se interemerunt. Scipio amplissima munera, missa sibi ab Antiocho rege Syriae, quum celare aliis imperatoribus regum munera mos esset, pro tribunali accepturum se esse dixit, omniaque ea referre quaestorem in publicas tabulas iussit; ex iis se viris fortibus dona daturum. Quum undique Numantiam obsidione clausisset, et obsessos fame videret urgueri; hostes, qui pabulatum exierant, ventum occidi; quod diceret, velocius eos absumpturos, frumenti quod haberent, si plures fuissent.

LIBRI LVIII.

Ti. Sempronius Gracchus tribunus plebis, quum legem agrariam ferret adversus voluntatem senatus et equestris ordinis, *ne quis ex publico agro plus, quam quingenta jugera, possideret*, in eum furorem exarsit, ut M. Octavio conlegae, causam diversae partis defendenti, potestatem lege lata abrogaret, seque et Gracchum fratrem et Ap. Claudium focerum triumviros ad dividendum agrum crearet. Promul-

mulgavit et aliam legem agrariam, qua sibi latius agrum patefaceret, *ut iidem triumviri judicarent, qua publicus ager, qua privatus esset.* Deinde, quum minus agri esset, quam quod dividi posset sine offensa etiam plebis, (quoniam eos ad cupiditatem amplum modum sperandi incitaverat) legem se promulgaturum ostendit, *ut iis, qui Sempronia lege agrum accipere deberent, pecunia, quas regis Attali fuisset, divideretur.* Heredem autem populum Romanum reliquerat Attalus, rex Pergami, Eumenis filius. Tot indignitatibus commotus graviter senatus, ante omnes T. Annius consularis, qui, quum in senatu in Gracchum perorasset, raptus ab eo ad populum delatusque plebi, rursus in eum pro rostris concionatus est. Quum iterum tribunus plebis creari vellet Gracchus, auctore P. Cornelio Nasica, in Capitolio ab optimatibus occisus est, ictus primum fragmentis subselliis, et inter alios, qui in eadem seditione occisi erant, insepultus in flumen projectus. Res praeterea in Sicilia vario eventu adversus fugitivos gestas continet.

LIBRI LIX.

Numantini, fame coacti, ipsi se per vicem tradentes trucidaverunt. Captam urbem Scipio Africanus delevit, et de ea triumphavit, quartodecimo anno post Carthaginem deletam. P. Rupilius consul in Sicilia cum fugitivis debellavit. Aristonicus, regis Eumenis filius, Asiam occupavit, quum, testamento Attali regis delata populo Romano, libera esse deberet. Adversus eum P. Licinius Crassus consul, quum idem pontifex maximus esset, (quod numquam antea factum erat) extra Italiani

profectus, proelio victus et occisus est. M. Perperna consul victum Aristonicum in de-
ditionem accepit. Q. Pompejus et Q. Me-
tellus, tunc primum uterque ex plebe facti
censores, lustrum condiderunt. Censa sunt
civium capita trecenta septemdecim millia,
octingenta viginti tria, praeter pupillos et
viduas. Q. Metellus censor censuit, ut omnes
cogerentur ducere uxores liberorum crean-
dorum causa. Exstat oratio ejus, quam Au-
gustus Caesar, quum de maritandis ordinibus
ageret, velut in haec tempora scriptam in
senatu recitavit. C. Atinius Labeo tribunus
plebis Q. Metellum censorem, a quo in senatu
legendo praeteritus erat, de saxo dejici jussit:
quod ne fieret, ceteri tribuni plebis auxilio
fuerunt. Quum Carbo tribunus plebis roga-
tionem tulisset, ut eundem tribunum plebi,
quoties vellet, creare liceret; rogationem ejus
P. Africanus gravissima oratione disuasit; in
qua dixit, *Ti. Gracchum jure caesum videri*.
Gracchus contra suavitatem rogationem; sed Scipio
tenuit. Bella inter Antiochum Syriae et Phraa-
tem Parthorum regem gesta, nec magis quie-
tae res Aegypti referuntur. Ptolemaeus, Euer-
getes cognominatus, ob nimiam crudelitatem
suis invisus, incensa a populo regia, clam
Cypron profugit; et, quum sorori ejus Cleo-
patrae, quam (filia ejus virgine per vim com-
pressa, atque in matrimonium ducta) repudia-
verat, regnum a populo datum esset, insensus
filium, quem ex illa habebat, Cypri occidit,
caputque ejus et manus et pedes matri misit.
Seditiones a triumviris Fulvio Flacco et C.
Graccho et C. Papirio Carbone, agro divi-
dendo creatis, excitatae: quibus quum P. Sci-
pio Africanus adversaretur, fortisque ac va-
lidus de die domum se recepisset, mortuus in
cubi-

cubiculo inventus est. Suspecta fuit, tamquam ei venenum dedisset, Sempronia uxor, hinc maxime, quod soror esset Gracchorum, cum quibus simulas Africano fuerat. De morte tamen ejus nulla quæstio acta. Eo defuncto, seditiones triumvirales acrius exarserunt. C. Sempronius consul contra Iapydas primo rem male gessit: mox victoria cladem acceptam emendavit virtute D. Junii Bruti, ejus, qui Lusitaniam subegerat.

LIBRI LX.

L. Aurelius consul rebellantes Sardos subegit. M. Fulvius Flaccus primus Transalpinos Ligures bello domuit, missus in auxilium Massiliensibus adversus Salluvios Gallòs, qui fines Massiliensium populabantur. L. Opimius praetor Fregellanos, qui defecerant, in deditionem accepit, Fregellas diruit. Pestilentia in Africa ab ingenti locustarum multitudine et deinde necatarum strage fuisse traditur. Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta nonaginta millia septingenta triginta sex. C. Gracchus, Tiberii frater, tribunus plebis, eloquentior quam frater, perniciosas aliquot leges tulit; (inter quas frumentariam, *ut semisse et triente frumentum plebi daretur*: alteram legem agrariam, quam et frater ejus tulerat: tertiam, qua equestrem ordinem, tunc cum senatu consentientem, corrumperet, *ut sexcenti ex equitibus in curiam sublegerentur, et, quia illis temporibus trecenti tantum senatores erant, sexcenti equites trecentis senatoribus admiscerentur*, id est, ut equester ordo bis tantum virium in senatu haberet) et, continuato in alterum annum tribunatu, legibus agrariis latis effecit, ut complures colo-

coloniae in Italia deducerentur, et una in solo dirutae Carthaginis; quo ipse triumvir creatus coloniam deduxit. Praeterea res a Q. Metello consule adve sus Baliares gestas continet; quas Graeci Gýmnesias adpellant, quia aestatem nudi exigant: Baliares a teli missu adpellati, aut a Baleo, Herculis comite, ibi relicto tunc, quum Hercules ad Geryonem navigaret. Motus quoque Syriae referuntur, in quibus Cleopatra D metrium virum suum et Seleucum filium, indignata quod, occiso patre ejus a se, injussu suo diadema sumisset, interemit.

LIBRI LXI.

C. Sextius proconsul, victa Salluviorum gente, coloniam Aquas Sextias condidit, ob aquarum copiam e calidis frigidisque fontibus atque a nomine suo ita adpellatas. Cn. Domitius proconsul adversus Allobrogas ad oppidum Vindalium feliciter pugnavit. Quibus bellum inferendi causa fuit, quod Teutomalium, Salluviorum regem, fugientem recepissent et omni ope juvissent, quodque Aeduarum agros, sociorum populi Romani, vastassent. C. Gracchus, seditioso tribunatu acto, quum Aventinum quoque armata multitudo occupasset, a L. Opimio consule, ex senatus consulto vocato ad arma populo, pulsus et occisus est; et cum eo Fulvius Flaccus consularis, socius ejusdem furoris. Q. Fabius Maximus consul, Paulli nepos, adversus Allobrogas et Bituitum, Arvernorum regem, feliciter pugnavit. Ex Bituiti exercitu caesa millia hominum centum viginti. Ipse, quum ad satis faciendum senatui Romam profectus esset, Albam custodiendus datus est, quia contra

tra pacem videbatur, ut in Galliam remitteretur. Decretum quoque est, ut Congentius, filius ejus, comprehensus Romam mitteretur. Allobroges in deditionem accepti. L. Optimus, accusatus apud populum a Q. Decio tribuno plebis, quod indemnatos cives in carcerem conjecisset, absolutus est.

LIBRI LXII.

Q. Marcius consul Stoenos, gentem Alpinam, expugnavit. Micipsa, Numidarum rex, mortuus regnum tribus filiis reliquit, Adherbali, Hiempsali et Jugurthae, fratris filio, quem adoptaverat. L. Caecilius Metellus Dalmatas subegit. Jugurtha Hiempsalem fratrem bello petiit, quem victum occidit: Adherbalem regno expulit: is a senatu restitutus est. L. Caecilius Metellus, Cn. Domitius Ahenobarbus, censores, duos et triginta senatu moverunt. Praeterea motus Syriae regum continet.

LIBRI LXIII.

Cato Porcius consul in Thracia male adversus Scordiscos pugnavit. Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta nonaginta quatuor millia, trecenta triginta sex. Aemilia, Licinia, Marcia, virgines Vestales, incesti damnatae sunt: idque incestum quemadmodum et commissum, et deprehensum, et vindicatum sit, refertur. Cimbri, gens vaga, populabundi in Illyricum venerunt. Ab iis Papirius Carbo consul cum exercitu fusus est. Livius Drusus consul adversus Scordiscos, gentem a Gallis oriundam, in Thracia feliciter pugnavit.

LIBRI LXIV.

Adherbal, bello petitus a Jugurtha et in oppido Cirta obsessus, contra denuntiationem senatus ab eo occisus est. Ob hoc ipsi Jugurthae bellum indictum; idque Calpurnius Bestia consul gerere iussus, pacem cum Jugurtha iussu populi et senatus fecit. Jugurtha, fide publica evocatus ad indicandos auctores consiliorum suorum, quod multos pecunia in senatu corrupisse dicebatur, Romam venit; et propter caedem, admissam in regulum quemdam, nomine Massivam, qui regnum ejus populo Romano invisi adfectabat, Romae interfectum, quum periclitaretur, causam capitis dicere iussus, clam profugit, et, cedens urbe, fertur dixisse: *O urbem venalem et cito perituram, si emptorem invenerit!* A. Postumius legatus infeliciter proelio adversus Jugurtham gesto pacem quoque adjecit ignominiosam, quam non esse servandam senatus censuit.

LIBRI LXV.

Q. Caecilius Metellus consul duobus proeliis Jugurtham fudit, totamque Numidiam vastavit. M. Junius Silanus consul adversus Cimbrum infeliciter pugnavit. Legatis Cimbrorum sedem et agros, in quibus consisterent, postulantibus senatus negavit. M. Minucius proconsul adversus Thracas prospere pugnavit. L. Cassius consul a Tigurinis Gallis, pago Helvetiorum, qui a civitate secesserant, in finibus Allobrogum cum exercitu caesus est. Milites, qui ex ea clade superaverant, obsidibus datis et dimidia rerum omnium parte, ut incolumes dimitterentur, cum hostibus pacti sunt.

LIBRI LXVI.

Jugurtha, pulsus a C. Mario Numidia, auxilio Bocchi, Maurorum regis, adjutus est; et, caesis proelio Bocchi quoque copiis, nolente Boccho bellum infeliciter susceptum diutius sustinere, victus ab eo et Mario traditus est: in qua re praecipua opera L. Cornelii Sullae, quaestoris Marii, fuit.

LIBRI LXVII.

M. Aurelius Scaurus, legatus consulis, a Cimbris fuso exercitu, captus est, et, quum, in consilium ab iis evocatus, deterreret eos, ne Alpes transirent Italiam petitori, eo quod diceret, Romanos vinci non posse, a Bojorige rege, feroci juvene, occisus est. Ab iisdem hostibus Cn. Manlius consul et Q. Servilius Caepio proconsul, victi proelio castrisque binis exuti sunt. Militum millia octoginta occisa, calorum et lixarum quadraginta. Secundum populi Romani iussionem, Caepionis, cujus temeritate clades accepta erat, damnati bona publicata sunt, primi post regem Tarquinium; imperiumque ei abrogatum. In triumpho C. Marii ductus ante currum ejus Jugurtha cum duobus filiis, et in carcere necatus est. Marius triumphali veste in senatum venit, quod nemo ante eum fecerat; eique propter Cimbrici belli metum continuatus per complures annos magistratus est. Secundo et tertio absens consul creatus, quartum consulatum dissimilanter captans consequutus est. Cn. Domitius pontifex maximus populi suffragio creatus est. Cimbri, vastatis omnibus, quae inter Rhodanum et Pyrenaeum sunt, per saltum in Hispaniam transgressi ibique multa loca populati, a Celtiberis fugati sunt; reverlique in Galliam, bellicosius se Tentonis conjunxerunt.

LIBRI LXVIII.

M. Antonius praetor in Ciliciam maritimos praedones persecutus est. C. Marius consul summa vi obpugnata a Teutonis et Ambroni-
bus castra defendit: duobus deinde proeliis circa Aquas Sextias eos hostes delevit, in quibus caesa traduntur hostium ducenta millia, capta nonaginta. Marius absens quintum consul creatus est, triumphum oblatum, donec et Cimbros vinceret, distulit. Cimbri, repulso ab Alpibus fugatoque Q. Catulo proconsule, qui fauces Alpium obsederat, et ad flumen Althesim castellum editum infederat reliqueratque, quum, virtute sua expliciti, fugientem proconsulem exercitumque consequuti, in Italiam trajecissent, junctis ejusdem Catuli et C. Marii exercitibus, proelio victi sunt ab eis: in quo caesa traduntur hostium centum quadraginta millia, capta sexaginta, Marius, totius civitatis consensu exceptus, pro duobus triumphis, qui obferebantur, uno contentus fuit. Primores civitatis, qui aliquamdiu ut novo homini, ad tantos honores evecto, inviderant, conservatam ab eo rem publicam fatebantur. Publicius Malleolus, matre occisa, primus infusus culeo, in mare praecipitatus est. Ancilia cum strepitu mota esse, antequam Cimbricum bellum consummaretur, referuntur. Bella praeterea inter Syriae reges gesta continet.

LIBRI LXIX.

L. Appulejus Saturninus, adjuvante C. Mario et per milites occiso A. Nonio competitore, tribunus plebis per vim creatus, non minus violenter tribunatum, quam petierat, gessit; et, quum legem agrariam per vim

tulif-

tulisset, Metello Numidico, eo quod in eam non juraverat, diem dixit: qui quum a bonis civibus defenderetur, ne causa certaminum esset, in exilium voluntarium Rhodum profectus est, ibique legendo et audiendis magnis viris vocabatur. Profecto C. Marius, seditionis auctor, qui sextum consulatum per tribus sparsa pecunia emerat, aqua et igni interdixit. Idem Appulejus Saturninus tribunus plebis C. Memmii candidatum consulatus, quem maxime adversarium actionibus suis timebat, occidit. Quibus rebus concitato senatu, (in cujus causam et C. Marius, homo varii et mutabilis ingenii consilii que semper secundum fortunam, transierat, quum eum tueri minime posset) obpressus armis cum Glaucia praetore et aliis ejusdem furoris sociis, bello quodam interfectus est. Q. Caecilius Metellus ab exilio, ingenti totius civitatis favore, reductus est. M. Aquillius proconsul in Sicilia bellum servile excitatum confecit.

LIBRI LXX.

Quum M. Aquillius de pecuniis repetundis causam diceret, ipse iudices rogare noluit. M. Antonius, qui pro eo perorabat, tunicam a pectore ejus discidit, ut honestas cicatrices ostenderet: quibus conspectis, indubitanter absolutus est. Cicero ejus rei solus auctor. T. Didius proconsul adversus Celtiberos feliciter pugnavit. Ptolemaeus, Cyrenarum rex, cui cognomentum Apioni fuit, mortuus heredem populum Romanum reliquit, et ejus regni civitates senatus liberas esse iussit. Ariobarzanes in regnum Cappadociae a L. Cornelio Sulla reductus est. Parthorum legati, a rege Arsace missi, venerunt ad Sullam, ut amicitiam

tiam populi Romani peterent. P. Rutilius vir summae innocentiae, quoniam legatus Q. Mucii proconsulis a publicanorum injuriis Asiam defenderat, invisus equestri ordini, penes quem judicia erant, repetundarum damnatus, in exilium missus est. C. Sentius praetor contra Thracas infeliciter pugnavit. Senatus, quum in potentiam equestris ordinis in judiciis exercendis ferre nollet, omni vi niti coepit, ut ad se judicia transferrentur, sustinente causam ejus M. Livio Druso tribuno plebis; qui, ut vires sibi acquireret, perniciose spe largitionum plebem concitavit. Praeterea motus Syriae regum continet.

LIBRI LXXI.

M. Livius Drusus, tribunus plebis, ut majoribus viribus senatus causam susceptam tneretur, socios et Italicos populos spe civitatis Romanae sollicitavit; iisque adjuvantibus, per vim legibus agrariis frumentariisque latis, judiciariam quoque pertulit, *ut aequa parte judicia penes senatum et equestrem ordinem essent.* Quum deinde promissa sociis civitas praestari non posset, irati Italici defectionem agitare coeperunt. Eorum coitus conjurationesque et orationes in conciliis principum referuntur. Propter quae Livius Drusus, invisus etiam senatui factus, velut socialis belli auctor, incertum a quo, domi occisus est.

LIBRI LXXII.

Italici populi defecerunt, Picentes, Vestini, Mariti, Peligni, Marrucini, Samnites, Lucani, initio belli a Picentibus moto. Q. Servilius proconsul in oppido Asculo cum omnibus civibus,

vibus Romanis, qui in eo oppido erant, occisus est. Saga populus fumsit. Ser. Galba, a Lucanis comprehensus, unius feminae opera, ad quam devertebatur, captivitate exemptus est. Aesernia et Alba coloniae ab Italicis obsessae sunt. Auxilia deinde Latini nominis exter-narumque gentium missa populo Romano, et expeditiones invicem expugnationesque urbium referuntur.

LIBRI LXXIII.

L. Julius Caesar consul male adversus Samnites pugnavit. Nola colonia in potestatem Samnitium venit cum L. Postumio praetore, qui ab iis interfectus est. Complures populi ad hostes defecerunt. Quum P. Rutilius consul male adversus hostes Marfos pugnasset, et in proelio cecidisset, C. Marius, legatus ejus, meliore eventu cum hostibus conflixit. Ser. Sulpicius Pelignos proelio fudit. Q. Caepio, legatus Rutilii, quum obsessus prospere in hostes erupisset, et ob eum successum aequatum ei cum C. Mario esset imperium, temerarius factus et circumventus insidiis, fuso exercitu cecidit. L. Julius Caesar consul feliciter adversus Samnites pugnavit. Ob eam victoriam Romae saga posita sunt: et, ut varia belli fortuna esset, Aesernia colonia cum M. Marcello in potestatem Samnitium venit. Sed C. Marius proelio Marfos fudit, Herio Asinio, praetore Marrucinatorum, occiso. C. Caecilius in Gallia Transalpina Salluvios rebellantes vicit.

LIBRI LXXIV.

Cn. Pompejus Picentes proelio fudit et obsedit: propter quam victoriam Romae prae-

textae et alia magistratuum insignia sumta sunt. C. Marius cum Marfis dubio eventu pugnavit. Libertini tum primum militare coeperunt. A. Plotius legatus Umbros, L. Porcius praetor Marfos, quum uterque populus defecisset, proelio vicerunt. Nicomedes in Bithyniae, Ariobarzanes in Cappadociae regna reducti sunt. Cn. Pompejus consul Marfos acie vicit. Quum aere alieno oppressa esset civitas, A. Sempronius Asellio praetor, quoniam secundum debitores jus dicebat, ab iis, qui fenerabantur, in foro occisus est. Praeterea incursiones Thracum in Macedoniam populationesque continet.

LIBRI LXXV.

A. Postumius Albinus legatus, quum classi praeesset, infamis crimine prodicionis, ab exercitu suo interfectus est. L. Cornelius Sulla legatus Samnites proelio vicit, et bina castra eorum expugnavit. Cn. Pompejus Vestinos in deditionem accepit. L. Porcius consul, rebus prospere gestis fufisque aliquoties Marfis, dum castra eorum expugnat, cecidit. Ea res hostibus victoriam ejus proelii dedit. Cosconius et Lucejus Samnites acie vicerunt, Marium Egnatium, nobilissimum hostium ducem, occiderunt, compluraque eorum oppida in deditionem acceperunt. L. Sulla Hirpinos domuit, Samnites multis proeliis fudit, aliquot populos recepit; quantisque raro quisquam alius ante consulatum rebus gestis, ad petitionem consulatus Romam est profectus.

LIBRI LXXVI.

A. Gabinius legatus, rebus adversus Lucanos prospere gestis, et plurimis oppidis expugna-

pugnatis, in obsidione castrorum hostilium cecidit. Sulpicius legatus Marrucinos cecidit, totamque eam regionem recepit. Cn. Pompeius proconsul Vestinos et Pelignos in deditionem accepit. Marli quoque, a L. Murena et Caecilio Pinna legatis aliquot proeliis fracti, pacem petierunt. Asculum a Cn. Pompejo captum est, caesis et a Mam. Aemilio legato Italicis. Silo Pompeadius, dux Marforum, auctor hujus rei, in proelio cecidit. Ariobarzanes Cappadociae, Nicomedes Bithyniae regno a Mithridate Ponti rege pulsi sunt. Praeterea incursiones Thracum in Macedoniam populationesque continet.

LIBRI LXXVII.

Quum P. Sulpicius tribunus plebis, auctore C. Mario, perniciosas leges promulgasset, ut *exsules revocarentur, et novi cives libertinique distribuerentur in tribus, et ut Marius adversus Mithridatem Ponti regem dux crearetur*, et adversantibus consulibus Q. Pompejo et L. Sullae vim intulisset, occiso Q. Pompejo consulis filio, genero Sullae; L. Sulla consul cum exercitu in Urbem venit, et adversus factionem Sulpicii et Marii in ipsa urbe pugnavit eamque expulit: ex qua duodecim a senatu hostes, inter quos C. Marius pater et filius, judicati sunt. P. Sulpicius, quum in quadam villa lateret, indicio servi sui retractus et occisus est. Servus, ut praemium promissum indici haberet, manu missus et ob scelus proditi domini de saxo dejectus est. C. Marius filius in Africam trajecit. C. Marius pater, quum in paludibus Minturnensium lateret, extractus est ab oppidanis, et, quum missus ad occidendum eum servus, natione Gallus,

majestate tanti viri perterritus recessisset, inpositus publice in navim delatus est in Africam. L. Sulla civitatis statum ordinavit: exinde colonias deduxit. Q. Pompejus consul, ad accipiendum a Cn. Pompejo proconsule exercitum profectus, consilio ejus occisus est. Mithridates, Ponti rex, Bithynia et Cappadocia occupatis, et pulso Aquillio legato, Phrygiam, provinciam populi Romani, cum ingenti exercitu intravit.

LIBRI LXXVIII.

Mithridates Asiam occupavit: Q. Oppium proconsulem, item Aquillium legatum, in vincula conjecit; jussuque ejus, quidquid civium Romanorum in Asia fuit, uno die trucidatum est. Urbem Rhodum, quae sola in fide permanerat, obpugnavit, et aliquot proeliis navalibus victus recessit. Archelaus, praefectus regis, in Graeciam cum exercitu venit; Athenas occupavit. Praeterea trepidationem urbium insularumque, aliis ad Mithridatem, aliis ad populum Romanum civitates suas trahentibus, continet.

LIBRI LXXIX.

L. Cornelius Cinna, quum perniciosas leges per vim atque arma ferret, pulsus Vrbe a Cn. Octavio collega cum sex tribunis plebis; imperioque ei abrogato, corruptum Ap. Claudii exercitum in potestatem suam redegit, et bellum Vrbi intulit, arcessito C. Mario ex Africa cum aliis exsulibus: in quo bello duo fratres, alter ex Pompeji exercitu, alter ex Cinnae, ignorantes concurrerunt; et, quum victor spoliaret occisum, agnito fratre, ingenti lamentatione edita, rogo ei exstructo, ipse
supra

supra rogum se transfodit, et eodem igni consumtus est. Et quum obprimi inter initia potuissent, Cn. Pompeji fraude, qui, utramque partem fovendo, vires Cinnae dedit, nec nisi profligatis optimatum rebus auxilium tulit, et consulis segnitie confirmati Cinna et Marius quatuor exercitibus, ex quibus duo Q. Sertorio et Carboni dati sunt, Urbem circumfederunt. Ostiam coloniam Marius expugnavit et crudeliter diripuit.

LIBRI LXXX.

Italicis populis a senatu civitas data est. Samnites, qui soli arma retinebant, Cinnae et Mario se conjunxerunt. Ab iis Plautius cum exercitu caesus est. Cinna et Marius cum Carbone et Sertorio Janiculum occupaverunt, et fugati ab Octavio consule recesserunt. Marius Antium et Ariciam et Lanuvium colonias devastavit. Quum nulla spes esset optimatibus resistendi propter segnitiam et perfidiam et ducum et militum, qui corrupti aut pugnare nolebant, aut ad diversas partes transibant, Cinna et Marius in Urbem recepti sunt: qui, velut captam, eam caedibus et rapinis vastarunt, Cn. Octavio consule occiso et omnibus adversae partis nobilibus trucidatis, inter quos M. Antonio eloquentissimo viro, L. et C. Caesare, quorum capita in rostris posita sunt. Crassus filius ab equitibus Fimbriae occisus. Pater Crassus, ne quid indignum virtute sua pateretur, gladio se transfixit. Et citra ulla comitia consules in sequentem annum se ipsos renuntiaverunt: eodemque die, quo magistratum inierant, Marius Sex. Licinium senatorem de saxo deieci iussit; editisque multis sceleribus, Idibus Januariis decessit: vir, cujus si

examinentur cum virtutibus vitia, haud facile sit dictu, utrum bello melior, an pace perniciosior fuerit: adeo, quam rem publicam armatus servavit, eam primo togatus omni genere fraudis, postremo armis hostiliter evertit.

LIBRI LXXXI.

L. Sulla Athenas, quas Archelaus, praefectus Mithridatis, occuparat, circumfedit et cum magno labore expugnavit: urbi libertatem, et civibus, quae habuerant, reddidit. Magnesia, quae sola in Asia civitas in fide manserat, summa virtute adversus Mithridatem defensa est. Praeterea Thracum in Macedonia continet gesta.

LIBRI LXXXII.

Sulla copias regis, quae, Macedonia occupata, in Thessaliam venerant, proelio vicit, caesis hostium centum millibus, et castris quoque expugnatis. Renovato deinde bello, iterum exercitum regis fudit ac delevit. Archelaus cum classe regia Sullae se tradidit. L. Valerius Flaccus consul, collega Cinnae, missus, ut Sullae succederet, propter avaritiam invisus exercitui suo, a C. Fimbria legato ipsius, ultimae audaciae homine, occisus est, et imperium ad Fimbriam translatum. Praeterea expugnatae in Asia urbes a Mithridate et crudeliter direpta provincia, incursionesque Thracum in Macedoniam, referuntur.

LIBRI LXXXIII.

C. Fimbria in Asia, fuis proelio aliquot praefectis Mithridatis, urbem Pergamum cepit, obsellumque regem, non multum abfuit, quin cape-

caperet. Urbem Ilion, quae se potestati Sullae reservabat, expugnavit ac delevit, et magnam partem Asiae recepit. Sulla multis proeliis Thracas cecidit. Quum L. Cinna et Cn. Papirius Carbo, ab se ipsis consules per biennium creati, bellum contra Sullam pararent, effectum est per L. Valerium Flaccum principem senatus, qui orationem in senatu habuit, et per eos, qui concordiae studebant, ut legati ad Sullam de pace mitterentur. Cinna ab exercitu suo, quem invitum cogebat naves conscendere et adversus Sullam proficisci, interfectus est. Consulatum Carbo solus gessit. Sulla, quum in Asiam trajecisset, pacem cum Mithridate fecit, ita ut is cederet provinciis Asia, Bithynia, Cappadocia. Fimbria, desertus ab exercitu, qui ad Sullam transierat, ipse se percussit, impetravitque de servo suo, praebens cervicem, ut se occideret.

LIBRI LXXXIV.

Sulla legatis, qui a senatu missi erant, futurum se in potestate senatus respondit, si cives, qui pulsi a Cinna ad se confugerant, restituerentur. Quae conditio quum iusta senatui videretur, per Carbonem factionemque ejus, cui bellum videbatur utilius, ne conveniret, effectum est. Idem Carbo, quum ab omnibus oppidis Italiae coloniisque obsides exigere vellet, ut fidem eorum contra Sullam obligaret, consensu senatus prohibitus est. Novis civibus senatus consulto suffragium datum est. Q. Metellus Pius, qui partes optimatum sequutus erat, quum in Africa bellum moliretur, a C. Fabio praetore pulsus est; senatusque consultum per factionem Carbonis et Marianarum partium factum est, ut omnes

ubique exercitus dimitterentur. Libertini in quinque et triginta tribus distributi sunt. Praeterea belli adparatum, quod contra Sullam excitabatur, continet.

LIBRI LXXXV.

Sulla in Italiam cum exercitu trajecit, missisque legatis, qui de pace agerent, a consule C. Norbano violatis, eundem Norbanum proelio vicit. Et quum L. Scipionis alterius consulis, cum quo per omnia id egerat, ut pacem jungeret, nec potuerat, castra obpugnaturus esset, universus exercitus consulis, sollicitatus per emissos a Sulla milites, signa ad Sullam translulit. Scipio, quum occidi posset, dimissus est. Cn. Pompejus, Cn. F. ejus, qui Asculum ceperat, conscripto voluntariorum exercitu, cum tribus legionibus ad Sullam venerat; ad quem se nobilitas omnis conferebat, ita ut deserta Vrbe ad castra veniretur. Praeterea expeditiones per totam Italiam utriusque partis ducum referuntur.

LIBRI LXXXVI.

Quum C. Marius, C. Marii filius, consul ante annos viginti per vim creatus esset, C. Fabius in Africa propter crudelitatem et avaritiam in praetorio suo vivus exustus est. L. Philippus legatus Sullae Sardiniam, Q. Antonio praetore pulso et occiso, occupavit. Sulla cum Italicis populis, ne timeretur ab his, velut erepturus civitatem et suffragii jus nuper datum, foedus percussit. Idemque, ex fiducia jam certae victoriae, litigatores, a quibus adibatur, vadimonia Romam differre iussit, quum a parte diversâ urbs adhuc tenebatur. L. Damasippus praetor, ex voluntate C.

C. Marii consulis quum senatum contraxisset, omnem, quae in urbe erat, nobilitatem trucidavit: ex cuius numero Q. Mucius Scaevola pontifex maximus fugiens in vestibulo aedis Vestae occisus est. Praeterea bellum a L. Murena adversus Mithridatem in Asia renovatum continet.

LIBRI LXXXVII.

Sulla C. Marium, exercitu ejus fuso delectoque ad Sacripotum, in oppido Praeneste obsedit: urbem Romam ex inimicorum manibus recepit. Marium erumpere tentantem repulit. Praeterea res a legatis ejus, eadem ubique fortuna partium, gestas continet.

LIBRI LXXXVIII.

Sulla Carbonem, exercitu ejus fuso ad Clusium, ad Faventiam Fidentiamque caeso, Italia expulit: cum Samnitibus, qui soli ex Italicis populis nondum arma posuerant, juxta urbem Romanam ante portam Collinam debellavit; recuperataque re publica, pulcherrimam victoriam crudelitate, quanta in nullo hominum fuit, inquinavit. Octo millia deditorum in villa publica trucidavit: tabulam proscriptionis posuit: Urbem ac totam Italiam caedibus replevit: inter quas omnes Praenestinos inermes concidi iussit: Marium, senatorii ordinis virum, crucibus brachiisque fractis, auribus praesectis et effossis oculis, necavit. C. Marius, Praeneste obsessus a Lucretio Ofella, Sullanarum partium viro, quum per cuniculum captaret evadere, septus ab exercitu, mortem sibi conscivit, id est, in ipso cuniculo, quum sentiret se evadere non posse, cum Pontio Telesino, fugae comite, stricto utrim-

utrimque gladio, concurrit; quem quum occidisset, ipse faucibus impetravit a servo, ut se occideret.

LIBRI LXXXIX.

M. Brutus a Cn. Papirio Carbone, qui Cosuram adpulerat, missus nave piscatoria Lilybaeum, ut exploraret, an ibi Pompejus esset, et circumventus a navibus, quas Pompejus miserat, in se mucrone verso, ad transtrum navis obnixus corporis pondere, incubuit. Cn. Pompejus, in Siciliam cum imperio a senatu missus, Cn. Carbonem, qui flens muliebriter mortem tulit, captum occidit. Sulla, dictator factus, quod nemo umquam fecerat, cum fascibus viginti quatuor processit. Rebus novis rei publicae statum confirmavit, tribunorum plebis potestatem minuit, et omne jus legum ferendarum ademit. Pontificum augurumque collegium ampliavit, ut essent quindecim; senatum ex equestri ordine supplevit: proscriptorum liberis jus petendorum honorum eripuit, et bona eorum vendidit; ex quibus plurima primo rapuit. Redactum est festerium ter millies quingenties. Q. Lucretium Ofellam, consulatum adversus voluntatem suam petere ausum, iussit occidi in foro, et, quum hoc indigne ferret populus Romanus, concione advocata, se iussisse dixit. Cn. Pompejus in Africa Cn. Domitium proscriptum et Hiarbam, regem Numidiae, bellum molientes, victos occidit; et, quatuor et viginti annos natus, adhuc eques Romanus, quod nulli contigerat, ex Africa triumphavit. C. Norbanus consularis proscriptus, in urbe Rhodo quum comprehenderetur, ipse se occidit. Mutilus, unus ex proscriptis, clam capite adoperto ad posticas

cas aedes Bastiae uxoris quum accessisset, admissus non est, quia illum proscriptum diceret; itaque se transfodit, et sanguine suo fores uxoris resperfit. Sulla Nolam in Samnio recepit: quadraginta septem legiones in agros captos deduxit, et eos iis divisit. Volaterras, quod oppidum adhuc in armis erat, obsessum, in deditiorem accepit. Mitylenae quoque in Asia, quae sola urbs post victum Mithridatem arma retinebat, expugnatae dirutaeque sunt.

LIBRI XC.

Sulla decessit, honosque ei a senatu habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. M. Aemilius Lepidus, quum acta Sullae tentaret rescindere, bellum excitavit, et a Q. Catulo collega Italia pulsus est, et in Sardinia, frustra bellum molitus, periit. M. Brutus, qui Cisalpinam Galliam obtinebat, a Cn. Pompejo occisus est. Q. Sertorius proscriptus in ulteriore Hispania ingens bellum excitavit. L. Manlius proconsul et M. Domitius legatus ab Herculejo quaestore proelio victi sunt. Praeterea res a P. Servilio proconsule adversus Cilicas gestas continet.

LIBRI XCI.

Cn. Pompejus, quum adhuc eques esset, cum imperio consulari adversus Sertorium missus est. Sertorius aliquot urbes expugnavit, plurimasque civitates in potestatem suam redegit. Ap. Claudius proconsul Thracas pluribus proeliis vicit. Q. Metellus proconsul L. Herculejum, quaestorem Sertorii, cum exercitu cecidit.

LIBRI XCII.

Cn. Pompejus dubio eventu cum Sertorio pugnavit, ita ut singula ex utraque parte cornua vicerint. Q. Metellus Sertorium et Perpernam cum duobus exercitibus proelio fudit: cujus victoriae partem cupiens ferre Pompejus parum prospere pugnavit. Obsessus deinde Cluniae Sertorius, assiduus eruptionibus non leviora damna obsidentibus intulit. Praeterea ab Curione proconsule in Thracia res gestas adversus Dardanos, et Q. Sertorii multa crudelia in suos facta continet; qui plurimos ex amicis et secum proscriptis, crimine prodicionis infimilatos, occidit.

LIBRI XCIII.

P. Servilius proconsul in Cilicia Isauros domuit, et aliquot urbes piratarum expugnavit. Nicomedes, Bithyniae rex, moriens populum Romanum fecit heredem, regnumque ejus in provinciae formam redactum est. Mithridates, foedere cum Sertorio icto, bellum populo Romano intulit. Adparatus deinde regiarum copiarum pedestrium navaliumque; et, occupata Bithynia, M. Aurelius Cotta consul ad Chalcedonem proelio a rege victus; resque a Pompejo et Metello adversus Sertorium gestae; qui omnibus belli militiaeque artibus par fuit. Quos etiam, ab obsidione Calagurris oppidi depulsos, coegit diversas regiones petere, Metellum ulteriorem Hispaniam, Pompejum Galliam.

LIBRI XCIV.

L. Licinius Lucullus consul adversus Mithridatem equestribus proeliis feliciter pugnavit,

vit; et expeditiones aliquot prosperas fecit, poscentesque pugnam milites a seditione inhibuit. Dejotarus, Gallograeciae tetrarches, praefectos Mithridatis, bellum in Phrygia moventes, cecidit. Praeterea res a Cn. Pompejo in Hispania contra Sertorium prospere gestas continet.

LIBRI XCV.

C. Curio proconsul Dardanos in Thracia domuit. Quatuor et septuaginta gladiatores Capuae ex ludo Lentuli profugerunt, et, congregata servitiorum ergastulorumque multitudine, Crixo et Spartaco ducibus bello excitato, Claudium Pulchrum legatum et P. Varinium praetorem proelio vicerunt. L. Lucullus proconsul ad Cyzicum urbem exercitum Mithridatis fame ferroque delevit; pulsumque Bithynia regem, variis belli ac naufragiorum casibus fractum, coegit in Pontum profugere.

LIBRI XCVI.

Q. Arrius praetor Crixum, fugitivorum ducem, cum viginti millibus hominum cecidit. Cn. Lentulus consul male adversus Spartacum pugnavit. Ab eodem L. Gellius consul et Q. Arrius praetor acie victi sunt. Sertorius a M. Antonio et M. Perperna et aliis conjuratis in convivio interfectus est, octavo ducatus sui anno; magnus dux et adversus duos imperatores, Pompejum et Metellum, saepe par, vel frequentius victor; ad ultimum desertus et proditus. Imperium partium ad Marcum translatum est: quem Cn. Pompejus victum captumque interfecit, ac recepit Hispanias decimo fere anno, quam coeptum

coeptum erat bellum. C. Cassius proconsul et Cn. Manlius praetor male adversus Spartacum pugnaverunt; idque bellum M. Crasso praetori mandatum est.

LIBRI XCVII.

M. Crassus praetor primum cum parte fugitivorum, quae ex Gallis Germanisque constabat, feliciter pugnavit, caesis hostium triginta quinque millibus et duce eorum Gannico. Cum Spartaco dein debellavit, caesis cum ipso millibus sexaginta. M. Antonius praetor bellum adversus Creteneses, parum prospere gestum, morte sua finivit. M. Lucullus proconsul Thracas subegit. L. Lucullus in Ponto adversus Mithridatem feliciter pugnavit, caesis hostium amplius quam sexaginta millibus. M. Crassus et Cn. Pompejus consules facti (sed Pompejus, ante quam quaesturam gereret, ex equite Romano) tribunitiam potestatem restituerunt. Judicia quoque per L. Aurelium Cottam praetorem ad equites Romanos translata sunt. Mithridates, desperatione rerum suarum coactus, ad Tigranem Armeniae regem confugit.

LIBRI XCVIII.

Machares, filius Mithridatis, Bospori rex, ab L. Lucullo in amicitiam receptus est. Cn. Lentulus et L. Gellius censores asperam censuram egerunt, quatuor et sexaginta senatu motis: a quibus, lustro condito, censa sunt civium capita quadringenta quinquaginta milia. L. Metellus praetor in Sicilia adversus piratas prospere rem gessit. Templum Jovis in Capitolio, quod incendio consumtum ac resectum erat, a Q. Catulo dedicatum est. L. Lucul-

Lucullus in Armenia Mithridatem et Tigranem et ingentes utriusque regis copias pluribus proeliis fudit. Q. Metellus proconsul, bello sibi adversus Creteneses mandato, Cydoniam urbem obsedit. C. Triarius, legatus Luculli, adversus Mithridatem parum prospere pugnavit. Lucillum, ne persequeretur Mithridatem ac Tigranem summamque victoriae inponeret, seditio militum tenuit, quia sequi nolebant, id est, quia legiones Valerianae, inpleta a se stipendia dicentes, Lucillum reliquerunt.

LIBRI XCIX.

Q. Metellus proconsul Gnosson et Lyctum et Cydoniam et alias plurimas urbes expugnavit. L. Roscius tribunus plebis legem tulit, ut equitibus Romanis in theatro quatuordecim gradus proximi assignarentur. Cn. Pompejus, lege ad populum lata, persequi piratas iussus, qui commercium annonae intercluserant, intra quadragesimum diem toto mari eos expulit; belloque cum iis in Cilicia confecto, acceptis in deditionem piratis agros et urbes dedit. Praeterea res gestas a Q. Metello adversus Creteneses continet, et epistolas Metelli et Cn. Pompeji in vicem missas. Queritur Metellus, gloriam sibi rerum gestarum a Pompejo praeripi, qui in Cretam miserit legatum suum ad accipiendas urbium deditiones. Pompejus rationem reddit, hoc se facere debuisse.

LIBRI C.

C. Manilius tribunus plebis magna indignatione nobilitatis legem tulit, ut Pompejo Mithridaticum bellum mandaretur. Concio

ejus bonâ. Q. Metellus, perdomitis Cretenſibus, liberae in id tempus inſulae leges dedit. Cn. Pompejus, ad gerendum bellum adverſus Mithridatem profectus, cum rege Parthorum Phraate amicitiam renovavit; equeſtri proelio Mithridatem vicit. Praeterea bellum inter Phraatem Parthorum regem et Tigranem Armeniorum, ac deinde inter Tigranem filium patremque geſtum, continet.

LIBRI CI.

Cn. Pompejus Mithridatem, nocturno proelio victum, coegit Bosporon profugere. Tigradem in deditiorem accepit, eique, ademptis Syria, Phoenice, Cilicia, regnum Armeniae reſtituit. Conjuratio eorum, qui in petitione conſulatus ambitus damnati erant, facta de interficiendis conſulibus, obpreſſa eſt. Cn. Pompejus, quum Mithridatem perſequeretur, in ultimas ignotasque gentes penetravit. Iberos Albanosque, qui transitum non dabant, proelio vicit. Praeterea fugam Mithridatis per Colchos Heniochosque, et res ab eo in Bosporo geſtas continet.

LIBRI CII.

Cn. Pompejus in provinciae formam Pontum redegit. Pharnaces, filius Mithridatis, bellum patri intulit. Ab eo Mithridates obſeſſus in regia, quum veneno ſumto parum profeciſſet ad mortem, a milite Gallo, nomine Bitocto, a quo, ut adjuvaret ſe, petierat, interfectus eſt. Cn. Pompejus Judaeos ſubegit: ſanum eorum in Hieroſolyma, inviolatum ad id tempus, cepit. L. Catilina, bis repulſam in petitione conſulatus paſſus, cum Lentulo praetore et Cethego et pluribus aliis conjuravit

vit de caede consulum et senatus, incendiis Urbis et obprimenda re publica; exercitu quoque in Etruria comparato. Ea conjuratio industria M. Tullii Ciceronis eruta est. Catilina Vrbe pulso, de reliquis conjuratis supplicium sumtum est.

LIBRI CIII.

Catilina a C. Antonio proconsule cum exercitu caesus est. P. Clodius accusatus, quod in habitu muliebri in sacrum, in quod virum intrare nefas est, intrasset, et uxorem maximi pontificis stuprasset, absolutus est. C. Pontinius praetor Allobrogas, qui rebellaverant, ad Solonem domuit. P. Clodius ad plebem transiit. C. Caesar Lusitanos subegit; eoque consulatus candidato, et captante rem publicam invadere, conspiratio inter tres principes civitatis facta est, Cn. Pompejum, M. Crassum, C. Caesarem. Leges agrariae a Caesare consule cum magna contentione, invito senatu et altero consule M. Bibulo, latae sunt. C. Antonius proconsul in Thracia parum prospere rem gessit. M. Cicero, lege a P. Clodio tribuno plebis lata, quod indemnatos cives necavisset, in exilium missus est. Caesar, in provinciam Galliam profectus, Helvetios, vagam gentem, domuit; quae, sedem quaerens, per provinciam Caesaris Narbonem iter facere volebat. Praeterea situm Galliarum continet. Pompejus de liberis Mithridatis, Tigrane et Tigranis filio, triumphavit; Magnusque a tota concione consalutatus est.

LIBRI CIV.

Prima pars libri situm Germaniae moresque continet. C. Caesar, quam adversus Ger-

manos, qui Ariovisto duce in Galliam transscenderant, exercitum duceret, rogatus ab Aeduis et Sequanis, quorum ager possidebatur, trepidationem militum, propter metum novorum hostium ortam, adlocutione exercitus inhibuit, et victos proelio Germanos Gallia expulit. M. Cicero, Pompejo inter alios orante et T. Annio Milone tribuno plebis agente, ingenti gaudio senatus ac totius Italiae, ab exilio reductus est. Cn. Pompejo per quinquennium annonae cura mandata est. Caesar Ambianos, Sueffiones, Veromandos, Atrebates, Belgarum populos, quorum ingens multitudo erat, proelia victos in deditionem accepit; ac deinde contra Nervios unius civitatis cum magno discrimine pugnavit, eamque gentem delevit; quae bellum gessit, donec ex sexaginta millibus armatorum trecenti superessent; ex sexcentis senatoribus tres tantum evaderent. Lege lata, de redigenda in provinciae formam Cypro, et publicanda pecunia regia, M. Catoni administratio ejus rei mandata est. Ptolemaeus, Aegypti rex, ob injurias, quas patiebatur a suis, regno pulsus, Romam venit. C. Caesar Venetos, gentem oceano junctam, navali proelio vicit. Praeterea res a legatis ejus eadem fortuna gestas continet.

LIBRI CV.

Quum C. Catonis tribuni plebis intercessionibus comitia tollerentur, senatus vestem mutavit. M. Cato in petitione praeturae, praelato Vatinio, repulsam tulit. Idem, quum legem impediret, qua provinciae consulibus in quinquennium, Pompejo Hispaniae, Crasso Syria et Parthicum bellum, Caesari Gallia et Germania dabantur, a C. Trebonio tribuno plebis, legis auctore, in vincula ductus est.

A. Gabinus proconsul Ptolemæum reduxit in regnum Aegypti, ejecto Archelao, quem sibi regem adsciverant. Caesar, victis Germanis in Gallia caesisque, Rhenum transcendit, et proximam partem Germaniae domuit; ac deinde oceano in Britanniam, primo parum prospere tempestatibus adversis, trajecit; iterum parum felicius; magnaue multitudine hostium caesa, aliquam partem insulae in potestatem redegit.

LIBRI CVI.

Julia Caesaris filia, Pompeji uxor, decessit; honosque ei a populo habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. Gallorum aliquot populi, Ambiorige duce Eburonum, defecerunt; a quibus Cotta et Titurius, legati Caesaris, circumventi infidiis, cum exercitu, cui praeerant, caesi sunt: et quum aliarum quoque legionum castra obpugnata magno labore defensa essent, interque eos, qui in Nerviiis praeerat, Q. Cicero, ab ipso Caesare hostes proelio fusi sunt. M. Crassus, bellum Parthis inlaturus, Euphratem fluvium transiit, victusque proelio, in quo et filius ejus cecidit, quum reliquias exercitus in collem recepisset, evocatus in conloquium ab hostibus, velut de pace acturis, quorum dux erat Surenas, comprehensus, et, ne quid vivus pateretur, repugnans interfectus est.

LIBRI CVII.

C. Caesar, Treviris in Gallia victis, iterum in Germaniam transiit; nulloque ibi hoste invento, reversus in Galliam, Eburones et alias civitates, quae conspiraverant, vicit, et Ambiorigem in fuga persequutus est. P. Clodii,

a T. Annio Milone, candidato consulatus; Hypsaëum, Scipionem et Milonem essent, qui armis ac vi contendebant; ad comprimendas eas Cn. Pompejus legatus a senatu consul tertium factus est, absens et solus, quod nulli alii umquam contigit. Quaestione decreta de morte P. Clodii, Milo iudicio damnatus in exsilium actus est. Lex lata est, ut ratio absentis Caesaris in petitione consulatus haberetur, invito et contradicente M. Catone. Praeterea res gestas a C. Caesare adversus Gallos, qui prope universi, Vercingentorige Arverno duce, defecerunt, et laboriosas obsidiones urbium continet: inter quas Avarici Biturigum, et Gergoviae Arvernorum.

LIBRI CVIII.

C. Caesar Gallos ad Alesiam vicit, omnesque Galliae civitates, quae in armis fuerant, in deditionem accepit. C. Cassius, quaestor M. Crassi, Parthos, qui in Syriam transscenderant, cecidit. In petitione consulatus M. Cato repulsam tulit, creatis consulibus Ser. Sulpicio, M. Marcello. C. Caesar Bellovacos cum aliis Gallorum populis domuit. Praeterea contentiones inter consules de successore C. Caesari mittendo, agente in senatu M. Marcello consule, ut Caesar ad petitionem consulatus veniret, quum is lege lata in id tempus consulatus provincias obtinere deberet, resque a M. Bibulo in Syria gestas continet.

LIBRI CIX.

Causae civilium armorum et initia referuntur, contentionesque de successore C. Caesari mittendo, quum se dimissurum exercitus negaret, nisi a Pompejo dimitterentur. Et C.

C. Curionis tribuni plebis primum adversus Caesarem, dein pro Caesare actiones continet. Quum senatus consultum factum esset, ut successor Caesari mitteretur, M. Antonio et Q. Cassio tribunis plebis, quoniam intercessionibus id senatus consultum impediabant, Vrbe pulsus, mandatum est a senatu consulibus et Cn. Pompejo, ut viderent, ne quid res publica detrimenti caperet. C. Caesar, bello inimicos persequuturus, cum exercitu in Italiam venit; Corfinium cum L. Domitio et L. Lentulo cepit, eosque dimisit. Cn. Pompejum ceterosque partium ejus Italia expulit.

LIBRI CX.

C. Caesar Massiliam, quae portas ipsi clauferat, obsedit; et, relictis in obsidione urbis ejus legatis, C. Trebonio et D. Bruto, profectus in Hispaniam, L. Afranium et M. Petrejum, legatos Cn. Pompeji, cum septem legionibus ad Ilerdam in deditionem accepit, omnesque incolumes dimisit, Varrone quoque legato Pompeji cum exercitu in potestatem suam redacto. Gaditanis civitatem dedit. Massilienses, duobus navalibus proeliis victi, post longam obsidionem potestati Caesaris se permiserunt. C. Antonius, legatus Caesaris, male contra Pompejanos in Illyrico rebus gestis, captus est. In quo bello Opitergini Transpadani, Caesaris auxiliares, rate sua ab hostilibus navibus clausa, potius, quam in potestatem hostium venirent, inter se concurrentes obcubuerunt. C. Curio, legatus Caesaris in Africa, quum prospere adversus Varum, Pompejanarum partium ducem, pugnasset, a Juba rege Mauritaniae cum exercitu caesus est. C. Caesar in Graeciam trajecit.

LIBRI CXI.

M. Coelius Rufus praetor, quum seditiones in Vrbe concitaret, novarum tabularum spe plebe sollicitata, abrogato magistratu pulsus Vrbe, Miloni exsuli, qui fugitivorum exercitum contraxerat, se conjunxit. Vterque, quum bellum molirentur, interfecti sunt. Cleopatra, Aegypti regina, a Ptolemaeo fratre regno pulsa est. Propter Q. Cassii praetoris avaritiam crudelitatemque Cordubenses in Hispania cum duabus Varronianis legionibus a partibus Caesaris desciverunt. Cn. Pompejus, ad Dyr-rachium obsessus a Caesare et, praesidiis ejus cum magna clade diversae partis expugnatis, obsidione liberatus, translato in Thessaliam bello, apud Pharsaliam acie victus est. Cicero in castris remansit, vir nihil minus quam ad bella natus; omnibusque adversarum partium, qui se potestati victoris permiserunt, Caesar ignovit.

LIBRI CXII.

Trepidatio victarum partium in diversas orbis terrarum partes et fuga referuntur. Cn. Pompejus, quum Aegyptum petisset, jussu Ptolemaei regis pupilli, auctore Theodoto praecceptore, cujus magna apud regem auctoritas erat, et Pothino, occisus est ab Achilla, cui id facinus erat delegatum, in navicula, ante quam in terram exiret. Cornelia uxor et Sex. Pompejus filius Cypron refugerunt. Caesar, post tertium diem insequutus, quum ei Theodotus caput Pompeji et annulum obtulisset, et insensus est, et inlacrumavit: sine periculo Alexandriam tumultuantem intravit. Caesar, dictator creatus, Cleopatram in regnum Aegypti reduxit, et inferentem bellum iisdem auctoribus Ptolemaeum, quibus Pompejum interfe-

terfecerat, cum magno suo discrimine vicit. Ptolemaeus dum fugit, in Nilo navicula subfedit. Praeterea laboriosum M. Catonis in Africa per deserta cum legionibus iter, et bellum a Cn. Domitio contra Pharnace[m] parum prospere gestum continet.

LIBRI CXIII.

Confirmatis in Africa Pompejanis partibus, imperium earum P. Scipioni delatum est, Catone, cui ex aequo deferrebatur imperium, cedente. Et quum de diruenda urbe Utica propter favorem civitatis ejus in Caesarem deliberaretur, idque ne fieret, M. Cato tenuisset, Juba suadente, ut dirueretur; tutela ejus et custodia mandata est Catoni. Cn. Pompejus Magni filius in Hispania, contractis viribus, quarum ducatum nec Afranius, nec Petrejus excipere volebant, bellum adversus Caesarem renovavit. Pharnaces, Mithridatis filius, rex Ponti, sine ulla belli mora victus est. Quum seditiones Romae a P. Dolabella tribuno plebis, legem ferente de novis tabulis, excitatae essent, et ex ea causa plebs tumultuaretur, inductis a M. Antonio magistro equitum in Urbem militibus, octingenti e plebe caesi sunt. Caesar veteranis cum seditione missionem postulanti-
bus dedit; et, quum in Africam trajecisset, contra copias Jubae regis cum discrimine magno pugnavit.

LIBRI CXIV.

Bellum in Syria Caecilius Bassus, eques Romanus Pompejanarum partium, excitavit, relicto a legione Sex. Caesare, quae ad Bassum transierat, occisoque eo. Caesar Scipionem praetorem, Afranium Jubamque vicit ad Tha-

psum, castris eorum expugnatis. Cato, audita re, quum se percussisset Uticae et, interveniente filio, curaretur, inter ipsam curationem recisso vulnere exspiravit, anno aetatis quadragesimo octavo. Petrejus Jubam seque interfecit. P. Scipio in nave circumventus honestae morti vocem quoque adjecit: quaerentibus enim imperatorem hostibus dixit, *Imperator bene se habet*. Faustus et Afranius occisi. Catonis filio venia data. Brutus, legatus Caesaris, in Gallia Bellovacos rebellantes proelio vicit.

LIBRI CXV.

Caesar quatuor triumphos duxit, ex Gallia, ex Aegypto, ex Ponto, ex Africa. Epu- lum et omnis generis spectacula dedit. M. Marcello consulari, senatu rogante, redditum concessit: qui Marcellus beneficio ejus frui non potuit, a Cn. Magio Cilone cliente suo Athenis occisus. Recensum egit, quo censa sunt civium capita centum quinquaginta mil- lia. Profectusque in Hispaniam adversus Cn. Pompejum, multis utrimque expeditionibus factis et aliquot urbibus expugnatis, summam victoriam cum magno discrimine ad Mun- dam urbem consequutus est. Pompejus Sextus effugit.

LIBRI CXVI.

C. Caesar ex Hispania quintum triumphum egit. Et, quum plurimi maximique honores ei a senatu decreti essent, inter quos ut *Pater Patriae* adpellaretur, et sacrosanctus ac dicta- tor in perpetuum esset, invidiae causam ad- versus eum praestitere, quod senatui deferenti hos honores, quum ante aedem Veneris Ge- nitricis sederet, non adsurrexit; et quod a
M.

M. Antonio consule collega suo, inter Lu-
percos currente, diadema capiti suo imposi-
tum in sella reposuit; et quod Epidio Marullo
et Caesetio Flavo tribunis plebis, invidiam
ei tamquam regnum adfectanti moventibus,
potestas abrogata est. Ex iis causis conspira-
tione in eum facta, (cujus capita fuerunt M.
Brutus et C. Cassius et ex Caesaris partibus
D. Brutus et C. Trebonius) in Pompeji curia
occisus est viginti tribus vulneribus, occupa-
tumque ab intersectoribus ejus Capitolium.
Oblivione deinde caedis ejus a senatu decreta,
obsidibus Antonii et Lepidi liberis acceptis,
conjurati a Capitolio descenderunt. Testa-
mento Caesaris heres ex parte dimidia in-
stitutus C. Octavius sororis nepos et in nomen
adoptatus est. Caesaris corpus, quum in cam-
pum Martium ferretur, a plebe ante rostra
crematum est. Dictaturae honos in perpe-
tuum sublatus est. C. Amatius, humillimae
fortis homo, qui se C. Marii filium ferebat,
quum apud credulam plebem seditiones mo-
veret, necatus est.

LIBRI CXVII.

C. Octavius Romam ex Epiro venit, (eo
enim illum Caesar praemiserat, bellum in
Macedonia gesturus) omnibusque prosperis
exceptus etiam nomen *Caesaris* sumxit. In
confusione rerum ac tumultu Lepidus ponti-
ficatum maximum interceptit. Sed M. Anto-
nius consul quum inpotenter dominaretur le-
gemque de permutatione provinciarum per
vim tulisset et Caesarem quoque, petentem,
ut sibi adversus percussores avunculi adesset,
magnis injuriis adfecisset; Caesar, et sibi, et
rei publicae vires adversus eum paraturus,
deductos in colonias veteranos excitavit. Le-
giones

giones quoque quarta et Martia signa ab Antonio ad Caesarem tulerunt. Deinde et complures saevitia M. Antonii, passim in castris suis trucidati, quia et suspecti erant, ad Caesarem desciverunt. D. Brutus, ut petenti Cisalpinam Galliam Antonio obsisteret, Mutinam cum exercitu occupavit. Praeterea discursus utriusque partis virorum ad accipiendas provincias adparatusque belli continet.

LIBRI CXVIII.

M. Brutus in Graecia sub praetextu rei publicae et suscepti contra M. Antonium belli exercitum, cui Vatinius praeerat, cum provincia in potestatem suam redegit. C. Caesari, qui primus rei publicae arma sumserat, propraetoris imperium a senatu datum est cum consularibus ornamentis, adjectumque, ut senator esset. M. Antonius D. Brutum Mutinae obsedit; missique ad eum a senatu legati de pace parum ad eam componendam valuerunt. Populus Romanus saga sumsit. M. Brutus in Epiro C. Antonium praetorem cum exercitu potestati suae subiecit.

LIBRI CXIX.

C. Trebonius in Asia fraude P. Dolabellae occitus est. Ob id facinus Dolabella hostis a senatu judicatus est. Quum Pansa consul male adversus Antonium pugnasset, A. Hirtius consul cum exercitu superveniens, fufis M. Antonii copiis, fortunam utriusque partis aequavit. Victus deinde ab Hirtio et Caesare Antonius in Galliam confugit, et M. Lepidum cum legionibus, quae sub ipso erant, sibi junxit; hostisque a senatu cum omnibus, qui intra praesidia ejus essent, judicatus est. A. Hirtius, qui post victoriam in ipsis hostium castris

castris ceciderat, et C. Panfa, e vulnere, quod in adverso proelio exceperat, defunctus, in campo Martio sepulti sunt. Adversus C. Caesarem, qui solus e tribus ducibus supererat, parum gratus senatus fuit, qui, D. Bruto, obsidione Mutinensi a Caesare liberato, honore triumphii decreto, Caesaris militumque ejus mentionem non satis gratam habuit. Ob quae C. Caesar, reconciliata per M. Lepidum cum M. Antonio gratia, Romam cum exercitu venit, et, perculsis adventu ejus iis, qui in eum iniqui erant, quum annos novemdecim haberet, consul creatus est.

LIBRI CXX.

Caesar consul legem tulit de quaestione habenda in eos, quorum opera pater occisus esset, postulatque ea lege M. Brutus, C. Cassius, D. Brutus, absentes damnati sunt. Quum M. Antonio vires Asinius quoque Pollio et Munatius Plancus, cum exercitibus suis adjuncti, ampliassent, et D. Brutus, cui senatus, ut persequeretur Antonium, mandaverat, relictus a legionibus suis, profugisset; jussu Antonii, in cujus potestatem venerat, a Capeno Sequano interfectus est. C. Caesar pacem cum Antonio et Lepido fecit, ita ut tresviri rei publicae constituendae per quinquennium essent ipse et Lepidus et Antonius, et ut suos quisque inimicos proscriberent: in qua proscriptione plurimi equites Romani, centum triginta senatorum nomina fuerunt, et inter eos L. Paulli fratris M. Lepidi et L. Caesaris Antonii avunculi et M. Ciceronis. Hujus, occisi a Popillio legionario milite, quum haberet annos sexaginta tres, caput quoque cum dextra manu in rostris positum est. Praeterea res a M. Bruto in Graecia gestas continet.

LIBRI CXXI.

C. Cassius, cui mandatum a senatu erat, ut Dolabellam hostem judicatum bello persequeretur, auctoritate rei publicae adjutus, Syriam cum tribus exercitibus, qui in eadem provincia erant, in potestatem suam redegit. Dolabellam, in urbe Laodicea obsessum, mori coegit. M. quoque Bruti jussu C. Antonius captus, occisus est.

LIBRI CXXII.

M. Brutus adversus Thracas parum prospere rem gessit; omnibusque transmarinis provinciis exercitibusque in potestatem ejus et C. Cassii redactis, coierunt Smyrnae uterque ad ordinanda belli futuri consilia. M. Messallae Poplicolam fratrem victum communi consilio condonaverunt.

LIBRI CXXIII.

Sex. Pompejus, Magni filius, lectis ex Epiro proscriptis ac fugitivis, cum exercitu diu, sine ulla loci cujusquam possessione, praedatus in mari, Messanam oppidum in Sicilia primum, deinde totam provinciam occupavit; occisoque A. Pompejo Bithynico praetore, Q. Salvidienum legatum Caesaris navali proelio vicit. Caesar et Antonius cum exercitibus in Graeciam trajecerunt, bellum contra Brutum et Cassium gesturi. Q. Cornificius in Africa T. Sextium, Cassianarum partium ducem, proelio vicit.

LIBRI CXXIV.

C. Caesar et Antonius apud Philippos vario eventu adversus Brutum et Cassium pugnaverunt,

runt, ita ut dextra utriusque cornua vincerent, et castra quoque utrimque ab iis, qui vicerant, expugnarentur. Sed inaequalem fortunam partium mors Cassii fecit; qui, quum in eo cornu fuisset, quod pulsum erat, totum exercitum suum ratus, mortem sibi conscivit. Altero deinde proelio victus M. Brutus et ipse vitam finivit, exorato Stratone fugae comite, ut sibi gladium adigeret; idemque fecerunt principum Romanorum circiter quadraginta, inter quos Q. Hortensius erat.

LIBRI CXXV.

C. Caesar, relicto trans mare Antonio, quae provinciae ex partitione imperii in potestatem ei cesserant, reversus in Italiam veteranis agros divisit. Seditiones exercitus sui, quas corrupti a Fulvia, M. Antonii uxore, milites adversus imperatorem suum concitaverant, cum gravi periculo inhibuit. L. Antonius consul, M. Antonii frater, eadem Fulvia consiliante, bellum Caesari intulit; receptis in partes suas populis, quorum agri veteranis assignati erant, et M. Lepido, qui custodiae Urbis cum exercitu praeerat, fuso, hostiliter in urbem inrupit.

LIBRI CXXVI.

C. Caesar, quum esset annorum viginti trium, obsessum in oppido Perusia L. Antonium conatumque aliquoties erumpere et repulsum fame coegit in deditionem venire, ipsique et omnibus militibus ejus ignovit. Perusiam diruit; redactisque in potestatem suam omnibus diversae partis exercitibus, bellum citra ullum sanguinem confecit.

LIBRI CXXVII.

Parthi, Labieno, qui Pompejanorum partium fuerat, duce, in Syriam inruperunt, victoque Decidio Saxa, M. Antonii legato, totam eam provinciam occupaverunt. M. Antonius, quum ad bellum contra Caesarem gerendum incitaretur, uxore Fulvia dimissa, ne concordiae ducum obstaret, pace facta cum Caesare, sororem ejus Octaviam in matrimonium duxit. Q. Salvidienum, consilia nefaria contra Caesarem molitum, indicio suo protulit, isque damnatus mortem sibi conscivit. P. Ventidius, Antonii legatus, Parthos, proelio victos, Syria expulit, Labieno eorum duce occiso. Quum vicinus Italiae hostis Sex. Pompejus Siciliam teneret, et commercium annonae impediret, cum eo postulatam pacem Caesar et Antonius fecerunt, ita ut Siciliam provinciam haberet. Praeterea motus Africae et bella ibi gesta continet.

LIBRI CXXVIII.

Quum Sex. Pompejus rursus latrociniiis mare infestum redderet, nec pacem, quam acceperat, praestaret, Caesar, necessario adversus eum bello suscepto, duobus navalibus proeliis dubio eventu pugnavit. P. Ventidius, legatus M. Antonii, Parthos in Syria proelio vicit, regemque eorum occidit. Judaei quoque a legatis Antonii subacti sunt. Praeterea belli Siculi adparatum continet.

LIBRI CXXIX.

Adversus Sex. Pompejum vario eventu navalibus proeliis pugnatum est, ita ut ex duabus Caesaris classibus altera, cui Agrippa praes-

praeerat, vinceret; altera, quam Caesar duxerat, deleta, expositi in terram milites in magno periculo essent. Victus deinde Pompejus in Siciliam profugit. M. Lepidus, qui ex Africa velut ad societatem belli, contra Sex. Pompejum a Caesare gerendi, trajecerat, quum bellum Caesari quoque inferret, relictus ab exercitu, abrogato triumviratus honore, vitam impetravit. M. Agrippa navali corona a Caesare donatus est: qui honos nulli ante eum habitus erat.

LIBRI CXXX.

M. Antonius, dum cum Cleopatra luxuriatur, tarde Mediam ingressus, bellum cum legionibus octodecim et sexdecim millibus equitum Parthis iatulit; et quum, duabus legionibus amissis, nulla re prospere cedente, retro rediret, insequutis subinde Parthis, et ingenti trepidatione, et magno totius exercitus periculo, in Armeniam reversus est, viginti et uno diebus trecenta millia fuga emensus. Circa octo millia hominum tempestatibus amisit: tempestates quoque infestas super tam infelicitate susceptum Parthicum bellum culpa sua passus est; quia hiemare in Armenia nolebat, dum ad Cleopatram festinat.

LIBRI CXXXI.

Sex. Pompejus, quum in fidem M. Antonii veniret, bellum adversus eum in Asia moliens, obpressus a legatis ejus, occisus est. Caesar seditionem veteranorum, cum magna perniciemotam, inhibuit: Japydas et Dalmatas et Pannonios subegit. Antonius Artavasdem, Armeniae regem, fide data perductum, in vincula conjici jussit, regnumque Armeniae filio suo,

fuo, ex Cleopatra nato, dedit; quam uxoris loco, jam pridem captus amore ejus, habere coeperat.

LIBRI CXXXII.

Caesar in Illyrico Dalmatas domuit. Quum M. Antonius ob amorem Cleopatrae, ex qua duos filios habebat, Philadelphum et Alexandrum, neque in Urbem venire vellet, neque, finito triumviratus tempore, imperium deponere, bellumque moliretur, quod Vrbi et Italiae inferret, ingentibus tam navalibus quam terrestribus copiis ob hoc contractis, remissoque Octaviae sorori Caesaris repudio, Caesar in Epirum cum exercitu trajecit. Pugnae deinde navales et proelia equestria secunda Caesaris referuntur.

LIBRI CXXXIII.

M. Antonius, ad Actium classe victus, Alexandriam profugit; obsessusque a Caesare, in ultima rerum desperatione, praecipue occisae Cleopatrae falso rumore impulsus, se ipse interfecit. Caesar, Alexandria in potestatem redacta, Cleopatra, ne in arbitrium victoris veniret, voluntaria morte defuncta, in Urbem reversus, tres triumphos egit; unum ex Illyrico, alterum ex Actiaca victoria, tertium de Cleopatra, inposito sine civilibus bellis altero et vigesimo anno. M. Lepidus, Lepidi, qui triumvir fuerat, filius, conjuratione contra Caesarem facta, bellum moliens, obpressus et occisus est.

LIBRI CXXXIV.

Caesar, rebus compositis et omnibus provinciis in certam formam redactis, *Augustus* quo-

quoque cognominatus est; et mensis Sextilis in honorem ejus appellatus est. Quum ille conventum Narbone ageret, census a tribus Galliis, quas Caesar pater vicerat, actus. Bellum adversus Bastarnas et Moesos et alias gentes a M. Crasso gestum refertur.

LIBRI CXXXV.

Bellum a M. Crasso adversus Thracas, et a Caesare adversus Hispanos gestum refertur; et Salassi, gens Alpina, perdomiti.

LIBRI CXXXVI.

Raetia a Ti. Nerone et Druso, Caesaris privignis, domita. Agrippa, Caesaris gener, mortuus; et a Druso census actus est.

LIBRI CXXXVII.

Civitates Germaniae, cis Rhenum et trans Rhenum positaе, obpugnantur a Druso; et tumultus, qui ob censum exortus in Gallia erat, compositus; ara Caesari ad confluentem Araris et Rhodani dedicata, sacerdote creato C. Julio Vercundari Dubio Aeduo.

LIBRI CXXXVIII.

Thraces domiti a L. Pisone; item Cherusci, Tencteri, Chatti, aliaeque Germanorum trans Rhenum gentes subactae a Druso referuntur. Octavia, soror Augusti, defuncta, antea amisso filio Marcello; cujus monimenta sunt theatrum et porticus, nomine ejus dedicata.

LIBRI CXXXIX.

Bellum adversus Transrhenanas gentes a Druso gestum refertur: in quo inter primores

pugnauerunt Senectius et Anectius tribuni, ex civitate Nerviorum. Dalmatas et Pannonios Nero, frater Drusi, subegit. Pax cum Parthis facta est, signis a rege eorum, quae sub Crasso et postea sub Antonio capta erant, redditis.

LIBRI CXL.

Bellum adversus Germanorum trans Rhenum civitates, gestum a Druso, refertur. Ipse ex fractura, equo super crus ejus collapsus, tricesimo die, quam id acciderat, mortuus est. Corpus a Nerone fratre, qui, nuntio valetudinis evocatus, raptim adcurrerat, Romam pervectum et in C. Julii tumulo conditum. Laudatus est a Caesare Augusto vitrico, et supremis ejus plures honores additi.

INDEX R E R V M

IN

TITI LIVII

HISTORIARVM LIBROS.

A **A.**
 Abaci cum aliis luxu
 instrumentis primum Ro-
 mam advecti 39, 6.

Abba, urbs Africae 30, 7.
 Abballus, Phrygiae opp.
 38, 15.

Abdera, Thraciae opp. hod.
 Polyfthilo vel Astrizza
 45, 29.

Abderitae queruntur apud
 senatum de crudelitate
 Hortensii, et in integrum
 restituantur. 45, 6.

Abderitarum ager 38, 41.
 Abelox, nobilis Sagunti
 Hispanus, obsides Hispano-
 rum Sagunto eductos
 tradit Romanis 22, 22.

Aborigines, antiquissimi
 populi Latii, junguntur
 foedere Trojanis 1, 1.
 petuntur bello, ducem-
 que Latinum amittunt 2.

Abrupolis regno expulsus
 a Perseo 42, 13, 40.

Absentes creati magistra-
 tus 4, 42, 1.

C. Aburius, legatus ad Ma-
 sinissam et Carthaginien-
 ses 42, 55.

M. Aburius, tribunus ple-
 bis, moram adfert M.
 Fulvio triumphum pe-
 tenti 39, 4. praetor 41, 14.
 juris dictionem inter pe-
 regrinos sortitur 41, 15.

Abydus, (Abydo, Avido)
 Hellespontii urbs, oppo-
 sita Sesto, hodie Darda-
 nellen 31, 17, 1. 32, 33.
 33, 30. 38. obpugnata a
 Philippo 31, 14. 16. Aby-
 deni in rabiem versi, sese
 per omnes vias leti in-
 terficiunt 17, 18. Aby-
 dus obpugnata a Roma-
 nis 37, 9. et 12. relin-
 quitur obsidio 12.

Academia, gymnasium
 Athenis 31, 24.

Acanthus, opp. maritimum
 Chalcidices in Macedo-
 nia, h. Eristo, vi capitur,
 ac diripitur 31, 45.

Acarnanes diremti ab Ae-
 tolis 26, 24. ab Aetolis
 victi Philippum adver-
 sus eos arcessunt 25. con-
 jurant, se nisi victores
 ex acie non redituros
ibid. foederi, cum Ro-

Bb 3

manis

manis inito, ab Philippo Macedoniae rege adscribuntur 29, 12. ob duos juvenes, in Cereris Initiis ab Atheniensibus interfectos, Atticam depopulantur auxilio Macedonum 31, 14. eorum concilium Leucadem indicitur 33, 16. respuunt societatem Romanam 33, 16. in deditionem populi Romani veniunt 17. tentantur ab Antiocho 36, 11. 12. Acarnanum factiones 43, 17. eorum concilio Leucas eximitur 45, 31.

Acarnania inter Aetoliam atque Epirum posita, h. Carnia 33, 17.

Acarnanum portus 28, 7. honestas, candor, constantia amorque libertatis 26, 25, 6.

Accensi 1, 43. 8, 8.

Accius Navius, augur, cotem novacula discidit 1, 36.

Accua opp. Apuliae, vi captum 24, 20.

Vibius Accuaeus, *vid.* Vibius.

Acerrae (opp. Insubrium in Gallia Transpad.) direptae et incensae a Poenis 23, 17. restituntur 27, 3.

Acerranis civitas sine suffragio data 8, 17.

Aceto perruptae rupes 21, 37.

Achaei auxilium impetrant a Philippo contra Ma-

chanidam et Aetolos 27, 29. Philippo ad Dymas occurrunt 31. cum Aetolis Eleisque ad Massenen prospere pugnant 32. pepigerunt, se quotannis juraturos in verba Philippi 32, 5. 25. iis quaedam urbes redduntur *ibid.* eos a societate Philippi abducere conatur T. Quinctius consul 19. post longam et ancipitem deliberationem Romanis se adjungunt 20. *et seqq.* proelio fundunt Androstenem 33, 14. omnem eorum oram vastant copiae Philippi et Nabis 33, 14. 35, 15. iis suae redduntur urbes 33, 34. et Acrocorinthus traditur 34, 50. bellum adversus Nabin decernunt 35, 25. eos tentat Antiochus 47. obsident Messenen in Peloponneso 36, 31. tradunt Zacynthum Romanis 32. depopulantur oram maritimam Aetolorum 37, 4. mittunt auxilium Attalo Pergami obfesso 20. Selencum ex agro Pergameno castra movere cogunt 21. decernunt bellum in Lacedaemonios 38, 32. eosque Achaico concilio contribuant 34. Achaeorum concilium indici vetabat lex, nisi belli pacisque causa, et quum legati cum literis aut scriptis mandatis venirent 39, 33. con-

concilium Aegii habitum 28, 7. 8. et Argis 51, 25. foedus 32, 19, 2. portus 37, 9 funditores 38, 29. Achaeos sibi reconciliare studet Perseus 41, 32. Macedonibus interdixerant finibus suis 41, 25. 24. 42, 6.

Achaei Phthiotae liberi esse jubentur 33, 32. 36, 15.

Achaia, regio Peloponnesi, h. Chiarenza in Morea 25, 15. 31, 26.

Achaia Phthiotis pars Thessaliae 41, 22. 42, 67.

Acharrae, opp. Hestiaeotidis in Thessalia 32, 13.

Achelous, amnis inter Aetoliam et Acarnaniam, h. Aspro Potamo 43, 21. 22.

Acheron, fluvius Bruttiorum et Epiri 8, 34.

Acherusia aqua, lacus Epiri, et palus Campaniae 8, 24.

Achivi 1, 1. Acholla opp. Africae 33, 48.

Achradina, pars Syracusarum 24, 21. 25, 24. circumfidelur a Marcello 25, 26. deditur Romanis 31.

Acies Romana descripta 8, 8. cum phalange Macedonica conlata 9, 19. quomodo siruca apud Romanos et Latinos 8, 8. triplex 23, 29. Romanae 21, 55. 22, 45. 27, 14. 30, 8. et 33, 33, 8. 37, 39. 42, 58. Hannibalis 21, 55. 22, 4. et 46. 30, 33. et 55. Antiochi 37, 40.

Hastdrubalis 23, 29. 27. 48. Gallorum 38, 26. Hispanorum 29, 2. Macedonum 33, 18. Persei 42, 58. 44, 40. Punica 23, 14. Rhodiorum 33, 18.

Aciliani libri Graeci 35, 14. in Latinum versi a Claudio 25, 39.

C. Acilius, tribunus plebis 32, 29.

L. Acilius 40, 31.

M. Acilius legatus ad Ptolemaeum 27, 4. in sententiam ejus senatus consultum fit 25.

M. Acilius Glabrio, tribunus plebis 30, 40. Decemvir sacrorum 31, 50. Aedilis plebis 33, 25. Praetor 33, 24. sortitur juris dictionem inter cives et peregrinos 26. servos vincit in Etruria 36. ambit consulatum 35, 10. Consul creatur 35, 24. sortitus Graeciam, ludos magnos Jovi vovet 36, 1. 2. paludatus Urbe egreditur 5. in Thessalia capit Limnaeam et Pellinaeum urbes 14. proficiscitur ad Thermopylas 16. ejus ad milites oratio 17. instruit aciem 18. caedit Antiochum 19. expugnat Heracleam 22. 23. 24. ab eo pacem petunt Aetoli 27. 28. obsidet Naupactum, et Herculi sacrificium facit 30. corona cingit Lamiam 37, 4. eam capit 5. triumphat de Antiocho

- tiocho et Aetolis 46. petit censuram, sed, ad-
 culatus a duobus tribu-
 nis plebis, petitione de-
 ficit 57.
M. Acilius Glabrio duum-
 vir Pietatis aedem de-
 dicat 40, 34. statuam au-
 ratam, omnium in Italia
 primam, ponit patri Gla-
 brioni *ibid.*
Q. Acilius, triumvir colo-
 niae deducendae 21, 25.
Acilla, *vid.* Acholla.
Acrae, opp. Siciliae 24, 36.
Acraephia, opp. Boeotiae
 33, 29.
Acraeus Jupiter 38, 2.
Acraea Juno 32, 23. ejus
 promont. *ibid.*
Acrillae Siciliae 24, 35.
Acrocorinthus 33, 31. 34,
 49, 50.
Actium Acarnaniae portus
 et prom. 44, 1.
Actor tragicus 24, 24.
Actores fabellarum Atella-
narum, *vid.* Atellanae.
Adcensi 1, 43. 8, 8.
Adcusatio, v. Reus.
M. Acutius, tribunus ple-
 bis 5, 10.
Addicti, v. Aes alienum,
 et Nexi.
Adherbalis cum Laelio pu-
gna in freto Gaditano
 28, 30.
Adoratio 9, 28, 2.
Adoreus, mons Phrygiae
 38, 18.
Adparitores, *vid.* Appari-
 tores.
Addramytteum, (Adramit-
 ti, Dimitri) opp. My-
 siae 37, 19.
Adria f. Hadria (h. Adria)
 opp. Venetorum 24, 10.
 Tuscorum colonia, unde
 mare dictum 5, 33.
Adria opp. Piceni (h. Atri),
 unde Adriani 34, 45. ob
 servatam fidem a Roma-
 nis laudantur 27, 10.
Adrianus ager 22, 9.
Adriaticum mare 5, 33. 10,
 6. 40, 21. 44, 31. 45, 14.
idem.
Adriaticus sinus 1, 1. 10, 2.
Adrumetum, opp. mariti-
 mum Byzacii in Africa
 propria, h. Mahometa
 30, 29.
Adversa nudant voluntates
 sociorum 42, 63. adversa
 fortiter, secunda mode-
 rate ferre, Romanum est
 42, 62.
Adverta, Gallorum regu-
 lus 45, 19.
Adulationes humi jacen-
tium 9, 18, 2.
Adulterii poena pecunia-
ria 10, 31.
Advocati 26, 48, 4.
Aebura, Carpetaniae opp.
 in Hispania 40, 30. 32.
 33.
Aebutia, anus honesta ex
 Aventino 39, 11. sq.
L. Aebutius consul mori-
tur 3, 6.
M. Aebutius, tribunus mi-
 litum secundae legionis
 41, 1.
M. Aebutius Elva, trium-
 vir creatus ad coloniam
 Ardeam deducendam 4,
 11.
M. Aebutius Elva, creatur
 prae-

praetor 44, 17. fortitur
Siciliam *ibid.*
Postumus Aebutius Corni-
cen, consul 4, 11.
Postumus Aebutius Elva,
magister equitum 4, 21.
P. Aebutius 39, 9. enim
pupillum Bacchis ini-
tiari vult mater, *ibid.*
rem aperit consuli 11.
ei praemia dantur a se-
nato ob detecta Baccha-
nalia 19.
T. Aebutius, consul 2, 19.
magister equitum *ibid.*
T. Aebutius Carus, trium-
vir coloniae deducendae
39, 55. praetor de tu-
multu Sardiniae senatui
scribit 41, 5. propraetor
41, 15. decemvir agris
dividundis 42, 4.
Aecae, urbs Appulorum,
obpugnatae 24, 20.
Aedes vovère, definire, ter-
minare, condere, effari,
consecrare, inaugurare,
dedicare, exaugurare 1,
55, 3. locare 5, 23, 6. ex-
igere et tueri facta tecta
6, 4, 4. probare 4, 22, 5.
Aedes Aesculapii Cartha-
gine 41, 22. Alba, Ca-
puae 32, 9, 40, 45. Apol-
linis 3, 63, 5, 4, 29, 7,
20, 27, 37, 34, 43, 37, 58,
39, 4, 41, 17. Bellonae
10, 19, 10, 26, 21, 28, 9,
30, 21, 22, 31, 47, 35, 24,
41, 6. Castoris 2, 20, 42,
8, 11. Cereris 3, 55, 28,
11, 41, 28. Cloacinae 3,
48. Concordiae 9, 46, 22,
33, 26, 23. Deorum Pe-

natum 45, 16. Dianae
39, 2. Fauni 33, 42, 34,
53. Feroniae 35, 26. For-
tunae 23, 19, 25, 7, 27,
11, 25, 33, 27, 43, 13.
Fortis Fortunae 10, 46.
27, 11. Fortunae Eque-
stris 40, 40, 42, 3. For-
tunae Primigeniae 29, 36.
34, 53, 43, 13. Herculis
21, 62, 32, 1, 9, 38, 35.
Herculis rotunda 10, 23.
Honoris 27, 25. Jovis
Ariciae 24, 44. Caere
27, 23. Cumis *ibid.* For-
miis 32, 1. Lanuvii 32,
9. Minturnis 27, 39, 36,
37. Ostiae 32, 1. Satrici
28, 11. Tarracinae 28, 11.
40, 45. Jovis Acraei 38,
2. Jovis Capitolini 1, 55,
2, 8, 4, 20, 27, 4, 32, 1,
35, 41, 41, 20, 27. Jovis
Feretrii 1, 10, 33, 4, 20.
Jovis Optimi Maximi
7, 3, 36, 35. Jovis Sta-
toris 1, 12, 27, 37. Jovis
Vicilini 24, 44. Junonis
5, 21, 10, 2, 21, 62. Ju-
nonis Lacinae 28, 46.
42, 2, 3. Junonis Mo-
netae 7, 28, 42, 7. Juno-
nis Reginae 27, 37, 39, 2.
Junonis Sospitae 8, 14,
32, 30, 34, 53. Juventa-
tis 36, 36. Larium Per-
marinum 40, 52. Liberi
et Liberae 3, 55, 41, 28.
Libertatis v. Libertas.
Lunae 40, 2. Martis 6, 5,
7, 23, 10, 23, 27, 23, 35,
9, 38, 28. Matris Magnae
29, 37, 36, 36. Matris
Matutae vid. Matutae.

- Mentis 22, 10. 23, 31.
 Mercurii 2, 21. 27. Minervae 35, 36. Monetae 4, 7. 20, 6, 20. 33, 26. Opis 39, 22. Pietatis 40, 34. Quirini 4, 21. 8, 20. 10, 46. 28, 11. Salutis 9, 43. 10, 1. 28, 11. Sancti 32, 1. Saturni 2, 21. 22, 1. 42, 21. 27. Spei 21, 62. 25, 7. 40, 51. Summani 32. 29. Telluris 2, 41. Veneris 10, 31. 29, 37. 41, 27. Veneris Erycinae 22, 10. 23, 31. 30, 39. 40, 34. Vestiae 26, 27. 28, 11. Victoriae 10, 33. 29, 14. 35, 9. Virtutis 27, 25. 29, 11. Vulcani 32, 29.
- Aedes** Cassii publice diruta 2, 41. item Sp. Maelii 4, 16. et Vitruvii 8, 20.
- Aedicula** Victoriae Virginis 35, 9.
- Aedificia** publica aediles censoresque locant, exigunt et facta tecta tuentur 5, 23. 6, 6. 4, 4. et probant 4, 22, 5.
- Aediles** plebei 2, 33. 3, 3. 6. Aedilibus qui nocuisset, ejus caput Jovi sacrum 55. senatus consulta in aedem Cereris ad eos deferri jubentur *ibid.* eos leges Decemvirales in aes incisas in publico proposuisse, sunt qui scribant 57. iis negotium datur, ut animadvertant, ne qui, nisi Romani, Dii colantur 4, 30. ut Urbem circumeant aperiri queta-
 bernas et moestitiae publicae speciem Urbi demijubeant 23, 25. instaurant ludos plebejos 38, 10. (*vid. Ludi.*) Aedilis plebei esse non potest, cujus pater, qui curuli sella sederit, vivit 27, 21. 30, 19.
- Aediles** ex Patribus, sive curules 6, 42. 7, 1, matronas probri adculant 10, 31. per quatrimum ludos scenicos faciunt 24, 43. instaurant ludos Romanos 25, 2. 27, 6. 28, 10. dona dant populo 25, 2. opera et aedificia locant, exigunt et tuentur facta tecta 5, 23. 6, 6. 4, 4. unde initium sumserint fori ornandi, quum tensae ducerentur 9, 40. curam habent fornicum, popinarum, locorum hominumque impudicorum 8, 22. 10, 31. 25, 2. dicunt plerisque diem, quia plus, quam lege finitum erat, agri possiderent 10, 13. diem dicunt pecuariis 33, 42. 35, 10. Aediles plerumque communiter adculant 38, 35. 5. incusantur ab senatu, quod non prohiberent novos ritus sacrificandi precandique Deos 25, 1. Aedilibus frumentum, a victis hostibus datum, trahitur 23, 41.
- Aedilitii** scribes et viatores 30, 39.

Aedi-

Aeditui aedes sacras omnes tota urbe aperire iubentur 30, 17. corrupti 25, 7.

Aedui, populus Galliae Lugdunensis 5, 34.

Aegaeum mare, h. Archipelagus, das weisse Meer 44, 28. 29. procellosum periculofumque, ambiens Cycladas 36, 43, 1.

Aegates, insulae tres inter Siciliam et Africam Lilybaeo prom. objectae, Phorbania, Aegusa et Hiera, h. Levenzo, Favagnana et Maretimi 21, 10, 49. 22, 54. 23, 13. 30, 32.

Aegeleos, urbs Thessaliae, obprimitur ab Attalo 31, 46.

Aegimurus, insula ex adverso Carthaginis, h. Zowamoare s. Zimbra 29, 27. sinum Carthaginiensem claudit 30, 24.

Aegina, insula in sinu Saronico inter Argolidem et Aticam, olim Oenone dicta et Myrmidonia, h. Engia 27, 30. 33. 28, 5. 7. 31, 14. 15. 32, 39. 33, 30. 36, 42.

Aeginenses 44, 46. 45, 27.

Aeginium, Thessaliae oppidum 32, 15. 36, 13. 44, 46. diripitur a Romanis 45, 27.

Aegium Achaiae opp. (h. Vostitza) 38, 29. ibi Achaeorum concilium 27, 30. 28, 7. 35, 48. 36, 35. 38, 30.

Aegyptus 8, 24. Aegyptio imminuent Philippus Macedoniae, et Antiochus Syriae, reges 31, 14. Aegypti reges Romanis gratulantur 37, 3. Aegyptio excedere iubent Antiochum Epiphanem Romani 45, 12.

C. Aelius, tribunus militum tertiae legionis 41, 1. 4.

C. Aelius Paetus, consul 40, 27.

L. Aelius Paetus, aedilis plebejus, ludos facit ex mulctaticia pecunia 10, 23.

P. Aelius, inter primos quaestores de plebe creatos 4, 54.

P. Aelius, legatus ad Antiochum 34, 59.

P. Aelius, triumvir coloniae deducendae 41, 13.

P. Aelius Ligus, praetor 41, 2. consul 42, 9, 10. legatus in Illyricum 45, 17.

P. Aelius Paetus, consul 8, 15.

P. Aelius Paetus, magister equitum, vitio creatus, abijt magistratu 9, 7. augur 10, 9.

P. Aelius Paetus, augur 27, 36. moritur pestilentia 41, 21.

P. Aelius Paetus, aedilis plebis, creatur praetor 29, 38. sortitur jurisdictionem urbanam 30, 1. magister equitum 39. consul 40. decemvir agro divi-

- dividundo 31, 4. triumvir rebus coloniae Narniensis ordinandis 32, 2. censor 7.
- P. Aelius Tubero, aedilis plebis vitio creatus, abdicat se magistratu 30, 39. praetor creatus sortitur Siciliam 40. legatus in Asiam 37, 55. praetor iterum sortitur jurisdictionem urbanam 41, 8.
- Q. Aelius, tribunus plebis 41, 6.
- Q. Aelius Paetus, augur 22, 35.
- Q. Aelius Paetus, pontifex, cadit in proelio Cannensi 23, 21.
- Q. Aelius Paetus, in locum P. Aelii Paeti, sufficitur augur 41, 21. consul 45, 14. sortitur Galliam provinciam 17.
- Q. Aelius Tubero, tribunus plebis, fert ad plebem de duabus coloniis Latinis deducendis 34, 53. triumvir 35, 9.
- Q. Aelius Tubero, obviam mittitur Perseo 45, 7. cura tuendi regis ei mandatur 8.
- Q. Aelius Tubero, annalium scriptor 4, 23, 10, 9.
- Sex. Aelius Paetus, aedilis curulis 31, 50. triumvir rebus coloniae Narniensis ordinandis 32, 2. consul 7. in Capitolio senatum habet 8. proficiscitur in Galliam 9. nihil memorabile gerit 26. censor 34, 44, 35, 9.
- T. Aelius, tribunus militum tertiae legionis 41, 1, 4.
- Aemilia porticus refecta 41, 27.
- Aemilia tribus 38, 36.
- Aemilia, uxor P. Scipionis Africani 38, 57.
- C. Aemilius, tribunus militum consulari potestate 5, 26. contra Aequos rem gerit 28. tribunus militum consulari potestate iterum, Volturnenses vincit 32.
- L. Aemilius, consul, vincit Aequos et Volturnos 2, 42. iterum consul, Videntes pacem petere supplices cogit 49. tertium consul 54.
- L. Aemilius, tribunus militum consulari potestate 6, 1. iterum 5. tertium 21. quartum 22. quintum 32. fundit Volturnos et Latinos *ibid.*
- L. Aemilius, interrex 7, 17.
- L. Aemilius, quartus decimus interrex 8, 23.
- L. Aemilius, legatus, Carthaginem mittitur 21, 18.
- L. Aemilius Mamercinus, consul 7, 1. secundum consul 3. magister equitum 21.
- L. Aemilius Mamercinus, magister equitum 7, 39. consul 8, 1. dictator 16. consul secundum 20. dictator iterum 9, 21.

L. Aemilius Papus, consul 20, 36. 23, 21. censor 23, 21. 22. triumvir mensarius 23, 21.

L. Aemilius Papus, praetor creatus, sortitur Siciliam 28, 38.

L. Aemilius Papus, decemvir sacrorum, moritur 42, 28.

L. Aemilius Paullus, consul 20, 59. 22, 35. triumphat 63. adculatur, et ambustus vix evadit 22, 35. consul iterum 22, 35. occiditur in pugna Cannensi 49. fuerat pontifex 23, 21.

L. Aemilius Paullus, triumvir coloniae deducendae 34, 45. Aedilis, ex pecunia damnatorum pecuatiarum elypea inaurata in fastigio aedis Jovis posuit 35, 10. praetor 24. sortitur Hispaniam ulteriorem 36, 2. Proconsul, caeditur a Lusitanis 37, 46. Lusitanos fundit 57. vetus candidatus et saepe repulsam passus 39, 32. consul 56, in Ligures Ingaunos exercitum ducit 40, 25. obpugnatur ab Ingaunis *ibid.* erumpit castris 27. vincit Ingaunos Ligures 28. deque iis triumphat 34. nominatur patronus ab Hispanis ulterioribus 32, 2. Consul iterum, sortitur Macedoniam 44, 17. ejus, antequam in Macedoniam iret, ad po-

pulum gravis oratio 22. multa ab eo institutorum militarium in melius mutata 33. ejus oratio ad milites 34. per Perhaebiam it ad hostes 35. ejus prudens ad Nasicam oratio 36. instructo exercitu munit castra 37. ejus de pugna dilata oratio 38. vincit Macedonas 41. acceptis a Perseo literis, illacrumatur sorti humanae 45, 4. ad eum adducitur Perseus 7. benigne excipit Perseum, eumque tacentem adloquitur 8. peragrat Graeciam 27. Amphipoli componit res Macedoniae 29. succendit arma hostium 33. trajicit in Italiam 34. triumphus, ei decretus a senatu, impeditur a Ser. Sulpicio Galba, tribuno militum 35, 36. triumphat de Perseo 39, 40. amittit duos filios 40. ejus de sua fortuna oratio 41.

L. Aemilius Paullus, legatus in decem ad res Asiae disceptandas componendasque 37, 55. resistit Cn. Manlio, triumphum petenti 38, 44. *sq.*

L. Aemilius Regillus, praetor 36, 45. ei evenit navalis provincia 37, 2, 4. 14. ad eum caduceatos ab Antiocho missi, qui de pace agerent 18. habet consilium 19. invadit agros Tejorum 28.

- contendit ad hostem 29. vincit classem Antiochi 30. 47. obpugnat Phocaeam 32. ejus triumphus navalis 58. vota ab eo in pugna aedes Larium Permarinum fixaque supra valvas ejus tabula cum titulo 40, 52.
- L. Aemilius Scaurus** Hellespontum mittitur 37, 31.
- Mam. Aemilius**, tribunus militum consulari potestate 4. 16. dictator dicitur 17. Veientes et Fidenates proelio vincit 18. 19. triumphans Urbem ingreditur 20. iterum dictator 23. quinquennalem censuram redigit ad anni unius et sex mensium spatium 24. a censoribus tribu movetur *ibid.* dictator creatur, paullo ante motus tribu 31. ejus oratio ad populum 32. ejus ad milites adhortatio 33. Fidenas capit et triumphat 34.
- Mam. Aemilius**, consul 4, 53.
- M. Aemilius Mamercinus**, tribunus consularis 61. iterum 5, 1. tertium 10.
- M. Aemilius**, tribunus militum consulari potestate 5, 32.
- M. Aemilius**, consul 10, 1. in fugam vertit Graecos, cum Cleonymo in Italiam classe advectos 2.
- M. Aemilius**, praetor Siciliae 21, 49.
- M. Aemilius**, praetor urbanus 22, 9. 33. 27, 33.
- M. Aemilius**, frater **L. Aemilii Regilli** praetoris, decedit 37, 22.
- M. Aemilii Lepidi**, bis consulis atque auguris, tres filii, **L. M.** et **Q. ludos funebres patri**, et gladiatorum paria duo et viginti per triduum in foro dant 23, 30.
- M. Aemilius**, **M. Lepidi** filius, tribunus militum 37, 43.
- M. Aemilius Lepidus**, aedilis curulis 24 43. praetor, fortitur juris dictionem inter cives et peregrinos *ibid.* decemvir sacrorum 26, 23. juris dictione **M. Atilio** mandata, **Luceriam** provinciam habet 24, 44. 25, 3.
- M. Aemilius Lepidus**, legatus ad **Ptolemaeum** 31, 2. ferociter cum **Philippo** agit 18. pontifex 32, 7. aedilis 35, 10. praetor 24. fortitur **Siciliam** 36, 2. consul 38, 42. et quidem post duas repulsa 39, 56. 40, 46. quum aedem **Dianae** vovisset, devincit **Ligures** 39, 2. viam ab **Placentia** **Ariminum** perducit *ibid.* triumvir coloniae deducendae 55. pontifex maximus 40, 42. censor 45. inimicus **M. Fulvio Nobiliori** 37, 47. 38, 43. 44, 39.

39. 4. 40. 45. 46. in gratiam reconciliari se cum M. Fulvio patitur 40. 46. princeps senatus legitur 51. lectus secundo princeps senatus 41. 27. lectus tertio 43. 15.
- M. Aemilius Nannida, decemvir factorum, moritur 26. 23.
- M. Aemilius Papus, dictator 9. 7.
- M. Aemilius Papus, maximus curio, moritur 27. 6.
- M. Aemilius Paullus, magister equitum, male rem gerit 10. 3.
- M. Aemilius Regillus consul dicitur a praerogativa centuria 24. 7. irrito eventu 8. et 9. flamen Quirinalis 8. flamen Martialis, moritur 29. 11.
- Q. Aemilius Barbula, consul creatus 9. 20. 21. secundum consul 30.
- Q. Aemilius Cerretanus, consul 8. 37. *vid.* Q. Aulus Cerretanus.
- Ti. Aemilius, consul 2. 61. ejus res gestae in Sabiniis 62. consul iterum, dandi agri plebi auctor 3. 1.
- Ti. Aemilius, quinquevir mensarius 7. 21. praetor 8. 2.
- Ti. Aemilius Mamercinus, consul, ejusque cum senatu rixae 8. 12.
- Aemus s. Haemus, Thraciae mons, h. Eminch Dag s. Balcan 40. 21. ex eo monte creditum vulgo fuit, Ponticum simul et Adriaticum mare et Istrum amnem et Alpes conspici posse *ibid.* eum conscendit Philippus, et degressus nihil vulgatae opinioni detrahit 22.
- Aenaria s. Arima, Inarime, Pithecusa, h. Ischia, insula in sinu Cumano s. Bajano (h. Golfodi Napoli) vicina 8. 22. Cf. Pithecusa.
- Aenea, Macedoniae opp. 40. 4. eadem Aenia 44. 10. 32. Aeneates 40. 4. statum Aeneae sacrificium, quod conditori Aeneae quotannis fit *ibid.*
- Aeneae portus ad montem Atho 45. 30.
- Aeneas, Anchisae et Veneris filius 1. 1. profugus venit in Macedoniam, Siciliam et Italiam, ubi Lavinium condit *ibid.* ut animos Aboriginum sibi conciliaret, Latinos utramque gentem appellat 2. ejus mors *ibid.*
- Aeneas Silvius, rex tertius Albae 1. 3.
- Aenei, *vid.* Aenus.
- Aenei, orbes positi in sacello Sancti 8. 20. Aenea signa et limina, v. Signum et Capitolium.
- Aenesidemus Dymaeus, praefectus praesidii Achaeorum Argis 32. 25.
- Aenia, *vid.* Aenea.
- Aenianum sinus, idem qui Maliacus dicitur 28. 5. 33. 3.

Aenus, oppidum Thraciae, proditione capitur a Philippo 31, 16. conditum ab Aenea 40, 4, 4. Aeno praesidium Antiochi deducitur 37, 60. controversiae cum Philippo de Aeni possessione 39, 24, 27, 28. Aenum sibi petit Attalus 45, 20. Cf. 45, 29.

Aenei 31, 31. **Aenii** 37, 33, 45, 27.

Aeolis pars Asiae minoris inter Joniam et Mysiam 33, 38, 37, 8, 12, 18, 25, 35, 38, 16.

Aepulo, Istrorum regulus, ne vivus capiatur a Romanis, pectus ferro traiecit 41, 11.

Aequi s. **Aequani**, **Aequicolae**, **Aequiculi**, ad ripas Anienis, inter Marcos, Pelignos et Sabellos montes, gens antiqua Latii in hod. Campagna di Roma 1, 32. ab Aequicolis jus, quo res repetuntur, Ancus Marcius descripsit *ibid.* pacem faciunt cum Tarquinio rege 1, 55. Latium agrum invadunt 2, 30. vincuntur 31. seditio inter Aequos et Volscos, et atrox proelium 40. Romanos bello petunt 43. obpugnant Ortonam *ibid.* vexant Latinos incursionibus 48, 53, 58. vincuntur 60. bello petiti a Q. Servilio vincuntur 3, 2. depopulantur agrum Ro-

manum et caeduntur 3. obsidentes Furium consulem in castris, a T. Quinctio caeduntur 5. **Aequi** et **Volsci** denuo **Hernicorum** et **Romanorum** agros depopulantur 6. vincuntur a Laetretio consule 8. rebellant 10. arcem Tusculanam capiunt et caeduntur 23. pacem petunt et impetrant 24. denuo bellum movent 25. obsident Minucium consulem in castris 26. adversus eos L. Quinctius Concinnatus dictator dicitur *ibid.* circumvallantur et sub jugum mittuntur 28. denuo Romanos bello lacebant 30. vincuntur 31. bellum instaurant 38. fundunt Romanum exeroitum 42. a Valerio consule vincuntur 60, 61. iterum Romanis bellum inferunt 66. vincuntur 70. rursus rebellantes vincuntur 4, 26. et *seqq.* impetrant inducias annorum octo 30. **Aequi** et **Lavicani** **Tusculanum** agrum depopulantur 45. vincuntur 47. coloniam **Volas** deducunt, sed caeduntur 49. parant bellum 53. capiunt arcem **Carventanam** 55. obpugnant **Lavicos**, **Romanam** coloniam 5, 16. Romanis bellum inferunt et vincuntur 28. capiunt **Vitelliam** coloniam

- niam et rursus vincuntur 29, 31. bellum molliuntur 6, 2. pervastantur 4. unde toties victis Aequis et Volscis subfecerint milites 12. iterum petiti bello deferunt castra, et prope ad interuersionem delentur 9, 45. redintegrant bellum et subiguntur a C. Junio dictatore 10, 1.
- Aequicolae** 1, 32, 6, 10, 13.
- Aequimaelium**, area dirutae domus Maelii 4, 16. substructio in ea locata a censoribus 38, 28.
- Aequimaelius vicus** 24, 47.
- Aequinoctium auctumnale** 31, 47.
- Aequinoctium vernum** 33, 3, 37, 9.
- Aerarium** 4, 22. ex eo signa militaria promuntur *ibid.* et 7, 23. captiva pecunia in aerarium inlata 10, 46. etiam pecunia ex venditis captivis redacta 7, 27, 10, 46, 24, 18, 26, 36. Aerarium sanctius 27, 10. pecuniam ex aerario clam egerunt scribae viatoresque aedilitii 30, 39.
- Aerarii facti a censoribus** 4, 24, 24, 18, 29, 37, 44, 16.
- Aëropus**, praetor Epirotarum 29, 12. Cf. 27, 32. et ad 44, 24, 4.
- Aeropus mons** 32, 5.
- Aes grave** 4, 41. et 60, 22, 33, 32, 26. aera militibus constituta 4, 59, 60. equitibus 5, 7.
- T. Liv. P. IV.*
- Aes alienum Romae maximum**, atque inde turbae 2, 23. ac postremo secessio plebis in Sacrum montem 33. aeris alieni magna vis aedificando contracta 6, 27. hinc occasio et materia Manlio Capitolino novorum consiliorum *ibid.* et *seqq.* miseria plebis aëre alieno demersae 34. de aëro alieno lex 6, 35, 36. aeris alieni causa quinqueviri mensarii creantur 7, 21. ejus dissolvendi ratio inita 27.
- Aesculapins ab Epidaurio** Romam arcessitur 10, 47, 29, 11. Carthaginienles in aede ejus consilium habent et senatum dant legatis Persei 41, 22, 42, 24. et dona voventur 40, 37. ejus sanum tabulis pictis ex praeda exornatur 43, 4. ei supplicatio habetur 10, 47. templum ejus Epidaurium donis opulentum 45, 28.
- Aesernia**, opp. Samnii, *hodie* Isernia s. Sergna; colonia, in fide atque officio erga populum Romanum manet 27, 10.
- Aeserninus ager** 10, 31.
- Aesernina turma** 44, 40.
- Aesis fl.** Galliae Cisalp., *hodie* Esino s. Gesano, qui Umbriam a Piceno dirimit 5, 35.
- Aesquiliae**, v. Esquiliae.
- Aesula** opp. Latii inter Praeneste et Tibur; unde
- Cc
- Aesu-

Aesulana arx 26, 9.

Aetas legitima ad petendos magistratus 25, 2, 4. militaris 22, 11, 8.

Aethalia insula 37, 13.

Aetna, Siciliae mons, h. Mongibello, Monte Gibello 26, 29.

Aetolia pars Helladis, h. Ulania vel Romelia: unde

Aetoli 31, 28. horum foedus 32, 19, 2. concilium et foedera cum Romanis 26, 24. adversus Philippum bellum movent *ibid.* bellum inferunt Acarnaniae 25. depopulantur Achaeos 27, 29. vincuntur a Philippo 30. animos tollunt a Romana societate et post Attali adventum 28, 5. saltum Thermopylarum infidentes, a Philippo funduntur 7. pacem faciunt cum eo 29, 12. ad eos legatos mittit Philippus, ne adventu Romanorum fidem mutent 31, 28. cum Athamanibus bellum inferunt Philippo, et ab eo caeduntur 41. deferunt castra, et in Aetoliam fugiunt 42. Aetolorum Juventus in Aegyptum advecta 43. legatorum cum Attalo et Romanis colloquium 46. concilium Heracleam indictum 33, 3. ab eorum equitibus regii fugantur 6. eorum eques in Graecia est longe optimus,

pedite inter finitimos vincuntur 7. eorumque-relae, infatiabilis aviditas praedae et arrogantia 11. inter eos et Quintium de Thebis Phthioticis disceptatio 13. pacis cum Philippo leges non adprobant 31. 35. ingenio inquieta gens 44. Aetolorum animi cur alienati a societate Romana 49. invehuntur in Athenienses et Romanos infimulant fraudis 34, 23. concitant Antiochum, Philippum et Nabin ad bellum Romanum 35, 11. 12. decretum faciunt, quo arcessitur Antiochus ad liberandam Graeciam 33. occupant Demetriadem urbem 34. Nabin interficiunt 35. caeduntur a Lacedaemoniis 36. Chalcidem obpugnare tentant 37. Antiochum adpellant imperatorem 45. Aetolorum principum cum Chalcideusibus colloquium 46. tentant socios Romanorum 47. se conjungunt Antiocho 36, 9. includunt sese Heracleae, et jugamontis Oetae occupant 16. caeduntur 18. Heracleae obsidentur 22. permittunt se in fidem Romanorum, et gravibus consulis imperiis rursus ad bellum incitantur 28. 29. obsessi in urbe Naupacto implorant opem T. Quin-

- T. Quintii 34. impetrant inducias, et legatos mittunt Romam 35. hi infecta pace dimittuntur 37. 1. Aetoli occupant montem Coracem 4. impetrant a consule L. Scipione inducias sex mensium 7. pax convenire non potest 49. inferunt bellum Dolopiae et Athamaniae *ibid.* et 38. 1. pacem petunt a M. Fulvio consule 38. 8. legatos mittunt Romam 10. leges pacis cum Aetolis 11. de ils triumphat M. Fulvius 39. 5. eorum mutuis caedibus in semet ipsos versus furor 41. 25. 27. 42. 2. 4. 5. eorum discordias sopit Marcellus 42. 5. occurrunt sordidati L. Aemilio Paulo 45. 28. eorum querelae de principibus suis interfectis aut in exilium actis *ibid.* de eo negotio cognitio et iudicium 31.
- Aetoli, gens inquieta, rapax, superba, improba, vanissima et ingratiissima 26. 25. 6. 27. 30. 31. 28. 33. 11. 44. 36. 17. umbilicum Graeciae incolunt 35. 18. concilium habent Thermi (Panaetolium) 31. 29. 1. 36. 15. et Naupti 31. 29. 5. 35. 12.
- C. Afranius 43. 18.
- C. Afranius Stellio, praetor 39. 23. triumphvir coloniae deducendae 55.
- Afri mobiles et infidi 29. 3.
- Africam praesidio firmat Hannibal 21. 22 in Africa res parum prospere gesta a Servilio consule 22. 31. eam populantur M. Valerius Messala 27. 5. 29. in Africam trajicit Scipio 29. 26. 27.
- Africanæ ludis Circensibus exhibitæ 44. 18.
- P. Africanus, *vid.* Cornelius.
- Africus ventus 26. 42. 30. 24. Africum bellum Poenorum cum mercenariis suis 21. 1. et 41.
- Agallus, equitum praefectus 44. 30.
- Agamemnon, rex ille regum Aulide ad Dianæ templum navibus cursum ad Trojam; filia victima aris admota, petit 45. 27.
- Agamemnonia classis millenavium 45. 27.
- Agasones adjuvant victoriam Romanorum 7. 14. 15. cum equis phaleratis dono dati 43. 5.
- Agassa sive Agassae, Thesaliae opp. 44. 7. 45. 27.
- Agathocles, rex Syracusanus, conjicit Carthaginenses in magnum discrimen 28. 43.
- Agathyrna, oppidum Siciliae inter Messanam et Panormum, ubi nunc S. Marci opp. colluviei hominum perfugium 26. 40. 27. 12.

Agema, legio Macedonum
42, 51. 58. Agema equi-
tum 37, 40.

Agēpolis princeps legatio-
nis Rhodiae 45, 3, 2.

Ager. Lex, ne quis plus
quingenta iugera agri
possideret, a tribunis ple-
bis promulgata 6, 35.

Ager captus ex hostibus
virutum divisas a Ser.
Tullio 1, 46. ejus iugera
bina colonis. divisa 6, 16.

36. Ager Tarquiniorum
consecratus Marti, fuit
deinde Martius campus
2, 5. sacer Apollinis 32,

40. sacer Milesiorum 38,
39. Agri adsignati pri-
vatis pro pecunia 31, 13.

agris donati milites 31,

4, 49, 32, 1.
Agēsimbrotus praefest classi
Rhodiorum 31, 46. 47.

32, 16. 32.
Agēsipolis, princeps exsu-
lum Lacedaemoniorum
34, 26.

Agēsipolis, princeps lega-
tionis Rhodiae 45, 3, 2.

Aglaspides, milites 44,
41.

Agmen quadratum 7, 29.
31, 37. 39, 30.

Agnus mactatus ad san-
ciendam promissorum fi-
dem 21, 45.

Agraei, Aetoliae populus
32, 34.

Agraria lex quando pri-
mum lata 2, 41. tribu-
nis plebis semper mate-
ria seditionum fuit 6, 11.
ob leges agrarias discor-

diae 3, 1. 4, 48. 6, 35.
7, 16.

Agravonitae, populi Illy-
rici 45, 26.

Agrianes, populus Thra-
ciae s. Pannoniae 28, 5.
33, 18, 42, 51. bellico-
sum genus 44, 11.

Agrigentum s. Acragas, l.
Girgenti, opp. Siciliae
maritimum 25, 23. ab
Himilcone recipitur 24,
35. proditur Romanis
26, 40.

Agrippa, Tiberini filius,
rex Albae 1, 3. Agrip-
pa primum praenomen,
postea cognomen fuit 2,
32, 7.

Ahala, vid. Servilius.

Aharna, Etruriae opp. 10,
25.

Ahenobarbus, vid. Domi-
tius

Ajo Locutio templum 5, 50.

Ala equitum 27, 26, 5. tre-
centorum 29, 1. mille
37, 40.

Ala Campanorum, quin-
genti equites 10, 29. Ala
regia 37, 40. Ala sacra
equitum Macedonum 42,

58. 66. 44, 42. in alas
divisus localis exerci-
tus 31, 21. dextra et si-

nistra alae peditum so-
ciorum 27, 2. sinistra
ala 25, 21.

Alabanda, Cariae opp. 33,
18. 38, 13.

Alabandenſes 38, 13. s. Ala-
bandeni 45, 25. apud eos
templum urbis Romae
ludique anniversarii ei

Divae

- Divae instituti 43, 6.
 acie vincuntur a Rhodiis
 45, 25.
 Alander, Phrygiae fluvius
 38, 18. ejus fontes 15.
 Alares cohortes 10, 40.
 Alarii equites 35, 5 40, 40.
 Alatrinaibus suae leges
 redditae 9, 43 44. (Ala-
 trinum s. Alatrium opp.
 Latii, h. Alatri.)
 Alba aedes Capuae 32, 9.
 40, 45.
 Alba in Aequis (Alba Fu-
 centis s. Fucentia ad Fu-
 cinum lacum in Maris)
 colonia 10, 1. negat esse,
 unde pecuniam milites-
 que Romanis dare possit
 27, 9. haec multiplicia
 dare cogitur 29, 15. eo
 in custodiam missus Sy-
 phax 30, 17. 45. Alben-
 lis ager 26, 11.
 Alba Longa in Latio ab
 Ascanio condita 1, 3.
 oriunda ab Lavinio 23.
 diruta 29, 7, 39. 30, 17.
 45.
 Alba Silvius rex Albae 1, 3.
 Albani reges 1, 3. inter
 Albaros et Romanos or-
 tum bellum 1, 22. 23.
 tergeminae utrimque
 fratrum virtuti res per-
 mittitur 24. Albani di-
 tionis Romanae facti 25.
 parum fidos se Romanis
 locos praebent 27. eo-
 rum dux Metius Fuffe-
 tius subpicio afficitur
 28. Albani Romam mi-
 grant 29. Albanorum
 principes in Patres lecti
 30. Albani patrio ritu
 sacra facere jubentur 31.
 Coelium montem inha-
 bitant 33.
 Albana vallis 3, 7. arx 7,
 24.
 Albanus mons 1, 3. in eo
 feriae Latinae actae 1,
 45, 2. et triumphatum
 26, 21. 33, 23 42, 21.
 lacus (h. Lago di Castel
 Gandolfo) crescens et
 emissus 5, 15 sq. ager 6,
 42. aedes dedicata 45, 15.
 Albingauni Ligures 29, 5.
 L. Albinus, inter primos
 tribunos plebei 2, 33.
 L. Albinus virgines Ve-
 stales sacraque in plau-
 strum inponit et Caere
 pervahit 5, 40.
 M. Albinus plebejus, tri-
 bunus militum 6, 30.
 C. Albius Calenus, grega-
 rius miles et princeps
 seditionis in castris Sci-
 pionis 28, 24. navirgis
 caesus securi percutitur
 29.
 Albulas, vetus nomen Ti-
 beris fluvii 1, 3.
 Album in vestimentum ad-
 dere vetantur ii, qui
 honores petunt 4, 25.
 albo politae columnae
 40, 51.
 Alce, urbs Celtiberiae, in
 deditionem venit Roma-
 norum 40, 48. 49.
 Alcibiades, exsul Lacedae-
 monius 39, 35.
 Alcis Minerva 42, 51.
 Alcon Saguntinus, trans-
 fuga ex oratore 21, 42.
 Cc 3 Alexa-

Alexamenus, princeps Aetolorum 35, 34. Nabin occidit 35. obtruncatur a Lacedaemoniis 36.

Alexandri Magni rerum gestarum aetas 8, 3. ei parem destinant L. Papirium Cursorem 9, 16. ejus collatio cum Romanis ducibus 17. ejus vitia 18. Fortunae Alexandri collatio cum populi Romani fortuna *ibid.* collatio copiarum ejus cum Romanis copiis 19. numerus earum 9, 19. 42, 51. regnavit tredecim annis 45, 9.

Alexander, Epiri rex, in Italiam classem adpellit 8, 3. adversus eum, exscensionem facientem, pugnant Samnites et Lucani 17. pacem facit cum Romanis *ibid.* ejus fata, res gestae et mors 24. ejus uxor Cleopatra, soror Olympias; quarum altera mater Alexandri Magni, soror altera fuit *ibid.*

Alexander, magister equitum apud Epirotas 32, 10.

Alexander, princeps Aetolorum, ejusque oratio in Philippum 32, 33. Romanos infimulat fraudis 34, 23.

Alexander Megalopolitanus se oriundum a Magno Alexandro fert 35, 47.

Alexander Acarnan 35, 18. ejus oratio *ibid.* moritur 36, 20.

Alexander Beroeaeus suffocat Demetrium, Philippi filium 40, 24.

Alexander, filius Persei 42, 52. ducitur ante currum Aemilii triumphantis 45, 39. Albam in custodiam mittitur cum patre 42.

Alexander, Aegypti rex, *vid.* Ptolemaeus.

Alexandria in Aegypto condita 8, 24. frustra tentatur ab Antiocho 45, 11.

Alexandria Troas in Troade, Asiae minoris regione, h. Eski Stambol, i. e. vetus Constantinopolis 35, 42. 37, 35.

Alexandrini legati queruntur de Antiocho 44, 19.

Algidum opp. Latii in Aequis 3, 2. 21, 62. 26, 9.

Algidus, Latii mons 3, 23. 25. 27. 29. 30. 4, 26.

Alimne, opp. Phrygiae mai. 38, 14.

Aliphera, Arcadiae urbs 28, 8. 32, 5. eam Philippus restituit Megalopolitis 28, 8.

Allia fl. Latii, h. Rio di misso, vel S. Giovanni della Torre, qui infra Castel Giubileo Tiberi miscetur 5, 37. 6, 28. 22, 50. 59.

Alliensis clades et dies 5, 38. 6, 1. 22, 50. 36, 17.

L. Allienus, aedilis plebis, diem dicit Veturio 3, 31.

Allisae opp. Samnii, h. Alife s. Alifi 8, 25. 9, 42. 22, 18. a C. Marcio Rutilo consule vi captae 9, 38.

Allifanus ager 22, 13. 17. 26, 9.

Allobroges in Gallia Narbonensi a ripis Rhodani ad lacum Lemannum colentes; gens

- gens nulla Gallica opibus aut fama inferior 21, 31.
- Allucius, princeps Celtiberorum 26, 50. sponsam pudice servatam a Scipione recipit *ibid.*
- Almana, Macedoniae urbs ad Axium fl. 44, 26.
- Alope Locridis opp. 42, 56.
- Alopeconnesum Thraciae vel Chersonesi Thrac. opp. recipit Philippius 31, 16.
- Alorcius Hispanus, se pacis Hannibalem inter et Saguntinos interpretem fore, pollicetur 21, 12. ejus oratio ad Saguntinos 13.
- Alpes I, 1. Taurino saltu a Gallis primum transitae 5, 34. ab Hannibale quinto-decimo die superatae 21, 38. hieme clausae 27, 36. prope inexsuperabilis finis inter Italiam et Galliam 39, 54.
- Alpinae gentes, maxime Raetiae, a Tuscis originem ducunt 5, 33. recipiunt Hasdrubalem, et sequuntur ad bellum 27, 39.
- Alsiom opp. Etruriae, hodie forsitan Palo: unde Alsensis populus, qui sacrosanciam vacationem habere se frustra jactat 27, 38.
- Althaea, v. Carteja.
- Altinius, v. Dasius Altinius.
- Alum castrum, v. Castrum.
- Alyattos in Galatia 38, 18.
- Amadocus, dux Thracum, capitur a Philippo 39, 35.
- Amarynthidis Dianae sacrum anniversarium Eretriae 35, 38.
- Ambabri in Gallia Celtica s. Lugdunensi cis Ararim 5, 34.
- Ambigatus, rex Celtarum, exonerat praegravante turba regnum 5, 34.
- Ambirus, deque eo leges latae 7, 15. 40, 19.
- Ambracia Epiri opp. h. l'Arta, ad Arachthum s. Arthontem fl. 32, 15. 38, 3. 4, 42. 67. 43, 22. 44, 1. ejus situs 38, 4. obpugnatur a Romanis 5. se dedit 9. Pyrrhi olim regia 38, 9.
- Ambracienses accusant M. Fulvium consulem 38, 43. senatus consultum in gratiam Ambraciensium 44.
- Ambracius sinus in Epiro, h. Golfo d'Arta s. di Larta 32, 14. 15. 38, 4. 43, 21.
- Ambrysus Phocidit opp. 32, 18.
- Ambustus, v. Fabius Ambustus.
- Amenta jaculorum humore nebulae emollita 37, 41.
- Ameriola opp. Latii vel Sabinorum a Tarquinio Prisco captum 1, 38.
- Amicitiae immortales, inimicitiae mortales debere esse 40, 46.
- Amiculum purpureum donum missum reginae Aegypti Cleopatrae 37, 4.
- Amici Rom. differunt a sociis 45, 25. 7. non ex dictis, sed ex factis pensandi 34, 48.
- Amicitiam, agitantem in animo bellum adversus Ro-

- manos, mors obprimit 21.
 I. 2. et 5. ad Castrum Al-
 tum in Hispania 24. 41.
 Amilcar, Gisgonis filius, prae-
 fectus praesidii in insula
 Melita, captus 21. 51.
 Amilcar, Bomilcaris filius 23.
 49.
 Amilcar Poenus, dux Gallo-
 rum, invadit Placentiam
 31. 10. exilio mulctatur
 a Carthaginensibus, et bo-
 na ejus publicantur 19.
 cadit in proelio ad Creme-
 nam 21. alii captum in
 proelio ad Mincium amnem
 tradunt 32. 30. et ante
 currum triumphantis con-
 sulis ductum fuisse 33. 23.
 Amiternini pollicentur Sci-
 pioni milites 28. 45.
 Amiterninus ager 21. 62.
 Amiternum, opp. Sabinorum,
 h. S. Vittorino 10. 39. 26.
 11. 36. 37. capitur de
 Samnitibus 10. 39.
 Amphilochia, pars Acarna-
 niae, cujus caput fuit Ar-
 gos Amphiloichicum, h. Fi-
 loquia 38. 33. Aetolorum
 fuerat *ibid.* et 32. 34.
 Amphiloichi 32. 34. subacti
 ab Aetolis 38. 3. obpu-
 gnantur a Perseo, Philippi
 filio 38. 5. 8.
 Amphilocheus vates Oropi co-
 litur pro Deo 45. 27.
 Amphipolis, urbs Edonidis in
 Thracia s. Macedonia ad-
 jecta, h. Embóli 40. 24.
 56. 43. 7. 44. 24. 43. 44.
 etc. 45. 6. 9. 28. 29.
 Amphissa, opp. Locrorum
 Ozolarmn, h. Salona 37. 5.
 Amphorae navium 21. 63.
 Ampliati rei 4. 44. 43. 2.
 Amulius pellit Numitorem
 fratrem majorem, et, ut
 spem partus Rheae Silviae
 adimeret, eam Vestalem
 legit 1. 3. Amulio Remus
 captus traditur 5. Amu-
 lius obtruncatur, et Numi-
 tor restituitur *ibid.* et 6.
 Amulius, princeps Aufeta-
 norum, ad Hasdrubalem
 profugit 21. 61.
 Amyclae, opp. Laconicae, h.
 Sclavochori 34. 28.
 Amynander, Athamanum rex
 27. 30. 29. 12. 32. 36.
 venit in castra Romano-
 rum, iisque auxilia pro-
 mittit 31. 28. Phecam
 oppidum capit, et Gom-
 phos atque Thessalianam po-
 pulatur 32. 14. cum Atha-
 manum peditum ducentis
 et mille se jungit Quintio
 consuli 33. 3. tenet ca-
 stella, quae per belli tem-
 pus Philippo ademerat 34.
 eum tentat Antiochus 35.
 47. Antiocho se conjun-
 git 36. 7. 8. 9. cum Atha-
 manum juventute occupat
 Pellinaeum 10. cum con-
 juge ac liberis Ambraciam
 se confert 14. eum sibi
 ab Aetolis dedi petit M.
 Acilius Glabrio consul 23.
 Zacyntho donatur a Phi-
 lippo rege Macedonum 31.
 ope Aetolorum restituitur
 in regnum, et pellit Ma-
 cedonas ex Athamania 38.
 1. mittit legatos Romanos
 et ad Scipiones in Asiam 3.
 venit

- venit in castra Romano-
rum, et efficit, ut Am-
bracia se dedat Roma-
nis 9.
- Anabura, Pisidiae aut Amyn-
tae filius Philippus 45, 9.
- Phrygiae opp. 38, 15.
- Anagnia caput Hernicorum
in Latio, h. Anagni 27, 4-
45, 16.
- Anagninis civitas sine latrone
suffragii data 9, 43.
- Anagninum conpituum 27, 4.
- Anagninus ager 26, 9.
- Anapus s. Anapis, Siciliae fl.
24, 36.
- Ancilia coelo demissa I, 20.
ad Romulum relata 5, 52.
dies, quibus moventur An-
cilia, religiosi exercitui ad
iter faciendum 37, 33.
- Ancilla indicat Q. Fabio ma-
ximo, aedili curuli, vene-
ficia matronarum 8, 18.
- Ancona, opp. Piceni, h. An-
cona 41, I.
- Ancus Marcius rex creatur,
ejusque res gestae I, 32.
33. moritur, postquam re-
guavit annos quatuor et
viginti 35. ejus filii con-
spirant contra Tarquinium
Priscum 40.
- Ancyra, urbs Galatiae, h.
Angora 38, 24
- Ancyra opp. Illyrici 43, 20.
- Andania Messeniae vel Arca-
diae opp. 36, 31.
- Andranodorus, gener Hiero-
nis, tutor Hieronymi, re-
guum Syracusanorum 24, 4.
post caedem Hieronymi In-
sulam et arcein Syracusis
occupat 21. ad eum missi
- legati a Syracusano po-
pulo 22. cedit tempori
ibid. ejus oratio ad Syra-
cusanos *ibid.* creatur prae-
tor 23. occiditur 24.
- Androcles, princeps Acarna-
num 33, 16.
- Androcles, praefectus Persei
44, 32.
- Androgynus Sinuessae natus
27, 11. vivus in arcam
conditus et in mare pro-
jectus 27, 37.
- Andronicus, Andronici filius,
Aetolus, quod arma contra
Romanos tulisset, securi
percutitur 45, 31.
- Andronicus Macedo 37, 13.
- Andronicus a Perseo interfi-
citur 44, 10. *vid.* Persens.
- Androsthenes, dux praesidi-
um Macedonici, Corinthum de-
fendit adversus Romanos
et Achaeos 32, 23. caedi-
tur ad Corinthum 33, 14.
ejus imprudentia 15.
- Andrus ins. e Cycladibus,
h. Andros in Archipelago
s. Andro 31, 15. 32, 16.
36, 20. capta a Romanis
31, 44.
- Anemurium, Ciliciae prom.
33, 20.
- Angea s. Anglia Thessaliae
oppidum 32, 13.
- Angues, praelati in bello a
sacerdotibus Tarquinien-
sibus, terrent milites Ro-
manos 7, 17. duo, sacri-
ficio perpetrato, ad exta
ex occulto adlapsi, edere
jecur, conspectique repente
abierunt 25, 16. *vid.* Pro-
digium.

Anguis quadrupes 41. 9. jubatus sparsusque aureis maculis 41. 21. 43. 13.

Anguis specie consuetudinem cum Olympiade et cum matre Scipionis Africani habere creditus Jupiter 26. 19.

L. Anicius Gallus creatur praetor 44. 17. sortitur juris dictionem peregrinam *ibid.* in Illyricum, adversus Gentium, proficiscitur 30. evincit Illyrios 31. ei se dedit Gentius *ibid.* ob ejus res gestas subplicationes in triduum decretae 45. 3. Epirum pacat 26. Allirici res constituit *ibid.* triumphat de Gentio 43.

Cn. Anicius, legatus Aemilii Paulli 44. 46.

Anidus, mons Liguriae 40. 38.

Anienfis tribus 10. 9.

Anienfis centuria 24. 7.

Anio s. Anien fluvius Latium Sabinorumque regionem dirimens fluensque in Tiberim, h. Teverone 1. 27. 36. 4. 17. 6. 42. 26. 10. pons in Anienem 7. 9.

Anitorgis, Hispaniae Baet. opp. 25. 32.

Annales citati 2. 54. 3. 8. 4. 34. 7. 9. 18. 42. 8. 18. 23. 30. 9. 15. 42. 21. 25. 22. 31. 23. 6. 47. 42. 11. 43. 13. Acilianus 25. 39. Magistratum 9. 18. Annalium veterum confusio 8. 40. 9. 15. exempla expleta 27. 8. incertitudo 8. 40. varietas 1. 55. 4.

23. 9. 44. 46. 10. 9. 30. 21. 38. 46. 47. 22. 31. 25. 39. 26. 16. 49. 27. 7. 39. 52. 44. 13. 15.

Annalis, cognomen Villiorum, ex eo ortum, quod L. Villius, tribunus plebis, primus legem annariam tulit 40. 44.

Annibal, annos ferme novem natus, hostem se populi Romani fore jure jurando adstringit 21. 1. 35. 19. imperator in locum Hadrubalis succedit 21. 3. ejus dotes et ingentium 4. res ejus gestae adversus varios Hispaniae populos 5. Saguntum obpugnat 6. vulneratur 7. non admittit legatos Romanorum 8. centum quinquaginta millia habuit in armis *ibid.* dedendum eum Romanis censeret Hanno 10. Annibal Saguntum capit 14. ejus adparatus ad bellum et copiarum numerus tum divisio 21. 22. 23. transit Iberum, et Pyrenaicum saltum superat 23. sibi conciliat Gallos 24. trajicit Rhodanum 27. hortatur milites 36. petit Galliae mediterranea 31. transit Alpes 32. ingreditur Italiam 38. Taurinorum urbem expugnat 39. quantas habuerit copias in Italiam transgressus 38. rebus prius, mox verbis milites hortatur 42. et *seqq.* promittit suis praemia 45. vincit Romanos ad Ticinum

num 46. mox ad Trebiam 54. et *seqq.* saucius excedit pugna ad Emporium prope Placentiam 57. pugnat rursus cum Sempronio 59. equitatu invictus 21, 47, 22, 44. altero oculo capitur 22, 2. vincit Romanos ad Trasimenum lacum 4. et *seqq.* Italiae agros devastat 9. ex Hirpinis in Samnium transit, ducemque itineris virgis caesum in crusem tollit 13. duo millia ferme boum accensis cornibus in montes concitat 16. ejus dolus ad augendam dictatoris invidiam 23. ad certamen prolicit magistrum equitum 28. ejus de Q. Fabii Maximi virtute testimonium 30. exercitus omnium rerum penuria laborat 40. relictis castris, fugam simulat 41. ejus insidiae detectae 42. ejus inopia et anxietas 43. ad Cannas castra ponit *ibid.* aciem instruit 46. vincit Romanos magna clade 49. sed uti victoria nescit 51. vesci docuit corporibus humanis 23, 5. Capuam venit 7. apud Minios Celeres deversatur 8. ejus in senatu Campano oratio 10. in agrum Nola-num traducit exercitum 14. Nuceriam in deditionem accipit 15. ad Nolam vincitur a Marcello 16. Aceras diripit, et Casilinum obpugnat 17, 18. ejus exercitum Campanae deliciae

enervant *ibid.* ex hibernis redit, Casilinum obpugnaturus 19. ejus ad Philip-pum legati intercipiuntur 34. Campanis opem laturus ad Hamas pervenit 36. ab obsidione Cumarum discedit 37. cum exercitu Nola-m obpugnaturus accedit 43. Nolam obpugnat 44. ejus equites mille ducenti septuaginta duo ad Marcellum transfugiunt 46. Puteolos frustra tentat 24, 13. Tarentum per proditionem capit 25, 8, 9, 10. consilium ejus de Tarentina classe in apertum mare emitrenda 11. Cn. Fulvium praetorem vincit ad Herdoneam 21. in Campaniam contendit 26, 5. obpugnandae Romae consilium capit 7. tria millia passuum ab Roma castra locat 10. irritò incepto discedit 11. Cn. Fulvium praefectum cum exercitu fundit 27, 1. ejus de M. Marcello judicium 16. Metapontum se recipit *ibid.* Lacinium copias admovet 25. Marcelli corpus sepelit 28. ejus annulo uti conatus ad decipiendos Salapitanos, suadet ipse fraude capitur *ibid.* viso capite Hasdrubalis, se Carthaginis fortunam agnoscere dicit 51. omnia auxilia in extremum Italiae angulum Bruttios contrahit *ibid.* adversis, quam secundis rebus, mirabilior 28, 12. ad

ad Junonis Lacinae templum aetatem agit 46. aram ibi dedicat cum ingenti rerum ab se gestarum titulo *ibid.* Locros tendit 29, 7. adverso proelio percussus, Crotonem exercitum abducit 36. ex Italia revocatur 30, 9 19. in qua XVI annos consumsit 28, 12, 2. frendens ac gemens eam relinquit 20. ejus cum Scipione colloquium 29. *et seqq.* suos ad pugnam hortatur et instruit 32. victus Adrumetum profugit 35. spem salutis alibi non esse, quam in pace impetranda, fatetur *ibid.* Gifgonem, ad disuadendam pacem procedentem, ex superiore loco detrahit 37. Poenos in curia flentes ridet et increpat 44. nuntios et literas ad Antiochum misisse infimilatur 33, 45. praetor judicium potentiam, gravem libertati, minuit 46. vectigalium publicorum rationes cum fide et prudentia administrat et corrigit *ibid.* et 47. Romani Carthagine Annibalem accusant *ibid.* aufugit ad regem Antiochum 48, 49. quem ad bellum concitat 34, 60. concitare conatur Poenos 61. ejus cum P. Villio et P. Scipione Africano colloquium judiciumque de

optimis imperatoribus 35, 14. propter colloquia cum Villio suspectus, se apud Antiochum oratione purgat 19. non ipsi tribuendus infelix belli cum Romanis gesti eventus 28, 12. 30, 35. ejus de bello Romano oratio ad Antiochum 36, 7. eum ut vatem omnium, quae evererant, admiratur Antiochus 15. praeficitur classi 37, 23. iugatur a Rhodiis 24. profugit ad Prusiam; ejus mors 39, 51. aetas annique imperii 21, 3, 2. uxor 24, 41. Hannibal trierarchus legatusque 24, 6.

L. Annius, praetor Latinorum, Romam evocatus 8, 3. ejus in concilio Latinorum oratio 4. in senatu Romano postulat, ut consul alter et senatorum pars dimidia e Latio sumantur 5. labitur et ita inpingitur saxo, ut sopiatur 6.

T. Annius, triumvir coloniae deducendae, ob Bajorum rebellionem Mutinam confugit 21, 25.

T. Annius Luteus legatus ad res repetendas in Macedoniam missus 42, 25. triumvir colonis Aquilejam deducendis 43, 17.

Annontae habita cura Romae 2, 9. 10, 11.

Annontae caritas, atque inde turbae 2, 34. 4, 12.

Annonae vilitas 31, 50. tanta, ut mercator pro vectura nautis reliquerit frumentum 30, 38.

Annuli gemmati Sabinis 1, 11. aurei quare et quando Romae positi? 9, 7. 46. 43. 16. occisorum ad Cannas Romanorum detracti modium expleant 23, 12.

Annulo Marcelli potitur Annibal, eoque frustra ad fraudem abuti conatur 27, 28.

Annus a Numa Pompilio ad cursum Lunae in duodecim menses descriptus 1, 19. Anni s. actas legitima ad petendos magistratus 25, 2, 4. anni consularis principium Calendae Sextiles 3, 5. Idus Majae 3, 36. 38. Idus Decembres 4, 37. 5, 9. Calendae Octobres 5, 9. Calendae Quintiles 5, 32. 8, 20. Idus Martiae 21, 63. 22, 1. 23, 30. 30, 39. 31, 5. annorum indices, clavi, apud Volfinios 7, 3. (*vid. Clavus.*) in annorum numero exprimenda Livius plerumque utriusque anni extremi rationem habet 4, 20, 7.

Anquistum capitis 2, 52. 26, 3. pecuniae *ibid.*

Anseres Junoni sacri, Capitoli servatores 5, 47.

Antenna s. Antemnac opp. Sabinorum, ubi Anio in Tiberim influit, cis Anie-

uem (*ante amnem*) conditum 1, 9.

Antemnates Romam ad ludos proficiscuntur 1, 9. bellum parant ob raptum filiarum 10. palantes in agris obprimuntur 11.

Antenor Trojanis cum multitudo Menetium venit in sinum Adriaticum 1, 1.

Antenor, praefectus classis Macedonicae 44, 28. 45, 10. 31.

Antefixa fictilia Deorum Romanorum 34, 4.

Antepilani in militia 8, 8. **Antesignani** legionum 2, 20. 7, 33. 22, 5. 27, 18.

Antias Valerius, v. Valerius.

Antiates, v. Antium.

Anticyra s. Anticirra opp. Phocidis vel Locridis, (h. Aspro-Spitia) et Phthiotidis in Thessalia, obpugnatur et captum traditur Aetolis 26, 26. Cf. 28, 8. 32, 18. 49, 33, 31.

Antigonensis ager 42, 58. 43, 23.

Antigonea s. Antigonía Epiri 32, 5. 43, 23.

Antigonía Macedoniae 44, 10.

Antigonus Doson, iustus rex et Achaeorum socius 32, 21. Cleomenem vincit ad Sellasiam 34, 28. tutor Philippi 40, 54. ejus apophthegma 40, 21.

Antigonus, Echecratis filius 40, 54. Philippum edocet ordinem omnem in-

- insidiarum Persei in Demetrium 55. eum sibi destinat successorem Philippus 56. legatus missus ad concitandos Bactrianos 57. eum interficit Perseus 58.
- Antigonus, purpuratus Persei 44, 26. mittitur Aeniam cum mille equitibus 32.
- Antimachus, praefectus alae sacrae, in acie cadit 42, 66.
- Antimachus, praefectus Demetriadis 44, 13. 24.
- Antinous, princeps civitatis Passaronis, desciscit a Romanis et interficitur 45, 26.
- Antiochia opp. Cariae ad Maeandrum, et Syriae ad Orontem 33, 19. 41. 38, 13. templum Jovis Capitolini, magnificum Antiochiae 41, 20.
- Antiochus Magnus, rex Syriae, foedus icit cum Philippo 31, 14. Attali invadit regnum 32, 8. bellum transitumque in Europam molitur 33, 13. omnes civitates Ptolemaei in Coele Syria in suam potestatem redigit 19. legatos mittit Romanam 20. jam suspectus Romanis 27. et 31. ejus legatis jam aperte respondet Quinctius 34. legati Rhodiorum ad eum 20. et Romanorum 35. hibernat Ephesi; ejus res gestae in Asia 38.
- Cornelius legatus missus ab senatu ad dirimenda inter Antiochum et Ptolemaeum certamina 39. regis responsum 40. redit in Asiam Antiochus, patiturque naufragium 41. ab eo bellum imminere Romanis, decem legati nuntiant 44. ad eum fugit Annibal 49. legatos mittit ad T. Quinctium 34, 25. molitur bellum adversus Romanos 35, 13. ejus cum Villio legato disceptatio 15. trajicit Hellespontum 23. venit Demetriadem, arcessitus ab Aetolis 43. ejus in concilio Aetolorum oratio 44. Imperator adpellatur ab Aetolis 45. tentat Romanorum socios 47. ei portas aperiunt Chalcidenses; Salganeam et castellum ad Euripum capit 51. adjungit sibi Boeotos 36, 6. Annibalis orationi non credit 7. 8. legit ossa Macedonum ad Cynoscephalas 8. Thessalorum legati ad eum 9. capit Pheras et Scotussam *ibid.* arte Ap. Claudii deterretur ab obsidenda Larissa 10. ducit virginem Chalcidensem; ejus exercitus luxuria corrumpitur 11. Medione exceptus, Thyrio exclusus, redit in Euboeam 12. it in Aetoliam, dein in saltum Thermopylarum

rum 15. caeditur ab M'. Acilio Glabrigone, consule 19. ejus statua in templo Minervae Itoniae 20. trajicit in Asiam 21. ejus securitas 41. moneatur ab Annibale *ibid.* reparat classem et exercitum comparat 37, 8. agit de pace, quae ei negatur 19. plures urbes capit 21. Prusiam, Bithyniae regem, frustra concitare conatur ad bellum 25. obpugnat Colophonem 26. eius classis vincitur ab Aemilio 30. deserit Lyfimachiam, et contrahit copias 31. legatos ad Scipionem mittit de pace 34. filius Africani captivus apud Antiochum *ibid.* remittit filium Africani 37. retrocedit et castra muniat *ibid.* ejus acies 39. 40. vincitur et castra amittit 43. fugit in Lydiam 44. mittit ad Scipionem legatos ad pacem petendam 45. quam impetrat 55. foederis cum Antiocho leges 37, 45. 55. 38, 38. Antiochi majores 33, 40, 2.

Antiochus, filius Antiochi Magni 35, 13. moritur 15.

Antiochus Epiphanes, filius Antiochi Magni, regnum Syriae occupat 41, 20. mores ejus absurdi *ibid.* legatos Romam mittit 42, 6. stipendium prae-

stat, et vasa aurea quingentum pondo donat Romanis *ibid.* cum eo societas revocata *ibid.* imminet Aegypti regno ob pueritiam regis et inertiam tutorum 42, 29. eum sollicitat Perseus 44, 19. Ptolemaeis infert bellum, et frustra tentat moenia Alexandriae 45, 11. virga circumscribitur a C. Popillio 12. legatos mittit Romam 13.

Antipater, Antiochi fratris filius, legatus mittitur ad Scipionem 37, 45. cum eo ictum foedus in Capitolio 55.

Antipater, dux Persei, in proelio occisus 42, 66.

Antipatria, opp. Illyrici Macedonici vel Macedoniae, in faucibus angustis situm, capitur a Romanis 31, 27.

Antiphilus, praetor Bosotorum 33, 1.

Antiphilus Edessaenus, dux cetratorum Persei 42, 51.

Antirrhium, v. Rhion.

Antissa, urbs in insula Lesbos 45, 31.

Antissaei traducti Methymnam 45, 31.

C. Antistius Labeo, legatus in Macedoniam 45, 13.

L. Antistius, tribunus plebis, absens creatus 4, 42.

L. Antistius, tribunus militum consulari potestate 6, 30.

M. An-

M. Antistius trib. pl. 26, 33.
M. Antistius, legatus 21, 63.
Sex. Antistius, legatus 27, 36.
Antium opp. Volscorum in Latio, h. Anzo 2, 33. urbs opulentissima et valida 2, 63, 3. 6, 9. deditur Romanis 2, 65. eo deducitur colonia 3, 1. colonia suspecta 4. eo nova colonia missa 8, 14.
Antiates bellum inferunt Romanis 6, 6. vincuntur 8. dedunt se Romanis 33. Satricum coloniam deducunt 7, 27. duce Antiati populo, Volscorum exercitus confedit ad Satricum 8, 1. in agrum Ostiensem excursionem faciunt 12. naves Antiatiura abactae, earumque rostris suggestum in foro adornatum 14. Antiatibus dati ad iura statuenda ipsius coloniae patroni 9, 20. eorum vacatio observatur 27, 38. eisque negatur vacatio rei navalis 36, 3.
Sp. Antius, legatus Romanus, jussu Tolumnii interficitur; ei statua publice in Rostris posita 4, 17.
A. Antonius, legatus ad Perseum 45, 4.
M. Antonius, magister equitum vitio creatus, abdicat se magistratu 8, 17.
M. Antonius, tribunus plebis, adversatur rogatio-

ni Thalucae praetoris 45, 21.
Q. Antonius Merenda, tribunus militum consulari potestate 4, 42.
T. Antonius Merenda, decemvir 3, 35.
Antron, oppidum 42, 42. et 67.
Anxur, oppidum Volscorum in Latio postea Terracinae s. Tarracina, hod. Terracina in Campagna di Roma 4, 59. vi captum et direptum *ibid.* neglectum Anxuri praesidium, proditis portarum custodibus, obprimitur 5, 8. Anxur recipitur 13. Volsci obsident praesidium ad Anxur 16. Anxur trecenti in coloniam missi, bina agri jugera accipientes 8, 21.
Anxuratis populi vocatio non observatur 27, 38.
Aous s. Aeas, h. la Poltonia, fl. Illyrici Macedonici 24, 40, 2. 32, 5. 10. 13. 33, 4. 38, 49.
Apamea Cibotos opp. Phrygiae mai. ad Marlyam et Maeandrum 35, 15. 37, 18. 44. haud procul veteribus Celaenis 38, 13. sic dicta ab Apamea, sorore Seleuci regis 38, 13.
Apamia, filia Alexandri Megalopolitani 35, 47.
Apelaurus, Stymphaliae terrae in Arcadia locus 33, 14.

Apel-

- Apelles**, legatus Philippi Romam 40, 20. clam interficitur a Perseo 42, 5.
Apenninus, mons Italiam bipartiens 5, 33. 10, 27. 21, 58. 22, 1. 36, 15. 39, 2.
Aperantia, Thessaliae opp. et regio, recipitur a Philippo 36, 33. in potestatem Aetolorum venit 38, 3. recipitur a Perseo rege 43, 22.
Aperantii 43, 22.
Apes aculeo emisso torpent 23, 42.
Apex dialis 6, 41.
Aphrodisias, castellum Ciliciae 33, 20.
Aphrodisias, opp. Aeolidis aut Cariae 37, 21.
Apiolae, Latii opp. vi captum 1, 35.
Apocleri sanctius Aetolorum consilium 35, 34. 46, 36, 28.
Apodoti in Aetolia 32, 34.
Apollo 1, 56. **Apollo Pythius** 23, 11. 29, 10. consultitur *ibid.* et 5, 15. 1, 56. decima praedae pars ei datur 5, 23. et cratera aurea Delphos portata 25. Zerinthius et ejus templum 38, 41.
Apollinis promontorium, v. Promontorium Apollinis.
Apollinis aedes in pratis Flaminii 3, 63. in ejus aede senatus datus 34, 43. 39, 4. 58, 41, 21. fanum augustum et oraculum ad Hieran Comen 38, 12. et 13. ager sacer redimitur Sicyone ab Artalo 32, 40. aedes Cajetae 40, 2. Formiis *ibid.* Gabiis 41, 16. Velitris 32, 1. Apollinis Medici 40, 51. Apollini aedes vota 4, 25. 5, 13. dedicata 4, 29. 7, 20. lectisternium habitum 5, 13. 22, 10. sacrum factum bove aurato et capris duabus albis auratis 25, 12. dona vota 40, 37. Delphis sacrificat Antiochus 36, 11.
Apollinaris in pratis Flaminii 3, 63.
Apollinares ludi eorumque origo 25, 12. eos populus spectat coronatus *ibid.* decernit senatus, ut voveantur in perpetuum 26, 23. voventur 27, 11. 23. quotannis facti a praetoribus urbanis *ibid.* extra portam Collinam ad aedem Erycinae Veneris quare parati 30, 38. in Circo facti. pompa eo deducta 30, 38.
Apollodorum, auctorem defectionis ab Romanis, Athenienses in exilium ejiciunt 35, 50.
Apollonia opp. Aetoliae, Epiri et Illyrici Macedonici 28, 8. 42, 18. 44, 30. Apolloniam tentat Philippus 24, 40.
Apollonia Macedoniae 45, 28.

- Apolloniatas adgreditur
 Philippus 26, 25 29.
 12. Apolloniatae trecen-
 ti jungunt se Quintio
 33. 3. auxiliantur Ro-
 manis adversus Gentium
 44. 30. donantur lembis
 de Gentio captis 45, 43.
 Apollonides principum
 unus apud Syracusanos
 24, 28. salutaris ejus ora-
 tio *ibid.*
 Apollonius, purpuratus An-
 tiochi Magni 37, 23.
 Apollonius, Antiochi Epi-
 phanis legatus 42, 6.
 Aporidos Come, vicus
 Phrygiae majoris 38, 15.
 Apparitores regii I, 40. ad
 pignera capienda dimissi
 3, 38.
 Appia via, a Roma ducta
 primum Capuam, dein-
 de Brundisium 7, 39. 22,
 I. 15. munita 9, 29.
 Appiae municipia 26, 8.
 Appiolae, v. Apiolae.
 Appius Claudius, v. Clau-
 dius.
 C. Appulejus (v. ad Epit.
 LXIX, I.) Saturninus
 45, 13.
 L. Appulejus tribunus ple-
 bis, diem dicit M. Furio
 Camillo 5, 32.
 L. Appulejus decemvir agro
 dividendo 42, 4. creatur
 praetor 45, 44.
 Q. Appulejus Pansa consul
 10, 5. 6. frustra obsidet
 Nequinum 9.
 Q. Appulejus decemvir
 agro dividendo 42, 4.
 C. Apronius trib. plebis 3,
- Apfus, Illyrici Maced. fl.,
 h. Chrevastia 31, 27.
 Apua opp. Liguriae. unde
 Apuani Ligures, qui do-
 mantur a C. Flamini-
 o consule 39, 2. circum-
 veniunt Q. Marcium
 consulem 20. ad rebel-
 lionem spectant 40, 1.
 obprimuntur et tradu-
 cuntur in Samnium 38.
 41.
 Apuli, populi foedus fa-
 ciunt cum Romanis 8,
 25. deficiunt et vastan-
 tur 37. 39. iis pax datur
 9, 20. caeduntur a P.
 Decio 10, 15. deficiunt
 ad Poenos 22, 61.
 Apulia sive Daunia et Pen-
 cetia, h. Capitanata, Ba-
 silicata et Terra di Bari
 6, 42. 7, 26. 9, 2. 12.
 22, 9. 25, 20.
 Apuliae saltus 9, 17. 24,
 20.
 L. Apusius, legatus 23, 38.
 L. Apusius, legatus P. Sul-
 picii consulis, populatur
 extrema Macedoniae et
 Antipatriam aliaque op-
 pida capit 31, 27. lega-
 tus L. Cornelii Scipionis
 consulis 37, 4. tumultu-
 ario proelio cadit 16.
 L. Apusius Fullo aedilis
 plebis 31, 4. praetor 33,
 24. sortitur urbanam ju-
 ris dictionem 26. colo-
 niae Latinae in Thuri-
 num agrum deducendae
 triumvir 34, 53. 35, 9.
 Aqua in Urbem ducta 9,
 29. Ferentina I, 51. pu-
 blica

- blica omnis, in privatum aedificium aut agrum fluens, adimitur a censoribus 39, 44. in Urbem ducenda locatur: sed in impedimento est operi M. Licinius Crassus 40, 51. Aqua et igni interdici 25, 4. Aquam terramque a Lacedaemoniis petunt Persae 35, 17.
- Aquae calidae prope Carthaginem 30, 24. et Thermopylis 36, 16. Cumanae 41, 16. Neptunae 39, 44. Sinuessanae 22, 13.
- Aquila aufert pileum Lucumoni et rursus capiti ejus reponit 1, 34.
- Pontius Aquila, *vid.* Pontius.
- Aquileja opp. Carnorum in Istria; colonia Latina deducta 39, 55. et 40, 26. 34. prope eum locum, ubi oppidum nuper a Gallis conditum fuerat 39, 22. 45. et 54. novis colonis augetur 43, 17.
- Aquillii fratres conjurant adversus rem publicam 2, 4.
- C. Aquillius consul Hernicos devincit 2, 40.
- L. Aquillius Corvus tribunus militum consulari potestate 6, 4.
- L. Aquillius Gallus praetor 41, 14.
- P. Aquillius in Etruriam ad coëmendum frumentum missus 27, 3.
- Aquilones venti 36, 43. aquilo in septemtrionem versus 37, 12.
- Aquilonia opp. Hirpinorum ad fines Apuliae et Timavum fl., h. Cerdogna 10, 38. 39. capta a Romanis 41. a militibus direpta et incensa 44.
- Aquinum opp. Volscorum in Latio, h. Aquino: unde Aquinas ager 26, 9.
- Aquitania in Gallia Pyrenaeis montibus subjecta, h. Guienne s. Guyenne, Gascogne, Bearn cet. 21, 23.
- Ara in jussu senatus aut tribunorum plebei majoris partis vetatur dedicari 9, 46. Concordiae 24, 22. Jovis Elicii, in Aventino a Numa Pompilio dedicata 1, 10. 40, 22. in Junonis Laciniae templi vestibulo, cujus cinis nullo umquam movetur vento 24, 3. in Junonis Laciniae templo ab Annibale condita et dedicata 28, 46.
- Ara Martis in Campo 35, 10. 40, 45. ad eam sellis curulibus sedent censores *ibid.* Maxima ab Evandro Herculi dicata 1, 7. 9, 29. Neptuni in Circo Flaminio 28, 11. Pudicitiae 10, 23. Solis 40, 22.
- Arabes sagittarii gladios habent tenues, longos quaterna cubita 37, 40.

- Arabiae deserta 45, 12.
 Arachmus f. Aretho fluvius Epiri 38, 3. 4. 43, 23.
 Aradii, populi 35, 48. (Aradus insula, cui ex adverso est Antaradus opp. Syriae, h. Tortosa.)
 Arar fl. Galliae, postea dictus Saucōna f. Saugonna, et hinc hodie Saone 21, 31.
 Aratus pater filiusque Sicyonii a Philippo interfecti, et filii uxor ab eo libidinis causa in Macedoniam absportata 27, 31. 32, 21. Aethaeorum principes *ibid.*
 Arbacala vel Arbocala Vaccaeorum urbs, vi capta 21, 5.
 Arbor felix 5, 24. infelix 1, 26. Arborum praecissarum ruina obrutus exercitus Romanus 23, 24.
 Arcania in Peloponneso pars, h. Tzakoniae f. Saccaciae aut Braccio di Maina 1, 5.
 Arcadium consilium 32, 5.
 Arcae duae lapideae sub Janiculo inventae, in quibus libri Numae Pompilii 40, 29.
 Arcalus Jupiter 38, 2, 2.
 Archelaus, princeps Acarnanum 33, 16.
 Archidamus, dux Aetolorum, cogit Philippum obsidionem Thaumacorum urbis solvere 32, 4. legatus mittitur ad Aethaeorum concilium 35, 48. ejus insolentia *ibid.*
 Archidamus, princeps Aetolorum, Perses se adjungit 43, 21. 22. cum eo fugit 44, 43.
 Archimedes, spectator coeli et siderum unicus, Syracusarum obpugnationem elusit 24, 34. intentus formis, quas in pulvere descripserat, interficitur 25, 31. ejus sepulturae cura habita a Marcello *ibid.*
 Archippus, dux Archivus, expellit praesidium Nabidis ex Archis 34, 40.
 Archo, Poridi Aeneatum principi nupta 40, 4.
 Arco, frater Xenarchi, Aethaeorum praetoris, ejusque contra Callicratem oratio 41, 24.
 Ardea caput Rutulorum in Latio; h. Ardea; olim Turni regia; a Tarquinio Superbo obsessa 1, 57. inter Ardeates et Aricinos iudex sumtus populi Romanus agrum, de quo ambigebatur, sibi adjudicat 3, 71. 72. ob eam injuriam Ardeates desciscunt 4, 1. foedus cum iis renovatur 7. Ardeae turbatae seditione res auxilio Romanorum componuntur 9. 10. colonia Ardeam deducta; ager interceptus ad Ardeates redit 11. eos ad obprimendos Gallos hortatur et ducit Camillus 5, 43. 44. 21, 7. 27, 9. 29, 15.
 Ardiaei,

- Ardiaei**, v. **Ardyaei**.
Ardoneae, opp. **Apuliae** 24.
 20. *vid. et Herdonea*.
Ardues, filius **Antiochi** 33.
 19.
Ardyaei, f. **Ardiaei**, **Var-**
daei et **Bardaei**, **Illyrica**
gens 27, 30.
Area Vuleani, v. **Vulcanus**.
Arci ex Africa inter auxi-
lia Rhodiorum 33, 18.
Arenae Linterni 22, 16.
C. et L. Arennii, tribuni
 plebis 27, 6.
L. Arennius, praefectus
 socium, capitur a Nu-
 midis 27, 26, 27.
Aretho f. **Arachthus Epiri**
 annis navigabilis, prope
Ambraciam 38, 3, 4.
Arethusa, fons **Syracus**.
 25, 30.
Areus, exsul **Lacedaemo-**
nus 39, 35.
Argei, loca sacris facien-
 dis 1, 21.
Argens, **Thessaliae** opp. 32,
 14.
Argentanum, opp. **Bruttio-**
rum, deficit a **Poenis** ad
Romanos 30, 19.
Argentum nondum signa-
 tum 4, 60. bigatum 33,
 23, 37, 36, 21. factum
 et infectum 34, 52, 36,
 40. mulctaticium, ex
 quo signa aenea ad **Ce-**
reris data 27, 6, 30, 39.
Oscense 34, 10, 46, 40,
 43. argentum in aera-
 rium latum 28, 38, 30,
 45 in zonis habent ne-
 gotiantes 33, 29. argenti
 ad aurum, ut X ad I.,
 proportio 38, II. jam
 major, quam aeris, et
 summa memoratur, et
 usus in commerciis fuisse
 videtur 28, 9, 10. ar-
 genti fodinae in **Hispa-**
nia 28, 3.
Argentariae in urbe **Roma**
 9, 40, 26, 27, 40, 51.
Argentariae et ferrariae
 in **Hispania** a **Catone**
 consule institutae 34, 21.
Argentarii 7, 21, 3.
Argestaeus campus in **Ma-**
cedonia 27, 33.
Argi f. **Argos** caput **Argo-**
lidis in **Peloponneso**, h.
Argo in **Saccania**, parte
Moreae nobilitati morte
Pyrri 31, 7. concilium
Achaeorum Argis 31, 25.
Argi produntur **Philochi**,
 32, 25. **Argi** a **Philippo**
 traduntur **Nabidi** 38.
 spoliuntur ab uxore **Na-**
bidis 40. **Argi** duas ar-
 ces habent 34, 25. sunt
 in tutela **Junonis** 34, 24.
Argis celebrata **Nemea**
 41. iis restituitur liber-
 tas *ibid.*
Argivi oriundos ab se **Ma-**
cedonum reges credunt
 32, 22. abeunt ex con-
 cilio **Achaeorum** *ibid.*
 primo comitiorum die
 solent praetores pronun-
 tiare **Jovem**, **Apollinem**,
Herculem 25. **Argivo-**
rum campus 34, 25.
Argiletum Romae 1, 19.
Argithea, caput **Athama-**
niae; unde expelluntur
Macedones 38, 1.

Argos Amphiloichium 32, 34, 3. 38. 3. **Io. v. Amphiloichia.**

Argyraspides 37, 40.

Ariarathes, Cappadociae rex 37, 31. 38, 26. a consule veniam petit, quod Antiochum auxilio iuvisset 37. ei ducenta talenta imperantur *ibid.* despondet filiam suam Eumeni, recipiturque in amicitiam Romanorum 39. ejus legati Romae 40, 20. 42, 19. filium Romam mittit educandum 42, 19.

Arcia opp. Latii 1, 50. 2, 14. 24, 44. eam obpugnat Aruns, Porcenae filius 2, 14. Aricini vincunt Etruscos *ibid.*

Aricini et Ardeates de ambiguo agro certant, et turpe populi Romani de eo iudicium 3, 71. 72. Aricinis civitas data 8, 14.

Aries ejusque in obpugnandis urbibus usus 21, 12. 31, 46. 32, 23. 38, 5. magnis ponderibus ad terram deprimi solebat 38, 5. 42, 63. arietum ictus excipiuntur laqueis 36, 23.

Ariminum, Vmbriae opp. hod. Rimini 21, 51. 63. 24, 44. 31, 10. 20. caput Galliae provinciae 24, 44, 2. ab Placentia Ariminum viam perduxit M. Aemilius consul 39, 2. Arimini nomine provincia Gallia indicatur 28, 38.

Ariminenses ob servatam fidem a Romanis laudati 27, 10.

Arin dux Poenorum 26, 49.

Aristaenus, praetor Achaeorum 32, 19. ejus ad Achaeos oratio 20, 21. comitatur Quintium in colloquio cum rege Philippo 32. suadet Boeotis, ut se Romanis adjungant 33, 2. castigat Aetolorum vaniloquentiam 34, 24. occurrit Quintio consuli cum decem millibus Achaeorum et equitibus mille 25.

Aristo, actor tragicus 24, 24.

Aristo Tyrius mittitur ab Annibale Carthaginem, ad concitandum Poenos ad bellum 34, 61. deprehenditur et aufugit *ibid.*

Aristodemus, tyrannus, retinet naves Romanorum pro bonis Tarquiniorum 2, 34.

Aristomachus, princeps plebis, Crotone ad Annibalem transfugit, eique urbem prodit 24, 2. 3.

Aristoteles, praefectus regis Antiochi Chalcide 36, 21.

Arma quinque classibus varia imperata 1, 43. a militibus suo sumtu parata 42, 52. arma et reli Romae in muros congesta 10, 4. data de publico 3, 15. templis detracta 22, 57. 24, 21. arma hostium, Marti, Minervae et Luae matri dicata, face subdita imperator succendit 45, 33. vid. et 8, 1. et 30. 38, 23. 41, 12. arma Samnitium militum auro et argento caelata 9, 40. 10, 18. armorum

- morum crepitu et concussione datur signum vel ardoris pugnandi vel adprobationis 6, 24, 1. 10, 26, 8. 28, 29, 3. ad arma conclamatur in re trepida 3, 15. 41, 26.
- Armamentarium** Chalcidis 31, 23. nonnumquam Romae institutum 42, 52, 6.
- Armatura** levis, promptissimum genus ad laceffendum certamen 44, 4.
- Armenes**, Nacidis filius, ante currum triumphalem T. Quintii ductus 34, 52.
- Arnes**, Poenus 26, 49.
- Armillae aureae** 1, 11.
- Armillae**, dona militaria 10, 41.
- Armilus** 27, 37.
- Arno** Etruriae fl., h. Arno 22, 2.
- Aspi** olim Argos Hippium, Argyrippa, Argyripa, h. Arpe, opp. Dauniae, quae Apuliae pars est, regia Diomedis 9, 13. 22, 9. 12. 24, 3. 25, 15. Arpos proditurum se Romanis promittit Albinus 24, 45. adgreditur et capit Q. Fabius consul 46 et 47. Arpini 24, 45. 47. 34, 45.
- Arpinates** Romanis favent 9, 13. iis data civitas 10, 1. et latio suffragii 38, 36.
- Arpinum** opp. Volscorum in Latio, Ciceronis et Marii patria, h. Arpino, recipitur a Samnitibus 9, 44.
- Arretium**, vetus et nobile opp. Etruriae, h. Arezzo 9, 37. 22, 2. 3. 28, 46.
- 31, 21. laborat seditionibus 10, 3. ab Arretio legati, pacem foedusque ab Romanis petentes, impetrant inducias triginta annorum 37. Arretium obsidetur a Gallis Senonibus 11, 30. a Bononia Arretium viam perducit C. Flaminius 39, 2.
- Arretini** 9, 32. meditantur defectionem; sed metu advenientis Marcelli consulis quiescunt 27, 21. coguntur dare obsides 24. triginta millia scutorum et alia pollicentur Scipioni 28, 45.
- Arria**, filva Latii aut Etruriae 2, 7.
- Artatus**, amnis Penestiae 43, 19.
- Artena** opp. Volscorum in Latio, eaptum et dirutum a Romanis 4, 61.
- Artes** militares non eadem et imperatoriae 25, 19. artium Graecarum opera mirandi initium apud Romanos 25, 40.
- Artetarus**, Illyrius, interfectus a Perseo 42, 13. 40.
- Artifices scenici** 5, 1. 25, 40.
- Arverni** Galliae populi in hoc Alvernia, (Auvergne) quorum caput fuit Gergovia s. Nemoissus, Augustonemetum, h. Clermont 5, 34. recipiunt Hasdrubalem 27, 39.
- Arvinus**, v. Cornelius.
- Arundines**, unde textae caesae 35, 27.
- Aruns**, Lucumonis frater, Egerii pater, moritur 1, 34.

Aruns Tarquinius, v. Tarquinius.

Aruns, Porsenae filius 2, 14.

Aruns Clusinus, Gallis dux et auctor est obpugnandi Clusium 5, 33.

Aruspex Etruscus, abductus a Romano milite, adhibetur ad Deos rite placandos 5, 15, 17. aruspices ex Etruria acciti 27, 37. a Ti. Sempronio consulti 25, 16. ex eorum responso subplicatio indicta 32, 1.

Arx Albana 7, 24. **Artenae** 4, 61. **Carventana** 4, 53. **Corintheta** 45, 28. **Fregellana** 9, 28. **Romana**, a Tito Tatio, Sabinorum rege, occupata dolo 1, 11. in ea Capitolium 1, 55, 6. **Tarentina**, obpugnata ab Annibale 25, 11. **Vejentana**, capta cuniculo 5, 21.

Ascanius, Aeneae filius, sive ex Lavinia, sive ex Creusa natus, Albam Longam condit 1, 1, 3.

Asclepiodotus, praefectus armatorum Gallorum in exercitu Persei 42, 51. 44, 2.

Ascordus, Maced. fl. 44, 7.

Ascu, Hispaniae opp. 23, 27.

Asculum Apuliae et Piceni opp. h. Ascoli 32, 29.

Asculis, palus Maced. ad fines Thessaliae 44, 2, 3.

Asdrubal, gener et successor Amilcaris 21, 2. a barbaro quodam palam occiditur 21, 2.

Asdrubal, frater Annibalis, tuendam suscipit Hispaniam 21, 22. fidelium

populi Romani sociorum agros vastat 61. classem augeat 22, 19. in Lusitaniam concedit 22, 21. jubetur in Italiam exercitum ducere 23, 27. vincitur a Scipionibus 29. ingentes copias Hispanorum fundit 24, 41. delet exercitus ducesque Romanos in Hispania 25, 32, 36. ludit Neronem 26, 17. vincitur a Scipione 27, 18, 19. transgreditur in Galliam 36. transit Alpes 39. obsidet Placentiam et abscedit 43. mira ejus prudentia et solertia 47. vincitur ad Metaurum 48, 49. pugnans egregie, cadit *ibid.* ejus caput projectum ante stationes Annibalis 51.

Asdrubal Calvus in Sardiniam missus 23, 32, 34. vincitur et capitur 40, 41.

Asdrubal, Gisgonis filius, tertius Carthaginienfium dux in Hispania 24, 41. ad Oceanum Gadesque concedit 28, 1. cum Magone bellum instaurat 12. a Scipione fugatur et caeditur 15, 16. fugit Gades *ibid.* in Africam 17. Asdrubal et Scipio eodem tecto recipiuntur unaque coenant 18. Asdrubalis de Scipione judicium *ibid.* ejus filiam ducit Syphax 29, 23. ejusdem et Syphacis ingentes copiae adversus Scipionem 35. eorum fuga 30, 5, 6.

Asdrubal Haedus pacis auctor Carthaginienfibus 30, 42. ejus

ejus acutum responsum
ibid. Annibalis risum in
publico fletu increpat 44.

L. Asellio, v. Sempromius.

Asena, urbs in Hispania 23,
27.

Asia minor, h. Natolien s.
Anadoly; at Asia propria,
cujus rex Attalus fuit, pars
Asiae min. tractus litoralis
a Pergamo in Mysia ad
Cariam 26, 24. inbellis 9,
19. amoenitate urbium et
copia terrestrium mariti-
marumque rerum ditiores,
quam fortiores, facit exer-
citus 39, 1. Asia tota ina-
nia parit ingenia 45, 23.
in Asiam transgrediuntur
Romani 37, 33. civitates
multae se dedunt L. Scipio-
ni consuli, et legatos
mittunt Romam 45. Galli
eam vectigalem faciunt 38,
16.

Asiagenes, v. Asiaticus.

Asiatici, mitissimum genus
hominum 38, 17. Asiatici
Graeci levissima sunt ge-
nera hominum, et servi-
tuti nata 36, 17. Asiaticus
exercitus invehit luxum
Romam 39, 6. Asiaticus
cognominatur L. Scipio 37,
38. idem et Asiagenes 39,
44.

Asnaus, Illyrici Maced. mons
32, 5.

Asopus, fluvius Phthiotidis
in Thessalia 36, 22.

Aspendii, Pamphylicae populi
37, 23. 38, 15.

Asta opp. Hispaniae Baer. non
longe a Gadibus, h. Xerez

de la Frontera, capitur a
Romanis 39, 21.

Astensis ager 39, 21.

Astapa opp. Hisp. ad Baetim
28, 22.

Astapenses in obsidione urbem
se suosque interficere sta-
tuunt 28, 22. trucidant
se in urbe et cum armis
injiciunt se medio incendio
28, 23.

Asterium Thessaliae aut Ma-
ced. opp. 40, 24, 3.

Astii, Thraciae populi 38, 40.

Astracum, urbs Paeoniae 40,
24.

Astragos, castellum agri Stra-
tonicensis in Caria 33, 18.

Astronomiae peritia utilis in
bello 44, 37.

Astura, Latii fl., h. Stura
8, 13.

Astymedes legatus Rhodio-
rum 45, 25.

Alyla apud Graecos 35, 51.
Asylum a Romulo institu-
tum 1, 8.

Atalanta insula ad Euboeam,
adversa Locridi 35, 37.

Atella opp. Oscorum in Cam-
pania, inter Capuam et
Neapolim, deficit ad Poe-
nos 22, 61. in deditionem
accipitur a Romanis 26,
16. Atellani Calatiam mi-
grare jubentur 27, 3. de
iis iudicium senatus 26,
34. Atellanae fabellae 7, 2.
earum actores nec tribu
moventur, et stipendia fa-
ciunt *ibid.*

A. Aterio consuli, ut magi-
stratu abiit, dies dicta 3, 31.
creatur tribunus plebis 65.

Aternum, opp. Marrucino-
rum, h. Pescara, et Luca-
niae, expugnatum a prae-
tore Sempronio Tuditano
24, 47.

Athacus, opp. Daffaretiorum
in Illyrico Maced. 31, 34.

Athamaes in Thessalia ad
fines Epiri et Aetoliae 27,
30, 29, 12, 31, 28. infe-
runt cum Aetolis bellum
Philippo, qui eos caedit
31, 41. fugiunt in Aeto-
liam 42. populantur Theß-
saliam 32, 14. in jus dicio-
neinque Philippi conce-
dunt 36, 14. expellunt Ma-
cedonas 38, 1, 2. liberta-
tem repetunt a legatis Ro-
manis 39, 24, 25. vid.
Amynder.

Athanagia, Ilergetum caput
in Hispania Tarrac., quae
et Ilerda dicebatur, h. Le-
rida 21, 61. deditur Cn.
Scipioni 62.

Athenas (caput Atticae, h.
Athiniab, Setines, Medi-
nat al Hocama s. Zai-
tunah) missi legati, qui
Solonis leges aliarumque
Graeciae civitatum instituta
et jura describerent 3, 31.
fractas Macedonum armis
9, 18. visit L. Aemilius
Paullus 45, 27. Athena-
rum arx, portus, muri
longi, Piraeum urbi jun-
gentes, navalia et simulacra
45, 27. arcis praefes Mi-
nerva 45, 28. Athenis tem-
plum Jovi Olympii 41, 20.
oratio plurimum pollet fa-
vore multitudinis 31, 24.

Athenienses mittunt legatos
ad dirimendum bellum Phi-
lippum inter et Aetolos
27, 30. literis verbisque
solis valent 31, 24, 44. ce-
leres sunt et supra vires
audaces 45, 23. lacerant
invidia principes suos 45,
38. una navali pugna cum
Syracusanis florentem rem
publicam suam in perpet-
uum adflixerunt 28, 41.
a Romanis adscripti foe-
deri, cum Philippo inito
29, 12. implorant auxilium
a Romanis 31, 5. causa
belli inter Athenienses et
Philippum 14. Philippus
adversus Athenas ducit ex-
ercitum 24. omnia vastat
24, 26. omnes Philippi sta-
tuae Athenis delentur 44.
finibus interdicit Macedo-
nibus 41, 23.

Atheneum, Athamaniae ca-
stellum 38, 1, 39, 25.

Atheneus, frater Eumenis et
Attali, auxilio est Roma-
nis 38, 12, 13, 42, 55.
Aemilium Paullum Delphos
comitatur 45, 27.

Athenagoras, praefectus Phi-
lippi 31, 27, 35. adoritur
Dardanos 43. in Chaoniam
ad occupandas fauces mit-
titur 32, 5. repellit Roma-
nos 33, 7.

Athenagoras, dux Persei, prae-
est Thessalonicae 43, 32.

Athletarum certamen pri-
mum Romae 39, 22. vid.
et 45, 32.

Atho s. Athos, Macedoniae
mons h. Monte Santo, Aia-
norus,

- norus, Aianurus 44, II.
28. 45. 30.
- A. Atilius Serranus, praetor 35, 10. praeficitur classi 20. mittitur contra Nabidem 22. praetor iterum 41, 28. legatus in Graeciam 42, 37. renuntiat in senatu legationem 47. consul 43, 4.
- C. Atilius, praetor, auxilium fert L. Manlio praetori 21, 26. vota suscipere jubetur 62. pontifex, candidatus consulatus 22, 35.
- C. Atilius, duumvir, dedicat aedem Concordiae 23, 21.
- C. Atilius Serranus, aedilis curulis 34, 54. praetor 39, 23.
- L. Atilius; inter primos tribunos militum consulari potestate 4, 7.
- L. Atilius, tribunus militum consulari potestate 5, 13.
- L. Atilius, tribunus plebis 9, 30.
- L. Atilius, quaestor, in proelio ad Cannas caesus 22, 49.
- L. Atilius, tribunus plebis 26, 33.
- L. Atilius, praetor 32, 27. sortitur Sardiniam 28.
- L. Atilius, praefectus praefidii Locris 24, 1. elabitur cum praefidio *ibid.*
- L. Atilius, illustris adolescens, et ejus ad Samothracas oratio 45, 5.
- M. Atilius Regulus, consul, in Sidicinos exercitum ducit 8, 16.
- M. Atilius Regulus, consul 10, 32. ejus res gestae *ibid.* et 33, 35. et 36. ei negatur triumphus *ibid.*
- M. Atilius Regulus, cos. et dux in bello. Punico I., insigne utriusque fortunae exemplum 28, 42. 30, 30.
- M. Atilius Regulus, consul iterum, subfectus C. Flaminio 22, 25. 23, 21. artibus Fabii ipse et collega bellum gerit 32. triumvir mensarius 23, 21. censor 24, 11. censurae ejus acta 18. mortuo collega, se abdicat 43.
- M. Atilius, duumvir, dedicat aedem Concordiae 23, 21.
- M. Atilius, praetor 24, 43. sortitur juris dictionem urbanam, et simul accipit sortem peregrinam 44. novis religionibus liberat populum 25, 1. legatus Q. Fulvii in obsidione Capuae 26, 6. 33. legatus ad Prolemaeum 27, 4.
- M. Atilius Serranus, triumvir coloniae deducendae 37, 46. 57. praetor, sortitur Sardiniam 41, 21.
- Atina opp. Volscorum in Latio, h. Atina 9, 28.
- Atinatum ager 10, 39.
- C. Atinius, tribunus militum quartae legionis, signum adeintum signifero jactat in hostes 34, 46.
- C. Atinius, creatus praetor, sortitur Hispaniam ulteriorem 38, 35. 39, 7. prospere pugnat cum Lusitanis, et Astam oppidum capit 39, 21. ex vulnere moritur *ibid.*

C. Atinius Labeo, tribunus plebis 23. 22. 25. praetor 42. sortitur juris dictionem peregrinam 43.

C. Atinius Labeo, praetor 36. 45. sortitur Siciliam 37. 2.

M. Atinius, Thuriis praefectus 25. 15.

M. Atinius, praefectus socium, occiditur a Bojis 34. 47.

M. et C. Atinii, capita conjunctionis et Bacchanalium auctores 39. 17. puniuntur 18.

Ti. Atinii somnium 2. 36.

Atintania, regio Epiri vel Maced. 27. 30. 29. 12. 45. 30.

L. Atilius, tribunus primus secundae legionis 41. 3.

Aulesbis, regulus Thracum, impetum facit in Cotyis, Odrysarum regis, fines 42. 67.

Atratinus, v. Sempronius.

Atrax, opp. Pelasgiotidis in Thessalia, decem ferme millia ab Larissa, obsideretur a Romanis 32. 15. qui re infecta abeunt 17. 18. 33. 4. 36. 10. 13.

L. Atreus 43. 15.

Atrium Libertatis 25. 7. reficitur et amplificatur 34. 44. in eo tabularium censorum 43. 18. 45. 15. Maenium in Lautumiis 39. 44. publicum in Capitolio 24. 10. regium, incendio consumptam 26. 27. refectum 27. 11. Tivium in Lautumiis 39. 44.

C. Atrius Umber, seditionis Sucronensis princeps, securi percutitur 28. 24. 29.

Atta Clausus, v. Ap. Claudius.

Attalus, rex Asiae 26. 24.

Aeginam venit 27. 30. et ibi hibernat 33. capit et diripit Opuntiorum urbem 28. 7. obprimatur ferme a Philippo *ibid.* omnis rebus Romanis in Asiam trajicit 7. Romanos legatos Pessinuntem deducit, sacrumque iis lapidem tradit 29. 11. a Romanis adscribitur foederi cum Philippo inito 12. venit Piraeum renovandae cum Atheniensibus societatis causa 31. 14. adloquitur populum scripto 15. honores ei ab Atheniensibus decreti *ibid.* cum Romanis Oreum obpugnat et capit 46. obprimit Aegeleon *ibid.* ejus legati monent senatum, fines regni sui vastari ab Antiocho 32. 8. coronam auream CCXLVI. pondus in Capitolio ponendam curat 27. Attali et Quintii consulis colloquium cum Nabide 39. 40. in concilio Boeotorum primus verba facit, et loquens concidit 33. 2. Pergamum advectus moritur: ejus laudes 21. primus Asiam incolentium abnuvit stipendium dare Gallis 38. 16.

Attalus, Eumenis frater, nuntiat senatui, Antiochum cum exercitu Hellespontum trajecisse 35. 23. rem Roma-

Romanam adjuvat in pugna cum Antiocho 37, 43. arcessit eum a Pergamo Manlius consul ad capefendum secum bellum Gallicum 38, 12 13, 25 celerius, quam dignum concordia fraterna erat, credit Eumeneum mortuum 42, 16. fidum se socium praeberet Romanis in bello adversus Persen 42, 55. 58. 65. et 44, 13. Roman venit 45, 19. a Stratio medico prudenter admonetur *ibid.*

Attalis, tribus Athenis 31, 15.

Attanes, Turdetanorum regulus, transfugit a Poenis ad Romanos 28, 15.

Attica terra, pars Helladis, h. Livadiae 28, 8 31, 14. devastatur *ibid.* marmoris copia et ingeniis artificum eximie ornata 31, 26.

Atys, rex Albae 1, 3.

Auctores si Patres fierent, ita demum ratum erat id, quod populus decrevisset 1, 17. v. Senatus.

Auctoritas senatus, v. Senatus.

Audena, Etruriae fl. 41, 19.

Aventinus, rex Albae, fulmine ictus 1, 3.

Aventinus, mons Romae 1, 6. Urbi additus et datus Latinis 33. coetus nocturnos facit plebs in Aventino monte 2, 28. eum infedit exercitus Romanus, relictis castris 3, 50. in eo signum aeneum Junoni dedicant matronae 21, 62. de eo publicando lata lex 3, 31.

Averni lacus in Campania inter Cumas et Bajas, Puteolano s. Bajano sinui imminens, h. Lago d'Averno et Lago di Tripergola 24, 12.

Avis sanguinalis 41, 17. Aves aestivae 5, 6. Aves non addicunt Fabio auspicianti 27, 16. Avibus admittentibus, signum pugnae datum 4, 18. *vid.* Auspicium.

Aufidena urbs Samnii ad Sa-grum fl., h. Alfidena, vi capta 10, 12.

Cn. Aufidius, tribunus plebis, accusat C. Lucretium, praetorem, ad populum 43, 10.

Aufidus, fl. Apuliae ad Can-nas, h. Ofanto 22, 44.

Augius, Liguriae mons, in quem confugiant Friniates Ligures, h. Monte Codoro 39, 2.

Augur consulit Deos de Numa 1, 18.

Augures a Numa instituti, id est, in collegium contributi 4, 4. cooptati a collegio 23, 21, 5. creati in comitiis a populo 39, 45, 5. de religione, quae morabatur dictatoris creationem, consuluntur 31. vitiosum dictatorem esse pronuntiant 8, 23. tres vel quatuor 10, 6. impar eorum numerus 10, 6, 5. quinque de plebe creati 10, 9. solvunt tributum 33, 42.

Augurium ex corvi occentu 40. augurii capiendi ritus 1, 18. auguriis ex Accii Navii

- Navii facto magnus accedit honor 1. 36.
- A**ugusti Imperatoris tempore Janus clausus fuit 1. 19. Augustus templorum omnium conditor fuit aut restitutor 4. 20. ejus ductu et auspicio perdomita est Hispania 28. 12. *vid.* Octavius.
- A**ulerci in Gallia Celtica s. Lugdunensi 5. 34.
- A**ulis, Boeotiae opp. ad Euripum, h. Vathi vel Karababa 35. 37. 50. ejus portus inclutus statione mille navium classis Agamemnoniae 45. 27.
- M.** Aulus, praefectus socium 27. 26. occiditur 27.
- Q.** Aulus Cerretanus, consul creatus 8. 37. secundum consul 9. 15. cum Feren-
tanis uno proelio debellat 16. magister equitum occidit imperatorem Samnitium et obtruncatur 9. 22.
- C.** Aurelius legatus Marcelli 23. 16.
- C.** Aurelius Cotta, praetor 30. 26. sortitur juris dictionem urbanam 27. consul 31. 4. Italiam provinciam obtinet 6. *vid.* et 47.
- C.** Aurelius, praetor 39. 6. sortitur Sardiniam 8.
- L.** Aurelius, quaestor urbanus, cum sacerdotibus de tributo solvendo certat 33. 42.
- L.** Aurelius Cotta, tribunus militum 40. 27.
- M.** Aurelius Cotta 23. 30. praepositus Puteolis 25. 22.
- decemvir sacris faciendis 29. 38. legatus mittitur ad Philippum 30. 26. socios populi Romani tuetur armis 42. 31. 3. 5. moritur 31. 50.
- M.** Aurelius Cotta, legatus L. Scipionis, cum Antiochi legatis venit Romam 37. 52. exponit, quae acta sint in Asia *ibid.*
- A**urinx vel Auringis, urbs Hispaniae Baeticae 24. 42. eadem forte Oringis dicitur 28. 3.
- A**urum, argentum, et aes signatum in publicum confectur 26. 36. a sociis oblatum, non receptum a Romanis 22. 32. 36. 30. 21. Gallis ereptum sub Jovis sella poni jubetur 5. 50. Vicefimarium, servatum ad ultimos casus in sanctiore aerario 27. 10. Auri mille pondo pretium populi Romani factum 5. 48. ex Gallicis spoliis magnum pondus, saxo quadrato septum, in Capitolio sacrat C. Sulpicius dictator 7. 15. proportio ad argentum 38. 11. auri et argenti metalla intermixta Macedonibus 45. 29. Auro et argento caelata scuta 9. 40. aurata 10. 29. signa aurata 33. 27. Aurata statua prima omnium in Italia statuta 40. 34.
- A**ureus baculus, corneo inclusus, offertur a Bruto Apollini 1. 56.

Aureae paterae ad Cereris positae 10, 23. pelvis aurea ad Junonis 27, 33. quadrigae aureae in Capitolio positae 29, 38. coronae aureae, *vid.* Corona.

Aurunca, *vid.* Suesia.

Aurunci, extremus Latii populus ad mare inferum, ultra et cis Lirim, in Campania et Latio, bellant cum Romanis 2, 16, 17. et 26. et 7, 28, 38. in deditionem accipiuntur, eosque defendi senatus jubet 8, 15.

C. Aurunculejus, praetor 27, 6. fortitur Sardiniam 7.

C. Aurunculejus, tribunus militum tertiae legionis 27, 41.

L. Aurunculejus, praetor 36, 45, 37, 46. fortitur juris dictionem urbanam 37, 2. legatus 37, 55.

Ausetani, populi Hispaniae Tarrac. cis Iberum, quorum oppida fuere Ausa, Gerunda et Aquae Viconiae, (h. Osona s. Vich, Girona et Caldes de Malavella) subiguntur ab Annibale 21, 23. deduntur Romanis 61. eos ad bellum contra Romanos concitat Indibilis 29, 2. vincuntur 3, 34, 20, 39, 2.

Ausetanus ager 39, 56.

Ausona, urbs Ausonum 9, 25.

Ausones, qui primum in Lucania et Bruttiorum agro, deinde ab Oenotris pulsi, in Latii et Campaniae finibus ad Vulturum et Lirim sedes habebant, uno proe-

lio vincuntur a Romanis 8, 16. veniunt in potestatem Romanorum 9, 25. Ausonum gens deleta *ibid.* Auspicato omnia gerunt Romani 1, 36. 5, 21, 1, 6, 41.

Auspicium mentitus pullarius 10, 40. 21, 63, 8. Auspicia habuere etiam ex privatis cum imperio in provincias missi 26, 41, 7. in nuptiis 42, 12, 3. neglecta 21, 63. silentio post mediam noctem habita 8, 23, 12. dirempta 8, 23, 13. eimentita 21, 63, 8. nemo habet plebejus 4, 6. more majorum penes Patres 6, 41. vitiosa nec rite capta et renovanda 5, 17, 4. incerta 8, 30. capta initio omnis rei gravioris 5, 21, 1. repetita 8, 30. 9, 39. 10, 3. non ambo consules habent in Urbe castrisque 2, 1, 11.

Auximum Piceni opp., h. Osimo s. Osino 41, 21. muros ibi faciendos locant censores 41, 27.

Axius maximus Macedoniae fl., h. Vardari 39, 54, 44, 26, 43, 45, 29.

Axylos terra in Galatia 38, 18.

Azorus, opp. Thessaliae vel Macedoniae, venit in deditionem Persei 42, 53, 44, 2.

B.

Babylonia, h. Turkomaenien, Türkisch Armenien 38, 17. Baccha-

Bacchanalium initia ex Etruria 39, 8. nefaria in iis stupra aliaque scelera *ibid.* eorum indicium defertur ad Postumium consulem 11, quaestio de Bacchanalibus mandatur consulibus 14. Postumius invehitur in Bacchanalia 15. Bacchanalia diruuntur, eorumque auctores puniuntur 17, 18. senatus consultum de Bacchanalibus 18.

Baccharum habitu matronae, crinibus passis, cum ardentibus facibus ad Tiberim decurrunt, demissasque in aquam faces integra flamma efferunt 39, 13.

Bachium, insula Phocaeae imminens 37, 21.

Baculus sine nodo aduncus, Lituus dictus 1, 18.

Badius Campanus provocat Crispinum hospitem ad singulare certamen, et vulneratus aufugit ad suos 25, 18.

A. Baebius, quod milites Romanos praeuisset ad ministerium caedis Aetolis, damnatur 45, 28. et 31.

Cn. Baebius Tamphilus, tribunus plebis, diem dicit M. Livio et C. Claudio, censoribus 29, 37. designatur praetor, quum aedilis plebejus esset 31, 49. 50. sortitur Ariminum 32, 1. praetor, temere ingressus

Gallorum Insubrium fines, clade afficitur 7. a consule L. Lentulo probris increpitus, provincia excedere jubetur *ibid.* triumvir coloniae deducendae 39, 22. consul 56.

Cn. Baebius Tamphilus, praetor, sortitur juris dictionem urbanam 44, 17. legatus in Illyricum 45, 17.

L. Baebius, legatus in Macedoniam 44, 18.

L. Baebius Dives, creatur praetor 37, 47. sortitur Hispaniam ulteriorem 50. eum, proficiscentem in provinciam, circumveniunt Ligures 57. sine lictoribus perfugit Massiliam, ubi intra triduum exspirat *ibid.*

M. Baebius, legatus 30, 25.

M. Baebius Tamphilus, triumvir coloniae deducendae 34, 45. praetor 35, 10. ex Brutiis ad Tarentum et Brundisium legiones promovere jubetur 23. jubetur transire in Epirum 24. propraetor 36, 8. in Thesalia quasdam urbes capit 13. praest parti castrorum in obsidione Heracleae 22. ad disceptandum inter Philippum et Eumeneum legatus mittitur 39, 24. legationem renuntiat 33. creatur consul 40, 18. ei prorogatum imperium 36. exercitum in Apuanos Ligu-

- Ligures inducit 38. nullo bello gesto, triumphat *ib.*
- Q. Baebius Tamphilus, legatus ad Annibalem missus 21, 6. iterum ad Carthaginenses 18.
- Q. Baebius Herennius, tribunus plebis, criminatur senatum et augures 22, 34. ejus oratio in nobiles *ibid.*
- Q. Baebius tribunus plebis 31, 6.
- Q. Baebius Sulca, legatus 42, 6.
- Baecula, urbs Hispaniae Tarrac. ad fines Baeticae in Oretanis, non longe a Castulone 27, 18. 20. 28, 13.
- A. Baeculonium, signifer notae fortitudinis 41, 4.
- Baetica, pars Hispaniae, quam Baetis interfuit, h. Sevilla, Estremadura, Cordova, Granada cet. 28, 2.
- Baetis fl. Hispaniae Baeticae, h. Wadi al kibir, Guadalquivir 28, 16. incolis dicitur Certis 22.
- Baeturia, v. Beturia.
- Bagrada fl. Africae propriae, qui inter Uticam et Carthaginem in mare profluit, h. Megjerda f. Mejerda 30, 25.
- Balanos, regulus Gallorum, Romanis auxilia pollicetur ad bellum Macedonicum 44, 14.
- Balari, Sardiniae populi 41, 6. caeduntur a Romanis 12.
- T. Liv. P. IV.
- Balbus mons herbidus aquosusque ad fines regni Carthag. 29, 31.
- Baleares, insulae duae maris mediterr. major et minor, h. Majorca f. Mallorca et Minorca 22, 20. 23, 40. 28, 37.
- Baleares f. Baliaries peritissimi funditores 21, 21. 7. 55. 22, 37. 26, 2. 28, 37.
- Balearica funda 38, 29.
- Balista, mons Liguria 39, 2. 40, 41. 41, 18.
- Ballistis et scorpionibus instructae naves Tarentinorum 21, 11.
- Balneis inclusos Romanos Campani fervore et aestu subfocari jubent 23, 7.
- Bantia opp. Apuliae, ubi nunc S. Maria de Vanzo 27, 25.
- L. Bantius Nolanus, juvenis acer, propensus in Annibalem, Romanis a Marcello conciliatur 23, 15.
- Baphyrus, Macedoniae fl. 44, 6.
- Barbam omnibus olim Romanis promittere mos fuit 5, 41, 6. barbam et capillum promittere, pars et signum doloris 6, 16, 4. 27, 34. 44, 19.
- Barbana, Illyrici fl. 44, 31.
- Cornelius Barbatus, v. Cornelius.
- T. Quintius Barbatus, v. Quintius.
- Barbosthenes, Laconicae mons 35, 27. 30.
- Eo Bar-

Barcina familia 23, 13.
 Barcina factio 21, 2, 5. 21,
 9. 30, 7. et 42.
 Barcinorum in bello prae-
 stantia 28, 12.
 Bardo, urbs Hispaniae 33,
 21.
 Bargulum opp. Illyrici Ma-
 ced. 29, 12.
 Bargulos, Hispaniae Tar-
 rac. populos inter Pyre-
 naeum et Iberum, con-
 tra Poenos sollicitant le-
 gati Romani 21, 19 sub-
 iguntur ab Annibale 23.
 Bargyliae f. Bargylia, Bar-
 gyla et Bargylos, Cariae
 oppidum 32, 33. 33, 18.
 30. 35. 39.
 Bargyliticus finis 37, 17.
 Barium, opp. Apuliae, hod.
 Bari 40, 18.
 Basilica post argentarias no-
 vas 40, 51. Porcia 39, 44.
 Sempronia 44, 16. Basi-
 licae olim non erant post
 tabernas in foro 26, 27.
 Bassania opp. Illyrici Ma-
 ced. 44, 30.
 Bassanitae 44, 30.
 Bassus, v. Caecilius.
 Bastarnae, Germaniae po-
 pulus in hod. Podolia
 40, 5. a Philippo evo-
 cati 57. tempestate ob-
 primuntur 58. a Perseo
 aditi 41, 19. vincunt
 Dardanos 41, 19. absor-
 bentur Istro *ibid.* fuere
 Germani vel Galli Ger-
 manis permixti 40, 57, 5.
 44, 26, 2.
 Batō, Longari filius, de-
 ficit ad Romanos 31, 28.

Begorritis, lacus Maced.
 42, 53.
 Belbinates ager in Arcadia
 38, 34.
 Belligeni, per quem ad
 transitionem Mericus Hi-
 spanus illectus erat, qua-
 dringenta agri jugera
 decreta 26, 21.
 Bellona Dea 8, 9. Victrix
 10, 19. Bellonae in me-
 dio pugnae discrimine
 templum vovet Ap. Clau-
 dius *ibid.* in ejus aede
 senatus datus 26, 21, 1.
 28, 9. et 38. 30, 21. 22.
 40. 31, 47. 33, 22. et 24.
 38, 44. 39, 29. 41, 10.
 42, 21. 28.
 Bellovesus, filius sororis
 Ambigati, Celtarum re-
 gis 5, 34. ejus expedi-
 tiones *ibid.* favet Ceno-
 manis, Alpes transcen-
 dentibus 35.
 Bellum decretum cui nun-
 tiandum sit 31, 8. 36, 3.
 38, 46. ejus indicendi ri-
 tus 1, 32. caerimoniae ab
 Anco institutae 1, 32. bel-
 la a senatu decreta et lege
 lata ad populum iussa,
 interdum et injussu po-
 puli permixta 41, 1, 3.
 Bellus, legatus Gentii 44,
 31.
 Bendidium, templum Ben-
 dis, h. e. Dianae in Thra-
 cia 38, 41.
 Beneventum urbs Samnii,
 h. Benevento, olim ap-
 pellata Maleventum 9,
 27. 24, 16. 25, 13.

- Beneventani** a Romanis laudati 27, 10.
Beneventanus ager 22, 13. 25, 17.
Bergistanorum civitas in Hispania Tarrac. a Catione subacta 34, 16. 17.
Bermius mons Maced. 45, 29, 5.
Beroea opp. Macedoniae 43, 19. deditur Romanis 44, 45. 45, 29.
Beroeaeus 23, 39. 40, 24. 42, 51. 58.
Belasides, imperator Hispanus 33, 44.
Belidae, oppidum Brutiorum, a Poenis deficit ad Romanos (h. Bisigniano) 30, 19.
Bessi, populus Thraciae 39, 53.
Bestia, v. Calpurnius.
Bestiae mutae non minus alunt foveantque, si quid ex progenie sua parum prosperum sit 7, 4. ferae opem suis ferunt 26, 13.
Beturia s. Baeturia pars Hispaniae Baet. inter Baetim et Anam 39, 30.
Beudos vetus, Phrygiae opp. 38, 15.
Bevus, Illyrici Maced. fl. 31, 33.
Bianor, princeps Acarnanum 33, 16.
Bibulus, v. Calpurnius.
Bigatum argentum 22, 52, 3. 23, 15. 33, 23. 37, 36. 39. 40. bigati quingenti et equus eximius strenuo militi dantur honoris ergo 23, 15.
Bigerra, Hispaniae Tarrac. opp. 24, 41.
Bilistages, regulus Ilergetum, auxilium petit a Romanis 34, 11.
Bisaltae, Maced. populi 44, 45. trans Nessum amnem incolunt et circa Strymonem, (cis amnem in Macedonia, et ultra illum in Thracia) 45, 29. 30. viri fortissimi *ibid.*
Bithynia in Asia minore, hod. Natolia septemtr. 27, 30. 42, 29. v. Attalus, Nicomedes, Prusias.
Bitis, Cotyis regis Thracum filius, ductus in triumpho ante currum Aemilii Paulli et in custodiam missus Carseolos, ad patrem remittitur 45, 42.
Bituriges Cubi et Vivisci, Vibisci, Ubisci, (illorum caput Avaricum, h. Bourges, horum Burdigala, h. Bourdeaux) populi, summam imperii Gallorum tenuerunt 5, 34.
Blandae, opp. Lucaniae 24, 20.
Blattius s. Blasius, Salapiae princeps, favet Romanis, Dalmumque, Annibali faventem, appellat de proditione 26, 38. Salapiam tradit Marcello *ibid.*
Marius Blossius praetor Campanus 23, 7.
Blossii fratres, apud Campanos conjurantes adversus

- versus Romanos, obprimuntur 27, 3.
- Boarium forum, v. Forum.
- Bocchar, rex Maurorum 29, 30.
- Bocchar, ex praefectis regis vir acer et impiger, mittitur a Syphace contra Malinissam 29, 32.
- Boeae f. Boea opp. Laconicae ad sinum Boeoticum 35, 27, 1.
- Boebe, f. Boebeis lacus occidentalis Magnesiae in Thessalia 27, 32, 5, 31, 41.
- Boeotarchae 33, 27, 42, 43.
- Boeoti adscripti a Philippo foederi, cum Romanis inito 29, 12. jungunt societatem cum Romanis 33, 2. effertati odio in Romanos, per latrocinia multos interficiunt 29. mulctantur a T. Quintio *ibid.* eos sibi adjungit Antiochus 36, 6. eorum concilium discussum a Romanis legatis 42, 44. perditus status 36, 6.
- Boeotia pars Helladis, h. Stramulippa 27, 30, 28, 8, 33, 1.
- Boeotiae motus 42, 43.
- Boeotius 44, 43.
- Boji in Gallia Cispad. (quorum oppida fuere Mantua, Mutina, Bononia cet.) Etruscos et Umbros agro pellunt 5, 35. in Italia rebellant 21, 25. Bojorum agrum invadit C. Oppius, quem caedunt 31, 2. duce Amilcare Poeno, invadunt Placentiam 10. jungunt se Insucribus et Cenomanis 32, 30. eorum agros urunt consules 30.
31. caedunt Romanos 33, 36. eorum agros populantur Romani 37. vincuntur, ita ut vix nuntius cladis relictus sit *ibid.* caeduntur a L. Valerio 34, 22, 46. obpugnant castra Romana *ib.* ingressi repelluntur 47. in eorum agrum exercitum inducit L. Cornelius Merula consul 35, 4.
- Boji vincuntur 5. se dedunt Romanis 40. pugna magna vincuntur a P. Cornelio Scipione 36, 38. datis obsidibus, mulctantur agri parte fere dimidia 39.
- Bojorum mos, ex calva hostilis capitis pocula faciendi 23, 24.
- Bojorix, regulus Bojorum 34, 46.
- Bolae, (al. Volae) opp. Aequorum 4, 49, 6, 2.
- Bolani, al. Volani, bello lacessiti 4, 49. eorum ager 4, 51.
- Bomilcar 21, 27.
- Bomilcar, praefectus classis Carthaginiensis, Locros accedit 23, 41. magnam portum Syracusarum cum classe ingreditur 24, 36, 25, 25, 27.
- Bona post domini supplicium publicata 4, 15. bona

- bona ejus, cujus caput sacrum esset, et ipsa quoque Cereri sacrata 3, 55. 2, 8. 41. bona sequentia domini deditio- nem 8, 39. 9, 1. bonis vendendis, cur bona Por- senae regis vendi dice- rentur 2, 14.
- Bononia, opp. Bojorum in Gallia Cispad. (h. Bo- logna) colonia Latina 37, 57. primum dicta Falli- na 33, 37. a Bononia viam perduxit Arretium Flaminius consul 39, 2.
- Bononiensis ager valetur ab Apuanis Liguribus 39, 2.
- Bora, (forte Bermius) mons Maced. 43, 29.
- Boreas, ventus 31, 45.
- Bos insignis magnitudinis, in Sabinis nata, immo- latur Dianae 1, 45. ex- imius Marti 7, 37. bovis fescenaris, quem consul immolaverat, jecur de- fluxit 41, 19. bove au- rato Apollini sacrum fa- ctum 25, 12. eo donatur L. Minucius 4, 16. femi- na aurata sacrum factum Latonae 25, 12. boves Herculis a Caco abducti 1, 7. trecenti vovetur Jovi 22, 10, albi voven- tur multis Divis *ibid.* feminae duae albae im- molantur Junoni Regi- nae 27, 37. boves Lu- cae, *vid.* Elephantii. — Bobus centum, in Hispa- nia votis, Jovi sacrificat
- Scipio 28, 38. bobus decem donatur M. Vale- rius Corvus 7, 26. cen- tum eximioque uno albo opimo, auratis cornibus, donatur P. Decius 7, 37, triginta donatur Laelius 26, 48. Boum cornibus praeligati ab Annibale virgarum fasces accen- duntur 22, 16. 17. boum finis uritur pro lignis 38, 18.
- Boliar, praefectus Sagunti 22, 22.
- Boliar, legatus Poenorum ad Philippum 23, 34. Capuae praest praesidio Punico 26, 5. 12.
- Bottiaea, regio Maced. 26, 25.
- Bovianum, opp. Samnii, h. Boiano 9, 28. 22, 24. 25, 13. caput Pentrorum Samnitium 9, 31. capi- tur a Romanis *ibid.* *vid.* et 9, 44. 10, 12.
- Bovillae opp. Latii non longe a Roma ad viam Appiam situm 10, 47.
- Brachyllas Bocotarcha oc- ciscus 33, 27. 28. 35, 47. 36, 6.
- Brancus, Allobrogum re- gulus, contendit cum fratre de regno 21, 31. ei imperium resituit An- nibal *ibid.*
- Brennus, regulus Gallo- rum 5, 38. inter Bren- num et Q. Sulpicium colloquium 5, 48.
- Brennus, Gallorum dux 38, 16.

- Briniates** (al. Friniates) in Liguria 39, 2. 41, 19.
- Brixia**, opp. Galliae Transpad., h. Brescia 5, 35. caput Cenomanorum gentis 32, 30.
- Brixiani Galli** auxilio sunt Romanis 21, 25.
- Brundisium**, opp. Calabriae ad mare Adriat., h. Brindisi, colonia deducta 31, 13. 34, 52. 42, 17. et 18. 45, 14.
- Brundisini** a Romanis laudati 27, 10.
- Brundisius** portus 23, 33.
- Bruttiae** legiones fusae ab Alexandro Epirensi 8, 24.
- Bruttii**, in extrema parte inferioris Italiae, hodie Calabria, omnes deficiunt ad Poenos 22, 61. 25, 1. quidam in fidem Rom. redeunt 25, 1. apud Bruttios res gestae Poenorum 24, 1. Bruttii capiunt Crotonem, excepta arce 2. Bruttii, extremus Italiae angulus 27, 51. per latrocinia militiam exercere solent 28, 12. 29, 6. conjurationes in Brutiis adversus rem publicam 32, 1.
- Bruttiorum** ager 25, 1. 26, 12. 27, 41. superior pars saepe Lucanis tribuitur 27, 2, 2.
- in Bruttios colonia deducta 34, 53.
- Brutulus Papius**, nobilis et potens Samnis, induciarum ruptor 8, 39. iussus dedi Romanis, sibi ipse mortem consciscit *ibid.*
- Brutus**, v. Junius.
- Bryanium** opp. Maced. 31, 39.
- Bubulcus**, v. Junius.
- Bucculae** galearum 44, 34.
- Budares**, imperator Hispanus, capitur a Romanis 33, 44.
- Bulla** puerorum 26, 36.
- Bullini**, s. Bullientes, Bylidenfes in ora marit. Illyrici Macedonici, auxiliantur Romanis adversus Gentium 44, 30.
- Bullinus** sive Byllinus ager 36, 7.
- Burnium** Illyrici opp. 44, 30, 7.
- Bula**, mulier Apula, juvat Canulii fugientes Romanos frumento, veste, viatico 22, 52. ei ab senatu honores habiti *ibid.*
- Busta Gallica** 5, 48. 22, 14.
- Butrotus**, Bruttiorum amnis 29, 7.
- Buxentum** opp. Lucaniae, h. Policastro aut Piscioti, colonia deducta 32, 29. 34, 45. 39, 23.
- Bylazor** opp. Paeoniae 44, 26.
- Byrsa** arx Carthag. 34, 62.
- Byzantium** opp. Thraciae ad Bosporum Thrac. (h. Constantinopolis s. Stambul) quod tenent Galli 38, 16.
- Byzantii** 32, 33.

C.

Cacus averfos boves Herculis caudis in speluncam trahit, et ab illo occiditur 1, 7.

Cadavera in peste per vias Romae jacentia 41, 26.

Caddusii f. **Cadusii** in Media inter mare Caspium et Pontum Euxinum 35, 48. 49.

Caduceator ab Hasdrubale ad Neronem missus 26, 17. a Philippo ad Romanos 31, 38. 32, 32. 33, 11. ab Antiocho ad Scipionem 37, 45.

Caduceum praeferentes dedunt se Privernates 8, 20. Cf. 44, 45. pr.

A. Caecilius, aedilis plebis 38, 35.

L. Caecilius Denter, praetor creatur 39, 56. sortitur Siciliam 40, 1.

L. Caecilius Metellus, auctor deferendae Italiae post Cannensem cladem 22, 53. quaestor, notatur a censoribus 24, 18. 27, 11. a tribunus plebis 24, 43.

M. Caecilius praefuit legionibus in exercitu L. Furii adversus Gallos 31, 21.

M. Caecilius, decemvir agro dividendo 42, 4. legatus ad frumentum coemendum in Apuliam mittitur 27.

M. Caecilius Denter, legatus in Macedoniam et ad Ptolemaeum Aegypti regem 42, 6.

M. Caecilius Metellus, aedilis plebis 27, 36. praetor urbanus 28, 10. ad Attalum legatus 29, 11.

Q. Caecilius, tribunus plebis 4, 16.

Q. Caecilius Metellus, pontifex 23, 21. aedilis plebejus 27, 21. aedilis curulis 36. legatus 51, 28, 9. magister equitum 10. consul *ibid.* proconsul 45. dictator 29, 11. decemvir agro dividendo 31, 4. adversatur consulibus Africam cupientibus 30, 27. et L. Cornelio consuli, triumphum petenti 35, 8. ad disceptandum inter Philippum et Eumenem legatus missus 39, 24. renuntiat legationem 33. ejus ad censores oratio 40, 46.

Q. Caecilius Metellus, nuntius victoriae de Perseo, mittitur Romam 44, 45.

T. Caecilius, inter primos tribunos militum consulari potestate 4, 7. sed lege *T. Cloelius*.

Caedicius, centurio 5, 45. 46.

L. Caedicius, tribunus plebis, diem dicit Sp. Servilio 2, 52.

M. Caedicius audit silentio noctis vocem clariorem humana de adventu Gallorum 5, 32.

Caelius, v. **Coelius**.

Caeni, Thraciae populi 38, 40.

- Caenina opp. Sabinorum** in Latie, forsan h. S. Angelo aut Monticelli; unde
- Caeninenses**, Romam ad ludos proficiscuntur 1, 9. bellum parant obraptum filiarum 10, vincuntur *ibid.*
- Caenomani**, v. **Cenomani**.
- Caepio**, v. **Servilius**.
- Caere opp. Etruriae**, (h. **Cerveteri**) 1, 2. sacrum populi Romani ac diversorium sacerdotum 5, 40. 50, 7, 20.
- Caeretes aquae sanguine mixtae fluentes** 22, 1.
- Caerites**, populi 5, 50. cum iis hospitium publice factum *ibid.* iis bellum indictum 7, 19. eorum legati deprecantur bellum 20 inpetrant pacem *ibid.* Scipionem juvant in ornanda classe 28, 45.
- Caerimoniarum cultu** Roma crevit 4, 30, 6, 6, 41. neglectus rei publicae noxius 4, 30, 6, 22, 9.
- Caesar**, v. **Julius**.
- Caeso**, v. **Duilius Fabius Quintius**.
- Caetrati**, v. **Cetrati**.
- Caicus Myssae fl.** 37, 18.
- Cajeta Latii opp.** (h. **Gaeta**) et dea 40, 2.
- Calabria** s. **Messapia**, h. **Terra d'Otranto** 23, 34, 42, 48.
- Calagurris**, oppidum **Celiberorum**, h. **Calahorra** in **Soria**, parte **Castiliae** vet. 39, 21.
- Calathana Thessaliae vicus** 32, 13.
- Calatia opp. Campaniae** inter **Capuam** et **Beneventum**, h. **Cajazzo** 9, 2, 28, 23, 14, 42, 20, 45, 16. expugnatur a **Samnitibus** 9, 43. **Calatiam** migrare jubentur **Atellani** 27, 3. **Calatiae** muros reficiunt **censores** 41, 32.
- Calatini** deficiunt ad **Poenos** 22, 61. dedunt se **Romanis** 26, 16.
- Calatinus ager** 22, 13.
- Novius Calavius Campanus** 9, 26.
- Osilius Calavius Campanus** 9, 7.
- Ovius Calavius Campanus** 9, 26.
- Pac. Calavius senatum Campanum** sibi et plebi obnoxium facit 23, 2, 3. filium **Perollam** absteret ab occidendo **Anni-bale** 9.
- Calaviorum fraude incendium Romae** ortum 26, 27.
- Calendae intercalares** 43, 11. **Calendis Quintilibus** magistratum occipiunt **tribuni militum consulari potestate** 3, 32, 8, 20. **Cal.** **Octobribus** magistratus initus 3, 9. dies a. d. **XV.** **Calendae Sextiles** duplici clade insignis 6, 1.
- Cales opp. Campaniae**, h. **Calvi** 8, 16, 22, 15, 23, 31, 24, 45, 26, 9, 15, 16.

16. 27, 9. capitur a Romanis 8, 16. eo deducitur colonia *ib.* et 27, 9. de Calibus, quod pecuniam militesque Romanis negarant, senatus consultum 29, 15. Hinc Caleni, incolae Calium 10, 20. et
 Calenus ager 10, 20. 22, 13. 26, 13.
 Caletranus ager in Etruria 39, 55.
 Calidae aquae locus Africae propriae in Zeugitana 30, 24.
 Caligo tam densa, ut neque signiferi viam, nec signa milites cernerent 33, 7.
 Callicinus tumultus Thessaliae 42, 58.
 Callicrates Achaeus 45, 31. ejus contra Perseum oratio 41, 23. 24.
 Callicritus Thebanus, civitatis princeps, interfectus a Perseo 42, 13. 40.
 Callicula, mons Campaniae prope Casilinum 22, 15. 16.
 Callidromon, cacumen montis Oetae 36, 15. 16.
 Callisae opp. Samnii aut Hirpinorum, forsan h. Carise 8, 25.
 Calligenes, medicus Philippi 40, 56.
 Callipence, saltus Thessaliae 44, 5.
 Callipolis in Chersoneso Thracio ad Hellespontum, h. Gallipoli s. Galliboli in Romania 31, 16.
 Callipolis Aetolia 36, 30.

Callippus, praefectus classis Macedonicae 44, 28.
 Callithera, opp. Thessaliae 32, 13.
 Calor fl. Samnii; qui Beneventum praeterfluit, h. Calore 24, 14. 25, 17.
 C. Calpurnius 22, 61.
 C. Calpurnius Piso praetor creatur 25, 41. praetor urbanus 26, 10. 15. 21. prorogato imperio; mittitur in Etruriam 28. Capuae et exeroitui praeficitur 27, 6. iterum praeficitur Etruriae 7. praetor ad senatum de Etruriae defectione scribit 21.
 C. Calpurnius Piso creatur praetor 39, 6. sortitur Hispaniam ulteriorem 8, 21. ejus in Hispania res gestae 30, 31. de Lusitanis et Celtiberis triumphat 42. creatur triumvir coloniae deducendae 40, 29. consul 35. moritur 37. ejus mors suspecta *ibid.*
 L. Calpurnius, legatus Romanus ad concilium Achaeorum 32, 19.
 L. Calpurnius Piso, v. Piso.
 M. Calpurnius Flamma 22, 60.
 Calumniam jurant adulescentes 33, 47.
 Calva, v. Boji.
 Calycadnus, prom. Isauriae 38, 38.
 Calydon, opp. Aetoliae ad Evenum fl., h. Calata 36, 11.
 Ee 5 Camaro,

Camars, v. Clusium.

Cambunii, montes Maced.
ad fines Thessaliae 42,
53. 44. 2.

Cameli, quos dromadas
vocant, ante equitatum
Antiochi 37, 40.

Camenae, v. Camoenae.

Cameria opp. Sabinorum
a Tarquinio Prisco ca-
ptum, h. Camerina I, 38.

Camerinus, v. Sulpicius.

Camers, v. Clusium.

Camertes Umbri 9, 36. 28,
45.

Camillus, v. Furius.

Camoenarum lucus I, 21.
Cf. ad Juvenal 3, 12-16.

Campana legio poenas dat
28, 28.

Campania, h. Terra di La-
voro, pars regni Neapo-
litani 2, 52. provincia
evenit C. Marcio Rutilo
7, 38.

Campani, juncti Sidicibus,
compelluntur a Samni-
tibus intra moenia sua
7, 29. iis petentibus au-
xilium a Romanis nega-
tur *ibid.* et 30. 31. se
dedunt Romanis *ibid.* et
8, 11. mulctantur agro
ibid. iis civitas sine suf-
fragio data 14. Campa-
ni senatus obsequium in
plebem et plebis licentia
23, 2. 4. mittunt legatos
ad Varronem consulem
ibid. ad eos oratio con-
sulis 5. deficiunt ad An-
nibalem 7. suffocant Ro-
manos in balneis *ibid.*
vocant Annibalem 25, 15.

obfessi a Romanis, sunt
equestribus proeliis vi-
ctores 26, 4. deliberant
de deditioe 13. Vibio
Virio suadente, septem
et viginti senatores ve-
nenum sumunt *ibid.* et
14. urbe dedita, senatus
Campani subplicium 15.
16. multitudo punitur
ibid. et 34. Campano-
rum querelae de Fulvio,
et super ea re senatus
consulta 33. 34. Campa-
norum conjuratio indi-
cata 27, 3. agri Campa-
ni pars vendi a quae-
storibus jubetur 28, 46.
agrum Campanum cen-
sores fruendum locant
27, 11. 42, 19. Campani
petunt, ut sibi cives Ro-
manas ducere uxores li-
ceat 38, 36. omnes sta-
tum sacrificium faciunt
Hamis 23, 35.

Campi Argivorum 34, 25.
Fonectani 8, 12. Macri
41, 18. 45, 12. Magni
30, 8. Stellates 9, 44.
Thessaliae 31, 41. 42, 54.
Veteres in Lucanis 25,
16. Campus Aegestaeus
27, 33. Diomedis Argi-
vi 25, 12. Hyrcanus 37,
38. Martius 3, 27. in
eo instructus exercitus et
lustratus 1, 44. ager
Tarquiniorum, consecra-
tus Marti, Martius de-
inde campus fuit 2, 5.
in eum populus centu-
riatim citatus 6, 20. in
eo comitia habita 31, 7.
in

- in eum senatus evocatus 3, 63. Metropolitanus 38, 15. Priaticus 38, 41. Sceleratus, unde nomen habeat? 8, 15. Thebes, nobilitatus carmine Homeri 37, 19.
- Canae f. Cane et Cana Aeolidis opp. et prom. 36, 45. 37, 8.
- Canastraeum, Pallenes prom. in Macedonia 31, 45. 44, II
- Caniculae ortus 40, 22.
- C. Caninius Rebilus creatur praetor 42, 28. fortitur Siciliam 31.
- M. Caninius Rebilus, legatus in Macedoniam 43, II. reducit obsides in Thraciam 45, 42.
- Canis sectio in lustratione exercitus Macedonici 40, 6.
- Canna, Apuliae fl. 25, 12.
- Cannae Apuliae vicus, h. Canne 22, 43. proelium ibi ad Aufidum et Romanorum clades 47. lqq.
- Cannensis cladis occasione multi socii a Romanis deficiunt 22, 61. reliquiae in Siciliam relegantur 23, 25, 5. 23, 31. 25, 5. 41. 26, 1. legatis ad Marcellum consulem missis, offerunt operam suam ad bellum 25, 6. constans in eos senatus severitas 7. eos minime aspernatus Scipio, secum trajicit in Africam 29, 24. Cannenses equites notati 27, II.
- Cantherium in fossa 23, 47.
- L. Cantilius, scriba pontificis, qui cum virgine Vestali stuprum fecerat, virgis in comitio caesus, inter verbera expirat 22, 57.
- M. Cantius, tribunus plebis, L. Postumium accusat 10, 46.
- C. Canulejus, tribunus plebis, rogationem promulgat de Patrum cum plebeis connubio 4, I. invehitur in consules 3.
- L. Canulejus, legatus missus ad Aetolos 41, 25.
- L. Canulejus Dives, creatur praetor 42, 28. fortitur Hispaniam 31. recuperatores dare jubetur in eos, quos Hispani accusarent 43, 2.
- M. Canulejus, tribunus plebis 4, 44.
- Canusini veniunt in Romanorum ditionem 9, 20.
- Canusium Apuliae opp. ad Aufidum fl. (h. Canosa) fugiunt superstites, post proelium ad Cannas, Romani 22, 50. 52.
- Capena, opp. Etruriae, h. Morluppo 5, 10. 22, I.
- Capena porta Romae I, 26. 7, 23. 10, 23. 23, 32. 25, 40. 26, 10. 33, 26. vid. Porta.
- Capenates auxilio veniunt Vejentibus 5, 8. eorum ager vastatur 12. vincuntur proelio a Romanis 13. bellum instaurant

- rant et subiguntur 24.
 Cf. 26, 11. 27, 4.
 Capetus Silvius, Albae rex
 I, 3.
 Capillus promissus, *vid.*
 Barba.
 Capitolium in arce I, 55, 6.
 ascendit Romulus, tem-
 plumque primum Jovi
 Feretrio dedicat I, 10.
 sedes datur Sabinis 33.
 ab Herdonio Sabino cum
 exsulis et servis occu-
 patur 3, 15. recuperatur
 et lustratur 18. etiam
 prodigii causa lustratur
 29. a militari juventute
 occupatur, illud contra
 Gallos defensura 5, 39.
 obsidetur a Gallis 43.
 servatur ab anseribus 47.
 liberatur ab obsidione 49.
 latum ad populum, ne
 quis patricius in Capito-
 lio habitaret 6, 20. se-
 natus in Capitolio habi-
 tus 8, 5. 24, 10. foedus
 ictum 37, 55. in eo con-
 sules vota nuncupant,
 antequam in provincias
 proficiscantur 21, 63. 41,
 27. 42, 49. incensum 6,
 4, 1. in eo aream aedi
 Jovis exstruendae Tar-
 quinius Priscus occupat
 fundamentis I, 38. ae-
 dem exstruit Tarquinius
 Superbus 53, 55. dedicat
 Horatius Pulvillus 2, 8.
 substructum saxo qua-
 drato Capitolium 6, 4.
 in Capitolio cellae Jovis,
 Junonis et Minervae I,
 55, 6. Herculis simu-
 lacrum positum dedica-
 tumque 9, 44. et signum
 Jovis Imperatoris 6, 29.
 in eo Limina aenea po-
 sita 10, 23. Fornix cum
 signis septem auratis,
 duobus equis, et mar-
 morea duo labra 37, 3.
 Quadrigae aureae 29, 38.
 et Signa tria ex mulcia-
 ticio argento posita 30,
 39.
 Capitolinus clivus 41, 27.
 Capitolini ludi, *v.* Ludi.
 Capitolinus, *v.* Manlius,
 Quintus, Sestius.
 Cappadocia in Asia min.,
 inter Pontum Eux. et
 Taurum, *h.* Alaudalia,
 Caramania et Amasan 37,
 31. 42, 29.
 Caprae palus prope Ro-
 mam I, 16.
 Caprarius, *v.* C. Caecilius.
 Captivi sub corona ven-
 diti 2, 17. Romanorum
 socii ab Hannibale di-
 missi domos 22, 7. 58,
 24, 13. non minus de-
 cem pondo compedibus
 vincti, in publici car-
 ceris custodia servantur
 32, 26. Captivi militi-
 bus, et posteriore tem-
 pore per municipia cu-
 stodiendi dividuntur 6,
 3, 7. quomodo rediman-
 tur 22, 23. redimi cn-
 pientes precantur oratio
 22, 59. eos redimi non
 vult senatus 61. Roma-
 norum captivorum fraus
 justa poena castigata 22,
 58. et 61. Captivi Roma-
 ni,

ni, ab Hannibale Achaeis
venum dati, ab his liber-
rantur 34, 50. idem fit
in Creta 37, 60.

Capua maxima Campaniae
urbs, (h. San Maria, vi-
cus non longe distans ab
recentiore Capua) olim
Vulturnus, unde dicta?
4, 37. dolo occupatur
a Samnitibus *ibid.* et 7,
38. a Campanis adempta
Tusciis 28, 28. Capuae
deliciae corrumpunt mi-
lites 7, 38. de Capua
capienda militum consi-
lia *ibid.* eluduntur arte
39. Capuae praefecti
creati 9, 20. Capuae con-
juraciones adversus Ro-
manos factae 25, 26. An-
nibal it Capuam in hi-
berna 23, 18. corrup-
pitur illic ejus exercitus
ibid. Capua laborat in-
opia 25, 13. sublevatur
ab Hannone *ibid.* obsi-
detur a consulibus Ro-
manis 20. cingitur ope-
ribus 22, 26, 1. 4. *vid.*
Campani.

Capusa, filius Oesalcis, Nu-
midarum regis, accipit
paternum imperium 29,
29. dimicat cum Meze-
tulo de regno et cadit
ibid.

Caput Jovi sacrum 3, 55.
10, 38. humanum inte-
gra facie in fundamen-
tis templi Jovis Tarpeii
inventum 1, 55. velant
augures 1, 18. et fetia-
les 1, 32. capitis anqui-

rit tribunus in Fulvium
26, 3. capita hostium
lanceis infigunt, aut in
equorum pectoribus pen-
dencia gestant Galli Se-
nones 10, 36. capita ho-
stium praecidenda, liber-
tatis praemium, voloni-
bus proposita 24, 15. ob-
fensant vel patrieti cet.
inlidunt lugentes 25, 37.
2. capita anquistum de
imperatore nullo ob rem
male gestam 8, 33. ca-
pitibus talis sequuntur
currum T. Quinctii tri-
umphantis qui servitute
ab eo exenti fuerant
34, 52. Cf. 45, 44. Ca-
pita Sati fl. 33, 41.

Capys Silvius, rex Albae
1, 3.

Capys dux, unde Capua
dicta 4, 37.

Carales f. Caralis opp. Sar-
diniae, h. Cagliari 23,
40. 41. 30, 39.

Caralitanus ager vastatur
a Punica classe 27, 6.

Caralitis, palus Lycaonine
38, 15.

Caranus, primus Macedo-
niae rex; a quo vicesi-
mus Perseus 45, 9.

Caravantis, Caviorum in
Illyrico urbs 44, 30.

Caravantius, frater Gentii,
Illyriorum regis 44, 30.
captivus Romam mitti-
tur 32. in triumpho L.
Anicii praetoris ducitur
ante currum 45, 43.

Carbo, v. Papirius.

- Carcer** aedificatur media urbe 1, 33. quo includebantur duces hostium in triumpho ducti 38, 60. inferior 34, 44. alio nomine Tullianum 29, 22. carcer lautumiarum 32, 26. privatus in singulis patriciorum domibus 6, 36.
- Carceres** in circo 8, 20, 41, 27.
- Cardo**, urbs Hispaniae 33, 21.
- Caria** pars Asiae minoris ad mare Aegaeum 33, 19, 37, 16. data Rhodiis 38, 39.
- Cares** 33, 18. jubentur liberi esse 44, 15. liberi 45, 25.
- Caria Hydræla** opp. Cariae 37, 56.
- Carinae**, regio Romae 26, 10, 36, 27.
- Carmelus**, v. Catmelus.
- Carmen** exfectionis 10, 38. rogationis 3, 64. sollemne precationis consulum 39, 15. triumphale 3, 29, 3. de Idaea matre, a Pessimunte advehenda, in Sibyllinis libris repertum 29, 10. ab ter novenis virginibus per urbem cani iustum 27, 39, 31, 12. carminis horrendi lex 1, 26. carmina Marcii vatis 25, 12. Sibyllae 10, 8. militariibus jocis jactata in consules triumphantes 3, 29, 5, 49, 28, 9, 39, 7.
- Carmentis** f. Carmenta fatiloqua ante Sibyllae in Italiam adventum habita 1, 7. ejus saxum vel potius aedes 5, 47.
- Carmentalis** porta Romae 2, 49, 24, 47, 25, 7.
- Carni** populus Alpinus in Gallia Transpad. (in hod. Carniola et Foro Julio f. Friaul) queruntur de C. Cassii consulis crudelitate 43, 7.
- Carnis** in feriis Latinis dandae mos 32, 1. legati ab Ardea queruntur, sibi Latinis non datam esse carnem; inde instauratae Latinae *ibid.* et 37, 3.
- Carnus** f. Carnuntum, opp. Tauriscorum in Pannonia superiore, h. Hainburg aut St. Petronella, non longe a Vienna; urbs, quam occupare nituntur Romani 43, 1.
- Carnutes**, f. Carnuti, Carnutini, Carnutae, in Gallia Celtica f. Lugdunensi, hod. Chartain, ad Ligerim fl. (h. Loire) quorum oppida fuere Autricum et Genabum, h. Chartres et Orleans 5, 34.
- Caro**, v. Carnis.
- Carpentis** ut testio profestoque uti possent, matronis concessum 5, 25, 34, 1, 3. Gallicis transvecta spolia in triumpho 36, 40.
- Carpesii** f. Carpetani in Hispania Tarrac. ad Tagum, quorum caput Toletum, h. Toledo, victi ab Hannibale 21, 5, 11, 23, 23, 26.
- Carpe-

Carpetania Hispaniae 39,
30. 40. 30. 33.

Carris essedisque superstan-
tes Galli pugnare in Ro-
manos 10, 28.

Carrinas, v. Albius.

Carseoli opp. Aequorum,
h. Arfeli aut le Celle
Carfeli, in valle Torania
f. Carseolana, (h. Piano
di Carfeli) colonia 10,
3. 13. negat consulibus
milites et pecuniam 27,
9. de ea re senatus con-
sultum 29, 15.

Carteja, *sive potius Althaea*,
urbs Olcadum in Hi-
spania Tarrac. opulenta,
capta et direpta ab An-
nibale 21, 5.

Carteja opp. Hispaniae Baet.
in ora Oceani, olim Tartis
f. Tartessus 28, 30. cum
portu *ibid.* colonia 43, 3.

Carthago. urbs Africae pro-
priae, ubi hod. El Merfa
prope Saka-rah 30, 24.
ejus situs *ibid.* arx Byr-
sa, condita ab advenis,
quibus datum precario,
quantum secto bovis ter-
go amplecti loci potue-
runt 34, 62. judicium
ordo potens 33, 46.

Carthago. Nova f. Spartaria
opp. Hispaniae Tarrac.,
h. Cartagena in Murcia
21, 5. 28, 17. ejus situs
et portus 26, 42. ob-
pugnatur a P. Cornelio
Scipione *ibid.* capitur
46. praeda ingens capta,
et obliques totius Hispa-
niae 47. 49. 50. Cartha-

ginis captae annus du-
bius 27, 7.

Carthaginienfes exercitum
irajiciunt in Siciliam 4,
29. bellum cum merce-
nariis suis gerunt 21, 1.
41. cum iis foedus ictum
primum 2, 8, 10. alte-
rum 7, 27. tertium 9,
43. quartum Epit. 13.
legatos Romam mittunt
gratulatum cum corona
aurea 38. Secundi inter
Carthaginienfes et Ro-
manos belli magnitudo
et causae 21, 1. hujus
belli eventus describun-
tur decem libris, a 21.
ad 30. pacis conditiones
30, 37. quingentae naves
Carthaginienfium incen-
sae 43. primum tribu-
tum solvunt Romanis 32,
2. legatos Romam mit-
tunt, pollicentes frumen-
tum et hordeum 36, 4.
cum Masinissa contem-
dunt de agro 34, 62. 40,
17. iis a Romanis cen-
tum obliques reddit, et
pax cum Masinissa facta
34 noctu in aede Ae-
sculapii senatum dant le-
gatis Persei 41, 22. le-
gatos Romam mittunt
questum de Masinissa 42,
23. alios, pollicentes tri-
ticum et hordeum 43, 6.
cruce mulcant consilio
pravo ab imperatoribus,
etiamsi prospere, gesta
38. 48.

Carthalo summam imperii
equestris in exercitu An-
niba-

- nibalís obtinet. 22, 15. nobilis Carthaginienſis Romanam cum captivis proficiſcitur 58. ei obviam lictor mittitur, qui eum ſuibus Romanis excedere jubet *ib.*
- Carthalo mittitur ad caſtra Romana 25, 17.
- Carthalo, Punici praefidii praefectus, in Tarenti expugnatione obtruncatur 27, 16.
- Carventus ſ. Carventum opp. Latii; unde Carventana arx 4, 53, 55.
- C. Carvilius Spoletinus 43, 18, 19.
- L. Carvilius, tribunus plebis 25, 3.
- Sp. Carvilius C. F. Maximus, aedilis curulis 10, 9. conſul, in Samnium profectus, vi capit Amiternum 39. et Cominium 43. et alia in Samnio oppida 44. et ſqq. ejus res geſtae in Etruria 46. triumphat *ibid.*
- Sp. Carvilius, conſul, ſuadet, ut ex Latinis populis ſenatus ſubpleatur 23, 22. moritur augur 26, 23.
- Sp. Carvilius, tribunus pl. 25, 3.
- Sp. Carvilius, a Cn. Sicinio ex Graecia Romanam remiſſus 42, 36.
- Caryae, opp. Arcadiae et Laconices 34, 26, 35, 27.
- Caryſtus, urbs Euboeae, h. Caristo, capitur a Romanis 32, 16. et 17. libertatem a Romanis accipit 33, 24.
- Caryſtus, urbs in Ligurum agro Statiellati 42, 7.
- Caryſtiorum in Euboea agri vaſtantur 31, 45, 32, 16.
- Casae textae ex arundinibus 35, 27.
- Casander ſ. Caſſander, miniſter crudelitatis Philippi in Maronitas, veneno creditur ab eo ſublatus 39, 34.
- Casilinum opp. Campaniae ad ripas Vulturii, h. Capua, Falernum a Campano agro dividit 22, 13, 15. ejus nobilis obſidio 23, 17, 19, 20. recipitur a Romanis 24, 19, 25, 20, 22.
- Casium extremum opp. Volſcorum in Latio ad fines Campaniae, h. Monte Caſſino, colonia 9, 28.
- Casini et Caſilini nomina conſuſa 22, 13.
- Casinas ager 22, 13, 26, 9.
- Caſſander, rex 44, 11. Cf. Caſander.
- Caſſandrea, Macedoniae urbs 28, 8, 31, 45, 43, 23, 44, 28, 45, 10. Caſſandria 43, 23. condita a Caſſandro rege 44, 11. ejus ſitus *ib.* obpugnatur a Romanis *ib.* relinquitur 12.
- Caſſandrenſes 44, 10.
- Caſſignatus, dux Gallorum, cadit in proelio 42, 57.
- C. Caſſius, tribunus militum 41, 5. et alius forte 44, 31.
- C. Caſſius Longinus decemvir agro dividendo 42, 4. conſul 28. fortitur Italiam 32. Galliam fortitus in Macedonia per Illyricum ducere exercitum vano inſepto conatur 43, 1. de ejus

eius crudelitate queruntur Galli 5.

Q. Cassius Longinus creatur praetor 45, 14. fortitur juris dictionem urbanam 16.

Sp. Cassius, consul, Pometiam capit 2, 17. triumphat *ibid.* magister equitum primus 18. consul iterum 33. consul III. legem agrariam primus promulgat 41. regni crimine damnatus necatur *ibid.*

Castellani agrestes, sive Ilotae, apud Lacedaemonios 34, 27.

Castellani, sive domini castellorum 38, 45.

Castori aedes vota 2, 20. dedicata Idibus Quintilibus 42. vid. et 8, 11. 9, 43.

Castra Numidarum descripta 30, 3. Punica, quae ferme tota ignea *ibid.* Pyrrhi, quibus captis, Romani metationem castrorum postea perfectam habuere 35, 14.

Castra, ubi nunc oppidum est 32, 7. Claudiana, locus 23, 31. 39, 48. Pyrrhi, locus 32, 13. 35, 27. Telliassium 37, 56.

Castrorum portae 40, 27. usus 44, 39. sine castris Romani nullam egerunt noctem in expeditionibus 10, 15, 2.

Castrum Mutilus opp. Lingonum, h. Medoli 31, 2. 33, 47. Novum opp. Etruriae, h. S. Marinella colonia 36, 3. Castrum Salerni s. Salernum, opp. Picentino-

T. Liv. P. IV.

rum in Italia inferiore, h. Salerni 32, 29. Castrum Altum, locus Hispaniae insignis caede magni Amilcaris 24, 41.

Castulo, urbs Hispaniae Baeticae valida ac nobilis ad Baetim, h. Cazlona, unde Annibali uxor erat, deficit ad Romanos 24, 41. redit ad Poenorum societatem 28, 13. 19. eam deditione recipit Scipio 20.

Castulonensis saltus 22, 20. 26, 20. 27, 20.

Catana s. Catina opp. Siciliae ad radices Aetnae, h. Catania 27, 8.

Cataphracti equites 35, 48. 37, 40. 42.

Catapultae 21, 11. maximae et minoris formae 26, 47.

Catellis donati equites 39, 31.

Catilina, v. Sergius.

Q. Catius, aedilis plebis 27, 6. legatus Neronis consulis 43. ad donum ex praeda Asdrubalis Delphos portandum mittitur 38, 45.

Catmelus, Gallorum regulus 41, 1.

Cato, v. Porcius Cato.

Catulus, v. Lutatius.

Caudium opp. Samnii inter Calatiam et Beneventum 9, 2. 14, 19. 27.

Caudinae Furcae s. furculae earumque descriptio 9, 2. Caudina pax facta non foedere, sed per sponsonem 9, 5. ejus sponsores per fetales deduntur 10.

Caudini Samnites 23, 41. devastantur 24, 20.

FF

Caveo

Caveae ferreae in circo, per quas intromitterentur ferreae 41, 27.

Cavii gens Illyrici 44, 30.

Caularis, Cariae fl. 38, 15.

Caulon s. Caulonia urbs Brutiorum, oppugnatur 27, 12. solvitur obsidio, sub adventum Annibalis 15, 16.

Caunus opp. Cariae, h. Copi, la Roffa: unde Caunei sive Caunii 33, 20. desciscunt ab Rhodiis 45, 25. rediguntur in officium *ibid.*

Caunus, Celtiberorum mons in Hispania Tarrac 40, 50.

Caussarii milites 6, 6.

Celaenae opp. Phrygiae majoris ubi Maeandri annis fontes oriuntur 38, 13. quondam caput Phrygiae *ibid.* ei nomen Apameae inditum *ibid.*

Celelates, Ligpriae populi, se dedunt Romanis 32, 29.

Celeres trecentos ad custodiam corporis instituit Romulus I, 15. eorum tribunus L. Brutus 59.

Celestrum, Macedoniae opp. captum a Romanis 31, 40. ejus situs *ibid.*

Cella Fortis Fortunae 27, 11.

Jovis, Junonis et Minervae in templo Capitol. 3, 17.

19, 5, 50. 6, 16 29 35,

41, 44, 14. cellam unam pontifices negant amplius, quam uni Deo, rite dedicari 27, 25.

Celoces piraticae 37, 27.

Celtiberia in Hispania Tarrac. ad Iberum, media inter duo maria 28, 1. subigitur a Ti. Sempronio Graccho

40, 47-50. ejus montes

21, 43. termini 39, 21, 3.

Celiberi excutiant jugum

Poenorum 22, 21. eos

eadem mercede, quam

pacti cum Carthaginien-

sibus erant, imperatores Ro-

mani ad se perducunt 24,

49 primi erant mercenarii

milites Romanorum 24,

49. cum Scipionibus arma

jungunt 25, 32. deserunt

Scipionem 25, 33. vincun-

tur a M. Silano 28, 2.

ingenti agmine ad oppi-

dum Illiturgi M. Helvio

occurrunt 34, 10. caedun-

tur *ibid.* Celtiberum de-

cem millia mercede con-

ducunt Turduli 17. fun-

duntur et fugantur a M.

Fulvio 35, 7. duodecim

millia caesa a Romanis 39,

21. de iis triumphat C.

Calpurnius Piso 42. eorum

oppida aliquot expugnata

56. adoriuntur Q. Fulvium

Flaccum, Urbicum ob-

pugnantem 40, 16. fessi

proeliis variis abscedunt

ibid. vincuntur 31, 32.

eorum maxima pars in de-

ditionem venit 33. insi-

diantur Fulvio Flacco, eun-

que in saltu Manliano in-

vadunt 39. caeduntur 40.

de iis triumphat Q. Ful-

vius Flaccus 43. mira eo-

rum simplicitas 47. de

iis triumphat Sempronius

Gracchus 41, 6. 7. 26. re-

bellant et ab Ap. Claudio

devincuntur 41, 26.

Cenaenum prom. Euboeae 36,

20. Cen-

Cenchreae portus Corinthi
28, 8. 32, 19. Corinthio-
rum emporium 32, 17.
capitur 23.

Cenomani in Gallia Trans-
pad.) quorum oppida erant
Brixia, Cremona, Mantua
et alia) transcendunt Al-
pes et in Italia confidunt
5, 35. in fide populi Ro-
mani manent 21, 55. duce
Amilcare Poeno, invadunt
Placentiam 31, 10. concili-
antur Romanis 32, 30.
de iis triumphatur 33, 23.
iis arma demit M. Furius
praetor 39, 3. conqueren-
tibus Romae apud sena-
tum arma reddita *ibid.*

Ceno s. Cenon opp. Volscor-
um, Antio vicinum, ab
Virginio consule captum
2, 63.

Censennia opp. Samnii 9, 44.

Censor, a censu dictus 4, 8.
post mortem collegae ab-
dicat, et alius nunquam
substituitur defuncto 5, 31.
6, 27. 9, 34. 24, 43. 27,
6. a collega subrogatus
5, 31. 9, 34. solus Appius
Claudius 9, 29. et ultra
legitimum tempus 9, 29.
33, 34. solus aliquis creari
non potest 9, 34. extr. nec
bis idem 23, 23, 3. uter-
que legit senatum, sed
principem senatus alter,
cui id sorte obtigit 27, 11.
primus e plebe fit C. Mar-
cius Rutilus 7, 22. unus
non poterat, altero adver-
sante, aliquem senatu aut
tribu movere 4, 24, 5.

40, 51, 2. alter alterum
notat 29, 37.

Censores Mam. Aemilium
tribu movent, octuplica-
toque censu aerarium fa-
ciunt 4, 24. qui nondum
consules nec praetores fue-
rant, creati 27, 6. 11. re-
citant senatum 29, 37. 40,
41. et praeterunt quos-
dam 27, 11. 38, 28. 40,
51. locant redemptoribus
opera publica 5, 23. 6, 6,
4, 4. 9, 43. 24, 18. 36,
36. 38, 28. ea exigunt et
tumentur facta tecta 6, 4. 4.
ea probant 4, 22, 5. se-
natum movent aliquot sena-
tores 34, 41. 39, 42. no-
tas senatu motis jam pa-
trum memoria adscribere
39, 42, 4. equitibus ad-
imunt equos publicos 24,
18. vid. et 27, 11. con-
fectis comitiis in Campo
ad aram Martis sellis cu-
rulis confidunt 40, 45.

Censores coloniarum et mu-
nicipiorum 29, 37, 5.

Censores et lustra non adcu-
rate a Livio memorantur
10, 47, 3.

Censorum opera publica, in
quae iis vectigal annuum
decretum 40, 46. 41, 32.
edicta de delectu 43, 16.
alter, cui id sorte obve-
nerat, lustrum condebat: ac
olim ambo 10, 9. 38, 36.
Censoria potestas per dicta-
torem exercita 23, 22. et
23. comitia 9, 34.

Censura ejusque initium et
potestas 4, 8. insignis 9,

29. 39. 42 - 44. ejus se-
veritas 24, 18. 27, 11. 29,
37. 39. 44. 44, 16. tempus
minutum, et ex quinquen-
nali annua et semestris
facta 4, 24. 9, 33. 34.
Census instituitur 1, 42. 43.
census actus 3, 3. 22. 24.
10, 47. 27, 36. 29, 37. 35.
9, 38. 36. 42, 10. populi
primum in villa publica
actus 4, 22. equitum 29,
37. habitus Idibus Decem-
bribus 44, 16. Cf. Lustrum.
C. Centenius, propraetor 22, 8.
M. Centenius, cognomento
Penula, insignia inter pri-
mipili centuriones 25, 19.
ejus clades *ibid.*
Centunculi mulorum 7, 14.
Centuriae tres equitum a
Romulo conscriptae 1, 13.
in iis, regnante Tarquinio
Prisco, mille et octingenti
equites 36. geminantur a
Ser. Tullio, ita ut sex nu-
mero fiant, adjectis duo-
decim novis centuriis 43.
jure vocatae 5, 18. primo
vocatae 10, 15. in centu-
rias describitur a Ser. Tul-
lio populus Romanus 1,
42. 43. ordo subfragiorum
per centurias *ibid.* prae-
rogativa centuria 3, 51.
5, 18. 10, 22. 24, 7. 26,
22. seniorum et juniorum
24, 7. 9. 26, 22. Centuria
sive ordo in legione 42, 34.
Centuriata comitia, v. Comitija.
Centuriatus sive descriptio
modo lectorum militum in
centurias 22, 38. v. et 19,
21. 25, 15. centuriati li-
bertini 10, 21.
Centurio primus, Primipilus
appellatus 7, 41. 8, 8. ubi
acies Romana describitur.
vid. et 25, 19. 34, 46. et
ad 2, 27, 7. primus Prin-
ceps 25, 14. 42, 34. 2,
27, 7. primus et decimus
Hastatus 42, 34. centurio-
nis vox pro omine accepta
5, 55. centuriones ab ipsis
cohortibus lecti 3, 69. cen-
turiones et Duplicarii, se-
curi percussi 2, 59. Cen-
turionium gradus 2, 27, 7.
25, 14. 4. 42, 34. 5. cen-
turiionibus quantum divise-
runt triumphantes impera-
tores 34, 52. 36, 40.
Cephalenia insula maris Jo-
nii ad Acarnaniam, h. Ce-
falogna 37, 13. 50. 38, 9.
10. 28. ejus quatuor ur-
bes 38, 28.
Cephalus, princeps Epirota-
rum, suam gentem Perseo
adjungit 43, 18. pugnans
cadit 45, 26.
Cerae copiam Romanis dare
coguntur Corsi 40, 34.
42, 7.
Cercetius, mons Thessaliae
32, 14.
Cercina, insula Africae ad
Syrtem parvam, h. Game-
lera s. Keekine 22, 31. 33,
48. Cf. Menix.
Cercinium, Thessaliae opp.
captum et incensum 31, 41.
Cercuri, navigii genus 33, 19.
Cerdiciates, Liguriae populi,
se dedunt Romanis 32, 29.
Cerdubellus, Hispanus, pro-
dit Romanis Castellonem
28, 20.
Cerea-

- Cerealia**, ludos, dictator et magister equitum ex Scto faciunt 30, 39.
- Ceres** 2, 41. Ceresis sacrum anniversarium intermissum ob luctum, matronarum 22, 56. ejus aedes 3, 55. 28, 11. 40, 2. ejus templum Athenis ingressi duo juvenes Acarnanes, imprudentes religionis, interficiuntur 31, 14. ejus Initia 31, 47. Ceresi peculium Sp. Cassi consecrat pater 2, 41 institutum jejunium ob prodigia 36, 37. signum aeneum ex mulctatio argento positum 33, 25.
- Cerrinus** vel **Certinius**, vid. **Herennius**, **Jubellius**, et **Minius**.
- Certamini** singularia 1, 24. 25, 7, 10. 7, 26. 23, 47. 25, 18.
- Certima**, praevalida urbs Celtiberiae, deditur Romanis 40, 47.
- Certimensium** legatorum rudis simpliciter *ibid*.
- Certis**, fluvius, idem qui **Baetis** 28, 22.
- Cerva**, Dianae sacra 10, 27.
- Cervi** objecti viae intercludendae 44, 11.
- Cestrophendona** 42, 65.
- Cethegus**, v. **Cornelius**.
- Cetra** peltae haud dissimilis 28, 5.
- Cetrati** 21, 21. 31, 36. 33, 4. 8. 35, 30. 42, 51. 44, 41. Pelastae Graecis vocati 31, 36. 33, 4.
- Chaereas** s. **Chaerea** 40, 35.
- Chaeronea** opp. Boeotiae ad **Cephissum** 35, 46. 36, 11. 42, 43.
- Chalbus**, **Carpeffiorum** dux 23, 26.
- Chalcaspides**, milites 44, 41, 2.
- Chalcedon** opp. Bithyniae adversus **Byzantium**, h. **Scutari** 42, 56.
- Chalcis** **Aetoliae** opp. 36, 11, 4.
- Chalcis** **Euboica** 8, 22. 27, 30. 28, 5. 6. et 8. una e compedibus Graeciae 32, 37. caput **Euboeae**, h. **Negroponte**; unde originem trahunt **Cumani** 8, 22. ejus situs 28, 6. 7. gemini portus 28, 6. occupatur a Romanis et diripitur 31, 23. eam tentat frustra **Thoas**, **Aetolorum** princeps 35, 37.
- Chalcidenses** colloquuntur cum **Aetolis** 35, 38. 46. portas aperiunt **Antiocho** 51. et mox consuli **M. Acilio Glabrioni** 36, 21. queruntur de injuriis sibi illatis 43, 9. **Chalcidensis** hospitii coena 35, 49.
- Chalcioecon**, templum **Minervae** aereum **Spartae** 35, 36.
- Chaones** in **Epiro** 43, 23.
- Chaonia** pars **Epiri** septemtr. 32, 5.
- Charax**, **Thessaliae** locus circa **Tempe** 44, 6.
- Chariclitus**, praefectus **Rhodi** classis 37, 23.
- Charilaus**, princeps civitatis **Palaeopolis**, tradit urbem **Publio Philoni**, imperatori Romano 8, 25.

- Charopus**, princeps Epirotarum, Villio et Quintio consulibus utilem operam praebet 32, 6. 11.
- Charopus**, superioris nepos, missus ab avo Romano, ut linguam Romanam literasque perdisceret, principes gentis suae criminatur apud Romanos, et cogit ad Persei amicitiam confugere 32, 6, 1.
- Chaunus**, mons Celtiberiae 40, 50.
- Chaus**, amnis Cariae 38, 14.
- Chelidonium** prom. Lyciae, h. Capo Cameroso 33, 41.
- Chersonesus** s. Cheronesus Thraciae, paene insula 31, 16. 36, 41.
- Chimarus**, miles Persei Cretensis 44, 24.
- Chiomarae** uxoris Ortiagoris, facinus memorabile 38, 24.
- Chius** 32, 33. 34, 36, 43, 6. 44, 28. insula et oppidum Asiae in mari Aegaeo, h. Scio s. Chio 37, 27. ejus portus et prom. Phanae 36, 43. 44, 28.
- Chii** 36, 43, 6. 44, 28. mittunt legatos ad dirimendum bellum Philippum inter et Aetolos 27, 30. dominantur agro 38, 39.
- Chronologia** Livii Polybii in rebus Graeciae diversa 27, 30, 5.
- Cia** s. Cea, h. Zea, Cea, Zia, Cia ins. e Cycladibus non longe ab Euboea et Sunio prom. 31, 15.
- Ciani**, quorum urbs Cius in Bithynia 31, 31. 32, 21. 33, 30.
- Cibyra**, Phrygiae opp. 38, 14.
- Cibyrae**, populi 45, 25.
- C. Cicerejus** Africanus, cujus scriba fuerat, filio ad praeturam consequendam adjuvamento est 41, 26. fit praesor 33. vincit Corsos, et in Sardiniam transit 42, 7. de Corsis triumphat in monte Albano 21.
- C. Cicerejus**, legatus ad Gentium, Illyriorum regem 26, 45. 17. aedem votam dedicat 45, 15.
- Cicero**, v. C. Claudius et Tullius.
- Cilicia** aspera et campestris in Asia min. trans Taurum 33, 19. Cilices maritimi 38, 18. Cf. Pamphylia.
- Cilnium** genus in Etruria praepotens 10, 3.
- Cinbis**, locus Hispaniae Baet. non procul a Gadibus 28, 37.
- Cinetra** in Samnio capta 10, 15.
- Ciminiam** silvam in Etruria apud Volturnos penetrat exercitus Romanus 9, 35. 36. 10, 24.
- Ciminium**, mons et saltus, h. Monte Viterbo, ad lacum Ciminium, h. Lago di Ronciglione et Lago di Vico 9, 37.
- Cincibilus**, Gallorum rex, legatos mittit Romam questum de crudelitate C. Cassii consulis 43, 5.

Cincin-

Cincinnatus 3, 12, 4. vid. Quintius.

Cincia lex de donis et muneribus 34, 4.

L. Cincius Alimentus, diligens veterum monumentorum auctor et rerum Rom. scriptor 7, 9. captus ab Annibale 21, 38. praetor 26, 23. ei ad obtinendam Siciliam Cannenses milites dati 28. in annum prorogatur imperium 27, 7. 8. legatus 29.

M. Cincius Alimentus, tribunus plebis, ad Scipionem mittitur 29, 20.

M. Cincius, praefectus Pisis, de Ligurum conjuratione ad senatum scribit 34, 56.

Cinctus Gabinus 5, 46. 8, 9.

Cineas animos virorum mulierumque Rom. donis tentavit 34, 4.

Cingilia oppidum Vestinorum, capitur a Romanis 8, 29.

Cinna, vid. Cornelius, et Helvius.

Circe Dea, a qua oriundus Octavius Mamilius Tuscullanus 1, 49.

Circeji opp. Volscorum ad fines Latii antiqui in hod. Monte Circello s. Circilli 1, 56. 2, 39. colonos Romanos inde expellit Marcius Coriolanus, et urbem Volscis tradit *ibid.* vid. et 27, 9. 29, 15. de Circejis, quod pecuniam militesque Romanis negarant, senatus consultum *ibid.*

Circejentes moliantur defectionem 6, 12. 21.

Circense ludicrum 44, 9. Circensium ludorum crescens magnificentia 44, 18.

Circumpadani campi 21, 35.

Circuitio aedilium plebis obpestem 3, 6.

Circumvallatio 3, 28.

Circus Apollinaris 3, 63. Flaminius 3, 54. 27, 21. in eo ara Neptuni 28, 11. Maritimus apud Hernicos 9, 42. Maximus, a Tarquinio Prisco aedificatus 1, 35. foros in eo facit Tarquinius Superbus 56. in eo factus fornix de manubiis, et fornici inposita signa aurata 33, 27. signa in eo cum columnis, quibus superstabant, evertit atrox tempestas 40, 2. in Circo carceres quando primum statuti 8, 20. ova, quibus in eo curricula numerabantur 41, 27. in eo ludi per quatrimum facti 30, 27. Circo inundato, ludi Apollinares extra portam Collinam parati 30, 38.

Cirrha, opp. Phocidis et navale Delphorum, unde Delphos adscendebatur 42, 15.

Cirta opp. Numidiae, h. Constantina 29, 32. caput regni Syphacis 30, 12. se dedit Masinissae *ibid.* eam Masinissae donat Scipio 44.

Cisalpine Gallia, v. Gallia.

Cistophorus numus 37, 46. 58. 39, 7.

Cithaeron mons Boeotiae 31, 26.

- Citium**, Macedoniae opp. in australi litore, h. Chiti 42, 51.
- Citius**, mons ad fines Maced., h. Capo de Chiti 43, 21.
- Civica corona**, v. Corona.
- Cives novi censi** 8, 17. **Civium Romanorum** in centurias distributio 1, 43. numerus tempore Servii Tullii 44.
- Civile jus**, in penetralibus pontificum repositum, C. Flavius Cn. filius, scriba, evulgat 9, 46.
- Civismarus**, regulus Gallorum, cadit in proelio 24, 42.
- Civitas** in duas partes discedit 9, 46. Campanis equitibus data 8, 11. omnibus Campanis et aliis, sed sine suffragio 8, 14. sine suffragio dabatur ex auctoritate senatus et plebiscito, cum suffragio a solo populo sine Scto dari poterat 38, 36, 4. data sociis, qui, stirpe ex sese domi relicta, Romae habitarent 41, 8. Civitatis forma mutatur, a consulibus ad decemviros translato imperio 3, 33.
- Cius**, urbs Bithyniae, funditus everfa 32, 33 34.
- Clamor** in proelio 8, 16. 38. 25, 21. 41. 30, 34. **Clamor initio pugnae** index eventus 4, 37. congruens, eoque major et terribilior, quam dissonae hostium voces 30, 34.
- Clametia** l. Clampetia et Lampetia in Bruttiiis, h. Amantea in Calabria cit. capitur a Romanis 29, 38. 30, 19.
- Clarigatio** 8, 14.
- Classico** milites ad concionem convocati 7, 36. 8, 7. 32.
- Classis** Achaeorum 35, 26. Attali 32, 16. Graecorum, ad Italiae litora appulsa 10, 2. Nabidis 35, 26. Punica 21, 22. vastat Sardiniam 27, 6. vincitur a Romana 29 et 28, 4. Rhodiorum 32, 16. Romanorum 9, 30 38. classis die quadragesimo quinto, quam ex silvis materia detracta erat, in aquam deducitur 28, 45. proficiscitur, duce Scipione, in Africam 29, 25 26. Nova, forte opp. 22, 21, 5.
- Classibus** pugnatum ad Fidenas 4, 34.
- Classium** a Servio Tullio instituta distinctio 1, 43. 4, 4.
- Clastidium**, vicus vel opp. Liguriae aut Galliae Cispadanae, (h. Chiazzetto s. Chia Steggio) proditur Poenis 21, 48. fuit horreum Poenis *ibid.* se dedit Romanis 32, 29. incenditur 31. Cf. 29, 11.
- Claudia Quinta** matrona, ab sacerdotibus Idaeam Matrem accipit 29, 14. ejus pudicitia *ibid.*
- Claudia** gens omnis cur et quando sordidata 6, 20. majestatis Patrum propugnatrix 41. inimica plebi 9, 34.
- Claudia** tribus ab Ap. Claudio appellata 2, 16.

Clau-

Claudiana castra 23, 31. 39.
48. 25. 22.

Claudius (Q. Claudius Quadrigarius) historicus 6, 42.
8, 19. 9, 5. 33, 10. annales Acilianos ex Graeco in Latinum vertit 25, 39. 35, 14.

Claudius Afellus pugnat cum Jubellio Taurea Campano 23, 46. 47.

Ap. Claudius, magna clientium comitatus manu, ab Regillo Roman transfugit 2, 16. iis datur civitas et trans Anienem ager *ibid.* inter Patres legitur *ibid.* consul 21. in ejus consulatione turbae 23. et seqq. ejus sententia de dictatore creando 29. 30. auctor est dissolvendae potestatis tribunitiae per intercessionem 44.

Ap. Claudius, consul, infestus plebi 2, 56. atrox ejus certamen adversus tribunos de magistratibus plebejis tribuit comitiis creandis *ibid.* mittitur in Volscos 58. exercitum nequidquam domare tentat *ibid.* vinci volunt ejus milites 59. in exercitum animadvertit *ib.* ei dies dicitur 61. moritur *ibid.*

Ap. Claudius creatur decemvir 3, 33. ejus ambitio 35. violentia 36. libido 44. foro pellitur 49. abdicat decemviratum 54. ei dies dicitur 56. ducitur in carcerem 57. sibi necem consciscit 58.

Ap. Claudius, filius decemviri, tribunus militum 4, 35. a collegis linquitur praefectus Urbis 36.

Ap. Claudius, nepos decemviri, avitum consilium de intercessoribus parandis refert 4, 48. tribunus militum consulari potestate 5, 1. ejus oratio pro hibernaculis ad Vejos 3. et seqq. ejus sententia de praeda Vejorum 20.

Ap. Claudius, nepos decemviri, dissuadet legem de consulatione plebejo 6, 40. dictator 7, 6. consul, in ipso apparatu belli moritur 25.

Ap. Claudius, censor 9, 29. post abdicationem collegae solus censuram gerens viam munit, et aquam in Urbem ducit *ibid.* eo auctore Poritia gens sacra Herculis edocet servos publicos, et exstinguitur *ibid.* ejus concertatio cum P. Sempronio, tribuno plebis, de censura 33, 34. fit consul 42. dissuadet legem de pontificibus et auguribus plebejis 10, 7. interrex 11. creatur consul iterum 15. male rem gerit 18. in medio pugnae discrimine templum vovet Bellonae 19. vincit Samnites et Tuscos *ibid.* praetor 22. ejus res gestae adversus Samnites 31.

Ap. Claudius Pulcher, tribunus militum 22, 53. praetor 23, 24. Siciliam fortitur
Ff 5

- titur 30. legatos mittit ad Hieronymum 24, 6. Romam ad petendum consulatum mittitur a Marcello 39. consul 25, 2. 3. obsidet Capuam 22. proconsul 26, 1. vulneratur 26, 6. moritur sub deditionem Capuae 16.
- Ap. Claudius Pulcher** tribunus militum 32, 35. mittitur Romam 36. legatus 34, 50. ad praesidium Larissae mittitur 36, 10. ejus arte ab obsidione Larissae deterretur Antiochus *ibid.* praestit parti castrorum in obsidione Heracleae 22. praemittitur ad occupanda juga Oetae 30. praetor, sortitur Tarentum 38, 42. consul 39, 23. caedit Ingaunos Ligures 32. vi Claudiana fratrem ad consulatum evehit *ibid.* princeps legationis in Graeciam 33. ejus legationis gesta 34-37. legatus missus ad Aetolos 41, 25.
- Ap. Claudius Nero**, praetor, sortitur Hispaniam ulteriorem 33, 42. 43. 34, 10. legatus 37, 55.
- Ap. Claudius Centho**, aedilis curulis 40, 59. praetor caedit Celtiberos 41, 26. ovals ingreditur Urbem 28. legatus ad Thessalos, eorum discordias componit 42, 5. legatus ad res repetendas in Macedoniam missus, redit 42, 25. a consule Hostilio mittitur in Illyricum 43, 11. caeditur ab Uscaenensibus 12.
- C. Claudius Ap. F.** consul 3, 15. petens decemviratum, repulsam patitur 35. ejus oratio ad Appium decemvirum 40. orat populum pro Appio reo 58. censet arma capienda adversus tribunos 4, 6. Cf. 3, 63.
- C. Claudius Cicero**, tribunus plebis, Romilio consuli diem dicit 3, 31.
- C. Claudius Regillensis**, dictator, et
- C. Claudius Hortator**, magister equitum, vitio creati, abdicant se magistratu 8, 15.
- C. Claudius Appii F. Centho**, interrex 22, 34. dictator 25, 2.
- C. Claudius**, flamen Dialis 26, 23. quod extra perperam dederat, abiit flaminio *ibid.*
- C. Claudius Nero**, graviter a Marcello consule increpitus 24, 17. praetor 25, 2. provinciam sortitur Sueffilam 3. ab Sueffula excitur Capuam 22. mittitur in Hispaniam 26, 17. deluditur ab Asdrubale *ibid.* legatus 27, 14. consul 34. cum Annibale non semel congregitur 41, 42. relicto Annibale, ad Asdrubalem properat 43. ad milites orationem habet 45. devicio Asdrubale, ad Annibalem revertitur 50. caput Asdrubalis ante stationes hostium projici jubet 51. redit ad Urbem 28, 9. equo triumphat sine militibus

- aibus *ibid.* censor 29, 37.
 ejus intempestiva severita-
 tis jactatio *ibid.*
- C. Claudius Nero, legatus ad
 Ptolemaeum 31, 2.
- C. Claudius Centhio cum co-
 piis mittitur ad auxilium
 Athenarum, a Macedo-
 nibus obsessarum 31, 14.
 22.
- C. Claudius Ap. F. Pulcher,
 augur in Q. Fabii Maximi
 locum lectus 33, 44. prae-
 tor 40, 37. consul in
 Istriam praeceps discedit
 41, 8 sq. legem fert de
 sociis 41, 9. exercitum of-
 fendit et Romam redit 10.
 redux obsidet Nesartium et
 capit 11. Istriam pacat
ibid. legiones in Ligures
 transducit 12. vincit Li-
 gures *ibid.* triumphat 13.
 ei in annum prorogatum
 imperium 14. recipit Mu-
 tinam a Liguribus 16. con-
 sularis, fit tribunus inisi-
 tum 42, 49. creatur cen-
 sor 43, 14. edictum ejus
 et collegae de delectu *ib.*
 reus ad populum, aegre
 absolvitur 16. censum agit
 44, 16 45, 15. legatus
 in Macedoniam 45, 17.
 moritur 44.
- L. Claudius Asellus, praetor
 41, 21.
- M. Claudius, Ap. Claudii
 decemviri cliens, asserit
 Virginiam in servitutem 3,
 44. abit exsulatum 58.
- M. Claudius praetor 22, 57.
- M. Claudius praetor 43, 14.
 15.
- M. Claudius, dux in exer-
 citu Marcii in Macedonia
 44, 3.
- P. Claudius, praefectus so-
 cium 27, 41.
- P. Claudius cum parte copia-
 rum mittitur a T. Quintio
 33, 29.
- P. Claudius, tribunus mili-
 tum de legione secunda,
 cadit in proelio cum Bojis
 33, 36.
- P. Claudius Pulcher Cos. bello
 Punico I. navalem adcipit
 cladem ob contemptum au-
 spiciorum 22, 42.
- P. Claudius Pulcher, aedilis
 curulis 38, 35. creatus
 praetor, sortitur juris dictio-
 nem peregrinam *ibid.* con-
 sul 39, 32. triumvir colo-
 niae deducendae 49, 29.
- Q. Claudius, tribunus plebis
 21, 63.
- Q. Claudius Quadrigarius, v.
 Claudius.
- Q. Claudius Flamen praetor
 creatur 27, 21. sortitur
 provinciam Tarentum 22.
 propraetor 27, 36. 40. 43.
 28, 10 45.
- Ti. Claudius Asellus, tribu-
 nus militum 27, 41. prae-
 tor creatus, sortitur Sardi-
 niam 28, 10.
- Ti. Claudius Asellus, aedilis
 plebis 29, 11.
- Ti. Claudius Nero, creatur
 praetor 29, 11. sortitur
 Sardiniam 13. consul 30,
 26. Africam provinciam
 cupit 27. privatus classem,
 tempestate vexatam, redu-
 cit Romam 39.

- Tl. Claudius Nero** praetor creatus, sortitur Sardiniam 40, 18.
- Tl. Claudius Nero**, praetor 40, 59. paludatus Pisas in provinciam proficiscitur 41, 5. ei prorogatur imperium 12, 14. legatus in Asiam 42, 19, 45.
- Tl. Claudius Nero**, praetor 45, 14. Siciliam sortitur 16.
- Claudius Marcellus**, v. Marcellus.
- Clausula**, Illyrici fl. 44, 31.
- Clausus**, v. Atta Clausus.
- Claves portarum urbis et arcis** a praefecto Romano repossunt frustra Ennenses 24, 37. Clavibus portarum Arretii amissis, Romani novas omnibus portis imponunt 27, 24.
- Clavus fixus dextro lateri aedis Jovis Optimi Maximi** 7, 3. index numeri annorum Volturnis fuit *ibid.* clavi figendi solenne a consulibus ad dictatores translatum *ibid.* clavus ab dictatore fixus pestilentiae sedandae causa 7, 3, 9, 28. in secessionibus, ad revocandas ad sanitatem civium mentes 8, 18. clavi figendi causa dictator dictus L. Manlius 7, 3 et Cn. Quintilius 8, 18. Clavorum in scandendo per abrupta usus 28, 20.
- Clavi lati**, v. Lati clavi.
- Clazomenae opp.** Joniae, h. Kelisman; unde Clazomenii, quibus immunitas concessa 38, 39.
- Cleomedon**, legatus Philippi 32, 21.
- Cleomenes**, primus tyrannus Lacedaemone 34, 26. vincitur ab Antigono ad Sellasiam 34, 28.
- Cleonae opp.** Argolidis in Peloponneso 33, 14, 15, 34, 25.
- Cleonaeum agrum** depopulantur copiae Philippi 33, 14.
- Cleonymus**, dux Lacedaemoniorum, classem appellit ad Italiae litora et Thurias urbem caput 10, 2. Patavinos agros diripit *ibid.* caeditur a Patavinis *ibid.*
- Cleopatra**, uxor Alexandri, Eoiri regis 8, 24.
- Cleopatra**, Ptolemaei Philopatoris soror et conjux, donatur a Romanis paila pieta cum amiculo purpureo 27, 4.
- Cleopatra**, uxor Ptolemaei Epiphanis, legatus Romam mittit de Antiocho ex Graecia pulso 37, 3. filia Antiochi M. 35, 13.
- Cleopatra**, soror Ptolemaeorum Philometoris et Euergetae 44, 19, 45, 13.
- Cleoptolemi Chalcidentis filiam** ducit Antiochus 36, 11.
- Clevas**, dux Persei 43, 21, 23.
- Clipeus**, v. Clypeus.
- Clitae opp.** Maced. 44, 11.
- Clitore**, in Arcadia, datum legatis Romanis concilium 39, 35.
- Clivus Capitolinus** silico stratus 41, 27. Clivus Publicus

- cus 27, 37. ad solum exuritur 30, 26. Virbius vel Virbius I, 48.
- Cloaca maxima, a Tarquinio Superbo exstructa I, 56. 5. 55.
- Cloacina s. Cluacina Venus 3. 48.
- Clodius Licinius, rerum Romanarum scriptor 29, 22.
- P. Clodius, v. Claudius.
- Cloelia virgo. una ex obsidibus, inter tela hostium Tiberim tranat 2, 13. statua equestri donitur *ibid.*
- Cloelii, ex Albanis principibus in collegium Patrum lecti I, 30.
- Gracchus Cloelius, Aequorum dux, in Lavicanum agrum, inde in Tusculanum, populabundus venit 3, 25. male habet Romanos legatos *ibid.* a dictatore L. Quintio Cincinnato vincitur et capitur 28.
- Cloelius Tullus, legatus Romanus, jussu Tolumnii interficitur 4, 17. ei in Rostris statua posita *ibid.*
- P. Cloelius, tribunus militum consulari potestate 6, 31.
- P. Cloelius Siculus inauguratur rex sacrificus 40, 42.
- Q. Cloelius, consul 2, 21.
- Q. Cloelius Siculus, censor factus 6, I.
- T. Cloelius Siculus, inter primos tribunos militum consulari potestate 4, 7. triumvir coloniae deducendae II.
- Clondicus, Bastarnarum dux 40, 58.
- Clondicus, (forte idem) regulus Gallorum, a Perseo delusus 44, 26. 27.
- Cluiliae fossae I, 23. 2. 39.
- Cluilius, dux Volscorum, Ardeam obsidet 4, 9. vincitur a Romanis 10.
- C. Cluilius Albae imperitat I, 22. ejus res gestae *ibid.* et 23. moritur 23.
- Clupea s. Clypea et Aspis opp. Zeugitanae in Africa propria, h. Zafaran 27, 29. 29 32.
- Clusini, a Gallis obpugnati, legatos a Romanis ad Gallos impetrant 5, 35. Clusinorum cum Gallis proelium 36. caeduntur a Romanis 10, 30. abietem in fabricandas naves et frumenti magnum numerum pollicentur Scipioni 28, 54.
- Clusium, Etruriae oppidum h. Chiusi 5, 33. olim dictum Camars 10, 25.
- Cluvia, opp. Samnii, capitur a Romanis 9, 31.
- Cluvia (Faucula), Campana mulier, quae quondam corpore quaestum fecerat, captivis Romanis clam alimenta suppeditat 26, 33. eidem bona et libertas restituantur 34.
- C. Cluvius, legatus 44, 40.
- C. Cluvius Saxula creatur praetor iterum 41, 28. sortitur juris dictionem inter cives et peregrinos 42, I.
- Sp. Cluvius creatur praetor 42, 9. sortitur Sardiniam 10.

- Clypea imagines 25, 39, 7.
inaurata in fastigio aedis
Jovis ab aedilibus posita
35, 10, 41. aerata 38, 35.
argentea 34, 52.
- Clypeus Marcius 25, 39.
argenteus, centum tri-
ginta octo pondo, cum
imagine Barcini Aldru-
balis, captus 25, 39. cly-
peis olim Romani usi;
postquam stipendiarii fa-
cti sunt, scuta pro cly-
peis fecere 8, 8. usi Ma-
cedonis 9, 19.
- Clypeati 33, 15, 44, 41.
- Clytus, praetor Acarna-
num, deficit a Romanis
36, 11.
- Cnidus s. Gnidus urbs Ca-
riae, h. Cnido 37, 16.
- Cobulatus, aut Colobatus
fl. Asiae min. ad fines
Pamphyliae 38, 15.
- Hor. Cocles, vid. Hora-
tius.
- Codrio opp. Macedoniae,
munitum, deditur Ro-
manis 31, 27.
- Coela Euboicus sinus 31,
47.
- Coela Thessaliae, fauces
32, 4.
- Coele Syria pars Syriae
inter Libanum et Antili-
banum 33, 19, 42, 29,
45, 11.
- Coeletae in Thracia 38,
40, 2.
- L. Coelius Antipater, scri-
ptor antiquus 21, 38, 22,
31, 23, 6, 26, 11, 27, 27,
28, 46, 29, 27.
- L. Coelius, legatus, Illy-
rico praefectus 43, 23.
- Coelius mons 2, 11. addi-
tur Virbi 1, 30. eam se-
dem Tullus regiae capit
ibid. datur Albanis 33.
- Coelum velut magno hiatus
fini visum, v. Prodi-
giunt.
- Cognati puniunt mulieres
39, 18.
- Cohors sexcentorum ho-
minum 28, 45. exsulum
Romanorum 2, 19. im-
peratorum et magistra-
tum provincialium 29,
19, 5. quadringentaria 7,
7, 10, 40. extraordina-
ria, vid. extraordinarii.
alaris 10, 40. subsidaria
9, 27. cetrata 31, 36.
33, 46. Cremonensis 44,
40. Cumana 2, 14. Fir-
mana *ibid.* Lucana 10,
33. Marrucina 44, 40.
Marforum 33, 36. Pe-
ligna 25, 14, 44, 40. Pla-
centina 41, 5. Sueflana
10, 33. Vestina 44, 40.
- Cohors puerorum regio-
rum, apud Macedonas,
transit ad Romanos 45, 6.
- Cohortibus, quae signa
amiserant, hordeum da-
tum 27, 13.
- Coitiones quae sint 3, 35,
10.
- Colchas s. Colcas, regulus
duodetriginta oppido-
rum Hispaniae ulterioris
28, 13. cum eo decem
et septem oppida con-
surgant adversus Roma-
nos 33, 21.

Collaria Sabinis ademta 1,
38. formula deditiois
ibid.

Collatinus, v. Tarquinius.
Collegium mercatorum 2,
27. ad ludos Capitoli-
nos conditum 5, 50. et
52. pontificum 4, 44.
v. Pontifices.

Collina porta 2, 11. et 51.
3, 51. 7, 11. 26, 10. 41,
9. ad Collinam portam
virgines Vestales, stupri
compertae, vivae defol-
sae 8, 15. 22, 57.

Colonia Adria 27, 10. Ae-
sernia 27, 10. Alba in
Aequis 10, 1. 27, 9. An-
temnae 1, 11. Antium
3, 1. 8, 14. 27, 38. 36, 3.
Anxur 8, 21. Aquileja
39, 55. 40, 34. Ardea 4,
11. Ariminum 27, 10.
Beneventum 27, 10. Bo-
nonia 37, 57. Brundu-
sium 27, 10. in Bruttios
34, 53. Buxentum 34,
45. 39, 23. Cales 8, 16.
27, 9. Carseoli 10, 3 et
12. 27, 9. Carteja 43, 3.
Casinum 9, 28. Castrum
novum 36, 3. Circeji
1, 56. 6, 21. 27, 9. Cora
2, 16. 27, 9. Cosa 27, 10.
Cremona 37, 46. Croton
34, 45. Crustumeria 1.
11. Iidenae 4, 17. et 30.
Firmum 27, 10. Fregel-
lae 8, 22. Fregeuae 36,
3. Graviscae 40, 29. Ha-
dria, v. Adria Inter-
amna 9, 28. 27, 9. Ia-
vici 4, 47. Liternum 34,
45. Luca 41, 13. Lu-

ceria 9, 26. 27, 10. Luna
41, 13. 2. Minturnae 10,
21. 36, 3. Mutina 39,
55. Narnia 10, 10. 27, 9.
Nepete 6, 21. 27, 9.
Norba 2, 34. 7, 42. 27,
10. Ostia 1, 33. 27, 38.
36, 3. Parma 39, 55. Pi-
saurum 39, 44. Placen-
tia 21, 25. 27, 10. 37, 46.
Pometia 2, 16. Pontiae
9, 28. 27, 10. Pollentia
39, 44. Puteoli 34, 45.
Pyrgi 36, 3. Salernum
34, 45. Saticula 27, 10.
Satricum 6, 16. 22, 7. 27,
Saturnia 39, 55. Setia
6, 30. 7, 42. 27, 9. Signia
1, 56. 2, 21. 8, 3. 27, 10.
Sinuessa 10, 21. 36, 3.
Sipontum 34, 45. 39, 23.
Sora 10, 1. Spolethum
27, 10. Suessa 9, 28.
27, 9. Sutrium 27, 9.
Tarracina (vid. Anxur)
36, 3. Tempa 34, 45.
in Thurinum agrum 34,
53. Velitiae 2, 31. 34,
6. 21. 8, 3. Venusia 27,
10. Vibo 35, 40. Vitel-
lia 5, 29. Vulturium
34, 45.

Coloniae Latinae 34, 53.
Graecorum in Aeoliam
Jonianique missae 34, 58.
Coloniae duodecim abun-
unt, se milites dare posse
Romanis 27, 9. XVIII.
aliae in obsequio et fide
manent 10. rebellium
coloniarum poena 29, 15.
37. coloniarum nume-
rus et nomina 27, 9.
10.

Coloni

- Coloni maritimi**, sacro-sanctam vacationem habentes, coguntur stare milites, praeter Antiatres et Ostienses 27, 38. omnes coacti in classem 36, 3. colonis plerumque dividebantur bina jugera 6, 36. colonorum numerus ex 8^{cto} augebatur 2, 21. 4, 11. 31, 49. 32, 2. 33, 24. 34, 42. 2. 37, 46. diversa genera et jura 34, 42, 2.
- Colophon**, Joniae oppidum, h. Colofon, Belvedere, Alto Bosco 37, 26.
- Colophonii**, qui in Notio habitabant, immunitas concessa 38, 39.
- Columnen**, locus Latii prope Algidum montem 3, 23.
- Columna aenea** insculptum foedus cum Latinis 2, 33. aurea solida in templo Junonis Lacinae 24, 3. rostrata in Capitolio, bello Punico priore posita ab M. Aemilio consule, ad imum fulmine discussa 42, 20. polita albo 40, 51.
- Columnae Herculis** 21, 43. 23, 5.
- Combolomarus**, regulus Gallorum Trocmorum 38, 19.
- Combulteria**, aut Compulteria, opp. Samnii 23, 39. 24, 20.
- Come Macra** opp. Thessaliodidis 32, 13.
- Comensis ager** 33, 36. vid.
- Cominum**.
- Cominium opp. Samnii** aut Hirpinorum, a Carvilio captum 10, 39. 40. et 43. diripitur et incenditur a militibus 44.
- Cominium Ceritum** opp. Campaniae 25, 14.
- L. Cominius**, tribunus militum 8, 30.
- Pontius Cominius**, v. Pontius.
- Post. Cominius**, consul 2, 18 iterum 33.
- Comissandi mos** 40, 9.
- Comitia in trinum nundinum** edici solita 3, 35. I. differunt a conciliis populi 1, 36, 7. centuriata I, 60. iis creati consules *ibid.* tribuni militum consulari potestate 5, 52. praetor 10, 22. proconsul 26, 18. predictator 22, 8. iisdem perlatae leges XII. tabularum 3, 34. et aliae leges 3, 55. 8, 12. judicia perduellionis exercita 6, 20. 26, 3. 43, 16. bellum iustum 31, 7. habita a magistratu maiore aut pontifice pax 26, 3, 4. in Campo Martio 1, 6, 5. I, 44. 6, 20. 31, 7. consulibus creandis a consule ordinario habenda, non a subiecto 41, 18.
- Comitia curiata** rem militarem continent 5, 52. vid. et 9, 38. vid. Curia.
- Comitia tributa** 2, 56. habita in foro aut Capitolio I, 6, 5. 2, 56. 25, 3.

- iis ut crearentur magistratus plebeji, lex magna contentione perlata *ibid.* et 57. ex iis Patres submoti 60. iis quae plebs jusserrat, populum tenent 3, 55. 8, 12. iis senatui potestas facta pacem cum Carthaginensibus faciendi 30, 43. pax iussa cum Philippo 33, 25.
- Comitia aedilibus et tribunis plebis creandis, sola per quinquennium habita 6, 35. censoribus creandis 7, 22. consulibus 1, 60. et *passim*. curioni maximo creando 27, 7. decemviris creandis 3, 33. pontifici maximo creando 25, 5. militaria 25, 37. praetoria 10, 22. quaestoria 4, 54. tribunis plebei creandis 2, 33. tribunis militum consulari potestate 4, 6. tribunis militum ad legiones 7, 5. Comitia non statim die habita 40, 59, 3. vitium de coelo turbat 40, 42.
- Comitialis dies 3, 11. 24, 7. 25, 2.
- Comitium 1, 36. 6, 6, 15. 9, 9. 22, 57. 34, 45. 45, 20. Comitium tectum 27, 36.
- Commentarium Eumenis de apparatibus belli a Perseo factis 42, 6. Commentarii Numae Pompilii, editi iussu Anci Marci 1, 32. pontificum
- 4, 3. 6, 1. Servii Tullii 1, 60.
- Comparatio consulibus praecipitur sine sortitione 42, 4, 1.
- Compedes Graeciae Demetrias, Chalcis, Corinthus 32, 37.
- Compsa, urbs Hirpinorum, h. Conza, tradita Poeno, 23, 1. recepta a Romanis 24, 20.
- Complanus ager, in quo Jovis Vicilini templum 24, 44.
- Compulteria opp. Samnii 23, 39. 24, 20.
- Comum s. Novum Comum opp. Galliae Transpad., h. Como, a Romanis capitur 33, 36. Inde Comensis ager 33, 36.
- Conciliabula et nundinae 7, 15. 25, 5. 39, 14.
- Concilium Acarnanum 33, 16. Achaeorum 28, 7. 32, 20. 42, 37. Aetolorum 31, 29. 33, 3. Pannaetolicum 31, 32. 35, 32. Arcadium 32, 5. Boeotorum 33, 2. Etruscorum 5, 17. Latinorum populorum 7, 25. 8, 3. Magnetum 35, 31. Pyllaicum 31, 32. Thessalorum 36, 8. 42, 38.
- Concilia populi differunt a comitiis 1, 36, 7.
- Concio apud Graecos in theatro habita 33, 28. concionem avocat censor a trib. pl. 43, 16. conciones seditiosae tribu-

- norum plebis 4, 35. et
alibi passim.
 Concordiae aedes in area
 Vulcani 9, 46. alia in
 arce 22, 33, 23, 21. ara
 24, 22. area 39, 56, 40,
 19. in aedis culmine
 Victoria, fulmine de-
 cussa 26, 23.
 Condylon, castellum inex-
 pugnabile Thessaliae 44, 6.
 Congiaria 37, 57.
 Congii olei in vicos sin-
 gulos dati 25, 2.
 Conjurati, nondum mili-
 tes 45, 1. vid. et 22, 38.
 Conjuratio de regibus re-
 vocandis 2, 3, 4. in Hie-
 ronymum Syracusanum
 regem 24, 5, 7. Acarna-
 num, non redituros se
 ex bello, nisi victores
 26, 25. Conjuraciones 7,
 38, 33, 36, 39, 8.
 Connubium Romulus no-
 vo populo petit 1, 9.
 Patrum et plebis 4, 1.
 3, 4. connubia Latinis
 populis et commercia
 adempta 8, 14, 9. extra
 fines suos interdicta Ma-
 cedonibus 45, 29. aliis
 populis inter ipsos per-
 missa 9, 43, 31, 31, 38,
 36.
 Conscripti Patres unde di-
 cti 2, 1.
 Consentia opp. Bruttiorum,
 h. Cosenza in Calabria
 cit., capitur ab Alexan-
 dro Epirensi 8, 24. vid.
 et 23, 30, 29, 38, 30, 19.
 Consentini redeunt in fi-
 dem Romanorum 25, 1.
 Consentinum agrum depo-
 pulantur Romani 28, 11.
 Q. Confidius, tribunus ple-
 bis, auctor legis agra-
 riae, diem dicit T. Me-
 nenio 2, 52.
 Consilium militare 8, 6, 6.
 Consualia 1, 9.
 Consul sine lictoribus ad
 dictatorem venit 22, 11.
 collegam dicit s. rogat,
 si jam creatus est et
 praestit comitiis 7, 24,
 6: Valerius renuntiatur
 XXIII annos natus 7,
 26. consul magistratum
 initurus primum saluta-
 tur et in Capitolium de-
 ducitur; tum in Capito-
 lio nuncupat vota et sa-
 crificat; tum coacto se-
 natu ad eum refert de
 religione atque re publi-
 ca, et in leges jurat 21,
 63, 10. votis in Capi-
 tolio nuncupatis feriis-
 que Latinis indictis pa-
 ludatus ab Vrbe profici-
 scitur, prosequentibus
 eum omnium ordinum
 hominibus 21, 63, 10.
 41, 10, 27, 42, 49. Con-
 sulis est, dicere dictato-
 rem 4, 31, 22, 8, 26, 5.
 consulis aut imperatoris
 est dedicare templum 2,
 27, 9, 46. consulem al-
 terum ex Latio creari
 cupiunt Latini 8, 4, 5.
 23, 6.
 Consules primi Romae cre-
 ati 1, 60. a Consulibus
 ad decemviros transfer-
 tur imperium 3, 33. sub-
 lato

lato decemviratu, reditur ad consules 3, 54 55. lex, a Canulejo lata, ut populo potestas esset, sive de plebe, sive de Patribus vellet, consules faciendi 4, 1. sed resistentibus legi patriciis, eo decursum, ut tribuni militum pro consulibus crearentur 6, 7. lex de consule uno plebejo per lata 6, 35 et sqq. primus e plebe consul L. Sextius 6, 42. 7, 1. Consules ambo de plebe 23, 31. 42, 9. fratres germani 40, 43, 3. duos patricios creari non licet 6, 35. 4, 27. 34, 4. 35, 10, 1. 39, 32. ordinarii et suffecti 41, 18. Consules inter se comparant sortiunturque, uter comitia habeat cet 35, 6, 1. primi omnia iura et insignia regiae potestatis habuere 2, 1. novi primum de religione et de re publica ad senatum referebant 9, 8. 21, 63. 22, 1. unus tantum consul in Vrbe fasces habebat, et plerumque alternis mensibus 2, 1, 11. lex de provocatione a consulibus ad populum 2, 8. 3, 55. 10, 9. consules magistratu se abdicare iussi 5, 32. 8, 3. 21, 63. Consules ante L. Postumium Albinum nulla in re oneri sociis aut sumtui fuere 42, 1.

Consulibus minantur vincula tribuni plebis, nisi senatui dicto audientes sint 4, 26. etiam a patribus iustus honor praestandus 24, 44.

Consulatus ortus ex domo Iunia 2, 5. quomodo initus 21, 63, 10. initus Cal. Sextil. 3, 6. Idibus Majis 3, 36. 38. Id. Decembr. 4, 37 5, 9. Cal. Oct. 5, 9. Cal. Quintil. 5, 32. 8, 20. Id. Mart. 21, 63. 22, 1. 41, 6. 8. Consulatus secundi et tertii nota in lib. II. et III. plerumque a Livio omittitur 2, 16, 4. ad consulatum ex quaestura saltus 37. ad illum et alios magistratus necessaria aetas 25, 2, 4. 40, 4. lex, ne quis consulatum aliumve magistratum bis intra X annos capiat 7, 42. 10, 13. Contenebra, oppidum Etruscum, vi captum a Romanis 6, 4.

Contrebia opp. Carpetanorum in Hispania Tarrac. a Fulvio Flacco captum 40, 33.

Copais, palus Boeotiae 33, 29.

Coquus quando primum Romae in pretio esse coeperit 39, 6.

Cora, Latii colonia, deficit ad Latinos 2, 16. obfides dat Romanis 22. negat consulibus pecuniam et milites 27, 9.

- Coracesium, opp. Ciliciae, ab Antiocho obpugnatur 33, 20.
- Coranus ager 8, 19.
- Corax, mons altissimus Aetoliae inter Callipolim et Naupactum 36, 30, 37, 4.
- Corbio, opp. Aequorum in Latio, capitur a Coriolano 2, 39, 3, 28. expugnatur ab Aequis 3, 30. et Volscis 3, 66. diruitur 3, 30.
- Corbio, in Hispania citiore opp. Suessetanorum 39, 42.
- Corbis et Orsua, patruales fratres, de principatu civitatis ferro certant 28, 21.
- Corcyra. insula et urbs maris Jonii (h. Corfu) 26, 24, 31, 18, 22, 44, 32, 6, 36, 21, 42, 40, 42, 42, 37, 44, 1, 45, 2.
- Corcyraeis donantur lembi, de rege Gentio capti 45, 43. eorum praefecto Rom. ab Aetolis tradendi perfugae et captivi Rom. 38, 11.
- Cordax saltatio 27, 37, 8.
- Coreli Thraces 38, 40.
- Corinthus in Peloponneso, h. Corinto f. Gereme 27, 31, 31, 22. obpugnatur 32, 23. redditur Achaeis 33, 34, 34, 50. una e compedibus Graeciae 32, 37. ejus arx et Isthmus 45, 28.
- Corinthiacus sinus, h. Golfo di Lepanto 26, 26.
- Corinthius ager vastatur a classe Romana 27, 31. sinus 28, 7, 8, 44, 1.
- Coriolos opp. Volscorum in Latio obsident et capiunt Romani 2, 33. adimit Romanis Coriolanus 39.
- Coriolanus, v. Marcius.
- Cormasa, Pisidia opp. 38, 15.
- Cornelia gens 35, 10, 45, 41. tribus 38, 36.
- Cornelia venefica, in meto medicamento, interit 8, 18.
- Cornelia, nupta Graccho 38, 57.
- Cornelius Barbatus, pontifex maximus 9, 46.
- A. Cornelius, quaestor, diem dicit M. Volscio 3, 24.
- A. Cornelius, pontifex maximus 4, 27.
- A. Cornelius, tribunus militum consulari potestate 6, 36. iterum 42.
- A. Cornelius Arvina dictator creatur 8, 38. proelio vincit Samnites *ibid.* et 39. triumphat *ibid.*
- A. Cornelius Arvina, festialis, Sp. Postumium et T. Veturium, ceterosque sponsores pacis Caudinae, dedit Samnitibus 9, 10.
- A. Cornelius Cossus, tribunus militum, occidit in proelio Lartem Tolumnium, Vejentium regem 4, 19. spolia opima regis interfecti in dictatura

- ris triumpho gerit 20. super ea re disputatio Livii *ibid.* consul creatur 30. tribunus militum consulari potestate 31. magister equitum *ib.*
- A. Cornelius Cossus, dictator 6, 11. adversus Volscos proficiscitur 12. eosque vincit 13. M. Manlium, seditionem molientem, in carcerem mittit 16. triumphat *ibid.*
- A. Cornelius Cossus, magister equitum 7, 19. iterum 26. creatur consul 28. in Samnium proficiscitur 32. ejus periculum 34. vincit Samnites 36. triumphat 38. primus arma Samnio intulit 10, 31.
- A. Cornelius Mammula praetor 22, 25, 6. propraetor in Sardinia 23, 21. vovit ver sacrum 33, 44.
- A. Cornelius Mammula, praetor 35, 24. sortitur provinciam Bruttios 26, 2. propraetor 37, 2, 4.
- C. Cornelius, tribunus militum consulari potestate 6, 5.
- C. Cornelius Lentulus 32, 2.
- C. Cornelius Cethegus, proconsul, vincit Hispanos 31, 49. absens creatur aedilis curulis 50. magno apparatu facit ludos Romanos 32, 7. creatur consul 27. proficiscitur in Galliam 29. vincit Insubres 30. aedem vocit Sospitae Junoni *ibid.* triumphat 33, 23. Amilcar ante ejus currum tractus *ibid.* censor creatur 34, 44. ludis Romanis loca senatoria secernit a populo *ibid.* lustrum condit 35, 9.
- C. Cornelius Cethegus, legatus in Africam 34, 62.
- Cn. Cornelius legatus 33, 35.
- Cn. Cornelius Blasio, praetor 31, 42. sortitur Siciliam 43.
- Cn. Cornelius Cossus, tribunus militum consulari potestate 4, 49. iterum 61.
- Cn. Cornelius Cossus, consul 4, 54. tribunus militum consulari potestate 58. iterum 5, 10. Capenatem agrum vastat 12. frater P. Licinii Calvi *ibid.*
- Cn. Cornelius Dolabella rex sacrorum inauguratur 27, 36. ejus mors 40, 42.
- Cn. Cornelius Lentulus, tribunus militum 22, 49. quaestor, aequo fere Marte pugnat cum Annibale 25, 19. aedilis curulis 29, 11. creatur consul 30, 40. ambit Africam provinciam *ibid.* eo consule, pax cum Carthaginiensibus facta 44. ei proconsuli imperium in Hispania esse plebs jubet 31, 50. ex Scto ovens Vrbem ingreditur 33, 27.

Cn. Cornelius Merenda creatur praetor 34, 42. sortitur Sardiniam 43.

Cn. Cornelius Merula, legatus in decem ad res Asiae componendas 37, 35.

Cn. Cornelius Scipio Calvus cum classe et exercitu adversus Asdrubalem mittitur in Hispaniam 21, 32. ibi prospere rem gerit 60, 61, 22, 19-21. fratre adjuncto, communi deinde cum eo simul animo consilioque bellum administrat 22. utriusque res gestae 23, 26-29, 48, 49, 24, 41, 42, 48, 49. cum tertia parte veteris exercitus Cn. Scipio, Celtiberis adjunctis, cum Asdrubale Barcino bellum gerit 23, 32. eum deserunt Celtiberi 33. recedit 35. tumultum occupat 36. eum aggrediuntur Poeni *ibid.* occiditur, ejusque exercitus caeditur *ibid.* de ejus morte variae auctorum sententiae *ibid.* ex ejus morte luctus Romae et in Hispania *ibid.*

Cn. Cornelius Scipio, pontifex 32, 7.

Cn. Cornelius Scipio, praetor, sortitur Galliam 41, 8.

Cn. *sive* L. Cornelius Scipio, Africani filius, ab Antiocho captus 37, 34, 2. patri remissus 37, 37.

vix praeturam, ope Ciceroni competitoris, assequutus, sortitur juris dictionem inter peregrinos 41, 21. senatu ejicitur a censoribus 27.

Cn. Cornelius Scipio Hispallus, praetor, sortitur juris dictionem inter peregrinos 40, 44. consul 41, 14. non perlitat 15. in magistratu moritur 16.

L. Cornelius legatus 33, 39.

L. Cornelius Caudinus, aedilis curulis 27, 21.

L. Cornelius Dolabella, duumvir navalis 40, 42, 41, 1. contentio ejus cum pontifice maximo 40, 42.

L. Cornelius Lentulus, consul, Samnitibus, si quae se moverent, obpositus 8, 22. dicit comitiorum causa dictatorem in castris 23. suadet ad Caudium, ut a Pontio dictae leges accipiantur 9, 4.

L. Cornelius Lentulus, pontifex maximus, populum consulendum censet de vere sacro 22, 10. moritur 25, 2.

L. Cornelius Lentulus, decemvir sacrorum creatur 23, 2. praetor sortitur Sardiniam 41. legatus 27, 14. moritur 42, 10.

L. Cornelius Lentulus, Scipionis in Hispania successor 28, 38. ejus res gestae 29, 2, 3. aedilis curu-

- eurulis absens creatur, absens gerit honorem 29. II. ei prorogatur imperium in Hispania 13. ex Hispania redux, petit triumphum 31, 20. ex SCto ovans Urbem ingreditur *ibid.* creatur consul 49. 32, 7. 8. 9.
- L. Cornelius Lentulus Romam mittitur, nuntius victoriae de Persëo 44. 45. 45. I.
- L. Cornelius Maluginensis, consul 3, 22. ejus res gestae *ibid.* et 23. 24. tuetur causam decemvirorum, in quibus frater ipsi erat 40.
- L. Cornelius Merula, praetor 32, 7. sortitur juris dictionem urbanam 8, 26. triumvir coloniae deducendae 34. 45. consul 54. inducit exercitum in Bojorum agrum 35, 4. eos vincit proelio 5. postulat supplicationem et triumphum 8. nihil impetrat *ibid.*
- L. Cornelius Scipio, interrex 7, 21. consul 23.
- L. Cornelius Scipio, consul, et ejus res gestae 10, 11. propraetor 10, 25. 26.
- L. Cornelius Scipio, frater P. Cornelii Scipionis, obpugnat et capit opulentissimam urbem Oringin 28, 3. nuntius receptae Hispaniae Romam a fratre mittitur 4. 17. 30. 38. creatur praetor 34, 54.
- sortitur Siciliam 55. consul 36, 45. ei Graeciae decreta 37, 1. paludatus ab Vrbe proficiscitur 4. ei nomina dant ad quinque millia voluntariorum *ibid.* accipit exercitum M. Acilii Glabrioris 7. ei, per Macedoniam et Thraciam eunti, omnia parat Philippus *ibid.* trajicit Hellespontum 33. sacrificat Ilii Minervae 37. pergit ad Antiochum 38. ejus acies 39. fundit et fugat Antiochum 43. capit ejus castra *ibid.* pacem dat Antiocho 45. vult se appellari Asiaticum 58. triumphat 59. dissuadet legem de pecunia regis Antiochi 38, 54. damnatur peculatus 55. ejus statua extra portam Capenam 56. jubetur in carcerem duci 58. defenditur a Nasica *ibid.* liberatur a Graccho 60. petit censuram 39, 40. ei ademptus equus 44.
- L. Cornelius Scipio, Africani filius. v. Cn. *sive* L. Cornelius Scipio.
- L. Cornelius Scipio, quaestor, obviam mittitur Prusias 45, 44.
- M. Cornelius Cethegus, in L. Cornelii Lentuli pontificis maximi locum pontifex creatur 25, 2. habet comitia pontifici maximo creando 5. praetor sortitur Apuliam 41.

- Siciliae res administrat 26, 21. censor creatur, quum nondum consul fuisset 27, 11. lustrum condit 36. creatur consul 29, 11. ei Etruria provincia obvenit 13. continet Etruriam in officio 36. proconsul Magonem vincit 30, 18. moritur 33, 42.
- M. Cornelius C. F. C. N. Cethegus, legatus 43, 1. triumphum colonis Aquilejam deducendis 17.
- M. Cornelius Cossus consul creatur 4, 51.
- M. Cornelius Maluginensis, decemvir 3, 35. 40. 41.
- M. Cornelius Maluginensis, consul 4, 21.
- M. Cornelius Maluginensis, suffectus in locum demortui censoris 5, 31. 9, 34. tribunus militum consulari potestate 6, 36. iterum 42.
- M. Cornelius Scipio Maluginensis creatur praetor 41, 14. sortitus Hispaniam ulteriorem, provinciam ejurat 15. notatur a censoribus 27.
- M. Cornelius Mammula, legatus 42, 6.
- P. Cornelius, tribunus militum consulari potestate 6, 1. iterum 11.
- P. Cornelius, orae maritimae praefectus 9, 38.
- P. Cornelius Arvina consul creatur 9, 42. censor lustrum condit 10, 47.
- P. Cornelius Asina, v. P. Cornelius Scipio Asina.
- P. Cornelius Blasio, legatus 43, 7. 45, 13.
- P. Cornelius Calpurnia, pontifex maximus creatus, quum sella curuli nondum sedisset 25, 5.
- P. Cornelius Caudinus 26, 48.
- P. Cornelius Cethegus, aedilis curulis 39, 7. creatur praetor 32. utramque in Urbe juris dictionem habet 38. et 39. creatur consul, et Ligures provinciam sortitur 40, 18. exercitum in Ligures Apuanos inducit 37. nullo bello gesto triumphat 38. decemvir agro dividundo 42, 4.
- P. Cornelius Cossus, tribunus militum consulari potestate 4, 49. iterum 56. dictator 57. vincit Volscos, castellumque ad lacum Fucinum expugnat *ibid.* abdicat se magistratu *ibid.* tertium tribunus militum consulari potestate 58.
- P. Cornelius Cossus, tribunus militum consulari potestate 5, 24. depopulatur Faliscum agrum *ibid.*
- P. Cornelius Lentulus, praetor 24, 9. Siciliam sortitur 10, 25, 6.
- P. Cornelius Lentulus praetor creatur 29, 38. sortitur Sardiniam 30, 1. inde naves cum com-
meatu

- meatu transmittit in Africam 23. 36.
- P. Cornelius Lentulus, legatus in Graeciam 42. 37. 47.
- P. Cornelius Lentulus, illustri juvenis, cum P. Licinio consule, tribunus militum, in Macedoniam proficiscitur 42. 49. aedilis curulis 44. 18. legatus a Paulo Aemilio ad Persea 45. 4.
- P. Cornelius Maluginensis, tribunus militum consulari potestate 4. 61. 5. 16.
- P. Cornelius Mammula, praetor, sortitur Siciliam 40. 35.
- P. Cornelius Merenda, candidatus consulatus 22. 35.
- P. Cornelius Rufinus, dictator vitio creatus, abdicat se magistratu 8. 17.
- P. Cornelius Scapula consul creatur 8. 22.
- P. Cornelius Scipio a dictatore Camillo magister equitum dicitur 5. 19. tribunus militum consulari potestate creatur 24. interrex creatur 31. interrex iterum 6. 1.
- P. Cornelius Scipio, primus aedilis curulis 7. 1. magister equitum 24.
- P. Cornelius Scipio, dictator 9. 44.
- P. Cornelius Scipio Asina, interrex 22. 34. omnes duces exercitusque tota ex Italia ad Urbis praesidium revocandos censet 26. 8.
- P. Cornelius Scipio, consul 21. 6. 17. venit Masilianam 26. cum Annibale congregari in Gallia cupiens, eum assequi non potest 32. repetit Genuam *ibid.* festinat ad Padum 39. movet castra ad Ticinum amnem *ib.* ejus ad milites adhortatio 40. vulneratur in pugna equestri ad Ticinum 46. recedit ultra Padum 47. eum sequitur Annibal *ibid.* recedit ad Trebiam 48. dissentit a collega, pugnare cupiente 52. 53. classe advehitur in Hispaniam 22. 22. fratri conjungitur *ibid.* v. Cn. Cornelius Scipio Calvus, duas partes exercitus adversus Magonem ducit 25. 32. lancea trajectus pugnans 34. ejus mors non magis Romae, quam in Hispania, defleta 36.
- P. Cornelius P. F. Scipio patrem in pugna ad Ticinum praesenti periculo eripit 21. 46. in pugna ad Cannas tribunus militum de legione secunda 22. 53. conjurationem aliquot nobilium adolescentium de deferenda Italia disturbat *ib.* ab anno aetatis XVII honores capit 38. 51. ante annos fit aedilis curulis 25. 2. quatuor et viginti annos natus creatur a populo proconsul

in Hispaniam 26, 18. ejus artes ad paranda sibi multitudinis obsequia 19. milites adhortatur 41. uno die Carthaginem novam capit 42 - 46. bene habet obliides Hispanos 49. sponsam Allucii servat pudice sponsoque reddit 50. res egregie gerit in Hispania 27, 17, 18. regium nomen, sibi ab Hispanis delatum abnuvit 19. novae ejus in Hispania victoriae 28, 1-4. 12-16. pellit Hispania Carthaginenses *ibid.* ad Syphacem cum quinquere-
mibus duabus trajicit 17. eodem lecto apud Syphacem cum Asdrubale accumbens coenat 18. Aldrubalis de eo judicium *ibid.* foedere cum Syphace icto, redit in Hispaniam *ibid.* sumit poenas de Illiturgitanis, Castulonensibus, Astapensibus 19-23. dum gravi morbo implicitus decumbit, seditio in castris ad Sucronem oritur, quam sanguine triginta quinque maxime noxiorum expiat et placat 24-29. Mandonium et Indibilem rebellantes vincit 32-34. Masinissam, secum congressum, sibi et populo Romano conciliat 35. Romam redit et, tentata magis spe triumphi, quam petita pertinaciter, consul creatur

38. Africa ei provincia destinatur *ibid.* super ea re ejus et Fabii contrariae orationes 40-44. in Siciliam proficiscitur 46. trecentos juvenes Romanos deligit, quos Siculorum totidem armis et equis ornat 29, 1. res Siciliae componit *ibid.* Locros advehitur, atque ibi Q. Pleminium legatum relinquit 7, 8. hinc crimina in Scipionem 19. rebus, non verbis, se purgat 22. profectio ejus in Africam 24-27. ejus res gestae 28, 29, 33-35. victoriae de Syphace et Asdrubale 30, 3-9. oratio ejus ad Masinissam de Sophonisba 14. cum Annibale in colloquium concreditur 29-31. vincit Annibalem 32-35. Carthaginem petit 36. ad eum legati Carthaginenses *ib.* condiciones pacis a Scipione dictae 37. jubetur a populo pacem dare Carthaginensibus 43. cur non exitio Carthaginis bellum finierit 44. Romam redit, triumphat et Africani cognomen adsciscit 45. creatur censor 32, 7. parum ex dignitate populi Romani esse ducit, Annibalem pervicaci odio persequi 33, 47. consul iterum 34, 42. princeps senatus iterum lectus 44. legatus

tus mittitur in Africam 62. ejus cum Annibale colloquium 35, 14. se legatum cum fratre in Graeciam iturum pollicetur 37, 1. fornicem in Capitolio, cum signis septem auratis, duobus equis, et marmorea duo labra ante fornicem ponit 3. ejus ad Prusiam, Bithyniae regem, literae, quibus eum ad consilia pacis revocat 25. Scipio, quia Salius erat, disjunctus ab exercitu 33. ejus filius apud Antiochum captivus 34. Africani animum tentat legatus Antiochi 36. responsum egregium Africani *ibid.* ejus filium remittit Antiochus 37. respondet legatis Antiochi, iisque praescribit conditiones pacis 45. princeps in senatu tertium legitur 38, 28. 39. 32. accusatur a tribunis plebis 38, 50. se defendit sola commemoratione rerum gestarum *ibid.* populum ab tribunis abducit secum in Capitolium, ad gratiasque Diis agendas pro egregie a se gesta re publica 51. in Linterninum concedit 52. citatus absens non adest *ibid.* Gracchi, tribuni plebis, decretum in gratiam Scipionis *ib.* Africani laudes 53. mors 54. de eo obscura historia

36. ejus status extra portam Capenam *ibid.* stirpe divina satus credebatur 26, 19. 38, 58. quo anno mortuus? 39, 52.

P. Cornelius Scipio, filius Africani, augur cooptatur in locum Albini 40, 42. pater adoptivus Africani minoris 37, 34. 2. 44, 44. 45, 40.

P. Cornelius Scipio Africanus, filius naturalis L. Paulli, adoptione prioris Africani nepos, septimum decimum annum agens, in pugna, qua Perseus victus est, effuso sequitur hostes 44, 44. 45, 40.

P. Cornelius Cn. F. Scipio Nafica, adolescens, nondum quaestorius, Romae judicatur vir bonorum optimus 29, 14. obviam it Matri Deum cum matronis *ibid.* ad subplendum Venusinis colonorum numerum triumvir creatur 31, 49. aedilis curulis 33, 25. praetor 34, 42. sortitur Hispaniam ulteriorem 43. in Hispania multa secunda proelia facit 35, 1. pro praetor, vincit Lusitanos *ibid.* petens consulatum repulsam patitur 10. consul creatur 24. perfert rogationem de indicendo regi Antiocho bello 36, 1. sortitur Italiam provinciam 2. proficiscitur.

- tur in Bojos 37. caedit Bojos 38. se dedunt Boji *ibid.* Bojos agri parte fere dimidia mulctat 39. triumphat de Bojis 40. defendit L. Scipionem 38, 58. petit censuram 39, 40. triumvir Aquilejae coloniae deducendae 55. 40, 34. nominatur patronus ab Hispanis citerioribus 43, 2.
- P. Cornelius Scipio Nasica praesidium Macedonum ad Pythium iugo dejecit 44, 35. ejus cum L. Aemilio Paulo colloquium 36. mittitur Amphipolim 46.
- P. Cornelius Sifenna, creatus praetor, sortitur juris dictionem urbanam 39, 45.
- P. Cornelius Sulla, praetor 25, 2. sortitur juris dictionem urbanam et peregrinam 3. ludos Apollinares primus facit 12, 15, 19, 22, 41.
- P. Cornelius Sulla, praetor 39, 6. sortitur Siciliam 8.
- Ser. Cornelius, consul 2, 41.
- Ser. Cornelius, flamen Quirinalis, pestilentia mortuus 3, 32.
- Ser. Cornelius, consul 10, 1.
- Ser. Cornelius, tribunus militum 29, 2.
- Ser. Cornelius Lentulus, aedilis curulis 28, 10.
- Ser. Cornelius Lentulus, legatus 42, 37. praetor 43, 11. sortitur Siciliam 15.
- Ser. Cornelius Maluginensis tribunus militum consulari potestate 5, 36. iterum 6, 6. tertium 18. quartum 22. quintum 27. sextum 36. septimum 38.
- Ser. Cornelius Maluginensis, magister equitum 7, 9.
- Ser. Cornelius Sulla, praetor, sortitur Sardiniam 41, 21. legatus in Macedoniam 45, 17.
- Cornicen, v. Aebutius et Oppius.
- Cornicines et tibicines in centurias distributi a Servio 1, 43.
- Corniculana captiva, quae natus Servius Tullius 1, 39, 4, 3.
- Corniculis donati equites 10, 44.
- Corniculum, opp. Sabinorum in Latio in Tarquinio Prisco captum 1, 38, 39.
- Cornus s. Corni, Sardiniae caput, ad Termum fl., h. Corneto, a T. Manlio occupatur 23, 40.
- Corolamus, regulus Bojorum caedit Romanos 33, 36.
- Corona, gestata sacrificantibus 23, 11, 7, 27, 37. et ab iis, qui cum lacto oraculi responso domum redibant, at deposita ab iis, quibus triste responsum aut in itinere adversum quid obtrigerat 23, 11,

- 11, 7. *civica* 6, 20. 10, 46. 23, 23. 42, 34. *graminea oblidionalis* 7, 37. *muralis* 6, 20. 10, 46. 23, 18. 26, 48. 30, 28. *vallaris* 10, 46. 30, 28. *Corona urbem oppugnare aut capere* 7, 27. 23, 18. 43, 18. *sub corona venire* 2, 17. 4, 34. 9, 42. *in coronam auream* XV *talenta oblata* 38, 14.
- Coronae aureae Jovi in Capitolium missae* 2, 22. 3, 57. *vid. et* 4, 20. 7, 38. 32, 27. 36, 35. 38, 14. 43, 6. 44, 14. 45, 25. *aureae praeferuntur in triumpho* 34, 52. 37, 58. *et* 59. 39, 5. 7, 29. *et* 42, 40, 16. 34. *et* 43. 45, 39. *gestatae a triumphantibus* 30, 15. *iis donati milites* 7, 10. 26, 37. 10, 44. *et dux* 3, 29.
- Coronaei, v. Coronei.*
- Coronatus populus ludos spectat* 10, 47. 25, 12. 23, 11, 7. *ad omnia pulvinaria subplicat* 23, 11, 7. 34, 55. 36, 37. 40, 37. 43, 13.
- Coronea, opp. Boeotiae* 33, 29.
- Coronei* 42, 44. 63. *vexant Thebanos* 67. *a Crasso consule crudeliter vexati, a senatu in integrum restituantur* 43, 4.
- Coroneum vel Coronensem agrum depopulantur Romani* 36, 20.
- Coronae Messeniae opp. h. Coron* 39, 49.
- Corporibus humanis vesci Annibal docuit milites suos* 23, 5.
- Corragum, castellum Maced.* 31, 27.
- Corragus Macedo* 38, 13.
- Corragus, Eumenis praefectus* 42, 67.
- Corribilo, nobilis regulus Hispanus, vivus capitur* 35, 22.
- Corfica, insula* 22, 31. 30, 39.
- Corfi deficiunt* 40, 19. *caeduntur ab M. Pinario, praetore* 34. *dant obsides ibid. vincuntur a C. Cicerejo, praetore* 42, 7. *iis pax data, et exacta cerae ducena millia pondo ibid. de iis triumphat in monte Albano C. Cicerejus* 27.
- Cortona opp. Etruriae ad lacum Trasim., h. Cortona* 9, 37. 22, 4.
- Cortuosa, oppidum Etruscum, vi captum a Romanis* 6, 4.
- Corvus in M. Valerii, tribuni militum, singulati certamine cum Gallo pugnantis, consedit galea* 7, 26.
- Corvus machina bellica* 24, 34, 6.
- Corvus nidum facit in aede Sospitae Junonis, v. Prodigium.*
- Corvus, vel Corvinus, vid. M. Valerius.*
- Corycus, urbs Siciliae* 33, 20.

- Corycius**, portus Joniae 36, 43. 37. 8.
Corycum, prom. Joniae 37. 12. 13.
Corylenus, opp. Cariae 37. 21.
Cos, ab Accio Navio augure novacula discissa I, 36.
Cosa s. **Cossa** et **Cossae** opp. Etruriae ad os Albiniae fl. (h. Albena) in Monte Argentario, colonia auctum 33, 24.
Cosani, ob servatam fidem a Romanis laudati 27, 10. petunt, ut colonorum numerus cogatur 32, 2. frustra *ibid.*
Cosanus portus 22, 11. 30, 39.
M. Colconius, tribunus militum, cadit in proelio cum Magone Poeno 30, 18.
Costocus fugit cum Perseo 44, 42, 1.
Cotta, v. **Aurelius**.
Cotto, nobilis Bastarna 40, 57.
Cotton, Cariae urbs 37, 21.
Cotys, Seuthae filius, Odrylarum rex favet Perseo 42, 29. 51. 57. 58. 67. 43, 18. 44, 42.
Cous s. **Coos** et **Cos** insula (e Sporadibus Asiaticis) et opp. ad oram Cariae, h. Lango, Stingo, (sic την Κω) Stanchio 37, 16. Coa quinquere- mis 37, 22.
Cranæ in Laconica 32, 16, 2.
Cranii, Cephalleniae populi 38, 28.
Cranon, urbs Thessaliae 36, 10. 42, 64. 65.
Cranonius ager 42, 64.
Crassus, v. **Licinius** et **Papirius**.
Cratera aurea donum Apollini Delphos portata 5, 25 et 28.
Craterus 35, 26.
Crates: sub crate necari I, 51. 4, 50.
Creditori ne debitoris corpus obnoxium esset, leges cautum 8, 28. v. **Aes alienum**, et **Nexi**.
Cremae Larissa, oppidum Phthiotidis in Thessalia 31, 46.
Cremera, Etruriae fl. in Tiberim, fluens 2, 49.
Cremona opp. Cenomanorum in Gallia Transpad. ad Padum, h. **Cremona**: colonia deducta, atque inde Gallorum irae 21, 25. a Gallis incurcata 28, 11. 31, 10. in eam redeunt coloni 31, 21. 32, 26. ad Cremonam a L. Furio vincuntur Galli 31, 21. Cremonae quod bello dirutum fuerat, restituit L. Valerius Flaccus, consul 34, 22. eo coloni deducuntur 37, 46.
Cremonensium fides in Romanos 27, 10.
Cremonensis cohors 44, 40.
Cremonis jugum, pars Alpium 21, 38.
Crene, opp. Acolidis 37, 21.
Crepis

Crepidae palliumque Graecorum 29, 19.

Crepitus aeris ad territandos hostes 26, 5. in defectu lunae *ibid.*

Creta pluit, v. **Prodigium**.

Creta, insula maris mediterranei, h. **Candia** 34, 27, 37, 60.

Cretenses 24, 30, 35, 28, 29, 37, 39, 40. **pediti** Romano parum metuendi 31, 39. **captivos** Romanos a Cretensibus frustra repetit **Q. Fabius Iabeo** 37, 60. eorum **disidia** et **bella intestina** 37, 60, 41, 25. **legatos** Romani mittunt, **pollicentes sagittarios** 43, 7.

Cretenses sagittarii 37, 41, 38, 21, 42, 35, 43, 7.

Creusa, mater **Ascanii** I, 3.

Creusa s. **Creusis** **Thespiensium** portus et **emporium**, opp. **Boeotiae** ad **sinum Corinth.** 36, 21, 42, 56, 44, 1.

Crinibus **matres firatae** **templa** **verrunt** 3, 7, 26, 9.

Crispinus, v. **Quintius**.

Crista, v. **Naevius**.

Cristae **galearum** 10, 39.

Cristae **elephantorum** 37, 40.

Cristatae **galeae** 9, 40, 10, 38.

Crito **Berraeus**, **legatus** **Philippi** ad **Annibalem** 23, 39.

Croto, **Croton** **Crotona**, **Bruttiorum** opp., h. **Crotone** I, 18. **capitur**, **excepta** **arce**, a **Bruttis** 23,

30, 24, 2, 3, 29, 36 **Crotonem** **colonia** **civium** **Romanorum** **deducta** 34, 45.

Crotonienses **deficiunt** ad **Poenos** post **cladem** ad **Cannas** 22, 61. **abeunt** **Locros** 24, 3. **grave** **bellum** **gessere** cum **Locrensis** 29, 18.

Crotoniensis **ager** 29, 36, 30, 19.

Crustumeria, **Crustumerium**, **Crustumium**, opp. **Sabinorum**, **colonia** **deducta** a **Romulo** I, 11. a **Tarquinio** **Prisco** **capitur** 38.

Crustumina **tribus** 42, 34.

Crustumini ad **videndam** **Romam** **profiscuntur** I, 9. **bellum** **parant** ob **raptum** **filiarum** 10, **vincuntur** 11.

Crustuminis **montibus**. **Alia** **fluvius** **defluit** 5, 37.

Crustuminus **ager** 41, 9, 13.

Cruci **adfigunt** **transfugas** **suos** **Romani** 30, 43. et **servos** **principes** **conjurati** 33, 36.

Cuballum, **Gallograeciae** **castellum** 38, 18.

Cultus **amoenior** in **femina** **suspectus** 4, 44.

Cumae, **Cyme**, **Cuma**, opp. **Campaniae**, h. **Cuma** 2, 9, 4, 44, 9, 19, 23, 36, 41, 16. **Cumas** **missi** ad **frumentum** **comparandum** 2, 9. et 34. **Cumis** **moritur** **Tarquinius** 21. **Cumae** **capiuntur** a **Campanis**, **quam urbem** **Graeci**

- ci tum tenebant 4, 44.
 Cumas it obsessum Annibal 23, 36. defenduntur a Graccho *ibid.* a Cumis recedit Annibal 37.
 Cumanis civitas sine suffragio data 8, 14. Cumani unde originem trahant? 22. municipes 23, 31. in Cumanos Campanorum molitiones 35-37. Cumanis permissum publice Latine loqui, eorumque praeconibus jus datum vendendi Latine 40, 42.
 Cumanae cohortes 2, 14.
 Cumanae aquae 41, 16.
 Cumanus ager vastatur ab Annibale 24, 13.
 Cuneus 8, 10. 22, 47. Cuneus Macedonum, phalanx 32, 17. cuneo pugnant Hispani 39, 31.
 Cuneus prom. Lusitaniae, h. Capo de St. Maria 25, 32, 2. 28, 37, 1.
 Cuniculi in obsidione 4, 22. 5, 19. et 21. 23, 18. 36, 25. cuniculis deprehensis quomodo resistatur 38, 7.
 Cupressae simulacra Junonis 27, 37.
 P. Curatius trib. pl. accusat duos tribunos militum 5, 11.
 Cures opp. Sabinorum, h. Correse s. Cureze, vel Vescovio, vel potius Monte maggiore ad sinistram ripam amnis Corese 1, 18.
 Curia, pars populi in Curias triginta populus a Romulo divisus 1, 13. Curia Fautia 9, 38. Curiata comitia 5, 52. 6, 41. Curiata lex 5, 46. 9, 38.
 Curia Hostilia 1, 30. 5, 55. 22, 55.
 Curiatii, ex Albanis principibus in collegium Patrum lecti 1, 30. Curiatorum et Horatiorum, trigeminarum fratrum, certamen 1, 24. 25. sepulcra Horatiorum et Curiatorum *ibid.* Curiatorum spolia fixa eo loco, qui Pila Horatia appellatur 26.
 P. Curiatius, consul 3, 32. decemvir legibus scribendis 33.
 Curio maximus 3, 7. 27, 8. primus ex plebe maximus Curio C. Mamilius Vitulus *ibid.*
 Curio, v. Scribonius.
 M'. Curius de Pyrrho triumphavit 45, 38.
 M'. Curius, tribunus plebis 32, 7.
 Curricula in circo numerabantur ovis 41, 27.
 Currus, ante Currum triumphantis captivi duci 6, 4.
 C. Curtius, consul 4, 1. capit parum recte tabernaculum 7.
 M. Curtius, juvenis bello egregius, equo insidens, armatus se in voragine inimitit 7, 6.
 Mett. Curtius, v. Mettius.
 Curtius lacus 1, 13. 7, 6.
 Curulis sella 1, 8. curules magistratus 5, 41. eos creat, toto quinquennio non patiuntur tribuni plebis 6, 35. duos simul unus

- unus nec capere potest, nec gerere 39, 39. Curules equi 24, 18.
- Cusibi, opp. Hispaniae Tarrac. 35, 22.
- Custodia libera 24, 45.
- Cutilia s. Curiliae opp. Sabi-
norum ad lacum et aquas
Cutilias, h. Lago di Con-
tigliano 26, 11.
- Cutina, oppidum Vestinorum,
capitur a Romanis 8, 29.
- Cyatidem, arcem Samaeorum
in Cephallenia ins., occu-
pant Romani 38, 29.
- Cybele, v. Idaea mater.
- Cybiofactes, v. Seleucus.
- Cyclades, insulae maris Ae-
gaei, Archipelagi 34, 26.
36, 43. 44, 28. 29. regio
inter Cycladas est vento-
sissima, fretis alias majori-
bus, alias minoribus divisa
36, 43.
- Cycliadas, praetor Achaeo-
rum 27, 31. 31, 25. Phi-
lippi postulationem eludit
31, 25. trahens res ad
Philippum, expellitur 32,
19. apud Philippum exsul
32.
- Cydas, dux Gortyniorum Cre-
tensium, jungit se Quin-
tio 33, 3.
- Cydas Cretensis, ex intimis
Eumenis 44, 24. per eum
tractatae inter Eumenem
et Persea conditiones ami-
citiae 13.
- Cydon s. Cydonia opp. Cre-
tae, h. Canea; unde
- Cydoniatae, adversus Gorty-
nios et Gnosios bellum
gerentes 37, 60.
- T. Liv. P. IV.*
- Cylarabis, gymnasium trecen-
tos passus ab Argis 34, 26.
- Cyllene opp. Elidis, h. Chia-
renza 27, 32.
- Cyme s. Cuma opp. Aeolidis
prope Lesbum ins., hodie
Foia nuova, deficit ad Se-
leucum 37, 11.
- Cymaei 38, 39.
- Cymine Thessaliae opp. 32,
13.
- Cynofarges templum Hercu-
lis, gymnasium et lucus
Athenis incenditur a Phi-
lippis 31, 24.
- Cynoscephalae, tumuli Thes-
saliae prope Scotusam 33,
7. ibi magna pugna vin-
citur Philippus 7-10, 16.
36, 8.
- Cynus, navale et emporium
Opuntiorum, ex adverso
Euboeae 28, 6.
- Cypaera opp. Thessaliae ca-
pitur ab Antiocho 36, 10.
- Cyparissia, s. Cyparissa et Cy-
parissiae, opp. Messeniae,
h. Arcadia 32, 21.
- Cyphara s. Cypaera opp. Thes-
salitidis in Pindo 32, 13.
- Cyprius vicus Romae 1, 47.
- Cyprus, insula Asiae juxta
Ciliciam et Syriam 33, 41.
- Cyprum classe missa, An-
tiochus ea sibi cedi postu-
lat 45, 11.
- Cypsela, castellum Thraciae,
occupat Philippus 31, 16,
38, 40.
- Cyrene s. Cyrenae caput Cy-
renaicae in Africa, h. Cey-
ret pagus Barcae 23, 10.
- Cyretiae, opp. Hestiaeotidis
in Thessalia, capitur a Ro-
manis

- manis 31, 41. 36, 10. 13.
42, 53.
Cyrtaei funditores, iidem
forte qui Cyrtii 37, 40.
Cyrtii, gens Mediae 42, 58.
Cyrus, rex Persarum 9, 17.
Cyssus, portus Erythraeorum
36, 43.
Cythnus, insula, e Cycladi-
bus, h. Thermia 31, 15.
45.
Cyzicus, paene insula ad Pro-
pontidem in Asia minori,
(h. Artakui) in qua opp.
Cyzicus s. Cyzicum, h.
Chizico aut Mitabilia prope
Antaki 41, 20.
- D.
- Daedala, Cariae castellum 37,
22.
Dahae s. Daae, Nomades in
Scythia ultra Hyrcanos et
mare Caspium 35, 48. 49.
equites sagittarii 37, 38.
et 40.
Dalmaticus, v. L. Caecilius
Metellus.
Damarata, Damaratus, v. De-
marata, Demaratus.
Damaspippus, v. L. Junius
Brutus.
Damippus Lacedaemonius,
missus ab Syracusanis ad
Philippum regem 25, 23.
capitur a Romanis *ibid.*
eum redimere, studet Epi-
cydes *ibid.*
Damiurgi s. Demniurgi, Achae-
orum magistratus 32, 22.
38, 30.
Damius, praefectus classis Eu-
menis 44, 28.
- Damocles, Argivus adolescens,
in libertatem Argos vindic-
care volens, occiditur 34,
25.
Damocritus, praetor Aetolo-
rum, Philippo adversus Ro-
manos favet 31, 32. lega-
tus mittitur ab Aetolis ad
Nabin, ut eum concitet ad
bellum Romanum 35, 12.
ejus ad T. Quintium su-
perbum responsum 33. vi-
vus traditur Romanis 36,
24. conjicitur in Lautu-
mias 37, 3. se transfigit
gladio 46.
Damoteles, legatus Aetolo-
rum 38, 8.
Danteletae s. Danthelitae,
Dentheleti, Denselatae, Den-
selatae, in Thracia inter
Nestum et Strymonem fl.
39, 53. 40, 22.
Daorsels, populis Illyrici, in-
munitas data 45, 26.
Daphne, vicus Syriae prope
Antiochiam ad Orontem
fl. 33, 49.
Darda, Epirotarum praetor
29, 12.
Dardanum, prom. et opp.
Troadis ad Hellespontum
37, 9. 37. donatur liber-
tate 38, 39.
Dardani in Dardania, parte
Moesiae superioris, hod.
Servien et Belgrad 26, 25.
40, 30. populantur Mace-
doniam 27, 33. iis infert
bellum Philippus 28, 8.
pollicentur Romanis auxi-
lia adversus Philippum 31,
28. male mulctantur 43.
pugnant et cedunt confer-
tim

- tim *ibid.* caeduntur a Philippo 33, 19. gens infestissima Macedoniae 40, 57. bellum eos inter et Bastarnas 41, 23.
- Darius, rex Persarum, mulierum ac spadonum agmen trahens, praeda verius, quam hostis 9, 17.
- Darsa, Pisidiae opp. 38, 15.
- Dassius Altinius Arpinus, proditor, vincitur a Romanis 24, 45. ejus familia comburitur ab Annibale *ibid.*
- Dassius Brundisius prodit Annibali Clastidium vicum 21, 48.
- Dassius, Salapiae princeps, faver Annibali 26, 38. eum de prodicione appellat Blasius *ibid.*
- Dassarenenses forte iidem, qui Dassaretii s. Dassaretae in Illyrico Maced. 27, 32 45, 26. eorum fines populatur P. Sulpicius 31, 33. Dassaretiorum Pirustis immunitas data 45, 26.
- Dassaretiorum vici 27, 32. castella 42, 36.
- Daulis, opp. Phocidis 32, 18.
- Debitoris corpus ne obnoxium esset creditori, lege cautum 8, 28. v. Aes alienum et Nexi.
- Deceates s. Deciates Liguriae populi 47, 29. victi, se fidei permittunt Romanorum 31.
- Decem principes coloniarum et municipiorum 29, 15. 4.
- Decembribus Idibus consulatus initus 4, 37. et census habitus 44, 16.
- Decemviri legibus scribendis sine provocatione creati 3, 32. decem tabulas legum ferunt 3, 34. novi creantur 3, 35. hi impotentes et crudeles 3, 36, 37. alterum privati imperium retinent 38. senatum per praekonem in curiam vocant *ibid.* delectum habent 3, 41. coguntur se magistratu abdicare 3, 54. sacrosancti 3, 55. Claudio et Oppio in carcere mortuis, ceteri in exilium mittuntur, eorumque bona publicantur 3, 58.
- Decemviri sacrorum 3, 10, 6. partim ex plebe, partim ex patriciis 6, 37. 42. inspiciunt libros Sibyllinos 3, 10, 6. 7, 27. 21, 62. 22, 1. 9, 36 57. 25, 12. 31, 12. 34, 55. 35, 9. 36, 37. 41, 26. 43, 13. antistites Apollinaris sacri 10, 8. majoribus hostiis sacrificant 22, 1. Graeco ritu sacra faciunt 25, 12. supplicationem indicunt 39, 46, 4. 40, 37. ex libris fatalibus et precesiones edunt, et quibus diis quibusque hostiis sacrificetur 21, 61. 40, 45. 41, 21, 8. coronati laurea praetextatique, sequuntur Virgines in sacrificio Junonis 27, 37. verba praecunt in voto concipiendo 4, 21. 41, 21. 43, 13.
- Decemviri agris inter veteranos milites dividendis creati 31, 4. 49.

Decima praedae Apollini data
5, 23.

Decimatio I, 26, 6. 2, 59.

C. Decimius Flavius, tribunus
militum 27, 14. ejus in-
signe factum *ibid.*

C. Decimius Flavius praetor
creatur 39, 32. sortitur
juris dictionem urbanam
38. moritur 39.

C. Decimius legatus 42, 35.
praetor 43, 13. sortitur
juris dictionem peregrinam
17. legatus ad finiendum
inter Antiochum et Ptole-
maeum reges bellum 44.
19. ejus apud Rhodios
moderatio 45, 10.

L. Decimius legatus 42, 37.
captarum pecuniarum ab
regibus Illyriorum suspi-
cione infamis 45.

M. Decimius legatus 42, 19.

Num. Decimii Samnitis in-
terventu restitutum proe-
lium 22, 24.

Decius Jubellius, tribunus mi-
litum 28, 28.

Decius Magius, v. Magius.

M. Decius, tribunus plebis
9, 30.

P. Decius Mus, quinquevir
mensarius creatus 7, 21.
tribunus militum 34. exi-
mit ingenti periculo Roma-
nas legiones *ibid.* et 35.
36. donis militaribus or-
natus a consule 37. duas
a militibus coronas obsi-
dionales accipit *ibid.* con-
sul 8, 3. ejus somnium 6.
ei immolanti parum laeta
exta apparent 9. se devo-
vet pro populo Romano

Quiritibusque *ibid.* in me-
diis hostibus moritur *ibid.*
ejus corpus postero die in-
ventum inter maximam
hostium stragem, cooper-
tum telis 10. ei funus ce-
lebrat T. Manlius, consul
ibid.

P. Decius Mus consul 9, 28.
29. legatus 40. consul
iterum 41. ejus in Etruria
res bene gestae *ibid.* ina-
giiter equitum 44. censor
46. ejus oratio pro lege
de augendo numero sacer-
dotum 10, 7. 8. pontifex
creatur 9. tertium consul
14. ejus res gestae 14, 15.
proconsul Samnitium exer-
citus expellit finibus 16.
tres urbes in Samnio capit
17, 18. 20. quartum con-
sul 22. ejus contentio cum
Fabio collega de provinciis
24. cum eo ad bellum
proficiscitur 26. pro exer-
citu Romano se Diis Mani-
bus devovet 28. equum in
Gallos concitans, interfici-
tur 29.

P. Decius Subulo triumvir de-
ducendis Aquilejam colo-
nis 43, 17.

P. Decius legatus 45, 3.

Decumae frumenti exactae
36, 2. 37, 2. 50.

Decumana porta castrorum 3,
5. 10, 32.

Decuriae decem, in quas
distributi sunt centum Pa-
tres post obitum Romuli
1, 17.

Decuriatus sive descriptio equi-
tatum in decurias 22, 38.

Decu-

- Decurio equitum 4, 38.
 Decuriones in navibus 28, 45.
 Decursio exercitus 23, 35.
 24, 48. 26, 51. 29, 22.
 35, 35. 40, 6. 47. circa
 rogam tumulumve 25, 17.
 Dedicatio templi consulis est,
 aut imperatoris 9, 45. cen-
 turioni primi pili data 2,
 27. v. ad 1, 55, 3.
 Dedita urbs diripi non debet
 37, 32. (v. Fides) omnia
 divina humanaeque a su-
 spectis 28, 34.
 Dediti triumphati ac venditi
 7, 27.
 Deditiois formula 1, 38. 7,
 31. 28, 34.
 Delectus 2, 55. 3, 67. 4, 1.
 31. a tribunis pl. impediri
 solet, ut, quae velint, a
 Patribus extorqueant 2, 43.
 44. 3, 11. 15 sq. 20. 25.
 30, 4, 1 sq. 6. 55. 6, 27.
 31. 32. non ex toto pas-
 sim populo habitus 4, 46.
 juniorum a Camillo habi-
 tus, ita ut seniores quo-
 que in verba sua juratos
 centuriaret 6, 7. sine va-
 cationibus habitus 7, 28.
 a tribunis militum 42, 32.
 33. voluntariorum 9, 10.
 omnis generis hominum
 10, 21. in et ex agris,
 pagis, foris et conciliabu-
 lis 25, 5. servorum 22,
 57. 23, 14. facinorosorum
 et judicatorum pecuniae
 23, 14. difficulter habitus
 25, 5. 42, 32. 43, 16. ex
 lege sacra habitus, in quo
 vir virum legit, et milites
 Volscorum Samnitiumque
 horrendo ritu adiguntur
 sacramento 4, 26. 9, 39.
 10, 38. de Delectu cen-
 sorum edicta 43, 14. de
 Delectibus v. et 22, 37. 38.
 24, 11. 26, 35. 27, 38.
 Delium, urbs Boeotiae 31,
 45. et Apollinis templum,
 imminens mari 35, 50. 51.
 ejus templi religio *ibid.*
 Delphi, in media Parnasi parte
 et templum in ejus vertice,
 h. Castri 42, 15. umbilicus
 terrarum orbis 35, 18. 2.
 38, 48. medius umbilicus
 Graeciae 41, 23. Delphos
 petit Aemilius Paullus 45,
 27. spoliaverunt Galli 38.
 48. 40, 58. eo missi regis
 Tarquinii liberi portenti
 caula 1, 56. idem rursus
 factum, durante Vejorum
 obsidione 5, 15. 16. 22,
 57. 23, 11. legati, ad
 donum ex praeda portan-
 dum, missi 5, 28. 28, 45.
 Delphicum oraculum, v. Ora-
 culum.
 Delubra Deorum 8, 33. *vid.*
 Aedes et Templum.
 Delus, una Cycladum in mari
 Aegaeo, h. Delo, Delos,
 Deli, Dilli, Sdilli 33, 30.
 36, 42. 44, 28. 45, 10.
 Delon aris insignibus et
 statuarum copia exornat
 Antiochus Epiphanes 41,
 26. ejus insulae templique
 sanctitas inviolatos praestat
 omnes 41, 29. augustissi-
 mum ibi et celeberrimum
 templum 42, 12.
 Demarata, filia Hieronis, uxor
 Andranodori, stimulat ma-
 ritum

- ritum ad retinendam tyrannidem 24, 22. occiditur 25.
- Demaratus Corinthius**, Lucumonis pater 1, 34.
- Demetrias**, urbs Thessaliae ad mare, condita a Demetrio Poliorceta, transductis eo incolis Pagasorum, forte hod. Armira 27, 32. 28, 5. 7. et 8. 31, 24. 46. 36, 20. 39, 23. 40, 24. 42, 67. 44. 12. 13. et 24. una e compedibus Graeciae 32, 37. occupatur ab Aetolis 35, 34. se dedit Philippo 36, 33.
- Demetriacus sinus**, forte idem Pagasaens, (v. Demetrias) h. Golfo d'Armiro, f. die Bay von Demetrias 28, 5.
- Demetrium Phthiotidis** ad Amphrysium fl. 28, 6.
- Demetrium**, portus Samothraeciae 45, 6.
- Demetrius Pharius** 20, 27. ejus improbitate bellum cum Illyriis instauratum 57. strenue se defendit 59. praesens ejus in ancipiti discrimine consilium 61. 62. ad Philippum profugit 62. ad eum deprecandum legati missi 22, 33.
- Demetrius Philippi Macedoniae regis** pater 31, 28.
- Demetrius filius Philippi** 33, 13. obses a patre datur Romanis 30. ante currum triumphalem T. Quintii ducitur 34, 52. patri redditur 36, 35. remittitur a patre Romam ad purganda crimina 39, 35. defendit patrem 47. in ejus honorem senatus multa condonat Philippo *ibid.* redit in Macedoniam 53. ejus cum Perseo fratre majore comparatio *ibid.* cum eodem discordiae *ibid.* prava Persei in Demetrium consilia 40, 5. Demetrius fit suspectus Philippo *ibid.* ludicri certaminis victor 6. eum apud patrem accusat Perseus 8. Demetrius sese oratione defendit 12. meditatur fugam 23. fictae dolo Persei ad eum perdendum T. Quintii literae *ibid.* et 24. iterum accusatus a fratre, jussu patris interficitur *ibid.* ejus innocentiam Philippus adnoscit 54, 55. et desiderio multum angitur 56.
- Demetrius, Seleuci filius**, obfes Romae 41, 24.
- Demiurgi**, v. Damiurgi.
- Democrates**, praefectus classis Tarentinae 26, 39. 27, 15. fortiter pugnans cadit 16.
- Denarius**, nummus 8, 11. 34, 50, 2. denarii quando primum Romae cusi 15, 6. denariorum, militibus a ducibus triumphantibus divisorum prima mentio 37, 59.
- Dentheletae**, v. Dantheletae.
- Desudaba**, urbs Maedicae in Thracia 44, 26.
- Desultorum**, binos trahentium equos, dexteritas 23, 29. 44, 9.

- Devovere** licet consuli, dictatori, et praetori, non utique se, sed quem velit legionario militem 8, 10. si is non moritur, quid faciendum *ibid.*
- Devovent** se primores Romanorum, adventantibus Gal-
lis 5, 41. Curtius 7, 6.
Decii 8, 9, 10, 28.
- Deuriopus**, Paeoniae regio 39, 53.
- Dexagoridas**, proditurus Romanis urbem Gythium, interficitur a Gorgopa 34, 29.
- Dextra sinistraque** non ab hostium, sed historicorum parte designata 21, 31, 9.
- Dialis flamen** 1, 20. ei quam noctem extra Urbem manere nefas 5, 52. iure sacerdotii ingreditur senatum 27, 8. jurare in leges non potest 31, 50. flaminio abiit, quod perperam dedit extra 26, 23. capitur et inauguratur a Pontifice max, 27, 8.
- Dialis apex** 6, 41.
- Dianae aedes** vota 39, 2. dedicata 40, 52. lucus 27, 4. templum in Aventino 1, 45. Abydi 31, 17. Heraclaeae 36, 22. Anlide 45, 27. Dianae insignis magnitudinis bos immolatur 1, 45. lectisternium ponitur 5, 13, 22, 10. festum per triduum agitur Syraculis 25, 23. Ephesiae 1, 45. Dianae Amarynthidis sacrum anniversarium Eretriae 35, 38. Dianae, quam Tau-
- ropolon vocant, fanum Amphipoli 44, 44.
- Dianium** 1, 48.
- Dicaearchi Plataeensis rogatio** 33, 2.
- Dicaearchus** 38, 10. Aetolorum legatus, mittitur ad Antiochum, ut eum concitet ad bellum Romanum 35, 12. eum sibi dedi postulat M'. Acilius Glabrio, consul 36, 28.
- Dictator Albanorum** 1, 23. Tusculi 3, 18, 6, 26. Poenorum 23, 13.
- Dictator primus** quis Romae fuerit, non satis constat 2, 18. sine provocatione 2, 29, 3, 20. dicitur fere Romae, et non nisi a consule 4, 31. a tribuno mil. c. p., religione ab auguribus exempta 4, 31. silentio dicitur et medio noctis, quo tempore auspicia habentur 8, 23, 12, 9, 38. non extra Italiam s. Romanum agrum dici potest 27, 5. dicitur a consule is, quem populus iussit 27, 5. sine magistro equitum 23, 22, 23. dictus ex SCro 4, 46. absens 5, 46, 8, 23, 27, 5. e consularibus 2, 18. prodictator a populo dictus 22, 8, 31. belli causa dictus 4, 26, 7, 9, 11. ludorum causa 8, 40. clavi figendi causa 7, 3, 8, 18, 9, 28. comitorum causa 8, 23, 9, 7, 25, 2. feriarum constituendarum causa 7, 28. quaestionibus exercendis 9, 26. dictus a

consulibus in castris, misso
eo SCro 7, 21. 8, 23. 9,
38. 25, 2. 27, 2. 5. 29.
29, 10. primus de plebe
7, 17. consulem ad se ve-
nire jubet sine lictoribus
22, 11. Dictatoris edictum
pro numine observatum 8,
34. imperium invictum 6,
16. 8, 34. semestre 3, 29.
9, 34. 22, 31. sed non
nisi rei gerendae causa
creari 23, 23.

Dictatori nefas equo uti sine
permissu populi 23, 14. ei
cum magistro equitum ae-
quatum imperium 22, 26.
multam ei dictam qui-
dam parum probabiliter
scripsere 6, 38. de eo di-
cendo concertatio 4, 56.
27, 5. provocatum ad po-
pulum a dictatore 8, 33.
duo dictatore tempore uno
22, 27. 23, 22. 23.

Dictynneum, locus prope
Spartam 34, 38.

Didas, praefectus Paeoniae,
prodit Perleo arcana con-
silia Demetrii 40, 23. oc-
cidit Demetrium 24. vid.
et 42, 51. et 58.

Dies Allienfis unde dictus 6,
I. dies comitiales 3, 11.
religiosi 6, 1. festi profe-
srique 5, 25. 34, 3. ne-
fasti fastique facti a Numa
Pompilio 1, 19. 6, 1. 7.
Diei partes 25, 9, 8.

Dii coelestes, inferi 10, 28.
Hospitalis 39, 51. Indi-
getes 8, 9. Manes 8, 6. 9.
10, 28. Penates 1, 1. prae-
sides urbis Romae 3, 7.

sociales 3, 18. 40, 22.
praesentes juvant 1, 12, 6.
Dii non alii, nisi Romani,
et more patrio, colendi 4,
30. 25, 1. moenia Vejen-
tium deserturi 5, 15. for-
tunam nimiam invident
hominibus 10, 13, 5. co-
lentes urbem, lacus, lucos
31, 30, 4. deorum cultus
ne mortis quidem metu
desertus 5, 46. deorum
evocandorum ex urbe ho-
stilis mos 5, 21. e sede
sua in aliam transferendo-
rum ritus ac religio 22.
forma amplior augustior-
que humana 1, 7. negli-
gentia et contemptus aetate
Livii 3, 20, 10, 40. Diis
templa in ipso discrimine
vovendi mos 10, 42. et
passim iis ipsis tribuun-
tur magna eis insolita 26,
48, 1.

Sex Digitius, socius navalis,
post Carthaginem novam
captam, certat de murali
corona cum Q. Trebellio
26, 48.

Sex. Digitius praetor 34, 42.
fortitur Hispaniam citerio-
rem 43. parum scite aut
fortunate rem gerit in ea-
dem Hispania 35, 1. 2. le-
gatus 37, 4.

Sex. Digitius, legatus in Ma-
cedoniam 41, 22. ad fru-
mentum classi exercituique
coemendum in Apuliam
mittitur 42, 27. tribunus
militum 43, 11.

Dimalum expugnat L. Aemi-
lius 20, 59. 29, 12.

Dinar-

Dinarchus, praefectus equitum gentis Aetolorum 43, 24.

Diniae, urbs Phrygiae 38, 15.

Dino, princeps Rhodiorum 44, 23. 29. deditur Romanis 45, 22.

Dinocrates, praefectus Philippi, fugit 33, 18.

Dinocrates, praetor Messeniorum 39, 49.

Dinomenes, custos corporis Hieronymi, in eum conjurat, et sociis ad eum interficiendum aperit viam 24, 7. Syraculis praetor creatur 23.

Diocles, princeps Aetolorum, occupat Demetriadem 35, 34.

Diodorus, praefectus Amphipolis 44, 44. ejus ars *ibid.*

Diomedis Argivi campi 25, 12.

Dionysii, Siciliae tyranni superbia 24, 5. vox 23. per dolum cepit arcem Crotonis 24, 3, 6.

Dionysodorus, legatus Attali 32, 32.

Diophanes, praetor Achaeorum, leniter castigatur a T. Quintio legato 36, 31. missus in auxilium Attalo, Syros ab obsidione Pergami abscedere cogit 37, 20. 21. legatus mittitur Romanam 38, 32.

Dioxippus Athenas defendit adversus Philipppum 31, 24.

Dipylon Athenis 31, 24.

Dirae populi in Philipppum a Diis exaudita 40, 5.

Disciplina militaris a T. Manlio sancita filii sanguine 8, 7. defensa a Papirio dictatore 34, 35. jam inde ab initiis Urbis tradita per manus 9, 17.

Discordia ordinum venenum urbis Romae 3, 67.

Diverbia 7, 2.

Divi Novenses 8, 9.

Divitiae habebantur dena millia gravis aeris 4, 45. divitiae corrumpere imperium Romanum, Praef. 34, 4. 39, 6.

Dium, urbs Macedoniae maritima 26, 25. 33, 3. 42, 38. 44, 2 *sqq.* non magna, sed munita egregie, et exornata publicis locis multitudine statuarum 44, 7.

Dodonaei Jovis sortes, in urbe Molossorum in Epiro, h. Paramithia 8, 24.

Dolabella, v. Cornelius.

Dolabrae ad prouendum vallum 9, 37. refringendae portae 28, 3.

Doliche, opp. Maced. aut Thessaliae deditum Perseo 42, 53. 44, 2.

Dolium Ambracensium in cuculo 38, 7.

Dolon, antea minimumque velum, erigitur in celeri fuga 36, 44. 45. 37, 30.

Dolopes in Thessalia ad Epirum et Pindum pronuntiantur liberi 33, 34. recipiuntur armis a Philippo 36, 33. deficient ad Aetolos 38, 3. a Perseo, Philippi filio, obpugnantur 5.

Hh 5

a Ma.

- a Macedonibus devastantur 8. totam gentem sub jus iudiciumque suum cogit Perseus 41, 23. ob caedem Euphranoris praefecti a Perseo puniuntur 42, 41.
- Dolonia 32, 13. 36. 33. 38. 8. 39, 26.
- Cn. Domitius, consul 8, 17.
- C. *sive* potius Cn. Domitius Cn. F. Calvinus, aedilis curulis 10, 9.
- Cn. Domitius, Ahenobarbus, aedilis plebis 33, 42. creatur praetor 34, 42. fortitur juris dictionem urbanam 43. creatur consul 35, 10. 20. ei se dedunt Boji 22, 40. proconsul 36, 37.
- Cn. Domitius Ahenobarbus, oppido adolescens, in locum Q. Fulvii Flacci sufficitur pontifex 42, 28. legatus in Macedoniam 44, 18. rursus 45, 17.
- Dona militaria. vid. Miles.
- Dona Legatis data, v. Laetia et Legatus.
- Donuca, mons Thraciae 40, 58.
- Dorimachus, princeps Aetorum 26, 24.
- Doris pars Graeciae propr. ad Pindum et Oetam 28, 7.
- Doridis oppida, (potius Phocidis) Tritonon et Drymas, capit Philippus *ibid.*
- Doriscus f. Doriscus, castellum Thraciae 31, 16.
- Dorulacus, dux Bojorum 34, 46.
- Drachma 34, 50, 2.
- Draudacum, castellum frequens Penestiarum in Illyrico Graeco f. Maced. 43, 19.
- Drepana f. Drepanum opp. et prom. Siciliae occidentale, h. Trapani 28, 41.
- Dromades ante equitatum Antiochi 37, 40.
- Dromos, campus ad Lacedaemonem 34, 27.
- Druentia fl. Galliae Narbon, ad Alpes, in Rhodanum influens, h. Durance 21, 31.
- Drusus, v. Claudius et Livius.
- Drynae, oppidum Doridis 28, 7.
- Drymusa, insula Joniae 38, 39.
- Ducarius quidam, eques Insuber, C. Flaminium consulem lancea transfigit 22, 6.
- Caeso Duilius decemvir 3, 35.
- Caeso Duilius consul 8, 16. triumvir coloniae Aufonum Cales deducendae *ibid.*
- C. Duilius, plebejus, tribunus militum consulari potestate creatus 5, 13.
- C. Duilius quinquevir mensarius creatus 7, 21.
- M. Duilius tribunus plebis 2, 58. diem dicit Ap. Claudio 2, 61. plebi in certaminibus decemviralibus non inutilis 3, 52-54. iterum tribunus plebis creatur in Aventino 54. rogationem pertulit de consulibus creandis cum provocatione *ibid.* ejus aequitas demit metum Patribus 59. collegis, magistratum continuare cupientibus, resistit 64.

M. Duil.

M. Duillius, tribunus plebis, rogationem fert de uncia-rio fenore 7, 16.

Duodecim tabulae 3, 57.

Duplicarii 2, 59.

Durnium, *sive potius* Burnium, Illyrici opp. 44, 30.

Duronia, urbs Sannii, expugnata a L. Papirio 10, 39.

Duronia, mater P. Aebutii, filium Bacchis vult initiari 39, 9.

L. Duronius, creatus praetor, sortitur Apuliam 40, 18.

Duumvir 23, 30, 8.

Duumviri judicant perduellionem 1, 26. 6, 20. Duumvir vel Duumviri dedicant aedes 2, 42. 7, 28. 22, 33. 23, 20. 30, 31. 34, 53. 35, 41. 36, 36. 40, 34. Cf. ad 1, 53, 3. et 23, 30, 8.

Duumviri sacris faciundis, librorum Sibyllinorum custodes 3, 10. 4, 25. 5, 13. dedicant aedem Martis 6, 5. rogatio, ut pro duumviris sacris faciundis creentur decemviri 6, 37. ad aedem locandam seu faciendam 7, 28. 40, 44. navales classis ornandae reficiendaeque causa 9, 30. 40, 18. et 26. 41, 1. 5.

Dux, testis spectatorque virtutis et ignaviae militum, eorum animos accendit 21, 43. 12, 26. 44, 3. duces ob male rem gestam rei 2, 52. 5, 11. 12, 26. 2, 3. ducum Romanorum, circa Alexandri Magni tempora

praestantissimorum, enumeratio 9, 17. clarissimorum trium uno anno parum dignus splendore vitae exitus 39, 52. Ducibus validior res Romana, quam exercitu 2, 39.

Dymae opp. Achaiae, h. Clarence 27, 31. 32, 21. 38, 29.

Dymaei abeunt e concilio Achaeorum, in quo societas cum Romanis adversus Philippum inibatur 32, 22.

Dymaeus ager 27, 31.

Dymenses funditores 38, 29.

Dyrrhachium opp. Illyrici Maced. s. Graeci adversus Brundisium, h. Durazzo, Duradich 29, 12. 31, 27. 42, 48. Graecis dicebatur Epidamnus 43, 21.

Dyrrhachini 42, 48. auxiliantur Romanis adversus Gentium 44, 30. donantur lembis, de Gentio rege captis 45, 43.

E.

Ebusus s. Ebusia et Ophiusa s. Colubraria et Frumentaria, Pitryusae, vicinae Balearibus et Hispaniae insulae, h. Iviza s. Ibiza et Formentera 22, 20.

Ecetra opp. Volscorum 4, 61. 6, 31.

Ecetranis Volscis datur ex Scto pax et adimitur ager 2, 25. desciscunt ad Aequos 3, 4.

Echecrates, pater Antigoni 40, 54.

Eche-

- Echedemus**, princeps Acarnanum 33, 16.
Echedemus, Atheniensis legatus 37, 7.
Echinus, Thessaliae opp. in Phthiotide et intimo sinus Maliaci recessu 32, 33, 33, 13, 34, 23.
Eclipsis solis 22, 1, 30, 2, 38, 37, 4, 38, 36. Eclipsis lunae praedicta a C. Sulpicio Gallo, tribuno militum 44, 37.
Edesco, Hispanorum dux, venit ad P. Scipionem 27, 17.
Edeffa, urbs Maced. ab Aegis diversa, h. Edeffa ad Vistrizant 45, 29, 30.
Edetani, v. Sedetani.
Edictum dictatoris 2, 30, 8, 34. consulum 2, 24, 8, 6.
Egeria Dea, cum qua nocturnos congressus similat Numa I, 19.
Epiri nomen ab inopia inditum filio Aruntis I, 34. is Collatiae in praesidio relinquitur 38. ejus filius Tarquinius Collatinus I, 57, 60.
L. Egilius, triumvir coloniae deducendae 41, 13.
Gell. Egnatius, dux Samnitium, Etruscis est auctor belli adversus Romanos 10, 18. Umbros vocat ad defectionem, et Gallos ingenti pretio sollicitat 21. cadit in pugna 29.
Elaea, opp. Aeolidis, navale Pergami 36, 43, 37, 18, 38, 40, 44, 28.
Elaeon campus Epiri 43, 23.
Elaeus Chersonesi Thrac. opp. 31, 16, 27, 9.
Elatea s. Elatia, urbs Phocidis, ad Cephissum et fines Thessaliae, h. Turco-chorio 28, 7, 32, 18.
Elatia s. Elatea opp. Thessaliae ad Peneum et Tempe 42, 54.
Elei cum Achaëis pugnant 27, 31, 32, 33. eos, Olympiorum sollemne ludicrum parantes, aggredi vult Machanidas 28, 7. a Romanis adscripti foederi, cum Philippo inito 29, 12. veniunt Chalcidem ad Antiochum, auxilium petentes adversus Achaeos 36, 5. post fugam Antiochi Achaeorum legatis lenae dant responsum 31. Eleus ager vastatur a Philippo 27, 31, 32.
Elephanti turbant suorum aciem 27, 14. quonam modo Rhodanum trajecti 21, 28. frigore absumti 21, 56, 58. quonam modo per invia traducti 44, 5. Indici maximi 37, 39. in ludis Circensibus exhibiti 44, 18. igni e castris exacti 26, 6. eorum frontalia et cristae, ex tergo impositae turres 37, 40. quando iis primum Romani usi 31, 36. eos fabrilis scalpro necare docuit Hasdrubal 27, 49. Velites fodiant sub caudes 21, 55, 37, 42.
Eleusis s. Eleutin opp. Atticae, h. Elestin s. Lessina, Lepfina 31, 25, 26.
Eleusis ad Alexandriam 45, 12, 2.
Elicius

Elicius Jupiter, v. Jupiter.

Elimaea regio Illyrici Graeci
Macedoniae adjecta 31, 40.
42, 53, 43, 21.

Elimiotis 45, 30.

Elis, urbs et regio Pelopon-
nesi, h. Belvedere 27, 32.
sentit cum Aetolia 36, 31.
Elin concilium indicit M.
Fulvius consul 38, 32.

Elisa, v. Dido.

Elitovius, dux Cenomanorum,
transcendit Alpes 5, 35.

Elorus, v. Helorus.

Elua, v. Aebutius.

Elymaei in Media aut Susiana,
Perfidis regione sagittarii
35, 48, 49, 37, 40.

Emathia, pars Maced. quon-
dam dicta Paonia 40, 3.
44, 44.

Emathia urbs Thraciae s. Ma-
ced., dicta olim Oesyma
43, 7.

Emporia, regio Byzacii in
Africa propria ad Syrtim
min. 21, 60, I. 29, 25, 33.
34, 62.

Emporiae, urbs Graeca, ori-
unda a Phocaea, in Hispa-
nia Tarrac., h. Ampurias
in Catalonia 21, 60, I.
26, 19, 28, 42. ejus situs
34, 9. Emporiis appulit
classem Cu. Scipio 21, 60.
28, 42.

Emporitani Hispani se de-
dunt Catoni consuli, 34,
16.

Emporium prope Placentiam,
defensum a Romanis 21,
57. ad Tiberim 35, 10.
lapide stratum stipitibus-
que septum 41, 27.

Empulum, oppidum Latii,
captum a Romanis 7, 18.

Enipeus, fluvius Macedoniae
oriens in valle Olympi et
ad Dium in sinum Ther-
maicum influens 44, 8, 20.
23, 26, 27, 32, 35.

Enna, v. Henna.

Q. Ennii de Q. Fabio Maxi-
mo dictum 30, 26. statua
extra portam Capenam 38,
56.

Eordaea s. Eordaeae opp. Myg-
doniae in Maced. 31, 39.
40. ejus aditus 33, 8, 42,
53.

Eordaei, populi 45, 30.

Epauterii montani, cum qui-
bus bellum gerunt Ingauni,
forte Alpina juga incolere
28, 46.

Ephesus urbs Joniae in Asia
minori, h. Epheso, Aiofo-
luk, Ajafoulouk, h. e. lo-
cus paluster I, 45, 33, 38.
36, 42. se dedit Romanis
37, 45. adtribuitur Eüme-
ni 38, 39.

Epicadus occiditur a Gentio,
Illyriorum rege 44, 30.

Epicadus, praefectus peditum
Parthienorum in castris Ani-
cii 44, 30.

Epicrates Rhodius 37, 13, 15.

Epicyles, missus ab Annibale
cum Hippocrate fratre le-
gatus ad Hieronymum 24,
6, 23. Syracusis praetores
ambo creantur 27. bellum
inter Syracusanos et Ro-
manos concitare nituntur
29. Syracusandum exerci-
tum sibi conciliant 30, 31.
occupant Syracusas 32 Ro-
manis

- manis superbe respondit 33. Epicydes praefectus custodiae urbis, a Romanis obsessae 35. relinquit Syracusas, magna jam ex parte captas 25, 27. trajicit in Africam 26, 40.
- Epicydes**, cui Sindon cognomen, praefectus alterius Epicydis, interficitur Syracusis 25, 28.
- Epidamnus**, vid. Dyrrhachium.
- Epidauros**, urbs Argolidis, h. Napoli di Malvasia, Menewtsche, aut Pidau-re, (sed Villoison eo loco non nisi IV. tuguria invenit) nobilis templo Aesculapii 10, 47. 45, 28.
- Epipolae**, locus Syracusis 25, 24.
- Epirotae**, v. Alexander et Pyrrhus, de communi pace legatos ad Philippum mittunt 29, 12. a Philippo adscripti foederi, cum Romanis inito *ibid.* tentant pacem Philippum inter et Romanos frustra 32, 10. non manent sincera fide in amicitia Romanorum 36, 35. eorum legati ad M'. Acilium consullem *ibid.* mittuntur Romam *ibid.* septuaginta eorum urbes a Paulo Aemilio diripiendae dantur militibus 45, 34.
- Epirus** altera pars hod. Albaniae 8, 24. 29, 12. 31, 7. 18. ejus montes 32, 13. et fances 32, 5. 16. 33, 4. Cf. Illyricum.
- Epolognatus** s. Epolognatus, regulus Gallorum 38, 18.
- Epulones** triumviri quando primum creati 33, 42. iis, ut pontificibus, datum jus togae praetextae habendae *ibid.* et 40, 42.
- Epulum** Jovis ludorum causa 25, 2. 27, 36. 29, 38. 30, 39. 31, 4. 32, 7. ludorum causa 33, 42. in quo strata toto foro triclinia 39, 46.
- Epulae** hospitales sacrae 23, 9, 3. instructae Romae ante omnium domos 3, 29. vid. et 25, 12. similiter et Beneventi 24, 16. quando primum Romae magno luxu adparatae 39, 6.
- Equestria** spolia 8, 7.
- Equestris** Fortunae magnificentum templum 40, 40. 42, 3. equestris statua 8, 13. 9, 43.
- Equitatus** Annibalis melior equitatu Romanorum 21, 47. 22, 44. post amissam aliam, quae Salapiae erat, numquam deinde superior 26, 38. Aetolorum longe optimus in Graecia 33, 7. Numidarum descriptus 35, 11. Thesalorum 9, 19.
- Equites**, v. Centuriae Equitum, e publico iis emti atque equi 1, 43. magistratu capto non desinebant equites esse, neque

que a censoribus in senatum lecti equum publicum amittebant 29, 37, 6. quibus census equester erat, equus publicus nondum erat adsignatus, equis suis merere incipiunt 5, 7. iis stipendium adsignatum *ibid.* triplex 12. institutum a Fabio Rullo censore, ut Idibus Quintilibus transveherentur 9, 46. gestant annulos aureos 23, 12. principes juventutis, seminarium senatus 42, 61. Equitibus, ignominiae causa, adempti a censoribus equi publici et vendere eos iussi equites 24, 18, 4. 27, 11. 29, 37. 34, 44. 39, 44. 41, 27. 42, 10. 43, 16. Equites alarii 35, 5. 40, 40. delecti et extraordinarii 42, 58. Galli in castris Eumenis 44, 13. Numidae ad Romanos transfugunt 22, 48. 23, 46. sacrae alae in exercitu Persei 42, 58. 66. legionarii 35, 5. 40, 40. treceni in singulas legiones 8, 8. loricati, quos cataphractus vocant 35, 48. 37, 40. sagittarii 37, 38. ex equis defiliunt, et pedestrem committunt pugnam 2, 20. 3, 62. 4, 38. 40, 6. 24, 7. 7, 9. 39, 21, 46. 22, 49. 29, 2. 38, 26. detrahunt equis frenos, et perrumpunt hostium

agmen 4, 33. 8, 30. 40, 40. sexcenti obsides dantur Samnitibus 9, 5. liberantur 15. ob rem bene gestam corniculis armillisque argenteis donantur 10, 44. et phaleris, catellis ac fibulis 39, 31. in equos suos velites singulos accipiunt 26, 4. in stationibus armati, frenatis equis, totum diem perstabant 44, 33. Equitum recensio 38, 28. 39, 44. 40, 46. Equitibus quantum diviserint imperatores triumphantes 34, 46. 52. 36, 40. colonis Bononiam deductis septuagena jugera, ceteris quinquagena data 37, 57. Equus publicus 1, 43. 5, 7. ademptus; v. Equitibus 39, 9. 19. equum publicum vel retinere vel reddere poterant equites, siue a censoribus in senatum lecti fuissent, siue jure magistratus in eum venissent 29, 37, 6. Equo uti non licet dictatori sine permisso populi 23, 14. Equi albi currum Camilli triumphantis trahunt 5, 23. Dionysii et Hieronymi 24, 5. equi curules ad vehendas quadrigas in ludis circensibus publice praebendi 24, 18. equorum dorsum demulcere 9, 16. equos binos trahentium desultorum mos 23, 29. Equo-

- Equorum denorum commercium eosque educendi ex Italia potestas data legatis regulorum Gallorum 43, 5. Equi ornati honoris causa regibus eorumque liberis dono dantur 27, 19, 35, 23. pbalerati duo Massinissae 30, 17. et regulis Gallorum 43, 7. equis crura succidere et alia subfodere in pugna 42, 59.
- Equuleus Reate cum quinque pedibus natus, v. Prodigium.
- Erbeffus, v. Herbeffus.
- Eretria Thessaliae 32, 13. et quidem in agro Phthiotico 33, 6.
- Eretria Euboeae, h. Trocto, Rocco, obpugnatur et capitur 32, 16. libertatem a Romanis accipit 33, 34.
- Eretum opp. Sabinorum, h. Monte Rotondo vel potius Rimane 3, 26, 29, 38, 42, 26, 11, 23.
- Ergastulum 2, 23, 7, 4.
- Ergavia, seu potius Ergavica, nobilis et potens civitas Celtiberiae, deditur Romanis 40, 50.
- Ericinium, opp. Thessaliae 36, 13, 39, 25.
- Erigon f. Erigonus, fluvius ex Illyrico per Paenoniam fluens, in Axium amnem editur 31, 39, 39, 54.
- Eritium, opp. Thessaliae 36, 1, 3.
- Eriza opp. Cariae 38, 14.
- Eropon, legatus Persei ad Eumenum 44, 24, 27. et 28.
- Eropos capit Lychnidum 27, 32.
- Erycina, urbs, v. Eryx.
- Erycinae Veneri aedes vota in Capitolio 22, 9, 10, 23, 30, 31. alia extra vel ad portam Collinam 30, 38, 40, 34.
- Erythrae Aetolorum prope Eupalium 28, 8.
- Erythrae Joniae, h. Colite, Cabianco, Stolar 37, 27.
- Erythrarum promontorium 44, 28.
- Erythraea (terra) 37, 12, 44, 28. Erythraea terra 36, 45. Erythraeae triremes 37, 11. Erythraei donantur agro 38, 39. eorum portus Cyffus 36, 43.
- Eryx Siciliae mons et oppidum, h. Trapano del monte aut Monte S. Juliano 21, 10, 41, 28, 41.
- Esquiliae I, 44, 26, 10. in Esquilis coetus facit plebs 2, 28.
- Esquiliarius collis I, 48.
- Esquilina porta 2, 11, 3, 66. et 68, 26, 10, 33, 26, 41, 9. ad Esquilinam portam exercitus indictus 6, 22.
- Esquilina tribus 45, 15. in eam conjecti libertini *ibid.*
- Esseda Gallorum 10, 28.
- Etesiae, venti favonii 37, 23.

Ethiopia opp. Epiri aut
Athamaniae 38, 2.

Etleva, uxor Gentii Illy-
riorum regis, captiva
ducitur Romam 44, 32.

Etovilla, opp. Edetanorum
in Hisp. Tarrac. ad Ibe-
rum 21, 22.

Etrius, amicus Platoris,
occiditur a Gentio 44, 30.

Etruria regio Italiae; Grae-
cis Tyrrhenia et Tuscia;
hod. Toscana et Etruria
vicina Romae 1, 23. 30.
perdomita a Q. Fabio
consule 9, 41. rebellat
10, 3. vastatur 12. 30. 37.
meditatur defectionem
27, 21. frenatur 24. Etru-
riae concilia ad fanum
Voltumnae 4, 23. 25. 61.
5, 17. 6, 2. 10, 16. duo-
decim populi 4, 23.

Etrusci obsident Romam 2,
11. v. Porfena. inflau-
rant bellum 44. impro-
bant regem, a Vejenti-
bus creatum 5, 1. mo-
vent bellum adversus Ro-
manos 6, 2. obsident et
capiunt Sutrium 3. cae-
duntur, et captivi sub
hasta venum dantur 4.
parant bellum 7, 17. vin-
cuntur *ibid.* et 9, 35. sqq.
inducias annuas impe-
trant 9, 41. rebellant et
vincunt Romanos 10, 3.
funduntur, iisque indu-
ciae biennii dantur 4, 5.
paciscuntur cum Gallis
adversus Romanos 10,
18. afficiuntur clade 30.
gens ante omnes alias

T. Liv. P. IV.

dedita religionibus 5, 1.
Graecis perperam dicun-
tur Tyrrheni, et origo
eorum ultra Alpes quae-
renda 1, 8, 2. Etrusci ha-
ruspices 5, 15. vates ad
publica prodigia adhi-
biti 1, 56. Etrusci campi
fertiles 22, 3. Etruscum
mare 40, 41. Etruscis
litteris Romani pueri olim
erudiri soliti 9, 36. Cf.
Tusci.

Etuta, filia Honuni, Dar-
danorum principis, uxor
Gentii 44, 30.

Evander Arcas instituit in
Palatino monte Luper-
cale sacrum 1, 5. mira-
culo literarum inter ru-
des populos venerabilis
7. Herculem Jove natum
adnoscit et sacrum ei fa-
cit *ibid.*

Evander Crētensis, dux
auxiliorum, ad caedem
Eumenis subornatur a
Perseo 42, 15. 59. comes
fugae Persei 44, 43. in-
terficitur a Perseo 45, 5.

Euboea h. Negrapont, in-
sula Graeciae et Archi-
pelagi, a Boeotia angusto
Euripi freto (Golfo di
Negropont) diremta 27,
30. ejus urbes Romanis
traditae 36, 21. ejus an-
gustiae 30, 23. et Coela
l. Coela 31, 47.

Euboicarum civitatum
conventus 34, 51.

Euboicus sinus 31, 47.

Euboicum talentum. *vid.*
Talentum,

Ii

Eubu-

Eubulidam Calcidensem
sibi ab Antiocho dedi,
postulant Romani 37, 45.
38, 38.

Euctus, praefectus Pellae
44, 43.

Eudamus, praefectus Rho-
diae classis 37, 12, 28.
vincit proelio navali An-
nibalem 23, 44, 28.

Eudieru turris in Macedo-
donia 44, 3.

Eventus in manu stulto-
rum versatur, et nihil
iniquius est, quam rem
ex eo famam habere 27,
44.

Everfa, Thebanus, civi-
tatis princeps, sublatus
a Perseo 42, 13. et 40.

Euganei, in Gallia Trans-
pad. inter mare Alpes-
que incolentes, pellun-
tur ab Henetis 1, 1.

Eugenium opp. Illyrici
Maced. 29, 12.

Euhydrium, opp. Thessa-
liae, vastatur a Philippo
32, 13.

Eumenes rex, Attali filius
33, 30. et 34. pius erga
propinquos, iustus in
cives et munificus erga
omnes homines 42, 5.
auxilium fert T. Quin-
tio, consuli 34, 26, 30.
incitat Romanos ad bel-
lum contra Antiochum
35, 13. occurrit cum
tribus navibus C. Livio,
praefecto classis Roma-
nae 36, 42. ejus in pu-
gna navali fortis et fide-
lis opera 44. dimittitur

domum 45. occurrit ob-
viam Aemilio 37, 14.
ejus regni caput Perga-
mum obsidetur a Seleu-
co, Antiochi filio 18.
praesto est Romanis, in
Asiam trajicientibus 33.
itemque in pugna cum
Antiocho 41. proficisci-
tur Romam 45. ei datur
senatus 52. ejus postu-
lata 53. quae regiones
et civitates ei nomina-
tim datae 38, 39. ejus
legati de Philippo que-
runtur 39, 27. beneficiis
sibi obligat omnes Grae-
ciae civitates 42, 5. Ro-
mam venit, et Perseum
Romanis suspectum facit
42, 11. sqq. Eumenem
accusant Rhodii frustra
14. in eum percussores
mittit Perseus 15. ad-
scendens Delphos lap-
idibus obruitur *ibid.* su-
pitis vulnere tollitur et
Aeginam transfertur 16.
redit Pergamum 18. ejus
fides dubia 44, 13, 20.
eum sollicitat Perseus 24.
ejus consilia et cum Per-
seo nudinatio 25 auxi-
lia, ab eo missa ad At-
talum fratrem, interci-
piuntur a classe Mace-
donum 28. Attalo, eunti
Romam, adjungit Stra-
tium medicum 45, 19.

Eurhenes, dux Persei, prae-
est Thessalonicae 44, 32.

Eunomus, praetor Thessa-
lorum 35, 39.

Eupa-

- Eupalium** opp. Locridis 28, 8.
Euphanes, dux Cretensis 36, 5.
Euphranor, praefectus Persei, interficitur a Dolopibus 42, 41.
Euphranor, dux Persei 44, 13.
Eupolemus Ambraciam, obsessam a Romanis, intrat 38, 4.
Eupolemi, principis Hypataeorum, in exsules perfidia 41, 25.
Euripi Chaloidici descriptio 28, 6. Euripi fretum 31, 22. 35, 46. (v. Euboea). Euripi castellum expugnat Antiochus 35, 51. 36, 7.
Euripus ad Cassandream 44, 11.
Euronus f. Eurome et Euromensium urbs in Caria 32, 33. 33, 30. eorum oppida occupant Mylasenses 45, 25.
Europa 27, 29.
Eurotas, amnis, sub ipsis Spartae moenibus, h. Iris et Basilipotamo, Βασιλιπόταμος 34, 28. 35, 29.
Eurus, ventus 25, 27.
Euryalus, tumulus Syraculis 25, 25.
Eurydica, mater Gentii 44, 30.
Eurylochus, princeps Magnetum, profugit in Aetoliam 35, 31. 32. revocatur 34. sibi consciscit mortem 36, 33.
Eurymedon, amnis in Pamphylia 33, 41. 37, 23.
Eurymenae, Thessaliae opp. 39, 25.
Euthymidas, princeps, Chaloidē pulsus, frustra tentat patriam in potestatem Aetolorum redigere 35, 37. 38.
Examen apum in arbore, v. Prodigium.
Execratio Atheniensium in Philippum 31, 44.
Exercitus Romani ordo et numerus descriptus 8, 8. collatio cum Alexandri M. exercitu 9, 19. consularis 7, 19. voluntarius 5, 7. sine ulla vacationis venia scriptus 8, 20. tumultuarius 8, 11. navalis 22, 11. urbanus *ibid.* et 27, 7. Exercitus numero copiarum insignes apud Romanos, nempe decem scriptae legiones 2, 30. 7, 25. armati 87200. in castris Romanis, quum pugnatum ad Cannas est 22, 36. (vid. Legio) lustrati 1, 44. 38, 12. 40, 6. exercitus itineribus et mutatione locorum salubrior 10, 25. in oppidis hibernare vetitus 26, 21. seditiosi 2, 32. 43. et 59. 3, 50. 4, 50. 7, 38. 42. 28, 24. *sqq.* in exercitu Annibalis, misto ex colluvione omnium gentium, nulla seditio 28, 12.
Exodia 7, 2.

Expiatio sanctorum, v. Fanum.

Exploratores Romanos inter Numidasque certamen 21, 26.

Exilii causa solum vertendo poenam subterfugere licebat 29, 21, 1.

Exta laeta prolationem finium, victoriam et triumphum portendunt 31, 5. cruda in mare porricit Scipio 29, 27. primo trunca et turpia, deinde nimis laeta 27, 26. eorum pars familiaris 8, 9. ad Exta, sacrificio perpetrato, duo angues, ex occulto adlaphi, edere jecit 25, 16.

Extares ollae: *sive* extar aut extare 25, 16, 2.

Exsules occupant noctu Capitolium 3, 15. Exsules Hypataei 41, 25. Lacedaemonii 34, 26. reducuntur ab Achaeis 38, 30, 34.

Externa non attingit Livius, nisi qua Romanis cohaerent rebus 39, 48.

Extraordinarii equites 40, 31. extraordinariae cohortes 34, 47. 40, 27. Cf. ad 3, 5, 3.

Exuvias non militum tantum, sed et imperatorum, portat Annibalis exercitus 30, 28.

F.

Faber: fabrorum centuriae in prima classe 1, 43.

Fabia gens 2, 45. bellum cum Vejentibus suscipit privato sumtu 48. lex et trecenti milites, omnes patricii, e gente Fabia 49. a Vejentibus caesi omnes, uno tantum e stirpe relicto 50.

Fabiae sorores, M. Fabii Ambusti filiae 6, 34.

Fabius Pictor, auctor antiquissimus 1, 44. 55. 2, 40. 8, 30. 10, 37. 22, 7. *vid. infra* Q. Fabius Pictor.

C. Fabius, consul, jussu populi Tarquiniensibus bellum indicit 7, 12. male contra Tarquinienses rem gerit 15. creatur interrex 17.

C. Fabius, magister equitum 9, 23.

Caeso Fabius, quaestor, diem perduellionis dicit Sp. Cassio consuli 2, 41. creatur consul 42. iterum 43. exercitus ejus non vult vincere *ibid.* pugnam cum M. Fabio fratre, consule, restituit 46. tertium consul 48. gentis suae orator ad senatum *ibid.* et dux, proficiscitur ad bellum Vejent. 49.

Caeso Fabius Ambustus, quaestor 4, 54. tribunus militum consulari potestate 61. iterum 5, 10. praestitit castris ad Vejos 12. tertium tribunus militum 24.

C. Fa-

- C. Fabius Dorso per medios hostes (Gallos) in Quirinalem collem pergit, ibi sacra peragit, et in Capitolium ad suos redit 5, 46.
- L. Fabius, legatus a Scipione ad Carthaginienses 30, 25.
- M. Fabius, Caesonis frater, consul 2, 42. iterum 43. adversus Veientes egregie rem gerit 44-47. triumphum sibi decretum recusat 47.
- M. Fabius, pontifex maximus, praefatur carmen, quo primores Romanorum sese, adventantibus Gallis, pro patria devotent 5, 41.
- M. Fabius Ambustus 5, 35.
- M. Fabius Ambustus tribunus militum consulari potestate 6, 22. ejus filiae duae nuptae, Ser. Sulpicio major, minor C. Licinio Stolori 34. consilia inquit cum genere et L. Sextio de via plebejis hominibus ad consulatum aperienda *ibid.* tribunus militum consulari potestate iterum 36.
- M. Fabius Ambustus consul 7, 11. ducit exercitum adversus Hernicos 7, 11. ejus res gestae *ibid.* ovans Urbem ingreditur *ibid.* secundum consul 17. a Faliscis fusus, restituit aciem *ibid.* consul tertium 18. dictator 7, 22. pro filio, magistro equitum, adversus Papirium dictatorem contendit 8, 33.
- M. Fabius Ambustus, magister equitum 8, 38.
- M. *sive* Caeso Fabius, Fabii Rulli frater 9, 36.
- M. Fabius Buteo, sine magistro equitum dictator ad supplendum senatum dictus 23, 22. senatu lecto, sese extemplo magistratu abdicat 23.
- M. Fabius Buteo, aedilis curulis 30, 26. creatus praetor, fortitur Sardiniam 40.
- M. Fabius Dorso, consul creatus 7, 28.
- M. Fabius Vibulanus, consul 4, 11. legatus 17, 19. 27. tribunus militum consulari potestate 25.
- Num. Fabius Ambustus tribunus militum cons. pot. 4, 58.
- N. Fabius Buteo creatur praetor 41, 28. fortitur Hispaniam citeriorem 42, 1. Massiliae moritur 4.
- N. Fabius Vibulanus, consul 4, 43. tribunus militum consulari potestate 49. iterum 57.
- Q. Fabius, consul 2, 41. iterum 43. in proelio occiditur 46.
- Q. Fabius, is qui unus extinctae ad Cremeram genti superfuerat, consul creatur 3, 1. iterum 2. rem bene gerit adversus Aequos *ibid.* populatur eorum agros 3. praefectus

- fectus Urbis, resistit tribuno, legem de minuendo consulari imperio ferenti 9. consul tertium, vincit Volscos 22. Tusculanis fert auxilium 23. legatus ad Aequos 25. decemvir legibus scribendis 36. ejus ingenium non tam gnatum in malitia, quam in bono parum constans 41. mittitur ad bellum in Sabinos *ibid.* cum collegis exilii causa solum vertit 58.
- Q. Fabius, legatus ad Gallos, ducem eorum occidit hasta 5. 35. 36. cum duobus fratribus creatur tribunus militum *ibid.* ei dies dicta 6, 1. moritur *ibid.*
- Q. Fabius, uxoris T. Quintii Flaminii sororis filius, mittitur Romam 32, 36.
- Q. Fabius Ambustus, consul 4. 52.
- Q. Fabius Ambustus, magister equitum 7, 28.
- Q. Fabius Ambustus dictator 9, 7.
- Q. Fabius Buteo, praetor, sortitur Hispaniam ulteriorem 33, 24. 26.
- Q. Fabius Buteo, praetor, sortitur Galliam provinciam 40, 18. ei prorogatur imperium 36. creatur triumphus coloniae deducendae 43. quinquevir, ut de finibus cognosceret 45, 13.
- Q. Fabius, Maximi filius, Gurgis aliquot matronas, stupri damnatas, mulctat pecunia 10, 31. aedem Veneris curat faciendam *ibid.* consul 47.
- Q. Fabius Labeo, quaestor urbanus 33, 42. ei magnum certamen cum sacerdotibus propter tributum solvendum *ibid.* creatur praetor 37, 47. praestitit classi 52. trajicit in Cretam 60. ejus res in Asia gestae 38, 39. triumphat 47. candidatus consulatus, nec semel repulsam passus 39, 32. triumphus duabus coloniis deducendis 44. consul 45. pontifex 40, 42.
- Q. Fabius Maximus Rullianus, aedilis curulis 8, 18. iterum, secundum quosdam auctores 10, 9. 11. magister equitum 8, 29. adversus imperium L. Papirii dictatoris pugnat cum Samnitibus et prospere rem gerit 30. concremat arma hostilia *ibid.* citatur a dictatore 32. sese recipit ad triarios, qui eum dictatori eripiunt *ibid.* fugit Romanam 33. noxae damnatus, donatur populo 35. vetatur quidquam pro magistratu agere 36. creatur consul 38. interrex 9, 7. dictator 22. capit Saticulam *ibid.* vincit Samnites 23. iterum consul 33. adversus Etruscos

scos proficiscitur eosque fundit 35. sqq. iussus a senatu, L. Papirium Cursorem, cui infestus privatim erat, dictatorem dicit 38. ob egregie perdomitam Etruriam ei continuatur consulatus 41. vincit Samnites et Umbros *ibid.* ei prorogatur imperium 42. censor omnem forensem turbam in quatuor urbanas tribus conjicit 46. Maximi cognomen ei datur *ibid.* ab eo institutum, ut equites Idibus Quintilibus transveherentur *ibid.* aedilis curulis 10, 9. 11. invitus consul quartum creatur 10, 13. vincit Samnites 14. consulatum recusat 15. consul quintum 22. ejus certamen cum P. Decio collega de provinciis 24. egregia ejus in agro Sentinati victoria 27. 29. triumphat 30.

Q. Fabius Maximus Verrucosus, legatus Carthaginem mittitur 21, 18. prodicator creatur 22, 8. dictator iterum 22, 9. libros Sibyllinos inspicere postulat idque pervincit 9. ejus consilia de bello gerendo 11. pugnam detrectat 12. ejus artes *ibid.* magistrum equitum infestum sanis consiliis habet *ibid.* et 14. ejus cunctatio et in castris et in Urbe infamis

15. ab Annibale deluditur 16. 17. sacrorum causa Romam vocatur 18. inviolatum ab Annibale agrum suum vendit captivis redimendis 23. eo absente, Minucius rem non inprospere gerit 24. ipsi aequatur magister equitum 25. 26. cui laboranti et paene jam victo fert suppetias 28. et 29. magister equitum sub ejus imperium auspiciumque sponte reddit 30. exacto semestri imperio, abdicat se dictatura 31. ejus ad L. Aemilium Paullum consulem oratio 39. ejus consilium post cladem Cannensem 55. creatur pontifex 23, 21. duumvir aedibus dedicandis 31. consul tertium *ibid.* ejus res gestae 46 - 48. ejus oratio de creandis consulibus quam praestantissimis 24, 8. consul quartum creatur 9. Caecilium obpugnat 19. legatus filio consuli ad Suesulam venit 44. Annibale ad Romam obpugnandam veniente censei abscedendum non esse a Capua 26, 8. consul quintum 27, 7. Senatus princeps 11. Marcellum per literas monet, ut quam acerrimo bello destineat Annibalem 12. Manduria vi capta, obsidet Tarentum et capit

15. Deos iratos Tarentinis jubet relinqui 16. Livium et Neronem, consules, sibi mutuo reconciliat 27, 35. Scipioni, in Africam transcendere cupienti, adversatur 28, 40 ejus oratio 40 sq. truci oratione et sententia Scipionem impugnat 29, 19. moritur exactae aetatis 30, 26. ejus laudes *ibid.* augur per LXII annos *ibid.*
- Q. Fabius, filius praecedentis, praetor 24, 9. sortitur Apuliam 12 absens creatur consul 43. patrem jubet descendere equo 44. Altinium Arpinum jubet vinciri 45. capit Arpos 46. ad exercitum Venusiam mittitur 27, 29. Idem forte legatus ab M. Livio consule Romam ad senatum mittitur 28, 9.
- Q. Fabius, augur in locum patris electus 30, 26. moritur 33, 42.
- Q. Fabius, quaestor 39, 29.
- Q. Fabius Maximus, praetor, sortitur juris dictionem peregrinam 40, 18.
- Q. Fabius Maximus, filius L. Aemilii Paulli consulis 44, 35, 45, 40. nuntius victoriae de Perseo mittitur Romam 45, 45. I. mittitur a patre ad Aeginium et Agassas diripiendas 27. et ad Illyrios depopulandos 33.
- Q. Fabius Pictor Delphos ad oraculum mittitur 22, 37. Delphis Romam redit, responsumque ex scripto recitat 23, 11. *vid. supra* Fabius Pictor.
- Q. Fabius Pictor, flamen Quirinalis, creatur praetor 37, 47. ei Sardinia provincia evenit 50. prohibetur a pontifice maximo ire in provinciam 51. moritur 45, 44.
- Q. Fabius Vibulanus, consul 4, 37. tribunus militum consulari potestate 47. ubi v. not. 2. iterum 49. interrex 51.
- Fabrateria opp. Volscorum; unde Fabraterni, recepti a Romanis in fidem 8, 19.
- C. Fabricius Luscinus, praetor, sortitur juris dictionem urbanam 33, 42, 43. legatus 37, 4.
- Fabrum centuriae duae in prima classe I, 43.
- Faesulae opp. Etruriae ad radices Apennini, h. Fiesole, Fiezola 22, 3.
- Falarica, genus teli 21, 8, 34, 14.
- Falcatæ quadrigae, v. Quadrigae.
- Falerina tribus addita 9, 20.
- Falerii opp. Etruriae, h. Falari 5, 27, 10, 14, 21, 1.
- Falernus ager in Campania inter Cales et Sinuessam 7, 26, 10, 20, 21, 22, 13, 14. dividitur, usque ad Vulturnum fluvium, plebi Romanae 8, 11.

Falisci incolae Faleriorum, auxilio veniunt Vejentibus et Fidenatibus 4, 17. ad Vejos, a Romanis obseffos, accedunt 5, 8. adoriuntur castra Romanorum *ib.* et 13. vincuntur a Camillo 19. eorum castra capiuntur et urbs obsidetur 26. magistri, Faliscam juventutem prodentis, supplicium 27. Falisci dedunt se Romanis *ibid.* rebelant 7, 17. inducias quadraginta annorum ineptant 22. iis bellum indicitur 10, 45. pacem petentibus induciae annuae datae 46. eorum legati Romanos docent, Etruscos concilia de pace petenda habere 10, 14. Faliscus ager 10, 12, 26. et 27.

Fames Romae 2, 34. 3, 32. tanta, ut multi ex plebe, capitibus obvolutis, se in Tiberim praecipitarent 4, 12. 32. Capnae 25, 13. Calilini 23, 19. Peteliae 23, 30.

Fango, v. Fuficius.

Fanum Aesculapii, tabulis pictis exornatum 43, 6. Apollinis, et oraculum ad Hieran Comen 38, 12, 13. Dianae 1, 45. Feroniae 1, 30. Herculis 40, 51. Palloris 1, 27. Pavoris 1, 27. Proserpinae 29, 18. expilatum a Plemio 29, 8. 18. 31, 12. 32, 1. Quietis 4, 41.

Termini 1, 55. Voltumnae 4, 23. 25. 61. 5, 17. 6, 2. Fanum quomodo differat ab aede 10, 37. Fanorum expiatio in libris per duum viros quaesita 5, 50. in fanis omnibus, in quibus lectisternium majorem partem anni fieri solet, consules res divinas majoribus hostiis faciunt 36, 1.

Farris selibrae M. Manlio datae 5, 47.

Fas audi 8, 5. 4.

Fasces non ambo consules in Vrbe castrisque habent 2, 1, 11. 9, 8. populo submissi a P. Valerio 2, 7. capti a Poenis, ponuntur ante tribunal imperatoris 25, 16. a multitudine concitata franguntur 2, 55. 3, 49.

Fasti dies facti a Numa 1, 19.

Fastos circa forum in albo proponit Flavius, ut, quando legi agi posset, sciretur 9, 46. Fasti, in quos nomina consulum dictatorumque cum eorum rebus gestis referebantur 9, 18.

Fatales libri, v. Sibyllini et Libri.

Fati lege immobilis rerum humanarum series nectitur 25, 6.

Fauces ad Antigoniam 32, 5. Isthmi 32, 21. Thesaliam ab Athamania dividendes 32, 14. ferentes in Tempe 33, 13.

- Faucia curia** 9, 38.
Faucula Cluvia, v. **Cluvia**.
Fauni aedes, facta in Insula ex pecunia mulctaticia 33, 42. dedicata 34, 53.
Faveria, oppidum Isiriae, vi capitur a Romanis 41, 11.
Favonii venti 37, 23.
Favor pravius in certaminibus ludicris 42, 63.
Faustulus, regii pecoris magister, Romuli et Remi servator et educator I, 4, 5.
Fauftus, Sullae filius, v. **Cornelius**.
Fax arsit in coelo, v. **Prodigium**. Facibus ardentibus armata multitudo 4, 33. facibus ardentibus anguibusque praelatis sacerdotes Tarquiniensium militem Romanum terrent 7, 17.
Februariae Calendae 37, 58.
Fecenia Hispala, v. **Hispala**.
Feciales, v. **Fetiales**.
Felsina 33, 37. v. **Bononia**.
Feminae sunt in manu parentum, fratrum, viro-
rum, tutorum, et nullam, ne privatam quidem, rem agere possunt sine auctore 34, 2, 39, 19, 4.
Feminarum agnomina, *Secunda*, *Tertia*, *Quarta*, *Quinta*, ob ordine nascendi petita 29, 14, 6.
Tenectani campi in Latio 8, 12.
Fenus et Feneratores, v. **Foenus**.
Feralia 35, 7.
Ferentani v. **Frentani**.
Ferentinae lucus I, 50, 52, 7, 25. Ferentina aqua I, 51. Ferentinum caput 2, 38.
Ferentinum opp. **Hernicorum** in Latio, h. Ferentino 4, 51, 61, 7, 9, 10, 34, 32, 2.
Ferentinati populo suae leges redditae 9, 43, 34, 42.
Ferentum *sive* **Forentum** opp. **Apuliae**, h. **Forenza** 9, 20. Ferentani s. **Frentani** *sive* **Forentani** vincuntur 16.
Feretrius Jupiter, v. **Jupiter**.
Feriae per novem dies actae, quod lapidibus pluisset I, 31. v. **Novemdiale sacrum**. per triduum 3, 5. Feriarum constituendarum causa dictator creatus 7, 28.
Feriae Latinae, in monte Albano actae I, 45, 2, 5, 17, 19, 8, 11, 21, 63, 22, 1, 25, 12, 32, 1. (Cf. **Latinae**) ob terrae motum per dies duodequadragesima 35, 40. valetudinis populi causa indictae 42, 2.
Feroniae, deae Etruscorum et Latii, fanum I, 30. lucus et templum 26, 11, 27, 4. aedes in Capenate 33, 26. donum a libertinis mulieribus datum 22, 1.
Ferrariae et argentariae in Hispania 34, 21.
Fescen-

Tescenninus versus 7, 2.

Festum Dianae per tri-
dum Syracusis 25, 23.

Fetiales mittuntur ad res
repetendas 1, 24. 4, 30.

7, 6. 9, 16. 32, 8, 22. 9,

45, 10, 12. ad foedus

feriendum 30, 43. con-

sulti de ratione indi-

cendi belli 31, 8. 36, 3.

quibus ceremoniis utan-

tur 1, 24. 32, 9, 5. 30,

43. duo faciunt foedus

9, 5, 3. eorum jus 9, 9,

2. conlegium 36, 3. per

eos Poenis traduntur duo

Romani, qui eorum le-

gatos pulsarunt 38, 42.

Fibulis donati equites 39,

31.

Ficana in Latio capta ab

Anco, et inde cives tra-

ducti Romam 1, 33.

Ficulnea vetus Sabinorum

a Tarquinio Prisco capta,

h. Fanum S. Vasilis 1, 38.

Ficulnensis via, quae postea

Nomentana 3, 52.

Ficus Ruminalis 1, 4. ad

eam simulacra infantium,

conditorum Urbis, sub

uberibus lupae posita 10,

23.

Fidei sollemne a Numa

Pompilio institutum 1,

21. in fidem se permit-

tentes quo jure fuerint

apud Romanos 36, 28.

Fidenae opp. Sabinorum ad

Tiberim, colonia Roma-

norum, h. Castello Giu-

bileo 1, 27. 4, 17. defi-

ciunt ad Veientes *ibid.*

capiuntur 4, 22. 33. 34.

Fidenates bellum inferunt

Romanis 1, 14. vincun-

tur *ibid.* alterum cum

Romanis bellum 27. vin-

cuntur *ibid.* obsidentur

2, 19. occidunt legatos

Romanorum 4, 17. po-

pulabundi descendunt in

agrum Romanum 21.

vincuntur, multique sub

corona venum dantur

33, 34.

Filio consuli pater justum

honorem praestat 24, 44.

filiis jussu parentum ne-

cati 2, 5. 4, 29. 8, 7.

Filo velatum fecialis ca-

put 1, 32.

Fimbria, v. Flavius.

Fimus bubulus pro lignis

38, 18.

Firmum opp. Piceni, h.

Fermo; unde Firmani,

quorum fides in Roma-

nos laudata 27, 10.

Firmana cohors 44, 40.

Flaccus, v. Fulvius Vale-

rius.

Flamen cognomen Q. Clau-

dii. Flamen Dialis, v.

Dialis. Martis 1, 20. 29,

11. 45, 15. Quirinalis 1,

20. 5, 40. 24, 8. 37, 47.

et 51.

Flamines bigis, curru ar-

cuato, ad Fidei sacra-

rium vehi jubet Numa

1, 21. Flaminibus cura

sacrorum demandata 1,

33. Flaminum Vestali-

umque hospitium, a Cae-

ritibus religiose cultum

7, 20. Flamines abesse

a sacris non possunt, at-

que

que adeo in provinciam ire vetantur a pontifice maximo 19, 53. 24, 8. 37, 51.

L. Flamininus 43, 11. *De eo et ceteris Flamininis* v. Quintius, et de hoc cognomine ad 32, 7, 4.

Flaminius circus 3, 54. 27, 21. 40, 52.

Flaminia prata 3, 54. 63. via 22, 11. 39, 2.

C. Flaminius, censor, viam munit, et circum exstruit 23, 23. iterum consul 21, 57. clam in provinciam abit, et Arimini consulatum inuit 15. 63. de eo querelae Romanorum 22, 1. ejus ferocia 3. ad Trasimenum lacum circumventus ab Annibale, in proelio cadit 4-6.

C. Flaminius quaestor 26, 47. 49. aedilis curulis 33, 42. tritici decies centum millia binis aeris populo dividit *ibid.* creatur praetor 34, 54. sortitur Hispaniam citeriorem 55. in Hispania expugnat Litabrum oppidum 35, 22. creatur consul 38, 42. defendit M. Fulvium contra Ambra-cienses 43. Friniates Ligures, pluribus secundis proeliis factis, in deditionem accipit, iisque arma adimit 39, 2. domat Apuanos *ibid.* viam a Bononia perducit Arretium *ibid.* triumvir

coloniae Aquilejam deducendae 39, 55. 40, 34.

Q. Flaminius creatur decemvir agro dividendo 31, 4.

Flamma circa caput Servii infantis dormientis 1, 39. flamma, a capite concionantis Marcii emicans 25, 39. flamma, in proris navium praelata, ardet hostes, ne propius accedant 37, 11.

Flavius Lucanus praetor 25, 16. prodit T. Gracchum *ibid.*

C. Flavius Cn. F., scriba humilique fortuna ortus, aedilis curulis 9, 46. certat adversus nobiles *ib.* jus civile, repositum in penetralibus Pontificum, evulgat *ib.* Fastos circa forum in albo proponit *ibid.* dedicat aedem Concordiae *ibid.* curulem sellam sibi adferri jubet, quum nobilium nemo ei adsurgeret *ibid.*

M. Flavius dat viscerationem populo in funere matris 8, 22. tribunus plebis 37. fert ad populum, ut in Tusculanos animadvertatur *ibid.*

M. Flavolejus centurio 2, 45.

Floronia, virgo Vestalis, stupri comperta 22, 57.

Flumen manavit sanguine 24, 44. flumine vivo perfundebantur sacrificaturi cet. 1, 45. 7.

Flumen.

- Flumentana porta 6, 20.
35, 21.
- Foedus quid sit quo ritu fiat, et quomodo a spon- sione differat 1, 24. 9, 5. ejus tria genera 34, 37. de foederum jure inter Romanos Carthaginiensesque disceptatio 21, 19.
- Foedus Romanorum cum Poenis primum 2, 8, 10. alterum 7, 27. tertium 9, 43. quartum Epit. 13. sextum 21, 2. Cf. 30, 37. 43. cum Aetolis 26, 24. 38, 9. cum Philippo 29, 11. 33, 30. cum Na- bude 34, 35. Antiocho 38, 38. Philippi cum Annibale 23, 33.
- Foenus unciarium 7, 16. 7, 21. semunciarium fa- ctum ex unciario 7, 27. foenere obruti debitores 35, 7.
- Foeneratores mulctantur 7, 28. 10, 23. 35, 41. eo- rum improbitas 8, 28. ex Sardinia fugantur 32, 27.
- Fons Herculis Caere 22, 1.
- M. Fonteius creatur prae- tor 45, 44.
- P. Fonteius Balbus creatur praetor 44, 17. sortitur Hispaniam *ibid.*
- P. Fonteius Capito, prae- tor 43, 11. sortitur Sar- diniam 15.
- T. Fonteius legatus 25, 34. 26, 17.
- T. Fonteius Capito creatur praetor 40, 59. precon- sul in Hispania manere jubetur 41, 15.
- Fontinalis porta 35, 10.
- Forentum et Forentiani, v. Ferentum.
- Forem ex aede Lunae, quae in Aventino est, raptam fert atrox tempestas et in posticis parietibus Ce- reris templi adfigit 40, 2.
- Fores Sulpicii, tribuni militum, virga percutit licitor 6, 34.
- Fori in circo 1, 35. et 56.
- Fori publici 29, 37. 45, 1.
- Formiae opp. Auruncorum in Latio, h. Mola, in intimo recessu sinus For- miani s. Cajetani 35, 21.
- Formiana saxa 22, 16.
- Formianis civitas sine suf- fragio data 8, 14. tum longo post tempore suf- fragii latio 38, 36.
- Formianus ager 10, 31.
- Formianus mons 39, 44.
- Formulae votorum 22, 10. 36, 2. solennes, syno- nymis abundantes 1, 32. 22, 10, 2. belli indicendi 1, 32.
- Fornix in Capitolio, cum septem signis auratis et duobus equis, positus a P. Cornelio Scipione Afri- cano 37, 3. Fornices duo de manubiis facti ab L. Stertinnio 33, 27. Forni- ces in muro apti ad ex- currendum 36, 23.
- Fornicata via 22, 36.
- Fortuna adjuvat fortēs 8, 29. ludit et jocatur 30, 30, 3. nec prospera ef- ferat, nec adversa in- fringat animum 45, 8.
- Fortu-

Fortunae aedes Praeneste 23, 19. 42, 1. Romae intra portam Carmentalem incendio absumitur 24, 47. reficitur 25, 7. in foro Boario 33, 27. Equestris 40, 40. et 44. 42, 3. et 10. Fortis Fortunae aedes 10, 46. 27, 11. Fortunae muliebris templum 2, 40. Primi-geniae aedes in colle Quirinali 29, 36. 34, 53. 43, 13. Fortunae in Algido subpublicatio imperata 21, 62. Fortunae populi Rom. inopinata salus in magno periculo tribuitur 1, 46. 2, 40. 6, 30. 3, 38. 46. Fortunam nimiam hominibus invident dii 10, 13. 5.

Foruli, vicus Sabinorum, h. Civita Tomassa 26, 11.

Forum Romae 1, 12. ornatum scutis auratis Samnitium 9, 40. inde initium fori ornandi ab aedilibus *ibid.* medium specu vasto collapsum in inmensam altitudinem 7, 6. circa forum fastos in albo proponit C. Flavius, ut, quando lege agi posset, sciretur 9, 46. in forum per viatorem accitae matronae veneficae 8, 18. in foro medio captivi et defectionis auctores virgis caesi et securi percussi 7, 19. 9, 24. 28, 28. ibi suggestum adornatum rostris navium Antiatum, unde

Rostra 8, 14. Forum Boarium 10, 23. 21, 62. 22, 57. 27, 37. 29, 37. 35, 40. in foro Boario ante Fortunae aedem fornix factus ab L. Stertinio 33, 27. Olitorium 21, 62. 40, 34. in foro Olitorio aedes Junonis Sospitae dedicata 34, 53. Piscatorium 26, 27. 40, 51. extra portam Trigemnam 40, 51. quaelitorium in castris 41, 2.

M. Fossius, tribunus militum consulari potestate 4, 25.

M. Fossius Flaccinator consul creatur 9, 20. magister equitum 26. iterum 28.

Fossa Cluilia 1, 23. 2, 39. Graeca 28, 46. Quiritium, opus Anci regis 1, 33.

Frater fratri, etiam filium habenti, succedit in principatum apud Hispanos 28, 21. item apud Numidas 29, 29. frater sororque tori et regni consortes 27, 4. 6. fratres germani collegae in consulatu 40, 4. 43, 3. in praetura 40, 44. discordes 45, 19.

Fregellae opp. Volscorum ad Lirim, colonia Romanorum 8, 22. occupatur a Samnitibus 9, 12.

Fregellana arx capitur a Samnitibus 9, 28. recipitur *ibid.*

Fregel-

Fregellanorum in Romanos fides 27, 10. equitum fortitudo 26, 27.

Fregellanus ager 26, 9.

Fregenae, opp. Etruriae, h. la Macarese, non longe ab ostiis Tiberinis, colonia, cui negatur vacatio rei navalis 36, 3.

Frentani, qui oram maris superi, ab Aterno amne (h. Pescara) ad Frentonem fl. (h. Fortore) obtinebant in hod. Abruzzo cit., uno proelio debellantur 9, 16. oratores mittunt Romam, petentes pacem 45. iis foedus datum *ibid.*

Frentanus ager 27, 43.

Fresilia opp. Marforum, capitur a Romanis 10, 3.

Friniates (al. Briniates) Ligures C. Flaminius consul, pluribus proeliis secundis factis, in deditionem accipit, iisque arma adimit 39, 2.

Frontalia elephantorum 37, 40.

Frumentum ex Campania aliisque locis Romam advehitur 2, 34. 52. quaternis aeris populo vicatim descriptum 30, 26. 31, 4. binis aeris 31, 50. 33, 42. pro vectura navis relictum 30, 38. duplex militi post victoriam, iterumque post triumphum, a L. Scipione datum 37, 59. Frumentum a provincialibus dandum, et a ma-

gistratibus Rom. aestimatum et emptum 43, 2. 7. ejus duae decumae exactae 36, 2. 37, 2.

Frusinas ager 26, 9.

Frusinates conjurantes damnantur tertia parte agri 10, 1. capita conjurationis, virgis caesi, securi percutiuntur *ibid.*

Frusino opp. Volscorum ad Cosam fl. et fines Campaniae, h. Frosinone 27, 37.

Fucinus lacus in Maris, h. Lago Fucino, s. Lago di Celano s. di Tagliacozzo in Abruzzo ulteriore 4, 57.

Fuga inpedita, dum dux milites a suis haberi jubet pro hostibus 37, 43.

C. Fulcinius, legatus, jussu Tolumnii interficitur 4, 17. ei statua publice in Rostris posita *ibid.*

Fulfulae, opp. Samnii 24, 20.

Fulmen aureum pondo L. donum Jovi factum 22, 1. fulmine ictus Romulus Silvius 1, 3. icta Spei aedes, v. Prodigium. multi icti milites 10, 31.

Fulvius Flaccus, legatus 22, 12.

C. Fulvius, quaestor, Annibali traditur 21, 59.

C. Fulvius, legatus 26, 14. 33, 27, 8.

C. Fulvius Curvus aedilis plebejus 10, 23.

Cn. Fulvius legatus 10, 4. consul 11. vincit Samni-

- tes 12. triumphat *ibid.*
 propraetor 26. Etruriae
 fines depopulatur 27. vin-
 cit Etruscos 30.
- Cn. Fulvius praetor 36, 45.
 sortitur juris dictionem
 peregrinam 37, 2.
- Cn. Fulvius Centumalus
 aedilis curulis 24, 43.
 praetor creatur *ibid.* ei
 evenit provincia Sues-
 sula 44. creatur consul
 25, 41, 26, 1. ei proro-
 gatur imperium 28. vin-
 citur ab Annibale ad Her-
 doneam, et cum unde-
 cim tribunis cadit 27, 1.
- Cn. Fulvius Flaccus prae-
 tor 25, 2. sortitur Apu-
 liam 3. prosperis rebus
 solutus ad locordiam 20.
 ad Herdoneam vincitur
 ab Annibale 21. ob ex-
 ercitus in Apulia antif-
 sum ei dies dicta 26, 2.
 primo pecunia, mox ca-
 pite in eum anquiritur 3.
 it Tarquinius in exil-
 ium *ibid.*
- Cn. Fulvius movetur se-
 natu a fratre cenfore 41,
 27.
- Cn. Fulvius Gillo, creatur
 praetor 45, 14. sortitur
 Hispaniam citeriorem 16.
- L. Fulvius Curvus consul
 8, 38. magister equitum
 9, 21.
- M. Fulvius, secundum
 quosdam auctores, con-
 sul suffectus Ti. Minucio
 9, 44.
- M. Fulvius, tribunus mi-
 litum 10, 14.
- M. Fulvius, tribunus mi-
 litum, occiditur in pu-
 gna 27, 12.
- M. Fulvius tribunus pl.
 32, 7.
- M. Fulvius legatus 43, 1.
- M. Fulvius Centumalus
 praetor 35, 10, 20, 23,
 24. sortitur juris dictio-
 nem urbanam 20.
- M. Fulvius Flaccus decem-
 vir agro dividundo 31, 4.
- M. Fulvius Flaccus trium-
 vir coloniae deducendae
 39, 44.
- M. Fulvius Flaccus legatus
 in Macedoniam 43, 11.
- M. Fulvius Nobilior, aedi-
 lis curulis 33, 42. crea-
 tur praetor 34, 54. sor-
 titur Hispaniam ulterio-
 rem 55. Vaccaeos, Ve-
 ctones et Celtiberos fun-
 dit fugatque 35, 7. pro-
 consul multa prospera
 gerit 22. ovans Urbem
 ingreditur 36, 21, 39.
 creatur consul 37, 47. ei
 provincia Aetolia evenit
 50. proficiscitur in Epi-
 rum 38, 3. Ambraciam
 urbem obtinuit 4-9.
 donatur corona aurea CL.
 pondo *ibid.* perdomitis
 Aetolis, recipit Cephal-
 leniam 28, 29. compo-
 nit res Acheorum 36. co-
 mitiorum causa profi-
 ciscitur Romam 35. redit
 in provinciam, eique in
 annum prorogatum im-
 perium *ibid.* eum ac-
 cusant Ambracienses 43.
 defenditur a C. Flamini-
ibid.

ibid. ex Aetolia rediens petit triumphum 39. 4. M. Aburius, tribunus plebis, intercedit *ibid.* Gracchi oratio pro M. Fulvio 5. triumphat de Aetolis et Cephallenia *ibid.* per dies decem ludos, quos voverat Aetolico bello, facit 22. censuram petit 40. creatur triumvir coloniis deducendis 44. censor 40. 45. inimicus M. Aemilio Lepido 37. 47. 38. 43. 44. 39. 4. 40. 45. 46. reconciliatur cum M. Aemilio 40. 46. ejus opera publica 51. lustrum condit 41. 2. M. Fulvius Nobilior, tribunus militum, mensibus suis dimittit legionem, obque id factum in Hispaniam relegatur et a fratre senatu movetur 40. 41. 41. 27. M. Fulvius Nobilior tribunus plebis 42. 32. M. Fulvius Paetinus consul 10. 9. Q. Fulvius aedilis curulis 30. 39. Q. Fulvius tribunus pl. 32. 8. Q. Fulvius legatus 32. 36. Q. Fulvius M. F. triumvir epulo cooptatur 40. 42. Q. Fulvius Flaccus pontifex 23. 21. praetor 24. sortitur juris dictionem urbanam 30. praetor relictus cum juris dictione urbana 24. 9. magister equitum 25. 2. tertium consul *ib.* pontificatum maximum petens repulsam patitur 5. Hannonis castra obpugnat

T. Liv. P. IV.

et capit 13. 14. ei prorogatum imperium 26. 1. Capuam obsidet 4. Romanam euntem Annibalem sequitur 8. 9. ingreditur Romam cum exercitu 10. redit Capuam 12. virgis caedi et securi percuti jubet senatores Campanos 15. accusatur a Campanis 27. 33. dictator dicitur 27. 5. iis comitiis, quae habebat ipse, creatur consul quartum 6. ejus senescit fama 20. ei prorogatur in annum imperium 22. iterum 35. Q. Fulvius Flaccus aedilis plebis 38. 35. creatur praetor et sortitur Sardiniam 42. legatus Aemilii Pauli 40. 27. consul 37. bellum gerit cum Apuanis Liguribus 41. Q. Fulvius Flaccus (illius frater patruelis) aedilis, curulis designatus, petit praeturam inpetrassetque, nisi senatus comitia sustulisset 39. 39. fit praetor 56. sortitur Hispaniam citeriorem 40. 1. Urbicuam capit 16. ejus res gestae adversus Celtiberos 18. 30. 33. rursum vincit Celtiberos 39. 40. aedem Fortunae Equestri et ludos Jovi vover *ib.* pontifex cooptatur 40. 42. quam extra Urbem triumphandi causa esset, creatur consul cum L. Manlio Acidino, fratre germano 43. de Celtiberis triumphat *ib.* ejus ludi 45. creatur censor

Kk
41,

- 41, 27. fratrem germanum et consortem senatu movet *ibid.* ejus opera publica *ibid.* aedem Fortunae Equestris enixo studio facit, et ex aede Junonis Laciniae marmoreas regulas detrahit 42, 3. aedem Fortunae Equestris dedicat 10. laqueo sibi gulam frangit 28.
- Q.** Fulvius Nobilior triumphum coloniae deducendae 39, 44.
- Q.** Fulvius Gillo legatus Scipionis 30, 21. praetor 31, 4. fortitur Siciliam 6.
- Funda** praevalida (Achaica) describitur 38, 29.
- Fundanis** populis (cf. Fundi) civitas sine suffragio data 8, 14. sociant se Privernatibus bello Romanos laceffentibus 19. orant veniam *ibid.* illis datur latio suffragii 38, 36.
- M.** Fundanius, tribunus plebis ad plebem fert de lege Oppia abroganda 34, 1.
- M.** Fundanius Fundulus, aedilis plebejus, aliquot matronas probri accusat 25, 2.
- Fundi** opp. Auruncorum inter Formias et Tarracinam, h. Fondi 41, 27.
- Funditores** in exercitu Pyrrhi 27, 38. 36, 18. Achaei eorumque in bello maximum momentum 38, 29. Baleares eorumque peritiam 28, 37. 21, 21. Cyrtaei 37, 40.
- Funebres** laudationes s. laudes 2, 47. 61. matronis concessae 3, 50. vitiant historiam 8, 40. funebres ludi 23, 30. 28, 21. 45, 31, 50. 39, 46.
- Funus** prosequutis nullum datum 38, 55. publicum 30, 45. funeris causa data epulum, visceratio, munus gladiatorium et ludi funebres 8, 22. 23, 30. 39, 46. in funus Menenii confati a populo sextantes 2, 33. in Valerii consulis quadrantes 3, 18. funera Romanorum ducum curata ab Annibale 22, 52. 25, 17. 27, 28.
- Furcae** Caudinae, v. Caudium.
- Furcis** obpugnantes detruduntur scalis 28, 3. spectacula olim sustinebantur 1, 35. furcis s. furculis obpugnatores suspendunt murum 38, 7. sub furca virgis caedi 1, 26. 2, 36.
- Furiae** genti fato quodam data Gallica bella 31, 48.
- Furii** et **Fusii** iidem 3, 4.
- Furius** legatus, frater Sp. Furii cos., ab Aequis caeditur 3, 5.
- Agr.** **Furius** consul 3, 66. collegae summam imperii concedens, ab eo vicissim honoratur 70.
- Agr.** **Furius** tribunus mil. cons. pot. 3, 32. adversus Salpinates bellum gerit *ib.*
- C.** **Furius** duumvir navalis 41, 1. legatus 43, 9.
- C.** **Furius** Aculeo, quaestor L. Scipionis, damnatur 38, 55.
- C.** **Furius** Pacilus, consul 4, 12. censor probavit villam publi-

- publicam in campo Martio
 22. Mamercuri Aemilium;
 qui censuram ad unius an-
 ni et sex mensium spatium
 redegerat, aerarium facit
 24. 9. 33. tribunus mil.
 conf. pot. 4. 31.
- C. Furius Pacilus consul 4. 52.
- L. Furius, consul, resistit
 agrariae legi 2. 54. post
 consulatum sit reus ad po-
 pulum *ibid.* tribunus, qui
 eum accusabat, mortuus
 domi inventus *ibid.*
- L. Furius tribunus militum
 consulari potestate cum Ca-
 millo 6. 22. ejus temera-
 ria adversus collegam pro-
 tervia 23. pugna initio
 inprospera et corrigendae
 culpa studio 24. inoder-
 ratio in eum Camilli 25.
- L. Furius tribunus pl. 9. 42.
- L. Furius Bibaculus, quae-
 stor, in proelio ad Cannas
 occisus 22. 49.
- L. Furius Camillus, dictator,
 reddit Patribus possessionem
 pristinam consulatus 7. 24.
 ob id meritum consul crea-
 tur *ibid.* collega mortuo,
 solus rem publicam et bel-
 lum Gallicum administrat
 25. vincit Gallos 26. ad-
 versus Graecos ad oram
 maritimam profectus, nul-
 lam memorabilem rem ge-
 rit *ibid.* dictator in pugna
 adversus Auruncos vovet
 aedem Junoni Monetae 28.
- L. Furius SP. F. M. N. Ca-
 millus, consul 8. 13. capit
 Pedum opp. *ibid.* trium-
 phat *ibid.* statua equestris
- ei in foro posita *ibid.* ejus
 oratio ad senatum de La-
 tinis populis *ibid.* consul
 iterum 29.
- L. Furius Camillus praetor
 leges dat Capuanis 9. 20.
- L. Furius Medullinus. (*In
 hoc nomine tanti errores
 implicant apud Livium, ut
 haud facile ad liquidum
 perduci res possit. Nec
 tanti est. Itaque adpone-
 mus notam eorum locorum,
 in quibus L. Furius Me-
 dullinus aliquem magistra-
 tum gessisse dicitur, licet
 non omnia in unum homi-
 nem conveniant, et sint in
 duos tresve dispertienda, ut
 constat ex Sigonio ad 4.
 44)*)
- L. Furius Medullinus tribu-
 nus mil. conf. pot. 4. 25.
 35. iterum 44. creatur
 consul 51. consul iterum
 54. 61. tribunus mil. conf.
 pot., quum jam functus
 eo honore esset 57. ter-
 tium 5. 14. quartum 16.
 quintum 24. sextum 26.
 septimum 32.
- L. Furius Purpureo, tribunus
 militum 27. 2. praetor
 31. 4. sortitur Galliam 6.
 10. Gallos vincit 21. petit
 triumphum 47. de ea re
 variae in senatu sententiae
 48. triumphat 49. crea-
 tur consul 33. 24. per
 tribum Sappiniam in Bojos
 venit 37. populatur agrum
 Bojorum *ibid.* aedes ab
 eo votae 34. 53. 35. 41.
 legatus 37. 55. resistit Cn.

- Manlio, triumphum petenti 38. 44. 45. 54 magna contentione censuram petit 39. 40. legatus in Galliam Transalpinam mittitur 54.
- L. Furius Purpureo**, legatus ad concilium Aetolorum 31. 29. ejus oratio 31.
- L. Furius Philus**, creatur praetor 42. 28. sortitur Sardiniam 31. pontifex moritur 43. 13
- M. Furius** defendit in senatu **M. Aurelium**, quem adCUSabant legati Philippi 30. 42.
- M. Furius** legatus 31. 21.
- M. Furius Camillus** tribunus mil. conf. pot. 5. 1. iterum 10. contra Faliscos proficiscitur 12. tertium tribunus mil. conf. pot. 14. a Capena ingentes praedas agit *ibid.* interrex 17 dictator 19. ludos magnos ex Scto vovet *ibid.* vincit Faliscos *ibid.* cuniculum in arcem Vejorum agit *ib.* Vejos capit 21. ejus precatio *ibid.* curru equis albis juncto triumphans **Vrbem** ingreditur 23. refittit legi de transmigrando Vejos 25. religionem injicit de decima praedae Vejentanae *ibid.* tribunus mil. conf. pot. quartum 26. Faliscum ludum magistrum, puerorum proditorem, remittit **Falerios** 27. invehitur in plebem 29. senatum incitat adversus legem 30. creatur interrex 31. ei ab **L. Apulejo**, trib. pl., dies dicta 32. abit in exilium, et absens quindecim millibus gravis aeris damnatur *ibid.* concitat Ardeates ad obprimendos Gallos populatores 44. 45. revocatur et dictator dicitur 46. caesis Gallis triumphat 49. diligentissimus religionum cultor 50. prohibet migrari Vejos, habetque super ea re ad populum orationem 51. et sqq. interrex 6. 1. dictator tertium 2. capit Volscorum castra *ibid.* recipit Sutrium, ab Etruscis captum 3. triumphat 4. tribunus mil. conf. pot. quintum 6. ei regimen omnium rerum collegae permittunt *ibid.* ejus res gestae 7 - 10. in eum **Manlii Capitolini** livor 11. fit tribunus mil. conf. pot. sextum 18. septimum 22. ejus moderatio in collegam et victoria de hostibus 23 - 25. dictator quartum creatur 38. certamen inter eum et tribunos plebis *ib.* se abdicat magistratu *ib.* dictator quintum creatus 42. victis Gallis, triumphat *ibid.* discordias inter ordines sedat *ibid.* alter **Romulus** 5. 49. ejus mors et laudes 7. 1.
- M. Furius Crassipes**, coloniae deducendae triumvir, cui in triennium imperium esset, creatur 34. 53. 35. 40. praetor creatus, sortitur Galliam 38. 42. infontibus **Cenomanis** arma adempta reddere

reddere jubetur a senatu,
et provincia decedere 39.
3. praetor iterum 41, 33.
fortitur Siciliam 42, 1.

M. Furius Luscus aedilis pl.
39, 7.

P. Furius triumvir agro dan-
do 3, 1.

P. Furius Philus fit praetor
iterum et fortitur juris
dictionem inter cives et
peregrinos 22, 35. 55. clas-
sem accipit a Marcello col-
lega 57. redit ex Africa
Lilybaeum graviter saucius
23, 21. censor 24, 11.
severe castigat vitia 18.
dies ei dicitur a L. Me-
tello, tribuno plebis, quem
senatu moverat 43. mors
ejus impedit, ne lustrum
perficiatur *ibid.* augur mo-
ritur 25, 2.

P. Furius Philus, consularis
viri filius 22, 53.

P. Furius Philus, praetor crea-
tus, obtinet Hispaniam ci-
teriorein 41, 21. ab Hi-
spanis accusatus, Praeneste
in exsilium abit 43, 2.

Q. Furius, pontifex max. jube-
tur creare tribunos pl. 3, 54.

Sex. Furius consul 2, 39.

Sp. Furius consul 2, 43.

Sp. Furius, consul, male rem-
gerit adversus Aequos, et
in castris obsidetur 3, 4.
a T. Quintio liberatur 5.

Sp. Furius tribunus militum
consulari potestate 6, 31.

Sp. Furius M. F. Camillus
primus praetor 7, 1.

Sp. Fusius, sive Furius, pater
patratus 1, 24.

Fustuarium poena militaris 1,
26, 6. 5, 6, 8. Epit. LVII.

G.

Gabii opp. Latii inter Ro-
mam et Praeneste 1, 53.
24, 10. 26, 9. 41, 16. eos
fraude capit Tarquinius
Superbus 1, 53. 54. Ga-
biis murus ac porta de
coelo tacta. v. Prodigium.

Gabina via 2, 11. 3, 6. 5, 49.

Gabini 6, 21.

Gabinus ager vastatur a Vol-
scis 3, 8.

Gabinus cinctus 5, 46. 8, 9.
10, 7.

Gabinus, praefectus praesi-
dii Scodrae, regiae Gentii
45, 26.

Gades profectus Annibal vota
exsolvit Herculi 21, 21.

Cf. 24, 49. 26, 43. 28, 1.

Gaditana provincia 28, 2.

Gaditani perfugae pollicen-
tur, se prodituros urbem
et praesidium Punicum Ro-
manis 28, 23. patefacta
proditione, conjurati Car-
thaginem devehuntur 30.
a Gaditanis Mago exigit
pecuniam 36. Gaditanos
magistratus in crucem tol-
lit 37. Gaditani Romanis
deduntur post Magonis ab
Oceani ora discessum *ibid.*

Gaditanis remissum, ne praes-
fectus Gades mitteretur
32, 2.

Gaesa 8, 8.

Gaetuli in Africa inter Nu-
midiam et Aethiopiam ad
Nigrin fl., h. Brebern in
Barbaria s. Berberia 23, 18.

Gala Massylorum, Numidicae gentis, rex 24, 48. Mafinissae pater 49. 29, 29. jungitur Carthaginensibus 24, 49. moritur 29, 29.

Galaesus s. Galeus Calabriae fl. ad Tarentum, h. Galafo, aut Bagrada aut Tara 25, 11.

Galatia, castellum Campaniae, capitur ab Annibale 26, 5.

Galatia, v. Gallograecia.

Galba, v. Sulpicius.

Galbus Carpesiorum dux 23, 26.

Galea I, 43. Galeae cristatae 9, 40. 10, 38. Galeas gestant milites in stationibus 44, 33.

Galeagra, turris ad Syracusas 25, 23.

Galepsus, urbs Thraciae 44, 45.

Galeria centuria juniorum 27, 6.

Galli fanatici, matris Deum famuli 37, 9.

Galli, novi accolae Etruscis 5, 17. captus dulcedine frugum, maxime vini, transisse Alpes fama est 33. ducentis ante annis, quam Roma caperetur, in Italiam transcenderant *ibid.* Tarquinio Prisco regnante Romanae 34. eorum variis temporibus transitus in Italiam descripti 34, 35. postremi omnium transgressi Senones Clusium obpugnant 35. legati ad eos Romanorum *ibid.* responsum Gallorum 36. jure gentium a Romanis legatis

violato, ipsi mittunt legatos Romam *ibid.* elusa sua legatione, Romam iter intendunt 37. vincunt Romanos ad Alliam 37, 38. diripiunt et incendunt Romam 41. obpugnant frustra arcem Romanam 43, repelluntur 47. paciscuntur cum Romanis 48. dum appenditur aurum, intervenit Camillus dictator, eosque pugnare jubet et vincit 49. iterum eos caedit, ita ut ne nuntius quidem superfit *ibid.* rursum vincuntur a Camillo 6, 42. ad tertium lapidem, Salaria via, trans pontem Anienis castra habent 7, 9. post caesum a T. Manlio Galium eximia corporis magnitudine, relinquunt trepide castra 9 - 11. alia cum Gallis bella 2, 12 - 15. 23, 24. 25, 8, 20. pugna M. Valerii Corvi 7, 26. cum Gallis pacem ingenti pecunia redimunt Etrusci 10, 10. eorum auxilia mercede sollicitata a Samnitibus et Etruscis 10, 21. Senones delent legionem Romanam 10, 26. Galli juncti cum Etruscis, Samnitibus, Umbris, vincuntur in Sentinati agro 10, 27. 29. eorum in Italia, sub initia belli Annibalici, motus 21, 25, 26. et incerti ac fluctuantes animi 39, 52. 22, 1. Galli Transalpini frustra sollicitantur a legatis Romanis contra Poenos 21,

20. ab Annibale partim donis conciliati, partim vi victi 23 24 et 26-28. in Venetiam transgressi oppidum condunt non longe ab Aquileja 39. 22. 45. expelluntur a Romanis 54. legationi super ea re inisfae ad Transalpinos populos benigne respondetur 54. 55 50. 53 eorum manus in Hercynios saltus missa 5. 34 transitus in Italiam, locique et fines, quos tenere 5. 34. 35. transitus in Asiam 38. 16. 17. acies 38. 26. arma 22. 46. 38. 17. auxilium a Perseo per avaritiam dimissum 44. 27. procera corpora, promissae et rutilatae comae 38. 17. praelongi gladii et scuta longa quidem, sed parum lata nec regentia corpus 22. 46. 2. et 3. 38. 17. 21. corpora intolerantissima laboris atque aestus 10. 28. humori et frigori adsueta 5. 49. corpora iis et animi magna magis, quam firma 5. 44. molles ad laboris longaeque viae taedia 22. 2. eorum mollia et fluida corpora, minime patientia sitis, decedere pugna cogit 34. 47. 38. 17. prima eorum proelia plus, quam viro- rum, postrema minus, quam feminarum 5. 44. 7. 12. 10. 28. 38. 17. cantus ineuntium proelium et ulu- latus et tripudia, et qua- tientium scuta in patrium quemdam modum horren-

du arinorum crepitus 38. 17. 10. 26. 21. 28. gens nata in vanos tumultus 5. 37. 39. 38. 17. haudqua- quam negligens religionum 5. 46. auri avidissima 21. 20. Galli pectoribus equo- rum suspensa gestant capita caesorum hostium vel lan- ceis infixata 10. 26. 8. ovant moris sui carmine *ibid.* in concilium veniunt ar- mati 21. 20. pugnant su- perstantes essedis, carrisque 10. 28. super umbilicum pugnant nudi 22. 46. 38. 21. ex calva hostium po- cula faciunt 23. 24. Galli in Thracia 33. 12. 5. 45. 30. jungunt cursum equis et equos vacuos prolapsor- um equitum capiunt 44. 26.

Gallus et Galla vivi defodiun- tur 22. 57.

Gallae cujusdam facinus 38. 24.

Gallia provincia 24. 44. 2.

Gallicum aurum occultari a Patribus, criminatur M. Manlius 6. 14. Gallicus tumultus 7. 9. 11. ager, qui Gallorum Senonum fuerat, viritim populo di- visus 23. 14. 39. 44. 42. 4. Gallicus sinus, v. Sinus.

Gallograecia s. Galatia, pars Phrygiae mai., -hod. pars Natoliae et Carmanianae 37. 8. 38. 12.

Gallograeci Antiochum auxi- liis juvant 37. 18. 40. 51. 60. hinc iis bellum infert Cn. Manlius consul 38. 12.

15. 17. ejus belli gesta
 18-27. pax iis data 37.
 40. de iis triumphus 39, 6.
 eorum iter in Asiam, et
 tres populi, Tectosagi, To-
 listoboji et Trocmi, qui
 regiones ejus occuparunt
 38, 16. deficiunt ab Eu-
 mene 45, 19. 20. 34. eo-
 rum equites 37, 40.
Ganymedes, praefectus Pro-
 lemaei, prodit Philippo
 Aenum 31, 16.
Garamantes, inter Aethio-
 piam et Gaetuliam, vel in
 extremis Africae partibus,
 meridiem spectantibus, ul-
 tra Gaetuliam colentes, ubi
 nunc Guargala, Gademus
 et Fessen 29, 33.
Garrhenes, hospes Philippi, ab
 eo occisus 32, 21.
Garuli, Liguria populi 41,
 19.
Cn. Gavillius Aquilejensis
 41, 5.
L. Gavillius, *ibid.*
Gaulotus, regulus Gallograe-
 corum Tectosagum 38, 19.
Gaureleos, portus Andii in-
 sulae 31, 45.
Gaurus monti Campaniae in-
 ter Puteolos et Avernam
 Lucrinumque lacum, h.
 Monte Barbaro 7, 32.
Geganii ex Albanis princi-
 bus in Patres lecti 1, 30.
L. Geganus, tribunus militum
 consulari potestate 6, 31.
M. Geganus, tribunus mili-
 tum consulari potestate 6,
 42.
M. Geganus Macerinus, con-
 sul, sedat coitiones tribu-
 norum, adversus nobilium
 juventutem ortas 3, 65.
 secundum consul 4, 8.
 Volscos, Ardeam obsiden-
 tes, obsidet ipse 9, vincit
 Volscos et sub jugum mit-
 tit 10. componit Ardeae
 res *ibid.* redit in Urbem
 triumphans *ibid.* tertium
 consul 17. censor probavit
 villam publicam in campo
 Martio 22. Mam. Aemili-
 um, qui dictator censu-
 ram quinquennalem intra
 anni et sex mensium re-
 degerat spatium omni igno-
 minia afficit 24. 9, 33. 34.
Proculus Geganus Macerinus
 consul 4, 12.
T. Geganus consul 2, 34.
Gellius, v. Statius, et Egna-
 tius.
Gelo, Hieronis filius, deficit
 ad Poenos 23, 30. mors
 ejus adeo obportuna, ut
 partem quoque suspitione
 adspersat *ibid.* ejus, dum
 viveret, in cultu habituque
 modestia 24, 5.
Geminus Metius, praefectus
 equitum Tusculanorum, init
 cum T. Manlio singulare
 certamen 8, 7. vincitur et
 interficitur *ibid.*
Genio Deo quinque majores
 hostiae caesae 21, 62.
Gentem habere se solos, pa-
 tricii gloriabantur 10, 8.
Gentis enuptio 39, 19.
Gentilitia sacra 5, 52.
Gentius, Illyriorum rex 22,
 33, 3. variis criminibus
 infamatus apud senatum,
 legatos Romam mittit ad
 .pur-

purgandum se 40, 42. eum suspectum Iffenses legati faciunt, tamquam uno animo viventem cum Perseo 42, 26. ad eum legati Romani *ibid.* est Romanis suspectus 43, 9. tentatur a Perseo 43, 18. 19. 20. 23. obsidibus ultro citroque datis, foedus facit cum Perseo 44, 23. conjicit legatos Romanos in carcerem 27. pecunia pacta fraudatur a Perseo, decem tantummodo talentis acceptis *ibid.* ejus genus et facta 30. copiae *ibid.* vincitur a Romanis 31. petit inducias *ibid.* dedit se in potestatem Anicii praetoris *ibid.* in custodiam traditur *ibid.* cum conjuge et liberis in triumphum ducitur ante currum L. Anicii praetoris 45, 43. Spoletium mittitur in custodiam *ibid.*

Genua urbs 21, 32. capitur a Magone, Amilcaris filio 28, 46. ab eo diruta exaedificatur a Romanis 30, 1.

C. Genucius inter primos augures e plebe creatos 10, 9.

Cn. Genucius, tribunus plebis, domi suae occisus 2, 54.

Cn. Genucius plebejus, tribunus mil. cons. pot. 5, 13. iterum tribunus militum 18. praecipitatus in insidias ante signa inter primores cadit *ibid.*

Cn. Genucius consul 7, 3.

L. Genucius ex plebe consul 7, 1. secundum consul 4,

adversus Hernicos profectus male rem gerit 6. interficitur *ibid.*

L. Genucius, tribunus plebis, fert ad populum, ne fenerare liceat 7, 42.

L. Genucius consul 10, 1.

L. Genucius ad regem Syphacem legatus 27, 4.

M. Genucius consul 4, 1.

M. Genucius tribunus militum secundae legionis, interficitur in proelio cum Bojis 35, 5.

T. Genucius, tribunus plebis, auctor agrariae legis, diem dicit T. Menenio 2, 52.

T. Genucius decemvir creatur 31, 33.

Genusus s. Genusuus Illyrici fl. 44, 30.

Geraesticus portus Tejorum in Jonia 37, 27. 28.

Geraestus, nobilis Euboeae portus et prom. contra Sunium prom., h. Jattura 31, 45.

Gergithus s. Gergithum et Gergitha opp. Mysiae aut Aeolidis prope fontes Caiei 38, 39.

Germanici saltus 9, 36.

Geronium sive Gerunium opp. Apuliae 22, 18. 24. 32. 39.

Gerrunium, castellum Maced. 31, 27.

Gisgo, legatus ad Philippum 23, 34.

Gisgo, dissuadens pacem, ab Annibale e superiore loco detrahatur 30, 37.

Gitanae, Epiri opp. 42, 38.

Gladiatores apud Campanos dicti Samnites 9, 40. inter epulas

epulas *ibid.* liberi homines sponte facti 28, 21, 3.
 Gladiatoria spectacula 23, 30, 28, 21, 31, 50, 39, 46, 41, 28. ab Antiocho Epiphane edita 41, 20. edita funeris causa 39, 46.
 Gladius et parma sunt arma velutum 31, 35. ponderi additur ab insolente Gallo 5, 48. Gladii Arabum sagittariorum, infidentium camelis, tenues, longi quaterna cubita 37, 40. Galorum inepti 22, 46. Hispanienses 7, 10, 22, 46, 31, 34. Romani his similes 7, 10, 1. Gladiis destituti discincti destituuntur milites ignominiae causa 27, 13. gladiis ad scuta adlisis signum datur vel ardoris pugnandi vel ad probationis 6, 24, I. 10, 26, 8, 28, 29, 3.
 Glarea substructae marginataeque viae 41, 27.
 Glaucia, v. Servilius.
 Glaucias ex custodibus corporis Persei 43, 20.
 Gloriam qui spreverit, veram habebit 22, 39.
 Goidus, v. Cnidus.
 Gnossi in Creta 37, 60, 42, 51.
 Gomphi, urbs Thessaliae 31, 41, 32, 14, 36, 13, 38, 2.
 Gonnii sive Gonnus 33, 10, 36, 10, 42, 54 oppidum Thessaliae, situm in faucibus, qua Tempe adeuntur 36, 10, 42, 54, 67, 44, 6.
 Gonnocondylum, oppidum Perrhaebiae 39, 25.

Gordium, Phrygiae oppidum, et frequens emporium, ad tria maria 38, 18.
 Gordiutichos, Bithyniae opp. 38, 13.
 Gorgopas praestitit urbi Gythio 34, 29. interficit Dexagoridam, urbem prodere volentem Romanis *ibid.*
 Gortyn, Gortyna, Gortynae opp. Cretae, h. Chetina; unde Gortynii quingenti, duce Cydate, se jungentes Quintio consuli 33, 3, 37, 60.
 Gracchus, v. Sempronius.
 Gracchus, v. Cloelius et Sempronius.
 Gradivus Mars, v. Mars.
 Graecia ulterior s. propria, Hellas, h. Livadien 7, 26. major s. magna, Italia inferior 31, 7. post cladem Romanorum ad Cannas, deficit ad Poenos 22, 61. Graeciae libertas in ludis Isthmicis promulgata 33, 32. Graeciae civitates tria habent principum genera 45, 31. a Romanorum fautoribus ceteri vexantur *ibid.* Graeciae compedes Demetrias, Chalcis et Corinthus 32, 37. duo ex ea trajectus in Italiam 36, 21, 3.
 Graeca fossa 28, 46. calliditas 42, 47. Graeciae fabulae 28, 43. coloniae in Asiam deductae 34, 58. Graecarum artium opera quando primum admirati sint Romani 25, 40. et magis 39, 6. Graeci gens lingua

lingua magis strenua, quam factis 8, 22. barbaris sunt natura hostes 31, 29. sunt omnium eruditissimi 39, 8. Asiatici sunt levissima hominum genera, et servituti nata 36, 17. Graeci septem libri de sapientiae disciplina inventi in sepulcro Numae 40, 29. Graecis literis Livii aeo instituta juvenus Romana 9, 36. Cf. ad 29, 19, 4. Graeco ritu decemviri sacra faciunt Apollini, Dianae et Latonae 25, 12. Graecorum classis mare Tuscum oramque litoris Antiatis et Tiberis ostia infestat 7, 25. a Siciliae tyrannis, ut videtur, missa 26. alia classis, ad Italiae litora appulsa, capit Thukias 10, 2. mari Adriatico ad litus Venetorum pervenit, ibique caeduntur a Patavinis Graeci 10, 2. Graecorum pallium, crepidae et libelli 29, 19. eorum levissimi quique Parthorum etiam gloriae, contra nomen Romanum, favent 9, 18. Graecus et Graeca vivi defodiuntur 22, 57. Graecus ignobilis auctor Bacchanalium, v. Bacchanalia. Graminea corona obsidionalis 7, 37. Grando et tonitru proelium prohibent 2, 62. 26, 11. Gravidianus, v. Marius. Graviscae, opp. Etruriae et colonia, h. Corneto 40, 29. 41, 16.

Greges in lucō ad Laciniae Junonis sine custode pascetes, et ultro ad stabula redeunt 24, 3.

Gruementum, Lucaniae opp., h. Agromento ad dextram Aciris fl., h. Agri 23, 37. 27, 41.

Gulussa, filius Masinissae, a patre Romam mittitur 42, 23. respondet legatis Carthaginensium de patre querentibus 24. dimittitur cum donis *ibid.* redit legatus Romam 43, 3.

Gymnasiae f. Gymnesiae insulae, vulgo Baliarides dictae 21, 21, 7. Epit. LX.

Gymnasium Cynosarges Athenis 31, 24. Cylarabis Argis 34, 26. Gymnasia Tarentinorum jubet occludi Pyrrhus 29, 19.

Gyrton et Gyrtona Thessaliae urbs 36, 10. 42, 54.

Gythium, h. Colo-Kythia, opp. Laconicae validum, portus Spartaе omniumque maritimarum rerum Lacedaemoniis receptaculum 34, 29. capitur a T. Quintio *ibid.* oppugnatur a Nabide, et capitur 35, 27.

II.

Hadria, v. Adria.

Haenus, v. Aemus.

Haliacmon fl. Macedoniae, quam a Thessalia dirimit, h. Platamona 42, 53.

Haliartus, opp. Boeotiae 42, 46. 56. obpugnatum et captum a Romanis 63. diruitur a fundamentis *ibid.*

Haliar-

- Haliartil** 42, 44.
- Halicarnassus** opp. Cariae, h. Bodrun, Budrun, vel Nessi, Cosineti Alicarnasso 37, 10. 16.
- Halicarnassenses** 33, 20.
- Halys**, fl. Cappadociae, quam a Paphlagonia dirimit, h. Kisel-irmak 38, 16. 25. 38.
- Hamae** in Campania absunt a Cumis tria millia passuum 23, 35. Hamis statum sacrificium et nocturnum sacrum *ibid.*
- Hamilcar**, v. Amilcar.
- Hanapsicora**, princeps Sardiniae, molitur defectionem 23, 32. consciscit sibi mortem 41.
- Hannibal**, v. Annibal.
- Hanno**, princeps factionis Barcinis inimicae, censet, Annibalem mittendum non esse in Hispaniam 21, 3. dedendum Romanis 10. pacem petendam ab Romanis post Cannensem pugnam 23, 13.
- Hanno**, Bomilcaris F. strenue rem gerit 21, 27. 28.
- Hanno**, Hispaniae cis Iberum praefectus ab Annibale, a Cn. Scipione vincitur 21, 23. 60.
- Hanno**, nobilis Carthaginensis, capitur in Sardinia 23, 41.
- Hanno**, victus et pulsus finibus Lucanis a Ti. Sempronio Longo, abit in Bruttios 23, 37. copiis auctus redit Nolam, et cum Nolanis colloquitur 43. in Bruttios remittitur 46. ad defectionem sollicitat Graecas urbes in Bruttis 24, 1. inter Hannonem et Gracchum acris pugna ad Beneventum 14. 15. sublevat inopiam Capuae 35, 13. ejus castra capiuntur a Romanis 14. fugit in Bruttios *ibid.* praest praefidio Metaponti 27, 42.
- Hanno** Capuae praest praefidio Punico 26, 5. 12.
- Hanno**, relicta Sicilia, trajicit in Africam 26, 40.
- Hanno**, novus imperator, in Hispaniam ex Africa, in locum Barcini Asdrubalis, transgreditur 28, 1. adversus eum mittitur a Scipione M. Silanus *ibid.* Hanno vivus capitur a Romanis 2. mittitur Romam 4.
- Hanno**, praefectus Magonis 28, 23. fonditur a L. Marcio 30.
- Hanno**, nobilis juvenis, equitatus Punico praefectus, in pugna equestri occiditur 29, 29. 35.
- Hanno**, Amilcaris filius, praefectus Punico equitatus 29, 34. elicitur a Masinissa ad pugnam, vincitur et interficitur *ibid.*
- Hanno**, Amilcaris filius 45, 14.
- Harmonia**, Gelonis filia, Themisto nupta 24, 24. occiditur 25.
- Harpagones**, afferes ferreo unco praefixi 30, 10.
- Harpalus**, princeps legationis Persei, offendit Romanos 42, 14.

- Harpasus**, Cariae fl. 38, 13.
Haruspex, v. **Aruspex**.
Hasta Martis 24, 10. sub hasta bona vendita 5, 16. et captivi 6, 4. 24, 18. hastae immissio in fines eorum, unde res repetitae, ritus indicendi belli 1, 32. hastarum duarum spicula ardent, v. **Prodigium**. — **Hastis** tribus sit jugum 3, 28. ex hastis, quae in terram cadentes infixae steterant, vallum 35, 30.
Hastati, primae aciei milites 8, 8. **Hastatus** secundus 26, 5. decimus 42, 34. primus prioris centuriae *ibid.*
Hebrus maximus, Thraciae fl., h. Maritz, Maritza 38, 41.
Hegeas, praefectus equitum Neapolitanorum 23, 1.
Hegesianax, legatus Antiochi ad Romanos 34, 57. 58. 59.
Hegesilochus, summus apud Rhodios magistratus 42, 45. ejus prudens consilium *ib.*
Helenae reddendae auctores Aeneas et Antenor 1, 1.
Hellas, v. **Graecia**.
Hellespontus fretum inter Scythum et Abydum, quo Asia ab Europa dirimitur, h. Dardanelli majores 31, 15. 32, 33. 33, 38. 38, 18. ejus fauces 37, 9.
Helorus s. **Elorus** et **Elorum** Siciliae opp. et fluvius, h. Atellaro et Abiso 24, 35.
Helotae Spartanorum 34, 27, 4.
Cn. Helvius, tribunus militum, in pugna cadit 30, 18.
C. Helvius ex aedilitate plebeja creatur praetor 32, 7. fortitur Galliam 8 26.
C. Helvius, legatus Cn. Manlii consulis 38, 20. 22. 23.
M. Helvius, tribunus militum, cadit in proelio 27, 12.
M. Helvius ex aedilitate plebeja praetor creatur 32, 27. fortitur Hispaniam ulteriorem 28. ejus de motu Hispanorum ad senatum literae 33, 21. caedit Celtiberos 34, 10. ovans ingreditur Urbem *ibid.* triumvir coloniae deducendae creatur 45.
Hemerodromi, ingens uno die cursu conficientes spatium 31, 24.
Heneti, in Paphlagonia 1, 1.
Henna s. **Enna**, h. **Castro Janni**, media in Sicilia excelso loco sita, et infida Romanis, sed malo, aut necessario facinore L. Pinnarii retenta 24, 37-39.
Hephaestia, urbs Lemni 33, 35.
Heptagoniae, locus prope Spartam 34, 38.
Hepteris navis 37, 23.
Heraclea, urbs Lucaniae 1, 18. colonia Tarentinorum 8, 24. ad eam pugna cum Pyrrho 22, 59.
Heraclea Minoa in Sicilia 24, 35. 25. 27. 40.
Heraclea Trachinia Phthiotidis in Thessalia prope Thermopy-

- mopylas 28, 5. 7. 31, 45.
 33, 3. ejus situs 36, 22.
 obpugnatur et capitur a
 Romanis 23, 24.
 Heraclea Acarnaniae 38, 1.
 Heraclea Macedoniae 40,
 24.
 Heraclea Sintice in Thracia
 42, 51, 45, 29.
 Heraclea Pontica in Ma-
 riandynis ad ostia Lyci
 fl., h. Penderachi, Ere-
 gri 42, 56.
 Heraclea, filia Hieronis,
 uxor Zoippi, crudeliter
 cum filiabus occiditur
 24, 26.
 Heracleensis ager 36, 16.
 Heracleum, oppidum Per-
 rhaebiae in confinibus
 Macedoniae 44, 2. 5. ejus
 situs 8. capitur a Ro-
 manis 44, 9. 10. 35.
 Heraclides, praefectus re-
 gius Philippi 31, 46.
 Heraclides classi praeficitur
 a Philippo rege 31, 16.
 33. conjicitur in vincula
 32, 5.
 Heraclides Byzantius, An-
 tiochi ad L. Scipionem
 consulem legatus 37, 34.
 ejusdem oratio 35. tentat
 animum P. Scipionis
 Africani 36. ei egregie
 responderet Africanus *ib.*
 Heraclitus, cui Scotino
 cognomen, legatus regis
 Philippi ad Annibalem
 23, 39.
 Heraea, Arcadiae urbs 28,
 7. 8. 32, 5. 33, 34.
 Heraeorum ludorum cura-
 tio ad Philippum defer-
 tur 27, 30.
 Heraeum in Leucadia 33,
 17.
 Herbellus, urbs Siciliae 24,
 30. a Marcello recipitur
 35.
 Hercates, populi Liguriae
 41, 19.
 Herculaneum, opp. Samnii,
 captum a Sp. Carvilio
 consule 10, 45.
 Hercules venit in Latium
 1, 7. ejus cum Evandro,
 post Cacus interfectum,
 congressus *ibid.* in ejus
 honorem lectisternium
 habitum 5, 13. primus
 Alpes transiit 5, 34. 21,
 41. ejus ministri Potitii
 1, 7. 9, 29. ara ab Evan-
 dro dedicata 1, 7. ara
 Maxima 9, 29. aedes ro-
 tunda 10, 23. 21, 62 32,
 1. 38, 35. columnae 21,
 43. 23, 5. fons Caere
 cruentis sparsus maculis
 manat 22, 1. fanum 40,
 51. simulacrum magnum
 in Capitolio dedicatum
 9, 44. templum 26, 10.
 vid. et 31, 24. mortale
 corpus crematum in loco,
 quem Pyram vocant 36,
 30. Herculi sacra a Ro-
 mulo ritu Graeco fiunt
 1, 7. Gadibus vota ex-
 solvit Annibal 21, 21.
 sacrificium facit in mon-
 te Oetae M. Acilius Gla-
 brio, consul 36, 30.
 Hercinii saltus in Germa-
 nia, h. Harz-Schwarz-
 Thüringer-Wald 5, 34.
 Hercynna Dea 45, 27.
 Her-

Herdonia f. **Herdonea** opp. Hirpinorum ad fines Apuliae, h. Ardonia 25, 21. 27, 1. 2. ab Annibale deletur, et oppidani migrare jubentur *ibid.* Cf. **Ardoneae**.

Ap. **Herdonius** Sabinus cum exulibus et servis Capitolium et arcem occupat 3, 15. interficitur 18.

Turn. **Herdonius** in Tarquinium invehitur 1, 50. obprimitur a Tarquinio 51.

Herennius Bassus ab Hannone ex Nola ad colloquium vocatur 23, 43. Hannoni respondet 44.

Herennius Cerrinius, Bacchis initiatus a matre 39, 13.

Herennius Pontius, imperatoris Samnitium pater, vir prudentissimus 9, 1. ejus discordia responsa de exercitibus Romanorum, ad Caudium inclusis 3.

C. **Herennius**, triumvir coloniae deducendae 21, 25.

Herius Pettius ab Hannone ad colloquium vocatur 23, 43.

Hermacum in Boeotia 35, 50.

Hermantica, Polyb. Ἑλμαντική, urbs Vaccaeorum forsan h. Salamanca, ab Annibale vi capta 21, 5.

Lar Herminius consul 3, 65.

T. Herminius, genere factisque clarus, cum Horatio Coclite pontem sublicium parumper defendit 2, 10. strenue adjuvat victoriam consulis de Etruscis 11. occiditur in pugna ad Regillum lacum 20.

Hermion f. **Hermione** opp. Argolidis vicina Troezeni, h. Castri 31, 45.

Hermionicus ager 31, 44.

Hernici in Latio parant bellum 2, 22. devicti 40. cum iis ictum foedus 41. iis agri duae partes ademptae *ibid.* eorum agros depopulantur Aequi et Volsci 3, 6. **Hernicis** tristia responsa a senatu data *ibid.* deficiunt a Romanis 6, 2. 7. sqq. iis bellum inferunt Romani 7, 6. caedunt Romanos *ibid.* ingens eorum exercitus 7. fugantur 8. victi a C. Plautio consule subactique 15. Romanis bellum indicunt 9, 42. victi se dedunt 43. iis suae leges redditae *ibid.*

Herodicus, princeps Thesalorum, interficitur a Philippo 40, 4.

Herodorus Cianus, mercator 35, 37.

Herodorus, princeps amicorum Demetrii, conjicitur in custodiam 40, 23. moritur in tormentis *ibid.*

Hersilia, uxor Romuli 1, 11. Hestia

- Hestiaea 31, 46, 4.
 Hetriculum opp. Bruttiorum a Poenis deficit ad Romanos 30, 19.
 Hetrusci, v. Etrusci.
 Hexapylon Syracusis 24, 21, 32, 39, 25, 24.
 Hexeris navis 29, 9, 37, 23.
 Hibernacula, res nova militi Romano, ad Vejos aedificari coepta, et super ea re orationes tribunorum plebis et Ap. Claudii 5, 2-6. Hibernacula Poenorum in tres partes divisa 26, 20. Poenorum et Numidarum comburuntur a Scipione 30, 3-6.
 Hiems gelida et nivosa, ut viae clausae et Tiberis innavigabilis fuerit 5, 13.
 Hieracone opp. Lydiae ad fines Myliae, Hierocaesarea 38, 12. ibi factum augustum Apollinis et oraculum 13.
 Hiero pollicetur gratis se daturum Romanis legionibus frumentum ac vestimenta 21, 50. post pugnam ad Trasimenum lacum legatos Romani, cum classe magno comitatu onusta donisque et auxiliis, mittit 22, 37. victoriam auream pondo trecentum viginti dono dat *ibid.* a classe Punica vastatur ejus regnum 56.
 Hieronis mors 24, 4. liberi 24, 4, 2.
 Hierocles Agrigentinus, tradit Zacynthum Achaeis 36, 31, 32.
 Hieronymus, nepos Hieronis et successor 24, 4. ejus vitia 5. conspiratio in illum *ibid.* ad Annibalem inclinatur 6. legati Romani male ab eo excepti *ibid.* ejus foedus cum Poenis *ibid.* a conjuratis occiditur 7.
 Hilernus, regulus Hispanorum, vivus capitur 35, 7.
 Himera amnis Siciliam dividens adluensque Himeram et Thermas Himerenses, post Himeram ab Hannibale Gisgonis f. excisam a Poenis conditas, (h. Termini) duplex, h. fiume grande s. fiume di Termini et fiume falso 24, 6, 25, 40.
 Himilco, vir factionis Barcinae, victoria Annibalis nuntiata, Hannonem increpat 23, 12.
 Himilco cum exercitu in Siciliam venit 24, 35. ejus res gestae *ibid.* et 36. Agrigentum se recipit 24, 39. Syracusanis operifert 25, 26. peste perit *ibid.*
 Himilco Punicis auxiliariibus Castulone praefert 28, 20.
 Hioctus, filius Hampsicorae, principis Sardonum, in acie cadit 23, 40.
 Hippagogus, genus navis 44, 28.

Hippias Beroeaeus, Persei
amicus 42, 39. 51. 59.
44. 2. 4. 23. 45.

Hippias Thessalorum prae-
tor 42, 54.

Hippo Regius opp. et olim
regia Numidia, h. Bona
29. 3. 4. 32.

Hippo, urbs Hispaniae 39,
30.

Hippocrates, dum Epicy-
des frater praeest Syra-
cusis, ipse, Poenis con-
junctus, bellum gerit
adversus Marcellum 24,
35. vincitur 36. Mur-
gantium se recipit 39.
Syracusanis suppetias
fert 25, 26. peste perit
ibid. Cf. Epicydes.

Hippolochus Larissaeorum
dux 36, 9.

Hirpini, populi Italiae in
hod. Principato ulteriore
et Capitanata 22, 13, a
Romanis deficiunt ad
Poenos 22, 61. 23, 1. ex
Hirpinis tria oppida re-
cepta a Romanis 23, 37.
Hirpini dedunt se Ro-
manis 27, 15.

Hispalae Ieceniae, nobili
scorto, praemium a se-
natu datum, quod ejus
opera Bacchanalia de-
tecti 39, 4-14. et 19.

Hispania, inter Poenos et
Romanos divisa ante
Ibero 21, 2. citerior s.
Tarraconensis, (h. Cata-
lonia et Valencia) et ul-
terior s. Baetica (h. An-
dalusia et Granada) 32,
28. prima Romanis inita

T. Liv. P. IV.

provinciarum, quae qui-
dem continentis sint, po-
strema perdomita est, du-
ctu auspicioque Augusti
Caesaris 28, 12. primus
in eam Romanus im-
perator transgressus Cn.
Scipio 21, 32. 25, 37. in
eam missi primum duo
proconsules extra ordi-
nem, deinde quotannis
duo praetores 22, 22. 28,
38. 4. 29, 13. 30, 2. 32,
27. 28. una provincia
per bellum Maced. 45, 16.
multas habet turres, qui-
bus pro speculis et pro-
pugnaculis utuntur ad-
versus latrones 22, 19.
bello reparando aptissi-
ma 28, 12. arido et in-
culto solo magnam ur-
bium multitudinem ale-
re non potest 41, 3. Hi-
spaniae pleraque sunt
asperitates viarum et an-
gustiae crebris saltibus
inclusae 28, 1. oppido-
rum nomina in is et i
desinentia 21, 24, 2

Hispani sollicitantur a le-
gatis Romanis contra
Poenos 21, 19. subposi-
tis incubantes utribus
caetrisque fluvios trans-
natant 21, 27. 47. ad
concursum inter saxa
rupesque apti 22, 18.
inquieta avidique in res
novas 22, 21. adlecti
praeda caeduntur 28, 33.
vincuntur a Lentulo et
Manlio Acidino 29, 2. 3.
a Cornelio Cethego 31,

L1

49.

49. a Minucio 33, 44.
 a Catone 34, 14, 15, 16.
 a Ti. Graccho 41, 3.
 aegre patiuntur sibi ad-
 emta arma, multique
 sibi consciscunt necem
 34, 17. queruntur de
 magistratuum Romano-
 rum avaritia, et aliquod
 impetrant a senatu leva-
 men 43, 2. primi mer-
 cenarii apud Romanos
 24, 49. praestantissimi
 milites exercitus Hanni-
 balis 27, 14. Hispano-
 rum acies 29, 3. 39, 31.
 gladius 7, 10, 22, 46.
 scuta longa, sed parum
 lata, nec tegentia corpus,
 ut Gallorum 22, 46. ob-
 sides Sagunti 22, 23. iis
 pugna in arcto loco aut
 cominus commitenda
 minus apta, quam Ro-
 manis 28, 21, 33.
 Hister Tusco verbo vocatur
 Ludio 7, 2.
 Hister fl., v. Ister.
 Histiaea 31, 46, 4.
 Histiaeus, dux Persei 44,
 32.
 Historiae utilitas, Praef.
 veteris obscuritas 6, 1,
 8, 40. 9, 15.
 Histriones unde dicti 7, 2.
 iis ad manum cantari
 coeptum *ibid.*
 Holo, opp. Hispaniae 35,
 22.
 Homeri carmine Thebes
 campus nobilitatus 37,
 19.
 Hominum inmolatio 22,
 57. genus ingeniumque
 locis, quae incolunt, si-
 mile 9, 13, 2.
 Homolium opp. Thessaliae
 42, 38.
 Honoris et Virtutis aedes
 27, 25, 29, 10.
 Honosca, opp. Hispaniae
 22, 20.
 Honunus, Dardanorum
 princeps 44, 30.
 Horatia a fratre occisa I,
 26.
 Horatia Pila I, 26.
 Horatiorum et Curiatio-
 rum, trigeminorum fra-
 trum, certamen I, 24, 25.
 sepulcra 25. Horatius
 victor sororem suam gla-
 dio transfigit I, 26. in
 jus vocatur ad regem *ib.*
 provocat ad populum
 Romanum et absolvitur
ibid.
 Horatius Cocles excipit im-
 petum hostium in primo
 aditu pontis 2, 10. ar-
 matus in Tiberim desilit
ibid. ei statua in comi-
 tio posita *ibid.* tantum
 agri ei datum, quan-
 tum uno die circumara-
 vit *ibid.*
 C. Horatius, consul, aequo
 Marte cum Tuscis pugnat
 2, 51.
 C. Horatius Pulvillus, con-
 sul, Aequos fundit 3, 30,
 augur, pestilentia mori-
 tur 32.
 L. Horatius Barbatus, tri-
 bunus mil. cons. pot. 4,
 35.
 L. Horatius Pulvillus, tri-
 bunus mil. cons. pot. 6, 6.
 M. Ho-

M. Horatius Barbatus graviter invehitur in decemviros 3, 39. Appium foro expellit 49. legatus ad plebem 50. 53. creatur consul 55. ejus leges *ibid.* vincit Sabinos 61-63 sine auctoritate senatus, populi jussu, triumphat *ibid.* ejus moderatio 64. 4, 6.

M. Horatius Pulvillus consul creatur 2, 8. dedicat aedem Jovis in Capitolio *ibid.* et 7, 3.

M. Horatius, tribunus militum consulari potestate 6, 31.

P. Horatius pater judicat filiam suam jure occisam 1, 26. filium expiare tenetur pecunia publica *ibid.*

Hordeum datum pro tritico cohortibus, quae signa amiserant 27, 13.

Horreum, opp. Epiri 45, 26.

L. Hortensius, tribunus plebis, diem dicit C. Sempronio 4, 42.

L. Hortensius, praetor, sortitur classem cum ora maritima Graeciae 43, 4. de ejus crudelitate queruntur Abderitae 6. et Chalcidenses 9.

Hospitales Dii 39, 51. hospitalia Romanorum erga Etruscos officia 2, 14. hospitalis foederis contemtor Badius Campanus 25, 18.

Hospitium, publice junctum 1, 45. 5, 50.

Hostia, v. **Ofitia**.

Hostiae humanae 22, 57.

hostiis majoribus procurata prodigia 21. 62. 22, 1. 25, 12. 26, 23. 27, 4. 11. 30, 2. 32, 1. 33, 26. 41, 15. rem divinam facere jubentur consules 31, 5. hostiis partim majoribus, partim lactentibus, procurata prodigia 22, 1.

Hostilia curia 1, 30. 22, 55. in eam vocatus senatus *ibid.*

Quarta Hostilia damnatur, necato marito consule, ut filio viam ad consulatum aperiret 40, 37.

A. Hostilius Cato praetor creatur 27, 35. sortitur Sardiniam 36.

A. Hostilius Cato creatur decemvir agris dividendis 31, 4.

A. Hostilius Cato, legatus Scipionis, damnatus 38, 55.

A. Hostilius Mancinus creatur praetor, et sortitur juris dictionem urbanam 40, 35. creatur consul 43, 4-6. in Macedonia parum feliciter bellum administrat 9-11. proconsul 17.

C. Hostilius legatus 44, 19. 29.

C. Hostilius Cato praetor creatur 27, 35. sortitur juris dictionem urbanam 36.

C. Hostilius Tubulus, praetor creatus, sortitur juris dictio-

- dictionem urbanam 27,
 6. 7. ludos vovet facit-
 que Apollinares II. ado-
 ritur Annibalem, ad qua-
 tuor millia hominum
 occidit, et novem signa
 militaria capit 40. ei in
 annum prorogatum im-
 perium 28, 10. 29, 13.
 L. Hostilius Cato creatur
 decemvir agris dividun-
 dis 31, 4.
 L. Hostilius Cato legatus
 38, 55.
 L. Hostilius Mancinus,
 cum quadringentis equi-
 tibus exploratum missus,
 caeditur a Poenis 22, 15.
 Hostus Hostilius rem Ro-
 manam iniquo loco con-
 tra Mettium sustinet 1,
 12. cadit 12. 22.
 Tullus Hostilius, v. Tullus.
 Humanis corporibus vesci
 milites suos docuisse di-
 ctus Annibal 23, 5.
 L. Hupsaens, v. Plautius.
 Hyampolis, urbs, opp.
 Phocidis 32, 18.
 Hybla tria oppida Siciliae
 dicta, Hybla major, (h.
 Paderno) minor s. He-
 raea, Hera, et parva s.
 Galeotis et Megara 26,
 21.
 Hybristas Laced. pirata 37,
 13.
 Hydrela Caria 37, 56.
 Hydrelatanus ager 37, 56.
 Hydruntum s. Hydrus opp.
 Calabriae maritimum, h.
 Otranto 36, 21.
 Hymettium marmor 31, 26,
 3. (Hymettus mons At-
 ticae, h. Lamprobouni,
 Monte-Matto.)
 Hypata Thessaliae opp. 36,
 16. 26. 27.
 Hypataei exsules 41, 25.
 Hypataeorum agri vastan-
 tur 36, 14.
 Hyrcanus campus in Ly-
 dia 37, 38.

 I. J.
 Jacula quaternos pedes lon-
 ga 26, 4. jacula et sa-
 gittae parum nocent in
 tenebris 44, 35.
 Jaculatores 36, 18. Afri
 21, 21. Numidae 28, 11.
 Mauri 23, 26, 6.
 Jamphorina, caput Mac-
 edicae, in deditionem ac-
 cipitur 26, 25.
 Janiculum additur Vrbi et
 ponte sublicio conjungi-
 tur 1, 33. repentino im-
 petu capitur a Tuscis 2,
 10. 51. in Janiculum se-
 cedit plebs 11, 26. sub
 eo inventi libri Numae
 Pompilii 40, 29. in eo
 vexillum ponebatur die
 comitiorum 39, 15.
 Januae aedium omnium
 Romae quibuslibet adire
 volentibus, per lectister-
 nii tempus, patefactae
 5, 13.
 Januario mense comitia
 consularia habita 43, 13.
 Janus a Numa belli et pa-
 cis index factus 1, 19.
 bis post Numae regnum
 clausus fuit *ibid.*
 Janus dexter portae Car-
 mentalis 2, 49. Jani
 tres

tres a cenforibus facti
41, 27.

Japydum, qui superiorem
Illyrici partem incole-
bant, legati in senatu
queruntur de C. Cassio
consule 43, 7.

Jassensium exsules 37, 17.

Jassus, opp. Cariae h. Askem-
Calesi 32, 33. 33, 30. 37,

17. Jassius sinus 37, 17. I.

Ibera, Hispaniae Tarrac.
urbs, a propinquo flu-
mine appellata 23, 28.

Iberus, fluvius Hispaniae,
h. Ebro, Punici et Ro-
mani imperii finis 21,
2. trans Iberum omnia,
praeter Saguntinos, sunt
Carthaginienfium 21, 5.
cis Iberum Hispanis om-
nibus arma adimit M.
Porcius Cato consul 34,
17.

L. Icilius, tribunicius,
sponsus Virginiae 3, 44.
ejus cum Appio, decem-
viro, contentio 45. eum
in vincula duci jubet
Appius 49. exercitum ab
decemviris abducit 51.
in Aventino tribunus
plebis creatur 54.

L. Icilius, tribunus pl. 4, 52.
Sp. Icilius, tribunus pl. 2,
58.

Icili tres in unum annum
tribuni plebis creati 4,
54.

Icus insula maris Aegaei,
e Sporadibus, adversa
Euboeae 31, 45.

Idaea Mater 29, 10. car-
men in libris Sibyllinis

inventum a decemviris,
si Mater Idaea a Pessi-
nunte Romam foret ad-
vecta, pelli vincique
hostes posse *ibid.* petitur
ex Asia 11. ab viro bo-
norum optimo, P. Sci-
pione Cn. F., matronis-
que accipitur et perfer-
tur in aedem Victoriae
14. Idaeae Matris Ma-
gnae aedes dedicata ab
M. Junio Bruto 36, 36.

Idus Decembros, solemnis
ineundis magistratibus
dies 4, 37. 5, 9. Majae
3, 36. Idibus Martiis
magistratus initus 22, 1.
23, 30. 26, 1. 26. 27, 7.
31, 5. 32, 1. 38, 45. 39.
45. 40, 35. 42, 22. 44, 19.
Quintilibus transvectio
equitum facta 9, 46.
Septembribus praetor
maximus clavum pan-
gere vetusta lege jube-
batur 7, 3. Latinae se-
riae in ante diem ter-
tium Idus Sextiles in-
dictae 41, 16,

Jecur defluxit et ei deest
caput 27, 26. 30, 2. 41,
14. 15. caput Jecinoris
a familiari parte caesum
8, 9. jecur ab anguibus
editur 25, 16.

Jejunium, quinto quoque
anno observandum, in-
stitutum Cereri ob pro-
digia 36, 37.

Igiturvium *sive* potius Igu-
vium, quod est opp. Uin-
briae, h. Gubbio, Ugu-
bio,

- bio, Eugubio in ducatu Urbino 45, 43.
- Ignis in Vestae aede extinctus 28, 11. 41, 2.
- Ignes coelestes, v. Prodigium. Ignis crebri per noctem in castris ad censi ad fallendum hostem 22, 41, 5. 31, 38. 36, 10. ignibus armati Fidenates terrent exercitum Rom. 4, 33.
- Iguvium, v. Igiturvium.
- Ilercaonenses s. Ilercaones, Ilergaones et Illurgavonenses in Hispania Tarrac. ad Iberum 22, 21.
- Ilerda, v. Athanagia.
- Ilergetes s. Ilergetae in Hispania Tarrac. cis Iberum 26, 49. 29, 2. subiguntur ab Annibale 21, 23. vastantur a Cn. Scipione 61. Ilergetum rebellio 22, 21. (vid. Indibilis et Mandonius) auxilium petunt a Romanis 34, 11. Cf. Athanagia.
- Ilienses in Troade a Romanis adscripti foederi, cum Philippo inito 29, 12. dicunt ab se oriundos Romanos 37, 37. hinc Rhoeteo et Gergitho donantur 38, 39. Cf. Ilium.
- Ilienses, Sardiniae populi, concitant bellum 40, 19. 34. adjunctis Balarorum auxiliis, pacatam provinciam invadunt 41, 6. funduntur et fugantur a Romanis 12.
- Ilion, urbs Macedoniae 31, 27.
- Ilipa, urbs Hispaniae Baet. 35, 1.
- Ilium, Troadis opp. in Myfia 35, 43. 37, 9. 37.
- Illiberis urbs Galliae Narbon. ad Pyrenaeum, Helena dicta a Constantino M. in honorem matris, unde h. Elne 21, 24.
- Illiturgi s. Illiturgis opp. Turdulorum in Hispania Baet. ad Baetim, h. Anduiar el vejo 23, 49, 4. 26, 17. a Poenis, ob defectionem ad Romanos, oblecta 23, 49. liberatur obsidione *ibid.* iterum obpugnatur a Carthaginienfibus 24, 41. liberatur a Romanis *ib.* post caesos Scipiones defecerat ad Poenos, ac scelus etiam defectioni addiderat 28, 19. Illiturgin obpugnat Scipio, et acriter resistunt oppidani *ibid.* urbs capitur *ibid.* tum etiam arx 20. oppidani ad internecionem delentur, et urbs incenditur *ibid.* vid. et 34, 10.
- Illiturgitani 28, 25.
- Illyricum Maced. s. Graecum et Epirus hod. Albania, quae Albania et Macedonia Turcis Arnauth Wilajeti dicuntur 45, 26. in tres partes divisum *ibid.*
- Illyrii, gens fera 10, 2. eorum legati curia excedere

cedere iussi 42, 26. Illyrii vincuntur a Romanis 44, 27. 30-32. iis libertas concessa 45, 18. 26. Illyrii praedones 40, 42. Illyriorum castella 42, 36 Cf. Teuta et Gentius. Ilotae s. Helotae, castellani, genus agreste apud Lacedaemonios 34, 27. Ilva, Gr. Aethalia, inf. maris Tusci inter Etruriam et Corsicam, h. Elva s. Elba 30, 39. Ilvates Ligures, exciti a Gallis, invadunt, duce Amilcare Poeno, Placentiam 31, 10. veniunt in ditionem Romanorum 32, 29. 31. Iluciam, oppidum in Oretanis, capit C. Flaminius 35, 7. Imaginum falsi interdum tituli 4, 16. 8, 40. 22, 31. imago triumphali ornata decreta Scipioni, nisi ipse prohibuisset 38, 56. Imber ingentibus procellis dirimit pugnam 6, 8. 32, 23. 44, 26. 11. Imbris obportunitas in Arpis capiendis 24, 46. Imbrinium in Samnio 8, 30. Imbrus inf. maris Aegaei ad Cherson. Thrac., h. Embro, Lembro 33, 30, 35, 43. Immolant consules, antequam suos educant in aciem 8, 9. immolati a Tarquiniensibus, trecenti milites Romani 7, 15.

Impedimenta Romanorum ab equitibus Samnitium direpta 8, 38.

Imperator parentis loco militibus suis 4, 42. Imperator Antiochus rex adpellatur ab Aetolis 35, 45. imperatoris munus 44, 34. injussu nemini hostem proelio adoriri licitum 4, 29. 8, 7. aut consulis est dedicare templum 9, 46. imperatores maximi iudice Hannibale 35, 14. ab exercitibus legi, res mali exempli 26, 2. nominati ob rem bene gestam 27, 19.

Imperium Romanum I, 33. nullum cuiquam injussu populi, deferendum et primum ab exercitu delatum 26, 2. militare datum lege curiata 5, 46. 8. quod amittebant magistratus cum exercitu in Urbem redeuntibus 26, 9, 7. in Vrbe datum censoriis consularibusque 26, 10. prorogatum primum Publilio 8, 23. 26. datur ovanti et absente exercitu 26, 21. Proconsuli par cum consulibus in Vrbe datum 26, 9. finito magistratu semper prorogandum erat 35, 7, 2. non in annum Scipioni prorogatum, sed donec revocaretur a senatu 27, 7. ablatum a tribunis 28, 27. non ambo consules

- habent in Vrbe castrisve
 2, I, II. prorogatur a
 populo comitiis tributis,
 sed saepe ex Scto 9, 42,
 I, 32, 28, 3, 35, I, 2.
 imperium in magistratu
 initum fuisse videtur,
 quia prorogatur etiam
 iis magistratibus, qui
 nullam imperii militaris
 partem adtigere 27, 22,
 2. imperii magnitudi-
 nem portendens prodi-
 gium I, 55. insignia re-
 gem faciunt venerabi-
 lem I, 8. imperia Man-
 liana et Postumiana 4,
 29.
- Incendium ingens Romae
 24, 47, 26, 27, 35, 40.
- Indagine agere feras et
 hostes 7, 37, 6.
- Indemnatus indicta causa
 non debet in vincula
 duci 3, 13
- India 9, 17, 35, 32, 42, 52.
- Indi nullius momenti mi-
 lites 9, 19.
- Indibilis, Ilergetum regu-
 lus 22, 21, 25, 34. frater
 Mandonis 26, 49, 28, 34.
 ejus filiae humaniter et
 verecunde a Scipione ha-
 bitae 26, 49. deficit ad
 Romanos 27, 17. ejus
 oratio *ibid.* ei conjux
 et liberi restituantur *ib.*
 rebellat et, concitatis
 Laetaniis popularibus,
 agros sociorum populi
 Romani depopulatur 28,
 24. copias contrahit 31.
 victus fugit 33. Man-
 donium fratrem ad Sci-
 pionem supplex mittit
 34. veniam impetrat *ib.*
 post discessum Scipionis
 concitat populares et Au-
 setanos ad bellum 29, I.
 pilo terrae affigitur in
 pugna 2.
- Indici praemium pecunia
 ex aerario, libertas et
 civitas data 2, 5. dena
 millia gravis aeris ex
 aerario numerata 4, 45.
 libertas data et aeris gra-
 vis viginti millia 22, 33.
 27, 3, 39, 19.
- Indici elephantum maximi
 37, 39.
- Indigetem Jovem appel-
 lant Aeneam Latini I, 2.
- Indigetes Dii 8, 9.
- Induociae datae Veientibus
 in centum annos I, 15.
 iisdem datae in quadra-
 ginta annos 2, 54. Vol-
 sinienfibus datae in vi-
 ginti annos 5, 32. cum
 Caeritibus in centum an-
 nos factae 7, 20.
- Indus, Cariae fluvius 38, 14.
- Infans in utero matris, lo-
 triumphae, clamavit 24,
 10. infans, incertum
 masculus an femina esset,
 natus, et extemplo in
 mare deportatus 31, 12.
 Cf. 27, II, 37. infantes
 etiam caesi in hostilis
 urbis expugnatione 28,
 20.
- Inferum mare, v. Mare.
- Insulae, v. Supplicium in-
 signia.
- Ingauni, gens Ligurum,
 bellum gerunt cum Epan-
 teriis

- teriis montanis 28, 46.
 30, 19. cum iis foedus
 icit P. Aelius consul 31,
 2. vincuntur ab Ap.
 Claudio consule 39, 32.
 obpugnant castra L. Ae-
 milii Paulli 40, 25. fun-
 duntur et in deditionem
 veniunt 27, 28. de iis
 triumphat L. Aemilius
 Paullus proconsul 34.
 orant pacem *ibid.*
 Ingenui decem, decem vir-
 gines, patrimi omnes
 matrimique, ad sacrifici-
 um adhibiti 37, 3. In-
 genuarum mulierum ju-
 ra, datio, diminutio, gen-
 tis enuptio, tutoris optio
 39, 19.
 Initia Cereris 31, 14. 47.
 Bacchi 39, 8 *sq.*
 Infani montes Sardiniae
 30, 39.
 Insubres, pagus Aeduorum
 5, 34.
 Insubres Galli in Gallia
 Transpad., hod. ducatu
 Mediolanensi, (Milano,
 Mailand) Mediolanum
 condunt 5, 34. rursus
 deficiunt 21, 25. 30, 18.
 Insubres invadunt. duce
 Amilcare Poeno, Placen-
 tiam 31, 10. circumve-
 niunt Cn. Baebium, et
 supra sex millia et sex-
 centos milites caedunt
 32, 7. a C. Cornelio
 consule vincuntur 30.
 caeduntur ab L. Valerio
 Flacco 34, 46.
 Insula pars Syracusarum
 24, 21.
- Insula Tiberina 2, 5. 33,
 42, 6.
 Insula nova e mari edita
 39, 56.
 Intemelii Ligures 40, 41.
 Intemelium Romae 33, 26.
 Interamna opp. Volscorum
 in Latio, ubi Liris et
 Melpis conflunt, h. Ter-
 ni, (alia Interamna in
 Umbria, alia in Picino,
 ubi duo brachia Naris,
 hod. Nerae, coeunt, h.
 Teramo) 26, 9. colonia
 Romanorum 9, 28. fru-
 stra a Samnitibus tenta-
 ta 10, 36. negat consu-
 libus Romanis milites et
 pecuniam 27, 9. ali-
 quanto majorem nume-
 rum mox dare cogitur
 29, 15.
 Interamnas ager 10, 39.
 Intercalares Calendae 43,
 11. 45, 44.
 Intercalarius mensis 37, 59.
 Intercedit tribunus pl. non
 prius legi, quam priva-
 tis suadendi disuaden-
 dique legem potestas fa-
 cta est 45, 21.
 Interregnum unde dictum
 1, 17.
 Interregna 1, 17. 22, 3, 8.
 4, 7. 43. 51. 5, 17. 31.
 6, 1. 5. 36. 7, 17. 21. 28.
 8, 3. 17. 23. 9, 7. 10, 11.
 22, 33.
 Interrex prodebatur auspi-
 cato a patriciis, sine suf-
 fragio populi 6, 41.
 Interrogandi legatos po-
 testas Patribus data 30,
 22, 2.

- Intertrimentum** argenti 32, 2.
Intibili, opp. Hispaniae Tarrac. ad ostia Iberi 23, 49.
Innus, Pan Romanis dictus 1, 5.
Jolcos opp. Pelasgiotidis in Thessalia 44, 12. et 13.
Jon Thessalonicensis, praefectus Persei 42, 58. liberos Persei tradit Octavio 45, 6.
Jonia, in Asia minore ad Aegaeum mare a Phocaea ad Miletum 33, 38.
Ionium mare inter Italiam, Siciliam et Graeciam 23, 33 42, 48.
Iphigenia victima aris admota Dianae 45, 27, 4.
Iresiae, opp. Thessaliae, vastatur a Philippo 32, 13.
Iriates in Liguria 31, 10, 2.
Isalca, praefectus Gaetulorum 23, 18.
Isidorus 36, 33. praefectus Antiochi, fugit Cenaeum Euboeae 20.
Isionda, urbs Joniae, obsessa a Termessentibus, liberatur a Romanis 38, 15.
Isiondeses 38, 15.
Ilmonias, princeps Boeotorum 42, 38, 43.
Issa, insula et urbs ad oram Illyrici, a Romanis liberata 43, 11.
Issaei, Issenses viginti lembos classi Romanorum adiungunt, ad depopulandos carystiorum agros 31, 45. 37, 16. in-
 simulant Romae Gentium, Illyriorum regem 42, 26. duodecim lembos Romanis submittant 48. iis immunitas concessa 45, 26.
Issaici lembi 32, 21. Issenses naves 43, 9.
Ister fluvius, nomen Danubii, ita mutatum in medio cursu ad ostium 40, 21. 57.
Isthmia, ludicrum 33, 32. in quo promulgata Graeciae libertas *ibid.*
Isthmus Corinthiacus duomaria, ab occasu et ortu Solis finitima, arcis faucibus dividit 45, 28. Isthmi faucibus eonitenti adhaeret Peloponnesus 32, 21.
Istiaci 31, 46, 4.
Istria Galliae Cisalp. regio in confinio Illyrici, quae et nunc ita dicitur 39, 55. in Istriam legiones ducit M. Claudius Marcellus, consul *ibid.* Istria tota trium oppidorum excidio et morte regis pacatur 41, 15.
Istri, gens fera 10, 2. laceraverunt magis, quam exercuerunt, Romana arma 21, 16. prohibent coloniam Aquilejani deduci 40, 26. tumultum creant in castris Romanis 41, 2. a Romanis opprimuntur 3, 4. in civitates passim dilabuntur 5. rursus vincuntur

tur 6-9 in deditionem veniunt 11 de iis triumphat C. Claudius Pulcher 13. queruntur de crudelitate C. Cassii consulis 43, 5.

Istoricus vicus 24, 10.

Italia Supero et Infero mari, insulae modo, cingitur 5, 33. universa pacata 15, 12. ex ea duo trajectus in Graeciam 36, 21, 3.

Itonia Minerva 36, 20. ejus templum *ibid.*

Jubellius Taurea, vir bello insignis et nobilis eques Campanus 23, 8, 46. ejus cum Claudio Asello pugna 47 ejus mors, capta Capua 26, 15.

Jubellius Decius, v. Decius.

Judices olim appellati Romae, qui celebratissimo nomine consules 3, 55. Judicium ordo, Carthagine nimium potens, lege Annibalis coercetur 33, 46.

Judicia capitalia solus per se agit Tarquinius Superbus 1, 49. judicia insignia, Horatii 1, 26. Coriolani 2, 35. Manlii Capitolini 6, 20. Cn. Fulvii 26, 2, 3. Scipionis Africani 38, 50-53. Judicium populi a senatu rescindi non potest 4, 7.

Jugarius vicus Romae 24, 47, 27, 37, 35, 21.

Jugera agri ne quis plus

quingenta possideat, lex lata 6, 35, 36, 7, 16.

Jugi descriptio 3, 28. sub Jugum mittebantur inermes et nudi vel seminudi cum singulis vestimentis 3, 19, 9, 9, 4, 6, 15, 45, 39. exercitus Romanus 9, 5. mox Samnitiū militum septem millia 15, 10, 36.

Julii ex principibus Albanis in Patres lecti 1, 30.

C. Julius Julius consul 2, 43. decemvir 3, 33. P. Sestio diem dicit *ibid.* legatus a senatu ad exercitum, Aventinum insidentem 3, 50.

C. Julius Julius consul 3, 65. sedat tribunorum coitiones, ortas adversus juventutem nobilium *ib.* iterum consul 4, 21. tertium consul 23.

C. Julius Julius tribunus mil. conf. pot. 4, 56. iterum 61. censor decedit 5, 31.

C. Julius dictator 7, 21.

C. Julius Mento consul 4, 26. discordia ejus et collegae, certamenque adversus senatum *ibid.* dedicat sine sorte aedem Apollinis 29.

L. Julius tribunus mil. conf. pot. 4, 16. magister equitum 26. creatus consul 30.

L. Julius tribunus militum consulari potestate 6, 30.

L. Julius, praetor creatus, fortitur Galliam 39, 45.

L. Julius praetor (an idem?) 45, 44.

L. Julius Julius tribunus militum consulari potestate 5, 1.

L. Julius Julius, tribunus mil. conf. pot. 5, 10. iterum 16. obprimit Tarquinienfes *ibid.*

L. Julius Julius tribunus militum consulari potestate 6, 4.

L. Julius Sequestris, in Sabinos proficiscens, fulmine ipse et equus exanimantur 33, 26.

Proc. Julius affirmat, sibi visum esse Romulum, post mortem in Deos relatum 1, 66.

Sext. Julius Julius tribunus militum consulari potestate 4, 35.

Sext. Julius Caesar praetor creatur 27, 21. sortitur Siciliam 22. legatus 29.

Sex. Julius Caesar, tribunus mil. 40, 27. legatus 43, 4.

Julus Aeneae et Creusae filius, auctor Juliae gentis 1, 3.

Jumenta singula oppidis, per quae legati Romani repente missi transibant, imperata 42, 1.

Junia domus 2, 5. ex ea consulatus ortus *ibid.*

C. Junius Bubulcus consul creatur 9, 20. secundum consul 28. dictator, vel potius mag. eq. 9, 29, 3. tertium consul 30. magister equitum

dictus 38. censor 43. aedem Salutis, quam consul bello Samnitium voverat, locat *ibid.* ab eo viae per agros publica impensa factae *ibid.* tumultus causa dictator creatur 10, 1. primo congressu Aequos subigit *ibid.* triumphat *ibid.* aedem Salutis dedicat *ibid.*

C. Junius Bubulcus 27, 6.

D. Junius Brutus Scaeva, magister equitum 8, 12. consul 29.

D. Junius Brutus Scaeva, legatus Carvili conf. 10, 43. consul 47. vincit Faliscos 11, 10.

D. Junius, praepositus ad ostium Vulturii 25, 22.

D. Junius Brutus triumvir coloniae deducendae creatur 34, 45.

L. Junius, Tarquinia, sorore seu amita Tarquinii Superbi, natus, Bruti haud abnuat cognomen 1, 56. Delphos missus cum juvenibus Tarquiniiis, baculum aureum Apollini offert, et Terram matrem osculatur *ibid.* cum Collatino ad Lucretiam venit 58. ducem se praebet ad expugnandum regnum 59. quum esset tribunus Celerum *ibid.* consul creatur 60. senatum ad trecentorum summam explet 2, 1. jure jurando populum adstringit, neminem

- minem Romae regnare passuros 2. Tarquinium Collatinum cogit consulatione se abdicare, et civitate cedere *ibid.* supplicii liberorum suorum exactor 5. ejus pugna cum Arunte Tarquinio et mors 6. funus ei a collega Valerio factum 7. per annum a matronis lugetur *ibid.*
- L. Junius legatus in Macedoniam 45, 17.
- M. Junius Brutus tribunus plebis 34, 1. tuetur legem Oppiam de cultu matronarum *ibid.* creatur praetor 35, 24. ei obvenit juris dictio utraque 36, 2. dedicat aedem Matris magnae Idaeae 36. legatus 37, 55. consul 40, 59. ex Liguribus in Galliam transit 41, 5. ejus res gestae in Isthria 7, 10. 11. legatus in Asiam 42, 45. petit censuram 43, 14.
- M. Junius Pennus aedilis plebis 29, 11. creatur praetor, et obtinet sortem urbanam 30, 40. creat decemviros agro Samniti Appuloque dividendo 31, 4.
- M. Junius Pennus praetor 42, 9. sortitur Hispaniam citeriorem 10. consul 45, 14. ei obvenerunt Pisae 17.
- M. Junius Pera dictator post Cannensem cladem 22, 57. 23, 14. 19. 24. 32.
- M. Junius legatus captivorum, qui in Annibalis potestate erant, pro iis ad senatum orationem habet 22, 59.
- M. Junius Silanus praefectus Neapolitanus 23, 15. praetor creatur 25, 2. sortitur Tuscos 25, 3. 20. ei in Etruria prorogatum imperium 26, 1. ad res gerendas adiutor P. Scipioni datur 26, 19. (v. ad Epit. XXVIII.) a Scipione mittitur adversus Magonem et Hannonem 28, 1. eos vincit 2. adducit ad Scipionem auxilia 13.
- M. Junius Silanus, praefectus socium, occiditur in tumultuario proelio 33, 36.
- P. Junius Brutus, tribunus plebis, tuetur legem Oppiam 34, 1. aedilis curulis 35, 41. creatur praetor 36, 45. sortitur Tuscos 37, 2. proprae-tor in Etruria 50. jubetur proficisci cum imperio in Hispaniam ulteriorem 57.
- Q. Junius, tribunus plebis, queritur indignam necem Maelii 4, 16.
- Juniorum centuriae I, 43. 2, 7. 26, 22. 27, 6. Juniores, citati a consulibus, ad nomen non respondent 2, 28. juniores omnes adiguntur sacramento 10, 4. 22, 57. Juniorum ob inopiam Romae

- Romae delectus aegre confectus 25, 5.
- Junonis in aede veteri Patavii fixa rostra navium spoliaque Laconum 10, 2.
- Juno Acraea 32, 23. Lacinia 23, 33. 24, 3. 28, 46. 30, 20. Junonis Laciniae nobile templum, sanctum omnibus circa populis 24, 3. detectum, ablatis marmoreis tegulis, a Q. Fulvio censore 42, 3. Juno Matrona in Aventino 21, 62. Moneta 7, 28. Junonis Monetae aedes structa in eo loco, quae area aedium Manlii Capitolini fuerat *ibid.* ei aedem vovet C. Cicerejus, praetor 42, 7. Regina 5, 21. 27, 37. 31, 12. Junonis Reginae aedes in arce Vejentana *ibid.* ejus signum, more Etrusco, nisi certae gentis sacerdos, adtrectare non solitus 22. Juno deportatur magna religione Vejis Romam *ibid.* perfertur in Aventinum, eique a dictatore Camillo templum locatur *ibid.* et dedicatur 31, 39, 2. 40, 52. ante pedes Junonis tres paterae aureae cum titulo nominis Camilli positae 6, 4. Junoni Reginae in Aventino majoribus hostiis sacrificatur 22, 1. in ejus tutela Argi sunt 34, 24. Juno Sospita 8, 14, 24, 10. 29, 14. 31, 12.
- Junonis Sospitae aedes lucusque communis Lanuvinis municipibus cum populo Romano 8, 14. 23, 31. ejus simulacrum 40, 19. ei aedes vota a C. Cornelio Cethego consule 32, 30. dedicata 34, 53. ei majoribus hostiis Lanuvii sacrificatur 22, 1.
- Jupiter foederum ruptorum testis 26, 8, 5. Acraeus 38, 2. Capitolinus 1, 55. 6, 17. 22, 1. ejus templum magnificum Antiochiae 41, 20. Dodonaeus 8, 24. Jovis Dodonaei sortes *ibid.* Elicio aram in Aventino dedicat Numa Pompilius *ibid.* vid. et 31. Feretrius 1, 10. ei templum dedicat Romulus, et opima spolia fert *ib.* aedes ejus ab Anco amplificata 1, 33. refecta ab Augusto 4, 20. Imperator cujus signum, Praeneste devectum, in Capitolium fertur 6, 29. Indiges 1, 2. sic dictus Aeneas *ibid.* Latiaris 21, 63. ei donum, fulmen aureum pondo quinquaginta, factum 22, 1. Nicaeus 43, 21. Olympius 24, 21. ejus templum Athenis 41, 20. Olympiae 45, 28. Optimus Maximus 4, 2. 42, 20. Stator 1, 12. 41. ei templum in pugna cum Samnitibus vovet M. Acilius

Acilius 10, 36. Tropho-
nius 45, 27. Victor 10,
29. ei aedes vota spolia-
que hostium cremata *ib.*
Jovi Victori pocillum
mulsi, priusquam teme-
tum biberet, vovet L.
Papirius 42. Jovis aedes
in Capitolio dedicata 2,
8. aedes duae in Capi-
tolio dedicatae 35, 41.
aedem in Capitolio, co-
lumnasque circa polien-
das albo locant censores
40, 51. cella in templo
Capitol. 3, 19. 5, 50. 6,
4. 10, 23. 27, 25. cella,
in qua ante pedes Ju-
nonis tres paterae au-
reae positae 6, 4. epu-
lum ludorum causa 25,
2. 27, 36. 29, 38. 30, 39.
31, 4. 32, 7. porta, Ca-
puae 26, 14. Jovis sella,
in templo Capitolino 5,
50. signum, Praeneste
devectum, a dictatore
T. Quintio in Capito-
lium fertur 6, 29. Jovi
aram in monte Aemo
consecrat Philippus 40,
22. Jovem lapidem ju-
rare 1, 24. 14

Jurare non potest flamen
Dialis, atque adeo alium
dat, qui pro se juret
31, 50. Jurandi ritus
1, 24. 9, 5. 21, 45. ju-
rant in leges magistra-
tum inituri et deposituri
29, 37. 9. 31, 5. 9.

Jus jurandum militum di-
versum a Sacramento 22,
38. per signa militaria

et aquilas sacramentique
religionem, per se suum-
que caput 26, 48. juris
jurandi religiosa obser-
vatio 3, 20. nimis cal-
lida interpretatio 22, 61.
jure jurando adactus po-
pulus, neminem regnare
Romae passuros 2, 1. 2.

Jus id est, quod postre-
mum populus jubet 7,
17. 9, 33. Jus Fasque,
audite 8, 5. 4. Jus publi-
cum 45, 18. 2. divinum
et humanum 1, 18. ci-
vile, repositum in ponti-
ficum penetralibus, evul-
gat C. Flavius 9, 46. ju-
ris dictio in Vrbe et
provincia extra Italiam
eidem simul decretae 45,
12. de jure domi re-
spondent. Icti sedentes
in folio Epit 45, 3.

Justitium indictum 3, 3.
27. 4. 26. 31. 6. 2. 7. 7.
6. 28. 10, 4. 21. per
quattriduum servatum 3,
3. per dies decem et octo
10, 21. remissum 3, 5.
in foro sua sponte coe-
ptum prius, quam in-
dictum 9, 7. omnium
rerum 26, 26. Justitio
simile otium 7, 1. 26,
26.

Juvenes. CCC conspirant
de occidendo Porlena 2,
12. nobiles de regibus
revocandis 2, 3. dant
poenas 4. 5.

L. Juventius Thalna lega-
tus 39, 31. Romam missus
38.

M'. Juventius Thalna, tribunus plebis, accusat C. Laetium praetorem 43, 8. creatus praetor, sortitur juris dictionem inter peregrinos 45, 14, 16. rogationem promulgat de bello Rhodiis indicendo 45, 21.

T. Juventius, tribunus militum, cadit in pugna 33, 22.

T. Juventius Thalna creatur praetor 34, 42. sortitur juris dictionem peregrinam 43.

Juventas Dea 5, 54. Juventatis aedes in circo maximo dedicata 36, 36. Juventati lectisternium imperatum 21, 62.

Juventus Romana Sabinas virgines rapit 1, 9.

L.

Labeates, Illyrici populus, cujus rex Gentius 43, 19, 44, 31, 45, 26.

Labeatis palus 44, 31.

Labeatis terra 44, 23.

C. Labeo, tribunus militum, cadit in pugna 33, 22.

Labeo, v. Antistius, Atinius, Fabius.

Labici seu Lavici s. Lavicum, opp. Latii, non longe ab hód. Zagarolo aut Colonna 2, 39. Labicos capit Coriolanus *ibid.* capiunt et diripiunt Romani 4, 47. Lavicos deducta colonia *ibid.*

Labicani five Lavicani hostes Romanorum 4, 45. proelio vincuntur 46, 6, 21.

Labicanus seu Lavicanus ager 3, 25, 4, 49, 26, 9.

Lavicana via 4, 41.

Labra duo marmorea in Capitolio a Scipione Africano posita 37, 3.

Lacedaemon s. Sparta caput Laconicae, h. Mistra, Mistra, aut potius Palaeo-Castra seu Magoula validissima urbs viris armisque 34, 33. non operum magnificentia, sed disciplina institutisque, memorabilis 45, 28. Cf. Sparta.

Lacedaemonii vexantur ab suis exsulis 38, 30. bello obpugnantur ab Achaeis 32. Lycurgi leges abrogare et Achaeorum leges institutaque accipere jubentur 34. de iis agitur in concilio Achaeorum coram Romanis legatis 39, 35, 37. manere jubentur in concilio Achaeorum 48. pugnant missilibus 34, 39. cunctatores natura 45, 23. eorum exsules multi, pulsi a suis tyrannis 34, 26, 27, 35, 36, 35, 38, 30, 4, 38, 30-34, 40, 20. res publica ejusque forma 34, 31, 6. brevilocutione 34, 31, 7. consortio sociabilis inter binos eorum reges, salutaris per multa saecula 40, 8.

C. La-

C. Lacerius trib. pl. 5, 10.
Lacetaunia in Hispania Tarrac,
 ad Pyrenaeum 21, 23.
Lacetani 21, 60. 61. depopulantur agros sociorum populi Romani 28, 24. in eos edicitur expeditio 26. 33. 34. Lacetani, gens, quam insita feritas tenet in arvis 34, 20. eorum oppidum obpugnat M. Cato consul et capit *ibid.*
Lacinia Juno 24, 3. ejus nobile templum, sanctum omnibus circa populis *ib.* 23, 33. 28, 46. in eo multi, qui in Africam sequi Annibalem abnuebant, jussu ejus interfecti 30, 20. regulae marmoreae, ex eo sublatae a censore, jussu senatus reportantur 42, 3.
Lacinium prom. in Brutiis, h. Capo delle Colonne 12, 8 illud praeternavigare fas Romanis esse, negat Philocharis Tarentinus *ibid.* 27, 25. 36, 42.
Lacones, v. Lacedaemonii.
Laconica in Peloponneso, in hod. Braccio di Maina 38, 30.
Lacte pluit, v. Prodigium.
Lacumaces, stirpis regiae apud Numidas puer, appellatur a Mezotulo rex 29, 29. victus a Masinissa fugit in agrum Carthaginiensem 30. se in Masinissae fidem permittit *ib.*
Lacus Albanus 5, 15. crescit in altitudinem insolitam *ibid.* Averni 24, 12. 13. 20. Begorrites 42, 53.
T. Liv. P. IV.

Curtius 1, 13. 7, 6. **Fucinus** 4, 57. **Martis** 41, 9. **Ostiae** 27, 11. **Regillus** 2, 19. 20. 3, 20. 6, 2. **Timavi** 41, 5. **Trafinenus** 22, 4. **Vadimonis** 9, 39. **Lacus** manavit sanguine, v. Prodigium.

C. Laelius classi a Scipione praefectus 26, 42. ob virtutem corona aurea et triginta bubus donatur 48. it Roman, et in senatu, Carthaginem novam aliasque urbes captas esse, exponit 27, 7. mittitur orator a Scipione ad Syphacem 28, 17. mittitur ad praedandam Africam 29, 1. ad eum venit Masinissa 4. redit ex Africa 6. classis praefectus cum Scipione transit in Africam 25. cum Masinissa mittitur ad persequendos Syphacem et Asdrubalem 30, 9. vincit Syphacem 11. improbat Masinissae cum Sophonisba nuptias 13. a Scipione donatur corona aurea 15. cum Syphace aliisque captivis Roman mittitur 16. quae in Africa gesta sint, exponit Patribus 17. legatus et deinde quaestor Scipionis 30, 33. aedilis plebis 33, 25. creatur praetor 33, 24. sortitur Siciliam provinciam 26. ambiens consulatum repulsam patitur 35, 10. creatur consul 36, 45. ejus contentio de provincia cum L. Scipione collega 37, 1.
M m ex

- ex Gallia Romam redit 47.
 ei cum suo exercitu in
 annum prorogatum impe-
 rium 50.
- C. Laelius** legatus in Mace-
 doniam 41, 22. legatus
 ad Gallos trans Alpes 43, 5.
- Laetorius** tribunus plebis 2,
 56. ejus violenta conten-
 tio cum Ap. Claudio con-
 sule *ibid.*
- C. Laetorius** aedilis curulis
 23, 30. legatus 25, 22.
 creatur praetor 26, 23, 27,
 7. decemvir sacris facien-
 dis 27, 8.
- Cn. Laetorius** legatus L. Fu-
 rii praetoris 31, 21.
- L. Laetorius**, aedilis plebis,
 vitio creatus, abdicat se
 magistratu 30, 39.
- M. Laetorius**, primipili cen-
 turio 2, 27. ei data a po-
 pulo dedicatio aedis Mer-
 curii *ibid.*
- Laevi Ligures** 5, 35, 33, 37.
- Laevinus**, v. Valerius.
- Lagos**, Joniae urbs 38, 15.
- Lamia** opp. Phthiotidis in
 Thessalia ad Acheloum 27,
 30, 32, 4, 35, 43. ob-
 pugnatur a Philippo 36,
 25. qui ab ea recedit *ib.*
 obpugnatur a Romanis 37,
 4. capitur 5.
- Lampascus**, opp. Mysiae min.
 ad Hellepontum, h. Lepsek,
- Lampaco**, Lampico 37, 35.
 libertatem suam defendit
 adversus Antiochum 33,
 38, 35, 42.
- Lampaceni** coronam LXXX
 pondo Romam mittunt et
 referuntur in sociorum for-
 mulam 43, 6.
- Lampsus**, urbs Thessaliae 32,
 14.
- Lampsei** pars Phocaeae 37, 31.
- Lana** pulla terra enata vid.
 Prodigium. Lana alba ve-
 latum caput insigne liber-
 tatis 24, 16.
- Lanienae** et tabernae in pu-
 blicum emtae 44, 16.
- Lanistae** 28, 21.
- Lanuvium**, opp. Latii 3, 29,
 6, 2, 26, 8, 29, 14, 45,
 16.
- Lanuvii** strepitus in aede Ju-
 nonis Sospitae editus, vid.
 Prodigium.
- Lanuvinii** deficient 6, 21, 2.
 iis civitas datur 8, 14.
 aedes Sospitae Junonis com-
 munitis Lanuvinis muni-
 cipibus cum populo Roma-
 no *ibid.*
- Lanuvinus** magistratus feriis
 Latinis precationem sollem-
 nem non rite peragit 41,
 20.
- Laodicea** opp. Phrygiae maj.,
 h. Ladikie, Ladiche, Efki-
 hissar; unde
- Laodiceni** ex Asia inter auxi-
 lia Rhodiorum 33, 18.
- Lapathus**, castellum Thessa-
 liae 14, 2, 6.
- Lapicini**, in Liguria 41, 19.
- Lapis** quidam sacer datur le-
 gatis Romanis, quem Pessi-
 nuntii Matrem Deum vo-
 cabant 29, 11. Lapis sacer
 (terminalis) in agro Cru-
 stumino, rostro avis caesus
 41, 13. Lapides silices 30,
 43. Lapidibus quoties pluvis-
 se nuntiatus, noveindiale
 fit sacrum 1, 31.
- Lapides**

Lapides Atri, locus inter op-
pida Illiturgim et Mentis-
sam in Auletanis 26, 17.

Laqueatum auro templum 41,
20.

Laqueis excipiuntur ictus arie-
tum 36, 23.

Larentia, uxor Faustuli edu-
cat Romulum et Remum
1, 4.

Lares 8, 9. Permarini 40, 52.

Larinas ager 22, 18. et 24.
27, 40. et 43. 45, 2.

Larissa, arx Argis 32, 25.

Larissa ad Peneum, urbs no-
bilis Thessaliae, h. Larissa
et Jengischeher 31, 46. 42,
67.

Larissam dies exercitui ad
conveniendum a Philippo
edicitur 28, 5.

Larissae Thessalorum conci-
lium 36, 8. 42, 38. ab
Larissa obsidenda deterre-
tur Antiochus arte Ap.
Claudii 36, 10 et 13.

Larissa Cremaste in Thessalia
31, 46. 42, 56. et 67.

Larissenses 31, 31.

Larissus s. Larissus, amnis,
Eleum agrum ab Dymaeo
dirimit 27, 31.

Lartes Porsena, v. Porsena.

Lartes Tolumnius, v. To-
lumnus.

Sp. Lartius, genere factisque
clarus 2, 18. cum Horatio
Coclite manet aliquanti-
per in statione pontis 2,
10. praeficitur expeditae
juventuti 11.

T. Lartius, consul 2, 18. pri-
mus dictator *ibid.* consul
iterum 21. vid. et 29.

Las, vicus maritimus Laco-
nicae 38, 30 31. eum in-
provviso occupant, et statim
amittunt Lacedaemonii *ib.*

Laremnaestus Cretenlis 35, 29.

Laterensis, v. Juventius.

Latialis s. Latiaris Jupiter so-
lenni sacro in monte Al-
bano cultus 21, 63.

Lati clavi ob Claudinae pacis
ignominiam depositi 9, 7.

lato clavo tunicae 30, 17.

Latini unde dicti 1, 2. Prisci

Latini ab Alba oriundi 3.

et 52. vid. et 32. Latini

bello lacesunt Ancum Mar-
cium 1, 32. vincuntur 33.

multa eorum millia tradu-
cuntur Romam *ibid.* cum

his bella gerit Tarquinius

Priscus 35. et 38. Latino-
rum et Romanorum com-
munia, sacra 45. eos sibi

conciliat Tarquinius Super-
bus 49. cum his foedus

facit 50-52. ad Regillum

lacum caesi 2, 19. 20. sol-
licitant frustra Latinos Vol-
sci ad bellum Romanis in-
ferendum 22. sex millia

Latinorum captivorum a
senatu remissa *ibid.* coro-
nam auream Jovi in Capi-
tolium mittunt *ibid.* cum

Latinis populis ictum foe-
dus 33. vexantur incurso-
nibus Aequorum 48. opem

ferunt Romanis adversus
Volscos et Aequos, sed vin-
cuntur 3, 7. deficiunt a

Romanis, quum per annos
plus centum numquam am-
bigua fide in amicitia Ro-
mana mansissent 6, 2. vid.

Mm 2

et

et 7, II. et 32. ab iis
 Tusculum captum 33. quod
 recipitur, caesis Latinis *ib.*
 iis petentibus pax data 7,
 12. magna vis militum ab
 iis accepta *ibid.* concilia
 habent, et Romanis ne-
 gant milites 25. exerciti-
 bus jam in Romanos com-
 paratis, vertunt bellum in
 Pelignos 38. Sidicini de-
 dunt se Latinis 8, 2. La-
 tini vastant agros Samni-
 tium *ibid.* moliantur oc-
 culte bellum in Romanos 3.
 decem principes Latinorum
 Romam evocati *ibid.* con-
 silia Latinorum ea de re 4.
 petunt consulem et senato-
 res Latinos 8, 5, 23, 6.
 iis inferunt bellum Roma-
 ni 8, 6. ad Capuam con-
 veniunt Latini cum sociis
 suis *ibid.* sunt perfimiles
 Romanis in rebus bellicis
 8. proelium atrox inter
 Latinos et Romanos 9.
 vincuntur Latini 10. mul-
 ctantur agro 11. rebellan-
 tes funduntur 12. in de-
 ditionem accipiuntur *ibid.*
 Latinorum status infelix 13.
 subactis iis leges dicunt
 Romani *ibid.* et 14. e La-
 tinis Romani ad exercitus
 suos alterum tantum ad-
 jiciebant 8, 8. vid. et 4.
 ex iis senatum subplendum
 censet Sp. Carvilius 23, 22.
 Latini, qui Romam com-
 migrant, jubentur redire
 domum 39, 3. eorum
 querelae in senatu 41, 8.
 de Latinis lex lata 13.

Latina via, v. Via.

Latinae coloniae 34, 53. le-
 giones, longa societate mi-
 litiam Rom. edoctae 6,
 32.

Latinae feriae 5, 17. et 19, 21,
 63, 22, 1. tenent consu-
 les praetoresque Romae
 usque ante diem quintum
 Calendas Majas 25, II.
 decreto pontificum instau-
 ratae, quod Ardeatibus
 caro data non fuerat 32, 1.
 37, 3. quia magistratus
 Lanuvinus non rite preca-
 tus erat 41, 16. edicendae
 erant a consulibus, prius
 quam in provincias profi-
 ciscerentur 1, 45, 2, 5, 17,
 3, 9, 8, 21, 63, 22, 1,
 25, 12, 42, 35, 43, 15.
 non rite conceptae 5, 17.
 ante diem tertium Nonas
 Majas 41, 16. instauratae
 et indictae in ante diem
 tertium Idus Sextiles *ibid.*
 Calendis Junius factae 42,
 35. pridie Calendas Apri-
 lis 44, 22. in ante quar-
 tum et tertium et pridie
 Idus Novembres 45, 3.

Latine loquendi publice Cu-
 manis, et Latine vendendi
 jus eorum praeconibus per-
 missum 40, 42.

Latinus rex armatus, ad ar-
 cendam vim advenarum,
 Aeneae occurrit I, I. pa-
 cem cum Aenea, deinde
 affinitatem cum eo jungit,
 data ei in matrimonium
 filia *ibid.*

Latinus Silvius, Albae rex
 I, 3.

Latium

- Latium Romanis suspectum**
 6, 21. Latii status infelix
 8, 13. Latium subactum
ibid.
Latona 5, 13.
Latona bove femina aurata
 sacrum factum 25, 12.
Latrones, ad duo millia, in
 spelunca oppressi 10, 1.
Laudationes s. laudes fune-
 bres, v. Funebres.
Lavici, v. Labici.
Lavinia, Latini regis filia,
 datur Aeneae in matrimo-
 nium 1, 1.
Lavinium, opp. Latii, h. Pa-
 trica s. Pratica, vel Indo-
 vina in Monte di Levano,
 conditum ab Aenea et ab
 uxoris nomine appellatum
 1, 1. inter Lavinium et
 Albam Longam coloniam
 deductam triginta ferme
 interfuere anni 3 Lavinii
 interfectus T. Tatius 14.
 foedus inter Romam et
 Lavinium renovatum *ibid.*
 Lavinium ab Troja oriun-
 dum 23, 2, 39.
Laurea corona, v. Corona.
 Laurea in puppi navis lon-
 gae enata, v. Prodigium.
 Lauream in manu tenen-
 tes et coronati supplicant
 Romae omnes, duodecim
 annis majores 40, 37.
Laureatae literae et tabellae
 5, 28, 45, 1.
Laurens ager 1, 1. (Lauren-
 tum opp. Latii inter Ostiam
 Antiumque, h. S. Lorenzo.)
Laurentes, quibuscum quot-
 annis renovatum foedus
 post diem decimum Latina-
 rum 8, 11. Laurentium
 legati pulsati a Tito Tatius
 1, 14. Laurentibus non
 data caro Latinis feriis
 37, 3.
Lauretanus portus Etruriae
 30, 39.
Lauri pure sacrificabant cet.
 1, 45, 7.
Lautia, legatis praebita 28,
 39, 30, 17, 33, 24, 35,
 23, 42, 26, 44, 16, 45, 20.
Lautulae locus angustus ac
 saltuosus Latii inter Auxur
 et Fundos 7, 39, 9, 23.
 ad Lautulas ancipiti proe-
 lio cum Samnitibus dimi-
 catum *ibid.*
Lautumiae 26, 27. Lantu-
 miarum carceris custodiam
 intentiorem habere juben-
 tur triumviri 32, 26. in
 Lautumias Aetolorum prin-
 cipes conjecti 37, 3. in
 Lautumiis duo atria, Mae-
 nium et Titium 39, 44.
Lebadia s. Lebadea, opp.
 Boeotiae, h. Livadia, (unde
 Hellas dicta h. Livadia)
 ubi templum Jovis Tro-
 phonii adit Aemilius Paul-
 us 45, 27.
Lechaeus portus s. Lechaenum
 et Lecheae opp. et portus
 seu navale Corinthi 32, 23.
Lecti aerati quando et a qui-
 bus primum Romam ad-
 vecti? 39, 6.
Lecticulâ in aciem illatus Cn.
 Scipio configit 24, 42.
Lectisternium quando pri-
 mum Romae, et qua ce-
 lebritate factum 5, 13. Cf.
 7, 2, 27, 8, 25, 24, 10.
 Mm 3 29,

29, 14. 36, 1. 40, 59. 42, 30. Caere imperatum 21, 62. Juventuti *ibid.* Junoni Reginae 22, 1. Saturno imperatum, quem lectum senatores straverunt *ibid.* per triduum habitum, sex pulvinaria in conspectu fuere 22, 10.

Lecton promontorium Troadis, pars Idae 37, 37.

Legati Abderitarum queruntur de avaritia et crudelitate Hortensii 43, 6. Achaei nuntiant, Nabidem contra foedus maritimam oram Laconum obpugnare 35, 22. Aetolorum Romam missi, pacem petentes 36, 35. Vrbe eodem die, Italia intra quindecim dies, excedere jubentur 37, 1. admittuntur, iisque pacis leges dantur 38, 10. 11. Alexandrini queruntur de Antiocho 44, 19. Ambraeienses accusant Fulvium Nobiliorem 38, 43. Annibal ad Philippum 23, 34. Antiochi Romam, eorumque oratio 34, 57. ad Scipionem 37, 34. 45. ab Ardea queruntur in senatu, sibi in monte Albano Latinis carnem non esse datam 33, 1. Ariarathis, eorumque oratio 42, 19. Asiae et Graeciae, Romae auditi 34, 57. Atheniensium implorant auxilium Romanorum 31, 5. Attali queruntur de Philippo 31, 2. 32, 8. coronam auream CCXLVI. pondo in Capi-

tolio ponunt 32, 27. ex Balearibus insulis et ultima Hispania ad Scipionem 22, 20. Bithyagis, Hergetum reguli, flentes ad genua Catonis provoluti, auxilia petunt 34, 11. Caeritum, bellum deprecantes, impetrant pacem 7, 20. Campanorum a Romanis auxilium petunt 7, 30. Carnorum, v. Japydum. Carthaginensium, amicitiam et societatem Romanorum petentes 7, 27. auream coronam donant Romanis 38. legatis Carthaginensibus, qui ad foedus tertio renovandum venerant, comiter munera missa 9, 43. ad Afrubalem et Syphacem missi 29, 34. ad Romanos de pace 30, 22. 40. frumentum et hordeum adportant 36, 4. queruntur de Masinissa 42, 23. Clusini auxilium adversus Gallos petunt 5, 33. Epirotarum 36, 35. Eumenis, querentes de clade Sinopensium 40, 2. Gallorum pollicentur Romanis auxilia ad bellum Macedonicum 44, 14. Graeciae Asiaeque, Romae auditi 34, 57. 43, 6. Hispani eorumque simplicitas 40, 47. Japydum Istrorumque et Carnorum queruntur de avaritia et crudelitate consulum 43, 5. Iffenses Gentium, Illyriorum regem, Romae conspectum reddunt 42, 26. Lacedaemoniorum 39, 33. Lati-

Latinorum 8, 5. *Laurentium* pulsantur a propinquis Titi Tatii 1, 14. *Loerenfium*, obfiti squalore et sordibus, ramos oleae, velamenta supplicum, porrigentes, queruntur de Pleminio 29, 16. *Macedones* deducti extra Urbem in villam publicam, ibique iis locus et lauria praebita 33, 24. *Masinissae* a Romanis donantur 30, 17. ejus et Poenorum 34, 62. *Nabidis* 34, 42. *Neapolitani* aurum offerunt Romanis 22, 32. *Pamphili* coronam auream in curiam inferunt 44, 14. *Persei* jubentur excedere Italia 42, 36. *Philippi* ad Annibalem 23, 33. 34, 39. ad Aetolos 31, 28. ad Romanos 32, 37. 33, 24. pollicentur Romanis pecuniam et frumentum, et coronam auream centum pondo in aede Jovis Optimi Maximi ponunt 36, 4. *Pisanorum* 45, 13. *Poenorum* ad Philippum, capti mittuntur Romam 23, 34. *Poenorum* et *Masinissae*, Romae de agro disceptantium 34, 62. *Priverdates* 8, 21. *Prusiae* Romam missi 44, 14. *Ptolemaei* donati 31, 9. *Ptolemaci* et *Cleopatrae* gratulantes, quod M. Acilius Antiochum Graecia expulerit 37, 3. *Rhodiorum* ad Antiochum 33, 20. ad Romanos, querentium de Sinopensium clade 40, 2.

ad Romanos 44, 14. horum superba oratio *ibid.* alii legati 45, 20. miserabili oratione deprecantur iram Romanorum 22. *Romani*, ad Coriolanum de pace missi 2, 39. Athenas, qui Solonis leges describerent 3, 31. jussu Tolumnii a Fidenatibus intercepti 4, 17. Vejos, et superbum Vejentium responsum 4, 58. Delphos, consulturi oraculum 5, 15. Apollini crateram auream ferunt 5, 28. 28, 45. ad Gallos, eorumque cum Gallis colloquium 5, 35. 36. ad Samnites 7, 31. 8, 23. in Hispaniam ad Annibalem, non admittuntur 21, 6. 9. Carthaginem missi 21, 18. 41, 22. ridentur a Gallis 21, 20. in varia loca missi 22, 33. male excipiuntur ab Hieronymo Syracusanorum rege 24, 6. violantur a Carthaginensibus 30, 25. ad Ptolemaeum 31, 2. ad Masinissam II. decem missi, quorum ex consilio imperator leges pacis daret 30, 43. 44. constitueretque res Graeciae 33, 24. 31. Asiae 37, 55. Macedoniae et Illyrici 45, 17. consilium dispensandae cohonestandaeque victoriae imperatoribus datum 38, 47. quinque in Illyricum missi 45, 17. consulares fere et praetorii 37, 55. 45, 17. ad Antiochum et Philippum 33,

35. 39. in Graeciam 39, 33. 42, 37. in Macedoniam 41, 22. *Saguntini* gratias agunt senatui 28, 39. adducunt quosdam Carthaginienſes cum pecunia, qui ad conducenda auxilia in Hispaniam trajecerant 30, 21. *Samnites*, Romam miſſi de pace 8, 1. ad Annibalem 23, 42. *Sardorum* Romam 41, 6. 8. *Syphacis*, donari ab ſenatu Romano 27, 4. 30, 17. *Syracusani* 22, 37. ad Marcellum 25, 29. *Tarentini* ad Annibalem 24, 13. *Tarquiniorum* exſulum 2, 3. 4. *Thracum*, petentes amicitiam et ſocietatem Romanorum 42, 19. *Vermīnae* Romam 31, 11.

Legati in ſenatum introducti per conſules 3, 4, 2. 32, 8. 38, 43. 39, 33. 46, 40, 20. 35. abſentibus conſulibus a praetore urbano 3, 4, 2. 10, 45. 34, 57. 37, 46. 39, 54. a cenſoribus 41, 8, 2. jure gentium ſacroſancti 2, 4. licet viderentur commiſſiſſe, ut hoſtium loco eſſent, in iis tamen jus gentium valet 2, 4. contemptui habiti 3, 25. interfecti 4, 17. 32. contra jus gentium arma capiunt 5, 36. male excepti a Samnitibus 7, 31. 8, 23. ſi repente aliquo mitterentur, ſingula per oppida, qua faciendum iter, jumenta imperant 42, 1. **Legati** ſolennium ludorum

ſacrorumque vel indicendorum cauſa miſſi, *Teuſpot* ſ. *Teuſptax* 45, 32, 5. Legatis caeſis publice in Roſtris ſtatuae poſitae 4, 17. munera data, plerumque bina millia aeris; v. ad 42, 6, 6. et cf. 9, 43. 27, 4. 28, 39. 30, 17. 31, 9. 37, 3. 42, 6. 19, 24. 43, 5. 6. 7. 8. 44, 14. 15. 45, 13. 42. ſimul comitibus eorum 30, 17. loca et lautia decreta 28, 39. 30, 17. 33, 24. 35, 23. 42, 26. 44, 16. 45, 20. aedes liberae hoſpitio datae, ſumtusque decretus 42, 6. Legatis hoſtium in aede Bellonae ſenatus datus 30, 21. 33, 24.

Legationis jus externis, non civibus, comparatum 6, 17.

Legati imperatorum 2, 20. 10, 40. 43. 26, 5. 6. legati, mandante vel abſente imperatore, imperium et ejus inſignia, faſces et lictores, habebant 29, 6, 6. legati conſulares olim ex ſcro imperatori ſaepe adjugebantur et legioni- bus praeerant, ſed extra ordinem 36, 1, 4. 36, 17. 1. 37, 1, 6.

Legio quot militum 6, 22. 7, 25. 8, 8. 21, 17. 22, 36. 23, 34. 26, 28. 29, 24. 37, 39. 39, 38. 40, 1. 18. 36. 41, 13. 25. 42, 31. 43, 14. 44, 21. prima, ſecunda, tertia 10, 18. 22, 53. 33, 36. 34. 46. quarta 10,

10, 18. 26, 48. 34, 46. quinta 39, 30. octava 39, 30. undecima 30, 18. duodecima, magna ex parte caesa 30, 18. tertia decima 30, 18. undevicesima 27, 38. vicesima 27, 14. 38. tota, millia hominum quatuor, Romae in foro securi percussa 28, 28. Sabina 2, 26. linteata Samnitium 10, 38. Legiones Etruscorum 10, 5. Faliscorum 4, 5. Legiones urbanae 6, 9. 24, 44. 25, 3. v. ad 26, 28, 2. Legiones quatuor vulgo scribebantur 8, 8. octo scriptae 22, 36. decem 2, 30. 7, 25. omnino fuerunt duodeviginti 24, 11. una et viginti 26, 28. 27, 22. tres et viginti 26, 1. 27, 36. viginti 30, 2. sex 31, 8. octo 34, 43. tumultuariae 40, 26. Legiones quot quovis anno scriptae sint, diligenter annotatur 27, 22, 4.

Legionarium numerus auctus 42, 31. Legionarii equites 35, 5.

Lembi 33, 19. biremes 24, 40. Issaici 32, 21. piratici 37, 27.

Lemnos, insula maris Aegaei, objecta Thraciae versus austrum, h. Stalimene 28, 5. ibi virorum omne genus conjuratione muliebri ab stirpe sublatum 34, 2, 1.

Lentinus, v. Manlius.

Lentulus, v. Cornelius.

Leon accusat Apollodorum, impellentem Athenienses ad

defectionem 35, 50. *idem esse videtur ac*

Leon, Icesiae filius, legatus Atheniensis 38, 10.

Leon, locus prope Syracusas 24, 39.

Leonatus Eulyesta, praefectus agematis Macedonici 42, 51. 59.

Leonides Lacedaemonius, dux Persei 42, 51.

Leonorius, Gallorum regulus 38, 16.

Leontini opp. Siciliae (al. Leontium, h. Lentini) et incolae ejus 24, 7. ibi Hieronymus occiditur 24, 7. eo proficiscuntur Hippocrates et Epicydes 29. Leontinorum urbs a M. Marcello consule capta 30.

Leonum et pantherarum venatio Romae 39, 22.

Lepidus, v. Aemilius.

Leptis magna et parva, h. Lebeda et Lemta, oppida Africae propriae inter Syrtes (ex Lepti magna, Oea et Sabratha, hodie Lebeda, Tripoli et Sabart, conflata Tripolis Africana) 30, 25. 34, 62.

Lelius, v. Seppius Lelius.

Letus, mons Liguria 41, 18.

Leucadia s. Leucas, olim paeninsula, postea insula, divisa ab Acarnania freto vadoso, (Dioryctos) quod perfossum manu est, h. Santa Maura 33, 17.

Leucas caput Leucadiae et olim etiam Acarnaniae, h. Leucada, S. Maura 32, 15. 33, 17. 36, 11. Leu-

- cadem indictum concilium Acarnanum 33, 16. eam obpugnat Flaminius 17. Leucadis situs *ibid.* capitur proditione *ibid.* Leucas eximitur concilio Acarnanum 45, 31.
- Leucate f. Leucata promontorium. Leucadiae h. Capo Ducato 26, 26. 36, 15. 44, 1.
- Leucalpis phalanx 44, 41.
- Leves milites 8, 8.
- Leusis f. Leusin, *sive potius* Eleusis, locus Aegypti, quatuor millia ab Alexandria abest 45, 12.
- Leusus Cretensis 38, 13.
- Lex nova semper antiquae obrogat 9, 34. Lex Aemilia, de minuenda centura 4, 24. 9, 33. 34. de Aere alieno, vid. Aes Agraria, vid. Agraria. de Ambitu 7, 15. 40, 19. Annaria 25, 2. 4, 40, 44. Baebia 40, 44. Canuleji, de connubio Patrum et plebis 4, 1. Cincia, de donis et muneribus 34, 4. de magistratu eodem intra decem annos non capiundo 7, 42. 10, 13. Curiata de imperio militari 5, 46. 9, 38. Decem tabularum 3, 34. Decemvirates, quibus tabulis duodecim est nomen, in aes incisae et in publico propositae 3, 57. de dictatore creando 2, 18. Duillia et Maelia de unciario fenere 7, 16. Flavii, ut in Tusculanos animadver-
- tatur 8, 37. Genucia, ne fenerare liceret 7, 42. Horatia 3, 55. Icilia de Aventino 3, 32. Liciniae Sextiae de aere alieno, de modo agrorum, de consul altero ex plebe creando 6, 35. 7, 21. 22. 25. magistratus plebeji ne pateant patricio 4, 25. de mulctarum aestimatione 4, 30. Manlia de vicesima eorum, qui manu mitterentur in castris lata 7, 16. Oppia, de cultu matronarum 34, 1. abrogatur 8. Papiria, qua Acerranis civitas sine suffragio datur 8, 17. de perduellione 1, 26. Petillia 38, 54. ut plebiscita omnes Quirites tenerent 3, 55. 8, 12. Poetelia de nundinis et conciliabulis obeundis 7, 15. Porcia pro tergo civium 10, 9. sacrata, in Sacro monte lata 2, 33. aliae sacratae leges 3, 32. 4, 26. 7, 41. 9, 39. 36, 38. 39, 5. Senator ne quis, quive senatoris pater fuisset, maritimam navem, quae plus quam trecentarum amphorarum esset, haberet 21, 63. Terentilla 3, 9. 10. Trebonia 3, 65. 5, 10. Tribunus militum ubi quis fuisset, ne postea ordinum ductor esset 7, 41. tribunorum militum comitia ne fierent, consulumque utique alter ex plebe crearetur 6, 35. Tribunis, aedilibus, iudicibus, decemviris qui nocuis-

nocuisset, ut ejus caput Jovi sacrum esset 3, 55. Valeria de provocatione ter lata ab eadem familia 2, 8. 3, 55. 10, 9. de sacrando cum bonis capite ejus, qui regni occupandi consilia inisset 2, 8. vetusta, priscis literis verbisque scripta, ut, qui praetor maximus sit, Idibus Septembribus clavum pangit 7, 3. Villia annalis 40, 44. Voleronis, ut plebeji magistratus tributis comitiis fierent 2, 56. ne quis magistratus sine provocatione crearetur 3, 55. ne cui album in vestimentum addere petitionis causa liceat 4, 25. ne quis populum sevocaret 7, 16. ne quis, nisi qui noxam meruisset, donec poenam lueret, in compedibus aut in nervo teneatur 8, 28. Legi non prius intercedit tribunus pl., quam privatis suadendi dissuadendique legem potestas facta est 45, 21. Leges fenebres 35, 7. regiae 6, 1. decemvirales 3, 57. consulares 3, 56. tribuniciae 3, 56. Legum publice examinandarum mos 3, 34. Legibus suis utentes focii Rom. 22, 5, 3. 45, 29.

Liber vetus linteus Samnitarum 10, 38. Libri fatales 5, 14. 22, 9. 57, 42, 2. linteus, repositi in aede Monetae 4, 7. 13, 20. 23, 10, 38. magistratuum 4, 7. 20. 39, 52. Numae

Pompilii septem Graeci, septem Latini, sub Janiculo in duabus arcibus lapideis inventi, comburuntur 40, 29. Sibyllini inspecti 3, 10. 5, 13. 7, 27. 21, 62. 29, 10. 41, 21. vid. Sibylla. Vaticinii ex Scto ad praetorem delati 25, 1, 39, 16.

Liberi sequuntur patrem 4, 4.

Liberi Liberaeque aedes 3, 55. 41, 28. iisdem signa aenea ex argento mulctatio posita 33, 25.

Libertas populo Romano redita 2, 1. ea donati mox pileati et capite raso, vel lana alba velato 24, 16. 45, 44.

Libertatis aedes in Aventino 24, 16. insignia pileus caputque lana alba velatum et rasum 24, 16. 32, 45. 44. atrium 25, 7. in eo custoditi obsides Tarentinorum 25, 7. ibidem fuit tabellarium et in eo tabellae publicae 43, 16. reficitur 34, 44. 45, 15.

Libertinae, Feceniae Hispulae, Scto jura tribuuntur ingenuarum, datio, deminutio, gentis enuptio, tutoris optio 39, 19.

Libertini in militiam centuriati 10, 21. 22, 11. in navalem militiam descripti 40, 18. 42, 27. Libertinorum filii in senatum ab Ap. Claudio censore lecti 9, 46. Libertini in quatuor tribus urbanas conjecti 9, 46. 45, 15.

Libe-

- Libethrum, Thessaliae opp.
44, 5.
- Libitina vix sufficiens funeribus 40, 19. 41. 21.
- Libui Galli in Gallia Transpad. 5, 35. 21, 38. 33, 37.
- Liburni, gens fera 10, 2.
- Libyphoenices in Byzacio Africae propr. 21, 22. 25, 40.
- Licinia Lex, v. Lex.
- Licinius Macer, historiae Romanae scriptor 4, 7. 20. 23. 7, 9. 9, 46. 10, 9.
- A Licinius Nerva tribunus plebis 41, 6. legatus 42, 35. 44, 18. praetor 45, 44.
- C. Licinius, tribunus pl. 2, 33.
- C. Licinius, tribunus mil. cons. pot. 6, 31. primus magister equitum de plebe dictus 39, 10. 8.
- C. Licinius, legatus Carthaginem missus 21, 18.
- C. Licinius, praefectus praefidii Rhizonis et Olcinii 45, 26. Forte idem C. Licinius Nerva legatus 45, 3.
- C. Licinius Crassus, praetor, sortitur juris dictionem urbanam 42, 9. 10. reficit classem 27. dextro cornu, in proelio adversus Persea, praepositus, a fratre consule 58. creatur consul et obtinet Italiam 44, 17. ejus res gestae in Gallia 45, 12. prorogatur imperium 17. legatus in Macedoniam *ibid.*
- C. Licinius Lucullus, tribunus, triumvir Epulo creatur, qui legem de creandis triumviris Epulonibus tulerrat 33, 42. triumvir aedi-
- Juventatis dedicandae 36, 36.
- C. Licinius Nerva, legatus, nuntiat victoriam de Gentio 45, 3. forte et 45, 26. praetor (si idem est) 14. sortitur Hispaniam ulteriorem 16. legatus reducit obsides in Thraciam 42.
- C. Licinius Calvus Stolo, plebejus, minorem M. Fabii Ambusti filiam uxorem ducit 6, 34. creatur tribunus plebis 35. leges adversus patriciorum opes promulgat *ibid.* refectus tribunus plebis, non patitur creari curules magistratus *ibid.* decimum tribunus plebis refectus, suas leges perfert 42. creatur consul 7, 2. iterum 9. sua ipsius lege damnatur 16.
- L. Licinius praetor 27, 8.
- L. Licinius Pollio legatus 27, 29.
- L. Licinius Lucullus aedilis curulis 30, 39.
- L. Licinius Murena, v. Murena.
- M. Licinius, tribunus militum, occiditur in proelio 27, 12.
- M. Licinius Crassus non patitur per fundum suum aquam duci 40, 51.
- M. Licinius Lucullus praetor 39, 6. sortitur juris dictionem inter peregrinos 8, 18.
- M. Licinius Strabo, tribunus militum, fortissime dimicans,

cans, ab Istris interficitur
41, 2.

P. Licinius Calvus, primus
ex plebe tribunus militum
consulari potestate creatus
5, 12. iterum creatus orat,
ut sibi delatus honos filio
suo mandetur 18. ejus de
praeda Vejorum sententia
20.

P. Licinius Calvus, tribunus
mil. conf. pot. 5, 18. 20.

P. Licinius Crassus pontifex
maximus creatur ante aedi-
litate 25, 5. magister
equitum 27, 5. censor 6.
praetor 21. sortitur juris
dictionem peregrinam 22.
consul 28, 38. Brutios
provinciam extra sortem
accipit 29, 1. gravi morbo
adficitur, uti et ejus exer-
citus 10. ei prorogatur
imperium 13. copiis con-
junctis cum consule, pu-
gnat cum eo adversus An-
nibalem 36. ejus laudes
30, 1. negat ludos ex
incerta pecunia voveri de-
bere 31, 9. 34, 44. votum
praestitit consuli 36, 2. verat
Q. Fabium Pictorem flami-
nem Quirinalem, qui tum
praetor erat, ire in Sardi-
niam provinciam 37, 51.
moritur 39, 46. funeris
ejus causa visceratio data,
et gladiatores centum vi-
ginti pugnauerunt *ibid.*

P. Licinius Crassus creatur
praetor 41, 14. excusat se
sacris sollemnibus im-
pediri, ne in provinciam,
Hispaniam citeriorem, eat

15. fit consul 42, 28.
Macedoniam provinciam
sortitur 32. proficiscitur
49. male pugnat adversus
Persea 58. 59. pacem pe-
tenti Perseo negat 62. al-
tera ejus pugna cum Per-
seo, ineliore eventu 66.
crudeliter ab eo avareque
in Graecia bellatum 43.
4. 7. legatus ad Gallos in
Asiam 45, 34.

P. Licinius Tegula carmen
condit, quod ad ter nove-
nis virginibus cani iustum
31, 12.

P. Licinius Varus aedilis cu-
rulis 27, 6.

Sp. Licinius, tribunus plebis,
suscipit rem militarem im-
pediendam 2, 43.

Licinius, v. L. Porcius Licinus.

Lictores a Romulo instituti
duodecim 1, 8. tot fuere
non modo consulibus pro-
consulibusque, sed etiam
praetoribus proconsulare
imperium habentibus 33,
1, 3. quatuor et viginti
apparent consulibus 2, 55.
animadvertunt praeeruntque
singuli 24, 44, 7. decem-
virorum centum et viginti
forum implent 3, 36. prae-
eunt proficiscentibus ad
bellum 10, 25. 41, 14.
Lictor Horatio laqueum in-
jicit 1, 26. deligat ad
palum *ibid.* et 8, 7. cf. 26,
15, 6. Sulpicii, tribuni
militum, de foro domum
se recipientis, forem virga
percutit 6, 34.

Lignis carens terra 38, 18.

Ligu-

Ligures in Gallia Cisalp., h. Genuenses 5, 35. diversi a Gallis Cisalpinis 21, 48, 7, 21, 58, 27, 49, 39, 2. in Ligures legati missi ad exposcendum, quod Poenos opibus auxiliisque juvissent 22, 33. eorum auxilia Asdrubali parata 27, 39. jungunt le Magoni 28, 46, 29, 5. adversus Ligures varia Romanorum bella 32, 29. et sqq. 34, 56, 35, 3, 11, 21, 40, 38, 42, 39, 1, 32, 45. Ligures, improviso castra Q. Minucii adgressi, funduntur 36, 38. omnes in deditiorem veniunt 37, 2. circumveniunt et occidunt L. Baebium praetorem 37, 57. hostes perpetui populi Romani, et exercendo militi Romano apprime utiles 39, 1. caeduntur a Romanis 32. castra L. Aemilii, proconsulis, obpugnant, et aegre ab eo vincuntur 40, 25, 28. dedunt sese et in Taurasinos publico sumtu traducuntur 38. rebellant 41, 12-18.

Ligures Alpini 28, 56, 29, 5. Apuani 40, 41. Celaelates, Cerdiciates 32, 29. Ilvates 32, 29. Ingauni 40, 25. montani 40, 41. Statiellates vincuntur ab M. Popillio consule 42, 7. se dedunt 8. venditos senatus jubet redimi *ibid.*

Ligustini populi 31, 10, 39, 21. Ligustini Ilvates 32, 31. Ligustini montes 34, 8. Ligustinum bellum 35, 4. sentum 44, 35. Ligustinus ager viriim divisus 42, 4.

Sp. Ligustinus 42, 34. ejus ad populum oratio *ibid.*

Lilybaeum, prom. Siciliae occidentale, h. Capo di Marsella aut di Boco 25, 31, 27, 5. ad Lilybaeum pugna navalis 21, 50.

Limina aenea in Capitolio posita 10, 23.

Limnaea opp. Thessaliae deditur M. Acilio consuli 36, 14.

Lingos, mons ad fines Epiri, Thessaliae et Maced. 32, 13.

Lingones in Gallia Cispad. (quorum oppida fuere Faventia, Mutilum, Ravenna cet.) cum Bojis pellunt Etruscos et Umbros agro 5, 35.

Lingua ab irrisu exserta 7, 10.

Linteata legio Samnitium 10, 38.

Linteus thorax 4, 20, 5.

Linteii libri 4, 7, 13, 20, 23, 10, 38.

Linteia in vela conferunt locii 28, 45.

Linternum seu rectius Linternum opp. Campaniae inter Cumas et Vulturum, h. Torre di Patria, ad Linternam paludem, h. Lago di Patria, et ad ostium Literni fl. 23, 35. ejus

- ejus arenae 22, 16. eo-
colonia deducta 32, 29.
34, 45. in Liternium se-
cedit Scipio Africanus,
ibique moritur 38, 52.
53, 45, 38.
- Litribus** utuntur pedites
in trajiciendo Rhodano
21, 27.
- Liparae insulae** f. Liparen-
ses, Aeoliae, Vulcaniae,
Hephaestiades, Plotae,
circa Siciliam, in latere
septentr. (ut Aegates in
occidentali) sitae, h. Isole
di Lipari, quorum ma-
xima fuit Lipara, h. Li-
pari 21, 49. Liparenses
piratae 5, 28.
- Liris**, olim Clanis f. Glanis
dictus, h. Garigliano,
Gariglione, fluvius La-
tium a Campania diri-
mens 10, 21, 26, 9, 34.
- Lisinae**, urbs Thessaliae 32,
14.
- Lissus**, Lissum, Dalmatiae
opp., h. Alessio 43, 20.
44, 30.
- Litabrum**, oppidum in Hi-
spania munitum et opu-
lentum, vineis expugnat
C. Flaminius 35, 22.
- Litana**, silva in Gallia cis-
alpina 23, 24, in ea ex-
ercitum L. Postumii con-
sulis delent Galli *ibid.*
ad eam octo millia Gal-
lorum caesa 34, 22, 42.
- Litatio** ac perlitatio in sa-
crificiis 41, 15.
- Literae laureatae** 5, 28.
45, 1.
- Literas attulit in Latium**
Evander 1, 7.
- Liternum**, v. Linternum.
Liternus f. Glanis et Cla-
nius, h. l'Agno, Cam-
paniae fl. inter Capuam
Cumasque in mare fluens
32, 29.
- Litubium**, oppidum Igu-
rum, se dedit Romanis
32, 29.
- Litnus angurum**, baculus
sine nodo aduncus 1, 18.
- Livius**, poeta, ab satiris
ausus primus argumento
fabulam sereie 7, 2, 27,
37.
- C. Livius (Salinator)** pon-
tifex creatur in M. Pom-
ponii Mathonis locum
26, 23. aedilis curulis
29, 38. praetor cum co-
gnomine Salinatoris 30,
26. fortitur Brutios 27.
praeest equitibus alariis
in pugna adversus Bojos
35, 5. petit consulatum,
sed repulsam patitur 10.
moritur (si idem est, ut
videtur) 43, 11.
- C. Livius Salinator** crea-
tur praetor 35, 24. Ior-
titur classem 36, 2. lu-
strat classem 36, 42. Sa-
men Zacynthusque po-
pulatus, pervenit Pirae-
eum *ibid.* ei occurrit
Eumenes cum tribus na-
vibus *ibid.* trajicit De-
lum *ibid.* Deli retine-
tur ab adversis ventis 43.
vincit classem Antiochi
44, 45. Illi sacrificat Mi-
nervae 37, 9. capit Se-
stion *ib.* obpugnat Aby-
dum *ib.* oblidionem re-
linquit

- linquit 12. tradit L. Aemilio Regillo classem 14. censet obstruendum esse exitum portus Ephelini *ibid.* in Lyciam missus fugat Lycios 16. legatus ad Prusiam, Bithyniae regem, missus, eundem revocat ad consilia pacis 25. creatur consul 38, 35.
- L. Livius, tribunus pl. 9, 8.
- M. Livius Salinator 29, 37. consul legatus Carthaginem missus 21, 18. octavo post damnationem anno reducitur a consuli-
bus in Urbem 27, 34. pro cognato, M. Livio Macato, dicit in senatu *ibid.* ad secundum consulatum paene invitus protrahitur *ibid.* aegre se reconciliari patitur cum Nerone collega 35. irae plenus adhuc in ci-
ves proficiscitur ad bellum 40. egregia ejus victoria de Aldrubale 46-49. triumphat 28, 9. dictator creatur 10. ei in annum prorogatum imperium *ibid.* Volo-
num exercitum in Galliam ex Etruria traducit 29, 5. ei prorogatur imperium 13. creatur cen-
sor 37. Salinatoris quare cognomen invenerit *ib.* primum ejus certamen cum collega Nerone *ib.* praeter tribum Maeciam populum Romanum omnem, quatuor et tri-
ginta tribus, aerarios re-
linquit *ibid.* et 36, 36. 39, 3.
- M. Livius Macatus Taren-
tum tuetur 24, 20. urbe capta ab Annibale, in arcem confugit 25, 10. arcem defendit 11, 26, 39. de eo certamen in senatu 27, 25.
- M. Livius Dentor consul 10, 1. eo consule, Aequicum bellum redinte-
gratum *ib.* creatur pon-
tifex inter primos e ple-
be 9. praestitit verba de-
votionis P. Decio 28. propraetor 29.
- M. Livius Macatus 27, 34.
- T. Livium quae causae ad res populi Romani scri-
bendas impulerint, *Praef. lib. 1.* quo tempore vixe-
rit 4, 20, 28, 12. cur sequatur Polybium 33, 10.
- Locata aedes Salutis a cen-
sore redemptoribus 9, 43. alia aedificia et opera publica 5, 23, 6, 6, 4, 4. 23, 48 49, 24, 18, 36, 36. 38, 28.
- Loca et lautitia legis de-
creta 28, 39, 30, 17, 33. 24, 35, 23, 42, 26. loco-
rum divisio in spectaculis 1, 35, 34, 54. Lo-
cis sanctitate insignibus etiam adfecta miracula 24, 3.
- Locrenses in Italia 23, 30. 29, 6, 9.
- Locrenses in Graecia resti-
tuti Aetolis 33, 34. grave bellum

- bellum cum Crotonien-
sibus gessere 29, 18.
- Locri** (Epizephyrii ad Ze-
phyrium prom., h. Capo
Bursano) in Brutiis 29,
18. apud eos fanum, in
quo thesauri Proserpinae,
quos diripit Pyrrhus 29,
18. deficiunt post Can-
nensem cladem ad Poe-
nos 22, 61. 23, 30. 24. I.
obpugnantur a Crispino
27, 25. recipiuntur a
Scipione 29, 6. 7. qui
iis Pleminium prae-
fectum inponit 8. in eos
inpotenter saevit Plemi-
nius *ibid.* et 9. eorum
querelae per legatos de-
latae ad senatum 16. 17.
18. libertas iis legesque
suae restituuntur a sena-
tu 21. 31, 12.
- Locris** in Hellade 26, 26.
28, 6.
- Locustarum** vis ingens, ita
ut, unde advenissent, pa-
rum constaret, circa Ca-
puam omnem agrum
complevit 30, 2. 42, 2.
earum tantae nubes a
mari vento in Apuliam
illatae, ut examinibus
suis late agros operirent
42, 10.
- Longarus**, Dardanorum
princeps, bellum cum
Demetrio, Philippi re-
gis patre, gessit 31, 28.
- Longula**, opp. Volscorum
2, 33. a Coriolano Ro-
manis adimitur 39. 9, 39.
- Longuntica** opp. Hispaniae
Tarrac. 22, 20.
- Lora** in usum cibi versa
23, 19.
- Loracina**, Latii fluvius
43, 6.
- Loricati** equites 35, 48. 37,
40. Saliis aeneum pecto-
ris tegimen vel semilo-
rica s. pectorale fuit 1,
20, 6.
- Loryma**, Cariae portus 37,
17. viginti paullo am-
plius millia ab Rhodo
abest 45, 10.
- Lua** mater 8, 1. ei arma
caesorum Volscorum da-
ta a consule *ibid.* ei di-
cata spolia hostium 45,
33.
- Luca**, Etruriae opp. (h.
Lucca) 21, 59. eo colo-
nia deducta 41, 13.
- Lucani** (inter Silurum et
Lauum fl. in Lucania, h.
Basilicata) pugnant cum
Samnitibus adversus Ale-
xandrum Epirenses 8,
17. recipiuntur a Ro-
manis in fidem 19. foe-
dere in amicitiam acci-
piuntur 25. deficiunt,
fraude impulsii 27. in eo-
rum regionem transeunt
exercitus Romani 9, 20.
Lucanorum oratores pe-
tunt in amicitiam Ro-
manorum recipi 10, 11.
foedus cum iis ictum 12.
eorum seditio comprimi-
tur 18. deficiunt ad Poe-
nos 22, 61. eorum le-
giones saepe fusae ab
Alexandro Epirensi 8,
24. Lucanorum aliquot
ignobilia oppida expu-
gnat

- gnat Ti. Sempronius consul 25, 1. qui in Lucanis perit 16. dedunt se Romanis 27, 15. 28, 11. Lucanus exsul veruto transfigit Alexandrum Epirenses 8, 24.
- Lucani montes 9, 17.
- Luceres tribus antiqua 1, 13. 10, 6. equitum centuria 1, 13 36.
- Luceria opp. Apuliae, h. Lucera 9, 2. 12. 22, 9. 23, 37. 24, 3. in ea servati obsides Romanorum, ad Caudium dati Samnitibus 9, 12. obfessa et capta a Romanis 15. amissa et recepta 26. colonia eo deducta *ibid.* obpugnatur a Samnitibus 10, 35.
- Lucerini 9, 2. ad Lucerinum finem pugnatum cum Samnitibus, duce Atilio consule 10, 35. ob servatam fidem a Romanis laudantur 27, 10.
- Lucretia, uxor Collatini 1, 57. stuprum ei per vim oblatum a Sex. Tarquinio 58. illa vocat patrem et virum, ac cultro se occidit *ibid.*
- C. Lucretius duumvir navalis 40, 26.
- C. Lucretius Gallus creatur praetor 42, 28. sortitur provinciam, quo senatus censuit 31. ei decernitur classis 35. 48. acerbae ejus injuriae in Graecos 43, 4. 6. 7. accusatur et damnatur 3.
- Hostus Lucretius Tricipitinus consul 4, 30.
- L. Lucretius Flavius, consul, vincit Aequos acies 5, 29. tribunus mil. cons. pot. 32. adversus Volturnenses profectus, eos vincit *ibid.*
- L. Lucretius Tricipitinus, consul, ingentem Volscorum multitudinem fundit 3, 8. cum ingenti praeda Romam redit, et de Volscis Aequisque triumphat 10.
- L. Lucretius Tricipitinus, tribunus mil. cons. pot. 6, 4. iterum 21. tertium 22.
- L. Lucretius, quaestor, per insidias interceptus, traditur venienti in Ligures Annibali 21, 59.
- M. Lucretius tribunus pl. 27, 5.
- M. Lucretius tribunus plebis 42, 19. a fratre praetore praemissus, naves a sociis ex foedere exigit 48. cum classe Chalcidem petit 56.
- P. Lucretius consul 2, 15.
- P. Lucretius, praefectus Urbis, differt actiones tribunitias in adventum consulum 3, 24.
- P. Lucretius Tricipitinus, tribunus mil. cons. pot. 4, 44. iterum 47.
- Sp. Lucretius, Lucretiae pater 1, 58. praefectus Urbis a rege relictus 59. suffectus Bruto, non sufficientibus viribus ad con-

consularia munera ob-
eunda, intra paucos dies
moritur 2, 8.

Sp. Lucretius, aedilis ple-
bis, creatur praetor, et
fortitur Galliam 28, 38.
ei prorogatum imperium
29, 13. rursumque, ut
Genuam oppidum, a Ma-
gone Poeno dirutum, ex-
aedificaret 30, 1. mitti-
tur legatus in Africam
31, 11.

Sp. Lucretius praetor 42,
9. occupat castella circa
Tempe 44, 7.

T. Lucretius consul 2, 8.
Etruscos caedit 11. ite-
rum consul 16.

Luctus triginta diebus fi-
nitus post Cannensem
cladem 22, 56. publici
forma et indicia 3, 27.
9, 7. 25, 37. 26, 9. 34, 7.
43, 16.

Luculus, v. Licinius.

M. Terentius Varro Lu-
cullus, v. Terentius.

Lucumo, potens divitiis,
commigrat Romam 1, 34.
ejus pater Damaratus *ib.*
ejus uxor Tanaquil *ib.*
ei, carpento sedenti, aquila
pileum aufert et rur-
sus capiti reponit *ibid.*
vocatur L. Tarquinius
Priscus *ibid.* vid. L. Tar-
quinius Priscus.

Lucumo, juvenis praepo-
tens, corrumpit uxorem
Aruntis Clusini 5, 33.

Lucus, quo se Numa, ve-
lut ad congressum Deae,
suo arbitris conferebat,

sacratus Camenis 1, 21.
Dianae 27, 4. Fœrenti-
nae, ad quem concilia
Latinorum populorum
habita 1, 50. 52 7, 25.
Feroniae 26, 11. 27, 4.
Junonis Lacinae 24, 3.
Junonis Sospitae 8, 14.
Maricae 27, 37. Peteli-
nus 6, 20. 7, 41. Simi-
lae 39, 12. Luci fanaque
sacra sancta 35, 51.

Ludi a Romulo editi 1, 9.
a Tarquinio Prisco, qui
deinde sollemnes annui
manere, Romani Magni-
que varie appellati 1, 35.
a praetoribus Urbis 27,
23. ab aedilibus, plebe-
jis et curulibus 6, 42.
voti a dictatoribus 5, 19.
7, 11. 15. a consulibus
31, 9. 36, 2. a variis im-
peratoribus 28, 45. 31,
49. 39, 22. 40, 44. 45.
religionis causa 39, 22.
belli causa 22, 9. 10. 27,
33. 30, 27. concordiae
causa 4, 12. 6, 42. pe-
sistentiae avertendae cau-
sa 7, 2. 27, 23. non vo-
vendi inconsulto senatu,
aut privato sumtu fa-
ciendi 36, 36. Ludi
Apollinares, eorumque
origo 25, 12. eos popu-
lus coronatus spectavit
ibid. 26, 23. 27, 11. in
perpetuum voti 27, 23.
circo inundato, extra
portam Collinam, ad
aedem Erycinae Veneris
parati 30, 38. Apollina-
ribus Ludis ante diem
Non 2 quin-

quintum Idus Quintiles
 solis eclipsis 37, 4. Ca-
 pitolini 5, 50. Circen-
 les 30, 27. 44, 18. Con-
 fualia 1, 9. Funebres,
 editi a Scipione 28, 21.
 45. Ludi funebres per
 quatrimum in foro, mor-
 tis M. Valerii Laevini
 causa, a filiis ejus facti,
 in quibus, quinque, et
 viginti paria gladiato-
 rum 31, 30. per triduum
 a filiis M. Aemilii Le-
 pidi 23, 30. funeris P.
 Licinii causa 39, 46. Jo-
 vi Opt. Max. per X dies
 facti 42, 20. Isthmii 33,
 32. Magni ex instaura-
 tione Romae parati 2, 36.
 tumultus causa voti 4,
 27. a lamillo voti 5, 19.
 ex auctoritate Patrum
 voti a dictatore 7, 11.
 voti aeris trecentis tri-
 ginta tribus millibus,
 trecentis triginta tribus,
 triente 22, 9. 10. in
 quinquennium a M. Ae-
 milio et a T. Manlio
 Torquato voti 25, 1. 27,
 33. 30, 2. 27. voti a
 consule Acilio Glabrione
 36, 2. Ludi Megalefia
 29, 14. 34, 4. Nemei 27,
 30. et 31. Olympici 27,
 35. Plebeji ab aedilibus
 plebis instaurati 2, 36, 1.
 32, 7. in unum diem
 27, 21. 28, 10. 39, 7. per
 biduum 25, 2. 27, 36.
 29, 38. 33, 42. ter 23,
 30. 25, 2. 30, 26. 31, 4.
 quinquies toti 38, 35.

septies 29, 11. 33, 25.
 Romani, etiam Magni
 et Maximi dicti 1, 35.
 2, 36, 1. 6, 42. magnifi-
 ce facti 25, 2. 32, 7. in-
 staurati 2, 36, 1. ab Ae-
 dilibus curulibus instau-
 ratum 32, 7. diem unum
 25, 2. semel 27, 6. 21.
 36, 30. 26, 39, 7. per
 biduum 29, 38. per tri-
 duum 23, 30. ter toti
 28, 10. 29, 11. 33, 25. 42,
 38, 35. quater 32, 27.
 Maximi ab aedilibus
 curul. acti, die uno ad
 triduum adjecto 6, 42.
 Scenici, quando primum
 instituti, et quare? 7, 2.
 per quatrimum primum
 facti ab aedilibus curu-
 libus 24, 43. magnifice
 apparateque facti 31, 4. —
 Saeculares s. Terentini
 Epit. 49. Taurilia 39,
 22. Ludorum sollemnia
 intermittere, nefas 5, 1.
 Ludi ab aedilibus ex
 mulctaticia pecunia facti
 10, 23. Ludorum causa
 epulum Jovis 25, 2. 27,
 36. 29, 38. in Ludis fe-
 natoria loca secreta a po-
 pulo 34, 44. 54. Ludo-
 rum sumtus. graves non
 modo Italiae ac sociis
 Latini neminis, sed etiam
 provinciis externis, cir-
 cumscripti 40, 44. 7.
 sumtum in Ludos vix
 tolerabilis, opulentis re-
 gnis infamia 7, 2. Ludi
 primum de incerta pe-
 cunia voti 31, 9. in-
 jussu

- jussu senatus voti, (ob frivolam hanc causam) non sunt de aere publico 36, 36. pontifices negant pertinere ad religionem, quanta impensa Ludi fiant 39, 5. Ludos ob res bene gestas quando primum coronati spectaverint? 10, 47. in iis pravi vulgi studium 42, 63.
- Ludiones ex Etruria acciti 7, 2. eorum convivia oblectamenta quando primum Romae addita epulis? 39, 6.
- Ludi literarum in tabernis in foro 3, 44. strepunt discentium, vocibus 6, 25.
- Lunae in defectu crepitus aeris nocte silentis cieri solet 26, 5. Lunae eclipsis praedicta a C. Sulpicio Gallo, tribuno militum 44, 37. Lunae aedes in Aventino 40, 2.
- Luna, Etruriae opp. aut Liguriae ad Macram fl., h. la Magra 39, 21, 43, 9. colonia 41, 13. Lunae portus 34, 8. 39, 21, 32.
- Lunensem agrum depopulantur Ligures 34, 56. Lunensium et Pisanorum de agris controversia 45, 13.
- Lupa mammas Romulo et Remo praebet et lingua pueros lambit 1, 4. simulacra infantium, conditorum Urbis, sub uberibus Lupae posita 10, 23.
- Lupercal 1, 5.
- Lupus in Gallia vigili gladium, e vagina raptum, abstulit 21, 62. (v. Prodigia.) Martius 10, 27.
- Lupi ferrei in obpugnantes urbem injecti 28, 3.
- Luporum simulacrum 22, 1.
- Lupus, viri cognomen, v. L. Cornelius Lentulus et Rutilius.
- Luscinus, regulus Hispaniae ulterioris 33, 21.
- Lusitania, h. Portugallia 21, 43. 27, 20. ejus montes 21, 43.
- Lusitani vincuntur a P. Cornelio Scipione, caesis duodecim millibus 35, 1. caedunt Romanos 37, 46. funduntur a L. Aemilio Paulo, caesaque sunt decem et octo millia armatorum 37, 57. et sex millia a C. Atinio praetore 39, 21. de Lusitanis triumphat C. Calpurnius Piso praetor 39, 42. iis subactis, triumphat L. Postumius Albinus 41, 3, 11.
- Lustratio exercitus apud Macedonas 40, 6.
- Lustrata Urbs 21, 62, 35, 9, 42, 20, 45, 16.
- Lustratum oppidum 42, 20.
- Lustrum, propter Capitolium captum et occisum consulem, condi religiosum est 3, 22. conditum ab utrisque censoribus 10, 9. ab altero eorum, cui id sorte obvenerat

- 38, 36. *serius conditum*
29, 37.
- Lulira varia* I, 44. 3, 3.
24, 10, 9. 47. 27, 36. 29.
27, 35, 9. 38, 36. 42, 10.
non diligenter notata 10,
47, 3.
- Lutarius*, Gallorum regu-
lus 38, 16.
- C. Lutatius*, triumvir co-
loniae deducendae, a Bo-
jis comprehenditur 21,
25. post sextum deci-
mum annum servitute
eximitur a Servilio con-
sule 30, 19.
- C. Lutatius Catulus* Poe-
nos vicit ad Aegates ins.
28, 10, 8. 22, 14, 12.
- Cn. Lutatius Cerco* 42, 6.
- Q. Lutatio Cercone* con-
sule pax data Poenis 30,
44.
- Luxus* Romam inductus ex
Graecia et Asia 34, 4.
inpr. a Cn. Manlio et ab
exercitu Asiatico 39, 6.
Romae coercetur a cen-
soribus 39, 44.
- Lycaonia* 37, 54. donatur
Eumeni 38, 39.
- Lycernum* Athenis incensum
a Philippo 31, 24.
- Lyceus* Pan (rectius *Ly-*
caeus) I, 5.
- Lychnidus* opp. Daffare-
tiorum in Illyrico Ma-
ced.; h. Loerida in Al-
bania 27, 32. 43, 9. 10.
21.
- Lycia* in Asia minore, pars
hodie Carmaniae 33, 41.
37, 15. ejus caput Pa-
zara 37, 16.
- Lycii* fusi fugatique a Ro-
manis 37, 16. attribuit
Rhodiis 38, 39. querun-
tur de crudelitate Rho-
diorum 41, 6. vexantur
bello ab Rhodiis 25. ju-
bentur esse liberi 44, 15.
- Lyciscus*, Aetolorum prae-
tor 42, 38. crudelis ho-
mo et fautor Romanorum
45, 28.
- Lycus* Achaeus, praefectus
Aetolorum et Boeotorum
in Persei exercitu 42, 51.
- Lycon* opp. Hispaniae 37,
46.
- Lycortas*, Megalopolita-
nus 35, 29. pater Poly-
bii, princeps legationis
Achaeorum ad Romanos
38, 32, 2. praetor Achae-
orum, indicit concilium
39, 35. ejus ad Ap. Clau-
dium oratio 36.
- Lycurgi* disciplina, cui per
septingentos annos ad-
sueverant Lacedaemonii,
abrogatur a Philopoe-
mene 38, 34. 39, 33. 37.
- Lycurgus*, tyrannus Lace-
daemoniorum 34, 26.
- Lycus* in Daffaretis Illy-
rici 32, 9. 33, 34.
- Lydia* in Asia minore do-
natur Eumeni 38, 39.
- Lyncestae* Macedoniae po-
puli 45, 30. eorum re-
gio Lyncestis, et oppi-
dum Lynceus 26, 25. 31,
33.
- Lymachia* opp. Aetoliae
36, 11.
- Lymachia* opp. Thraciae,
in isthmo Chersonesi
Thra-

Thracicae 32. 33. 34. 34.
 37. 36. 33. 37. 35. 38.
 40. diripitur et incen-
 ditur a Thracibus 33. 38.
 40. eam restituere cupit
Antiochus ibid. ut Se-
 leuco filio eam det regni
 sedem 40 35. 15.
Lysimachus rex Thraciae
 victus a Seleuco 33. 40. 2.
Lysimachus, Philippi ami-
 cus, in consilium ab eo
 adhibetur ad iudicium
 Demetrii 40. 8.
Lysinoë, Pisidiae opp. 38.
 15.
Lysis, fluvius Joniae 38.
 15.

M.

Macatus, v. *Livius*.
Macedonia h. *Macdonia* f.
 Fitiba Wilajeti in Ar-
 nauth. Wilajeti I, I. 9.
 18. etiam Illyricum et
 Epirum comprehendebat
 35. 24. 3. Macedoniam
 populantur Dardani 27.
 33. tota se dedit Aemi-
 lio Paulo consuli 44. 45.
 de Macedonia Scitum 45.
 18. ei libertas datur 29.
 dividitur in quatuor re-
 giones 45. 29. 30. Cf.
 Illyricum.
Macedones 7. 26. ei pu-
 gnae generi adsueverunt,
 ut equites in vicem re-
 fugiant et insequantur
 31. 35. tradentes se eri-
 gunt hastas 33. 10. eo-
 rum legio in Annibalis
 exercitu 30. 33. v. Phi-
 lippus. eorum legati, in

senatum introducti, que-
 runtur de M. Aurelio 30.
 42. Macedonum exer-
 citus cum Romanis com-
 parati 9. 19. gentis no-
 bilitas 31. 1. Macedoni-
 ci belli causae cum Phi-
 lippo 1. 5. item cum Per-
 leo 39. 23. Macedones
 terrentur foeditate vul-
 nerum, Romanis armis
 illatorum 31. 34. eorum
 animos sibi conciliare
 studet Philippus 32. 5.
 Macedonum cum Roma-
 nis pugna ad Cynosce-
 phalas 33. 7-10. Mace-
 donum interfectorum of-
 fa legit Antiochus ad
 Cynoscephalas 36. 8. of-
 fenduntur a Philippo 40.
 3. Macedones inter et
 Romanos fortuna, non
 jussu imperatorum, com-
 missum certamen 44. 40.
 vincuntur a Paulo Ae-
 milio 40-42. belli finis
 45. 9. Macedonum re-
 gnum quomodo et per
 quos creverit? 45. 9.
 post mortem Alexandri
 in multa regna distra-
 ctum *ibid.* reges Argis
 oriundi 27. 30. 32. 22.
 principes in Italiam ire
 jubentur 45. 32. robur,
 quos Sarisophoros ad-
 pellabant, in exercitu
 Antiochi 36. 18. iis in-
 terdicta auri et argenti
 metalla 45. 29. et con-
 nubia extra fines suos
ibid. leges egregiae ab
 Aemilio datae 45. 32.

- Macedonica phalanx** 9, 19.
 praeda 45, 33, 39. **Macedonicus exercitus** lustratio 40, 6. **Macedonicum mare** 44, 11. vallum, vid. Vallum.
Macella, urbs Siciliae, deficit a Romanis 26, 21.
Macellum Romae incendio consumitur 26, 27. reficitur 27, 11.
Macer, v. Licinius.
Macerinus, v. Geganius.
Machanidas, tyrannus Lacedaemoniorum, bello petit Achaeos 27, 29, 28, 5. Eleos, Olympiorum sollemne ludicrum parantes, aggredi statuit 28, 7. metu Philippi comprimitur *ibid.*
Macra Come, Thessaliotidis opp. 32, 13.
Macra fl. dirimens Etruriam Liguriamque, h. Magra 39, 32, 40, 41.
Macri campi, in Gallia Cisalp. 41, 18, 45, 12.
Macris Cyclas, vulgo Icaria, h. Nicaria 37, 13, 28, 29.
Maduateni in Thracia 38, 40.
Madyus ad oram Thraciae in Chersoneso 31, 16, 33, 38.
Maeander, Phrygiae et Joniae fl., h. Meinder, Madre, Mindre 37, 45, 56. ejus amnis fontes Caelae-nis oriuntur 38, 13. vado superari non potest 12.
Maccenas, v. Cilnius.
Maecia tribus addita 8, 17, 29, 37.
P. Maecilius tribunus pl. 2, 58.
Sp. Maecilius absens quartum tribunus plebis creatur 4, 48. turbator vulgi *ibid.*
Maedi in Thracia 26, 25, 28, 5.
Maedica Thraciae regio ad Nestum fl. 26, 25, 40, 21. in Maedicam exercitum ducit Philippus *ibid.*
P. Maelius, tribunus mil. conf. pot. 5, 12. iterum 18.
Q. Maelius, tribunus pl. 9, 8.
Sp. Maelius, ex equestri ordine, largitiones frumenti facere instituit in annonae caritate 4, 13. da regno parando agitat *ibid.* vocatur ad dictatorem Cincinnatum 14. ab Ahala Servilio magistro equitum occiditur *ibid.* factum defendit dictator 15. domus ejus diruitur 16. vid. Acqui-maelium.
Maenium atrium 39, 44.
C. Maenius, consul, vincit Aricinos Laviniosque 8, 13. triumphat *ibid.* statua equestris ei in foro posita *ib.* quaestionum de conjuratis exercendarum causa dictator creatur 9, 26. ei minuitur accusationem nobilitas *ibid.* 9, 34. ejus oratio 9, 26. abdicat se dictatura,

- tura, et, reus factus, absolvitur *ibid.*
- C.** Maenius praetor 40, 35. exercet quaestiones de beneficiis 43.
- L.** Maenius, tribunus plebis, rogationem de unciario fenere fert 7, 16.
- M.** Maenius, tribunus plebis, legis agrariae lator 4, 53. impedit delectam *ibid.*
- M.** Maenius, tribunus plebis, dedit se in seditione Manliana auctoritati Patrum 6, 19. diem dicit Manlio 19, 20.
- M.** Maenius, tribunus militum, in pugna cum Magone Poeno cadit 30, 18.
- P.** Maenius, tribunus militum consulari potestate 5, 12.
- Q.** Maenius, praetor, sortitur juris dictionem peregrinam 43, 4.
- T.** Maenius praetor 39, 6. sortitur juris dictionem inter cives 8, 18. tribunus militum 40, 35.
- Maesia** sylva 1, 33.
- Magaba**, Galatiae mons, quem petunt eum Tectosagi Galli 38, 19.
- Magalus**, regulus Bojorum 21, 29.
- Magister equitum primus**, Sp. Cassius 2, 18. primus de plebe, C. Licinius 6, 39. apud Epirotas 32, 10. Magistro equitum cum dictatore aequatum imperium 22, 25. 26. sine magistro equitum dictator 23, 22. 23.
- Magister juventutis Falscae** prodit pueros 5, 27. caeditur virgis a pueris *ibid.* 42, 47.
- Magistri vicorum praetextati** 34, 7. navium soli in hospitia deducendi 43, 8. Cf. 29, 25. 45, 42.
- Magistratus curulis** 4, 7. quum sine magistratu curuli respublica esset, creatur interrex *ibid.* Cf. Curulis. plebejus nullus auspicio creatur 6, 41. magnos decet esse minus diuturnos 4, 24. Magistratus non creandus sine provocatione 3, 55. qui sine Magistratu rem gessit, triumphare non potest 28, 38. L. tamen Lentulus, qui sine Magistratu rem gesserat in Hispania, ovans Urbem ingreditur 31, 20. magistratum inituri et deposituri jurabant in leges 29, 37, 9. 31, 50. magistratum gesturi intra quintum diem in leges jurare debebant 31, 50. Magistratus abentes creati 4, 42, 1. vitio creati 5, 17. 6, 5. 27, 8, 33. duos curules unus nec capere potest, nec gerere 39, 39. eundem intra decem annos non capiendum, plebiscitis cautum 7, 42. duo Magistratus uno anno non

gerendi *ibid.* Utrumque plebiscito et exemplis sublatum 27, 6. Magistratum continuari non satis civile est, neque eum creari, qui comitia habeat 27, 6. Magistratus et senatores pecuniam sponte conferunt ad supplementum classis 26, 36. Magistratus minores Romae circumire vigilias iussi 32, 26. 39, 16. Magistratus cuncti circa omnia pulvinaria victimis majoribus sacrificant prodigiorum procurandorum causa 43, 15. non in jus vocandi, inpr. majores 24, 43. Magistratum Romanorum prisca modestia 42, 1. avaritia et superbia 43, 2. crudelitas 4, 6. 7. legitima aetas 25, 2, 4. Magistratum libri 4, 7. 20. 39, 52. Magistratibus ineundis solennis dies, v. Annus. Magistratibus in provincias aut legationis causa proficiscen-ribus decernebantur sum-tus et res ad iter necessariae, ne molesti essent provincialibus; a quibus tamen posteriori aevo plurima exigebant 41, 1, 5.

Cn. Magius Atellanus 24, 19.

Dec. Magii Campani constans erga Romanos fides 23, 7. victus in Annibalis castra ducitur 10.

navi Carthaginem missus, tempestate fertur Cyrenas *ib.* confugiens ad statuam regis Ptolemaei liberatur *ibid.* manere mavult in Aegypto, quam redire in Italiam *ibid.*

Magnesia, urbs Joniae aut Lydiae ad Maeandrum h. Mangresia, Gigelhis-sar, Guzel-Hizar, Gussel-Hissar dedit se Romanis 37, 45.

Magnesia, urbs ad Sipy-lum, in Lydia, h. Magnissa, Manachie 36, 43. 37, 10. 11. 37. se dedit Romanis 37, 44. Eumeni a Romanis tribuitur 36. Magnesia, pars Thessaliae et paeninsula, a Pelio procurrens inter Onche-stum fl. et Olfam, h. Zagora 42, 54. 44, 11.

Magnetarches, summus Magnetum magistratus 35, 31. 39, 43.

Magnetes in Thessalia pronuntiantur liberi 33, 32. 34. eorum concilium Demetriade 35, 31. ad Magnetes legatorum Romanorum oratio *ibid.* eos frustra tentat T. Quintius 39.

Magni Campi, locus Africae propriae 30, 8.

Mago, frater Annibalis 21, 47. proelio ad Trebiam in insidiis collocatur 54. in Cannensi pugna mediam aciem cum Annibale tenet 22, 46. res a fratre

fratre Annibale gestas Carthaginienſibus expo- nit 23, 11, 12. annulos aureos, e digitis occifo- rum Romanorum detrac- tos, in curiae veſtibus effundi jubet *ibid.* cum eo Hannonis diſceptatio 13. mittitur in Hiſpa- niam 32. vincitur ad Illiturgin a Romanis 49. mittitur ab Afdrubale fratre ad conquiſitionem militum 24, 42. Afdru- bali, Giſgonis filio, con- junctus, vincit P. Scipio- nem 25, 32, 34. Afdru- bali fratri ſe jungit 35. ejus caſtra a Marcio capta 39. venit ex ulte- riore Hiſpania cum As- drubale, Giſgonis filio, ad Afdrubalem fratrem 27, 20. in fugam ver- titur 28, 2. delectum in Hiſpania cum Afdrubale, Giſgonis filio, habet, et cum eo bellum inſtaurat 12. equeſtri proelio vin- citur 13. it Gades, diſſi- paturque ejus exercitus 16. Gadibus ex fuga ſubiſtit 23. jubetur a ſe- natu Carthaginienſi claſ- ſem, quam Gadibus ha- beret, in Italiam traji- cere 36. a Gaditanis in- tra urbem non admitti- tur 37. ex minore Ba- learium inſula in Italiam trajicit 46. capit Ge- nuam *ibid.* Gallos et Ligures in concilium vocat 29, 5. vincitur a Romanis 30, 18. femore

transfixo vulneratur *ib.* profugit in Liguriam 19. ex vulnere moritur *ib.* Mago, legatus Poenorum ad Philippum 23, 34. Mago ex gente Barcina, cognatus Annibalis, ca- pitur 23, 41. Mago, Poenorum dux, Carthaginem novam tue- tur 26, 44. ſe, arcem et praefidium Scipioni de- dit 46. Romam mittitur cum quindecim captivis ſenatoribus 51. Maharbal, Himilconis fi- lius, obpugnationi Sa- gunti praeficitur ab An- nibale, profiſcente in Oretanos Carpetanosque 21, 12. depopulatur ſo- ciorum populi Romani agros 45. perſequitur Romanos, a Traſimeno fugientes 22, 6. prae- fecius equitum ſuadet Annibali poſt cladem Romanorum ad Cannas, ut quam primum Ro- mam petat 51. 23, 18. Maſtas populi Rom. con- ſervari jubetur in for- mulis foederis 38, 11. Malea prom. Laconicae, h. Capo S. Angelo I. Malio 31, 44, 47. 32, 16. 34, 32. 36, 42. 42, 56. Maleventum cui poſtea Be- neventum nomen fuit 9, 27. 10, 15. Maliacus ſinus, h. Golfo di Zeiton, inter Locros et Theſſaliam 27, 30. 31, 46. 32, 4. 32. 36, 14. Ma-

- Malienſis ager in Graecia
 42, 40.
 Malitioſa ſilva in Sabinis
 I, 30.
 Malleolus, v. Publicius.
 Malleoli, ignita tela 38, 6.
 42, 64.
 Malloea Perſhaebiae 31, 41.
 36, 13. 39, 25. vi capi-
 tur a Menippo, duce An-
 tiochi 36, 10. a Philip-
 po 13. a Romanis 42, 67.
 Maluginenſis, v. Corne-
 lius.
 Malus in circo inſtabilis
 in ſignum Pollentiae pro-
 cidit, atque id deſicit
 39, 7. Mali inclinantur
 in pugna navali 36, 44. I.
 Mamercinus, v. Aemilius
 et Pinarius.
 Mamercus Aemilius, v. Ae-
 milius.
 Mamertum opp. Campa-
 niae aut Samnii aut Brut-
 tiorum: unde
 Mamertini, qui Meſſanam
 in Sicilia ceperunt 28,
 28
 C. Mamilius Vitulus pri-
 mus ex plebe curio maxi-
 mus creatur 27, 8. prae-
 tor 27, 35. ſortitur Si-
 ciliam 36, 38. legatus
 ad Philippum 30, 26.
 peſtilentia moritur 41,
 21.
 L. Mamilius, Tuſculi di-
 etator, auxilium fert Ro-
 manis 3, 18. Romana
 civitate donatur 29.
 Oct. Mamilius Tuſculanus,
 ab Ulyſſe Deaque Circe
 oriundus I. 49. ei filiam
 nuptum dat Tarquinius
 Superbus *ibid.* ad eum
 exſulatum abit ſocer 2,
 15. concitat triginta po-
 pulos adverſus Romanos
 18. in pugna ad Regil-
 lum lacum vulneratur
 19.
 Q. Mamilius Turinus aedi-
 lis plebis 27, 36. prae-
 tor creatur 28, 10. ſor-
 titur juris dictionem pe-
 regrinam, ſed adſcipit
 Galliam *ibid.*
 Mancinus, v. Hoſtilius.
 Mandonius 22, 21. frater
 Indibilis, Iltergetum re-
 guli 26, 49. 28, 34. ejus
 uxor capta flens ad pe-
 des Scipionis procumbit
 obteſtaturque, ut curam
 feminarum inpenſus cu-
 ſtodibus commendaret *ib.*
 Mandonius deſicit ad Ro-
 manos 27, 17. ei con-
 jux et liberi redduntur
ibid. deſicit et, concita-
 tis popularibus, agros
 ſociorum populi Roma-
 ni depopulatur 28, 24.
 magna pugna vincitur
 33. petenti veniam igno-
 ſcit Scipio 34. deſicit a
 Romanis, ſed compre-
 henſus traditur ad ſup-
 plicium 29, 3.
 Mandropolis opp. Phry-
 giae 38, 15.
 Manduria Calabriae, op-
 pidum in Salentinis, h.
 Caſalnuovo, ad lacum,
 qui dicitur h. Andoria,
 a Q. Fabio, conſule, vi
 capitur 27, 15.
 Manes,

Manes I, 20. Manes Virginiæ, per tot domos ad petendas pœnas vagati, nullo relicto fonte tandem quieverunt 3, 58. Manium placandorum ritus edocere debebat pontifex maximus *ibid.*

Diis Manibus Tellurique se devovet Decius 8, 9.

Manicius praetor Praenestinus ex scriba 23, 19. statua ei Praeneste in foro statuta *ibid.*

P. Manilius, legatus in Illyricum 45, 17.

Sex. Manilius in secessione militum cum M. Oppio summae rerum praeest 3, 51.

Manipulus I, 52. 7, 24. leves vicos milites, aliam turbam scutatorum habebat 8, 8.

Manliae gentis decreto cautum, ne quis deinde M. Manlius vocetur 6, 20.

Manliana imperia 4, 29. 8, 7.

Manlianus saltus in Hispania 40, 39.

Manlii Acidini, duo juvenes illustres, tribuni mil. 42, 49.

A. Manlius (non C.) consul 2, 54. accusatur post consulatum *ibid.* tribunus, ejus accusator, domi interficitur *ibid.* legatus Athenas missus legum causa 3, 31. decemvir creatur 33.

A. Manlius, tribunus mil. conf. pot. 4, 61. iterum

5, 8. tertium 16. legatus auream crateram, donum Apollini, Delphos fert 28. a Liparenium piratis captus et dimissus *ibid.*

A. Manlius, tribunus militum, interficitur 27, 27.

A. Manlius Capitolinus, tribunus mil. conf. pot. 6, 1. iterum 11. tertium 21. quartum 36. frater M. Manlii Capitolini, cum eo vellem non mutat 20.

A. Manlius Torquatus praetor creatus 45, 14. sortitur Sardiniam, sed in provinciam ire nequit, exercendis judiciis ex Scto retentus 16.

A. Manlius Vulso consul 40, 59. male rem gerit adversus Illos 41, 6, 7, 8, 10.

C. Manlius, consul 2, 54. *vid. supra* A. Manlius.

C. Manlius, tribunus mil. conf. pot. 6, 30. male rem gerit *ibid.*

Cn. Manlius consul 2, 43. in proelio occiditur 47.

Cn. Manlius consul 7, 12. Tiburtes ad moenia Romae vincit *ibid.* secundum consul 16. adversus Faliscos proficiscitur *ibid.* legem de vicefima manumissorum in castris fert *ibid.* interrex 17. censor 22. magister equitum 28.

Cn. Manlius Vulso aedilis curulis 33, 25. creatur praetor

- praetor 42. sortitur Siciliam provinciam 43. coloniae deducendae triumvir 43. 53. 35. 9. consul 37. 47. incipit bellum adversus Gallograecos 38. 12. ejus iter ab Epheso ad Tolistobojorum fines 12-15. ejus ad milites oratio 17. aggredditur Tolistoboios, Olympum montem insidentes 20. capit eorum castra 23. res ejus gestae adversus Tectosagos et Trocmos 24-27. ad eum legationes Asiae 37. it in Pamphyliam *ibid.* foedus facit cum Antiocho 38. res regum et urbium componit 39. trajicit in Thraciam 40. eum invadunt Thraces, et partem praedae abigunt *ibid.* in Thessaliam traducit exercitum, et Apolloniae hibernat 41. petit triumphum 44. legati ipsius contradicunt *ibid.* et 45. 46. se defendit 47. triumphus ei decernitur 50. de Gallis Asiaticis triumphat 39. 6. petit censuram 40. luxuriam peregrinam ejusque instrumenta primus in Urbem invexit 39. 6.
- L. Manlius Imperiosus**, clavi figendi causa dictator dictus 7. 3. delectum habere conatur frustra *ib.* ob delectum acerbius habitum ei dies a M. Pomponio, tribuno plebis, dicta 4. ejus crudelitas in filium, et filii generosum factum *ibid.* et 5. Manlio remissa causae dictio *ibid.*
- L. Manlius**, praetor, in Galliam mittitur 21. 17. ejus exercitus caeditur a Bojis 25. Concordiae aedem voverat 22, 33. 23. 21. petit consulatum 22, 35.
- L. Manlius**, quod legatos Carthaginenses pulsasset, per fetiales traditur legatis, et avehitur Carthaginem 38. 42.
- L. Manlius** quaestor 45. 13.
- L. Manlius Acidinus** praetor 26. 23. urbanus 27. 4. legatus trans mare missus 27, 35. praest exercitui ad Narniam 27. 43. 50. ei Hispania provincia traditur a Scipione 28. 33. ejus in Hispania res gestae 29. 2. 3. ei prorogatur imperium 13. prohibetur a tribuno plebis, M. Porcio Laeca, ne ovars Urbem iniret, quum ab senatu impetrasset 32. 7.
- L. Manlius Acidinus**, creatus praetor, sortitur Hispaniam citeriorem 38. 35. cum Celtiberis confligit 39. 21. impetrat ovationem 29. legatus in Galliam Transalpinam 54. triumvir coloniae Aquilejam deducendae 55. et 40. 34. consul cum

- cum Q. Fulvio Flacco, fratre germano 40, 43.
- L. Manlius Capitolinus, tribunus mil. conf. pot. 4, 42.
- L. Manlius Torquatus legatus 10, 26.
- L. Manlius Torquatus, pontifex, moritur 30, 39.
- L. Manlius Vulso praetor 32, 27. sortitur Siciliam 28. consulis Cn. Manlii frater 38, 20.
- M. Manlius tribunus militum consulari potestate 4, 44.
- M. Manlius, cui Capitolino fuit cognomen, creatur consul 5, 31. facit ludos magnos *ibid.* ingreditur Urbem ovans *ibid.* servat arcem Romanam 47. interrex 6, 5. pravae ejus adversus Patres molitiones 11. seditionem movet 14, 15. mittitur in carcerem 16. e carcere quare eductus 17. ejus seditio renovatur 18. advocata domum plebe, invehitur in Patres, et de regno incipit agere *ibid.* tribuni plebis sese adversus eum jungunt senatui 19. ei dies dicitur 20. ejus defensio *ibid.* damnatus de saxo Tarpejo dejicitur *ibid.* ei mortuo adjectae notae *ibid.*
- P. Manlius tribunus militum consulari potestate 6, 30. ei sine sorte, extra ordinem, Volsci provincia data *ibid.* male rem
- gerit *ibid.* creatur dictator 38.
- P. Manlius triumvir Epulo factus 33, 42. creatur praetor *ibid.* in Hispaniam citeriorem adiutor consuli datur 43. vincit Turdetanos 34, 17. praetor iterum 39, 56. sortitur Hispaniam ulteriorem 40, 1. quid rerum ibi gesserit 16, 34. moritur 42.
- P. Manlius Vulso praetor 26, 23. Sardiniam obtinuit 27, 6, 7.
- T. Manlius L. F. a patre rus relegatus 7, 4. generosum et pium T. Manlii factum 5. tribunus militum suffragio populi creatur *ib.* pugnat cum Gallo, quem vincit 10. quare dictus Torquatus *ibid.* donatur a dictatore corona aurea *ibid.* dicitur dictator 19. iterum 26. consul 27. secundum consul 28. tertium consul 8, 8. ejus ad legati Latini superbam orationem responsio 5. proficiscitur ad bellum 6. filium securi percutit 7. in pugna adversus Latinos virtute consilioque egregius 10. redit Romam, cui seniores tantum obviam ierunt, juventute eum exsecrante 12.
- T. Manlius Torquatus consul 10, 9. ex equo lapsus moritur 11.

T. Man-

- T. Manlius Torquatus** bis consul cenforque 23, 34. 25, 5. eo consule, Jani aedes clausa 1, 19. censet, non redimendos esse captivos Cannenses 22, 60. nec Latinos in Patres legendos 23, 22. mittitur cum imperio in Sardiniam 23, 34. Sardos domat 40, 41. pontificatum maximum petit frustra 25, 5. recusat consulatum 26, 22. comitiorum et ludorum faciendorum causa dicitur dictator 27, 33. ludos facit et lustrum vovet *ibid.*
- T. Manlius Torquatus** praetor 43, 4. pontifex legitur 13.
- Mannus**, servus Campanorum Calaviorum, indicat, incendium Romae fraude Campanorum factum 26, 27. ei libertas data, et viginti millia aeris *ibid.*
- Mantua**, opp. Galliae Transpad., h. Mantua 24, 10.
- Manubiae** 10, 46. 36, 36. de Manubiis aedes Fortis Fortunae facta 10, 46.
- Manumitti** poterat apud omnes magistratus maiores 41, 9. manu missi raso capite calvi capiebant pileum 24, 16. 9. lex de vicesima manu missorum in castris a Cn. Manlio, consule, lata 7, 16.
- Manus** ad digitos usque involutae in re divina Fidei faciunda 1, 21. praecisae speculatoribus deprehensis 22, 33. 26, 12. religiose adnotatae Deorum signis 5, 22. manibus ad coelum sublatis, precatur M. Furius Camillus 5, 21. ad coelum porrectis, M. Curtius se devovet 7, 6. manus ferreae ad naves sistendas aut comprehendendas 24, 34. 26, 39. 36, 44.
- Mapalia** Massylionum 29, 31. 30, 3. extr.
- M. Claudius Marcellus** consul 8, 18. dictator 23.
- M. Claudius Marcellus**, praetor creatus, obtinet Siciliam 22, 35. post pugnam Cannensem, quum classi, ad Ostiam stanti, praesset, mittitur ad reliquias exercitus a consule accipiendas 57. Nolam magnis itineribus pervenit 23, 14. Annibalem vincit 16. supplicium de proditoribus sumit 17. creatus consul secundum, quum augures vitio creatum pronuntiavissent, abdicat 31. proconsul copias educit in aciem contra Annibalem 44. hortatur suos 45. Poenos in castra compellit 46. ad eum equites Hispani et Numidae transfugiunt *ib.* tertium consul absens crea-

creatur 24, 9. ei Sicilia provincia decreta 21. Leontinorum urbem capit 30. obpugnat Syracusas 33. capit alias urbes 35. fundit Syracusanos 36. capit Syracusas 25, 23, 24. Marcelli lacrimae, captis Syracusis *ibid.* castigat Syracusanos 31. spoliat Syracusas 40. componit res Siculorum *ibid.* patronus Siculorum 25, 29, 5. vincit Poenos 41. ex Sicilia redux, petit triumphum 26, 21. Urbem ovans ingreditur post triumphum in Albano monte *ibid.* quantum consul 22. Siculi eum accusant in senatu 30. purgat se 31. de ea re senatus consultum 32. cum Annibale dubio Marte pugnat 27, 2. Annibali ad Canusium occurrit 12. de quo Marte pugnat cum Annibale *ibid.* postero die, iterum laceffens Annibalem, vincitur *ibid.* increpat exercitum 13. vincit Poenos 14. accusatur a tribuno plebis 20. absoluitur et quintum consul creatur 21. aedes Honoris et Virtutis aedificat 25. insidiis exceptus perit 26. 27. varia de ejus morte fama *ibid.* sepelitur ab Annibale 28. ejus annulo potitus Annibal frustra dolum Salapitanis nequit *ib.* augur fuerat Marcellus 36.

M. Claudius Marcellus, consulis filius, tribunus mili-

T. Liv. P. IV.

tum 27, 26. vulneratur 27. Venusiam abducit caesi patris exercitum 29. aedem Virtutis septimo decimo anno, postquam a patre ejus primo consulatu vota in Gallia fuerat, ad portam Capenam dedicat 29, II. tribunus plebis 29, 20. aedilis curulis 31, 50. praetor 32, 7. ei Sicilia forte obvenit 8. 27. consul creatur 33, 24. triumphat de Insubribus et Comensibus 37. pontifex 42. legatus Carthaginem missus 47. legatus in exercitu 35, 5. 8. censor 37, 58. lustrum condit 38, 36. pontifex moritur 41, 13.

M. Claudius Marcellus, praetor, sortitur jurisdictionem urbanam 38, 35. ejus jussu, qui pulsarant legatos Carthaginenses, lis traduntur 42. creatur consul 39, 45. ejus res gestae 54, 55. legatus 42, 5. 6. decemvir sacrorum moritur 44, 18.

M. Claudius Marcellus praetor 39, 23.

M. Claudius Marcellus pontifex 41, 13. tribunus plebis 42, 32. praetor 43, II. sortitur Hispaniam 15. jubetur delectum agere 14. consul creatur 45, 44.

Marcia rogatio 42, 21.

Marcus clipeus 25, 39.

Marcus saltus 39, 20.

Marcus, illustris vates, ejusque carmina 25, 12. praedixit Cannensem cladem *ibid.*

00

- ibid.* alterum ejus vaticinium *ibid.*
- C. Marcius adolescens confilio et manu promptus 2, 33. ejus maxime opera capti Corioli *ibid.* inde ei cognomen Coriolano *ib.* ejus odium in tribunitiam potestatem et atrox sententia 34. die dicta damnatus in Volscos exsulatum abijt 35. dolus ejus ad concitandos Volscos *ibid.* et 37. imperator Volscorum legitur 39. res ejus gestae adversus Romanos *ibid.* variae ad eum legationes *ibid.* a matre victus discedit ex agro Romano 40. ejus mors *ibid.*
- C. Marcius, tribunus plebis, diem dicit Q. Fabio, quod legatus in Gallos contra iugentium pugnasset 6, 1.
- C. Marcius Rutilus, consul, victis Privernatibus, triumphat 7, 16. primus de plebe dictator, victis Etruscis, jussu populi, sine auctoritate Patrum, triumphat 7, 17. consul iterum 21. primus de plebe censor 22. tertium consul 28. quartum consul, conjunctionis militaris vires arte spargit et dissipat 38. 39.
- C. Marcius tribunus pl. 9, 30.
- C. Marcius augur 10, 9.
- C. Marcius Rutilus consul 9, 33. capit Allifas de Samnitibus 38. vulneratur in proelio cum Samnitibus *ib.* pontifex creatur 10, 9. censor lustrum condit 47.
- C. Marcius Figulus creatus praetor 43, 11. sortitur classem 17. trajicit in Graeciam 44, 1. cum classe in Macedoniam contendit 2. Theffalonicam frustra obpugnat 10-13.
- L. Marcius Septimus, eques Romanus, Scipionibus occisis, dux a militibus eligitur 25, 37. hortatur suos ad obpugnanda hostium castra 38. bina castra hostium capit 39. flamina ei concionanti fusa dicitur e capite *ibid.* scribens senatui, se propraetorem nuncupat, unde multorum offenduntur animi 26, 2. a Scipione magno in honore habetur 19. cornu in pugna sinistro praestit 28, 14. Tarracone ad praesidium Hispaniae relinquitur 28, 17. ad obpugnandum Castulonem mittitur 28, 19. capit Astapam urbem 22. 34. 35. 32, 2.
- M. Marcius, rex sacrorum, moritur 27, 6.
- M. Marcius, tribunus militum secundae legionis, interficitur in proelio cum Bojis 35, 5.
- M. Marcius Ralla creatus praetor 29, 11. sortitur juris dictionem urbanam 13. cum legatis Carthaginiensibus mittitur a Scipione Romam 30, 38.
- M. Marcius Sermo tribunus plebis 42, 21.
- Numa Marcius, Marci F., pontifex, a Numa Pompilio

pilio ex Patribus lectus
1, 20.
P. Marcius Rex legatus
43, 1.
Q. Marcius Tremulus consul
creatur 9, 42. ejus res
egregie gestae 43. trium-
phat *ibid.* ei statua eque-
stris in foro ante templum
Castoris decreta *ibid.*
Q. Marcius Philippus creatur
praetor et sortitur Siciliam
38, 35. consul 39, 6 ei
et collegae mandatur quae-
stio de Bacchanalibus 14.
post quaestiones perfectas
in Ligures Apuanos profi-
ciscitur 20. circumvenitur
a Liguribus *ibid.* ab ejus
nomine saltus Marcius ap-
pellatus *ibid.* legatus ad
res Macedoniae Graeciae-
que visendas 39, 48. 40,
2. 3. decemvir sacrorum
40, 42. 41, 21. legatus in
Graeciam mittitur 42, 37.
ejus colloquium petit Per-
seus 38. congregiuntur,
transgresso amnem Perseo,
qui et obsides dedit 39.
Marcii ad regem oratio 40.
persuadet Perseo, ut mit-
tat legatos Romanum 43.
redit Romanum 44. gloria-
tur, decepto per inducias
et spem pacis rege: quod
quidem seniores Patrum
vehementer improbant 47.
consul iterum 43, 11. tra-
jicit in Graeciam 44, 1.
ejus ad milites oratio *ibid.*
contendit in Macedoniam
2. et sqq. Diem venit 7.
laborat inopia *ibid.* ejus

litterae ex Macedonia Ro-
mam missae 16.
Q. Marcius, Marcii Philippi
consulis filius 44, 3.
Q. Marcius Ralla duumvir
aedibus dedicandis 34, 53-
35, 41.
Q. Marcius Rex trib. pl. 33,
25.
Q. Marcius Scylla trib. pl.
42, 21.
ad Marcium locus, non pro-
cul a Lanuvio 6, 2.
Marcolica, nobilis urbs Hi-
spaniae, capitur ab M.
Marcello 45, 4.
Mare Adriaticum 5, 33. 11,
22. 40, 21. 44, 31. 45, 14.
Aegaeum 36, 43. 44, 28.
Etruscum 40, 41. Hadria-
ticum, v. Adriaticum. In-
ferum 5, 33. 22, 1. 23,
38. Jonium 23, 33. 42,
48. Macedonicum 44, 11.
Pamphylum 38, 13. Pon-
ticum 40, 21. Rubrum,
sinus Persicus et Arabicus
36, 17. 42, 52. 45, 9. 3-
Siculum 33, 17. Superum
5, 33. 7, 26. 23, 38. 45,
2. Toronaicum 44, 11.
Tuscum 26, 19. Tyrrhe-
num 5, 33.
Marene, regio Thraciae 42,
67.
Maricae lucus ad Lirim 27,
37.
Maritimi coloni, v. Coloni.
Maritimus circus, v. Circus.
Marius Alsius, Medixtuticus
apud Campanos 23, 35. in
pugna occiditur *ibid.*
Marius Blossius, praetor Cam-
panus, concione advocata
O o 2 edicit,

edicit, ut frequentes cum conjugibus ac liberis obviam irent Annibali 23, 7. Marius Stautius, praefectus, cum turma Lucana exploratum missus, detegit insidias Annibalis 22, 42. Maronea opp. Samnii 27, 1. Maronea, urbs Thraciae, expugnatur a Philippo 31, 16. 45, 29. Antiochi praesidium inde deducitur 37, 60. 39, 24. 43, 9. Maronitae in Thracia 31, 31. 37, 33. 60. Maronitarum vicus Sare adpellatus 38, 41. Maronitarum exules veniunt Romam 39, 24. eorum legati queruntur de Philippo 27. crudeliter caeduntur a Philippo 34. Marrucini, populi Italiae propr. ad Aternum fl., h. Pescara, quorum oppida fuere Teate et Aternum, h. Chieti et Pescara 8, 29. 24, 11. 26, 11. oratores Romam mittunt, pacem petentes 9, 45. iis foedus datur *ibid.* devastantur ab Annibale 22, 9. multos voluntarios dant Scipioni in classem 28, 45. Marrucinus ager 27, 43. Mars, conditor et parens populi Romani. Praef. Gradivus 1, 20. 2, 45. ei duodecim Salii a Numa Pompilio lecti 1, 20. Pater 8, 9. Martis aedes, Gallico bello vota, dedicatur a T. Quintio duumviro 6, 5. aedes extra portam Capenam, ad quam omnes

armati convenire iussi 7, 23. 10, 23. 27. ara 35, 10. ad eam censores, statim inito magistratu, sellis curulibus confidere, mos erat 40, 45. hasta 24, 10. flex 10, 47. lacus in agro Crustumino 41, 9. signum Appia via ad simulacra luporum 22, 10. Marti flamen a Numa assignatus 1, 20. piaculum faciendum suovetaurilibus 8, 10. bos albus opimus immolatus a Decio 7, 37. lectisternium habitum 22, 10. Spolia hostium dicata 45, 33. Martem Romuli et Remi patrem nuncupat Rhea Silvia 1, 4.

Martius campus 1, 44. fuit ager Tarquiniorum, post eos expulsos consecratus Marti 2, 5. 6, 20.

Martialis flamen, v. Flamen.

Marsi in Italia propria ad Fucinum lacum in hod. Abruzzo ulteriore 8, 6. 26, 11. deficiunt 9, 41. oratores, pacem petentes, Romam mittunt 45. iis foedus datur *ibid.* rebellant, vincuntur et mulctantur 10, 3. devastantur ab Annibale 22, 9. dant Scipioni multos voluntarios in classem 28, 45. Marsorum cohors 33, 36.

Marsyas amnis Phrygiae magnae ad Celenas, haud procul a Maeandri fontibus oritur, et in Maeandrum cadit 38, 13.

Martiae

Martiae Calendae 38. 42. ante diem duodecesimum Calendas Martias comitia fuerunt consulibus rogandis 38. 42. 42. 28. Martiis Idibus magistratus initus 22. 1. 23. 30. 26. 1. 26 27. 7. 31. 5. 32. 1. 38. 35. 39. 45. 40. 35. 42. 22 44. 16.

Masaesyli, altera Numidia pars, cujus rex fuit Syphax 24. 48. 28. 17. 29. 32.

Masgaba, Masinissae filius, proficiscitur Romam 45. 13. ei obviam mittitur L. Manlius quaestor, qui eum Romam publico sumptu perduceret *ibid.* ejus in senatu oratio *ibid.* ei dantur munera 14.

Masinissa, al. Masanissa, (v. ad 21, 29, 6.) filius Galae, regis Numidarum Massylorum, vincit Syphacem 24. 48. 24. 49. 1. socius Carthaginiensem, ingenti tumultu turbat exercitum P. Scipionis 25. 34. conciliatur Romanis 28. 16. Masinissae et Scipionis colloquium 35. fide data acceptaque discedunt *ibid.* queritur apud Laelium nimiam Scipionis cunctationem 29. 4. accedit ad Scipionem 29. varia fortuna in amittendo recuperandoque paterno regno est usus *ibid.* capit Thapsum urbem 30. in eum stimulatur ab Asdrubale Syphax 31. vincitur Masinissa a Syphace *ibid.* profugit in montem Balbum

ibid. Bocchar mittitur adversus Masinissam 32. qui vincitur, sed circumventus cum solis quatuor equitibus aufugit *ibid.* insilit in fluvium, unde cum duobus emergit *ibid.* in occulta spelunca vulnus curat *ibid.* repetit regnum *ibid.* Syphax in eum contendit eumque vincit 33. cum modica manu Masinissa ad Scipionem venit *ibid.* Hannonem ad pugnam elicit 34. Syphacis castra incendit 30. 5. Masinissa regnum recuperat 11. Sophonisbam, Syphacis uxorem, ducit 12. ob Sophonisbae nuptias a Scipione reprehenditur 14. ejus anxietas 15. venenum in poculo ad Sophonisbam mittit *ibid.* amplissimis donis a P. Scipione donatur *ibid.* ejus legati in senatum Romanum introducti 17. Masinissam Circa caeterisque oppidis agrisque ad regnum paternum adjectis, donat Scipio 44. ei gratulantur Romani et dona mittunt 31. 11. mittit Romanis auxilla 19. 32. 27. populatur agrum Carthaginiensem, et quasdam urbes vectigales eorum sibi cogit stipendium pendere 34. 62. legatos Romam mittit 36. 4. pollicetur frumentum et hordeum *ibid.* et 43. 8. ejus cum Carthaginienfibus de agro, quem illis ademorat, contentiones 34. 62.

- 40, 17. 34. de eo legati Carthaginiensium queruntur in senatu 42, 23. mittit filium suum Roman, qui legatis respondet *ib.* auxilia cum elephantis Misagenique filium mittere Romanis ad bellum Persicum parat 29 35 45, 13. ejus femina 29, 29, 5.
- Massicus mons** in Campania, h. Monte Marisco 22, 14.
- Massilia opp.** Galliae Narbon., h. Marseille 21, 26. 40, 18. inter Gallos sita, traxit aliquantum ab accolis animorum 38, 17.
- Massilienses**, a Phocaea profecti 5, 34. 34, 9 socii Romanorum 21, 20. 26. 22, 19. mores et leges et ingenium sincerum integrumque a contagione accolarum servarunt 37, 54.
- Massiva Numida**, puer forma insigni et regii generis, capitur in proelio 27, 19. dimittitur a Scipione ad Masinissam avunculum cum donis 19, 28, 35.
- Massyli**, Numidiae altera pars, cujus rex Gala 24, 48. regnum paternum Masinissae 30, 11. v. Masinissa.
- Mataris**, telum Gallicum 7, 24.
- Mater Deum lapis** quidam facer in urbe Phrygiae Pessinuute 29, 11. quo honore a Romanis accepta 14. ludi in ejus honorem, v. Megalesia. Matris magnae aedes in Palatio facienda locatur 29, 37. dedicatur 36, 36.
- Matris Matutae aedes**, vid. Matutae. ejus aedes Satrii 28, 11. de coelo tangitur *ibid.*
- Matres duae**, receptis praeter spem filiis, gaudio exanimantur 22, 7.
- Materina**, plaga in Umbris 9, 41.
- C. Matienus** creatur domivir navalis 40, 26. praedonum Ligurum duas ac triginta naves capit 28.
- M. Matienus** praetor 41, 28. sortitur Hispaniam ulteriorem 42, 1. ab Hispanis ulterioribus ad recuperatores adductus ampliusque, quam dicenda de integro causa esset, in exilium abijt Tibur 43, 2.
- P. Matienus** tribunus militum 29, 6. a Pleminio, virgis caesus, interficitur 9.
- Matrimi**, v. Patriini.
- Matronae** per annum lugent Brutum 2, 7. et Valerium Publicolam 16. aurum et omnia ornamenta in aerarium conferunt 5, 25. ob eam munificentiam iis honor habitus, ut pileto ad sacra ludosque, carpentis festo profestoque uterentur *ibid.* aurum item conferunt, ad summam pactae mercedis Gallis conficiendam 50. hinc decernitur, ut earum, sicut virorum, sollemnes post mortem laudationes essent *ibid.* iis pro auro pretium persolvitur 6, 4. veneficae ad centum septuaginta damnantur

- tae 8, 18. *Supri* damna-
tae pecunia mulctantur 8,
22, 10, 31. in exsilium
aguntur 25, 2. dedeant
Junoni signum aeneum in
Aventino 21, 62. item
pelvim auream 27, 37. per
omnia delubra vagae sub-
pliciis votisque fatigant
Deos 27, 50. crinibus pas-
sis aras verrunt cet. 26, 9.
cum Scipione obviam eunt
Deum Matri 29, 14. de
Matronarum cultu lex Op-
pia 34, 1. contra earum
luxum oratio Catonis con-
sulis 34, 2 sq. L. Vale-
rius eas defendit 5. Ma-
tronas patricias inter et
plebejas certamen 10, 23.
v. *Mulieres*.
- Matutae Matris* aedes 5, 19.
23, 6, 33, 7, 27, 24, 47.
25, 7, 28, 11, 33, 27, 41,
28.
- Mauri* s. *Maurusii* in Maure-
tania, regione Africae ad
oram maris mediterr., in-
ter mare Atlanticum et
Numidiam 21, 22, 24, 49.
28, 17.
- Maximi* cognomen Q. Fabio
datum 9, 46, 19. ita simpl.
dicitur *Fabius Cunctator*
25, 20, 2.
- Medeon*, oppidum *Labeatidis*
terrae in Illyrico 44, 23, 32.
- Medi* in Asia 35, 48, 37, 40.
- Medicus*, vitae *Pyrrhi* infi-
dians, a Romanis illi pro-
ditur 42, 47.
- Medimnus* 38, 14, 7.
- Mediolanum*, opp. Galliae
Transpad. (h. *Milano* s.
- Milano*) ab *Insubribus* con-
ditum 5, 34, 34, 46.
- Medion* opp. Illyrici 44, 23.
32.
- Medion* opp. *Acarnaniae* 36,
11, 12.
- Medionii* 36, 12.
- Medixtaticus* magistratus sum-
mus Campanis dicitur 23,
35, 24, 19, 26, 6.
- Medon Beroeaeus*, *Persei* ami-
cus 42, 58, 44, 32, 45.
- Meduacus* s. *Medoacus* major
et minor, amnes Galliae
Cisalp., h. *Brenta* et *Ba-
chiglione* 10, 2.
- Medullia*, opp. Latii in Sa-
binis, obpugnatur a Ro-
manis 1, 33, 38.
- Medullinus*, v. *Furius*.
- Megaleſia*, ludi in honorem
Magnae Matris Deum 29,
14. in iis dati ludi scenici
34, 54, 36, 36.
- Megalopolis* (h. *Leontari* aut
Sinano) condita, multis
vicis oppidisque *Arcadiae*
in unam urbem contribu-
tis 32, 5, 36, 31. porti-
cus, quam *Megalopoli* di-
ruerant *Lacedaemonii*, re-
fecta 38, 34. ibi concilium
41, 24.
- Megalopolitae* 28, 8, 35, 27.
five *Megalopolitani* pulsi a
Lacedaemoniis, et restituti
in patriam ab *Antigono*,
Macedoniae rege 32, 22.
- Megalopolitanis* in *Arcadia*
murum se circumdaturum
urbi pollicetur *Antiochus*
Epiphanes 41, 20.
- Megara* s. *Megaridis* urbs *Sici-
liae*, (v. *Hybla*) 24, 30, 31.
capta

- capta et diruta a M. Marcello 35.
- Megara in Megaride, parte Atticae, aut ei proxima, h. Megara 28, 7. 31, 22.
- Megiste Lyciae ins. et portus 37, 22. 24. 45.
- Melae, urbs Samnii 24, 20. eadem Meles 27, 1.
- Melambium Scotussaei agri 33, 6.
- Melas, amniculus prope Heracleam ad Oetam 36, 22.
- Melas, Thraciae amnis inter Lysimachiam et Cypsela 38, 40.
- Meles, v. Melae.
- Melessum in Hispania Baet. urbs Oringis 28, 3.
- Meliboea opp. Thessaliae 36, 13 situm in radicibus Oesae montis 44, 13. tentatur a Romanis frustra *ib.* capitur a Cn. Octavio et diripitur 44, 46.
- Melita insula maris Africani inter Siciliam et Africam, h. Malta, capta a Ti. Sempronio consule 21, 51.
- Melius, vicus Romae 33, 26.
- Melotis terra in Thessalia 32, 13.
- C. Memmius Gallus legatus ad Aetolos mittitur 25. praetor iterum 42, 9. sortitur Siciliam 10, 27.
- T. Memmius legatus 43, 7.
- Memnon Demiurgus apud Achaeos 32, 22.
- Memphis, caput Aegypti mediae prope Delta in sinistra Nili ripa, ex adverso Cairo, h. Menchis et Misr. 45, 11, 12.
- Mendis f. Mende et Mendae maritimus vicus Thraeciae aut Macedoniae in Pallene 31, 45.
- Menecrates dux Persei 44, 24.
- Menelais, opp. Doloplae 39, 26.
- Menelaius, mons Spartae proximus 34, 28.
- Agr. Menenius consul 2, 16. ad plebem, quae in Sacrum montem secesserat, mittitur, eamque reducit 32. moritur 33. ei sumtus quum funeri deesset, plebs eum extulit, sextantibus collatis in capita *ibid.*
- Agr. Menenius triumvir ad coloniam deducendam 4, 11.
- Agr. Menenius Lanatus consul 4, 13. tribunus mil. cons. pot. 44. iterum 47.
- C. Menenius consul 3, 32.
- L. Menenius Lanatus consul 4, 12.
- L. Menenius, tribunus mil. cons. pot. 6, 5. secundum 27.
- T. Menenius, consul, male rem gerit adversus Tuscos 2, 51. ei diem dicunt tribuni plebis 52. damnatus non fert ignominiam, morboque absumitur *ibid.*
- Menestus f. Menetas Epirota 36, 28. eum sibi dedi petit M^r. Acilius Glabrio consul *ibid.* Aetolos concitat 38, 10.
- Meninx, v. Menix.
- Menippus dux Philippi 27, 32. cum mille peltastis Chalcidem mittitur 28, 5.
- Memip-

Menippus legatus Antiochi ad Romanos 34, 57. ejus oratio *ibid.* mittitur ad Aetolos, apud quos vires Antiochi in immensum extollit 35, 32.

Menix s. **Meninx** insula Lophagorum in mari mediterr. ad Syrtim min., ex adverso Cercinae, postea Girba s. Gerbi dicta, et hinc h. Zerbi 22, 31.

Meno Antigonenſis, praefectus Perſei 42, 58.

Menophilus mercator Perrhaebus 44, 35.

Mens, Dea 22, 10. ei aedes vota a T. Otacilio praetore *ibid.* dedicata 23, 31.

Menta hospitalis sacra 23, 9, 3.

Mensarii vel mensularii et argentarii 7, 21, 3.

Mensarii triumviri 23, 21. et quinquenviri 7, 21, 23, 21, 24, 18, 26, 36.

Mensarum trium argentea vasa in cella Jovis posita 10, 23.

Mensis intercalaris 37, 59.

Mentisa s. **Mentisa** et **Mentissa** duplex Hispaniae Tarracon. opp., in Oretanis et in Baſtetanis Baſtulive 26, 17.

Mercatorum collegium 2, 27.

Mercenarii milites apud Romanos primi Celtiberi 24, 49.

Mercurius 5, 13. **Mercurii** aedes Idibus Majis dedicata 2, 21. de aede Mercurii dedicanda certamen inter consules 2, 27. **Mercurii**

tumulus 26, 44. **Mercurii** promontorium s. **Hormaeum**, h. Cap. Bon et Ras Adder, ab oriente Carthaginiſ in ſeptemtr. procurrens, cujus pars Pulchrum s. Pulchri promont. 29, 27. Cf. Promontorium Apollinis.

Merenda, v. **Antonius**.

Mericus Hispanus prodit Romanis insulam Syracusanam 25, 30. cum corona aurea incedit, ovante Marcello, et civitate Romana donatur 26, 21.

Merula, v. **Cornelius**.

Messalla, v. **Valerius**.

Messana urbs Siciliae ad fretum Siculum, olim Zancle dicta, h. Messina 21, 49, 24, 1. 29, 7. 8. 9. occupatur scelere a Mamertinis 28, 28.

Messapii in Messapia s. Calabria 8, 24.

Messene, caput Messeniae in Peloponneso, h. Mauro Matia; direpta a Philippo 32, 21. vi capta a Nabide 34, 32. obsidetur ab Achaeis 36, 31. Quintio nuntiat, se Romanis, non Achaeis, aperturam urbis portas *ib.* desciscit a concilio Achaeorum 36, 31, 39, 48. inde oritur bellum, in quo Philopoemen capitur a Messeniis, et veneno interficitur 49, 50. vincitur ab Achaeis *ibid.*

Messenii in Peloponneso a Romanis adscripti foederi, cum Philippo inito 29, 12.

- legatos Achaeorum sine responso dimittant 36, 31. se Romanis portas aperire paratos nuntiant *ibid.*
- Messis ante Cal. Junias 23, 32.
- Vect. Messius, ex Volscis vir nobilis 4, 28. ejus adhortatio ad milites 28.
- Metalla nova instituta a rege Philippo 39, 24. Metallum Macedonici ingens vectigal sublatum 45, 18, 29.
- Metapontum opp. Lucaniae, h. Torre di Mare 1, 18, 8, 24, 25, 11, 27, 1.
- Metapontini deficiunt ad Poenos, post cladem ad Cannas 22, 61, 25, 15, 26, 39, 27, 16.
- Metapontinus ager 24, 20.
- Metaurus, Umbriae fluvius, h. Metro 27, 47.
- Metellus, v. Caecilius.
- Methymna opp. Lesbii insulae maris Aegaei prope oram Asiae 45, 31. Methymnaini traducti Antissaei *ibid.*
- M. Metilius, tribunus pl., accusat duos tribunos mil. 5, 11.
- M. Metilius, tribunus pl., invehitur in Fabium 22, 25.
- M. Metilius, legatus a senatu ad consules 25, 22.
- Sp. Metilius, absens tertium tribunus pl. creatus, rogationem promulgat, ut ager ex hostibus captus viritum dividatur 4, 48.
- T. Metilius Croto, legatus 23, 31.
- Metius, v. Statius.
- Metropolis, urbs Thessaliae, oppidanorum concursu defenditur 32, 13. capitur ab Antiocho 36, 10. se dedit Romanis 14.
- Metropolitanus campus in Phrygia 38, 15.
- Metti Curtii clara adversus Romulum pugna 1, 12. lacus Curtius ab eo appellatus 13.
- Mettius Fuffetius, dictator Albanorum creatur 1, 23. ejus oratio ad Tullum *ibid.* perfidia 27. et supplicium 28.
- Mevania, opp. Umbriae, h. Bevagna in ducatu Spoletino 9, 41.
- Mezentius, Etruscorum rex, socia arma Rutili adversus Trojanos jungit 1, 2.
- Mezetulus, Numida, contendit cum Capusa de regno 29, 29. gens Massylorum omnis in ejus venit potestatem *ibid.* abstinet nomine regio *ibid.* matrimonio sibi jungit sororis Annibalis filiam *ib.* victus a Masinissa fugit in Carthaginiensem agrum 30. redit in patriam *ibid.*
- Miction, Chalcidensis princeps 35, 38. fidus Romanis 46. pedibus captus lectica in senatum introfertur 43, 9. queritur de crudelitate et sacrilegio Lucretii et Hortensii, praetorum Romanorum *ibid.* vehicula ei publice praebentur 10.

Miletus opp. Joniae, h. Milazzo, Palascha, Palatscha, Miles 37, 16. 38, 13.

Milestis ager sacer rehituitur 38, 39. eorum legati pollicentur ad bellum, quidquid senatus imperaret 43, 6.

Milionia, urbs Marforum 10, 3. capta a Romanis *ibid.* et 34.

Miles Romanus quando primum de publico stipendium acceperit? 4, 59. militem mercenarium quando primum Romani habuerint? 24, 49. veterem invitum ducere ad bellum gerendum in Macedoniam vetitum 31, 8. horridum magis esse decet, quam ornatum auro et argento 9, 40. Milite suo, non externo, uti solitus Romanus 22, 37. Milites accensi 8, 8. antepilani 8, 9. antesignani 2, 20. causarii 6, 6. hastati 7, 23. 8, 8. leves *ibid.* manipulares 7, 34. 8, 8. mercenarii apud Romanos primi Celtiberi 24, 49. principes 7, 23. 8, 8. rorarii *ibid.* statarii 9, 19. subitarii qui? 3, 4. 40, 26. triarii 7, 23. 8, 8. tumultuarii 35, 2. veterani 8, 8. voluntarii 31, 8. missi, horumque varia missio 7, 39. I. duplici frumento in perpetuum, in praesentia singulis bobus binisque privis tunicis donati 7, 37. Milites sacramento adiguntur

singulari ritu 2, 32. 3, 20. 10, 38. 22, 38. 53. a tribunis militum adiguntur jure jurando 22, 38. quibus satis est roboris 25, 5, 4. post seditionem Sacronensem rursum jurant in verba imperatoris 28, 29. donantur agris 31, 4. 49. in triumphis laureati, imperatoris canunt laudes 39, 7. 45, 38. Romani laudantur, et cum Alexandri M. mililibus conferuntur 9, 19. Militum ludi, exercitationes et in armis decursus 23, 35. 26, 51. nomina noscit et ciet dux 21, 43. poenae et ignominiae; v. c. extra vallum sine tentoriis destituuntur 10, 4. cibum potumque capiunt stantes 24, 16. hordeum accipiunt 27, 13. carent praedae parte; et consul fit legatus 3, 29. pedibus merent, et mittuntur in Siciliam 23, 25, 5. 24, 18. 25, 6. non in oppidis hibernant nec prope 26, 1. destituti gladiis et discincti destituuntur 27, 13. semestre stipendium accipiunt pro annuo 40, 41. milites Rom. vitibus, extranei fustibus caeduntur Epit. 57. iis praemia data pro portione stipendii, et in triumphis 10, 44. 10, 46. 8, 28. 9, 30. 45. 33, 23. 34, 52. 37, 59. 39, 5. 7, 40. 34, 43. 41, 7. 13. 45, 40. eorum carmina 3, 26. 4, 20. 28, 9. officia

- officia 44, 34. praemia, saga et tunicae cet. 10, 30. 25, 7.
- Militaris aetas 3, 57, 5. 22, 11. 8. via 36, 15. 44, 43. Militares artes diversae ab imperatoris 25, 19. militare consilium 8, 6, 6. Militaria comitia 25, 37.
- Militiae gradus 42, 34. Dignitas 7, 2, 12.
- Millionius. praetor Lavinii 8, 11.
- Milo, Beroeaeus, praefectus Persei 42, 58.
- Milo, (forte idem) princeps amicorum Persei, sese dedit Romanis 44, 32. 45. v. ad 42, 58, 2.
- Milo, v. Annius.
- Milyas regio Lyciae 38, 39.
- Minatius, v. Statius Minatius.
- Mincius, Galliae Transpad. ad Mantuam, h. Minzio, Menzo 24, 10. 32, 30.
- Minervae cella in Capitolio 6, 29. templum 7, 3. inventum, numerus *ibid.* ei et Neptuno pulvinar stratum in lectisterniis 22, 10.
- Minerva, arcis Athenarum praefes 31, 30. 45, 28. Piraei templum ei dicatum 31, 30. Minerva praefes arcis Ilii 37, 37. sibi sacrificatum ei ab Antiocho 35, 43. et a Romanis 37, 9. Minervae Lacedaemone templum aereum, Chalcioecoi 35, 36. Minervae Itoniae templum in agro Coronaeo 36, 20.
- Minervae, quam Alcidem sive Alcidemum vocant, sacrificatum a rege Perseo 42, 51. Minervae, Marti et Lucae Matri spolia hostium dicata a Paulo Aemilio 45, 33.
- Minervae prom. Campaniae, h. Capo della Minerva 40, 18.
- Minervium, Calabriae opp. 45, 16.
- Minio princeps amicorum Antiochi 35, 15. ejus cum legatis Romanis colloquium 16. praefest mediae aciei 37, 41.
- Minius Cerrinius a Minia Paculla matre Bacchis initiatum 39, 13. inter maximos sacerdotes conditoresque ejus sacri 17. adductus ad consules fatetur omnia *ibid.* Ardeam in vincula mittitur 19.
- Minii Celeres, hospites Annibalis, quum is Capuam venit 23, 8.
- Minōa Heraclea, v. Heraclea.
- Minturnae opp. Auruncorum in Latio, ad fines Campaniae et ostia Liris, h. la barca del Garigliano 8, 11. 36, 37. Aufonium urbs, venit in potestatem Romanorum 9, 25. eo colonia deducta 10, 21.
- Mintornensibus negatur vacatio militiae 27, 38. item rei navalis 36, 3.
- Minucia Vestalis, suspecta propter mundiorem iusto cultum 8, 15. facto iudicio, viva sub terram defoditur *ibid.*

- L.** Minucius, consul, male rem gerit 3, 25. 26. liberatus obsidione a Quintio Cincinnato, dictatore, jubetur abdicare se consulatu 29.
- L.** Minucius, decemvir legum ferendarum causa 3, 35.
- L.** Minucius praefectus annonae 4, 12. de Sp. Maellii consiliis docet senatum 13. bove aurato donatur 16. Maelianum frumentum assibus in modios aestimatum dividit plebi *ib.*
- L.** Minucius Myrtilus, quod legatos Carthaginienses pulsasset, per fetiales traditur legatis, et Carthaginem avehitur 38, 42.
- L.** Minucius legatus Q. Fulvii Flacci in Hispania citeriore 40, 35.
- L.** Minucius Thermus legatus Manlii consulis in Istria 41, 8.
- M.** Minucius consul 2, 21. eo consule aedes Saturno dedicata *ibid.* consul iterum 34.
- M.** Minucius, tribunus pl., accusat duos tribunos mil. 5, 11.
- M.** Minucius Fessus augur de plebe creatur 10, 9.
- M.** Minucius Rufus consul 22, 49. magister equitum sub Fabio dictatore 22, 8. Fabii cunctationem inculcat 12. ejus seditiosa oratio in Fabii cunctationem 14. Fabio absente, rem non inprosperare gerit 24. aequatur dictatori 26. dividit exercitum cum Fabio 27. pugnam committit adversus Annibalem, in qua laborans servatur a Fabio 28. 29. agnoscit errorem suum, et sub imperium Fabii redit *ibid.* et 30. in pugna ad Cannas perit 49.
- M.** Minucius tribunus pl. 23, 21.
- M.** Minucius Rufus praetor 32, 27. fortitur juvis dictionem peregrinam 28. triumphum coloniae Vibonem deducendae 34. 53. 35, 40. legatus in Africam 34, 62.
- P.** Minucius tribunus mil. 35, 5.
- Q.** Minucius consul 3, 30.
- Q.** Minucius Ap. Claudii consulis legatus 26, 33.
- Q.** Minucius, tribunus mil. 35, 5.
- Q.** Minucius Rufus, praetor factus, quum aedilis plebis esset 31, 4. fortitur Brutios 6. scribit senatui, pecuniam e fano Proserpinae sublata 12. pervestigat sacrilegium, pecuniamque reddit Proserpinae 13. ei prorogatum imperium 32.
- I.** creatur consul 27. ejus res gestae in Gallia 29-31. ei negatur triumphus 33, 22. 23. triumphat in monte Albano *ibid.* legatus in decem ad res Asiae disceptandas componendasque 37, 55. legatus in Galliam Transalpinam mittitur 39, 54. idem forte 41, 25.
- Q.** Minucius Thermus tribunus plebis 30, 40. aedilis curulis

- curulis 32, 27. triumvir colonis deducendis 29, 34, 45. praetor 33, 24. fortitur Hispaniam citiorem 26. caedit Hispanos 44. triumphat 34, 10. consul 54. ejus in Liguria res gestae 35, 3. ei cum exercitu in Liguribus prorogatum imperium 20. cum Liguribus prospere pugnat 21. ejus castra aggressi Ligures repelluntur 36, 38. ei negatur triumphus 37, 46. legatus mittitur in decem ad res Asiae constituendas 55. interficitur in proelio adversus Thracas 38, 41, 46, 49.
- Q.** Minucius legatus 41, 25.
- Ti.** Minucius, consul, vincit Samnites 9, 44.
- Ti.** Minucius Molliculus, creatus praetor, fortitur juris dictionem peregrinam 40, 35. moritur 37.
- T.** Minucius Rufus 42, 54.
- Miracula fere adfecta locis insignibus 24, 3.
- Miraculum in **Ti.** Attinio, repente in membris omnibus capto, mox sano ac vegeto 2, 36.
- Miranda et prodigiosa quo magis creduntur, eo plura annuntiantur 24, 10.
- Misagenes, Masinissae filius, auxilio venit Romanis 42, 29, 62, 65, 67. ejus classis dispergitur in Adriatico mari, ipseque aeger Brundisium desertur 45, 14. ei a Romanis munera data *ibid.*
- Miseni promontorium in Campania, h. Capo di Miseno 24, 13.
- Missilia tela 9, 35, 38, 19, 20.
- Missio militum 7, 39, 1.
- Mithridates, filius Antiochi 33, 19. al. Mithradates v. ad 21, 29, 6.
- Mitylene, caput et hod. nomen (s. Metelino) Lesbii ins. maris Aegaei 37, 21.
- Mitylenaeae triremes 37, 12.
- Mitys, Macedoniae fl. 44, 7.
- Mnasimachus aut Mnasilochus 37, 45, 8.
- Mnesilochus, princeps Acarnanum, gentem suam conciliat Antiocho regi 36, 11, 12. eum sibi dedit postulant Romani 37, 45, 38, 38.
- Moagetes, tyrannus Cibyrae, cogitur centum talenta et decem millia medimnum frumenti pendere Romanis 38, 14.
- Moenicaptus, Gallorum regulus, cadit in proelio 24, 42.
- Moles in mari 40, 50, 3.
- Molossis pars australis Epiri 8, 24, 45, 26.
- Moneris navis 38, 38.
- Monetae aedes atque officina 4, 7, 20, 6, 20, 33, 26, 42, 7. v. Juno.
- Monomachiae 7, 10, 26, 8, 7, 8, 23, 46, 47, 25, 18.
- Monopodia quando primum et a quibus Romani advecta 39, 6.
- Mons Sacer 2, 32. eo plebs secedit 32. tribuni plebis in eo creati 33. ibi sacra lex lata *ibid.*

- Mopselus tumulus, v. Mopsium.
- Mopsiani, *sive* Mopsiorum factio 23, 1.
- Mopsium, tumulus Thessaliae inter Tempe et Larissam 42, 61. 67.
- Morcus legatus Gentii ad Rhodios 44, 23.
- Morgantina urbs, v. Murgantia.
- Mors honesta 9, 3, 3.
- Mortuorum laudationes vident rerum historias 8, 40.
- Mortui cum insignibus honorum cremantur 34, 7.
- Morzus, Paphlagonum rex 38, 26.
- Mucia prata, sic dictus ager, Mucio virtutis causa trans Tiberim datus 2, 13.
- C. Mucius, adolescens nobilis, penetrat in castra hostium 2, 12. scribam pro rege obtruncat *ibid.* iucento foco dextram injicit *ibid.* dimittitur *ibid.* ei ager a Patribus Romanis datur 13. cur Scaevola dictus *ibid.*
- P. Mucius Scaevola, praetor, fortitur Siciliam 40, 44. consul in Gallia res bene gerit 41, 19. 23. petit censuram 43, 14.
- Q. Mucius Scaevola praetor creatur 23, 24. Sardiniam fortitur 30. longo morbo implicatus, ad belli vim sustinendam fit inutilis 34. 40.
- Q. Mucius Scaevola, decemvir sacrorum, moritur 27, 8.
- Q. Mucius Scaevola, praetor, fortitur iuris dictionem urbanam 40, 44. tribunus militum 42, 49. ejus res gestae 58. legatus 67.
- Mugillanus, v. Papirius.
- Mula parit, v. Prodigium.
- Mulctae aestimatio 4, 30.
- Mulctaticia pecunia et lex, v. pecunia et Lex. Mulctaticium argentum, v. Argentum.
- Muli clitellarii instructi ad hostem fallendum 7, 14. 10, 40. Muli, tabernacula et omnia alia instrumenta militaria, magistratibus in provincias ituris subministrata de publico 42, 1.
- Muliebris servitus numquam salva suis exiit 34, 7. muliebris vestis, quae pluris esset, quam quindecim millium aeris, in censum deferri iussa 39, 44.
- Mulieres in manu sunt parentum, fratrum, virorum 34, 3. 39, 19, 4. urbem, quam armis viri defendere non possent, precibus lacrymisque defendunt 2, 40. Argivae spoliantur auro, veste et mundo ab uxore Nabidis 32, 40. damnatae iudicio publico puniuntur privati a cognatis 39, 18. Mulierum finitus lege Oppla cultus 34, 1. turba, in foro et Capitolioificantium et precantium Deos externo more et ritu 25, 1. terror, audito Annibalis ad Urbem adventu 26, 9. cura habita post captam Carthaginem Novam 26, 49.

- Mulsam** datum prosequutis
 funus mortui Scipionis 38,
 55. **Mulsi** pocillum Jovi
 Victori votum 10, 42.
Multitudinis natura 24, 25.
Mulvius pons 27, 51.
L. Mummius, tribunus plebis
 38, 54. praetor creatus,
 sortitur Sardiniam 41. 8.
 postea ei decernitur quae-
 stio 9.
Q. Mummius tribunus pl. 38,
 54.
C. Munatius decemvir agris
 dividendis 42, 4.
Munda, urbs Celiberiae in
 Hispania Baet., non longe
 ab hod. Monda s. Munda,
 vico Grandae 24, 42. 40,
 47. proelium ad Mundam,
 quo vincunt Poenos Ro-
 mani 24, 42.
Mundus muliebris 32, 40.
 34, 7.
Municipes 8, 14.
Municipia Appiae 26, 8.
Munimenta Romanorum ad
 Vejos 5, 1. combusta a
 Vejentibus 7.
Munus legatis datum 42,
 6, 6.
Muralis corona, v. Corona.
Murcia Dea 1, 33. ad Mur-
 ciae Latinis sedes datae ab
 Anco Marcio *ibid.*
Mures in usum ciborum versi
 ab obsessis in urbe Caesiliuo
 23, 19. aurum rodunt,
 v. Prodigia.
Murgantia, urbs valida Sam-
 nii, obpugnatur et capitur
 10, 17.
Murgantia, urbs Siciliae 24,
 27. 36. 26, 21.
Muri urbi Romae circum-
 dati 1, 6. 33. 36. 38. 44.
 6, 32. **Muri** omnium cis-
 lberum civitatum dejecti
 34, 17. **Murorum** pinnae
 38, 5. **Murus** novus ob-
 jectus pro diruto in ob-
 pugnationibus 21, 11. 38.
 7. cuniculis subfossus sus-
 penditur furculis 38, 7.
Mutila, Isthiae oppidum, vi
 capitur a Romanis 41. 11.
Mutilum castrum opp. Lin-
 gonum, h. Medoli 31, 2.
 33, 37.
Mutina, opp. Galliae Cisalp.,
 h. Modena 21, 25. 35, 4.
 colonia civium Romano-
 rum 39, 55. captam a
 Liguribus, recipiunt Ro-
 mani 41, 20.
Mutinensem agrum popula-
 tur Ligures 41, 14.
Mutines, sub Annibale omnes
 belli artes edoctus, novus
 dux in Sicilia 25, 40. ter-
 ret Romanos *ibid.* eo ab-
 sente proelium committi-
 tur 41. vincunt Romani
ibid. urit agros sociorum
 populi Romani in Sicilia
 26, 21. ab Hannone, Car-
 thaginiensium imperatore,
 praefectura Numidarum
 spoliatur 40. tradit Agri-
 gentum Romanis *ibid.* do-
 natur civitate Romana 27,
 5. ipse et filius pugnant
 cum Thracibus 38, 41.
Mycenica, locus haud procul
 Argis 32, 39.
Myla s. Mylae, Siciliae fl.
 inter Megara et Leontinos
 24, 30. 31.
 Mylae,

Mylae, opp. Theſſaliae, capitur et diripitur a Perſeo 42, 54.

Mylaſa opp. Cariae et ſedes regia, h. Melazzo: unde

Mylaſeni, immunes facti 38, 39.

Mylaſenſes ſ. Mylaſſenſes, *iidem* qui Mylaſeni, occupant Euromenſium oppida 45, 25. rediguntur ab Rhodiis in officium *ibid.*

Myndus, opp. Cariae, h. Mentefe 37, 16.

Myonneſus, prom. Joniae inter Teum Samumque 37, 13, 27.

Myrina opp. Aeolidis 33, 30.

Myſia, regio Aſiae min., Eumeni donata 38, 39.

Myſi ſagittarii 37, 40.

N.

Nabis, Lacedaemoniorum tyrannus, ab Romanis adſcriptus foederi, cum Philippo rege inito 29, 12. vaſtat ſinitimorum agros 31, 25. ei traduntur a Philippo Argi 32, 38. ejus cum T. Quintio Flaminio conſule colloquium 39. auxilia mittit Romanis, et inducias cum Achaeis facit *ibid.* ſpoliat Argivos 40. mittit uxorem ſuam Argos ad ſpoliandas feminas *ibid.* de bello ei inferendo deliberant Pa-

T. Liv. P. IV.

tres, et T. Quintio rem totam permittunt 33, 44. bellum adverſus eum decretum 34, 22-24. apparatus belli 26, 27. octoginta principes juvenitibus Laconicae interficit 27. bellum adverſus eum terra marique geritur 28, 29. petit, ut ſibi colloqui cum T. Quintio liceat 30. ejus oratio ad T. Quintium 31. reſpondet Quintius 32. conditiones pacis a Quintio ſcriptae 35. quas reſpuit 36, 37. Lacedaemonem obpugnat Quintius 38, 39. induciae 40. Nabis mittit legatos Romanos, qui pacem impetrant 43. concitantibus Aetolis denovo bellum molitur adverſus Romanos 35, 12, 13. contra eum mittitur Atilius praetor 22. Nabis obpugnat Gythium 25. vaſtat Achaeorum agros *ibid.* parat claſſem 26. vincit proelio navali Achaeos *ibid.* fugatur ab Achaeis 28-30. occiditur ab Alexameno, principe Aetolorum 35.

Nadagara, v. Naraggara. Naevia porta 2, 11.

L. Naevius Balbus 45, 13.

M. Naevius, tribunus plebis, ſecundum quosdam auctores accuſator P. Scipionis Africani 38, 56.

Q. Naevius Criſta invadit Macedonum caſtra et diripit 24, 40.

Pp

Q. Nae-

Q. Naevius Matho praetor 39, 32. fortitur Sardiniam et quaestionem de beneficiis 38. ad duo millia veneficorum damnat 41.

Q. Naevius, coloniae deducendae triumvir, cui in triennium imperium esset, creatur 34, 53. 35, 40.

Nar Umbriae fl., h. Nera, in quo lac fluxit 34, 45.

Naraggata s. Narragara, non Nadagara, opp. Numidiae 30, 29.

Narnia Umbriae opp. ad Narem fl., colonia, olim Nequinum, h. Narni 10, 9, 10. negat consulibus Romanis milites et pecuniam 27, 9. de hac re senatus consultum 29, 15. Narnia colonia subpleta 32, 2.

Narnienses equites, nuntii Poenorum cladis 27, 50.

Narniensis tribus 6, 5. 29, 37.

Nasica, v. P. Cornelius.

Nasus Acarnanum 26, 24.

Nasus, sive insula, Syracusanae urbis pars, capitur a Romanis 25, 30.

Navalia Romae trans Tiberim 3, 26. 8, 14. 40, 51.

Navalis pugnae simulacrum 26, 51. 29, 22. Cf. Pugnae et Duumviri. Navalis triumphus Octavii de Perseo 45, 42.

Navis actuaria 21, 28. aperta 36, 42. heptexis 37,

23, 30. hexeris *ibid.* hippagogus 44, 28. longa 5, 28. 21, 17. 22, 22. moneris 38, 38. oneraria 21, 17. 22, 11. praetoria 29, 25. rostrata 28, 45. 46. 30, 10. speculatoria 30, 10. 36, 41. 42. regum Macedoniae, XVI versibus remorum agitata et Romam deducta 33, 30. 45, 35. maritima amphorarum trecentarum 21, 63. velata infulis ramisque oleae, occurrit Scipioni? cum classe Carthaginem petenti 30, 36. in nave praetoria insigne nocturnum, tria lumina 29, 25. Naves ex abiete structae 28, 45. religatae puppibus in altum extrahuntur 22, 20. non ob plures remorum ordines, sed aliis de causis velociores 28, 30, 3. instructae armataeque in aquam deducuntur die quadragesimo quinto, quam ex silvis detracta materia erat 28, 45. plaustris translatae in mare, quibus obfessa saxa Tarenti 25, 11. Naves non majores, quam CCC amphorarum, habere fenatoribus licuit 21, 63. Navium certamen quotannis Patavii, et quare 10, 2. magistri 29, 25.

Ac. Navius, v. Accius.

Q. Navius, centurio, auctor peditum equi miscer-

- miscendorum 26, 4. ejus
 bellica virtus 5.
 Naupactus s. Naupactum
 opp. Aetoliae aut Locri-
 dis ad sinum Corinth.,
 h. Lepanto, Ennebeck
 26, 26. 27, 29. 30. 35.
 12. obsidetur a Roma-
 nis 36, 30. 34. solvitur
 obsidio 35. Naupacti
 concilium habent Aetoli
 31, 29. 35. 12.
 Naustathmos Phocaeae 37,
 31.
 Nautae ex senatus consulto
 imperati privatis et dati
 pro censu 24, 11.
 C. Nautius consul 2, 52.
 iterum 3, 25. Sabinos,
 bellum Romanis infe-
 rentes, fundit 3, 26. 29.
 C. Nautius Rutilus consul
 4, 52.
 Sp. Nautius consul 2, 39.
 Sp. Nautius Rutilus tribu-
 nus mil. cons. pot. 4, 35.
 Sp. Nautius Rutilus, tri-
 bunus mil. cons. pot. 4,
 44. iterum 47. tertium
 ex Fastis Capitolinis, ite-
 rum ex Livio 61.
 Sp. Nautius Rutilus con-
 sul 9, 21.
 Sp. Nautius Rutilus dux
 alaribus cohortibus 10,
 41. donatur ob virtu-
 tem armilla aureaque co-
 rona 44.
 Neapolis, nomen partis Sy-
 racusanae urbis 25, 24.
 Neapolis opp. Thraciae 38,
 41.
 Neapolis, Campaniae opp.,
 s. Parthenope, h. Napoli
 8, 22. 40, 41. Neapolis
 conspecta moenia Anni-
 balem ab ejus obpugna-
 tione absterrent 23, 1.
 Neapolitani aurum offe-
 runt Romanis 22, 32.
 Neapolitanum foedus 8,
 26. agrum populatur
 Annibal 24, 13.
 Nefasti dies instituti a
 Numa Pompilio 1, 19.
 Nemea fl. Corinthium et
 Sicyonium interfluens
 agrum 33, 15.
 Nemea, ludi acti ad Ne-
 meam, vicum Argolidis
 et silvam prope Cleonas
 27, 30. 31. eorum cu-
 ratio ad Philippum de-
 lata *ibid.* iis praeficitur
 T. Quintius 34, 41. ipso
 Nemeorum die testata
 voce praeconis Argivo-
 rum libertas *ibid.*
 Nemas Albanum 5, 15.
 Neo Thebanus fugit cum
 Perseo 44, 43. captus a
 Romanis et securi per-
 cussus 45, 31.
 Neocretes in exercitu An-
 tiochi 37, 40.
 Nepefinus ager 5, 19. 26,
 34.
 Nepete, s. Nepe, Nepet,
 Nepeta urbs Etruriae, h.
 Nepi prope fl. Pozzolo
 6, 9. capta ab Etruscis,
 recepta ab Romanis *ib.*
 et 10. Nepefinorum de-
 ditionis auctores securi
 percussi *ibid.* coloniae
 Nepete deducendae tri-
 umviri creati 21. ab
 Nepete legati Romanos
 docent,

- docent, Etruscos de pace petenda concilia habere 10, 14. milites pecuniamque Romanis negat 27, 9. in eam senatus consultum 29, 15.
- Nepheleis, prom. Ciliciae 33, 20.
- Neptuniae aquae opp. Campaniae ad mare, h. Nettuno 39, 44.
- Neptunus lectisternio placatus 5, 13. 22, 10. Neptuni ara in circo Flaminio 28, 11.
- Nequinum, v. Narnia.
- Nero, v. Claudius.
- Nerva, v. Cocceius et Licinius.
- Nerulum, opp. Lucaniae, vi captum a Romanis 9, 20.
- Nesactium s. Nesattium, oppidum Isiriae, h. Castel nuovo, ad ostium Arsaiae, h. Arsa, obsidetur a Romanis 41, 11. obsessi conjuges et liberos occidunt et pelam in muris trucidatos praecipitant *ibid.*
- Nesiotae in Cephalenia 38, 28.
- Nessus s. Nestus fluvius Thraciam a Macedonia dirimens, h. Mesto, Messiro, Carasu 45, 29.
- Nexi ob aes alienum 2, 27. saluti, cautumque in posterum ne necterentur 8, 28. v. Aes alienum.
- Nicaea, urbs Locridis in Anu Maliaco 28, 5. 32, 82. 85.
- Nicaea, uxor Crateri 35, 26.
- Nicaeus Jupiter 43, 21.
- Nicander ab Aetolis legatus mittitur ad Philippum, ut eum contitet ad bellum Romanum 35, 12. ab rege Antiocho veniens, inplet vana expectatione multitudinem Aetolorum 36, 29. praetor Aetolorum 38, 1. ejus res gestae 4, 5. 6.
- Nicander archipirata 37, 11.
- Nicanor, unus ex purpuratis Philippi 33, 8.
- Nicatores apud Macedonas milites cohortis regiae 43, 19.
- Nicephorium, lucus ad Pergamum 32, 33. 34.
- Nicias praetor Achaeorum 28, 8.
- Nicias clam interficitur a Perseo 44, 10.
- Nico, Tarentinus juvenis, conjuratione facta cum aliis nobilibus juvenibus, prodit Annibali Tarentum 25, 8. 9. ejus cum D. Quintio certamen 26, 39. hasta transfigit Quintium *ibid.* occiditur pugnans, quam caperetur Tarentum 27, 16.
- Nicodamus, dux Aetolorum, auxilio mittitur Ambraciae urbi 38, 5. 6.
- Nicomedes, Bithyniae rex, Zyboeam auxilio Gallorum vincit 38, 16.
- Nicomedes, filius Prusiae, cum patre Romam venit 45.

- 45, 44. commendatur a patre senatui *ibid.*
 Nicosiratus, Achaeorum praetor 32, 39, 40. ejus strategema 33, 14. et victoria 15.
 Nilus 44, 19. per Nilum pons tumultuario opere factus *ibid.* Nili ostium Pelusiacum 45, 11, 12.
 Ninnius, v. Pacuvius et Stenius.
 Nisuetas inter auxilia Rhodiorum 33, 18.
 Nobiles deponunt annulos aureos et phaleras 9, 46.
 Nobilitas, ut duo consularia loca a plebe recuperaret, totis viribus incumbit 10, 15.
 Nola opp. Campaniae, h. Nola, capitur a Romanis 9, 28. obpugnatur ab Annibale 23, 14-16. iterum 43-46. ibi senatus favet Romanis, plebs Hannibali 23, 14, 39, 24, 13.
 Nolani milites tenent cum Samnitibus Palaeopolim 8, 23, 25. urbe Romanis tradita, effugiunt 26. Nolanus ager 23, 14.
 Noliba opp. Oretanorum in Hispania Tarrac. 35, 22.
 Nomen pro praenomine et cognomine 7, 22, 3. ad nomina qui non respondissent, virgis caesi 7, 4. Nominis error fraudi est Annibali 22, 13. Nominis nonnunquam postponitur praenomen, et praepositur cognomen 3, 1, 1. nomina militum nescit et ciet dux 21, 43. regionum urbiumque pro incolis posita 3, 47, 1. barbarica variata 21, 29, 6. nomina locorum hominumque non mutanda, quia ab aliis non memorantur 3, 50, 1, 42, 21, 2.
 Nomentana via, olim Ficulnensis 3, 52.
 Nomentani in civitatem adcepti 8, 14.
 Nomentum, opp. Latii in Sabinis, h. Mentana, a Tarquinio Prisco captum 1, 38, 4, 22, 32.
 Nonae Maji 41, 20. Quintiles 27, 23. Sextiles 41, 20.
 Norba Latii in Volscis, h. Norma, colonia Romanorum 2, 34, 32, 2. eam subita incursione depopulantur Privernates 7, 42.
 Norbani nuntiant defectionem Privernatium 8, 1. a populo Romano laudantur eb constantem in rem publicam fidem 27, 10. Norbanus ager 8, 19.
 Nortia, Etrusca Dea 7, 3.
 Notae censoriae 27, 11. earum origo 39, 42, 4. Cf. ad 4, 24, 5. et Censor et Censura.
 Notium, opp. Joniae prope Colophonem et mare 37, 26, 38, 39.
 Nova Carthago, v. Carthago.

Novae tabernae 3, 48.

Novemdiale sacrum publice susceptum, praecipue ubi lapidibus pluit 1, 31, 3, 21, 62, 23, 31, 25, 7, 26, 23, 27, 37, 29, 14, 30, 38, 34, 45, 35, 9, 36, 37, 38, 36, 39, 22, 44, 18.

Noveniles Divi 8, 9.

Novius Calavius, v. Calavius.

Nox proelium dirimit 4, 39, 9, 23, et 32, 10, 12, 21, 59, victoriam magis, quam proelium, dirimit 7, 33, inter noctem lux orta 32, 29. Noctis partes 25, 9, 8, nocte lux oborta, v. Prodigium.

Nuceria Alfaterna opp. Campaniae, (et Umbriae) h. Nocera subigitur ad deditionem a Q. Fabio 9, 41, capitur a Poenis, incenditur et diripitur 23, 15.

Nucerini Atellam traducti 27, 3, Nucerinum agrum popularitur focii navales Romanae classis 9, 38.

Nuces secundo anni fusae Caesilinum, ad sublevandam obsessorum inopiam 23, 20.

Numa Pompilius rex Romanorum a Patribus eligitur 1, 18, ejus iustitia et religio *ibid.* Numa senior Pythagoras *ibid.* ejus inauguratio *ibid.* Janum indicem pacis bellicae facit 19, Deorum metum injicit animis *ibid.* cum Dea Ege-

ria congressus nocturnos simulat *ibid.* describit annum ad cursum Lunae in duodecim menses *ibid.* nefastos dies fastosque facit *ibid.* Flamines, Salios, Pontificem creat 20, virgines Vestales legit, et ipsis stipendium de publico instituit *ibid.* Jovi Elicio aram in Aventino dicat *ibid.* lucum sacrat Camoenis 21, Fidei instituit sollemne *ib.* regnavit tres et quadraginta annos *ibid.* ejus commentarii 31, 32, ejus et cadaver, et libri sub Janiculo in duabus arcis lapideis inventi 40, 29, cremantur libri *ibid.*

Numa Martius, v. Marcius, Numerius Decimius Samnis 22, 24.

Numerius Fabius, v. Fabius.

Numerus, inventum Minervae 7, 3, Numerus caesorum hostium a Livio nimis augeri solet 9, 43, 8.

Numicius s. Numicus fluvius Latii ad fines Rutulorum, inter Laurentum ac Lavinium defluens, et ex lacu Nemoensi prodiens, h. Rivo di Nemi 1, 2.

L. Numicius Circeiensis, praetor Latinorum, Romanam evocatus 8, 3.

T. Numicius Priscus, consul, adversus Volscos pro-

- proficiscitur 2, 63. bene rem gerit *ibid.*
- Numidae Africae populi Massyli et Masaelyli, (ubi h. Alger) quorum reges Masinissa, Micipsa, Jugurtha, Syphax 21, 29, 24, 49. equitum auxilia adiungunt Hasdrubali in Hispania 21, 22. quingenti de Hannibalis exercitu pugnant cum trecentis equitibus Romanis 29. Numidae primum in Africa equitum genus 24, 48. 29, 34. liberant exercitum Romanum 35, 11. ad Romanos transfugiunt 22, 48. 23, 46. 26, 10. eorum dimicandi ratio 21, 55, 4. jaculatores 28, 11. discipuli et interpretes, nisi quod jacula portant: equi sine frenis 35, 11. ante omnes barbaros effusi in Venerem 29, 23. 30, 12. vagas trahunt domos 29, 31. carne ac lacte vescuntur *ib.* apud eos regnum ad fratrem regis pervenit 29, 29.
- Q. Numidicus, v. Caecilius Metellus.
- Numisus, imperator Latinorum 8, 11.
- C. Numisus creatur praetor, et sortitur Siciliam 41, 8.
- T. Numisus Tarquiniensis legatus in Macedoniam 45, 17.
- Numistro aut Numestro opp. Lucaniae aut Brutiorum 27, 2.
- Numitor, filius major Procae, Albae regis 1, 3. pellitur ab Amulio fratre *ibid.* restituitur 5.
- L. Numitorius tribunus pl. 2, 58.
- P. Numitorii cum Appio X viro contentio 3, 45. in Aventino tribunus pl. creatur 54.
- Nummus quadrigatus 22, 52.
- Nundinae 7, 15.
- ob Nuptias virginis inter Ardeates bellum intestinum 4, 9.
- Nursia opp. Sabinorum, h. Norcia; unde
- Nursini pollicentes Scipioni milites 28, 45.
- Nux, v. Nuces.
- Nymphaeum in Apolloniati agro et Illyrico Maced. ad Aoum 42, 36. 49, 53.
- Nymphis princeps Palaeopolis 8, 25. urbem tradit Romanis 26.
- O.
- Oaeneum opp. Penestiae in Illyrico 43, 19.
- Obrina fl. Phrygiae maj., ad Apameam in Maeandrum cadens; ejus fontes 38, 15.
- Obsecratio in unum diem populo indicta 3, 63. 26, 23. a populo, praecuntibus duumviris, facta 4, 21. circa omnia pulvinaria 31, 8. 9.
- Obsides, fidei pignus 42, 39. totius Hispaniae Saguntum

gunti in arce custoditi 22, 22. eos tradit Romanis Abelo *ibid.* Obsides Tarentinorum, e fuga retracti, virgis caeduntur, et de saxo deji-
ciuntur 25, 7. obsides civitatum Hispaniae post captam Carthaginem novam reddit suis Scipio 26, 49. obsides exacti a Carthaginienfibus, ne minores quatuordecim annis, neu triginta majores 30, 37. redduntur iis centum 32, 2. iterum centum 40, 34. exacti ab Antiocho, ne minores octonum denum annorum, neu majores quin-
num quadragenum, et triennio mutandi 38, 38. obsides Carthaginienfium Setia custoditi 32, 26. in triumphis ducti 34, 52. iis in publicum prodeundi facultas ne-
gata 32, 26.

Oceanus orbem terrarum amplexu finit 36, 17.

Ocrea finistrum crus te-
ctum 9, 40.

Oetriculum opp. Umbriae, ultra quod Nar. et Tiberis coeunt, h. Otricoli in limite ducatus Spoletini 22, II.

Oetriculani sponfione in amicitiam Romanorum accepti 9, 41.

Octavius Mamilius, v. Mamilius.

Octavius Metius 10, 41.

Cn. Octavius, aedilis plebis, praetor creatur, et sortitur Sardiniam 28, 38. ad octoginta onerarias Poenorum naves capit 46. ei prorogatur imperium 29, 13. 32, 2. infeliciter ex Sicilia tra-
jicit in Africam 24. legatus in Africam mittitur 31, 11. creatur triumvir coloniae deducendae 34, 45. legatus in Graeciam 35, 23. a Quintio missus praesidium et paucas naves accipit 36, 12.

Cn. Octavius legatus in Graeciam mittitur 43, 17. praetor creatus sortitur classem 44, 17. decemvir sacrorum 18. cum classe Samothracam appellitur 45, 5. ei cum filio Philippo se tradit Perseus 6. praedam Macedonicam Romam fert 33. ejus triumphus navalis de Perseo 42.

Octobribus Calendis magistratus initus 5, 9.

Octolophum f. Octolophus, loci in Thessalia nomen 31, 36. 44, 3.

Odontantica terra in Thracia 45, 4.

Odryae in Thracia 39, 53. eorum equitatus 44, 42.

Oeniadae populus et opp. Acarnaniae 26, 24. adtribuuntur Acarnanibus 38, II.

Oenoanda, opp. Lyciae 38, 37. 39.

Oenus

- Oemus Laconicae opp. et fl. 34, 28.
- Oesalces, frater Galae regis Numidarum, fratri succedit 29, 29.
- Oeta mons Thessaliae ad fines Doridis, Iocridis et Phocidis, a Thermopylis ad Pindum, h. Bannina 36, 15. Oetaei montes 41, 27.
- Ostius Calavius Campanus, Ovi filius, clarus genere factisque 9, 16. ejus iudicium de silentio Romanorum post Caudinam ignominiam *ib.*
- Officina Monetae 6, 20.
- Officia summis magistratibus et patronis praestanda 6, 34, 6. 42, 49.
- A. Ogulnius, tribunus militum de legione secunda, cadit in proelio cum Bojis 33, 36.
- Cn. Ogulnius, tribunus plebis, legem fert de sacerdotiis cum plebe communicandis 10, 6. aedilis curulis, damnatis aliquot feneratoribus, ex mulctatiua pecunia varia dona et opera in sacros publicosque usus facit 23.
- M. Ogulnius ad frumentum in Etruria coemendum missus 27, 3.
- M. Ogulnius Gallus praetor 39, 36. sortitur iurisdictionem urbanam 40, 1.
- Q. Ogulnius, tribunus plebis, fert legem de sacerdotiis cum plebe communicandis 10, 6. aedilis curulis mulctat feneratores 23.
- Olbia opp. Sardiniae: unde Olbiensis ager vastatus a classe Punica 27, 6.
- Olcades in Hispania Tarraconensis, ultra Iberum, inter Carpetanos et Oretanos, prope Carthaginem novam 21, 5. Olcadibus bellum infert Annibal *ibid.* vincuntur *ibid.*
- Olcinium s. Olchinium opp. Illyrici, in confinio Dalmatiae Albae laeque, h. Dolcigno 45, 26.
- Olciniatis immunitas data 45, 26.
- Oleae rami, v. Supplicium insignia.
- Oleum per manipulos, ut mollirent arcus, missum 21, 55. olei congii in vicos singulos dati 25, 2.
- Olitorium forum, v. Forum.
- Olonicus, sive Salondicus, rebellantium Celtiberorum dux, Epit. lib. 43. Cf. ad 43, 4, 1.
- Olympia vicus Elidis in Peloponneso 26, 24. 45, 28.
- Olympiorum sollemne ludicrum 27, 35. parant Elei 28, 7.
- Olympias mater Alexandri M. 8, 24.
- Olympias, opp. Macedoniae, olim Gonnococondylum 39, 25.
- Olympio legatus Gentii ad Porsea 44, 23.

- Olympium, Jovis templum prope Syracusas 24, 21. 33.
- Olympius Jupiter 24, 21. templum ejus maximum Athenis 41, 20. et Olympiae 45, 28.
- Olympus mons Thessaliae, h. Lacha 44, 6.
- Olympus, mons Galatiae 38, 18. in eum fugiunt Tolistoboji 19. ex eo depelluntur a Romanis 20, 21.
- Omen accipere vel non accipere licet 1, 7, 11. dii avertunt s. averruncant *ibid.*
- Onchestus Thessaliae fl. 33, 6.
- Onesimus Macedo, Pythons filius, Romanum profugit 44, 16. ejus praemia *ibid.*
- Onomastus, maritimae orae praefectus a Philippo, jussu ejus Maronitas, in Thracibus, trucidat 39, 34. cum Philippo judicat de Demetrio 40, 8.
- Opera publica locant, exigunt et facta tecta tumentur aediles, censoresque 5, 23, 6, 6, 4, 4. eorum apud Romanos jam ab antiquis temporibus magnificentia 1, 56.
- Opifices ad bellum excitati 8, 20. opifices Carthaginis Novae captos publicos fore populi Romani, edicit Scipio 26, 47, 51.
- Opima spolia, v. Spolia.
- Opimia, virgo Vestalis, stupri comperta, sub terram, ad portam Collinam, necata 22, 57.
- L. Opimius Pansa, quaestor, occiditur a Samnitibus 10, 32.
- Opis aedes in Capitolio 39, 22.
- L. Opiterminus conditor et sacerdos Bacchanalium 39, 17.
- Oppia, virgo Vestalis, damnata incesti, dat poenas 2, 42.
- Oppia (Vestia,) mulier Atellana, Capuae habitans, quotidie sacrificat pro salute et victoria populi Romani 26, 33. eidem bona et libertas restituntur 34.
- Oppia lex de cultu matronarum 34, 1. pro ea oratio M. Catonis consulis 2. adversus eam oratio L. Valerii, tribuni plebis 5. abrogatur 8.
- C. Oppius tribunus pl. 3, 54.
- C. Oppius, praefectus socium, invadit tumultuaria manu agrum Bojorum 31, 2. circumventus a Bojis, caeditur *ibid.*
- C. Oppius, tribunus pl. 34, 1.
- L. Oppius, tribunus pl. 32, 28.
- L. Oppius Salinator, post aedilitatem plebis, in Siciliam classem triginta navium

- navium ducere jubetur 35, 23. praetor 24. fortitur Sardiniam 36, 2.
- M. Oppius in secessione militum cum Sex. Manilio summae rerum praest 3, 51.
- Sp. Oppius Cornicen decemvir creatur 3, 35. decemviris aliis ad bellum proficiscentibus Ap. Claudio adjutor. ad Urbem tuendam datur 41. ut auxilium collegae ferat, in forum irrumpit 49. senatum habet 50. accusatur 58. testis in eum productus *ib.* Oppius, in vincula ductus, sibi manus infert *ibid.*
- Oppidum, pars Romae 42, 20.
- Opus, urbs Locridis, capitur ac diripitur ab Attalo 28, 7. Opunte seditio 32, 32.
- Opuntiorum emporium, Cynus Locridis 28, 6.
- Ora pro fune nautico 22, 19, 28, 36.
- Oraculum Apollinis ad Hieran Comen 38, 13. Delphicum 1, 56. 5, 15. 29, 10. 11. 41, 27. Dodonaei Jovis 8, 24.
- Oratio Acilii Glabronis consulis, ad milites 36, 17. Aemilii Mamerci 4, 32. Aemilii Paulli jamjam morituri 22, 49. Aemilii Paulli consulis 44, 22. 34. 38. ad Persea, mox ad suos 45, 8. alia, qua liberos esse jubet
- Macedones 29. de publica suaque fortuna 41. Aetolorum contra Romanos 31, 29. Alexandri Acarnanis 35, 18. Alexandri Aetoli in Philippum 32, 33. Alorci ad Saguntinos 21, 13. Andranodori ad Syracusanos 24, 22. Annibalis ad milites 21, 21. 43. 23, 45. ad Scipionem 30, 30. ad senatum Carthaginiensem 34. ad Antiochum 35, 19. 36, 7. antequam venenum sumeret 39, 51. Annii Sertini, praetoris Latino- rum 8, 4. in senatu Romano 5. Antiochi in concilio Aetolorum 35, 44. legati ejus in concilio Achaeorum 48. Apollonidae 24, 28. Arconis contra Callicratem 41, 29. Aristaeni in concilio Achaeorum 32, 20. 21. Astymedis, Rhodiorum legati 45, 21. Atheniensium legatorum 31, 30. in concilio Panaetolico 35, 32. Baebii Herennii in nobiles 22, 34. Q. Caecilii Metelli ad censores 40, 46. Caeritum legatorum 7, 20. Callicratis Achaei contra Perseum 41, 23. Campanorum legatorum 7, 30. Canuleji 4, 3. Carthaginensium legatorum de pace 30, 22. 42. querentium de Masinissa 42, 23. Ap. Claudii rei 3, 36.

36. Ap. Claudii 4, 48.
 5, 3. in tribunos 6, 40.
 C. Claudii, patrum Appii 3, 40. M. Claudii Marcelli, respondentis accusantibus Siculis 26, 31. ejusdem ad milites in castris 27, 13. consul in tribunos plebis 4, 2. A Cornelii Cossi dictatoris ad milites 6, 12. ad M. Manlium 15. L. Cornelii Lentuli in consilio militari ad Caudium 9, 4. P. Cornelii Scipionis ad milites 21, 40. P. Cornelii Scipionis Africani ad milites 26, 41. 43. ad Allucium, Celiberorum principem 30. ad milites 28, 27. 32. in senatu respondentis Fabio 43. ad Masinissam 30, 14. ad Annibalem 31. ad legatos Antiochi 37, 36. 45. ad populum rei 38, 51. P. Cornelii Scipionis Nasicae 38, 58. P. Decii, tribuni militum, ad milites 7, 35. P. Decii pro lege de sacerdotiis cum plebe communicandis 10, 7. de provinciis 21. C. Decimii ad Rhodios 45, 11. Demetrii 40, 12. Eumenis ad Aemilium Regillum 37, 19. ad senatum 45. contra Perseum 42, 11. 12. M. Fabii 8, 33. M. Fabii Buteonis dictatoris 23, 23. Q. Fabii in Terentillum tribunum 3, 9. Q. Fabii,

magistri equitum 3, 31. Q. Fabii Maximi Cunctatoris ad Aemilium 22, 39. de consulibus creandis 24, 8. in senatu, ne Scipioni Africa mandetur extra sortem 28, 40. M. Fulvii, triumphum petentis 39, 4. L. Furii, post consulatum rei 2, 54. L. Furii, tribuni mil. cons. pot., ad milites 6, 23. L. Furii Camilli 8, 13. L. Furii Purpureonis adversus Cn. Manlium 38, 45. M. Furii Camilli 5, 27. 30. 44. 51. 6, 7. 24. 26. 38. Gallorum legatorum in senatu 39, 54. Gulustae, respondentis legatis Carthaginiensium 42, 24. Hannonis de Annibale 21, 3. 9. 23, 12. Heraclidis Byzantii, legati ab Antiocho ad Romanos missi de pace 37, 35. Hirpinorum et Samnitium ad Annibalem 23, 42. M. Horatii Barbati adversus decemviros 3, 39. ad milites 62. L. Icilius contra Ap. Claudium 3, 45. Indibilis, Hispaniae reguli, ad Scipionem 27, 17. 28, 34. ad suos 29, 2. L. Junii Bruti 2, 2. M. Junii de captivis redimendis 22, 59. P. Licinii Calvi 5, 18. Sp. Ligustini ad populum 42, 34. Locrensiu legatorum, deplorantium forum.

fortunas suas 29, 17. Lycortae, Achaeorum praetoris, ad A. Claudium 39, 36. C. Maenii dictatoris 9, 26. Magonis, ad Gallos 29, 5. Cn. Manlii, consulis, ad milites 38, 17. pro se 47. M. Manlii 6, 15. 18. T. Manlii Torquati de captivis non redimendis 22, 60. Marcii ad milites 25, 38. Q. Marcii Philippi, legati, ad Perseum 42, 40. Masgabae, Masinillae filii 45, 13. Masinillae ad Scipionem 28, 35. ejus legatorum 30, 17. Menippi, legati Antiochi 34, 57. M. Metilii, tribuni plebis, in Fabium 22, 25. militum, ex Cannensi clade superstitum et in Siciliam relegatorum 25, 6. Minionis, amici Antiochi, ad legatos Romanos 35, 16. Minucii Rufi, cunctationem Fabii reprehendentis 22, 14. Nabidis, Lacedaemoniorum tyranni, ad T. Quintium 34, 31. L. Papirii dictatoris 8, 32. 34. Persei, accusantis Demetrium 40, 9. se purgantem 42, 41. ad milites 52. Petilliorum in Africanum 38, 51. Philippi in concilio Achaeorum 28, 8. ejus legatorum in concilio Aetolorum contra Romanos 31, 29. ad T. Quintium 32, 33. ad le-

gatos Romanos 39, 28. ejusdem, iudicis inter duos filios 40, 8. L. Pinarrii ad milites 24, 38. Polyaei Syracusani 24, 22. C. Pontii, imperatoris Samnitium 9, 1. 11. M. Porci Catonis, consulis, contra luxum muliebrem 34, 2. ad milites 13. Sp. Postumii 9, 8. 9. Sp. Postumii, consulis, in Bacchanalia 39, 15. L. Quintii Cincinnati 3, 19. 4. 15. T. Quintii Capitolini 3, 67. T. Quintii ad conjuratos, qui eum ducem elegerant 7, 41. T. Quintii Flammini ad Graecos 34, 22. ad Nabidem 32. ad Graecos 49. ad Aetolos 35, 33. ad Achaeos 49, 36, 32. Rhodiorum legatorum 37, 54. Romanorum legatorum ad Aetolos 31, 31. post aditum Persea, legationem renuntiantium in senatu 42, 47. Saguntinorum legatorum 28, 39. Samnitium legatorum 8, 1. P. Scapui 3, 71. P. Sempronii, tribuni plebis, in Ap. Claudium 8, 33. 34. P. Sempronii Tudiani, tribuni militum, ad milites 22, 50. Ti. Sempronii Gracchi, consulis, ad Patres 23, 25. Ti. Sempronii Gracchi, tribuni plebis, pro Africano 38, 53. ad collegam de triumpho M. Fulvii

- Fulvii 39, 5. C. Servilii
 Ahalae 5, 9. M. Servi-
 lii, pro triumpho Aemi-
 lii Pauli 45, 37. Sica-
 lorum in Marcellum 26,
 30. Sophonisbae ad Ma-
 nissam 30, 12. Sopatri
 Syracusani 24, 25. Sul-
 picii Galbae, consulis
 31, 7. ejusdem, respon-
 dentis Minioni 35, 16.
 Syphacis ad Scipionem
 30, 13. Syracusanorum
 legatorum ad Marcellum
 consulē 25, 29. Tem-
 panii decurionis 4, 41.
 C. Terentii Varronis ad
 legatos Campanos 23, 5.
 tribunorum plebis 5, 2.
 11, 6, 36, 37, 39. Tul-
 liae ad L. Tarquinium
 1, 47. Att. Tulli 2, 38.
 Sex. Tullii ad dictato-
 rem 7, 13. L. Valerii,
 consulis, ad milites 3,
 61. ejusdem ad equites
ibid. L. Valerii, tribuni
 plebis, in legem Op-
 piam 34, 5. M. Valerii,
 dictatoris 2, 31. M. Va-
 lerii Corvi ad milites
 7, 32. ad conjuratos 40.
 M. Valerii Laevini ad
 Aetolos 26, 24. in se-
 natu 36. P. Valerii ad
 populum 2, 7. P. Va-
 lerii, consulis, ad po-
 pulum 3, 17. Vectii
 Messii 4, 28. Veturiae
 ad Coriolanum 2, 40.
 Vibii Virrii, auctoris
 Campanorum defectio-
 nis 26, 13. Virginii ad
 Ap. Claudium 3, 47, 48.
 ad commilitones 50. in
 Ap. Claudium 56, 57.
 L. Voluminii ad popu-
 lum 10, 21, 22. Zenonis
 ad Quintium et legatos
 35, 31. Zenxidis, legati
 Antiochi, de pace 37,
 45.
 Orbes aenei positi in fa-
 cello Semonis Sanci 8,
 20.
 Orbitanium opp. Samnii
 24, 20.
 Orchomenos urbs Arca-
 diae, reddita Achaeis
 32, 5.
 Ordinum ac dignitatum
 discrimen institutum a
 Servio rege 1, 42. or-
 dinum in ludis discer-
 nendorum mos incipit
 34, 54. Ordo amplissi-
 mus *ibid.* Ordo in mi-
 litia, altera pars mani-
 puli 8, 8. Ordinum du-
 ctor 7, 41. primus ac
 decimus Ordo hastatus
 et primus princeps ac
 pilus 42, 34. ordines
 primi 30, 4, 1.
 Orestae in Epiro aut Ma-
 cedonia 42, 38. iis, quod
 primi ab rege Philippo
 defecissent, suae leges
 redditae 33, 34.
 Orestis regio 27, 33, 31,
 40.
 Orestes, v. Aurelius.
 Oretani in Hispania Tarrae.
 inter Anam et Bactim
 21, 11, 35, 7.
 Oreum s. Oreus urbs in
 Euboea, olim dicta Isti-
 aea s. Histiaea, h. Oreo
 s. Orio

- f. Orio 28, 5. 8. 31, 40.
 31, 46, 4. 44, 13. 30.
 capitur a Romanis 28, 6.
 iterum a Romanis et At-
 talo obpugnatur et ca-
 pitur 31, 46. ei libertas
 data 33, 34. Oritani
 28, 8.
 Orgellum; castellum Ma-
 cedoniae 31, 27.
 Oricini 26, 25. in eorum
 fines subitam expeditio-
 nem facit Philippus *ib.*
 Oricum opp. Illyrici Ma-
 ced. in confinio Albaniae
 et Epiri, h. Orco, Orso
 24, 40. ab Orico legati
 ad M. Valerium praeto-
 rem veniunt *ibid.* Ori-
 cum a Philippo captum
ibid. recipitur a Roma-
 nis *ibid.* Cf. 34, 52.
 Origines M. Catonis 34, 5.
 ejus operis liber quin-
 tus 45, 25.
 Oringis L. Aurinx et Onin-
 gis opp. Hispaniae Baet.,
 (v. Aurinx) obpugnatur
 et capitur a L. Scipione
 28, 3. ejus ager frugi-
 fer: argentum incolae
 fodiunt *ibid.*
 Oritani, v. Oreum.
 Oriundi flumini orrus du-
 citur ex monte Scodra
 44, 31.
 Oroanda, urbs Pisidiae 38,
 37. 39.
 Oroandenses Galatiae 38,
 18. 19.
 Oroandes Cretensis decipit
 Persea 45, 6.
 Oropus urbs in confinio
 Atticae et Boeotiae ori-
 entali posita, h. Oropo
 f. Ropo in qua Amphio-
 lochus vates pro Deo
 cultus 45, 27.
 Orsua et Corbis, patrueles
 fratres, de principatu ci-
 vitatis ferro certant 28,
 21.
 Orthobula veneno tollit
 Proxenum maritum 41,
 25. dampnata abit in ex-
 silium *ibid.*
 Orthosia Cariae, ad Mae-
 andrum fl. et prope Ny-
 sam 45, 25.
 Ortiagon, regulus Gallo-
 rum 38, 19. ejus uxoris
 memorabile facinus 24,
 43. obpugnatur ab Aequis
 2, 43. obpugnatur, et mox
 recipitur 3, 30.
 Osca opp. Hispaniae Tar-
 rac., h. Huesca in Ara-
 goniam: unde
 Osca lingua 10, 20.
 Osci, Opici, Opisci, Au-
 sonum gens in Campania
 et Latio, a quibus Atel-
 lanas fabulas Romani
 acceperunt 7, 2.
 Oscense argentum 34, 10.
 46. signatum 40, 43.
 Osculari limina templorum
 demissis manibus 45, 44.
 10.
 Oosphagus, Maced. fl. 31,
 39.
 Ossa Macedonum interse-
 ctorum legit Antiochus
 36, 8.
 Ossa mons Thessaliae, Pe-
 lio adhaerens, inter quem
 et Olympum erant Tem-
 pe

- pe et Peneus 42, 54. 44.
13.
Ostia, urbs, in ore Tiberis condita, h. Ostia 1.
33. 22, 11. et 27. 23, 38.
25. 20. 27. 22. 29. 14.
Ostia Tiberina 26, 19.
Ostiae lacus *sive fortasse*
lucus, de coelo tactus
27, 11.
Ostiensis populi vacatio
observatur 27, 38. ei va-
catio rei navalis negatur
36, 3
Ostiensis ager 8, 12. in
eum excursionem faciunt
Antiates, v. Antiates.
T. Oacilius, praetor, ae-
dem Menti vovet 22,
10. 22, 25. 6. 22, 31.
propraetor literas mit-
tit ex Sicilia de vasata
Punica classe Hieronis
regno 56. 23, 21. duum-
vir Menti aedem dedi-
cat 23, 31. 32. in Sici-
liam cum imperio, qui
classi praeslet, mittitur
32. depopulatur agrum
Carthaginensem, et ali-
quot capit naves Poeno-
rum 41. cum consul
crearetur, Q. Fabius, ejus
uxoris avunculus, cum
certo jam honore dejicit
24, 7-9. creatur prae-
tor iterum 9. obtinet
classen, quam priore
anno habuerat 10. depopu-
latur agrum circa Uti-
cam, et frumentum Sy-
racusas mittit 25, 31.
prorogatur ei imperium
26, 1. rursus eligitur
consul, irrito eventu 22.
nuntiatur, eum mor-
tuum esse in Sicilia 23.
pontifex fuerat *ibid.*
Ova ad notas curriculum in
Circo numerandis 41,
27.
Ovatio 1, 11, 2. 3, 10, 3.
26, 21. 31, 20. 33, 27.
34, 10. 41, 33.
Ovius Calavius, v. Cala-
vius.
Ovius Paccius, sacerdos
Samnium 10, 38.
Oximum, v. Auximum,

P.

- Pachyni promontorium Si-
culum, h. Capo Passaro
24, 35. accedit classis
Punica 24, 27. 25, 27.
Pacilus, v. Furius.
Pacius et Vibius fratres,
nobilissimi Bruttiorum
27, 15.
Paculla Minia Campana,
Bacchanalium sacerdos
39, 13.
Pacuvius Calavius Cam-
panus, qui Appii filiam
uxorem duxerat, filiam-
que Livio Romam nup-
tum dederat, defectioni-
nis ab Romanis aucto-
rem se praebet 23, 2.
senatum Campanum libi
vitae beneficio obnoxium
facit 2-4. filio An-
nibalem placat 8. filium
deterret a consilio oc-
cidendi Annibalis *ibid.*
Pacuvius Ninnius Celer,
hospes Hannibalis Ca-
puae 23, 8.

Padus

- Padus** s. **Eridanus** fluvius effundens se per mediam Galliam Cisalp. et per septem ad postremum ostia, h. Po 5, 33. 35. major ac violentior Rhodano 21, 43. eum transit exercitus Annibalis 47.
- Paeones** 42, 51.
- Paeonia** pars septemtr. Macedoniae 33, 19. 38, 17. 39, 54. 40, 21. 23, 45. 29. postea dicta Emathia 40, 3. 44, 44.
- Paestani** 27, 10.
- Paestum** s. **Posidonia** opp. Lucaniae, h. Pesti, ad sinum Paestanum, cui nunc a Salerno nomen est 8, 17. 26, 39. legati a Paesto pateras aureas Romanis adferunt 22, 36.
- Palaepharsalus**, s. **Palalopharsalus** opp. Thessaliae 44, 1.
- Palaepharus**, T. **Palaephatus**, opp. Thessaliae, vastatur a Philippo 32, 13.
- Palaepolis**, urbs sita in Campania haud procul inde, ubi postea Neapolis 8, 22. obsessa a Romanis 23. traditur Romanis 25, 26.
- Palaepolitani** 8, 22. 23.
- Palatinus** mons 1, 5. inun-
tur a Romulo 7. idem dicitur
- Palatium** 1, 5. 33, 2, 10. 29, 37. circa Palatium habitabant Romani veteres 1, 33. aedes Matris Magnae in Palatio 29, 37.
- Palenses** in Cephallenia 38, 28.
- Pales**, pastorum Dea 15, 11.
T. Liv. P. IV.
- ei aedes Romae dedicata *ibid.*
- Palla** picta cum amiculo purpureo dono missa reginae Cleopatrae 27, 4.
- Pallantem**, s. **Pallantium**, **Palantium**, urbs Arcadica 1, 5.
- Pallene** paeninsula et opp. Maced. inter sinum Thermaicum et Toronaeum 31, 45. 45, 30.
- Pallenensis** ager 44, 10. 11.
- Pallium** crepidaeque Graecorum 29, 19.
- Pallori** vovet fanum Tullius Hostilius 1, 27.
- Palma** enata in area aedis Fortunae, v. Prodigium.
- Palmae**, in ludis Romanis, primum datae victoribus 10, 47.
- Palmata** tunica, v. Tunica.
- Paludamentum** 25, 16. a sorore Horatii sponso factum 1, 26. Paludamenta consulibus, sub jugum transi-
turis, detracta 9, 5.
- Paludati** cum lictoribus in provincias profisciscuntur consules 21, 63. 31, 14. 36, 3. 37, 4. 41, 5. 10. 42, 49. 45, 39. An etiam lictores fuerint 41, 10, 2.
- Palumbinum** in Samnio cap-
tum a Sp. Carvilio cos. 10, 45.
- Palus Ascuris** 44, 2. **Labatis** 44, 31.
- Palustris** itineris difficultas 22, 2.
- Pamphilidas**, praefectus clas-
sis Rhodiorum 37, 22. 23. 24.

- Pamphylia** (in Asia min.) et Ciliciae hod. Caramania 33, 41, 35, 48, 37, 23, 45, 22.
Pamphyliorum legati coronam auream in curiam inferunt 44, 14.
Pamphylium mare 38, 13.
Pamphylius sinus 37, 23.
Panaetolium, concilium Aetolorum 31, 29, 35, 32.
Pandofia, Lucanorum opp., h. Castro Franco 8, 24, in deditionem venit Romanorum 29, 38.
Panis de Capitolio in hostium obsidentium stationes jactus 5, 48.
Panopolis opp. Byzantium 32, 33, 9.
Panormum s. Panormus opp. Siciliae, h. Palermo 24, 36, 29, 1.
Panormus Sami 37, 10, 11.
Pausa, v. Appulejus et Vibius.
Pantaleon, Aetoliae princeps, protegit Eumeneum 42, 15.
Pantauchus obses a Perseo datur legatis Romanis 42, 39, ad Gentium mittitur legatus, foederis faciendi causa 44, 23, 27, 30. Berroeam Romanis tradidit 45.
Pantherarum et leonum venatio Romae 39, 22.
Papaverum capita a Tarquinio Superbo decussa 1, 54.
Paphlagonia in Asia inter Pontum et Bithyniam, h. Penderachie 1, 1.
Papinus, mons Galliae Cisalp. non longe a Macris campis 45, 12.
Papiria tribus 8, 37. gens 9, 16, 8.
Papiriana saevitia 10, 3.
C. Papirius Crassus, tribunus mil. conf. pot. 6, 18.
C. Papirius Carbo praetor 44, 17. sortitur Sardiniam *ib.* jubetur jus dicere inter cives et peregrinos 45, 12.
C. Papirius Maso, pontifex, moritur 21, 25, 25, 2.
C. Papirius L. F. Maso, decemvir sacrorum, moritur 25, 2.
C. Papirius Turdus, tribunus plebis 41, 6.
L. Papirius tribunus militum consulari potestate 6, 22.
L. Papirius tribunus militum consulari potestate 6, 38.
L. Papirius, praetor, legem fert, qua Acerranis civitas sine suffragio data 8, 17.
L. Papirii feneratoris foeda libido et crudelitas 8, 28.
L. Papirius Crassus consul 4, 21.
L. Papirius Crassus consul 4, 30.
L. Papirius Crassus, praetor, dictator creatur 8, 12. nihil memorabile gerit *ibid.* consul creatur 16. iterum 19. magister equitum 36.
L. Papirius Cursor tribunus mil. conf. pot. 6, 5. iterum 11. censor fuerat eo lustro, quo Urbs capta est 9, 34.
L. Papirius Cursor, cui pedum pernitas cognomen dedit 9, 16. magister equitum dictus 8, 12. consul 23. dictator 29. adversus Samnites proficiscitur *ibid.* Romam redit, monitus a pulla.

pullario, ad auspiciū re-
petendum 30. indignatur
Q. Fabio, magistro equi-
tum, quod, se absente,
pugnasset cum hostibus *ib.*
ejus interrogatio ad Q.
Fabium 32. sequitur Q.
Fabium, proficiscentem Ro-
mam 33. ejus et Fabii
contentio apud populum
ibid. dictator defendit di-
sciplinam militarem 34.
noxae damnatum Q. Fa-
bium donat populo Ro-
mano 35. comior factus
vincit Samnites 36. trium-
phat 47. abijt magistratū
ibid. consul iterum crea-
tur 9, 7. in Apuliam per-
git 12. obsidet Luceriam
13. cum collega vincit
Samnites 14. capit Luce-
riam 15. sub jugum mit-
tit Samnites *ibid.* tertium
consul *ibid.* recipit Satri-
cum 16. triumphat *ibid.*
ejus laudes *ibid.* consul
quartum Romae manet 22.
quintum consul 28. dicta-
tor iterum 38. insignem
victoriam refert de Samni-
tibus 40. triumphat *ibid.*

L. Papirius Cursor 10, 9. con-
sul insignis, quā paterna
gloria, quā sua 38. ex-
pugnat Duroniam urbem
39. hortatur milites *ibid.*
pullarium, qui mentitus
fuerat auspiciū, inter
prima signa constituit, ubi
ille occiditur 40. vincit
Samnites eorumque capit
castra *ibid.* Jovi Victori
pocillum multa, prius quam

temetum biberet, vovit 42.
triumphat 46. praetor 47.
L. Papirius Maso creatur prae-
tor 41, 14. sortitur juris
dictionem urbanam 15.
L. Papirius Mugillanus con-
sul creatur 4, 7. censor
primus 8. iterum consul
30. tribunus mil. conf. pot.
42. proditur interrex 43.
L. Papirius Mugillanus consul
8, 23.
M. Papirius Gallum, barbā
suā mulcentem, scipione
ebusū percutit et ab eo
interficitur 5, 41.
M. Papirius quinquevir men-
sarius creatus 7, 21.
M. Papirius Atratinus consul
4, 52.
M. Papirius Crassus consul 4,
12.
M. Papirius Crassus dictator
8, 17.
M. Papirius Mugillanus, tri-
bunus mil. conf. pot. 4,
45. iterum 47.
Sp. Papirius, tribunus mil.
conf. pot. 6, 22.
Sp. Papirius tribunus mil. 6,
27.
Sp. Papirius, consulis fratris
filius, renuntiat patruo,
ambigi de auspicio 10, 40.
donis militaribus donatur
44.
Papirius, v. Brutulus.
Parachelois Thessaliae et Ae-
toliae opp. ad Acheloum
fl. 39, 26.
Parii 31, 31. v. Paros.
Parilia 40, 2.
Parma, opp. Galliae Cispad.,
h. Parma, colonia 39, 55.
Q q 2 Parma

Parma et gladius, arma velitum 31, 35. Parma tripedalis velitum 38, 21. velitum breviores, quam equestres 26, 4. Parinae in coelo visae, v. Prodigium.

Parmati, equites 4, 39.

Parmenio, legatus Gentii 44, 23.

Parnasus, s. Parnassus mons Phocidis biceps 42, 16.

Parochi 42, 1, 5.

Paroreia Thraciae 39, 27, 42, 51.

Paros Cycladum ins. maxima, h. Paros 31, 15, 33, 30. Parii 31, 31.

Paristrymonia pars Thraciae ad Strymonem fl. 42, 51.

Parthenius Arcadiae mons 34, 26.

Parthi in Asia 9, 18. eorum gloriae contra nomen Romanum favent levissimi ex Graecis *ibid.* equites, sagittae et fuga simulata 9, 19, 8.

Partheni s. Parthini in Illyrico Maced. vicini Dyrrhachio 29, 12, 43, 21. olim sub ditione Philippi, dantur Pleurato 33, 34, 44, 30.

Passaro s. Passaron, civitas Epiri 45, 26, 33.

Passus quot contineat stadium 37, 6, 2.

Pastor, a Charopo Epirota missus, magno usui est T. Quintio consuli 32, 11. Pastores in Apulia conjurant viasque et pascua latrocinii infesta habent 39, 29, ad septem millia con-

deunat L. Postumius praetor *ibid.* Pastorum habitu milites 9, 2, 10, 4.

Patara caput Lyciae, h. Patara 33, 41, 37, 16, 17, 45, 38, 39.

Patavinum opp. Venetorum, h. Padua 10, 2. Patavii monumentum navalis pugnae et victoriae de Graecis sollempni certamini exercetur *ibid.*

Patavinorum seditio 41, 27. eos semper in armis habent Galli 10, 2.

Pater patratus quis 1, 24.

Pater filio, consulatum gerenti, justum honorem praestat 24, 44. patrem sequuntur liberi 4, 4. patre, qui curuli sella sederit, vivo filius neque tribunus, neque aedilis plebis jure esse potest 27, 21, 30, 19.

Patres ab honore appellati senatores 1, 8. cur conscripti dicti 2, 1, 14. lecti a Romulo primo centum 1, 8. aucti a Tarquinio Prisco, adscitis centum novis 1, 35. Tarquinius Superbus, imminuto per caedes et exilia Patrum numero, statuit nullos in Patres legere, quo contemptior paucitate ipsa ordo fiat 49. L. Brutus Patrum numerum, primoribus equestriis gradus lectis, ad trecentorum summam explet 2, 1. post Cannensem pugnam, quum senatus ad insignem paucitatem

tem redactus esset, centum septuaginta septem a Buteone dictatorem in Patres leguntur 23, 22. 23. singuli interrogant legatos 30, 22, 2. in Patres lecti principes Albanorum 1, 30. Patres minorum gentium 35. Atta Clausus in Patres lectus 2, 16. primus plebejus senator 5, 12. senatus ab Ap. Claudio, libertinorum filiis allectis, inquinatus 9, 46. lecti in Patres a Buteone dictatore insignes variis titulis viri 23, 23. alii a Censoribus 23, 22. 40, 53. 43, 15. Patribus loca in circo divisa 1, 35. in ludis Romanis secreta a populo 34, 44. iis ne connubium esset cum plebe, lex a Decemviris lata 4, 5. iterum abrogata 1-6. Patres tribunatum capere prohibentur 2, 33. Patrum ac plebis certamina venenum urbis Romae 3, 67. Patrum indulgentia in plebem 2, 9. Patrum juniores resistunt tribunis 3, 14. injurias facere incipiunt plebi 65. Cf. Patricii, Senatores, Senatus.

Patera, ex quinque pondo auri facta, regi Syphaci mittitur dono 27, 4. Pateram auream Malinissae donat Scipio 30, 15. Paterae aureae a legatis Paestanis Romam adlatae 22, 36. tres aureae, cum titulo nominis Camilli, in

Jovis cella ante pedes Junonis positae 6, 4. aureae ex mulctatitia pecunia ad Cereris positae 10, 23. ducentae septuaginta sex aureae, capta Carthagine nova, relatae ad Scipionem 26, 47.

Patrae, urbs Achajae, h. Patras, Patraesto 27, 29. 36, 21. 38, 7. 29.

Patria non sunt tecta urbis et turba inbellis, sed juvenus militaris 9, 4. Patriae caritas per omnes ordines velut uno tenore pertinens 23, 49.

Patricii unde appellati? 1, 8. 10, 8. gloriabantur penes se auspicia esse, se solos gentem habere, et justum imperium et auspicium domi militiaeque 10, 8. Cf. 3, 1. 6, 41. 7, 6. Patricios inter et plebejos certamen de consulatu 4, 1. sq. direntium creatione tribunorum mil. cons. pot., promiscue ex Patribus et plebe sumendorum 6. renovatum 6, 34. sq. vincuntur Patricii 42. adversus legem Liciniam Sextiam duo Patricii consules creati 7, 18. 19. 22. 24. 28. idem frustra tentatum 10, 15. Patricii praeturam et aeditatem curulem, pro concessio plebi altero consulatu, sibi quaerunt 6, 42. 7, 1. in arce aut Capitolio habitare veriti 6, 20. Patricii magistratus 6, 41. Patriciorum superbia et libido

- hido 4, 3-5. 6, 36. 37. eorum est, prodere interregem 6, 41. eorum certamen cum plebejis de sacerdotiis 10, 6 (q. 27, 8, iis plebeji magistratus non patent 4, 25. Patricii consularesque duo tribuni plebis 3, 65.
- Patriciae Pudicitiae sacellum** 10, 23.
- Patrimi et matrimi ad sacrificium adhibiti** 37, 3.
- Patrocles Antigonensis, praefectus Persei** 42, 58.
- Patroni Antiqibus dati, ab senatu Rom. ad jura statuenda** 9, 20. **Siculorum Marcelli** 25, 29, 5.
- Paullus, v. Aemilius.**
- Paupertati honos habitus in civitate Romana, Praef. Liv. 2, 16. 33. 3, 26. 27.**
- Pausanias praetor Epirotarum** 32, 10.
- Pausanias dux Pheraeorum** 36, 9.
- Pausistratus praetor Rhodiorum** 33, 18. praefectus classis 36, 45. 37, 9. obprimitur a Polyxenida, Antiochi praefecto 37, 10-12.
- Pavori vover fanum Tullus Hostilius** 1, 47.
- Pax Caudina** 9, 5. 6. **Pacis conditiones cum Poenis** 30, 37. 43. cum Philippo 29, 12. 33, 30. cum Aetolis 38, 9. cum Antiocho 38, 38. Pacem petunt, qui erant in induciis 7, 38.
- Pecora hostibus objecta per insidias** 2, 50. 28, 33. **Masiliis sunt pecunia** 29, 31.
- Pecuarii condemnati** 10, 23, 47. et ex mulctaticia pecunia aedes in insula Fauni facta 33, 42. et clypea inaurata in fastigio aedis Jovis posita 35, 19.
- Pecunia privata conducuntur, quae ad exercitum Hispaniensem opus sunt** 23, 49. mulctaticia, ex qua facta aedes Veneris 10, 31. **Victoriae** 10, 33. **Libertatis** 24, 16. **Fauni** 33, 42. 34, 53. **ludi** 10, 23. **aenea in Capitolio limina cer.** 10, 23. **signa** 27, 6. **pecunia in aerarium lata** 28, 9. 38. et al. **pecuniae a privatis, ad sublevandam aerarii inopiam, collatae** 24, 18. 26, 36. **tribus pensionibus solvuntur iis** 29, 16. 31, 13. 33, 42. **ad ludos Romae faciendos exactae a lociis** 39, 5. 22, 40. 44, 7. **in oppidis Hispaniae coguntur a praefectis** 43, 2. **de pecunia incerta ludi voti** 31, 9. **pecuniam ex aerario scribae viatoresque aedilitii clam egerunt** 30, 39. **per indicem comperti damnantur** *ibid.*
- Pecus quale, ver sacrum?** 34, 44.
- T. Pedanius, princeps primus centurio, signifero signum admittit, in hostes jactit, et in castra Poenorum irrumpit** 25, 14.
- Pedasa, s. Pedasum, Cariae opp.** 33, 30.
- Pedestre scutum** 6, 8. 7, 10. **Pedi-**

Peditibus aera constituta 4, 59. in triumphis dabatur ab imperatoribus triens ejus, quod dividebatur equitibus 34, 46 52.

Pedum, opp. Latii inter Tibur et Praeneste 2, 39. 7. 12. 8, 12. capitur a Coriolano 2, 39. obpugnatur et capitur ab L. Furio Camillo consule 8, 13.

Pedaui civitas datur 8, 14.

Pelaponia regio Macedoniae 26, 25. 31, 28. 33, 39. oppidum 45, 29.

Pelagones, populi 45, 30.

Peligni populus Italiae propr., vicinus Marrucinis, Frentanis et Marfis, cujus oppida erant Corfinium et Sulmo, h. Pentina et Sulmona, in hod. Abruzzo cit. 8, 6. 29. deficient 9, 41. vincuntur *ibid.* oratores, pacem petentes, Romanam mittunt 45. iis foedus datur *ibid.* caedunt agmen fugientium Samnitium 10, 30, devastantur ab Annibale 22, 9. multi voluntarii dant nomina in classem Scipionis 28, 45.

Peligna cohors 25, 14. 44, 40. pugnat acerrime *ibid.*

Pelignum bellum 7, 38.

Pelium Illyrici urbem vi capiunt Romani 31, 40.

Pella, opp. Maced., h. Jerniza, Palatifa 26, 25. 42, 67. Pellae hibernat Philippus *ibid.* et 37, 7. ibi vetus Macedonum regia 42, 41. 51. ibidem servabatur gazea regum Macedoniae

44, 10. deditur Aemilio Paulo, consuli 45. Pellae situs 46.

Pellene opp. Achaiae 33, 15.

Pellenensis Timocrates 34, 29.

Pellenensis ager 33, 14. 15. eum depopulantur Philippi copiae *ibid.*

Pelles detractas scutis comedunt Casilini 23, 19. sub pellibus durant ad Vejos Romani milites 5, 2.

Pellinaeum (rectius forte Pelinaeum s. Pelinnaeum) opp. Phthioridis in Thessalia ad Peneum fl., occupat Amynder 36, 10. recipitur a Romanis 14.

Pelliti Sardi 23, 40.

Peloponnesus paene insula inter mare Aegaeum et Jonium, h. Morea I, 7. 31, 7. 32, 21. testudini adsimilatur 36, 32.

Pelops, Lacedaemoniorum rex 34, 32.

Pelta similis cetræ 28, 5.

Pelastæ 28, 5. iidem qui et cetrati 31, 36. 33, 4.

Pelvis aurea facta lataque in Aventinum, Junoni Reginae donum 27, 37.

Pelusium opp. Aegypti inferioris et claustra Aegypti, h. Tineh (تِينِه) 44, 19. 45, 11. 12.

Pelusiacum Nili ostium 45, 11.

Penates publici et privati 3, 17. 4. deorum aedes in Velia 45, 16. publicorum aedes in Capitolio et arce 3, 17. privatorum sacra-

- rium in penetralibus s. in-
pluvio 24, 26.
- Penestae Illyrii 43, 20 21.
23. bellicosum genus 44,
11.
- Penestria, Illyrici regio, ad
fines Macedoniae et Thes-
saliae 43, 19.
- Penestiana terra 43, 18.
- Penetrare aedis Vestae 26, 27.
- Penetrare urbis Cyzici, sive
Prytaneum 41, 20.
- Peneus, Thessaliae fl. ex Pin-
do ortus, per mediam
Thessaliam et Tempe in-
terque Ossa et Olympum
lapsus, h. Salamprias 32,
15, 42, 38. et 55, 44, 6.
- Penninum, Alpium jugum
5, 35, 21, 38.
- Pennus, v. Quintius.
- Pentri, Samnites 9, 31, 22,
61.
- Peparethus, Archipelagi in-
sula et urbs haud ignobi-
lis ex adverso Thessaliae
28, 5, 31, 28. diruitur *ib.*
- Peraea, regio Cariae 32, 33,
35, 33, 18.
- Peraea, Aeolidis opp. (*nisi
mendum in nomine est*) 37,
21.
- Perduellibus superatis, gra-
tiae actae Diis 45, 16.
- Perduellionis crimen et poe-
na 1, 26. iudicium sem-
per in comitiis centuriatis
et a duumviris perduellio-
nis actum 1, 26, 6, 20.
26, 3, 43, 18.
- Peregrini Vrbe pulsi 39, 3.
41, 8, 9, 42, 10.
- Perfidia barbarica 25, 33.
- Perfidia Punica 21, 4.
- Perfugae gravius puniti 24,
20, 45, 30, 43. Epit. LI.
- Perga, urbs Pamphylicae 38,
37.
- Pergamus opp. Mysiae maj.,
h. Pergamo 29, 11, 35, 13,
42, 18, 44, 28. circa Per-
gamum sacra profanaque
urit Philippus 31, 46, 32,
33, 34. Pergamum ob-
pugnat Seleucus, filius An-
tiochi 37, 18. Pergamum
intromissi Achaei 20. sol-
vitur obsidio Pergami 21.
- Periothus opp. Thraciae vici-
num Byzantio, h. Pantiro
32, 33, 9, 33, 30.
- Perlitare bove iussus consul
Q. Petilius 41, 15.
- Perolla, Calavii filius, inter-
ficiendi Annibalis consilium
capit 23, 8. advertatur ei
pater, cui invitus cedit 9.
- M. Perperna, legatus ad Gen-
tium, Illyriotum regem 44,
27. a Gentio conjicitur in
carcerem *ibid.* liberatur
ab Anicio praetore 32.
nuntius victoriae Romam
mittitur *ibid.*
- Perrhaebia, Thessaliae pars
primum ad Olympum, de-
inde ad Peneum, postremo
ad Pindum 31, 41, 32, 15,
36, 10, 13, 33, 42, 36, 67.
oppidum 42, 67.
- Perrhaebi pronuntiantur li-
beri 33, 32, 34, 42, 53.
eorum querelae de Philip-
po 39, 34.
- Perranthes, tumulus prope
Ambraciam 38, 4.
- Persae 9, 18, 19. ab Lace-
daemoniis aquam et ter-
ram

ram petiere 35, 17. Lacedaemonios a tergo circumvenere in Thermopylis 36, 16.

Perseis, urbs Macedoniae in Paenonia et Deuriopo, in honorem Persei, Philippi filii, sic dicta 39, 54.

Perseus, relictus a Philippo cum quatuor millibus armorum ad fauces Thessaliae 26, 25.

Perseus, Philippi regis Macedoniae filius, admodum puer, mittitur ab obsidendis angustias, quae ad Pelagoniam sunt 31, 28. obpugnat Amphilocho 38, 5. redit in Macedonia 7. belli cum Perseo inchoata initia a Philippo sunt 39, 23. Persei cum Demetrio comparatio 53. inter eos discordiae *ibid.* prava ejus in Demetrium consilia 40, 5. ludicio certamine vincitur a Demetrio 6. Perseus accusat Demetrium apud patrem 8. 9. 23. 24. ejus in Demetrum insidiae deteguntur 55. regnum scelere partum invadit 56. Antigoni curat interficiendum 58. legatos Romanam mittit, petens, ut amicitia paterna renovetur, et ipse rex a senatu adpellatur 40, 58. utrumque inpetrat 41, 19. 42, 25. 45, 9. miscet inter Dardanos et Bistarnas certamina 41, 19. legatos mittit Carthaginem 22. Dolopum totam gentem

sub jus iudiciumque suum cogit *ibid.* adit oraculum Delphicum *ibid.* Achaeos maxime sibi reconciliare studet 22. 23. conciliat sibi animos Graecorum 42, 5. uxorem manu sua occidit, et interficit Apellem aliosque 5. sororem ejus Prusias ducit uxorem 42, 12. 29. ad eum legati mittuntur Roma 6. Eumenes eum suspectum facit Romanis 11. 12. et bellum adversus eum suadet 13. legatis ejus datur senatus 14. ad Eumenis caedem sceleratos quosdam subornat 15. per beneficia grassari conatur in Romanos 17. a senatu iudicatur hostis 18. legatos Romanam mittit 36. cum Marcio, Romanorum legato, colloquitur 39-42. mittit legatos ad Byzantinos et Rhodios 46. de rerum suarum summa consilium habet 50. ipsius exercitus, triginta novem millia peditum, quatuor equitum 51. cohortatur milites ad bellum 52. in Thessaliam it 53. Romanos equestri proelio vincit 57-59. ad milites orationem habet 61. tentat pacem frustra 62. castra Romanorum vult incendere 64. Romanos passim vagantes obprimit 65. redit in Macedonia 67. res prospere gerit adversus Hostilium consulem 43, 4.

10 sq. proximas Illyriorum gentes obpugnat, et Uscanam capit 43, 18. legatos ad Gentium, Illyriorum regem, mittit 19. occurrit Q. Marcio Philippo consuli 44, 2. occupat aditus *ib.* levia committit proelia 4. ejus ignavia 6. trepidans Nician mittit Pellam, ut gazam in mare dejiciat, Andronicum Thessalonicam ad navalia incendenda 10. postea, 7. pudore tactus, utrumque interficit *ibid.* foedere sibi adjungit Gentium 23. sollicitat Rhodios, Eumenem et Antiochum *ibid.* et 24. ejus avaritia 26. recusat Gallorum auxilia *ibid.* Gentium in fraudem impellit 27. vincitur et fugatur ab Aemilio Paulo consule 40 sq. caduceatores mittit ad consulem 45. Samothracam pervenit *ibid.* eum sequitur consul 46. ejus ad Aemilium literae 45, 4. molitur fugam frustra 6. ejus pueri transeunt ad Romanos *ibid.* Perseus ipse se tradit *ibid.* eum benigne excipit consul 7, 8. cum filio Philippo in custodiam mittitur 28. de eo triumphat Paullus 39. ducitur ante currum victoris *ibid.* deprecanti hanc ignominiam quid Paullus responderit *ibid.* Albani in custodiam mittitur 42. ejus liberi 42, 52, 3.

C. Persius, vir impiger, cecidit Tarentinos 26, 39.

Pervigilium 23, 35.

Perusia, Etruriae oppidum, h. Perugia, petit pacem 9, 37. accipitur in deditio-nem 40, 10, 37.

Perusina cohors intrat Casilinum 23, 17. Perusini caeduntur a Romanis 10, 30. rebellant 31. Perusinorum quatuor millia et quingenti occisi *ibid.* abietes in fabricandas naves, et frumenti magnum numerum pollicentur Scipioni 28, 45.

Pessinus opp. Tolistoboiorum in Galatia h. Tribanda 29, 10, 34, 3, 38, 18. Idaea Mater a Pessinunte Roman advecta 29, 10, 11.

Pestilens et aridum circa Vrbem solum 7, 38.

Pestilentiae causa clavus pangitur 7, 3. pestilentia, quae magis in longos morbos, quam in perniciales, evasit 27, 23.

Pestis Romae, h. e. lues s. febres contagiosae 1, 31, 4, 3, 6, 32, 4, 15, 21, 25, 30, 52, 5, 13, 6, 20, 7, 1, 2, 6, 27, 8, 17, 18, 9, 28, 10, 31, 47, 25, 26, 27, 23, 28, 46, 40, 19, 37, 41, 21. Syracusis 25, 26. in exercitibus Romano Punicoque 28, 46.

Petelia s. Petilia, urbs in Bruttis, h. Belcastro, fida Romanis, a Poenis expugnatur 23, 30, 27, 26.

Petelinorum fides erga Romanos, et legatio ad senatum 23, 20.

Pete-

Petelinus lucus prope Romanam 6, 20. in eo comitia habita, quibus damnatur M. Manlius *ibid.*

Petillia rogatio 38, 54.

P. Petillius (al. Petilius; v. ad 44, 27, 6.) legatus ad Gentium, Illyriorum regem 44, 27. a Gentio conjicitur in carcerem *ibid.* liberatur ab Anicio praetore 32.

P. Petillius scriba 40, 29. in ejus agro libri Numae Pompilii inventi *ibid.*

Q. Petillii, (Spurii) duo tribuni plebis, diem dicunt Scipioni Africano 38, 50. illo mortuo, rogationem promulgant de pecunia regis Antiochi 54.

Q. Petillius Spurius (alter illorum) creatur praetor et sortitur juris dictionem urbanam 40, 18. duas legiones tumultuarias civium Romanorum scribere jubetur 26. libros Numae Pompilii legit, eosque ex Scto comburi curat 29. creatur consul 41, 14. ei sacrificanti in jecinore non inventum caput *ibid.* jubetur bove perlitare *ibid.* occiditur in proelio adversus Ligures 18.

Petitarus, fl. Aetoliae 43, 22.

Petra, oppidum in Pieria 39, 26. 44, 32. 45, 41.

Petrium, opp. Thessaliae, vastatum a Philippo 32, 13. 36, 13.

Phaeneas, princeps Aetolorum, adest colloquio Quintii cum Philippo 32, 32. in eum Philippi jocus 34. venit ad Quintium cum Aetolorum auxiliis 33, 3. ejus altercatio cum Quintio 12, 13. inter eum et Thoantem contentio 35, 45. princeps est legationis qua Aetoli se suaque omnia fidei populi Romani permittunt 36, 28. ejus ferocia fracta *ibid.* provolutus ad pedes Quintii orat eum, ut misereatur gentis Aetolorum 35. legatus ab Aetolis cum liberis mandatis ad consulem M. Fulvium venit 38, 8.

Phaetum opp. Thessaliae 36, 13.

Phalanna, Thessaliae opp. ad Peneum prope Tempe et Gyrtionem 42, 54. Phalannaeus ager 65.

Phalanx Macedonica 8, 8. 33, 4. 42, 61. confertur cum acie Romana 9, 19. carptim adgrediendo turbanda, quia confertae et intentis horrentis hastis intolerabiles vires sunt 9, 19. 41, 41. utitur sarissis, hastis praelongis 9, 19, 2. Phalanx cuneus Macedonum, et robur exercitus 33, 17. 33, 8. duplex Phalanx, Leucaspidium et Aglaspidium sive Chalaspidium 44, 40. ad conspectum Phalangis stupet Aemilius *ibid.* Phalangis incom-

- cominoda 9, 19, 31, 39.
 33, 9, 37, 40, 44, 41.
 Phalangitae 37, 40, 42, 51.
 43, 18.
 Phalara f. Phalera, opp. Thes-
 saliae in Phthiotide ad fi-
 num Maliacum 27, 30, 35.
 43, 36, 29.
 Phalaraneus Sufus 42, 51.
 (Phalarana opp. Cretae.)
 Phalasia Euboeae prom. 31,
 46, 4.
 Phalerae equorum 22, 52, 4.
 phaleras deponunt nobiles
 9, 46. iis donati equites
 39, 31.
 Phaloria opp. Thessaliae 36,
 13, 39, 25. a Romanis ca-
 pitur, incenditur et dissi-
 pitur 32, 15.
 Phanae, portus et promont.
 Chiorum 36, 43, 44, 28,
 45, 10.
 Phanota, urbs Epiri 43, 21.
 23, 45, 26.
 Phanotea f. Phanote Phocidis
 capta a Romanis 32, 18.
 Pharnaces Ponti rex, legatos
 Romanos mittit 40, 2. et
 20 Sinopen expugnat 40,
 2, 8.
 Pharsalia terra 35, 6.
 Pharsalus opp. Phthiotidis in
 Thessalia, h. Pharsala, Fars-
 la, Farfa 32, 33, 34, 23.
 dedit se M'. Acilio con-
 sului 36, 14.
 Phaselis, urbs in confinio
 Lyciae et Pamphylicae 37,
 23.
 Pheca Thessaliae oppidum 32,
 14. Idem forte
 Phecadus f. Phecadum 31, 41.
 Phellus Lyciae portus 37,
 16, 3.
 Pheneus, opp. Arcadiae ad
 Stygēn, h. Phonia 28, 7.
 Pherae opp. Thessaliae in Pe-
 lasgiotide 32, 13, 33, 6.
 Pheris exclusus Philippus
 redit in Macedoniam 32,
 13. Antiochus obpugnat
 et capit Phoras 36, 9.
 Pherae se dedunt Roma-
 nis 14.
 Pheraeorum fides erga Ro-
 manos 36, 9. eorum ager
 vastatur a Perseo 42, 56.
 Pherae Messeniae aut Laco-
 nicae 35, 30.
 Pherinum opp. Thessaliae 32,
 14.
 Phila opp. Maced. in Pieria
 42, 67, 44, 2, 3, 7, 8, 34.
 Phileas Tarentinus, vir in-
 quieti animi, educit custo-
 dia obsides Tarentinorum
 25, 7.
 Philemenus, conjuratione fa-
 cta cum nobilibus juveni-
 bus Tarentinis, prodit An-
 nibali Tarentum 25, 8, 9.
 quum reciperetur Taren-
 tum a Romanis, ita perit,
 ut corpus ejus nusquam
 fuerit inventum 27, 16.
 Philetaerus, frater Eumenis
 42, 55.
 Philippii, nummi aurei 34,
 52, 37, 59, 39, 5, 7, 44,
 14.
 Philippópolis Thessaliae, ea-
 dem cum Thebis Phthiis
 28, 7, 9, 39, 25.
 Philippopolis Thraciae 39, 53.
 Philippus Macedonum rex,
 ad quem legati mittuntur
 ad deposcendum Deme-
 trium Pharium 22, 33.
 lega-

legatos mittit ad Annibalem 23. 33. eum inter et Annibalem foederis leges *ibid* ad eum legati Poenorum 34. legationem alteram ad Annibalem mittit 39. bellum movet parum prospero eventum 24. 40. subitam expeditionem in Oricinorum atque Apolloniatum fines facit 26. 25. in Thessaliam descendit *ibid* redit Pellam *ibid*. Achaeis auxilium fert 27. 29. 30. vincit Aetolos *ib*. It in Peloponnesum *ibid*. repellit Romanos. populantes agrum Corinthium 31. popularem se praebeat *ibid*. ejus intoleranda libido *ibid*. Polycratiam, Arati Achaeorum principis uxorem, absorbat in Macedoniam *ibid*. periculum ejus et insignis fortitudo in pugna adversus Romanos eorumque socios 32. redit in Macedoniam *ibid*. hortatur ac tuetur socios 28. 5. Attalus ferme ab eo obprimitur 7. capit Toronem urbem *ibid*. ejus metu Machanidas compressus *ibid*. ejus oratio in concilio Achaeorum 8. classe in Aetoliam contendit *ibid*. in regnum redit, ut Dardanis inferat bellum *ibid*. ei ducenta argenti talenta pollicentur Carthaginenses, ut in Siciliam aut in Italiam trajiciat 29. 4. cum eo pacem Aetoli faciunt 12. et Romani *ib*.

per legatos petit sibi restitui Macedonas, qui apud Annibalem mercede militassent, captique in vinculis essent 30. 33. 42. triste responsum legatis a senatu redditum 42. ei bellum indictum 31. 5-8. Philippus obpugnat Abydum 14. foedus ejus cum Antiocho, Syriae rege *ibid*. bellum inter eum et Athenienses *ibid*. quum aegre sustineret Attalum Rhodiosque hostes, ne Romano quidem bello terretur 16. Abydum capit 16. 17. eum audacter adloquitur M. Aemilius, legatus Romanus 18. infueto vera audire ferocior videtur legati oratio *ibid*. Philippus petit Athenas 24. edit proelium memorabile cum Atheniensibus *ibid* recedit, et omnia circa Athenas diruit *ibid*. Achaeos Romano illigare bello frustra conatur 25. Athenas et Piraeum frustra tentat 26. diruit templa circa Athenas *ibid* ejus apparatus 28. legatos mittit ad Aetolos *ibid*. miratur Romanorum castra 34. detrectat pugnam 36. caedit vagos frumentatores Romanos *ibid*. repellitur 37. in magno est periculo *ib*. recedit 38. caedit Aetolos 41. 42. in eum Atheniensium decreta 44. Thaumacos, frustra tentatos, deserit. Philippus 32. 4. ejus

- Philopomenen, praetor Achaeorum 31, 25, 3. 35, 25.
 Arcas 35, 26. in Creta auxiliorum praefectus 26. adversus Nabin classem educit 26. vincitur *ibid.* incendit castra Nabidis 27. populatur agros Lacomicos *ibid.* ejus in ducendo agnine locisque capiendis solertia et usus 28. vincit et fugat Lacedaemonios 29. societati Achaeorum Lacedaemonios adjungit 36. eo referente, fit ab Achaeis decretum in Lacedaemonios 38, 31. Lacedaemonem affligit et enervat, disciplina Lycurgi ~~sub~~blata 33, 34, 39, 36. capitur a Messeniis 39, 49. in celam sub terra demittitur 50. veneno tollitur *ibid.* ab universo Achaico concilio sepelitur *ibid.* divini honores ei decreti *ibid.* comparatur Hannibali et Scipioni *ibid.*
 Philostratus, Epirotarum princeps 43, 23.
 Philotas, praefectus praesidii Abydi 37, 12.
 Phliasi 33, 14.
 Phliasius ager, vastatus a copiis Philippi 33, 14, 15.
 Phlius opp. Sicyoniae in Achaia 28, 7.
 Phocis, regio Helladis inter Boeotiam et Aetoliam 28, 5, 36, 20. ejus urbes (Elatea, Delphi, Crissa, Cirra, Anticyra) captae a Romanis 32, 18.
 Phocenses contributi Aetolis 33, 34.
 Phocaea opp. Joniae, h. Foia, Phokia, Fochia Vecchia origo Massiliensium 5, 34. et Emporitanorum 26, 19. Phocaeam transmittit Romana classis 36, 45. ejus seditio 37, 9. situs 31. obpugnatur ab Aemilio Regillo 37, 32. diripitur *ib.*
 Phocaeensibus ager, quem ante bellum habebant, donatur 38, 39.
 Phoeceae ad Aetoliam 28, 7.
 Phoebeum, locus sine muro apertus, ad Spartam 34, 38.
 Phoenix, Epiri urbs 29, 12.
 Phoenicus, portus Erythraeae terrae 36, 45.
 Phoenicus, portus Lyciae, duum millium spatio Patari distans 37, 16.
 Phragandae urbs Thraciae 26, 25.
 Phrygia in Asia min. 29, 11, 37, 8, 54. Phrygia utraque donatur a Romanis Eumeni 37, 56, 38, 39.
 Phrygius, amnis Joniae 37, 37.
 Phthiotae Achaei in Thessalia liberi esse jubentur 33, 32. Thessalorum genti contribuantur 34. ante saltum Thermopylarum in septentrionem versi 36, 15.
 Phthioticus ager 33, 3.
 Phthiotis in Thessalia 28, 6.
 Phthiotis Achaja 41, 22, 42, 67.
 Phylace Molossidis opp. 45, 26.
 Placula insolita et peregrina pacis Deum exposcendae 4, 30.
 Placu-

- Piacularia** sacra genti Horatiae tradita 1, 26. Cf. 29, 19. 21.
- Picentes** 10, 10. cum iis foedus ictum *ibid.*
- Picenum** regio Italiae propriae, h. la Marca d'Ancona 21, 62. 27, 43.
- Picenus** ager 22, 9.
- Pictor**, v. Fabius.
- Pieria**, regio Macedoniae 39, 26. 44, 9. 20. ejus termini 44, 9, 8.
- Pieria** silva, forte Pieris montis 44, 43.
- Piera** vel **Pieria**, urbs Thesaliae 32, 15. 36, 14.
- Pietatis** aedes in foro olitorio dedicatur ab M'. Acilio Glabrione 40, 34.
- Pignus** fatale imperii Romani 26, 27. Pignera capiunt censores vet. 3, 38, 12. 37, 51. 43, 16.
- Pila** Horatia 1, 26.
- Pilae** pontis Tiberini 40, 51.
- Pileus**, ad pileum vocati servi 24, 32.
- Pileati** capite raso liberti 45, 44. Cf. 33, 23. 34, 52. 38, 55. pileati volones 24, 16, 9.
- Pilento** ulae ad sacra ludosque matronae 5, 25.
- Pilum** 8, 8. 9, 19, 2.
- Pinarii**, ministri sacrorum Herculis 1, 7. quare illis interdictum, ne extis sollemnium vescantur? *ibid.*
- L. Pinarius** consul 2, 56.
- L. Pinarius Mamercinus** tribunus mil. conf. pot. 4, 25.
- T. Liv. P. IV.*
- L. Pinarius** magister equitum 7, 3 praetor 25.
- L. Pinarius**, Ennae praefectus, Ennenses, rebellionem meditantibus, caedit 24, 37-39.
- M. Pinarius Polca**, praetor, sortitur Sardiniam 40, 18. 25. caedit Corcos in Corsica, et in Sardinia cum Ilienlibus proelia secunda facit 34.
- Pineus**, v. Pinneus.
- Pinnae** moenium 38, 5. 44, 8.
- Pinneus** vel **Pineus** Illyriorum rex, ad eum legati a Romanis missi 22, 33.
- Piraeus** Athenarum portus, h. Porto Drako, Porto Leone 31, 14. 22. 23. 30. 36, 42. muro duplici Athenis junctus 31, 26. 45, 27. Piraeum frustra tentat Philippus 31, 26. Piraei templum Jovis et Minervae 31, 30.
- Pirustis**, Illyrio populo, immunitas data 45, 26.
- Pisae**, Etruriae opp., h. Pisa 21, 39. 33, 43. 40, 17. 41, 5. 43, 9. Pisas circumfident quadraginta millia Ligurum 35, 3. colonia Latina Pisas deducta 40, 43.
- Pisanus** ager vastatur ab Apuanis Liguribus 39, 2.
- Pisanorum** et **Lunensium** de agro controversia 45, 13.
- Pisaurum** opp. Umbriae, h. Pesaro, quod praeter R. fluit

- fluit Pisaurus fl., h. Fo-
 glia, in ducatu Urbina-
 te; colonia in Gallico
 agro 39, 44. 41, 27.
 Piscatorium forum 26, 26.
 40, 51.
 Pisces emerferunt sub gle-
 bis, qua inducebatur ara-
 trum, v. Prodigium.
 Piscina publica 23, 32. ad
 eam tribunalia posita *ib.*
 Pisidae 35, 13.
 Pisidia regio Asiae min. in
 Tauro monte, hod. Var-
 facili, pars Caramaniae
 37, 54. 56.
 Pisistratidae 31, 44.
 Pisistratus, princeps Boeo-
 torum, societatis Roma-
 nae auctor 33, 27. inter-
 ficiendum curat Brachyl-
 lam Boeotarchen 28. de
 eo sumitur supplicium
ibid.
 Piso, v. Calpurnius.
 Piso (L. Calpurnius Piso
 Frugi cos. a. V. 620.)
 annalium auctor I, 55.
 2, 58. 9, 44. 10, 9. 25,
 39.
 Pisuetae inter auxilia Rho-
 diorum 33, 18. (Pisua
 opp. Cariae.)
 Pitheculae insulae, Miseno
 prom. Campaniae ob-
 jectae; quarum una fuit
 Aenaria, quae tamen ab
 iis discernitur 8, 22. Cf.
 Aenaria.
 Pityusa (major) insula,
 centum millia ferme a
 continenti distans 28, 37.
 v. Ebusus.
 Placentia opp. Ananum in
 Gallia Cispad., h. Pia-
 cenza, colonia deducta,
 multum indignantibus
 Gallis 21, 25. iterum
 37, 46. a Gallis incur-
 lata 28, 11.
 Placentiam victi ab Anni-
 bale fugiunt Romani 21,
 56. 57. 59. obsidetur ab
 Asdrubale 27, 39. qui
 abscedit ab obsidione 43.
 incenditur a Gallis 31,
 10. restituitur 32, 26.
 34, 22. ab ea Ariminum
 viam perduxit M. Aemi-
 lius consul 39, 2.
 Placentini laudati a Roma-
 nis 27, 10. Placentini
 captivi redditi colonis
 31, 21. legatos Romam
 mittunt, querentes in-
 opiam colonorum 37, 46.
 Placentina cohors 41, 2.
 turma equitum 44, 40.
 Placentinum agrum in-
 cursant et vastant Galli
 28, 11. eum, usque ad
 ipsa coloniae moenia,
 cum caedibus et incen-
 diis depopulantur Ligu-
 res 34, 56.
 C. Plaetorius triumvir de-
 ducendae coloniae crea-
 tur 34, 45.
 C. Plaetorius legatus ad
 Gentium, Illyriorum re-
 gem 42, 26.
 Plaga Materina in Umbris
 9, 41.
 Plagulae 39, 6.
 Plancus, v. Munatius.
 Plator, praepositus Oreo a
 Philippo 28, 6. Oreum
 tradit Romanis *ibid.*
 Plator,

Plator, frater Gentii, Illyriorum regis, ab eo occiditur 44, 30.

C. Plautius consul creatur 7, 12. Hernicis bellum indicit *ibid.* vincit subigitque Hernicos 15. magister equitum 17.

C. Plautius consul 7, 27. iterum 8, 1. atroci proelio dimicat cum Volscis, et caesorum arma Luæ Matri dare se dicit *ibid.*

C. Plautius consul 8, 20. de Privernaticis triumphat *ibid.* favet eorum causae in senatu *ibid.* et 21. censor 9, 29. se magistratu abdicat *ibid.* et 33.

L. Plautius Venno consul 8, 19. bellum adversus Privernates gerit *ibid.* praetor 40.

L. Plautius Hypsaens creatur praetor 37, 47. sortitur Hispaniam citeriorem 50.

P. Plautius Proculus consul 8, 22.

Plebs dure habitata a Tarquinio Superbo 1, 56. indulgenter a senatu 2, 9. patitur prima injurias a primoribus 2, 21. aere alieno oppressa 2, 23. (vid. Aes alienum et Nexi.) Plebi conceduntur sui magistratus sacrosancti, quibus auxilii latio adversus consules esset, nempe tribuni plebis 2, 33. (v. Secessio.) Plebs irata interesse non

vult consularibus comitiis 2, 64. certat cum Patribus, vid. Seditio. Plebis concilium 6, 38. 39, 15. (vid. Comititia.) Plebs damnat Coriolanum 2, 35. Camillum 5, 32. in Italiae civitatibus ab optimatibus fere dissentiebat favebatque Poenis, ut senatus Romanis 23, 14. 16. 24. 2. aut Antiocho et Perseo, diversis principum studiis 36, 6. 42, 30.

Plebejus magistratus ut tributis comitiis fiat, lex fertur 2, 56. nullus auspicato creatur 6, 41. plebejus senator primum memoratur 5, 12. plebejus tribunus mil. conf. pot. primus 5, 12. post quadraginta quatuor annos a lege Canuleja 6, 37. magister equitum 6, 39. consul 6, 42. 7, 1. qui suis auspiciis bellum gesserit 7, 6. dictator 7, 17. censor 7, 22. praetor 8, 15. Plebeji ambo consules primi 23, 31. Plebeji ad aedilitatem curulem admissi 7, 1. Plebeji decemviri sacris faciundis 6, 37. 41. ad pontificatum et auguratum admissi 10, 6-9. primi quaestores 4, 54. plebeji nobiles 22, 34. 35. plebejos inter et patricios certamen de consulatu 4, 1 sq. plebeji ludi, v. Ludi.

Plebiscitum nullum, nisi ex auctoritate senatus, perferri patiuntur tribuni plebis 4, 49. ut, si M. Furius pro dictatore quid egisset, quingentum millium aeris ei mulcta esset 6, 38. ne quis eundem magistratum intra decem annos capiat, neu duos magistratus uno anno gerat, utique liceat consules ambos plebejos creari 7, 42. de duumviris navalibus creandis 9, 30. de dictatore dicendo 27, 5. de Campanis 26, 33. de Liguribus 42, 21. ut cum sociis ac nomine Latino pecuniae creditae ius idem, quod cum civibus Romanis, esset 35, 7. ex plebiscito senatus pacem decernit 30, 43. legē cantum, ut Plebiscita omnes Quirites tenerent 3, 55. 8, 12.

Pleiae seu potius Boeae, locus in Laconica 35, 27, 1.

Pleiadum ortus et occasus 21, 35, 5.

Q. Pleminius propraetor et legatus 29, 6, 6. capit unam ex arcibus Locrorum 29, 6. Locris ad tuendam urbem relinquitur a Scipione 8. ejus crudelitas et avaritia ib. Proserpinae thesauros spoliatur ibid. tribunos crudeliter occidit 9. de eo queruntur Locrenses

apud senatum 16. 17. 18. adductus Romam, in vinculis moritur 21. 22. de Vrbe incendenda conjurans, necatur in carcere 34, 44.

Pleſina, Marſorum urbs, capitur a Romanis 10, 3.

Pletorius, v. Plaetorius.

Pleuratus, Illyriorum rex 22, 33, 3. 26, 24, 27, 30. 28, 5. a Romanis adscriptus foederi, cum Philippo inito 29, 12. Scerdilaedi filius 22, 33, 3. pollicetur auxilium Romanis 31, 28. ei Lycus et Parthini dati 33, 34. maritima Aetoliae vastat 38, 7. Gentii pater 44, 30.

Pleuratus, Gentii filius 22, 33, 3. captivus ducitur Romam 44, 32.

Pleuratus, Illyrius exsul, legatus a Perseo missus ad Gentium 43, 19.

Plisſia opp. Samnitium 9, 21. 22.

Plitendum opp. Bithyniae aut Galatiae 38, 18.

Plumae accensae odor et fumus inmissus in cuniculum 38, 7.

Platei in obpugnandis urbibus adhibiti 21, 61. 34, 17.

Pluvina urbs Macedoniae 31, 39.

Pocula faciunt Galli ex calva hostium 23, 24.

Poenae apud Romanos inſiſſimae 1, 28. Cf. Miſiſes.

Poete-

- Poetelinus, v. Petelinus.
 Poetelius trib. pl. seditio-
 sus 4, 12.
 C. Poetelius Balbus con-
 sul 7, II. de Gallis Ti-
 burtibusque triumphum
 agit *ibid.*
 C. Poetelius, tribunus ple-
 bis, fert. legem de am-
 bitu 7, 15.
 C. Poetelius Libo Visolus
 consul 7, 27. forte idem
 consul iterum 8, 23.
 dictator 9, 28.
 M. Poetelius consul 9, 24.
 cum collega Samnites
 vincit proelio 27. legio-
 nes ad obpugnandum
 Bovianum ducit 28.
 P. Poetelius, ad regem Sy-
 phacem legatus 27, 4.
 Q. Poetelius decemvir 3,
 35.
 Poetnaeum, castellum A-
 thamaniae 39, 25.
 Politorium, urbs Latino-
 rum, ab Anco Marcio
 vi capta I, 33.
 Pollentiae Deae signum in
 circo 39, 7.
 Pollentia opp. Piceni, co-
 lonia deducta 39, 44, 41,
 27.
 Pollia tribus 8, 37. 29, 37.
 nemo ferme ex Pollia
 tribu candidatus Papi-
 riam ferre solitus 8, 37.
 Pollio, v. Afinius et Ve-
 dius.
 Polusca opp. Volscorum 2,
 33. Romanis adimitur
 a Coriolano 39.
 Polyaenus Syracusanos pro
 ara Concordiae oratio-
 nem habet et liberam,
 et moderatam 24, 22.
 Polyaratus, princeps Rho-
 diorum 44, 23, 29. Ro-
 manis traditur 45, 22.
 Polybius, haudquaquam
 spernendus auctor 30,
 45. non incertus auctor,
 quum omnium Roma-
 narum rerum, tum prae-
 cipue in Graecia gesta-
 rum 33, 10. 34, 50. 36,
 19. 39, 52. 45, 45.
 Polyclitus, praefectus Epi-
 cydis, interficitur Syra-
 censis 25, 28.
 Polycratia, uxor Arati,
 Achaeorum principis,
 spe regiarum nuptiarum
 a Philippo in Macedo-
 niam absportatur 27, 31.
 Polyphantas, dux Philippi
 27, 32. in Boeotiam mit-
 titur 28, 5.
 Polyxenidas, exsul Rho-
 dius, praefectus classis
 Antiochi 36, 41, 43. con-
 fligit cum Romanis 44.
 fugit in portum Ephesi
 45. incautum obprimit
 Pausistratum 37, 10, II.
 infidiatur classi Roma-
 nae 13, 28. vincitur a
 Romanis et Rhodiis 30.
 Pometia, v. Sueffa.
 Pomoerium I, 44.
 Pompeji, opp. Campaniae
 9, 38.
 L. Pompilius tribunus mil.
 42, 65.
 Numa Pompilius, v. Numa.
 Sex. Pompilius tribunus
 plebis absens creatur 4,
 42, 44.

- L.** Pomponius Vejentanus, praefectus socium, pro-
speris aliquot populatio-
nibus in agro Bruttio
justi ducis speciem na-
ctus vincitur et capitur
25, 1. idem publicanus,
malis artibus famosus *ib.*
et 3.
- M.** Pomponius trib. pl. 3.
54.
- M.** Pomponius, tribunus
militum consulari pote-
state 5, 13.
- M.** Pomponius, tribunus
plebis, diem dicit **L.**
Manlio 7, 4. a filio Man-
lii cogitur jurare, se cau-
sa ejus accusandi num-
quam concilium plebis
habiturum 5.
- M.** Pomponius Matho prae-
tor 22, 7. augur et de-
cemvir fuerat 29, 38.
- Man.** Pomponius Matho,
magister equitum, vitio
creatus, abdicat se ma-
gistratu 22, 33. creatur
praetor 35, 55. 23, 22. 24.
ei imperium prorogatur
24, 10. pontifex fuerat
26, 23.
- M.** Pomponius Matho, ae-
dilis plebis, instaurat
ludos plebejos 28, 10.
legatus ad donum ex
praeda Aldrubalis Del-
phos portandum mitti-
tur 45. praetor 29, 11.
sortitur Siciliam 13, 20.
31, 12. jubetur de que-
relis adversus Scipionem
cognoscere 29, 20, 21.
22. prorogato imperio,
praeficitur classi 30, 2.
- M.** Pomponius, tribunus
plebis, adversatur roga-
tioni Thalnae praetoris
in Rhodios 45, 21.
- Q.** Pomponius, tribunus
plebis, accusatus, post-
quam magistratu abiit,
denis millibus gravis
aeris condemnatur 5, 29.
- Sex.** Pomponius legatus
consulis Sempronii 21, 51.
- Pomptina** tribus addita 7,
15.
- Pomtinus** ager in Latio 2,
34. 4, 25. 6, 5. dividi-
tur a quinqueviris 6, 21.
- Pondera** iniqua a Gallis
allata, quibus appende-
retur aurum, quo se re-
dimebant Romani 5, 48.
- Pons** Anienis 7, 9. **Pons**
Mulvius 27, 51. **Pons**
Sublicius in Tiberim fa-
ctus 1, 33. 2, 10. **Pontis**
in Tiberim pilae a cen-
sore locatae 40, 51. de-
inde post aliquot annos
fornices *ibid.* **Pontes** ac
moles ex humanorum
corporum strue facti ab
Annibale 23, 5. **Pontes**
intercisi ad remorandum
Annibalem 26, 9. **Pon-**
tes multis locis facien-
dos locant censores 41,
27.
- Pontiae** insulae aut **Pontia**
insula maris Etrusci con-
tra Latium, h. **Ponza** 9,
28.
- Pontiani** a Romanis lauda-
ti 27, 10.

Ponticum mare, (**Pontus Euxinus**, das schwarze Meer) 40, 21.

Pontifex a Numa lectus I, 20. Pontificis maximi appellatio primum a Livio, usurpata 3, 54. ejus jura et munia I, 20. 4, 44. 22, 10. 31, 9. Pontifex maximus comitia habet in Aventino, tribunorum plebis creandorum causa 3, 54. a sacris recedere vetat flaminem 37, 51. sacrorum cura retinetur in Italia, et concedit collegae provinciam Africam extra sortem 28, 38. 44. intra annos centum ac viginti nemo, qui non sedisset sella curuli 25, 5. eligebatur a populo, pontifice comitia habente 25, 5. eo mortuo primum novus pontifex cooptatur, et deinde pontifex max. e collegio pontificum creatur comitiis tributis 25, 5 pr. 39, 46 pr. 40, 42. pontifex publicus populi Romani praestitit verba, quibus se P. Decius deoveat 8, 9. 10, 28. pro praetore est 10, 29. quatuor de plebe adlecti 10, 6. 9. habent jus togae praetextae 33, 42. inaugurant regem sacrorum 40, 42. eorum collegium de religione consulitur et decernit 22, 9. 30, 2. 31, 9. 32, 1. 39, 5. Pontifi-

ficum commentarii 4, 3. 6, 1. a Pontificibus subpressa, quae ad religionem pertinebant 6, 1. et ad civile jus 9, 46. ab iisdem et auguribus tributum, quod per bellum non contulerant, exigitur 33, 42. Pontifices minores 22, 57.

Pontificium jus 40, 29.

Ti. Pontificius, tribunus plebis, auctor legis agrariae 2, 44.

Pontius Cominius, incubans cortici, secundo Tiberi ad Urbem deferitur, et in Capitolium, obfessum a Gallis, evadit 5, 46.

C. Pontius, Herennii filius, imperator Samnitium 9, 1. ejus ad Samnites oratio *ibid.* fraude capit ad Furculas Caudinas Romanorum exercitum 2. et sqq. ejus ad legatos Romanorum responsio 4. et ad fetialem Romanum oratio II. in quibusdam annalibus captus a Romanis et sub jugum missus esse memoratur 15.

C. Popillius eques, cui Sabello nomen, ejusque fortitudo insignis 41, 4.

C. Popillius Laenas creatur praetor 41, 22. consul 42, 9. ejus contentiones cum senatu pro fratre 10, 21. nihil memorabile gerit 26. male excipitur Romae 28. legatus mittitur in Graeciam

- eiam 43, 17. 22. ad Antiochum et Ptolemaeum 44. 19. Delum venit 29. ejus in Rhodios asperitas 45. 10. occurrit Antiocho, Alexandriam eunti 12. circumscribit Antiochum virga *ibid.* redit Romam 13.
- M. Popillius, legatus ad Aetolos missus 41, 25.
- M. Popillius Laenas consul 7. 12. Tiburtes ad moenia Romae vincit *ib.* damnat Licinium Stolonem decem millibus aëris 16. secundum consul 17. tertium consul 23. Gallos vincit, sed difficulter *ibid.* vulneratur 24. triumphat 25. quartum consul 26.
- M. Popillius consul 9, 21.
- M. Popillius Laenas triumvir coloniae deducendae 40, 43. praetor 41, 14. ei obveniunt Ligures 15. consul 28. vincit Ligures 42. 7. vendit Ligures, quos senatus jubet redimi 8. contumacia ejus 9. non audet ad causam dicendam reverti Romam 22. iudicium ejus fallaci arte eluditur *ibid.* tribunus militum sequitur Philippum consulem in Macedonia 44. 1.
- P. Popillius legatus ad regem Syphacem 27, 4.
- P. Popillius Laenas triumvir coloniae deducendae 40, 43.
- T. Popillius 26, 6.
- Poplicola, v. Gellius, Valerius.
- Populonii, f. Populonia et Populonium, opp. Etruriae, h. Piombino 30. 39.
- Populonienfes pollicentur Scipioni ferrum 28, 45.
- Populus regem jubet, Patres auctores fiunt 1, 17. 22. 32. 35. 46. Populus creat consules 1, 60. decemviros, legibus scribendis 3, 33. 35. tribunos militum consulari potestate 4, 6. censores 4, 8. quaestores 4, 44. praetorem et aediles curules 6, 42. 7, 1. tribunos militum ad legiones 7, 5. 9. 30. duumviros navales 9, 30. prodictatorem 22, 8. 31. proconsulem, qui cum imperio in Hispaniam mittatur 26, 18. de bello indicendo consulitur 4, 58. 31, 5. 6. 8. 36, 1. de pace facienda 21, 18. 19. 37, 55. Populi jussu, sine auctoritate Patrum, triumphatum 3, 63. 7, 17. 10, 37. Populo falces submittit consul 2, 7. a populo jussae leges decem tabularum 3, 34. et aliae leges 3, 55. 4, 24. Populus quod postremum jussit, id ius ratumque est 7, 17. 9, 33. iudicat de perduellione 1, 26. 2, 41. comitiis centuriatis 26, 3. 43. 16.

16. ad populum adversus magistratus provocatio 2, 8. Cf. Provocatio et Romanus.
Porcia basilica, a M. Porcio Catone facta 39, 44.
Porcia lex 10, 9.
L. Porcius Licinus, legatus, in obpugnatione Capuae pro vallo acriter pugnat 26, 6. aedilis plebis 27, 6. praetor 35. sortitur Galliam 36. litterae ejus augmentum tumultum 39. in proelio adversus Asdrubalem mediam aciem tnetur 46, 48.
L. Porcius Licinus creatur praetor 34, 54. sortitur Sardiniam 55. creatur consul 39, 32.
L. Porcius L. F. Licinus, duumvir, dedicat aedem Veneris Erycinae ad portam Collinam 40, 34.
L. Porcius Licinus praeficitur deductioni navium Brundisium 42, 27.
M. Porcius Cato, quaestor P. Scipionis 29, 25. aedilis plebis 32, 7. creatur praetor *ibid.* obtinet Sardiniam 8, 27. est asperior in coercendo senere *ibid.* creatur consul 33, 42. sortitur Hispaniam provinciam 43. ejus contra luxum muliebre pro lege Oppia oratio 34, 2. proficiscitur in Hispaniam 8. ejus de bello dictum 9. urit hostium agros *ibid.* ad ejus genua provolvun-

tur legati Bilistagis, Ilergetum reguli, auxilium ab eo petentes 11. ejus consilia 12. strategema 13. oratio ad milites *ib.* Hispanos ad pugnam elicit 14. quos fugat, et castra eorum obpugnat et capit 14, 15. ei se dedunt Hispani 16. exarmat omnes cis Iberum Hispanos, et urbium muros una die diruit 17. Segesticam, opulentam civitatem, capit *ibid.* ejus vigilantia et parcimonia 18. proficiscitur in Turdetaniam 19. sollicitat Celtiberos frustra *ibid.* regreditur cum septem cohortibus ad Iberum *ibid.* ad eum deficiunt Sedetani, Ausetani et Suessetani 20. obpugnat Lacetanorum oppidem et capit *ibid.* triumphat 46. aediculam Victoriae Virginis dedicat 35, 9. legatus consularis 36, 17. ad Thermopylas jugum infessum ab Aetolis occupat 18. nuntius victoriae Romam mittitur 21. censuram petit, et in suspicionem falsi testimonii venit 37, 57. est Scipionis Africani inimicus 38, 54. de pecunia regis Antiochi orationem habet *ibid.* censuram petit 39, 40. M. Porcii Catonis laus *ibid.* creatur censor 41. ejus

cenfurae acta 42, 43. 44.
patronus nominatur ab
Hispanis 43, 2. plurimum
adjuvat causam
Rhodiorum oratione,
quae scripta exstat in
lib. V. Originum 45, 25.
ejus mores 34, 1, 7. an-
nales Ep. 49.

P. Porcius Laeca, tribu-
nus plebis 32, 7. trium-
vir epulo 33, 42. prae-
tor *ibid.* fortitur Pisas
43.

Porcus in foederibus sanc-
ciendis saxo filice per-
cussus 1, 24. 9, 5. Por-
cus biceps natus, vid.
Prodigia.

Poris, Aeneatum princeps
40, 4. ejus triste fatum
ibid.

Lar five Lartēs Porfena,
rex Clusinarum 2, 9. ad
eum perfugiunt Tarqui-
nii *ibid.* bellum infert
populo Romano *ib.* ob-
sidet urbem Romam 11.
Porfenam cogitat occi-
dere C. Mucius, et scri-
bam pro rege obtruncat
12. mittit legatos Ro-
mam, qui de pace agant
13. obsides accipit a Ro-
manis *ibid.* Porfena fi-
lium Aruntem Ariciam
obpugnatum mittit 14.
mittit legatos Romam
de reducendo in regnum
Tarquinio 15. fit ami-
cus populi Romani *ibid.*
reddit obsides *ib.* agrum
Vejentem restituit *ibid.*
Porfenae regis bona ven-

dendi mos unde ductus
2, 14.

Porta Capena 1, 26. 3, 22.
10, 23. 25, 40. 26, 10.
33, 36. extra portam Ca-
penam convenire jubentur
armati juniores 7,
23. consules edicunt,
quoties in senatum vo-
cassent, uti senatores ad
portam Capenam conve-
nirent 23, 32. ad por-
tam Capenam aedem Vir-
tutis dedicat M. Mar-
cellus 29, 11. Carmen-
talis 2, 49. 24, 47. 25, 7.
27, 37. Coelimontana 35,
9. Collina 2, 11. 51, 3.
51, 4, 22. 6, 28. 7, 11.
26, 10. 30, 38. 41, 9. ad
portam Collinam Vesta-
les, quae stupri comp-
ertae fuerant, defossae
8, 15. 22, 57. Esquili-
na 2, 11. 3, 66. 68. 6,
22. 26, 10. 33, 26. 41,
13. Flumentana 35, 9.
21. Fontinalis 35, 10.
Naevia 2, 11. Nomen-
tana 6, 20. Trigemina
4, 16. 35, 10. 41. 40, 51.
41, 27. Porta Jovis Ca-
puae 26, 14. Portae qua-
tuor castrorum 3, 5, 3.
40, 27. nempe, extraor-
dinaria porta, eademque
praetoria *ibid.* decuma-
na, eadem quaestoria 3,
5. 10, 32. 34, 47. 40, 27.
principalis dextra, prin-
cipalis sinistra 40, 27.

Porticus, circa forum a
Tarquinio Prisco rege
factae 1, 35. Porticus
duae

- duae ex pecuuariorum damnatorum pecunia factae 35, 10. tres porticus extra portam Trigemina 35, 10. 41. 40, 51. Porticus post navalia *ibid.* Porticus ad fanum Herculis *ibid.* ab aede Saturni in Capitolium ad senaculum 41, 27. Aemilia refecta 41, 27 in Aventinum filice strata *ibid.* Porticus Megalopoli, quam Lacedaemonii diruerant, refecta 38, 34.
- Portoria instituta 40, 51. portoria venalium Capuae Puteolisque, et portorium Castrorum fruendum locant censores 32, 7. porteriorum, ab Ambraciensibus capiendorum, immunes Romani ac socii eorum 38, 44. portoriis liberata plebs Romae 2, 9.
- Portus Acarnanum 28, 7: Achaeorum 37, 9. Actium 44, 1. Aulis 45, 27. Carthaginis novae 26, 42. Cartejae 28, 30. Chiorum 36, 43. Corycus *ibid.* Cosanus 30, 39. Cyssus 36, 43. Demetrium 45, 6. Gaureleos 31, 45. Geraestus *ibid.* Geraesticus 37, 27. Lauretanus 30, 39. Lechaenum 32, 23. Loryma 37, 17. 45, 10. Lunae 34, 8. 39, 21. Megiste 37, 22. Phanae 36, 43. Phoeniceus 36, 45. 37, 16. Pygela 37, 11. Pyrenaci 34, 8. Ruscino 30, 10. Trogiliorum 25, 23.
- Posideum, promontorium Pallenes in Macedonia 44, 11.
- Postumia, virgo Vestalis, ob cultum amoeniorem suspecta, de incestu causam dicit 4, 44.
- Postumiana imperia 4, 29.
- A. Postumius, dictator, contra Latinos missus, prospere ad lacum Regillum pugnat 2, 19. 20. aedem Castori vovet *ibid.* triumphat *ibid.* consul creatur 21.
- A. Postumius trib. mil. 40, 41.
- A. Postumius Albus consul 3, 4. legatus ad Aequos, a Graccho Cloelio, eorum duce, injuriosius tractatur 25.
- A. Postumius Albinus consul 23, 13.
- A. Postumius Albinus Lucus 40, 35. 45, 17. aedilis curulis ludos facit 39, 7. creatur praetor 23. consul 40, 35. ejus res gestae in Liguribus 41. censor creatur 41, 27. lustrum condit 42, 10. in locum L. Corneli Lentuli decemvir sacrorum subscitur (nisi potius hic alius est) 42, 10. legatus in Cretam 35. in Macedoniam 45, 17.
- A. Postumius Albinus mittitur a Paulo ad Persea 45,

45. 4. in exercitu Aemilii Paulli custodit regem Persen 28. Idem forte memoratur 38. 23. et 44. 32.
- A.** Postumius Regillensis, tribunus mil. conf. pot., obprimit graves praeda Tarquinientes 5, 16. iterum tribunus mil. 6, 22.
- A.** Postumius Tubertus magister equitum dictus 4, 23. dictator 26. insigni pugna Aequos Volscosque vincit 26-29. quidam ab eo filium victorem securi percussum esse tradidere 29.
- C.** Postumius trib. mil. 45, 6.
- L.** Postumius Albinus, tribunus mil. conf. pot. 6, 1.
- L.** Postumius Albinus praetor 22, 35. tertium consul absens creatur 23, 24. una cum exercitu caeditur a Gallis *ibid.*
- L.** Postumius Albinus creatur praetor 40, 35. sortitur Hispaniam ulteriorem *ibid.* ei prorogatur imperium 44. ejus res gestae 47. 50. triumphat de Lusitanis 41, 6. 7. creatur consul 28. Praenestinis cur insensus 42, 1. ante eum nemo unquam sociis in ulla re oneri aut sumtui fuit *ibid.* legatus ad Carthaginenses et Masinissam 35. petit censuram 43, 14. legatus consularis sub Aemilio Paulo 44.
41. mittitur ad diripiendam urbem Aeniorum 45, 27.
- L.** Postumius Albinus inanguratur flamen Martialis 45, 15.
- L.** Postumius Megellus consul 9, 44. vincit Samnites et de iis triumphat *ib.* propraetor 10, 26. secundum consul 32. aedem Victoriae, quam aedilis curulis ex multatitia pecunia facendam curaverat, dedicat 33. Samnitium aliquot urbes capit 34. in Etruriam traducit exercitum, et ibi rem gerit 37. triumphat, senatu adversante, et sine plebis jussu *ibid.* accusatur a M. Cantio tribuno plebis 46.
- L.** Postumius Megellus interrex et consul 27, 6. Epit. XI.
- L.** Postumius Regillensis tribunus mil. conf. pot. 6, 22.
- L.** Postumius Tempfanus creatur praetor 39, 23. pastores, in Apulia vias pascuaeque infesta habentes, condemnat 29. et reliquias Bacchanalium quaestionis exsequitur 41.
- L.** Postumius Tympanus, quaestor, occiditur a Bojis 34, 47.
- M.** Postumius Pyrgensis, publicanus 25, 3. ejus avaritia et fraus *ib.* accusatur apud populum *ibid.* creat tumultum *ibid.*

- ibid.* rei capitalis dies ei dicitur 4. abit in exilium *ibid.*
- M. Postumius tribunus mil. conf. pot. 4. 31. decem millibus aeris gravis damnatur 41.
- M. Postumius Albinus, tribunus mil. conf. pot. (*sive notius censor*) 5, 1.
- M. Postumius Regillensis, tribunus mil. conf. pot. 4. 49. homo pravae mentis *ibid.* in eum invenitur Sextius, tribunus plebis *ibid.* ab exercitu suo lapidibus obruitur 50.
- P. Postumius consul 2, 16. triumphat de Sabinis *ibid.*
- P. Postumius legatus 42, 45.
- Sp. Postumius consul 3, 2. legatus mittitur Athenas legum causa 31. decemvir creatur 33. legatus praest mediae aciei 70.
- Sp. Postumius Albus, tribunus mil. conf. pot. 4, 25. legatus 27.
- Sp. Postumius, tribunus mil. conf. pot. 5, 26. ab Aequis primo pulsus, mox eosdem vincit 28.
- Sp. Postumius consul 8, 16. censor 17. magister equitum 23. iterum creatur consul 9, 1. sub jugum mittitur 6. ejus oratio et magnanima sententia 8. per fetiales Samnitibus deditus non accipitur 10.
- Sp. Postumius Albinus creatur praetor 37, 47. fortitur juris dictionem urbanam et inter peregrinos 50. consul 39, 6. ei Aebutius aperit flagitia, quae in Bacchanalibus patrarentur 11. rem ad senatum defert 14. ejus oratio super ea re ad populum 15, 16. augur moritur 40, 42.
- Sp. Postumius Albinus, praetor, fortitur Siciliam 39, 45.
- Sp. Postumius Regillensis censor creatur 6, 27.
- Potentia, in Piceno agro, colonia 39, 44. 41, 27. Al. Pollentia.
- Potidania, urbs Aetolorum 28, 8.
- Potitii, ab Evandro edocti, ministri sacrorum Herculis per multas aetates fuere 1, 7. servos publicos sollempnia horum sacrorum, auctore Ap. Claudio censore, edocent 9, 29. duodecim eorum familiae intra annum extinctae *ibid.*
- Potitus, v. Valerius,
- Praeco ad tribunum Celorum Brutum populum advocat 1, 59. Praeco Patres in curiam ad decemviros vocat 3, 38. in concilio Achaeorum, per Praeconem, suadendi, si quis vellet, potestas fit a magistratibus 32, 20. in Isthmiorum ludicro Praeco Graeciae liber-

- libertatem promulgat 33.
 32. Praecones per vicos dimissi ad concionem advocandam 4, 32.
- Praeda in campo Martio exposita, ut sua quisque cognita abduceret 3, 10. de Aequis capta propter aerarii inopiam venditur 3, 31. ad quaestores redacta 4, 53. 5, 19. 26. 26, 47. militi concessa et ab ipsis deinde vendita, exceptis corporibus captivis, quae a quaestore vendebantur 10, 17. 5, 5. 22. 6, 13. 7, 16. 24. 27. 37. 8, 36. 9, 23. 31. 10, 45. 46. 23. 15. 37. 24. 16. 40. 27. 1, 19. 30. 7, 31. 27. 36. 30. 37. 5. 38. 23. 41. 15. 45. 34. militi data, excepto auro et argento 9, 37. exceptis liberis corporibus 10, 31. ad Praedam Vejentanam populus ex urbe in castra missus 5, 20. iniquissima sorte fit eorum, qui pugnae non interfuerunt 38, 23. Macedonica Romam devecta 45, 33. Praedae Vejentanae decima Apollini data 5, 23. quomodo soluta 25. aviditate amissa occasio rei bene gerendae 21, 48. Praedam vendere cogitur miles 10, 17. 5, 20. vendit quaestor, et pecuniam dividit inter milites. 35, 1. Praeda partienda et stipendio cum fide exfolvendo milites sibi maxime conciliat Annibal 21, 5. ex praeda militibus data praemia 10, 30. et *passim in triumphis.*
- Praediorum rusticorum locationes apud Macedonas sublatae 45, 18. Praediis praedibusque populo cavendum, si ex aerario pecunia mutua datur 22, 60.
- Praedones terrestres et maritimi 7, 25.
- Praefecturae 9, 20.
- Praefectus annonae L. Minucius 4, 12.
- Praefectus Vrbi 1, 59. 3, 24. fere consularis, ut 3, 3. 5. 8. 29.
- Praefecti Capuae primum creati, legibus ab L. Furio praetore datis 9, 20. 23, 7. 26, 16. Gades missi 23, 2.
- Praefecti sociorum in exercitu 8, 36. 5, 23, 7. 25, 1. 34, 47. in oppida Hispaniae inpositi ad pecunias cogendas 43, 2. fuere cives Romani 25, 1. 4.
- Praelia Gallorum prima plus, quam virorum, postrema minus, quam feminarum, sunt. vid. Galli in ipso discrimine praelii templa Diis votendi mos 10, 42. Cf. Pugna.
- Praemia militum, v. Miles.
- Praeneste opp. Latii, h. Palaestrina 6, 29. 7, 12. 28, 9. 43, 2. Praeneste de-

- desciscit ab Latinis ad Romanos 2, 19. recipitur per deditionem a T. Quintio 6, 29.
- Praenestini deficiunt 6, 21. iis bellum indictum 22. et inlatum 27. vastant agrum Romanum, sed vincuntur 28. 29. Praenestinatorum octo oppida capta *ibid.* Praeneste devectum Jovis Imperatoris signum in Capitolium latum *ib.* Praenestini rebellant 30. tuentur Pedanos 8, 12. multantur agro 14. Praenestini quingenti cum Perusina cohorte post Cannensem pugnam defendunt Caesilinum adversus Annibalem 23, 17-19. pacti pretium, quo redimerentur, se tradunt 19. iis senatus Romanus duplex stipendium et quinquennii militiae vacationem decernit 23, 20. Praenestinis infensus L. Postumius Albinus consul 42, 1.
- Praenestini montes 3, 8.
- Praenomen nomini positum 3, 1, 1. Praenomina damnatorum a familia non adsumpta 6, 20. eadem duorum filiorum 28, 9, 1.
- Praerogativa centuria 5, 18. 10, 22. 24, 7. 9. 26, 22.
- Praesidio decedere, apud Romanos capitale 24, 37.
- Praesultator ingratus Jovi 2, 36.
- Praetexta toga 1, 8. vid. Toga.
- Praetextati qui fuerint 34, 7. consules, praetor, aediles curules 7, 1. sacerdotes, sacra facientes 27, 37. 33. 42. 34, 7. pueri nobiliores, milites facti 22, 57, 10. 34, 7. 40, 42. magistri vicorum et magistratus in coloniis municipiisque 34, 7.
- Praetor olim idem, qui consul 3, 55. praetor maximus 7, 3. Praetor, qui ius in Urbe diceret, ex Patribus creatus 6, 42. 7, 1. collega consulibus atque iisdem auspiciis creatus 3, 55. 7, 1. 8, 32. in annum sequentem creari solebat alter consulum 10, 22. 47. plebejus primus 8, 15. Praetores duo creati Ep. 19. quatuor Ep. 20. 22, 35. 23, 30. sex 32, 27. rursus quatuor, sed semel, lege Baebia, quae alternis quaternos jubebat creari 40, 44. Praetor urbanus senatum vocat 22, 55. 26, 21, 1. 38, 44. a senatu jubetur senatores ex tota Italia Romam edicto vocare 43, 11. Urbis religionibus peregrinis populum liberare jubetur 25, 1. fert legem ad populum 27, 23. absentibus consulibus eorum munerebus fungitur 26, 3. 15. 21. 38, 44. facit ludos Apol-

- Apollinares 23, 32, 27, 23. Praetorum, quorum juris dictio est, tribunalia 23, 32, 27, 50. Praetores, etiam quibus juris dictio evenerat, jussi rem militarem administrare 23, 32, 24, 44.
 Praetor Arpinus 24, 47.
 Praetores Argis, primo committorum die, Jupiter, Apollo et Hercules, omnis causa, pronuntiari soliti 32, 25. Samnitium 8, 39.
 Praetorium 7, 12, 28, 25. Praetoria consulum 9, 2, 10, 33. tria circa Capuam erecta 25, 22.
 Praetoria comitia, v. Comititia.
 Praetoria navis D. Quintii, capta a Tarentinis 26, 39. cohors 2, 20, 1.
 Praeturae urbanae et peregrina uni datae, v. ad 25, 41, 8.
 Praetutianus ager in Piceno 22, 9, 27, 43.
 Prasiae, locus Atticae 31, 45.
 Prata Flaminia 3, 54, 63. Quintia 3, 26. Vacci 8, 19.
 Praxo mulier princeps auctoritate et opibus Delphorum 42, 15, 17.
 Precationis, solenne carmen, quod magistratus praefari solent, prius quam populum adloquantur 39, 15.
 Prehensionem habent tribuni pl. 29, 20, 5.
 Priaticus campus in Thracia 38, 41.
 Priene opp. Joniae, h. Palatia, aut Samson Kaleffi 38, 13.
 Primigenia Fortuna 29, 36, 34, 53. v. et Fortuna.
 Primipili centurio 2, 27, 7, 41, 25, 19, 42, 32.
 Princeps senatus 27, 11, 8, 29, 37, 34, 44, 38, 28, 39, 52, 40, 51, 41, 27, 43, 15. legebatur a censore, cui id sorte obfigerat 27, 11, 8. tribus lustris legebatur Scipio 27, 11, 8. antiquitus is legebatur, qui primus censor ex iis, qui viverent, esset 27, 11. is mos inmutatus *ibid.* ipse censor legitur a collega 34, 44, 39, 52, 40, 51.
 Princeps primus centurio 25, 14. tertiae legionis *ibid.* Principis primi signum 26, 6. primus Princeps prioris centuriae 42, 34.
 Principes, milites 7, 23, 8, 8.
 Principum Romanorum virtus 26, 22. Principes decem senatores in coloniis et municipiis 29, 15, 4.
 Principia, locus in castris 7, 12, 6, 28, 25. Principalis via 10, 33.
 Prisci Latini 1, 3. v. Latini.
 Priscus, v. Numicius, Tarquinus.
 Pristiis, navis genus 35, 26, 44, 28.
 Privatorum pecunia et liberalitate juvatur resp. 23,

23, 48. 49. 24, 18. 26, 35. 36.

Priverdates vastant agrum Romanum 7, 15. in eorum agrum exercitum inducit C. Marcius consul, eosque vincit 16. capta eorum urbs *ibid.* de his triumphus actus *ibid.* depopulantur colonias Romanas; Norbam et Setia 42. nuntii eorum defectionis veniunt Romam 8, 1. vincuntur *ibid.* oppidum eorum captum, et agri partes duae ademptae *ibid.* bellum adversus Romanos instaurant 19. vincuntur *ibid.* eorumque senatores trans Tiberim habitare iussi 20. eorum legati ferox responsum 21. his datur civitas *ibid.*

Privernum opp. Volcorum ad Usentum fl. et paludes Pomptinas, h. Tiberino 37, 11. obsidetur et capitur 8, 20.

Proca, rex Albae, procreat Numitorem et Amulium 1, 3.

Proconsul et propraetor quis dicatur 28, 38. 4. 35. 1, 2. ejus prima apud Livium mentio 3, 4. Pro consule primus rem gerere jubetur, postquam consulatu abisset, Q. Publilius Philo 8, 23. 26. itidemque Q. Fabius et P. Decius 10, 16. Pro consule mittitur in Hispaniam P. Scipio privatus 26, 18. 28. 38. Proconsulibus, si ingrederentur

T. Liv. P. IV.

Urbem, minuebatur imperium 26, 9. prorogabatur imperium 8, 23. 26.

Proconsulatus non est magistratus, sed imperium 28, 38. 4.

Proculus, v. Geganius, Julius, Virginius

Procuratio prodigiorum 1, 20, 11. religionum 5, 23. 7.

Prodictator Q. Fabius Maximus creatur 22, 8. 31.

Prodigia 1, 34, 1. *Aedes*

Vulcani de coelo tacta 24,

10. Jovis Ariciae 24, 44.

27, 37. 32, 1. 9. 36, 37.

40. 45. duae aedes in Capitolio 25, 7. Fortunae et

Martis 27, 23. Junonis

Reginae 37. Matris Ma-

tutae 28, 11. Cereris, Sa-

lutis et Quirini *ibid.* Apol-

linis et Sanci 32, 1. Vul-

cani Summanique 29. Opis

in Capitolio 22. Apollinis

Cajetae 40, 2. Deorum

Penatium in Velia 45, 16.

Spei in foro olitorio 21,

62. Agnus cum ubere lac-

tentis natus 27, 4. mas

idemque femina natus 28,

11. cum sullo capite 31,

12. biceps cum quinque

pedibus 32, 29. Anguis

ex columna lignea elapsus

1, 56. Quadrupes 41, 9.

jubatus, aureis maculis

sparsus, apparet 41, 21.

43, 13. Angues duo, per-

petrato sacrificio, ex oc-

culto ad exta allapsi, jecur

edunt, conspectique repen-

te ex oculis abeunt 25, 16.

in mari Tarracinae mirae

- magnitudinis lascivientium
 piscium modo exsultant 27,
 4 duo prolapsi foribus in
 aedem Jovis 28, 11. *Apollo*
Cumis in arce triduum ac
 tres noctes lacrimavit 43,
 13. *Apum* examen Romae
 in foro visum 24, 10. *Ca-*
fini in foro confedit 27,
 23. et in arbore imminente
 praetorio 21, 46. *Aqua*
Albana fluxit cruenta 27,
 11. et *Aquae Caeretes*
 sanguine mistae 22, 1.
Aquae multo cruore e fon-
 te calidae manarunt 22,
 36. *Ara* in coelo species-
 que hominum circa eam
 cum candida veste visae
 24, 10. *Ara Neptuni* in
 circo Flaminio multo su-
 dore manavit 28, 11. *Ar-*
bor de coelo tacta 27, 11.
Arcus tenui linea solem
 amplexus 30, 2. 41, 21.
Asinus triceps, natus Ca-
 latiae 42, 20. *Atrium* pu-
 blicum in Capitolio de
 coelo tactum 24, 10. *Aves*
 ad compitum Anagninum
 in luco Dianae nidos in
 arboribus relinquunt 27, 4.
Avis sanguinalis sacrum la-
 pidem rostro caedit 41, 13.
Bos loquuta 3, 10. 24, 10.
 27, 11. 28, 11. 35, 21.
 41, 13. 21. 43, 13. *Bos*
 peperit equuleum 23, 31.
Bos in foro Boario in ter-
 tiam contignationem sua
 sponte descendit, atque ter-
 ritus habitatorum tumultu
 sese dejecit 21, 62. *Boves*
 domiti duo in Carinis per
 scalas perveniunt ad regu-
 las aedificii 36, 37. *Caere*
 sortes extenuatae 21, 62.
Capillus enatus in aede
 Herculis 32, 1. *Capra* sex
 haedos uno fetu edidit 35,
 21. *Caprae lanatae* faciae
 22, 1. *Caput* humanum
 integra facie aperientibus
 fundamenta templi appa-
 ruit 1, 55. *Carne* pluit 3,
 10. *Classis* magnae species
 in coelo visae 42, 2. *Coe-*
lum visum ardere 3, 5. 10.
 31, 12. 32, 9. 43, 13.
 findi velut magno hiatu
 visum, quaque patuit, in-
 gens lumen effulsit 22, 1.
Columna rostrata in Capi-
 tolio tota ad imum ful-
 mine discussa 42, 20. *Cor-*
vus aute Papirium confu-
 lem occinit 10, 40. in ae-
 dem Junonis devolvit et
 in ipso pulvinario confedit
 21, 62. *Corvi* nidum fa-
 ciunt in aede Sospitae Ju-
 novis 24, 10. aurum in
 Capitolio non tantum la-
 cerasse rostris crediti, sed
 etiam edisse 30, 2. *Creta*
 pluit 24, 10. *Culmen* aedis
 Jovis fulmine ictum, ac
 prope omni tecto nuda-
 tum 27, 4. *Equuleus* cum
 quinque pedibus natus 30,
 2. 31, 12. *Fastigia* tem-
 plorum a culminibus ab-
 repta 40, 2. *Fax* ab ortu
 Solis ad occidentem porrigi
 visa 29, 14. vid. 30, 2. 41,
 16. 21. 43, 13. 45, 16.
Flumen Amiterni cruen-
 tum fluxit 24, 44. *Fons* in

in vico Iſtrico ſub terra
tanta vi aquarum fluxit,
ut ſerias deliquae velut
impetu torrentis tol-rit 24,
10. Fons Herculi creen-
tis ſparſus manavit maculis
22, 1. Forum Ariciae de
coelo tactum 30, 38 in
foro Capuae multa aedifi-
cia de coelo tacta 41, 9.
Gallina in marem, gallus
in feminam ſeſe vertit 22,
1. *Haſta* Martis ſua ſponte
promota 24, 10. 21, 62.
40, 19. Haſtarum ſpicula
arſerunt 33, 26. 43, 13.
Homines aliquot de coelo
tacti exanimatique 22, 36.
Jecur hoſtiae ab anguibus
adeſum 25, 16. defluxit
et ei caput deſt 8, 9. 27,
26. 30, 2. 41, 14. 15.
Ignis in aede Veſtae ex-
ſtinctus 28, 11. Ignes ſparſi
in coelo 30, 2. coeleſtes,
multifariam orti, adurunt
complurium veſtimenta 39,
22. *Imber* lapideus 30,
38. 43, 13. *Infans* in
utero matris clamat lo tri-
umphe 24, 10. Infans am-
biguo inter marem et fe-
minam ſexu natus 27, 11.
37. 31, 12. Infans inge-
nuus ſemeſtris in foro Oli-
torio triumphum clamat
21, 62. *Julius* Sequeſtris
fulmine ipſe et equus ex-
animati ſunt 33, 26. *Lac*
fluxit 34, 45. Lacte pluit
27, 11. *Lacrumant* ſigna
40, 19. 43, 13. *Lacus*
Albanus, ſine ullis coele-
ſtibus aquis cauſave qua

alia, in altitudinem inſoli-
tam crevit 5, 15. *Lacus*
ſanguine manavit 27, 23.
Lana pulla e terra enata
42, 2. *Lapis* in agro Cru-
ſtumino in lacum Martis
de coelo decidit 41, 9.
Lapidibus pluit 1, 31. 7,
28. 21, 62. *Lapides* fre-
quentes grandinis inſtar
decidunt 22, 36. 23, 31.
25, 7. 26, 23. 27, 37. 29,
10. 14. 30, 38. 34, 45.
35, 9. 36, 37. 38, 36. 39,
22. 42, 2. 44, 18. *Laurea*
in puppi navis longae
enata 32, 1. *Legiones* ar-
matae in Janiculo viſae
24, 10. *Locuſtarum* vis
ingens, ita ut, unde ad-
veniſſent, parum conſtaret,
omnem agrum circa Ca-
puam complexit 30, 2. 42,
2. 10. *Lucus* Maricae de
coelo tactus 27, 37. *Luna*
inter imbrem cadens, al-
candens 22, 1. *Lunae*
duae interdum ortae 22, 1.
Lupus fugit ad Romanos,
in acie ſtantes 10; 27. Ca-
puae portam nocte in-
greſſus, laniat vigilem 27,
37. *Esquilina* porta in-
greſſus frequentiffima parte
urbis, per portam Cape-
nam prope intactus evaſit
33, 26. 21, 46. 41, 9.
vigili gladium e vagina
aufert 21, 61. *Lupi* viſi
in Capitolio 3, 29. For-
miis duo lupi, oppidum
ingreſſi, obvios laniarunt
32, 29. *Lux* orta nocte
28, 11. 29, 14. 32, 29.
3; 2. *Mare*

Mare arsit 23, 31. *Milites* fulmine icti 16, 31. 22, 1. *Militibus* aliquot spicula arserunt 22, 1. *Mula* peperit 37, 3. *Mulus* tripes natus 40, 2. 45. *Mures* in aede Jovis roserunt aucum 27, 23. 30, 2. *Murus* ac portae de coelo tactae 24, 44. 26, 23. 27, 11. 23. 29, 14. 30, 38. 35, 21. 37, 3. 45, 16. *Murus* turresque fulminibus decussae 25, 7. 32, 9. 29. *Naves* duae, fulmine ictae, conflagravit 36, 37. 41, 9. *Navium* longarum species, in flumine Terracinae, quae nullae erant, visae 24, 44. *Navium* species de coelo affulsit 21, 62. *Nox* interdiu visa intendi 7, 28. *Nux* de coelo tacta 24, 16. *Palma* viridis arsit 24, 10. in aede Primigeniae Fortunae in area enata 43, 13. *Parmae* in coelo visae 22, 1. *Pestilentia* tanta, ut *Libitina* non sufficeret 40, 19. *Pisces* emerferunt, qua induceretur aratum, sub existentibus glebis 42, 2. *Porcus* cum ore humano genitus 27, 4. *Porcus* biceps natus 28, 11. cum humano capite 32, 9. *Porta* de coelo tacta 29, 14. 32, 1. 35, 9. 45, 16. *Puer* cum elephanti capite natus 27, 11. non manus, non pedes habens 34, 45. unimanus 35, 21. 41, 21. trunci corporis 41, 9. bi-

ceps, et puella cum dentibus 41, 21. *Pueri* ingenui sine oculis et naso nati 34, 45. *Pulli* gallinacei cum ternis pedibus 32, 1. *Sanguinis* rivi per diem totum fluxere in foro Sudentano 26, 23. in porta Minturnis 27, 37. *Sanguinis* guttae in Foro et Comitio et Capitolio visae 34, 45. *Sanguis* e foco manat 45, 16. *Sanguine* pluit Calibus, et Romae in foro Boario 24, 10. per biduum in area Vulcani 39, 46. et in area Concordiae 39, 56. 40, 19. 43, 13. *Saxum* ingens Reate volitare visum 25, 7. *Scipio* circum-eunti vigillas equiti in manu arsit 22, 1. *Scuta* sanguinem sudarunt 22, 1. *Seminas* 39, 22. *Signum* Jovis in monte Albano de coelo tactum 27, 11. *Signa* in Sabinis multo cruore manarunt 22, 36. *Lanu-vii* ad Junonis Sospitae cruore manarunt 23, 31. in agro Capenate, ad lucum Feroniae, quatuor signa sanguine multo diem ac noctem sudarunt 27, 4. *Signa* in Capitolio con-strata 40, 45. *Simulacrum* Junonis Sospitae Lanuvii lacrimavit 40, 19. *Sol* rubere visus solito magis, similisque sanguineo 25, 7. per totum diem Priverni sereno ruber fuit 31, 12. *Solis* orbis minui visus Cutilis 30, 38. 22, 1. *Soles* duo

duo visi 28, 11. 29, 14. Soles tres simul effulserunt 41, 21. Sortes sua sponte extenuatae, unaque excidit ita scripta: *Mavors telum concutit* 21, 62. 22, 1. Species viri majoris, quam pro humano habitu, augustiorisque, visa in quiete utrique consuli 8, 6. Species hominum circa aram in coelo, cum candida veste 24, 10. Spicae mentibus cruentae in corbeum cecidere 22, 1. mentibus cruentae visae 28, 11. Stagnum Mantuae, effusum Mincio amni, cruentum visum 24, 10. Streptus cum horrendo fragore Ianuvii in aede Junonis Sospitae editus 29, 14. 31, 12. Tabernae Fruitione de coelo tactae 30, 38. et Minturnis 36, 37. Taurus cum quinque vaccis uno fulminis ictu examinari 42, 20. Tempestas atrox signa aenea in Capitolio dejecit 40 2. forem ex aede Lunae, quae in Aventino est, raptam tulit, et in posticis parietibus Cerealis templi adfixit ibi signa in Circo maximo cum columnis, quibus superitabant, evertit *ibid.* 40, 2 45. Templum Junonis Laciniae de coelo tactum 37, 3. Tenebrae luce obortae 38, 36. Terra ingenti motu concussa 3, 10. multifariam pluit 10, 31, 34. 45. 35. 21. 37, 3. 43,

20. 45, 16. Anagninae ante portam icra, diem ac noctem sine ullo ignis alimento arsit 27, 4. Arpini campestri agro in ingentem sinum confedit 30, 2. ingentibus cavernis in Veliterno agro confedit, arboresque in profundum haustae 30, 38. 32, 9. Terrae motus prodigiosus 35, 40. 40, 59. Terrae motibus crebris tecta in agris ruunt 4, 21. Tiberis inundatio 30, 38. loca plana Urbis inundavit cet. 35, 9. 21. Vacca aenea Syraculis ab agresti tauro inita ac semine adpersa 41, 13. Vesparrum ingens examen Capuae in forum advolavit et in Martis aede confedit 35, 9. Via publica de coelo tacta 24, 10 32, 9. Victoria in aede Concordiae, quae in culmine erat, fulmine icta 26, 23. Vir factus ex muliere 24, 10. Vitulus, jam ictus, e manibus sacrificantium sese proripuit, multosque circumstantes cruore resperfit 21, 63. Vorago in foro 7, 6. Vox ingeni audita ex Albani montis luo 1, 31. coelestis ex Albano monte missa *ibid.* ex Arisia silva silentio noctis edita, et credita Silvani 2, 7. divinitus emissa de adventu Gallorum 5, 32. audita e templo Matutae Deae 6, 33. Vulcani caput arsit 34. 45. Vulturius Priverni

Mare arsit 23, 31. *Mili-*
tes fulmine icti 10, 31.
 22, 1. *Militibus* aliquot
spicula arserunt 22, 1. *Mu-*
la peperit 37, 3. *Mulus*
tripēs natus 40, 2. 45.
Mures in aede Jovis rose-
 runt auctum 27, 23. 30, 2.
Murus ac portae de coelo
 tactae 24, 44. 26, 23. 27,
 11. 23. 29, 14. 30, 38.
 35, 21. 37, 3. 45, 16.
Murus turresque fulmini-
 bus decussae 25, 7. 32, 9.
 29. *Naves* duae, fulmine
 ictae, conflagrant 36, 37.
 41, 9. *Navium* longarum
 species in flumine Terra-
 cinae, quae nullae erant,
 visae 24, 44. *Navium* spe-
 cies de coelo affulsit 21,
 62. *Nox* interdum visa in-
 tendi 7, 28. *Nux* de coelo
 tacta 24, 10. *Palma* yiri-
 dis arsit 24, 10. in aede
 Primigeniae Fortunae in
 area enata 43, 13. *Par-*
mae in coelo visae 22, 1.
Pestilentia tanta, ut Libi-
 tina non sufficeret 40, 19.
Pisces emerferunt, qua in-
 duceretur aratum, sub ex-
 stistentibus glebis 42, 2.
Porcus cum ore humano
 genitus 27, 4. *Porcus* bi-
 ceps natus 28, 11. cum
 humano capite 32, 9. *Por-*
ta de coelo tacta 29, 14.
 32, 1. 35, 9. 45, 16. *Puer*
 cum elephantis capite natus
 27, 11. non manus, non
 pedes habens 34, 45. uni-
 manus 35, 21. 41, 21.
 trunci corporis 41, 9. bi-

ceps, et puella cum den-
 tibus 41, 21. *Pueri* inge-
 nui sine oculis et naso nati
 34, 45. *Pulli* gallinacei
 cum ternis pedibus 32, 1.
Sanguinis rivi per diem
 totum fluxere in foro Su-
 dertano 26, 23. in porta
 Minturnis 27, 37. *Sangui-*
nis guttae in Foro et Co-
 mitio et Capitolio visae 34,
 45. *Sanguis* e foco manat
 45, 16. *Sanguine* pluit
 Calibus, et Romae in foro
 Boario 24, 10. per biduum
 in area Vulcani 39, 46. et
 in area Concordiae 39, 56.
 40, 19. 43, 13. *Saxum*
 ingens Reate volitare vi-
 sum 25, 7. *Scipio* circum-
 eunti vigillas equiti in ma-
 nu arsit 22, 1. *Scuta* san-
 guinem sudarunt 22, 1.
Seminas 39, 22. *Signum*
Jovis in monte Albano de
 coelo tactum 27, 11. *Signa*
 in Sabinis multo cruore
 manarunt 22, 36. *Lanu-*
vii ad Junonis Sospitae
 cruore manarunt 23, 31.
 in agro Capenate, ad lu-
 cum Feroniae, quatuor si-
 gna sanguine multo diem
 ac noctem sudarunt 27, 4.
Signa in Capitolio constri-
 ta 40, 45. *Simulacrum*
Junonis Sospitae Lanuvii
 laciinavit 40, 19. *Sol* ru-
 bere visus solito magis, si-
 milisque sanguineo 25, 7.
 per totum diem Priverni
 sereno ruber fuit 31, 12.
Solis orbis minui visus Cu-
 mis 30, 38. 22, 1. *Soles*
 duo

duo visi 28, 11. 29, 14. Soles tres simul effulserunt 41, 21. *Sortes* sua sponte extenuatae, unaque excidit ita scripta: *Mavors telum concutit* 21, 62. 22, 1. *Species* viri majoris, quam pro humano habitu, augustiorisque, visa in quiete utrique consuli 8, 6. *Species* hominum circa aram in coelo, cum candida veste 24, 10. *Spicae* mentibus cruentae in corbem cecidere 22, 1. mentibus cruentae visae 28, 11. *Stagnum* Mantuae, effusum Mincio animi, cruentum visum 24, 10. *Streptus* cum horrendo fragore Ianavii in aede Junonis Sospitae editus 29, 14. 31, 12. *Tabernae* Frusinae de coelo tactae 30, 38. et Minturnis 36, 37. *Taurus* cum quinque vaccis uno fulminis ictu exanimatus 42, 20. *Tempestas* atrox signa aenea in Capitolio dejecit 40, 2. forem ex aede Lunae, quae in Aventino est, raptam tulit, et in posticis parietibus Cerealis templi adfixit ibi, signa in Circo maximo cum columnis, quibus superstabant, evertit *ibid.* 40, 2. 45. *Templum* Junonis Lacinae de coelo tactum 37, 3. *Tenebrae* luce obortae 38, 36. *Terra* ingenti motu concussa 3, 10. multifariam pluit 10, 31. 34, 45. 35, 21. 37, 3. 42,

20. 45, 16. *Anagninae* ante portam icta, diem ac noctem sine ullo ignis alimento arsit 27, 4. *Arpini* campestri agro in ingentem sinum confedit 30, 2. ingentibus cavernis in Veliterno agro confedit, arboresque in profundum haustae 30, 38. 32, 9. *Terrae* motus prodigiosus 35, 40. 40, 59. *Terrae* motibus crebris tecta in agris ruunt 4, 21. *Tiberis* inundatio 30, 38. loca plana Urbis inundavit cet. 35, 9. 21. *Vacca* aenea Syraculis ab agresti tauro icta ac semine adpersa 41, 13. *Vesparum* ingens examen Capuae in forum advolavit et in Martis aede confedit 35, 9. *Via publica* de coelo tacta 24, 10. 32, 9. *Victoria* in aede Concordiae, quae in culmine erat, fulmine icta 26, 23. *Vir* factus ex muliere 24, 10. *Vitulus*, jam ictus, e manibus sacrificantium sese protipuit, inultosque circumstantes cruore resperxit 21, 63. *Vorago* in foro 7, 6. *Vox* ingenu audita ex Albani montis luo 1, 31. coelestis ex Albano monte missa *ibid.* ex Ardia silva silentio noctis edita, et credita Sylvani 2, 7. divinitus emissa de adventu Gallorum 5, 32. audita e templo Matutae Deae 6, 33. *Vulcani* caput arsit 34, 45. *Vulturius* Priverni

- frequenti foro in tabernam devolat 27, 11. Caere volavit in aedem Jovis 27, 23.
- Prodigia** procurata a consulibus jussu senatus et ex decreto pontificum vel decemvirorum 1, 20, 11, 24, 44, 5. per pontifices et decemviros 24, 44, 5, 37, 3. a matronis 27, 37. quo ritu procurata 24, 10. et passim, ubi prodigiorum mentio. vix expiata 27, 23, 41, 19. ad ea elicienda e mensibus divinis, ara Jovi Elicio a Numa dicata 1, 20. Prodigiorum procuratio pertinet ad pontificem 1, 20. religio retinet consulem 23, 36. Prodigia (quod evenire solet motis semel in religionem animis) multa nuntiata et temere credita 21, 62, 24, 10. ludibria oculorum auriumque credita pro veris 24, 44. in iis nuntiandis prava religio etiam minimis inferit Deos 27, 23. Prodigia nulla admodum nuntiabantur in publicum Livii aeo 43, 13.
- Proditionis** supra septuaginta Nolani damnati securi percutiuntur 23, 17.
- Proditores** libertatis dant poenas 2, 5.
- Proelia**, v. *Prælia*.
- Proërna**, opp. Thessaliae 36, 14.
- Proletarii** rogantur sacramento 12, 22.
- Promontorium** Anemurium 33, 20. Apollinis et Mercurii (h. Cap Zibeeb s. Zebibi et Cap Bon s. Ras-Adder) efficiunt sinum Tunitanum, (le Golfe de Tunis) in quo sita est Carthago 29, 27, 30, 24. Cf. Mercurii promont. Brundisii 10, 2. Calabriae 42, 48. Calycadnus 38, 38. Canastraenm 44, 11. Chelidonium 33, 41. Corycum 37, 12, 29. Junonis Acræae 32, 23. Lecton 37, 37. Leucate 26, 26. Lilybaeum 27, 5. Maleae 34, 32. Mercurii s. Hermaeum 29, 27. (Cf. Prom. Apollinis.) Minervae 40, 18. Miseni 24, 13. Myonnesus 37, 27, 29. Nephelis 33, 20. Pachyni 24, 35. Phanae 44, 28. Posidenm 44, 11. Pulchri, pars promontorii Hermaei s. Mercurii 29, 27, 5. Pyrenes 26, 19. Sarpedon 38, 38. Sunium, Atticae terrae 32, 17. Toronae 31, 45. Zelasium 31, 46.
- Propraetores** dicti consulis legati, quibus imperium eo absente traditum 22, 8, 1. qui proprie dicti 28, 38, 4, 35, 1, 2.
- Prorogatio** imperii 35, 1, 2. in Publilio primum facta 8, 23, 26.
- Proteum** ad aedem Apollinis 40, 51.
- Proserpina** 24, 39.
- Proserpinae** pecuniam referunt fluctus in vicina sano litora 29, 18. thesauri spoliantur a Q. Plemnio, praefecto Locris 29, 8. super ea

ea re Locrensiū querelae
18. pecunia ex his the-
sauris nocte clam sublata
31, 12. sacrilegiū a Q.
Minucio peruestigatum; pe-
cuniaeque ex bonis noxio-
rum in thesauros repo-
sita 13.

Προχνησῖν 9, 18, 2.

Provincia extra Italiam et
juris dictio in Vrbe eidem
simul datae 45, 12.

Provincia Hernici Aquilio
evenit 2, 40; 9. vetus in
Sicilia 24, 44. 25, 3. Pro-
vinciae extra ordinem da-
tae 3, 2, 1. 6, 30. 8, 16.
10, 24. 28. 33. 37, 1. ut
et urbanae 24, 9. 40, 44.
provincias aut fortiri, aut
comparare inter se con-
sules iussi 3, 2, 1. 3, 41.
4, 46. 6, 30. 8, 20. 28.
45. 30, 1. 32, 8. 33. 41.
37, 1. fortiuntur tantum
consules aut comparant 42,
4, 1. provinciae proro-
gae 8, 23. 26. 10, 16. 22,
34. 23, 31. et saepe alias,
ejuratae 41, 15. fac ius
permutatae 25, 41, 8. de
provincia decedere injussu
senatus non licitum 10, 18.
37. 23, 41. 27. 43. 28,
42. 29, 7. 19. 30, 24. 31,
48. 36, 39. 40. 41, 7.
43, 1.

Provocatio ad populum lege
sancita 2, 8. 3, 55. 10, 9.
provocatio non est a dicta-
tore 2, 18. 20. dictator
non tam provocationi,
quam precibus tribunorum
cedit 8, 33. 35. creantur

decemviri sine provocatio-
ne 3, 32. lex lata, ne
quis ullum magistratum
sine provocatione crearet;
qui creasset, eum jus fas-
que esset occidi 3, 55. *vid.*
tamen 4, 13. provocatio
non est longius ab Vrbe
mille passuum 3, 20.

Proxenus ab Orthobula uxore
veneno tollitur 41, 25.

Prusias, Bithyniae rex, in
fines regni Attali trans-
greditur 28, 7. u Philippo
Macedoniae rege adscribi-
tur foederi cum Romanis
inito 29, 12. socius et
amicus Philippi 32, 34. ad
eum de Cianorum libertate
scribitur 33, 30. eum ad
bellum concitax Antiochus
37, 25. revocatur a Ro-
manis ad consilia pacis *ib.*
adversus Eumenem bellum
gerit 39, 46. Annibalem
recipit 51. et Romanis
prodit *ibid.* sororem Per-
sei uxorem ducit 42, 12.
29. ejus legatio ad Ro-
manos de pace cum Perseo
concilianda 44, 14. cum
filio Nicomede Romanis ve-
nit 45, 44. ejus humilitas
ibid.

Prytaneum Cyzici i. e. pene-
trale urbis, ubi publice,
quibus is honos datus est,
vescuntur 41, 20.

Prytanis, summus apud Rho-
dios magistratus 42, 45.

Psaltria quando primum ad-
ditae epulis 39, 6.

Pseudo, hilippus s. Andriscus
vincitur capiturque Epir.

- 48-50. alter caeditur Ep. 53.
- Pteleum, opp. Thessaliae 35, 43 diruntur 42, 67.
- Prolemaeo Philopatori, Aegypti regi, ad renovandam amicitiam dono missa toga et tunica purpurea cum sella eburnea 27, 4. is mittit legatos ad dirimendum bellum inter Philippum et Aetolos 30. vid. et 32, 33.
- Prolemaeus Epiphanes, rex Aegypti, de cuius regno dividendo post Philopatoris mortem pactum inter se ineunt Antiochus et Philippus, bellumque movent 31, 2, 14 32, 33 ad eum legati Rodiani missi 31, 2, ejus ad Romanos legatio 9. Antiochi filiam ducit 35, 13. legatos Romam mittit et pollicetur, se cum copiis suis in Aetoliam venturum 36, 4. 37, 3.
- Prolemaeus major sive Philometor, et Prolemaeus minor sive Evergetes 11, aut Physcon, filii Prolemaei Epiphanis 44, 19. eorum discordiae *ibid* et reconciliatio 45, 11. Aegypti regnum, brevi iis adinendum ab Antiocho Epiphanes, servatur a Romanis legatis 12.
- Prolemaeus Telmissius 37, 57.
- Prolemaei statua 23, 10.
- Publicanus ubi est, ibi aut jus publicum vanum, aut libertas sociis nulla 45, 18.
- Publicanorum privata pecunia res publica administrata 23, 48, 49. Cf. ad 5, 23, 6. Publicanorum fraus in ementiendis naufragiis 25, 3 turbae in concilio plebis 25, 3, 4, 43, 16. societates 23, 49, 25, 1.
- C. Publicius Bibulus, tribunus plebis, inimicus Marcello 27, 20. accusat Marcellum et omnem nobilitatem 21.
- L. Publicius Bibulus tribunus mil. de legione secunda 22, 53.
- Publicius clivus, v. Clivus.
- Publicola, v. Valerius.
- Publiha tribus addita 7, 15.
- C. Publilius ob aes alienum paternum nexus 8, 28.
- L. Publilius Volsenus tribunus mil. cons. pot. 5, 12.
- Q. Publilius, tribunus plebis, in seditione Manliana senatus probat consilia 6, 19. Manlio diem dicit 20.
- Q. Publilius quinquevir mensarius 7, 21.
- Q. Publilius Philo consul 8, 12. Latinos rebellantes fundit et castris exiit *ibid*. dictator dictus tres leges fert secundissimas plebi *ib*, primus praetor plebejus 15, magister equitum dictus 16. censor 17. consul iterum 22. bellum gerit adversus Palaepolitanos 22, 23, 25. ei omnium primo prorogatum imperium et datus post actum honorem triumphus 26. consul tertium

tium 9, 7. vincit Samnites 13. 14. 15.

T. Publilius augur de plebe creatur 10, 9.

Vol. Publilius, homo de plebe, negat se fieri debere militem 2, 55. appellat tribunos *ibid* consules spoliari Publilium jubent *ib.* provocat ad populum *ib.* praevalens ipse, et adjuvantibus advocatis, repellit lictorem *ib.* comitiis creatur tribunus plebis 56. rogationem fert ad populum, ut plebeji magistratus tributis fiant comitiis *ibid.* a plebe tribunus reficitur *ibid.*

Vol. Publilius, tribunus militum consulari potestate 5, 13.

Pudicitiae patriciae sacellum in foro Boario 10, 23. Pudicitiae plebejæ ara, a Virginia, Auli filia, dedicatur *ibid.*

Puer cum elephanti capite natus, v. Prodigium.

Pueri Romani erudiri solii olim Etruscis literis, ut aetate Livii Graecis 9, 36. Pueri regii apud Macedonas 45, 6. transeunt ad Romanos *ibid.*

Pugnae Romanorum terrestres et navales 1, 30. 4, 33. 7, 8. 26. 27. 8, 1. 38, 9. 13. 21. 22. 23. 27. 32. 35. 38. 39. 40. 44. 10, 2. 3. 5. 12. 14. 19. 27. 31. 36. 41. 21, 50. 55. 57. 22, 5. 6. 7. 16. 19. 47. 23, 40. 41. 44. 24, 41.

27, 12. 29, 2. 33, 9. 34, 14. 15. 46. 35, 1. 5. 7. 22. 29. 36. 18. 44. 37, 23. 30. 41-44. 39, 30-33. 40. 40. 44. 41. in conspectu parentum, conjugum ac liberorum 7, 11, in pugna navali vela contrahuntur, et inclinantur mali 36, 44, 1.

Pulcher, v. Claudius.

Pulchri promontorium 29, 27. v. Mercurii promont.

Pullarius nundat auspicia 9, 14. 10, 3. 40. Pullarius, in auspicium missus, mentitur auspicium 10, 40. inter prima signa constitutus, ictus pilo cadit *ibid.* Pullarius testatur in auspicio vicium fuisse 8, 30.

Pulli si non pascuntur, si ex cavea tardius exierint, infausum auspicium est 6, 41. Pulli gallinacei tres cum ternis pedibus nati, v. Prodigium.

Pulvillus, v. Horatius.

Pulvinaria sex Diis duodecim 22, 10. circa omnia Pulvinaria subplicatum et obsecratio facta 30, 21. 31, 9. 32, 1. coronati ad omnia Pulvinaria subplicarunt 34, 55. dona ad ea vota 36, 2. Cf. ad 5, 13. 5,

Punicum bellum secundum, coeptum a Sagunti obpugnatione, quae narratur 21, 6-15. indictum 18. disceptatio de foederum jure 19. Annibal transit Alpes 32-38. pugna ad Ticinum 46. ad Trebiam

- 53-56. ad Trasimenum 22.
 4-6 dictatura Fabii 12-18 et 23-30 pugna ad Cannas 44-52. defectio Campanorum 23. 2-10. pugna Marcelli ad Nolam 16. Annibal it Capuam in hiberna 18. mors Hieronis: regnum Hieronymi 24. 4-7 Syracusae a Marcello captae 25. 23-31. Scipionum morte res Romanorum in Hibernia afflictas, a Marcio restitutae 32-39 Annibal ad Komae portas 26. 10 11. Capua a Romanis capta 12-16 Carthaginis Novae exugnatio 42-50. mors Marcelli miserabilis 27. 26. 27. Asdrubal victus ab Livio et Nerone 43-51. pulsi Hispania Poeni 28. 16. foedus a Scipione cum Syphace ictum 17 18. Syphax ab Romanis per Sophonisbae nuptias abalienatus 29. 23. Scipio proficiscitur ad invadendam Africam 24-27. castra Syphacis et Asdrubalis a Scipione incensa 30. 3-6. Syphax victus et captus 11. 12. Sophonisbae nuptiae cum Masinissa et mors 12-15. Annibal Italiam relinquit 20. ultima ejus pugna cum Scipione 29-35. belli exitus 44.
 Punica perfidia 21. 4. verusutia 42. 47. religio 22. 6.
 Pupillares pecuniae in auxilium aerarii Romani collatae 24. 18.
 Pupinia tribus 26. 9.
 Pupiniensis ager in Latio prope Tusculum 9. 41.
 Cn. P. ius, dumvir aedis Concordiae faciendae causa 22. 33.
 L. Pupius aedilis 39. 39. praetor fortitur Apuliam 39. 45. 40. 19.
 P. Pupius, inter primos e plebe quaestores 4. 54.
 Pure lauti sacrificabant I. 45. 7.
 Purpurae usus quibus licitus 34. 7. quando deponendus *ibid.*
 Puteoli opp. Campaniae, h. Puzzuolo s. Puzzuoli 24. 7. 12. 25 22. 26. 17. Puteolos tentat Annibal frustra 24. 13. Puteolos colonia deducta 34. 45.
 Pydna, opp. Maced. in Pieria ad sinum Thermaicum, postea dictum Citron Kition, h. Citro, Chitto 44. 6. diripitur a Romanis 45.
 Pydnaei 44. 45.
 Pygela, opp. Joniae cum portu 37. 11.
 Pylae 32. 4. 36. 15. Cf. Thermopylae.
 Pylaemenes, rex Henetum I. 1.
 Pylaeum concilium, conventus Graeciae ad Thermopylas 31. 32. 33. 35.
 Pylleion opp. Thessaliae 42. 42.
 Pylus, opp. Messeniae, h. Zonchio s. Avatino vecchio 27. 30.
 Pyra, locus in monte Octa, ubi Herculis mortale corpus crematum 36. 30.
 Pyre-

Pyrenes promontorium 26, 19.

Pyreneus s. **Pyrenaeus** 21, 24.

Pyrenaea iuga 21, 30.

Pyrenaei montes 21, 23.

Pyrenaeus saltus 21, 23.

Pyrenaei portus 34, 8.

Pyrgus, castellum **Eleorum** 27, 32.

Pyrgi opp. **Etruriae** ultra **Milionem** ab oriente, versus **Caere**, colonia 36, 3. ei negata vacatio rei navalis *ibid.*

Pyrreum, locus in urbe **Ambracia** 38, 5.

Pyrrias, dux et praetor **Aetolorum**, vincitur a **Philippo** 27, 30.

Pyrhus thesauros **Proserpinae** spoliat **Locris** 28, 8. diligenter conquistos referri ad pristinas sedes jubet 29, 18. temere noctu ingressus **Argos** perit 29, 18. docuit **Romanos**, castra metari cet. 35, 14. moneatur a consulibus, ut a veneno sibi caveat 39, 51.

Pyrri proditor 24, 45, 3. regia **Ambraciae** 38, 9.

Pyrri castra, **Laconicae** locus, forte **Pyrhichus** 35, 27.

Pythagoras **Samius** senior **Numa** **Pompilio** 1, 18.

Pythagorici libri, auctore **Valerio** **Antiate**, in **Numae** sepulcro inventi 40, 29.

Pythagoras, gener **Nabidis**, et uxoris ejus frater, est praefectus praesidii **Laconum** **Argis** 34, 25. cum mille mercenariis et duo-

bus millibus **Argivorum** **Lacedaemonem** ad **Nabidem** venit 29. mittitur in castra **Romana** ad **T. Quintium** 30. iterum 40.

Pythium opp. **Maced.** aut **Thessaliae** 42, 53. 44, 2. 32, 35.

Pythicus **Apollo** 5, 21.

Pythius **Apollo** 23, 11. 29, 10.

Pythicum oraculum 5, 15.

Pythicae sortes 1, 56. 5, 23.

Pytho **Macedo** 44, 16. praefectus praesidii **Cassandreae** 44, 12.

Q.

Quadrantes in **P. Valerii** consulis, occisi in proelio, domum a plebe jactati, ut funera ampliore efferretur 3, 18.

Quadrarum agmen 2, 6, 3.

Quadrigae in ludis quibus mittendis signum dat dictator, consul, praetor 8, 40. 45, 1. **Quadrigae** aureae in **Capitolio** positae ab aedilibus curulibus 29, 38. in cella **Jovis** 35, 41. in culmine **Capitolii** 10, 23. **Quadrigae** falcatae in bello 37, 40. 41. **Quadrigris** **Vrbem** inire jubetur triumphans **M. Livius** 28, 9. **Quadrigris** duabus, in diversum concitatis, distractum **Metui** **Fuffetii** corpus 1, 28.

Quadrigati nummi 22, 52.

Quadringenariae cohortes 7, 7. 10, 40.

Quadriremis 28, 45. 30, 25.

Qua-

- Quadruplator infamis 3, 72.
 Quaestiones de criminibus
 civium quomodo exercitae
 39, 14, 4, eas postulare
 2, 29, iis exercendis dicta-
 tor creatus 9, 26.
 Quaestor Poenorum Campa-
 nis dat frumentum 25, 13.
 fit plerumque iudex 33,
 46.
 Quaestorum prima apud Li-
 vium mentio 2, 41. jus
 illis fuit diem dicendi ad
 populum iis, qui aliquo
 se scelere obstrinxissent *ib.*
 et 3, 24, 25. eorum nu-
 merus duplicatus 4, 43.
 prius temporibus patricii
 omnes creati *ibid.* primi
 e plebe quaestores 4, 54.
 Quaestores ex aerario signa
 proferunt 3, 69, 4, 22, 7,
 23 datam praedam ven-
 dunt 4, 53, 5, 19, 26, 26,
 47, 27, 19. provinciales
 secundi a proconsule ejus-
 que vicarii 25, 19, 2.
 Quaestoria porta castrorum
 34, 47, 40, 27 comitia,
 v. Comititia. Quaestorium
 forum 41, 6. Quaestorium
 captum a Samnitibus, et
 quaestor occisus 10, 32.
 Quaestura, ex qua consula-
 tum petit et adipiscitur T.
 Quintius 32, 7.
 Quaestus annuis visus Patri-
 bus indecorus 21, 63.
 Quarta Hostilia, uxor C. Cal-
 purnii Pisonis consulis, da-
 mnatur, quod maritum ve-
 neno sustulisset, ut pri-
 vigno ejus, filio suo, lo-
 cum adipiscendi consulatus
 daret 40, 37.
 Quartanae morbo implicaban-
 tur, qui peste laborantes
 septimum superabant diem
 41, 21.
 Quartarii vini M. Manlio dati
 ab singulis militibus 5, 47.
 Quercus pastoribus sacra 1,
 10.
 Quietis sanum 4, 41.
 Quieti dabat Annibal id, quod
 gerendis rebus supererat,
 sine discrimine noctium
 aut dierum 21, 4.
 Quinctius, v. Quintius.
 Quindecim viri sacris faciun-
 dis 3, 10, 6.
 Quinquaginta annis minores
 omnes sacramento rogati
 40, 26.
 Quinquatrus 26, 27, 44, 20.
 Quinquennialia vota 31, 9.
 Quinqueremes 21, 17, 28,
 45. novae 35, 24, 30, 25.
 Quinqueviri postulati, qui
 scriberent leges de imperio
 consulari 3, 9. triumviris
 adjutores dati, ut ab in-
 cendiis caveretur 39, 14.
 Quinqueviri, qui Pomptinum
 agrum dividant, creati 6,
 21.
 Quinqueviri, quos ab dispen-
 satione pecuniae Mensarios
 appellarunt, creati 7, 21.
 Quinqueviri muris turribus-
 que reficiendis creati 25, 7.
 Quinqueviri cis Tiberim 39,
 14.
 Quirana castrorum 41, 2.
 Quintiles Idus 6, 1. postri-
 die has Idus religiosus dies
 6, 1. Quintiles Nonae,
 ludis Apollinaribus sollem-
 nis servatus dies 27, 23.
 Quin-

- Quintilibus Calendis magistratus initus 5, 32. 8, 20. Quintilibus Idibus transvectio equitum facta 9, 46.
- Cn. Quintilius clavi figendi causa dictator creatur 8, 18.
- M. Quintilius Varus tribunus mil. conf. pot. 5, 1.
- M. Quintilius, filius praetoris 30, 18.
- P. Quintilius Varus praetor 29, 38. fortitur Ariminum 30, 1. vincit Magonem in agro Insubrum Gallorum 18.
- P. Quintilius Varus, flamen Martialis, moritur 44, 18.
- P. Quintilius Varus creatur praetor 45, 44.
- Sex. Quintilius consul 3, 32. moritur pestilentia *ibid.*
- T. Quintilius Varus legatus 39, 31. Romam missus 38.
- Quintia gens 3, 12.
- Quintia prata 3, 26.
- Quintii ex Albanis principibus in collegium Patrum lecti 1. 30.
- Quintius Cincinnatus, tribunus mil. conf. pot. 4, 49.
- Caeso Quintius resistit tribunis, legem Terentillam ferentibus 3, 11. ei homicidium falso objectum 13. primus vades publicos dat *ibid.* in exilium abit *ibid.*
- Caeso Quintius Flaminius duumvir creatur aedis Concordiae faciendae causa 22, 33.
- C. Quintius Cincinnatus, tribunus mil. conf. pot. 6, 32.
- C. Quintius Flaminius creatur praetor, et fortitur iurisdictionem peregrinam 41, 8.
- Cn. Quintius, obscuro genere ortus, sed militari gloria illustris, dux Romanae classis 26, 39. ejus cum Tarentina classe proelium *ibid.* cadit Quintius et, capta praetoria navi, vincuntur Romani *ibid.*
- L. Quintius, tribunus mil. 8, 25.
- L. Quintius Cincinnatus pro Caesone filio populum praetatur 3, 12. fit consul 19. ejus in tribunos vehemens oratio *ibid.* non patitur se contra Scitum consulem resci 21. ab aratio ad dictaturam vocatur 26. Aequos circumvallat et sub jugum mittit 27. 28. corona aurea donatur ab exercitu, quem servaverat 29. triumphat *ibid.* petens decemviratum repulsam patitur 35. ejus moderatio in censendo 4, 6. dictator iterum creatur 13. ejus oratio ad populum de Sp. Maelii nece 15.
- L. Quintius, Cincinnati filius, tribunus mil. conf. pot. 4, 16. magister equitum dictus 17. iterum tribunus mil. conf. pot. creatur 35. et tertium 44.
- L. Quintius Cincinnatus, tribunus mil. conf. pot. 6, 6. iterum 32. recipit Tusculum 33.
- L. Quintius Capitolinus, tribunus mil. conf. pot. 6, 11.
- L. Quint-

- L. Quintius Crispinus** creatur praetor 39, 6. fortitur Hispaniam citeriorem 8. ejus in Hispania res gestae 30. triumphat de Lusitanis et Celtiberis 42. creatur triumvir coloniarum deducendarum causa 55.
- L. Quintius Flaminius** augur creatur 25, 2. moritur 43, 11.
- L. Quintius Flamininus**, aedilis curulis 31, 4. praetor 49. fortitur juris dictionem urbanam 32. I. fratre T. Quintio Flaminio consule bellum adversus Philippum gerente, praestitit classi 16. ejus res in Graecia gestae 16 sq. creatur consul 35, 10. ejus gesta in consulatu 20, 22, 24, 40, 41. senatu movetur 39, 42. moritur 43, 11.
- Q. Quintius Cincinnatus**, tribunus mil. conf. pot. 4, 61.
- T. Quintius**, propaetor, pro rogato imperio, Tarentum obtinet 29, 13.
- T. Quintius Barbatus** Capitolinus, consul, sedat plebem saevientem 2, 56. ei gratiae actae a senatu 57. inter eum et milites comitate et beneficiis certatum 60. per Patres clientesque Patrum consul iterum creatur 64. insigne ejus strategema *ib.* creatur triumvir agro dando 3, 1. tertium consul 2. pro consule mittitur subsidio consuli laboranti 4. eum liberat 5. defendit Caesonem Quintium rem 12, 13. quaestor Volscium, quo teste Caeso damnatus fuerat, impugnat 25. petens decemviratum repulsam patitur 35. quartum consul 66. egregia ejus de concordia oratio 67, 68. laus T. Quintii 69. vincit Aequeos et Volscos 70. interrex 4, 7. quintum consul 8. togatus armati collegae gloriam aequat 10. sextum consul creatur 13. nominat dictatorem L. Quintium Cincinnatum *ib.* legatus sequitur Aemilium dictatorem 17. precatur populum pro T. Quintio, Cincinnati filio, reo 41.
- T. Quintius Cincinnatus** Pennus, consul 4, 26. discordiae ejus cum collega *ib.* strenua ejus opera in bello 27-29. iterum consul 30. tribunus militum consulari potestate 31. male rem gerit ad Vejos *ibid.* legatus adjuvat victoriam dictatoris 32, 33. reus factus ad populum absolvitur 48.
- T. Quintius**, Capitolini filius, Capitolinus, consul creatur 4, 43. tribunus mil. conf. pot. 61.
- T. Quintius Cincinnatus** tribunus mil. conf. pot. 6, 4. secundum 18. dictator creatur 28. vincit Praenestinos 29. triumphans signum Jovis Imperatoris Praeneste devectum in Capitolium fert *ibid.*

T. Quin-

- T. Quintius Capitolinus tribunus mil. conf. pot. et magister eq. 6, 11.
- T. Quintius, tribunus militum consulari potestate 6, 38
- T. Quintius Pennus magister equitum 6, 42.
- T. Quintius dictator 7, 9. magister equitum 11. consul 18.
- T. Quintius Pennus consul 7, 22.
- T. Quintius a seditiosis militibus dux eligitur 7, 39. ejus oratio ad suos 41.
- T. Quintius triumvir coloniae deducendae 8, 16.
- T. Quintius Crispinus praefectus a Marcello classi castrisque veteribus 24, 39. praetor creatur 27, 6. fortitur Capuam 7. consul 21. vulneratur 27. fraudem Annibalis avertit 28. moritur ex vulnere 33.
- T. Quintii Crispini et Badii Campani singulare certamen 23, 18.
- T. Quintius Flaminius, triumvir ad supplendum Venusinis colonorum numerum creatur 31, 49. ex quaestura consulatum petit et, reclamantibus duobus tribuibus plebis, adipiscitur 32, 7. fortitur provinciam Macedoniam 8. proficisci maturat 9. ejus cum Philippo colloquium 10. ejus res gestae 10-13. 15. 17. 18. auctore eo, legati a fratre ejus L. Quintio ad Achaeos mittuntur 19. Ela-

tiam capit 24. ei prorogatum imperium 28. ejus cum rege Philippo colloquium 32. 199. ei liberum arbitrium pacis ac belli a senatu permissum 37. Nabin tyrannum Romanis conciliat 39. it in Boeotiam 33, 1. ingreditur Thebas *ibid.* Boeotos in societatem adsciscit 2. ad Thermopylas venit 3. progreditur Xynias *ibid.* contendit ad Philipppum *ibid.* movet castra ad Thebas Phthioticas 5. p. oello ad Cynoscephalas vincit Philipppum 7 199. Aetolos offendit 11. consilium habet de pace 12. ejus colloquium ad Tempe cum Philippo 13. inducias ei quatuor mensium concedit *ib.* Boeotos, quod multos Romanos per latrocinia occiderint, mulctat 29. promulgari in ludis Isthmiis curat libertatem Graeciae 32-34. ei prorogatur imperium 43. ejus iustitia et temperantia 34, 22. ad eum Scutum missum, quo adversus Nabin bellum decretum *ibid.* conventum omnium sociarum civitatum legationibus edicit Corinthum *ibid.* ejus ad Graecos oratio *ibid.* exercitum ducit Argos 25. petit Lacedaemonem 26. ejus res gestae in eo bello 26-29. colloquium cum Nabide 30-32. socios ad pacem hortatur 33. 34.

pax convenire non potest
 35. 36. corona obpugnat
 Spartam 38. recedit 39.
 inducias concedit Nabidi
 40. praeficitur Nemeis 41.
 Aetolorum in I. Quintium
 querelae *ibid.* Graeciam
 relinquens alloquitur socio-
 rum legatos 48. 49. petit
 ab iis, ut cives Romanos,
 si qui apud eos in servi-
 tute essent, liberarent 50.
 Acrocorinthus, Chalcidem
 et Demetriadem liberat 51.
 triduum triumphat 52. ante
 ejus curiam multi nobiles
 captivi obsolesque ducti,
 inter quos Demetrius. Phi-
 lippi regis, et Armenes,
 Nabidis, filii *ibid.* audit
 legatos Antiochi, iisque
 respondet 57. 58. legatus
 in Graeciam mittitur 35.
 23. quid egerit in ea le-
 gatione, narratur 31-33.
 et 39. ejus oratio in con-
 cilio Achaeorum 49. leni-
 ter increpat Diophanem,
 Achaeorum praetorem 36.
 31. ejus oratio in concilio
 Achaeorum 32. in Nau-
 pactum 34. ejus opem in-
 plorant Aetoli *ibid.* crea-
 tur censor 37. 58. ejus
 censurae acta 38. 28. le-
 gatio ejus ad Prusiam,
 fatalis Annibali 39. 51.
 56.
T. Quintius Flaminius ludos
 edit mortis causa patris
 sui 41. 28. legatus in
 Thraciam reducit obsides
 45. 42. augur in C. Clau-
 dii locum legitur 44.

Quirinalis Flamen a Numa
 creatur I. 20. v. Flamen.
 Quirinalis collis additus Urbi
 I. 44.

Quirinalibus triumphavit Ani-
 cius 45. 43.

Quirinus I. 20. 5. 52. 8. 9.
 28. 11. Quirini aedes 4.
 21. 28. 11. dedicatur, et
 exornatur hostium spoliis
 10. 46.

Quirites unde dicti? I. 13.
 ut Quirites omnes tenean-
 tur plebiscitis, lex lata 8.
 12. Quirites contumeliosos
 adpellantur milites 45. 37.

Quiritium fossa I. 33.

R.

M. Rabulejus decemvir 3.
 35.

Racilia, uxor L. Quintii Cin-
 cinnati 3. 26.

M. Raecius legatus in Gal-
 liam 27. 36.

M. Raecius, praetor, edicto
 senatores omnes ex tota
 Italia Romam revocat 43.
 11.

Raeti (al. Rhaeti) unde ori-
 ginem trahant 5. 33.

L. Rammius, princeps Bruti-
 dusil, indicat veneficia Per-
 sei 42. 17.

Ramneses sive Ramnes an-
 tiqua tribus et equitum
 centuria I. 13. 36. 10. 6.

Raphia in Phoenice (Palae-
 stina) 35. 13.

Ratibus trajiciendi fluminis
 ratio 21. 27.

Reate opp. Sabinorum, h.
 Rieti 25. 7. 26. 11. 23.

Reatinum

Reatini pollicentur milites 28, 45.

Rebilus, v. **Caninius**.

Recensio equitum 9, 46, 20. 38, 28. 39, 44. 40, 46. 43, 16.

Recuperatores tres in iudicio coronae muralis 26, 48. Cf. 43, 2.

Redemptores 5, 23, 6. opibus suis juvant remp. 23, 48. 49. 34, 18.

Referendum erat ad senatum de omnibus rebus, de quibus **SCtum** faciendum erat 26, 2, 3.

Regia potestas non tam immutata Romae, inducto consulatu, quam velut annua facta 2, 1. **Regiae** leges conquistae 6, 1. **Regii** nominis ac fastus invidia apud Romanos 2, 1. 15. 41. 4, 13-16. 6, 20. **Regii** nominis honor pro magnis erga se meritis datus regibus a Romanis 31, 11. **Regii** pueri apud Macedones dicti principum liberi, ad ministerium regis electi 45, 6.

Regillum, opp. **Sabinorum** 2, 16.

Regillus lacus prope **Tusculum** 3, 20. ad eum **A. Postumius** prospere contra **Latinos** pugnat 2, 19. 20. 6, 2.

Reginae in Oriente imperii consortes, et saepe tam uxores quam sorores regum 27, 4, 6.

Regulus, v. **Atilius**.

T. Liv. P. IV.

Religio a **Numa Pompilio** constituta 1, 19. multiplex, et pleraque externa, animos invadit 4, 30. 6. nova objecta ex carminibus **Marcianis** 25, 12. **Romanorum** in suscipiendis votis 31, 9. **Religio** loci praebet inducias hostibus simul versantibus 44, 29. **Religionis** patriae cura **Romae** 4, 30, 5. 5, 15. 25, 28. 40. 46. 40, 29. **Religionis** externae inductio perniciofa 4, 30, 5. 25, 1. de religione primum novi consules ad senatum referunt 21, 63, 10. **Religiones** cultae a priscis **Romanis** pie magis, quam magnifice 3, 57. iis dediti **Etrusci** 5, 1.

Religiosi dies 6, 1.

Remens in **Veienti** 42, 2.

Remiges, edictum consulum de iis dandis excitat indignationem 26, 35.

Remulco trahere naves 25, 30. 32, 16. 37, 24.

Remorum XVI versus 33, 30, 4.

Remus a latronibus capitur et **Amulio** traditur 1, 5. ad supplicium **Numitori** deditur ib. **Aventinum** montem ad inaugurandum capit 7. ei priori augurium venit, lex vultures ibid. a fratre occiditur ibid.

Repetere res 1, 22, 5. 43, 2.

Reste per manus data salutare 27, 37.

T.

Reus.

Reus, cui capitalis dies dicta sit, et de quo propediem futurum iudicium, indicta causa non debet violari 3, 13. reus agi non potest magistratus et qui reip. causa abest 10, 46, 10.

Rex, cognomen, v. Marcus, Rupilius, et ad 1, 20, 9.

Rex sacrificulus *sive* rex sacrorum 2, 2. 6, 41. 9, 34. 27, 6. 40, 42. ejus sacerdotium pontifici subiectum 2, 2. ei magistratum gerere non licuit 40, 42. inauguratur a pontificibus 40, 42.

Rex et civitas libera, natura inter se inimica 37, 54. Regis mali typus 24, 5. Reges Romani a populo electi, auctore senatu, vid. Populus et Senatus. exacti ex Urbe 1, 59. priores bene regnaverunt 2, 1. Reges se non passurum jurat populus Romanus 2, 1. conjuratio de Regibus revocandis 3. Regibus negatur reditus 15. iis ferè semper similis est multitudo 1, 21. 5, 28. reges socios omni honore augent Romani 37, 25. iis munera data aut missa 27, 4. 30, 15. Regum mos, habere venenum ad incerta fortunæ 30, 15.

Rhaeti, v. Ræti.

Rhea Silvia legitur virgo Vestalis 1, 3. vi compressa, quum geminum partum edidisset, nuncupat Martem patrem incertae stirpis 4. vineta in custodiam datur *ibid.*

Rhegium in Brutiis, h. Reggio 24, 1. 26, 12, 29, 6. Rhegium tentant Poeni 24, 1. 26, 12. in praesidium legio missa per X annos tenuit 28, 28. 31, 31.

Rhegini manent in fide erga Romanos 23, 30. triremi una opem ferunt Romanis 42, 48.

Rhinocolura, Aegypti opp. 45, 11.

Rhion, *sive* Rhium et Dtepanon, fretum et prom. Achæiae, Naupactum inter et Patras, *oni* ex adverso positum Antirrhium in confinio Aetoliae et Locridis, (h. die kleinen Dardanellen) 27, 29. fauces eae sunt Corinthii sinus 28, 7.

Rhizon s. Rhizinium et Risinum, opp. Dalmatiae, h. Risno, Rifano 45, 26.

Rhizonitae, populus Illyrius, in intimo recessu sinus Rhizenici, h. Golfo di Cattaro 45, 26.

Rhisialis Pellenensis 32, 22. ejus contra filium Demurgum, Memnonem, certamen *ibid.*

Rhium, v. Rhion.

Rhium, urbs 27, 30, 8.

Rhoda

Rhoda opp. Indigetum in Hispania Tarrac. ad Pyrenaeum, h. Rofes in Catalonia 34. 8.

Rhodanus fl. Galliae, h. Rhone 21. 31. 27. 39. Rhodanum trajicit Annibal 21. 26. ejus ostia 21. 26.

Rhodus, insula maris Carpathii ad oram Asiae 31. 15.

Rhodi legati ad dirimendum bellum inter Philippum et Aetolos 27. 30. 28. 7. nuntiant Romanam, Asiae civitates a Philippo sollicitari 31. 2. navale Rhodiorum certamen cum Philippo 14. ab Atheniensibus corona aurea et civitate donantur 15. eorum viginti naves Romanae classi se jungunt 46. 32. 16. eorum legati ad Achaeos 19. cum iis societatem jungunt Achaei 23. Rhodii recuperant Peraeam 33. 18. mittunt legatos ad Antiochum 20. tuentur socios Ptolemaei ib. accipiunt Stratoniceam Cariae aliasque urbes 30. in bello adversus Antiochum mittunt classem auxiliō Romanis 36. 45. 37. 9. classis eorum obprimitur a Polyxenida 10. 11. eorum luctus ac deinde ira 12. vincunt classem Antiochi 23. 24. 30. oratio eorum in senatu contra Eumenem

54. Lycia et Caria iis dantur 38. 39. queruntur de clade Sinopensium 40. 2 bello vexant Lycios 41. 25. Eumenem adculant Romae 42. 14. eo veniunt purgaturi ea, quae de Persei societate jactari sciebant 42. 26. superba eorum legatio de reconcilianda cum Perseo pace 44. 14. castigata eorum ferocia 15. Perseus eos incitat ad bellum 23. eorum legati in castra ad Aemilium Paullum, consulem, veniunt 35. ad ludibrium stolidae superbiae in senatum Rom. vocantur 45. 3. invitant ad se legatos Romanos, missos ad Antiochum 45. 10. in eos asperitas C. Popillii, legati Romani ibid. qui Perseo faverant, damnantur capitis ibid. eorum legati male excipiuntur Romae 20. contra eos Thalnae, praetoris, rogatio 21. eorum in senatu oratio 22. eatenus sociali foedere cum Romanis non illigati, tunc societatem petendam putant 25.

Rhoduntia, cacumen montis Oetae 36. 16.

Rhoeteum, oppidum et prom. Troadis, h. Peskia 37. 9. 37. 38. 39.

Rhomphaeae Thracum 31. 39.

Rogatio de tribunis plebis, non aliter, quam per suffragia tribuum, creandis 3, 65. de conubio Patrum et plebis 4, 1. de faciendis consulibus, seu de plebe, seu de Patribus *ibid.* de publicandis bonis Servilii Ahalae 4, 21. ut ager ex hostibus captus viritim dividatur 48. ut pro duumviris sacris faciundis creentur decemviri 6, 37. de unciario fenere 7, 16. de Tusculanis 8, 37. ut tribuni militum seni deni in quatuor legiones a populo creentur 9, 30. de duumviris navalibus creandis *ibid.* de pontificibus auguribusque plebejis adlegendis 10, 6. de bello Macedonico 31, 6. de pace cum Macedonibus in Capitolio ad plebem lata 33, 25. de bello adversus Antiochum 36, 1. quot annos nati quemque magistratum petant 40, 44. de Statiellatibus Liguribus 42, 21. de bello in Persia 42, 30. de bello Rhodiis indicendo 45, 21. Rogationis carmen de tribunis plebis a Duilio recitatum 3, 64. Rogationes Licinii Sextique tribunorum conjunctim ferendae 6, 39 sq.

Rogus 25, 17. 28, 23.

Roma condita a Romulo

1, 6. caput orbis terrarum esse jubetur a Diis 1, 16. 21, 30. crescit ex ruinis Albae 1, 30. cingitur muro lapideo 1, 38. quadrifariam divisa regionibus collibusque 1, 43. amplificatur, et aggere fossisque circumdatur 1, 44. obsidetur a Porfenna 2, 11. diripitur a Gallis 5, 41. et incenditur 42. instauratur 5, 55. 6, 4. ejus situs et laus 5, 54. pestilens atque aridum circa urbem solum 7, 38. multitudine alienigenarum exoneratur 39, 3.

Romae urbis templum apud Alabandenses 43, 6.

Romanae rei publicae laus, *Praef.* Romanorum animus magnus 4, 6. 27, 14. amor libertatis 2, 15. 6, 19. amor in patriam 23, 49. 24, 18. 26, 36. constantia in adversis 9, 3. 22, 58. 61, 27, 14. 37, 45. 42, 62. gratus in bene meritos de sua re publica animus 2, 10. 13, 5. 47, 30, 15. 37, 25. 44, 16. gravitas 42, 47. justitia 5, 27. modestia in prosperis rebus 4, 6. 30, 42. 37, 45. 42, 62. religionis cura 1, 21. 30, 21. 31, 9. *vid.* Religio. virtus militaris 9, 17. 19. *vid.* Acies, Castra, Classis, Disciplina, Equites, Miles. — apud Romanos in honore habita pau-

paupertas. vid. Paupertati. — et facere et pati fortia Romanum est 2. 12. Romana res ducibus validior fuit, quam exercitibus 2. 39. Romanorum artes fraudulentæ 34. 62. 40. 2. 20. 42. 47. 52. mos, in adversis vultum secundæ fortunæ gerere, moderari animos in secundis 42. 62. avari magistratus 43. 2. crudelitas 39. 51. luxus 39. 6. vid. Luxus.

T. Romilio, consuli, a Claudio Cicerone dies dicta 3. 31. creatur decemvir 33.

Romularis, postea Ruminalis, ficus 1. 4.

Romulea urbs Hirpinorum capitur a Romanis 10. 17.

Romuli et Remi natales 1. 4. educatio et adolescentia *ibid.* impetus faciunt in latrones, et prædā dividunt pastoribus *ibid.* Remus capitur a latronibus et deditur Amulio 3. liberatur a Romulo; Amulium obtruncant, et avum Numitorem regem salutant *ibid.* cendendæ urbis consilium capiunt 1. 6. Romulus Palatinum montem ad inaugurandum capit 1. 6. fratrem occidit, quod novos muros transiluerit *ibid.* urbem a suo nomine appellatam condit *ibid.* Palatinum pri-

mum montem munit *ib.* rem publicam ordinat 8. auget urbem *ibid.* asylum aperit *ibid.* senatum creat *ibid.* ex consilio Patrum legatos circa vicinas gentes mittit, qui societatem, connubiumque novo populo peterent 9. quas juvenis Romana virgines Sabinas rapuit, consolatur *ibid.* occurrat Caeninensibus, qui impetum in agrum Romanum fecerant, eos fundit, et regem occidit 10. Jovi Fretio spolia opima fert, et ei primum omnium Romæ sacrat templum *ibid.* Antemnates et Crustuminos vincit 11. in pugna cum Sabinis Romanos fugientes resistere jubet, et Jovi Statori templum vovet 12. pacem init cum Sabinis, et populum in triginta curias dividit 13. Fidenates fundit 14. Veientes caedit 15. trecentos armatos ad custodiam corporis, quos Celeres appellavit, legit *ibid.* ejus mors 16. creditur Deus *ibid.* septem et triginta regnavit annos 21. Romulus Deo prognatus Deus ipse 1. 40. 4. 15. Romuli casa 5. 53. Romulus alter Camillus 5. 49.

Romulus Silvius Albae rex 1. 3.

Rorarii milites 8, 8. vid. Acies.

L. Roscius, legatus Romanorum, iussu Tolumnii interficitur 4, 17. ei statua publice in Rostris posita *ibid.*

Rostra navium, ex hostibus captarum, in aede Junonis Patavii fixa 10, 2. Rostris navium suggestum in foro Romae exstructum adornatur, Rostraque id templum appellatur 8, 14. Rostra per anticipationem a Livio nominata 4, 17.

Rubra saxa, v. Saxa.

Rubrum mare 36, 17. 42, 52. 45, 9.

Rudibus inter se in modum justae pugnae concurrentes milites 26, 51.

Rufrium, Rufrium, Rufrae opp. Samnii in finibus Hirpinorum, h. Ruvo in Terra di Bari 8, 25.

Ruffuli, tribuni militum a consule facti, non a populo 7, 5.

Ruminalis ficus, olim Romularis 1, 4.

Rupes aceto perruptae 21, 37.

Ruscino opp. Galliae Narbon., non longe ab hod. Perpignan in comitatu Ruscinonensi, Roussillon 21, 24. conveniunt eo aliquot Galliae populi adversus Annibalem *ib.*

Ruscino, portus Africae, h. Tadeles 30, 10, 6.

Rusconiae s. Rusconium 30, 10, 6.

Rusellani abietes in fabricandas naves, et frumenti magnum numerum pollicentur Scipioni 28, 45.

Rusellae opp. Etruriae, h. Roselle: unde Rusellanus ager 10, 4. agri vastati, et oppidum expugnatum 37.

Rusucuron s. Rusucurum portus Africae 30, 10, 6.

Rutilius, auctor a Livio citatus 39, 52.

P. Rutilius, tribunus plebis, diem dicit censoribus 43, 16. tribu motus a censoribus, et aerarius factus 44, 16.

P. Rutilius Calvus praetor 45, 44.

Sp. Rutilius Crassus, tribunus mil. cons. pot. 4, 47.

Rutuli in Latio 1, 2. eorum rex Turnus *ibid.* ab Aeneas vincuntur *ibid.* confugiunt ad Mezentium, regem Etruscorum *ibid.* iis bellum infert Tarquinius Superbus 57. Cf. Ardea.

S.

Sabatina tribus nova 6, 5.

Sabatini, Campaniae populi, forte sic dicti a Sabato fl., h. Sabato 26, 33.

Sabellae cohortes, i. e. Samnitium, qui a Sabinis originem ducebant 10, 19. Sabellus ager 8, 1. Sabini

Sabini (populus Italiae ad Tiberim, Umbris conterminus) bellum parant contra Romanos ob raptum filiarum 1. 9, 10. tenent arcem 11. proelium cum Romanis 12. 13. pax convenit 13. bello petiti a Tullo Hostilio vincuntur 30. 31. Sabini, qui cum Tatio migraverant Romam, Capitolium et arcem incolabant 33. Sabinis bellum infert Tarquinius 36. funduntur 37. bellum parant 11. 16. pacem, creato Romae dictatore, petunt 18. Sabinus tumultus 26. iterum bellum parant 31. vincuntur *ibid.* arma conjungunt Vejentibus contra Romanos, sed caeduntur 53. usque ad portas Urbis populates incedunt 63. 64. bellum inferunt Romanis 3. 26. 30. pugna cum hisdem 62. vincuntur a Romanis 63. eorum castra direpta *ibid.* victis a M. Curio Dentato civitas datur absque suffragio 11. 21. 22. Sabinus ager 6. 27. Sabinus bovem mirae magnitudinis ad Dianae Aventinae fanum ducit 1. 45. Sabini juvenes Romae scorta per ludos rapiunt 2. 18. Sabinas virgines rapiuntur 1. 9. dirimunt proelium inter Romanos et Sabinos 13.

earum nomina Curii imposita 13.

Sacella publica 40. 51. Sacellum Semonis Sancti 8. 20. Sacellum Pudicitiae in foro Boario 10. 23.

Sacer ager apud Milesios 37. 39. Sacer lapis 41. 13. Sacer mons 2. 32. 3. 52. Sacra via 2. 13. Sacrae equitum alae apud Macedonas 44. 42.

Sacerdotes publici 26. 23. 42. 28. creati a Numa 1. 20. cooptantur a collegio suo 23. 21. 5. 39. 45. 5. creati a populo in comitiis 39. 45. 5. velati suis insignibus, eunt supplices ad castra Coriolani 2. 39. quum patricii soli semper fuissent, novi de plebe alleguntur 10. 6-8. 27. 8. raro fiebant juvenes aut adolescentes 29. 38. coacti stipendium dare in bellum 33. 42. Abydeni cum infulis ad dedendam Philippo urbem mittuntur 31. 17. Athenienses cum insignibus suis obviam Attalo prodeunt 31. 14. execrari quotannis jubentur Philippum, liberos ejus, regnumque 31. 44. Tarquinienfes, facibus ardentibus, anguibusque praelatis, Romanum militem turbant 7. 17. Bacchanalium comprehenduntur 39. 14.

Sacerdotia duo adcepit unus idemque 27, 6, 8. 29, 38. 30, 26. 40, 42.

Sacramentum militare 2, 32 3, 20, 22, 38. quomodo differat a jure jurando 22, 38. Sacramento dicere 4, 53. 24, 8. Sacramento adiguntur juniores omnes 9, 29, 43. 10, 4. et seniores 6, 6. 10, 21. Samnites lege sacrata et horrendo quodam ritu 10, 38. etiam minores septemdecim annis 25, 5.

Sacrata lex, v. Lex.

Sacrificaturi vivo flumine perfundi debebant 1, 45, 7.

Sacrificia laeta 36, 1. humana, ritu minime Romano, aliaque extraordinaria Romae ex fatalibus libris facta 22, 57. gentilitia, solennia et statuta 4, 2, 6. 41, 15, 5. 42, 11 pr. 42, 32 pr. 43, 23. sacrificium Junoni Reginae a matronis factum 27, 37. novemdiale 34, 45. v. Novemdiale. statum quotannis cum magna ceremonia fit Aeneae, conditori Aeneae oppidi 40, 4. Hamis ab omnibus Campanis 23, 35.

Sacrificuli vatesque foro, circo, Urbe prohibiti 39, 16. ex alieno errore quaesum facientes 25, 1. **Sacrificulus** Graecus in Etruriam Bacchanalia in-

vehit 39, 8. **Sacrificulus** rex, v. Rex.

Sacrilegium, v. Proserpina. a Fulvio cenfore commissum 42, 3. ejus ultio 28. C. Lucretii 43, 7.

Sacriportus, locus ad quindecim millia ab Tarento 26, 39.

Sacrofancti quinam 3, 55.

Sacrum novemdiale, vid. Novemdiale. **Sacrum** anniversarium Cereris intermissum 22, 56. ab Hannibale factum ad lacum Averni 24, 12. 13. a Samnitibus horrendo ritu celebratum 10, 38. 39. anniversarium Eretriae Amarynthidis Dianae 35, 38. **Sacra** gentilitia 1, 26. 4, 2, 6, 5. 46, 52, 22, 18. 41, 15, 5. 42, 32. publica 5, 52. summa a Romanis cura custodiebantur 4, 30, 5. Graeco ritu Herculi a Romulo facta 1, 6, 7. Apollini et Latonae, ex senatus consulto 25, 12. externa Romae vetita 4, 30, 5. 25, 1. 39, 16. **Sacrorum** praefatio, qua profani arcentur 45, 5. **Saepinum**, Samnii opp. (al. Sepinum) h. Supino 10, 44. 45.

Sagalassenus ager in Pisidia 38, 15.

Sagittarii 27, 38. Arabes 37, 40. Cretenses 42, 35. 43, 7. equites 37, 38.

Sagmina 1, 24. 30, 43.

Sagula

Sagula purpurea duo cum fibulis aureis singulis Massiffae donant Romani 30, 17. **Sagulum** Hispanicum 27, 19. gregale 7, 34.

Saga ex praeda militi data 10, 30.

Saguntum s. Saguntus urbs opulentissima Sedetanorum in Hispania Tarrac. (v. Sedetani) h. Murviedro in Valentia, ultra Iberum 21, 7. obpugnatur et capitur ab Annibale 6 15. aurum argentumque omne in ignem conjiciunt, eodemque semetipsi plerique praecipitant 14. obsides Hispanorum Sagunti 22, 22. Saguntum recipitur a Romanis, et cultoribus antiquis restituitur 24, 42, 28, 39.

Saguntini 21, 2. iis minatur Annibal 6. legatos Romam mittunt *ibid.* fidem socialem usque ad perniciem colunt 7. eorum in obsidione constantia 11. legati Saguntinorum in senatum introducuntur 28, 39. eorum oratio, qua gratias agunt senatui *ibid.* alia Saguntinorum legatio 30, 21. Saguntina rabies 31, 17.

Salis vendendi arbitrium ademptum privatis 2, 9. **Salis** commercium Dardanis cum Macedonia concessum 45, 29. **sale**

investo uti prohibentur Macedones 45, 29.

Salapia opp. Apuliae ad Aufidum fl., h. Salpe 24, 20, 47. traditur Marcello cum praesidio Punico 26, 38. 27, 1.

Salapitani Hannibalem sua fraude captum repellunt 27, 28.

Salaria via 7, 9. **Salaria** annona et ex ea vectigal 29, 37.

Salassi montani, incolentes Alpes Graias in Gallia Transpad. ubi oppida Augusta Praetoria et Eporredia, h. Aosta et Jorea 21, 38.

Saleca aut **Salera**, urbs Africae propriae 29, 34, 35.

Salerni castrum i. **Salernum**, colonia 32, 29, 34, 45. v. **Castrum Salerni**.

Salganea, Boeotiae opp. 35, 37, 46, 51.

Salinae circa Ostiam factae 1, 33. Romanae 7, 19, 5, 45. 7, 17, 24, 47.

Salinator quare Livius cognominatus 29, 37.

Salios duodecim Marti Gravidio legit Numa Pompilius, eosque iussit ancilia ferre per Urbem 1, 20. quibus diebus non licebat Saliis discedere e loco, in quo erant 37, 33, 3. **Salios** XII. vocet Tullus, qui *Agonales*, sive *Collini*, dicti sunt 1, 27. iis fuit tunica picta

- picta et aeneum pectoris
 tegumentum 1, 20. Sa-
 lius erat P. Cornelius
 Scipio Africanus 37, 33.
Sallentini f. Salentini in
 Calabria et Umbria 9,
 42. eorum urbes igno-
 biles deficiunt ad Anni-
 balem 25, 1. eorum ager
 10, 2. 24, 20.
Salluvii, seu Salyi et Sa-
 lyes, in Gallia Narbon.
 inter Rhodanum et Al-
 pes, ubi oppida Arela-
 tum, Aquae Sextiae, Ta-
 rasco et Forum Voconii,
 h. Arles, Aix, Tarascon
 et Fanfaron en Provence
 5, 35. Cf. Salyi.
Salondicus, v. Olonicus.
C. Salonius, triumvir co-
 loniae deducendae 34,
 45. decemvir agro di-
 vidundo 42, 4.
P. Salonius, alternis prope
 annis tribunus militum
 et primus centurio, Pa-
 tres conscriptos obtesta-
 tur, ne suum honorem
 praeponant concordiae
 civitatis 7, 41.
Q. Salonius Sarra praetor
 35, 10. sortitur Sardi-
 niam 20.
Salpinates in Etruria, in-
 cursant agros Romanos
 5, 31.
Saltatio in ludis scenicis
 7, 2. recte per manus
 data 27, 37, 8.
Saltus ad Aoum amnem
 32, 6. Apuliae 24, 20.
 Castulonensis 22, 20, 26,
 20. Caudini 9, 7. Ci-
 thaeronis 31, 26. Ger-
 manici 9, 36. Hercinius
 5, 34. Manianus 40, 39.
 Marcius 39, 20. Tauri-
 nus 5, 34. Thermopy-
 larum 28, 5, 7, 36, 15.
 Vescinius 10, 21.
Salutis aedes, a C. Junio
 Bubulco consule vota,
 ab eodem, cenfore, lo-
 catur 9, 43. dedicatur
 ab eodem, dictatore 10,
 1. Salutis aedes de coelo
 tangitur, vid. Prodigia.
 Salui dona vovere et
 signum inauratum dare,
 consul iubetur 40, 37.
Salyi, duce Amilcare Pos-
 no, invadunt Placentiam
 31, 10. eorum gens 5,
 34. et montes 21, 26.
 v. Salluvii.
Samaei, Cephalleniae po-
 pulus, dedunt se Roma-
 nis 38, 28, 29.
Sambucae 24, 34, 4.
Sambucifiriae 39, 6.
Same, Cephallenia insula
 32, 16, 2, 36, 42. Cf.
 Zama.
Same, urbs Cephalleniae,
 sustinet obsidionem qua-
 tuor menses 38, 29.
Samii 31, 31, 33, 20. vid.
 Samos.
Samia terra 37, 10, 11, 12,
 13.
Samuites in Samnio, re-
 gione Italiae inferioris,
 ejus oppida fuere Au-
 sidentia, Bovianum, Be-
 neventum, Aesernia, Sae-
 pinum, Allifae, Teleia
 cet., h. Alfidena, Bojano,
 Bene-

Benevento; Ifernina f. Sergna, Supino, Alife, Telese 7, 32. ineunt foedus cum Romanis 7, 19. gens opibus armisque valida 29. inferunt Sidicinis arma, unde origo belli cum Romanis *ibid.* vincunt Campanos *ibid.* male excipiunt legatos Romanorum 31. bellum cum Samnitibus 32. atrox cum iis proelium 33. vincuntur in Campania *ibid.* victi iterum in Samnio 36. tertia pugna cum Samnitibus, qua fugantur 37. legatos Romanam mittunt, pacem orantes 8, 1. cum iis foedus renovatum 2. Samnitium agros vastant Latini *ibid.* petunt a Romanis, ut Latini coerceantur *ibid.* pugnant cum Lucanis adversus Alexandrum Epirenses 17. suspecti sunt Romanis 23. ferox eorum responsum *ibid.* tria oppida iis adempta 25. eji-ciuntur Palaepoli 26. vincuntur a Q. Fabio magistro equitum 30. victi rursus a Papirio dictatore 36. annuas impetrant inducias 37. deficiunt *ibid.* proelium atrox cum Samnitibus 38. eorum equites impedimenta Romanorum diripiunt *ibid.* vincuntur Samnites 39. damnant bellum *ibid.* satisfaciunt

Romanis *ibid.* nec tamen impetrant *ibid.* bellum instaurant 9, 1. 2. fraude capiunt Romanos apud Caudinas Furcas 2, sq. occupant Fregellas, coloniam Romanorum 12. vincuntur a Romanis 13. iterum 14. sub jugum mittuntur Samnitium septem millia 15. eorum praesidium Satrici obpressum 16. inducias biennii impetrant a Romanis 20. rebellant 21. anceps proelium cum Samnitibus *ibid.* vincuntur *ibid.* proelium equestre cum Samnitibus, in quo eorum imperator occiditur 22. capiunt Plisiam *ib.* pugna vincuntur 23. progrediuntur ad Caudium 27. ad triginta millia Samnitium caesa aut capta *ib.* capiunt Cluviam 31. eorum insidiae *ibid.* ad viginti millia Samnitium caesa *ibid.* anceps proelium cum Samnitibus 38. eorum exercitus duo; scuta alterius auro, alterius argento caelata 40. vincuntur 40 - 42. dedunt se Romanis *ibid.* sub jugum mittuntur *ibid.* victi petunt pacem 43, 45. iis foedus antiquum redditum *ib.* rebellant 10, 11. iis infertur bellum 12. vincuntur *ibid.* proelium atrox cum Samnitibus

14. pulsi finibus suis, Etruriam petunt 16. vincuntur 19. populantur Campaniae agrum 20. caeduntur, duxque eorum captus ad consulem Romanum rapitur *ib.* conferunt arma cum Etruscis, Umbris, Gallis 21. cum Gallis invadunt Romanos 27. Samnites primo impetu feroces; longiore certamine residunt eorum animi 28. vincuntur 29. Samnitium agmen a Pellignis caeditur 30. bellum reparant 31. vincuntur proelio, in quo caesa Samnitium sexdecim millia trecenti, capta duo millia septingenti *ibid.* Samnitici belli diuturnitas et atrocitas *ib.* aggrediuntur castra Romana 32. expelluntur 33. aliquot eorum oppida capiunt Romani 34. obpugnant Luceriam 35. vincuntur 36. septem millia et trecenti capti, omnes nudi sub jugum mittuntur *ibid.* Samnitium ingens apparatus belli 38. vincuntur a Papirio, consule 41. 42. eorum urbes captae 45. deficiunt ad Poenos 22, 61. Samnitium legatorum ad Annibalem oratio 23, 42.

Samnites Caudini 23, 41.

Samnites Pentri 9, 31.

Samnitium nomine gladiatores

adpellati 9, 40. armatura, forma scuti, ocreae, galeae cristatae, tunicae verlicolores et linteae 9, 40. mos, milites sacramento adigendi lege sacrata et horrendo ritu, viroque lecto a viro 10, 38.

Samnium 7, 32.

Samos s. Samus insula et opp. Joniae, Epheso urbi et Mycalae prom. obiecta, h. Sullam Adassum 37, 10 sq.

Samothracia vel Samothracia insula Thraciae in extremo mari Aegaeo ad ostia Hebri fl., h. Samondrachi, Samandraki 42, 25. 50. 44, 45. 46.

Samothracum insulae religio 45, 5. templum et insula sanctissima *ibid.*

Sancus Semo, v. Semo.

Sanci aedes de coelo tacta 32, 1.

Sangarius, Phrygiae fl., h. Sagaris 38, 18.

Sangualis avis 41, 13.

Sanguine mixtae fluxerunt Caeretes aquae, v. Prodigium.

Sapinia aut Sappinia tribus Umbriae pars, circa Sapim fl., h. Savio 31, 2. 33, 37.

Sardes, caput Lydiae, h. Sard, Sardis, Sardo 33, 19. 37, 18.

Sardi clandestinam legationem ad Poenos mittunt 23, 32. caeduntur a Romanis 40. perdomant.

- mantur 41. legatos Romanam mittunt 41, 6. 8. omnes, qui defecerant, in ditionem rediguntur a Ti. Sempronio 41, 17. 26.
- Sardi Pelliti 23, 40. venales, proverbium 41, 28, 4.
- Sardinia insula 21, 1. 22, 31. Sardinia et Corfica Poenis ademtae 21, 1. vastatur a classe Punica 27, 6. in Sardinia magnum tumultum esse nuntiatur 41, 6. pacatur 15. Sardiniae coelum grave 23, 34, 6. formam exhibens tabula in aede Matutae matris a Ti. Graccho posita 41, 28.
- Sare, vicus Maronitarum 38, 41.
- Sarissae, hastae praelongae Macedonum 9, 19. 31, 39. 32, 17. 33, 8. 37, 42. 38, 7. 44, 41.
- Sarissophori, milites Macedones 36, 18.
- Sarmenta arida boum cornibus praeligantur, et accenduntur 22, 16. 17.
- Sarpedon prom. Lyciae 38, 38.
- Sarus, fluvius Ciliciae 33, 41.
- Sassula urbs Latii, vicina Tiburi, capta a Romanis 7, 19.
- Satellites fumit Tarquinius Superbus 1, 49. Satellites Porſenae 11. 12. Satellites armatos libi circumdat Hieronymus, qui nulli Hieroni fuerant 24, 5.
- Saticula opp. Samnii ant Campania 7, 32. 9, 21. 23, 39. obpugnatur a Romanis 9, 21. capitur 22.
- Saticulani laudati 27, 10. Saticulanus ager 23, 14.
- Satricum opp. Latii 2, 39. 6, 8. 28, 11. a Marcio Coriolano Romanis adimitur 2, 39. moenibus Satrici se includunt Volsci 6, 8. capitur a Romanis *ibid.* a Praenestinis et Volscis 22. a Latinis concrematur 33. Satricum coloniam deducunt Antiates 7, 27. capitur a Romanis *ibid.* diripitur et incenditur *ibid.* Volſcorum exercitus conſedit ad Satricum 8, 1. a Papirio consule obpugnatur et capitur 9, 16.
- Satricani 28, 11. deficiunt ad Samnites 9, 12.
- Saturae Romanorum 7, 2.
- Saturnalia instituta 2, 21. diem ac noctem clamata 22, 1. prima 30, 36.
- Saturnia, colonia civium Romanorum, in agrum Caletranum deducta in Etruria 39, 55.
- Saturnus, idem qui Belus, cultus a Carthaginienſibus, v. Belus. Saturni aedes 2, 21. 22, 1. 41, 21. ad aedem Saturni immolatum et lectifiernium imperatum 22, 1.
- Satyrus, princeps legationis Rhodiorum, intemperan-

- sperantius invehitur in Eumenem 42, 14.
 Savo, oppidum Alpinum in Liguria, hod. Savona 28, 46.
 Saxa Rubra, locus, ubi Veientes castra habebant in Etruria, ad Cremenam fl. 2, 49. Saxa Formiana 22, 16.
 Saxum Tarpejum 6, 20. de hoc dejecti damnati 6, 20. 24, 20. 25, 7.
 Saxum ingens in vicum Jugarium ex Capitolio procidit, et multos oppressit 35, 21. visum est volitare, vid. Prodigia. Saxa infuso aceto putrefacta 21, 37.
 Scaeva, v. Junius.
 Scaevola, v. Mucius.
 Scalae, moenibus admotae, onere subeuntium fractae 26, 45.
 Scalpro fabrilis elephantos necare docuit Asdrubal, si quando saevirent 27, 49.
 P. Scantinius pontifex 23, 21.
 Scaptia tribus addita 8, 17.
 P. Scaptius hortatur populum Romanum, ut agrum, de quo lis erat inter Ardeates et Aricinos sibi adjudicet 3, 71.
 Scardus, Scordus, Scodrus, mons Illyr., h. Monte Argentaro 43, 20, 1. 44, 31.
 Scarphæa s. Scarphia et Scarphæ opp. Locridis prope Thermopylas 33, 3. 36, 19.
 Scaurus, v. Aemilius et Aurelius.
 Sceleratus vicus 1, 48. campus unde nomen habeat 8, 15.
 Scenam aedilibus praetoribusque praebendam censores locant 41, 27.
 Scenica ars minime apud Graecos pudori 24, 24. inhonesta Romae 7, 2, 12. scenici ludi quando Romae primum et quare instituti 7, 2. Romani magnifice facti ab aedilibus curulibus 31, 4. Cf. Ludi.
 Scerdilaedus, Illyriorum rex 22, 33, 3. 26, 24. 27, 30. 28, 5. 29, 12. pater Pleurati 31, 28.
 Scerdilaedus, Gentii, Illyriorum regis, filius, captivus mittitur Romam 22, 33, 3. 44, 32. 45, 43.
 Schoenus, mercator Perrhaebus, de transitu ad Perrhaebiam consultus ab Aemilio consule 44, 35.
 Sciathus inf. maris Aegaei, vicina Thessaliae 35, 43. 44, 13. urbs haud ignobilis 31, 28. diruitur 28, 45.
 Scipio, v. Cornelius.
 Scipio eburneus dono datus Matinissae 30, 15. dono missus a senatu 31, 11. dono datus Eumeni 42, 14.
 Scissis Hispaniae Tarrac. opp. expugnatum 21, 60.
 Scodra,

Scodra, Gentii regia, opp. Illyrici, h. Scutari f. Scadar et Iscodar 43, 20. 44, 31. 45, 26. ejus latus 44, 31. ad ejus moenia Illyries vineunt Romani *ibid.* deditur 32.

Scodrus, v. Scardus.

Scodrenses 45, 26.

Scopas, Aetolorum praetor 26, 24. bellum infert Acarnanum genti 25. ab rege Ptolemaeo cum magno pondere atri mittitur in Aetoliam 31, 43. juventutem Aetolorum, mercede conductam, avehit in Aegyptum *ibid.*

Scordisci in Moesia Panonia et Illyrico, h. Croatia 40, 57. 41, 19.

Scordus, v. Scardus.

Scorpione ictus, qui proximus Annibalem ad Locros steterat 29, 7. Scorpiones majores et minores 24, 34. 26, 47. 49. Scorpionum in Carthagine Nova expugnata reperorum numerus 26, 47.

Scortorum raptus bellum excitans 2, 18. Scorti amor redimitur homicidio 39, 42.

Scotussa f. Scotusa Thessaliae, Pelasgiotidis opp. 28, 5. 7. 33, 6. capitur ab Antiocho 36, 9. recipitur a Romanis 14.

Scotussaens ager 33, 6.

Scriba, pari fere ornatu cum rege Persena, pro eo obtruncatur 2, 12.

Scriba pontificis ob stuprum cum Vestali virgine ad mortem virginis caeditur 22, 57. Scribae publici 9, 46. 6. quae-storibus urb. lecti 40, 29. aedilium, pecuniam ex aerario clam egressisse comperti, damnantur 30, 39.

C. Scribonius aedilis plebis 33, 42. 34, 53. praetor 54. fortitur juris dictionem urbanam 55. idem forte curio max. 41, 21.

C. Scribonius praefectus socium 40, 31.

C. Scribonius Curio curio maximus 41, 21.

L. Scribonius, legatus captivorum, qui in potestate Annibalis erant 22, 61.

L. Scribonius Libo triumvir mensarius factus, quum esset tribunus plebis 23, 21.

L. Scribonius Libo praetor 29, 11. fortitur juris dictionem peregrinam et Galliam 13.

L. Scribonius Libo aedilis curulis 34, 54. hujus et collegae ludos Romanos senatus primum a populo secretus spectavit *ibid.* creatur praetor 35. 10. fortitur juris dictionem peregrinam 20. triumvir coloniae deducendae 39, 23.

Scriptores a Livio memorati, Annales Acilianiani

25. 39. 35. 14. M. Porcia Cato 34. 5. 45. 25. L. Cincius Alimentus 7. 3. 21. 38. 26. 23. 28. 27. 7. 29. Q. Claudius Quadrigrinus 6. 42. 7. 10. 8. 19. 9. 5. 25. 39. 33. 10. 35. 14. Clodius Licinius 29. 22. Commentarii pontificum 4. 3. 6. 1. Fabius Pictor 1. 44. v. Fabius Pictor. Funebres laudes imaginumque muli 8. 40. Libri linteii 4. 7. 20. Libri magistratuum 4. 7. 20. Licinius Macer 4. 7. v. Licinius Macer. Piso 1. 55. v. Piso. Polybius 30. 10. v. Polybius. Rutilius 39. 52. Silenus 26. 49. Tubero 4. 23. 10. 9. Valerius Antias 3. 5. v. Valerius Antias.
- Scriptorem** nullum temporum vetustiorum aequalem Livius suo aevo existare queritur 8. 40. v. Annales.
- Scultenna**, Galliae Cisalpin. in Padum influens 41. 12. 18.
- Scutum** et clipeus quomodo differant 1. 43. 4. ex laevo humero suspensum sinistra manu tenetur, ut hasta dextra 1. 11. 6. majus corpori tegumentum, quam clipeus 9. 19. ejus forma 9. 40. equestre 43. 8. pedestre 6. 8. 7. 10. Scuta pro clipeis quando fecerint Romani 8. 8. Scuta Gallorum 22. 46. longa, parum lata, plana 38. 21. Hispanorum, ejusdem fere formae ac Gallorum 22. 46. Ligurum 44. 35. Samnitium, auro et argento caelata 9. 40. dominis argentariarum ad forum ornandum divisa *ibid*. Scutis densatis conferti Romani excipiunt tela hostium 28. 2. Scutum vigiliis aufert Aemilius Paullus consul 44. 33.
- Scutati** 8. 8. 28. 2.
- Scyllaeum prom.** Argolidis et totius Peloponnesi, h. Capo Schilli 31. 44. 36. 42.
- Scyrus**, insula ex Cycladum numero, h. Skiro. l. Sciro 31. 45. 33. 30.
- Secessio plebis** in montem Sacrum 2. 32. 33. in Aventinum 3. 50. 51. atque inde in Sacrum montem 52. secessio militum 7. 39-42. secessio apud veteres Romanos ultima rabies habebatur 7. 40.
- Secubitus sacrorum** causa 39. 10.
- Secures praelatae** dictatori 2. 18. decemviris 3. 36. consulibus extra Urbem 24. 9. securi percussi in medio foro trecenti quinquaginta octo delecti nobiles Tarquinienfes 7. 19.
- Sedetani** l. Edetani, Hedetani, Sidetani, in Hispania

- Hispania Tarrac. inter Ibe-
 rum et Sucronem, in hod.
 Valencia et Aragonia, ubi
 oppida eorum Caesaraugu-
 sta, Segobriga, Saguntus
 (h. Saragossa, Segorve, Mur-
 viedro) et Edeta, ad Ca-
 tonem consulem deficiunt
 34, 20.
 Sedetanus ager 28, 24, 29,
 I. 31, 49. eum depopu-
 latur Mandonius 28, 24.
 Seditio Romae 2, 23, 28, 56,
 3, 66, 5, 24, 25, 6, 14 sq.
 31. militum Romanorum
 4, 50, 7, 39, 28, 24 sq.
 32, 3. Seditio nulla sub
 Annibale duce 28, 12. se-
 ditionis auctores securi per-
 cussi 28, 29.
 Segestica s. Segeda Celtiberor-
 um in Hispania Tarrac.
 civitas gravis et opulenta
 34, 17. eam vineis et plu-
 teis capit Cato consul *ib.*
 Seguntia s. Segontia et Sa-
 guntia opp. Arevacorum in
 Hispania Tarrac. ad fontes
 Bilbilis fl., h. Sigüenza ad
 fontes fl. Henarez in con-
 finio Aragoniae et Castel-
 lae vet. 34, 19.
 Sejuges aurati in Capitolio a
 P. Cornelio positi 38, 35.
 Selenitani in Illyrico 45, 26.
 Seleucia Ciliciae opp. aut
 aliud 33, 41.
 Seleucus Nicator 33, 40, 2.
 Seleucus Philopator, Antio-
 chi filius 33, 40, 41, 36, 7.
 ei Lysimachia sedes a pa-
 tre data 33, 40, 35, 15.
 in Aeolide relinquitur a
 patre ad maritimas urbes
 R. Liv. P. IV.
- continendas 37, 8. recipit
 Phocaeam 11. Pergamum
 obpugnat 18. eum ex Per-
 gameno agro discedere co-
 git Diophanes, praetor
 Achaeorum 21.
 Selinus, opp. Ciliciae 33, 20.
 Sella curulis 1, 8. 1, 20, 2.
 2, 54. 7, 1. 10, 7, 25, 5.
 Sella curulis ab Etruscis
 sumta 1, 8. Sella curulis
 dono missa Masinissae 31,
 11. Eutheni 42, 14. ebur-
 nea dono missa regi Sy-
 phaci 27, 4.
 Sella Jovis in Capitolio 5, 50.
 Sellasia opp. Laconicae 34,
 28.
 Sellisternium 5, 13, 4.
 A. Sellius tribunus plebis ab-
 seus creatur 4, 42.
 Sellularii ad bellum exciti 8,
 20.
 Selymbria, Thraciae opp.,
 h. Selivra 33, 39.
 Semigerimanae gentes 21, 38.
 Semimares in mare depor-
 tantur, v. Androgyni.
 Semita saxo quadrato a Ca-
 pena porta ad Martis strata
 10, 23.
 Semo Sancus 8, 20. bona
 Vitruvii Vacci Semoni San-
 co consecrata *ibid.* in ejus
 sacello aenei orbes positi *ib.*
 Sempronia basilica 44, 16.
 Sempronius Blaesus, quae-
 stor, occisus cum mille
 hominibus 22, 31.
 A. Sempronius consul 2, 21.
 iterum 34.
 A. Sempronius Atratinus in-
 ter primos tribunos mil.
 cons. pot. 4, 7.

- A.** Sempronius Atratinus tribunus mil. cons. pot. 4, 35. iterum 44. tertium 47.
- A.** Sempronius Atratinus magister equitum dictus 6, 28.
- C.** Sempronius Atratinus consul 4, 37. ejus negligentia et temeritas *ibid.* Sempronio diem dicit L. Hortensius, tribunus plebis 42. eripitur reus precibus quatuor tribunorum, qui sub illo meruerant *ibid.* rursum accusatur et damnatur 44.
- C.** Sempronius Blaesus diem dicit Cn. Fulvio ob exercitum in Apulia amissum 26, 2.
- C.** Sempronius Blaesus aedilis 39, 7. creatur praetor 32. fortitur Siciliam 38. legatus 43, 4.
- C.** Sempronius Longus decemvir sacrorum 41, 21.
- C.** Sempronius Rutilus, tribunus plebis, M. Acilio Glabrioni diem dicit 37, 57.
- C.** Sempronius Tuditanus, quintus aedilis plebis esset, praetor creatur 32, 27. fortitur Hispaniam citeriorem 28. proconsul victus proelio ab Hispanis, ex vulnere moritur 33, 25. pontifex fuerat 42.
- Cn.** Sempronius Blaesus legatus Q. Fulvii 27, 6.
- L.** Sempronius Atratinus consul 4, 7. primus cum L. Papirio censuram gerit 8.
- M.** Sempronius Tuditanus, Carthagine nova capta, coruanae muralis arbiter 26, 48.
- M.** Sempronius Tuditanus, tribunus plebis, ex auctoritate Patrum plebem rogat, ut cum sociis ac nomine Latino pecuniae creditae jus ideum, quod cum civibus Romanis esset 35, 7. creatur praetor 37, 47. fortitur Siciliam provinciam 50. consul 39, 23. a Pisis in Apuanos Liguas proficiscitur, eorumque agros vastat 32. frustra censuram petit 40. pontifex cooptatur 46. pestilentia moritur 41, 21.
- P.** Sempronius praefectus socium 34, 47.
- P.** Sempronius Sciphus tribunus plebis 9, 33. ejus in Ap. Claudium censorem oratio 34. prendi Appium jubet, et in vincula duci *ibid.* consul 45. triumphat *ib.* pontifex creatur, quum primum plebei pontifices facti sunt 10, 9. censor *ib.* praetor 21.
- P.** Sempronius Tuditanus tribunus militum ad Cannas 22, 50. ejus virtus *ibid.* et 60. ex aedilitate curuli praetor creatur 24, 43. fortitur Ariminum 44. ejus res gestae 47. imperium ei prorogatur 25, 3. iterum 26, 1. censor 27, 11. lustrum condit 38. creatur consul, quum provinciam Graeciam haberet 29, 11. pacem cum Philippo facit 12. fortitur Bruttios 13. con-

- consul, tumultuario proelio configit cum Annibale 36. vincitur *ibid.* dein et Annibalem acie vincit *ib.* aedem Fortunae Primigeniae vover *ibid.* vid. et 34, 53. legatus ad Ptolemaeum 31, 2.
- P.** Sempronius Blaesus tribunus plebis, P. Cornelio Scipioni, triumphum petenti, obstitit 36, 39. auctoritate senatus compellitur remittere intercessionem 40.
- P.** Sempronius Gracchus, tribunus plebis, diem dicit M'. Acilio Glabroni 37, 57.
- P.** Sempronius Longus creatur praetor 39, 32. fortitur Hispaniam ulteriorem 38.
- Ti.** Sempronius Gracchus magister equitum 22, 57. castris Romanis praefectus, absente dictatore, Caesilium mittit frumentum et nuces 23, 19. quum magister equitum et aedilis curulis esset, consul creatur 24. senatum habet, consolatur Patres, eosque adhortatur, ne calamitatibus succumbant 25. init consulatum 30. ei volonum exercitus sorte evenit 32. ejus res gestae 35, 36, 37. ei prorogatur imperium 24, 10. vincit Hannonem Poenum 14, 15. volonibus dat libertatem 16. secundum consul absens creatur 43. in Lucanis multa proelia parva, haud ullum dignum memoratu, facit 25, 1. aliquot ignobilia oppida Lucanorum capit *ibid.* ei imperium prorogatur 3. ex Lucanis cum equitatu ac levi armatura Beneventum venire jubetur 15. triste prodigium Graccho sacrificanti factum 16. proditione circumvenitur *ibid.* exanimis ad Annibalem mittitur, poniturque cum captis simul fascibus ante tribunal imperatoris *ibid.* de ejus obitu varia fama 17. item de ejus funere *ibid.*
- Ti.** Sempronius Gracchus, admodum adolescens, augur creatur in locum M. Pomponii Mathonis 29, 38. moritur 41, 21.
- T.** Sempronius Gracchus, praefectus socium, cadit in proelio cum Bojis 33, 36.
- Ti.** Sempronius Gracchus, acer juvenis, legatus mittitur ad Philippum 37, 7. ab eo comiter accipitur *ibid.* tribunus plebis, auxilio est Scipioni Africano, ne causam dicat 38, 52. ei gratiae actae, quod rem publicam privatis simultatibus potiore habuisset 53. ei nupta minor e duabus Africani filiabus 57. ejusdem aliud decretum de L. Scipione, Africani fratre 60. ejus oratio ad collegam, triumpho M. Fulvii moram afferentem 39, 5. creatur triumvir coloniae deducendae 55. memoratur

- tur aedilis 40, 44. praetor citeriorem Hispaniam fortitur 35. capit Mundam et Certinam 47. vincit Celtiberos et subigit 48. 49. 50. triumphat de Celtiberis 41, 6. 7. creatur consul 8. multis secundis proeliis perdomat Sardos 17. 26. rerum ab eo in Sardinia gestarum ergo tabula in aede Matris Matutae posita 28. creatur censor 43, 14. ejus censurae acta 14. 15. contentiones cum tribuno plebis P. Rutilio 16. ejus bona consecrantur a tribuno *ibid.* ei et collegae dies dicitur ad populum *ibid.* collegam servat, jurando se ei comitem exsilii futurum *ib.* basilicam faciendum curat, quae Sempronia dicta est 44, 16. libertinos in unam tribum Esquilinam conjicit 45, 15.
- Ti. Sempronius Longus consul 21, 6. in Siciliam mittitur 17. capit Melitain 51. revocatur in Italiam *ibid.* venit ad collegam *ibid.* pugnae adversus Annibalem cupidus 53. educit copias 54. vincitur 55. 56. alia pugna inter Sempronium et Annibalem 59. prospere pugnat cum Hannone Poeno 23, 37.
- Ti. Sempronius Longus tribunus plebis 31, 20. aedilis curulis 32, 27. triumvir coloniarum deducendis 29. praetor 33, 24. fortitur Sardiniam provinciam 26 ei prorogatur imperium 43. creatur consul 34. 42. triumvir coloniarum deducendae 45. proficiscitur in Bojos, et adversus eos pugnat 46. 47. legatus consularis 35, 5. frustra censuram petit 39, 40.
- Ti. Sempronius C. F. Longus decemvir sacris faciundis moritur 27, 6.
- Ti. Sempronius Ti. F. Longus, filius illius, augur factus et decemvir 27, 6. pestilentia moritur 41, 21.
- Ti. Sempronius Longus praefest parti castrorum in obpugnatione Heracleae 36, 22.
- Ti. Sempronius Musca 45, 13.
- T. Sempronius Rutilius, vitricus P. Aebutii 39, 9. cupit pupillum initiari Bacchis *ibid.*
- Semunciarium fenus factum ex nunciario 7, 27.
- Sena sc. Gallica s. Senogallia, Umbriae opp. (hodie Senigaglia) ad Metaurum fl. 27, 46.
- Senensis populus vacationem obtinere non potest 27, 38.
- Senaculum in Capitolio 41, 27.
- Senatores centum, a Romulo creati 1, 8. plebeji 5, 12. decem principes in coloniis et municipiis 29, 15, 4. octoginta occiduntur in proelio ad Cannas 22, 49. olim in promiscuo spectarunt ludos; postea a populo

populo secreti 34, 44, 54. pecuniam sponte conferunt ad subplementum remigum 26, 36. naves majores, quam CCC amphorarum, habere vetiti 21, 63. quinque uno tempore et longe abesse ab urbe Roma vetiti 36, 3. pignoribus capiendis apti multa dicenda, ut frequentes adessent, cogi poterant 3, 38, 12. sententiam dicebant stantes 9, 8, 2. et ordine vel suo quisque loco rogati 28, 45, 3. edicto praetoris ex tota Italia Romanam vocantur 43, 11. Senatores, quibusque in senatu sententiam dicere licet 22, 49, 13, 23, 32, 36, 3. quaestus iis indecorus visus 21, 63. lecti potissimum magistratus 22, 49, 12, 23, 23. pedarii 1, 32, 13, 22, 49, 12. singuli interrogant legatos 30, 22. Senatus nisi auctor fieret, ratum esse non poterat id, quod populus jussisset 1, 17. rostea in incertum committorum eventum auctor fieri coepit *ibid.* ejus quae nam partes fuerint in regibus creandis 1, 17, 18, 22, 32, 41. Senatus a regibus de omnibus negotiis consultus 1, 49. juratus nonnumquam censebat 26, 33, 30, 40, 42, 21. infrequens non facere potest Scitum 2, 23, 9. lectus a censoribus 23, 22, 40, 53, 43, 15. de bello indicen-

do consultus 1, 33. decernit, ut ad populum feratur de bello indicendo 4, 58, 31, 5, 45, 21. provincias consulibus decernit 10, 24, 28, 38, 40. sqq. extra Urbem in aede Apollinis aut Bellonae datur et legatis et imperatoribus triumphum petentibus 26, 21, 1. vocatur a consulibus, et iis absentibus a praetore urbano 22, 55, 26, 21, 1, 38, 44. senatus auctoritas quomodo paulatim sit imminuta 1, 17, 6. ea quomodo differat a Scito 1, 17, 6. Senatus de pace facienda consultus 6, 26, 30, 42, 43, 33, 24, 37, 55, 38, 10. decernit triumphum 3, 26, 28, 9. negat 10, 36, 37, 26, 21. sine auctoritate senatus triumphatum 3, 63, 10, 37. quaedam negotia a se ad populum rejicit 2, 27, 7, 20, 27, 8. legatis populorum regumque dat responsa 6, 26, 7, 20, 30, 17. mittit legatos 2, 15, 30, 26, 42, 19. et alibi passim. Senatus Romanus tamquam regum confessus 9, 17. Senatus princeps 27, 11. (v. Princeps.) lectio 23, 22, 1. Senatus habitus in Capitolio 3, 21, 8, 5, 24, 10, 26, 1, 28, 38, 32, 8. noctu in aede Aesculapii Carthagine datus 41, 22. Romae in aede Bellonae 30, 21, 31, 47, 41, 6. in aede Apollinis

linis 34, 43. 39, 4. 42, 21.
in senatum veniebant plu-
res pluresque sententiam
dicebant quam senatores
22, 49, 13. senatu moveri
quis poterat a cenfore, sed
non adversante altero cen-
fore 4, 24, 5, 40, 51, 2.

Senatus consultum factum,
ut omnes Volsci Urbein ex-
cederent 2, 37. ut ponti-
fex maximus tribunos ple-
bis crearet 3, 54. ut de-
cemviri magistratu se ab-
dicarent 3, 54. ut consu-
laria comitia haberentur 4,
25, 36. ut duo ex tribu-
nis consularibus ad bellum
proficiscerentur, unus res
Romae curaret 45. de
caede Postumii 51. de cre-
andis tribunis militum 55.
ut tribuni militares pedi-
tibus equitibusque gratias
agerent 5, 7. ut tribuni
militum se abdicarent ma-
gistratu 17. ut agri Vejen-
tani septena iugera divide-
rentur plebi 30. ut con-
sules se abdicarent magi-
stratu 31. de rebus ad re-
ligionem spectantibus 50.
ut redirent, qui Vejos ive-
rant 6, 4. ut educeretur
e carcere M. Manlius 18.
ne quis patricius in Capi-
tolio habitaret 6, 20. de
induciis in centum annos
Caeritibus concedendis 7,
20. de Latinis 8, 14. de
dicendo dictatore 15, 16.
de colonia Gales deducen-
da 16. de deducendis In-
teramniam et Casinum co-

loniis 9, 28. ut magistra-
tus facerent, quod e re
publica fideque sua esse
ducerent 22, 39, 1. ut
privati nautas darent 24,
11. de coercendis super-
stitionibus et externis reli-
gionibus, Romae exortis
25, 1. de ludis Apollini,
reque divina faciunda 12.
de Marcello et Siculo 26,
32. de Campanis 34. de
provinciarum sortitione 28,
45. ut, quos ludos inter
seditionem militarem vo-
visset Scipio, ex ea pecu-
nia, quam ipse in aera-
rium intulisset, faceret 38.
de coloniis, quae milites
dare abnuerant 29, 15. de
bello adversus Nabin Lace-
daemonium 34, 22. de
coloniis deducendis 53. de
rebus Asiae 37, 56. in
gratiam Ambracienfium 38,
44. de Bacchanalibus 39,
18, 19. de exercitiis 38.
quo sublata comitia prae-
toris creandi 39. in hono-
rem Demetrii 47. de lu-
dis 40, 44. de Latinis 41,
8, 9. de agris Ligustinis
et Gallicis vicinim dividen-
dis 42, 4. in gratiam Sta-
tiellatium 22. de bello in
Persea 30. quo Ceres Ly-
ciique jubentur esse liberi
44, 15. de Macedonibus
et Illyriis 45, 18. Senatus
consulti forma ultimae ne-
cessitatis, videre, ne quid
res publica detrimenti ca-
piat 3, 4. Scrum relatum
in tabulas 4, 11. non sit
ob

ob infrequentiam senatus 2, 23, 9 fit, ubi major pars in eandem sententiam ivit 1, 32, 26, 33. quomodo differat ab auctoritate senatus 1, 17, 6. *SCta* in aedem Cereris ad aediles plebis delata 3, 55. ad aerarium 39, 4.

Senes Romani, Vrbe capta, exspectant domi mortem 5, 41. trucidantur a Gallis *ibid*

Seniores coacti nomina dare, ut agant Urbis custodiam 5, 10 6, 2, 6. Seniorum cohortes factae 10, 21. triginta principes, apud Carthaginienses sanctius consilium 30, 16.

Senones tum in Gallia Lugdun. ad confluentem Sequanae et Icaunae, (ubi oppida Agedicum s. Agendicum et Autissiodorum, h. Sens et Auxerre) tum in Umbria inter Aesin et Utenstem fl.; Clusium et Romanam veniunt 5, 34, 35. v. Gall. Legionem Romanam circumveniunt et delectant 10, 26.

Sententiam senatores dicebant stantes 9, 8, 2. et ordine vel suo quisque loco rogati 28, 45, 3.

Seatinum opp. Umbriae, h. Sentina: unde Sentinas age 10, 27, 30.

Seppium, v. Saepinum.

Seppius Lesius Iunium Capuae magistratum ultimus omnium Campanorum capit 26, 6, 13.

Septembribus Idibus praetor maximus clavum pangere vetusta lege iussus 7, 3.

Septemdecim annos nati, qui non militabant, aerarii facti 27, 11.

Septemtrio in aquilonem versus 37, 12.

Septum in campo Martio, ubi suffragia ferebantur 10, 13, 9.

Sepulcrum dirutum in ora Africae pro malo omine vitatur ab Annibale 30, 25. sepulera diruta Athenis a Philippo 31, 24. super ea re Atheniensium querelae 30. in Graecia erant extra urbium moenia 31, 24, 10.

Sepultura prohiberi et carere 1, 49, 24, 21, 29, 9, 36, 8, 58, 59.

Sergia venefica, suo ipsa epoto medicamento, interit 8, 18.

C. Sergius, tribunus militum consulari potestate 6, 5. iterum 11. tertium 27.

Cn. Sergius Plancus, praetor 31, 4. sortitur juris dictionem urbanam 6 ei prorogatum imperium 32, 1.

L. Sergius, legatus, auream crateram donum Apollini Delphos fert 5, 28. a Liparensium piratis exceptus et dimissus *ibid*.

L. Sergius Fidenas consul 4, 17. tribunus mil. cons. pot. 25. iterum consul 30. iterum tribunus mil. cons. pot. 35. tertium 45.

Uu 4

L. Ser.

L. Sergius Fidenas tribunus militum 5, 16.

L. Sergius legatus 30, 25.

M. Sergius decemvir creatur 3, 35.

M. Sergius Fidenas, tribunus mil. conf. pot. 4, 61. iterum 5, 8. ejus castra adoriuntur Falisci *ibid.* mavult vinci ab hoste, quam vincere per civem *ibid.* accusatur a tribunis plebis 11. denis millibus aeris gravis condemnatur 12.

M. Sergius tribunus militum 29, 6. jussu Pleminii post gravissima tormenta necatur, et insipultus projicitur 9.

M. Sergius Silus praetor 32, 27. sortitur juris dictionem urbanam 32, 28. 31, 33, 21, 24.

M. Sergius Silus legatus Aemilii consulis 44, 40.

Serrheum s. **Serreum** et **Serrium** prom, Thraciae et in eo castellum 31, 16.

Servillii ex Albanis principibus in collegium Patrum lecti 1, 30.

A. Servilius Priscus, v. **Q.** Servilius Priscus.

C. Servilius consul 2, 49.

C. Servilius, tribunus mil. conf. pot., contendens cum collegis, patri parat 4, 45.

C. Servilius, triumvir coloniae Placentiam deducendae 21, 25. a Gallis comprehenditur *ibid.* a filio consule sextum decimum post annum liberatus, Romam revertitur 30, 19.

C. Servilius (Geminus) legatus, frumepito in Etruria coempto instruit arcem Tarentinam 25, 15. pontifex 27, 6. aedilis plebis 21. magister equitum et aedilis curulis 33, 36. praetor creatus, sortitur Siciliam 28, 10. 46. consul 29, 38. 30, 1. patrem, ex servitute liberatum, Romam reducit 19. dictator 39. decemvir agris dividendis 31, 4. pontifex maximus 39, 46. piacula irae Deum conquirat 40, 37. moritur 42. *Ad eundem referri possunt, quae de C. Servilio habet Livius* 33, 47. 34, 53.

C. Servilius Ahala, magister equitum, obtruncat Maellum 4, 13. 14. ejus factum defendit dictator Cincinnatus 15. creatur consul 30.

C. Servilius Ahala tribunus mil. conf. pot. 4, 56. magister equitum 57. iterum tribunus mil. conf. pot. 57. tertium 5, 8. senatui obtemperans, cogit collegas ante diem abdicare se magistratu 9.

C. Servilius Ahala magister equitum 6, 2.

C. Servilius Casca trib. pl. 25, 3.

Cn. Servilius Caepio pontifex 25, 2. aedilis curulis 28, 19. creatus praetor, sortitur juris dictionem urbanam 38, 46. consul 29, 38. sortitur Etruriam 30, 1. inde Romam redit cum patre

- patre C. Servilio et C. Lu-
ratio patruo, ex servitute
receptis 19. Annibalem
persequens, in Siciliam
transit 24. revocatur a
dictatore ad id ipsum crea-
to *ibid.* legatus in Grae-
ciam mittitur 35, 23:
- Cn. Servilius Caepio, ponti-
fex, pestilentia moritur 41,
21.
- Cn. Servilius Caepio aedilis
curulis 49, 59, praetor for-
titer Hispaniam ulteriorem
41, 21. legatus ad res re-
petendas in Macedoniam
missus, redit 42, 25. crea-
tur consul 43, 11. 44, 21.
- Cn. Servilius Geminus consul
21, 57. 22, 1. 8. 9.
sine lictoribus ad dictato-
rem venit 22, 11. litora
Italiae tuerur classe 22, 11.
Sardiniae et Corsicae prae-
circumvectus, Menin-
gem insulam vastat 31. Fabii
artibus bellum gerit 32.
in consilio assentitur Paulo
adversus Varronem 43. oc-
ciditur ad Cannas 49.
- L. Servilius Structus, tri-
bunus mil, cons. pot. 4,
47.
- M. Servilius Geminus augur
26, 23. aedilis curulis 29,
38. magister equitum 30,
24. consul 26. 27. ei pro-
rogatum imperium 41. de-
cemvir agris dividendis 31,
4. triumvir coloniis de-
ducendis 32, 29. 34, 45.
pro triumpho Paulli Aemi-
lii orationem ad populum
habet 45, 36. ter et vi-
cies cum hoste pugnavit,
et spolia retulit 45, 39.
- M. Servilius tribunus mil,
40, 27.
- M. Servilius pontifex 43, 11.
- P. Servilius consul 2, 21. ejus
populare edictum 24. nec
plebi nec Patribus gratus,
abit magistratu 27.
- P. Servilius consul 3, 6, mo-
ritur 7.
- P. Servilius, decemvir agris
dividendis 31, 4.
- Q. Servilius per Patres clien-
tesque Patrum consul crea-
tur 2, 64. iterum consul,
in Aequos mittitur 3, 2.
- Q. Servilius, quaestor, diem
M. Volscio dicit 3, 24.
- Q. Servilius Priscus (al. A. et
Structus) dictator 4, 21,
fundit Etruscos et Fidenas
capit 22. appellat tribu-
nos, ut cogant consules
dicere dictatorem 26, co-
gnoscit de rebellionem Fide-
natium 30. filium tribu-
num militum jubet colle-
gis belli gerendi curam
concedere, et Urbi prae-
esse 45, ex Scto dictator
dicitur 46. vincit Aequos
47.
- Q. Servilius Fidenas, tribu-
nus mil. cons. pot. 5, 8.
iterum 14. interrex 17.
tribunus militum tertium
24. quartum 36. quintum
6, 4. sextum 6.
- Q. Servilius, tribunus mili-
tum consulari potestate 6,
22. iterum 31, tertium 36.
- Q. Servilius Ahala, consul 7,
1. secundum 4. dicit con-
sensu

• sensu patriciorum Ap. Claudiu dictatorem 6. creatur dictator 11. ex auctoritate Patrum ludos inagnos vovet *ibid.* ejus res gestae *ibid.* abdicat se dictatura *ibid.* interrex creatur 17.

Q. Servilius magister equitum 7, 22. consul 38.

Sp. Servilius, consul, caedit Veientes 2, 51. innox pulsus ab iis, interventu collegae servatur *ibid.* reus factus ad populum, periculum audacia disciunt 52.

Sp. Servilius Priscus censor 6, 31. tribunus mil. conf. pot. 38.

Servius Tullius 1, 18. captiva Corniculana natus 1, 39.

4, 3. ei caput in multorum conspectu arsit 1, 39. de ejus natalibus variae sententiae *ib.* Servius fuit maximo honore apud regem et Patres *ibid.* curam rerum capeffit 41. a senatu jubetur regnare *ibid.* filias Tarquinii collocat 42. Veientibus bellum infert *ibid.* instituit censum *ibid.* condit lustrum 44. interficitur 48. ejus laudes *ib.* commentarii 60.

Servus conjurationis index, vid. Vindictus. Servi vindicta liberati in civitatem accepti videbantur 2, 5. manumissi raso capite capiebant pileum 24, 16, 9. Capitolium occupant 3, 15. dant poenas 18. servorum alia conjunctio 4, 45. mul-

tudo per totam Italiam 6, 12, 3. servorum tyrannica dominatio Volturniis.

v. Volturni. Servus, interfecti domini ultor, occidit Aldrubalem 21, 2. ejus in tormentis constantia *ibid.*

Servi quinque et viginti in crucem acti, quod in campo Martio conjurassent 22,

33. Servi in militiam ablecti Romae 22, 57. eorum octo millia armantur *ibid.* vid. Volones. Servi vocati ad pileum 24, 32.

Servus indicat auctores incendii, pluribus simul locis circa forum orti 26, 27. Servi publici 9, 29. 43,

16, 10. Servi indices conjurationis 32, 26. iis vicena quipa millia aeris et libertas data *ibid.* Servorum conjunctio in Etruria

33, 36. vincuntur a M. Acilio, praetore *ibid.* principes conjurationis adfiguntur crucibus *ibid.* Servorum magnus motus in Apulia 39, 29.

Servitiis Achaeorum fugitivis receptaculum Macedonia 41, 28.

Sestienaris bos 41, 19.

Sestertiorum prima mentio 28, 9.

P. Sestius Capitolinus consul 3, 32. decemvir legibus scribendis 33.

P. Sestius, patriciae gentis vir, a C. Julio decemviro ad populum accusatus 3, 33.

P. Sestius quaestor 4, 50.

Sektor,

Sestos, Chersonesi Thraciae opp. ad Hellespontum, h. Zemenik 31, 17, I. 32, 33. deditur Romanis 37, 9. Cf. Abydus.

Setia opp. Volscorum, in Latio, h. Sezza 6, 30. 26, 8. 29, 14. eam depopulantur Privernates 7, 42. negat consulibus milites et pecuniam 27, 9. de ea re Scitum 29, 15. Setiae magnus tumultus servorum obprimitur 32, 26. ibidem Carthaginienfium obsides custoditi *ibid.*

Setini nuntiant defectionem Privernatium 8, I.

Seuthes, Cotyis pater, regis Odrysarum 42, 51.

Sextantes 2, 33.

Sextarii vihi, honoris ergo, militibus, qui Decium sequuti fuerant, a legionibus collati 7, 37.

Sextiles Calendae olim anni principium 3, 6. duplici clade insignes 6, I. Sextiles Nonae et Idus 41, 20.

C. Sextilius plebejus, tribunus mil. conf. pot. 6, 30.

M. Sextilius Fregellanus respondet pro XVIII. colonis, milites ex formula paratos esse 27, 10.

L. Sextius, tribunus plebis, rogationem fert, qua Volas coloni mitterentur 4, 49.

L. Sextius tribunus plebis promulgat leges de aere alieno, de modo agrorum et de consulatu plebejo 6, 35. refectus tribunus ple-

bis, non patitur cresci curules magistratus *ib.* octavum tribunus plebis 36. continuari sibi tribunatum recusat 39. decimum tribunus refectus 42. primus de plebe consul factus *ib.* et 7, I.

M. Sextius Sabinus, ex aeditate plebeja praetor 30, 26. fortitur Galliam 27. *J. Sibaris, v. Sybaris.*

Sibylla I, 7.

Sibyllae carmina de termino fatali imperii Romani 38, 45.

Sibyllini libri aditi s. inspecti et consulti 3, 10. 5, 13. 7, 27. 28. 10, 31. 47. 21, 62. 22, I. 9. 10, 36. 57. 29, 10. 36. 37. 41, 21. *vid. Libri.*

Siccitas ingens in urbe et agro Romano 4, 30. 40. 29.

L. Siccus, vir fortissimus, fraude decemvirorum interfectus 3, 43.

Sicilia I, I. divisa in veterem novamque provinciam 24, 44. 3. 25, 41. 8. in Siciliam venit Aeneas *ibid.* in Sicilia frumentum emptum propter caritatem annonae 2, 34. in Siciliam exercitum quando primum traiecerint Carthaginienfes 4, 29. a tyrannis Siciliae missam suspicatur Livius classem Graecorum, quae mare Etruscum infestum habebat 7, 24. 26. in Sicilia militare iussi, qui apud Cannas fugere 23, 25. 5. 31. 25, 5 sq. Sicilia deseritur a Pos-

- a Poenis 26, 40. Siciliae res componit Scipio 29, 1.
- Siciliae, grave coelum 23, 34, 6. calamitas ob inotus feryiles. vid. Servi, Fugitivi.
- Siculorum res a M. Marcello compositae 25, 40. eorum querelae de Marcello 26, 29. eorum oratio in senatu 30. iis respondet Marcellus 31. de ea re Scitum 32. Siculi legati ad Marcelli genna se propiciunt 33.
- Siculum fretum 1, 2.
- Sicilius secari percussus 23, 37.
- Sicimina, mons Galliae Cisalp. 45, 12.
- C. Sicinius, auctor secessionis in Sacrum montem 2, 32. inter primos tribunos plebis 33, 3, 54.
- C. Sicinius, tribunus pl. 2, 58. diem dicit Ap. Claudius 61.
- C. Sicinius, tribunus pl. post secessionem in Aventinum 3, 54.
- C. Sicinius legatus a senatu missus 43, 5.
- Cn. Sicinius aedilis petit praetura 39, 39. fit anno sequente praetor, et fortitur Sardiniam 45.
- Cn. Sicinius triumvir coloniae Lucam deducendae 41, 13.
- Cn. Sicinius praetor 42, 9. in Apuliam mittitur ad colligendas locustas 10. obinet Macedoniam provinciam, prorogato in annum imperio 27. paludatus proficiscitur ex Urbe *ibid.*
- L. Sicinius tribunus pl. 6, 6.
- T. Sicinius consul 2, 40.
- T. Sicinius lator rogationis de migrando Veios 5, 24.
- Sicyon opp. Achaiae. h. Vallica, in Saccania, parte Moreae 27, 31, 35, 25.
- Sicyone Romanorum aliorumque populorum legatis datum Achaeorum concilium 22, 19.
- Sicyonius ager 33, 15.
- Sida, Pamphylicae opp. 35, 13, 37, 23.
- Sidetae populi 35, 48.
- Sidicini, (v. Teanum Sidicinum) a Samnitibus bello laceffiti, socios sibi parant Campanos 7, 29. rursus ab iisdem impugnati, deditionem facere volunt ad Romanos; a quibus repudiati, dedunt in Latinis 8, 1, 2. Sidicinos inter et Auruncos bellum 8, 15, 1. vincuntur Sidicipi a Romanis 16, 17.
- Sidicinus ager 10, 14, 26, 9.
- Sidon opp. Phoeniciae, h. Said, Saide, Seide; unde Sidicini populi 35, 48.
- Sidus Vergiliarum 21, 35.
- Sigeum prom. Troadis (h. Cape Janissari et opp. (h. Janitcher, Janizzari, Jeni Hisari seu Ciaur Kevi) 44, 28.
- Signatum argentum, vid. Argentum.
- Signia opp. Volscorum, in Latio. h. Segni, colonia 1, 56, 2, 21, 8, 3, 32, 2.
- Signini Romanis fidi 27, 10.

Signifer omni vi molienti
signum convellere nequit
22, 3. Signiferum manu
arreptum secum in hostem
rapit Camillus 6, 8.

Signum emissum in hostium
aciem vel castra 4, 29. 6,
8. 25. 14. 34. 46. 41. 4.
secundi Hastati ademptum
signifero, a Q. Navio in
hostes inlatum 26, 5. Signa
legionum, vexilla sociorum
8, 8. 2. militaria ex aera-
rio deprompta 3, 69. 4, 22.
7, 23. convelli nequeunt
22, 3. per ea juratur 26,
48. capta in proelio 9,
44. 10, 14. et alibi saepius.
ante Signa et post Signa
strages facta 8, 11

Signum pugnae datum 6, 8.
1. propositum 9, 23. 22,
45. receptui datum 6, 8.

Signum secundae vigiliae 7,
35. signa bis canunt, ubi
duo sunt consules 27, 47.
Signum datum, id est tes-
sera s. jussus imperatoris
per totum exercitum per-
latus 5, 36. 7, 35. 1. 28,
24. 6. vocale erat aut taci-
tum 7, 35. 1.

Signum Jovis Imperatoris,
Praeneste devectum, T.
Quintius dictator in Capi-
toliū infert 6, 29. Juno-
nis a matronis dedicatum
in Aventino 21, 62. Mar-
tis 22, 1. Signa aenea
Deorum facta ex argento
mulctaticio 27, 6. 30, 39.
tria ad Cereris data 36.
duo cupressae in aedem
Jovonis Reginae inlata 37.

aenea quinque ex mulcta-
ticio argento in aulario
posita 31, 50. tria Cereri,
Liberō Liberaeque posita
33, 25. aenea in Capito-
lio dejecta et in circo ma-
ximo cum columnis eversa
40, 2. Signa tabulasque,
quibus abundabant Syra-
culae, Marcellus Romanū
devehit, atque inde finem
initium mirandi Graecarum
artium opera factum 25,
40. 26, 30. 31. 34, 3.
Signa tabulasque Tarenti-
nis relinquit Fabius 27, 16.
Signa, tabulae priscoe artis,
ornamentaue ejus generis
plura Eretriae reperta 32,
16

Sigovesus, filius sororis Am-
bigati, Celtarum regis 5,
34. in Hercyniis saltus
sorte missus *ibid.*

Silana opp. Thessaliae 36, 13.

M Silanus, v. Junius

Silenus, auctor Graecus 26,
49.

Q. Silius, primus quaestor
plebejus 4, 54.

Silpia opp. Hispaniae 28, 12.

Silva, v. Sylva.

Silvanus, v. Sylvanus.

Silvius, v. Sylvius.

Similae (forte Semelae aut
Stimulae) lucus 39, 12.

Simulacra Junonis Reginae
cupressae circumlata 27,

37. Simulacra Infantum,
conditorum Urbis, sub ube-
ribus lupae, ad Ficum Ru-
minalem posita 10, 23.
oppidorum in triumpho
lata 37, 59. 5, 30, 4. lu-
perum

pdrum 22, 1. Simulacrum
 Herculis in Capitolio posi-
 tum dedicatumque 9, 44.
 pugnae terrestres et navalis
 editum a Scipione 29, 22.
 Sinda opp. Pisidiae: unde Sin-
 densis ager 38, 15.
 Sinope urbs, postea Sinuessā
 (v. Sinuessā) 10, 21.
 Sinope opp. Paphlagoniae ad
 Pontum Euxinum, h. Si-
 nabe 38, 18.
 Sinopensium clades 40, 2.
 Sintii f. Sinti in Thracia 42,
 51.
 Sintice regio Thraciae aut
 Macedoniae inter Strymo-
 nem et Chabrium fl. 44,
 46. In ea Sintice Hera-
 clea 42, 51. 45, 29.
 Sinuessā urbs in confinio La-
 tii Campaniaeque sita inter
 ostia Liris et Savonis prope
 castellum hod. Rocca di
 Mondragone 8, 11. colo-
 nia 10, 21. 22, 14. ei
 negatur vacatio 27, 38.
 36, 3. Cf. Sinope.
 Sinuessanae aquae 22, 13.
 Sinus Adriaticus 10, 2. Ae-
 nianum 28, 5. Ambra-
 cius 32, 14. 38, 4. Bargy-
 lieticus 37, 17. Corinthia-
 cus 26, 26. 28, 7. 38, 7.
 Demetriacus 28, 5. Eu-
 boicus 31, 47. Gallicus
 26, 19. 30, 19. 34, 8. 40,
 26. Maliacus 27, 30. 31,
 46. 35, 37. 36, 11. 14.
 Pamphylius 37, 23. Tel-
 mellicus 37, 16. Thespro-
 tius 8, 24.
 Sipontum f. Sipuntum et Si-
 pus, urbs Apuliae, ex

cuius ruinis crevit hod.
 Manfredonia, capta ab
 Alexandro Epirensi 8, 24.
 Sipontum colonia civium
 Romanorum deducta 34,
 45. 39, 23.
 Sipylus mons et opp. Lydiae
 seu Phrygiae, h. Culinas
 36, 43. 37, 11.
 Sipyrrhicas Aetolus 31, 46.
 Sirae (f. Sirrha) oppidum ter-
 rae Odomanticae in Thra-
 cia 45, 4.
 Sitella ad fortiendum 25, 3.
 41, 18.
 Smyrna opp. Joniae, h. Myny-
 r, Ismir 37, 35. usurpat li-
 bertatem 33, 38. obside-
 tur ab Antiochi copiis ib.
 et 35, 42.
 Smyrnaei 37, 16. laudati a
 senatu Romano 54. do-
 nantur agro 38, 39.
 Socii Romanorum, siue duces
 aut exercitu Romano, pro-
 priis viribus bellum gerere
 non sinuntur 2, 53. 8, 4.
 Latini nominis 21, 55. 22,
 38. alii generis Italici 22,
 13. quot pedites equites-
 que dederint 3, 22. 8, 8.
 10, 18. 26, 22. 36, 4. 33,
 43. 34, 56. 35, 20. 41,
 37. 2. 38, 35. 39, 20. 40,
 1. 18. 26, 36. 41, 5. 9,
 14. 21. 42, 1. 31, 35. 43,
 12. 44, 21. ex formula
 22, 57. 10. nec tamen
 omnes socii omni anno mi-
 lites dabant 34, 56, 2.
 capti ab Hannibale sine
 pretio dimittuntur 22, 7.
 58. quomodo differant ab
 amicis Rom. 45, 25, 7.
 magistros

magnos sumtus faciunt in cultum praetorum Rom. 32, 27. et ab iis magistratus Rom. magnam exigunt pecuniam ad ludos et opera publica 39, 5. 22, 40, 44, 7. sociis civitas Rom. data, si, stirpe domi relicta, Romae habitarent 41, 8. 9 sociis olim a magistratibus Rom. iter facientibus non nisi singula imperabantur iumenta, plura et publicum hospitium primus postulavit L. Postumius Albinus consul 42, 1. sociis Romanorum in bello Annibalis constat fides, quia iusto et moderato regebantur imperio 22, 13. Sociorum dura conditio 22, 13, 9. eorum defectio et sociale bellum, v. Italici. Socii navales 9, 38, 1. ex libertinis conscripti 9, 38, 1. 36, 2. 40, 18. 42, 27. 31. privata impensa parati 24, 11. copiis terrestribus additi 26, 17. 27, 17. Sol ruber per totum diem, v. Prodigiun. Solis eclipsis 37, 4. Soli aram consecrat Philippus in monte Aemo 40, 22. Sollemne Pani Lyceo ab Evandro institutum 1, 5. Fidei a Numa 1, 21. Soli, Ciliciae urbs 33, 20. 37, 56. Soliferea, tela bellica 34, 14. Solistimum tripudium 10, 40. Solon, praefectus Pyduae 44, 45.

Solonis leges a legatis Romanorum descriptae 3, 31. Solonius ager in Latio apud Lavinium 8, 12. in eum ex urfionem faciunt Antiates *ibid.* Solovettius, dux Gallorum 45, 34. Solstitium veteribus media tantum aestas dicebatur 35, 49. 4. 44, 36. Solstitialis orbis 1, 19. Solstitiale tempus 35, 49. Somnium Ti. Atinii 2, 36. Annibalis 21, 22. Sopater Syracusis praetor creatur 24, 23. ejus oratio de Andranodori et Themisti caede 25. Sopater, dux Philippi regis, secum quatuor millia militum in Africam trajicit 30, 26. eum captum a Romanis sibi restitui petunt legati Philippi 42. Sopater, Acarnan, praefectus Chalcidis, interficitur 31, 23. Sopater, dux Persei, proelio interficitur a Romanis 42, 66. Sophonisba, uxor Syphacis, filia Asdrubalis 30, 12. ejus ad Masinissam oratio *ibid.* nubit Masinissae *ibid.* venenum, sibi a Masinissa missum, haurit intrepide 15. Sora opp. Volscorum Arpino proximum, ad Lirim fl. h. Sora, colonia 9, 23. 10, 1. capitur a Romanis 7, 28. interfectis Romanorum colonis, deficit ad Samni-

- Samnites** 9, 23. obsidetur a Romanis 24. capitur *ib.* expugnatur a Samnitibus 43. recipitur 44. montibus scopulisque munita 9, 24. de Sora, quod milites pecuniamque Romanis negarat, Scutum 29, 15.
Soranus, v. Q. Valerius.
Soranus ager 10, 14. 33.
Sordidati rei et eorum cognati esse solent 6, 20. 27, 34. 44, 19.
Soror fraterque tori et regni consortes in oriente 27, 4, 6.
Sororium tigillum 1, 26.
Sors a magistratibus in templo conijcienda erat in sitellam 41, 18. **Sortes** Caere extenuatae 21, 62. 22, 1. oraculi Pythici 5, 15. Dodonaei Jovis 8, 24.
Sortitio consulibus praecipitur sine comparatione 42, 4, 1.
Sosilaus 34, 30.
Sosis et Theodotus, interfecto Hieronymo, regis equis Syracusas contendunt 24, 21. eos adloquitur Andronodorus 22. Sosis, unus ex intersectoribus tyranni, mittitur a Marcello ad Philodamum, praefectum arcis Euryali 25, 25.
Sosis, faber aerarius, Syracusas Marcello tradit 26, 21. 30. cum corona aurea praecedit in triumpho Marcelli, et donatus civitate Romana, accipit quinquaginta jugera in agro Syracusano 26, 21.
Sositheus Magnes legatus Philippi 23, 39.
Sospita Juno, v. Juno.
Sotinus, minister ex regis Alexandri Epirensis pueris 8, 24.
Spadones regum 35, 15.
Sparta (v. Lacedaemon) obpugnatur corona a T. Quintio 34, 38-40. Sparta quondam sine muro 34, 38. 39. 37. tyranni addiderant murum 34, 38. Spartaе muri diruti 38, 34. Spartana disciplina dura et horrida 38, 17. resp. 34, 31, 6.
Sparti ad rem nauticam usus, et copia ingens in Hispania 22, 20.
Sparus, agreste telum 34, 15.
Spectacula sibi Patres equitesque faciunt, alta duodenos pedes: fori appellabantur 1, 35.
Spectrum per quietem utriusque consuli visum 8, 6.
Specula in Tifaeo monte 28, 5.
Speculator Poenus, Romae deprehensus, praecisis manibus dimissus 22, 33. Atheniensis 31, 24. convivi male exceptus 40, 7. speculatores 9, 23. Annibalis, excepti a custodibus Romanis, jubentur a Scipione visere omnia 30, 29. diuntuntur a Scipione *ib.*
Specus in foro, v. Vorago.
Spei templum 2, 51. 24, 47. reficitur 25, 7. aedes ad Tiberim 40, 51. in forolitorio 21, 62. aedes fulmine icta, v. Prodigium.
Spe-

- Spelaum**, prope Pellam locus 43, 33.
- Spelunca** in Umbria, in qua ad duo millia armatorum absumpta fumo et vapore 10, 1.
- Sperchia** s. **Sperchia** et **Sperchea** opp. **Thessaliotidis** 32, 13.
- Sperchius** **Thessaliae** fl. 36, 14, 37, 4.
- Spicae** metentibus vifae cruentae, v. **Prodigium**.
- Spinther**, v. **P. Cornelius Lentulus**.
- Spoletium** s. **Spoletum** opp. **Umbriae**, h. **Spoletum**, colonia deducta 20, 2. frustra tentat **Annibal** 22, 9, 24, 10, 45, 43.
- Spoletani** a Romanis laudati 27, 10.
- Spolia opima** quae dicantur 4, 20. **Jovi Feretrio** a **Romulo** lata 1, 10. in aede **Jovis Feretrii**, prope **Romuli** **Spolia**, ab **A. Cornelio Cossio** tribuno militum dono fixa 4, 20, 32. a **Marcello**, post **Romulum** et **Cossium** tertio et ultimo 20, 56.
- Spolia equestris** 8, 7.
- Spolia caesorum hostium** lecta 5, 36, 39, 27, 42. in templis fixa 4, 20, 32, 10, 2, 11, 22, 57, 23, 14, 24, 21. foribus aedium adfixa 10, 7, 23, 23, 38, 43. **Vulcano** cremata 1, 37. dono data **Hieron** 24, 21. dicata **Marti**, **Minervae** **Lnaeque Marti**, et **succensa** 8, 1, 45.
- T. Liv. P. IV.**
33. **Jovi Victori** vota 10, 29. vetera hostium templis porticibusque detracta armando militi 22, 57, 23, 14. **Spolio-**rum simulacra, ex mille pondo argenti facta. **Delphos** mittuntur 28, 45. v. **Praeda**.
- Spongia** pectori tegumentum 9, 40.
- Sponsionis foederisque discrimen** 9, 5.
- Stadium** quot passus contineat 37, 6, 2.
- Stagnum effusum Mincio amni**, cruentum visum. v. **Prodigium**.
- Stajus Minacius**, dux **Samnitium** 10, 20. eum captum ad consulem Romanum rapiunt *ibid.*
- Stans cibum potumque capere** iussus miles **ignominiae** causa 24, 16.
- Stantes sententiam dicunt** senatores quidam 27, 34.
- Statarius miles** 9, 19.
- Statianus**, v. **Oppius**.
- Statiellas** ager in **Liguria** ad **Aquas Statiellas** opp., h. **Acqui** in ducatu **Montferrato** 42, 7.
- Statielli** seu **Statiellates** **Ligures** vincuntur a Romanis 42, 7. venduntur a consule, sed a senatu jubentur redimi 8, caeduntur iterum ab **M. Popillio** 21. de iis rogatio *ibid.* in eorum gratiam **Scium** 22.
- Marius Statilius**, v. **Marinus**.

- Stationes** etiam nocturnae 10, 32, 25, 38. stationum ratio mutata a Paulo Aemilio 44, 33.
Staius Trebius pollicetur se traditurum Compsam Annibali 23, 1.
Staius Gellius, imperator Samnitium, in proelio capitur a Romanis 9, 44.
Staius Metius praefectus praesidii Casilini 24, 19.
T. Staius, tribunus plebis, diem dicit Sp. Servilio 2, 52.
Stator Jupiter, v. Jupiter.
Statorius ad Syphacem, Numidarum regem, a Scipionibus mittitur legatus 24, 48. ex iuventute regi pedites conscribit, et ad morem Romanorum ordinat et instruit *ibid.* et 30, 28.
Statua Accio Navio Romae posita 1, 36. Antiochii in Minervae Itoniae templo 36, 20. Camilli et Maenii, consulum, in foro 8, 13. Cloeliae in Sacra via 2, 13. Horatii Coclitis in Comitio 2, 10. Manicii, Praenestinatorum Praefecti, loricata 23, 19. Marcii, consulis, in foro ante templum Castoris 9, 43. Philippi, regis Macedonum 31, 23, 44. Ptolemaei 23, 10. Statua aurata omnium in Italia prima Glabriori posita 40, 34. Statuae publice in Rostris posita legatis Romanis, a Fidenatibus occisis 4, 17. Statuae tres in monumento Scipionum 38, 56. equestres in foro posita, Camillo et aliis, rara illa aetate res 8, 13. 9, 43.
Stellae cadentes 29, 14, 2.
Stellates campi in Campania 9, 44. 10, 31. 22, 13.
Stellatina tribus nova 6, 5.
Stena Graecis, fauces Latinis 32, 5.
Stenius Ninnius Celer, hospes Annibalis Capuae 23, 8.
C. Sterpinus creatur praetor, et sortitur Sardiniam 38, 35.
L. Stertinus, proconsul, in Hispaniam mittitur 31, 50. rediens quinquaginta millia pondo argenti in aerarium fert, et de manubiis duos fornices facit 33, 27. legatus 35.
L. Stertinus, quaestor, cum muneribus mittitur ad Misagenem, Masinissae filium 45, 14.
Stimon Thessaliae opp. 32, 14.
Stimula dea 39, 12, 4.
Stipendium de publico quando miles primum adceperit 4, 59. quando eques 5, 7. et is triplex, ut centurio duplex 5, 12. 7, 41. 39, 7, 2. ad diem dandum 23, 21, 1. annuum et trium mensium frumentum accipit exercitus Romanus a Samni-

- Samnitibus, mercedem induciarum 8, 2. ab hoste in militem exigitur 8, 36. 9, 41. 43. ab auguribus pontificibusque exigitur 33, 42. peditum in diem duo oboli, centurionum quatuor, equitum sex 39, 7, 2. inpositum Carthaginiensibus 21, 1. Stipendia legitima et emerita 3, 57, 5.
- Stips in honorem deorum ludorumque faciendorum causa coniata 5, 25, 3.
- Stobi Paconiae 33, 19. 45, 29. Stobos exercitum indicit Philippus 40, 21. haud procul Stobis novam urbem Perseida condidit Philippus 39, 53.
- Stragulae vestis pretiosae usus quando primum Romae coeperit 39, 6.
- Stratagema Annibalis 21, 27. 22, 16. 17. Gallorum 23, 24. Philemeni proditoris 25, 9. Polyxenidae 37, 28. M. Porcii Catonis, consulis 34, 12. 13. T. Quintii consulis 2, 64. C. Sulpicii Dictatoris 7, 14. Stratii 43, 22.
- Straticus, medicus, speculator, quae ab Attalo agerentur, ab Eumene mittitur Romam 45, 19. sapientibus monitis pravae Attali spes castigat *ib.*
- Stratonicea, urbs Cariae 33, 18. datur Rhodiis 30.
- Stratonicensis ager 33, 18.
- Stratonidas Thebis perfugit Tanagram 33, 28.
- Stratus opp. Acarnaniae, Aetolorum subjecta imperio 36, 11. 38, 4. 43, 21. 22. 23.
- Strymo, fluvius Thraciae, qui eam a Macedonia dirimit, h. Marmora 44, 44. 45. 45, 29.
- Stubera opp. Maced. 31, 39. 43, 18. 20.
- Stuberaeus 40, 24.
- Studium pravam in certaminibus ludicris 42, 63.
- Stupra in Bacchanalibus per vim inlata, adhibito cymbalorum et tympanorum pulsu, ne vox quaesitantis exaudiri possit 39, 10. virorum inter sese plura, quam feminarum 39, 13. Stupra damnatae matronae mulctantur pecunia. v. Matrona.
- Stymphalus s. Stymphalum et Stymphalis Arcadiae mons, (h. Monte Poglisi) fluvius, opp. et palus: unde
- Stymphalia terra 33, 14.
- Stymphalis in Epiro vel Maced. 45, 30.
- Submovetur populus a viatoribus iussu tribunorum pl. 2, 56. 3, 14. 25, 3. a lictoribus 3, 48. 4, 50. 8, 33. 26, 38. 28, 27. 35, 7. submovere pro imperio non potest. 2, 36.

- Subota, insula, interjecta Elaeae et Atho, in mari Aegaeo 44, 28.
- Subura, regio urbis Romae 3, 13.
- Subcenturio Romanus vincit Latinum centurionem 8, 8.
- Sucto Hispaniae Tarrac. opp. (h. Alcira) et fluvius, h. Xucar s. Jucar 28, 24.
- Sudertanum forum 26, 23. (Sudertum Etruriae opp.)
- Sudibus et saxis et omni genere telorum summoventur a vallo hostium Romani 34, 15.
- Suessa Pometia, urbs Volscorum I, 41. 2, 16, 17. 22, 8, 15, I. vi capitur a Tarquinio Superbo 53.
- Suessa Aurunca opp, Campaniae ad Lirim fl., h. Sezza s. Sessa 8, 15, I. eo colonia deducta 9, 28. negat consulibus milites et pecuniam 27, 9. de hac re Scitum 29, 15.
- Suessani 7, 38. Cf. Aurunci.
- Suessetani, Hispaniae Tarrac. populus 25, 34. deficiunt ad Romanos 34, 20. illi opem ferunt in expugnando Lacetanorum oppido ib. in Suessetanis A. Terentius oppidum Corbionem expugnat 39, 42. Suessetanum agrum depopulatur Mandonius 28, 24.
- Suessula, opp. Campaniae, h. Castel di Sessola 7, 37. 23, 14. 17, 32. 24, 44, 46. 25, 7, 22. 26, 9, 28, 9.
- Suessulania civitas sine suffragio data 8, 14.
- Sufetes, summus apud Poenos magistratus 28, 37. 3, 30, 7, 34, 61.
- Suffragia quomodo Romae lata I, 43. 10, 13, 21, 24. 7, 9, 25, 2, 3. consula 26, 18. mutata a Lepido et Fulvio censoribus, regionatimque generibus hominum tribus descripti 40, 51. suffragii lationem impartiri, populi erat, non senatus 38, 36. latio per censores adimi non potest injussu populi 45, 15.
- Suggestum in foro Romano adornatum rostris navium Antiatum 8, 14.
- Suismonitum, mons Liguria 39, 2, 40, 41.
- Sulci, opp. Sardiniae 22, I, 9.
- Sulla cognomen unde ortum 25, 12, 12.
- Sulmo opp. Pelignorum, h. Sulmona 26, 11.
- Sulpicia, gravis femina, socrus consulis Postumii 39, 11, 12, 13.
- C. Sulpicius, legatus, qui idem videtur esse, ac C. Sulpicius Peticus de quo infra, vincit Hernicos 7, 7.
- C. Sulpicius praetor creatur, et sortitur Siciliam 25, 41.
- C. Sulpicius, tribunus pl. 43, 14.
- C. Sul-

C. Sulpicius Camerinus censor creatur 6, 27. abdicat se magistratu *ibid.*
C. Sulpicius Galba pontifex 30, 39. moritur 32, 7.
C. Sulpicius Galba pontifex 41, 21.
C. Sulpicius Galba, creatur praetor 42, 28. fortitur juris dictionem urbanam 31.
C. Sulpicius Gallus, nuntius victoriae et forte tribunus militum 40, 28. nominatur patronus ab Hispanis 43, 2. creatur praetor 11. delectum habet 14, 15. fortitur juris dictionem urbanam *ib.* ab eo et collega M. Claudio consul accipit legiones 15, 16. idem Gallus, tribunus militum secundae legionis, praedicat eclipsin Lunae 44, 37. praestit castris Aemilii Pauli 45, 27. creatur consul 44.
C. Sulpicius Longus consul 8, 15. iterum 37. tertium 9, 24. Samnites vincit 27. dictator 9, 29, 3.
C. Sulpicius Peticus consul 7, 2. (v. C. Sulpicius legatus.) iterum consul 9. ducit exercitum in Hernicos, et Ferentinum urbem capit *ibid.* dictator dictus 12. trahit bellum, aegre id ferentibus militibus *ib.* Sex. Tullii ad eum oratio 13. ejus strategema

14. vincit Gallos et triumphat 15. auri ex Gallicis spoliis magnum pondus, saxo quadrato septum, in Capitolio sacrat *ibid.* creatur interrex et tertium consul 17. 18. quartum 19. iterum interrex, et quintum consul 22.

L. Sulpicius, tribunus mil. 40, 27.

P. Sulpicius interrex 10, 11.

P. Sulpicius Galba, Servii filius, qui nullum antea curulem magistratum gesserat, consul creatur 25, 41. magistratum init 26, 1. Apuliam provinciam obtinet 22. in Macedoniam mittitur *ibid.* ei imperium prorogatum 28. etiam anno sequenti 27, 7. 10. iterum anno sequenti 22. ejus res gestae 31. 32. 33. ejus res gestae anno sequenti 28, 5-7. ei succedit P. Sempronius 29, 12. creatur dictator 30, 24. iterum consul 31, 4. de bello adversus Philippum refert ad senatum 5. ei evenit Macedonia provincia 6. rogationem promulgat de bello Macedonico *ibid.* ejus oratio 7. consulit fetiales de bello, Philippo regi indicendo 8. ei permisum, ut de exercitu, quem P. Scipio ex Africa deportasset, voluntarios, quos posset, duceret *ib.*

- paludatus cum lictoribus proficiscitur in Macedoniam 14. circa Apolloniam hibernat 22. 27. ejus res gestae 33-40. legatus additur T. Quintio 32, 28. legatus in decem ad res Macedoniae et Graeciae componendas 33, 24. legatus mittitur ad Antiochum 34, 59. venit ad Eumenum 35, 13. 14. ejus cum Minione colloquium 16.
- P.** Sulpicius Saverrio consul creatur 9, 45. ob res bene adversus Aequos gestas triumphat *ibid.* censor 10, 9.
- Q.** Sulpicius legatus dictatoris A. Postumii 4, 27.
- Q.** Sulpicius Camerinus, tribunus mil. conf. pot. 5, 8. iterum 14.
- Q.** Sulpicius Longus, tribunus mil. conf. pot. 5, 36. 47. paciscitur cum Brenno 48.
- Ser.** Sulpicius, consul, nihil dignum memoria agit 2, 19.
- Ser.** Sulpicius, curio maximus, moritur 3, 7.
- Ser.** Sulpicius consul 3, 10. legatus mittitur Athenas legum causa 31. decemvir 33. legatus ad exercitum, qui Aventinum infederat 50. legatus praestit equitibus 70.
- Ser.** Sulpicius Camerinus consul creatur 5, 29. tribunus mil. conf. pot. 32. adversus Salpinates proficiscitur *ibid.* creatur interrex 6, 5.
- Ser.** Sulpicius Camerinus consul 7, 28.
- Ser.** Sulpicius Galba aedilis curulis 27, 21. ad Attalum legatus mittitur 29, 11. pontifex 30, 26. moritur 32, 7.
- Ser.** Sulpicius Galba aedilis curulis 38, 35. praetor, fortitur juris dictionem urbanam 42. 39, 5. candidatus consulatus 32.
- Ser.** Sulpicius Galba, (forte idem) tribunus militum secundae legionis, adversatur Aemilio Paulli triumpho 45, 35. 36.
- Ser.** Sulpicius Rufus, tribunus mil. conf. pot. 6, 4. iterum 18. tertium 21.
- Ser.** Sulpicius, tribunus mil. conf. pot. 6, 22. iterum 32. recipit Tusculum 33. duxerat majorem M. Fabii Ambusti filiam 34. tribunus mil. conf. pot. tertium 36. quartum 38.
- Summani aedes** 32, 29.
- Sumium, h. Capo Colonna, prom. Atticae** 28, 8. 31, 22. 32, 17.
- Suovetaurilia** 1, 44. 8, 10.
- Superbus** our dictus Tarquinus 1, 49.
- Superstitio externa** reprefa 4, 30. v. Religio.
- Supplicare coronati et lauream in manu tenentes** jubentur omnes duodecim annis majores 40, 37.

Supplicationes ad omnia delubra 3, 7. duorum consulum nomine in unum diem 3, 63. per unum diem Aesculapio habita 10, 47. belli Carthaginienſis cauſa 21, 17, 22, 10. per triduum ad omnia pulvinaria 22, 1. For. in Alcido 21, 62. ad aedem Herculis *ibid.* Supplicationes omnibus Diis, quorum pulvinaria Romae ſunt, indictae 24, 10. ad omnia delubra 3, 7. 4. 24, 10. circa vel ad omnia pulvinaria 5, 13, 5 21, 62. 22, 1. 24, 10. 25, 7 27, 4. 11. 30, 21. 31, 9. 32, 1. 34, 55. 45, 2. in unum diem 3, 63. 27, 7. 37, 40. 19 28. 41, 26. per compita, tota Vrbe 27, 23. 38, 36. in biduum 40, 37. in triduum celebratae a viris feminisque 27, 51. 31, 21, 24. 38, 36. 41. in quatri-duum 5, 23. 29, 14. 30, 1. 17. 32, 31. per quinque dies 30, 21. 33, 24. in triduum ob victum Annibalem 30, 40. ob bellum Philippo decretum 31, 8. 9. ob victoriam de Gallis reportatam 31, 22. ob eandem victoriam bis decretae 27, 51 28, 9 prodigiorum averruncandorum cauſa 10, 23. 32, 1. 9, 35, 21. 39, 56. 40, 2. indictae a decemviris,

aut ex eorum reſponſo et decreto a ſenatu 39, 46. 4. decretae a ſenatu et edictae a conſulibus 45, 3. 1. ob res bene geſtas 10, 21. 32, 31. 33, 24. 34, 21. 42, 36, 21. ob terrae motus 34, 55. in triduum in omnibus compitis 38, 36. pro valetudine populi in triduum 38, 44. circa omnia pulvinaria in diem unum 40, 19. 28. ob devictum Perſeum 45, 2. et Gentium 3. Supplicationibus ordo ſtatutus 7, 28. Supplicum inſignia Inſulae ſ. Vittae, et Vela-menta, Rami oleae, Veſtis ſordida 2, 39. 2, 54, 6. 24, 30. 25, 25. 29, 16. 30, 36. 31, 17. 35, 34. 36, 20. 37, 28. 44, 19. 45, 25.

P. Sura legatus 22, 31. vid. et Cornelius Lentulus, Surrentini populi deficient ad Poenos 22, 61.

Sus inuſueta variis condimentis adſimilata ferinae carni 35, 49.

Sofus, Phalaſarneus dux Cretenſium in exercitu Perſei 42, 51.

Sutrinum focum Rom. 6, 3.

Sutrinus ager 26, 34.

Sutrium, opp. Etruriae, h. Sutri, obſidetur et capitur a Tuſcis 6, 3. recipitur a Camillo *ibid.* obſidetur ab Etrulcis 9. liberatur *ibid.* Sutrium, clauſtrum Etruriae, ab

- Etruscois** obpugnatum 9, 32. 35. 10, 14. negat consulibus milites et pecuniam 27, 9. de hac re *Scrum* 29, 15.
- Sybaris** opp. Lucaniae inter fluvios Crathin et Sybarim, h. Crate et Cochile 26, 39. Cf. Thuriae.
- Sycurium**, Thessaliae urbs sub radicibus Ossae 42, 54. 56. 57. 62. 64.
- Syleum** f. Sileum opp. Pamphyliæ aut Phrygiæ maj. 38, 14.
- Syllus** Gnostius, dux Cretensium in exercitu Persei 42, 51.
- Sylva** Ardia 2, 7. Ciminia 9, 36. Litana 23, 24, 34, 22. Maesia 1, 33. Malitiosa 1, 30. Pieria 44, 43.
- Sylvanus** ex sylva Ardia ingentem vocem noctis silentio edidisse creditur 2, 7.
- Sylvius**, Ascanii filius, secundus Albae rex 1, 3. casu quodam in sylvis natus *ibid.*
- Sylvius** Aeneas, tertius Albae rex 1, 3.
- Sylvius** Latinus, quartus Albae rex 1, 3.
- Sylvius** Romulus, fulmine lotus 1, 3.
- Sylvius**, cognomen omnium Albanorum regum 1, 3.
- Synnada** f. Synnas opp. mediterr. Phrygiæ maj. 38, 15. 45, 34.
- Synedri**, Macedonum senatores 45, 32.
- Syphax**, rex Numidarum, a Scipionibus appetitus, jungit amicitiam cum Romanis 24, 48. vincitur a Masinissa 49. in Maurusios fugit *ib.* ejus ad Romanos legati, prospera cum Carthaginensibus proelia memorantes 27, 4. ad eum vicissim senatus legatos mittit *ibid.* ad eum Scipio navigat 28, 17. eodem tecto recipit Scipionem et Afrubalem 18. cum eo foedus icit Scipio *ibid.* ducit Afrubalis filiam 29, 23. Scipioni amicitiam renuntiat *ibid.* ejus adversus Masinissam bellum 29, 33. in ejus castra ignes conieciunt Scipio et Masinissa 30, 5. Syphax adversus Masinissam et Laelium copias educit 11, capitur *ibid.* in castra Romana adducitur 13. ejus oratio ad Scipionem *ibid.* a Laelio in Italiam abducitur 17. Tibure moritur, et publico funere effertur 45.
- Sypheum**, opp. Bruttiorum. deficit a Poenis ad Romanos 30, 19.
- Syracusae**, caput Siciliae, h. Siracusa f. Siragosa, turbarum. plenae post mortem Hieronymi 24, 21. 27. pacem cum Romanis decretam turbant

28-32. sub dominationem Hippocratis et Epi-
cydis cadunt 32. terra
marique obpugnatur a
Marcello 33. Archimede
defendente 34. obpugna-
tione abliſiunt Romani,
et obſidendo arcem com-
meatus *ibid.* Syracuſae
captae 25, 23-31. Syra-
cuſarum ſpolia Romam
devecta 40. partes IV.
vel V, et portus duo 24,
21, 3. origo 25, 29, 4.
bella proſpere geſta cum
Athenienſibus ac Poenis
25, 24, 29.

Syracuſani in fidem clien-
telamque Marcelli ur-
bem ſuam tradunt 25,
29, 26, 32.

Syri haud paullo manci-
piorum melius, quam
militum, genus 35, 49,
leges et ſervituti nati 36,
17. Gallis ſtipendium
pependere 38, 16.

Syris minor in mari me-
diterr. ad oram Africae
propr. et Byzacium, h.
Golſo di Capes, (ut ma-
ior h. Golſo di Sidra)
29, 33, 34, 62.

T.

Tabo, Lydiae ſeu Phry-
giae magnae opp. in ſini-
bus Piſidarum 38, 13.

Tabellae et literae laurea-
tae 43, 1. publicae 4, 8,
4, 43, 16.

Tabellarius 44, 44, 45, 1.
Tabernae Romae a Tarqui-
nio Priſco rege factae 1,

35, 3, 27, 3. Tabernae
in gravi periculo claudi
juſſae 3, 27, 3, 4, 31, 23,
25. in luctu 9, 7, 23,
23. in pace aperta 6,
23, 23, 25. Tabernae
argentariae fori Romani
venduntur ab Annibale,
caſtra ad Urbem habente
26, 11. Tabernae ſeptem
in foro Romano incen-
dio hauriuntur 26, 27.
reſciuntur 27, 11. omnes
cum magni pretii mer-
cibus conflagraverunt 35,
40. quatuor in publi-
cum emtae 39, 41. circa
forum piſcatorium in
privatum venditae 40,
31. foro circumdatae 41,
27. Tabernae et lanie-
nae conjunctae, in publi-
cum emtae 44, 16. Ta-
bernae Novae, loci no-
men Romae 3, 48, 26,
27. veteres 44, 16.

Tabernaculum parum recte
captum 4, 7.

Tabernacula in foro ſta-
tuta 39, 46. Philippi in
tumulo poſita 32, 5. ta-
bernacula, muli et omnia
alia inſtrumenta milita-
ria, magiſtratibus in pro-
vincias intris ſubmini-
ſtrata de publico 42, 1.
tabernacula militarem-
que ſupellectilem, qua-
lem conſuli praebere mos
eſt, Maſiniſſae donant
Romani 30, 17.

Tabula a T. Quintio dicta-
tore in Capitolio ſub
ſigno Jovis Imperatoris

fixa 6, 29. templo adfixa
voti index 40, 52. victo-
riae index in aede Ma-
tris Matutiae 41, 28. Ta-
bulae decem a decem-
viris latae 3, 34. duae
prioribus decem additae
37. duodecim, in aes
instructae. in publico pro-
positae 57. Tabulae pu-
blicae 4, 8, 4. 26, 36.
43, 16. priscae artis, in-
ventae Eretriae 32, 16.
novae 32, 38. Ambracia
avectae 38, 9. tabulis
pictis sanum Aesculapii
exornatum 43, 4. Tabu-
larium 43, 16. Tabu-
latorum quinque turris
28, 6.

Tal. ius ager, v. Trien-
tius.

Tagus Lusitaniae fl., h.
Taio s. Teio 21, 5. 27,
19. 35. 22. 39. 30.

Talassio, vox nuptialis 1, 9.

Talentum Atticum 38, 24.
in r. 34, 50, 2. ponde-
rum Rom. octoginta 38,
38. Euboicum 37, 45.
38, 9. Talenta argenti
ducenta Philippo polli-
centur Carthaginien-
ses, ut in Siciliam aut Ita-
liam cum exercitu tra-
jiciat 29, 4. Talenta du-
centa, semestris stipen-
dium, Cotyi appensa a
Perseo 42, 67. quinquaginta in ripa exponit
Perseus, militi diripien-
da 44, 45.

Tamiani in Africa, inter
auxilia Rhodiorum 33,
18.

Tanagra opp. Boeotiae 33,
28. 35, 51.

Tanais fluvius, qui Asiam
ab Europa dirimit, h.
Don; sed leg. Halys 38,
38, 2.

Tanaquil, femina summo
loco nata, nubuit Lucu-
moni 1, 34. coelestium
prodigiorum perita *ibid.*

Tarquinius ad educan-
dum summa cura Ser-
vium excitat 39. inter-
fecto Tarquinio, eum-
dem Servium, generum
suum, ad capeffendam
rerum curam hortatur
41. 47.

Tanetum vicus Galliae Cis-
pad., inter Parmam et
Mutinam, h. Tanedo 21,
25. 26. 30, 19.

Tarentus s. Tarentum, Ca-
labriae urbs, h. Tarento
24, 13. a Tarante con-
dita et a Partheniis oc-
cupata 25, 9, 10. prodit-
ur Hannibali 25, 8, 9.
obpugnatur et capitur a
Fabio Maximo 27, 15.

Tarentina arx obpugnatur
ab Hannibale 25, 11. Ta-
rentinae arci provident
Romani 15.

Tarentini 8, 27. male et
serviliter tractati a Pyr-
rho 23, 7. eorum in-
dignatio in Romanos 8,
27. concitant Lucanos
ibid. eorum superba le-
gatio 9, 14. ridetur a
consulibus Romanis, ad
pugnam se parantibus
ibid. defecere ad Poenos
bello

• bello Annibalico 22, 61.
 • Tarentini legati ad Annibalem 24, 13. eorum obfides apud Romanos, quum fugissent ab Urbe, retracti de saxo deiciuntur 25, 7. Tarentinorum defectio 8. sq. eorum classis caedit, et mergit classem Romanorum 26, 39. Tarentini caeduntur a C. Perlio *ibid.* pacem petunt a Romanis cum libertate ac legibus suis 27, 21. 25.

Tarentini equites 35, 28. 29.

Tarentinus ager 27, 40.

Tarentinus portus 23, 33.

Sp. Tarpejus praeest arci Romanae I, 11. ejus filia, a Tito Tatius Sabinorum rege, auro corrupta, accipit armatos Sabinos, in arcem *ibid.*

Sp. Tarpejo, consuli, ut magistratu abiit, dies dicta 3, 31. legatus mittitur ad exercitum, Aventinum insidentem 50. creatur tribunus plebis 65.

Tarpeja rupes 7, 10.

Tarpejus mons I, 55.

Tarpejum saxum, vid. Saxum.

Tarquinius, urbs Etruriae, h. Tarquinia, vicus Patrimonii Petri I, 34. 26, 3. 27, 4.

Tarquinienses ad Tarquinium Superbum in regni possessionem restituendum arma capiunt 2, 6. pugna inter eos et Romanos *ibid.* domum ab-

eunt 7. bellum inferunt Romanis 5, 16. populantur agrum Romanum *ibid.* vincuntur *ibid.* populantur agrum Romanum 7, 12. caedunt Romanos, et trecentos septem milites Romanorum captos immolant 15. sacerdotes eorum, anguibus praelatis, furiali incessu Romanos terrent 7, 17. vincuntur *ibid.* in eos, quod milites Romanos immolassent, saevitum 19. inducias quadraginta annorum impetrant 22. pollicentur Scipioni lintea in vela 28, 45.

Tarquiniensis ager 6, 4.

L. Tarquinius Prisci genus et nomen I, 34. institutus tutor liberis regis *ibid.* ambit regnum 35. eligitur *ibid.* centum in Patres legit *ibid.* bellum gerit cum Latinis *ibid.* Circo maximo designat locum *ibid.* muro lapideo Urbem circumdare parat 36. Sabinis infert bellum eosque fundit 36. 37. bellum facit Latinis 38. multa eorum oppida capit *ibid.* ejus opera *ibid.* occiditur 40.

L. Tarquinius regnum adfectat I, 46. Tarquinius Prisci filium plures edidere auctores *ibid.* instinctu conjugis regnum invadit 47. quare Superbi nomen illi inditum

tum 49. Patrum primores interficit *ibid.* circumsepit corpus armatis 46. primus morem consulendi senatum solvit 47. *ibid.* Latinos sibi conciliat *ibid.* Octavio Mamilio Tusculano filiam in nuptum dat *ibid.* in eum invehitur Turnus Herdonius 50. obprimit Herdonium 51. ejus ad Latinos oratio, cum quibus foedus renovat 52. Volscis bellum infert, eorumque urbem Sueffam Pometiam vi capit 53. Gabios fraude capit 53. 54. pacem facit cum Aequis, et cum Tuseis foedus renovat 55. aedificat Jovis Capitolini aedem *ibid.* alia ejus opera *ibid.* Ardeam obsidet 57. pellitur Roma 60. regnavit annos quinque et viginti *ibid.* bellum movetur 2, 6. primo a Vejentibus et Tarquinionibus adjutus *ibid.* deinde a Porfena 9. relictus ab eodem, exsulatum abit Tusculum 15. pugnans ad Regillum lacum vulneratur 19. moritur Cumis 21.
 Aruns Tarquinius, Superbi filius, Delphos missus portenti causa 1, 56. cum L. Junio Bruto pugnatur, utriusque exitio 2, 6.
 Sex. Tarquinius, Superbi filius minimus 1, 53. Gabios prodit patri 53.

54. Lucretiae vinum infert 58. Gabios exsul profectus, interficitur 60.

T. Tarquinius, Superbi filius 1, 56. pugnatur ad Regillum lacum 2, 19. 20.

Aruns Tarquinius, Superbi frater, mitis ingenii juvenis, clam ab uxore tollitur 1, 46.

L. Tarquinius Collatinus, Egerii filius, Lucretiam suam laudat 1, 57. vid. Lucretia. creatur consul 60. abdicato consulatu, in exilium abit 2, 2.

Tarquiniorum nominis ordinum apud Romanos 2, 2. Tarquiniorum bona repetunt legati 4. eorum bona diripiuntur, aut consecrantur 5.

L. Tarquitius, patriciae gentis, magister equitum 3, 27.

Tarracina s. Anxur (v. Anxur) 4, 59. 22, 15. 27, 4. 28, 11. 40, 45. colonia, cui negatur vacatio rei navalis 36, 3.

Tarracinae flumen 24, 44.

Tarraco opp. Hispaniae Tarraco. (ab eo sic dictae) h. Tarragona in ora Cataloniae 21, 61. 26, 17. 40, 40.

Tarraconis portus 22, 22.

Tarraconensis conventus 26, 19.

Tartessus ins. et opp. Hispaniae Baet. inter duo Baetis ostia (cf. Carteia) unde

- unde Tartessii, Hispaniae populi 23, 26.
 Tatinus, v. Titus Tatinus.
 Taulantiis populis in Illyrico Maced. immunitas data 45, 26.
 Taurasinorum ager in Samnio 40, 38.
 Taurea, v. Jubellius.
 Taurilia ludi, per biduum facti religionis causa 39, 22.
 Taurini in hod. Pedemonio, quorum caput fuit Augusta Taurinorum, h. Turin 5, 34. 21, 38. 39.
 Taurinorum urbem, caput gentis, expugnat Annibal 21, 39.
 Taurinus saltus 5, 34.
 Tauropolis Diana 44, 44.
 Taurus jugum ingens montium percurrens Asiam ad Indiam usque 35, 13. omni cis Taurum montem possessione Asiae cedere Antiochus jubetur 37, 35. 54. 55. 38, 38.
 Taurus Asiae min. fl. 38, 15.
 Taygetus, h. Monte di Maina, mons Laconicae 34, 28.
 Teanenſes Apuli veniunt in deditionem 9, 20.
 Teanum Apulum h. Civitas in Capitanata ad Frentonem fl. 8, 15, 1. 23, 24.
 Teanum Sidicinum in Campania, h. Teano 8, 15, 1. 22, 57. 23, 24. Cf. Sidicini.
 Teates Apuli foedus impetrant a Romanis 9, 20.
 Tecmon, Epiri opp. 45, 26.
 Tectosagi (v. Gallograeci) occupant mediterranea Asiae 38, 16. iis Romani bellum inferunt ib. eosque vincunt 24 sqq.
 Tegea opp. Arcadiae, h. Moklia 34, 26. 35, 27. 38, 54. Tegeae theatrum magnificentum e marmore facere instituit Antiochus Epiphanes 41, 20.
 Tegulae marmoreae ex aede Junonis Laciniae detractae, mox jussu senatus relatae 42, 3.
 Teji, v. Teus.
 Teleſia, opp. Samnii, h. Teleſe, capitur ab Annibale 22, 13. a Romanis 24, 20.
 Tellene ſ. Tellenae, urbs Latii, ab Anco Marcio capta 1, 33.
 Telmessicus ſ. Telmissicus, fluvius 37, 16.
 Telmissum castra 37, 56.
 Telmissus, ſ. Telmessus, Telmissus et Telmissum, opp. in finibus Cariae et Lyciae situm 37, 56. 38, 39.
 Telum 1, 25. super telum se devovens stat consul P. Decius 8, 9. Telo, super quod stans consul precatus est, hostem potiri, fas non est 10. Telorum nubes 38, 26.
 Tellus Dea 10, 28. ejus aedes 2, 41.
 Sex. Tempanius, decurio equitum, jubet equites ex equis defilire, qui pugnam restituunt 4, 38. a C. Junio tribuno inter-

- terrogatur de Sempronio
 consule 40. ejus prudens
 responsio 41. absens crea-
 tur tribunus plebis 42. cum
 eodem Sempronio se ve-
 stem mutaturum proficitur
ibid.
- Temenis** porta Tarenti 25. 9.
- Tempe** Thessalica ad Peneum
 fl. inter Olympum et Of-
 sam 32, 15. 33, 10. 13. 35.
 36, 10. 39, 24. 42, 54.
 ejus loci descriptio 44, 6.
- Tempestas** foeda prohibet ca-
 strorum h. stiliu obrygna-
 tionem 2, 62. prohibet
 obpugnationem urbis Ro-
 mae 26, 11. obruit Ba-
 starnas 40, 58. atrox mul-
 tis sacris profanisque locis
 stragem facit 40, 2. prae-
 torum comitia dirimit 40,
 59.
- Templum** primum a Romu-
 lo Jovi Feretrio dedicatum
 1, 10. Aesculapii 45, 28.
 Apollinis 35, 51. Apolli-
 nis Zerynthii 38, 41. Bel-
 lonae 10, 19. Bendidium
 38, 41. Castoris 9, 43.
 Cereris 31, 14. 40, 2. Con-
 cordiae 9, 45. Dianae 1,
 45. 31, 17. 36, 22. 40,
 52. 45, 27. Feroniae 26,
 11. Fortunae 24, 47. 42,
 1. Fortunae muliebris 2,
 40. Herculis 26, 10. 31,
 24. Honoris et Virtutis
 27, 25. Jovis Acræi 38, 2.
 Jovis Capitolini 1, 38. 55.
 41, 21. Jovis Feretrii 1,
 10. 4, 32. in illud spolia
 opima inlata *ibid.* Nicaei
 43, 21. Jovis Olympii 24,
21. 41, 21. Jovis Statoris
 1, 12. 10, 36. 37. Jovis
 Trophonii 45, 27. Jovis
 Vicilini 24, 44. Junonis
 Lacinae 23, 23. 24, 3.
 28, 46. 30, 20. 42, 3.
 Reginae 40, 52. Junonis
 Sospitae 31, 12. Matutae
 inatris 5, 19. 23, 6, 33.
 24, 47. Minervae 7, 3.
 aereum 35, 36. Minervae
 Itoniae 36, 20. Nortiae,
 Etruscae Deae 7, 3. Pudi-
 citiae 10, 23. Spei 2, 51.
 24, 47.
- Templum** nemo dedicare pot-
 est, nisi consul aut impe-
 rator 9, 46.
- Templa** vovere, definire, ter-
 minare, condere, effari,
 consecrare, inaugurare, de-
 dicare, exaugurare 1, 55,
 3. locare 5, 23, 6. exigere
 et tueri facta tecta 6, 4, 4.
 templa suis crinibus matres
 in luctu et metu verrebant
 3, 7. 26, 9. Diis in ipso
 discrimine vovendi mos 10,
 42. Deum, quae Athe-
 nienfes pagatim habebant,
 dirui atque incendi jubet
 Philippus 31, 26. Graecis
 asyla 35, 51. Templa duo
 in orbe sanctissima, Del-
 phis et Samothracae 45, 5.
- Templorum** dona recogno-
 scuntur et persignantur a
 Triumviris 25, 7. Templis
 insignibus etiam aliqua mi-
 racula affinguntur 24, 3.
 29, 8. 18. Deum, Alba
 diruta, temperatum 1, 29.
- Templa** I. Temsa et Temesa
 in Brutiis 34, 45. Tem-
 plam

plam coloniâ civium Romanorum deducta *ibid.*

Templanus ager de Brutiis captus 34, 45.

Temporum diversa indoles notatur 3, 20, 6.

Tempyra opp. Thraciae 38, 41.

Tendeba, locus in agro Stratonicensi 33, 18.

Tenedus ins. Aegaei maris non longe a Troade, h. Boktscha - Adassi 31, 16, 44, 28.

Tensae ductae 5, 41, 9, 40.

Tentorium suum cuique militi domus ac penates sunt 44, 39. sine tentoriis extravallum destitutae cohortes, quae signa amiserant 10, 4.

Tenus s. Tenos, insula e Cycladibus et urbs, h. Tine 36, 21.

C. Terentillus Arsa, tribunus plebis, absentibus consulibus, in consulare imperium apud plebem invehitur 3, 9. legem promulgat, ut quinque viri creentur legibus de imperio consulari scribendis *ibid.*

Terentina tribus addita 10, 9.

A. Terentius Varro, ad custodiendum iter legatorum Aetolorum missus 37, 49. creatur praetor 39, 32. sortitur Hispaniam citeriorem 38. ejus res gestae 41, 56, 40, 2. ovans Urbem ingreditur 16.

A. Terentius Varro, legatus ad Gentium, Illyriorum regem 42, 26. in Macedoniam 45, 17.

C. Terentius Varro, humilis et sordido loco natus, suator legis de aequando magistris equitum et dictatoris jure, praetor et consul 22, 25, 26, 35. conciones multas ac feroces habet 38. ejus et Aemilii collegae discordia 41-44. signum pugnae ad Cannas proponit 45. fugit Venusiam 49.

C. Terentio Varroni, redeunti a clade Canneensi, obviam itum ab omnibus ordinibus 61. ejus ad legatos Campanos oratio 23, 5. proconsul jubetur Piceno agro praesidio esse 32. ei per omnes annos post fugam ab Cannis prorogatum imperium 25, 6. praetor in Etruriam mittitur 27, 35. legatus mittitur ad Philippum 30, 26. legatus in Africam mittitur 31, 11. triumvir creatur ad supplendum Venusinis colonorum numerum 49.

C. Terentius Istra creatur praetor 39, 56. sortitur Sardiniam 40, 1. triumvir coloniae Graviscae deducendae 29.

L. Terentius legatus ad Antiochum missus 33, 35.

L. Terentius Massiliota aedilis plebis 31, 50.

L. Terentius Massiliota creatur praetor et sortitur Sardiniam 38, 42. tribunus militum 40, 35.

P. Terentius, Luovicanus legatus in Illyricum 45, 17.

Q. Terentius legatus 21, 63.

Q. Te-

- Q. Terentius Colleo**, senator, apud Carthaginenses captivus, Romanis redditur 30, 43. pileo caeciti imposito, senatus est Scipionem triumphantem 45. legatus 33, 47. 42. 35. praetor, fortitur juris dictionem peregrinam 38, 42. 55. petit consulatum frustra 39, 32. legatus ad Masinissam et Carthaginenses 42. 35.
- Terina**, urbs Bruttiorum, h. Nocera aut Amantea, capta ab Alexandro Epirensi 8, 24.
- Termessus** Pisidiae opp. 38, 15.
- Termessenses** obpugnant arcem Iliodontium 38, 15. mulcantur *ibid.*
- Terminalia** festa 43, 13. 45, 44.
- Terminus Deus** I. 55. 5. 54. lapis sacer in Crustumino 41, 13. 1.
- Termini** fanum I, 55.
- Terra Mater** 8, 6.
- Terra Arpini** campestri agro in ingentem sinum confedit 30, 2. Velutis trium jugerum spatio defedit. vid. Prodigium. Terrae motus 3, 10. 4. 21. qui multarum urbium Italiae magnas partes prostravit, non animadversus a pugnantibus 22, 5. 34, 55. 35, 40. 40, 59.
- Terror nocturnus** Romae 8, 37.
- Tessera** a duce tribunis data 7, 35. I. 9, 32. 28, 24. 6. vesperi per castra data 27, 46. 28, 24, 6. *tacitum signum* 39, 30, 3.
- Tesserarum ludus** 4. 17.
- Testudinum** varia genera 5, 5. 3. 28, 24. e scutis densatis 10, 29. 41. 43. 31, 39. 34, 39. *inpr.* 44, 9. ad obpugnationem urbium 5, 5.
- Testudini** assimilata Peloponnesus 36. 32.
- Tetradrachmum** 34, 52. 37, 46. 58.
- Tetarchylia**, urbs Athamaniae 38, 1. ibi custodia regiae pecuniae *ibid.* ea expelluntur Macedones *ibid.*
- Teos**, sive Teos, insula et opp. Joniae, h. Segesi 37, 27. Teji 37, 12. oratores mittunt ad Romanos 28. facturos se imperata pollicentur *ibid.*
- Teutae**, pax cum Romanis facta 22, 33. 3.
- Teuticus**, legatus Gentii 44, 31.
- Thabusion** Phrygiae maj. castellum 38, 14.
- Thapsus**, urbs Africae, h. Demissa 29, 30. 33, 48.
- Thasii** 31, 31.
- Thasus** insula maris Aegaei, Thraciae vicina, h. Tasso s. Thassus 33, 30. 35. 39.
- Thaumaci** (s. Thaumacus et Thaumacia) ubi siti in Thessalia et unde adpellati 32, 4. 32, 13, 7. 37, 7. frustra tentati a Philippo et capta a Romanis 36, 14.
- Theatrum** et proscenium ad aedem Apollinis 40, 51. magnificentum Tegeae ab Antiocho

- flocho Epiphane e marino-
 re factum 31, 20. in thea-
 tro Graeci concionem ha-
 bere solent 24, 39. 33, 28.
 Romae senatores quando
 secreti a populo 34, 44. 54.
 Thebae, caput Boeotiae, h.
 Thiva, s' Thiba, Stives 33,
 I. 42, 44. sunt in magno
 tumultu *ibid* recipiuntur
 a Romanis 63. diruuntur
 9, 18.
 Thebae Phthioticae in Thes-
 salia 28, 7. sive Phthiae
 32, 33. 39, 25. dirutae ab
 Alexandro 9, 18. a Phi-
 lippo captae 28, 7. mari-
 timum emporium 39, 25.
 vid. et 32, 33. 33, 5.
 Thebes campus in Mysia maj.,
 nobilitatus carmine Home-
 ri 37, 19.
 Thejum, opp. Athamaniae
 38, 1.
 Themistus, Gelonis gener, ob
 sociata cum Andranodoro
 consilia occiditur 24, 24.
 25.
 Thensae 5, 41. 9, 40.
 Theodorus, unus ex conjur-
 atis in Hieronymi caedem,
 traditur Andranodoro tor-
 quendus 24, 5. celat con-
 scios, et Thrasonem in-
 fontem consilii auctorem
 mentitur *ibid*.
 Theodotus et Sosis, interfecto
 Hieronymo, regis equis
 Syracusas contendunt 24,
 21. eos adloquitur Andra-
 nodorus 22.
 Theodotus, praefectus classis
 Rhodiae 45, 25. legatus
 mittitur Romam cum co-
 T. Liv. P. IV.
- rona viginti millium au-
 reorum *ibid*.
 Theodotus, nobilis adolescens,
 Passaronis urbis portas ape-
 rit Romanis 45, 26.
 Theogenes dux Persei 44, 32.
 Theondas summus magistra-
 tus Samothracae 45, 5.
 Theoxena sibi cum marito et
 liberis sororis suisque ne-
 cem affert 40, 4.
 Theoxenus, dux Achaeorum,
 Rhodiis militantium 33, 18.
 Thermopylae via angusta per
 saltum ex Thessalia in Lo-
 cridem et Boeotiam 33, 3.
 35. Thermopylis frequens
 Graeciae stasis diebus solet
 esse conventus *ibid*. et 31,
 29, 1. Thermopylarum sal-
 tus et angustae fauces 28,
 5. 7. 31, 23. 33, 3. iis
 nomen inditum ab aquis
 Σεπυοῖς, calidis 31, 29,
 I. 36, 15.
 Thesauri auri Gallici 6, 14.
 15. Proserpinae, v. Pro-
 serpina.
 Thesaurus publicus Messenae
 sub terra saxo quadrato
 septus, quo Philopoemen
 victus demittitur 39, 50.
 Thespia s. Thespieae opp. Boe-
 otiae inter Heliconem et
 Cithaeronem 42, 43.
 Thespienses 36, 21. eorum
 emporium Creiisa *ibid*.
 Thesproti in mediterranea
 Epiri parte 43, 21.
 Thesprotius sinus 8, 24.
 Thessalia pars Graeciae, h.
 Janjah 31, 41. 42, 54.
 Thessali adscripti a Philippo
 Macedoniae rege foederi,
 Yy cum

- cum Romanis iuncto 29, 12.
 Thessalos primos omnium
 liberandos Philippo nomi-
 nat T. Quintius 32, 10.
 liberi pronuntiantur 33, 32.
 iis, praeter libertatem con-
 cessam, Achaei Phthiotae
 dati 34. Thessali, gens in-
 quieto ingenio 34, 51. li-
 berantur a T. Quintio, et
 ex omni colluvione et con-
 fusione in aliquam tolera-
 bilem formam rediguntur,
ibid. eorum concilium La-
 rissae 36, 8. 42, 38. in-
 pugnuntur ab Antiocho 36,
 9. 10. eorum querelae de
 urbibus suis a Philippo pos-
 sessis 39, 24. 25. eorum
 discordiae sopitae ab Ap.
 Claudio legato 42, 5.
 Thessali equites 9, 19.
 Thessalici equitatus virtus 42,
 59.
 Thessalonica opp. Maced. ad
 sinum Thermaicum, h. Thes-
 salonich, Saloniki, Selani-
 ki 39, 27. 40, 4. urbs ce-
 leberrima 45, 30. ibidem
 erant navalia 44, 10. 32.
 frustra obpugnatur a C.
 Marcio 10. deditur Aemi-
 lio Paulo 45. 42, 67. 44,
 12. 45, 29.
 Thetidium Pharsaliae terrae
 in Thessalia 33, 6. 7.
 Theudoria, urbs Athamaniae
 qua expelluntur Macedones
 38, 1.
 Theuma, vicus Thessaliae, ex-
 pugnatur 32, 13.
 Thimarum opp. Thessaliae 32,
 14.
 Thoas, praetor Aetolorum,
 conqueritur injuriis Ro-
 manorum, et reges ad bel-
 lum concitat 35, 12. mit-
 titur ab Aetolis ad Antio-
 chum 35. 32. 36, 7. fru-
 stra tentat Chalcidem 35,
 37. Annibalem Antiocho
 suspectum facit 42. ejus
 cum Phaenea contentio 45.
 mittitur iterum legatus ab
 Aetolis ad Antiochum 36,
 26. eum sibi dedit postu-
 lant Romani 37, 45. 38,
 38.
 Thorax linteus 4, 20. 5.
 Thraces invadunt Manlii ex-
 ercitu, et praedae partem
 abigunt 38, 40. 46. 49.
 39. 1. cur minus infesti
 fuerint Scipioni 38. 41.
 adsumuntur in societatem
 a Romanis 42, 19. pugnant
 longis rhomphaeis 31, 39.
 cum cantu superfixa capita
 hostium portant 42, 60.
 Cf. Cotys.
 Thracia, h. Bulgaria et Ro-
 mania s. Rum-ili 26, 25.
 in Thraciam exercitum du-
 cit Philippus *ibid.* eam de-
 populantur Galli 44, 27.
 Thrasippus Eulyetta, praefe-
 ctus agematis Maced. 42,
 51.
 Thraso, familiaris Hierony-
 mo, Syracusanorum regi
 24, 5. nominatur inter
 conjuratos *ibid.* traditur
 ad supplicium insons *ibid.*
 Thrausi, gens Thracum 38,
 41.
 Thronium opp. Locridis 28,
 7. 6. 32. 36. 33, 3. 35,
 37. 36, 20.
 Thuriae

- Thuriae** s. **Thurii** et **Thurium** antea **Sybaris**, opp. Italiae inferioris in **Sallentinis** ad finem **Tarentinum**, h. el **Cupo** 9, 19, 19, 2, 25, 15, 27, 1. Cf. **Sybaris**.
Thurini, in fidem **Romanorum** redeunt 25, 1. deficiunt ad **Annibalem** 25, 15, 26, 30, 27, 1. in eorum agrum colonia deducta 34, 53.
Thurium, v. **Thyrium**.
Thuribula ante januas posita, quoniam mater Deum in Urbem inferretur 29, 14.
Thurru, v. **Turru**.
Thus publice in sacrificiis praebitum 10, 23.
Thyatira, opp. **Lydiae**, ad **Lycum fl.**, h. **Thira**, **Ak-hissar** 37, 8, 21, 37. se dedit **Romanis** 44.
Thynbris **Bithyniae fl.** 38, 18.
Thyrium, sive **Thurium** et **Tyrcheum**, opp. **Acarnaniae** 36, 11, 12, 38, 9.
Thyrienses 36, 12.
Thyrsis quidam **Stuberacus** intercludit **Demetrio** spiritum 40, 24.
Tiberina insula 2, 5. ostia 26, 19.
Tiberinus **Silvius**, decimus rex **Albae**, in **Albula** submersus 1, 3.
Tiberinus annis 5, 37, 29, 14.
Tiberis fl. Italiae, h. **Tiber**, **Tivere**, olim **Albula** dictus 1, 3. **Tiberis** dictus a rege **Tiberino**, qui in trajectu submersus est *ibid.* ab **Hercule** nando trajectitur 7, est gelida hieme innavigabilis 5, 13. ejus inundationes maximae 24, 9, 30, 38, 35, 9, 21, 38, 28. trans **Tiberim** habitare jussi senatores **Veliternorum** et **Privernatium** 8, 14, 20, **Campani** 26, 34.
Tiberius, v. **Claudius**.
Tibicines et **Coracines** in centurias distributi a **Servio** 1, 43. eorum in ludis usus 7, 2. vini avidum genus 9, 30. prohibiti in aede **Jovis** vesci, uno agmine eunt **Tibur** *ibid.* vino onerati somnoque victi in plaustra conjiciuntur, et **Romani** revehuntur *ibid.* iis restitutum jus vescendi in aede **Jovis** *ibid.*
Tibur, opp. **Latii**, h. **Tivoli** 7, 11, 9, 30, 22, 11, 30, 45, 43, 2.
Tibures, populi 7, 9, quare iis bellum indixerint **Romani** *ibid.* **Gallos** benigne adjuvant comiteatu 11, vincuntur *ib.* infesto agmine, primo noctis silentio ad urbem **Romam** veniunt 12, ad moenia **Romae** vincuntur *ibid.* cum iis bellum geritur 18. coguntur dedere se **Romanis** 19. triumphus de **Tiburtibus** *ib.* tuentur **Pedanos** 8, 12. eos vincit **L. Furius**, consul 13, mulctantur agro 14.
Tichius, cacumen montis **Oetae** 36, 16, 17.
Ticinus, amnis **Galliae Cisalpa.** (h. **Tessino**) cui adjacet **Ticinum**, h. **Pavia** 5, 34, 21, 39.

39. Romani ponte Ticinum jungunt 21. 45. pugna equestris ad Ticinum 46.
- Tifata Campaniae mons imminens Capuae 7. 29. 23. 36. 39. 43. 26. 5.
- Tifernum, opp. Samnii 9. 44. 10. 14. 24. 47. 10.
- Tifernus, mons Samnii 10. 30.
- Tigillum Sororium 1. 26.
- Tinanoira Dolopem jaculatoribus et funditoribus praeficit Perseus 42. 58.
- Tinasicrates Rhodius 37. 14.
- Tinasitheus Liparenfis a legatis Romanis injuriam popularium arcet 5. 28.
- Timavi lacus 41. 1. (Timavus fl. Istriae, h. Tinavo, Rekam.)
- Timocrates Pellenensis praefectus Argis 34. 29. 40.
- Timon princeps Thebarum Phthioticarum 33. 5.
- Timon praepositus ab Antiocho Lydiae 37. 44.
- Timotheus praefectus Persei 42. 67.
- Tirocinii dies 22. 57. 9.
- Tirones ab decem et sex annis milites scribit Philippus 38. 3.
- Tisaeum s. Tisaeus mons Thesaliae 28. 5.
- Tisippi crudelitas in Aetolorum principes 45. 28.
- Tiso Patrensis 35. 26.
- Titenses, equitum centuria et tribus antiqua 1. 13. 36. 10. 6.
- C. Titinius tribunus pl. 35. 8.
- L. Titinius, tribunus mil. cons. pot. 5. 12. iterum 18. profectus adversus Faliscos, male rem gerit *ibid.*
- M. Titinius tribunus pl. 3. 54.
- M. Titinius magister equitum 10. 1.
- M. Titinius tribunus pl. 35. 8.
- M. Titinius Curvus praetor 40. 59. dat senatum Sempronio et Postumio 41. 6.
- M. Titinius, praetor, fortitur Hispaniam citeriorem 41. 5. 9. 15. 26. accusatur ab Hispanis 43. 2.
- P. Titinius legatus 31. 21.
- Sex. Titinius, tribunus plebis, queritur indignam mortem Maellii 4. 10.
- Titium atrium in Lautumiis 39. 44.
- Titus Tatius rex Sabinorum 1. 10. ad eum congregantur raptarum virginum parentes *ibid.* bellum parat *ibid.* corrumpit auro filiam Tarpeji, quae Sabinos in arcem accipit 11. pax convenit inter eum et Romulum 13. ejus mors 14.
- Togae militibus datae 22. 54. 29. 3. 36. 42. 16. Toga praetexta ab Etruscis sumta 1. 8. Togam praetextam sumunt, qui se pro populo devotent 8. 9. Togae praetextae habendae jus, ut pontificibus, ita datum triumviris epulonibus 33. 42. praetextis Togis quinam uterentur 22. 57. 10. 34. 7. candida 39. 39. v. Album. picta 10. 7. Togam pictam Masinissae donat Scipio 30. 15. purpurea 27. 4. 31. 11.

- II. virilis 26. 19. 42. 34.
 quando summa 22. 57. 10.
 Toletum, urbs parva, sed
 loco munita Carpetanorum
 in Hispania Tarrac., h. To-
 ledo 35. 7. et 22. operi-
 bus Toletum capit M. Ful-
 vius Nobilior, praefectus *ib.*
 vid. et 39. 30.
 Tolitobigi Galli in Asia (vid.
 Gallograeci 38. 15. quo-
 nam modo eas ceperint
 sedes 17. ii. Romani bel-
 lum inferunt 16 sqq. fu-
 giunt in Olympum montem
 18. 19. vincuntur 20 sqq.
 Tār sive Lartes Tolumnius
 Vejentium rex 4. 17. ad
 eum deficiunt Fidenae *ib.*
 Interfici jubet legatos Ro-
 manos *ibid.* in proelio oc-
 ciditur a Cornelio Cossio
 tribuno militum 19.
 Tonitru, ineunti magistratum
 superveniens, viro creatum
 arguebat 23. 31.
 Tormenta bellica 24. 34.
 Torone opp. Macedoniae ad
 eum Toronaicum l. To-
 ronaicum, h. le Golfe d'
 Aiomana 28. 7. 44. 12.
 45. 30. eam incolunt pro-
 fugi ab Thebis Philoticis
 28. 7. capitur a Philippo
ibid.
 Toronae prom., Ampelos 31.
 45.
 Toronaicum mare 41. 11.
 Torquatus, cognomen T. Man-
 nio datum 7. 10. v. Man-
 nius.
 Torquis aureus magni pon-
 deris in Capitolio Jovi do-
 num in aede positus 33.

36. Torques aureos mille
 quadringentos septuaginta
 transtulit P. Cornelius Sci-
 pio 36. 40.
 Tragula Annibal ictus 21. 7.
 etiam Cn. Scipio 24. 42.
 Traiectus duo ex Italia in
 Graeciam 36. 21. 3.
 Tralles, sive Tralli, Illyri-
 um genus 27. 32. 31. 35.
 33. 4. 37. 39. 40.
 Tralles, urbs Lydiae, aut
 Cariae, aut Joniae, apud
 Maeandrum fl., dedit se
 Romanis 37. 45. 38. 39.
 Transalpini Galli, v. Galli.
 Transugae verberati et se-
 curi percussi 24. 30. no-
 minis Latini qui erant, se-
 curi percussi, Romani in
 crucem sublati 30. 43.
 Transugae nomen exse-
 crabile veteribus sociis, no-
 vis suspectum 27. 17.
 Trasimenus lacus Etruriae in
 agro Perusino, h. Lago di
 Perugia 22. 4. ad eum
 Annibalis castra et insidiae
ib. ad Trasimenum pugna
 6. 7. 24. 13.
 Trausi gens Thracum 38. 41.
 M. Trebellius Fregellanus 43.
 21.
 Q. Trebellius centurio legio-
 nis quartae 26. 48. eum
 inter et Sex Digitum do-
 murali corona certamen *ib.*
 Trebia opp. Latii 2. 39. Tre-
 biam capit Coriolanus *ibid.*
 (Asia est Trebia urbs Um-
 briae inter Fulginium et
 Spoletum, h. Trevi).
 Trebia fl. ex Apenino in
 Padum ad Placentiam de-

fluens, h. Trebbia 21, 48.
 ad eum pugna 54-56.
 Trebianus ager in Campania
 23, 14.
 Trebius nobilis Compsanus
 23, 1.
 C. Trebonius, tribunus pl. 5,
 11.
 C. Trebonius legatus 10, 40.
 L. Trebonius, tribunus ple-
 bis, infectatur Patres, unde
 Asperio inditum cognomen
 3, 65 ejus rogatio *ibid.*
 M. Trebonius, tribunus mi-
 litum cons. pot. 6, 21.
 Trebula triplex urbs Italiae,
 prima Campaniae, (unde
 Trebulani Balinienses) duae
 in Sabinis, altera Trebula
 Mutusca, h. Monte Lione
 della Sabina, infra Reate,
 altera Trebula Suffena s.
 Suffenatis, h. Montorio di
 Romagna supra Nerulam
 23, 39.
 Trebulanus ager 23, 14.
 Trebulanis data civitas 10, 1.
 C. Tremellius decemvir agro
 dividundo 42, 4.
 Cn. Tremellius Flaccus, quae-
 storius, in Asiam ad Atta-
 lum legatus mittitur 29,
 11. aedilis plebis 30, 26.
 creatur praetor *ibid.* forti-
 tur Siciliam 27.
 Cn. Tremellius tribunus pl.
 45, 15.
 Triarii, milites 2, 47. 7, 23.
 8, 8. hastis, non pilis,
 utuntur 8, 8, 8. cur, et
 quo sensu dicatur res ad
 Triarios rediisse *ibid.*
 Tribunal praetoris 27, 50.
 Tribunal consulis Romani

Macedonibus est terrori 45,
 29. legatorum Rom. in
 concilio Chalchide habito 42,
 44, 2. Tribunalia a prae-
 toribus ad Piscinam publi-
 cam posita 23, 32. in ca-
 stris 28, 26 4.
 Tribunatus plebis iniri solet
 a. d. IV Idus Dec. 39, 52.
 Tribunus Celerum 1, 59.
 Tribuni militum in secessione
 militum ab exercitibus cre-
 ati 3, 51. primo ab im-
 peratoribus, dein populi
 suffragio ex parte facti 7,
 5, 4 9, 30. 27, 36 extr.
 28, 27. 42, 31. 43, 12. 44,
 21. legionis primae, se-
 cundae, tertiae 22, 53. 40,
 41. 41, 3. primi 41, 3, 5.
 alternis imperabant 40, 41,
 delectum habent 42, 32.
 33. propter bellum Ma-
 cedonicum non suffragiis
 creati, sed a consulibus
 praetoribusque facti 42,
 31. 35. 49. consulares aut
 honoribus functi 42, 49.
 44, 1. 21. rursus a po-
 pulo ex parte creati 7, 5,
 4. 27, 36. 43, 12. 44, 21.
 37. ordinari olim impe-
 ratorum consilarii, ut le-
 gati extraordinarii 37, 1. 6.
 Tribuni militum consulari
 potestate tres numero pri-
 mum creati 4, 6. 7. ab-
 eunt honore, quasi vitio
 creati *ibid.* quatuor cre-
 antur 4, 31. sex 4, 61.
 octo 5, 1. Tribunos mi-
 litum consulari potestate
 creati, evincunt tribuni ple-
 bis 4, 25. mox vetat se-
 natus,

natus, decernitque, ut consularia comitia habeantur *ibid.* Tribuni mil. conf. pot. patricii omnes creati per quatuor et quadraginta annos 6, 37 promiscue ex Patribus ac plebe creati possunt 4, 6. 7 Tribunus militum consulari potestate ex plebe primus 5, 12.

Tribuni militum consulares 36, 17. I 42 49. 43, 5. 44, 1. et praetorii 44, 37.

Tribuni plebis primum creati 2, 33. sacerdotum 2, 8, 3.

2, 33 3, 19 55. 9, 8. 9. non populi, sed plebis magistratus, cui non imperium et poenae ius datum, sed auxilii latio adversus Patres et auxilium 2, 33.

35 56 6, 37. tributis comitiis creati jubentur 2,

36-58. numerusque eorum tres adduntur, ex Pisone

ibid. decem creantur 3,

30. tolluntur, decemviris institutis 3, 32. restituntur, iisdem sublatis 3, 54.

in senatum veniendi ius non ante sublatis et re

publica decemviros habuisse aut exercuisse videntur 3,

69. 4. senatores fiebant locutione censorum 45, 15.

10. per cooptationem duo adsciscuntur patricii et consulares 3, 64. 65. 5, 10.

cooptari verantur 3, 65. 5.

11. certant adversus Patres 2, 42. et passim diem dicunt C. Marcio 2, 35.

M. Manlio 6, 20. tributum ineunt a. d. IV,

Idus Dec. 36. 52. Tribunus plebis viatorem mittit ad consulem 2, 56. Tribuni pl. poterant intercedendo efficere, ut comitiis centuriatis nihil a populo perageretur, non vero, ut ea a consulibus convocari non possent 9, 42. 2. minantur vincula consulibus

3, 55 58 4, 26. 6, 14. 9, 34. tribunis militum 5,

9. in ordinem cogunt dictatorem, ut quidam retulere

parum probabiliter 6, 38. habent prehensionem 29,

20, 5. provocatio ad eos non est longius ab Urbe

mille passuum 3, 20. vetant delectum haberi 4, 1.

et alibi saepius. vetant tributum conferri 5, 12.

vetant per quinquennium ullos magistratus curules

creari 6, 35. legati 9, 36. extr. Tribunus plebis unus

per intercessionem suam, unamque vocem veto, ceteros omnes morari potest

2, 44. 4, 48. 6, 35. Tribunorum plebis potestas

moenibus Urbis terminatur 3, 20. Tribunus plebis a

Patribus clam occisus 2, 54. Tribuni plebis duo, quod

gratificati fuerant Patribus, post depositum magistratum

accusantur et damnantur 5, 29. duo in Siciliam

mittuntur 29, 20. Tribunus plebis usitatum semetipsum

creare 3, 35. non licebat egredi moenia Urbis aut saltem extra eam

pernoctare 29, 20, 4. nec prius intercedere legi, quam privatis suadendi dissuadendique legem potestas facta esset 45, 21. Tribunus plebei esse non potest, cujus pater, qui sella curuli sederit, vivit 27, 21. 30, 19.

Tributa comitia, v. Comitia.

Tributo plebs liberata Romae 2, 9.

Tributum indictum 4, 60. aegre collatum 5, 10. conferri prohibetur 12. in murum saxo quadrato faciendum 6, 32. in militum stipendium 10, 46. duplex imperatum civibus Romanis 23, 31. eo liberata plebs Romae 2, 9.

Tribus unde dictae? 1, 13, 7.

1, 43. urbanae et rusticae

35. earumque nomina 1,

43, 22, 9, 46 Aemilia

38, 36. Anienfis 10, 9.

Arniensis, vid. Narniensis.

Claudia 2, 16. Cornelia

38, 36. Crustumina 42,

34. Esquilina 45, 15. Fa-

lerina 9, 20. Galeria 27,

6. Maecia 8, 17, 29, 37.

Narniensis sive Arniensis 6,

29, 37. Papiria 8, 37.

Pollia 8, 37, 29, 37. Pom-

ptina 7, 15. Publilia 7, 15.

Pupinia 26, 9. Sabatina

6, 5. Scaptia 8, 17. Stel-

latina 6, 5. Terentina 10,

9. Tromeutina 6, 5. Ve-

turia 26, 22. Ufentina 9,

20. una et viginti facrae

2, 21. triginta quinque

23, 12, 9, 29, 37, 43, 8,

45, 15. Tribu moventur

quidam a cenfore 4, 24, 5.

24, 18. sed altero cenfore

non adversante 4, 24, 5.

40, 51, 2. Tribus bellum

jubent 6, 21. pacem 30,

43, 33, 25. triumphum

decernunt 3, 63. vid. et

Comitia tributa, et Plebs,

et Suffragia.

Tricastini et Voconii in Gal-

lia Narbon. inter Rhodas-

num et Druentiam, in hod.

Delphinatu 21, 31.

Tricca, Thessaliae opp., h.

Tricala 32, 13, 36, 13.

39, 25.

Tricipitinus, vid. Lucretius

Tricip.

Triclinia toto foro strata 39,

46.

Tricorii in Gallia Narbon. 21,

31.

Tridentius Tabuliusque, ager

quis et quare sic dictus

31, 13.

Trifanum locus Latii 8, 41.

Trigemina porta 4, 16, 35,

10, et 41. 40, 51, 41, 27.

Triundinum, in quod co-

mitia edicta 3, 35, 1.

Trihylia Epiri 32, 13. a

Philippo Achaeis redditur

in Elide 28, 8, 32, 5, 33,

34.

Tripolis Thessaliae 42, 53.

Tripolis Scea 42, 55, 67.

Tripolis Laconici agri 35, 27.

Tripolitanus ager 36, 10.

Tripudium solistinum 10, 40.

Tripudia Gallorum, proelium

ineuntium 38, 17, et Hi-

spanorum 23, 26.

Triremes 31, 22.

Trisonon, Doridis opp. 28, 7.

Trium-

Triumphus I. 10. descriptio 3, 29. 45. 39. 40. Triumphus Tarquinii Prisci, primus a Livio memoratus I. 38. P. Valerii 2, 7. Camilli 5, 23. P. Scipionis Africani 30, 45. L. Scipionis Asiatici 37. 59. L. Aemilii Pauli 45, 39. 40. navalis primus 45, 42. Triumphus tam est militum, quam ducum 45, 38. petitur a senatu extra Urbem evocato 26, 21. 1. non datur, nisi ei, qui pacata provincia exercitum deportavit 26, 21. 39, 29. primus eum acto honore reportavit Q. Publilius Philo 8, 26. deinde alii 26, 21. 1. 28, 38. 4. 36, 39. 4. triumphum decernunt tribus 3, 63. concedere aut deegregare senatus est 3, 26. 63. 10, 36. 37. 26. 21. 1. 28, 9. ad eum consequendum quae requirantur 26, 21. 1. triumphus sine auctoritate Patrum, populi jussu actus 3, 63. 7, 17. sine auctoritate Patrum, sine populi jussu 10, 37. eum impetrare non poterat, qui sine magistratibus res gessisset 28, 38. 31, 20. aut provinciam non confecisset exercitumque inde deportasset 26, 21. 1. eum petens, quum sine magistratu res gessisset, L. Cornelius Lentulus ovationem impetrat 31, 20. item L. Manlius 39, 29. triumphum egit in monte Al-

bano M. Marcellus et sine exercitu, quum non potuisset triumphum impetrare 26, 21. Cf. 33, 23. 42, 21. 45, 38. triumphus nullo bello gesto 40, 38. non petenti delatus 10, 46. in quo neque captivi ante currum ducti, neque spolia praelati, neque milites sequuntur 31, 49. in eo imagines praelatae devictorum oppidorum cet. 5, 30. 4. Triumphantium ducum ornatus 10, 7. 30, 15. filii pueri cum patre currum vehi solebant 45, 40. militum laureatorum clamor Jo. triumphae 45, 38. 4. Triumphantibus post exactum magistratum ut imperium esset, quo die Urbem inituri essent, ad populum ferebatur 26, 21. 45, 35. Triumviri 9, 46, 9. agrarum aut coloniarum deducendae creati 3, 1. 4, 11. 6, 21. 8, 16. 9, 28. 46, 21. 25. 27, 21. 31, 49. 32, 29. 34, 45. 53. 39, 55. 41, 13. quibus in triennium est imperium 34, 29. 34, 53. bini creari jussu, qui citra et ultra quinquagesimum lapidem, in pagis, forisque et conciliabulis, omnem copiam ingenuorum inspicerent 25, 5. bini, uni sacris conquirendis, alteri reficiendis, aedibus sacris, creati 25, 7.

Triumviri capitales incusantur ab senatu, quod coetus sacrificantium novo more

- non prohiberent 25, 1.
 Triumviri: carceris jubentur intentiorem custodiam Lautumiarum habere 32, 26. iis mandatum, ut per Urbem vigilias disponant 39, 14, 17.
 Triumviri epulones quando primum creati 33, 42 iis, ut pontificibus, datum ius togae praetextae habendae *ibid.* vid. et 40, 42. nocturni 9, 46, 9.
 Triumviri mensarii facili ob argenti penuriam 7, 21, 3, 23, 24, 24, 18, 26, 36.
 Troas Alexandria, v. Alexandria Troas.
 Trocini, Galli, occupant Hellesponti oram 38, 16. vid. Gallograeci.
 Trogiliorum portus in Sicilia ad Syracusas 25, 23.
 Troja Troadis in Mylia, non longe ab recentiori Hio, capta et in Trojanos spectatum 11, 10. Troja decem annis obpugnata ob unam mulierem 5, 48.
 Troja in Euganeorum agro ab Antenore condita 1, 1.
 Troja in Laurenti agro ab Aenea condita 1, 4.
 Trojanus pagus 1, 1.
 Trojani 14, 1.
 Troilium in Etruria a Sp. Carvilio consule captum 10, 46.
 Trontentina tribus addita 6, 5.
 Tropaea 8, 30, 9.
 Tryphonii specus Lebadiae in Boeotia 45, 27.
 Tryphonius Jupiter 45, 27.
 Trossulum opp. Etruscae, unde Trossuli equites Rom. 10, 46, 4.
 Tryphon, vid. Diodotus et Salvius.
 Tuba signum proficiscendi datum 29, 27, 4.
 Tubero, v. Aelius.
 Tubertus, v. Postumius.
 M. Tuccius, aedilis curulis 35, 41. creatur praetor 36, 45. fortitur Apuliam et Bruttios 37, 2. ei in Bruttis et Apulia prorogatum imperium 37, 50 38, 36. creatur triumvir coloniae deducendae 39, 23.
 Tulliae, regis Servii Tullii filiae duae 1, 46. maioris Tulliae ambitio *ibid.* ambae nubunt Tarquinis 16. minor nubit Arunti *ibid.* maioris Tulliae violenta consilia 47. Tulliae maioris impietas 48. Tarquinio pulso et ipsa fugit 39, 2.
 Tullianum, pars carceris 29, 22.
 Cloelius Tullus, v. Cloelius.
 Man. Tullius consul 2, 19.
 Serv. Tullius, v. Servilius.
 Sex. Tullius septimum primum pilum ducit 7, 13. ejus ad C. Sulpicium dictatorem, quod bellum traheret, oratio *ibid.* privatum dictatoris cum eo colloquium 14. ejus in proelio virtus 16.
 Tullus Hostilius creatur rex Romanorum 1, 22. ejus indoles *ibid.* infert Albanis bellum 23. ejus cum Mettio colloquium *ibid.* favet Horatio reo 36. in proe-

proello adversus Veientes
Fidenatesque duodecim vo-
vet Salios fanaque Pallori
ac Pavori 27. supplicio
afficit Mettium ob perfidi-
diam 28. diruit Albam 29.
addit Coelium montem Vr-
bi, ibique deinde habitat
30. principes Albanorum
in Patres, et equitum de-
cem turmas ex Albanis
legit *ibid.* infert Sabinis
bellum, eoque vincit *ibid.*
longinquo morbo implica-
tur 31. fit superstitionibus
obnoxius *ib.* fulmine ictus
cum domo conflagrat *ib.*
regnavit annos duos et tri-
ginta *ibid.*
Att Tullus, princeps Vol-
scorum, infestus Romanis
2. 35. excipit hospitio Mar-
cium Coriolanum *ibid.* de
bello Romanis inferendo
cogitat *ibid.* ejus dolus 37.
Volsci, a Tullio concitati,
deficiunt 38. 39.
Tumultus quomodo differat
a bello 2. 26. 1. Sabinus
2. 26. Gallius 7. 9. ser-
villis 32. 26. in magno
tumultu iustitiam indici et
delectus sine vacationibus
haberi solet 2. 26. 1. 7.
28. 8. 20. 34. 50. 41.
5. 6.
Tunes, locus quum operibus,
tum suapte natura tutus;
h Tunis 30. 9. abest ab
Carthagine quindecim mil-
lia ferme passuum *ibid.*
Tuneta occupat Scipio *ib.*
vid. et 16. 36.
Tunica palmata 10. 7. Ma-

linissae donatur a Scipione
30. 15. 31. 11. purpurea,
regi Syphaci dono missa
27. 4. Tunicae versicolo-
res 9. 40. Tunicae mili-
tum praemia 7. 37. 10.
30. ab hoste in militem
exactae 9. 41. 43.
Turba oppi Hispaniae Tarrac.
33. 44.
Turbae ob nexos 2. 23. 27.
v. Seditio.
Turdetania 28. 39. 34. 16.
in Turdetaniam proficisci-
tur cum exercitu P. Man-
lius, praetor 34. 17. et
M. Porcius Cato consul,
accitus a Manlio praetore
19.
Turdetani et Turduli in Tu-
sitania, Hispania Baetica
et Tarrac. 21. 6. lites in-
ter eos et Saguntinos, ab
Annibale latae *ibid.* iis ut
Saguntini res reddant, po-
stulat Annibal 12. in po-
testatem redacti, sub coro-
na venduntur 24. 42. eo-
rum urbs deleta *ibid.* 20.
rum regulus Attanes 28.
15. vectigal ex eorum
agro Saguntini capiunt 39.
omnium Hispanorum ma-
xime inbelles habentur 34.
17.
Turduli forte non iidem,
qui Turdetani 28. 39. 34.
17.
Turdulum bellum 34. 20.
Turmae equitum 1. 30. 27.
26. 5.
Turma equitum Placentina
44. 40. Aesernina *ibid.*
Lucana 22. 42.
Turnus,

- Turnus**, rex Rutulorum, Aeneae Latinoque bellum infert 1, 2 vincitur, et cum Mezentio junctis viribus, altero proelio superatur *ibid*
- Turnus**, Herdonius, v. Herdonius
- Turres** murorum 21, 8. Turres quinque tabularum 28, 6. contabularae 24, 34. turres inpositae tergo elephantorum 37, 40. Turres in operibus obpugnandarum urbium 5, 5. 21, 8. 11, 24, 34. 32, 17. 33, 17.
- Turris**, Eudieris 44, 3.
- Turrus** aut **Thurris** regulus omnium Hispanorum potentissimus 40, 40. ejus duo filii cum filia in potestatem veniunt Romanorum *ibid* sequitur Romanos, fortique ac fideli operam Romanam adjuvat *ib.*
- Tusci** occupant Janiculum 2, 51. eorum imperium olim quam lato patuerit 1, 2. 25, 33. Tusci obprimuntur a Romanis 45, v. Etrusci.
- Tusculum mare** 5, 33. 26, 19.
- Tusculi vicus** Romae 2, 14. 27, 39. 33, 26.
- Tusculum**, Latii municipium, h. Frascati 2, 15. 10, 26. 9, capitur a Latinis 6, 33. recipitur, caesis Latinis *ib.* obpugnantur a Veliternis 36. liberatur obsidione *ib.*
- Tusculana** arx 3, 23. 42, 6. 33.
- Tusculani colles** 3, 7. 8.
- Tusculani** Romam subpetias mittunt 3, 18. iis decretum bellum 6, 25. quod arcent constanti pace *ibid*. pacem impetrant, deinde et civitatem 6, 26. 8, 14. de iis, rogatione Flavia, iudicium populi 8, 37. populus Tusculanus mutata veste venit Romam, impetratque veniam *ibid* in Papiria tribu suffragium secebat *ibid*.
- Tutia**, fluvius Latii 26, 11.
- Tutorum** a tribunis et praetore petit Hispala post patroni mortem 39, 9. tutorum potestas contra matrem, in virgine nuptiam elocanda 4, 9. tutoris optio Hispalae Feceniae concessa 39, 19. tutores pupillorum an et matres olim fuerint post secundas nuptias 39, 9, 2.
- Tycha**, nomen partis Syracusanae urbis 24, 21. 25, 25.
- Tyndarium** s. Tyndaris opp. Siciliae, h. Tendaro 36, 2.
- Tyrannidem** pedibus tractus, non insidens equo, relinquere debet, auctore Dionysio tyranno 24, 22.
- Tyrchevi** perperam Graecis dicuntur Etrusci 1, 8, 2.
- Tyrrenum mare** s. Tusculum et inferum 5, 33.
- Tyrneum**, v. Thyrium.
- Tyrus**, opp. Phoeniciae, h. Sur, 33, 48.
- Tyrri** 35, 48. conditores Carthaginis 33, 49.
- Tyscos**, vicus Galatiae 38, 18.

V.

Vacatio militiae quibus ac quando data. et quando non 4, 26, 7, 7, 28, 8, 20. vacatio munerum castrensiū operumque militarium 4, 26, 7. Vacatio rei navalis colonis maritimiis negata 36, 3. Vacatio sacrosancta 27, 38.

Vacca aenea Syracusis ab agresti tauro inita ac semine adpersa, vid. Prodigium.

Vaccaei in Hispania Tarrac., quorum oppida erant praeter alia Palantia et Pintia, h. Palencia et Valladolid; vincuntur ab Annibale 21, 3. funduntur fuganturque ab M. Fulvio 35, 7, 40, 47, 50.

Vacci prata 8, 19. vid. Vitruvius Vaccus.

Vades publici a quo et qua occasione primum dati 3, 13.

Vadimonis lacus, in Etruria (h. Lago di Bassano) ad quem cum Etruscis acriter pugnatum 9, 39, 12, 4.

(Q) **Valerius** Antias historiae Romanae scriptor 3, 5. nullum mentiendi modum tenet 26, 49. inmodice omnium rerum numerum augeat 33, 10, 36, 38. citatus et 4, 23, 25, 39, 29, 35, 30, 19, et 29, 32, 6, 33, 30, 36, 34, 15, 35, 2, 36, 19, 36, 38, 38, 23, 50, 55, 39, 22, 52, 40, 29, 41, 27, 42, 11, 44, 13, 45, 49.

Valerius Flaccus tribunus militum 25, 14.

C. **Valerius**, tribunus militum consulari potestate 6, 36.

C. **Valerius** consul 8, 18.

C. **Valerius** flamen Dialis 39, 39. creatur praetor, et sortitur juris dictionem peregrinam 45.

C. **Valerius** legatus mittitur Alexandriam 42, 6, 17.

C. **Valerius** Flaccus flamen Dialis inauguratur invitus 27, 8. jure sacerdotii senatum ingreditur ib. aedilibus curulis 31, 50, 32, 7.

C. **Valerius** Laevinus, praetor, sortitur Sardiniam 40, 44. consul subrogatur in locum Cornelii Scipionis 41, 17. triumphat de Liguribus 18. mittitur legatus ad Aetolos 25. petit censuram 43, 14.

C. **Valerius** Laevinus praetor 41, 8.

C. **Valerius**, Laevini filius 38, 9.

C. **Valerius** Potitus, tribunus mil. cons. pot. 4, 49. consul creatur 53. capit arcem Carventanam ibid. Urbem evans introit ibid. tribunus mil. cons. pot. iterum 57. tertium 61.

C. **Valerius** Tappo tribunus plebis 38, 36.

L. **Valerius**, quaestor, diem perduellionis dicit Sp. Cassio consuli 2, 41. consul creatur 42. iterum 61. bellum gerit adversus Aequos 62.

L. **Valerius** interrex 5, 17.

L. Va-

- L. Valerius, legatus, auream crateram donum Apollini Delphos fert 5, 28. exceptus a Lipaensium piratis, dimittitur *ibid.*
- L. Valerius magister equitum 5, 48.
- L. Valerius magister equitum dictus 8, 18.
- L. Valerius Flaccus in locum M. Cornelii Cethegi sufficitur pontifex 33, 42. moritur 40, 42.
- L. Valerius, tribunus plebis, ad populum tulit de lege Oppia abroganda 34, 1. ejus contra Catonem consulem oratio 5.
- L. Valerius Antias 23, 34.
- L. Valerius Flaccus, inagister equitum dictus 9, 7.
- L. Valerius Flaccus aedilis curulis 31, 4. creatur praetor 49. fortitur Siciliam 32, 1. consul 33, 42. fortitur Italiam 43. ejus res gestae 34, 21. 46. legatus consularis, sub M. Acilio consule rem gerit ad Thermopylas 36, 17. 19. fit censor 39, 40. ejus censurae acta 42-44. princeps senatus, quin censor esset, lectus est 52.
- L. Valerius Flaccus pontifex 33, 42. moritur 40, 42.
- L. Valerius Publicola, tribunus militum consulari potestate 5, 26. iterum 6, 1. tertium 5. quartum 21. quintum 27.
- L. Valerius Potitus primus adversus decemviros movet certamen 3, 39. 41. cum
- M. Horatio Appium expellit foro 49. cum eodem legatur ad plebem 50-53. et fit consul 55. leges fert in gratiam plebis *ibid.* ejus res gestae in bello 60. 61. triumphat sine auctoritate Patrum, populi jussu 63. sibi consulatum continuari, nolle se, proficitur 64, 4, 6.
- M. Valerius Potitus, tribunus mil. cons. pot. 4, 49. iterum 58. tertium 5, 1. quartum 10. quintum 14. a Faleriis ingentes praedas agit *ibid.*
- L. Valerius Potitus consul creatur 5, 31. facit ludos magnos *ibid.* caedit Aequos *ibid.* triumphat *ibid.*
- L. Valerius Potitus interrex 5, 31.
- L. Valerius Potitus interrex 6, 5.
- L. Valerius Tappo creatur praetor 35, 10. fortitur Siciliam 20.
- L. Valerius C. F. Tappo creatur triumvir coloniae deducendae 37, 46. 57.
- L. Valerius P. F. Flaccus creatur triumvir coloniae deducendae 37, 46. 57.
- M. Valerius fectialis facit Sp. Fufium patrem patratum 1, 24.
- M. Valerius, Publicolae frater, consul, triumphat de Sabinis 2, 16. in pugna ad Regillum lacum, petens Tarquinium, ipse interficitur 20.

M. Valerius, M. F. Volesi N., non fuit primus dictator 2, 18.

M. Valerius, Volesi F., dictator creatur 2, 30. de Sabinis triumphat 31. quum populo indulgeri cuperet, adspernantibus Patribus ejus relationem, abdicat se dictatura *ibid.*

M. Valerius augur moritur 3, 7.

M. Valerius quaestor 3, 25. consul 31.

M. Valerius, tribunus militum, cum Gallo singulari certamine pugnans, a corvo galeae insidente adjutus, hostem obruncat 7, 26. decem bobus aureaque corona donatur *ibid.* Corvus vocatur *ibid.* et Maximus 10, 3. tres et viginti annos natus consul creatur 7, 26. secundum consul 27. vincit Volscos, capit Satricum et triumphat *ib.* tertium consul 28. adversus Samnites proficiscitur 32. ejus ad milites adhortatio *ibid.* familiaris est militi dux 33. invadit primus omnium hostes et vincit *ibid.* triumphat de Samnitibus 38. dictator creatur 39. seditionem rebellantium militum componit 40. 41. quartum consul 8, 16. capit Cales Aufonium *ibid.* ex S.Cro triumphat *ibid.* interrex 8, 3. 17. 9, 7. dictator secundum 10, 3. triumphat 5. consul quintum 5, 6.

legem fert de provocatione, tertio tunc ab Urbe condita latam, semper a familia eadem q. consul sextum, T. Manlio suffectus 11.

M. Valerius Falto, quaestorius, in Asium ad Attalum legatus mittitur 29, 11. aedilis curulis 30, 26. creatur praetor, et Bruntios provinciam sortitur 40 41. ei prorogatur imperium, ut in Sardiniam trajiciat 31, 8.

M. Valerius Laevinus, praetor, sortitur juris dictionem peregrinam, sed postea bellum administrare jussus est 23. 24. 30. 32. 37. 38. propraetor praesse jubetur orae maritimae ad Brundisium 24, 10. mittit M. Livium, qui Tarentum tueatur 20. ad eum legati ab Orico 40. ejus res gestae in Graecia adversus Philipum *ibid.* prorogato imperio mandatur ei Graecia et Macedonia 44. iterum 25, 3. res gestae 26, 24-26. consul abiens creatur 22. venit Romam 27. Italiam sortitus, provinciam permutat cum Marcello collega 29. suadet Patribus, ut omne aurum, argentum, aes signatum in publicum conferant 36. Sicilia omni Poenos expellit 40. Romam redit, et res in Sicilia gestas narrat 27, 5. ejus concertatio cum Patribus de dictatore dicendo

- cendo *ibid.* ei prorogatum imperium 22. proconsul ex Sicilia in Africam proficiscitur 28, 4. legatus ad Attalum mittitur 29, 11. refert de reddendis pecuniis, quae a privatis collatae erant 16. propraetor cum classe mittitur adversus Philippum in Macedoniam 31, 3. mortis ejus causa a Publio et Marco filiis Indi funebres facti 50. his consul fuit 29, 11. 30. 23.
- M. Valerius Laevinus creatur praetor 39, 56. sortitur juris dictionem peregrinam 40, 1. 42, 58.
- M. Valerius Maximus tribunus militum consulari potestate 5, 14. iterum 24.
- M. Valerius Maximus consul 9, 28. legatus dictatoris Papirii Cursoris 40. praetor quartum 41. censor 9, 43. ab eo et collega viae per agros publica impensa factae *ibid.*
- M. Valerius Messalla, praefectus classis, cum parte navium mittitur in Africam 27, 5. populatur Africam *ibid.* eum dictatorem dicere cupiens consul Laevinus prohibetur a senatu *ib.*
- M. Valerius Messalla creatur praetor 34, 54. sortitur juris dictionem peregrinam 55. creatur consul 38, 35. legatus in Macedoniam 41, 22. in locum Aemilii Papii sufficitur decemvir sacrorum 42, 28.
- M. Valerius legatus Aemilii Pauli in bello adversus Ligures 40, 27.
- M. Valerius Publicola magister equitum 7, 12. consul 17, 18. iterum 19.
- P. Valerius, Volesi F., cum Sp. Lucretio venit ad Lucretiam L, 58. jurat in verba, quae Brutus praeiverat 59. consul creatur in locum Collatini 2, 2. pugnat cum Tarquiniiis 6. spolia legit, et triumphans Romam redit 7. affectati regni infimilatur *ibid.* submitit fasces populo *ibid.* purgat se *ib.* Vellae aedes subjicit *ibid.* leges ab eo latae 8. cognomen Publicolae ei datum *ibid.* ad Vejentium bellum proficiscitur *ibid.* consul iterum creatur *ibid.* caedit Etruscos 11. creatur tertium consul 15. quartum consul 16. infesto exercitu in agrum Sabinum proficiscitur, hostes caedit, et Romam redit triumphans *ib.* moritur, copiis familiaribus adeo exiguis, ut funeri sumtus deesset *ibid.* de publico elatum luxere matronae, ut Brutum *ib.*
- P. Valerius consul 2, 52.
- P. Valerius Potitus, tribunus mil. conf. pot. 6, 6. socius imperii a Camillo lectus *ibid.* tribunus mil. conf. pot. iterum 18. tertium 27. quartum 32. fundit Volscos et Latinos *ibid.* quintum 36. sextum 42.

- P. Valerius Flaccus** legatus ad Annibalem missus 21, 6.
- P. Valerius Flaccus** legatus Marcelli in pugna ad Nolam 23, 16 praefectus classis 34, 38, 26, 8.
- P. Valerius Laevinus** creatur praetor, et sortitur Galliam 41, 8.
- P. Valerius Publicola** interrex 3, 8. consul creatur 15. ejus ad tribunos et plebem oratio 17. obpugnat Capitolium, ab Herdonio servisque occupatum 18. interficitur *ibid.*
- P. Valerius Publicola** consul 7, 21. praetor 23. dictator 28.
- P. Valerius Publicola** magister equitum 8, 17.
- T. Valerius** legatus 24, 40.
- Valetudinis** ergo subpublicatio facta 40, 37.
- Valetudinis** populi causa subpublicatio et feriae 42, 2. Valetudini excusandae sollemnia fuere cum jure jurando verba 6, 22.
- Vallaris** corona, v. Corona.
- Vallos** caedit secumque fert miles 25, 36, 33, 5, 6. duodenos 3, 27.
- Vallum** Macedonum 33, 5. Romanorum *ibid.*
- Varro**, v. Terentius.
- P. Varus**, v. Attius.
- Vasa** argentea in cella Jovis ex mulctatitia pecunia posita 10, 23. Vasa argentea et aurea Romani donant Attalo, Eumenis fratri 35, 23. per multa in Asiatico triumpho traducta 37, 59. Vasa aenea et argentea Gallica 36, 40. aurea quingentum pondo Romanis mittit Antiochus 42, 6.
- Vastetani** in Hispania Baet. (forte iidem Bastetani s. Bastitani dicuntur) 37, 46.
- Vates** ex alieno errore quaestum facientes 25, 1. vates et sacrificum foro, circo, Urbe prohibiti 25, 1, 39, 16. vates Graecus Bacchanalia in Etruriam invexit 39, 8.
- Vaticanus** ager circa montem Vaticanum trans Tiberim 10, 26.
- Vaticinantes** fanaticae corpora jactant 39, 13.
- Vaticini** libri jubentur conquiri et conburi 25, 1, 12, 39, 16.
- Vecilius** mons in Latia 3, 50.
- Vectigal** novum statutum ex salaria annona 29, 37. annuum in opera publica censoribus decretum 40, 46. e metallis Macedonicis 45, 18, 29. Vectigalia populi Romani sub nutu arbitrioque censorum fuere 4, 8. magna ex ferrariis et argentariis in Hispania instituit Cato 34, 21. summis pretiis locata 39, 44. multa instituta 40, 51. vectigalium annuorum dimidium ad opera publica faciend.

- facienda censoribus ad-
tributum 44, 16. Vecti-
galia Carthaginienſium
praedae ac diviſui eſſe
principibus, prohibet An-
nibal 33, 46. 47.
- Vectius Meſſius, v. Meſſius.
- Vectones vel Vettones, Lu-
ſitaniae populus circa
Tagum, inter Durium
et Anam, ubi h. Eſtre-
madura, funduntur et
fugantur ab M. Fulvio,
praetore 35, 7. eorum
magnus exercitus Toleta-
nis ſubſidio venit 35, 22.
- Veientes (v. Veji) in fines
Romanos excurrunt 1,
15. a Romulo vincun-
tur *ibid.* agri parte mul-
ctatis in centum annos
induciae datae 15. vin-
cuntur a Tullo 27. 30.
42. Tarquinium juvant
ad repetendum regnum
2, 6. iis reſtituitur ager
14. Veientem agrum,
foedere ad Janiculum
icto Romanis ademtum,
reſtituit Porſena 15. po-
pulantur Romanorum
agrum 43. minitantur,
ſe obpugnatos Romanos
ibid. laceſſunt Romanos
ad pugnam 45. vincun-
tur 46. 47. aſſidui ma-
gis, quam graves, hoſtes
48. Fabii ſuſcipiunt bel-
lum privato ſumtu cum
Veientibus *ibid.* Vejen-
tes Fabiorum victores
30. vincuntur a Roma-
nis 51. denuo Romanis
bellum inferunt 53. fu-
gantur *ibid.* impetrant
inducias quadraginta an-
norum 54. depopulan-
tur extrema agri Roma-
ni 4, 1. bellum reno-
vant adverſus Romanos,
interfectis etiam eorum
legatis 17. vincuntur
18 19. (vid. Tolumnius)
iis bellum indictum 30.
compellunt Romanos in
caſtra 31. vincuntur 33.
Veientibus induciae an-
norum viginti datae 35.
Veiens ſenatus ſuperbe
reſpondet legatis Roma-
nis 58. iis indicitur bel-
lum 60. Veientes regem
creant 5, 1. quod im-
probatur ab Etrufcis *ib.*
ſepties rebellant 4.
- Veji opp. Etruriae, ob-
ſeſſum a Romanis 4, 61.
hibernacula ad Vejos 5,
2-21. Veji capiuntur
a Camillo dictatore 21.
poſt decennalem obſidio-
nem 22. Vejos migrare
plebs Romana cupit 24.
inde turbae *ibid.* 25 29.
30. antiquatur lex de
migrando Vejos 30. Ve-
jos fugiunt reliquiae Al-
lienſis proelii 37. multis
eo conſluentibus, ſit jam
valida manus, quae, a
Vejis profecta, Camillo
duce, repetit patriam 46.
48. rurfus movetur actio
transmigrandi Vejos 49.
50. antiquatur ea roga-
tio 55. qui Vejos ive-
rant, revocantur SCto
6, 4.

- Vejentanae** praedae decimam partem vovet Apollini Camillus 5, 21. quoniam modo illa decima pars soluta fuerit 23, 25. et 28.
- Vejentani agri** septena jugera plebi divisa 5, 30.
- Velabrum** 27, 37.
- Velamenta**, v. **Supplicum** insignia.
- Velia**, regio altissima in urbe Roma 2, 7. ibi inaedificare incipit P. Valerius *ibid.* Veliae aedes subjicit *ibid.* ibi aedes deorum Penatium 45, 16.
- Velia** s. **Helia** opp. Lucaniae, h. Castello a mare della Brucca 26, 39.
- Velites** ut in legionibus essent institutum 26, 4. ante signa eum 38, 21, 2. eorum hastae 24, 34. armatura 31, 35. 38, 21. Parmae tripedales 26, 4, 2. pugna cum elephantis 21, 55, 11.
- Velitrae** in Volscis, h. **Velletri** 2, 30. eo colonia a Romanis deducta 31. numerus colonorum auctus 34.
- Veliterni** deficiunt 6, 13. 21. vincuntur 22, 29. incurfant Romanorum agrum 36. obpugnant Tusculum *ibid.* obidentur a Romanis 36. 37. 38. 42. vastant Romanorum agrum 7, 15. rursus deficiunt 8, 3. 12. in eos, quod toties rebellassent, graviter saevitum 14. jussi trans Tiberim habitare, ut ejus, qui cis Tiberim deprehensus esset, usque ad mille pondus clarigatio esset *ibid.*
- Veliternus ager** 2, 31. 30, 38.
- Velum-vela** contrahuntur in navali proelio 36, 44. i. t. Graecarum navium *ibid.* lintea in vela conferunt socii 28, 45.
- Venaliū Portoria** 32, 7.
- Venatio** leonum et pantherarum data Romae ab M. Fulvio 39, 22. venatio omnis generis ex suo mansueto 35, 49. venationis praetextu occupatum et proditum Tarentum 25, 9.
- Veneficae matronae** ad centum septuaginta damnatae 8, 18.
- Veneficia** deque iis quaestiones 39, 8. 38. 41. veneficorum ad duo millia damnata *ibid.* et 40, 37.
- Venenum** regio more sub custodia fidi servi ad incerta fortunae est 30, 15. veneni poculum Demetrio, Philippi filio, datum 40, 24. vim minus efficacem faciunt venae cibis vinoque inpletae 26, 14.
- Veneratio** humi procumbentium 9, 18, 2.
- Veneti** in Italia ab Henetis et Trojanis oriundi 1, 1. sinum circumcolunt maris Adriatici 5, 33. 10, 2.

- Venetia 41, 32.
 Ventorum atrox tempestas 40, 2.
 Veniris et ceterorum membrorum apologus 2, 32.
 Venns 10, 31. ejus aedes prope circum *ibid.* facta ex aere mulctatio matronarum stupri damnatarum *ibid.* Veneri et Marti pulvinar in lectisternio 22, 10. Venus Cloacina 3, 48. Venus Erycina 22, 9. ei aedes vowedetur et dedicatur a Q. Fabio Maximo 22, 10, 23, 30, 31. ejus aedes extra portam Collinam 30, 38, 40, 34.
 Venusia Apuliae urbs, h. Venosa a Postumio consule capta, eoque colonia deducta, quae deinde subpleta 31, 49. Venusiam fugit post cladem Cannensem consul Romanus 22, 49. tum reliquiae exercitus 54, 27, 2, 20, 41.
 Venusini profugos a Cannensi pugna benigne et hospitaliter excipiunt 22, 54. Romanis fidi, dum aliae coloniae detrectant imperium 27, 10.
 Ver sacrum vowedetur 22, 9, 10 id ex pontificum jussu consules faciunt 29, 22, 33, 44. instauratur 34, 44.
 Ver procellosum 40, 2.
 Veragri in Gallia Narbon., ubi nunc Chablais in Delphinatu 21, 38.
 Verbene 30, 43.
 Verbis quibusdam in sollemni precatione omisis, instaurantur Latinae feriae 41, 16.
 Vercellinus, auctor defectionis Hirpinorum, securi percutitur 23, 37.
 Vergae, opp. Bruttiorum, a Poenis deficit ad Romanos 30, 19.
 Vergium, castrum, in Hispania, Tarrac., capitur a Catone consule 34, 21. Inde
 Vergestianus princeps, qui venit ad Catonem consulem 34, 21. Vergestiani venditi *ibid.*
 Vergiliarum sidus 21, 35.
 Veritatem laborare nimis saepe ajunt, extinguunt numquam 22, 39.
 Vermina, filius Syphacis 30, 40. mittitur adversus Masinissam, cum quo in fugam vertit 29, 33. Carthaginiensibus venit auxilio 30, 36. ejus exercitus caeditur et fugatur *ibid.* legati petunt a senatu, ut rex socius et amicus adpelletur 31, 11, legatis Romanis obviam progreditur, et ab iis leges pacis accipit 19. ad confirmandam pacem jubetur legatos Romam mittere *ibid.*
 Vernal aequinoctium 33, 3.
 Verona opp. Venetorum, h. Verona, quam mediam secut Athetis, h. Adige, Etsch 5, 35.
 Ver-

Verrugo opp. Volscorum
4, 1. recipitur 55. praesidium Verrugine amittitur 58. Verruginem praesidio obtinet C. Aemilius, tribunus militum 5, 28.

Versus Fescenninus 7, 2.

Verulae opp. Latii in Hornicis, h. Veroli; unde

Vernulanus 9, 42. leges suas, quam civitatem Romanam, maluit 43.

Verutum, telum 8, 18. 10, 29 21, 56.

Vesclia opp. Hispaniae expugnatur ab M. Fulvio 35, 22.

Vesclia, urbs Aufonum in Latio 8, 11. 9, 25. venit in potestatem Romanorum *ibid.*

Vescidi 10, 20.

Vescinus ager 10, 21, 31. 46. saltus 10, 21.

Veseris Campaniae fl. 8, 8. 10, 28.

Vesparum ingens examen Capuae in forum advolavit, et in Martis aede confedit, v. Prodigium.

Vesta 1, 20. Vestae aeterni ignes et signum *ibid.* et 5, 52. 26, 27. pulvinar in lectisternio 22, 10. ejus aedes ab incendio servata opera servorum 26, 27. in aedis penetrati conditum fatale pignus imperii Romani 5, 52. 26, 27. Vestae penetratis ignis extinctus 28, 11. supplicatio ad Vestae 28, 11.

Vestalis Rhea Silvia, mater Romuli 1, 3. 4. Vestales virgines a Numa Pompilio lectae 1, 20. iis stipendium de publico statutum *ibid.* virginitate aliisque ceremoniis sanctae factae *ibid.* Vestales virgines sacrae in plaustrum inponit L. Albinus et Caere pervehit 5, 40. Vestalium hospitium a Caeritibus religiose cultum 7, 20. stupratores virgis ad mortem caeduntur 22, 57. Vestalis virgo incestus rea absolvitur, sed jubetur abstinere jocis, colique sancte potius, quam scite 4, 44. 8, 15. alia, incesti comperta, ad portam Collinam viva defoditur 2, 42. 8, 15. 22, 57. alia, cujus custodia ejus noctis fuerat, qua ignis in Vestae aede extinctus, jussu pontificis caesa est flagro 28, 11. 41, 2. ejus stuprator ad necem virgis in comitio caeditur 22, 57.

Vestia Oppia, Atellana mulier, quae quotidie sacrificarat pro salute et victoria populi Romani, in possessionem bonorum libertatemque restituitur 26, 33. 34.

Vestimenta ad exercitus missa 32, 27. 44, 16. ab hostibus exacta et militibus data 8, 36. 9, 41. 43. in vestimentum pen-

- titionis causa album addi
 vetitum 4, 25.
Vestem mutare solent rei
 et eorum propinqui 2,
 61. 6, 20. etiam amici
 reorum 2, 53, 5. 3, 58.
 4, 42. 6, 16 20. 43, 16.
 vestes stragulae pretiosae
 ex Asia Romam advectae
 39, 6.
Vestina cohors 44, 40.
Vestinus populus Italiae
 ad mare Hadriat. inter
 Picenum et Pelignos, con-
 jungit se Samnitibus 8,
 29. iis bellum indictum
ib. vincuntur uno proe-
 lio *ib.* cum iis foedus
 ictum 10, 3.
Vesuvius, mons Campa-
 niae, h. Vesuv, Monte
 di Somma 8, 8.
Veterani donantur agris
 31, 4.
Veteres sc. tabernae 44, 16.
Veteres campi 25, 16.
Veto, vox tribunorum in-
 tercedentium 6, 35.
Vettii, gens Macedonica
 bellicosa 45, 30.
Vettones, v. Vectones.
Veturia, mater Coriolani,
 proficiscitur in filii ca-
 stra, ejusque flectit ani-
 mum 2, 40.
Veturia, centuria junio-
 rum 26, 22. seniorum
ibid.
C. Veturius, consul 3, 31.
 ei ab L. Allieno dies
 dicta *ibid.* in locum C.
 Horatii Pulvilli augur
 legitur 32.
C. Veturius, tribunus mil.

conf. pot. 6, 32. secun-
 dum 36.

L. Veturius decemvir 3,
 33.

L. Veturius tribunus mili-
 tum consulari potestate
 6, 38.

L. Veturius Philo, dicta-
 tor comitiorum habent-
 dorum causa 22, 33. cen-
 sor 27, 6. moritur 6, 34.

L. Veturius Philo legatus
 26, 33.

L. Veturius Philo aedilis
 curulis 27, 6. praetor *ib.*
 sortitur juris dictionem
 peregrinam et Galliam 7.
 propraetor Galliae 22.
 legatus 28, 9. a M. Li-
 vio dictatore consul crea-
 tur, et Bruttii, provin-
 cia, ipsi decernuntur 10.
 ejus res gestae 11, habet
 comitia consularia 38.
 magister equitum 29, 11.
 a Scipione ex Africa mit-
 titur Romam 30, 38. ex-
 ponit victoriam Scipio-
 nis 40.

M. Veturius tribunus mi-
 litum consulari potestate
 5, 13.

T. Veturius Calvinus con-
 sul 8, 16. iterum 9, 1.
 sub jugum mittitur 6.
 deditur Samnitibus 10.

T. Veturius Geminus, con-
 sul, Volscos fundit fu-
 gatque 3, 8. ovans Vr-
 bem ingreditur 10.

T. Veturius Gracchus Sém-
 pronianus augur, in lo-
 cum Sempronii Gracchi
 sufficitur 41, 21.

Ti.

Ti. Veturius Philo creatur
flamen Martialis in lo-
cum M. Aemilii Regilli
29, 38.

C. Vetulius consul 2, 19.

T. Vetulius consul 2, 28.
contra Aequos, qui agrum
Romanum invaserant,
proficiscitur 30.

Vexillarius 8, 8. 35, 5.

Vexillum 8, 8. vexillum
in hostes jactum 25, 14.
in Janiculo positum die
comitiorum 39, 15. Ve-
xilla sociorum, signa le-
gionum 8, 8, 2.

Ufens fl. Latii, h. il Por-
tatore 4, 59, 2.

Ufentina tribus addita 9,
20.

Uffugum, opp. Bruttiorum
deficit a Poenis ad Ro-
manos 30, 19.

Via Aemilia, a M. Aemi-
lio Lepido munita 39, 2.
Appia 7, 39. quando mu-
nita 9, 29. 22, 1. 55.
Flaminia, C. Flamini
censoris opus 22, 11. a
C. Flaminio consule per-
ducta a Bononia ad Ar-
retium 39, 2. per For-
mianum montem 39, 44.
Gabina 2, 11. 3, 6. 5, 49.
Latina 2, 39. 10, 36. 22,
12. 26, 8. Lavicana 4,
41. a Martis filice ad
Bovillas perfrata 10, 47.
Nomentana, eademque
Ficulnensis 3, 52. Sala-
ria 7, 9. 3, 32. Via For-
nicata Romae 22, 36.
Sacra 2, 13. militaris 36,
15. 44, 43. Viae per

agros a censoribus pu-
blica inpenfa factae 9,
43. vias sternendas filice
in Vrbe, glareas extra
Vrbem substruendas mar-
ginandasque censores lo-
cant 41, 27.

Viator mittitur a tribuno
ad consulem 2, 56. a
consulibus ad matronas
8, 18. ab imperatore
Samnitium 10, 38. Via-
tores aedilitii 30, 39.
censores 39, 44.

Vibius Accuaeus, praefe-
ctus cohortis Pelignae,
adreptum vexillum trans
vallum hostium trajicit
25, 14. ob strennum fa-
ctum donatur *ibid.*

Vibius Virrius, unus e le-
gatis Campanis, ad Var-
ronem consulem missis,
suadet suis defectionem
ab Romanis 23, 6. de-
speratis Capuae rebus,
senatores Campanos ad
mortem sibi consciscen-
dam adhortatur 26, 13.
cum septem et viginti
senatoribus Campanis ve-
nenum bibit 14.

Vibius et Pactius fratres,
v. Pactius.

Vibonem in Bruttis colo-
nia deducta 31, 3. 35,
40.

Vibonensis ager 21, 31.

Vibulanus, v. Fabius.

Vicaepotae aedes 2, 7.

Vicesima manumissorum,
de qua lex in castris lata
7, 16. vicesimas vendere
coguntur Hispani, quanti
vult

- vult magistratus Rom. 43, 2.
- Vicissimarum aurum, vid. Aurum.
- Vicilini Jovis templum in agro Complano 24, 44.
- Victimae caeduntur ad averruncandam Deum iram 8, 6. majores caesae 30, 21. 36, 38. victimae aliaeque, quae ad sacrificium pertinent, magistratibus e publico praebita 45, 44.
- Victimarius 40, 29. 41, 19.
- Victoria aurea pondo trecentum viginti, ab Hierone senatui Romano dono missa, in Capitolio locatur 22, 37. alata 7, 12, 5. in culmine aedis Concordiae fulmine icta 26, 23. Victoriae aedes, facta ex mulctatitia pecunia, dedicatur a L. Postumio, consule 10, 33. aedes in Palatio 29, 14. 35, 9. Victoriae Virginis aedicula prope aedem Victoriae 35, 9.
- Victoriae mons 24, 41.
- Victoriati nummi 41, 13.
- Q. Victorius, primi pili centurio, lignum ademtum signifero jacet in hostem 34, 46.
- Victumviae opp. Galliae Cispad., emporium 21, 45. Victumviae captae, fusis et trucidatis oppidanis 57.
- Vicus Cyprinus I, 48. Jugarius 24, 47. 27, 37. 35, 21. Longus 10, 23. Melius 33, 26. Tuscus 2, 14. 27, 37. 33, 26. Vicos cur non direxerint Romani 5, 55.
- Viduae equitibus, qui equos alerent, attributae I, 43. Viduarum pecuniae in aerarium conlatae 24, 18.
- Vigil, quem Galli scandentes fefellerant, de saxo dejectus 5, 47. vigilibus scutum aufert Aemilius Paullus consul 44, 33.
- Vigiliis quatuor distincta nox quaelibet: hinc Vigilia prima 5, 44. 9, 36. 10, 34. 21, 27. 23, 35. 27, 15. 30, 6. 35, 13. secunda 7, 35, 2. tertia 9, 44. 10, 20. 40, 25, 38. 27, 42. 28, 7. 35, 1. 36, 19. 40, 4. quarta 9, 37. 21, 47. 24, 46. 25, 13.
- Vigiliae vicatim Romae exactae 10, 4. 32, 26. nocturnae per Urbem earumque circuitio cura minoribus magistratibus mandatae 3, 6. 32, 26. 39, 14. 16. vigiliarum munus a senatoribus obitum 3, 6. Vigiliae militares 44, 33. a buccinatore indicatae 7, 35, 2. ab equite circumitae et tribunis 22, 1, 10. ab ipso imperatore 45, 37. ab exercitu Annibalis per quatrimum et tres noctes toleratae 22, 2.
- Villa publica in campo Martio aedificata 4, 22. ibi

- ibi primum census populi actus *ibid.* reficitur et amplificatur 34, 44. in ea hospitium legatis hostium praebetur 30, 21. 33, 24.
- L.** Villius, tribunus plebis, legem annuariam fert 40, 44. inde cognomen familiae inditum, ut *Annales* adpellarentur *ibid.* creatur praetor 42, 28. sortitur juris dictionem inter peregrinos 31.
- L.** Villius Tappulus, aedilis plebejus, aliquot matronas probri accusat 25, 2.
- L.** Villius Tappulus praetor 31, 49. ei evenit Sardinia 32, 1.
- P.** Villius tribunus plebis 3, 54.
- P.** Villius Tappulus, ex aedilitate plebeja praetor 29, 38. sortitur Siciliam 30, 1. decemvir agris dividendis 31, 4. consul 49. proficiscitur in Macedoniam 32, 3. nihil memorabile ab eo actum 6. legatus sub T. Quinzio 28. jubetur esse in numero decem legatorum, ex quorum consilio pacis leges Philippo daret T. Quintius 33, 24. it ad Antiochum 35. ejus et collegarum congressus cum rege 39, 40. rursus mittitur ad Antiochum 34, 59. Elaeam venit 35, 13. congregatur cum Annibale 14. cum Antiocho 15. legatus in Graeciam mittitur 23. tentat Magnetas frustra 39.
- Viminalis** collis additus Urbi a Ser. Tullio 1, 44.
- Vincula** demta Romae vinctis in celebritate primi lectisternii 5, 13.
- Vindiciae** secundum libertatem 3, 44.
- Vindicius**, servus, conjurationem ad revocandos reges initam prodit 2, 4. ei pecunia ex aerario, libertas et civitas datur 5. quidam Vindictae nomen ab illo tractum putant *ibid.*
- Vinearum** usus in obpugnationibus 5, 7. 10, 34. 21, 61. 23, 18. 32, 4. 35, 22.
- Vinum** publice in sacrificiis praebitum 10, 23. in Galliam invectum illicitiendae gentis causa 5, 33. Vini avidi tibicines, v. Tibicines.
- Vipfanius**, v. Agrippa.
- Vir** factus ex muliere, v. Prodigium. Vir virum legens 9, 39. 10, 38. Viri majoris species, quam pro humano habitu, augustiorisque in quieto visa utrique consuli 8, 6.
- Virorum** omne genus in insula Lemno conjuratione muliebri sublatum 34, 2. Virorum inter sese plura stupra in Bacchanalibus, quam feminarum 39, 13.
- Virbius** olivus Romae 1, 48.

Viridomarus, v. Britomarus.

Virga circumscribitur Antiochus rex a Popillio, legato Romano 45. 12. **Virga** lictor Sulpicii, tribuni militum domum intrantis, forem percutit 6, 34. **Virgis** caedi civem Romanum, vetuit lex Porcia 10, 9. **Virgis** qui ad mortem caesi, quinque virgis caesi et securi percussi sint 1, 26, 6. Tarquinienfes CCCLVIII. in foro Rom. 7, 19. senatores Campani 26, 15. milites seditiones 28, 29. virgis sese caedunt mutuo quidam Lucanorum in invidiam Romanorum 8, 27.

Virginia, Auli filia, patricia, nupta Volumnio, consuli plebejo 10, 23. exclusa sacris Pudicitiae patriciae a matronis patriciis, dedicat aram Pudicitiae plebejæ *ibid.*

Virginiae infelix forma, mors miserabilis et ultio 3, 44-48. 58.

A. Virginus consul 2, 28. contra Volscos proficiscitur, eosque fundit 30.

A. Virginus consul 2, 51.

A. Virginus consul 2, 63. contra Aequos proficiscitur *ibid.*

A. Virginus triumphator agrodando 3, 1.

A. Virginus, tribunus plebis, Caesoni Quintio capitis diem dicit, unde

magnae contentiones 3, 11-13.

A. Virginus, postquam tribunatu plebis abierat, accusatur, et denis millibus gravis aeris condemnatur 5, 29.

L. Virginus, Virginiae pater 3, 44. ejus de filia cum Ap. Claudio contentio 47. filiam suam occidit 48. orta inde certamina in Vrbe 49. et motus in castris 50. consilium ab eo militibus datum de creandis decem tribunis militum, quorum in numero esse recusat 51. creatur tribunus plebis 54. Appio diem dicit 56. et eum in carcerem duci jubet 57. remittit ultimam poenam M. Claudio, assertori Virginiae 58.

L. Virginus consul 4, 21. iterum 23.

L. Virginus, tribunus militum, conf. pot. 5, 8. invisus infestusque collegae Sergio, ei non fert auxilium *ibid.* ante diem ipse et collega abdicare coguntur 9. accusatur a tribunis plebis 11. decem millibus aeris gravis condemnatur 12.

L. Virginus tribunus militum consulari potestate 6, 1.

L. Virginus tribunus militum 27, 43.

Opiter Virginus, consul, cum collega Pometiam primo

- primo vi, deinde operibus obpugnat 2, 17. triumphat *ibid.*
- Opiter Virginii consul 2, 54.
- P. Virginii sententia de aere alieno 2, 29 30.
- Proc. Virginii consul 2, 41. ejus cum collega de lege agraria contentiones *ibid.*
- Sp. Virginii consul 3, 31.
- T. Virginii consul 2, 21. forte et 2, 29. 30.
- T. Virginii consul 2, 48.
- T. Virginii Rutilus, augur, moritur 3, 7.
- T. Virginii Coelimontanus consul 3, 65.
- Virgines ter novenae, per Urbem euntes, carmen canunt in Junonem Reginam 27, 37. 31, 12. Virgines Vestales, v. Vestales. Virgines decem, et decem ingenui pueri, patrimi omnes matrimique, ad sacrificium adhibiti 37, 3. ob virginem excitatum Ardeae bellum 4, 9. Virginem captivam parentibus reddit Scipio 26, 50. virginem Chalcidensem in medio ardore belli ducit uxorem Antiochus 36, 11.
- Virilis toga, v. Toga.
- Virrius, v. Vibius.
- Virtute, non dolo, superare hostes, pulcrum dicebant Romani veteres 42, 47. virtutibus nonnumquam vitia vicina adfinguntur 22, 12. 39.
- Virtutis et Honoris aedes votae a M. Marcello et exstructae 27, 25. a filio ejus dedicata Virtutis aedes 29, 11.
- Visceratio populo data a M. Flavio in funere matris 8, 22. Cf. 39, 46. 41, 28.
- Visus nocturni 2, 36. 8, 6.
- Vitellia opp. Aequorum 2, 39. 5, 29.
- Vitio creati magistratus 5, 17. 4. 6, 5. 27, 8. 15. 17. 30. 33.
- Vitruvius Vaccus, Fundanus, vastat Setinum Norbanumque agrum 8, 19. in potestatem venit Romanorum 20. asservatur in carcere *ibid.* verberatus necatur *ibid.* aedes ejus Romae, quae Vaccae prata adpellabantur, in Palatio diruuntur, et bona Semoni Sanco consecrantur 19, 20.
- Vittae, v. Supplicum velamenta.
- Vitulus jam ictus 6 manibus sacrificantium se se proripuit, multosque circumstantes cruore respersit 21, 6.
- Ultro tributa 39, 44. 43, 18.
- Ulysses 1, 49. ab eo et Circe Dea oriundus Octavius Mamilius *ibid.*
- Umbilicus orbis terrarum Delphi 38, 48. et Graeciae 41, 23. hunc incolunt Aetoli 35, 18.
- Umbo 9, 41. 30, 34.

- Umbri in Umbria, h. Urbino et Spoletum 5, 35.
 9, 37. agro pulsi a Bojis
 5, 33. eorum exercitus
 funditur 9, 39. deficiunt
 41. se obpugnatu-
 ros Romanam jactant *ibid.* ad-
 riuntur Romanos, vin-
 cuntur, et defectionis au-
 ctores deduntur *ibid.* in-
 staurant bellum, juncti
 cum Etruscis, Samniti-
 bus, Gallis 10, 21. 27.
 Umbria 10, 1. 22, 9. 27, 43.
 Umbriae pars plaga Ma-
 terina 9, 41. tribus Sap-
 pinia 31, 2.
 Unciarium fenus 7, 16. ex
 unciario semunciarium
 fenus factum 27.
 Unimanus, v. Claudius.
 Vocannus ager in Africa 33.
 48
 Vocontii 21, 31. v. Trica-
 stini.
 Volae, v. Bolae.
 Volani, v. Bolani.
 Volaterrae opp. Etruriae,
 h. Volterra, ubi cum
 Etruscis incerta victoria
 pugnatum 10, 12.
 Volaterrani interamenta
 navium et frumentum
 pollicentur Scipioni 28,
 45.
 Volcae Tectosages et Are-
 comici in Gallia Nar-
 bon., hod. Languedocia
 21, 26.
 Volcentes in Lucania ab
 Annibale deficiunt ad
 Romanos 27, 15.
 Volciani, v. Volsciani.
 Volero Publius, v. Publi-
 lius.
 Volerones ab Ap. Claudio
 tribuni plebis vocati 2,
 58.
 Volones, id est servi in
 militiam conscripti 22,
 57. 12. 23, 32. 35. 24,
 10. 11. libertatem taci-
 tis votis expostulant 24,
 14. iis libertatem pro-
 mittit Ti. Gracchus, re-
 ferentibus capitibus hostium
ibid. capita hostium ab-
 scindunt, quae abjicere
 jubentur 15. iis datur
 libertas 16. legniores ex
 iis notantur *ibid.* Bene-
 venti in publico pileati
 epulantur omnes *ib.* si-
 mulacrum celebrati ejus
 diei Gracchus Romae
 pingi jubet in aede Li-
 bertatis *ibid.* ab signis
 discedunt mortuo Grac-
 cho 25, 20. 22. Volones
 in undevicesimam et vi-
 cesimam legiones scripti
 27, 38. 28, 46.
 Volsci in Latium, in hod.
 Campagna di Roma et
 Terra di Lavoro, petun-
 tur bello a Tarquinio
 Superbo 1, 53. in Vol-
 scos missi ad frumentum
 comparandum 2, 9. Vol-
 sci comparant auxilia,
 quae mittant Latinis 22.
 obsides dant trecentos
 principum liberos *ibid.*
 occultum parant bellum
ibid. veniunt ad ob-
 pugnandam Urbem 24.
 vincuntur 25. Volsci Ro-
 manis bellum inferunt
 30. vincuntur *ibid.* iis
 Veli-

Veliternus ager ademptus

31. Volsci Antiates victi

33. ad ludos Magnos

magna Volscorum vis Ro-

manam venit 37. exacti Vibe

ibid. concitati ab Att Tul-

lo, deficient a Romanis

38 39. retro abducuntur

a Coriolano 40. redeunt

in agrum Romanum *ibid.*

rebellant 42. castra ponunt

in Latino agro, sed vin-

cuntur, et nullum genus

calamitatis contumeliaeque

non editum in eos 53. iis

indulgent in annos quadra-

ginta datae 54. Volsci in-

stantur bellum 58. vin-

cunt Romanos 59. ob-

pugnant castra Romano-

rum 64. vincuntur 65.

praedantur agros Hernico-

rum 3. 6. pergunt in

agros Romanos, sed cae-

duntur magno numero, et

nomen eorum prope dele-

tur 7 8. Volsci et Aequi

bellum instaurant 10. vin-

cuntur 22. 60. obsident

Ardeam 4. 9. a Romanis

obsidentur *ibid.* victi, de-

dito duce sub jugum mit-

tuntur 10. cum Aequis

denuo Romanis bellum in-

stant 26. obpugnant ca-

stra consulis 27. castra Vol-

scorum capiuntur 29. capti-

vi, praeter senatores, ve-

num dantur *ibid.* denuo

bellum inferunt Romanis

37. 55 56. vincuntur 57.

capiunt Verrugineum 58.

eorum agros depopulantur

Romani 59. vincuntur Vol-

sci 61. praesidium obsident

ad Anxur 5. 16. pacem

impetrant 23. iterum ca-

pient arma adversus Ro-

manos 6. 2. eorum castra

capit Camillus *ibid.* ad de-

ditionem subiguntur *ibid.*

renovato bello, vincuntur

6-8. rebellant 11. unde

Volsci et Aequi toties

victis succederint milites 12.

vincuntur 13. Praenestinis

conjuncti, expugnant Sa-

tricum 22. vincuntur 23.

24. populantur agrum Ro-

manum 31. eorum agri

devastantur a Romanis *ib.*

funduntur 32. vincuntur

7. 27. eorum exercitus

confedit ad Satricum 8. I.

cum Volscis dubio Mute

pugnatum *ibid.* fugiant

nocte *ibid.*

Volsci Antiates 2. 33. 8. 13.

Volsci Eretini 2. 25.

Volscus ager 10. 1.

Volscus, v. Publius,

Volsciani s. Volciani Hispa-

niae populi 21. 10. eos

contra Poenas sollicitant

legati Romani *ibid.* eorum

celebre per Hispaniam ad

legatos Romanos respon-

sum *ibid.*

M. Volscius Fictor, qui tribu-

nus plebis fuerat, testis in

Caesonem Quintium exsi-

stit 3. 13. ei diem dicunt

A. Cornelius et Q. Servi-

lius quaestores, quod fal-

sum pro testimonio dixisset

24. damnatus et in exili-

um ire iussus 29.

Volsinii opp. Etruriae, h. Bolsena 10, 37. 27, 23.

Volsinienses vel Volsinii, gens Etrusca, incursant agros Romanos 5, 31. vincuntur 32. iis induciae in viginti annos datae *ibid.* apud Volsinios clavi fuere indices annorum, fixi in templo Nortiae, Etruscae Deae 7, 3. Volsiniensium aliquot castella vi. capit. P. Decius consul 9, 41. eorum ager vastatur ab L. Postumio, consule 10, 37.

Volsiniensis lacus (Lago di Bolsena) sanguine manat 27, 23.

Voltumnae fanum 4, 23. 5, 17. ad Voltumnae fanum concilium omni Etruriae indictum 4, 23. 25. 61. 5, 17. fit ibi conjuratio adversus Romanos 6, 2.

Volucres supervolantes ad terram delapsas clamore militum, Coelius ait 29, 25.

Voluntia, uxor Coriolani 2, 40.

L. Volturnus, consul, cum Sallentinis prospere bellum gerit 9, 42. iterum consul 10, 15. in Samnium profectus, relinquit provinciam, ut Ap. Claudio collegae opem ferat 18. et, post aliquam adversus eum altercationem, egregiam cum eo victoriam reportat 18. 19. redit in Samnium, et obprimit Samnites praedatores Campaniae 20. prudentia ejus et moderatio in comitiis consularibus 20, 21. ex Scto et plebiscito

ei prorogatum in annum imperium 22. in Samnio feliciter res gerit 30. 31. ejus uxor Virginia; vid. Virginia.

P. Volturnus creatur consul 3, 10. legatus ab Aequorum duce Graccho Cloelio spernitur 25.

Voluntaria collatio senatorum ad levandam aerarii inopiam 26, 36. Cf. 5, 60. voluntariam militiam professis jubentur aera procedere 5, 7. Voluntarii milites 3, 57. 5, 16. 27, 46. 28, 45. 29, 1. 37, 4.

Volustana jugum Cambuniorum montium vocant 44, 2.

Vorago in foro Romano nequit conjectu terrae expleri 7, 6. Curtius se devovet, et, equo insidens, armatus se in specum immittit *ibid.*

Vortumnus, Deus 44, 16.

Vota quinquennalia 27, 33. 30, 2. 27, 31, 9. decennalia 42, 28.

Vota nuncupant consules in Capitolio, antequam in provincias proficiscantur 21, 63. 31, 14. 41, 10. 27, 42, 49. 45, 39. vota valedudinis populi causa 42, 2. Voti formula 22, 10. 36, 2. Votum praeeunte pontifice factum 4, 27. Votum incertae pecuniae an possit suscipi? 31, 9. ad votum, inconsulto senatu conceptum, pecunia de publico negatur, sed frivolam ob causam 36, 36.

Vox

Vox noctu audita humana
clarior de adventu Gallo-
rum 5, 32. noctu audita
ex delubro Proserpinae Lo-
cris 29, 18.

Urbanæ tribus, v. Tribus.

Urbanæ legiones, v. Legio-
nes.

Urbium primordia, miscendo
humana divinis, augustiora
facta, *Præf.* Urbium ve-
teres conditores natam sibi
e terra prolem ementiebant-
ur 1, 8. captarum ima-
gines in triumpho ferebant-
ur 5, 30. urbes dirutæ,
ne venirent in hostium po-
testatem 31, 28. urbes
captæ diripi solent, non
deditæ 37, 32. urbes or-
bis terrarum maximæ Ro-
ma et Carthago 38, 50.
urbibus parcebant veteres
Macedones, quo haberent
imperium opulentius 32,
33.

Urbicua, opp. Hispaniæ Tar-
rac. capitur a Q. Fulvio
Flacco 40, 16.

Urinatores 44, 10.

Urites in Brutiis aut Cala-
bria 42, 48.

C. Urfanius tribunus pl. 33,
22.

Urſi et elephantum in ludis
Circensibus 44, 18.

Uscana, oppidum Penestari-
um in Illyrico 43, 10. 18. 19.
20. 21. ab Uscanensibus
caeditur Ap. Claudius 10.

Utens H. Galliæ Cispad. ad
Ravennam in mare Ha-
driat. influens, h. Montone
5, 35.

Utica, opp. Libyæ s. Africae
propriae, in regno Tu-
netano, (ubi hodie Bog-
Schatter) quo T. Otacilius
cum classe trajicit 25, 31.
alia in Uticensem agrum
exscensio 27, 5. circa ipsa
moenia Uticæ prædas
agunt Romani 28, 4. Uti-
cam mittit classem Scipio
29, 28. Uticam frustra
obpugnat Scipio 35. rur-
sus obsidet 30, 3. 5. 8.
classem Scipionis ad Uticam
invadunt Carthaginenses 9,
10.

Utrarii 44, 33.

Vulcanus 1, 37. 8, 10. ei
sacrata arma et spolia ho-
stium succenduntur 1, 37.
30, 6. 41, 12. in lecti-
sternio pulvinar Vulcano et
Vestæ 22, 10. Vulcani
caput ardet, v. Prodigium.
Vulcani area 9, 46. 39, 46.
40, 19. aedes in Campo
24, 10. insulae 21, 49. 51.

Vulſinienses, v. Volsinienses.

Vultures sex, augurium Reo-
mo, duodecim Romulo
1, 6.

Vulturii et canes intacta re-
linquunt cadavera absum-
ptorum pestilentia hominum
bonumque 41, 21.

Vulturnum opp., v. Vultur-
nus fl.

Vulturnus, urbs Etruscorum,
capitur a Samnitibus dolo,
et Capua appellatur 4, 37.

Vulturnus, fluvius Campaniæ
maximus, h. Volturmo 8,
11. 10, 20. 31. 22, 14. 15.
23, 14. 19. 36. 32, 29. ad
Vul-

Vulturni ostium castellum
communitum, ubi postea
urbs fuit, Vulturnum in
Campania, h. Castell del
Vulturno 25, 20 22 Vul-
turnum colonia deducta 34,
45. Cf. 36, 37. et ad 22,
14, 1.

Vulturū ventus 22, 43.
prospectum, in proelio cum
Annibale, multum pulvere
in ora volvendo, adimit
Romanis 46.

Uxorīs corruptae ira mari-
tum stimulat, ut alienige-
nas in regionem inducat,
sui ultiscendi causa 5, 33.
Uxores uni nuptae 10, 23.
uxores suas liberosque cae-
dunt viri, ne veniant in
manus hostium 28, 23.

X.

Xanthippus Lacedaemonius
Regulum cepit 28, 43.

Xenarchus, praetor Achaeo-
rum, quaerit privatae gra-
tiae aditum apud Perseum
41, 23.

Xenocles, Chalcidensis prin-
ceps, amicus Romanis 35,
38. 50. 51.

Xeno haues, princeps lega-
tionis a Philippo missae ad
Annibalem, in praetidia
Romana incidit 23, 33.
astu elapsus, foedus facit
cum Annibale *ibid.* rursus
captus a Romanis, ad con-
sulem ac deinde Romam
deportatur 34. 38.

Xenophon Achaeus 32, 32.

Xychus ordinem facinoris,
quo Demetrius circumven-
tus fuerat, aperit Philippo
40, 55.

Xyline Come, vicus Pisidiae
38, 15.

Xyniae, Thessaliae oppidum
32, 13. 33, 3. 39, 29.

Z.

Zacynthus, insula Hadriatici
maris, h. Zante, propin-
qua Aetoliae 21, 7. 26, 24.
eam capit Laevinus 26, 24.
quum Philippi fuisset, mox
Amynandri, ac deinde
Achaeorum, ab Achaeis
eam repetit T. Quintius,
et Romanis tradi iubet 36,
32.

Zama, urbs Numidiae, h.
Zamora, quinque dierum
iter abest a Carthagine 30,
29.

Zama, *sive fortasse Same.* in-
sula 32, 16. Cf. Same.

Zelandum, prom. Euboeae 31,
46.

Zeno, princeps Magnetum,
vir inagnae auctoritatis, T.
Quintium Magnetibus pla-
cat 35, 31.

Zeno, Sardibus ab Antiocho
praefectus 37, 44.

Zeno, praefectus Philippi,
caeditor ab Athamanibus
38, 1. 2.

Zephyrium prom. et opp.
Ciliciae 33, 20.

Zerynthii Apollinis templum
in Thracia 38, 41.

Zeuxidas Acarnanum praetor
33, 16.

Zeuxip-

Zeuxippus, princeps Boeotorum, auctor Romanae societatis, ob hanc causam non creatur Boeotarcha 33. 27. Brachyllum Boeotarchen tollendum curat 28. acculatur caedi *ibid.* fugit Tanagram, deinde Athenas *ibid.*

Zeuxis, praefectus Antiochi, praeest medice aciei in pugna adversus Romanos 37. 41. legatus mittitur ad Scipionem 45. ejus oratio de pace *ibid.*

Ziboetes, v. Zyboea.

Zoippus, gener Hieronis, tutor Hieronymi 24. 4. 5. legatus ad regem Ptolemaeum, voluntarium sibi consciscit exilium 26. ejus uxor Heraclea et filiae a Syracusanis interficiuntur *ibid.*

Zonae, in quibus negotiantes argentum habent 33. 29.

Zyboea f. Zyboeta a Nicomede devictus 38. 16.

INDEX RERVM

IN

EPITOMAS LIBRORVM LIVII

- A.**
Abydeni 35.
Acaruanes 31. 33.
Achaei socii Rom. 32. a Romanis subacti 52.
Achaicum bellum 51. 52.
Achillas occidit Pompejum 112.
M. **A**cilius Glabrio cos. 36.
Actium et pugna Actiaca 133.
Adherbal 62. 64.
Aria colonia 11.
Aediles curules 7.
Aedui socii Rom. 61. 104.
Aegates insulae 19.
Sex. **A**elius Paetus censor 34.
Aemilia Vestalis 63.
L. **A**emilius Paullus cos. 22.
L. **A**emilius Paullus cos. 44.
 45. ejus mors, abstinentia et paupertas 46.
L. **A**emilius Regillus praetor 37.
Mam. **A**emilius dictator 4.
Mam. **A**emilius legatus Italicos caedit 76.
M. **A**emilius Lepidus cos. Liguribus subactis viam a Placentia usque Ariminum perductam Flaminiae jungit 39. princeps senatus 43. 46. 47. 48. pontifex max., quocum injuriose contendit Cn. Tremillius trib. pl. 47. haud sumtuosum sibi funus parari vult 48.
M. **A**emilius Lepidus Porcina cos. victus a Vaccaeis 56.
M. **A**emilius Lepidus cos. acta Sullae conatus rescipere a Q. Catulo collega pellitur Italia et in Sardinia perit 90.
M. **A**emilius Lepidus cum legionibus suis jungit se M. Antonio, eumque cum C. Caesare reconciliat 119. triumvir reip. constituendae in quinquennium fit, et proscribit inimicos, in his L. Paullum fratrem 120. a L. Antonio pellitur Vrbe 125. bellum moliens adversus Caesarem relinquitur ab exercitu et abrogato triumviratus honore vitam impetrat 129.
M. **A**emilius Lepidus, triumviri filius, conjuratione contra Caesarem facta, occiditur 133.
Aeneas et Aeneas Silvius 1.
Aequi a Romanis victi 2. 3.
Aesculapius Romae cultus 11.
Aesernia colonia 16. 72. 73.

Aetoli

- Aetoli 26. 32. 35-38.
 L. Afranius legatus Pompeji
 110. 113. 114.
 Agrippa, v. Vipsanius.
 Agrippa Menenius 2.
 Aii Loquutii aedes 5.
 Albae reges et excidium 1.
 Albani Romam ducti 1.
 Albani victi a Pompejo 101.
 Aleſia opp. Galliae Lugd., h.
 Alife, ubi Galli a Caefare
 victi 108.
 Alexamenes 35.
 Alexandri M. mentio 9.
 Alexander Balas focors Syriae
 rex 50. 4. occiſo Deme-
 trio Sotere in Syria regnat,
 et ab ejus filio Demetrio
 Nicator interimitur 52.
 ejus filio regnum adferit
 Diodotus 52. qui deinde
 illum occidit 55.
 Allia fl. 105.
 Allobroges victi 61. 103.
 C. Amatius ſe C. Marci filium
 fert et mota ſeditione ne-
 catur 116.
 Ambiani a Caefare victi 104.
 Ambiorix dux Eburonum 106.
 107.
 Ambitus damnati 101.
 Ambracienses ſubacti 38.
 Ambrones focii Cimbrorum
 68.
 Ammonius regnum Syriae
 omniaque ex libidine ad-
 miniſtrat 50. 5.
 Amulius obruncatus 1.
 Ancilia mota ſua ſponte 68.
 Ancus Marcius 1.
 Andriſcus, qui ſe Perſei filium
 mentiretur, Romam miſſus
 a Demetrio Syriae rege,
 clam profugit, totamque
 Macedoniam occupat 48.
 49. hic Pſeudophilippus a
 Q. Caecilio victus captus-
 que 50.
 L. Anicius Gallus praetor 44.
 L. Annii praetor Latino-
 rum 8.
 T. Annii in Gracchum per-
 orat 58.
 T. Annii Miſo trib. pl. effi-
 cit, ut Cicero ab exſilio
 reducatur 104. occidit Clo-
 dium 107. candidatus con-
 ſulatus armis ac vi conten-
 dit, et damnatus in exſi-
 lium agitur 107. bellum
 moliens cum Coelio inter-
 fiſcitur 111.
 Annonae cura per quinquen-
 nium mandatur Pompejo
 104.
 Antigonus amicus Philippi 40.
 Antigonus Demetrii ſ. ab
 Ammonio occiſus 50.
 Antiochus rex Syriae 33-36.
 Antiochus Epiphanes, An-
 tiochi M. filius 41. 44. 45.
 eo mortuo Antiochus Eu-
 pator filius cum Lyſia tu-
 tore a Demetrio interimi-
 tur 46.
 Antipolis opp. Galliae Nar-
 boni, h. Antibes, Maſſiliae
 vicinum et colonia 47.
 Antium colonia a Mario va-
 ſtata 80.
 C. Antonius proc. Catilinam
 cum exercitu caedit 103.
 in Thracia res male gerit
 103.
 C. Antonius, legatus Caefaris,
 a Pompejanis captus 110.
 a M. Bruto capitur 118.
 ejus juſſu occiditur 121.

L. Antonius Lepidum Vrbe pellit 125. ab Augusto obsessus Perusiae et dimissus 126.

M. Antonius Sertorium necat 96.

M. Antonius praetor praedones persequitur 68. defendit **M. Aquillium** 70. a **Marianis** occisus, vir eloquentissimus 80.

M. Antonius praetor in bello Cretensibus illato perit 97.

M. Antonius mag. eq. ut seditionem, a **Dolabella** Romanae excitatae obprimat, in Urbem ducit milites, qui DCCC plebejos caedunt 113. consul inter **Lupercos** currit, et **Caesari** collegae diadema inponit 116. magnis injuriis afficit **C. Caesarem** **Octavianum**, ad quem multi ejus milites desciscunt 117. **D. Brutum** **Mutinae** obsidet 117. 118. fuso **Pansa** cos. ab **Hirtio** et **C. Caesare** vincitur ad **Mutinam** et in **Galliam** confugit 119. triumvir reip. constituendae in quinquennium fit, et proscribit inimicos suos, in his avunculum et **Ciceronem** 120. jungitur **Asinio Pollioni** et **Mucatio Planco** eorumque copiis 120. opera **Octavii** **Brutum** et **Cassium** ad **Philippos** devincit 123. 124. **Fulvia** uxore dimissa et pace facta cum **Augusto**, **Octavianam** sororem ejus in matrimonium ducit 127. pacem facit cum

Sex. Pompejo 127. cum **Cleopatra** luxuriatur, et ex ea duos suscipit filios, quorum alteri regnum **Armeniae** dat, **Artavasde** rege in vincula conjecit 130.

131. 132. a **Parthis** fugatus, in **Armeniam** redit, multosque milites amittit temeritatibus 130. **Sex. Pompejum** occidi jubet

131. dimissa **Octavia** bellum Italiae inferre statuit 132. ad **Actium** classe victus **Alexandriam** profugit, et obsessus a **Caesare** se ipse interficit 133.

Apolloniatium legati **Romae** pulsati 15.

L. Appulejus Saturninus, seditiosus trib. pl., a **Mario** primum adjutus, deinde desertus et interfectus 69.

Aqua et igni interdictus **Metellus** 69.

Aqua Claudia 9.

Aquae Sextiae, v. **C. Sextius**, p. **Citra** eas **Marius** **Cimbros** delet 68.

Aquileja colonia 40.

Aquillii 2.

M. Abuillius proc. bellum servile conficit 69. repetundarum reus absolutus est, perorante **M. Antonio** et opera **Ciceronis** 70. a **Mithridate** pulsus 77. ab eo captus necatur, auro liquefacto in os infuso 77. 7. et 78.

Archelaus, praefectus **Mithridatis**, **Athenas** capit 78. **Sullae** tradit se cum classe 82.

Arche-

- Archelaus**, quem Aegyptii sibi regem adiecerant, eicitur a Gabinio 105.
- Archimedes** 25.
- Argenti** facti decem pondo habere non licebat 14. argenti primus usus 15.
- Argi** liberati 34.
- Ariarathes** rex Cappadociae et amicus Rom. 46. a Demetrio pulsus regno restituitur a Romanis 47.
- Aricia** colonia a Mario vastata 80.
- Ariminum** colonia 15.
- Ariobarzanes**, Syphacis nepos, exercitus scripsisse dicitur 48.
- Ariobarzanes** in regnum Cappad. reductus 70 74. pulsus 76.
- Ariovistus** dux Germanorum 104.
- Aristo** Tyrius 134.
- Aristonicus** Crassum vincit 59. a Perperna devictus 59.
- Q. Arrius** praetor Crixum caedit 96. a Spartaco vincitur 96.
- Arfaces**, Parthorum rex, petit amicitiam populi Rom. 70.
- Artavasdes**, Armeniae rex, ab Antonio privatur regno 131.
- Arverni** 61. 107.
- Asculum** 72. 76.
- Asinius Herius** 73.
- C. Asinius Pollio** copias adducit M. Antonio 120.
- Astapa** a Romanis capta 28.
- Athamanes** socii Rom. 32.
- Athenae** captae ab Archelao 78. a Sulla 81.
- Athenienses** 31.
- Athetis** Rhaetiae fl., h. Adige f. Etich 68.
- A. Atilius Calatinus** cos. a Poenis circumfessus evadit M. Calpurnii trib. mil. virtute 17.
- C. Atilius Regulus** cos. vincit Poenos navali proelio 17.
- M. Atilius Regulus** cos. victis navali proelio Poenis in Africam trajicit 17. ibi serpentem portentosae magnitudinis cum maxima militum clade occidit, et prospere adversus Poenos bellum gerit, sed tandem a Xanthippo vincitur capiturque 18. missus a Poenis Romam rediit et supplicio adfectus est 18.
- C. Atinius Labeo** trib. pl. Q. Metellum censorem de saxo dejici jubet 59.
- T. Atinius** 2.
- Atrebares** a Caesare victi 104.
- Attalus** socius Rom. 31. 32. 33.
- Attalus III**, Philometor, Eumenis II. filius, populum Rom. heredem regni (Pergami f. Asiae propriae) relinquit 58. 59.
- P. Attius Varus**, dux Pompejanus, a Curione in Africa vincitur 110.
- T. Attius Labienus**, dux Pompejanorum partium et deinde Parthorum, Syriam occupat 127. vincitur a P. Ventidio et perit 127.
- Avaricum** f. Bituriges et Bituricae opp. Galliae Aquit., h. Bourges 107.

Augures quatuor, deinde novem 10. eorum collegium ampliatur a Sulla 89.

Augustus, v. C. Octavius.

L. Aurelius Cotta praetor iudicia ad equites Rom. transfert 97.

L. Aurelius Orestes cos. Sardos subigit 60.

M. Aurelius Cotta cos. a Mithridate victus 93.

M. Aurelius Scaurus legatus a Cimbris captus et occisus 67.

L. Aurunculejus Cotta legatus Caesaris 106.

B.

Bacchanalia sublata 39.

Baleus Herculis comes 60.

Baliares a Q. Metello cos. devictae 60. unde Baliares dictae et Gymnesiae 60.

Barcina factio 23.

Bastarnae a Crasso victi 134.

Bastia, v. Papius Mutilus.

Belgae a Caesare victi 104.

Bellovaci a Caesare domiti 108. a Bruto 114.

Beneventum colonia 15.

Bibulus, v. Calpurnius.

Bithynia a Nicomede IV. Romania hereditate relicta 93.

Bitoetius Gallus necat Mithridatem 102.

Bituitus Arvernorum rex 61.

Bituriges domiti a Caesare 107.

Bocchus Maurorum rex Jugurtham Sullae tradit 66.

Boji victi 34. 36.

Bojorix rex Cimbrorum 67.

Bononia colonia 37.

Bonum bona Caepionis publicata 67.

Brennus dux Gallograecorum 38.

Britanniae partem domat Caesar 105.

Brundisium colonia 19.

Brutus, v. Junius.

C.

C. Caecilius vincit Salluvios 73.

L. Caecilius praetor 12.

L. Caecilius Metellus de Poenis triumphat 19. pontifex max. A. Postumium cos. et flaminem Mart. in Urbe tenet 19. et ex ardente templo Vestae sacra rapit 19.

L. Caecilius Metellus praetor piratas devincit 98.

L. Caecilius Metellus Dalmaticus subigit Dalmatas 62. censor 62.

Q. Caecilius Bassus Pompejanus bellum excitat in Syria 114.

Q. Caecilius Metellus Balaricus cos. devincit Baliares 60.

Q. Caecilius Metellus Creticus proc. piratas persequitur 98. 99. Cretensibus perdomitis leges dat 100.

Q. Caecilius Metellus Macedonicus capit Pseudophilippum 50. Achaeos vincit, et triumphat 52. Celtiberos caedit 53. primus censor ex plebe censet, ut omnes cogantur uxores ducere, ejusque orationem Augu-

- Augustus in senatu recitavit 59.
- Q. Caecilius Metellus Numidicus cos Jugurtha victo vattat Numidiam 65. in exilium proficiscitur Rhodum, et ingenti civitatis favore reducit 69. aqua et igni interdictus 69.
- Q. Caecilius (Metellus) Pinna (f. Pius) legatus Marfos devincit 76. partes optimatum sequutus bellumque in Africa moliens a C. Fabio praetore pellitur 84. proc. Herculejum cum exercitu caedit 91. bellum gerit adversus Sertorium et Perpernam 92. 93.
- Caesetius Flavius, v. Epidius. Cales colonia 8.
- L. Calpurnius Piso Bestia cos. pacem cum Jugurtha facit 64.
- L. Calp. Piso Thracas domat 138.
- M. Calpurnii trib. mil. virtus 17.
- M. Calpurnius Bibulus cos. cum Caesare 103. in Syria res gerit 108.
- Camillus, v. M. Furius.
- Campani 7. 8. 23. 26.
- Cantabri subacti 48.
- Capitolium exstruitur 1. dedicatur 2. a servis occupatur 3. servatur a Manlio 5. in eo Jovis signum fulmine dejectum 14. incendio consumtum ac reffectum dedicatur a Q. Catulo 98.
- Capua 7. 23. 25. 26. 95.
- Carbo, v. Papirius.
- Carthaginienſes amicitiam jungunt cum Romanis 7. quarto 13. classe Mamer- tinis auxilio missa foedus violant 14. bellum gerunt adversus Romanos primum 16 - 19. secundum 21 - 30. tertium 48 - 51. cum Ma- sinissa de agro disceptant 42 47. 48. ab eo sene victi 48.
- Carthago: ejus ambitus et aetas 51. dirutae in so- lum colonia deducitur 60.
- Caſilinum obſeſſum 23.
- C. Cassius damnatus 2.
- C. Cassius proc. a Spartaco victus 96.
- C. Cassius, quaestor M. Craſſi, Parthos vincit 108. per- cussor Caesaris 116. Dola- bellam jussu senatus perse- quitur et Laodiceae obſeſ- sum mori cogit 121. cum M. Bruto belli consilia or- dinat 122. in proelio Phi- lippensi victus mortem sibi consciscit 123. 124.
- L. Cassius Longinus cos. a Tigurinis Gallis cum exer- citu caesus 65.
- Q. Cassius Longinus praetor avarus et crudelis in Cor- dubenses 111.
- Caſtrum colonia II.
- Carilina, v. Sergius.
- Cato, v. Porcius.
- Catulus, v. Lutatius.
- Caudinae Furcae 9.
- Celtiberi 24. 39. 40. 41. 48. 53. 67. 70.
- Censores 4. non subſciuntur mortuis 5. primus ex ple- be 13. 59. de saxo dejici jubent tribuni pl. 59.

Censura quinquennalis anni
et sex mensium spatio finita

4. acerba 29. 39. 62. 98.

Census actus Romae I. 3. 10.

11. 13. 14. 16. 18. 19. 20.

27. 29. 38. 41. 42. 45. 46.

47. 48. 54. 56. 59. 60. 63.

98. 115. 136. in tribus

Galliis ab Augusto 134.

tumultus ibi ob censum

exortus componitur 137.

Centenius Penula caesus 25.

Cerens sacrarium tempore

Initiorum intrant duo ju-

venes Acarnanes non ini-

tiati, qui ab Atheniensibus

necantur 31.

Chalcis diruta 52

Chatti a Druso subacti 138.

Cherufci a Druso domiti 138.

Cicero, v. Tullius.

Cilices praedones fugati 68.

90. 93.

Cimbri bellum gerunt cum

Romanis 63. 65. 67. 68.

Cineas legatus Pyrrhi 13.

Cinna, v. Cornelius.

Claudia oporat, ut frater ite-

rum classem ducat et vin-

catnr 19.

Ap. Claudius Romam mi-

grat 2.

Ap. Claudius cos 2.

Ap. Claudius decemvir 3.

Ap. Claudius censor 9. pro-

hibet, quo minus Pyrrhus

in Vrbem recipiatur 13.

Ap. Claudius Pulcher cos. Sa-

laffos domat 53.

Ap. Claudius focer Gracchi

et triumvir agro dividen-

do 58

Ap. Claudius Pulcher proc.

Thracas devincit 91.

Ap. Claudius Pulcher legatus
a Spartaco victus 95.

C. Claudius Nero 27. 28. 29.

D. (Nero) Claudius Drusus,

privignus Augusti, Raetiam

domat 136 censum agit

136. Germanis cis et trans

Rhenum infert bellum 137.

138 139. 140. ex fractura

moritur 140. corpus ejus,

a Nerone fratre Roman

pervectum, in C. Julii tu-

mulo conditur 140. lau-

datur ab Augusto, et su-

premis ejus plures addun-

tur honores 140.

M. Claudius Marcellus cos.

20. 23. 27.

M. Claudius Marcellus cos.

34.

M. Claudius Marcellus cos.

subigit Gallos Alpinos 46.

M. Claudius Marcellus lega-

tus, fluctibus obrutus 50.

M. Claudius Marcellus a Sa-

mnitibus captus 73.

M. Claudius Marcellus cos.

in senatu agit, ut Caesar

ad petitionem consulatus

veniat 108. reditum a Cae-

sare impetrat senatu ro-

gante; sed a Cu Magio

Cilone cliente suo Athenis

occiditur 115.

M. Claudius Marcellus, Octa-

viae filius, moritur, ejus-

que nomine dedicatur

theatrum et porticus 138.

P. Claudius Pulcher cos con-

temtis auspiciis pullisque,

qui cibari volebant, mari

immersis, infelicitur adver-

sus Poenos pugnatur, jussus

que dictatorem dicere C.

Glau.

- Glauciam dicit, fortis ultimi hominem 19
- P. Claudius f. Clodius Pulcher sacra Bonae Deae violat stupratque uxorem pontificis max 103. ad plebem transit 103. lege lata efficit, ut Cicero in exilium mittatur 103. a Milone occiditur, et corpus ejus in curia crematur 107.
- Ti. Claudius Nero, Augusti privignus, Raetiam domat 136. subigit Dalmatas et Pannonios 139.
- Cleon dux fervorum 56.
- Cleopatra fratre Ptolemaeo pulso regnat 59
- Cleopatra Demetrium maritum et Seleucum f. interimit 60.
- Cleopatra, regina Aegypti, a Ptolemaeo fratre pellitur regno 111. reducitur a Caesare 112.
- Cleopatra luxuriatur cum M. Antonio, et duos ei parit filios 130. 131. 132. Alexandriae, a Caesare obsessae, voluntaria morte defungitur 133.
- Clodius, v. P. Claudius Pulcher.
- Cloelia virgo 2.
- M. Coelius Rufus praetor, plebe sollicitata novarum tabularum spe, pellitur Vrbe, et bellum moliens cum Milone interficitur 111.
- Cognatorum decreto necantur feminae 48.
- Coloniae complures deductae auctore C. Graccho 60.
- Comitia tolluntur a trib. pl. 105.
- Congentiatius Bituiti f. 61.
- Consulatus petitur per ambitum 101. armis ac vi 107. a Caesare absente 107.
- Consules priimi l. ex plebe 6. magistratum ineunt Cal. Jan. 47, 6. a tribunis pl. in carcerem conjiciuntur 48. 55. eosdem iterum fieri non licet 56. nec quemquam ante annum legitimum 49. 50. se ipsi renuntiant Marius et Cinna 80. et per biennium Cinna ac Carbo 83. abiens fit et solus Pompejus 107. consulibus mandatur a senatu, ut videant, ne quid detrimenti resp. capiat 109.
- Cordubenses ob crudelitatem Cassii praet. a Caesaris partibus deficiunt 111.
- Corinthus praedives diruta 52.
- Cornelia uxor Pompeji Cyprum refugit 112.
- A. Cornelius Cossus 4.
- A. Cornelius Cossus cos. 7.
- C. Cornelius Cethegus 32. 34.
- C. Cornelius Lentulus Cethegus Catilinae socius 102.
- Cn. Cornelius Lentulus Clodianus cos. a Spartaco victus 96. censor 98.
- Cn. Cornelius Scipio cos. a Poenis per fraudem captus 17.
- Cn. Cornelius Scipio cos. 21. 25.
- L. Cornelius Cinna cos. pulsus Vrbe a Cn. Octavio collega, quatuor exercitibus, quibus ipse et Marius et

Sertorius et Carbo praesunt, Romam obsidet 79. Urbem captam ipse et Marius caedibus ac rapinis vastant, et consules se ipsi remittunt in annum seq. 80. mittit Valerium Flaccum collegam in Asiam, ut Sullae succedat 82. per biennium se ipse creat contulem cum Carbone 83. ab exercitu suo interficitur 83.

L. Cornelius Scipio cos. vincit Sardinios, Corsos et Hannonem 17.

L. Cornelius Scipio Asiaticus 27. 37.

L. Cornelius Scipio Asiaticus cos. a Sulla victus captusque dimittitur 85.

L. Cornelius Sulla, Marii quaestor, Jugurthae ditionem a Boccho postulat et obtinet 66. Ariobarzanem in regnum reducit 70. legatus Hirpinos et Samnites multis proeliis fundit 75. cos. et dux adversus Mithridatem creatus, adversante P. Sulpicio 77. bellum civile gerit adversus Marios et Sulpicium 77. ordinat statum civitatis et colonias deducit 77. res bene gerit adv. Mithridatem 82 83. pacem cum eo facit 84. senatui fert conditiones pacis 84. bellum civile ipse et per legatos, Cn. Pompejum et L. Philippum, gerit adversus C. Norbanum, L. Scipionem, C. Marium et Carbonem 85 - 88. cum

Italicis populis foedus percutit 86. Urbem totamque Italiam caedibus replet et ponit tabulam proscriptionis 88. dictator factus cum XXIV fascibus procedit, tribunorum pl. potestatem minuit, pontificum augurumque collegium ampliat, senatum ex equitibus supplet, proscriptorum bona rapit, Q. Lucretium Ofellam jubet occidi, Nollam et Volaterras capit, agroque captos XLVII legionibus dividit 89. mortuus in campo Martio sepelitur 90.

M. Cornelius Cethegus cos. siccant paludes Pomptinas 46.

P. Cornelius Dolabella trib. pl. lege lata de novis tabulis seditiones Romae excitat 113. fraudulenter occidit C. Trebonium in Asia, et hinc a senatu hostis judicatur 119. Laodiceae obsessus a C. Cassio mori cogitur 121.

P. Cornelius Lentulus Catilinae socius 102.

P. Cornelius Rufinus senatu motus, quod decem argenti facti pondo haberet 14.

P. Cornelius Scipio 21 - 25.

P. Cornelius Scipio Africanus 21. 22 25 - 30. 35 37 39.

P. Cornelius Scipio Aemilianus Africanus tribunus militum fortissimus 48. propter res praeclare gestas in obpugnatione Carthaginis comi-

comitiis a plurimis tribubus consul scribitur ante aetatem legitimam 49. regnum Masinissae inter filios ejus dividit 50. quum aedilitatem peteret, consul est dictus 50. expugnat Carthaginem, et ludis factis transfugas bestiis objicit 51. triumphat 52. legibus solutus iterum consul fit, ut Numantinum bellum finiat 56. severissima militiae disciplina revocata Numantiam obsidet 57. captam delet et de ea triumphat 59. munera Antiochi viris fortibus dono dat 57. Carboni et triumviris agro dividendo adversatur, et mortuus in cubiculo invenitur 59.

P. Cornelius Scipio Nasica 29. 36.

P. Cornelius Scipio Nasica Corculum cos. II. Dalmatas domat 47. dissuadet bellum Punicum 48. 49. suadet, ut theatrum destruat 48. sapientissimus optimusque vir a senatu judicatus 49.

P. Cornelius Scipio Nasica Serapion cos 55. eo auctore Gracchus occiditur 58.

P. Cornelius Scipio Nasica consulatum petit armis ac vi 107. socer et collega Pompeji III. consulis, imperator Pompejanarum partium in Africa 113. I. victus ad Thapsum hunc statim subit mortem 114.

Q. Cornificius in Africa T. Sextium vincit 123.

Corona navali primus donatur Agrippa 129.

Corfi victi 20. 42. 46.

Ti. Coruncanius primus pontifex max. ex plebe 18.

C. Cosconius et L. Lucejus devincunt Samnites et Marium Egnatium occidunt 75.

M. Cosconius praetor Scordiscos vincit 56.

Cossa s. Cosa colonia 14.

Crassus, v. Licinius.

Cremera fl. 2.

Cremona colonia 20.

Cretenses bellant cum Romanis 97. 98. 99. iis perdomitis leges dat Q. Metellus 100.

Criolaus dux Achaeorum 52.

Crixus dux gladiatorum 95. 96.

Culeo primus insutus Publius Malleola, matre occisa, et in mare praecipitatus est 68.

Curia Pompeji 116.

Curiae Rom. I.

Curio, v. Scribonius.

M. Curius Dentatus cos. et de Samnitibus et de Sabinis triumphat 11. Pyrrhum vincit et expellit Italia 14.

M. Curtius 7.

Cybele, v. Idaea mater.

Cynoscephalae 33.

Cyprus in provinciae formam redacta a Catone 104.

Cyrenarum rex Ptolemaeus Apion heredem relinquit populum Rom. 70.

D.

Dalmatae domiti 47. 62. 131. 132.

Dama-

Damasippus, v. Junius.
 Dardani victi 92. 95.
 Decemviri legibus scribendis 3.
 Decidius Saxa, legatus M. Antonii, Syria expellitur a Labieno 127.

Decimatio militum 2

Decius Jubellius 12.

P. Decius Mus 7. 8.

P. Decius Mus 10.

Q. Decius trib. pl. 61.

Deiotarus, Gallograeciae tetrarches, caedit praefectos Mithridatis 94.

Delectum habet Curius, et ejus, qui citatus non responderat, bona primus vendit 14. severe agunt consules 48.

Demetrius Philippi f. veneno necatur 40.

Demetrius Soter, Seleuci Philopatoris filius, qui Romae obses fuerat, Antiocho Eupatore et Lysia, tutore ejus, interemptis regnum Syriae invadit 46. Ariarathem pellit regno 47. Andrischem mittit Romam 49. a Bala occisus 50. 52.

Demetris Nicator, Soteris filius, Bala victor, fit rex Syriae 50. 52. a Diodoto expellitur regno 52. interimitur cum Seleuco, f. a Cleopatra uxore 60.

Diaeus auctor belli Achaici 52.

Dictator a Claudio cos. dictus C. Glaucia, homo ultimae fortis 19. primus dictator exercitum extra Italiam duxit Atilius Calatinus 19. primus Sulla cum XXIV

lictoribus procedit 89. in perpetuum et ultimus 116.

Dictatura in perpetuum sublata 116.

T. Didius proc. vincit Celtiberos 70.

Diodotus Tryphon Demetrium regno ejicit 52. Alexandri filium tutor occidit 55.

Diri patri. ludi saeculares facti 49.

Cn. Domitius censor primus ex plebe 13.

Cn. Domitius Ahenobarbus proc. Allobrogas vicit 61. censor 62. pontifex max. populi suffragio creatus 67. proscribitur a Sulla et a Cn. Pompejo victus occiditur 89.

Cn. Domitius contra Pharnacem bellum parum prospere gerit 112.

M. Domitius legatus ab Heraclejo victus 90.

Drusus, v. D. Claudius.

C. Duilius cos., classe Poenorum victa, primus navalis victoriae triumphum ducit, ei que perpetuus honor habetur, ut revertenti a coena tibicines canant et funale praeferatur 17.

Dyrachium, ubi Pompejus obsidetur a Caesare 111.

E.

Eburonum dux Ambiorix 106. 107.

Egeria dea 1.

Egnatius Marius, v. Marius.

Epidius Marullus et Caesetius Flavius tribuni plebis invdiam

diſam Caefari tamquam regnum adfectanti movent et poteſtate privantur 116. Equites primum equis ſuis merent 5. ſexcenti curiam ſublegendi lege Sempronia 60. iudices 70. inpotenter exercent iudicia, quae ſiſ et ſenatui communia ſiunt lege Livia 70 71. ex iis ſenatus ſuppletur a Sulla 89. ad eos translata iudicia a Cotta 97. iis lex Roſcia adſignat in theatro XIV gradus proximos 99. Eretria a Quinctio capta 32. Eumenes 37 42. 44. 45. 46. Eunus auctor belli ſervilis 56. Exſules revocandi lege Sulpicia 77.

F.

Fabii ad Cremeram pereunt 2. C. Fabius Hadrianus praetor pellit Metellum 84. in Africa propter crudelitatem et avaritiam in praetorio ſuo vivus exurit 86. Q. Fabius Gurgēs coſ. Samnitibus opera patris caeſis triumphat 11. Q. Fabius Maximus 8. 9. it ſilio legatus 11. Q. Fabius Maximus Cunctator 22. 27. Q. Fabius Max. Servilianus proc. Luſitaniam recipit 53. pacem cum Viriatho facit 54. Q. Fabius Max. Allobrogicus coſ. devincit Allobrogas et Bicitum 61. C. Fabricius Luſcinus fruſtra ut patriam deſerat a Pyrrho

tebatur, et ad eum remittit medicum, qui venenum ſe regi daturum pollicitus erat 13. cenſor ſenatu movit P. Cornelium Ruſſinum, quod is decem pondo argenti facti haberet 14.

Faliſci devicti 5. 19.

Feminae necantur cognatorum decreto 43.

Feneratores in foro occidunt A. Sempronium praetorem 74.

Fidenae colonia 4.

Fimbria, v. Flavius.

Flamen Martialis, ad bellum profecturus, in Vrbe tenetur 19.

C. Flaminius cenſor viam Flaminiam munit et circum Flaminium exſtruit 20.

C. Flaminius coſ. 21.

C. Flavius ſcriba ſic aedilis cur. 9.

C. Flavius Fimbria legatus Valerium Flaccum coſ. occidit et imperium exercitus ejus ſibi vindicat 82. res bene gerit adv Mithridatem: ſed deſertus ab exercitu, qui ad Sullam tranſierat, ſibi necem conſciſcit 83.

Floronia Veſtalis 22.

Frater duo ex Pompeji et Cinnae exercitibus ignorant concurrent, et altero occiſo agnitoque alter ſupra rogam ejus ſe tranſfodit 79

Fregellae colonia 8. dirutae 60.

Fregenae colonia 19.

Fru-

- Frumentum** semisse et triente plebi dandum lege Sempronia 60.
Fugitivo um f. servile bellum 56. 58 59.
Fulvia, M. Antonii uxor, milites Augusti corrumpit, et ad bellum ei inferendum instigat L. Antonium 125. dimittitur a marito 127.
C. Fulvius Flaccus cos. bellum in Sicilia gerit cum servis 56.
Cn. Fulvius praetor ab Hannibale victus 25.
Cn. Fulvius proc. ab Hannibale cum exercitu caesus 27.
M. Fulvius Flaccus cos. Ligures et Salluvios domat 60. occisus cum C. Graccho 61.
M. Fulvius Nobilior cos. 38.
Q. Fulvius Flaccus censor 42.
Ser. Fulvius Flaccus cos. Varroes subigit 56.
Furcat sub ea virgis caedi 55.
L. Furius praetor 31.
L. Furius Purpureo cos. 33.
M. Furius Camillus 5. 7.
G.
A. Gabinius legatus, rebus adversus Lucanos prospere gestis, cadit in obsidione castrorum 76.
A. Gabinius proc. Ptolemaeum in regnum Aegypti re-ducit 105.
Gaditanis civitatem dat Caesar 110.
Galba, v. Sulpicius.
Gallaeci a Bruto diviti 56.
Galli Senones Romanum capiunt 5. interficiunt lega-
 tos Rom. et L. Caecilium praetorem cum exercitu caedunt 12. Transalpini in Italia caesi 20. Insubres victi 20. 34. Alpini subacti 46. Gallis bellum inferret Caesar 103 sq.
Gallograeci 38.
L. Gellius Poplicola cos. a Spartaco victus acie 96. censor 98.
Gentius 43. 44.
Gergovia in Gallia Aquitana 107.
Germanis bellum inferret Caesar 104 sq. et Drusus 136-140.
Gisgo Hamilcaris f. bellum adversus Romanos suadet 48.
Gladiatorium munus a M. et D. Junius Brutis primum in honorem defuncti patris editum 16. a Scipione 28. gladiatorium bellum, du-cibus Crixo et Spartaco ad-versus Romanos gestum 95. 96. 97. novum parat Milo 111.
Glaucia, v. Servilius.
C. Glaucia, homo ultimae fortis, dictator dictus 19.
Gracchuris urbs in Hispania a Graccho condita 41.
Gracchus, v. Sempronius.
Graecia a Quinctio liberata 33. in formam provinciae Rom. redacta dictaque Achaia 52.
Gulussa denuntiat, bellum a Poenis strui 48. Masinissae patri succedit 50.
Gymnesiae dictae Baliares 60.

H.

- Hamilcar perit 31.
 Hannibal in primo bello Punico victa classe a militibus in crucem tollitur 17.
 Hannibal Hamilcaris f. 21. 25-30. 33. 34. 35. 39.
 Hanno 23.
 Hasdrubal, Hannibalis frater 27.
 Hasdrubal Gisgonis 28. 29. 30.
 Hasdrubal, Masiuissae nepos 50.
 Hasdrubal se Carthaginemque Scipioni dedit 51. ejus uxor se cum liberis in ignem ex arce praecipitat 51.
 Helvetii a Caesare domiti 103.
 L. Herculejus fortis dux Sertorii et quaestor 90 91.
 Hercules ad Geryonem navigat 60.
 Herius Asinius 73.
 Hiarbas, v. Jarbas.
 Hibernacula prima 5.
 Hiempsal 62.
 Hiero socius Poenorum 16. Romanorum 16. 24.
 Hieronymus rex Syracus. 24.
 Hierosolyma et fanum ibi capitur a Pompejo 102.
 Himilco Phamaeas 50.
 A. Hirrius cos. fuso M. Antonio in hostium castris moritur, sepeliturque in campo Martio 119.
 Horatius 1.
 Horatius Cocles 2.
 Q. Hortensius dict. reducit plebem 11.
 Q. Hortensius post pugnam Philippensem vitam finit 124.

C. Hostilius Mancinus cos. victus a Numantinis pacem facit, ignominiosam 55. deditus Numantinis, nec receptus 56.

I.

- Janiculum Romae additum 1.
 Jani templum clausum 1.
 Japydae bellant 59. 131.
 Jarbas f. Hiarbas, rex Numidiae, a Cn Pompejo victus occiditur 89.
 Iberi victi a Pompejo 101.
 Idaea mater 29. 36.
 Ilerda 110.
 Ilion delet Fimbria 83.
 Illyrii victi 20.
 Imperium primo prolatum 8.
 Indibilis 29.
 Initia Cereris et initiati 31.
 Intercatia opp. Hisp. Tarrac. in Vaccaeis, non longe ab hod. Astorga, obpugnatur 48.
 Isauri domiti 93.
 Istri, subacti 20. 41.
 Juba rex Mauritaniae Curionem legatum Caesaris cum exercitu caedit 110. fortiter pugnat adv. Caesarem 113. vincitur ab eo et a Petrejo amico interficitur 114.
 Judaei victi a Pompejo 102. a legatis Antonii 128.
 Judicia penes equestrem ordinem 70. ab eo inpotenter exereita 70. penes eum et senatum 71. ad equites translata a Cotta 97. ubi v. not. 7. judicio cognatorum necata mulier 48.
 Jugur-

Jugurtha regno Numid. vi-
potitur 62. Romam venit,
et vincit A. Postunium 64.
vincitur a Metello 65. et
Mario, cui a Boccho vin-
ctus traditur 66. in trium-
pho ducitur necaturque in
carcere 67.

Julia Caesaris filia et Pom-
peji uxor in campo Martio
sepelitur 106.

C. Julius senator Graece res
Romanas scribit 53.

C. Julius Caesar a Marianis
occisus 80.

C. Julius Caesar Luganos sub-
igit, et candidatus consu-
latus conspirat cum Pom-
pejo et Crasso 103. consul
fert leges agrarias invito
Bibulo collega 103. bel-
lum gerit in Gallia, Ger-
mania et Britannia 103-
108. trepidationem mili-
tum adlocutione inhibet
104. ei provinciae in quin-
quennium dantur 106. ejus
filia Julia Pompeji uxor
106. absens consulatum
petit 107. 108. bellum ci-
vile gerit adversus Pom-
pejum 109-112. et adv.
partes Pompejanas 113. 114.
115. omnibus adversarum
partium ignoscit 111. in-
lacrumat oblato Pompeji
capite 112. Cleopatram in
regnum Aegypti reducit
112. veteranis dat missio-
nem, et contra Jubam cum
discrimine pugnat 113.
Scipionem, Afranium et
Jubam vincit ad Thapsum
114. et filios Pompeji ad

Mundam 115. quatuor tri-
umchos ducit 115. et quin-
tum 116. epulum omnis-
que generis spectacula dat,
et censum agit 115. pater
patriae, sacrosanctus et di-
crator in perpetuum 116.
superbus et regnum ad-
fectans 116. a conjuratione
interficitur 116. testamen-
to ejus heres ex parte di-
midia institutus et adopta-
tus C. Octavius 116. ejus
corpus fertur in campum
Martium et a plebe ante
rostra crematur 116.

L. Julius Caesar cos. pugnat
adversus Samnites in bello
sociali 73. occiditur a Ma-
rianis 80.

L. Julius Caesar, avunculus
M. Antonii, ab eo proscri-
bitur 120.

Sex. Julius Caesar relictus in
Syria a legione et occisus
114.

C. Junius Norbanus Flaccus
cos., violatis Sullae legatis,
ab eo vincitur 85. pro-
scriptus et Rhodi compre-
hensus ipse se occidit 89.

D. Junius Brutus Albinus leg.
Caesaris obsidet Massiliam
110. Bellovacos vincit 114.
percussor Caesaris 116. Mu-
tinae obfessus a M. An-
tonio 117. 118. liberatur
ab Augusto 119. absens
damnatur, et relictus a
legionibus suis profugit 120.
jussu Antonii interficitur
120.

D. Junius Brutus Callaicus
cos. in Hispania militibus
agros

agros oppidumque dat,
Lusitaniam perdomat et
Oblivionem fl. transit
35. Gallaecos domat 56.
Japydas vincit 59.

D. Junius Silanus praetor,
qui Macedoniam spolia-
verat, a T. Manlio Tor-
quato patre damnatus
vitam suspendio finit 54.

L. Junius Brutus I. 2.

L. (Junius Brutus) Dama-
sippus praetor, auctore
C. Mario col., omnem
Romae nobilitatem trun-
cidat 86. Idem forte est
M. Brutus, qui, circum-
ventus a navibus Pom-
peji, in gladium incu-
bit 89.

M. (Junius) Brutus, v.
L. Junius Brutus Da-
masippus.

M. Junius Brutus, pater
percussoris Caesaris, Gal-
liam Cisalp. obtinet, et
a Cn. Pompejo occidi-
tur 90.

M. Junius Brutus Caepio
percussor Caesaris 116.
Graeciam provinciam et
C. Antonium in potesta-
tem suam redigit 118.
hunc necari jubet 121.
in Graecia et Thracia
res gerit varia fortuna,
et C. Cassio jungitur 120.
122. apud Philippos vin-
cit in cornu, cui praest
123. 124. ipse deinde
victus vitam sponte finit
124.

M. Junius Silanus 28.

T. Liv. P. IV.

M. Junius Silanus col. a
Cimbris vincitur 65.

Juno Lacinia 42.

Jure consulti de jure re-
spondent domi 54, 3.

Inventatis ara I.

P. Juventius praetor 50.

L.

Labienus, v. T. Attius.

C. Laelius 29. 37.

Lanuvium colonia a Ma-
rio devastata 80.

Laodice regina Syriae ab
Ammonio occisa 50.

Latini devicti 8.

Laurea in puppi nata 32.

Legati Apolloniatium a
juvenibus Rom. pulsati
15. tres Romanorum,
nec caput, nec pedes,
nec cor habentes 50.

Legio Campana, quae Rhe-
gium occupaverat, se-
curi percutitur 12. 15.
quarta et Martia signa
ab Antonio ad Caesarem
ferunt 117.

Lepidus, v. Aemilius.

Leitho, v. Oblivio.

Leucas, caput Acarnaniae
33.

Lex agraria 2. 3. leges
duodecim tabularum 3.
de connubio Patrum et
plebis 4. de consulibus
ex plebe creandis 6. ne
quis plus D jugeribus
agri possideat 6. de ve-
nificiis 8. de provoca-
tione ad populum lata
tertium 10. Oppia de
finiendis cultibus ma-
trunarum 34. Voconia

Bbb

ne

- ne quis heredem mulierem instituat 41. ne cui regi Romam venire liceret 46. de ambitu 47. agrariae, a Ti. Sempronio Graccho latae 58. frumentaria et agraria, a C. Sempronio Graccho latae 60. censoria Q. Metelli, ut omnes cogerentur uxores ducere 59. ut eundem tribunum plebi, quoties velit, creare liceat 59. agraria, ab Appulejo lata 69. iudiciaria Livii Drusi 71. P. Sulpicii, ut exsules revocarentur et novi cives libertinique distribuerentur in tribus, utque Marius adversus Mithridatem dux crearetur 77. Roscia theatralis 99. Corneliae 89. Aurelia iudiciaria 97. agrariae a Caesare latae 103.
- Libertinorum filii** ab Ap. Claudio cens. in senatum lecti 9. libertini in quatuor tribus redacti 20. primum militantes in bello sociali 74. distribuendi in tribus lege Sulpicia 77. in XXXV tribus distributi 84.
- Licinia** necasse maritum infamilata decreto cognatorum necatur 48.
- Licinia Vestalis** 63.
- C. Licinius Stolo** trib. pl. 6. 7.
- L. Licinius Lucullus** cos. a tribunis pl. in carcerem conjicitur 48. in Hispania res prospere agit 48.
- L. Licinius Lucullus** cos. et proc. res bene gerit adversus Mithridatem ac Tigranem 94. 95. 97. 98.
- L. (Licinius) Murena** legatus Marfos devincit 76. bellum adversus Mithridatem renovat 86.
- M. Licinius Crassus** praetor debellat cum Spartaco 97. consul cum Pompejo 97. cum eo et Caesare conspirat 103. 105. in bello Parthico perit 106.
- M. Licinius Crassus** bellum gerit adv. Bastarnas, Moelos et Thracas 134. 135.
- P. Licinius Crassus** cos. cum Perseo parum feliciter pugnat 42. proc. crudeliter diripit Graeciae urbes 43.
- P. Licinius Crassus** cos. extra Italiam profectus, quum idem pontifex max. esset 59. ab Aristonico victus occisusque 59.
- P. Licinius Crassus, Cinna et Mario** Urbem caedibus et rapinis vastantibus, gladio se transfigit, et filius ejus ab equitibus Fimbriae occiditur 80.
- Sex. Licinius** senator jussu Marii de saxo dejectitur 80.
- Ligures** victi 20. 39. 40. 41. 42. 46. 47. Ligures

- res Transalpini domiti
60.
Limeas f. Limaeas, Limia,
v. Oblivio.
M. Livius cos. 27. 28. 29.
M. Livius Drusus cos. Scor-
discos vincit 63.
M. Livius Drusus trib. pl.,
auctor legis judicariae
et belli socialis, domi
occiditur 70. 71.
Loeri direpti 29.
Locustiarum ingens copia
pestem in Africa gignit
60.
L. Luccejus, v. Cosconius.
Q. Lucretius Ofella, dux
Sullanus, C. Marium
Praeneste obsidet 88. con-
sulatum petere ausus con-
tra Sullae voluntatem,
ejus jussu in foro occi-
ditur 89.
Lucullus, v. Licinius et
Terentius.
Ludi saeculares f. Teren-
tini Diti patri ad Te-
rentium in campo Mar-
tio facti 49. Ludi sce-
nici 7. eos senatus spe-
ctat secretus a populo 34.
et populus aliquamdiu
stans 48.
Lunae defectus praedici-
tur 44.
Lusitani subacti 41. 46.
victores 48. dediti ven-
duntur a Ser. Galba, qui
propterea adculatur 49.
devicti 52. 53.
C. Lutatius Cerco, victa
ad Aegates ins. classe
Poenarum, bello Puni-
co II. sinem inponit 19.
Q. Lutatius Catulus proc.
junctus Mario delet Cim-
bros 68.
Q. Lutatius Catulus cos.
Lepidum collegam Italia
pellit 90. dedicat tem-
plum Jovis in Capito-
lio 98.
Luxuriae initia 39.
M.
Macedonia provincia 44.
45.
Machares, Mithridatis f.,
rex Bospori, a Lucullo
in amicitiam receptus 98.
Sp. Maelius eques 4.
Magistratum insignia po-
sita in luctu et resumta
ob magnam victoriam
74.
Cn. Magius Cilo Marcel-
lum patronum Athenis
interficit 115.
Magnaesia defensa 81.
Mago 23. 28. 29. 30.
Maharbal 22.
Mamertinis Poeni auxilia
mittunt 14. Romani 16.
L. Mancinus legatus Car-
thaginem obsidet 51.
Mandonius 29.
C. Manilius trib. pl. legem
fert, ut Pompejo man-
detur bellum Mithrid.
100.
M. Manilius cos. obpugnat
Carthaginem 49. 50.
Cn. Manlius cos. 38.
Cn. Manlius Maximus cos.
a Cimbris victus 67.
Cn. Manlius praetor a Spar-
taco victus 96.
L. Manlius Imperiosus 7.
Bbb 2 L. Man-

- L. Manlius** proc. ab Herculejo quaestore victus proelio 90.
- M. Manlius Capitolinus** 5. 6.
- T. Manlius Torquatus** 7.
- T. Manlius praetor** 23.
- T. Manlius Torquatus** filium condemnat, et domi de jure respondet 54.
- Marcellus, v. Claudius.**
- Marcia Vestalis** 63.
- C. Marcus Coriolanus** 2.
- C. Marcus Figulus** col. adversus Dalmatas pugnat vario Marte 47.
- L. Marcus eques Rom.** 25.
- L. Marcus Censorinus** col. obpugnat Carthaginem 49.
- L. Marcus Philippus** legatus Sullae Sardiniam occupat 86.
- Q. Marcus Philippus** 44.
- Q. Marcus Rex** col. Stoenos devincit 62.
- Marius Egnatius, fortissimus Samnitium dux, occisus** 75.
- C. Marius Jugurtham** pel- lit Numidia 66. hunc in triumpho ducit, et in senatum venit triumphali veste 67. ter ab- lens consul creatur ob Cimbrii belli metum 67. Teutonos et Ambro- nes delet ad Aquas Sex- tias, et paullo post Cim- bros 68. quintum consul creatus 68. triumphat 68.
- L. Appulejum Saturni- num** trib. pl. adjuvat, et deserit 69. sextum con- sulatum emit per tribus sparsa pecunia 69. vin- cit Marcos 73. cum iis pugnat dubio eventu 74. bellum civile gerit ad- versus Sullam 77. latet in paludibus Minturnen- sium, et in Africam tra- jicit 77. redit 79. Ro- mae multos proscribit et necat 80. moritur 80.
- C. Marius filius in Afri- cam** trajicit 77. consul ante XX annos per vim creatus et omnem nobi- litatem trucidari jubet 86. vincitur a Sulla et in oppido Praeneste ob- sidetur 87. mortem sibi consciscit, occiso prius Pontio Telefino, iugae comite, quocum concur- rerat, stricto utrimque gladio 88.
- M. Marius Gratidianus** a Sulla necatur cruribus brachiisque fractis, auri- bus praefectis et essellis oculis 88.
- Marci** pugnant in bello sociali 72 sq.
- Martius campus** 2. in eo sepultus Sulla 90. et Ju- lia Caesaris filia 106. et Hirtius ac Pansa 119.
- Masiniussa** 24. 27. 28. 29. 30. disceptat cum Poenis de agro 42. 47. 48. senex vincit Poenos 48. anno aetatis XCII. gustare tan- tum panem solitus 48. ejus mors, opera juve- nilia, ad ultimum edita, et liberi 50. inter tres ejus

- ejus liberos regnum di-
vidit Scipio 50.
- Massilia a Caesare capta
110.
- Massilienses juvantur a Ro-
manis adversus Sallu-
vios 60.
- Massiva 64.
- Maстанabal 50.
- Mater Deum s. Idaea, v.
Idaea.
- C. Matienus, qui exerci-
tum in Hispania dese-
ruerat, sub furca virgis
caesus est et sestertio
nummo venit 55.
- Matronarum cultus finitur
lege Oppia 34. venefi-
cia 8.
- C. Memmius, candidatus
consulatus, ab Appulejo
occisus 69.
- Menenius Agrippa 2.
- Metellus, v. Caecilius.
- Meti Fuffetii supplicium I.
- Micipsa 50. mortuus, re-
gnum tribus filiis relin-
quit 62.
- Miles mercenarius in ca-
stris Rom. 24. milites in
Hispania agros oppidum-
que Valentiam accipiunt
35. legionibus XLVII
agros captos dividit Sul-
la 89. veteranis cum
seditione postulantibus
missionem dat Caesar 113.
veteranos in colonias de-
ductos excitat Caesar
Octavianus 117. vetera-
nis agros dividit Augu-
stus 125. eos in partes
suos trahit L. Antonius
125. eorum seditionem,
- cum magna perniciem mo-
tam, inhibet C. Caesar
131.
- Militaris disciplina seve-
rissima Scipionis 57. mi-
litares poenae: decima-
tio 2. C. Matieni, qui,
quod exercitum deseruif-
set, sub furca virgis diu
caesus est, et sestertio
nummo venit 55. aliae
v. 57.
- Milo, v. T. Annius Milo.
- Minucia Vestalis 8.
- L. Minucius 4.
- M. Minucius mag. eq. 22.
- M. Minucius Rufus proc.
Thracas vincit 65.
- Mithridates Euergetes, pa-
ter Magni, regnis pellit
Nicomedem et Ariobar-
zanem 74.
- Mithridates M. regnis pel-
lit Nicomedem et Ario-
barzanem 76. bellum ge-
rit cum Romanis 77. 78.
81. 82. 83. 86. 89. 93. 94.
95. 97-103. cives Rom.
in Asia uno die truci-
dari jubet 78. foedus
facit cum Sertorio 93. a
Bitonto Gallo interfici-
tur, postquam veneno
sumto parum profecit ad
mortem 102.
- Moesi a Crasso victi 134.
- Q. Mucius Scaevola proc.
Asiae publicanos coerces
70. pontifex max. fu-
giens in vestibulo aedis
Vestae occisus a Dama-
sippo praet. 86.
- Mulieres puniuntur a co-
gnatis 48. 6.

L. Mummius col. Corinthum, Thebas et Chalcidem diruit omnemque Achaïam subigit 52. vir abstinentissimus 52. de Achaeis triumphat 52.

L. Munatius Plancus se jungit M. Antonio 120. Munda et Mundense proelium 115.

Murena, v. **Licinius**,

Mutilus, v. **Papius**,

Mutina colonia 39. **Mutina** et **Mutinense** bellum 117. 118. 119.

N.

Nabis 32. 34. 35.

Nepheris opp. **Africae** pro-
pr. 51.

Nero, v. **Claudius**,

Nervii a **Caesare** deleti
104.

Nicaea opp. **Galliae Narbon.** vicinum **Massiliae** ejusque colonia, h. **Nico**
47.

Nicomedes, **Prusiae** filius,
patrem occidit 50.

Nicomedes in **Bithyniae**
regnum reductus 74. pul-
sus a **Mithridate** 76.

Nicomedes IV. moriens po-
pulum Rom. facit here-
dem regni 93.

Nola 23. 73.

A. Nomius, competitor **Ap-
puleji**, per **Marii** mili-
tes occisus 69.

Norbanus, v. **Junius**.

Numa Pompilius I. libri
ejus inventi et exusti 40.

Numantia, opp. **Hisp. Tar-
rac.**, h. **Soria**, bellum

gerit cum Romanis 54.
55. 56. 57.

O.

Oblivio, **Lusitaniae fl.**, (al.
Lethe, **Limeas**, **Limia**,
h. **Lima**) quem **Bruti**
milites transire volebant
55.

Oblivio caedis **Caesaris** a
senatu decreta 116.

Octavia soror **Augusti** et
uxor **M. Antonii** 127.
ab hoc dimissa 132. de-
functa 138.

C. Octavius (**C. Caesar** s.
**C. Julius Caesar Octavi-
anus** et *Augustus*) quum
de maritandis ordinibus
ageret, orationem **Q.
Metelli** cens. in senatu
recitavit 59. nepos so-
roris **Caesaris** testamento
heres institutus ex parte
dimidia et adoptatus 116.
ex **Epiro** Romam rever-
sus nomen **Caesaris** sumit
117. a **M. Antonio** in-
juriis adfectus vires ad-
versus eum parat, le-
giones ab eo desciscen-
tes et veteranos in colo-
nias deductos 117. a se-
natu accipit propriae to-
ris imperium cum orna-
mentis consul. et digni-
tate senatoria 118. vin-
cit **M. Antonium** ad **Mu-
tinam** 119. adversus eum
parum gratus est sena-
tus: unde, reconciliatus
cum **Antonio** per **Lepi-
dum**, Romam cum exer-
citu venit, et annos **XIX**
natus

natus consul creatur 119. legem fert, qua absentes damnantur percussores Caesaris 120. triumvir reip. constituendae in quinquennium fit, et proscribit inimicos suos 120. cum Antonio bellum gerit contra Brutum et Cassium 123. eos apud Philippos devincit 124. veteranis agros dividit, et seditiones exercitus sui, a Fulvia corrupti, cum gravi periculo inhibet 125. L. Antonium, bellum Fulvia consiliante molientem, Perusiae obsidet, et ipsi militibusque ejus deditis ignoscit, at oppidum diruit 125. 126. pacem facit cum M. Antonio, qui sororem ejus Octaviam in matrimonium ducit 127. cum Sex. Pompejo pacem facit 127. Salvidiennum damnat 127. bellum Siculum gerit contra Sex. Pompejum 128. 129. Lepidum, molientem bellum et ab exercitu relictum, honore triumphatus privat 129. Agrippam donat corona navali 129. seditionem veteranorum inhibet, subigitque Japydas, Dalmatas et Pannonios 131. Antonium classe vincit ad Actium, et Alexandriam expugnat 133. tres triumphos agit 133. M. Lepidum, triumviri si-

lium, bellum molientem, occidi jubet 133. *Augustus* cognominatur ipse et mensis Sextilis 134. censum in tribus Gallis agit 134. bellum gerit adv. Hispanos 135. tumultum ob censum in Gallia exortum componit, eique ara dedicatur ad confluentem Araris et Rhodani, sacerdote creato C. Julio Vercundari Dubio Aeduo 137. pacem facit cum Parthis, qui reddunt signa, sub Crasso et Antonio capta 139. pro rostris laudat Drusum, cujus corpus conditur in tumulo C. Julii, h. e. mausoleo Augusti 140.

Cn. Octavius cos. Cinnam collegam et Marium Urbe pellit 79, 80. occiditur 80,

M. Octavius collega Gracchi 58.

Olonici motus in Hispania 43.

Opimia Vestalis 22.

L. Opimius praetor diruit Fregellas 60. consul Aventino pellit occiditque C. Gracchum 61, accusatur absolviturque 61.

Q. Opimius cos. Transalpinos Ligures subigit 47.

Opitergini Transpadani, rate sua a Pompejanis navibus clausa, inter se concurrentes obcumbunt 110.

Oppia Vestalis 2, lex 34.

C. Oppius trib. pl. 34.

Q. Oppius proc. captus a Mithridate 78.

Ortiagontis regis Gallo-graecorum uxor occidit centurionem, vim ei inlaturum 38.

Ostia condita 1.

P.

Palaeopolitani devicti 8.

Pannonii subacti a Caesare 131.

Pansa, v. **C. Vibius**.

C. Papirius Carbo, triumvir agro dividendo et tribunus pl., rogationem fert, ut eundem tribunum plebi, quoties velit, creare liceat 59.

Cn. Papirius Carbo cos. a Cimbris fufus 63.

Cn. Papirius Carbo dux partium Marii et Cinnae 79. 80. consul cum Cinna et deinde solus 83. bellum parat adv. Sullam 84. ab eo Italia expellitur 88. a **Cn. Pompejo** capitur et muliebriter flens occiditur 89.

L. Papirius creditor 8.

L. Papirius Cursor dict. 8. 9.

L. Papirius Cursor cos. 10.

(**Papius**) **Mutilus** proscriptus clam ad posticas aedes Bastiae uxoris accedit et, ab ea non admissus, se transfodit 89.

Parma colonia 39.

Parricidii poenam primus subiit **Publicius Malleola**, culeo insutus et in mare praecipitatus 68.

Parthi petunt amicitiam populi Rom. 70. caedunt **Crassum** 106. victi a **C. Cassio** 108. duce **Labeo** Syriam occupant; sed a **P. Ventidio** victi expelluntur 127. 128. **M. Antonium** vincunt 130. pacem faciunt cum **Augusto** redduntque signa, **Crasso** et **Antonio** erepta 139.

Pater Silani filium condemnat, cognitione ei mandata 54. **Pater patriae** 116.

Pergamum capit **Fimbria** 83.

M. Perperna cos. **Aristonicum** devincit 59.

M. Perperna consularis, **Sertorii** socius 92. eum perfide necat 96. a **Pompejo** victus captusque interficitur 96.

Perseus 40-45.

Perusia ab **Augusto** diruta 126.

Pessinus, v. **Idaea** mater. **Pestilentia** 7. 11. in Africa ab ingenti locustarum copia 60.

M. Petrejus legatus **Pompeji** 110. 113. **Jubam** leque interficit 114.

Phamzeas **Himilco** 50.

Pharnaces **Mithridati** patri bellum infert 102. vincit **Domitium** 112. vincitur 113.

Pharsalia et pugna **Pharsalica** 111.

Philippi et proelium **Philippense** 124.

Phi-

Philippus rex 23 - 27. 31.

32. 33. 36. 39. 40.

Philopoemen 35. 39.

Phraates, Parthorum rex,
bellum infert Tigrani
100.

Picentes victi 15. 74.

Piratas, in Cilicia potissi-
mum et Isauria et Creta,
persequuntur M. Anto-
nius 68. P. Servilius
Isauricus 90. 93. M. An-
tonius 97. Metelli 98.
99. Cn. Pompejus, qui
eos XL diebus toto mari
expellit 99.

Pisaurum colonia 39.

Placentia colonia 20.

A. Plantius f. Plotius lega-
tus Umbros vincit 74.
a Samnitibus cum exer-
citu caeditur 80.

C. Plantius praetor 52.

P. Plantius Hypsaëus con-
sulatum petit vi et armis
107.

Q. Pleminius leg. 29.

Plotius, v. Plantius.

Poenae militares, v. Mili-
tares p.

Politorium I.

Pompaedius Silo, v. Silo.

A. Pompejus Bithynicus
praetor a Sex. Pompejo
occisus 123.

Cn. Pompejus in Hispania
bellum renovat adv. Cae-
sarem 113. ad Mundam
caeditur 115.

Cn. Pompejus Strabo, Ma-
gni pater, cos. magnas
res gerit in bello sociali
74. 75. 76. eo auctore
necatur Q. Pompejus cos.

77. fovet et Cinnae et
Octavii partem 79.

Cn. Pompejus (Magnus)
conscriptis tribus volun-
tariarum legionibus ad
Sullam venit 85. capit
M. Brutum et Cn. Car-
bonem 89. Cn. Domi-
tium et Hiarbam victos
occidit, et, natus XXIV
annos equesque adhuc
Rom., ex Africa trium-
phat 89. occidit M. Bru-
tum 90. quum adhuc
eques esset, cum impe-
rio consulari adv. Ser-
torium missas vario Mar-
te bellum gerit 91 - 94.
consul factus ex equite
Rom. tribunitiâ pote-
statem restituit 97. pira-
tas toto mari expellit 99.
gerit bellum Mithrida-
ticum, lege Manilia ei
mandatum 100-103. fa-
num Hierosol. capit et
Judaeos subigit 102. Ibe-
ros Albanosque vincit
101. Pontum in formam
provinciae redigit 102.
conspirat cum Crasso et
Caesare 103. de filiis Mi-
thridatis triumphat, et
Magnus consulatur
103. Ciceronem fovet
104. per quinquennium
annonae curam adipiscit
104. et provincias in
consulatu 106. ejus uxor
Julia Caesaris filia 106.
consul tertium fit ab-
sens et solus 107. ei
mandatur, ut videat, ne
quid resp. detrimenti ca-
piat

- piat 109. bellum civile gerit cum Caesare 109.
110. 111. apud Pharsaliam vincitur 111. ab Achilla occiditur jussu Ptolemaei auctoribusque Theodoto et Pothino 112. ejus partes bellum renovant 113. 114. 115.
- Q. Pompejus Nepos primus censor ex plebe 59.
- Q. Pompejus Rufus cos. Termestinos subigit, et cum iisdem et Numantinis pacem ab infirmitate facit 54.
- Q. Pompejus Rufus, cos. cum Sulla, adversatur P. Sulpicio trib. pl., a quo occiditur filius ejus, gener Sullae 77. necatur auctore Cn. Pompejo proc. 77.
- Sex. Pompejus Cyprum refugit 112. effugit ex proelio Mundensi 113. praedatur in mari et Siciliam occupat 123. navali proelio vincit Salvidienum occiditque A. Pompejum 123. impedit commercium annonae et, pace facta cum C. Caesare et Antonio, Siciliam provinciam accipit 127. bellum navale gerit adv. Caesarem, et tandem victus in Siciliam profugit 128. 129. in fidem Antonii venit et bellum in Asia moliens occiditur 131.
- M. Pomponius trib. pl. 7. Pomptinae paludes liccatae a Cornelio Cethego cos. 46.
- Pons publicius 1.
- Pontia colonia 9.
- Pontifex max. ex plebe primus 18. flaminem Martialem in Urbe tenet 19. venerabilior tribunis pl. 47. extra Italiam profectus 39. populi suffragio creatus 67. Pontificum collegium ampliatur a Sulla 89.
- C. Pontinius praetor Allobroges domat 103.
- C. Pontius dux Samnitium securi percussus 11.
- (C.) Pontius Telesinus cum C. Mario, fugae comite, praecisa spe evadendi, concurrit stricto utrumque gladio 88.
- Pontus in provinciae formam redigitur a Pompejo 102.
- C. Popillius Laenas legatus Antiochum virga circumferibit 45.
- C. Popillius Laenas Ciceronem occidit 120.
- M. Popillius Laenas cos. a Numantinis fufus 55.
- C. Porcius Cato cos. Censorii nepos, a Scordiscia vincitur 63.
- C. Cato trib. pl. comitia tollit 105.
- L. Porcius praetor Marfos vincit 74. consul, fufus aliquoties Marfis, in castris eorum cadit 75.
- M. Porcius Cato suadet legem Oppiam 34. Hispaniam citer, pacat et triumphum.

- triumphat 34. censor severus 39. suadet legem Voconiam 41. et bellum Punicum 48 49. pauper est et tenuissimo funitu facit funus filii, in praetura mortui 48. laudat Scipionis Aemiliani virtutem 49. suadet rogationem Scribonianam 49.
- M.** Porcius Cato Cyprum redigit in formam praevineiae 104. in petitione praeturae repullam fert, et adversatus legi Treboniae in vincula ducitur 105. contradicit legi in Caesaris favorem latae 107. candidatus consulatus 108. laboriosum iter cum exercitu facit per deserta Africae 112. tuetur Uticam 113. se percutit Uticae 114. ejus filio data venia 114.
- Porfena** rex Clusinarum 2.
- Posidonia** colonia 14.
- A.** Postumius dictator 2.
- A.** Postumius col. in Vrbe tenetur, quia et flamen Mart. est 19.
- A.** Postumius legatus a Jugurtha victus pacem facit 64.
- A.** Postumius Albinus col. delectum severe agens a tribunis pl. in carcerem conjicitur 48.
- A.** Postumius Albinus legatus infamis crimine prodicionis et ab exercitu suo interfectus 75.
- L.** Postumius opera militum in agro suo usus damnatur 11.
- L.** Postumius praetor 23.
- L.** Postumius Albinus proc. 41.
- L.** Postumius praetor a Samnitibus interfectus 73.
- M.** Postumius Regillensis 4.
- Sp.** Postumius col. 9.
- Potentia** colonia 39.
- Pothinus** auctor est, ut Pompejus occidatur 112.
- Praedones** maritimi, v. Piratae.
- Praenestini**, inermes conciduntur jussu Sullae, quia Marium receperant 87. 88.
- Praetextae** et alia magistratum insignia posita in luctu et resumpta ob magnam victoriam 74.
- Praetores** primi 7. duo primum creati 19. quatuor 20. seni 32. quidam damnati, avari et crudelēs provinciarum praefides 43. 47.
- Privernates** victi 8.
- Prodigia** 32. 35.
- Proscriptio** Sullae 88. Octavii, Lepidi et Antonii 120.
- Proscriptorum** et bona venduntur, et liberi jus petendorum, honorum amittunt 89.
- Proserpinae** pecunia Locris 29.
- Provinciae** avaro et crudeliter administratae 43. 47. 54. in quinquennium dantur 105.
- Prusias** Romam venit, rex Bithyniae plenus adulatio-

- lationis 45. ejus legati conqueruntur de Eumene 46. a Nicomede filio occiditur 50. habebat alium filium, cui pro superiore dentium ordine enatum erat unum os continens 50.
- Pseudophilippus** 50. alter 53.
- Ptolemaeus Aegypti rex** socer Rom. 14.
- Ptolemaeus** a fratre pulsus restituitur a Romanis 46. a fratribus foedus ictum, ut alter in Aegypto, alter Cyrenis regnaret 47. 52.
- Ptolemaeus Evergetes** crudelis et regno pulsus 59.
- Ptolemaeus Aegypti rex** pulsus Romam venit 104. reducitur a Gabinio 105.
- Ptolemaeus Apion, Cyrenarum rex**, heredem populum Rom. relinquit 70.
- Ptolemaeus Cleopatram** sororem et reginam Aegypti regno pellit 111. occidi jubet Pompejum 112. pellicitur a Caesare 112.
- Publicanorum injuriae** 70.
- Publicius Malleolus**, matre occisa, primus culeo infusus in mare praecipitatur 68.
- Pubilia** matrem necasse infimilata decreto cognatorum necatur 48.
- C. Publicus** debitor 8.
- Q. Publilio Philoni** imperium primo prolatum et triumphus pro consule decretus 8.
- Pyrrhus** in Italiam venit 12. bellum ibi prospere gerit 13. in Siciliam trajicit, et reversus a Curio expellitur Italia, ac moritur 14. petit a senatu Rom., ut pacis componendae causa in Urbem recipiatur 13.

Q.

- Quaestores octo creati** 15.
- L. Quintius Cincinnatus** 3. 4.
- L. Quinctius Flaminius** 32. 33. 39.
- T. Quinctius Crispinus** cos. 27.
- T. Quinctius Flaminius** 32. 33. 34.

R.

- Rastia** a Ti. Nerone et Druso donita 136.
- Raudii campi** 68. 5.
- Reperundarum rei** 70.
- Rhegium** occupatur a legione Campana in praesidium commissa 12. quae securi percutitur 15.
- Rhodii socii Rom.** 31. 32. 37. stolide minantur Romanis 44. legati eorum deprecantur iram senatus Rom. 45. in societatem recipiuntur 46.
- Rhodium** in exilium profiscitur Metellus, ibique legendo et audiendis magnis viris avocatur 69. obpugnat Mithridates 78.
- Romani iudices** inter Ardeates et Aricinos sunt agrum, de quo ambigitur, sibi adjudicant 3. agrum restituant 4. Vejos migraturi retinentur a Camillo 5. primum mare transgrediuntur 16. argento signato utuntur 15. armatorum

- CCC millia in bello Gallico habent 20. exercitus ducunt trans Padum 20. mercenariis militibus utuntur 24. in Asiam trajiciunt duce Scipione 37. regna hereditate accipiunt 58. 59. 70. 93. in Asia commorantes uno die trucidantur jussu Mithridatis 78.
- Romulus** 1.
- L. Roscius Otho** trib. pl. legem tulit, ut equitibus Rom. in theatro XIV gradus proximi assignarentur 99.
- P. Rupilius** cos. in Sicilia cum fugitivis debellat 59.
- P. Rutilius Lupus** cos. a Marfis victus et occisus 73.
- P. Rutilius Rufus** invisus publicanis ordinique equestri, in exilium missus 70.
- S.**
- Sacer mons** 2.
- Sacrosanctus Caesar** 116.
- Saga** sumit populus Rom. in tumultu aut eo imminente 72. 118. ponit 73.
- Saguntus** capta 21.
- Salassi domiti** 53. 135.
- Salentini** victi 15.
- Sallavii** hostes Massiliensium 60. victi a C. Sextio 61. a C. Caecilio 73.
- Q. Salvidienus Rufus**, legatus C. Caesaris, a Sex. Pompejo victus navali proelio 123. consilia nefaria contra Caesarem molitus indicio Antonii protrahitur, et damnatus mortem sibi consciscit 127.
- Samnites bellantes** 7. 9. 10. 11. 12. soli Italicorum cum Sulla foedus non faciunt, et ab eo ante moenia Romae devincuntur 88.
- Sardi** victi 20. 41. 60.
- Scordisci** in Thracia 56. 63.
- C. Scribonius, Curio** proc. Dardanos in Thracia vincit 92. 95.
- C. Scribonius Curio** trib. pl. Caesari primum adyersatur, dein favet 109. legatus Caesaris vincit Varum in Africa, sed a Juba cum exercitu caeditur 110.
- L. Scribonius Libo** trib. pl. rogationem fert, ut Lusitani, a Ser. Galba venditi, in libertatem restituantur 49.
- Seleucus** Antiocho patri in Syria succedit 41. 46.
- Seleucus** a Cleopatra matre una cum Demetrio patre occiditur 60.
- Sempronia** soror Gracchorum 59.
- A. Sempronius Asellio** praetor a feueratoribus in foro occisus 74.
- C. Sempronius Gracchus** trib. pl. fert leges perniciosas 60. coloniam deducit Carthaginem 60. a L. Opinio cos. pellitur Aventino et occiditur 61.
- C. Sempronius Tuditanus** 33.
- C. Sempronius Tuditanus** cos. contra Japydas res male gerit 59.
- P. Sempronius** censor 18.
- P. Sempronius Tuditanus** cos. 29.

- Tl. Sempronius Gracchus** cos. 23. 24. 25.
- Tl. Sempronius Gracchus** proc. Celtiberos vincit conditque Gracchurim 41.
- T. Sempronius Gracchus** trib. pl. fert leges agrarias, et ab optimatibus occiditur 58.
- Sena** colonia 11.
- Senatoribus** CCC admiscendi DC equites lege Semproniana 60.
- Senatus Rom.** lectus I. auctus I. in eum lecti libertinorum filii 9. secretus a populo ludos spectat 34. in eum Marius venit triumphali velle 67. iudicia exercet cum equestri ordine 70. 71. suppletus ex equestri ordine primum belli Punici 11. tempore 23. deinde a Graccho 60. tum a Sulla 89. vestem mutat 105. mandat consulibus et Pompejo, ut videant, ne quid resp. detrimenti capiat 109.
- C. Sentius** praetor 70.
- Sequani** a Caesare adjuvi 104.
- L. Sergius Catilina**, cum Lentulo, Cethego et aliis conjurans, industria Ciceronis Vrbe pellitur, et socii ejus puniuntur 102. caesus 103.
- Q. Sertorius** dux partium Marli et Cinnae 79. 80. proscriptus a Sulla ingens bellum excitat in Hispania 90-94. proditus et a Perperna necatur 96. crudelis in suos 92. foedus facit cum Mithridate 93.
- Servile** s. fugitivorum bellum, gestum duobus Buno et Cleone in Sicilia 56. 58. 59. iterum excitatum in Sicilia 69. in Campania duobus Spartaco et Crixo 95. 96. 97.
- C. Servilius Ahala** 4.
- C. Servilius Glaucia** praetor cum Appulejo interfectus 69.
- P. Servilius Vetia Isauricus** proc. Cilicas devincit 90. et Isauros 93.
- Q. Servilius Caepio** cos. Viathum a proditoribus necandum curat 54.
- Q. Servilius Caepio** proc. a Cimbris victus 67. hinc damnatus et bona ejus publicata sunt 67.
- Q. Servilius Caepio** proc. Asculi, occisus 72.
- Q. Servilius Caepio** perit in bello sociali 73.
- Servius Tullius** I.
- Servus**, proditor domini, manu missus ob fidem datam, sed de saxo dejectus 77. servi Capitolium occupant 3. conjurant 4. armantur ob paucitatem militum 22. hi liberi fiunt ob virtutem 24. conjurant de solvendis obsidibus Carthag. 32. in Sicilia bellant cum Romanis 56. 58. 59. 69. et in Campania 95. 96. 97.
- Sestertio** nummo venire 55.
- Sextilia Vestalis** damnata 14.
- C. Sextius Calvinus** cos. victis Salluviis in Gallia Narbon. condidit Aquas Sextias, (h. Aix) a fontibus et nomine ejus adpellatas 61.
- L. Sex-**

L. Sextius 6.

T. Sextius, Cassianarum partium dux, a Q. Cornificio in Africa vincitur 123.

Silo Pompeidius, dux Marforum et auctor belli socialis, cadit 76.

Silvii reges Albani 1.

Sociale s. Italicum bellum, cuius auctor est M. Livius Drusus 71-77. 80.

Socii Romanorum cum his bellum gerunt sociale s. Italicum et Mariscum 71-77. novi cives distribuendi in tribus lege Sulpicia 77. his a senatu civitas datur 80. et suffragium 84. 86. foedus percutiunt cum Sulla praeter Sannites, qui ab eo tamen devincuntur ante portam Collinam 86.

38.

Sophonisba 30.

Spartacus dux gladiatorum 95. 96. 97.

Spoletium colonia 19.

Spolia opima 1. 4. 20.

Statuae legatis in Rostris positae 4.

Stipendium primum 4.

Stoeni s. Stoni, Alpina gens, devicti 62.

Strato exoratus M. Bruto fugae comiti gladium adigit 124.

Suessia colonia 9.

Suessiones a Caesare domiti 104.

Sulla, v. Cornelius.

C. Sulpicius Gallus 44.

C. Sulpicius Gallus, cos. subigit Ligures 46.

P. Sulpicius praetor 27.

P. Sulpicius cos. 31.

P. Sulpicius Rufus, trib. pl. et Marii amicus, fert leges perniciosas, et indicio servi proditus a Sullanis occiditur 77.

Ser. Sulpicius legatus Marrucinos subigit 76.

Ser. Sulpicius Galba 45.

Ser. Sulpicius Galba praetor male pugnat adversus Lusitanos 48. eos in fidem deditos vendit: unde adcusatur a L. Scribonio 49.

Ser. Sulpicius Galba, a Lucanis comprehensus, opera feminae liberatur 72. Pelignos fundit 73.

Ser. Sulpicius Rufus cos. 108.

Surenas dux Parthorum 106.

Syphax 24. 28. 29. 30.

Syracusae 24. 25.

T.

Tabularum novarum spe plebem sollicitat Coelius 111. et Dolabella 113.

Tarentini classe Rom. direpta legatisque pulsatis Pyrrhum in Italiam arcessiunt 12. iis victis pax et libertas datur 15. per prodicionem a Fabio recipiuntur 27.

L. Tarquinius Collatinus 1. 2.

L. Tarquinius Priscus 1.

L. Tarquinius Superbus 1. 2.

Tencteri a Druso domiti 138.

C. Terentius Varro cos. 22.

M. Terentius Varro Lucullus proc. Thracas subigit 97.

M. Terentius Varro, legatus Pompeji 110. 111.

Q. Terentius Calleo 30.

Teren-

- Terentus** locus in campo Martio, ubi ludi saeculares agebantur 49.
- Termestini** in Hispania (cujus opp. Termes, h. Tiermes aut Lerma) subacti 54.
- Termini** ara I.
- Teutomalus** rex Salluv. 61.
- Teutoni** socii Cimbrorum 67. 68.
- Thapsus** 114.
- Theatrum** a censoribus locatum ex Scto destruitur, tamquam nociturum publicis moribus, populusque aliquamdiu stans ludos spectat 48.
- Thebae** dirutae 52.
- Theodotus**, praeceptor Ptolemaei, auctor est, ut Pompejus occidatur 112.
- Theoxena**, verita libidinem Philippi, liberos veneno tollit ipsaque se cum viro in mare praecipitat 40.
- Thracum** bella cum Romanis 56. 63. 65. 70. 83. 91. 92. 97. 135. 138. incursiones in Macedoniam 74. 76. 81. 82.
- Thurini** adjuti a Romanis adversus Lucanos 11.
- Tigranes**, Armeniae rex, bellum gerit cum Mithridate adv. Romanos 97. 98. 100. 101. adv. Tigranem filium et Phraatem 100.
- Tigurini** Galli, pagus Helvetiorum, (h. Canton Zürich) L. Cassium cos. cum exercitu caedunt 65.
- Q. Titurius Sabinus** legatus Caesaris 106.
- Tolosa** opp. Galliae Narbon., h. Toulouse, a Caepione direptum et aurum Tolosanum 67, 5.
- C. Trebonius** trib. pl. legem fert, ut Pompejo, Crasso et Caesari provinciae in quinquennium dentur, et Catonem adversantem in vincula duci jubet 105. legatus Caesaris 110. ejus percussor 116. in Asia fraude P. Dolabellae occiditur 119.
- Cn. Tremellio** trib. pl. multa dicitur, quod cum M. Aemilio Lepido pontifice max. injuriose contenderrat 47.
- L. Tremellius** quaestor Pseudophilippum cum exercitu caedit 53.
- Treviri** victi 107.
- C. Triarius**, legatus Luculli, a Mithridate victus 98.
- Tribuni plebis** quinque creati 2. decem 3. Patribus adversantur 4. minus reverendi quam pontifices max. 47. in carcerem conjiciunt consules 48. 55. censorem de saxo dejici jubent 59. non eosdem creare plebi, quoties velit, licet 59. iis a Sulla adimitur omne jus legum ferendarum et potestas minuitur 89. quae restituitur a Pompejo 97. comitia tollunt 105. in vincula duci jubent adversarios 105. Urbe pelluntur 109. duobus potestas abrogata a Caesare 116.
- Tribuni militares** 4.
- Tribu-**

Tribus XXI. populi Rom. 2.
quatuor additae 6. duae 7.
duae 9. duae 10. duae 19.

Triumphali veste in senatum
venit Marius 67.

Triumphus decretus Q. Pub-
lilio proconsuli 8. primus
navalis victoriae 17.

Triumviri capitales primum
creati 11. triumviri agris
dividendis 58. 59. coloniis
deducendis 60. reip. con-
stituendae in quinquenni-
um Octavius, Lepidus et
Antonius 120.

Tuccia Vestalis damnatur 20.

M. Tullius Cicero auctor est,
ut absolvatur Aquillius 70.
eruit conjurationem Cati-
linae 102. lege a Clodio
lata in exsilium mittitur
103. opera Pompeji et Mi-
lonis reducitur 104. post
pugnam Pharsal. in castris
Pompeji remanet, vir timi-
dus 111. proscriptus a M.
Antonio occiditur a Popil-
lio, et caput cum dextra
in rostris ponitur 120.

Q. Tullius Cicero legatus Cae-
saris 106.

Tullus Hostilius 1.

Tumultu imminente populus
Rom. saga sumit 72. 73.
118.

Tutia Vestalis damnata 20.

V.

Vaccae subacti 41. 48. victo-
res 56. obsessi se ipsi in-
terimunt 57.

Valentia opp. Hisp. Tarrac.,
h. Valencia, militibus a
Bruto datum 55.

T. Liv. P. IV.

L. Valerius Flaccus censor 39.

L. Valerius Flaccus cos. et
collega Cinnae, in Asiam
missus, ut Sullae succede-
ret, et ob avaritiam invi-
sus exercitui, a C. Fim-
bria legato suo occiditur
82.

L. Valerius Flaccus princeps
sen. suadet pacem 83.

M. Valerius Corvus 7.

M. Valerius Maximus cen-
sor 18.

M. Valerio Messallae Gellius
Poplicola frater condona-
tur 122.

P. Valerius consul 2.

P. Valerius Laevinus cos. a
Pyrrho fusus 13.

Vardaei in Illyrico subacti 56.

P. Varinius Glaber praetor,
a Spartaco victus 95.

P. Varinius in petitione prae-
turae Catoni praefertur 105.
exercitus ejus in potesta-
tem M. Bruti redigitur
118.

Veientes bellantes 2.

Veji a Camillo capti 5.

Veneficia matronarum 8. 48.

Veneti a Caesare victi 104.

P. Ventidius Bassus, Antonii
legatus, Parthos proelio
victor Syria expellit, La-
biens eorum duce occiso
127. Parthos iterum vin-
cit 128.

Venus Genitrix 116.

Vercingetorix dux Arvernus
107.

Veromandui a Caesare do-
miti 104.

Vestae templo ardente Caeci-
lius Metellus pont. max.

Ccc

ex

ex incendio sacra rapit 19.
 in ejus aede extinctus
 ignis 28. 41.
 Vestales virgines incesti dam-
 natae 2. 8. 14. 20. 22. 63.
 ob ignem in aede Vestae
 extinctum flagris caesae 28.
 Vestem mutat senatus 105.
 Veterani .v. Milites.
 M. Vetilius praetor 52.
 Veturia mater Marcii 2.
 T. Veturius cos. 9.
 Via Appia 9.
 C. Vibius Pansa cos. vincitur
 a M. Antonio 119. eo de-
 inde victo moritur ex vul-
 nere. et in campo Martio
 sepelitur 119.
 Vindalium opp. Galliae Narb.
 61.
 M. Vipfanius Agrippa vincit
 Sex. Pompejum 129. na-
 vali corona primus dona-

tur 129. Caesaris gerer
 moritur 136.
 Viridomarus Gallorum dux 20.
 Virginius filiam interficit 3.
 Viriathus Lusitaniam occupat
 et bellum gerit adversus
 Romanos 52. 53. a pro-
 ditoribus interficitur 54.
 Vitellii securi percussus 2.
 Umbri victi 15.
 Q. Voconius Saxa trib. pl.
 legem fert, ne quis here-
 dem mulierem instituat 41.
 Volunnia uxor Marcii 2.
 Uticensium legatio 49.
 Uxores ducere ut omnes co-
 gantur, censet Q. Metellus
 censor 59.

X.

Xanthippus Laced. dux Re-
 gulum in Africa vincit ca-
 pitque 18.

Q V A E D A M ANTIQUITATIS MONIMENTA.

I. DVODECIM TABVLAE LEGVM DECEMVIR.

Tabula I. de in jus vocando.

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Si in jus vocatque Eat: NIt, antestamino: igitur,
em capito.

Si calvitur pedemve strVit, manum endo jacito.

Si morbus aevitasve vitium escit, quIn jus
vocabit jumentum dato: si nolet, arceram
ne sternito.

Si enset, qui in jus vocatum vindicit, mItito.

ASiduo vindex aSidVs esto: proletario cuique
volet vindex esto.

Endo via rem, uti paicunt, orato.

NIta paicunt, in comitio aut in foro ab ortu
ante meridiem causam conscito, cum pero-
rant ambo praesentes.

Post meridiem praesenti flitem aDicito.

Sol oCusus suprema tempestas esto.

Tabula II. de judiciis et furtis.

— — — — —
— — — — —
— — — — —
— vades subvades — — — — —

extra quam si morbus fonticus — — —
votum, absentia rei publicae ergo, aut status
dies cum hoste intercedat: nam si quid horum
fuit unum iudici arbitrove reove, eo die
diFensus esto.

Cui testimonium defuerit, is tertis diebus ob-
portum obvagulatum ito.

Si nox furtum faxit, siM aliquis oCisit, jure
caesus esto.

Si luci furtum faxit, siM aliquis endo ipso
capfit, verberator iLique, coi furtum factum
escit, aDicitor.

Servus virgis caesus saxo deIcitor: Inpubes
Praetoris arbitrato verberator noxiamque
decernito.

Si se telo defensint, quiritato endoque plorato:
post deinde si caesi escint, se fraude esto.

Si furtum lance licioque conceptum escit, at-
que uti manifestum vindicator.

Si adorat furto, quod nec manifestum escit,
duplione decidito.

Si iniuri Alienas arbores caesit, in singulas XXV
aeris luito.

Si pro fure damnum decisum escit, furti ne
adorato.

Furtivae rei aetern Auctoritas esto.

Tabula III. de rebus creditis.

Si qui endo deposito dolo malo factum escit,
duplione luito.

Si qui unciario fenere amplius feneraSit, qua-
druplione luito.

Adversus hostem aeternAuctoritas esto.

Aeris

Aeris confeſi rebusque jure judicatis XXX dies juſti ſunto. Poſt deinde manus in-jec-tio eſto, in juſ ducito. Ni judicatum facit, aut quips endo eo in jure vindicit, ſecum ducito, vincito, aut nervo aut com-pedibus XV pondo ne majore: at ſi volet minore, vincito.

Si volet, ſuo VIto: ni ſuo VIto qui em vin-cum habebit, libras faRis endo dies dato: ſi volet, plus dato.

Ni cum eo pacit, LX dies endo vinculis re-tineto. Interibi trinis nundinis continuis in Comitium procitato, aerisque aeſtimiam judicati praedicato.

Aſt ſi plures erunt rei, tertIis nundinis partis ſecanto: ſi plus minusve ſecuerunt, ſe fran-dEſto: ſi volent, uls Tiberim peregre ve-num danto.

Tabula IV. de jure patrio et jure connubii.

Pater inſignem ad deformitatem puerum cito necato

Endo liberis juſtis vitae necis venum dandi-que poteſtas ei eſto.

Si pater filiom ter venundVit, filius a patre liber eſto.

Si qui ei in X menſibus proximis poſtumus natus eſcit, juſtus eſto.

Tabula V. de hereditatibus et tutelis.

Paterfamilias uti legaSit, super pecuniae tutelaeve suae rei, ita jus esto.

Ast si Intestato moritur, cui fVs heres nec escit, agnatus proximus familiam habeto.

Si agnatus nec escit, gentilis familiam heres nancitor.

Si libertus intestato moritur, cui fVs heres nec escit, ast patronus patronive liberi escint, ex ea familia in eam familiam proximo pecuniADuitor.

Nomina inter heredes pro portionibus hereditarIs erecta, cita sunt.

Ceterarum familiae rerum erecto non cito, si volent heredes, erectum faciunt: Praetor ad erectum ciendum arbitros tris dato.

Si paterfamilias intestato moritur, culnpubes suus heres escit, agnatus proximus tutelam nancit r.

Si furiosus aut prodigus existat, ast ei custos nec escit, agnatorum gentiliumque in eo pecuniavEjus potestas esto.

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —

Tabula VI. de dominio et de possessione.

QVm nexum faciet mancipiumque, uti lingua nuncupaSit, ita jus esto.

Si inficias ierit, duplione damnator.

Statuliber emptori dando liber esto.

Res vendita transquedata emptori non adquiretor, donicum satisfactum escit.

VS auctoritas fundi biennium:

aNVs VS esto.

Mulie-

Mulieris, quae a Num matrimonium ergo apud virum remansit, nisi trinoctium ab eo usurpandi ergo abescit, usus esto.

Si quum jure manum conferunt, secundum eum qui possidet: aut si qui quem liberali causa manu adferat, secundum libertatem vindicias dato.

Tignum junctum aedibus vineaeve ne concipiet ne solvito. Aut qui junxit, duplione damnator. Tigna quandoque sarpta, donec dempta erunt, vindicare jus esto.

Si vir mulieri repudium mittere volet, causam dicito harumce unam: — — —

Tabula VII. de delictis.

Si quadrupes pauperiem faxit, dominus noxi-
Aestimiam offero: si nolet, quod noxit dato.

Siniuria rupitias — — — Aut si casu, sarcito.
Qui fruges excantassit — — —

Qui frugem aratro quaesitam furtim nox pavit secutivae, suspensus Cereri necator. Impubes Praetoris arbitrato verberator noxiamque decernito.

Qui pecu endo alieno impescit — — —

Qui aedes acervumve frumenti ad aedes positum dolo sciens incensit, vinctus verberatus igni necator: aut si casu, noxiam sarcito. Si nec idoneus escit, levius castigato.

Si qui Injuriam alteri faxit XXV aeris poenae sunt.

Si qui pipulocentassit carmenve condissit, quod infamiam faxit flagitiumve alteri, fuste ferito.

Qui membrum rupsit, nisi cum eo paicit, talio esto.

Qui os ex genitali fudit, libero CCC. fervo
CL. aeris poenae funto.

Qui se siriTestarier libripensve fuerit, ni te-
stimonium fariatur, improbus intestabilis-
quEsto.

Si falsum testimonium dicaSit, faxo deIcitor.

Si qui hominem liberum dolo sciens morti
duit

Qui malum carmen incantaSit, malum vene-
num faxit duitve, paRicida esto.

Qui parentem necaSit, caput obnubito culeo-
que insulus in profluentem mergitor.

Si tutor dolo malo gerat, vituperato, quan-
doque finita tutela escit, furtum duplione
luito.

PatronuSi clienti fraudem faxit, facer esto.

Tabula VIII. de juribus praediorum.

Ambitus parietis sextertius pes esto.

Sodales legem quam volent, dum ne quid ex
publica coRompant, sibi ferunto.

De finium ratione lex incerta, ad exemplum
legis — Atticae Solonis —

Intra V. P. aeternauctoritas esto.

Si jurgant adfines, finibus regundis Praetor
arbitros tris a Dicito.

— hortus — —

— haeredium — —

— tugurium — —

Si arbor in vicini fundum impendet, XV. P.
altius sublucator.

Si glans in EM caduca fiet, domino legere
jus esto.

Si aqua pluvia manu nocet, Praetor arcen-
dae aquae arbitros tris aDicito, noxaeque
domino cavetor.

Via

Via in poRecto VIII. P. in amfracto XVI. P.
lata esto.

Si via amfegetes iMunita escit, qua volet,
jumentum agito.

—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—

Tabula IX. de jure publico.

Privilegia ne inroganto.

Nexo soluto, forti fanati siremps jus esto.

Si judex arbiterve jure datus ob rem judican-
dam pecuniam aCepfit, capital esto.

De capite civis nisi per maximum comitiatum
ne ferunto.

Quaestores paRicidI, qui de rebus capitalibus
quaerant, a populo creantor.

Si quIn urbe coetus nocturnos agitaSit, capi-
tal esto.

Si qui perdueLem concitaSit civemque per-
dueLi transdui, capital esto.

—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—

Tabula X. de jure sacro.

—	—	—	—	—	—
—	de jure jurando	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—

Hominem mortVm in Vrbe ne sepelito, neve
urito.

Sumptus et luctum a DeoruManium juREmo-
veto.

Hoc plus ne facito.

Rogum ascia ne polito.

Tribus riciniis et X. tibicinibus foris eFeRojus esto.

Mulieres genas ne radunto, neve leSum funeris ergo habento.

Homini mortuo oSa ne legito, quo post funus facias, extra quam si beLi endove hostico mortVs escit.

Servilis unctura omnisque circumpotatio auferitor

Murrata potio mortuo ne inditor.

Ne longae coronae nove aceRae praeferuntor.

Qui coronam parit ipse pecuniave ejus, virtutis ergo arguitor; et ipsi mortuo parentibusqueEjus, dum intus positus escit foris- vEFertur, se fraude imposita fiet.

Uni plura funera ne facito, neve plures lectos sternito; neve aurum adDito. Alit si cui auro dentes vincti escint, im cum iLo sepelire uREve se fraudEsto.

Rogum bustumve noVum propius LX. P. aedis alienas, si dominus nolet, ne adIcito.

Fori bustive aeternAuctoritas esto.

Tabula XI. Supplem. V. prior. Tab.

Quod postremum populus juSit, id jus ratum esto.

Patribus cum plebe coNubi jus nec esto.

— — — — —
— — — — —
— detestatum — seu de sacris detestandis.
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —

de pignere

- Si vindiciam falsam tulit, Praeter rei five
 stitit arbitros tris dato: eorum arbitrio
 fructi duplione decidito.

1. 1. 1. 1. 1. 1.
 2. 2. 2. 2. 2. 2.
 3. 3. 3. 3. 3. 3.
 4. 4. 4. 4. 4. 4.
 5. 5. 5. 5. 5. 5.
 6. 6. 6. 6. 6. 6.
 7. 7. 7. 7. 7. 7.
 8. 8. 8. 8. 8. 8.
 9. 9. 9. 9. 9. 9.
 10. 10. 10. 10. 10. 10.

C. D. M. F. M. N. C. L.
. S. AN. O.
D. EXEMET. LECIONES. R.
AXIMOSQVE. MACISTRATOS. L.
. OV. EM. CASTREIS. EXFOCIONT. MACEL. .
. CNANDOD. CEPET. ENQVE. EODEM. MACIS. .
MNAVEBOS. MARID. COMSOL. PRIMOS. C.
CLASESQVE. NAVALES. PRIMOS. ORNAVET. PAL
CVMQVE. EIS. NAVEBOS. CLASEIS. POENICAS. OM. .
SUMAS COPIAS. CARTACINIENSIS. PRAESENTE.
DICTATOREDOL. OM. IN. ALTOD. MARID. PVC. .
. NQVE. NAV. ET. CVM. SOCIEIS. SEPTER. .
. OSQVE. TRIREMOS QVE NAVEIS. X. . . .
. OM. CAPTOM. NVMEI ∞ ∞ ∞ DCC.
. TOM. CAPTOM. PRAEDA. NVMEI. . . .
CAPTOM.

CAPTOM. AES.

 . . QVE. NAVALED. PRAEDAD. POPLON. . . .
 CARTACINIENSI. N. . . . NVOS. L. . . .
 FI. . . . CAPT.

III. SENATVS CONSVLTVM DE BAC- CHANALIBVS.

MARCIVS L. F. S. POSTVMIVS L. F. COS. SE-
 NATVM CONSOLVERVNT. N. OCTOB. APVD-
 AEDEM. DVELONAL. SC. ARF. M. CLAVDI. M F. L.
 VALERI. P. F. Q. M. NVCI. C. F. DE. BACANALI-
 BVS. QVEI FOIDERATEI ESENT. ITA EXDEI-
 CENDVM. CENSVERE. NEI QVIS. EORVM. SACA-
 NAL HABVISE. VELET. SEI QVES. ESENT QVEI.
 SIBEI. DELCERENT. NECESVS. ESE BACANAL HA-
 BERE. EEIS. VTEI AD PR. VRBANVM ROMAM.
 VENIRENT. DEQVE. EEIS R. BVS. VBEI. EORVM.
 VTR. A. AVDITA ESENT. VTEI. SENATVS. NO-
 STER. DECERNERET. DVM NE. MINVS. SENATO-
 RIBVS. C. ADESENT. . . . A RES. COSOLERETVR.
 BACAS. VIR. NEQVIS. ADIESE. VELET. CEIVIS.
 ROMANVS. NEVE. NÖMINVS LATIN. NEVE. SO-
 CIVM. QVISQVAM. NISEI. PR. VRBANVM. ADIE-
 SENT. ISQVE. DE. SENATVOS. SENTENTIA. DVM.
 NE. MINVS SENATORIBVS. C. ADESENT QVOM.
 EA. RES. COSOLERETVR. IOVSISENT. CENSVERE.
 SACERDOS. NEQVIS. VIR. ESET. MAGISTER. NE-
 QVE. VIR. NEQVE MVLIER. QV SQVAM. ESET.
 NEVE. PECVNIAM QVISQVAM. EO VM COMOI-
 NEM. . . . ABVISE. VELET. NEVE MAGISTRA-
 TVM. NEVE. PROMAGISTRATVO. NEOVE. VIRVM.
 NEVE. MVLIEREM. QVIQVAM FECISE. NEVE.
 POSTHAC. INTER. SED. CONIOVRASE. NEVE.
 COMVOVISE. NEVE. CONSPONDISE. NEVE. CON-
 PRO-

PROMESISE. VELET. NEVE. QVISQVAM. FIDEM.
 INTER. SED. DEDISE. VELET. SACRA. IN. DQVOL-
 TOD. NE. QVISQVAM. FECISE. VELET. NEVE. IN.
 FOPLICOD NEVE. IN. PREIVATOD. NEVE. EXTRAD.
 VRBEM. SACRA. QVISQVAM. FFCISE. VELET. NISEI.
 PR. VRBANVM. ADIESET. ISQVE. DE. SENATVOS.
 SENTENTIAD. DVM. NE. MINVS. SENATORIBVS.
 C. ADESENT. QVOM. EA. RES COSOLERETVR. IOV-
 SISENT. CENSVEKE. HOMINES PLOVS V. OINV-
 ORSEI. VIREI. ATQVE. MVLIERES. SACRA. NE.
 QVISQVAM. FECISE. VELET. NEVE. INTER. IBEI.
 VIREI. PLOVS. DVOBVS. MVLIERIBVS. PLOVS. TRI-
 BVS. ARVISE. VELENT. NISEI. DE. PR. VRBANI.
 SENATVOSQVE. SENTENTIAD. VTEI. SVPRAD.
 SCRIPTVM. EST. HAICE. VTEI. IN. COVENTIO-
 NID. EXDEICATIS. NE. MINVS. TRINVM. NOVN-
 DINVM. SENATVOSQVE. SENTENTIAM. VTEI.
 SCIENTES. ESETIS. EORVM. SENTENTIA. ITA.
 FVIT. SEI. QVES. ESENT. QVEI. ARVORSVM. EAD.
 FECISENT. QVAM. SVPRAD. SCRIPTVM EST. EEIS.
 REM. CAPVTALEM. FACIENDAM. CENSVERE. AT-
 QVE. VTEI. HOCE. IN. TABOLAM. AHENAM. IN-
 CEIDERETIS. ITA. SENATVS. AIQVOM. CENSVIT.
 VTEIQVE. EAM. FIGIER. IOVBEATIS. VBEI. FA-
 CILVMED. GNOSCIER. POTISIT. ATQVE. VTEI.
 EA. BACANALIA. SEI. QVA. SVNT. EXTRAD.
 QVAM. SEI. QVID. IBEI. SACRI. EST. ITA. VTEI.
 SVPRAD. SCRIPTVM. EST. IN. DIEBVS. X. QVI-
 BVS. VOBES. TABELAI. DATAI. ERVNT. FACIA-
 TIS. VTEI. DISMOTA. SIENT. IN. AGRO. TEV-
 RANO.

IV. MONIMENTVM ANCYRANVM (1) AB EDM. CHISHVLLLO SVPPLETVM.

Rerum gestarum Divi Augusti, quibus orbem terrarum imperio populi Rom. subjecit, et impensarum, quos in rempublicam populumque Romanum fecit, incisarum in duabus aeneis pilis (2), quae sunt Romae positae, exemplar subjectum (3).

Tabula prima intrantibus a laeva.

Annos undeviginti (4) natus exercitum privato consilio et privata impensa comparavi,
per

1. Index rerum ab Augusto gestarum, quem ipse composuit, quemque Ancyrani parietibus vestibuli templi, structi in honorem viri de se optime meriti, tabulis marmoreis insculptum et Graece quoque versum adfixere. Vitiosum exemplar illustrarunt Casaubonus, Jac. Gronovius et alii; emendatius vero, a Tourneforto a. 1701. acceptum, Edm. Chishull in Antiqq. Asiatic. Lond. 1728. fol. cuius notas prolixiores in epitomen redegei, sequutus exemplum Cel. Wolfii in ed. Suetonii T. I. p. 369 sq. et Oberlini in ed. Taciti T. II. p. 837 sq. qui et suas adjecere. Nonnulla ex his excerpti, et nonnumquam adpersi alia. Graecae versionis duo fragmenta v. in Pocockii Inscript. Antiq. c. 2. art. 1. p. 6. 7.

2. Ita pro *tabulis* legendum esse in Suet. Aug. 101 extr. non male coni. Lips. ad Tac. Ann. 1, 11.

3. Titulus hic et extrema Indicis verba descriptori, nescio cui, nec tamen recentiori, debentur. Ipse Index continet res annis fere LVII. gestas inde ab a. V. 709. aer. Cat.

4. Cf. Tac. Ann. 13, 6. Liv. Epit. 119. Cic. ad Att. 16, 8. Vellei. 2, 61. ubi v. Intpp. et Duk. ad Flor. 4, 4.

per quem rempublicam, *obstinatione factionis* oppressam, in libertatem vindicavi. *Senatus* decretis honorificis (5) *ornatus* in eum ordinem sum *adlectus a* consulibus, (6) *inter consulares* ut *sententiam dicerem*; locumque et imperium mihi dedit respublica uti Praetori simul cum consulibus *Irtio et Pansa*. *Huic* autem eodem anno me *suffectum* consulem *quum edidisset* (7) et triumvirum reipublicae *constituendae*, (8) qui parentem *conjurati occidissent*, in exilium expuli *judiciis legitimis*, (9) ultus postea bellum *inferentis* (10) reipublicae - - - - -

Arma terra marique - - - - *signaque* toto orbe terrarum *circumtuli*, victorque omnibus *supplicibus* civibus peperci, (10) *et in exilio sponte sua degentes*, quibus tuto *liceret*, *servari* quam excidere *malui*. . . . Millia civium *Romanorum adacta* sacramento meo fuerunt *circiter quingenta*, ex quibus *deduxi in colonias*, aut remisi in municipia sua, *stipendiis solutis*, millia aliquanto *plus quam trecenta*, et iis omnibus agros *adsignavi*, aut pecuniam *pro-*

5. Cf. Cic. Phil. 3, 15. et Dio 46, 29.

6. Cf. Liv. Epit. 118. Cic. Phil. 5, 17. Vellei. 2, 61. ibique intpp.

7. *suffectum* sc. Pansae post praelium Mutinense XIV Cal. Sept. a. V. 709. Cf. Taciti dial. de orat. c. 17. Dio 46, 42 - 46. Appian. B. C. 82. 94.

8. Triumvir eodem anno in primum quinquennium factus est cum Antonio et Lepido V. Cal. Dec. Vid. lapid. Colot. ap. Gruter. p 289, 1.

9. lege Pedia. v. Liv. Epit. 120. Vellei. 2, 69. ibique intpp.

10. *inferentis*, i. e. inferentes, sc. Brutum et Cassium, Cf. Suet. Aug. 10. et intpp. Cic. ad div. 8, 8.

*propriam ex me dedi. (11) Longas naves cepi
fescentas (12) praeter alias, figurae minoris quam
triremes fuerunt.*

*Bis ovans triumphavi, (13) tris egi curulis
triumphos, et appellatus sum viciens et semel
Imperator: (14) quumque pluris triumphos mihi
senatus decrevisset, iis tamen agendis superfedi,
et tantummodo laurus depofui in Capitolio, (15)
Delmatis et Illuriis (16) quoque bello nunc
perdomitis. Ob res aut ductu meo aut per le-
gatos auspiciis meis terra marique prospere
gestas quacfitamque bello requiem decrevit Se-
natus supplicandum esse dīs immortalibus - -
- - Quo ex senatus consulto supplicatum est
in*

II. Cf. Appian. B. C. 3, 40 sq. 5, 3 sq. Dio 46,
46. 47. 17 Vellei. 2, 74. Maximae distinctionis
signum in marmore est 7. Sed plerisque locis de-
sideratur.

12. Ex omnibus proeliis navalibus; CCC et solo
Actiaco. v. Plut. Anton. p. 947. E. *Sescentas* vetus
rudiorve scriptura Sic infra *quadragenſimum*, *ma-
nibiis* (ut *conubernalis*, et ut *ſimus* pro *ſumus* Au-
guſtum dixiſſe tradit Suet. c. 87. unde emendanda
verba Velii Longi ap. Putsch. p. 2228. quibus plane
contrarium continetur) *duodevicinſimum*, *ſexſiens*,
cucivis, *conſacrare*, *incohare* cet.

13. Cf. Suet. Aug. 22.

14. Cf. Tac. Ann. 1, 9. Dio 53, 41. (ubi leg.
ἐν καὶ ἐλνοστῶν) Noriſ. ad Cen. Piſ. p. 338. et, qui
eum refutavit, Eckhel doct. NN. vet. T. 6. p. 140.

15. Cf. Dio 54, 25. 55, 5. ad Sil. 9, 546. ad Tac.
Ann. 2, 26, 10.

16. v. Appian. Illyr. 16 sq. Suet. Aug. 22. Dio
31, 21. Pigh. Ann. ad a. 724.

in deorum (17) - - - - -
 - - vo - - - um rec - - aut r - -
 - - - am ter deciens - - - - -
 - - - ae potes - - - - -
 - - - me ia - - - - -
 - - - - - - - - -

Tabula secunda a laeva.

Patritiorum numerum auxi consul quintum (18) jussu populi et senatus. (19) Senatum ter legi. Et in consulatu sexto censum populi, conlega M. Agrippa, egi. (20) Lustrum post annum alterum et quadragenimum (21) feci; quo lustro civium Romanorum censa sunt capita quadragiens centum millia et sexaginta tria millia. (22) Alterum consulari cum imperio lustrum *censumque* solus feci Cenforino
et

17. in deorum suppl. *templis* cum nota numeri, nescio cujus. Rotundum memorat Virg. Aen. 8, 716. more poetarum.

18. A. V. 723. Cat. Cf. Tac. Ann. II, 25. Dio 49, 43. 52, 42.

19. Lege Saenia. Cf. Tac. et Dio II, II. Suet. Aug. 35. De *jussu populi* silet Dio; qui etiam *quingues* (a. V. 723. 733. 739. 741. 754.) *senarum ab Augusto lectum* dicit 52, 42. 54, 13. 26. 35. 55, 13.

20. A. V. 724. Cf. de censu ter acto Suet. Aug. 27 extr. Dio 53. 1. Euseb. Chron. n. 1989.

21. Nam L. Gellius et Cn. Lentulus novissimi fuerant censores a. V. 682. Cf. Lips Elect 1, 27.

22. Vox *millia* in marmore aliquoties repetitur; quod vix alibi reperias, nisi in sacris literis 1 Chron. 21, 5. 2 Chron. 2, 17. Num. 2, 9.

et Afinio Cos. (23) quo lustro censa sunt civium Romanorum *capita* quadragiens centum millia et ducenta triginta tria millia. (24) *Tertium* consulari cum imperio lustrum conlega Tib. *Caesare feci*, Sex. Pompejo et Sex. Appulejo Cos., quo lustro *etiam censa sunt* Romanorum capitum quadragiens centum millia triginta et septem millia (25).

Legibus novis latis (26) exempla majorum exolescentia *revocavi*, et *fugientia* jam ex nostro conspectu avitarum rerum exempla imitanda proposui. (27)

-	-	-	alus et sacerdotes	-	-	-	-
-	-	u	tis	-	-	efec	-
-	-	quattuor amplissima collegia (28)					
-	-	mpejam et municipi			-	-	m uni
							-- apud

23. A. V. 744. Cf. Massoni Janus refer. p. 281. Eodem anno Sextilis mensis dictus est Augustus: de quo v. SC. ap. Macrob. Sat. I, 12. Cf. Suet. Aug. 31.

24. Cf. Euseb. Chron. n. 1989. Hinc ap. Suid. forte leg. ΥΓ μυριάδες καὶ χιλιάδες ἑπτὰ pro ΥΙ μυριάδες καὶ χίλιοι δέκα ἑπτὰ.

25. A. V. 765. Numerus nimis grandis ap. Euseb. Chron. n. 2028.

26. Cf. Suet. Aug. 31. 32. 89. Tac. Ann. 3, 28. 4, 16. Horat. Od. 4, 15. et Epist. 2, 1.

27. Forte leg. *exempla imitanda* ad exercituum et provinciarum rectores et magistratus et sacerdotes missi.

28. Pontificum, Augurum, VII virorum et XV virorum S. F. quorum collegia curabant quinquennales ludos Actiacos, v. Dio 53, 1.

- - apud omnia pulvinaria pro valetudine (29)
 - - usum est in Saliare carmen, et sacrofan
 - - vo - - erea - - tribunitia potestas mihi
 - - mus - - - iter in in - - -
 populo sacerdotium deferente mihi, quod pater
 meus procuravit, *suscepi id* sacerdotium ali-
 quod (30) post annos, eo mortuo (31) *qui post*
patrem meum illud procuraverat. Cuncta ex
 Italia - - - - valetudine
 quanta Romae nunquam - - -
 - - P. Sulpicio, C. Valgio consulibus (32) - -
 - - aedis Honoris et Virtutis ad memoriam
 - - senatus consecravit, in qua pontifices - -
 - - anniversarium sacrificium facere - - -
 - - r - - t - - in Urbem ex - - -
 - - - - avit - - -
 - - - - pars - - -
 - - - - et prin - - a mihi - -
 - - - - onos - - rae - -
 post

29. Haec spectant ad supplicationem pro valetu-
 dine Augusti, qui in XI consulatu a. V. 729. ex
 ancipiti morbo convaluerat. In supplicatione de-
 cantatum *Saliare carmen*, et deinde Augusto *sacro-*
fancia in perpetuum decreta *tribunitia potestas*. Cf.
 Suet. Aug 59 Dio 53, 30. 32. (qui hanc tamen
 potestatem Augusto jam a. 722. tributam dicit 51,
 19.) ad Tac Ann. 1, 2, 6. et 3, 56.

30. Pro aliquot, ut infra adque pro atque, et
 contra *set*, *haur* cet.

31. Sc. Lepido. Cf. Suet. c. 31. ad Liv. Epit. 129.
 Appian. B. C. 5, 122 - 131. Lepidus a. V. 716. ex-
 utus est honoribus praeter pontificatum, isque eo
 mortuo susceptus ab Augusto a. 739.

32. A. V. 738. quo irrita Romae vota facta pro
 M. Agrippae *valetudine*.

*post res in Hispania Galliaque provinciis prospere gestas - - - nep qu - - - aram -
 - - - pro reditu meo consecrari, (33) ut ad
 eam sacrum perenne facerent magistratus et sacerdotes - - -
 - - - ium - - - c - - - p - - -
 - - - cussum eff - - -
 - - - per totum imperium populi Romani parta est terra marique pax; cumque a condita Vrbe Janum Quirinum bis omnino clausum fuisse prodatur, eum Senatus per me Principem ter claudendum esse decrevit. (34)*

Inter filios meos, quos sinistra sors mihi eripuit, eorum Cajum et Lucium Caesares (35) - - -

Tabula tertia a laeva.

Honoris mei causa senatus populusque Romanus annum quintum et decimum agentis con-

33. Pro eo bis honores decreti Augusto, a. 728. et 738. Nostra verba spectant ad a. 738. quo senatus Augusto redeunti *aram* in curia ponendam decrevit. v. Dio 54, 25.

34. Recte: nam Janus bis tantum ab Augusto clausus est, a. V. 723. et 727. Deinde a. 742 cum quidem tertium claudendum decrevit senatus, sed rem irritam fecit Dacorum Dalnatarumque rebellio. v. Dio 51, 20. 53, 26. 54, 36. Errant itaque Masson. in templo Jani refer. et Oros. 6, 22. forte et Suet. Aug 22. nisi is rem destinatam posuit pro facta; quod ibi Cel. Wolf. et jam ante eum Chishull l. l. et Eckhel in doctr. NN. T. 6. p. 84. et 89. monuere.

35. Haec verba non sejungenda videntur a seqq. Cf ad ea et seqq. Suet. Aug. 26. 64. in Tib. 23. ad Tac. Ann. 1, 3, 15. 17. Noris. ad Cenot. Pis. Sen. Consol. ad Marc. 14. 15.

consules designavit, ut eum magistratum inirent post quinquennium, et ex eo die, quo deducti sunt in forum, ut interessent consiliis publicis, decrevit Senatus. Equites autem Romani universi Principem juventutis utrumque eorum, *parmis et hastis argenteis donatum*, appellaverunt (56).

Plebei Romanae viritim SS trecenos numeravi ex testamento patris mei, (37) et nomine meo quadringenos ex bellorum manibiis (38) Consul quintum dedi, iterum autem in consulatu decimo ex patrimonio meo IIS (39) quadringenos congiari viritim pernumeravi, et Consul undecimum duodecim frumentationes (40) frumento privatiim coempto emensus sum, et tribunitia potestate duodecimum quadringenos nummos tertium viritim dedi. (41) Quae mea congiaria (42) pervenerunt *ad fester-*

36. Cf. Dio 55, 12. (qui *aureas* parmas hastasque donatas dicit) Eckhel l. l. p. 171. et nos ad Tac. Ann. 1, 3, 14.

37. Cf. Suet. Caes. 83. extr. Dio 44, 35. 45, 6. 46, 48.

38. v. not. 12. et ad haec ac seqq. Dio 51, 21. 53, 2. 28. Suet. Aug. 40-42.

39. Ita lego, ut sit id. qd. HS. f. SS. non *iis*, ut ad *plebem* referatur, sicut paullo post *plebei*, quae acceperunt.

40. h. e. frumenti largitiones, ut ap. Suet. Aug. 40. 42.

41. A. V. 740. Cf. Suet. c. 41. et Joseph. A. I. 16, 4.

42. Sc. singula quatuor, tria pecuniae, frumenti unum. Mox *triumphale congiarium* de pecunia militibus data ab Augusto triumphante.

tertium millia nunquam minus quinquaginta et ducenta. Tribunitiae potestatis duodevicesimum Consul XII. trecentis et viginti millibus plebei urbanae sexagenos denarios viritum dedi; et cuoivis militum meorum consul quintum ex manibiis viritum millia nummum singula dedi. Acceperunt id triumphale congiarium in *coloniis* hominum circiter centum et viginti millia. Consul *tertium* decimum sexagenos denarios plebei, quae tum frumentum publicum acceperunt, dedi. Ea millia hominum paulo plura quam ducenta fuerunt. Pecuniam *pro* agris, quos in consulatu meo quarto et postea consulibus *M. Crasso et Cn. Lentulo* Augure adsignavi militibus, solvi municipiis. Ea festertium circiter sexiens (43) milliens fuit, quam *ex* collationibus *pro* praediis (44) numeravi, et circiter bis milliens et fescientiens, quod *pro* agris provincialibus solvi. Id primus et solus omnium, qui deduxerunt colonias militum (45) in Italia aut in provinciis, ad memoriam aetatis meae feci; et postea *Ti. Neroni et Cn. Pisoni* (46) consulibus, itemque *C. Antistio et D. Laelio* Cos. et *C. Calvisio et L. Pasi*no consulibus et *Lentulo et Messalino* consulibus et *L. Caninio et Q. Fabricio* consulibus, *veteranis*, quos emeriteis stipendiis in sua municipia reduxi, praemia
aere

43. *sexagesiens* conl. Chishull ex vestigio lacunae, etsi enormis sit summa.

44. Bene ita Chishull. v. Dio 51, 4. *praedicatoribus* conl. Gron. et *praetoribus* male Lips.

45. Cf. Suet. Aug. 46. ibique intpp.

46. *Neroni et Pisoni* sunt ablativi, ut *forti, igni, colli, amni, caedi, imbri, oneri, parti* cet. v. ad Sil. 7, 368. 8, 125. et Liv. 4, 12, 8.

aere numerato persolvi: quam in rem fester-
tium mill - - - impendi.

Quater pecunia mea juvi aerarium, (47) ita
 ut festertium milliens et quinquiens ad eos,
 qui praeerant aerario, detulerim: et M. *Aemi-*
lio et L. Aruntio Cos. in aerarium militare,
 quod ex consilio (48) - - - *constitutum* est,
 ex quo praemia darentur militibus, qui vi-
 ginti *stipendia* emeruissent, HS. milliens et
 septingentiens *Tib. Caesaris* nomine et meo
 detuli. (49) - - - *quo* Cn.
 et P. Lentulus *consules* fuerunt, cum d - -
 cerent - - - centum millibus homi-
 num - - - ibus - - - o fru - - -

Tabula prima a dextra.

Curiam et continens ei Chalcidicum, (50)
 templumque Apollinis in palatio cum porti-
 cibus,

47. Cf. Dio 53, 2.

48. *Liviae* supplet Gron. ex Dione 55, 14. *Senas-*
us Chishull ex ejusd. c. 24. *Maecenatis* alii.

49. Cf. Dio 55, 24 sq.

50. Cf. ad haec et seqq. Suet. Aug. 29. 30. *Cur-*
iam Juliam, in honorem patris, Julii Caesaris,
 conditam. v. Dio 51, 22. *Continens*, conjunctum,
 ei *Chalcidicum*, templum Minervae exstructum ad
 formam alius templi ejusdem nominis, quod Chal-
 cidenses ex Euboea profugi in hujus deae honorem
 Lacedaemone condiderant; nisi hoc fuit templum
aereum Minervae Chalcioecae, et Minerva potius
Chalcidica dicta est a Chalcide Syriae ab Augusto
 adempta post devictam Cleopatram. Cf. Reimar. ad
 Dion. 51, 22. et Scalig. ad Eusebii Chron. n. 2105.
 qui Minervia Chalcidica a Domitiano exstructa me-
 morat.

cibus, (51) aedem Divi Julii, Lupercal, porticum ad circum Flaminium, quam sum appellari passus ex nomine ejus, (52) qui priorem eodem in solo fecerat, Octaviam, pulvinar ad Circum Maximum, aedes in Capitolio Jovis Feretri et Jovis Tonantis, (53) aedem Quirini, aedes Minervae et Junonis Reginae et Jovis, Libertatis in Aventino, aedem Larum (54) in summa Sacra via, aedem Deum Penatium in Velia, aedem Juventutis, (55) aedem Matris Magnae in Palatio feci.

Capitolium et Pompejum theatrum, utrumque opus, impensa grandi refeci sine ulla inscriptione nominis mei. Rivos aquarum, compluribus locis vetustate labentes, refeci, (56) et aquam, quae Marcia appellatur, duplicavi, fonte novo in rivum ejus immisso. (57) Forum Julium et Basilicam, quae fuit inter aedem Castoris et aedem Saturni, coepta profligataque opera a patre meo, perfeci, et eandem Basilicam consumptam incendio, ampliato ejus solo, sub titulo nominis filiorum *meorum* incohavi,

51. Cf. Dio 53, I. 2. et Suet. I. I. ac de aede D. Julii Dio 51, 22.

52. Cn. Octavii, in reg. IX Urbis. Cf. P. Victor.

53. Haec ab Augusto condita, illa vero refecta. v. Suet. I. I. et 91. Dio, 54, 4. Liv. 4, 20. Corn. Nep. in Att. 20 et de aede Quirini Dio 54, 19.

54. Sc. publicorum, quam aedem a. 748. ex stipe, a populo ei absenti Cal. Jan. collata, struxit. vid. marm. Farnes. ap. Gruter. 106, 4.

55. Quae incendio consumpta erat. v. Dio 54, 19.

56. A. V. 748. v. Gruter. 177, 1.

57. Cf. Frontin. de aquaeduct. c. 12. et Dio 49, 42.

cohavi, (58) et, si vivus non perfecissem, perfici ab heredibus *meis jussi*. Duo et octoginta templa Deum (59) in Vrbe consul - - - - refeci, nullo praetermisso, quod *eo tempore* - - - mu - - m - - iruminea a - - - bi - - - praeter - - - iume linu - - lum - - -

Privato solo dedicato Martis Ultoris templum (60) Forumque Augustum, et theatrum ad aedem Apollinis in solo magna ex parte *ad id* - - - empto feci, quod sub nomine M. Marcelli generi nitefcit. (61) Dona ex manubiis in Capitolio et in aede Divi Iuli et in aede Apollinis et in aede Vestae et in templo Martis Ultoris consecravi; quae mihi constituerunt HS. circiter milliens. (62) Auri coronari pondo triginta et quinque millia municipiis et colonis Italiae conferentibus ad triumphos meos (63) quintum Consul remisit; et postea,

58. Sic et in opt. cod. Suet. Aug. 97. extr. Vocem a *caho*, initio rerum, deducebat Verrius Flaccus. v. Diomed. ap. Putsch. l. I. p. 361.

59. Cf. Ovid. Fast. 2, 59.

60. Cf. Suet. c. 29. Dio 54, 8. Ovid. Fast. 5, 551 sq. 579. Eckhel. doct. NN. T. 6. p. 94 sq. et 100. quae loca etiam de alio Martis Ultoris templo agunt, de quo v. not. 92.

61. Cf. Dio 54, 25 - 27.

62. Cf. Suet. c. 30.

63. Propr. ad coronas triumphales, χρυσίον δὲ στεφάνους ap. Dion. 40, 42. Inde dictum proprie *aurum coronarium*: nam ducibus, qui ab exercitu Imperatores appellabantur, a provincialibus, foecis regibusque coronae initio aureae dono dabantur, more a Graecis petito, et deinde harum loco au-

postea, quotiescumque Imperator appellatus sum, aurum coronarium non accepi, decernentibus municipiis et conferentibus, quae tunc adque (64) antea decreverant.

Munus gladiatorium dedi meo nomine, et quinquiens filiorum meorum aut nepotum nomine: quibus muneribus pugnaverunt hominum circiter decem millia - - - Bis dedi ferarum undique accinctarum (65) - - -
- - Spectacula proprio meo nomine, et tertium nepotum - - - Ludos feci meo nomine quater, aliorum autem magistratuum absentium ter et vigiens (66) - - - in collegio XV. virorum magister, adlecto in collegium M. Agrippa, - - - per Quindecimviros, C. Furnio, C. Silano Cos., quintos feci ludos saeculares nulli vivorum visos ante id tempus, (67) deinde - - -
 - - -

rum; quod senioribus, Imperatorum maxime, temporibus ab iis tributi instar exactum est: unde coronarium dictum de gratuito et honorario, et honestum exactionis nomen factum. Στεφανικὸν τέλεσμα Ancyranos dixisse πᾶν τὸ ἐν χάριτος μέρει διδόμενον, docet Suidas. Cf. Dio 48, 42. 49, 42. 51, 21. Lips. de magn. Rom. 2, 9. Ernesti clav. Cic. et Schelleri Lex. lat.

64. Cf. not. 30.

65. Forte leg. accitarum.

66. Cf. Suet. Aug. 43. ibique intpp. Quater sc. et vicies.

67. Cf. Censorin. c. 17. Grut. p. 295. intpp. Zosimi 2, 4. Eckhel l. l. ad a. 737. Mitscherl. ad Horat. carm. saec. et nos ad Tac. Ann. II, 11, 1-3. Probabiliore iudicio Chishull in notis lacunam h. l. ita explet: ludos saeculares intermissos ante id tempus, deinde post CX annum, ut edicto monui, repetendos.

- - - *Venationes bestiarum Africanarum*, meo nomine et filiorum meorum et nepotum, in circo, aut in foro, aut in amphitheatris populo dedi sexiens et vigiens, quibus confecta sunt bestiarum circiter tria millia et quingentae.

Navalis proell spectaculum populo dedi trans Tiberim, in quo loco nunc nemus est Caesarum, (68) *cavato solo in longitudinem mille et octingentos pedes: in latitudine mille erant et ducenti*. In quo triginta rostratae naves, triremes *et quadriremes*, pluris autem minores, inter se conflixerunt. *Atticis et Persicis* classibus pugnaverunt, (69) praeter remiges, millia *hominum triginta* circiter.

In templis omnium civitatum *primarum Europae* et Asiae victor ornamenta reposui, (70) quae, spoliatis templis, *is, cum* quo bellum gesseram, (71) privatim possederat. *Meae* statuae pedestres et equestres et in quadrigis argenteae steterunt in Urbe *XXC.* circiter; quas ipse fustuli, exque ea pecunia dona aurea in aede Apollinis, meo nomine et illorum, qui mihi statuarum honorem habuerunt, posui. (72)

Tabu-

68. A. V. 750. Cf. ad Suet. in Aug. 43. (ubi eadem reperies verba ex h. l. deprompta) ad Tac. Ann. 6, 1, 3. 12, 56, 2. 14, 15, 5. Vellei. 2, 100. *Nemus Caesarum, Caji et Lucii; horti naumachiae proximi* ap. Suet. Tib. 72 pr. ubi v. Ern. Cf. ad Tac. II. II.

69 Cf. ad Suet. Caes. 39. et Claud. 21.

70. Cf. Strabo 13. p. 595. (890.) et 14. p. 637. (944.) Plin. 34, 8. s. 19.

71. Sc. Antonius: nam vir modestus nusquam nominat duces a se devictos.

72. Cf. Suet, c. 52.

Tabula secunda a dextra.

Mare pacavi a praedonibus. (73) Eo bello fervorum, qui fugissent a dominis suis et arma contra rempublicam tulerunt, *triginta fere millia* capta dominis ad supplicium fumen- dum tradidi (74) Juravit in mea verba tota Italia sponte sua, (75) et me *pro victis ducibus* ducem depoposcit. Juraverunt in eadem *verba* Galliae, Hispaniae, Africa, Sicilia, Sardinia. Qui - - - - ve - - - Senatores plures quam DCC in - - - consulibus facti sunt ad eum diem, quo scripta sunt - - - - circiter CLXX.

Omnium provinciarum (76) - - - - quibus finitimae fuerunt gentes, quae *nondum subjectae erant pop. Romano*, fines auxi. Gal- lias et Hispanias provinciasque - - - - quas *alluit* Oceanus a Gadibus ad ostium Al- bis fluminis (77) - - - - *ab usque regione* ea, quae proxima est Hadriano mari, *armis per- lustravi*, nulli genti bello per injuriam il- lato.

73. Sc. devicto Sex. Pompejo, qui servis con- scriptis mare infestabat latrociniis ac praedationi- bus. Cf. Vellei. 2, 73. Flor. 4, 8. Dio 48, 17-23. 49, 1-12. Appian. B.C. 4, 84. — 5, 144. Hinc et bellum hoc Saeculum infra dicitur *servile*, et pira- tici nomine infamatur. v. not. 87.

74. Cf. Dio 49, 12.

75. Cf. Suet. c. 17. et ad Tac. Ann. I, 7, 4.

76. Haec explicite magis tradit Eutrop. 7, 5.

77. Cf. Suet. c. 21. et Tac. Ann. I, 9. Forte leg. *ad ostium Albis fluminis et ad Istrum flumen a re- gione ea, quae proxima est Hadriano mari, ad obse- quium redege.*

lato. (78) *Classis Romana* - - - ab ostio
Rheni ad solis orientis regionem, usque ad
orbis extrema navigavit; (79) quo neque terra
 neque mari quisquam Romanorum ante id
 tempus ad It. Cimbrique et Chariides et Semno-
 nes et ejusdem tractus alii Germanorum po-
 puli per legatos amicitiam meam et populi
 Romani petierunt. (80) Meo jussu et auspicio
 ducti sunt *duo exercitus* eodem fere tempore
 in Aethiopiam et in *Arabiam*: (81) quā ea
tempestate - - -
 - - - *esae* sunt in *Sicili* - - - *fat ti* - - in
 - - - et *h* - - - *us* - - -
 - - - *du* - - - *ni* - - - *b* - - -
 - - - *nes* - - - *abae* - - -
 - - - *pium* - - - *mam ad* - - - *Ar-*
meniam majorem; interfecto rege ejus *Artax-*
xia - - - *m posse* (82) - - - *ma* - - -
 - - - *nostrorum exemplo regi* - - - *m id* - - -
 - - - *in potestatem* *Tigranis regis*, per *Ti.*
Neronem diademate ejus capiti imposito, (83)
trans-

78. Cf. Suet. c. 21. (ubi haec repetita sunt) et 47.

79. Cf. Vellei. 2, 106. et Plin. 2, 67.

80. Cf. Strab. 7. p. 293. (449.) *Chariides* rectius
 forte *Charudes* (in Chersoneso Cimbrica) dicuntur
 Ptol., aut *Harudes* Caes. B. G. I, 7.

81. In hanc a. V. 727. 728. ab Aelio Gallo, in
 illam a. 730. a Petronio. v. Strab. 16. p. 780. (1126.)
 et 17. p. 820. (1175.) Dio 53, 29-33. 54, 5.

82. Haec lacuna explenda est ex Tac. Ann. 2, 3.
 Cf. etiam ad haec et seqq. Suet. Tib. 9. Vellei. 2,
 94. (ubi v. intpp.) et 122. Dio 49, 40. 44. 53.
 33. 54, 9. Joseph. B. I. 13 extr. 15, 4. 5. et A. I.
 I, 18.

83. Cf. auctores in nota 82 laudati.

transtuli Armeniam gentem. Postea inquietam gentem et rebellantem, domitam per Cajum filium meum, (84) regi Ariobarzani gubernandam et frenandam tradidi, et post ejus mortem filio ejus Artavasdi, quodam jure Ariobarzane, qui erat ex regio genere Armeniorum oriundus, in id regnum deducto. (85) Provincias omnis, quae trans Hadrianum mare vergunt, et Ponticas Asianasque jam ex parte magna regibus eas possidentibus concessi. (86) Siciliam et Sardiniam occupatas bello fervili (87) recipravi.

Colonias in Africa, Sicilia, Macedonia, utraque Hispania, in Gallia Comata et Gallia Narbonensi, praeter praesidia militum, deduxi. Italia autem colonias, quae vivo me celeberrimae et frequentissimae fuerunt, *IIXXX* deductas habet. (88)

Signa militaria complura per nostros duces amissa devictis legionibus, (89) recepi ex Hispania et gentibus Delmateis. (90) Parthos
trium

84. A. V. 755. Res fuscè narratur in Cenot. Pis.

85. Cf. auctores laud. et Tac. Ann. 2, 3. 4.

86. Cf. Suet. c. 48. et de singulis regnis ab Augusto redditis intpp. ejus loci et in primis Noris. ad Cenot. Pis. p. 224 sq.

87. Cf. not. 73.

88. Cf. Suet. c. 46. ibique Ern.

89. Se. Romanis. Sed forsan leg. devictis iis provinciis vel hostibus recepi, forte et ex Hispania et Galatis et Dalmatis. Cf. not. 94.

90. Cf. Vellei. 2, 90. Dio 49, 43. Appian. Illyr. 28.

trium exercituum Romanorum spolia (91) et signa *restituere* mihi, supplicesque amicitiam populi Romani petere coegi. Ea autem signa in penetrali, quod est in templo Martis Ultoris, (92) reposui.

Pannoniorum gentes, quas ante me Principem populi Romani exercitus nunquam adit, devictas per Ti. Caesarem, qui tum praeerat *exercitibus*, imperio populi Romani subjeci; (93) protulique fines *imperii ad Istri* fluminis *ripam*. (94) - - quod a - u - - -
us

91. Sc. M. Crassi, Statiani legati Antoniani et ipsius Antonii. Cf. de his signis et captis et a. 732. restitutis Suet. 21. Vellei. 2, 32. 91. Justin. 42, 5. Strab. 6, 4, 2. p. 288. Eckhel doctr. NN. T. 6. p. 94 sq. (ubi etiam *supplices* exhibentur Parthi, genu flexo offerentes signa) Dio 54, 8.

92. Scil. eo, quod in Capitolio structum est a. 732. quo signa illa sunt recepta: nam aliud Martis templum in foro Augusto conditum et a. 750 dedicatum est. Cf. not. 60.

93. Cf. ad Liv. Epit. 139. et Vellei. 2, 96. Ad victorias Tiberii spectant arcus triumphalis Carnuntinus in Pocockii Descr. of the East T. 2. p. 100. et Kollarii Anal. Vindob. T. I. p. 1019. nobilisque aches in Museo Vindob., quem vulgarunt Maffejus in Append. ad Museum Veronense p. 245. le Roy, Kollar. et Lambecius. Pro *praeerat exercitibus* Gron. dedit *erat privignus meus*. Cf. not. 94.

94. Ister et Euphrates imperii Rom. limites positi a natura et ab Augusto statuti. Cf. Tac. Ann. I, 11. et Agric. 13. Strab. 6 extr. et 17 extr. Dio 56, 33. et Julian. in Caes. Ingens, quae sequitur, lacuna repleri et quaedam simul verba praeced. emendari forte possunt e Fragg. Pocock. (v. sup. not. I.)
quod

us exercitus - - eis - - - spro - - - a - -
 - - tusque - - - - pos - - - ucius - - - -
 gentes i - - - - -

Ad

quod V. C. Sainte-Croix in libro Gallico Magazin
 Encyclop. 4, 4. p. 94 et Oberlin in ed. Taciti T. 2.
 p. 850 sq. ita correxerunt

τ ηλαις

ἀπέλαβον δ' ἐξ Ἰσπανίας καὶ Γαλατίας κ(αὶ)
 Δαλματίας. Πάρθους τριῶν στρατευμά(τ)
 (ω)ν σιύλα καὶ σημέας (pro σημαίας) ἀποδοῦναι
 ἐμοὶ (καὶ Φ)

λίαν δήμου Ῥωμαίων ἀξιῶσαι ἡνάγκ(ασα τὰς
 δὲ τὰς σημέας ἐν τῷ Ἀρεως τοῦ Ἀμύν(τορος ἀ)
 δυτέω ἀπεδέμην.

Παννουνίαν ἔθνη, οἷς πρὸ ἐμοῦ ἡγεμόνων)
 τις Ῥωμαίων οὐκ ἤντησεν, ἡσσηθέντα (δια Τι.)
 Νέρων' ὅς τὸτ' ἐμοῦ ἦν πρόγονος κ(αὶ ἡγεμῶν),
 ἡγεμονίᾳ δήμου Ῥωμαίων ὑπέταξα
 καὶ ὅρια μέχρι Ἰστρου-ποταμοῦ προ' ἤξα).
 τῇδε (ibi) Δάκων διάβασα πολλὴ δύναμις ἐν
 νοῖς κατεκόπη καὶ ὕστερον μεταχωρεῖν στρα)
 τεύμα πέραν Ἰστρου τὰ Δάκων(ν)
 δήμῳ Ῥωμαίων ὑπομένειν.

Versum 10. Schweigh. ita emendat? Νέρωνος τοῦ
 ἐμοῦ προγόνου καὶ Καίσαρος, et vs. 13 sq Oberlin:
 δύναμις ἐν Μύσοις κατεκόπη κ υ. μ. στρατεύματα cet.
 Conjectura ἐν Μύσοις probabilis fit ex Dione 51, 22.
 et Floro 4, 12. Sed vel sic verba sunt manca et
 in fine quaedam excidisse videntur, ita forte resti-
 tuenda: καὶ ὕστερον μεταχωρεῖν στρατεύμα πέραν
 Ἰστρου. τὰ Δάκων δ' ἔθνη vel καὶ Δάκων ἔθνη
 δήμῳ Ῥωμαίων ὑπομένειν τὸ προσταττόμενον ἡνάγκ-
 ασα, ut ap. Polyb. 5, 107, 3. et 15, 20, 7. His
 respondent verba Augusti, si ita supplentur: Da-
 corum vero gentes imperata populo Rom. facere
 coegi.

Ad me ex India (95) - - - - -
 apud qu - - - q - - - in nostram - - -
 per legatos Bastarnarum - - - et Sar-
 matarum (96) - - - Tanaimque ultra reo
 - - - ruino - - - rex et Hiber - - -

Ad me supplices confugerunt reges Par-
 thorum Tiridates (97) - - - - -

Tabula tertia a dextra.

Regis Phratis - - - Medorum - - Arta (98)
 - - - res Britann - - - damno bella
 - - et tiri - - - orum maelo mar omano-
 rum suebo f - - - rex Parthorum Phrates,
 Orodus filius, filios suos nepotesque misit in
 Italiam, (99) non bello superatus, sed amicit-
 tiam nostram per haec suorum pignora petens.
 Plurimaeque aliae gentes expertae sunt Ro-
 manam fidem me Principe, quibus antea cum
 populo Romano nullum omnino fuit legatio-
 num et amicitiae commercium.

A me

95. Ex India bis legati venere ad Augustum,
 n. 727. quo Tarracone egit, et a. 732. quo Sami
 hiemavit. Cf. Suet. c. 21. Dio 54, 9. (ubi v. Rei-
 mar.) et Strab. 15. p. 719.

96. Huc pertinet locus laud. Dionis de multis le-
 gationibus.

97. Cf. Justin. 42, 5. et intpp. Horat. Od. 1, 26, 5.

98. Forſan Arsabanus. Alia regum nomina ex-
 cidere.

99. Cf. Strab. 6. p. 238. (441.) Idem filios Phraa-
 tis (Saraspadanem, Rhodaspem, Phraaten et Von-
 nem) sed corrupte nominat lib. 16. p. 748. (1085.)
 v. ad Tac. Ann. 2, 1, 2.

A me gentes Parthorum et Medorum (100) petierunt per principes earum gentium regesque per eos acceperunt Parthi Vononem, regis Phratis filium; regis Orodidis nepotem; Medi Artabanum. — et regis Artavasdis filium, regis Ariobarzanis nepotem — — —

In consulatu sexto et septimo, (101) postquam bella civilia extinxeram, per consensum universorum Romanorum civium rempublicam ex mea potestate in Senatum et populi Romani arbitrium transtuli. Quo pro meritis meo Senatus me appellavit Augustum, (102) et laureis postes aedium mearum vinxit — — — ianuam meam et quatuordecim stadia in via publica posuit — — — usque quem feci — — — virtutis celestis est praeclarus us clupei — — — postea — — — illo amplius — — — coniceo — — — susceptum a me tertium decimum consulatus magistratum. Senatus et equester ordo populusque Romanus universus prodiderunt memoriae; idque in vestibulo aedium mearum inscribendum iusserunt et in foro Augusto sub quadrigas, quae mihi ex S. C. posita sunt. Scripsi haec, cum annum agerem septuagesimum sextum. (103)

Summa

100. De Parthis v. Tac. l. l. De Medis haec non legere memini.

101. Cf. Dio 53, 2 sq. et de provinciarum partitione Strab. 7 extr.

102. A. V. 725. in VII consulatu. Cf. ad Liv. Epit. 134. Suet. c. 71. Censorin. c. 21. 22. Dio 53, 16. ibique Fabric.

103. A. V. 765. quo et obiit, Sex. Pompejo et Sex. Appulejo coss., quos ipse supra memoravit in tab. 2, a laeva.

Summā pecuniae, quam dedit (104) - - -
 - - - sis militibus necessarium - - -

Opera fecit nova: aedem Matris Magnae
 Divi Iuli, Quirini, Minervae - - - - -
 Larum, Deum Penatium, Juventatis - - -
 Ad Circum Curiam cum Chalcidico - - -
 Juliam, theatrum M. Marcelli - - - ba-
 silicam Cai et Luci Caesarum - - - - -
 Refecit Capitolium - - - usque a - - -
 theatrum Pompei, aquam Marciam, la - - -
 - - - Impensis r - - - gladiatorum
 - - - terrae motu incendioque. Cen-
 sum - - - usque quorum census ex-
 plevit. (105)

104. Haec omnia sunt ab alienā manu, nescio
 qua, adjecta, repetitiones fere eorum, quas Augu-
 stus supra memoriae prodidit,

105. Cf. Suet. c. 41.

TABVLAE HISTORICAE

AD

CATONIANAS RATIONES CONFECTAE.

REGES ROMANORVM.

Ab V. C. 1. A. C. 751. Olymp. 7, 2. *Romulus*.

A. C. 753. et Ol. 6, 4. ex Varronis rationibus.
 A. C. 752. Micha et Archontes decennales Athen.
 746 - 722. Nabonassar et Hiskias. 741 - 721. bol-
 lum Messenium I. 737. Midas Gordii f. 721. Ho-
 seas et regni Israel. finis, Samaria a Salmanassare
 expugnata. 719. Candaulem Myrsilum interficit Gy-
 ges auctor gentis Merminadum in Lydia, cui 680
 Ardyes II. successit. 741. Rhegium conditum, et
 739. Naxos, 732. Syracusae, Corcyra, Hybla; 730.
 Leontini, 729 Catana, 718 Sybaris.

V. C. 38. A. C. 714. Ol. 16, 3. *Interregnum*.V. C. 39. A. C. 713. Ol. 16, 4. *Numa Pompilius*.

A. C. 712. Sanherib. 706. Sardanapal et Arbaces.
 703. Deioces. 700. Manasse et Zephania. 694. Glau-
 cus Chius primus ferri gludinator. 686. Archilo-
 chus Parius, carminis Jambici inventor. 682 - 668.
 bellum Messenium II. et Tyrteus. Rhoecus et Theo-
 dorus primi plastae et statuarii? 631 sq. Archontes
 annui Athen. 680 - 631. Ardyes II. 678 sq. Esar-
 haddon. 671 sq. Psammetichus. 703. condita Cro-
 ton, 705. Tarentum, 686. Gela, 682. Locri.

V. C. 82. A. C. 670. Ol. 27, 3. *Tullus Hostilius*.

A. C. 663. condita Zancle f. Messana, et 657. By-
 zantium. 662. Zaleucus, Charondas? Arion Mc-
 thym-

thymnaeus. 658-628. Cypselus, Corinthiorum tyrannide potitus, fugatis Demarato aliisque Bacciadis. 650. Phraortes, Alcmæon, Lesches. 646. Pisander. 643. Josias. 642. Terpander poeta, qui lyram septichordam s. barbiton fecit. 640-600. VII Sapientes Solon, Pittacus, Bias, Cleobulus, Thales, Periander, Chilon.

V. C. 114. A. C. 638. Ol. 35, 3. *Ancus Marcius*.

A. C. 638-658 Solon. 634. Scythæ in Media. 631-619 Sadyattes. 630 sq. Battus Cyrenes conditor et Battiadae. 629-654. Stefichorus. 628 sq. Cyaxares I. Periander, Cypselo patri succedens; Jeremias et Obadia. 623 sq. Dracon et Nabopalassar. 619-662 Alyattes II. 617. Necho.

V. C. 138. A. C. 614. Ol. 41, 3. *L. Tarquinius Priscus*.

A. C. 614 sq. Nebucadnezar II. 610-542. Anaximander, 608 aut 660 sq. Xenophanes. 606. Pittacus, Alcaeus, Sappho, Erinna. 600-530. (al. 588-518. exsilium Babyl. expugnatis a Nebucadnezare Hierosol. et regno Jud. deletis: Daniel, Ezechiel. 598. Cylon et Megacles. 598-530. Pherecydes Syrius; Pythagoræ magister et primus Graecorum scriptor profanus cum Cadmo Milesio et Acusilao Argivo. 598 condita Camarina; 597. Masilia, 580 Agrigentum. 594 Toxaris et Anacharsis. Zamolxis Geta? 59. Epimenides Cretensis Cylonium scelus expiat Athenis. 592. Solon Archon leges fert. 590-505. Pythagoras. 588-553. Astyages. — Galli in Italiam transeunt. 581 sq. Xenophanes. 580. Dipoenus et Scyllis primi sculptores. 578 sq. prima Athenis comoedia a Susarione et Dolone leariensibus acta.

V. C. 176. A. C. 576. Ol. 51, 1. *Servius Tullius*.

A. C. 572. Aesopus. 570. Anasis. 569. Minnermus. 562-548. Croesus et Phalaris. 560-528.

Pisistratus. 560-475. Anacreon. 555-466. Simonides. 553-530. Cyrus. 550. Anaximenes et Cleostratus. 545. Theognis et Cadmus Milesius. 542. Xenophanes. 540. Hipponax poeta; Bupalus et Anthemus sculptores. 539. Thespis primus Athenis tragoediam docuit Alcestin. 535. Phocylides.

V. C. 220. A. C. 532. Ol. 62, 1. *L. Tarquinius Superbus.*

A. C. 532-522. Polycrates Samiorum tyrannus. 530-52. Cambyfes — Milon Crotoniates. 528-510. Hipparchus et Hippias filii Pisistrati. 526. Psammitus; et condita Dicaearchia s. Puteoli. 525-456. Aeschylus - Pratinas, Choerilus. 521-486. Darius I. 520-435. Pindarus - Corinna; Haggei; Zacharias. 516 sq. Ageladas, sculptor. 510. Zo-roaster Phrynichus. Isagoras et Clithenes, auctor novae formae reip. Athen., libertatis ejecto Hippia restitutae et ostracismi. 509. Sybaris a Crotoniatis diruta. 508. Parmenides et Heraclitus.

CONSVLES ROMANORVM.

V. C. 245. A. C. 507. Ol. 68, 2. (Liv. 2, 1, Dionys. 5, 1.)

L. Junius Brutus, L. Tarquinius Collatinus, P. Valerius Publicola, Sp. Lucretius Tricipitinus, M. Horatius Pulvillus, Foedus I. inter Romanos et Poenos ictum.

V. C. 246. A. C. 506. Ol. 68, 3. (Liv. 2, 8, Dionys. 5, 20.)

P. Valerius Publicola II, T. Lucretius Tricipitinus. Porfena, Horatius Cocles, Mucius Scaevola, Cloelia. Scylax.

V. C.

V.C. 247. A.C. 505. Ol. 68, 4. (L. 2, 15 D. 5, 21.)

P. Valerius Publicola III. M. Horatius Pulvillus II. Mors Pythagorae. A. V. 505 - 477. Amyntas I.

V.C. 248. A.C. 504. Ol. 69, 1. (Dionys. 5, 35.)

Sp. Lartius Flavius, T. Herminius Aquilinus.

V.C. 249. A.C. 503. Ol. 69, 2. (L. 2, 16. D. 5, 36.)

M. Valerius, P. Postumius Tubertus. Bellum Sabinum.

V.C. 250. A.C. 502. Ol. 69, 3. (L. 2, 16. D. 5, 39.)

P. Valerius Publicola IV, T. Lucretius Tricipit. II. Attus Clausus f. Ap. Claudius.

V.C. 251. A.C. 501. Ol. 69, 4. (L. 2, 16. D. 5, 43.)

P. Postumius Tubertus II. Agrippa Menenius Lanatus. Mors Valerii, et bellum cum Auruncis, Jonicumque cum Persis.

V.C. 252. A.C. 500. Ol. 70, 1. (L. 2, 17. D. 5, 48.)

Opiter Virginius Tricostus, Sp. Cassius Viscellinus. Pometia diruitur. A.C. 500 - 428. Anaxagoras. Zeno Eleates; Hanno. (al. 570. et 1000.)

V.C. 253. A.C. 499. Ol. 70, 2. (L. 2, 18. D. 5, 49.)

Postumus Cominius Auruncus, T. Lartius Flavius. T. Lartius primus dictator et Sp. Cassius mag. eq.

V.C. 254. A.C. 498. Ol. 70, 3. (L. 2, 19. D. 5, 51.)

Ser. Sulpicius Camerinus, M. Tullius Longus. A.C. 498 - 406 Sophocles.

V.C. 255. A.C. 497. Ol. 70, 4. (L. 2, 19. D. 5, 59.)

T. Aebutius Elva, C. Vetustus Geminus. Pugna cum Latinis ad Regillum lacum. Confucius.

V. C. 256. A. C. 496. Ol. 71, 1. (L. 2, 21. D. 5, 70.)

Q. Cloelius Siculus, T. Lartius Flavius II.

V. C. 257. A. C. 495. Ol. 71, 2. (L. 2, 21. D. 6, 1.)

A. Sempronius Atratinus, M. Minucius Augurinus. Saturnalia instituta. Aristomedon, Chionides, Diyllus, Amyclaeus, Stomius, Somis et Critias statuarii.

V. C. 258. A. C. 494. Ol. 71, 3. (L. 2, 21. D. 6, 2.)

A. Postumius Albus Regillensis, T. Virginii Tricostus. Ocellus Lucanus? Theano? Phrynichus.

V. C. 259. A. C. 493. Ol. 71, 4. (L. 2, 21. D. 6, 20.)

An. Clandius Sabinus Regillensis, P. Servilius Priscus. Mors Tarquinii, et seditiones plebis ob aes alienum

V. C. 260. A. C. 492. Ol. 72, 1. (L. 2, 28. D. 6, 31.)

A. Virginii Tricostus Coelimumontanus, T. Vetusius Geminus Cicurinus. Secessio plebis in Sacrum montem, et primi tribuni plebis. Hellanicus. A. C. 492 - 472. Anaxilaus Rheginorum tyrannus.

V. C. 261. A. C. 491. Ol. 72, 2. (L. 2, 33. D. 6, 43.)

Sp. Cassius Viscellinus II. Postumus Cominius Auruncus II. C. Marcii virtus et mors Menenii. — Damophilus et Gorgasus plastae et pictores Cereris aedem Romae ad Circum max. exornant.

V. C. 262. A. C. 490. Ol. 72, 3. (L. 2, 34. D. 7, 1. 59.)

T. Geganius Macerinus, P. Minucius Augurinus. Comititia tributa; et clades Darii I. in pugna Marathonia.

V. C. 263. A. C. 489. Ol. 72, 4. (L. 2, 34. D. 7, 19.)

M. Minucius Augurinus II. A. Sempronius Atratinus II, C. Marcius Coriolanus. Mors Miltiadis.

V. C.

V. C. 264. A. C. 488. Ol. 73, 1. (D. 7, 63.)

Q. Sulpicius Camerinus, Sp. Lartius Flavius II.
Empedocles.

V. C. 265. A. C. 487. Ol. 73, 2. (D. 8, 1.)

C. Julius Iulus, P. Pinarius Rufus Mamercinus.

V. C. 266. A. C. 486. Ol. 73, 3. (L. 2, 39. D. 8, 16.)

Sp. Nautius Rutilus, Sex. Furius Fusus. A. C. 486 - 474. Xerxes I. — Epicharmus.

V. C. 267. A. C. 485. Ol. 73, 4. (L. 2, 40. D. 8, 73.)

T. Sicinius Sabinus, C. Aquillius Tuscus.

V. C. 268. A. C. 484. Ol. 74, 1. (L. 2, 41. D. 8, 79.)

Sp. Cassius Viscellinus III. Proculus Virginus Tricostus Rutilus. Prima lex agraria. Polyclefus Sicyonius, Myron et Pythagoras Rheginus statuarii. A. C. 484 - 432. Herodotus.

V. C. 269. A. C. 483. Ol. 74, 2. (L. 2, 41. D. 8, 79.)

Ser. Cornelius Maluginensis Cossus, Q. Fabius Vibulanus. Sp. Cassius damnatur.

V. C. 270. A. C. 482. Ol. 74, 3. (L. 2, 42. D. 8, 96.)

L. Aemilius Mamercinus, K. Fabius Vibulanus. A. C. 482 - 477. Gelon tyrannus Syracus.

V. C. 271. A. C. 481. Ol. 74, 4. (L. 2, 42. D. 8, 100.)

M. Fabius Vibulanus, L. Valerius Publicola Potitus. A. C. 481 - 393. Viciens bellum.

V. C. 272. A. C. 480. Ol. 75, 1. (L. 2, 43. D. 8, 105.)

Q. Fabius Vibulanus II. C. Julius Iulus II. Xerxes I victus ad Thermopylas, Artemisium et Salamin. Hegias et Onatas statuarius. A. C. 480 sq. Artabazes rex Ponti. 480 - 430. anni L florentium

Græciæ rerum. 480-406. Euripides. 480-410.
Antiphon.

V. C. 273. A. C. 479. Ol. 75, 2. (L. 2, 43. D. 9, 1.)

K. Fabius Vibulanus II. Sp. Furius Fusus.
Mardonius ad Plataeas a Pausania et Aristide victus,
classisque Persarum eodem die ad Mycalen.

V. C. 274. A. C. 478. Ol. 75, 3. (L. 2, 43. D. 9, 5.)

M. Fabius Vibulanus II. Cn. Manlius Cincinatus.

V. C. 275. A. C. 477. Ol. 75, 4. (L. 2, 48. D. 9, 14.)

K. Fabius Vibulanus III. T. Virginus Tricostus Rutilus. A. C. 477-434. Alexander I.

V. C. 276. A. C. 476. Ol. 76, 1. (L. 2, 49. D. 9, 19.)

L. Aemilius Mamercinus II. C. Servilius Structus Ahala, C. Cornelius Lentulus Esquilinus.
Fabii CCCVI pereunt. A. C. 476-425. Hiero I.

V. C. 277. A. C. 475. Ol. 76, 2. (L. 2, 51. D. 9, 23.)

C. Horatius Pulvillus, T. Menenius Lanatus.

V. C. 278. A. C. 474. Ol. 76, 3. (L. 2, 51. D. 9, 31.)

A. Virginus Tricostus Rutilus, Sp. Servilius Structus. A. C. 474-424. Artaxerxes I. Longimanus Phidias. Mys.

V. C. 279. A. C. 473. Ol. 76, 4. (L. 2, 52.)

C. Nautius Rutilus, P. Valerius Publicola.

V. C. 280. A. C. 472. Ol. 77, 1. (L. 2, 54. D. 9, 44.)

L. Furius Medullinus Fusus, A. Manlius Vulso.
Hiero Etruscos, Cumanorum hostes, vincit.

V. C. 281. A. C. 471. Ol. 77, 2. (L. 2, 54. D. 9, 45.)

L. Aemilius Mamercinus III, Popiscus Julius.
Julus aut Opiter Virginus. V. C.

V. C. 282. A. C. 470. Ol. 77, 3. (L. 2, 56. D. 9, 48.)

L. Pinarius Rufus Mamercinus, P. Furius Fusus. Lex a Volerone Publilio lata plebei magistratus sunt comitiis tributis. A. C. 470-400. bellum Messenium III, 470-400. Socrates. 470-361. Democritus. 470-390. Thucydides. 470-449. Cimon floret. 470-430. Pericles.

V. C. 283. A. C. 469. Ol. 77, 4. (L. 2, 56. D. 9, 53.)

Ap. Claudius Sabinus Regillensis, T. Quinctius Barbatus Capitolinus,

V. C. 284. A. C. 468. Ol. 78, 1. (L. 2, 61. D. 9, 61.)

L. Valerius Publicola Potitus II. T. Aemilius Mamercinus.

V. C. 285. A. C. 467. Ol. 78, 2. (L. 2, 63. D. 9, 68.)

T. Numicius Priscus, A. Virginus Tricostrus Coelimonianus. Mors Aristidis. A. C. 467-394. Andocides,

V. C. 286. A. C. 466. Ol. 78, 3. (L. 2, 64. D. 9, 70.)

T. Quinctius Barbatus Capitol. II. Q. Servilius Priscus. Mors Themistoclis.

V. C. 287. A. C. 465. Ol. 78, 4. (L. 3, 1. D. 9, 74.)

Ti. Aemilius Mamercinus II. Q. Fabius Vibulanus,

V. C. 288. A. C. 464. Ol. 79, 1. (L. 3, 2. D. 9, 75.)

Sp. Postumius Albus Regill., Q. Servilius Priscus II. Thrasybulus tyrannus Syracusis ejicitur.

V. C. 289. A. C. 463. Ol. 79, 2. (L. 3, 2. D. 9, 77.)

Q. Fabius Vibul. II. T. Quinctius Barbatus Capit. III.

V. C. 290. A. C. 462. Ol. 79, 3. (L. 3, 4. D. 9, 79.)
M. Postumius Albus Regill., *Sp. Furius Medull.* *Trifus*.

V. C. 291. A. C. 461. Ol. 79, 4. (L. 3, 6. D. 9, 84.)
L. Aebutius Elva, *P. Servilius Priscus*.

V. C. 292. A. C. 460. Ol. 80, 1. (L. 3, 8. D. 9, 86.)
L. Lucretius Tricipitinus, *T. Veturius Geminus Cicurinus*. A. C. 460-356. Hippocrates. 460-388? Aristophanes.

V. C. 293. A. C. 459. Ol. 80, 2. (L. 3, 10. D. 10, 1.)
P. Voluminius Amintinus Gallus, *Ser. Sulpicius Camerinus*.

V. C. 294. A. C. 458. Ol. 80, 3. (L. 3, 15. 19.
 D. 10, 19.)
C. Claudius Sabinus Regill., *P. Valerius Public. II.* et *L. Quinctius Cincinnatus*. A. C. 458-378. Lyfias.

V. C. 295. A. C. 457. Ol. 80, 4. (L. 3, 22. D. 10, 23.)
Q. Fabius Vibulanus III. *L. Cornelius Maluginensis Cossus*. Esra.

V. C. 296. A. C. 456. Ol. 81, 1. (L. 3, 25. 29.
 D. 10, 26.)
L. Minucius Augurinus, *C. Nautius Rutilus*,
Q. Fabius Vibulanus.

V. C. 297. A. C. 455. Ol. 81, 2. (L. 3, 30. D. 10, 31.)
Q. Minucius Augurinus, *C. Horatius Pulvillus II.* Decem tribuni plebis. — Jon-Melanippides-Ocellus Lutanus?

V. C. 298. A. C. 454. Ol. 81, 3. (L. 3, 31. D. 10, 37.)
M. Valerius Max., *Sp. Virginius Tricostus*,
Caelimont.

V. C. 299. A. C. 453. Ol. 81, 4. (L. 3, 31. D. 10, 39.)

T. Romilius Rocus Vaticanus, C. Veturius Cicurinus.

V. C. 300. A. C. 452. Ol. 82, 1. (L. 3, 31. 65. D. 10, 55.)

Sp. Tarpejus Montanus Capitol., A. Aterius Fontinalis. Leges Graecorum arcessuntur — Cratinus et Plato poetae; Euclides; Phaedon; Menedemus.

V. C. 301. A. C. 451. Ol. 82, 2. (L. 3, 32. D. 10, 50.)

Sex. Quinctilius Varus, P. Curiatius Tergeminus, Sp. Furius Fusus.

V. C. 302. A. C. 450. Ol. 82, 3. (L. 3, 32. 33. D. 10, 64.)

C. Menenius Lanatus, P. Sestius Capitol. Bacchylides. Praxilla poetria. Aristippus. Antisthenes. Cebes. Aeschines philosophus. A. C. 450 - 360, Xenophon.

V. C. 303. A. C. 449. Ol. 82, 4. (L. 3, 33. D. 10, 66.)

Decemviri consulari potestate. Leges X tabularum. Pax a Cimone cum victis Persis composita, qua Graeci in Asia min. ab horum potestate liberantur.

V. C. 304. A. C. 448. Ol. 83, 1. (L. 3, 35. D. 10, 67.)

Decemviri consul. pot. Leges XII tabularum. Panaenus Phidiae frater.

V. C. 305. A. C. 447. Ol. 83, 2. (L. 3, 38. 55. 70. D. 11, 50.)

Decemviri consul. pot. et Consules L. Valerius Publiliola Potitus, M. Horatius Barbatus. Leges Valeriae Horatiacae. Ap. Claudius, L. Icilius, L. Virginus, Virginia. Secessio plebis in Aventinum et Sacrum montem.

V. C.

V. C. 306. A. C. 446. Ol. 83, 3. (L. 3, 65. D. II, 56.)

Lar Herminius Aquilinus, T. Virginius Tricostus Coelimonianus. Melissus Samius philosophus.

V. C. 307. A. C. 445. Ol. 83, 4. (L. 3, 65. D. II, 56.)

M. Geganius Macerinus, C. Julius Iulus. Nephemia.

V. C. 308. A. C. 444. Ol. 84, 1. (L. 3, 66.)

T. Quinctius Barbatus Capitol. IV. Agrippa Furius Fusus.

V. C. 309. A. C. 443. Ol. 84, 2. (L. 4, 1. D. II, 57.)

M. Genucius Augurinus, C. Curtius Philo. Lex a C. Canuleio de connubio Patrum et plebis lata, et a IX tribunis pl. de communicando cum plebe consulatu.

V. C. 310. A. C. 442. Ol. 84, 3. (L. 4, 7. D. II, 66.)

Tribuni militum consulari potestate A. Sempronius Atratinus, L. Atilius Longus, T. Caecilius Siculus, et Consules L. Papirius Mugillanus, L. Sempronius Atratinus.

V. C. 311. A. C. 441. Ol. 84, 4. (L. 4, 8. D. II, 67.)

M. Geganius Macerinus II. T. Quinctius Barbatus Capitol. V. Prioris anni consules primi Censores.

V. C. 312. A. C. 440. Ol. 85, 1. (L. 4, 11.)

M. Fabius Vibulanus, Postumus Aebutius Elna Cornicen.

V. C. 313. A. C. 439. Ol. 85, 2. (L. 4, 12.)

C. Furius Pacilus, M. Papirius Crassus.

V. C. 314. A. C. 438. Ol. 85, 3. (L. 4, 12.)

Proculus Geganius Macerinus, M. Menenius Lanatus. Eupolis. — Phrynichus?

V. C. 315. A. C. 437. Ol. 85, 4. (L. 4, 13.)

*T. Quinctius Barbatulus Capitol VI. Agrippa Menenius Lanatus. L. Minucius praefectus anno-
nae, et Sp. Maelii largitiones suspectae ac poena.*

V. C. 316. A. C. 436. Ol. 86, 1. (Liv. 4, 16.)

III Tribuni mil. conf. pot. Malachia.

V. C. 317. A. C. 435. Ol. 86, 2. (L. 4, 17.)

*M. Geganius Macerinus III. L. Sergius Fide-
nas. Mam. Aemilius Dict et L. Quinctius Concini-
natus mag. eq. Bellum adversus Tidenates et Veien-
tes, quorum rex Lars Tolumnius legatos Rom. tru-
cidari iusserat. A. Cornelius Cossus eo interfecto
secunda fert spolia opima.*

V. C. 318. A. C. 434. Ol. 86, 3. (L. 4, 21.)

*M. Cornelius Maluginensis, L. Papirius Cras-
sus. A. C. 434-436. Isocrates, 434-413. Per-
diccas II.*

V. C. 319. A. C. 433. Ol. 86, 4. (L. 4, 21.)

C. Julius Iulus II. L. Virginius Tricostrus.

V. C. 320. A. C. 432. Ol. 87, 1. (L. 4, 23.)

*C. Julius Iulus III. L. Virginius Tricostrus II.
Mam. Aemilius dictator censuram facit annuam et
semestrem.*

V. C. 321. A. C. 431. Ol. 87, 2. (L. 4, 25.)

*III. Tribuni mil. conf. pot. A. C. 431-404.
bellum Peloponnesium.*

V. C. 322. A. C. 430. Ol. 87, 3. (L. 4, 25.)

III. Tribuni mil. conf. pot. Meton astron. et Philonidas poeta.

V. C. 323. A. C. 429. Ol. 87, 4. (L. 4, 26.)

T. Quinctius Pennus Cincinnatus, C. Julius Mento. A. Postumius Tubertus Dict. (qui filium securi percussisse dicitur) et L. Julius mag. eq. Bel. cum Aequis et Volscis Egestas in Sicilia Poeni auxilia mittunt adversus Selinuntios. A. C. 429-348. Plato. 429-357. Isaeus.

V. C. 324. A. C. 428. Ol. 88, 1. (L. 4, 30.)

L. Papirius Crassus, L. Julius Julus. Polygnotus Thasius et Micon pictores.

V. C. 325. A. C. 427. Ol. 88, 2. (L. 4, 30.)

L. Sergius Fidenas II. Hostius Lucretius Tri-
cipit.

V. C. 326. A. C. 426. Ol. 88, 3. (L. 4, 30.)

A. Cornelius Cossus, T. Quinctius Pennus Cincin. II.

V. C. 327. A. C. 425. Ol. 88, 4. (L. 4, 30.)

C. Servilius Structus Ahala, L. Papirius Mu-
gill. II. Leontini in Sicilia adjuvantur classe Atheniens. adversus Syracusanos.

V. C. 328. A. C. 424. Ol. 89, 1. (L. 4, 31.)

IV. Tribuni mil. conf. pot. Gorgias. — Antimachus. A. C. 424-403. Darius II. Nothus.

V. C. 329. A. C. 423. Ol. 89, 2. (L. 4, 35.)

IV. Tribuni mil. conf. pot.

V. C. 330. A. C. 422. Ol. 89, 3. (L. 4, 35.)

IV. Trib. mil. c. p. Damophilus et Neseas pictores.

V. C.

V. C. 331. A. C. 421. Ol. 89, 4. (L. 4, 37.)

C. Sempronius Atratinus, Q. Fabius Vibulanus. Capua ab Samnitibus capta.

V. C. 332. A. C. 420. Ol. 90, 1. (L. 4, 42.)

III. Trib. mil. c. p. Aglaophon, Cephissodorus, Phrylus, Euenor pictores; Alcamenes et Agoracritus sculptores.

V. C. 333. A. C. 419. Ol. 90, 2. (L. 4, 43.)

Num. Fabius Vibulanus, T. Quinctius Barbatus Capitol. Quatuor Quaestores et promiscue de Patribus ac plebe facti.

V. C. 334. A. C. 418. Ol. 90, 3. (L. 4, 43.)

[Interreges.] Agathon tragicus et comicus poeta.

V. C. 335. A. C. 417. Ol. 90, 4. (L. 4, 44.)

IV. Trib. mil. c. p. Cumae a Samnitibus captae.

V. C. 336. A. C. 416. Ol. 91, 1. (L. 4, 44.)

III. Tribuni mil. c. p. Alcibiades, Nicias et Lamachus cum Syracusanis bellum gerentes.

V. C. 337. A. C. 415. Ol. 91, 2. (L. 4, 45.)

III. Tribuni mil. conf. pot.

V. C. 338. A. C. 414. Ol. 91, 3. (L. 4, 47.)

IV. Tribuni mil. conf. pot. Bellum Decelicum. A. C. 414-324. Diogenes Sinop.

V. C. 339. A. C. 413. Ol. 91, 4. (L. 4, 47.)

III. Tribuni mil. c. p. Protagoras, Diagoras, Hippias et Prodicus Sophistae. A. C. 413-399. Archelaus rex Maced.

V. C. 340. A. C. 412. Ol. 92, 1. (L. 47.)

IV. Trib. mil. c. p. Dioteles Syracus leges fecit.

V. C. 341. A. C. 411. Ol. 92, 2. (L. 4, 49.)

IV. Tribuni mil. conf. pot.

V. C. 342. A. C. 410. Ol. 92, 3. (L. 4, 51.)

M. Cornelius Cossus, *L. Furius Medullinus*.
Manasse. Lycius statuarius. Samaritani in Garizim.

V. C. 343. A. C. 409. Ol. 92, 4. (L. 4, 52.)

Q. *Fabius Ambustus*, *C. Furius Pacilus*.

V. C. 344. A. C. 408. Ol. 93, 1. (L. 4, 52.)

M. Papirius Atratinus, *C. Nautius Rutilus*.
A. C. 408 - 328. Lycurgus orator. Poeni Syracusanis bellum inferunt.

V. C. 345. A. C. 407. Ol. 93, 2. (L. 4, 53.)

M. Aemilius Mamercinus, *C. Valerius Potitus*.
Theophilus, Philistion et Chaeremon poetae.

V. C. 346. A. C. 406. Ol. 93, 3. (L. 4, 54.)

Cn. Cornelius Cossus, *L. Furius Medullinus II*.
Primi Quaestores plebeji. Cyrus junior. Antiphanes et Alexis poetae.

V. C. 347. A. C. 405. Ol. 93, 4. (L. 4, 56.)

III. Tribuni mil. c. p. A. C. 405 - 368. Dionysius senior. Philistus historicus.

V. C. 348. A. C. 404. Ol. 94, 1. (L. 4, 57.)

IV. Tribuni mil. conf. pot. Alcibiades Lyfandro et Pharnabazo auctoribus in Phrygia necatur.

V. C. 349. A. C. 403. Ol. 94, 2. (L. 4, 58.)

IV. Tribuni mil. conf. pot. Veiens bellum.

V. C. 350. A. C. 402. Ol. 94, 3. (L. 4, 61.)

VI. Tribuni mil. conf. pot. A. C. 402 - 364.
Artaxerxes II, Mnemon, — Mithradates I. — Alcidas

dama's orator. Archytas et Timaeus philos. — Apollodorus Athen. pictor.

V. C. 351. A. C. 401. Ol. 94, 4. (L. 4, 61.)

VI. Tribuni mil. conf. pot. Thrasybulus XXX tyrannos Athenis ejicit.

V. C. 352. A. C. 400. Ol. 95, 1. (L. 5, 1.)

VIII. Tribuni mil. conf. pot. Stipendium militibus datum. A. C. 400-362. Agesilaus successor Agidis fratris. — Philoxenus poeta. Daedalus Sicyonius plastica. Naucydes, Dinomenes, Canochus, Polycleetus Argivus et Patrocles statuarii.

V. C. 353. A. C. 399. Ol. 95, 2. (L. 5, 8.)

VI. Tribuni mil. c. p. Conon. Ctesias.

V. C. 354. A. C. 398. Ol. 95, 3. (L. 5, 10.)

VI. Tribuni mil. c. p. Plato Tarentum et Syracusas venit. A. C. 398-389. Orestes rex Maced.

V. C. 355. A. C. 397. Ol. 95, 4. (L. 5, 12.)

VI. Tribuni mil. c. p. Zeuxis, Parrhasius? Timanthes, Eupompus pictores.

V. C. 356. A. C. 396. Ol. 96, 1. (L. 5, 13.)

VI. Tribuni mil. c. p. Nicophon et Nicocharis comici poetae. Lyfander in proelio cum Thebanis ad Halyartum cadit.

V. C. 357. A. C. 395. Ol. 96, 2. (L. 5, 14.)

VI. Tribuni mil. c. p. Conon Pisandrum Spartanorum ducem ad Cnidum, et Agesilaus Athenienses ad Coroneam vincit.

V. C. 358. A. C. 394. Ol. 96, 3. (L. 5, 16.)

VI. Tribuni mil. c. p. Bellum Corinthiacum.

V. C. 359. A. C. 393. Ol. 96, 4. (L. 5, 18.)

VI. Tribuni mil. conf. pot. Camillus Dict. Veios diruit. Iphicrates Spartanos vincit ad Corinthum.

V. C. 360. A. C. 392. Ol. 97, 1. (L. 5, 24.)

VI. Tribuni mil. c. p. A. C. 392 - 288. (al. 372 - 268.) Theophrastus.

V. C. 361. A. C. 391. Ol. 97, 2. (L. 5, 26.)

VI. Tribuni mil. c. p. Falerii Camillo dediti. Philolaus Croton. Pythag. — Agesilaus agrum Corinth. vastat.

V. C. 362. A. C. 390. Ol. 97, 3. (L. 5, 29.)

L. Lucretius Flavius, Ser. Sulpicius Camerinus, Antimachus Colophonius poeta.

V. C. 363. A. C. 389. Ol. 97, 4. (L. 5, 31. D. I, 74.)

L. Valerius Potitus, M. Manlius Capitolinus. A. C. 389 - 368. Amyntas II.

V. C. 364. A. C. 388. Ol. 98, 1. (L. 5, 32.)

VI. Tribuni mil. c. p. Camillus exulat.

V. C. 365. A. C. 387. Ol. 98, 2. (L. 5, 36 sq.)

VI. Tribuni mil. c. p. Clades Allienfis, et Roma a Gallis capta. M. Furius Camillus Dict. et L. Valerius mag. eq. — Antalcidae pax Graecis Asiaticis libertatem adimit. A. C. 387 - 358. Chabrias floret.

V. C. 366. A. C. 386. Ol. 98, 3. (L. 6, 1.)

[M. Furius Camillus dictaturam continuat.] A. C. 386 sq. bella perpetua Rom. cum Etruscis et Gallis.

V. C. 367. A. C. 385. Ol. 98, 4. (L. 6, 1.)

VI. Tribuni mil. c. p. A. C. 385 sq. Darius.

V. C.

V. C. 368. A. C. 384. Ol. 99, 1. (L. 6, 4.)

VI. Tribuni mil. conf. pot.

V. C. 369. A. C. 383. Ol. 99, 2. (L. 6, 5.)

VI. Tribuni mil. conf. pot.

V. C. 370. A. C. 382. Ol. 99, 3. (L. 6, 6.)

VI. Tribuni mil. c. p. Phoebidas Spartanus Cadmeam capit.

V. C. 371. A. C. 381. Ol. 99, 4. (L. 6, 11.)

VI. Tribuni mil. c. p. A. C. 381-319. Demosthenes. Aeschines orator.

V. C. 372. A. C. 380. Ol. 100, 1. (L. 6, 18.)

VI. Tribuni mil. c. p. M Manlius de saxo Tarpejo deicitur. A. C. 380-318. Aristoteles. v. Gell. 17, 21.

V. C. 373. A. C. 379. Ol. 100, 2. (L. 6, 21.)

VI. Tribuni mil. conf. pot.

V. C. 374. A. C. 378. Ol. 100, 3. (L. 6, 22.)

VI. Tribuni mil. c. p. Pelopidas Thebanorum exsulum dux Cadmeam recipit, a Spartanis occupatam.

V. C. 375. A. C. 377. Ol. 100, 4. (L. 6, 22.)

VI. Tribuni mil. c. p. A. C. 377 sq. Iphierates.

V. C. 376. A. C. 376. Ol. 101, 1. (L. 6, 27.)

VI. Tribuni mil. c. p. Praeneste captum. T. Quinctius Cincinnatus Diet. et A. Sempronius Atratinus inag eq. — Timotheus Spartanos ad Leucaten vincit.

V. C. 377. A. C. 375. Ol. 101, 2. (L. 6, 30.)

VI. Tribuni mil. c. p. Eubulus, Anaxandridas, Philetaerus, Theopompus, Astydamas et Nicostratus poetae comici.

V. C. 378. A. C. 374. Ol. 101, 3. (L. 6, 31.)

VI. Tribuni mil. conf. pot.

V. C. 379. A. C. 373. Ol. 101, 4. (L. 6, 32.)

VI. Tribuni mil. c. p. M. Fabius Ambustus generique ejus Ser. Sulpicius et C. Licinius Stolo.

V. C. 380 - 384. A. C. 372 - 368. Ol. 102, 1. —
103, 1. (L. 6, 35.)

L. Sextius Sextinus Lateranus et C. Licinius Calvus Stolo tribuni plebis per quinquennium regnant. A. C. 371. Epaminondas vincit Spartanos ad Leuctra. 370. Eudoxus Cnidius geometer. Scopas Parius sculptor. Polycles, Cephissodotus, Leochares et Hypatodorus statuarii. 368 - 343. Dionysius junior. 368. Pelopidas cum Ismenia ab Alexandro Pheraeo, Thessal tyranno, in vincula conjicitur, et 367. liberatus ab Epaminonda, sed 364. in proelio invecus in tyrannum victor cadit.

V. C. 385. A. C. 367. Ol. 103, 2. (L. 6, 36.)

VI. Tribuni mil. conf. pot.

V. C. 386. A. C. 366. Ol. 103, 3. (L. 6, 36.)

VI. Tribuni mil. c. p. Epicrates, Anaxilaus, Theodectes poetae.

V. C. 387. A. C. 365. Ol. 103, 4. (L. 6, 38.)

VI. Tribuni mil. c. p. M. Furius Camillus dict. et L. Aemilius Mamercinus mag. eq. Deinde P. Manlius Capitolinus dict. et C. Licinius Calvus Stolo primus mag. equit. c. plebe.

V. C.

V.C. 388. A.C. 364. Ol. 104, 1. (L. 6, 42.)

VI. *Tribuni mil. conf. pot.* A.C. 364 sq. Perdiccas III. — Praxiteles et ejus filii, Pamphilus et Cephalodorus, aequalesque Bryaxis, Timotheus, Pythis, sculptores, Euphranor, Athenion et Nicias pictores.

V.C. 389. A.C. 363. Ol. 104, 2. (L. 6, 42. 7, 1.)

L. Sextius Sextinus Lateranus, L. Aemilius Mamercinus. Primus consul e plebe: primus praetor et aedilis curulis. — Ariobarzanes I. Acneas Tacticus. Epaminondas ad Mantineam victor cadit.

V.C. 390. A.C. 362. Ol. 104, 3. (L. 7, 1.)

L. Genucius Aventinensis, Q. Servilius Ahala. A.C. 362–260. Zeno.

V.C. 391. A.C. 361. Ol. 104, 4. (L. 7, 2.)

C. Sulpicius Peticus, C. Licinius Calvus Stolo. Primi ludi scenici Romae acti. A.C. 361–341. Artaxerxes III. Ochus. 361–292. Dinarchus orator.

V.C. 392. A.C. 360. Ol. 105, 1. (L. 7, 3.)

Cn. Genucius Aventinensis, L. Aemilius Mamercinus II. L. Manlius Imperiosus dictator clavi figendi causa dictus. A.C. 360–336. Philippus Alexandri M. pater.

V.C. 393. A.C. 359. Ol. 105, 2. (L. 7, 4.)

Q. Servilius Ahala II, L. Genucius Aventinensis II.

V.C. 394. A.C. 358. Ol. 105, 3. (L. 7, 9.)

C. Sulpicius Peticus II. C. Licinius Calvus Stolo II. T. Manlii Torquati pietas in patrem severum et certamen singulare cum Gallo. — Chares et Chabrias. Pamphilus, Apellis magister. A.C. 358–355. Dion.

V. C. 395. A. C. 357. Ol. 105, 4. (L. 7, 11.)

C. Poetelius Libo Visolus (Balbus), M. Fabius Ambustus. Alexandri Pheraei mors. Theopompus et Ephorus historici.

V. C. 396. A. C. 356. Ol. 106, 1. (L. 7, 12.)

M. Popillius Laenas, Cn. Manlius Capitolinus Imperiosus. Seditio plebis metu belli Tiburtini compressa — Athenienses ducibus Charete, Iphicrate et Timotheo cum sociis bellum gerunt. Alexander M nascitur, quo die Herostratus templum Dianae Ephes. incendit.

V. C. 397. A. C. 355. Ol. 106, 2. (L. 7, 12.)

C. Fabius Ambustus, C. Plantius Proculus. Tarquinienſe bellum. *C. Sulpicius Peticus Dict.* Gallos vincit. *C. Poetelius trib. pl.* primam fert legem de ambitu. — Bellum Phocense s. sacrum,

V. C. 398. A. C. 354. Ol. 106, 3. (L. 7, 16.)

C. Marcius Rutilus, Cn. Manlius Capit. Imper. II.

V. C. 399. A. C. 353. Ol. 106, 4. (L. 7, 17.)

M. Fabius Ambustus II. M. Popillius Laenas II. *C. Martius Rutilus* primus dictator e plebe. — Mausolus et Artemisia uxor.

V. C. 400. A. C. 352. Ol. 107, 1. (L. 7, 18.)

C. Sulpicius Peticus III, M. Valerius Publicola.

V. C. 401. A. C. 351. Ol. 107, 2. (L. 7, 18.)

M. Fabius Ambustus III. T. Quinctius Pennus Capitolinus Crispinus. Echion et Therimachus pictores.

V. C.

V. C. 402. A. C. 350. Ol. 107, 3. (L. 7, 19.)

C. Sulpicius Peticus IV. M. Valerius Publicola II.

V. C. 403. A. C. 349. Ol. 107, 4. (L. 7, 21.)

P. Valerius Publicola, C. Marcius Rutilus II.

V. C. 404. A. C. 348. Ol. 108, 1. (L. 7, 22.)

C. Sulpicius Peticus V. T. Quinctius Cincinnatus Capitol., al. T. vel C. vel H. Quinctius Pennus. C. Marcius Rutilus primus censor e plebe. — Speusippus succedit Platoni,

V. C. 405. A. C. 347. Ol. 108, 2. (L. 7, 23.)

M. Popillius Laenas III. L. Cornelius Scipio,

V. C. 406. A. C. 346. Ol. 108, 3. (L. 7, 24, 25.)

L. Furius Camillus, Ap. Claudius Crassus. L. Furius Camillus dict. et P. Cornelius Scipio mag. eq. M. Valerii (Corvi) certamen cum Gallo in bello Gallico. Classis Dionysii jun. infestat Italiam inferiorem.

V. C. 407. A. C. 345. Ol. 108, 4. (L. 7, 26, 27.)

M. Valerius Corvus, (XXIII annos natus) M. Popillius Laenas IV. Foedus II. cum Poenis ictum. A. C. 345-337. Timoleon floret.

V. C. 408. A. C. 344. Ol. 109, 1. (L. 7, 27.)

T. Manlius Torquatus Imperiosus, C. Plautius Hypsaenus.

V. C. 409. A. C. 343. Ol. 109, 2. (L. 7, 27.)

M. Valerius Corvus II. C. Poetelius Libo Visolus II.

V. C. 410. A. C. 342. Ol. 109, 3. (L. 7, 28.)

M. Fabius Dorsus, *Ser. Sulpicius Camerinus*.
A. C. 342 - 271. *Epicurus*. 342 - 293. *Menander* et
Philemon, novae comoediae auctores.

V. C. 411. A. C. 341. Ol. 109, 4. (L. 7, 28.)

C. Marcius Rutilus III. *T. Manlius Torq.*
Imper. II.

V. C. 412. A. C. 340. Ol. 110, 1. (L. 7, 28.)

M. Valerius Corvus III. *A. Cornelius Cossus*
Arvina. A. C. 340 - 269: bellum Samniticum. *Cam-*
panti Sidicinis auxiliati victique a Samnitibus se de-
dunt Romanis. — *Demades* et *Hyperides* oratores.

V. C. 413. A. C. 339. Ol. 110, 2. (L. 7, 38.)

C. Marcius Rutilus IV. *Q. Servilius Ahala III*.

V. C. 414. A. C. 338. Ol. 110, 3. (L. 8, 1.)

C. Plantius Hypsaëus II. *L. Aemilius Mam-*
erinus. *Græci a Philippo ad Chaeroneam victi*.
Xenocrates succedit Speusippo.

V. C. 415. A. C. 337. Ol. 110, 4. (L. 8, 3. 24.)

T. Manlius Torquatus Imperiosus III. *P. De-*
cius Mus. De anno cf. *Cic. ad div. 9, 21, 5*. *L.*
Papirius Crassus dict. et L. Papirius Cursor mag. eq.
Latini Campanique bello domiti. *Decius se devo-*
vet et Manlii filius securi percutitur jussu patris. —
Alexander Molossus, Epiri rex et frater generque
Olympiadis, matris Alexandri M, classem in Italiam
adpellit. — *Autolycus astron. Callisthenes philos.*
Clitarchus, Anaximenes et Hecataëus historici. Phi-
lippides et Alexis poetæ comici. A. C. 337 - 331.
Darius III. Codomannus. 337 - 302. *Mithradates II*.

V. C. 416. A. C. 336. Ol. III, 1. (L. 8, 12.)

Ti. Aemilius Mamercinus, *Q. Publilius Philo*, qui tres leges fert plebi secundissimas, ut plebiscita omnes Quirites teneant, ut Patres fiant auctores legum ante initum suffragium, utque alter utique ex plebe censor creetur. A. C. 336-324. Alexander M.

V. C. 417. A. C. 334. Ol. III, 2. (L. 8, 13.)

L. Furius Camillus II. *C. Maenius*. Latium et Campania subacta. Rostra ex Antiatum navibus avulsa. — *Pyrrho Scepticus*,

V. C. 418. A. C. 334. Ol. III, 3. (L. 8, 15.)

C. Sulpicius Longus, *P. Aelius Paetus*. *Q. Publilius Philo* primus Praetor de plebe.

V. C. 419. A. C. 333. Ol. III, 4. (L. 8, 16.)

L. Papirius Crassus, *K. Duilius*. *Strato II.* et *Abdolonimus*.

V. C. 420. A. C. 332. Ol. II2, 1. (L. 8, 16.)

M. Valerius Corvus IV. *M. Atilius Regulus*. *Apelles*, *Protogenes*, *Pausias*, *Aristides*, *Amphion*, *Asclepiodorus*, *Arcefilaus*, *Nicanor*, *Antiphilus* et *Nicomachus* pictores. *Pytheas* et *Eurymenes* in mari Atlantico.

V. C. 421. A. C. 331. Ol. II2, 2. (L. 8, 16.)

T. Veturius Calvinus, *Sp. Postumius Albinus*. Alexandria condita et metata a *Dinochare* s. *Dinocrate*.

V. C. 422. A. C. 330. Ol. II2, 3.

L. Papirius Cursor, *C. Poetelius Libo Visolus*. *Agis II.* perit. — *Callippus* chronol. — *Berosus*?

V. C. 423. A. C. 329. Ol. 112, 4. (L. 8, 17.)

A. Cornelius Cossus Arvina II. Cn. Domitius Calvinus. M. Papirius Crassus dict, et P. Valerius Publicola mag. eq.

V. C. 424. A. C. 328. Ol. 113, 1. (L. 8, 18.)

M. Claudius Marcellus, C. Valerius Potitus Flaccus. Veneficia CLXX matronarum. Cn. Quintilius dictator clavi figendi causa dictus.

V. C. 425. A. C. 327. Ol. 113, 2. (L. 8, 19.)

L. Papirius Crassus II. L. Plautius Venuo.

V. C. 426. A. C. 326. Ol. 113, 3. (L. 8, 20.)

L. Aemilius Mamercinus Privernas II. C. Plautius Decianus. Hephaestio obit. Heraclides Ponticus. Crates Thebanus.

V. C. 427. A. C. 325. Ol. 113, 4. (L. 8, 22.)

P. Plautius Proculus, P. Cornelius Scapula. Nearchus, Onesicritus et Androsthenes. in oceano Indico.

V. C. 428. A. C. 324. Ol. 114, 1. (L. 8, 22.)

L. Cornelius Lentulus, Q. Publilius Philo II. M. Claudius Marcellus dict. et Sp. Postumius mag. eq. Palaepolitanis bellum inferitur. — Lysippus, Lysistratus, Sostratus, Silancon et Chares statuarii. Alexander M. et Diogenes moriuntur. A. C. 324 sq. Philippus Arrhidaeus, Roxane et Alexander Pergamenus, Barsine et Hercules Perdiccas, Eumenes Cardianus, Craterus, Neoptolemus, Antipater, Antigonus, Nicanor, Polysperchon, Lysimachus. 324 - 284. Ptolemaeus Lagi.

V. C. 429. A. C. 323. Ol. 114, 2. (L. 8, 23. 24. 28.)

C. Poetelius Libo Visolus II. L. Papirius Mugillanus. Ob L. Papirii feneratoris foedam libidinem

nem nexi soluti lataque lex, ne quis nisi criminis causa necteretur Alexander Epiri rex perit. Bellum Lamiacum, ab Antipatro Graecisque gestum.

V. C. 430. A. C. 322. Ol. 114, 3. (L. 8, 29.)

L. Furius Camillus III. D. Junius Brutus Scaeva L. Papirii Curforis dict. severitas et ira in Q. Fabium Max. Rullianum mag. eq. A. C. 322-318. Phocion.

V. C. 431. A. C. 321. Ol. 114, 4. (L. 8, 37.)

C. Sulpicius Longus II. Q. Aemilius Cerretanus.

V. C. 432. A. C. 320. Ol. 115, 1. (Liv. 8, 38.)

Q. Fabius Max. Rullianus, L. Fulvius Curvus. A. Cornelius Arvina dict. et M. Fabius Ambustus mag. eq.

V. C. 433. A. C. 319. Ol. 115, 2. (L. 9, 1 sq.)

Ti. Veturius Calvinus II. Sp. Postumius Albinus II. Furculae Caudinae, — Aristoxenus musicus.

V. C. 434. A. C. 318. Ol. 115, 3. (L. 9, 7.)

Q. Publilius Philo III. L. Papirius Cursor II.

V. C. 435. A. C. 317. Ol. 115, 4. (L. 9, 15.)

L. Papirius Cursor III. (Mugillanus) Q. Aulius Cerretanus II. A. C. 317-298. Cassander.

V. C. 436. A. C. 316. Ol. 116, 1. (L. 9, 20.)

M. Foslius Flaccinator, L. Plautius Venno. Aristides, Aristocles, Philoxenus, Nicophanes, Antidotus pictores. A. C. 316-284. Demetrius Phalereus Athenis praefectus.

V. C. 437. A. C. 315. Ol. II6, 2. (L. 9, 20.)
C. Junius Bubulcus Brutus, *Q. Aemilius Barbula*. A. C. 315-287. Agathocles, tyrannus Syrac.

V. C. 438. A. C. 314. Ol. II6, 3. (L. 9, 21.)
Sp. Nautius Rutilus, *M. Popillius Laenas*.
Euemerus.

V. C. 439. A. C. 313. Ol. II6, 4. (L. 9, 22.)
Q. Publilius Philo IV. *L. Papirius Cursor IV*.

V. C. 440. A. C. 312. Ol. II7, 1. (L. 9, 24.)
M. Poetelius Libo, *C. Sulpicius Longus III*.
Hecataeus Milesius geogr.

V. C. 441. A. C. 311. Ol. II7, 2. (L. 9, 28.)
L. Papirius Cursor V. *C. Junius Bubulcus Brutus II*.

V. C. 442. A. C. 310. Ol. II7, 3. (L. 9, 28. 45.)
M. Valerius Maximus, *P. Decius Mus*. Bel-
 lum Etruscum. Ap. Claudius (Caecus) et C. Plantius
 censores. Ap. Claudii via, aqua et invidiosa senatus
 lectio, libertinis in Patres lectis. Appius solus cen-
 sor humiles per omnes tribus dividit. Potitii in-
 tereunt.

V. C. 443. A. C. 309. Ol. II7, 4. (L. 9, 30.)
C. Junius Bubulcus Brutus III. *Q. Aemilius Barbula II*. Duumviri navales. Tribuni mil seni
 deni in IV legiones a populo creantur. Tibieines.—
 A. C. 309-282. Seleucus I. Nicator, rex Babyl.,
 Syriae et Maced.

V. C. 444. A. C. 308. Ol. II8, 1. (L. 9, 33.)
Q. Fabius Max. Rullianus II. *C. Marcius Rutilus*.
L. Papirius Cursor diet. et *C. Junius Bubul-
 cus Brutus* mag. eq. Etrusci Umbrique devicti.

V. C.

V. C. 445. A. C. 307. Ol. 118, 2. (L. 9, 41.)

Q. Fabius Max. Rullianus III. P. Decius Mus II.

V. C. 446. A. C. 306. Ol. 118, 3. (L. 9, 42.)

Ap. Claudius Coecus, L. Volumnius Flamma Violentus. Euclides. — Simmias, Diphilus et Dosiadus poetae. Nossis poetria.

V. C. 447. A. C. 305. Ol. 118, 4. (L. 9, 42.)

P. Cornelius Arvina, Q. Marcius Tremulus. Hic triumphat de Hernicis. Foedus III. cum Poenis ictum.

V. C. 448. A. C. 304. Ol. 119, 1. (L. 9, 44.)

L. Postumius Megellus, Ti. Minucius Augurinus et M. Fulvius Curvus Paetinus.

V. C. 449. A. C. 303. Ol. 119, 2. (L. 9, 45.)

P. Sulpicius Saverrio, P. Sempronius Sophus, a sapientia in jure civili cognominatus. Cn. Flavius, e scriba factus aedilis curulis, exulgat civile jus; fastos circa forum in albo proponit, et dedicat aedem Concordiae. Q. Fabius Max. Rullianus et P. Decius Mus censores. Ille forensem turbam coniecit in IV tribus urbanas, instituitque, ut Equites Idibus Quintil. transvehantur. Samnitibus pax data, et Aequi prope deleti.

V. C. 450. A. C. 302. Ol. 119, 3. (L. 10, 1.)

L. Genucius Aventinensis, Ser. Cornelius Lentulus. Mithradates III.

V. C. 451. A. C. 301. Ol. 119, 4. (L. 10, 1 sq.)

M. Livius Denter, M. Aemilius Paullus. C. Junius Bubuleus dict. et M. Titinius mag. eq. M. Valerius Max, Corvus dict. et M. Aemilius Paullus mag.

mag. eq. (Q. Fabius Max. Rullianus dict. et P. Sempronius Sophus mag. eq.) Etruria et Aequi rebellant. Cleonymus rex Spart. diripit Tarentum: sed naves ejus a Venetis et Patavinis incenduntur. C. Fabius Pictor aedem Salutis pingit.

V. C. 452. A. C. 300. Ol. 120, 1. (L. 10, 6.)

M. Valerius Corvus V. Q. Apulejus Pansa Primi pontifices et augures de plebe. Lex Valeria III. de provocatione. — Megasthenes hist. Artemon pictor. Eutychides, Euthycratès, Dahippus, Beda, Timarchus statuarii.

V. C. 453. A. C. 299. Ol. 120, 2. (L. 10, 9.)

M. Fulvius Paetinus, T. Manlius Torquatus et M. Valerius Corvus VI. M. Curius Dentatus trib. pl. cogit Patres ante comitia auctores fieri.

V. C. 454. A. C. 298. Ol. 120, 3. (L. 10, 11.)

L. Cornelius Scipio, Cn. Fulvius Centumalus. Barba tonderi coepta. Plin 7, 59. A. C. 298-293. Philippus II. Antipater I. et Alexander filii Cassandri.

V. C. 455. A. C. 297. Ol. 120, 4. (L. 10, 13)

Q. Fabius Max. Rullianus IV. P. Decius Mus III.

V. C. 456. A. C. 296. Ol. 121, 1. (L. 10, 16.)

L. Volturnius Flamma Volsensis II. Ap. Claudius Coecus II. Bella cum Samnitibus, Tuscis, Umbris et Gallis gesta.

V. C. 457. A. C. 295. Ol. 121, 2. (L. 10, 22 sq.)

Q. Fabius Max. Rullianus V. P. Decius Mus IV. Decius se devovet. A. C. 295-272. Pyrrhus II. rex Epiri. v. Vellei. 1, 14.

V. C.

V. C. 458. A. C. 294. Ol. 121, 3. (L. 10, 32.)

L. Postumius Megellus II. M. Atilius Regulus.
Samnium et Etruria vastata.

V. C. 459. A. C. 293. Ol. 121, 4. (L. 10, 38.)

L. Papirius Cursor, Sp. Carvilius Maximus.
Falisci arma Etruscis jungunt. Samnitium legio sacra et linteata. Consules triumphant de Samnitibus et Etruscis. P. Cornelius Arvina et C. Marcius Rutilus censores vicesimi sexti. Romani ludos coronati spectant, et palmas dant victoribus. A. C. 293 - 286. Demetrius Poliorcetes.

V. C. 460. A. C. 292. Ol. 122, 1. (Liv. 10, 47.)

Q. Fabius Maximus Gurgis, D. Junius Brutus Scaeva. Fabius opera patris, legati, adjutus caedit Samnites et C. Pontium in triumpho ducit. Aesculapius ab Epidauro Romam arcessitur. Brutus vincit Faliscos.

V. C. 461. A. C. 291. Ol. 122, 2.

L. Postumius Megellus III. C. Junius Brutus Bubulcus. Primum solarium Papirii.

V. C. 462. A. C. 290. Ol. 122, 3.

P. Cornelius Rufinus, M. Curius Dentatus.
Hic Samnitibus et Sabinis caesis bis triumphat. Bellum adv. Lucanos. — Posidippus poeta.

V. C. 463. A. C. 289. Ol. 122, 4.

M. Valerius Corvinus VI. Q. Caedicius Noctua.

V. C. 464. A. C. 288. Ol. 123, 1.

Q. Marcius Tremulus II. P. Cornelius Arvina II. Dicaearchus geogr. Strato philos.

V. C. 465. A. C. 287. Ol. 123, 2.

M. Claudius Marcellus, *C. Sp.) Nautius Rutilus*. A. C. 287-212. Archimedes.

V. C. 466. A. C. 286. Ol. 123, 3.

M. Valerius Potitus, *C. Aelius Paetus*. Bellum adv. Volfinienses et Gallos. Plebs ob aes alienum secedit in Janiculum, et a Q. Hortensio dict. reducitur.

V. C. 467. A. C. 285. Ol. 123, 4.

C. Claudius Canina, *M. Aemilius Lepidus*.

V. C. 468. A. C. 284. Ol. 124, 1.

C. Servilius Tucca, *L. Caecilius Metellus*. — Lycophron. A. C. 284-247. Ptolemaeus II. Philadelphus.

V. C. 469. A. C. 283. Ol. 124, 2.

P. Cornelius Dolabella, *Cn. Domitius Calvinus*. Etrusci, Boji et Senones caesi. — Philetaerus conditor regni Pergameni.

V. C. 470. A. C. 282. Ol. 124, 3.

C. Fabricius Luscinus, *Q. Aemilius Papus*. Etruria in deditiōnem venit. A. C. 282-262. Antiochus I. Soter.

V. C. 471. A. C. 281. Ol. 124, 4.

L. Aemilius Barbula, *Q. Marcius Philippus*. A Tarentinis bellum Romanis inlatum Pyrrhusque aditus. Tecta Romae lateritia pro scindulariis. Plin 16, 10. f 15. — Ptolemaeus Ceraunus. Lyfimachus Thraciae rex occiditur a Seleuco.

V. C. 472. A. C. 280. Ol. 125, 1.

P. Valerius Laevinus, *Ti. Cornucanius*. — Callimachus, Aristophanes Byzant., Philetas Cous; Duris

Duris Samius hist — Cereetrius, Brennus, Belgius, Lutarius, Leonnorius. A C 280 - 207. Chrysiippus. 280 - 146. Foedus Actolicum et Achaicum.

V. C. 473. A. C. 279. Ol. 125, 2.

P. Sulpicius Saverrio II. P. Decius Mus. Foedus IV cum Poenis ictum.

V. C. 473. A. C. 279. Ol. 125, 2.

P. Sulpicius Saverrio III. P. Decius Mus. Foedus IV cum Poenis ictum.

V. C. 474. A. C. 278. Ol. 125, 3.

C. Fabricius Luscinus II. Q. Aemilius Papus II. Bella cum Tarentinis, Pyrrho, Etruscis et Samnitibus gesta. Septuaginta. Aristeas?

V. C. 475. A. C. 277. Ol. 125, 4.

P. Cornelius Rufinus II. C. Junius Brutus Bulbus II. — Antigonus Gonatas. Nicomedes I. Troemi, Tolistoboji, Tectosages.

V. C. 476. A. C. 276. Ol. 126, 1.

Q. Fabius Max. Gurges II. C. Genucius Clepsina.

V. C. 477. A. C. 275. Ol. 126, 2.

M. Curius Dentatus II. L. Cornelius Lentulus Caudinus. C. Fabricius Luscinus et Q. Aemilius Papus censores. — Theocritus. Bion. Moschus. A. C. 275 - 195. Eratosthenes.

V. C. 478. A. C. 274. Ol. 126, 3.

M. Curius Dentatus III. Ser. Cornelius Merenda.

V. C. 479. A. C. 273. Ol. 126, 4.

C. Fabius Dorso Licinus, C. Claudius Canina II. Castra metandi artem Pyrrhus docet Romanos.

V. C. 480. A. C. 272. Ol. 127, 1.

L. Papirius Cursor II. Sp. Carvilius Maximus II. Samnites, Bruttii Lucanique domiti. Tarentum captum. Pyrrhus Argos obpugnans moritur, lapide ictus a muliere. — Zenodotus Timon.

V. C. 481. A. C. 271. Ol. 127, 2.

C. Quinctius Claudus, L. Genucius Clepsina,

V. C. 482. A. C. 270. Ol. 127, 3.

C. Genucius Clepsina II. Cn. Cornelius Blasio. Antigonus Carystius et Melampus medici et phys. Cleanthes poeta. Timaeus hist. Aristarchus Samius, horologiorum inventor. A. C. 270-213. Aratus. 270-230. Lycon philos.

V. C. 483. A. C. 269. Ol. 127, 4.

Q. Ogulnius Gallus, C. Fabius Pictor. Primi numi argentei. Plin. 33, 3, 13. A. C. 269-215. Hiero II. regnat Syracusis. Berosus?

V. C. 484. A. C. 268. Ol. 128, 1.

Ap. Claudius Crassus, P. Sempronius Sophus.

V. C. 485. A. C. 267. Ol. 128, 2.

M. Atilius Regulus, L. Julius Libo.

V. C. 486. A. C. 266. Ol. 128, 3.

N. Fabius Pictor, D. Junius Pera. Universa Italia perpacata et in IV regiones quaestorias divisa.

V. C.

V. C. 487. A. C. 265. Ol. 128, 4.

Q. Fabius Max. Gurgis III. L. Mamilius Vitulus. Volturni diruti. A. C. 265 - 183. Mithradates IV.

V. C. 488. A. C. 264. Ol. 129, 1.

Ap. Claudius Caudex, M. Fulvius Flaccus. A. C. 264 - 241. bellum Punicum I.

V. C. 489. A. C. 263. Ol. 129, 2.

M. Valerius Max. Messalla, M. Otacilius Crassus.

V. C. 490. A. C. 262. Ol. 129, 3.

L. Postumius Megellus, Q. Mamilius Vitulus. Solarium a M. Valerio e Sicilia adlatum. — Auctor marmoris Parii f. Arundeliani. Zeno Citticus obit. A. C. 262 - 240. Eumenes I. 262 - 247. Antiochus II. Deus.

V. C. 491. A. C. 261. Ol. 129, 4.

L. Valerius Flaccus, T. Otacilius Crassus.

V. C. 492. A. C. 260. Ol. 130, 1.

Cn. Cornelius Scipio Asina, C. Duillius. Navalis victoria ejusque triumphus. Columna rostrata et funale Duillio praelatum tibicine canente. Scipio captivus Poenorum. — Arcefilaus philos. Manetho?

V. C. 493. A. C. 259. Ol. 130, 2.

L. Cornelius Scipio, C. Aquillius Florus. Sardi, Corfi et Hanno a Scipione victi.

V. C. 494. A. C. 258. Ol. 130, 3.

A. Atilius Calatinus, Q. Sulpicius Paternulus. M. Calpurnii trib. mil. virtus A. C. 258 sq. Leonidas II. Agis III. Cleombrotus II.

V.C. 495. A.C. 257. Ol. 130, 4.

C. Atilius Regulus Serranus, Cn. Cornelius Blasio II.

V.C. 496. A.C. 256. Ol. 131, 1.

L. Manlius Vulso Longus, Q. Caedicius, et M. Atilius Regulus II. qui, victis navali proelio Poenis, in Africam trajicit. — Arfaces I.

V.C. 497. A.C. 255. Ol. 131, 2.

Ser. Fulvius Paetinus Nobilior, M. Aemilius Paullus. Naufragium classis Rom. — Regulus ad Bagradam fl. cum ingenti serpente pugnat, et oppida LXXX Africae expugnat; sed a Xanthippo victus capitur. — Theodotus I. regni Bactriani conditor.

V.C. 498. A.C. 254. Ol. 131, 3.

Cn. Cornelius Scipio Asina II. A. Atilius Calat. II.

V.C. 499. A.C. 253. Ol. 131, 4.

Cn. Servilius Caepio, C. Sempronius Blaesus. Naufragia.

V.C. 500. A.C. 252. Ol. 132, 1.

C. Aurelius Cotta, P. Servilius Geminus. P. Sempronius Sophus et M. Valerius Max. Messalla censores A.C. 252–182. Philopoemen. — Ctesibius mechan.

V.C. 501. A.C. 251. Ol. 132, 2.

L. Caecilius Metellus, C. Furius Pacilus.

V.C. 502. A.C. 250. Ol. 132, 3.

C. Atilius Regulus, L. Manlius Vulso Longus II. Classis iterum paratur a Romanis. L. Metelli victoria ad Panormum M. Regulus a Poenis Romam missus. Ti. Coruncanius primus pontifex max.

max. e plebe creatur, primusque jus civile publice docet f. respondet.

V. C. 503. A. C. 249. Ol. 132, 4.

P. Claudius Pulcher, L. Junius Pullus. Claudius auspiciis contemptis mari male pugnat, et M. Claudium Gycciam, viatorem suum, dictatorem dicit.

V. C. 504. A. C. 248. Ol. 133, 1.

C. Aurelius Cotta II. P. Servilius Geminus II. Hamilcar, Carthalonis successor, ex Italia in Siciliam venit. A. C. 248 - 182. Hannibal.

V. C. 505. A. C. 247. Ol. 133, 2.

L. Caecilius Metellus II. N. (M) Fabius Buteo. Lilybaci et Drepani obsidio. Victoriae Hamilcaris. A. C. 247 - 227. Seleucus II. Callinicus f. Pogon. 247 - 221. Ptolemaeus III. Euergeta.

V. C. 506. A. C. 246. Ol. 133, 3.

M. Otacilius Crassus II. M. Fabius Licinus.

V. C. 507. A. C. 245. Ol. 133, 4.

M. Fabius Buteo II. C. Atilius Bulbus.

V. C. 508. A. C. 244. Ol. 134, 1.

A. Manlius Torquatus Atticus, C. Sempronius Blaesus II. — Apollonius Pergacus. — Apollonius Rhodius.

V. C. 509. A. C. 243. Ol. 134, 2.

C. Fundanius Fundulus, C. Sulpicius Gallus. Tiridates.

V. C. 510. A. C. 242. Ol. 134, 3.

C. Lutatius Catulus, A. Postumius Albinus. Lutatius Hannonem ad Aegates vincit Postumium, quia flamen Mart. est, a sacris recedere vetat L.

Caecilius Metellus pont. max. Primus Praetor peregrinus.

V. C. 511. A. C. 241. Ol. 134, 4.

A. Manlius Torquatus Atticus II. Q. Lutatius Cerco. Finis belli Punici I. Sicilia fit prov. Rom. Falisci capti et in planum translati. **L. Caecilius Metellus** pont. max. Palladium servat ex incendio aedis Vestae. A. C. 241-238. Bellum Africanum Poenorum cum mercenariis, ab Hamilcare confectum. Romani a Poenis postulant, ut Sardinia decedant et impensas in adparatum belli factas solvant.

V. C. 512. A. C. 240. Ol. 135, 1.

C. Claudius Centho, M. Sempronius Tuditanus. Floralia instituta. Livius Andronicus. — *Demetrius II. Aristides Milesius et Philenus Agrigent.* hist. A. C. 240-196. Attalus I.

V. C. 513. A. C. 239. Ol. 135, 2.

C. Mamilius Turinus, Q. Valerius Falto. A. C. 239-168. Ennius. Cf. Gell. 17, 21.

V. C. 514. A. C. 238. Ol. 135, 3.

Ti. Sempronius Gracchus, P. Valerius Falto. Hic Gallos vincit; ille Ligures, deinde Sardos Corfosque: unde Sardi venales.

V. C. 515. A. C. 237. Ol. 135, 4.

L. Cornelius Lentulus Caudinus, Q. Fulvius Flaccus. Bella cum Bojis et Liguribus gesta.

V. C. 516. A. C. 236. Ol. 136, 1.

P. Cornelius Lentulus Caudinus, C. Licinius Varus. Ludi saeculares tertii, ad quos spectandos Hiero Romam venit. — Cleomenes III. rex Spart.

V. C.

V. C. 517. A. C. 235. Ol. 136, 2.

T. Manlius Torquatus, *C. Atilius Bulbus II.*
Janus iterum clausus. v. Liv. 1, 19.

V. C. 518. A. C. 234. Ol. 136, 3.

L. Postumius Albinus, *Sp. Carvilius Maximus*.
C. Atilius Bulbus et *A. Postumius Albinus* censores
jurare cives cogunt, se ducturos uxores. A. C.
234 - 149. *M. Porcius Cato Censorius*. 234 - 206.
Cn. Naevius.

V. C. 519. A. C. 233. Ol. 136, 4.

Q. Fabius Max. Verrucosus, *M. Pomponius Matho*.
Sardi et Ligures devicti. *Hamilcar* par-
tem Hispaniae expugnat.

V. C. 520. A. C. 232. Ol. 137, 1.

M. Aemilius Lepidus, *M. Publicius Malleolus*.
C. Flaminius trib. pl. agraria lege lata a patre de
Rostris detrahitur.

V. C. 521. A. C. 231. Ol. 137, 2.

M. Pomponius Matho II. *C. Papirius Maseo*.
Sardinia et Corsica provinciae Rom. *Papirius* in
monte Albano primus triumphat. Primum divor-
tium. v. Gell. 4, 3. 17, 21. *Dionys.* 2.

V. C. 522. A. C. 230. Ol. 137, 3.

M. Aemilius Barbula, *M. Junius Pera*. Bel-
lum Illyricum. *C.* et *L. Coruncanii* legati, missi ad
Teutam, Illyrici reginam, interficiuntur. A. C.
230 - 221. *Antigonus II.* *Doson*.

V. C. 523. A. C. 229. Ol. 137, 4.

L. Postumius Albinus II. *Cn. Fulvius Centu-
malus*. Illyriis pax data. Incrementa rei Punicae
in Hispania. Ibi *Hamilcari* succedit *Hasdrubal* gener.

V. C. 524. A. C. 228. Ol. 138, 1.

Sp. Carvilius Maximus II. Q. Fabius Max. Verrucosus II. Honores Romanis habiti a Graecis. Pactio in Hispania cum Hasdrubale facta, ne Poeni Iberum transirent belli causa.

V. C. 525. A. C. 227. Ol. 138, 2.

P. Valerius Flaccus, M. Atilius Regulus. Quatuor praetores primum creati, et duo missi cum imperio in Siciliam Sardiniamque provincias. A. C. 227 - 224. Seleucus III. Ceraunus

V. C. 526. A. C. 226. Ol. 138, 3.

M. Valerius Messalla, L. Apustius Fullo. Bellum cum Insubribus et Bojis.

V. C. 527. A. C. 225. Ol. 138, 4.

L. Aemilius Papus, C. Atilius Regulus. Atroces pugnae cum Gallis ad Faefulas et Pisas. Atilius perit: Aemilius triumphat et Britomarum aliosque principes Gallorum accinctos in Capitolium ducit.

V. C. 528. A. C. 224. Ol. 139, 1.

T. Manlius Torquatus II. Q. Fulvius Flaccus II. Boji se dedunt. — Hero meehan.

V. C. 529. A. C. 223. Ol. 139, 2.

C. Flaminius Nepos, P. Furius Philus. Quia ob multa prodigia vitio videntur creati, revocantur: sed non parent senatui, et victis Insubribus Liguriisque invito eo triumphant. A. C. 223 - 188. Antiochus III. Magnus.

V. C. 530. A. C. 222. Ol. 139, 3.

M. Claudius Marcellus, Cn. Cornelius Scipio Calvus. Insubres et Gaeatae victi ad Clastidium a Marcello et Britomarus horum rex caesus. Spolia

lia opima et triumphus Marcelli. Infubres dediti.
A. C. 222-130. Pacuvius. Aristarchus Crit.

V. C. 531. A. C. 221. Ol. 139, 4.

P. Cornelius Scipio Asina, M. Minucius Rufus. Istri victi. Hannibal succedit Hasdrubali. A. C. 221-204. Ptolemaeus IV. Philopator. 221-179. Philippus III. rex Maced.

V. C. 532. A. C. 220. Ol. 140, 1.

L. Veturius Philo, C. Lutatius Catulus, quibus vitio creatis subfecti sunt *M. Aemilius Lepidus II. M. Valerius Laevinus.* Illyricum bellum a Demetrio Phario renovatum. — Artabanus I. — *Q. Fabius Pictor* hist.

V. C. 533. A. C. 219. Ol. 140, 2.

M. Livius Salinator, L. Aemilius Paullus. Pinea Illyriorum regi pax datur. Consules post triumphum accusantur et Livius damnatur. Hannibal Saguntum capit, transitque Pyrenaeos et Alpes. Archagathus artem medicam primus Romae exercet. — Agesipolis III. Lycurgus. Chilo.

V. C. 534. A. C. 218. Ol. 140, 3. (Liv. 21, 6.)

P. Cornelius Scipio, Ti. Sempronius Longus. A. C. 218-201 bellum Punicum II. Proelia ad Ticinum et Trebiam. Cn. Scipio, Hanno et Hasdrubal in Hispania. — Zoilus.

V. C. 535. A. C. 217. Ol. 140, 4. (Liv. 21, 57.-22, 34.)

Cn. Servilius Geminus, C. Flaminius Nepos II. et *M. Atilius Regulus II.* Pugna ad Trasimenum lacum. *Q. Fabius Max. Cunctator* dict. et *M. Minucius Rufus* mag. eq. Cn. et P. Scipiones, Hasdrubal, Mandonius et Indibilis in Hispania.

V. C. 536. A. C. 216. Ol. 141, 1. (L. 22, 35.)

C. Terentius Varro, *L. Aemilius Paullus II.* Pugna Cannensis. Hannibal Capuae hibernat. *Pacuvius Calavius*, *Vibius Virrius*, *Decius Magius*, *Perolla*. Servi et capitis rei armantur. *M. Claudius Marcellus* ad Nolam fugat Hannibalem.

V. C. 537. A. C. 215. Ol. 141, 2. (L. 23, 24.)

Ti. Sempronius Gracchus, *L. Postumius Albinus III.* eoque mortuo *M. Claudius Marcellus II.* sed mox. ne duo plebeji consules sint, *Q. Fabius Max. Verrucosus Cunctator III.* Hieronymus, Hieronis nepos et successor, occiditur. *Marcellus* ad Nolam iterum victor. Res in Hispania, Sardinia et Sicilia gestae. *Philippus Poenorum* socius.

V. C. 538. A. C. 214. Ol. 141, 3. (L. 24, 9.)

Q. Fabius Max. Verrucosus Cunctator IV. *M. Claudius Marcellus III.* Tertia ad Nolam pugna. Volones duce *Ti. Graccho* Hannonem vincunt. *Syracusae* obpugnantur a *Marcello*. Bellum *Philippo* infertur.

V. C. 539. A. C. 213. Ol. 141, 4. (L. 24, 43.)

Q. Fabius Max. Cunctatoris filius, et *Ti. Sempronius Gracchus II.* Scipiones amicitiam jungunt cum *Syphace*, et *Poeni* cum *Gala*, patre *Masinissae*.

V. C. 540. A. C. 212. Ol. 142, 1. (L. 25, 2.)

Q. Fulvius Flaccus III. *Ap. Claudius Pulcher.* Publicanorum fraus, vis et poena. Pueri XVII annis minores conscribuntur. Tarentum proditur Hannibali. *Marcii* vatis carmina et ludi Apollinares. Capua circumfidetur. *Ti. Gracchus* fraude hospitis perit. *M. Centenius Penula* et *Cn. Fulvius Flaccus* a *Poeni* victi. *Marcellus* expugnat *Syracusas*, et *Archimedes* necatur. Scipiones in Hispania percunt. *L. Marcius* dux iis subfectus.

V. C.

V. C. 541. A. C. 211. Ol. 142, 2. (L. 26, 1.)

Cn. Fulvius Centumalus II. P. Sulpicius Galba Max. Hannibal frustra Romam petit. Capua capta et incolae caesi aut venditi. P. Cornelius Scipio anno aetatis XXIV. proconsul creatur in Hispaniam.

V. C. 542. A. C. 210. Ol. 142, 3. (L. 26, 22.)

M. Claudius Marcellus IV. M. Valerius Laevinus II. In Sicilia debellatur. Carthago Nova capta a Scipione. Cn. Fulvius Centumalus ad Herdoniam victus. — L. Cincius Alimentus praetor Siciliae IC. et hist.

V. C. 543. A. C. 209. Ol. 142, 4. (L. 27, 6.)

Q. Fulvius Flaccus IV. Q. Fabius Max. Verrucosus V. Primus Curio max ex plebe. C. Valerius flamen Dialis jus priscum in senatum veniendi usurpat. Aurum vicefimarium promitur. Tarentum proditur Fabio. Hasdrubal a Scipione victus. Edesco, Mandonius, Indibilis, Massiva.

V. C. 544. A. C. 208. Ol. 143, 1. (L. 27, 21.)

M. Claudius Marcellus V. T. Quinctius Crispinus, qui pereunt. Philippi fortuna varia.

V. C. 545. A. C. 207. Ol. 143, 2. (L. 27, 34.)

C. Claudius Nero, M. Livius Salinator II qui Hasdrubalem ad Metaurum caedunt et triumphant. Coloni maritimi et volones scribuntur milites. Hannibal in Bruttios repulsus bisque victus a Nerone. — Mago, Hanno et Hasdrubal a Scipione et M. Silario victi; Philippus, Achaei, Acarnanes, Boeoti et Euboei a P. Sulpicio proc., Attalo et Aetolis. — Primi numi aurei. v. Plin. 33, 3, 13.

V. C. 546. A. C. 206. Ol. 143, 3. (L. 28, 10.)

L. Veturius Philo, Q. Gaecilius Metellus Massinissa transit ad Scipionem, qui Poenos ex Hispania pellit,

pellit, et ad Syphacem in Africam trajicit. Seditio in castris Scipionis, eo aegrotante orta, et ludi funebres ab eo editi. Deditio Mandonii et Indibilis. A. C. 206 - 191. Nabis.

V. C. 547. A. C. 205. Ol. 143, 4. (L. 28, 38.)

P. Cornelius Scipio (Africanus), *P. Iacinius Cressus Dives*, IC. et pont. max. Scipio in Sicilia cum Catone quaestore, et C. Laelius in Africa. Locrica tri Q. Pleminii crudelitas. — A. C. 205 - 123. Polybius.

V. C. 548. A. C. 204. Ol. 144, 1. (L. 29, II.)

M. Cornelius Cethegus, *P. Sempronius Tuditanus*. Philippo pax datur. Mater Idaea a Pessinunte Romam advecta et excepta a P. Cornelio Scipione Nasica, viro honorum optimo et summo ICto. Syphax, ducta Hasdrubalis filia, societatem init cum Poenis, et Scipio in Africam trajicit. M. Cornelius acerbas quaestiones habet in Etruria. Lex Cincia de donis et muneribus, a M. Cincio Alimento trib. pl. lata. M. Livius Salinator et C. Claudius Nero censores severi et discordes. A. C. 204 - 181. Ptolemaeus V. Epiphanes.

V. C. 549. A. C. 203. Ol. 144, 2. (L. 30, I.)

Cn. Servilius Caepio, *C. Servilius Geminus*. Castra Syphacis et Hasdrubalis incensa a Scipione, Laelio et Masinissa. Rex capitur, et Masinissa venenum mittit Sophonisbae. Mago et Hannibal in Africam revocantur. Mors Fabii.

V. C. 550. A. C. 202. Ol. 144, 3. (L. 30, 26.)

M. Servilius Pulex Geminus, *Ti. Claudius Nero*. Hannibal ad Zamam et Vermina vincuntur.

V. C. 551. A. C. 201. Ol. 144, 4. (L. 30, 40.)

Cn. Cornelius Lentulus, P. Aelius Paetus IC. Finis belli Punici II. Syphax moritur. Regnum Ma-
finissae ampliatur. Scipionis triumphus et cogno-
men Africani.

V. C. 552. A. C. 200. Ol. 145, 1. (L. 31, 4.)

P. Sulpicius Galba Max II. C. Aurelius Cotta. Bella adv. Philippum, Gallos, Insubres, Ligures et
in Hispania Pleuratus, Amynder, Attalus, Dar-
dani, Rhodii, Actoli et Athenienses Romanorum
socii. Philippus Atticam diripit.

V. C. 553. A. C. 199. Ol. 145, 2. (L. 31, 49.)

L. Cornelius Lentulus, P. Villius Tappulus.
Eadem bella.

V. C. 554. A. C. 198. Ol. 145, 3. (L. 32, 7.)

Sex. Aelius Paetus Catus IC. *T. Quinctius Fla-*
minius. Hic, ex quaestore consul factus, terra,
et L. Quinctius frater mari bellum adv. Philippum
et Graecos, ejus socios gerit. Achaei diu dubii
Romanis junguntur opera Aristaeni praetoris. Cato
feneratores fugat e Sardinia et Sumtus a sociis in
cultum praetorum factos minuit tollitve.

V. C. 555. A. C. 197. Ol. 145, 4. (L. 32, 27.)

C. Cornelius Cethegus, Q. Minucius Rufus.
Gallia Cispad. subacta. Sex praetores primum creati.
Philippus ad Cynosephalas vincitur a T. Quinctio
et pacem petit. Actoli superbi. Acarnanes Roma-
nis se dedunt. Antiochus bellum molitur adv. Pto-
lemaeum et Romanos. Attali mors. A. C. 197-158.
Eumenes II.

V. C. 556. A. C. 196. Ol. 146, 1. (L. 33, 24.)

L. Furius Purpureo, M. Claudius Marcellus.
Boeti Romanis irati. Leges pacis Philippo datae.
Graec-

Graeciae libertas Isthmiis ludis a praecone proclamata jussu T. Quinctii. Gallorum clades. Antiochi expeditiones. Triumviri epulones primum fiunt.

V. C. 557. A. C. 195. Ol. 146, 2. (L. 33, 42.)

L. Valerius Flaccus, M. Porcius Cato, orator, IC. et hist. Pecuarii damnati. Ver sacrum. Antiochus, Aetoli et Nabis suspecti. Hannibal, severus fufes, cives offendit potentes, et, ne Romanis dedatur, ad Antiochum profugit. Lex Oppia de cultu mulierum abrogatur invito Catone. Egregius hic imperator omnes cis Iberum Hispanos subigit armisque privat; et ex ferrariis argentariisque magna instituit vectigalia. Ti. Quinctius Nabidem ad pacem petendam compellit, et Argivorum libertatem Nemeorum die promulgari jubet.

V. C. 558. A. C. 194. Ol. 146, 3. (L. 34, 42. 54.)

P. Cornelius Scipio Africanus II. Ti. Sempromius Longus. Sex. Aelius Paetus et C. Cornelius Cethegus censores. Loca senatoria in ludis Rom. secreta a populo. Galli victi. T. Quinctius per Graeciam Italiamque triumphans invehitur.

V. C. 559. A. C. 193. Ol. 146, 4. (L. 34, 54.)

L. Cornelius Merula, Q. Minucius Thermus. Prima Megalesia; quos ludos primum senatus a populo secretus spectat. Legati Antiochi. Poenorum et Masinissae discordia. Res in Hispaniis et Gallia Cisalp. gestae. Feneratorum fraus et avaritia coercitae.

V. C. 560. A. C. 192. Ol. 147, 1. (L. 35, 10.)

L. Quinctius Flaminius, Cn. Domitius Ahenobarbus. Bellum ab Antiocho, Nabide et Aetolis paratur. Hispani et Galli devicti. — Artaxias I.

V. C.

V. C. 561. A. C. 191. Ol. 147, 2. (L. 35, 24.)

P. Cornelius Scipio Nasica, M. Acilius Glabrio. Philopoemen. Nabis ab Alexameno fraudulenter interficitur. Antiochus, in Graeciam accitus ab Aetolis, opera Thoantis, principis Aetolorum, multos Graecos sibi conciliat, repudiatque Hannibalis consilia: sed victus ab Acilio ad Thermopylas Ephesum transmittit. Philippus, socius Rom., obpugnatione Lamiae abstinere jubetur. Aetolorum animi franguntur. Boji, Ligures et Hispani victi. A. C. 191 - 159. Terentius.

V. C. 562. A. C. 190. Ol. 147, 3. (L. 37, 1.)

L. Cornelius Scipio Asiaticus, C. Laelius. P. Scipio Africanus legatus fratris. Aetoli inducias aegre inpetrant. L. Scipio in Asiam transit, et Antiocho ad Magnesium victo dat pacem.

V. C. 563. A. C. 189. Ol. 147, 4. (L. 37, 47.)

M. Fulvius Servius Nobilior, Cn. Manlius Vulso. Aetolis triste responsum a senatu, et perdomitis pax datur. Decem legati componunt res Asiae. T. Quinctius Flamininus et M. Claudius Marcellus censores. Gallograeci a Manlio devicti. Lacedaemonii a Philopoemene ad muros diruendos, revocandos exules et leges Lycurgi abrogandas compelluntur.

V. C. 564. A. C. 188. Ol. 148, 1. (L. 38, 35.)

M. Valerius Messalla, C. Livius Salinator. Leges de novis civibus latae, et conditiones pacis cum Antiocho factae. Cn. Manlii ineditum per Thraciam iter.

V. C. 565. A. C. 187. Ol. 148, 2. (L. 38, 42.)

M. Aemilius Lepidus, C. Flaminius. Cn. Manlius et M. Fulvius opera amicorum inpetrant triumphum.

phum. Scipio Africanus a Petilliis accusatur, et L. Scipio Asiaticus frater damnatur auctore M. Catone, et adversante Ti. Sempronio Graccho, inimico et mox genero P. Scipionis. Luxuriae peregrinae origo ab exercitu Manlii Asiatico inuenta. Ligures domiti. A. C. 187 - 176. Seleucus IV. Philopator.

V. C. 566. A. C. 186. Ol. 148, 3. (L. 39, 6.)

Sp. Postumius Albinus, Q. Marcius Philippus. Quaestio et SC. de Bacchanalibus. Q. Marcius in saltu (Marcio) a Liguribus circumventus. Celtiberi victi. Taurilia Ludi Graeci, athletarum certamen et venatio a M. Fulvio primum data. Ludi L. Scipionis ab artificibus Asiaticis editi.

V. C. 567. A. C. 185. Ol. 148, 4. (L. 39, 23.)

Ap. Claudius Pulcher, M. Sempronius Tuditanus. Graecorum et Eumenis querelae de Philippo, qui legatorum Rom. sententia graviter offensus belli consilia agit. Res in Hispania Liguriaque gestae.

V. C. 568. A. C. 184. Ol. 149, 1. (L. 39, 32.)

C. Claudius Pulcher, L. Porcius Licinus. M. Porcius Cato et L. Valerius Flaccus censores. Legati Rom. missi in Graeciam et Demetrius a Philippo patre Romam. P. Cornelius Cethegus, mortuo praetore urbano, utramque juris dictionem accipit. — Plautus obit.

V. C. 569. A. C. 183. Ol. 149, 2. (L. 39, 45.)

M. Claudius Marcellus, Q. Fabius Labeo. Philopoemen, Hannibal et P. Scipio moriuntur. Demetrius et Perseus fratres discordes. Aquileja, Mutina, Parma et Saturnia coloniae. — Pharnaces I. Lycortas.

V. C. 570. A. C. 182. Ol. 149, 3. (L. 39, 56.)

Cn. Baebius Tamphilus, L. Aemilius Paullus. Philippus invisus Macedonibus, Poridis et Theoxenae

nae facinus. Perseus accusator fratris. Contentio Poenorum cum Masinissa. Res in Liguria et Hispaniis gestae.

V. C. 571. A. C. 181. Ol. 149, 4. (L. 40, 18.)

P. Cornelius Cethegus, *M. Baebius Tamphilus*. Demetrius fratris jussu interficitur. Scripta Numae inventa. Proelia cum Liguribus, Celtiberis, Lusitanis, Corsis et Iliensibus facta. Prima statua aurata. — A. C. 181–147. Ptolemaeus VI. Philometor. 181–171. Phraates I. Lex sumptuaria, a C. Orchio trib. pl. lata.

V. C. 572. A. C. 180. Ol. 150, 1. (L. 40, 35.)

A. Postumius Albinus (Luscus), *C. Calpurnius Piso*, et *Q. Fulvius Flaccus*, cujus mater Calpurnium maritum veneno necasse credebatur. Quaestio de veneficiis. Celtiberi caesi, et Ligures Apuani in Samnium traducti. Gentius, Illyriorum rex, latrocinii maritimi reus.

V. C. 573. A. C. 179. Ol. 150, 2. (L. 40, 43.)

L. Manlius Acidinus Fulvianus, *Q. Fulvius Flaccus*, fratres germani. Lex annalis a L. Villio trib. pl. lata. M. Aemilius Lepidus et M. Fulvius Nobilior, censores discordes, reconciliantur. Ti. Sempronius Gracchus propraetor Celtiberiam subigit, Philippo mortuo Perseus regnum invadit.

V. C. 574. A. C. 178. Ol. 150, 3. (L. 40, 59.)

M. Junius Brutus, *A. Manlius Vulso*. Bellum Istricum. Iliensium Balarorumque tumultus in Sardinia. — Jesus Siracides.

V. C. 575. A. C. 177. Ol. 150, 4. (L. 41, 8.)

C. Claudius Pulcher, *Ti. Sempronius Gracchus*. Latini, qui Romam commigraverant, in civitates

redire iubentur. Istria pacata. Balari, Ilienses Liguresque victi. — Caecilius Statilius poeta.

V. C. 576. A. C. 176. Ol. 151, 1. (L. 41, 14.)

Cn. Cornelius Scipio Hispallus, *Q. Petillius Spurius* et *C. Valerius Laevinus*. Latinae instauratae. Sardinia a *Ti. Sempronio* proc. pacata. *Cornelius* decedit, et *Petillius* in Liguria ad Leti jugum perit. Galli Liguresque perdomiti. *Perseus* inter Dardanos Bastarnasque certamina miscet. A. C. 176–163. *Antiochus V.* *Epiphanes* s. *Epimanes*.

V. C. 577. A. C. 175. Ol. 151, 2.

P. Mucius Scaevola, *M. Aemilius Lepidus II.* *Perseus* bellum parat. A. C. 175–137. *Mithridates I.*

V. C. 578. A. C. 174. Ol. 151, 3. (L. 41, 21.)

Sp. Postumius Albinus Paullulus, *Q. Mucius Scaevola*. *Perseus* in Graeciam proficiscitur, sollicitatque Poenos et Achacos. Aetolorum bella intestina. In Celtiberia debellatum ab *Ap. Claudio*. *Q. Fulvius Flaccus*, qui fratrem senatu movet, et *A. Postumius Albinus* censores vias sternendas filice in Urbe, glarea extra eam substruendas marginandasque locant, et faciunt pontes, carceres in Circo, ova cet. A. C. 174–128, (al. 147–102.) *Lucilius*.

V. C. 579. A. C. 173. Ol. 151, 4. (L. 41, 28.)

L. Postumius Albinus, *M. Popillius Laenas*. *Inpensae* a sociis in magistratus Rom. faciendae. *Corfi* Liguresque se dedunt.

V. C. 580. A. C. 172. Ol. 152, 1. (L. 42, 9.)

C. Popillius Laenas, *P. Aelius Ligur*, ambo de plebe. *Eumenes* Romanis suspectum facit *Persem*, qui in eum percussores mittit. *Poenorum* et *Gulussae* contentiones in senatu Rom. Adparatus belli adv. *Persea*. Primi pistorum Romae. v. *Plin.* 18, II, 28.

V. C.

V. C. 581. A. C. 171. Ol. 152, 2. (L. 42, 28.)

P. Licinius Crassus, C. Cassius Longinus. Delectus acrior. Legationes et socii Rom. Perseus frustra bellum deprecatur, et victoria uti nescit. Provinciae avare et crudeliter administratae. — Cotys II.

V. C. 582. A. C. 170. Ol. 152, 3. (L. 43, 4.)

A. Hostilius Mancinus, A. Atilius Serranus. Res in Macedonia haud prospere gestae.

V. C. 583. A. C. 169. Ol. 152, 4. (L. 43, 11.)

Q. Marcius Philippus II. Cn. Servilius Caepio. C. Claudius Pulcher et Ti. Sempronius Gracchus censores, qui delectum edicto adjuvant, sed ordinem equestrem publicanosque obfendunt. Res a Marcio bene gestae in Macedonia. Lex Voconia testamentaria, a Q. Voconio Saxa trib. pl. lata. Gentius et Eumenes suspecti. Rhodiorum stulta postulatio. A. C. 169 – 116. Ptolemaeus VII. Euergeta s. Physcon.

V. C. 584. A. C. 168. Ol. 153, 1. (L. 44, 17.)

L. Aemilius Paullus II. C. Licinius Crassus. Perseus Rhodios et Antiochum sollicitat, et Eumeni, Gentio Gallisque pecuniam promissam non solvit. L. Anicius praetor Illyricum expugnat et Gentium capit. Eclipsis lunae praedicta a C. Sulpicio Gallo. Perseus ad Pydnam ab Aemilio victus, et in Samothracia captus. C. Popillius Laenas legatus punit Rhodios, et Antiochum, virga circumscriptum, a bello Ptolemaeo inferendo absterret. Libertini in tribum Esquilinam a censoribus coniecti. — Metrodorus philos. et pictor.

V. C. 585. A. C. 167. Ol. 153, 2. (L. 45, 16.)

Q. Aelius Paetus, M. Junius Pennus. Rhodiis dubium datur responsum. Macedonia et Illyricum provinciae Rom. Triumphus et Aemilii, a Ser. Sul-

picio Galba militibusque frustra ineditus, et Anicii. Oratio Aemilii de sua fortuna. A. C. 167 - 135. Judas, Jonathan et Simon fratres, Maccabaei f. Hasmonaei

V. C. 586. A. C. 166. Ol. 153, 3. (L. 45, 44.)

M. Claudius Marcellus, *C. Sulpicius Gallus*. Prusiae adventus et humilitas. Eumenes Italia excedere jubetur, ferturque lex, ne cui regi Romam venire liceat.

V. C. 587. A. C. 165. Ol. 153, 4.

T. Manlius Torquatus IC. *Cn. Octavius*. Rhodii deprecantes in societatem Rom. recipiuntur.

V. C. 588. A. C. 164. Ol. 154, 1.

A. Manlius Torquatus, *Q. Cassius Longinus*. Mors Persei. *L. Aemilius Paullus* et *Q. Marcius Philippus* censores. Hic melius horologium in publico, ille Minervam, Phidiae opus, in aede Fortunae ponit.

V. C. 589. A. C. 163. Ol. 154, 2.

Ti. Sempronius Gracchus II. *M. Juventius Thalna*, qui prae laetitia moritur. *C. Sulpicius Gallus*, in Graeciam et Asiam missus, insolenter agit, et civitates aliquot dissociat a fodere Achaico. Legati Rom. concordiam restituunt inter Ptolemaeos fratres, Philometorem et Physconem, opesque regnorum minuere jubentur. A. C. 163 - 161. Antiochus V. Eupator puer, cujus tutor est Lysias.

V. C. 590. A. C. 162. Ol. 154, 3.

P. Cornelius Scipio Nasica Corculum, *C. Marius Figulus*, *P. Cornelius Lentulus*, *Cn. Domitius Ahenobarbus*. Res in Corsica, Liguria et Lusitania gestae. Ptolemaeo Physconi a fratre Cyprus datur iussu senatus Rom.

V. C.

V. C. 591. A. C. 161. Ol. 154, 4.

M. Valerius Messalla, *C. Fannius Strabo*. Lex Fannia sumtuaria. SC. de philosophis et rhetoribus Vrbe pellendis. A. C. 161-149. Demetrius I, Soter.

V. C. 592. A. C. 160. Ol. 155, 1.

L. Anicius Gallus, *M. Cornelius Cethegus*, qui paludes Pontinas exsiccare coepit. Cn. Tremellio trib. pl., qui *M. Aemilii Lepidi* pont. max. (qui etiam bis consul fuerat, et proximo anno princeps senatus quantum lectus est) majestatem verbis violaverat, multa dicta. — *Nicander* poeta.

V. C. 593. A. C. 159. Ol. 155, 2.

Cn. Cornelius Dolabella, *M. Fulvius Nobilior*. Lex de ambitu lata. *P. Cornelius Scipio Nasica Coreulum* (qui primus clepsydrum et sub tecto dedicavit), et *M. Popillius Laenas* censores tollunt circa forum statuas. Plin. 34, 6, 13.

V. C. 594. A. C. 158. Ol. 155, 3.

M. Aemilius Lepidus, *C. Popillius Laenas II*. Ptolemaeorum discordia a senatu Rom. iterum sublata. *C. Fannius* legatus in Dalmatiam et Illyricum missus. *M. Fulvius* proc. de Eleatibus, Liguriae populo, triumphat. — *Hipparchus Nicaeensis* mathem. A. C. 158-136. Attalus II. Philadelphus.

V. C. 595. A. C. 157. Ol. 155, 4.

Sex. Julius Caesar, *L. Aurelius Orestes*. Ariarathes, regno Cappad. ab *Oropherne* pulsus, sua virtute et Attali opera restituitur. *M. Cato* in Africam missus propter perpetuas Poenorum cum Massinissa contentiones.

V. C. 596. A. C. 156. Ol. 156, 1.

L. Cornelius Lentulus Lupus, *C. Marcius Figulus II*. IC. Bellum Dalmaticum. Lex Aelia de

comitiis, et Fufia, ne omnibus diebus fastis legem ferre liceret.

V. C. 597. A. C. 155. Ol. 156, 2.

P. Cornelius Scipio Nasica Corculum II. M. Claudius Marcellus II. Carneades, Diogenes Babyl. et Critolaus philosophi et legati ab Atheniens. Romam missi, et Catone auctore mox dimissi. Prusias Attalo bellum infert et eo abstinet jussu senatus Rom. In eo tractatur causa exsulum Achaicorum. Bella cum Lusitanis, Liguribus et Dalmatis gesta.

V. C. 598. A. C. 154. Ol. 156, 3.

Q. Opimius, L. Postumius Albinus et M. Aclius Glabrio. Ligures victi. Ptolemaeorum et Prusiae Attalique bellum et pax, a Romanis composita. *M. Valerius Messalla et C. Cassius Longinus* censores. — *Pacuvius.* A. C. 154 - 124. Mithradates V.

V. C. 599. A. C. 153. Ol. 156, 4.

Q. Fulvius Nobilior, T. Annius Luscus, qui primi Cal. Jan. magistratum incunt. Bella in Hispaniis gesta. Bellum Prusiae et Attali Romanorum opera finitum. Lex Scatinia de nefanda Venere? — *Nicander* poeta et *Philo Byzant.* mathem.

V. C. 600. A. C. 152. Ol. 157, 1.

M. Claudius Marcellus III. L. Valerius Flaccus. Poenis exercitum grandem cogentibus, bellum suadet *M. Cato*, adversante *P. Scipione Nasica*, qui legatus Carthaginem mittitur. *Marcellus* in Celtiberia *Nercobricis*, *Bellis* et *Tittis* dat inducias, et *Cordubam* condit. — *Crates Mallotes.*

V. C. 601. A. C. 151. Ol. 157, 2.

L. Licinius Lucullus, A. Postumius Albinus, orator et qui graece historiam scripsit. *Masinissa* nuntiat, *Poenos* bellum struere, et decem legati Car-

Carthaginem mittuntur. Celtiberia a Marcello pacata. Bellum a Lucullo Vaccaeis, Caucentibus et Intercatiensibus inlatum. Ser. Sulpicius Galba, praetor et vir eloquentissimus, XXX Lusitanorum millibus perfidia trucidatis, Viriathini belli causa exstitit.

V. C. 602. A. C. 150. Ol. 157, 3.

T. Quinctius Flaminius, M. Acilius Balbus. Bellum Poenorum cum Masinissa. Achaeorum exsules reducti, adnitentibus Polybio et P. Scipione. — Agatharchides. A. C. 150–100. Libri Maccab. scripti.

V. C. 603. A. C. 149. Ol. 157, 4.

L. Marcius Censorinus, M. Manilius I C. Bellum Punicum III. Virtus Scipionis. Lex Calpurnia, prima de repetundis, lata a L. Calpurnio Pisone trib. pl., qui etiam annales scripsit et orationes, consulque fuit a. V. 619. et censor 632. Andriscus s. Pseudophilippus Macedoniam occupat.

V. C. 604. A. C. 148. Ol. 158, 1.

Sp. Postumius Albinus, L. Calpurnius Piso Caesonius. Prusias Nicomedi filio insidians hujus jussu occiditur. Masinissa decedit, et P. Scipio Aemilianus inter liberos ejus regnum dividit. P. Scipio Nasica et P. Juventius Thalna adv. Andriscum missi. A. C. 148–145. Alexander Balas rex Syriae.

V. C. 605. A. C. 147. Ol. 158, 2.

P. Cornelius Scipio Aemilianus (Africanus Numantinus, adolescens, aedilitatem petens) *C. Livius Drusus Mamilius I C.* Andriscus a Q. Caecilio Metello Macedonico bis victus ei traditur a Byra Thraciae regulo. Scipio Megara, Nephertim aliasque Carthaginis partes, praeter Byrsam, et castra Hasdrubalis expugnat. Bellum Achaicum et Diaei

molimina Metellus triumphat, et primus aedem ex marmore facit cum porticu.

V. C. 606. A. C. 146. Ol. 158, 3.

Cn. Cornelius Lentulus, L. Mummius Achaicus. Excidium Carthaginis et Corinthi. A. C. 146-140. bellum cum Viriatho Lusitanorum duce.

V. C. 607. A. C. 145. Ol. 158, 4.

Q. Fabius Max. Aemilianus, L. Hostilius Mancinus. Panaetius. L. Cassius Hemina. A. C. 145-140 et 130-125. Demetrius II. Nicator; Antiochus VI. Entheus et tutor ejus Diodotus s. Tryphon.

V. C. 608. A. C. 144. Ol. 159, 1.

Ser. Sulpicius Galba, L. Aurelius Cotta.

V. C. 609. A. C. 143. Ol. 159, 2.

Ap. Claudius Pulcher, Q. Caecilius Metellus Macedonicus. Appius victis Salassis injussu populi triumphat adfidente in curru filia, Vestali, ne tribunorum aliquis intercedat. Celtiberi et Numantini a Metello fusi. P. Scipio, Mummius et L. Caecilius Metellus in Asiam et Aegyptum missi. Lex Didia sumptuaria. A. C. 143-133. Bellum Numantinum.

V. C. 610. A. C. 142. Ol. 159, 3.

L. Caecilius Metellus Calvus, Q. Fabius Max. Servilianus. P. Cornelius Scipio et L. Mummius censores discordes Pseudophilippus alter a Cn. Tremellio Scrofa quaestore caesus cum exercitu. L. Hostilius Tubulus praetor, qui palam pecunias ob res judicandas ceperat, accusatur.

V. C. 611. A. C. 141. Ol. 159, 4.

Q. Pompejus Rufus Bithynicus, Cn. Servilius Caepio. D. Junius Silanus praetorius, qui Macedonia

doniam provinciam spoliaverat, a T. Manlio Torquato patre damnatus. Q. Fabius pacem dat Viriatho.

V.C. 612. A.C. 140. Ol. 160, 1.

C. Laelius Sapiens, Q. Servilius Caepio. Hic Viriathum per proditores necandum curat; dux militibus invisus et paene combustus. Q. Pompejus, a Numantinis saepius fusus, pacem cum iis facit, et metu belli liberatus eam factam inficiatur. Lex Memmia de nominibus virorum, reip. causa absentium, inter reos non recipiendis.

V.C. 613. A.C. 139. Ol. 160, 2.

Cn. Calpurnius Piso, M. Popillius Laenas. Peregrinarum religionum cultores et Chaldaei ex Italia pulsi. Lex Gabinia tabellaria. P. Scipio et L. Cotta accusati.

V.C. 614. A.C. 138. Ol. 160, 3.

P. Cornelius Scipio Nasica Serapio, D. Junius Brutus Callaicus. Hic Valentiam condit. Popillius ad Numantiam male rem gerit. C. Matienus, qui exercitum in Hispania deseruerat, graviter punitur. — Apollodorus Athen. mythogr. Posidonius Stoicus. Demetrius Scepsius. Castor chronogr.

V.C. 615. A.C. 137. Ol. 160, 4.

M. Aemilius Lepidus Porcina, C. Hostilius Mancinus. Hic malis ominibus profectus et fugatus a Numantinis pacem cum iis facit per Ti. Gracchum. Brutus plurimos Hispaniarum populos perdomat et transit Oblivionis flumen. Diodotus s. Tryphon rex Syriae. Lex Cassia tabellaria. A.C. 137-128. Phraates II.

V.C. 616. A.C. 136. Ol. 161, 1.

L. Furius Philus, Sex. Atilius Serranus. Galbaeci a Bruto devicti. M. Aemilius a Pallantinis in Vac.

Vaccæis fugatus damnatur. Mancinus Numantinis deditus non recipitur. A. C. 130— bellum servile in Sicilia. Fugitivorum duces Eunus et Cleon — L. Attius s. Accius. A. C. 136—133. Attalus III. Philometor.

V. C. 617. A. C. 135. Ol. 161, 2.

Ser. Fulvius Flaccus, Q. Calpurnius Piso. Ardyæi domiti. A. C. 135—106. Joannes Hyrcanus.

V. C. 618. A. C. 134. Ol. 161, 3.

P. Cornelius Scipio Aemil. II. Africanus, Numantinus, *C. Fulvius Flaccus.* Scipio exercitum Hispanicum, licentia, luxu et ignavia corruptum, ad severam revocat disciplinam. Jugurtha et *C. Marius* in ejus castris tirocinia ponunt.

V. C. 619. A. C. 133. Ol. 161, 4.

P. Mucius Scaevola, (Pont max., orator et IC. qui primus fundavit jus civile ejusque scientiam in familiam Muciam intulit. *L. Calpurnius Piso Frugi.* (v. ad V. C. 603.) Pergamus aut potius bona Attali III. populo Rom. hereditate relicta. Numantia a Scipione capta deletur. Seditio, leges agrariae et mors *Ti. Sempronii Gracchi* trib. pl. *Antiochus VII. Euergetes* s. *Sidetes Hierosolyma* obsidet.

V. C. 620. A. C. 132. Ol. 162, 1.

P. Popillius Laenas, P. Rupilius Lupus. Bellum Asiaticum cum *Aristonico.* Servi victi et capta Enna.

V. C. 621. A. C. 131. Ol. 162, 2.

P. Licinius Crassus Dives Mucianus, (*P. Mucii Scaevolae* frater, IC., orator et pont max.) *L. Valerius Flaccus* flamen Mart. Hunc a sacris discedere vetat collega, qui ipse legibus solvitur. *Q. Caecilius Metellus Maced.* et *Q. Pompejus* censores de plebe.

plebe. C. Papirii Carbonis trib. pl. et oratoris contentio cum P. Scipione, lex tabellaria et rogatio de iisdem tribunis pl. reficiendis. P. Rupilius conficit bellum servile et leges dat Siciliae.

V. C. 622. A. C. 130. Ol. 162, 3.

C. Claudius Pulcher, M. Perperna, Crassus ab Aristonico victus perit. C. Atinius Labeo trib. pl. legem fert Atiniam, ut tribuni pl. tenatores sint, et Metellum censorem saxo Tarpejo praecipitari jubet. Aristonicus a Perperna captus. Antiochus VII. a Phraate victus perit. Ptolemaeus VII. Evergetes Alexandria pulsus.

V. C. 623. A. C. 129. Ol. 162, 4.

C. Sempronius Tuditanus, M. Aquillius. Ille Japydas debellat, hic conficit reliquias belli Asiatici et fontibus venenum miscet. C. Gracchus, C. Carbo et M. Fulvius Flaccus, triumviri agris dividundis, turbas cient, et P. Scipio Afric., adversarius eorum, in cubiculo suo exanimis reperitur.

V. C. 624. A. C. 128. Ol. 163, 1.

Cn. Octavius, T. Annius Luscus Rufus. A. C. 128 - 124. Artabanus II.

V. C. 625. A. C. 127. Ol. 163, 2.

L. Cassius Longinus Ravilla, L. Cornelius Cinna.

V. C. 626. A. C. 126. Ol. 163, 3.

M. Aemilius Lepidus, L. Aurelius Orestes. Lex Junia, a M. Junio Penna trib. pl. lata de peregrinis Urbe pellendis. Eam frustra disuadet C. Gracchus, qui quaestor in Sardiniam mittitur.

V. C. 627. A. C. 125. Ol. 163, 4.

M. Plautius Hypsaecus, M. Fulvius Flaccus, qui sociis civitatem Rom. daturus turbas movet Cn. Servi.

Servilii Caepionis et L. Cassii Longini severa censura et aqua Tepula. Fregellana rebellio a L. Opimio praetore oppressa. — Seleucus V.

V. C. 628. A. C. 124. Ol. 164, 1.

C. Cassius Longinus, C. Sextius Calvinus. A. C. 124 - 63. Mithradates VI. Eupator Magnus.

V. C. 629. A. C. 123. Ol. 164, 2.

Q. Caecilius Metellus Balearicus, T. Quinctius Flamininus. Baliares s. Gymnesiae a Metello expugnatae. M. Fulvius proc. triumphat de Saliuviis, Liguribus et Vocontiiis, annoque proximo de iisdem C. Sextius proc., qui Aquas Sextias condidit. C. Gracchi trib. pl. leges Semproniae. — Alexander II. rex Syriae.

V. C. 630. A. C. 122. Ol. 164, 3.

Cn. Domitius Ahenobarbus, C. Fannius Strabo. C. Gracchi et M. Livii Drusi tribunorum pl. leges. C. Gracchus, M. Fulvius et Q. Rubrius triumviri coloniae Carthaginem deducendae ex lege, a Q. Rubrio trib. pl. lata Bituitus, Arvernorum rex, et Allobroges a Domitio victi — L. Coelius Antipater, C. Sempronius Asellio, C. Fannius hist. A. C. 122 - 97. Antiochus VIII. Grypus.

V. C. 631. A. C. 121. Ol. 164, 4.

L. Opimius, (unde vinum Opimianum, quod largius provenit hoc anno) *Q. Fabius Max. Allobrogius.* Ab hoc Arverni caeduntur et Allobroges; ab illius fatelibus C. Gracchus et M. Fulvius Flaccus necantur. Bituitus captus cum filio Cogentiato.

V. C. 632. A. C. 120. Ol. 165, 1.

P. Manilius, C. Papirius Carbo. (v. ad a. V. 621.) *L. Calpurnius Piso Frugi et Q. Caecilius Metellus,*

tellus Balear. censores. P. Decius trib. pl. Opimio diem dicit ob caedem civis Rom. indemnati.

V. C. 633. A. C. 119. Ol. 165, 2.

L. Aurelius Cotta, *L. Caecilius Metellus* Dalmaticus. a quo subacti Dalmatae. C. Carbo, qui Africano vim adtulisse credebatur, accusatus a L. Licinio Crasso, summo oratore, cantharidis sumtis iudicio se subtrahit. C. Marius Arpinas trib. pl. legem fert de ambitu, ut pontes angustiores fiant. et viatorem mittit ad Cottam cos.prehendendum.

V. C. 634. A. C. 118. Ol. 165, 3.

M. Porcius Cato, *Q. Marcius Rex*, et Gatone mortuo *Q. Aelius Tubero*. Stoeni a Marcio devicti, et Narbo Marcius colonia. Micipsa mortuo regnum inter se dividunt Adherbal, Hiempsal et Jugurtha.

V. C. 635. A. C. 117. Ol. 165, 4.

L. Caecilius Metellus Diadematus, *Q. Mucius Scaevola* IC. et augur. Jugurtha Hiempsalem necat, pellitque Adherbalem, qui jussu senatus Rom. restituitur.

V. C. 636. A. C. 116. Ol. 166, 1.

C. Licinius Geta, *Q. Fabius Max.* Eburnus. C. Marius de ambitu postulat. A. C. 116-81. Ptolemaeus VIII. Soter f. Lathurus.

V. C. 637. A. C. 115. Ol. 166, 2.

M. Aemilius Scaurus, (orator et princeps senatus) *M. Caecilius Metellus*. C. Marius praetor. Aemilius triumphat de Carnis et a Placentia ad Parmam viam munit. Idem leges, cibariam et de libertinorum suffragiis, fert, coercesque P. Decium praetorem non adfurgentem. *L. Caecilius Metellus* Dalmat. et Cn. Domitius Ahenob. censores severi.

V. C.

V. C. 638. A. C. 114. Ol. 166, 3.

M. Acilius Balbus, *C. Porcius Cato*. Lusitania a C. Mario pacata. Cato a Scordiscis fufus. Aemilia, Licinia et Marcia Vestales damnatae. A. C. 114-95. Antiochus IX Cyzicenus Philopator. 114-25. M. Terentius Varro.

V. C. 639. A. C. 113. Ol. 166, 4.

C. Caecilius Metellus Caprarius, *Cn. Papirius Carbo*. A. C. 113-100. Cimbri, Teutoni, (a quibus Carbo vincitur) Ambrones et Tigurini.

V. C. 640. A. C. 112. Ol. 167, 1.

M. Livius Drusus, (v. ad a. V. 630.) *L. Calpurnius Piso Caesoninus* Scordisci a T. Didio propraet. et Druso victi. Samaria a Joanne Hyrcano diruta. Adherbal a Jugurtha occisus.

V. C. 641. A. C. 111. Ol. 167, 2.

P. Cornelius Scipio Nasica, Serapionis f., *L. Calpurnius Piso Bestia*. A. C. 111-106. bellum Jugurthinum. Charmadas, Clitomachus, Aeschines, Metrodorus, Diodorus philosophi.

V. C. 642. A. C. 110. Ol. 167, 3.

M. Minucius Rufus, *Sp. Postumius Albinus*. Jugurtha Romae C. Baebium trib. pl. corrumpit occiditque Massivam. Nova pax ignominiosa.

V. C. 643. A. C. 109. Ol. 167, 4.

Q. Caecilius Metellus Numidicus, *M. Junius Silanus*. Ille Jugurtham saepius fugat; hic a Cimbris vincitur. A. C. 109-32. Atticus. M. Aemilius Scaurus et M. Livius Drusus censores. Ille collega mortuo abdicat, tribunis carcerem minitantibus. Via Aemilia et pons Mulvius opera ejus.

V. C.

V. C. 644. A. C. 108. Ol. 168, 1.

Ser. Sulpicius Galba orator, *Q. Hortensius*, *M. Aurelius Scaurus* orator. Marii inimicitiae cum Metello, et insidiae Jugurthae structae.

V. C. 645. A. C. 107. Ol. 168, 2.

C. Marius, *L. Cassius Longinus*, *M. Aemilius Scaurus II.* Cassius a Tigrinis caesus cum L. Pisone et exercitu. Jugurtha et Bocchus, Maurorum rex, a Mario saepius victi. Lex Coelia tabellaria, et Thoria agraria.

V. C. 646. A. C. 106. Ol. 168, 3.

C. Atilius Serranus, *Q. Servilius Caepio.* Hic diripit Tolosam aurumque Tolosanum intervertit. Jugurtha a Boccho traditur Sullae, superbo quaestori Marii. Lex Servilia judiciaria, et Acilia de repetundis. — Judas Aristobolus. A. C. 106 - 88. Ptolemaeus IX. f. Alexander I. 106 - 48. Cn. Pompejus M. 106 - 43. M. Tullius Cicero.

V. C. 647. A. C. 105. Ol. 168, 4.

P. Rutilius Rufus orator, IC. et philos. *Cn. Manlius Maximus.* Hujus et Caepionis exercitus a Cimbris occisione occisi. M. Scaurus a Boiorige captus et necatus. Imperium Caepioni abrogatum. Servile bellum in Campania a P. Vettio equite Rom. concitatum et a L. Lucullo praetore oppressum.

V. C. 648. A. C. 104. Ol. 169, 1.

C. Marius II. *C. Flavius Fimbria.* Lex Domitia de sacerdotiis. A. C. 104 - 99. bellum servile in Sicilia. Salvius f. Tryphon et Athenio duces fugitivorum. Sulla Marii legatus Gallos fundit, et Copillum regulum capit. A. C. 104 - 77. Jannaeus Alexander.

V. C. 649. A. C. 103. Ol. 169, 2.

C. Marius III. L. Aurelius Orestes. Cilices piratae a M. Antonio praetore domiti. C. Memmius, T. Albutius, M. Junius Silanus et M. Scaurus accusantur. Cimbri a Celtiberis, Thraces a Pisone, et servi a L. Lucullo fusi. Artemidorus geogr.

V. C. 650. A. C. 102. Ol. 169, 3.

C. Marius IV. Q. Lutatius Catulus. Ad Aquas Sextias primum Ambrones a Mario victi, deinde Teutoni; et captus Teutobodus. Q. Numidicus et C. Caprarius Caecilii Metelii, fratres patruales, censores. L. Appuleji Saturnini tribunatus, leges et contentiones cum Q. Metello cens., C. Memmio et Q. Servilio Caepione quaestore urb. Q. Metelli oratio de maritandis ordinibus.

V. C. 651. A. C. 101. Ol. 169, 4.

C. Marius V. M. Aquillius. Cimbri a Mario et Q. Catulo in campis Raudiis occisione occisi. Fugitivi ab Aquillio victi. Publicius Malleolus, matre necata, primus culco insutus et in mare praecipitatus est. Appulejus, opera Marii satellitumque ejus, occiso A. Nonio, per vim tribunus pl. fit, et Marius consul, pecunia per tribus divisa.

V. C. 652. A. C. 100. Ol. 170, 1.

C. Marius VI. L. Valerius Flaccus. Leges Serviliae C. Glaucii praetoris. C. Memmius candidatus consulatus occiditur. Appuleji tribunatus, leges novae, conspiratio cum C. Glaucia, C. Saufejo quaestore perfidoque Mario, et occisio. Exsilium Q. Metelli. — Afranius, C. Titius et Sex. Turpilii poetae.

V. C. 653. A. C. 99. Ol. 170, 2.

M. Antonius orator, *A. Postumius Albinus.* Bellum servile a M. Aquillio confectum. Sex. Titii tribu-

tribunatus, leges, contentio cum M. Antonio et exilium. Q. Metelli reditus. P. Furius trib. pl. a populo discerptus. A. C. 99-44 C. Julius Caesar.

V. C. 654. A. C. 98. Ol. 170, 3.

Q. Caecilius Metellus Nepos, T. Didius Vivius. Lex Caecilia Didia de modo legum promulgandarum per trinundinum et de duabus rebus una lege non per saturam ferendis seu coniungendis. M. Aquilius, repetundarum reus, a M. Antonio defenditur. L. Valerius Flaccus et M. Antonius censores. In Asia Q. Mucius Scaevola praetor et P. Rutilius Rufus legatus aut pro quaestore (v. ad a. V. C. 647.) coercent publicanorum injurias. — Artavasdes I.

V. C. 655. A. C. 97. Ol. 170, 4.

Cn. Cornelius Lentulus Clodianus, P. Licinius Crassus. Lex Licinia sumptuaria. Anni magni conversio. A. C. 97-93. Seleucus VI. Epiphanes.

V. C. 656. A. C. 96. Ol. 171, 1.

Cn. Domitius Ahenobarbus, C. Cassius Longinus. Cyrenarum regnum testamento Ptolemaei Apionis translatum ad Romanos. Celtiberi a T. Didio et virtute Sertorii saepius victi. — Meleager Anthol.

V. C. 657. A. C. 95. Ol. 171, 2.

L. Licinius Crassus IC. et orator, homo luxuriosus, Q. Mucius Scaevola IC. et Pont. M., collegae in omnibus magistratibus, praeter censuram. Lex Licinia Mucia de civitate sive civibus regundis, ne quis sit pro cive, qui non sit civis; quae praecipua fuit causa belli Italici. C. Norbanus trib. pl. diem dicit Q. Servilio Caepioni. — Antiochus X. Eusebes.

V. C. 658. A. C. 94. Ol. 171, 3.

C. Coelius Caldus, L. Domitius Ahenobarbus. Hispaniae, a T. Didio et P. Crasso pacatae, a X. legatis ordinatae.

V. C. 659. A. C. 93. Ol. 171, 4.

C. Valerius Flaccus, *M. Herennius*. Praetura et ludi L. Sullae. Censura Cn. Domitii Ahenob. et L. Licinii Crassi. — Antiochus XI. et Philippi Philadelphi. A. C. 93–88. Demetrius III. Eucærus et Philippus. 93–49. Lucretius.

V. C. 660. A. C. 92. Ol. 172, 1.

C. Claudius Pulcher, *M. Perperna*. Injusta condemnatio et exilium Rutilii. (v. ad a. V. 654.) Sulla Tigranem expellit Cappadocia. M. Livii Drusi oratoris tribunatus et leges. — Q. Aelius Tubero IC.

V. C. 661. A. C. 91. Ol. 172, 2.

L. Marcius Philippus orator, *Sex. Julius Caesar*. Drusus sociorum patronus domi occisus. A. C. 91–88. bellum sociale s. Marficum et Italicum. — Sadduceæ, Pharisei, Esseni, Synedrium. L. Cornelius Sisenna hist.

V. C. 662. A. C. 90. Ol. 172, 3.

L. Julius Caesar, *P. Rutilius Lupus*. Hi male res gerunt adv. socios, at bene Marius, Sulla. Cn. Pompejus et Ser. Sulpicius Ariobarzanes et Nicomedes regnis pulsi a Mithridate. Lex Varia Q. Varii Hybridæ trib. pl. de majestate; et Julia de civitate cum iis sociis communicanda, qui fundi (huic legi) fierent, i. e. ejus beneficio uti vellent.

V. C. 663. A. C. 89. Ol. 172, 4.

Cn. Pompejus Strabo, Magni pater, *L. Porcius Cato*. Leges Plautiæ, M. Plautii Silvani trib. pl., de judiciis cum equitibus et senatu communicandis, et de vi armatis hominibus. Lex Plautia Papiria (C. Papirii Carbonis trib. pl.) de civitate sociis danda. P. Licinius Crassus et L. Julius Caesar censores socios, novos cives, rejiciunt in novas
§ III
postre-

postremasque tribus. A. Sempronius Asellio praetor urb. Romae a feneratoribus, A. Postumius Albinus legatus ab exercitu suo, et Cato consul in proelio a C. Marii filio necatur. A. C. 89-62. bellum Mithridaticum.

V. C. 664. A. C. 88. Ol. 173, 1.

L. Cornelius Sulla, *Q. Pompejus Rufus*. P. Sulpicii Rufi tribunatus, leges (ut exsules revocentur, ut novi cives et libertini distribuuntur per tribus, utque bellum Mithrid., Sullae mandatum, Mario decernatur) et mors. Bellum civile inter Marium et Sullam. Hic adversarios Vrbe pellit, et in Asiam proficiscitur. Marius cum filio in Africam venit. Q. Pompejus auctore Cn. Pompejo, et filius ejus, gener Sullae, a Sulpicio occisus. Mithridates M'. Aquillium omnesque Romanos, in Asia negotiantes, trucidari jubet. — Sex Pompejus, frater consulis, Stoicus, IC. et geometra. Scymnus. Philo philos. A. C. 88-84. Antiochus XII. Dionysus.

V. C. 665. A. C. 87. Ol. 173, 2.

Cn. Octavius, *L. Cornelius Cinna*. Hic per quatuor annos saevit in Sullanos, et a collega pulsus in Urbem redit scriptis quatuor exercitibus, quibus ipse et Marius, ex Africa revocatus, et Q. Sertorius et Cn. Papirius Carbo praesunt. Cn. Pompejus proc., qui utramque partem foverat, fulmine ictus unco trahitur. Mors Octavii, L. Merulae, Q. Catuli, C. Atilii Serrani, P. Lentuli, C. Caesaris, M. Baebii, C. Numitorii, M. Antonii et Crassorum.

V. C. 666. A. C. 86. Ol. 173, 3.

C. Marius VII. *L. Cornelius Cinna II.* et, Mario mortuo, *L. Valerius Flaccus II* qui in Asiam missus, ut Sullae succederet, a C. Flavio Fimbria legato interficitur. Lex Valeria ab eo lata de aere alieno. Archelaus, a Sulla aliquoties victus.

se et classem ei tradit. L. Marcius Philippus et M. Perperna censores. Athenae a Sulla captae. C. (M.) Marius Gratidianus praetor rem numariam constituit. — Metrodorus geogr.

V. C. 667. A. C. 85. Ol. 173, 4.

L. Cornelius Cinna III. Cn. Papirius Carbo. Mithridates a Fimbria victus ac paene captus.

V. C. 668. A. C. 84. Ol. 174, 1.

L. Cornelius Cinna IV. Cn. Papirius Carbo II. Cinna ab exercitu suo occisus. Pax Mithridati a Sulla data. Mors Fimbriae. — L. Cornelius Sisenna. A. C. 84-47. Valerius Catullus. 84-31. C. Sallustius Crispus.

V. C. 669. A. C. 83. Ol. 174, 2.

L. Cornelius Scipio Asiaticus, C. Junius Norbanus Flaccus. Pacis conditiones Sullae et ab eo propositae. Norbanus ab eo victus, et captus Scipio. Incendium Capitolii. Cn. Pompejus adolescens tres legiones Sullae adducit, fuscisque Bruto, Scipione et Carbone, Imperator ab eo salutatur. A. C. 83-69. Tigranes II.

V. C. 670. A. C. 82. Ol. 174, 3.

Cn. Papirius Carbo III. C. Marius C. F. juvenis XX annis minor. L. Damasippus (Brutus) praetor Marii jussu Q. Scaevolam, L. Domitium, P. Antistium, C. Carbonem Arvinam aliosque Sullanos nobilesque cives Romae trucidat. L. Murena, ab Archelao incitatus, Mithridati bellum infert. Mors Carbonis et Marii. Praenestini a Sulla occisi. Sullae crudelitas, proscriptio, leges, dictatura perpetua et cognomen Fausti s. Felicis.

V. C. 671. A. C. 81. Ol. 174, 4.

M. Tullius Decula, Cn. Cornelius Dolabella. A. Gabinus ad pacem cum Mithridate renovandam missus.

missus. Cn. Pompejus res in Africa gerit. — Q. Claudius Quadrigarius, L. Licinius Macer, Valerius Antias historici. Aenesidemus. — Ptolemaeus X. A. C. 81–86. Ptolemaeus XI.

V. C. 672. A. C. 80. Ol. 175, 1.

L. Cornel. Sulla Felix II. Q. Caecil. Metellus Pius.

V. C. 673. A. C. 79. Ol. 175, 2.

P. Servilius Isauricus, Ap. Claudius Pulcher. Sulla sponte privatus.

V. C. 674. A. C. 78. Ol. 175, 3.

M. Aemilius Lepidus, Q. Lutatius Catulus. Sullae phthiriasis, mors, exsequiae et sepultura in campo Martio. Lepidus Sullae acta vult rescindi, et cum exercitu Romam venit: sed a Pompejo victus in Sardiniam fugit ibique moritur.

V. C. 675. A. C. 77. Ol. 175, 4.

D. Junius Brutus, Mam. Aemilius Lepidus Livianus. A. C. 77–72. bellum Sertorianum. 77–67. bellum piraticum cum Cilicibus. Bella cum Thracibus, Sarmatis, Maedis et Dardanis.

V. C. 676. A. C. 76. Ol. 176, 1.

Cn. Octavius M. F. C. Scribonius Curio orator. Res a Cn. Pompejo et Q. Metello adv. Sertorium, Herculejum quaestorem ejus et M. Perpernam; et a L. Murena adv. piratas gestae. Oracula Sibyllina undique conquesta.

V. C. 677. A. C. 75. Ol. 176, 2.

C. Aurelius Cotta, L. Octavius. Curio succedit Ap. Claudio mortuo, et cum Dardanis feliciter pugnat. Turbac propter inopiam annonae. Lex Aurelia consulis, ut tribuni pl. alios quoque magi-

stratus capere possint, Bithynia Romanis hereditate relicta a Nicomede III., et pars Libyae a Ptolemaeo Apione. Mithridatis bellum III. et foedus cum Sertorio.

V. C. 678. A. C. 74. Ol. 176, 3.

L. Licinius Lucullus, M. Aurelius Cotta. Hic male, ille bene res gerit adv. Mithridatem. M. Antonii praetoris avaritia, imperium totius orae maritimae et mors. Caesar a piratis captus. C. Verres praetor urb.

V. C. 679. A. C. 73. Ol. 176, 4.

C. Cassius Varus, M. Terentius Varro Lucullus. Lex frumentaria ab iis lata. Mithridates, ad Cyzicum et Lemnum a Lucullo proc. victus, in Pontum profugit. Dardani a C. Curione proc. domiti. Deiotarus, Gallograeciae tetrarches, Mithridatis praefectos caedit. A. C. 73 - 71. bellum Spartacium s. gladiatorium et servile adv. Spartacum, Crixum, Oenomaum et Publipora gestum. A. C. 73 - 71. C. Verris praetura Sicula.

V. C. 680. A. C. 72. Ol. 177, 1.

L. Gellius Publicola, Cn. Cornelius Lentulus Clodianus. M. Lollius Palicanus trib. pl. Sertorius a M. Perperna, perfido amico, occisus, et hic a Cn. Pompejo.

V. C. 681. A. C. 71. Ol. 177, 2.

P. Cornelius Lentulus Sura, Cn. Aufidius Orestes. M. Crassus praetor et Cn. Pompejus de fugitivis triumphant. Calaguritanorum pertinacia.

V. C. 682. A. C. 70. Ol. 177, 3.

Cn. Pompejus Magnus, M. Licinius Crassus Dives. Feneratores in Asia a Lucullo coerciti. Lex a Pompejo lata de tribunicia potestate restituenda,
et

et Aurelia judiciaria a L. Aurelio Coffa praetore, ut judicia senatoribus, equitibus ac tribunis aerariis communia essent. Machares Mithridatis f. amicus Romanorum. M. Acilio Glabrione praet. iudicium exercente, Cicero accusat Verrem. L. Gellius Publicola, Cn. Cornelius Lentulus Clod. censores. — C. Trebatius Testa, A. Cascellius, C. Camillus, L. Octavius Balbus, Verrius Flaccus, A. Ofilius, Alfenus Varus, Hostilius et Aterius Icti, Posidonius. Geminus. Vitruvius. Cornelius Nepos? A.C. 70-18. Virgilius.

V. C. 683. A. C. 69. Ol. 177, 4.

Q. Hortensius orator, *Q. Caecilius Metellus* Creticus. Tigranocerta a Lucullo capta, Capitolium a Q. Catulo dedicatum. A. C. 69-58. Phraates III.

V. C. 684. A. C. 68. Ol. 178, 1.

L. Caecilius Metellus, *Q. Marcius Vatia Rex*. Creta a Q. Metello proc. subacta. A. C. 68-64. Antiochus XIII Asiaticus et Seleucus.

V. C. 685. A. C. 67. Ol. 178, 2.

C. Calpurnius Piso, *M. Acilius Glabrio*. Hic successor Lucullo missus. Bellum piraticum Cn. Pompejo cum infinita potestate mandatum et intra paucos dies confectum. Leges latae: *Acilia Calpurnia* de ambitu; *Gabiniae* A. Gabinii trib. pl. de fenere, de uno imperatore adv. praedones creando, utque mense toto Febr. senatus daretur legationibus; *Roscia* theatralis L. Roscii Othonis trib. pl.; *Maniliae* C. Manilii trib. pl. de libertinorum suffragiis, et de bello Mithrid. Pompejo mandando; *Cornelia* C. Cornelii trib. pl. de edictis perpetuis A. C. 67-35. Hyrcanus et Aristobulus fratres, hujusque filii Alexander et Antigonus.

V. C. 686. A. C. 66. Ol. 178, 3.

M. Aemilius Lepidus, *L. Volcatius Tullus*.
Praetura Ciceronis, *L. Catilinae*, *P. Vatinius*, et *C. Aquillii Galli* IC. et auctoris Aquillianarum formularum de dolo malo, stipulatione ect. A. C. 66-62.
res a Pompejo in Asia gestae adv. Mithridatem et Tigranem, horumque filios. Pharnacem et Tigranem. A. C. 66-51. *Ptolemaeus XII*. *Auletes*, *Cleopatra*, *Berenice*, *Archelaus*

V. C. 687. A. C. 65. Ol. 178, 4.

L. Anaelius Gotia, *L. Manlius Torquatus*. *Q. Lutatius Catulus* et *M. Licinius Crassus* censores. Lex *Papia C. Papii* trib. pl. de peregrinis Vrbe pellendis. *Caesaris* aedilitas et munus gladiat. A. C. 65-8. *Horatius*.

V. C. 688. A. C. 64. Ol. 179, 1.

L. Julius Caesar, *C. Marcius Figulus*.

V. C. 689. A. C. 63. Ol. 179, 2.

M. Tullius Cicero, *C. Antonius*. Conjunctio Catilinaria obpressa. Hierosolyma a Pompejo capta. Lex *Caecilia* de ambitu, et *Atia* de sacerdotiis. *P. Cornelii Lentuli Spintheris* aedilis cur. ludi magnifici et dibapha Tyria. *Luculli* triumphus et luxus. Mors *Mithridatis*. *Caesar* pont. max. *Augustus* nascitur.

V. C. 690. A. C. 62. Ol. 179, 3.

D. Junius Silanus, *L. Licinius Muraena*. Bellum *Mithrid.* a *Cn. Pompejo* confectum; *Pontus* et *Syria* provinciae Rom., regnaque Asiae divisa. *M. Catonis* tribunatus et ejus *Ciceronis*que contentio cum *Q. Metello Nepote*. *Sacra Bonae Deae* a *P. Clodio* polluta. *C. Antonius* proc. *Macedoniam* prov. avare administrat: unde biennio post damnatur.

V. C.

V. C. 691. A. C. 61. Ol. 179, 4.

M. Pupius Piso Calpurnianus, *M. Valerius Messalla Niger*. Triumphus Pompeji. L. Domitii Ahenobarbi aedilis cur. ludi. C. Octavius et C. Julius Caesar praetores. Q. Tullius Cicero propraetor Asiae. P. Clodius reus, stuprator sororum et quaestor in Sicilia.

V. C. 692. A. C. 60. Ol. 180, 1.

L. Afranius, *Q. Caecilius Metellus Celer*. Conspiratio Caesaris, Pompeji et Crassi. L. Flavii trib. pl. lex agraria. Caesar propraetor Galliae ult.

V. C. 693. A. C. 59. Ol. 180, 2.

C. Julius Caesar, *M. Calpurnius Bibulus*. Leges Juliae, agraria, de provinciis ordinandis et de repetundis. P. Clodius, a P. Fontejo adoptatus, a C. Herennio et Caesare ad plebem traducitur. L. Vettii indicis turbae et mors. P. Vatinius tribunatus et leges de repetundis deque Galliis cum Illyrico in quinquennium Caesari decernendis. Macedonia a C. Octavio bene administrata.

V. C. 694. A. C. 58. Ol. 180, 3.

L. Calpurnius Piso Caesoninus, Caesaris socer, *A. Gabinius*. (v. ad a. V. 685.) P. Clodii Pulchri tribunatus et leges. Exsilium Ciceronis. Praetura L. Domitii Ahenobarbi, C. Memmii Gemelli, L. Flavii, L. Cornelii Lentuli Cruris et P. Nigidii Figuli. M. Aemilii Scauri aedilitas, theatrum et ludi. A. C. 58 - 49. res a Caesare in Galliis, Germania et Britannia gestae adv. Ariovistum, Orgetorigem, Dumnorigem, Cativolcum, Ambiorigem, Cassivelaunum, Vercingetorigem, Commium al. — Orbilius Pupillus Gramm.

V. C. 695. A. C. 57. Ol. 180, 4.

P. Cornelius Lontulus Spinther, *Q. Caecilius Metellus Nepos*. Ciceronis reditus. Cyprus Ptolemaeo

Iemaeo crepta lege Clodia a M. Catone propraet. Pompeji procuratio frumentaria cum imperio infinito. Clodii contentiones cruentae cum tribunis pl., Ciceroni faventibus, T. Annio Milone, P. Sextio, C. Cestilio, M. Cispio, T. Fadio Gallo, M. Curio, Q. Fabricio, C. Messio. A. C. 57. ad 17. p. C. n. T. Livius.

V. C. 696. A. C. 56. Ol. 181, 1.

Cn. Cornelius Lentulus Marcellinus, L. Marcius Philippus. Clodii aedilitas cur. novaque molimina. Reductio Ptolemaei regis aegyptii, a C. Porcio Catone trib. pl. et senatu impedita, a P. Lentulo et Pompejo frustra expetita, et ab A. Gabinio, quem rex corruperat, perfecta Macedonia a L. Pisone proc. et Syria ab A. Gabinio proc. male administrata. A. C. 56 - 37. Oroses I.

V. C. 697. A. C. 55. Ol. 181, 2.

Cn. Pompejus Magnus II. M. Licinius Crassus Dives II. Leges Pompejæ, judiciaria ac de parricidiis; et Trebonia, a C. Trebonio Aspro trib. pl. lata, ut Pompejo Hispaniæ, Crasso Syria Parthicumque bellum in quinquennium, et Caesari Galliae cum Illyrico in aliud quinquennium decernerentur, Pompeji theatrum et ludi. Hispaniæ per legatos ejus, L. Afranium et M. Petrejum, administratae.

V. C. 698. A. C. 54. Ol. 181, 3.

L. Domitius Ahenobarbus, Ap. Claudius Pulcher. Praectura Milonis, M. Catonis, Cn. Domitii Ahenob., P. Servilii Vatiæ Isaur. et Ser. Sulpicii Galbae. Absolutio A. Gabinii, P. Vatinii, M. Scauri et Cn. Plancii. Tribunatus Q. Mucii Scaevolae. Expeditio Parthica malis ominibus, intercedente C. Atejo Capitone trib. pl. et infeliciter suscepta a M. Crasso.

V. C.

V. C. 699. A. C. 53. Ol. 181, 4.

Cn. Domitius Calvinus, M. Valerius Messalla. M. Crassus in bello Parthico perit Clodius a Milone interficitur. Q. Pompejus Rufus trib. pl. rogatione lata, ut Cn Pompejus dictator diceretur, in carcerem conjicitur a senatu.

V. C. 700. A. C. 52. Ol. 182, 1.

Cn. Pompejus Magnus III. solus, a quo mense Sextili collega adsciscitur focer *Q. Caecilius Metellus Pius Scipio.* Milonis exsilium. Leges Pompejæ de ambitu, de vi, de provinciis; et Caecilia de censura restituenda, quæ sublata erat lege Clodia. Parthi victi a C. Cassio, quaestore M. Crassi. A. C. 52-15. Propertius.

V. C. 701. A. C. 51. Ol. 182, 2.

M. Claudius Marcellus, Ser Sulpicius Rufus, summus IC. et orator. M. Tullius Cicero proc Ciliciae et Cypri. M. Calpurnius Bibulus proc Syriae. Q. Minucius Thermus propr. Asiae P. Attius Varus propr. Africae. A. C. 51-48. Ptolemaeus XIII. Dionysus.

V. C. 702. A. C. 50. Ol. 182, 3.

L. Aemilius Paullus, C. Claudius Marcellus. Ap. Claudius Pulcher et L. Calpurnius Piso Caeson. censores ultimi, populi suffragiis creati. C. Sallustius hist. senatu motus. M. Caelius Rufus et M. Octavius aediles cur. C. Titius, C. Curtius, M. Cato II. et M. Livius Drusus praetores. Tribunatus C. Scribonii Curionis, a Caesare corrupti, et lex viria et alimentaria. — Conon.

V. C. 703. A. C. 49. Ol. 182, 4.

C. Claudius Marcellus, L. Cornelius Lentulus Crus. Scutum de exercitu a Caesare dimittendo,

et de Galliis L. Domitio Ahenob. ac M. Confidio Noniano tradendis. Bellum civile inter Caesarem et Pompejum. T. Labienus Caesarem deserit. L. Afranius et M. Petrejus ad Ilerdam victi. Caesaris dictatura ac leges Juliae. M. Aemilius Lepidus praetor urb. et Urbi praefectus. — M. Manilius. A. C. 49-17. Tibullus.

V. C. 704. A. C. 48. Ol. 183, 1.

C. Julius Caesar II. P. Servilius Vatia Isauricus. M. Caelii Rufi, praet. novarumque tabularum auctoris; et Milonis molimina ac mors. Pugna Pharsalica et mors Cn. Pompeji. Bellum Alexandrinum, et bibliothecae Alexandr. conflagratio. Honores in Caesarem collati. A. C. 48-30. Ptolemaeus XIV. Puer et Cleopatra.

V. C. 705. A. C. 47. Ol. 183, 2.

C. Julius Caesar Dictator II. qui M. Antonium mag. eq. dixit, et in paucos dies consules fecit Q. Fufium Calenum et P. Vatinium. Praetura C. Sallustii. Tribunatus turbulentus P. Cornelii Dolabellae, L. Trebellii et C. Asinii Pollionis. Cura Urbis M. Antonio mandata. Bellum Africanum. — C. Trebatius Testa IC. et trib. pl.

V. C. 706. A. C. 46. Ol. 183, 3.

C. Julius Caesar III. et Dict. III. M. Aemilius Lepidus cos. et mag. eq. Pugna ad Thapsum. Mors Afranii, Petreji, Fausti Sullae, Q. Scipionis, M. Catonis Uticensis et Jubae. Caesaris novi honores, triumphus quatuor, spectacula, instituta, leges et fasti. Bellum Hispaniense. Praetores decem. Praetura M. Junii Bruti Caepionis et D. Junii Bruti Albini. — D. Laberius et Publius Syrus.

V. C. 707. A. C. 45. Ol. 183, 4.

C. Julius Caesar IV. et Dict. IV. M. Aemilius Lepidus II. et mag. eq., nisi potius Caesar solus fuit

fuit consul, et suffecti deinde *Q. Fabius Max.*,
C. Tebonius, et *C. Caninius Rebilus*. Pugna
 Mundenfis. Mors Cn. Pompeji, T. Labieni et P.
 Vari. Fuga Sex. Pompeji. Praetores XIV. Caesaris
 triumphus, superbia, dictatura perpetua, alique ho-
 nores summi ac divini.

V. C. 708. A. C. 44. Ol. 184, 1.

C. Julius Caesar V. et Dict V. *M. Antonius*,
P. Cornelius Dolabella. Magistri equitum *M.*
Aemilius Lepidus et *C. Octavius*. Praetores XVI.
 et aediles VI. Magistratus in plures annos a Caesare
 ordinati. Caesaris opera, vasta consilia, arrogan-
 tia, caedes, sepultura, testamentum. M. Antonii et
 C. Octavii molimina, artes et discordia. Sex. Pom-
 peji varia fortuna et reconciliatio cum senatu. M.
 Brutus et C. Cassius in Macedoniam Syriamque
 abeunt.

V. C. 709. A. C. 43. Ol. 184, 2.

C. Vibius Pansa, *A. Hirtius*; *C. Julius Caesar*
Octavianus, *Q. Pedius*, *P. Ventidius*, *C. Car-*
rinus. Dolabella et Antonius hostes judicati. Bel-
 lum Mutinense. Mors Hirtii et Pansae. Trium-
 viratus et proseriptiones Octaviani, Antonii et Le-
 pidi. Mors Ciceronis aliorumque. M. Brutus, C.
 Cassius et D. Brutus lege Pedia damnati absentes. —
 Sosigenes. A. Sabinus. Gratius. Corn. Severus. C.
 Peto Albinovanus. A. C. 43. ad 17. p. C. n. Ovidius.

V. C. 710. A. C. 42. Ol. 184, 3.

L. Munacius Plancus, *M. Aemilius Lepidus II.*
 Sicilia a Sex. Pompejo occupata. Divini honores
 Caesari, Divi filio, decreti. Proelium Philippense
 et mors C. Cassii, M. Bruti et Q. Hortensii. —
 Fundanius. P. Nigidius Figulus obit.

V. C.

V. C. 711. A. C. 41. Ol. 184, 4.

L. Antonius, P. Servilius Vatia Isauricus. Agri proscriptorum praemiaque divisa veteranis tumultuantibus, aut promissa tantum. et data demum a. V. 722. *L. Antonii et Fulviae conspiratio Bellum Perusinum. M. Antonii et Cleopatrae amores. Ti. Claudius Nero praetor, pater Tiberii Imp. — T. Valgius Rufus. L. Varius. Plotius Tucce. M. Annaeus Seneca.*

V. C. 712. A. C. 40. Ol. 185, 1.

Cn. Domitius Calvinus II. C. Asinius Pollio, (summus ora or, hist et poeta, qui et primus bibliothecam publ. exstruxit. *L. Cornelius Balbus et P. Canidius Crassus.* Trucidatio Perusinorum urbisque incendium. Syria a Parthis duce T. Labieno, et Italia a Sex. Pompejo vastatur. M. Antonius cum Sex. Pompejo bellum movet adv. Caesarem; sed opera L. Cocceji Nervae, Asinii Pollionis et Maecenatis pax Brundisina componitur firmaturque nuptiis Octaviae. Imperium Rom. inter triumviros iterum dividitur. Q. Salvidieni conjuratio et mors. Lex Falcidia C. Falcidii trib. pl. testamentaria de legatis. M. Vipsanii Agrippae praetura urb. et ludi.

V. C. 713. A. C. 39. Ol. 185, 2.

L. Marcius Censorinus, C. Calvisius Sabinus. Consules in VIII annos, et plures in annum designati. Pax Puteolana fit cum Sex. Pompejo, plebe ob famem saeviente, et impunitas datur proscriptis. Cn. Domitius de Cerretanis, et Pollio de Parthinis triumphat. A. C. 39 – 36. P. Ventidius Bassus, M. Antonii legatus, homo mirae fortunae, Parthos et Labienum devincit, primusque triumphat de Parthis. Res prospere ab Agrippa propr. in Aquitania gestae.

V. C.

V. C. 714. A. C. 38. Ol. 185, 3.

Ap. Claudius Pulcher, C. Norbanus Flaccus
Praetores LXVII. Triumviri reip. constituendae in
alterum quinquennium. Aradii et Judaei a C. Sossio,
Antonii legato, domiti. A. C. 38-35. bellum Si-
culum cum Sex. Pompejo, ab Agrippa confectum.
Sex. Pompeji Menae f. Menodori fraudulenta moli-
mina. A. C. 38-3. Herodes M.

V. C. 715. A. C. 37. Ol. 185, 4.

M. Vipsanius Agrippa, L. Caninius Gallus,
T. Statilius Taurus. Portus Julius ab Agrippa
factus. Amicitia Caesaris et Antonii restituta ab
Octavia. — Deiotarus II. Polemo I. A. C. 37-4.
p. C. Phraates IV.

V. C. 716. A. C. 36. Ol. 186, 1.

L. Gellius Publicola, M. Cocceius Nerva, L.
Munacius Plancus II. P. Sulpicius Quirinus.
Agrippa, devictis Sex. Pompejo praefectisque ejus,
Demochare et Apollophane, corona aurea rostrata
donatur. Cn. Domitius triumphat de Hispanis, a
quibus aurum accepit coronarium. Honores Caesari
et Agrippae decreti. Lepidus, Caesari infestus et
a legionibus corruptis desertus, honores amittit
praeter pontificatum max. Res ab Antonio adv.
Parthos, et a P. Canidio Crasso, ejus legato, in
Armenia, Iberia et Albania gestae.

V. C. 717. A. C. 35. Ol. 186, 2.

L. Cornificius, Sex. Pompeius Sex. F. Sex.
Pompeius profugus, reparatio in Asia bello, ab An-
tonii legatis, C. Furnio et M. Titio, occiditur.
Japydae, Dalmatae et Pannonii a Caesare subacti.

V. C. 718. A. C. 34. Ol. 186, 3.

L. Scribonius Libo, M. Antonius II. L. Sem-
pronius Atratinus, Paul. Aemilius Lepidus, C.
T. Liv. P. IV. Kkk Mem-

Memmius, M. Herennius. Salassi a M. Valerio Messalla domiti. Antonius Artavasden dolo capit et Armeniam dat filio suo ex Cleopatra suscepto.

V. C. 719. A. C. 33. Ol. 186, 4.

C. Julius Caesar Octavianus II. L. Volcatius Tullus; P. Autronius Paetus, L. Flavius, C. Fonteius Capito, (ad unguem factus homo) M. Acilius Aviola, L. Vinicius, L. Laronius. Agrippae aedilitas, opera publica, ludi. Mathematici ab eo pulsi Vrbe. Dalmatae a T. Statilio Tauro subacti. Porticus Octaviae et bibliotheca in ea.

V. C. 720. A. C. 32. Ol. 187, 1.

Cn. Domitius Ahenob., C. Sossius; L. Cornelius, N. Valerius. Caesar et Antonius bellum parant. Octaviae repudium. Consules ad Antonium abeunt, L. Plancus et M. Titius ad Caesarem, cui testamentum Antonii produnt.

V. C. 721. A. C. 31. Ol. 187, 2.

C. Julius Caesar Octav. III. M. Valerius Messalla Corvinus orator; *M. Titius, Cn. Pompejus.* Proelium navale ad Actium ludique Actiaci. Agrippa vexillo caeruleo donatus. C. Cilnius Maecenas eq. Rom., Vrbi Italiaeque praefectus.

V. C. 722. A. C. 30. Ol. 187, 3.

C. Julius Caesar Octav. IV. M. Licinius Crassus; C. Antistius Vetus, M. Tullius Cicero, oratoris f., et *L. Saenius Balbinus.* Mors Antonii et Cleopatrae. Caesar Aegypto in provinciae formam redactae Cn. Cornelium Gallum equitem dat praefectum Augustalem. Legati Phraatis, Tiridates ab eo pulsus et Herodes ad Caesarem veniunt. P. Canidius, Cassius Parmensis aliique occisi. M. Lepidus juvenis, bellum in Italia moliens, a Maecenate necatur. Novi honores Caesari hoc et proximo anno

anno decreti. — Diodorus Sic. — Apollonius Sophista Lexicogr. — Parthenius. A. Cornelius Celsus. Didymus. Hyginus, Aretas.

V. C. 723. A. C. 29. Ol. 187, 4.

C. Julius Caesar Octav. V. Sex. Appulejus; Potitus Valerius Messalla, C. Furnius, C. Cluvius. Triumphus Caesaris. Janus tertium clausus. Consultatio Caesaris cum Agrippa et Maecenate habita de imperio deponendo. Daci, Bastarnae, Moesi, Getae Thracisque a M. Licinio Crasso, Hispani a T. Statilio Tauro, et Treviri a Nonio Gallo subacti.

V. C. 724. A. C. 28. Ol. 188, 1.

C. Julius Caesar Octav. VI. M. Vipsanius Agrippa II. Apollinis in Palatio templum cum bibliotheca dedicatum. Ludi Actiaci quinquennales gymnique. Census actus a Caesare et Agrippa. Senatus purgatus suppletusque, et census senatorum ampliatus. Praetores X. et cura aerarii binis Praetoriis mandata.

V. C. 725. A. C. 27. Ol. 188, 2.

C. Julius Caesar Octav. VII. M. Vipsanius Agrippa III. Caesar sententia L. Munacii Planci Augustus adpellatus. Ejus simulata oratio de imperio deponendo. Vota decennalia. Divisio provinciarum et fiscus. Augusti iter in Gallias Hispaniasque susceptum, et census Galliarum actus. M. Valerius Messalla Aquitaniam in provinciae formam redigit et triumphat. Sex. Pacuvius trib. pl.

V. C. 726. A. C. 26. Ol. 188, 3.

C. Julius Caesar Octav. Augustus VIII. T. Statilius Taurus II. Egnatius et M. Lollius praetores. Scelera, infamia et mors Corn. Galli. (v. ad a. V. 722.) M. Messalla primus praef. Vrbi. Sex. Apulejus ex Hispania triumphat. M. Egnatius Rufi

præc̃ arrogantia. Septa Julia exornat Agrippa. —
Aemilius Macer poeta.

V. C. 727. A. C. 25. Ol. 188, 4.

C. Julius Caesar Octav. Augustus IX. M. Junius Silanus. Ob Cantabrorum rebellionem Augustus Tarraconem secedit Salassi ab A. Terentio Varrone Muraena; Cantabri a C. Antistio Vetere; Astures a T. Carisio; Celtæ a M. Vinucio subacti. Augusti tropæum in Alpibus, et titulus *Imperatoris*. Amynta mortuo Galatia cum Lycaonia in provinciæ formam redacta. Templum Neptuni, Argonautarum porticus, diribitorium, Thermae et Pantheon, opera Agrippae.

V. C. 728. A. C. 24. Ol. 189, 1.

C. Julius Caesar Octav. Aug. X. C. Norbanus Flaccus. Janus iterum clausus, Augusto ex Hispania reduce. Senatus jurat in acta Augusti, isque legibus solvitur. Cantabri et Astures a L. Aemilio (L. Aelio Lamia domiti. M. Lollius primus Gallograeciam obtinet. Infausta expeditio Aelii Galli, præfecti Aug. Aegypti, in Arabiam felicem. M. Claudius Marcellus, Octaviae f. et gener Augusti, ædilis cur. Ti. Claudius Nero quaestor.

V. C. 729. A. C. 23. Ol. 189, 2.

C. Julius Caesar Octav. Aug. XI. A. Terentius Varro Muraena; L. Sestius, Cn. Calpurnius Piso. Tribunicia potestas Augusti, repudiata dictatura. Augustus de gravi morbo convalescens opera Antonii Musae. Mors Marcelli. Tiridates et legati Phraatis Romam veniunt, et filius Phraatis, obfes, ea lege remittitur patri, ut captivi signaque militaria Rom. reddat. Agrippa, in Syriam missus, Mitylenen secedit.

V. C. 730. A. C. 22. Ol. 189, 3.

M. Claudius Marcellus Aeserninus II. L. Aruntius. Paul. Aemilius Lepidus et L. Munacius Plancus censores. Conjunctio L. Licinii Varronis Murænae et Fannii Caepionis. Cantabrig et Astures a C. Furnio, et Aethiopes, duce regina, Candace, Aegyptum vastantes, ab ejus praefecto, C. Petronio, devicti. Augustus in Siciliam proficiscitur.

V. C. 731. A. C. 21. Ol. 189, 4.

M. Lollius, Q. Aemilius Lepidus. Agrippa fit gener Augusti et praef. Vrbi. Augustus in Graeciam et Samum trajicit.

V. C. 732. A. C. 20. Ol. 190, 1.

M. Apulejus, P. Silius Nerva. Augustus res ordinat in Asia, Bithynia et Syria, ubi a Phraate recipit signa, captivos et spolia, Crassi et Antonii cladibus amissa, et Indorum legati eum Antiochia adeunt. Viae a praetoriis muniendae et milliarium aureum. Occiso Artaxia, (Artabaze, Artavasde) Tigranes Armeniis ab Augusto rex datus et deductus in regnum a Tib. Nerone. Garamantes a L. Corn. Balbo devicti.

V. C. 733. A. C. 19. Ol. 190, 2.

C. Sentius Saturninus, Q. Lucretius Vespillo; M. Vinicius, Vipsanius Agrippa. Morum praefectura aliique honores redeunti ex Syria Augusto decreti. Ab Agrippa pacatur Gallia et Cantabrig domantur. — Hillel et Schamai.

V. C. 734. A. C. 18. Ol. 190, 3.

P. Cornelius Lentulus Marcellinus, Cn. Cornelius Lentulus. Tribunitia potestas ab Augusto in quinquennium suscepta, Agrippa adscito collega; et senatus ab iisdem purgatus. Conjunctio M. Egnatii

Rufi. Germani a M. Lollio victi. — Bathyllus et Pylades.

V. C. 735. A. C. 17. Ol. 190, 4.

C. Furnius, C. Junius Silanus. Ludi saeculares quintum acti. Lucius Agrippae natus adoptatusque cum Cajo fratre ab Augusto: Lex Julia de adulteriis.

V. C. 736. A. C. 16. Ol. 191, 1.

L. Domitius Ahenobarbus, P. Cornelius Scipio, L. Tarius Rufus. Ob cladem M. Lollii, a Germanis acceptum, Augustus hoc et proximo anno in Gallia, Hispania et Germania res constituit. T. Statilius Taurus praef. Vrbi. Ludi quinquennales ab Agrippa editi. Praetura urb. Tiberii et Drusi fratrum. Pannonii et Norici a P. Silio Nerva, Dentheletae et Scordisci a Claudio Marcello victi. A. C. 16–19. p. C. n. C. Caesar Germanicus.

V. C. 737. A. C. 15. Ol. 191, 2.

M. Livius Drusus Libo, L. Calpurnius Piso. Rhaeti et Vindelici a Tiberio et Druso, Augusti privignis, domiti.

V. C. 738. A. C. 14. Ol. 191, 3.

M. Licinius Crassus, Cn. Cornelius Lentulus. Agrippa Asiae, Ponti et Judaeae res ordinat, et Bosporum, a Scribonio quodam occupatum, dat Polemoni.

V. C. 739. A. C. 13. Ol. 191, 4.

TIBERIUS Claudius Nero, P. Quinctilius Varus. Ludi votivi Augusto Romam reverso facti. Theatrum Corn. Balbi dedicatur, et ab Augusto theatrum Marcelli. Mortuo M. Lepido, Augustus pontificatum max. suscipit. Idem tribuniciam potestatem sibi et Agrippae in aliud quinquennium prorogat. Pannonii solo Agrippae adventu coerciti.

V. C.

V. C. 740. A. C. 12. Ol. 192, 1.

M. Valerius Messalla Barbatus, *P. Sulpicius Quirinus*, *C. Valgius Rufus* poeta, *C. Caninius Rebilus*. Agrippa mortuo Tiberius fit gener Augusti, et Pannoniis subactis primus honoratur ornamentis triumphalibus. Eadem dantur et L. Calpurnio Pisoni, devictis Bessis, et L. Domitio Ahenob., Imp. Neronis avo, qui longius, quam quisquam priorum, victor in Germaniam penetravit. Drusus Sygambros, Usipetas, Teneteros et Chamavos domat; componit tumultum, ob censum in Gallia exortum, et aram Augusto dedicat Lugdunensem ad conducentes Araris et Rhodani.

V. C. 741. A. C. 11. Ol. 192, 2.

Q. Aelius Tubero, *Paullus Fabius Maximus*. *M. Valerius Messalla Corvinus* primus curator aquarum. Drusi praetura urb. et nova expeditio in Germaniam. Fossiae Drusianae. Dalmatia et Pannonia a Tiberio expugnatae. Mors Octaviae.

V. C. 742. A. C. 10. Ol. 192, 3.

Julus Antonius, *Q. Fabius Max. Africanus* Augustus Flamen Dialis. Getae, Daci et Dalmatae a Tiberio, Catti aliique Germanorum populi a Druso devicti. Natalis Augusti et Augustalia celebrantur.

V. C. 743. A. C. 9. Ol. 192, 4.

Nero Claudius Drusus, *T. Quinctius Crispinus*. Drusi extrema expeditio in Germaniam, mors et honores mortuo collati, nomen *Germanici* ipsi filiisque ejus decretum cet. Ovatio Tiberii.

V. C. 744. A. C. 8. Ol. 193, 1.

C. Marcus Censorinus, *C. Asinius Gallus*. Exercitus ab Augusto in Galliam ductus. Tiberii expeditio in Germaniam, cognomen Imperatoris al-

terque triumphus. Pomoerium prolatum. Pannonii a Sex. Apulejo victi. P. Quinctilius Varus Syriam avare administrat. Mors Horatii et Maecenatis.

V.C. 745. A.C. 7. Ol. 193, 2.

TIBERIUS Claudius Nero II. Cn. Calpurnius Piso II. Tiberius in Germaniam redit. Eadem provincia a C. Sentio Saturnino per plures annos administrata. Urbis regiones XIV et vicorum magistri. Ludi votivi post reditum Augusti a C. Caesare editi. — Dionysius Halic. scribit historiam, — M. Varius Flaccus.

V.C. 746. A.C. 6. Ol. 193, 3.

D. Laelius Balbus, C. Antistius Vetus; L. Manilius, Q. Nonius Asprenas Torquatus. Tiberius tribuniciae potestatis in quinquennium fit consors, et Rhodum secedit. — Dionysius Periegeta, Nicolaus Damasc. — Trogus Pompejus.

V.C. 747. A.C. 5. Ol. 193, 4.

Augustus XII, L. Cornelius Sulla. C. Caesar in forum deductus, princeps juventutis adpellatus ornatusque sacerdotio.

V.C. 748. A.C. 4. Ol. 194, 1.

C. Calvisius Sabinus, L. Passienus Rufus.

V.C. 749. A.C. 3. Ol. 194, 2.

L. Cornelius Lentulus, M. Valerius Messallinus. P. Quinctilius Varus Judaeos post mortem Herodis M. rebellantes coercet, eique in Syria succedit P. Sulpicius Quirinus proc. Hujus legatus, Coponius eq. Rom., Judaeae praeficitur.

V.C. 750. A.C. 2. Ol. 194, 3.

Imp. Caesar Augustus XIII. M. Plantius Silvanus; Q. Fabricius, C. Caninius Gallus. L. Caesar

Caesar togam virilem induit adpellaturque princeps juventutis. Relegatio Juliae, et poena adulterorum Juli Antonii, T. Quinctii Crispini, Ap. Claudii cet. Cn. Calpurnius Piso leg. Aug. proc. Hispaniam avare habet. Censui a P. Sulpicio Quirino in Syria et Judaea agitur; sed, quod alii putant, biennio post. Hinc diversae opiniones de epocha natī Christi. Cf. tamen intpp. evang. Luc. 2, 2.

V. C. 751. A. C. I. Ol. 194, 4.

Cn. Cornelius Lentulus Cossus Gaetulicus, L. Calpurnius Piso, M. Vinucii expeditio in Germaniam. — M. (Q.) Antistius Labeo, C. Atejus Capito et C. Aelius Gallus ICTi,

V. C. 752. Ol. 195, 1.

C. Caesar, L. Aemilius Paullus. Armenia ad Phraatem desciscit. Hoc anno Christum fuisse natum, multorum opinio est. Cf. ad a. V. 750.

IMPERATORES ROMANORVM.

P. C. n. 1-14. (a. Ch. n. 21. — p. C. n. 14.)

Augustus,

2. L. Caesar Massiliae obit. C. Caesar Phraatem Armenia cedere cogit, et M. Lollius, comiti et rectori ejus, substituitur P. Sulpicius Quirinus. 3. C. Caesar in Lycia moritur. 4. Ab Augusto Tiberius, et ab hoc Germanicus Drusi f. adoptatur. Lex Aelia Sentia de manumissionibus. 5. Lex Julia de maritandis ordinibus. Phraataces' 5. 6. Orodes II. 6. C. Atejus Capito cos. suff. Chauci, Langobardi et Marobod., rex Marcomannorum, a Tiberio, et Gaetuli a Corn. Lentulo Gaetulico victi. Res adv. Dalmatas, Dacos, Sarmatas et Pannonios a M. Valerio Messalino, A. Caecina Severo, Tiberio, Germanico, M. Plautio Silvano, C. Vibio Postumo et

M. Aemilio Lepido per IV. annos gesta. Rhoemetalces et Rhescuporis, Thraciae reges, socii Rom. Stipendia annua, aerarium militare et, ejus locupletandi causa, centesima auctionum s. rerum venalium et vicesima hereditarium Julia lege instituta. 6-10. Vonones I. 7. Agrippa Postumus relegatur. Quinquagesima mancipiorum. Rhescuporis et Cotys V. P. Quinctilius Varus cum tribus legionibus in Germania caesus ab Arminio. Lex Papia Poppaea. 10. 11. Tiberius et Germanicus procoff. Germaniam pervagantur. C. Poppaeus Sabinus Moesiae per XXI. annos praest. 12. Germanicus cos. cum C. Fonteio Capitone. Q. Caecilius Metellus Creticus Silanus proc. Syriae per sex annos. 13. Tiberius censum agit cum Augusto et tribunicia ei potestas prorogatur. Germanicus proc. Galliae. 13-43. Artabanus III. Judas Galilaëus s. Gaulonita. 14. Mors Augusti.

14-37. *TIBERIUS Nero Caesar.*

14. Comitia e Campo in curiam translata. Mors Agrippae Postumi et Juliae. Seditiones legionum in Pannonia et Germania. L. Aelius Sejanus, praef. praetorio, et castra praetoriana. C. Junius Blaesus, A. Caecina, C. Cetronius, L. Apronius et C. Silius Nerva legati. 14-17. Res a Germanico adv. Cheruscos, (Arminium et Inguomerum) Catios, Angrivarios aliosque Germaniae populos gestae. 15. Drusus Caesar cos. P. Vellejus Patereulus huius praetor cum fratre Magio Celere Vellejano. Lex et judicia majestatis. 16. Clemens Agrippae Postumi servus. Mathematici Vrbe pulsī, T. Statilio Siscenna Tauro et L. Scribonio Libone cos. Jul. Pomponius Graecinus cos. suff. L. Scribonii Libonis Drusi praet. accusatio et mors. 17. Cappadocia prov. Rom., Archelao rege per fraudem occiso. Tacfarinas, dux Musulanorum in Numidia, victus a M. Furio Camillo

millo proc. Africae. Triumphus Germanici. Cn.
 Calpurnius Piso proc. Syriae. — P. Rutilius Lupus,
 et L. Fenestella. 18. Germanicus iterum consul
 cum Tiberio et Orienti praepositus. Q. Veranius
 primus Cappadociam obtinet; et Q. Servejus Com-
 magenen. 19. Germanici iter in Graeciam Aegyptum-
 que et mors. Lex Julia Norbana de libertinis La-
 tini nominis seu Latinis Junianis. Drusus discor-
 diam inter Germanos fovet. Maroboduus et Rhe-
 seuporis pulsi. Catualda. Vannius. Rhoemetaces II.
 Cotys VI. — Strabo. 20. Cn. Pisonis mors. Tac-
 farinas a L. Apronio victus. C. Junius Silanus Asiam
 avare administrat et biennio post damnatur. 21.
 Drusus iterum consul cum Tiberio patre. Tacfa-
 rinas a C. Junio Blaeso, Julii Florus et Sacrovir,
 Trevirorum Aeduorumque duces, a C. Vifellio Var-
 rone, Coeletae, Odrysae et Dii in Thracia a P.
 Vellaeo devicti. 22. Drusi potestas tribunicia. Sê-
 jani potentia in dies crescit. Ser. Cornelius Lentu-
 lus Maluginensis Asiam non obtinet, quia flamen
 Dialis est. Q. Vibius Serenus proc. Hispaniae ult.,
 proximo anno accusatus a filio et damnatus. L.
 Arruntius absens proc. Hispaniae cit. 23. Masurius
 Sabinus et M. Coccejus Nerva (cos. suff. h. a.)
 Icti. Annaeus Cornutus Afer philos. 23. Mors
 Drusi Caes. Nero et Drusus, filii jam puberes Ger-
 manici, a Tiberio senatui commendantur. Histrio-
 nes ex Italia pulsi. 23-79. Plinius major. 24. De-
 cennalia imperii Tiberii. Plautius Silvanus parricidii
 damnatus. Tacfarinas cum suis caesus a P.
 Cornelio Dolabella. Servile bellum, a T. Curtio
 motum, a Curtio Lupo quaest. obprimitur. C. Fon-
 tejus Capito proc. Asiae. 25. Cremutius Cordus hist.
 majestatis reus. Cyzicenis libertas ablata. Cn. Do-
 mitius Afer, orator, est praetor. Thraces subacti a
 C. Poppaeo Sabino proc. et Pomponio Labeone propr.
 Meesiae, qui nono anno post repetundarum accusa-
 tus

tus et voluntaria morte cum Paccia uxore extinctus est. C. Calpurnius Piso avarus propr. Hispaniae cit. a Terrestinis obtruncatus. 25-100. Silius 26. Tiberius in Campaniam abit. 26-37. Pontius Pilatus. 27-37 Tiberius in Capreas in se abdit. 28. Julia, Augusti neptis, in exilio moritur. Frisiorum rebellio et clades L. Apronio ab iis inlata. 29. Mors Christi ex quorundam sententia (ex aliorum senior fuit triennio) et Liviae. 30. Divini honores Sejano decreti. Sempr. Proculus et C. Cassius Longinus Icti 31. Sejani consulatus et mors. Nero et bien- nio post Drusus necati fame, et falsus Drusus a Pop- paeo Sabino oppressus. 33. M. Vinicius Gallus et Agrippina, Germanici uxor, inedia enecantur. — Lesbonax Valerius Max. 34-62 Persius. 35. Nuptiae C. Caligulae. L. Vitellius proc Syriae Ar- tabanum, Parthorum regem, ex Armenia pellit et Tiridaten deducit in regnum. 36. Phoenix in Ae- gypto. 36-44 Herodes grippa I. 37. Mors Tiberii.

37-41. *Cajus Caesar Caligula.*

37. Ducentesima auctionum, pro centesima a Ti- berio instituta, abrogatur et comitia populo resti- tuuntur. 37- 00 Josephus. 38 Philo Judaeus et Apio a Judaeis, Alexandriae habitantibus et ab Avi- dio Flacco male habitis, legati Romam missi. T. Flavii Vespasiani aedilitas. 38-65. Lucanus. 39. Gallia ab Imperatore expilata, et revocatae majesta- tis leges. Cn. Domitius Afer, IC et orator, Princi- pem, epigrammate offensum, mira arte et adula- tione delinit, et consul sufficitur in locum Cn. Do- mitii Corbulonis. Ser. Sulpicius Galba in Germania superiore succedit Cn. Gaetulico, propter militum favorem jussu Caligulae interfecto, et severa utitur disciplina. 40. Ridicula in Britanniam expeditio. Ptolemaeus, Jubae f. et rex Maurorum, ob divitias in Galliam evocatur et occiditur. Caligula Germa- nicus

nicus ovans ex Germania. Marfi et Chauci a P. Gabinio Secundo superati. — Mela. Columella. A Cornelius Celsus. 40-100. Martialis. 41. Imperator a Cassio Chaerea necatus.

41-54. *Ti. CLAUDIUS Drusus Caesar.*

41. Imperator addictus tum uxoribus, Messallinae et ab a. 49. Agrippinae, tum libertis Pallanti, Narcisso, Polybio, Posidi, Felici, Arpocrae. Mauri a C. Suetonio Paullino Atlantem usque perdomiti. Ap. Junius Silanus ex Hispania revocatur, et mox dolo Messallinae et Narcissi perit. M. Furius Camillus Scribonianus in Dalmatia res novas molitur. L. Annaeus Seneca insimilatus adulterii cum Julia Agrippinae forore et in Corsicam relegatus. 42. Cura annonae et portus Ostiensis constructio. Mauritania a Cn. Hosidio Geta subacta divisaeque in Tingitanam et Caesariensem. 42-100? Quintilianus 42-121? Juvenalis. 43 sq. Res in Britannia a Claudio legatisque ejus, A. Plautio Silvano, T. Flavio Vespasiano et C. Hosidio Geta gestae. Vibii Marfi proc. Syriae contentiones cum Agrippa Judaeorum rege. 44. Quaestores duo in triennium aerario praefecti, et praetores duo juris dictioni de fidei commissis. Cuspius Fadus. (Cestius Festus) Judaeae inpositus. 44-90. Herodes Agrippa II. Berenice. 45. Ser. Sulpicius Galba Africam ordinat. 46. M. Vinucii interitus. Conjunctio Asinii Galli et Statilii Corvini. Tiberius Alexander Judaeae praefectus. Ingens per Syriam fames. 47. Ludi saeculares sexti. Mithridates, adjutus opibus Pharasmanis fratris et discordia Gotarzis et Bardanis fratrum regumque Parthorum, Armeniam recuperat. Chauci et Frisii a Cn. Domitio Corbulone subacti, et fossa Corbulonis ducta inter Mosam et Rhenum. L. Salvius Otho proc. Africae. Q. Curtius Rufus proc. Germaniae, et forte historicus. 48. Messallinae et C. Silii con-

nubium

nubium ac mors. Censur a Claudio et L. Vitellio actus. Phoenix Roman adlatus. C. Cassius Longinus IC. Syriam et Ventidius Cumanus Judaeam obtinet — Phaedrus. 49. Claudius uxorem ducit Agrippinam Germanici fratris filiam, et Octaviam, filiam suam, L. Junio Silano desponsatam, qui abdicare se praetura et mori cogitur, despondet L. Domitio *Neroni*, Agrippinae filio. Meherdates, a Claudio Parthis rex datus, capitur a Gotarze, et huic mortuo succedit Vonones II. Mithridates Bosphoranus, cum Cotye fratre bellans, Roman mittitur vinctus. Itaraei et Judaei Syriae additi. Pomoerium prolatum. T. Flavius Sabinus Moesiam per septem, Junius Cilo proquaestor Bithyniam cum Ponto per quatuor, et Antonius f. Ti. Claudius *Tellx* Judaeam per VI. annos regit. 50. L. Domitius Nero a Claudio adoptatus praepositusque Britannico. Agrippina Augusta, et colonia Agrippinensis. L. Annaeus Seneca exilio revocatus, praetor et Neronis praeceptor. P. Atilius Ister proc. Pannoniae, ubi Vannio, Suevorum regi profugo, agros dat. T. Vinidius Quadratus proc. Syriae frustra compescere conatur motus Iberorum, Armeniorum ac Parthorum inter se bellantium. Catti a Q. Pomponio Secundo, proc. Germaniae sup. ac poeta, et Britannia a P. Ostorio Scapula propr., capto Caractaco, subacti. — Scribonius Largus. 50-130. Plutarchus. 51. Vespasianus cos. suff. Domitianus natus. Toga virilis Neroni maturata: isque cos. design. et proc. Afranius Burrus praef. praet. Lusio Getae et Rufio Crispino substitutus. 51-90. Vologeses I. Parthorum rex. Is hoc anno Tiridaten fratrem Armeniae inponit, pulso Rhadamisto Ibero, qui auctore Julio Peligno, proqu. Cappadociae, regium insigne sumserat. 52. Faustus Cornelius Sulla, gener Claudii, L. Salvius Otho, et Servilius Barea Soranus consul. Mathematici ex Italia denno pulsi. Fucinus lacus a Claudio emissus et naumachia in eo exhibita.

Qua-

Quadratus proc. Syriae discordias inter Galilaeos et Samaritanos, ortas auctoribus Felice et Ventidio Cumaniano procuratoribus Judaeae, componit damnato Ventidio, et provincia soli Felici tradita. 53. Nero Octaviam uxorem ducit, et Iliensibus immunitatem, libertatem Rhodiis diserta oratione inpetrat. Res ab A. Didio Gallo propr. in Britannia gestae. T. Statilius Taurus proc. Africae, cujus hortis Agrippina inhiat, repetundarum damnatus. Helvidius Priscus quaestor et gener Pacti Thraseae. — Onofander. 54. Mors Claudii.

54 - 68. *Nero Claudius Caesar.*

45. M. Junius Silanus proc. Asiae veneno extinctus. Cn. Domitius Corbulo, proc. Armeniae et ab anno 60. simul Syriae totiusque Orientis. — Q. Asconius Pedianus. 55 Britannicus veneno sublatus. Dissensio Neronis cum matre ob Actes libertae amorem. A. Fabricii Veientonis praet. ludi circenses. Idem ex Italia deinde pulsus. Q. Curtius Rufus proc. Africae, et Vipsanius Lenas Sardiniae. — M. Valerius Probus. 56 Neronis libidines et grassationes nocturnae. Histriones Italia pulsi Potestas tribunorum pl. et aedilium imminuta Potentia Helii, Epaphroditi, Doryphori, Phaontis, Polycletri, libertorum Neronis, Spori exoleti, et Tigellini praef. praet. Obultronius Sabinus quaestor aerarii ab Helvidio Prisco trib. pl. accusatus: et cura aerarii a quaestoribus ad praefectos et praetura functos translata. Porcius Festus Judaeam, Q. Sulpicius Camerinus Pythicus Africam, C. Balbillus Aegyptum, Cossutianus Capito Ciliciam, Epirius Marullus Pamphyliam obtinet. 57. Q. Veranius proc. Britanniae, Pompejus Silvanus Africae, L. Antistius Vetus et Pompejus Paullinus Germaniarum, Aelius Gracilis Galliae Belg. 58. Vologeses et Tiridates a Corbulone victi. C. Vibius Crispus proc. Africae, C.

Suetonius Paullinus Britanniae, Curtilius Mancina et Dubius Avitus Germaniarum. M. Salvius Otho in Poppaeae Sabinae amorem pellicit Neronem, et Lusitaniam per X annos bene administrat. 59. Nero matricida. C. Vibius Secundus Mauritaniae, et T. Vinus Rufinus Galliae Narbon. praefectus. 60. Quinquennialia ludicra, et cometes. A. Vitellius proc. Africae. Lucejus Abinus Judaeae procurator. Tigranes Armeniae regno inpositus a Corbulone. (Cf. ad an. 54.) 61. C. Petronius Arbiter Turpilianus cos. et proc. Britanniae. Ibi Boudicea, Iccnorum regina, magnam Romanis infert cladem, sed mox a Suetonio cum suis caeditur. Ser. Sulpicius Galba proc. Hispaniae Tarrac. et L. Vitellius Africae. 62. SC. Trebellianum de fideicommissariis hereditatibus, Trebellio Maximo et L. Annaeo Seneca cos. suff. Nero Poppaeam Sabinam ducit, Octavia relegata et mox occisa. Vologeses, Pyria expulsus a Corbulone, Armeniam occupat. Carmina probrosa et relegatio Antistii Sosiani praet. Ignominiosa deditio C. Caesonii Paeti proc. Armeniae, Tigrani in subsidium missi et a Vologese obsessi in castris. 63. Vologeses a Corbulone ad pacem petendam compulsus. Asia avare administrata a L. Salvio Othone Titiano, et Africa integerrime a T. Flavio Vespasiano. C. Cestius Gallus Camerinus leg. proc. Syriae. 64. Roma a Nerone incensa, et Christiani exquisitis poenis adfecti. Rebello Judaeorum, avaritia et crudelitate Gessii Flori procurat. mota. Scribonius Proculus et Sulpicius Rufus Scribonianus fratres Germanis praefecti. — Dioscorides. 65. Poppaea a Nerone occisa. Conjunctio C. Pisonis punita morte auctoris et consciorum, C. Julii Attici Vestini et Plautii Laterani consulum, L. Annaci Senecae, M. Annaci Lucani, Fennii Ruffi praef. praet., Subrii Flavi, Sulpicii Aspri et al. Trebellius Maximus proc. Britanniae. Musonii Ruffi et Annaci Cornuti philosophorum, C. Cassii Longini Icti et L. Silani relegatio.

Mors L. Antistii Veteris, ex proc. Asiae reversi.
 66. C. Suetonius Paullinus et L. Pontius Telesinus
 coff. Mors voluntaria L. Annaei Mellae, qui L.
 Senecae et Junii Gallionis frater paterque Lucani
 erat, C. Petronii, Cerialis Anicii, Rufii Crispini,
 Thraseae Paetri et Bareae Sorani, qui ex proc. Asiae
 reversus a P. Egnatio, ejus cliente, praeceptore et
 philos., accusatus erat, et intercessionem Aruleni
 Rustici trib. pl. deprecabatur. Relegatio Helvidii
 Prisci et Paconii Agrippini. Tiridates a Corbulone
 compulsus ad regnum Armeniae ac diadema Romae
 a Nerone accipiendum. Tiberius Alexander Aegypto
 praefectus L. millia Judaeorum Alexandriae tumultu-
 antium trucidari jubet. M. Coccejus Nerva, IC.
 et pater Nervae Imp., praetor. 67. Nero in Grae-
 ciae oppidis histrionis, citharoedi et aurigae partes,
 et Romae scenicum triumphum agit. Judaea a Ve-
 spasiano proc. subacta et obessa Hierosolyma. C.
 Julius Vindex propr. Galliae Transalp. res novas
 molitur; sed victus a T. Virginio Rufo leg. proc.
 Germaniae super., qui imperium ab exercitu obla-
 tum respuit, semet interfecit. 68. C. Silius Itali-
 cus, poeta, consul. Mors Neronis, defectio Galbae
 in Hispania.

68. 69. *Ser. Sulpicius Galba.*

68. Defectiones legatorum L. Fonteji Capitonis in
 Germania inf. et Clodii Macri in Africa. 69. Adopta-
 tio L. Pisonis Frugi Liciniani et mors Galbae.

69. *M. Salvius Otho.*

69. Alii legatorum ad Othonis partes transeunt,
 alii ad A. Vitellii, qui Germaniam infer. obtinebat;
 ad illas Virginius in Germ. sup. et C. Vipsanius Apro-
 nianus in Africa; ad has Hordeonius Flaccus, Vir-
 ginii successor, et si invitus, Valerius Asiaticus in
 Gallia Belg., Junius Blaesus in Gallia Lugd., Julius

Cordus in Aquitania. Mors Othonis, ad Bedriacum victi a C. Fabio Valente et A. Caecina legatis Vitellii absentis.

69. A. Vitellius.

69. Vespasianus in Judaea imperium cepisset, auctoribus Tiberio Alexandro Aegypti procuratore et M. Licinio Crasso Muciano proc. Syriae. Capitolio incensi Flaviani aut igne pereunt aut capti necantur, in his T. Flavius Sabinus praef. praet. fraterque Vespasiani. Postridie Roma capitur ab Antonio Primo, et Vitellius misere interficitur.

69-79. T. Flavius Vespasianus.

69. Potentia ac discordia Muciani et Antonii. Domitianus et Mucianus absente Vespasiano regnant. Praetura Sex. Julii Frontini (cujus duo exstant libri) et Aruleni Rustici. L. Calpurnius Piso proc. Africae a Valerio Festo successore interemptus. Pompejus Silvanus leg. proc. Dalmatiae, T. Ampius Flavianus Pannoniae, M. Aponius Saturninus et Fonteius Agrippa Moesiae, Vettius Bolanus Britanniae. 70. Hierosolyma a Tito capta ac diruta. Imperium Vespasiano a senatu decretum lege regia. Julius Sabinus Lingo Julii Caesaris filius putatur salutaturque Caesar: sed victus fugit et per novem annos latet. Bellum in Batavis, Germania et Gallia motum a Claudio Civile, cui mox junguntur Classicus, Julius Tutor et Julius Sabinus. Res adversus eos gestae a Petilio Ceriale. Deditio Civilis. Veledae numen. Vespasianus Alexandriae vetera ac nova tributa exigit; deinde in provinciis, in Italia et Romae, ubi et urinae vectigal instituit. Mathematici Roma pulsi, et sublata majestatis judicia. Coelius Sabinus IC. et cos. suff. 71. Helvidii Prisci temeraria loquendi libertas ac mors. Demetrius, Hostilius ceterique philosophi praeter Musonium Roma pulsi. Caenis, potens

potens et avara Vespasiani amica, moritur. 72. Petilius Cerialis Britanniae praest. Urbs restituta et exornata; ordo uterque subpletus et purgatus; disciplina militaris emendata; lites terminatae. 73. Centena annua rhetoribus constituta. Aerearum tabularum tria millia, quae incendio Capitolii conflagraverant, restituta. 74. Hoc forte anno Pegasus IC. consul, et SC. Pegasianum de fideicommissis hereditatibus. 75. Templum Pacis dedicatur, et colossus Neronis iterum erigitur in via sacra. Pulcherrima Berenice, quae cum Agrippa Romam venerat et a Tito unice amabatur, ab eo dimittitur. Diogenis, Herae aliorumque Cynicorum dicacitas punita. 76. Hoc forsitan anno Julius Frontinus Britanniae praeficitur. 78-83. Cn. Julius Agricola propr. res egregie in Britannia gerit. 79. Mors Julii Sabini, (v. ad a. 70.) Allieni et Marcelli conjuratorum, ac Vespasiani.

79-81. *TITUS FLAVIUS VESPASIANUS.*

79. Primum Vesuvii incendium, quo Herculaneum, Pompeji et Plinius major pereunt. 80. Ingens incendium Romae saeviens. Dedicatio amphitheatrū et thermarum Titi, ludique per centum dies dati. — C. Valerius Flaccus. P. Juventius Celsus, pater. Onkelos.

81-96. *T. FLAVIUS DOMITIANUS.*

81. Castrari mares vetiti. 83. Domitia Augusta, Paridis histrionis amore deperdita, repudiatur reduciturque; Paris obtruncatur. Julia, Tito filia, a patruo corrupta. Vestales occisae. 84. Domitiani expeditio Germanica, nullo hoste juvento. Honores ei decreti. Aurigarum factiones auctae. 86-105. Decebalus, rex Dacorum, et bella ab eo cum Romanis gesta. Pax tributo emta. Triumphus Dacicus. 89-163. Justinus Martyr. 90. Finis regni Judaici.

Judaici. Exquīsta Christianorum supplicia. 91. Consulatus M. Ulpī Trajani et M. Aclīi Glabronis. Spectacula epulaque. Multi acubus venenatis necati. Antonius proc. Germaniae, res novas moliens, a L. Maximo occisus. 91-107. Pacorus II. 93. Mors Agricolae. 94. Epīetetus. Dio Chrysostomus. 95. Censura Domitiani. Philosophi Romā pulsi et quidam interemti, in his Stoici Rusticus Arulenus et Herennius Senecio. Supplicia de Christianis, T. Flāvio Clemente cos., Glabrigione consulari, qui in Albano et Juvenalibus cum leone pugnaverat, Epaphrodito et aliis sumta. 96. Conjunctio Domitiae Augustae, Parthenii aliorumque. Apollonius Tyanensis, Ephesi praeficiens mortem tyranni. Statius poeta obit.

96-98. *M. Ulpius Coccejus NERVA.*

96. Beneficia superiorum Principum edicto confirmata; et alimenta pueris puellisque per Italiam constituta. Praetor fiscalis. 97. L. Verginius Rufus cos. conjunctio Calpurnii Crassi. Praetoriani tumultuantes auctore Casperio Aeliano praef. Sulpicia. 98. Tacitus cos. suff. Trajanus adoptatus.

98-117. *M. Ulpius Nerva TRAJANUS.*

100. Sex. Julius Frontinus cos. Javolenus Priscus IC. ex praetura deinde Syriae et Africae praepositus. Neratius Priscus IC. Trajano gratissimus et successor aliquando destinatus. Aelianus Tacticus. Philo Bīblensis Sanchoniathon? 100-105. bellum cum Decebalō gestum a Trajano ejusque legatis Lusio Quieto, L. Licinio Sura, Claudio Liviano praef. praet. et Longino. 102. Plinius junior cos. suff. 104. Danubius a Trajano junctus ponte lapideo. 105. Mors Deceballi Dacia provincia Rom. et Arabia Petraea ab A. Cornelio Palma leg. proc. Syriae expugnata. 107. Spectacula CXXIII dierum. Paludes Pomtinae lapidibus

dibus stratae. Bibliotheca, forum, odeum, gymnasium et ingens statua Trajani, ab Apollodoro exstructa: statuacque ab eo amicis suis posita, Palmae, Surae, C. Sossio, L. Celso. 107-134. Cosroes. (Osroes?) 110. C. Suetonius Tranquillus Jul. Obsequens? 114. Trajanus a senatu adpellatus Optimus et Parthicus. 114-117. Expeditiones ejus in Armeniam, quae Parthamafiri, in Adiabenen, quae Mebarsapi eripitur, in Mesopotamiam, Parthiam, quod regnum Parthamaspatae datur, in Arabiam cet. Antiochia aliaque oppida ingenti terrae motu afflicta. Defectio provinciarum in Oriente. 116. Ignatius obit. Papias. Hermas. L. Annaeus Florus. 117. Trajanus Selinunte (h. Trajanopoli; in Cilicia moritur, et Hadrianus artibus Plotinae Augustae ad imperium pervenit.

117-138. *P. Aelius HADRIANUS.*

117. Celsus, Palma, Lusius, Nigrinus, Apollodorus aliique occisi. Euphrates iterum finis imperii in Oriente statutus. 119-135. Iter ab Hadriano per omnes fere provincias factum. Res militaris et disciplina diligentissime constituta. 120. P. Juventius Celsus, filius, IC. Masora. Kabbala. 120-192. R. Juda; R. Jochanan; R. Gamaliel. 122. In Aegypto moritur Antinous, deliciae Principis. Favorinus Aquila. 125-160. Claudius Ptolemaeus. 129-190. Aelius Aristides. 130. Cajus IC. Polemo rhetor et philos. 131. Publicatur edictum perpetuum, (jus honorarium) compositum a Salvio Juliano IC. 131-200. Galenus. 133. Aelia Capitolina et aedes Jovis exstructae in solo dirutae Hierosolymae. Hinc Judaei rebellant, et tota fere gens deletur a Julio Severo; qui deinde Bithyniae praeficitur. Pharasmanes, qui Albanos concitaverat adv. Romanos, venit Romam. Advocatus s. patronus fisci instituitur. Italia, in quatuor provincias divisa, Consula-

ribus regenda datur. Officia palatina, militaria et publica, usque ad Constantinum M. servata. 134. Arrianus. Cornelius Fronto IC. 134-189. Vologes II. 135. L. Ceionius Aelius Commodus Verus (Aelius Verus) adoptatur, eoque mortuo. 138. T. Aurelius (Arrius; Annius) Fulvus Bojonius Antoninus, qui M. Antoninum (M. Annium Verum) et L. Aurelium Verum (L. Ceionium Aelium Commodum Verum Antoninum) adoptare jubetur.

138 - 161. *Antoninus Pius.*

Princeps Numae regi similis; a senatu adpellatus *Pius*. Britanni victi a Lollio Urbico, ab aliis legatis Mauri, Germani, Daci, Judaei, Achaei, Aegyptii, Alani. Honores et salaria rhetoribus ac philosophis delata in omnibus provinciis. 139. Justinus Martyr. 140. Phlegon. Justinus? 143. Cornelius Fronto et Cl. Herodes Atticus, rhetores, et Junius Rusticus ac Nicomedes Apollonius, philosophi. Stoici, praeceptores Antonini Philosophi. 147. Appianus. 150. Vinidius Verus, Salvius (Aburnus) Valens, L. Volusius Maecianus, Ulpius Marcellus et Javolenus ICI et consiliarii Principis. Junius Mauricianus, Sex. Pomponius, Sex. Caecilius Africanus. Taruntenus Paternus et Papirius Justus alii ICI. Hephaestio Gramm. 155-234. Dio Cassius. 160. Antoninus Liberalis; Aelius Herodianus; Ptolemaeus geogr.; Apollonius Dyscolus; Maximus Tyrius; Symmachus; L. Appulejus; Fl. Avianus; A. Gellius. Justinus? Dionysius Cato? Praxeas; Noëtus; Sabellius; Montanus. Noëtiani, Sabelliani, Montanistae, Nazaraei, Ebionitae, Ascetae, Pneumatici et Psychici. Saturninus, Basilides, Carpocrates, Marcion, Cerdo Gnostici.

161-169. *M. Aurelius Antonius Philosophus et L. Verus*, (v. ad a. 138.) *Divi Fratres sive Antoninus et Verus Augusti*.

162-165. L. Verus, confors imperii et gener Antonini, Lucilla filia ejus ducta, bellum Parthicum adv. Vologesen, qui Soaemum ex Armenia pepulerat, per legatos, Avidium Cassium et Thucydiden, gerit, residens Antiochiae. 165. Polyaeus; Athenagoras; Hermogenes rhetor et philos. 168. Melito. 169. L. Verus, focero insidians, venenum haurire cogitur.

169-180. *M. Aurelius Antoninus Philos. solus*.

171. Tatianus. 172-174. Jazyges, Marcomanni et Quadi ab Antonino, (Quadi virtute legionis tonantis, e Christianis scriptae) et Germani a T. Claudio Pompejano et Pertinace devicti. Aegyptiorum rebellionem, ab Isidoro sacerdote motam, comprimit Avidius Cassius, toti Asiae praefectus. 174. Pausanias. Oppianus. 175. Avidius Cassius, filius Heliodori oratoris et praefecti Aegypto, a Faustina Augusta incitatus, invadit imperium et necatur. Marcius Verus Syriae praepositus. 176. Commodus, Antonini filius, Neroni quam patri similior, collega imperii adsumitur: unde in Digestis memorantur Divus Marcus et Commodus, vel Antoninus et Commodus. Praetor tutelarior, et Juridici loco Consularium in Italia constituti. Imperatoris libri *πρὸς ἑαυτὸν*. 177. Scythae a Quinctiliis Condiano ac Maximo, et a Tarrutenio Paterno praef. praet. domiti.

180-192. *L. Aelius Aurelius Commodus Anton.*

180. Pax cum Marcomannis, Quadis et Burrhiis composita. Quinctilii, Paternus, Salvius Julianus, Quadratus, Sextus Cordianus aliique nobiles occisi praeter Claudium Pompejanum, Pertinacem et Victo-

rinum praef. Vrbi. — Lucianus; Jamblichus; Pol-
lux; Irenaeus; Theodotion; Phrynichus; Palladius.
182. Sarmatae ab Albino et Nigro, Britannii ab Ul-
pio Marcello domiti. Rebellio diuturna et a Per-
tinace praef. Vrbi anno demum 192. sedata Britan-
nicarum legionum, quarum furori permittitur Per-
ennis praef. praet. 184. Cl. ander cubicularius po-
tentissimus, qui XXV consules in unum designabat
annum, omnesque honores vel vendebat vel pro
arbitrio dabat, a. 189. a plebe obruncatur cum filio.
185-254. Origenes. 186. Multi acubus venenatis
et peste pereunt, multi saevitia Principis, in his
Julianus praef. praet., Julius Alexander et Dionysius
praef. annonae. Commodus auriga, gladiator et be-
stiarum; dictus Hercules, Deus, Amazonius et Ex-
superatorius. — R. Juda et Mischnah. 189-214.
Vologeses III. 190. Africana classis adjecta Alexan-
drinae. 192. Conjunctio Aemilii Laeti praef. praet.
et Electi cubicularii. Dio Cassius historiae scri-
bendae consilium capit.

193. *P. Helvius PERTINAX.*

193. Claudius Pompejanus et Acilius Glabrio ad-
fessores Principis in senatu. Socer ejus, Flavius
Sulpicianus, praef. Vrbi. Bonus Princeps a praeto-
rianis, disciplinae impatientibus et fraudulenta Laeti
saevitia incensus, die LXXXVII imperii obtruncatur
cum Electo. — Ael. Moeris; Sex. Empiricus; Cle-
mens Alexandr.; Theophilus Antiochenus; Nonius
Marcellus.

193. *Didius JULIANUS.*

Hic pronepos Salvii Juliani Icti a praetorianis
imperium, licitatione facta et superato Flavio Sul-
piciano competitore, mercatur; sed militibus, sena-
tui plebique invidus, die imperii LXVI interficitur.

193 - 211. *L. Septimius SEVERUS.*

Princeps crudelis, sed fortissimus et reip. utilissimus; quare iudicio senatus aut nasci non debuisset, aut non mori. 193. 194. *Pescennius Niger* Imperator in Syria salutatur, et a Candido, Valeriano et Anulino, Severi ducibus, ter victus perit. 194 - 196. Byzantium obpugnatur capiturque. 195. Expeditio Severi adv. Osroenos, Adiabenos et Arabas. 196. 197. *D. Clodius Septimius Albinus*, Caesar a Commodo dictus, in Britannia desciscit, et in atroci proelio ad Lugdunum a Severo et Laeto superatus sibi necem consciscit. Numerianus gramm. militibus in Gallia scriptis res bene gerit. 199. Vologeses Mesopotamiam occupat; sed a Severo et Laeto ad pacem petendam cogitur. Julius Crispus praef. praet. et Laetus necantur. Obpugnatio Atrac. 200. Iter Severi in Palaestinam et Aegyptum. — Philostrati. Obsequens. Q. Serenus Sammonicus. Fingal? 203. *L. Fulvius Plautianus* praef. praet., Sejano similis, ejus filia Plautilla Bassiano s. Caracallae, Severi filio, a. 202. nupsit, jussu Principis obtruncatur. Damnatio Plautillae, Plautii, Aproniani, Quintilli Plautiani, Baebii Marcellini. Vita dissoluta et discordia filiorum Severi. 205 - 270. Plotinus. 208 - 211. Res a Severo in Britannia adv. Caledonios et Maeatas gestae, et vallum ab eo per XXXII millia passuum a mari ad mare ductum. 210. Diogenes Laertius; Agathemer; Dositheus gramm. Julius Paullus IC. M. Minucius Felix. 211. Severus Eboraci moritur.

211 - 217. *Antoninus CARACALLA* s. *Tarantas*.

211. Hic, Caligulae simillimus, *P. Septimium Getam* fratrem, a patre consortem imperii relictum, ipse sua manu in gremio Juliae matris obtruncavit, et Aemilium Papinianum, Ictum celeberrimum ac praef. praet., hanc caedem defendere recusantem,

Cilonem, præceptorem ac præf. Vrbi, Thrascam Priscum aliosque interfici iubet. 212. Stolidæ Alexandri imitatio. Nova tributa et pecuniarum exactio. Decima hereditatium, manumissionum largitionumque. Civitas omnibus ingenuis, in imperio Rom. viventibus, data. Osroene et Armenia fraudulenter regibus, Augaro et Sanatruçi, ereptæ 213. Alemanni perfide trucidati. Pecunia Cennis aliisque Germanis data. 213 - 273. Longinus. 214 - 226. Artabanus IV. ultimus Parthorum rex. 216. Bellum adv. Parthos et Armenios gestum. Alexandria direpta. 216. 217. Nova ac perfida expeditio adv. Artabanum. Caracalla occiditur a Macrino præf. præct.

217. 218. *M. Opilius MACRINUS*

et *Diadumenianus* filius. 218. Macrinus a Parthis victus pacem emittit; mitigatque Tiridatem Armeniæ regem et Dacringos. Idem statuit, omnia superiorum Principum rescripta tollere, ut jure agatur. Sed rebellione militum orta in Syria occiditur cum filio. Maesæ, sorori Juliæ Domnae Augustæ, uxoris Severi, et Julio Avito erant duæ filiae, quarum major Soæmis, Vario Marcello nupta, Avitum, minor, Mammæa, uxor Gessii Marciani, Bassianum pepererat. Hic postea dictus est Alexander Severus, ille, qui Caracallæ credebatur filius et Elagabali dei Syriæ sacerdos Emesæ erat,

218 - 222. *M. Aurelius Antoninus ELAGABAL*

s. *Heliogabalus*, puer aviaæ matrisque virtute, artibus et largitione a militibus lectus Imperator, qui etiam Pseudantoninus et propter libidines Sardanapal adpellatus est. — Nestor, Fabius Agrippinus, Picas, Rhianus; Claudius Attalus, Triccianus, Sulla, Sejus Cajus, Valerianus Pactus, Silius Messala, Pomponius Bassus, Gannys, Principis præceptor, cui imperium

perium ille debebat, Verus et Gellius Maximus interficiuntur. Elagabal fit summum Romanorum nomen, et Imperator ejus sacerdos. Circumcisio Principis aliorumque, aurigatio saltatioque. Potentia Eutychiani s. Comazonis, Hieroclis et Aurelii Eubuli. 220. Athenaeus; Ammonius Saccas philos. Tertullianus obit. Solinus? Jul. Obsequens? 221. Alexander consobrinus Principis (v. ad a. 218.) ab eo adoptatur.

222 - 235. *ALEXANDER Severus,*

qui consilia Mammaeae matris et Domitii Ulpiani, IC. ac praef. praet., sequutus bene regnat, sed nimis indulget avaritiae matris et dominandi cupiditati. 225. Claudius Aelianus. 226 - 241. Artaxerxes I. (Ardschir s. Sassanides I.) qui regno Parthico everso Persicum restituit, et Mesopotamiae Syriaeque imminet. 228. Ulpianus a praetorianis occisus auctore Epagatho. 229. Dio Cassius cos. II. qui paullo post in patriam et otium redit. Curatores Urbis XIV. ex consularibus facti et negotia urbana cum praef. Urbi curantes. Praefecti praet. senatores et Viri Clarissimi. 230. Heremnius Modestinus et Terentianus Maurus. 233 - 305. Porphyrius.

235. 236. *Maximinus*

Thrax, cujus opera Alexander in militum seditione una cum matre occisus erat Moguntiae, flagitiose et crudeliter regnat, et in obpugnatione Aquilejae a militibus suis obprimitur.

236. *Gordiani I. et II. pater et filius.*

237. *Maximus et Balbinus.*

237 - 244. *Gordianus III. nepos.*

Is bene regnat consiliis Msithei foceri: quo mortuo perit per fraudem Philippi praef. praet., qui
jam

jam ei vivo per milites extorserat consortium imperii. 238. Herodianus hist. et Censorinus. 241. Nepos Chiliastes. 241-272. Sapor. I. (Schapur).

244-249. *Philippi*, Arabes, pater et filius.

Imperatores avari et crudeles, quos jam Christianos fuisse quidam contendunt. 248. Annus millesimus Urbis et imperii Rom. ludis saecularibus actus. 249. Paullus Thebanus et Eremitae.

249-251. *Decius*

tum Messio filio Caesare regnat, et a Gothis victus perit. 250. Saevissima Christianorum persecutio. Cyprianus. Palladius? Solinus? Coelius Apicius? 251. Novatianus.

251-253. *Gallus*, *Volusianus* filius et *Hosilianus*.

253-260. *Valerianus* et *Gallienus* filius,

postquam *Aemilianus* Maurus per tres menses imperium tenuerat. 260. Valerianus in bello Persico a Sapore dolo capitur, et misera in servitute consenescit.

260-268. *Gallienus*,

homo libidinosus, ignavus et servitutis paternae incuriosus, a quo omnes fere provinciae desciscunt. 261-277. *Dominatio XXX Tyrannorum*, inter quos eminent Odenatus et Zenobia, uxor ejus, Palmyreni regni conditores. 262. Plotinus. 264-340. Eusebius.

268-270. *M. Claudius*.

Hic insignem de Gothis reportavit victoriam, et imperium reliquit *Quinctillo* fratri, qui illud per XVII dies tenuit.

270-

270-275. *Aurelianus*

Princeps necessarius magis, quam bonus, fortissimus adv. hostes et in cives crudelis, qui, caecis ingentibus Germanorum copiis, Zenobiam captam duxit in triumpho, sed urbanis motibus monetariorum nimium quantum civilis sanguinis fudit. 270. Achilles Tatius; Manes et Manichaei. 272 Hormisdas I. 273-276. Vararanes (Varanes) I. — Post interregnum VII mensium successit

275. *Tacitus*,

vir gravis, constans et prudens, at sexto mense infidiis aut morbo absumtus; ut paulo post *Florianus*, frater ejus.

276-282. *Probus*.

Imperator belli pacisque artibus insignis, qui reliquos tyrannos oppressit. 276-293 Vararanes II. 279. R. Jochanan auctor Gemarae Hierosol. — Talmud. 280. Olympius Nemesianus.

282-284. *Carus* filique *Carinus* et *Numerianus*.

Pater ingentes Sarmatarum copias delevit, et in expeditione adv. Persas fulmine ictus periit; nec multo post filii, ille a Diocletiano, hic a socero occisus.

284-304. *C. Aurel. Valer. Diocletianus*,

qui victoriis consiliisque pacem terra marique peperit, multasque egregias dedit leges, at civibus et provinciis gravis fuit. 284. Maximianus Caesar.

286-304. *Diocletianus* et *Maximianus Herculeus*.

Christiani crudeliter vexati. Nimiae copiae, indictiones tributorum, concisiones provinciarum, (v. c. Galliarum in XIV partes) multiplicatio praesidum, officiorum, Rationalium, Magistrorum, Vicariorum
prae-

praefectorum. 290. Timaeus. T. Julius Calpurnius. 292. *Galerius Maximinus* et *Constantius Chlorus*, Claudii Imp. nepos, Caesares. Administratio provinciarum inter hos et Augustos divisa, non ipsum imperium. 293. Vararanes III. 294-301. Narses. 296-373. Athanasius. 300. Alciphron. Eumenius. Arnobius. Theon? 301-309. Hormisdas II. 301-391. Macarius, et Scriptores historiae Augustae, Ael. Spartianus, Jul. Capitolinus, Ael. Lampridius, Vulcatius Gallicanus, Trebellius Pollio et Fl. Vopiscus. 304. Augusti imperio se abdicant, coacti a *Galerio*, et *Diocletianus* in privato otio hortisque consenescit, ac primus omnium privatus inter Divos refertur.

304 - 306. *Galerius Maximinus* et *Constantius Chlorus*.

Hic mitis ac bonus, ille saevus in Romanos, provinciales et Christianos. Divisio orbis Rom., ut hereditatis in duas partes. *Severus* et *Maximinus* Caesares. Mortuo *Constantio*,

306. 307. *Galerius* et *Severus* dicuntur Augusti, et *Constantinus*, *Constantii* f., Caesar. Sed Severo mox occiso *Maxentius*, *Maximiani* f., principatum invadit, et ipse senex *Maximianus* resumit imperium.

307 - 313. *Galerius*, *Maxentius*, *Maximianus*, *Livinius*,

atque Caesares *Maximinus* et *Constantinus*, qui et ipsi 311. Augusti creantur. Post Consulatus notari exinde coepti, aliis consulibus a *Galerio*, aliis a *Maxentio* creatis. 309-380. Sapor II. 310. *Maximianus* et 312 *Maxentius* a *Constantino* occiduntur. 311. *Galerius* moritur, et 313. *Maximinus*, a *Licinio* victus, se ipse interficit. (310. *Jamblichus*. *Harpocration*. 311 sq. *Donati* et *Donatistae*. 312-391. *Gregorius Nazianzenus*.)

313-323. *Licinius et Constantinus.*

Hi Caesares sibi adsciscunt *Crispum* et *Constantinum* juniorem, Constantini filios, et *Licinium* juniorem. 314-323. Bellum geritur inter Augustos, et Licinius tandem captus necatur. 314-341. Paulus Thebanus Eremita prius. 314-356. Antonius, auctor monachorum et coenobiorum. 314-386. Cyrillus Hierosol. et Libanius. 316-380. Basilus M. 319. Arius. 320. Aphthonius. Septimius Romanus. R. Hillel II. Dictys? Dares? 321. Nazarius et Chalcidius.

323-337. *Constantinus M. solus.* (cum aliis 311-323.)

Primus Imperator Christianus, sed moriens demum baptizatus, et flagitiosissimus, qui praeter multos alios Crispum filium et Faustam uxorem diro mortis genere peremit. 325. Concilium Oecumenicum Nicaenum. Lactantius. 329-420. Hieronymus. 331. Byzantium fit Roma nova, Constantinopolis et imperii sedes, cui senatus magistratusque iidem, qui Romae, dantur: unus tamen ibi consul est, alter Romae. Imperium in IV. Praefecturas Praetorianas, Orientis, Illyrici. Galliarum et Italiae, divisum, et hae in provinciarum dioeceses. Potestas militaris data Magistris Militum, et Equitum et Peditum. Patriatus, Nobilissimatus aliaeque dignitates Quaestor Palatii et Comites ordinis primi, Consistoriani secundi tertiique. Institutio follis et chrysargyri s. auri lustralis, tributorum. Indictio (computatio temporum secundum spatia trium quinquennialium) jam ab a. 312. in usu esse coeperat. 335. Dexippus. Gabrias s. Babrias? 336. Julius Firmicus Maternus. Nonius Marcellus? Charisius. Gregorius s. Gregorianus et Hermogenianus Icti et auctores Codicum.

337 - 361. *Constantinus II. Constans et Constantinus II.*

Divisio imperii, gignens bellum fraternum. 340. Constantinus a Constante fufus perit. 341 sq. Phocinus. 347. 407. Joannes Chrysoftomus. 350. *Magnentius*, qui in Rhaetia exercitui praefectus, Constante infidiis interemto, Imperator salutatur, fratresque Decentium et Desiderium Caesares dicit. — Aurelius Victor. Hilarius. 350 - 414. Hypatia. 351. Gallus, Constantii patruelis, Caesar. 353. Magnentius, a Constantio debellatus, Desiderium et deinde semet ipse ut mox Decentius, interficit. 353 - 361. solus regnat Constantius, Arianorum fautor et homo flagitiosus atque crudelis, qui et initio imperii Dalmatium patruelem, Constantium patrum et Hanniballianum, Nobilissimos ac Caesares, et 354. Galatum interemit. 354. Aelius Donatus. 354 - 430. Augustinus. 355. Julianus, Galli frater, Caesar. 358. Aristaenetus obit. 360. Himerius; Themistius; Oribasius; Diophantus; Sallustius philosophus Gr.; Eunomius; Ammianus Marcellinus. Macedonius decedit. 360 - 398. Ambrosius. 361. Julianus Lutetiae Paris. nomen Augusti sumit, et Constantius, adversus eum proficiscens, in itinere moritur.

361 - 363. *Julianus Apostata,*

vir doctus et rei militaris peritus, qui, religione per Taurobolium ejurata, auctore Maximo philosopho, scholas Christianorum claudi gentiliumque aperiri jussit, Judaeisque dedit potestatem reficiendi templi Hierosol; quod tamen divina vi impeditum creditur. 362 sq. Apollinaris. 363. Julianus a Persis caesus. Succedit ei primicerius protectorum domesticorum

363 364. *Jovianus.*

Pax cum Persis facta, et restitutum religionis Christianae exercitium.

364-375. *Valentinianus et Valens fratres.*

Ille Occidentem, hic Orientem administrandum recipit. 365 Antonini Aug Itinerarium. Marius Victorinus. Sex. Rufus. Pagani. 367. *Gratianus*, Valentiniani filius octennis, Augustus dicitur. 370. *Vegetius*. *Euphraemus Syrus*. *Ampelius*? 372. *Gregorius Nyssenus*. *Avienus*. 374 sq. Migrationes gentium. Valentinianus Alemannos et Saxones saepius vincit, et 375. in Pannonia moritur.

375-378. *Gratianus et Valentinianus II. fratres et Valens.*

Valens, Arianorum fautor. *Ulphilam*, episcopum Arianum, Gothis mittit, religionem Christianam amplecti cupientibus, et 378. a Gothis et Alanis victus in tugurio crematur. 378. *Paullus Alexandr.*

378-383. *Gratianus, Valent. II. et Theodosius.*

Hic Oriens permissus. 379. *Ausonius* cos. *Zeno Afer*, episcopus Veronenfis. *Jul. Obsequens*? 380-3. *Artaxerxes II.* 380-450. *Socrates Scholasticus*, hist. eccles. 381. Concilium oecumen. Constantinopol. 383-8. *Sapor III.* 383. *Maximus*, Galliae praefes, Lugduni occidit Gratianum, et imperium arripit.

383-392. *Valentinianus II. et Theodosius.*

388-399. *Vararanes IV.* 390. *Heliodorus*; *Theon*; *Pappus*; *Festus*. 392. *Valentinianus II.*, Arianorum fautor et ab a. 388 in Gallia otiose vivens, Viennae ad Rhodanum insidiis Arbogastis interimitur.

392-395. *Theodosius M. solus.*

Hic imperii aemulos, Maximum, Eugenium et Arbogasten, captos occidit, et, Gothis saepius profligatis, otium imperio reddidit. Cultus veri dei ubique restitutus. Officia et militaria, et palatina

ac civilia aucta, omniaque in IV ordines descripta, Illustrium, Spectabilium, Clarissimorum et Perfectissimorum. 393. Didymus Alex obit. 393-457. Theodoretus. 394. Symmachus praef. Vrbi. 395. Claudianus. Palladius? Vibius Sequester? Theodosio filii succedunt, Honorius in Occidente, Arcadius in Oriente.

395-423. *Honorius.*

Stilico, tutor ejus et adfinis, 405. Radagaisum, Gothorum occidental. ducem, profligat, sed 408. necatur, quia cum Alarico, successore ejus, conspirasse creditur. 395-408. Arcadius, cujus imperium adfectant Rufinus, tutor perfidus, Eutropius eunuchus et Gainas, dux Gothorum, a Rufino accitus; qui mox omnes pereunt. Quo facto Eudoxia Augusta regnat. 397. Bellum Gildonicum, a Gildone, comite Africae, motum. 399-420. Izdescherd I. 400. Hesychius; Longus; Hermias Sozomenus; Eunapius; Servius. 402-417. Innocentius I. 403. Epiphanius obit. 405. Prudentius. Nemesius. Ossianus? 407 sq. Gundaricus et Gensericus. Vandali, Sævi, Burgundi et Alani. 407 sq. in Britannia et Gallia Imperatores salutantur Marcus, Gratianus, Constantinus, Constans, Maximus; 411. Magontiaci Jovinus et Sebastianus; 413. in Africa Heraclianus comes. 408-450. Theodosius II. qui anno aetatis VIII. imperium Orientis nactus primum saluberrimis Anthemii tutoris et Pulcheriae sororis, deinde malis consiliis Antiochi, Chrysaphii aliorumque cubiculariorum eunuchorumque usus est, et pacem cum Hunnis grandi pecunia redemit. 408. 409. Olympius, et 409 sq. Jovius Stiliconi subficiuntur, mali homines. 408-410. Roma ter obpugnata ac direpta ab Alarico, et Attalus Imperator constitutus. 410. Alarico succedit Ataulphus propinquus, qui cum Honorio pacem facit, et 414. ducta ejus sorore Placidia,

cidia, in Hispaniam adversus Vandalos profectus, 415 a suis occiditur. 409 sq. Saxones, Picti et Scoti in Britannia. 410. Nonnus; Pelagius; Synesius; Macrobius; Sulpicius Severus. Xenophon Ephesius? Chariton? 410-476. Hierocles. 412-485. Proclus. 415-419. Wallia rex Gothorum in Hispania, successor Ataulphi. 416. Rutilius Numatianus et Orofius. 419-451. Theodericus I. qui regnum Gothorum in Hispania amplificat. 420-440 Vararanes V. 421-440. Athenais f. Eudocia, Leontii philos. filia et poetria, est uxor Theodosii II. et ab ea. 440-460. Hierosolymis vivit, aulam relinquere coacta. 421. Constantius, Galliae comes, qui a. 417. Placidiam, Honorii sororem duxerat, fit consors imperii, sed mox moritur.

423-425. *Ioannes,*

Primicerius Notariorum.

425-455. *Valentinianus III.*

filius sexennis Constantii et Placidiae, sub tutela matris est, et 437. uxorem ducit Eudoxiam, Theodosii II. filiam. Maximae imperio Rom. provinciae a barbaris eripiuntur propter inertiam libidinesque Imperatoris et discordiam Aëtii ac Bonifacii, summorum huius aevi ducum. 425. Olympiodorus. 427-432. Bonifacius in Africa invitatus molitur res novas et necatur. 428 sq. Nestorius. 429 sq. Africae pars a Genferico (Geiseric) capta. 431. Concilium oecum. Ephesinum, et damnatio Nestorianorum. Cyrillus Alexandr. 433. Zosimus. 437-448. Chlodio f. Glogio. 438. Codex Theodosianus. Salvianus. 440-461. Leo I. Episcopus Rom. 440-457. Vararanes VI. 445. Isidorus Pelusiota. 448. Eutyches. 448-456. Merovaeus. 449 sq. Hengist et Horst, duces Anglorum, Saxonum et Jutorum, Britanniam occupant. 450. Coelius Sedulius. 450-457. Martianus, a Pulcheria Theodosii II. sorore

in tori imperiique consortium receptus in Oriente.
 451. Concilium oecum. Chalcedonense; Monophysitae; Patriarchae. Attila, Hunnorum rex, ab Aëtio in campis Catalaunicis vincitur; sed mox Italiam vastat, et 453. moritur. 451 - 453. Thorismundus, Theodorici I. filius, cui fratres succedunt, 453 - 466. Theodericus II. et 466 - 484. Euricus.

455. *Petronius Maximus*

qui Valentinianum III. interfecerat, et invitam duxerat Eudoxiam Augustam. Ab ea ex Africa evocatur Gensericus, qui, occiso Imperatore cum Palladio filio Romaque direpta, Eudoxiam cum filiabus, Eudocia et Placidia, in Africam abducit, et Eudociam Honorico filio collocat.

455. 456. *Flavius Maecilius Avitus.*

456. Ricimer Comes, a regio Suevorum sanguine oriundus et nepos Walliae, (v. ad a. 415.) usque ad a. 472. vel Imperatores facit, vel ipse regnat. 456 - 481. Childericus.

457 - 461. *Majorianus.*

Imperium Rom. in Gallia et Hispanja restitutum, et expeditio adv. Vandalos. 457 - 474. Leo I. Magnus s. Thrax opera Asparis; Patricii et Gothi, regnum Orientis accipit, et ab Anatolio patriarcha coronatur. 457 - 488. Hormisdas III. et Pheroses. (Firuz.) 460. Sidonius, et Marcianus Capella.

461 - 465. *Libius Severus.*

Marcellinus patricius in Dalmatia, et Aegidius in Gallia regnat. 462. Moses Chorenensis.

465 - 467. *Ricimer.*

Hic regnat, ut jam inde ab a. 461., sed sine titulo Augusti.

467 - 472. *Anthemius*, gener Leonis M.

470. Stephanus Byzant. 470 - 524. Boëthius, 472.
Ricimer capit Romam, et Anthemius perit.

472. 473. *Olybrius*, gener Valentiniani III.

Ricimer et Olybrius moriuntur,

473. *Glycerius*

474. 475. *Julius Nepos*.

474. Leo II. et 474 - 476. Zeno Isauricus, Imperatores Orient. 475. Orestes, dux et patricius, res novas molitur, et Augustus salutatur filius ejus

475. 476. *Romulus* (Momyllus) *Augustulus*.

Ultimus Imperator Rom., quem Odoacer in exilium pellit.

E M E N D A N D A.

In *Vol. I.* lege pag. III. lin. 6. opp. in Gallia. lin. 10. Symmachus. l. 12. Timavi alumnus. p. IV. l. 4. al. Epigr. l. 5. Aponum. l. 23. verum. p. VIII. l. 9. διαρρεῖ. l. 15. μὲν. p. X. lin. 12. Jani ab eo bis clausi. p. XII. l. 7. at vere. p. XIII. l. 19. illisque. p. XV. l. 13. Μάρκον. l. 16. rerum ratione habita. p. XVII. l. 3. Acilius. l. 7. μὲν. p. XXI. l. 16. Scipioni. p. XXII. l. 6. praemittit, brevius bellum. l. 25. optet. p. XXIII. l. 5. 6. loca de N. D. p. XXIV. l. 6. Acufilas. p. XXVI. l. 13. ab Aristotele Callisthenes. p. XXIX. l. 4. Longe. l. 24. falsi dicere. p. XXX. l. 7. 8. probet, et in rebus. p. XXXI. l. 29. Suet. in Aug. p. XXXII. l. 16. inspicendorum facultatem. p. XXXIII. l. 2. leges, plebiscita. p. XXXVI. l. 12. Pompejum. p. XXXVII. l. 3. fatetur. p. XL. l. 22. tum quod parvae et rariae. p. XLI. l. 3. propior. p. XLVI. l. 19. ostentandi. p. XLIX. l. 2. ἀμαρτήματα. p. LVIII. l. 16. adjectum est a. 1521. quartum. l. 23. 24. Ex minore ductae sunt. p. LXII. l. 28. cum notis suis et variorum. p. LXIX. l. 6. 7. annorum 3, 33. 4, 7. 5, 54. 7, 18. 31, 1. 5. 34, 54. lin. 9. Pigbivus, Dodwell alique.

p. I. l. 2. perscripserim, nec. p. 19. l. 10. erat; quippe, p. 20. l. 14. ferunt; multisque. p. 24. l. 35. a Curibus. p. 25. l. 23. ferunt, seu. p. 28. l. 26. 27. posse. Haec. p. 38. l. 5. Deos patrios, patriam. p. 42. l. 9. Tullus, Metto exercituque. p. 46. l. 21. querebatur; Sabini, suos. p. 47. l. 14. agunt, crebri. l. 37. obnoxius degeret. p. 55. l. 19. portendunt. Tum. l. 35. quia geminatae sunt. p. 62. l. 35. vis omnis. p. 67. l. 16. prenfare: minorum maxime gentium, Patres. p. 68. l. 36. Esquiliarum. p. 81. l. 9. noxam. p. 83. l. 5. incedebat. p. 86. l. 31. Agrippa, orator. p. 87. l. 5. somnium Ti. Atinii. l. 13. Coriolano. p. 93. l. 19. absumunt.

sumunt. p. 94. l. 31. miserebatque. p. 95. l. 21. ortum ejusdem sanguinis. p. 107. l. 22. urbi sit. p. 115. l. 20. malorum. p. 126. l. 22. intestinae bellum. p. 128. l. 31. 32. exercitum Romanum. p. 129. l. 7. ortus. p. 131. l. 1. atrox. p. 133. l. 17. sensimus; quippe. p. 140. l. 18. 19. quotidianas. p. 143. l. 28. silentium. p. 159. l. 30. 31. animi; adeo. p. 177. l. 21. uri sua. p. 185. l. 12. fisti. l. 24. illud. p. 191. l. 17. lex coepta ferri est. p. 200. l. 17. debetis. p. 207. l. 2. longe. p. 211. l. 38. et ex plebe, et ex Patribus. p. 220. l. 8. obnoxie. p. 237. l. 19. est; quippe. p. 248. l. 31. audisse. Qualem. p. 254. l. 14. iere, Quinctius. p. 269. l. 15. circumfessi. p. 281. l. 33. adeo adproperatum. p. 286. l. 9. hominum. p. 316. l. 4. secum. p. 317. l. 14. Adversus. p. 333. l. 26. adsensu. p. 335. l. 17. rum denique. l. 29. 30. habenda. p. 346. l. 18. matri. p. 364. l. 15. incendenda. p. 377. l. 38. Quae quum ante. p. 378. l. 7. populi Romani. p. 395. l. 32. fatis. p. 399. l. 17. lamentis impleverunt. p. 400. l. 19. adhortationes. p. 405. l. 17. magna. p. 406. l. 3. castra Gallorum. p. 410. l. 32. adduci. p. 413. l. 14. non, si me. p. 420. l. 8. Calendas ac Nonas. l. 25. Vincit Volscos. p. 427. l. 9. *Maecium*. p. 433. l. 31. obversus in aciem. p. 450. l. 4. causa. p. 467. l. 7. primo clamore. p. 504. l. 6. manibus sed eas. p. 513. l. 24. *supplicio*. p. 517. l. 37. 38. quem victum armis. p. 541. l. 1. esset, ad Lantulas. p. 549. l. 35. deprecante. p. 566. l. 3. Divo vovere. p. 574. l. 31. Philonem. p. 584. l. 30. tres. p. 588. l. 28. ira atque invidia. p. 612. l. 10. caelatis. l. 18. A L. Volumnio. l. 26. Salutis. p. 615. l. 16. inpeditioremque. p. 616. l. 21. conficiet. p. 627. l. 1. eum laudibus. p. 633. l. 35. multitudinem. p. 678. l. 33. digerendis. p. 691. l. 27. nuntiabatur. p. 702. l. 19. questum. p. 715. l. 21. tumultu. p. 738. l. 6. consule tuo.

In *Vol. II.* lege p. 5. l. 15. *auxilio*. p. 6. l. 4. *adsequuturum*, Cn. fratrem. p. 7. l. 4. *collegae adventum*. p. 30. l. 29. genus) quadringenti. p. 48. l. 18. volentes. p. 64. l. 25. differretur. l. 37. praetermitteret. p. 79. l. 6. relucens. l. 33. aequatis. p. 82. l. 4. consules. l. 28. Bulae. p. 92. l. 24. periire. p. 102. l. 29. illis. p. 114. l. 34. Romanorum; tamen. p. 120. l. 17. moventi. p. 123. l. 18. majoribus. p. 125. l. 18. *Romanos*. p. 143. l. 37. *Maharbalis*. p. 150. l. 1. missus est. p. 162.

l. 28. emeritis. p. 163. l. 16. Marins Alfius. p. 166.
 l. 10. longa. p. 170. l. 26. contingere. p. 171. l. 36. mu-
 nusve. p. 178 l. 4. quinquaginta. p. 180. l. 9. adlatum.
 p. 197. l. 32. propagari. p. 232. l. 8. missae. p. 235.
 l. 23. 24. cum Syphace. p. 238. l. 4. augebat. p. 239.
 l. 8. nobile. p. 240. l. 16. quieta. p. 246. l. 1. Quo-
 niam, quales. l. 19. majora. p. 248. l. 32. classis.
 p. 254. l. 31. majoribus. p. 256. l. 1. aequassem. p. 259.
 l. 36. abscedendum. p. 260. l. 1. adgressis. p. 262. l. 9.
 causam. p. 264. l. 10. Dionysii. p. 268. l. 21. langu-
 nem et caedes. p. 272. l. 36. pepigisse. p. 280. l. 32.
 sint. p. 281. l. 30. futuram. p. 293. l. 26. satis. p. 297.
 l. 5. perlicerent. p. 303. l. 21. accumulatas. p. 310.
 l. 33. etfi. p. 315. l. 17. Philemenus. p. 318. l. 16. in-
 scribere. p. 319. l. 25. altitudine. p. 333. l. 3. jacen-
 tem. p. 334. l. 11. tamquam caedem. p. 345. l. 25.
 flaro. p. 351. l. 2. exemplo. p. 367. l. 26. judicatus.
 p. 368. l. 36. perferendas. p. 389. l. 12. celabatur.
 p. 410. l. 6. ifset. p. 415. l. 3. justiore. p. 436. l. 33.
 obfessis. p. 447. l. 15. Mandonius. p. 461. l. 13. mili-
 tabant quique. p. 477. l. 28. Romanum. p. 524. l. 4.
 accidit. p. 533. l. 6. cum decem. p. 583. l. 19. collo-
 quium. p. 587. l. 17. commoda. l. 23. Saguntum.
 p. 588. l. 2. ad finiendum. p. 597. l. 16. dum castra.
 p. 598. l. 30. effes. p. 602. l. 21. facit. p. 634. l. 15.
 Milites. p. 636. l. 26. cognosset. p. 647. l. 32. supplex.
 p. 654. l. 4. eliciendos. p. 661. l. 18. captus pollicitus-
 que. l. 27. Sophonisbae. p. 664. l. 6. saepe indicta.
 p. 665. l. 34. gerendae. p. 686. l. 2. decreta est. l. 7.
 Numidiam omnem. p. 687. l. 26. vel tu ad prima
 signa. l. 37. motum paratos. p. 688. l. 8. duodecima.
 l. 12. 13. Gallos. p. 695. l. 28. in litus effusa. p. 701.
 l. 30. inermis. p. 704. l. 19. partae. p. 707. l. 17. 18.
 dextrum. l. 24. infito. l. 32. 33. imperium. p. 708.
 l. 1. ortus, ut elephantis. p. 709. l. 9. 10. pavidi. p. 714.
 l. 24. novemdiali. p. 715. l. 13. reducit. l. 23. Lu-
 cullo. p. 717. l. 9. Scipio. l. 36. conscriberet. l. 37.
 socios. p. 718. l. 3. classis. l. 20. quae questi erant.
 p. 719. l. 21. Hasdrubal. p. 720. l. 32. quibus legibus
 ei videretur. l. 38. homines.

In Vol. III. lege p. 4. l. 9. Romanisque. p. 7. l. 4.
 statim. p. 19. l. 1. ulla. p. 20. l. 1. Livius, ita —
 p. 28. l. 16. extenuatam. l. 19. pedite. p. 31. l. 24.

Ab Dipylo accessit. Porta ea. p. 42. l. 4. *statui posse;*
quum. p. 43. l. 3. 4. *consulem.* p. 47. l. 11. 12. *vidit,*
convertit. p. 52. l. 14. *alii alios.* p. 53. l. 7. *feroces.*
 p. 59. l. 23. *gereret.* l. 26. *Romam.* p. 64. l. 2. *Aoum.*
 l. 19. *in arctissimis Aoi ripis.* l. 27. *futuras.* p. 67.
 l. 10. 11. *Minucio, ut.* p. 71. l. 22. 23. *Quinctium.*
 p. 73. l. 33. *prorogatum.* p. 90. l. 20. *urbes.* l. 31.
judit. p. 97. l. 19. 20. *exercitus.* l. 34. *aliquot natio-*
nis ejus. p. 99. l. 11. *Item.* p. 103. l. 36. *Romanum.*
 p. 110. l. 11. *incidit, quum.* p. 111. l. 29. *decem.* l. 34.
eundum. p. 114. l. 25. *praedae.* p. 115. l. 27. *Colchae.*
 p. 123. l. 25. *super amnem.* p. 125. l. 10. *fieri, non,*
 p. 132. l. 38. *Phlasiuum.* p. 136. l. 28. *peditibus.* p. 144.
 l. 17. *multatioio.* p. 146. l. 38. *Romano.* p. 149. l. 9.
Quinctius. p. 156. l. 2. *antesignanos.* p. 170. l. 23.
Flamininus. p. 173. l. 19. *Idem petit ab iis.* p. 174.
 l. 2. *acta.* l. 30. *versicolori.* p. 192. l. 9. *subire.* l. 32.
rumorem. p. 194. l. 22. *suo.* p. 209. l. 1. *gereremus.*
 p. 212. l. 13. *vobis nobisque.* p. 225. l. 8. *imperatorum.*
 p. 230. l. 23. *indictarum.* p. 238. l. 27. *seoto.* p. 242.
 l. 19. *indignitate.* p. 251. l. 18. *Arictiae.* p. 263. l. 26.
Quinctio. p. 263. l. 12. *pervastavit.* Ibi. p. 268. l. 11.
obfessis. p. 296. l. 32. *Romanorum.* p. 300. l. 26.
Thermopylarum. p. 302. l. 24. *jubet ceteram.* p. 312.
 l. 7. *cum.* p. 319. l. 37. *Venienti.* p. 324. l. 27. *finit.*
 p. 325. l. 1. *velut.* p. 327. l. 3. 4. *interfecti.* p. 330.
 l. 35. 36. *tenuit.* Inde. p. 344. l. 9. *ferre.* p. 351. l. 9.
quae Punicam. p. 358. l. 37. *Labeo.* p. 366. l. 2-4.
Aetolos, et — gentis, ad spem r. p. 378. l. 31. *filius.*
 p. 383. l. 4. *Crene.* l. 8. *Mitylenen.* p. 387. l. 25. *re-*
ges. p. 394. l. 22. *consilium.* p. 419. l. 16. *inexsuper-*
abilia. p. 420. l. 16. *amissis.* p. 427. l. 2. *inclinabat.*
 l. 7. *tulisset, neque in aerarium retulisset.* p. 434.
 l. 22. *qui Linterni.* p. 436. l. 5. *perspectos.* p. 443. l. 33.
folle. p. 449. l. 34. *sinum.* p. 455. l. 9. *quotientium.*
 p. 460. l. 36. *et ea ipsa.* p. 461. l. 25. *introrsus.*
 p. 465. l. 21. *vitae hujus.* p. 488. l. 21. *ablata.* p. 493.
 l. 16. *scitis, ea.* p. 504. l. 38. *repulisse.* p. 510. l. 15.
 16. *Ex Gallograecia triumphat Cn. Manlius.* l. 32.
facit meretricem nobilem. p. 513. l. 30. *invictique.*
 p. 514. l. 23. *sibi.* l. 26. *quantam.* l. 36. *Aquileja, Mu-*
zina, Parma et Saturnia. p. 516. l. 11. *circumfessi.*
 p. 521. l. 17. *duodecim pondo, argenti pondo.* p. 522.
 l. 1. *solutum.* l. 13. *procidit.* p. 526. l. 16. *abductam.*

p. 531. l. 31. *foro, circo.* p. 540. l. 32. *Philippopolis, Tricca, Phaloria.* p. 550. l. 29. *obtigerat.* p. 553. l. 35. *juvenem, quod.* p. 556. l. 17. *Achaei, quod.* p. 558. l. 15. *provinciis.* p. 567. l. 16. *disferenasset.* p. 581. l. 5. *Petillii.* p. 590. l. 25. *Persea.* p. 594. l. 30. *morendum.* l. 32. *Romanos.* p. 596. l. 24. *velut.* p. 601. l. 35. *ego id tantum t.* p. 606. l. 13. *Patres.* p. 616. l. 20. *libros.* p. 620. l. 4. *Flaccus.* p. 624. l. 34. *quot.* p. 633. l. 31. *consumeretur.* p. 635. l. 18. *sinatis.* p. 638. l. 14. *potitus.* p. 642. l. 17. *Persea, inimicissimum.* p. 645. l. 29. *averfis.* p. 646. l. 10. 11. *effuso.*

In *Vol. IV.* lege p. 12. l. 27. *adtulerat. Ilienſes —* p. 27. l. 19. *speraverant.* p. 28. l. 18. *Megalopolitanis.* p. 41. l. 28. *Macedonas.* p. 45. l. 14. *circumsidetur.* p. 47. l. 1. *Praenestinatorum, jus.* p. 55. l. 6. *Sicinius.* p. 59. l. 8. *caveretis.* l. 8. 9. *neceſſario.* p. 68. l. 31. *utrimque.* p. 78. l. 21. *rejieiebant.* p. 95. l. 4. *A. quoque Anilium.* p. 100. l. 16. *haberent. Confulem.* p. 107. l. 18. *his.* p. 115. l. 18. *onusta, mille.* p. 138. l. 31. *quo minus.* p. 142. l. 36. *Macedonem.* p. 144. l. 16. *viarum.* p. 149. l. 2. *circensium.* l. 27. *Callippus.* p. 157. l. 33. *aut oppidum.* p. 173. l. 20. *nec.* p. 175. l. 29. *usu doctis.* p. 176. l. 16. *perficere.* p. 189. l. 7. *ipse.* l. 24. *novissimum.* p. 192. l. 12. *loca.* p. 204. l. 34. *retentisque.* p. 213. l. 2. *excivisset.* p. 223. l. 20. 21. *legatos.* p. 230. l. 27. *erepturum?* p. 231. l. 25. *legatis, an locum.* p. 244. l. 11. *Sinticen.* p. 246. l. 35. *instruxisse.* p. 251. l. 6. *Synnada.* p. 255. l. 18. *eram, quum.* p. 258. l. 7. 8. *nuncupavit, merita.* p. 259. l. 8. *fuisse.* p. 265. l. 20. *gratum esse donum posse.* p. 268. l. 4. *illuc ire.* l. 24. *multitudine.* p. 269. l. 8. *simul iusta —* l. 20. *Ilurcaonum [Ilercaonum].* l. 23. *Ponpejus.* l. 24. *Ponpei.* p. 270. l. 7. *Ponpejum.* l. 10. *Sertorius.* p. 271. l. 30. *Q. Seren. Sammon.* p. 272. l. 3. *sit.* p. 274. l. 26. *Est in Livio, quod.* p. 275. l. 34. *Suppl. 83, 7.* p. 279. l. 19. *anim. hist.* p. 280. l. 17. *Nat. Quaest.* p. 281. l. 24. *tamen virtutibus.* p. 284. l. 4. *variata:* l. 35. *τὸ.* p. 291. l. 28. 29. *actus est. Priore.* p. 292. l. 16. *retinuerunt.* p. 298. l. 17. *T. Veturius.* l. 33. *Pontiae.* p. 302. l. 25. 26. *Rufinum.* p. 304. l. 8. *circumfessum.* l. 29. *victus proelio.* p. 309. l. 3. *propter desperationem.* p. 310. l. 32. *in Macedoniam.* p. 313. l. 11. *est. Inde.* p. 314. l. 14. *adju-*

adjuvaret. p. 334. l. 13. quam erat. p. 335. l. 25.
suasit. p. 340. l. 14. intulit, ut. l. 25. in caput.
p. 343. l. 14. Scordiscis. p. 352. l. 19. sexaginta. Ma-
rius — p. 370. l. 12. 13. Tigranem. p. 372. l. 14.
proelio. p. 373. l. 15. defecerunt. p. 374. l. 1. 2. can-
didato consulatus, Appia via ad Bovillas occisi, cor-
pus plebs in curia cremavit. Quum seditiones inter
candidatos consulatus Hypsaeum, Scipionem — p. 378.
l. 4. rescisso. p. 384. l. 2. Pompejanarum.

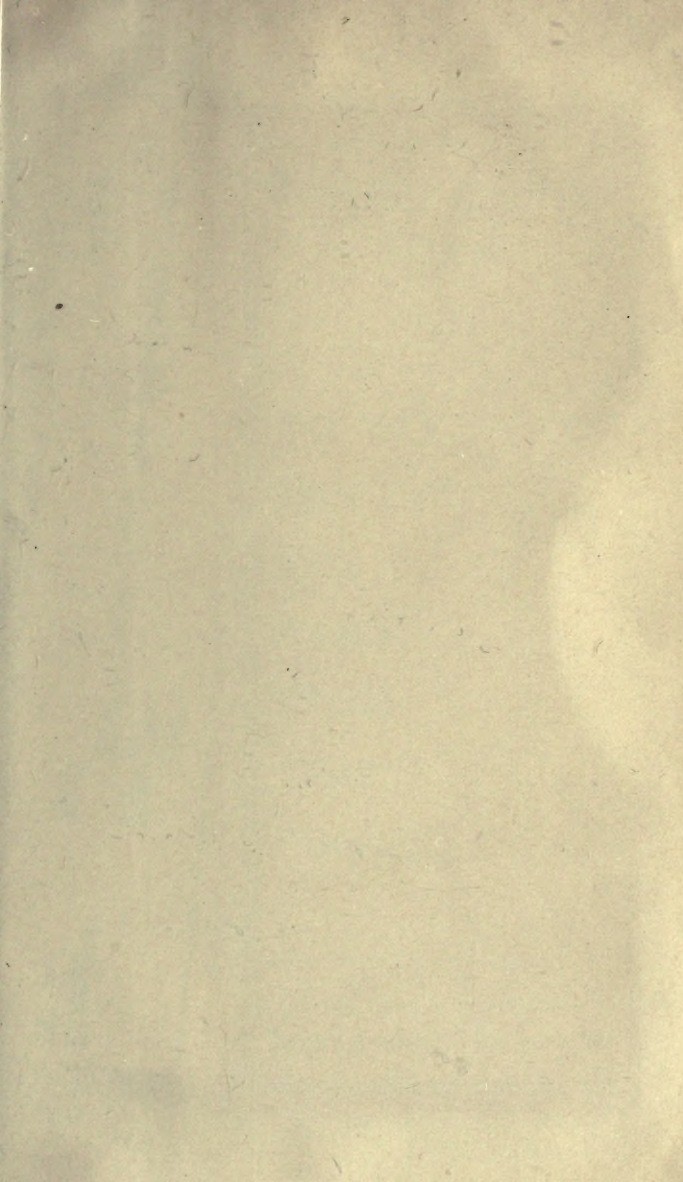

LL

L7888Rup

Livy.

Historiarum libri qui supersunt...ed.
Ruperti.

Vol.4.

23234

DATE

University of Toronto Library

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED

